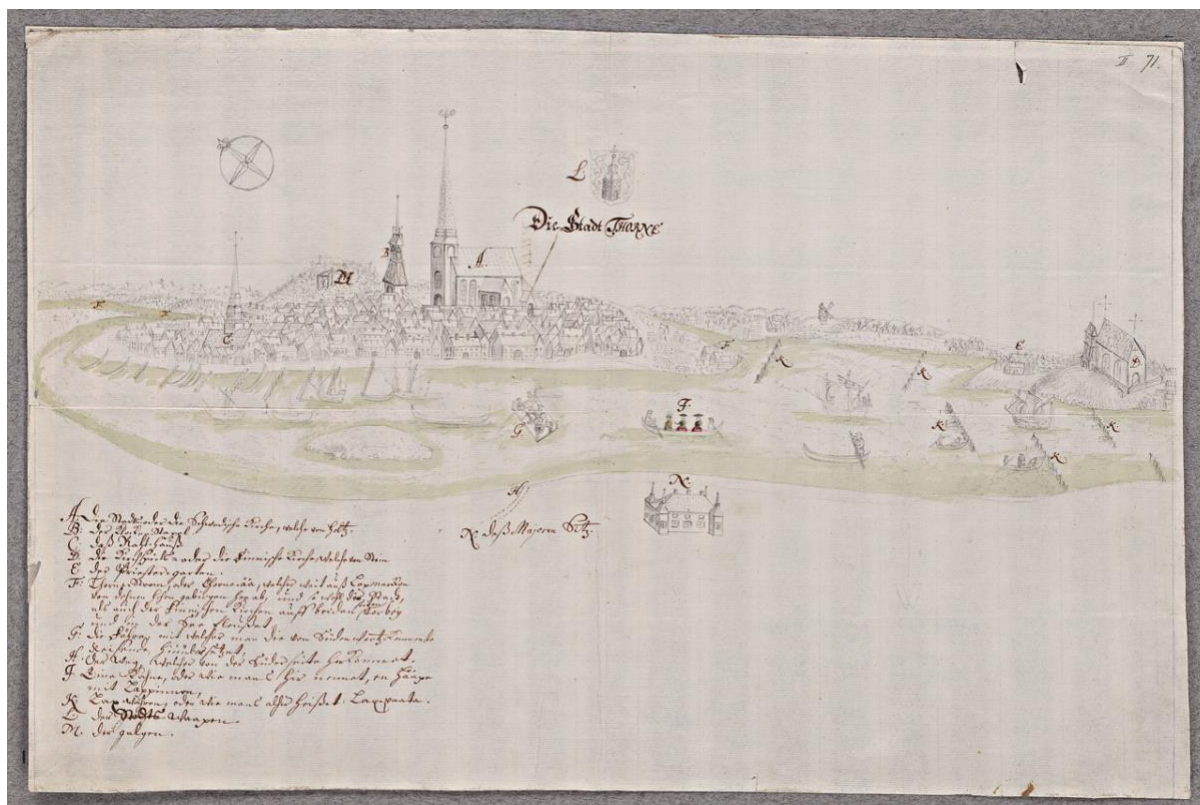

Sådane unga gåssar kunna icke fatiguen tåhla

Torneå kompani, Västerbottens regemente under Stora nordiska kriget 1700-1721
och en sammanfattning av ofredsåren i Tornedalen

Torneå stad som den uppfattades under Stora nordiska kriget. Staden ses här från väster i Gustaf Läws teckning i blyerts och akvarell från 1695. På isen intill staden hade Torneå kompani sin samlingsplats och det var härifrån nya soldater år efter år marscherade bort, de flesta för att aldrig återvända.

Petter Antti
Luleå september 2024

REGISTER

Inledning	3
Det problematiska källäget	7
Ryska fälttåget 1708-1709	14
De som kom hem	20
Officerare	25
Oplacerade soldater Övertorneå socken	42
Rote nr 1–91 Övertorneå socken	46
Oplacerade soldater Nedertorneå socken	243
Rote nr 1–111 Nedertorneå socken	249
Tremänningar	452
Supplement: Utmarscher Torneå kompani 1700–1710	459
Ofredsåren i Tornedalen	484
Flyktens tid	490
De försvunna barnen	494
Underhållsproblematiken	495
Kukkola hösten 1714	502
Bondearmén	502
Bakhållet i Kaakamo den 15 mars 1715	505
Mårten Nyman	508
Matthias Wadsteen	511
Erik Björksteen	514
Gustav Bucht	519
Källor	522

DET NUTIDA Sverige och Finland var i början av 1700-talet en av Europas verkliga stormakter. Under 1600-talet hade riket utökats med de Baltiska och Nordtyska provinserna. Både Finska viken och Bottenviken var svenska innanhav. Stormakten Sverige sträckte sig vid 1700-talets början från de vidsträckta ödemarkerna i Lappland till de böljande sädesfälten i Estland och Livland och de öppna slätterna i Bremen-Verden och svenska Pommern. Karl XII:s krig, det som skulle bli känt som det Stora nordiska kriget, utbröt i februari-mars 1700 och blev med sina 21 år det mest dödsbringande i svensk historia med uppskattningsvis 200 000 döda i fält.

Danmark hade 1699 tagit initiativet till ett anfallsförbund med Polen-Sachsen och Ryssland riktat mot Sverige. De dansk-svenska relationerna under de gångna åren hade varit allt annat än fredliga och danskarna såg en möjlighet till revansch och kanske även en möjlighet att ta tillbaka vad man en gång förlorat. Det faktum att Sverige drabbats hårt av missväxter under en rad år och leddes av en oerfaren tonårskung tycks ha väckt danska förhoppningar i den riktningen.

De första krigsåren krävde ansevärd uppföring av befolkningen som redan straffats hårt under 1690-talets missväxt och hungår. Beskattningen skärptes och soldater skulle rustas för ett krig långt borta. Tornedalen utgjordes vid den här tiden av Övertorneå och Nedertorneå socknar med fast bebyggelse från Muonio, Junosuando och Pajala längst upp i norr ned till älvmyrningen samt stadsförsamlingen Torneå närmast kusten. Tiderna hade varit förhållandevis goda under 1680- och 1690-talet men hade ändrats hastigt kort före det nya sekelskiftet. En serie missväxtår drabbade inte bara Sverige och Finland utan också Europa i övrigt. Det har uppskattats att 30% av Finlands befolkning dukade under för svältåren 1696–1697. Våren 1695 gick isarna i Torneälven vid Torneå stad upp först den 5 juni och det skulle dröja till nödåret 1867 innan dagen för 1695 års rekordsena islossning skulle passeras.¹ Sommaren 1695 var missväxten total. Året därpå stod var fjärde gård i Övertorneå socken på randen till ödeläggelse och utöver dem stod 21 hushåll utan åbo.²

1695 var också året då indelningsverket slutligen infördes i Västerbotten, en Karl XI:s plan för att skydda den svenska stormakten efter det danska kriget genom att bygga in krigsmakten djupt i det svenska lokalsamhället. På landsbygden kunde kvinnor nu bli soldatfruar till män i en yrkesarmé strikt organiserad och excercerad och redo för strid – en stående armé.

Varje landskap eller län skulle, i såväl fred som krig, ställa upp och underhålla ett regemente. Bönderna skulle själva skaffa fram lämpliga soldater och förse dem med torp och jord att bruka. Även om soldater inte sällan givits säregna soldatnamn sedan mitten av 1600-talet, så blev nu tillnamn som Frisk, Modig, Klöverpamp och Grym legio. Det är också först nu dessa soldater –Karolinerna - får sina enhetliga uniformer, för Västerbottens regementes del i form av halvlång jacka i blått med vitt foder.

För Västerbottens del beslutades att länet skulle hålla 1056 yrkessoldater vilket sedermera kom att betecknas som ”det vissa talet.” Utöver det vissa talet kunde vid behov extra manskap kommenderas ut, så kallade tremänningar eller femmänningar. Två eller fler gårdar beroende på bärkraft bildade en rota som skulle rekrytera och försörja sin soldat. I Tornedalen med många små och mindre bärkraftiga hemman krävdes inte sällan att fem-sex gårdar tilläts gå samman i en rota för att orka med soldatbördan. 202 soldater i Övertorneå och Nedertorneå socknar bildade ett kompani, Majorens kompani eller Torneå kompani som det också kallas.

¹ Kajander, Juha, *Methodological Aspects on River Cryophenology Exemplified by a Tricentennial Break-up Time Series from Tornio*, *Geophysica* 1993, s. 90.

² Röklängd Övertorneå socken 1696, Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1696 s. 251.

Soldatyrket blev i och med reformen frivilligt även om det bevisligen under kriget rekryterades soldater med tvång. Söner och mågar hade i praktiken inte något fritt val då annars fadern/rotebonden skulle tvingas gå ut som knekt. De välbeställda bönderna ville inte binda sina söner vid regementet och riskera att aldrig få de därifrån förrän de avdankades som utgamla och odugliga. Knektmarknaden kom därför att bestå av unga män som lejdes till rotan för pengar och fattigböndernas söner som antingen skrevs ut direkt eller sattes på uppfostring hos bättre bemedlade bönder för att i framtiden skrivas till soldat. De unga pojkarna, vanligtvis mellan 5-15 år gamla, gick som handelsvara som så kallade soldatämnen och lejdes via skriftliga kontrakt med föräldrarna för arbete mot att de utlovades uppfostran, mat och husrum tills de blev vuxna nog att skrivas till soldater.

Även om det fanns unga män som självmant tog värvning i armén var oviljan att skrivas till soldat av förklarliga skäl mycket stor. Åtskilliga rymde till Lappmarken eller över till Norge, andra stympade sig själva, tog tjänst som båtsmän på borgarskutor till Stockholm eller höll sig undan på annat sätt i samband med utskrivningarna. Problemet ansågs vara så stort, särskilt i Övertorneå socken, att allmogen vid tinget den 19 mars 1709 varnades för fortsatt olydnad. Den som höll sig undan skulle from nu straffas med 5 gatlopp och även den som hjälpte till att gömma en potentiell soldat skulle straffas.³

Bonden som höll sig vid gården i samband med rekrytering och utmarsch kunde aldrig känna sig säker förrän kompaniet lämnat uppsamlingsplatsen intill Torneå stad. Förändringar i truppen genomfördes ända fram till dagen för avmarsch, alla luckor skulle slutligen fyllas och den som satt med gott om manfolk på hemmanet kunde när som helst hämtas och skrivas till soldat. Inte sällan gick rekryterarna hårt fram. Samtidigt som hustru Kirstin Hindersdotter i Kaakamo en dag i början av januari år 1700 skjutsade sin soldat korpralen Johan Hjalte de 15 kilometrarna till Torneå inför inträdet i Stora nordiska kriget hämtades bakom hennes rygg hennes egen man med våld och fördes till samlingsplatsen för att göras till soldat. Maken hade hållit sig gömd i skogen inte långt från hemmet och tvingats fram och gripits sedan tolvman Nils Olofsson Närhi i lag med två soldater vandaliserat gården för att locka fram honom. När kompaniet lämnade Torneå blev den mycket förbittrade Kirstin ensam kvar. Makens namn är inte känt men han tycks aldrig ha återvänt hem.⁴

Priset på det unga soldatämnet varierade men för att minska risken för ocker och lurendrejeri krävdes skriftligt kontrakt och föräldrarnas godkännande. Mickel Tomasson Kieri i Kuivakangas hade tubbat Per Staffanssons i Kuivakangas son Erik Persson till soldat för sin rota för en vadmalsrock och en kullmössa utan faderns tillstånd vilket gjorde uppgörelsen ogiltig då Kieri ”gått emot Lag att tubba annans barn föräldromen ovitterligt”.⁵ Nybyggaren Per Persson i Liakka fick bra betalt, 80 daler kopparmynt, när han sålde sin son till rotehållaren på rote nr 74 Henrik Samuelsson i Nedre Vojakkala. En anseelig summa då 80 daler kopparmynt motsvarade fyra årslöner för en dräng vid samma tid.⁶ Karin Välimaa i Kukkola fick 50 koppardaler för sin son av Olof Pelttaris rota i Karungi. Fattiga änkan Ella Eriksdotter i Koivukylä tvingades gå ned i pris när hon i all sin fattigdom 1710 sålde sin son Abraham till Björns rota nr 88 i Koivukylä för 30 koppardaler [hälften av vad en björnhud kostade vid samma tid] som ”hon till sitt bästa och underhåll använt.”⁷ Abraham skickades till kontinenten och dog i böldpesten i Dünamünde 1710. Även företrädaren på samma rota, Mickel Matsson Biörn hade 14 år gammal lämnats till Nils Larsson i Koivukylä som soldatämne och 16 år gammal skickats till Riga i Livland

³ Dombok Övertorneå tingslag 19 mars 1709 s. 335.

⁴ Dombok Nedertorneå tingslag 14 mars 1700 s. 116.

⁵ Några exempel återfinns vid Nedertorneå tingslag 6 och 7 mars 1711, s. 74 och 76 samt Övertorneå tingslag 20 mars 1712, s. 362, dombok Övertorneå tingslag 17 mars 1713 s. 117.

⁶ Drängen Hans Hansson i Pello uppges ha en årslön på 20 daler kopparmynt. Dombok Övertorneå tingslags, A1a:4 (1700-1712) Bild: 330 (AD), LA, Härnösand. Anna Hansdotter från Karungi tjänade piga hos Olof Olofson Taro i Alkkula och fick 1712 en årslön på 15 daler kopparmynt [Ötå tgl 20 juli 1713 s. 151].

⁷ Dombok Övertorneå tingslag 21 juli 1712 s. 378.

sommaren 1708 där han sedermera dog.⁸ Jöns Olofsson Kaisa i Niemis betalade bra för sig. Den 28 maj 1706 skrev han kontrakt med Margeta Jönsdotter om att få hennes son Joseph Johansson som soldatämne till rote nr 67 Holt mot att han gav henne 100 dalerkopparmynt.⁹ Henrik Korteniemi i Pello betalade 160 daler kopparmynt när han 1717 lejde livländaren Johan Johansson till soldat för Björnfots rota.¹⁰ Bäst rabatt lyckades tolvmannen Jöns Jönsson Yrjänä i Alkkula förhandla sig till. Sommaren 1707 tecknade han ett avtal med Ingrid Samuelsdotter i Juoksengi om att få uppfostra hennes nioårige son Anders Andersson som soldatämne på Greves rote nr 60 mot ett engångsbelopp till modern på 20 daler kopparmynt.¹¹ En som vid upprepade tillfällen betalade riktigt dåligt var tolvmannen Henrik Andersson Laiti i Kukkola, rotebonde på rote nr 87 Dunder i samma by. 1689 gav han enligt skriftligt kontrakt 30 daler för Tomas Nilsson sexårige son Nils ”med sådan Condition att han skall uppföda Gässen till sine år att sedan niuta honom till Soldat” och vårvintern 1706 köpte han Elin Lukasdotters son Johan Nilsson i Kukkola som soldat för 4 caroliner och en stickad tröja.¹²

Den nya soldaten skulle försörjas av bönderna i rotan med en bostad ofta i form av ett eget torp med tillhörande mark att bruka och föda några djur på. I Tornedalen dröjde det dock mycket länge innan torpställsordningen genomfördes. Ännu 35 år efter indelningsverkets genomförande saknade 95 av 111 rotar i Nedertorneå socken torp och jord till sin soldat. 1731 hade förhållandet förbättrats men fortfarande uppvisade 61 rotebönder för stora brister på deras soldattorp. Många bönder hade fått sina egna gårdar nedbrända under ofredsåren och kunde inte fokusera på soldattorpens uppförande. Andra hade bara slarvat. Många pörten, lador, foderhus, stolpebodas, kåltäppor etc fanns inte på plats och de byggnader som uppförts kunde sakna tak, golv, dörrar, lås och ugnar. I regel uppfyllde inte heller torpjorden i form av åker och äng reglementet.¹³ Därför var det vanligare att soldaten och dennes familj erhöi en så kallad torpställspenning, en ersättning in natura eller i kontanter när soldattorp saknades. Varje soldat skulle också ha en årlig lön som även den varierade kraftigt. Ibland betalades lönen ut i natura som han eller hans familj själva fick konsumera eller sälja och på så sätt omvandla till kontanter. Rotebönderna skulle vidare förse soldaten med kläder enligt noggranna föreskrifter och förvara och underhålla hans militära utrustning när soldaten inte befann sig på krigståg.

FÖRELIGGANDE ARBETE rör soldater - meniga och korpraler - på de 202 rotarna vid Majorens kompani, ”Torneå kompani” eller ”Finska kompaniet” som det ibland kallas, Västerbottens största kompani både till antal rotar och geografiskt omfång. Materialet spänner i huvudsak från indelningsverkets införande i länet 1695 via inträdet i det Stora nordiska kriget år 1700 fram till 1721 då de sista rysshärjningarna utmed norrlandskusten avslutade kriget. Källorna berättar om deras öden i fält men även en hel del om deras familjer och grannar. I materialet finns över 800 referenser till domstolsprotokoll från Övertorneå och Nedertorneå tingslag där soldaternas liv framträder i den kontext de lämnade och i vissa fall så småningom återvände hem till.

Majoriteten av soldaterna som marscherade ut skulle dock aldrig återse sin hembygd, avgången ur kompaniet var i det närmaste hundra procentig.

⁸ Dombok Övertorneå tingslag 23 juli 1709 s. 366

⁹ Dombok Övertorneå tingslag 18 mars 1707 s. 581.

¹⁰ Dombok Övertorneå tingslag 12 februari 1730 s. 82.

¹¹ Dombok Övertorneå tingslag 23 juli 1707 s. 614.

¹² Dombok Nedertorneå tingslag 6 mars 1713, s. 98.

¹³ Dombok Nedertorneå tingslag 1 mars 1731 s. 174: Efter besiktning av landshövdingen hade man funnit att ”en stor del af rotarna ännu icke fullgjort deras skyldighet medelst såldatetorpställens fullbyggnad till huus och den därwid ärforderliga jordens anskaffande och i ståndsättande” varför rannsaking genomfördes vid tinget för att straffa de skyldiga rotebönderna för rotarna 9, 14-15, 17-32, 34, 37, 46-47, 51-52, 54-59, 62-64, 67-71, 73-78, 80, 82, 84-86, 89-95, 102, 103 samt 108. Angående ytterligare om Koppares, Menlös och Flygares rotar se dombok Ntå tgl 17 mars 1732 s. 359 ff.

*147 tornedalska soldater uppges stupade mellan oktober 1701 och april 1708.
66 tremänningar som lämnade Torneå våren 1702 tycks aldrig ha återvänt.
161 försvinner under det ryska fälttåget 1708-1709, döda eller tillfångatagna.
32 under tjänstgöring i Riga 1708-1710.
190 dör mestadels i böldpest i Neumünde och Reval 1710.
Totalt ca 600 soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar som tjänstgjorde under Stora nordiska krigets första 10 år återvände aldrig.*

*29 soldater hemförlovas mellan oktober 1701 och april 1708.
4 soldater överlever rysk fångenskap och lyckas ta sig hem.*

Den som antogs till soldat var alltså mer eller mindre förverkad i det lokalsamhälle varifrån han marscherade bort. Det fåtal som lyckades återvända hem avskedades odugliga för fortsatt tjänst och återinställdes aldrig i kompaniet. Halvvägs in i kriget 1710, hade knappt 3500 västerbottniska soldater skickats ut i kriget.¹⁴ Omkring 650 av dessa var soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar dvs var femte soldat vid Västerbottens regemente under krigets tio första år var en soldat från Tornedalen.¹⁵ 1710 fanns på landsbygden i Tornedalen 161 vuxna söner och drängar men 447 döttrar och pigor! Ett fåtal soldater återvände hem som invalider men de allra flesta försvann under fälttågen i Estland, Livland, Kurland, Samogitien, Sachsen, Polen-Litauen eller under det ödesdigra ryska fälttåget som slutade vid Poltava med en hel armés undergång. Kriget blev som ett öppet svart hål; ju fler unga män som försvann, desto fler skickade man in. Vilket öde som mötte de västerbottniska soldater som våren 1708 bröt upp från vinterkvarteren i Litauen och påbörjade det ryska fälttåget är i huvudsak okänt. Ingen påfyllnad av nya soldater hemifrån var längre möjlig och information om stupade eller tillfångatagna soldater nådde inte längre anhöriga där hemma. För många familjer innebar det en ändlös längtan under år av ovisshet och en hel del praktiska problem inte minst kopplade till äktenskap och arv.

För många soldatfruar med saknade män omöjliggjordes en nystart i livet då som bekant endast döden kunde skilja det äkta paret åt. Den hustru som ändå tog sig en ny man och vilket både gud och världslig lag förbjöd skaffade barn med denne, dömdes för hor och straffades hårt. Så länge en gift soldat inte kunde bevisas stupad ansågs han som levande och hustrun som gift oavsett hur orimlig den slutsatsen i många fall än kunde tyckas. Trots att sju år hade passerat sedan hon senast hört något från sin man korpralen Clemet Förstman från Haparanda och trots att det var ett välkänt faktum att i princip hela Västerbottens regemente gått under i pesten i Riga och Reval sommaren och hösten 1710 kunde rätten inte tillmötesgå hustrun Margeta Josephsdotters önskan att äkta en ny man tillsammans med vilken hon fått en son under sin äkta mans frånvaro. Vid tinget i Nedertorneå 1717 förklarade prosten Henrik Forbus att han vägrade låta henne äkta en annan ”efter de intet någon fullkomlig attest hava att hennes man är död, som blef uttagen till Soldat 1709 och vart förder med Marchen till Riga, varest hela Regimentet så när som 3 man utav gemena död blivit.” Forbus valde att alldeles bortse från det faktum att Clemets löneutbetalningar från regementet avbrutits redan i oktober 1710 och att en soldat från Kalix som varit med i Riga kunde intyga ”att bemälte Corpral död blivit der sammanstädes, för denskull och som då hela Regimentet genom pästen omkom.”¹⁶

¹⁴ Avser meniga soldater och korpraler. Officerare, officersdrängar, kuskar, barberare, fältskärer, musikanter, trossdrängar etc är inte inräknade.

¹⁵ Dessa 650 soldater utgjorde i sin tur ungefär 20% av älvdalens vuxna befolkning. Beräkningen bygger på den uppskattade folkmängden om 3400 vuxna individer, män och kvinnor, mellan 15-63 år på Tornedalens landsbygd vid mantalsskrivningen år 1695 [Torneå stad och bruken ej inräknade]. Teerijoki, Ilkka, *Befolkningen på 1600- och 1700-talen*, Tornedalens historia II, 1993, s. 48.

¹⁶ Dombok Nedertorneå tingslag 23 juli 1717 s. 37.

Kännedom om en soldats död innebar å andra sidan att makarna i den mån soldaten var gift ansågs åtskiljda varför änkan och eventuella barn kördes ut från soldattorpet för att göra plats för efterträdaren. På Lodvikas rote i Kuivakangas förbjöds änkan efter en stupad soldat att ”betjäna sig av Soldatshusen emedan hennes man döder är, och de således åtskillede.” Detta förhållande kom att justeras efter slaget vid Poltava då åstkilliga tillfångatogs. Landshövdingen Otto Wilhelm Löwen lät ”en tid efter det olyckliga slaget vid Pultawa” meddela att soldatfruar fortsatt skulle tillåtas njuta torpställen eller torpställspenningar även om deras män var tillfångatagna i Ryssland då ovissheten var så stor. I ett senare förtydligande förklarade landshövdingen att detta gällde i den mån de ”kunde visa sina män vara i livet i Ryssland”. Den som inte lyckades med det skulle inte längre åtnjuta varken torp eller torpställspenning. En lista hade skickats från Ryssland ”uppå de soldater under Westerbothns Regimente som woro i livet i Ryssland” och fanns maken inte upptagen där, förlorade hustrun all rätt till torp eller torpställspenning.¹⁷ En sådan längd fanns bevisligen bevarad i Umeå ännu fredsåret 1721, nedtecknad i fångenskapen av chefen vid Torneå kompani överstelöjtnant Christopher Brunskiöld, men är numera försvunnen.

Även arvsskiften försvårades eller till och med omöjliggjordes. Så länge en frånvarande soldat inte kunde konstateras död ansågs han som rättmätig arvtagare vid bodelning efter föräldrarna. Det blev de kvarvarande syskonens omöjliga uppgift att bevisa att soldaten var död. Ännu sent på 1720-talet förekom arvstvister där anhöriga uppmanades bevisa att söner i familjen som marscherat iväg verkligen hade stupat, otillgänglig information om en bror man inte hört av på kanske 15-20 år. Samuel Olofsson Lampinen i Juoksengi hade två söner, Jonas och Samuel, som utmarscherat som soldater för att aldrig återvända, Jonas vid krigsutbrottet 1700 och Samuel vid nyrekryteringen 1703. I en arvstvist vid tinget i Övertorneå 1727 kunde inte rätten avgöra ärendet så länge anhöriga inte kunde bevisa ”huruvida Jonas och Samuel Samuelssöner ännu kunna vara i livet eller ej.” Anhöriga uppmanades att söka svar på frågan och säkerställa att det fanns papper på att bröderna stupat eller avlidit i rysk fångenskap. Utan sådan bevisning kunde inte arvstvisten lösas. Om Jonas och Samuels bröder Hans och Henrik ”antingen av Regimentsskrivaren eller annorstädes gitte förse sig med tillförlitliga bevis att deras bröder uti fångenskapen blivit döda” skulle tingsrätten kunna avgöra ärendet.¹⁸

Det problematiska källäget

KÄLLÄGET FÖR FÄLTTÅGEN 1700-1709 är skralt på individnivå. Soldatförteckningar, så kallade rullor, från de första nio krigsåren saknas helt varför det inte alltid går att säkerställa namnen på de soldater från Västerbotten som skickades iväg och hur det gick för dem. De stora penseldragen finns där, men inte alla detaljer. Under det ryska fälttåget som slutade vid Poltava sommaren 1709 försvann hela det svenska fältarkivet, förstört eller förlorat i ryska händer. Länsräkenskapernas verifikationer åren 1703, 1704, 1706, 1707 och 1708 ger oss namnen på de nya soldaterna vid sista mönstringen i hamnen i Ratan i Bygdeå socken dagarna innan de skeppades iväg, men vid rekryteringen 1702 då 550 nya soldater antas i Västerbotten ger källmaterialet oss endast antalet. Ingen av 1702 års 20 nya ordinarie rekryter och 66 tremänningar från Tornedalen finns namngivna, blott några har i efterhand kunnat namnges med hjälp av andra källor.

Även de rullor, avlöningslistor och soldatförteckningar som upprättades och förvarades lokalt i sockenkyrkorna gick förlorade under ofredsåren på hemmaplan. I samband med de ryska plundringarna av Västerbotten krigsvintern 1716-1717 förstördes eller försvann kistorna där de så kallade

¹⁷ Dombok extraordinarie ting Piteå tingslag 6 juni 1713, s. 144.

¹⁸ Dombok Övertorneå tingslag 31 mars 1727 A1a:7, bild 1280, Arkiv Digital.

korpralsböckerna förvarades. Härifrån fanns uppgifter om soldater, deras löner och räkningar samt rullor och kvittenser. I Torneå beklagade sig befälningssman Jakob Grape i juni 1717 att ”icke en lapp, ja ingen bokstav av alla Corpralsböcker och Documenter skall vara behållna” efter den ryska skövlingen av sockenkyrkan på Björkö. ¹⁹ Hade vi idag haft tillgång till dessa hade bilden kunnat göras mer komplett.

Det saknas alltså, annat än i undantagsfall, namn på de meniga soldater som hamnade i rysk fångenskap vid Poltava midsommartiden 1709 eller i den efterföljande svenska kapitulationen vid Perevoljotno. Frånsett officerarna vet vi inte vilka soldater som stupade under ryska fälttåget 1708-1709 och vilka som hamnade i rysk fångenskap. Känt är att uppskattningsvis 10.000 svensk-finska soldater stupade och det dubbla antalet togs som fångar vid Poltava. Bevarade förteckningar för tiden i rysk fångenskap rör huvudsakligen officerarna. Det är emellertid känt att en förteckning över tillfångatagna meniga soldater vid Västerbottens regemente faktiskt upprättades av tidigare chefen för Torneå kompani, överstelöjtnant Christopher Brunskiöld under dennes fångenskap i Ryssland och att den skickades hem till Sverige. Fångelistan fanns i regementskrivare Lindbaums förvar ännu i slutet av februari 1721 men tycks därefter vara försvunnen. ²⁰ Vilka öden som mötte de meniga soldaterna under det olycksaliga ryska fälttåget 1708-1709 är därför, med några få undantag, okända. Det enda källmaterialet ger oss är att minst 848 meniga soldater och korpraler vid Västerbottens regemente [varav minst 165 från Övertorneå och Nedertorneå socknar] finns med när fälttåget mot Ryssland inleds från vinterkvarteren i Polen-Litauen våren 1708. ²¹ Känt är också att omkring 250 västerbottningar hade stupat innan Poltavaslaget inleddes den 28 juni 1709. Vi vet av bevarade karolinska dagböcker att tusentals svenska soldater svalt eller frös ihjäl eller lemlästades under den extremt kalla vintern runt nyåret 1708 eller under de strider som kantade marschen mellan våren 1708 och sommaren 1709. Exakt var och när den enskilda soldaten försvann förblir okänt, vi vet bara att de försvann och att de aldrig återvände till kompaniet. I de fall säkra uppgifter saknas har jag nöjt mig med att konstatera att soldaten försvunnit under det ryska fälttåget, död eller tillfångatagen 1708-1709. Av 165 ordinarie soldater vid Torneå kompani som deltog i tåget mot Ryssland återvände så småningom endast 4 stycken hem.

Detsamma gäller i huvudsak de som skrevs till soldater för att bygga ett helt nytt Västerbottens regemente efter Poltava och som skeppades till de svenska befästningarna i Baltikum under det som blev pestens år 1710. Det går inte alltid att på individnivå avgöra när de dog, om de rymde eller tillfångatogs men klart är att ytterst få återvände hem. 192 nya rekryter vid Torneå kompani lämnade Torneå den 10 mars 1710 och marscherade längs kusten till Stockholm och därifrån vidare till sjöss, uppdelade i två bataljoner; den ena till fästningen Neumünde vid Riga i maj 1710 och den andra till den befästa svenska staden Reval [dagens Tallin] i augusti samma år. Mickel Grym från Kuivakangas och Jakob Snickare från Övre Raumo var de enda två återvändande soldater som kan namnges. De flesta andra dog i det utbrott av böldpest som sedermera skulle nå Stockholm och den norrländska kusten ända upp till hamnen i Torneå. Rullor över samtliga 192 tornedalska rekryter finns bevarade från mönstringarna i Stockholm den 16 augusti 1710 och Reval den 24 september. Fler rullor som hade kunnat ge oss ytterligare information upprättades bevisligen senhösten 1710 efter att de svenska förbanden kapitulerat, men ingen sådan finns bevarad idag. Den rulla som upprättades när spillrorna av Torneå kompani lämnat Reval och nått säker hamn i Helsingfors sent år 1710 försvann den 29 januari 1711 när den skuta som skulle föra regementets rullor, avlöningslistor och räkningar till Stockholm

¹⁹ Grape i skrivelse daterad Torneå 6 juni 1717, Regementsräkenskaper -1723, Supplement 69b, 1701-1715, KrA.

²⁰ Brunskiölds ”ifrån Ryssland hemsända fångelista eller afgångsspecification” omnämns i ett tingsärende vid Nederkalix tingslag 9 augusti 1721, s. 248 och avsåg soldaten Johan Lilja vid Kalix kompani som utifrån uppgifter i förteckningen kunde konstateras avliden i fångenskap den 25 juli 1710. Se även extraordinarie ting Piteå tingslag 6 juni 1713 s. 144.

²¹ Jag skriver ”minst” då eventuella överlevare bland det extramanskap [tremänningar] som utmarscherade 1702 inte finns redovisade i några bevarade förteckningar i fält. De 848 västerbottniska soldaterna varav 165 från Tornedalen rör endast ordinarie soldater.

förliste på Ålands hav mellan Eckerö och Grisslehamn.²² Känt är att det år 1711 endast återstod 16 man av hela Västerbottens regementes drygt tusen soldater som rekryterats året innan.²³

DET ÄR ALLTSÅ utsiktslöst att givet det bristande källmaterialet försöka göra sig en komplett bild av utskeppade, hemförlovade, döda, tillfångatagna eller deserterade soldater under kriget. Flertalet namn är kända men inte alla. I vissa fall har soldater bevisligen ersatts innan utmarsch utan att namnen på ersättarna noterats i källorna. Det källmaterial vi är hänvisade till är sådant som överlevde kriget. Länsräkenskapernas verifikationer på Riksarkivet innehåller namn på de soldater som marscherat landvägen från Torneå till hamnen i Ratan i Bygdeå socken där skeppen som skulle ta dem söderut till kontinenten väntade. Namnlistorna finns bevarade då kronan hade att förse rätt antal soldater med kost och underhåll under färden både till lands och till sjöss. I enstaka fall har jag kunnat konstatera att soldater bytts ut strax innan avfärd utan att ersättaren namngivits. Särskilt innehållsrika är annars de så kallade vakans- eller rekryteringsrullorna [se källorna nedan]. Dessa är en sorts omvänd soldatförteckning; de redovisar inte de närvarande soldaterna vid mönstringen men väl de vakanta rotarna som behövde fyllas. Här finns viktig information om när rotarna blev lediga, när soldater stupade, avancerade till andra befattningar eller avskedades och skickades hem. Rullorna upprättades åren 1701-1708 i förläggningarna på kontinenten och skickades till Defensionskommissionen i Stockholm varifrån informationen gick till respektive landshövding och vidare till anhöriga med dödsbud och till rotebönderna med uppmaningen att inom tre månader hitta en ersättare. Det faktum att de tidigt hamnade i Stockholm förklarar varför de fortfarande finns bevarade. Under det ryska fälttåget 1708-1709 tystnar den källan och inga nya soldater kunde längre ansluta till regementet på dess marsch allt längre österut. I och med inledningen av det ryska fälttåget våren 1708 bröts alla band med hemlandet.

För Västerbottens regemente finns ett flertal sådana vakansrullor bevarade på Riksarkivet i Defensionskommissionens arkiv [serien inkomna handlingar EII 1704 och EIII 1706-1709] samt på Krigsarkivet i serien Krigshandlingar, Stora nordiska kriget, i volymer som behandlar den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige under kriget [avd. 12]. Uppgifterna i vakansrullorna omfattar även soldater från Torneå kompani som i samband med utmarscher tillfälligt flyttades över till, eller som det kallades blev ”understuckna”, andra mindre manstarka kompanier för att skapa jämbördiga förband. För Torneåkompaniets del rörde det sig vanligen om att soldater tillsköts Kalix och Lövsångers kompanier och i undantagsfall Bygdeå och Skellefteå kompanier. Även om de understuckna soldaterna redovisades vid andra kompanier går det att följa dem väl i vakansrullorna. Rotarnas respektive hemsocken noterades noggrant då det var dit kraven på nya ersättare riktades.

Vakansrullorna finns så pass kontinuerligt bevarade att de redovisar döda och hemförlovade soldater mellan oktober 1701 och april 1708 dvs rullorna täcker stora delar av det baltiska och polska fälttåget från vinterkvarteren i Kurland oktober 1701 fram till våren 1708 då det ryska fälttåget inleddes. Soldatförteckningar, uppgifter om sårade och stupade meniga soldater upprättade från och med sommaren 1708 är som sagt försvunna, brända eller nedmalda i myllan någonstans i Ryssland.

De bevarade vakansrullorna som rör kompanier vid Västerbottens regemente är daterade Thorn 8 juni 1703 [avser perioden oktober 1701 till 8 juni 1703], Elbing december 1703, Elbing 16 januari 1704, Przygodzice 9 mars 1705, Bendzin [sydost om Posen] 29 augusti 1705 och 5 november 1705, Fraustadt

²² Chefen för den västerbottniska bataljonen i Reval Fromhold Rutensköld t. Kungl. Majt 1711, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, RA.

²³ Chefen för Västerbottens regemente, överste Magnus Cronberg t. Kungl. Majt. 25 augusti 1713, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, RA.

15 februari 1706, Posen december 1706 och 2 juli 1707 samt slutligen två förteckningar nedtecknade i vinterkvarteren i Zhirmuny i Litauen 28 februari och 8 april 1708 med de sista bevarade uppgifterna innan armén i maj vände österut mot Ryssland. Bevisligen upprättades andra, numera försvunna, vakansrullor: En i Praga vid Warszawa den 5 april 1703, två i Thorn den 2 juni och 14 augusti samma år samt ytterligare en upprättad i lägret i polska Bontkova ("Bontzocoff") den 20 november 1707 där regementet logerade ännu i december samma år. Den sistnämnda omnämns i en senare vakansrulla och uppges ha redovisat 92 vakanta rotar vid Västerbottens regemente där samliga soldater "sedermera dött". Vid sista mönstringen i Zhirmuny den 8 april 1708 redovisas 37 vakanta rotar från Övertorneå och Nedertorneå socken. Vi kan därmed rimligen anta att de övriga 165 rotarna hade soldater som närvarade vid mönstringen och som därmed deltog i det ryska fälttåget som påbörjades samma vår. 161 av dessa skulle aldrig återvända. Vid Västerbottens regemente som helhet stod 208 av 1056 rotar utan soldater vilket innebär att det totala antalet korpraler och meniga soldater vid regementet uppgick till omkring 848 man när marschen österut inleddes.

Det faktum att det saknas bevarade vakansrullor för det första 20 månaderna i fält, från utmarschen från Torneå i januari-februari år 1700 till dess att regementet anländer till vinterkvarteret i Kurland i september 1701, gör det omöjligt att säkerställa dödstalen under krigets första år. Serien vakansrullor har även en lucka mellan 17 januari och maj 1704 då Torneå kompani och regementet var förlagda i Elbing i norra Polen. Detsamma gäller som sagt under det ryska fälttåget från våren 1708 fram till Poltava och den svenska arméns undergång midsommartiden 1709.

Torneå kompani under fälttåget 1700-1708

- Lämnar uppsamlingsplatsen på isen utanför Torneå stad jan-febr 1700
- Landvägen via Nora till Bohuslän
- Vaktjänstgöring i Alingsås och Borås till april 1701
- Överskeppas från Karlskrona till Reval i maj 1701
- Vidare förbi Pernau rakt söderut under juni månad
- Slaget vid Riga 9 juli 1701
- Via Bauske och Grobina till vinterkvarter i kurländska Rolshoff oktober 1701-januari 1702
- Marsch in i Polen till Lublin och Krakow
- Slaget vid Kliszow 9 juli 1702
- Vinterkvarter i Sandomierz i södra Polen oktober-december 1702
- Marsch norrut mot Östersjökusten
- Belägringen av Thorn april-november 1703
- Vinterkvarter i Elbing vid östersjökusten november 1703-maj 1704
- Marsch söderut genom Polen till vinterkvarter i Przygodzice, Bendzin och Posen november 1704-januari 1706
- Slaget vid Fraustadt 3 februari 1706
- Åter till området runt Posen resten av år 1706
- Marsch mot nordost 1707 via Slupze och Warszawa till Litauen
- Vinterkvarter i Zhirmuny söder om Vilnius november 1707-maj 1708

	<i>Döda</i>	<i>Hemförlovade</i>
1701 [from oktober]	4	8
1702	40	
1703	10	3
1704	3	
1705	25	5
1706	38	
1707	13	13
1708 [tom 8 april]	14	
<i>Summa:</i>	147	29

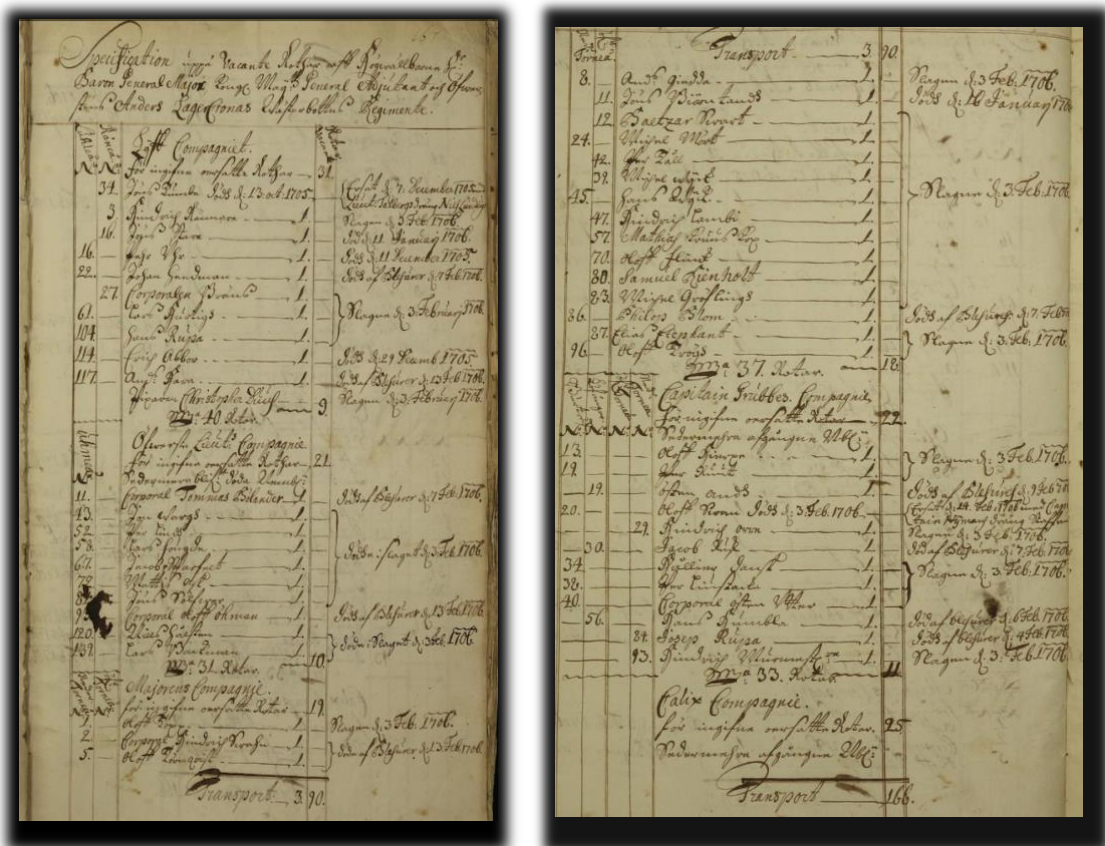
Bekräftat döda och hemförlovade vid Torneå kompani under perioden oktober 1701-april 1708. Vakansrullorna har här kompletterats med bevarade förteckningar över hemförlovade soldater och officerarnas avlöningslistor. Det totala dödstalet måste dock anses vara betydligt högre då 66 tremänningar från Torneå socknar lämnar länet i mars 1702. Det fördes inga rullor över detta extramanskap varför de inte finns med i sammanställningen. Ingen av de 66 tremänningarna tycks sedermera ha återvänt hem. Lägg här till att 161 tornedalska soldater försvinner under det ryska fälttåget 1708-1709, döda eller tillfångatagna, att 32 soldater dör i Riga 1708-1710 och att 190 aldrig återvänder från fälttågen till Neumünde och Reval 1710. Mellan åren 1701-1710 försvinner alltså nära 600 soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar i detta krig som med åren mer och mer framstod som kungens eget.

VAKANSRULLAN FRÅN FEBRUARI 1706 ger oss en ögonblicksbild av tillståndet vid regementet ett par veckor efter slaget vid Fraustadt det tyska namnet på den då inofficiella huvudstaden i sydvästra delen av det polsk-litauiska samväldet, i dag en sömrig liten polsk tätort med cirka 15 000 invånare under namnet Wschowa. Slaget mot en sachisk-rysk armé, dubbelt så stor som den svenska, brukar betecknas som en av den svenska militärhistoriens största segrar trots 400 döda och 1000 sårade.

Vakansrullan över Västerbottens regemente nedtecknades tolv dagar efter slaget och visar att soldater vid Torneå kompani drabbades särskilt hårt. 91 västerbottningar stupade direkt eller skadades så svårt att de dog "af blessurer" kort tid efteråt. 28 av dessa var soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar. Var tredje soldat vid regementet som gav sitt liv vid Fraustadt kom således från Tornedalen. Men antalet döda Tornedalingar under slaget var betydligt fler. De 66 tremänningar som lämnat Torneå våren 1702 och klarat den långa marschen genom Polen för att ansluta till regementet, deltog i striderna vid Fraustadt men då det som sagts aldrig fördes några rullor över tremänningarna från Västerbotten är deras öde i huvudsak okänt. Förutom de stupade visar andra källor att det efter slaget fanns 200 svårt sårade soldater vid regementet om vilkas tillfrisknande officerarna inte närde några vidare förhoppningar. Tremänningen Grels Jatko från Tarendö var en av dem. Hans öde är känt då han hemförlovades några månader efter slaget. Sårade soldater likt Grels fick marschera eller skjutsas norrut till Östersjökusten [Danzig, Elbing, Stettin eller Wolgast] och fördes därifrån till Stockholm på skutor som lämnat gods, vapen, ammunition och nya rekryter från Sverige vid hamnarna. I många fall var dessa skepp ägda av torneåborgare, vana sjöfarare som Henrik Eriksson och Nils Jönsson Bäck eller Johan Pipping och Torfast Abrahamsson. Från Stockholm fortsatte resan med skepp upp till Bygdeå eller Umeå och därifrån i regel landvägen till Torneå, en resa som kunde ta upp emot två månader. Alla klarade inte resan som måste ha varit ytterst mödosam för en soldat som redan innan avfärd inte hade hälsan.

Grels hade skrivits till tremänning i början av år 1701 som Grels Grelsson i Tärendö. Tremänningar var ett extramanskap som skrevs till soldater när behoven var särskilt stora. Benämningen kom sig av att tre rotar förväntades gå samman för att rekrytera ytterligare en soldat utöver deras ordinarie rekryter. I mars 1702 lämnade han tillsammans med 20 ordinarie rekryter och 65 andra icke namngivna tremänningar Torneå för att ansluta till regementet i Sandomierz i Polen. Många av dem kom aldrig fram utan dog på vägen. Chefen för Västerbottens regemente beklagade sig över att man vid rekryteringen endast fått loss ”mycket ungt och spätt manskap så framt de icke skola taga Bönderne som sitta på hemmanen och således rotarna ruinera”. Av de totalt 550 nya västerbottniska rekryterna och tremänningarna som lämnade länet 1702 dog ”över 200 man” innan de anslöt till regementet i Polen. Orsaken ska ha varit ”att sådana unga gässar icke kunna fatigen tåla, mindre veta sig att Conservera”. Med andra ord: De unga pojkarna som tagits ut till soldater för att spara husbönderna och jordbruken klarade inte milslånga marscher och svält och förstod inte hur man bäst höll sig vid liv. Det första året i fält var alltid mest kritiskt.

Grels hann tillbringa fyra år i fält innan han skadades. De blesyrer han ådrog sig tycks inte ha varit direkt livshotande men tillräckligt allvarliga för att han skulle anses oförmögen till fortsatt tjänst varför han skickas hem. Den 7 juli 1706 erhöll han general Frölichs avskedspass med beslut om årligt underhåll från Krigsmanshuset från den 22 augusti. För att komma levande hem skulle han enligt handlingarna klara en månad till sjöss följt av tio resdagar med häst och vagn till Torneå och därefter ytterligare 20 mil uppströms Torne älv till sitt hem. Det finns inga uppgifter om att Grels någonsin kvitterade ut sin pension vilket talar för att han dog på vägen.

Vakansrullan signerad dagarna efter slaget vid Fraustadt den 3 februari 1706. Längst ner på sidan t.v. börjar uppräknigen av stupade soldater vid "Majorens Compagnie" [Torneå kompani].

12 Baltzar Svart i Pajala	Slagen 3 februari 1706
39 Mickel Mickelsson Wik i Kuivakangas	”
42 Per Larsson Toll i Kuivakangas	”
47 Henrik Lamb i Matarengi	”
57 Mats Persson Kruskopp i Alkkula	”
70 Olof Johansson Flink i Niemis	”
80 Samuel Mickelsson Reinholt i Helsingbyn	”
83 Mickel Gräfling i Vitsaniemi	”
87 Elias Axelsson Elefant i Koivukylä	”
1 Olof Topp i Säivis	”
8 Anders Nilsson Gädda i Kiärsbäck	”
24 Mickel Håkansson Mört i Övre Raumo	”
29 Henrik Pålsson Orre i Övre Raumo	”
45 Hans Henriksson Wik i Laivaniemi	”
46 Mårten Jönsson Smed i Laivaniemi	”
93 Henrik Larsson Murmästare	”
96 Olof Jönsson Trög i Kukkola	”
84 Josep Olofsson Rupa i Övre Vojakkala	Död af Blesurer 4 februari 1706
86 Philip Henriksson Lohm i Kukkola	Död af Blesurer 7 februari 1706
69 Nils Franck i Niemis	Död af Blesurer 12 februari 1706
2 Korpral Henrik Nilsson Svan i Säivis	Död af Blesurer 13 februari 1706
5 Olof Törnqvist i Kiärsbäck	Död af Blesurer 13 februari 1706
19 Samuel Björnfot i Pello	Död af Blesurer 14 februari 1706
13 Hans Johansson Strijk i Vuono	Död 15 februari 1706
6 Anders Snällfot i Junosuando	Död 21 februari 1706
94 Lars Liten i Kukkola	Död 25 februari 1706
65 Olof Finne i Nedre Vojakkala	Död 26 februari 1706
63 Jakob Kruus i Mattila	Död 27 februari 1706

Soldater vid Torneå kompani som stupade under eller i anslutning till slaget vid Fraustadt den 3 februari 1706. Utöver de som föll under själva slaget uppgavs 200 soldater vid Västerbottens regemente ha ådragit sig så svåra skador och sår att de förväntades dö inom kort eller förbli invalidiserade.

Torneå kompani under det ryska fälttåget 1708-1709

- Uppbrott från Zhirmuny i slutet av maj 1708
- Ansluter till huvudarmén i Minsk i juni 1708
- Slaget vid Holowczyn 4 juli 1708
- Kvarter Mohilev juli-augusti 1708
- Slaget vid Malatitze 31 augusti 1708
- Kvarter i Mglin i oktober 1708
- Kvarter i Gadjatj november-december 1708
- Via Veprik söderut till Poltava våren 1709
- Slaget vid Poltava 28 juni 1709
- Kapitulationen vid Perevoljotno juli 1709

Ryska fälttåget 1708-1709

DEN 8 APRIL 1708 mönstrades västerbottningarna i vinterkvarteren i Zhirmuny söder om Villnius innan regementet bröt upp den 28 maj och marscherade österut för att ansluta till huvudarmén i Minsk i nuvarande Belarus. Hela våren hade armén legat stilla och väntat på att vägarna skulle torka upp efter snösmältningen. Hälsotillståndet i armén var mycket dåligt. Många dog i fältsjukan och även kungen insjuknade ett par dagar i dysenteri. 14 tornedalska soldater dog i vinterkvarteret innan armén bröt upp: Erik Rupa från Övre Vojakkala den 6 januari, Johan Björn från Liakka 21 januari, Henrik Fors från Ruskola 4 februari, Simon Snäll från Korpikylä 7 februari, Hans Hammar från Korpikylä 14 februari, Anders Kruskopp från Alkkula 3 mars, Nils Utter från Sävis-Lappjärv 4 mars, Olof Gardin från Tärendö och Elias Fräki från Björkönen 6 mars, Olof Ekorn från Kukkola 12 mars, Per Björnfot från Pello 16 mars, Mickel Toll från Kuivakangas 18 mars, Mats Oxhuvud från Muonioniska 20 mars samt slutligen Nils Samuelsson Berg från Övre Vojakkala den 29 mars 1708. Det sista livstecknet pappan Salomon Jönsson Drucki i Övre Vojakkala fick från sin son Nils Berg var i ett brev han skickat hem till sina föräldrar från Bilou under marschen genom Polen fyra år tidigare.

Sista bevarade vakansrullan daterad Zhirmuny den 8 april 1708. Västerbottens regemente räknade 208 vakanta rotar vilket innebär att den totala styrkan uppgick till 848 man korpraler och gemena soldater. Ett år senare när slaget vid Poltava inleddes återstod två svaga västerbottniska bataljoner om totalt 600 soldater, 250 hade stupat mellan maj 1708 och juni 1709.

Luckorna i leden kunde inte längre fyllas. Från och med nu fanns inte längre några möjligheter att få fram nya soldater från Sverige. Nya rekryter som antogs hemma i Sverige våren och sommaren 1708 [som ersättare på de 37 rotar som rapporterats vakanta vid mönstringen i Zhirmuny den 8 april] anslöt aldrig till det ryska fälttåget utan skeppades till Riga för att förstärka försvaret av östersjöprovinserna. Ju längre österut kungens armé nu marscherade desto mer töjdes banden till hemlandet ut. Varken nya soldater eller förnödenheter kunde längre nå fram. Det ryska fälttåget skulle utvecklas till en marsch genom helvetet och sluta i en hel armés totala undergång.

INLEDNINGSVIS VAR SIKTET inställt på Moskva, en målbild som skulle ändras några månader senare och ge armén en annan marschrutt mot sydost till Ukraina och Poltava. Den svenska armén uppges inledningsvis ha varit en imponerande syn längs de söndriga och på många håll blockerade vägarna. Uppdelad i sex kolonner marscherade den svenska styrkan utmed samma väg, enligt uppgift med ett avstånd mellan första och sista trupp på cirka tio mil. Vägarna blev snabbt söndertrampade och sönderkörda och det var nästan omöjligt för trängen att ta sig fram. Leriga och gropiga vägar under höstens regn och vårens snösmältning var ofta ödesdigra för fordonen. Långa kolonner kunde ibland utan möjlighet till omkörning hejdas av brutna axlar och trasiga hjul. Under marschen skriver sergeanten Abraham Thunström ett sista brev hem till sin mor. Thunström hade tjänstgjort som förare vid Torneå kompani sedan 1706 och likt ett flertal tornedalska soldater flyttats till Löfvångers kompani inför det ryska fälttåget. Brevet ger en glimt av sergeantens ambivalens inför det fortsatta fälttåget; å ena sidan förströtan om att lyckan fortsatt skulle stå den svenska hären bi, å andra sidan en insikt om att mötet med den betydligt större ryska armén skulle bli dem övermäktigt. Den svenska framgångsvågen som hittills präglat kriget skulle, antog han, rimligen med Guds hjälp kunna fortsätta. Det ålderdomliga och groteskt stavade språket har här moderniserats något.

Den 28 maj bröt regementet upp från vinterkvarteren och vi marscherar nu mot en stor stad som heter Minsk där hela armén samlas. Nu står Ryssen med sin armé 8 Mil ifrån vårt läger med tvåhundrausen man och i denna månad som är juni ska vi hålla slag med honom. Antalet synes väl vara omöjligt att övervinna, men vi hoppas som tidigare att den stora Guden som alltid hjälper oss att strida, att han även den här dagen är oss nära och låter oss besegra den grymma Ryssen. Med vår makt är inte mycket bevänt, men Guds makt är desto större. Fördenskull måste vi arma soldater inte bli bedrövade utan hålla oss lugna, trots att vi förväntar oss att vi kommer att gå till döden. Därför min Kära Moder, var inte bedrövad utan gläds med oss. Gud kommer med glädje och tröst fortare än man tror och inom kort så giver oss Gud frid till den som lever när detta Bröllopp är förbi.²⁴

Det slag som Thunström bävade inför kom att ske vid den lilla staden Holowczyn i Polsk-litauiska samväldet [Haloutjyn i dagens Belarus]. På andra sidan av den sumpiga floden Vabitj öster om staden hade ryssarna förskansat sig med 28 000 man för att hindra svenskarna att gå vidare mot Moskva. Alldeles i närheten fanns också stora delar av den ryska armén, sammanlagt 39 000 man - inte 200 000 som Thunström meddelat sin mor. Den svenska anfallsstyrkan bestod av 12 500 man. Slaget vid Holowczyn stod den 4 juli 1708 och var över på några timmar. Den svenska armén stod visserligen som segrare men förlusterna var stora. Sammanlagt hade 1300 svenskar sårats eller dödats och förlusterna i liv kunde inte längre ersättas. Utöver det drog svenskarna en viktig lärdom av slaget: Ryssarna hade lärt sig sin läxa och gjort stora framsteg i krigskonsten sedan slaget vid Narva år 1700 och Fraustadt 1706. De var mer välorganiserade och disciplinerade än tidigare och därmed helt jämförbara med de

²⁴ Del av sergeanten Abraham Thunströms brev t. sin moder Catarina Elingia, Regementsräkenskaper -1723, G:12 1701- 1708, KrA, Stockholm.

västeuropeiska. Det är oklart i vilken utsträckning västerbottningarna deltog i själva slaget. Föraren Alexander Magnus Dahlberg vid Bygdeå kompani hävdar att de deltog tillsammans med artilleriet, kungen själv, livdrabanterna och sex regementen varav Västerbotten varit ett. Dahlberg hade kommit till Bygdeå kompani 1706 där han blev sekundförare och avancerade den 1 juli 1708 till förare, vidare till sergeant vid Luleå kompani den 29 augusti 1708 mitt under marschen österut och till fänrik den 5 mars 1709. Dahlberg tillfångatogs vid Poltava och fördes till Moskva men lyckades fly 1713. Den journal han fört under regementets marscher gick förlorad vid Poltava tillsammans med allt annat han ägde. Skriften ”En karolins lefnadslopp” författade han 45 år senare och den gick som följetong i Lunds veckoblad åren 1775-1776 och trycktes sedermera i bokform i Stockholm 1911. Dahlberg noterade att han med åren glömt mycket av det han upplevde under kriget. Han skulle dock aldrig glömma västerbottningarnas mars österut efter uppbrottet från vinterkvarteren i maj 1708, slaget vid Holowczyn i juli och Malatitze i slutet av augusti samma år.

FÖRSÖRJNINGSLÄGET UNDER DET ryska fälttåget den första sommaren var svårt. Husen som passerades stod tomma, alla hade flytt undan arméerna. Det fanns inget ätbart att köpa eller röva. Gardeskaptenen Carl Magnus Posse berättar i ett brev till sin bror hemma i Sverige: ”Vi har nu haft över sex veckors regn alla dagar, så att vägarna är värre än i november. Gud vet vad vi har utstått i denna marschen. Säden är omogen och helt grön. Om inte Gud hjälper oss snart, är det ute med oss”.

Ju närmare rysk mark man kom, desto mer ökade ryssarna sin beredskap och med den brända jordens taktik skövlade de alla byar utmed den stora vägen mot Moskva. Det ihållande regnet hade piskat skörden till marken och alla vägar under marchen mot Malatitze och lägret i Garmlowka var förstörda och floderna översvämmade. Soldaterna var slutkörda och hungriga och rockarna och krutet var blött. Dahlberg beskriver hur leran stod manskapet upp över knäna.

Den 31 augusti 1708 deltog Västerbottens regemente i generalmajor Carl Gustaf Roos kolonn i slaget vid Malatitze där flera ur officerskåren stupade. Det blev en kort men blodig skärmytsling, ett blodbad enligt Dahlberg där han själv sårades och flera av hans kamrater stupade. Lötjnant Ulrik Fahnesköld vid Torneå kompani var en av 300 svenskar som dödades under slaget och begravdes den 1 september. 500 sårades och många av dem avled senare av sina skador. Det är känt att några av dem tillhörde Torneå kompani: Den 2 september dog furiren Olof Skiött och under samma månad dog även föraren Per Rolig. Per hade byggt en familj på den gård om 1/16 mantal kallad Palo i Armassaari som han upptagit som nybygge och sedermera lämnat bakom sig vid uppbrottet från Torneå i januari år 1700. Han hade avancerat från menig soldat till korpral och rustmästare redan före kriget och blivit sekundförare 1701. I polska Posen i maj 1705 befordrades han till förare sedan den ålderstigne företrädaren Johan Berg från Björkönen i Nedertorneå skickats hem. Pers hustru hette Anna Nilsson. I januari 1709 kvitterade hon ut makens sista lön.

I veckor under hösten marscherade armén allt längre österut genom ödelagt land under stor hungersnöd. Under den fortsatta marschen mot Volovnik och Milekikova angreps huvudarmén ständigt av ryska beridna förband. Med 40 mil kvar av sönderbrända jordar utmed vägen till Moskva och med en armé som varje dag drogs allt närmare en hungerkatastrof beslutade Karl XII att avbryta marschen mot Moskva och söka sig söderut. Eftersom han inte kunde fortsätta längre måste han helt lägga om sin fälttågsplan. Han kunde inte gå tillbaka genom redan krigshärjade trakter utan att riskera ett sammanbrott i armén. I stället valde han att gå söderut ut mot det ännu oförödda Severien och Ukraina.

Marschen genom Severiens sumpiga skogar utvecklade sig till fruktansvärda mil. Armén saknade både mat och foder till hästar och dragdjur. Hela vägen tvingades soldaterna röja undan träd som fienden fällt

över hjulspåren. Fienden var runt om dem, och de vågade därför aldrig lämna kvarteren för att proviantera. Hästar störtade av hunger och många soldater svalt ihjäl. ”Kan jag i sanning betyga att jag under dessa tio dygn ej så mycket mat smakade som min hands storlek undantagandes några råa rovor och rödbetor”, vittnar fänrik Robert Petre. ”Generalerna själva hade varken bröd eller salt under denna marschen. In summa: sådana rätter, som man tillförne haft en styggelse för att röra vid, smakade nu som den skönaste marsipan” skriver han vidare.

Sex veckor före jul 1708 intog huvudarmén vinterkvarter i Romni medan västerbottningarna och det skånska kavalleriet beordrades att marschera ytterligare sex mil genom natten till den befästa staden Hadiach [Gadjatj] 10 mil från Poltava där det fanns gott om förråd. I 14 dagar därefter belägrade den ryska armén staden och i den stränga vintern vittnade Dahlberg, nu sergeant vid Luleå kompani, att många av hans kamrater ”satte liv och hälsa till” uppflugna som de var på skyttevallarna för att försvara staden.

Vintern 1708–1709 blev den kallaste som Europa upplevt i mannaminne och Ukraina utgjorde inget undantag. Soldaterna som redan saknade mat stod utan vinterkläder. Karolinska arméns yllesockor var anpassade för sommarfälttåg, säkerligen varma och svettiga en varm dag i juli men isande kalla vintertid. Armén var i stort behov av torra och varma kläder, yllesockor och pälsar. Ryttarna saknade hattar, kappor, rockar och handskar; en vinter under sådana omständigheter fick förödande konsekvenser. De ohyggliga upplevelsorna under juldagarna 1708 har fått en central plats i många karolinska dagböcker. Armén hade under marscherna lidit svåra förluster. Efter hungern och marschbesvären bröt iskylan livsmodet och slog fruktansvärda luckor i leden. Dragonöversten Nils Gyllenstierna, som gett en suggestiv skildring av köldmarschen, kallar den också ”betygelsen och stor orsak till vår däruppå följda olycka”. Om morgonen, skriver Gyllenstierna, låg hela vägen full av ihjälfrusna karlar och hästar. Bagagekärror och sjukvagnar stod stilla med döda drängar på kuskbocken. Tusentals soldater frös ihjäl eller invalidiserades av köldskador. Bara under december månad uppges 4000 svenska soldater utöver ridhästar och dragdjur ha frusit ihjäl. Fältprästen Sven Agrell berättar att ”en sådan köld grasserade, att jag vet det ingen svensk sett henne maken förr, och måtte hjärtat blöda, när man såg de arma människorna så eländigen ligga döda på fältet och uti vagnarna [...] Här var nu en ynkelig syn på de förfrusna, fältskärerna arbetade alla dagar med att skära armar och ben av; nu måtte mången vacker ung karl bliva krympling”. Minst 250 soldater vid Västerbottens regemente stupade mellan maj 1708 och juni 1709. Föraren Mats Rolig från Armassaari var en av dem. Mats dog den 15 februari 1709 innan kompaniet i mars förlades i kvarter närmare Poltava och i maj när den svenska belägringen av staden just hade inletts dog korpralen Johan Elf från Nedre Raumo.

Vi, skrev Dahlberg, kunde inte längre förvänta oss några ersättare för de stupade soldaterna då marschen nu gått så långt österut att kontakten med Sverige definitivt hade brutits. Det som var förlorat var borta. Dahlberg igen, nu fänrik vid Luleå kompani:

*Kort sagt, vid juletiden, då Hans Majestät med hela armen
bröt up och kom oss till undsättning, berände och stormade
fästningen Wiebrick, och sig den dock med stor förlust
bemäktigade. Ifrån denna tiden eller begynnelsen 1709,
fick man intet tid mer att tänka på någon ro, emedan Hans
Majestät fortsatte marchen med större delen af armeen åt Pultava,
som av ryssarna innehades, vårt regemente blev dragit ur Hadiatz,
som avbrändes, och sammanfogade med general Axel Sparres
kollon, som posterat sig uti en öppen fläck vid namn Lutenska,
varest jag den 2 februari med mycken glädje fick*

*emottaga min fänriks fullmakt. Sedan nu Hans Maj:t
beränt Pultava och de deruti befintliga ryssarna innsparrat,
drogs efter hand regementerne allt närmare, så at det ena
kunde sutenera [understödja] det andra, gjorde med större än mindre
partier åtskilliga invasioner i landet, som gav tillfälle som
oftast till blodiga skärmytslingar med fienden, doch mest
till den senares större förlust, hvilken alltid hade mindre
känning deraf, emedan dageligen rekryter ankommo som
förlusten ersatte, men å vår sida var ingen ersättning att
vänta, sedan armeen gått så vida, att ingen kommunikation
var med Svea Rikes länder, utan vad som försmältade,
det var borta.*

Resten är väl känt och åtskilligt dokumenterat. Försommaren 1709 hade Karl XII:s ryska fälttåg gått i baklås. Avskuren från omvärlden led den slitna svenska armén brist på det mesta. Officerarna smälte ned sina serviser av tenn för att få kulor och utan salt strödde man krut på maten, den mat som fanns att tillgå. De som klarat sig fram till sommaren 1709 plöjdes bokstavligt talat ner i den ukrainska myllan eller togs som krigsfångar under den stekande solen vid Poltava och Perevoljotno. Brevskrivaren Thunström stupade vid Poltava den 28 juni 1709. Från gryningen den 28 juni till ungefär kl. 9 dog de. I tusental. Kvar på slagfältet låg då omkring 10.000 döda och döende människor, därav 7.000 svenskar; det är det största militära nederlaget i Sveriges långa historia. Upplands regemente fotsoldater räknade runt 700 man på morgonen. Några dagar senare kunde man bara finna 14. Västerbottens regemente bestod av två svaga bataljoner på sammanlagt 600 man när det på morgonen anslöt till Dalregementet, Närkingarnas första bataljon och Jönköpingsbataljonen inför stormningen av en av de ryska försvarsanläggningarna. Några timmar senare hade styrkan om totalt 2.600 man tappat 85 procent av sitt manskap, nära nio av tio hade stupat eller tagits till fånga. Jönköpings soldaten Harald Oxe har i en dikt illustrerat vad han upplevde de fruktansvärda timmarna under stormningen:

*Dels ropas: skjuten jag är i armen, i handen, i låret,
Huvud, i hals och i bröst, i sidan, i benet, i foten;
Hjälp, hjälp nu, kär kamrat, till fältskärn att bliva förbunden!
Dels måste taga till flykt, i stick lämna hatten och hättan...*

Soldaten Per Gädda från Kiärsbäck [Nikkala] sköts i höger hand och fot, Mickel Lilja från Helsingbyn fick vadbenet genomborrat av en kula strax ovanför fotknölen, Henrik Elefant från Koivukylä föll av ett hugg från en värja i armen och ett skott i ryggen, fänrik Charliere skadade sin vänstra armbåge svårt av en rysk ”bomb”. Även övertorneåsonen Johan Johansson som tagit värvning som soldat Frimodig vid Luleå kompani föll till marken den här dagen, skjuten i bröstet och genom vänstra låret. Sjukvården var helt otillräcklig. Sårade låg ute i solen och dog flera dagar efter slaget. Cirka varannan svensk soldat som gått ut i strid den morgonen var innan kvällen kom antingen död, sårad eller tillfångatagen. De västerbottniska soldater som inte stupade i striderna i månadsskiftet juni-juli 1709 fördes till ”Moskau, Geroda, Veronitz och Schlefsk der de arbetade och till största delen omkommo” som det sägs i en minnesskrift drygt 100 år senare.²⁵ Med slaget vid Poltava och den svenska arméns kapitulation vid Perevoljotno dagarna efteråt dog också stormaktsdrömmarna. Hela den svenska armén gick under. Av de 165 tornedalska soldater som med Västerbottens regemente följde Karl XII:s armé österut våren 1708 försvann 161. Endast fyra invaliderade soldater lyckades återvända hem, tre av dem efter många år i fångenskap.

²⁵ B.A.Ennes, Biografiska minnen af konung Carl XII:s Krigare, Stockholm 1818.

DET SAKNAS SOM sagt soldatförteckningar från det ryska fälttåget. Det mesta, inte bara soldaternas privata ägodelar som Dahlbergs dagboksanteckningar utan hela fältarkivet gick om intet vid Poltava och kapitulationen. Däremot finns det noggranna förteckningar över officerarna i form av avlöningshandlingar som hanterades på avstånd i Stockholm varför deras öden är kända:

Föraren Mats Rolig från Armassaari stupade i februari 1709 under den inledande belägringen av Poltava.

Fänriken Petter Elefant, korpralerna Ludwig Svan från Björkö, Hans Wippa eller Rolig från Armassaari och Anders Frisk från Niemis stupade vid Poltava. Det gjorde även de två bröderna Pålack - furiren Anders Pålack och sekundfänriken Adam Pålack från Haparanda. Bröderna hade börjat sin krigarbana som trumslagare vid kompaniet redan före kriget och följt sin far, sergeanten Johan Adamsson Pålack, vid kompaniets uppbrott från Torneå år 1700. Efter att fadern stupat i Livland sommaren 1701 avancerade Adam från korpral till furir 1702 och vidare till sergeant 1705, fältväbel 1706 och slutligen till fänrik vid Torneå kompani. Hans sista befordran genomfördes i samband med uppmarschen mot Ryssland sommaren 1708.

Mönsterskrivaren Isak Bång stupade några dagar senare i samband med kapitulationen 1709 och uppges vara slagen den 2 juli 1709. Hustrun Margeta i Övre Raumo erhöll hans lön fram till 1 augusti ”där han gjort riktigt för sig” medan resten av årslönen tillföll kompanikassan.

Åtskilliga försvann spårlöst under fälttåget 1708-1709. Mellan maj 1708 och juni 1709 stupar 250 soldater vid Västerbottens regemente, vid Poltava och Perevoljotno försvinner de resterande 600. Fältväbeln Mickel Mickelsson Hafstrand från Haparanda hade en hustru som hette Anna Johansdotter. Efter Poltava var han försvunnen. Ännu i mars 1712 kunde tingsrätten i Nedertorneå inte avgöra om Anna skulle benämnas fältväbelns ”hustru eller enka”²⁶ och när hon den 14 april 1712 kvitterade ut hans lön för tjänstgöringsåret 1709 på 41 daler silvermynt kallade hon fortfarande honom min ”Kära man”.

Även sergeanten vid Torneå kompani Christoffer Stierncreutz försvann vid Poltava. Han hade kommit till Tornedalen från Livland på 1690-talet och tjänat som dräng i Nedre Raumo innan han antogs som soldat vid Bergs rota nr 57 i Kaakamo och följde med kompaniet vid krigsutbrottet år 1700. Tre år senare antogs han till korpral vid Skellefteå kompani men återkom till Torneå kompani som sergeant 1705. Även rustmästaren Axel Drake från Haparanda liksom korpralerna Olof Förstman och Anders Drake, båda från Vojakkala försvann i samband med Poltava och ingen visste därefter om de levde i fångenskap eller lämnats döda på slagfältet. Det gällde även trumslagarna Anders Ek och Johan Mårbeck samt piparen Christian Drake. Ek överlevde poltavaslaget och kapitulationen. Han tycks ha tillhört den klunga på ungefär 150 officerare som den 16 juli fördes från Poltava över Lubny och Jablonow till Kiev där de enligt nämnde Dahlberg blev kvar i ca sju veckor innan de fördes längre österut närmare Moskva. Någon ur kompaniet hade uppenbarligen träffat honom i Kiev under sensommaren 1709. Därefter är han försvunnen. Avlöningslistan berättar att han ”efter slaget varit i Kiev men obekant är om han lefwer”. Hans lön from 1 juli 1709 hölls därför inestående ”till vidare kunskap om honom” kunde erhållas.²⁷ Även hustru Margeta Jönsdotter Pirjetä i Niemis kan nämnas i sammanhanget. Två av hennes söner, Joseph och Johan, blev soldater för rotarna Holt respektive Baas och försvann under det ryska fälttåget. I en rättsakt från sommaren 1720 konstateras att båda sönerna ” varit soldater om vilka ingen kundskap är erhållen antingen de leva eller är döda”. Först efter freden släppte ryssarna de svenska soldater som överlevt mer än ett decenium i fångenskap. Och som nämnts tidigare: Ännu 1727, 18 år

²⁶ Dombok Nedertorneå tingslag 8 mars 1712 s. 312.

²⁷ Regementsräkenskaper – 1723, Västerbottens regemente, G13, 1709-1713, KrA, Stockholm.

efter Poltava och sex år efter fredsslutet, var det ingen som visste om bröderna Jonas och Samuel Samuelsson Lampinen från Juoksengi var döda eller fortfarande satt som fångar i Ryssland.

Även Nils Stäck på rote nr 64 i Niemis försvann under fälttåget 1709 och några klara besked fick aldrig de anhöriga. 1706 hade han skeppats med de nya rekryterna till Stettin. Han klarade tiden i Polen och var vid liv i samband med mönstringen den 8 april 1708 men är sedan ute ur historien. Hans hustru hette Margeta Mickelsdotter. Ännu 1714 visste hon inte mer än att maken ”levt i Polen förr än Pulltava slag skedde men sedermera ingen efterrettelse om honom inkommit om han än i livet är i Ryssland fången eller med döden avgången.”²⁸

De som kom hem

DE SOM INTE dog eller togs tillfånga under kriget skickades hem sjuka eller invalidiserade och i många fall rimligen traumatiserade. Ett antal exempel går att krama ur vakansrullorna och kompletteras med uppgifter om avskedade och hemskickade soldater ur serien Krigshandlingar, Stora nordiska kriget avd 12, Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater på Krigsarkivet. Sådana förteckningar täcker fälttågen i Baltikum och Polen och finns för Västerbottens regemente bevarade åren 1701, 1703, 1705, 1706 och 1707. I dessa redovisas vilka soldater som anlät från kontinenten till Stockholm, när de anlät, hur de skulle ta sig hem, hur långt de hade till sina hemvisten och vilken reseersättning de var berättigad till. Transport från fältläger i Baltikum och Polen-Litauen till hamnar vid kusten för att där kliva ombord på skutor på väg hem till Sverige efter att ha lämnat av nya rekryter till armén. Från Stockholm fortsatte resan när så var möjligt sjövägen norrut mot Västerbotten och sedan till fots eller bakom häst släde eller vagn till hembyn. En imponerande logistisk övning som majoriteten synes ha klarat av, men inte alla.

De hemförlovade invalidernas skador beskrevs i regel inte på individnivå. Ett självklart undantag var soldaten Johan Drucken från Bygdeå socken som 1703 skickades hem sedan han förlorat ett ben. Annars var beskrivningarna kollektiva med ord som blesserade, förlamade, bräckliga eller sårade. Soldaternas kroppsliga tillkortakommande speglar inte vad vi idag lägger i exempelvis ordet förlamning. 1600-talsmänniskan hade snarast en ändamålsenlig förståelse av kroppen i den bemärkelsen att den skulle fungera i vardagen och skapa möjligheter för egen försörjning. Tingsrätten tycks förvisso ha tagit hänsyn till de gamla soldaternas öden och byggt sina beslut i tvister om deras försörjning på visst mått av välvilja men några generella åtgärder för att i lokalsamhället stötta en hemvändande soldat - fränsett kronans pension - fanns inte. De flesta familjer i Tornedalen vid den här tiden hade fullt upp med att försörja sig själva. 1722 sände allmogen i Övertorneå en skrivning till riksdagen i Stockholm med en bön om hjälp för två nyss hemkomna soldater ”som suttit i fångenskap 13 år och leva nu i stor fattigdom”. Flertalet hemvändare erkändes ett årligt underhåll från Krigsmanshuset i Vadstena som gällde livet ut, i den mån han skötte sin vandel i övrigt, men de flesta dog trots det med tiggarskåpan i hand.

Mickel Mickelsson Sjöholm på rote nr 33 i Nedre Raumo en bit öster om Torneå stad hemförlovades efter sju år i fält från vinterkvarteret i polska Posen 1707 med ”undfångna blesyryer och bräckligheter”. Det årliga underhållet på 6 daler och 24 öre silvermynt förslog inte och han tvingades jordlös förlita sig på andras välvilja och på diverse säsongarbeten. Efter stölder av några byttor smör fråntogs han underhållet och 1730 konstaterades att han är ”över 70 år, mycket fattig och föder sig med tiggande”. Mickel dog hemma 70 år gammal den 8 november 1742.

²⁸ Dombok Övertorneå tingslag 19 juli 1714, s. 345.

Officeraren Johan Samuelsson Berg på Björkönen i Nedertorneå avancerade till förare under fälttåget i Polen och följde regementet till 1705 då han hemförlovades. Johan hade då en mansålder eller 35 tjänsteår bakom sig. I mantalslängden 1706 noteras hustrun Elin under kyrkobordet med tillägget att ”dess man som hemkommit från Påländh [är] över 62 år”. Efter hemkomsten slog han sig ner på gården på Björkönen där han avled 1708. Han undvek därmed ryssarnas våldsamma skövling av byn 1716 och mordet på hans egen son den deserterade soldaten Samuel Johansson Holm och dennes hustru Margeta.

Mickel Ersson Naska var nygift när han i januari år 1700 utmarscherade med kompaniet. Han avskedades i Posen i januari 1707 och var senast den 1 november hemma igen. När ryssarna anföll Tornedalen 1716 lämnade han familjen och flydde till Västersjön och levde som tiggare i Nauvona socken vid fjorden Kvænangen. I och med flykten från hemorten förlorade han sitt underhåll. Möjligen med en from förhoppning om att pensionen skulle börja utbetalas på nytt, hävdade hans hustru ännu 14 år senare att hon väntade honom åter från Norge vilken dag som helst.

Några av hemvändarna var så trasiga att de inte överlevde den långa hemresan över hav och land. Tremänningen Grels Jatko från Tärendö har jag redan nämnt. Mickel Mickelsson Stake på rote nr 23 i Juoksengi var en annan. Mickel som hade följt armén vid utmarschen från Torneå i januari-februari år 1700 och över till Estland i maj 1701 skickades hem från vinterkvarteren i Rolshoff i Kurland i oktober men dog under hemresan i november samma år.

BLAND DEM SOM sedermera kom hem fanns också dem som tvingats se år förrinna i fångenskap. De som sedermera efter fredsslutet lyckades återvända till Sverige var sönderarbetade och märkta av sina skador. Chefen för Torneå kompani, major Johan Bernhard Wiedemeijer, tillfångatogs i samband med den svenska kapitulationen vid Perevoljotno den 1 juli 1709 och återvände hem från Kostroma först i maj 1722. Samma väg gick kaptenen Göran Reinhold Tallberg. Efter tillfångatagandet fördes han till Saransk och kom hem samtidigt med Wiedemeijer och erhöll majors avsked. Tallberg hade sårats svårt under kriget och levde utfattig och märkt av sina skador fram till sin död 1755. Även sekundlöjtnanten Paul de Lentz tillbringade 13 år som krigsfånge i Saransk, kom hem i juni 1722 och avskedades. En av två fänrikar vid kompaniet, Johan Gustaf de Charlière, fördes efter Perevoljotno som fånge mer än 200 mil öster om Moskva till Tobolsk men lyckades återvända hem efter freden. Charlière erhöll löjtnants avsked 1723 och dog inhytt på Krigsmanshuset i Vadstena först 1752.

Endast fyra tornedalska soldater som följde huvudarmén in på rysk mark 1708 lyckades så vitt känt är återvända hem. Sommaren 1710 återvände Nils Anundsson Skytt på rote nr 37 i Nedre Raumo från rysk fångenskap. Möjligen skall Skytts frigivning sättas i samband med att ryssarna strax efter nyåret 1710 förde de tillfångatagna meniga västerbottniska soldaterna från Moskva 60 mil österut till Saransk.²⁹ Nils hade skrivits till soldat redan 1689 och sårats och tillfångatagits vid Poltava. Åter på svensk mark 1710 uppvaktade han personligen ledningen för Västerbottens regemente som då befann sig i Stockholm och beviljades avsked och fri hemresa. Nils erhöll pengar till hyra för frakten till Torneå och en månads underhåll till sjöresan och kom bevisligen hem. Vid Mickelsmäss hösten 1710 uppges han ha befunnit sig i Torneå stad. Som en ödets ironi blir den invalidiserade karolinen sedermera ihjälslagen 1716 under ett av de ryska anfällen mot Tornedalen.

Ytterligare två hemförlovade karoliner blev ihjälslagna under ryska anfall mot Tornedalen under ofredsåren. Erik Springare från Övre Vojakkala hemförlovades från Polen 1707 och noteras i förteckningen över pensionerade soldater ha blivit ”Ihjälslagen 1716 vid Ryssarnas infall”. Johan

²⁹ Acta ecclesiastica, vol 162, AD bild 130-131, RA, Stockholm.

Jönsson Lunta från Nedre Vojakkala likaså. Johan avskedades från fältlägret i Kurland sjuk och bräcklig redan 1701 och kom hem till hustrun Elin och pigorna på gården. När ryssarna anföll byn 1716 blev han själv ihjälslagen och hans gård nedbränd.

1722, TRETTON ÅR efter Poltava, kom ytterligare tre fotsoldater ur Torneå kompani hemresande: Per Larsson Gädda på rote nr 8 i Kiärsbäck [Nikkala], Mickel Lilja på rote nr 77 i Helsingbyn och Henrik Henriksson Elefant på rote nr 87 i Koivukylä. Alla tre hade sårats under slaget och tagits till fånga. Av en besvärsskrift från allmogen i Övertorneå daterad november 1722 uppges att både Lilja och Elefant nu var hemma igen och i mycket eländigt tillstånd. Om Gädda vet vi att han efter freden befann sig i Åbo i april 1722 och att han anlände till Stockholm på örlogsfregatten Anklam den 24 maj. Otaliga tidigare krigsfångar, svenska officerare och soldater från olika regementen, anlände till Stockholm huvudsakligen i maj, juni och juli 1722 och många konstaterades av fältskärer vara svårt skadade i strid eller av år av arbete i fångenskapen. Någon hade fått sitt ”bröstben kråssat utav en balk på arbetet” i S:t Petersburg, en annan blivit ”stucken i höger öga”. Flera uppvisade skott- och sticksador i rygg, armar, ben och bäcken. En uppgavs inte ha andra problem ”än att händer och huvudet darrar”. Andra hade förlorat både syn och hörsel medan en annan hade förlorat förståndet. När de anlände till Stockholm erbjöds de tillfällig logi i baracker på Skeppsholmen innan de kunde skickades hem. Exakt när och vilken väg och på vilket sätt Lilja och Elefant tog sig hem framgår inte. De två finns inte med bland de tusentals svenska frigivna krigsfångar som på vägen mot Stockholm finns noterade i bevarade förteckningar våren 1722 upprättade i S:t Petersburg, Åbo, Helsingfors och Borgå.³⁰

Per Larsson Gädda hade tillfångatagits ”wid Niper” dvs i samband med kapitulationen i Perevoljotno vid floden Dnjeprs strand i början av juli 1709 och kom hem förlamad i höger hand och med en skadad höger fot. Hemma fick han slåss vid tinget för sin rätt att nyttja lite mark och några hus som han och hustrun Anna Nilsson uppfört på byns utmarker. Under hans fångenskap hade fadern Lars Mickelsson blivit ihjälslagen av ryssarna och gården hade övertagits av Pers svåger som ville köra den gamla soldaten därifrån. Per dog barnlös hemma den 29 augusti 1736, 61 år gammal. Året därpå beslutade tingsrätten att änkan Anna skulle köras därifrån och att marken skulle lämnas tillbaka till svågern.

Mickel Lilja som tillfångatagits vid Poltava ”skuten genom benet över fotknylen” sålde två år efter hemkomsten sitt hemman Kulluvaara i Helsingbyn till klockaren vid Hietaniemi kyrka Henrik Jönsson som kom från en förmögen familj i Armassaari. Mickel levde fattigt på köpeskillingen och underhållet från Krigsmanshuset fram till sin död den 4 september 1731. Under hans fångenskap hade hustrun Anna träffat en annan och fött barn i tron att maken var död. Även om det förekom att bedragna soldater beviljades skilsmässa efter hemkomsten tycks Mickel och Anna ha levt tillsammans resten av sina liv. Deras gemensamma dotter Ella skickades ut att tjänstgöra hos andra mot husrum och föda. Sju år efter Liljas hemkomst intygades han vara sjuk ”ock så utfattig att han med bettlande måst sig själv födan förskaffa”.

Henrik Elefant från Koivukylä hade likt Lilja tillfångatagits vid Poltava ”huggen i armen och blesserad i ryggen” och direkt efter hemkomsten röjt lite mark tillhörande hemmanet Ero i byn, mark han likt Gädda fick slåss vid tinget för att behålla. Vid sidan av det årliga underhållet från Krigsmanshuset hade han inget att försörja sig på. De skador han ådragit sig under kriget förföljde honom livet ut varför han fick behålla den lilla åker och äng han uppbrukat och inhägnat så länge han levde med motiveringen att han ”uti sin ålderdom ingen annan utväg skall hava till sitt nödtorftige underhåll sedan han för hemmanet

³⁰ Krigskollegii brevböcker 1722 s. 4335 ff, KrA, Stockholm.

till såldat utgått och uti Krigstjänsten förlamad blifwit”. När han dog 1755 lämnades inget till arvingarna utan marken återgick till hemmanet.

NÅGRA SOLDATER SLAPP uppleva fälttågens fälor under det Stora nordiska kriget men gick i stället en annan brutalitet tillmötes. Erik Olsson Löpare från Kuivakangas erkände inbrottsstöld i Övertorneå kyrka medan hans medhjälpare soldatkollegorna Per Toll och Jöns Kieri från Kuivakangas kom undan genom att neka. Erik dömdes i februari 1698 till döden trots att större delen av stöldgodset hade återlämnats till kyrkan. Han satt fängslad i drygt fyra månader i väntan på utlåtandet från Svea Hovrätt och därefter Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen] innan domen fastställdes. Den 30 juni 1698 avrättades han genom hängning. Hans två medhjälpare utmarscherade i kriget år 1700, Kieri hemförlovades från armén i Kurland 1701 och blev husbonde i Kuivakangas medan Toll stupade i slaget vid Fraustadt 1706.

Soldaten Henrik Andersson Hoppare från Övre Raumo dömdes 1696 till döden för flera stölder och för att under en tid på rymmen levt rövare i skogen tillsammans med en annan illgärningsman, mordbrännare och tjuv.³¹ Vid ett tillfälle präglad av särskild kreativitet klädde han ut sig till kyrkoherden i Övertorneå Johan Tornberg för att för de stående på stranden frammana bilden av att de bevittnade kyrkoherden med sitt entourage i båt på väg uppströms Torne älv för att vittja sin tiondelax. Iklädd svart tyg över axlarna som vore det prästens kåpa och en vit duk runt halsen för att efterlikna prästens skägg och med käpp i handen tjuv vittjade han kyrkoherdens laxfällor på sju laxar som han senare sålde. Hoppare dömdes till döden av Svea Hovrätt och synes ha blivit både halshuggen och steglad sedan befolkningen för sin egen trygghets skull önskat honom död.

En som fick höra budet om det förestående stora kriget år 1700 genom gallret på Marstrands fästning var trumslagarpojken vid Torneå kompani, Johan Matsson Falck, son till spögubben i Torneå stad Mats Larsson. Johan dömdes till gatlopp vid ett flertal tillfällen för upprepade inbrottsstölder i staden, den första genomförd när han var blott 10 år gammal. Han misstänktes även under sin ungdom på goda grunder för ett våldtäktsförsök på stadens klockares femårig dotter men benådades i brist på bevis med fängelse och fick slita ris, piskad av sin egen far pga sin ungdom. Efter ett halvt liv i laglöshet i Torneå stads utkanter dömdes han slutligen i maj 1697 till döden för tredje resan stöld men benådades ett knappt år senare till gatlopp och att dagen efter utståndet straff mörbultad som få och iklädd halsjärn föras till Marstrand för livstids straffarbete. Han var då 20 år gammal. Här kan tilläggas att spöstraff inte sällan blev påföljden för den som inte kunde betala eventuella böter utdömda av tingsrätten och att smärtan i samband med misshandeln var så brutal att offret inte sällan tuppade av. 1734 omnämns att sockenprofossen Mickel Nilsson i Matarengi spöat två dömda personer så illa att båda svimmade under behandlingen och tvingades till vård.³²

Även soldaten Henrik Jönsson Skytt från Nedre Raumo hamnade på Marstrand. Skytt hade deltagit i kriget sedan 1712 och fanns med i Norge under fälttåget 1718, kungens död och början på slutet på hela kriget. Skytt dömdes av Krigsrätten till döden vid fyra tillfällen för stölder och rymningsförsök men blev vid samtliga tillfällen benådad till gatlopp och därefter återinsatt vid kompaniet. 1722, ganska precis ett år efter freden, döms han dryga 30 år gammal en sista gång med den summariska motiveringen ”för varjehanda begången missgärnings skull” att straffas med 40 par spö och att därefter i halsjärn skickas till Marstrand för straffarbete i resten av sitt liv.

³¹ Dombok Nedertorneå tingslag 23 november 1696 s. 666.

³² Dombok Övertorneå tingslag 20 november 1734 s. 208.

I POLTAVAKATASTROFEN tillsammans med de umbäranden armén fick genomlida vintern 1708-1709 försvann 48.000 svenska soldater. Hela armén med alla dess förband, 49 olika regementen och kårer utplånades. Det totala nederlaget vid Poltava midsommartiden 1709 utgjorde den slutgiltiga dödsstöten för en politik som krävde uppoffringar och stormakten skulle så småningom gå under, tvingad på knä efter många år av nöd. Året efter Poltava föll även de återstående fästena längs den svenska östgränsen i ryssarnas händer. 1710 stod katastroferna som spön i backen: Viborg, Riga och Reval [Tallin] övergavs inför en övermäktig rysk belägringsarmé. Det svenska väldet i Baltikum etablerat redan på 1560-talet, föll när Reval som sista svenska fäste i Östersjöprovinserna kapitulerade i oktober 1710.

I efterhand kan vi konstatera att den unge man som frivilligt eller inte tog tjänst som soldat under de första tio åren av det Stora nordiska kriget, skrev under sin dödsattest och beseglade sitt öde i samma ögonblick som han signerade sitt kontrakt och fick krigsartiklarna upplästa för sig. Undantagen från regeln var åtminstone försvinnande få. Uppsalahistorikern Jan Lindegrens beräkningar ger vid handen att runt 200 000 svenskar och finnar stupade. Historikern Peter Englund hävdar att Karl XII såg på kriget som ett sätt att straffa onda och ogudaktiga härskare som inlett krig utan rättfärdig orsak. Han ansåg sig vara satt att straffa dem som förbrutit sig mot Sverige, inget pris var för högt, intet offer för stort. Rikets bestånd stod enligt kungen på spel och då måste samhället och folket, landet, underordna sig statsnyttan. Han offrade landet för riket, svenskarna för Sverige.

Sammanställningen nedan är en vidareutveckling avseende Torneå kompani av Kenneth Mossbergs förteckningar över soldater vid de olika rotarna under Västerbottens regemente. Endast delar av Mossbergs uppgifter från mönstringarna 1689, 1694, 1695, 1712, 1715, 1719 och 1728 har kontrollerats och där hänvisar jag i huvudsak till Mossbergs uppgifter. Den som vill veta mer får själv vända sig till de rullor som upprättades i samband med mönstringarna de åren. Med hjälp av annat arkivmaterial har Mossbergs uppgifter justerats i den mån det varit befogat och kompletterats med nytt material och nya soldater som dyker upp i källor som Mossberg inte använt sig av.

Officerare döda eller tillfångatagna under tjänstgöring vid Torneå kompani under Stora nordiska kriget, och lite annat...

Major Johan Bernard Wiedemeijer
1708-1709

Antagen 1708-12-04 Från: Kapten vid Piteå kompani. Avgått 1709-07-01 ”Fången uti action wid Pultava”. Född i Bremen [Krigskollegii brevböcker, 1722, Ec:86 bild 2349]. Fånglista 1722: Född i Westphalen 48 år 32 tj.-år.”Fången wid Pultava” [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Krigsfångar 14B:2 s. 77]. Hemkommen från Kostroma 1722-05-00. Död 1742, begravnen i Öjebyn.

Kapten Göran Reinhold Tallberg
1706-1709

Antagen 1706-03-01 Från: Löjtnant vid Lövångers kompani. Fången vid Perevolotjna 1 juli 1709. ”Fången wid Niper [Dnjepr]”, född i Tavastehus [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Krigsfångar 14B:2 s. 77] Finsk 48 år 25 tj.-år. hemkom från Saranski 1722-05-00. Död 1755.

Löjtnant Ulrik Fahnesköld
1707-1708

Antagen 1707-05-14 Från: Fänrik vid Piteå Kompani. Död, slagen vid Malatitze 31 augusti 1708. ”Lieutenant Ulrich Fahnskiöld d. 31 aug. 1708 slagen” enligt avlöningslista Torneå kompani 1708. Kvitterat 1708 års lön; hans broder Lorentz Fahnesköld.

Löjtnant Christoffer Georg Schwedeman
1710

Antagen 1710-01-26 Från: Fänrik vid Överste Mellins Estländska Reg. Död i Reval 24 september 1710.

Sekundlöjtnant Paul de Lentz
1708-1709

Antagen 1708-06-27 Fången vid Perevolotjna 1 juli 1709. Fånglista 1722: Född i Polen av tyska föräldrar, 49 år, 30 tjänsteår, ”fången 1709” [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Krigsfångar 14B:2 s. 78]. Hemkom i juni 1722 från Saranski. Återkom till Stockholm i juni 1722 på skepp från Helsingfors [Krigskollegii brevböcker 1722 s. 4547 bild 2434 samt s. 4569 bild 2445].

Fänrik Petter Elephant
1707-1709

Antagen 1707-07-26 Från: Fänrik vid Skellefteå Kompani och upptas som ”Fändrik Petter Elephant” vid Torneå kompani i avlöningslistan för år 1709 där ”det befinnes att han d. 28 Junii 1709 är slagen”. Död, slagen vid Poltava.

Fältväbel Adam Johansson Pålack

2:a trumslagare 1684-1690 vid Torneå kompani, 1:a trumslagare 1690-1697, Korpral Rolig i Armassaari 1697-1702, Furir vid Kalix kompani 1702-1705, Sergeant vid Kalix kompani 1705-1706, Fältväbel vid Kalix kompani 1706-1709. Död vid Poltava 28 juni 1709.

Saköreslängd Nedertorneå socken december 1695 [Länräkenskaper verifikationer 1695 s. 175]: Trumslagaren Adam Pålack på Kyrkobordet bötdade för lägersmål med Anna Andersdotter till 40 mark silvermynt.

Enligt avlöningslistan 1708 skulle fältväbeln vid Kalix kompani Adam Pålack ha ersatt Petter Elephant som fänrik vid Torneå kompani 27 juni 1708 men den förändringen uppges aldrig ha skett. Elephant kvarblir som fänrik vid Torneå kompani och stupar som sådan vid Poltava. Adam kvarblir vid Kalix kompani fram till sin död vid Poltava 28 juni 1709.

Son till sergeanten vid Majorens kompani Johan Adamsson Pålack död 1701 [se nedan] och bror till furiren Anders Johansson Pålack död vid Poltava [se nedan].

Den 31 januari 1709 kvitterar modern Brita Knutsdotter på Kyrkobordet i Nedertorneå sonens fältväbelslön under Kapten Durietz och Kalix kompani för år 1708. Adams syster Eva Johansdotter Pålack var gift med borgaren Jöran Sigfridsson [Ötä tgl 17 juli 1717 s. 19].

Fänrik Carl Rehnberg

1709-1710

Antagen 1709-12-02 Från: Hit befordrad från volontär vid Livgardet. Död i Neumünde den 29 augusti 1710.

Sekundfänrik Johan Gustaf de Charlière

1706-1709

Antagen 1706-00-00 Från: Återinsatt efter att ha frändömts sin tjänst i januari 1706 efter en duell. I avlöningslista Torneå kompani 1706 uppges "Fendrich Carl Charliere som nu kallas Johan Gustaf de Scharliere". Avgått 1709-06-28 Fångnen vid Poltava sedan han blivit i sin "vänstra armbåge av bomb blesserad". Fångnista 1722: Född i Uppland 46 år 28 tj.-år, "Fångnen wid ~~Nipern~~ Pultawa" [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Krigsfångar 14B:2 s. 77]. Hemkom från Tobolsk 1723-05-00. Intagen på Vadstena krigsmanshus 1748, död där 1752 "af undfågne blesurer och ålderdoms krämpor. 81 år och några månader gammal. Suttit 13 år fångnen uti Ryssland. Begrofs i tysthet d. 5 Maj".

Fältväbel Mickel Mickelsson Hafstrand

1703-1709

Antagen 1703-01-22 Från: Sergeant. Avgått 1709. Till Död eller tillfångatagen. 1708 års lön kvitteras av hustrun Anna Johansdotter i Haparanda i Torneå den 31 januari 1709 och 1709 års lön kvitteras i Torneå den 14 april 1712. "H. Anna Förarens Hafstrands" upptas i Haparanda vid mantalsskrivningen 1701.

Mönstras som förare avseende 1701 års löner vid Majorens kompani i Praga öster om Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. "H. Anna Förarens Hafstrands" upptas i Haparanda i mtl 1701. Mannen ej närvarande vid mantalsskrivningen. "H. Anna Förarens Hafstrands" upptas i Haparanda i mtl 1701. "Förarens hustru på Haparanda" skänker i juni 1701 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Kallas "Schiergianten Mickel Hafstrandh" i tingsärende Ntä tgl 30 juli 1703 s. 787 ang ägotvist om Abraham Clemetssons hemman i Haparanda.

Ntä tgl 8 mars 1712 s. 312: Nils Axelsson anklagar "Felltwäbelen Mickell Hapstrands hustru el:r Enckia Anna Johansdotter och dess Son Mickell Haffstrand" för att de falskeligen anklagat Nils för att ha bytt ut en guldring till en silverring som Mickel Hafstrand lämnat till Nils i förvar. Parterna förlikades vid tinget.

Identisk med Mickel Mickelsson Rautia vars mor var dotter till Henrik Larsson Kouri och gift med Mickel Rautia i Juoksengi. Föraren Mickel Rautia eller Hafstrand var husbonde på hemmanet Förare i Haparanda. Att han sedermera avancerade till fältväbel ändrade inte hemmansnamnet.

Pipare senare trumslagare 1678-1690, furir 1690-1697, förare 1697-1701, sergeant 1701-1703, fältväbel 1703-1709.

”Furriaren Mickel Mickelsson i Haparanda” kom inför tinget vid Ntå tgl 25 februari 1691 s. 366 och anhöll om att få lösa ut fjärdingsman Clemet Jönsson från hemmanet som de båda nu besatt. Hemmanet hade tidigare varit ett hemman om 1/3 mantal men 1680 delat i två delar om vardera 1/6 mantal där Mickel och Clemet ägde varsin del. Mickel hävdade att ägrona är så ringa att de omöjligen kan hysa dem båda. Rättens mening var, att då Mickel stod ”under Militien” var det ovisst hur länge han skulle få vara kvar hemma och därmed ovisst om han framöver skulle klara av större ägor än dem han nu hade. Rätten beslutade att de skulle bli kvar vid sin tidigare upp görelse och invänta en allmän jordrevning.

Av rättsakten framgår möjligen bakgrunden till Mickels önskan att få Clemet därifrån: Clemet skall enligt Mickel inför vittnen ha beskyllt Mickels hustru ”för hoora” och namngivit att hon varit kapten Christoffer Bruuns ”hoora” medan Clemet hävdade att Mickels hustru beskyllt honom för att ha stulit lax ur deras laxpator. Johan Larsson i Haparanda som av Mickel kallats som vittne ansågs inte vara opartisk då han ”wore Clemets afwundsman och i Tiufwa beskyllningen intresserad”. Ärendet uppsköts.

Fältväbel Philip Jakob Vitzel
1710

Antagen 1710-05-18 Från: Sergeant. Död i Neumünde i september 1710.

Sekundfältväbel Johan Matsson Palm
1706-1709

Antagen 1706-09-00 Från: Furir. Avgått 1709 Till: Död. ”Furier Johan Höök som nu kallas Palm” står det i genomgång av utbetalda 1706 års löner. [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Blev furir i mars 1705 från gemen soldat på rote nr 22 i Pudas i Nedertorneå. ”Avancerat till Furijre in Martij 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

En Johan Matsson Palms dotter Anna i Pudas begravs den 26 april 1707.

Sergeant Johan Adamsson Pålack
1690-1701

Trumslagare -1678, rustmästare 1678-1683, furir 1683-1689, förare 1689-1690, sergeant 1690-1701. Död 1701. ”Sergeant Johan Pålack dödh d. 14 Junij 1701” enligt avlöningslista Torneå kompani 1701. Omnämns som sergeant avseende 1701 års löner vid Majorens kompani i Praga öster om Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Änkan [ej namngiven] skänker Nedertorneå kyrka 1 koppardaler, 28 öre i testamente efter honom den 6 september 1703. I kontributionslängd 1705 [Länsräkenskaper verif. 1705 s. 773] finns ”Schergi:t Pålackz Enka” upptagen i ”Färiestaden i Hapaniemi”.

Den 1 september 1701: "Schergianten Johan Pålack och hans sohn" skänker 3 daler 24 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

1 september 1701: "Skierjenten Johan Påhlackz Enka gifwit efter sin man som dödt i Churlandh" [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

"Pålakens Enckia" skänkte 1 daler, 7 öre kopparmynt till Nedertorneå kyrka hösten 1702. [länräk verif 1702 s. 556].

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 364: "Frambledne Schergianten Johan Pålacks Encka" krävde att Jöns Kusare i Raumo skulle förklara om han inte sett ett lakan som änkan för en liten tid sedan glömt "på dess kåtabänk wed dess laxfiskiebruuk Wähä Käifwoluoto". Vittnen kunde intyga att hon burit lakanet när hon gått från båten till kåtan.

Sergeant Christoffer Fredrik Stierncreutz

1705-1709

Antagen 1705. Från: Korpral Skarp vid Skellefteå Kompani. Avgått 1709 Till: Död eller tillfångatagen. Enligt avlöningslistan för år 1709 ersatt som sergeant i december 1709 av Philip Jakob Vitzel [Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713, KrA].

Antagen som gemen soldat på Bergs rota nr 57 i Kaakamo innan utmarsch januari 1700 understucken kapten Girströms och Kalix kompani.

Ntå tgl 27 februari 1695 s. 495: "Föreställtes een ung drängh Christoffer Stierncreutz i Nederraumo, men barnfödd i Lijflandh" anklagad för lägersmål med Malin Andersdotter i Nedre Raumo. Lägersmålet skall ha skett vid Ersmäss 1694 och Malin skall ha fött barn för 6 veckor sedan. Båda bötfälldes.

Ang både Stierncreutz och dennes trolovade Malin Andersdotter, se rote nr 57 i Nedertorneå.

Sergeant Johan Brun

1719-1720

Antagen 1719-07-00 Från: Grenadeursergeant vid Skellefteå Kompani. 1719: 24 år Lifländare 7 tj.-år. Avgått 1720-04-02 Till: Avsked. Reste härifrån våren 1720 sedan han erhållit tjänst som pukslagare vid Karelska Kavalleriregementet.

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 229: "Corprals änkan Brita Menlös för det hon barn samman aflat med för detta Sergeanten wed Torneå Compagnie Johan Brun hafwandes hon födt ett pige barn Sanct Andreae tijd förledne år" [dottern Gertrud döpt 27 november 1720 enl dopbok]. Brita anklagade Sergeant Brun och att detta skett under äktenskapslöfte vilket hon ville visa med den guldring som hon uppgav sig ha fått från honom. Bruns "wärdinna" Brita Nilsdotter i Mattila intygade att Brun "gått hela vinteren" och berättat att han ämnade äkta Brita Menlös. Om Sergeanten visste Menlös inte annat än att "han skal rest förledit år 1720 om våren här ifrån sedan han ehrhållit afskied ifrån regimentet, till Wiborgska Cavallerie at blifwa der pukslagare, hwar om Ryttmästar Myra skal hafwa bästa kunskap" och lämnat alla sina saker hos Menlös. Rätten frågade vidare om denne sergeant varit gift varpå en "Corporal af Torneå Compagnie benämnd Asp" [se Nils Johansson Asp = Korpral Elf from 1721] berättade "honom varit 1711 en poike när han ifrån Revel hit till Regimentet anländt och sedermera intet sig gifftat". Saken uppsköts då det behövde hållas krigsförhör med Brun med hjälp av överste Rehbinder.

Ntå tgl 2 augusti 1722 s. 363: "Pukslagaren Brun" beklagade sig på sin styvdotters [ej namngiven] vägnar över "Per och Lars Persöner i Setzenkari angående arf för sin styfdotter effter hennes farmoder" [ej namngiven]. Enligt det inventarium som upprättats i februari 1712 visade det sig att hans [Bruns] "styfdotters fader Isaac Persson fått öfr och icke under det som på hans dehl belöper" varför Bruns anspråk ogillades.

I saköreslängden 1725 Ntå tgl kallas han "för detta Pukslagaren Joh: Bruhn" [länsräk 1725 s. 443, bild 6350].

Restlängd dat 3 februari 1729 [Länsräkenskaper verifikationer bild 14620, sid 1855] under kyrkobordet: "Pukslagaren Johan Brun"... "berättades uti feb: månad wara afrest utur länet med herr General Major Schverin; skolandes hans hustru wara uti ett aldeles utfattigt och medellöst tilstånd".

I restuppbördslängden för år 1728 uppges [Länsräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1731, s. 1367]: "Pukslagaren Johan Bruhn – Berättades uti ett aldeles medellöst tilstånd wara här ifrån länet förrymd utan att lämna för denna rest efter sig någon witterlig tillgång, föregifwandes nämnden sig icke wetta om han nu förtiden inom eller utom riket sig uppehåller".

Restlängd 1742 [Länsräkenskaper verifikationer 1742 s. 1693] Kyrkobordet: "Pukslagaren Johan Brun – denne Brun redan 1728 uti ett utfattigt tilstånd utur riket afwikit, warandes ingen af Tingslaget kunnigt anten han nu mera må wara lefwande eller död".

Mönsterskrivare Johan Nystedt

1689-1701

Antagen 1689-03-00 Avgått 1701-02-01 Till: Fältväbel vid Livkompaniet. Är tillika Mönsterskrivare vid Kalix Kompani 1694-06-00-1699-12-00. Mönstras som mönsterskrivare avseende 1701 års löner vid Majorens kompani i Praga öster Warschawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Fänrik 1701 vid kaptan Durietz och Kalix kompani [Länsräkenskaper verifikationer 1701 s. 9].

Död 1702-09-00 vid Krakow som fänrik under Bygdeå kompani. "H. Margeta Munsterskrif:ns Nystedt" finns under kyrkobordet i Nedertorneå vid mantalsskrivningen 1701. 1702 finns noterat i Övre Raumo: "Abraham Ehre h:n [Rausti] brukas af Fendrichen Nysteds hustru skriffin på Kyrkiobordet". I kyrkotiondet 1699 finns Johan Nystedt i Övre Raumo. Kallas "Johan Nystedt Raustz" i röklängd 1699. Enligt Torneå rådhusrätt 30 maj 1716 var "Sahl. Fendrich Nystets änckia" omgift med kyrkoherde Johan Tornbergs son Anund Tornberg som nu inför rätten ansökte om och beviljades burskap i staden.

Torneå rådhusrätt 12 juni 1693 s. 161: Synes Nystedt vara bosatt "i Pottan" [Pudas].

Ntå tgl 4 augusti 1696 s. 491: Kyrkoherden besvärar sig över "Munsterskrifwaren Johan Nystedt" för att Nystedt "skall satt sina huus in på Prästebordsägorna". Rätten tog ingen notis om detta då Nystedt "nyligen rättat och satt sina huus annorledes" vilket innebar att kreaturen kunde ströva fritt via "Wattuhägnaden". Enligt Ntå tgl 27 juli 1721 låg "Nystedts gård strax nedanföre kyrckan" [Nedertorneå sockenkyrka].

Torneå rådhusrätt 28 juli 1697 s. 899: Salige ”borgaren Härman Kiempes” änka [ej namngiven] ”anhölt hennes Mågh Munsterskrifwaren Johan Nystedt” ang en smörså. Herman Kempe var Nystedts ”Stiuf Swärfader”.

Vid Ntå tgl 22 juli 1698 s. 186 inkom ”Munsterskrifwaren Mons: Johan Nystedt” och berättade att han ”nyligen” upptagit Hans Raustis hemman i Raumo om 1/6 mantal.

Mönsterskrivare Sven Palmgren
1704-1705

Antagen 1704-12-20 Efterlämnad vid Elbingen 1705. Är tillika Mönsterskrivare vid Livkompaniet 1704-12-20--1705-00-00.

Mönsterskrivare Isak Bång
1705-1709

Antagen 1705-00-00 Från: Furir [värvad inför utmarsch 1704] vid Livkompaniet. Avgått 1709-07-02 Till: Död, slagen. ”Mönsterskrifwaren Isach Bong d. 2 Julij 1709 slagen” enl avlöningslistan för 1709. Hans lön för 1708 kvitteras i Torneå 31 januari 1709 av hans hustru Margeta Sundelia, då nyförlöst med bonden Nils Carlsson Lavas barn. Margeta Sundelia var tidigare gift med fältväbeln [vid Torneå kompani 1689-1696] Jakob Stierncreutz död 1696 [se Christoffer Stierncreutz på rote nr 57 Berg i Kaakamo].

I mantalslängd Ntå 1708 finns i Övre Raumo under Nils Carlssons hemman ”ibid: h. Margeta Mönsterskrifwarens Bångs” [hustru]. Här finns hon även redovisad 1709 men inte senare.

Ntå tgl 4 mars 1709 s. 268: Nils Carlsson i Övre Raumo och ”Margareta Sundelia, Munsterskrifwaren Isakh Bångs hustru” angavs av kronolänsman Sigfrid Jöransson för att ”sins emellan hoor bedrifwit däck han ogiffter karl”. Båda erkände ”oansedt han inwenda wille som skulle hon alldraförst söcht honom där till öfwertahla och förleda” vilket rätten inte ansåg sig kunna ta någon hänsyn till då Nils på intet sätt kunde bevisa detta. Båda tillstod gärningen och skulle straffas därför, ”hafwandes hon allaredan för 9 veckor sedan af deras olofl. samlag födt barn”. Nils som ogift dömdes till 40 daler silvermynt ”och hoon som gifter är och än man i lifwet haf:r” till 80 daler silvermynt. Kunde de ej betala böter skulle de plikta med kroppen, ”han medh 4 gatulopp och hon hudstrykes för Tingstugu knuten” och tre söndagar i rad ”på plichtepallen begge”.

Födelsebok Ntå 1709: ”Öfwer Raumo”, ”Anna oächt, Nils Carlssons Låwalas”, döpt 14 januari 1709. Ingen uppgift om modern. Nils var husbonde på Lava eller Lavala i Övre Raumo som fungerade som stabskvarter under försvaret av Tornedalen från 1714.

Ntå tgl 8 mars 1709 s. 299: Tvist mellan Nils Carlsson i Övre Raumo och ”Margareta Sundelia”. Nils befanns vara skyldig henne 44 daler kopparmynt [framgår ej varför]. Det andra gällde hennes påminnelse att få understöd av honom ”till barnföda som medelst deras samlagh hon afladt och födt barn hwar till denna Nils Carlsson lagl. är ehrkiendh wara barnafadren” så dömdes Nils pliktig att betala henne årligen 6 daler kopparmynt till dess barnet nådde sådan ålder att det kunde livnära sig själv.

Not: Kalix tgl 24 februari 1703 s. 689: ”Jonas Bång ifrån Torneå” krävde Olof Johansson i Rian på knektlega ”som Jonas Bångh fordrar effter sin framledne broder Hans Johansson”. Hans skall således ha gått soldat för Olof Johanssons hemman i Rian [rote nr 27 Krook i Nederkalix]. Samme Jonas Bång ansökte i det efterföljande målet att få utbekomma något arv av Nils Knutsson i Töre ”opå sin ålderstigne moders hustru Lisbeta Hansdotters wägnar”.

Förare Johan Samuelsson Berg
1701-1705

Antagen 1669. Korpral 1683-1694 benämns ”Corp: Johan Samuelsson Berg i Öfr. Raumo” vid generalmönstringen 1689 och uppges där vara skriven 1669, pipare 1669, 2:a trumslagare 1672, korpral 1683, rustmästare 1694, furir 1697 samtidigt som han antar soldatnamnet Berg, förare sommaren 1701 strax efter det att Torneå kompani tagit sig över floden Düna och intagit Riga, avskedad och hemförlovad 1705 från kvarteren i Przygodzice.

Avsked i april 1705 och hemförlovad. Erhöll Kungl. Majts avskedspass daterat Ravitz den 9 maj 1705 och underhåll från Krigsmanshuset 29 juli 1705 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20, Rullor över gratialister 1702-1715]. Avliden 1708.

Även Johans fader Samuel Abrahamsson tjänstgjorde en tid som soldat. Vid mönstringen av Torne kompani den 5 juli 1666 utgick Samuel för sitt eget hemman och fanns 1666-69 i Petter Starcks kompani där även grannen Axel Johansson Kempe ingick. Samuel som förblev ogift bötfälldes vid två tillfällen för mökränkning, 1655 med Malin Hindersdotter i Laivaniemi och 1663 med Karin Persdotter i Haparanda.

Trumslagaren Johan Samuelsson, med soldatnamnet Tornwächter, anklagades i januari 1672, av länsman Gustaf Johansson Arfman *för att ha lägrat Per Larssons dotter Margareta på samma ort och henne med barn rätt*. Enligt Margareta hade Johan lägrat henne under äktenskapslöfte men nu ville han inte gifta sig trots att hon fött deras barn vid allhelgonatid. Länsmannen anklagade Johan, som inte hade annat än gott att säga om Margareta, för att ha utnyttjat detta *faderlösa barn och tillsagt henne äktenskap för att han fick sin enda vilja främja*. Rätten dömde Johan till 40 mark i böter och att ge Margareta 80 mark i morgongåva samt betala hennes böter på 40 mark. Vidare skulle båda utstå kyrkoplikt och avbedja församlingen.

Vid tinget i mars 1673 besvårade sig Johan mot fadern och farbröderna vilka 1669 insatt honom i knektrotan. Johan, som den 12 oktober 1669 antagits som pipare och 1672 utnämnts till 2:e trumslagare, uppgav att han inte hade fått någon knektlega och att han nu ville bli ersatt som sina vederlikar. Fadern angav då att han å sonens vägnar betalt 47 daler till Mats Åjainen i Kemiträsk och att *honom som är hans oäkta son uppfött och en klädning givit, likväl pretenderade soldaten att det var skäligt att fadern och dennes bröder skulle betala honom 200 mark i knektlega vilket här i landet är brukligt*. En uppgörelse gjordes och den 3 januari 1675 tillstod trumslagaren Johan Samuelsson att hans 1675 års lön kunde utkvitteras av rådmannen Jakob Christiernsson i Torneå. Johan deltog därefter i kriget mot Danmark vid strider i Jämtland 1676 och fanns i Christianstad och Åby fältläger 1677 innan Torneå kompani återvände mot hemorten. Den 19 november 1677 kvitterade han i Lövvånger med sitt bomärke mottagandet av 1676 års lön bestående av full hemmansränta, tilldelningspengar och halva spannmålsunderhållet. Generalmönsterrullan upprättad i Lövvånger den 8 februari 1679 angav att trumslagaren Johan Samuelsson gick i stället för Carl Staffansson i Övre Raumo. Johan var 1679 förlagd i Ystad och var i Stockholm året därpå.

Då Johan Samuelsson den 26 juni 1683 utnämnts till korpral uppgavs bostadsorten vara Övre Raumo varifrån han senare flyttade till Björkön. Vid häradstinget i december 1689 drevs en rättsprocess som antyder att Johan Samuelssons hustru Elin Johansdotter möjligen hade samma läggning som maken eller också hade prostens på Björkön drabbats av köttets lustar. Kyrkoherden vällärde Herr Gabriel Tuderus

uppgavs nämligen då ha råkat uti roop och rychte för sammanlagh med Corporalen Johan Samuelssons hustru i Björköen. Kyrkoherden svor sig dock fri från anklagelserna.

Restlängd 1703 länsräk verifikationer 1703 s. 567: ”Furijaren Johan Bärgez hustru Ehlin Johansdotter som bor i Björköen skall dock straxt betala som nu uthtages”. Den 10 september 1705 skänker ”Föraren Johan Samuelsson” 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka [länsräk verifik 1705 s. 840]. ”Johan Bergh” kvitterar i Torneå 26 mars 1707 en månads ”Förare Löhn” och inkvarteringspenningar för 1705.

I mantalslängden 1706 för Kyrkobordet i Nedertorneå: ”h. Ehlin Schergeanten Bergs påstår sigh wara een Brottfälling och dess man som hemkommit från Påländh öfr. 62 år”.

Upptagen som furir vid Torneå kompani i förteckning daterad Praga öster om Warszawa 6 april 1703 avseende 1701 års löner och som förare vid samma kompani daterad Przygodzice vid polska Posen 9 mars 1704 avseende 1702 års löner [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Sonen Samuel som också han blev soldat gifte sig 1709 med Margareta Henriksdotter Gunnari. Från 1712 redovisar Margareta hemmanet, men under ryssarnas härjningar 1716 tycks både Samuel och Margareta ha döats. Restuppbörden för 1716 uppger att ryssen dräpte bonden och hustrun. Gunnari redovisas som öde 1715-19 och drevs från 1727 av sonen Johan Samuelsson gift med Malin dotter till Anders Isaksson Tysk [se not 50 under Tremänningar] och Malin Matsdotter i Vuono.

Förare Per Persson Rolig 1705-1708

Korpral Rolig på rote nr 74 i Armassaari 1694-1697, rustmästare 1697-1701, Furir 1701-1705, Förare 1705-1708. Död under det ryska fälttåget i september 1708. Hustrun Anna Nilsson i Armassaari kvitterar 1708 års lön i Torneå 31 januari 1709.

Ötå tgl 21 juni 1699 s. 538: ”Rustmästaren Per Roligh” anklagas av Jöns Jönsson i Armassaari för att ha inträngt med våld för att tillägna sig Jöns åker om ½ tunnland och därtill huggit ned gärsgården. Dock hade stämningen inte skett i rätten tid varför ärendet sköts på framtiden.

Upptagen som rustmästare för halva året 1701 vid Torneå kompani i förteckning daterad Praga öster om Warszawa 6 april 1703 avseende 1701 års löner och som furir vid samma kompani daterad Przygodzice vid polska Posen 9 mars 1704 avseende 1702 års löner [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Ötå tgl 22 juli 1702 s. 1170: Rustmästaren Per Rolig uppges ha suttit på Sukki hemman i Allkula ”en tijdh” och fått immission på hemmanet den 3 april 1699 innan han redan den 18 april s:å överlät hemmanet till Henrik Samuelsson som nu satt på gården. Någon lagfart skall aldrig ha uttagits när gården en tid gick från den ena till den andra. Rätten beslutade att Henrik Ersson Vaski vars hustru Brita Sukki var en dotter från gården erkändes nu rätt att tillträda hemmanet.

I mantalslängd 1704 Armassaari: ”h. Anna förjijd:e Roligz” själv med en dotter mantalsförd på gården.

Ötå tgl 20 juli 1706 s. 243: Hustru Anna Nilsson ”Per Roligs hustru i Armassari” besvärar sig över sin svärmor Margeta Eriksdotter och dennes dotter Margeta som är Annas svägerska, med klagomål över att de två Margaretorna gjorde intrång på Annas hemmans marker och misshandlade Anna när hon försökte få dem att sluta. Rätten intygade att Anna for illa av deras agerande och särskilt var det svägerskan som var största probemet. Per Rolig ”som nu på tågh uthe är” intygades ha upptagit det

hemman för vilket han och hustrun, i hans frånvaro, skattar för. Rätten anmodade svägerskan att giva sig därifrån och ta tjänst som piga hos ”något gått folk” och att ”gumman, dess moder” förbjuds att göra intrång på sonhustruns hemman.

Ötå tgl 13 mars 1707 s. 523: ”Hustro Margeta Ericksdotter i Armasari” åter i rätten för att kräva ”att hon medh sin dotter måtte få emottaga och behålla dee ägor som hon och hennes son föraren Per Roligh af obrukat mark uprögt och att hennes sonahustro, eller Per Roligz, Anna Mickelsdotter [sic!] måtte med Barn och allo det samma afträda”. Anna kunde dock med länsmans och tolvmännens intygande bevisa ”att hennes Man föraren Per Roligh största arbete nedlagt medh förenembde ägors opbrukande för hwilka ägor han sigh påtagit 1/16 mantalsskatt/.../warande detta ringa hemman eller Torp såsom nybruuk eller för Crono i jordeboken ansedt för hwilkets utgifter Per Roligs hustro här till stått och dem ricktigt ehrlagt och ännu giöra will så länge hennes man är uthe på Tågh, till thess Gudh med tiden kan hielpa honom heem”. Rätten kunde således inte godta ”Gumman Margeta Erichsdotters begiär och anhållan” och beslutade att hustru Anna skulle få bli kvar på hemmanet så länge hon kunde betala utgifterna. Rätten beslutade också att ”Gummans dotter” [ej namngiven] skulle ”träda derifrån som sigh dersammastädes egenwilligt inträngt och orsaken finnes till denna oreda och oenigheet som i huuset är upwuxen, men gumman Margeta förblifwer hoos sin sonhustro och niuta dersammastädes sin födo, skiötsel och uppehälle som en annan ålderstigen Moder i huuset”.

Ötå tgl 20 mars 1709 s. 355: ”Föraren Pehr Roligs hustru Anna Nillsdotter i Armasari” anklagar Brita Olofsdotter Bånga och Margeta Nilsdotter i Helsingbyn för ryktesspridning: ”Dessa skohla om henne det tahl uthfördt som skulle hon i sin mans frånvaro ej länge sedan aflat och födt ett dödt barn”. Både Brita och Margeta förklarade sig att de inte visste något om detta själva ”uthan det hördt af andras sqwaller” och att ingen av dem höll det för sanning. De såg det som ”ett opdichtat och obwejsligt rychte”. Om hustru Anna visste de inte annat än ”ähra och godt”. Anna förlät dem båda inför rätten.

Ötå tgl 23 juli 1709 s. 368: ”Hustro Margetha Erichsdotter i Notiranda” klagade över att hennes sons hustru ”Föraren Pehr Roligs hustro Anna Nillsdotter” inte ville henne uppehålla med föda och värme som de enats om vid tinget den 13 mars 1707. Margareta menade att Anna ”skall henne förleden winter uthkiördt och uthhysa låtit”. Margeta kunde inte bevisa detta och nämndemännen kunde intyga att ”de af sonahustrun ej förmärkt någon obilligheet emot henne uthan mehra att Swärmoderen kan wara granlaga skjyssnadt och missnögd medh det som eij mehra i huuset denna swåra tiden kan wara att tillgå”. Rätten gick på Annas linje och bad Margeta inkomma med ev bevis på det hon anförde.

Enl dombok Ötå tgl 31 augusti 1725 var soldaten Johan Bäck [se rota nr 71] gift med Brita Persdotter, dotter till Per Rolig. Per Rolig skall ha uppbrukat ett nybygge ”1/16 mtl Palo hem:t kalladt” [Yliheikkilä] som Britas styvfader Henrik Johansson [gift med Roligs änka efter Roligs död under det ryska fälttåget] bytt mot Erik Erikssons skattehemman [granngården Alaheikkilä] om 1/8 mantal för ”uhngefähr 6 år sedan” ett hemmansbyte som Brita nu ville upphäva då hon vid den tiden var omyndig och inte kunde reda sig själv. Rätten menade dock att då Britas man var soldat kunde han inte anförtros ett hemmansbruk och utan makens hjälp skulle Brita inte klara det på egen hand. Dessutom hade Erik gjort förbättringar på hemmanet vilket motiverade att han skulle få behålla det [Ötå tgl A1a:6 1723-1725 bild 3900].

Förare Mats Rolig 1708-1709

Soldat på rote nr 71 Bäck i Armassaari 1689-1702, korpral på rote nr 74 Rolig i Armassaari 1702-1708, antagen till förare 5 december 1708. Död, slagen 1709 under det ryska fälttåget.

”Förare Matz Rolig d. 15 Febr: 1709 slagen” enl avlöningslista 1709.

”Matts Becke Avan:t till Corp: in Aug: 702” [där han alltså ersätter Adam Pålack som blivit furir vid Kalix kompani] enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ersätter Adam Pålack som korpral 1702 och om ”Mats Päckä” står det ”som här efter heter Pålack”. [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Upptagen på rote nr 74 bland dem som inte erhållit full ersättning från 1704 och framåt ”C: Matz Pålack nu Rolig” [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Hans hustru Margeta Hindersdotter i Armassaari kvitterar 1708 års lön i Torneå 31 januari 1709. Åren 1705-1709 återfinns en hustru Margeta i Armassaari i mantalslängderna: 1706 och 1707 som ”h. Margeta Corporalska”, 1708 under Jöns Jönsson Heikkiläs gård/hushåll [”i bidem”] ”Corporalskan h. Marget”. Hustrun Margeta Hindersdotter i Armassaari kvitterar 1709 års lön i Torneå 28 maj 1712.

Förare Christian Elingius
1709-1710

Värvad i december 1709 som ersättare för företrädaren. Död i Neumünde 18 augusti 1710. Synes vara den Christian Elingius som var son till namnen och kyrkoherden i Jukkasjärvi ”Dom. Christiani Elingi”.

Furir Olof Skiött
1706-1708

Antagen 1706-11-00 Från: Korpral på rote nr 30 vid Skellefteå Kompani.. Avgått 1708-09-02 Till: Död under ryska fälttåget. Hans hustru Kerstin Andersdotter kvitterade 1708 års lön i Skellefteå den 25 februari 1709. Vid mönstring i Zhirmuny 8 april 1708 Skellefteå [Bandemers] kompani: ”nr 49. Olåf Skiött avancerat till Corporal d. 21 Martij 1705 och sedermera till Furir under Torneå Compagn”.

Furir Anders Johansson Pålack
1708-1709

Antagen 1708-12-05 Från: Rustmästare. Avgått 1709-06-28 Till: Död, slagen vid Poltava. Värvad till trumslagare 1698, rustmästare 1706-1708. Hans mor Brita Knutsdotter på Kyrkbordet i Nedertorneå kvitterar 1708 års rustmästarlön i Torneå den 31 januari 1709.

Son till sergeanten vid Majorens kompani Johan Adamsson Pålack död 1701 [se ovan] och bror till fältväbeln Adam Johansson Pålack död vid Poltava [se ovan].

Furir Jakob Norberg
1709-1710

Antagen värvad i december 1709. Avgått 1710-10-15 Till: Död i Reval.

Rustmästare Henrik Henriksson Förstman
1703-1706

Antagen 1703-04-05 Från: Korpral på rote nr 15 Förstman i Neder Torneå socken. Avgått 1706 Till: Död. ”Rustmestare Hindrich Furstman död in Octob: 1706, dy niuter han här sin löhn till d: 1 Novemb:

den öfriga blifwer bespard, i stellet Trumslagaren Anders Pålack” enl avlöningslista 1706 [Regementsräkenskaper -1723, G12 1701-1708, KrA].

Soldat på rote nr 56 i Kaakamo 1683-1695, korpral på rote nr 15 Förstman 1695-1703.

Korpral Förstmans hustru [ej namngiven] skänker Nedertorneå kyrka i oktober 1703 15 öre i testamente ”efter barn” och 1 riksdaler för bårkläde. Not: I kyrkoräkenskaperna Nedertorneå kyrka 1703: ”Förstman Testam: efter sin son, item för Båårkläde 1 daler 15 öre” [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Gift enl Ntå tgl 7 mars 1711 s.78 med Margeta Jönsdotter som nu var änka [uppges i dombok Ntå tgl 4 mars 1708 s. 55 bo i Pudas]. Föravskedade soldaten Nils Skytt [se denne] hade i Polen utlånat 12 daler kopparmynt till Förstman som Skytt nu krävde åter av änkan. I tinget 1708 beslutas att Margeta pga sin stora fattigdom slapp betala men att hennes arvingar när tiderna blev bättre skulle betala skulden.

Ntå tgl 11 mars 1712 s. 323: Återkommer skulden på 12 daler kopparmynt som ”G:l och förafskiedade Solldaten Nils Skytt” hade hade att kräva av ”frambledne Rustmästaren Hinrich Förstman” enligt deras gemensamma skrift ”Daterat Posen d: 12 Majj A:o 1706”. Skriften bedömdes äkta och skulden fanns även ”opfordt på den förtäckning som samma Nills Skytt i Pohln låtit författa på sine Debitorer” pengar som regementsskrivaren till största del betalat ut till Skytts hustru. Förstmans änka Margeta Johansson [sic!] dömdes nu att betala Skytt dessa 12 daler.

Rustmästare Axel Clemetsson Hjärta, Hjärte eller Drake
1708-1709

Antagen 1708-12-05 Från: Korpral på nr 56 Hjärte i Kaakamo [se soldat Hjärta nr 21 och korpral Hjärte nr 56]. Avgått senast i november 1709 [se nedan] Till: Död eller tillfångatagen. Hustrun ”Malin Hindersdåtter Rustmest: Drakes i Haparanda” kvitterar den 14 april 1712 ut hans lön för 1709. I lönelistan omnämns han då som ”Rustmestare Axel Hielte el:r Drake”.

Benämns ”Axel Drake eller Hjärte” när han som korpral avancerar till rustmästare i december 1708 då han ersätter Anders Pålack som avancerat till furir. Omnämns som ”Rustmästare Axel Drake” i avlöningslista 1709. Ersätts som rustmästare ”i november 1709” av Petter Wikström nedan [Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713].

Enligt Ntå tgl 10 mars 1698 s. 144 och 151 bror till ”Abraham Clemetsson Sax” i Haparanda.

Rustmästare Petter Wikström
1709-1710

Antagen 1709-11-00 Från: Värvad. Avgått 1710-09-24 Till: Död i Neumünde.

Kompaniprofoss Anders Olofsson Karck
1690-1709

Antagen 1690-05-15 Från: Soldat vid Torneå Kompani. Avgått 1709 Till: Död eller tillfångatagen. Mönstringsår: 1690 1694 1695. Undertecknat löneedel i Torn 23 maj 1703, i Przygodzice 8 mars 1705, i Posen 1 december 1706. Hustrun Margeta Nilsson i Korpikylä kvitterar 31 januari 1709 hans lön för 1708. Den 26 april 1712 kvitteras lönen för år 1709 av hans dotter ”Marget Andersdotter Karck i Korpekylla, utj min K: Moders dödel. frånfälle”.

Tjänstgöring: Menig soldat Lapp vid Torneå kompani stundtals understucken Lövångers kompani 1677-1690. Deltog under det Skånska kriget 1677-1679, på flottan 1677, i Jämtland, Skåne och Småland 1678-1679. Kompaniprofoss 1690-1709 då han försvinner under ryska fälttåget död eller tillfångatagen.

Husbonde på Karkeainen i Korpikylä. Mantalsskrivningen 1699: ”hust. Marijet And. Kark”, 1701: ”Compagnie prophossens h: Maret” med en dotter på hemmanet, 1702: ”h: Marit Compagnie profossen Karks”, 1704: ”Compagnie Profossens Barn” en son och en dotter, 1705: ”Comp: Profossens d: Margeta” med två syskon. Vid mantalsskrivningen 1706 har sonen Anders Andersson övertagit hemmanet.

Ntå tgl 22 mars 1694 s. 513: ”Compagnies Prophossen Anders Karkianen” anklagades för att ha blottat sin värja, överfallit och beskyllt ”een förlamat och widh twenne kryckior sigh stödiande man Olof Jönsson i Korpikylä” för stöld på deras gemensamma väg med ett lik från byn [tolvman Lars Perssons i Korpikyläs avlidna hustru] som skulle transporteras till kyrkan. Profossen menade att när han kommit hem från Göteborg 1691 hade hans hushåll saknat en ox och en ko som han nu anklagade Olof och hans bröder för att ha stulit. Profossen dömdes till böter.

Trumslagare Johan Matsson Falck
[1696-1697]

Omnämns som ”Trumslagaren Johan Falck” vid mantalsskrivningen i Torneå stad 11 januari 1696 och som trumslagare vid Torneå kompani i en rättsakt 5 maj 1697. Synes ha avskedats från trumslagarbefattningen senast i maj pga flertalet stölder och ersatts under sommaren 1697 av Johan Rahm, se nedan. Son till spögubben i Torneå Mats Larsson och dennes hustru Agnes. Dömd till döden den 5 maj 1697 för åtskilliga stölder men benådad till gatlopp och straffarbete på Marstrands fästning.

Torneå rådhusrätt 21 januari 1691: ”Samma dag förestältes Spögubbens Mats Larssons sohn Johan Matsson om sine 10 år och anklagades af Ryssen Omena Peersson” för att om natten för två dagar sedan via fönstret ”i Kiällare stugan” stulit 10 daler kopparmynt. Pojken berättade ”att han blef dertill tubbad uthaf Sal. Gabriel Nillssons enckia Regina”. Regina skall ha uppmanat honom och att begå stölden och föra pengarna till henne. Väl där hade han uppmanats av Regina att gå och köpa sig ett stop öl ”tå han kiöpt kannan full”. Regina nekade till att hon tubbat pojken att stjäla. Salige Nils Bergs son Henrik Berg även han 10 år gammal hade tillsammans med Johan varit hos Regina och uppgav att både han och Regina kände till stölden. Regina hade 1685 dömts i ett liknande fall och bötfälldes därför nu för att ha tubbat pojken att stjäla. I brist på botum pliktade hon med kroppen. Pojkarna som ännu var omyndiga skulle ”undergå Scholæ Rätt och af Pædagogo H:r Jöns Biörn, under hwilkens information desse äre, härföre tillbörligen näpsas”.

Torneå rådhusrätt 3 juli 1693 s. 164: ”Mats Spögubbes son, een om sina 16 år” anklagades av klockaren Erik Mårtensson för att i skogen på stadsön ha försökt våldta Mårtenssons ”lilla dotter som allenast ljetet på sitt 5:te år är kommen”. Ett vittne hade dock lyckats avbryta våldtäkten. Sonen hade tidigare dömts för stöld och gått i skola fram till sista examina. Skolmästaren Biörn ansåg att om han nu skulle dömas även för detta, skulle han inte längre vara välkommen i skolan. Ärendet uppsköts till sonen var på plats i rätten. Den 19 juli 1693 s. 172 fortsattes ärendet mot Mats Spögubbes son ”Johan Mattsson”, men då sonen nekade och inte kunde överbevisas ha försökt våldta den lilla flickan, och att vittnet som sett dem var för ung, valde rätten att fria Johan från ”detta Schandalo” och endast döma honom för att ha slagit omkull flickan till ”een dags fengelsestraff jembwäl sedan uthi 2:ne goda mäns åsyn af fadren medh rijs näpsas och tuchtas”.

Not ang Regina: Torneå rådhusrätt 12 april 1697 s. 843: Fann rätten det bevisat att "Sahl. Gabriell Nillsons äncka Rigina Pedersdotter"...in Decembri sidstledne uthi sin heemwist i ett lijtet Pörtte baakom Staden" har hyst soldaterna Isak Köpman och Erik Fiskal [se dessa] "hwarest dee slachtat, flådt och deels kokat och förtärt 2:ne fåhr som dee om Nattetijdh stulit ifrån Borgaren Nils Jönsson Bäck". Rigina dömdes till böter för sin delaktighet i uppdelningen av det stulna köttet.

Torneå rådhusrätt 5 maj 1697 s. 863: Nya anklagelser om stölder riktade mot Johan Matsson Falck som "een waanwettigh Boof"...denne Johan Matsson Falck een drängh om sina 20 åhr, hwilken föruthan the exorbitantier han så wäl i sin späda ungdooom som sedermehra här uthi Sochnen under Compagniet Trumbslagare warande begådt, hwarföre han för påhlen med några pahr spödh blefwen afstraffad jembwäl till wijdare dienst och opwachtning owärdigh ehrkiänd". Nu dömdes han för tredje resan stöld till döden "gifwandes denne Falck om sigh framdeeles så mycket mindre hopp till någon bättringh som han ifrån späda Barndohmen oförskiämbd och waanartigh Boof warit".

Torneå rådhusrätt 27 maj 1697 s. 875: Anklagades "een Sålldat uthaf detta Wästerbottens Regementte och Torneå Compagnie wedh Nampn Erich Fiscal" [se denne] för begångna stölder. Dels stölden av 2 får från Nils Jönsson Bäck i december 1696 som slaktats hos "een Tiufkåhna här i Staden Rigina Pehrsdotter". Dels stöld av en tupp från sal rådmannen Isak Erssons son Erik Isaksson för några dagar sedan vilket Fiskal erkände. Dels en vadmalsrock av borgaren Jakob Östensson som Fiskal sedan sålt. Fiskal erkände även denna stöld. Dels en grön tröja av Israel Israelssons piga, dels av borgaren Mickel Holm och rådmän Carl Björkmans dräng av vardera ett par röda lapphanskar. Isak Köpman som varit delaktig i stölden av fåren från Nils Bäck var numera på rymmen. Enligt saköreslängd Torneå rådhusrätt 27 maj 1697: Soldaten Erik Fiscal för stöld pliktat med gatulopp.

Torneå rådhusrätt 28 maj 1697 s. 880: Besvärade sig rådmän Anders Planting över hur soldaten Erik Fiskal som "igår för begången tiufnad afstraffades" återigen försökt stjäla, denna gång ur Plantings hus sedan han brutit sig in genom ett fönster. Där hade han dock överraskats och gripits av Plantings svåger borgaren Torfast Ersson som kommit hem från fisket.

Vid samma ting besvärade sig handelsman Johan Pipping berättade att han i fängelset hittat barnkläder som stulits från hans hus genom fönstret natten mot den 25 maj, en stöld som ansågs ha genomförts av Fiskal - sedan han lyckats rymma från fängelset - i samråd med "fången Johan Matsson Falck". Fiskal erkände att han och Falck brutit sig igenom dörren i fängelset och gått till Plantings gård där stölden begåtts. Bland stöldgodset fanns förutom matvaror bl.a några barnkläder, en träskål, några ullstrumpor och laxnät. Samma natt skall Fiskal även ha försökt bryta sig in i borgaren Samuel Isakssons boda och stulit från dennes dräng en kista med 10 daler kopparmynt, en skjorta, en hästgrimpa. Ärendet uppsköts till nästa dag.

Vid samma ting s. 883, anklagades även Johan Matsson Falck för flera stölder där han dock anklagade den förrymde soldaten Isak Köpman vilket togs ad notam. Den 15 augusti 1697 s. 909: Då Hovrättens utslag nu ankommit och "Tiufwen Johan Falck" nu skulle straffas med 5 gatlopp "altså befalltes begge stadsbetienterna gå om kringh staden tillsäijandes samptl. inwåhnarna hwar sin karl i morgon till Executionens förrättande kl. 7 hijt på Torget förskaffa wedh 40 mark Sillf:r mynts straff den detta försummar". Den 28 augusti 1697 s. 912 fängslades borgaren Samuel Persson och Johan Mårtensson för att de inte dök upp när Falck skulle straffas den 26 augusti trots att de kallats till torget för att delta i gatloppet. Även borgaren Johan Staffansson fälldes för att inte ha närvarat vid gatloppet och fick böta 40 mark silvermynt.

Trumslagaren vid Torneå kompani Johan Matsson Falck hade vid rådhusrätten den 5 maj 1697 s. 864 dömts till döden för tredje resan stöld en dom som fastställdes av Svea Hovrätt. Domen överklagades dock till Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen] då värdet på det stulna varit så ringa. Den 21 juli 1697 s. 152 avgörs Falcks öde i Högsta domstolen. Där konstateras att trots att han förvisso redan tre gånger pliktat för tjuveri ”och ifrån barndomen varit een oförskiämbd boof” så hade han nu senast endast stulit några marker fisk varför domstolen beordrade Svea Hovrätt att slopa dödsstraffet och istället utifrån sakens beskaffenhet ge honom ”något arbitralt straff”. Svea Hovrätt beslutade därefter att döma honom till gatlopp och straffarbete på fästningen i Marstrand.

Den 29 december 1697 s. 936 anklagas Falck återigen för ett flertal inbrottsstölder i staden och döms till döden vilket underställdes Hovrättens beslut. Mer om Falcks stölder och samröre Torneå rådhusrätt 31 december 1697 s. 939.

Torneå rådhusrätt 23 mars 1698 s. 400: Konstateras att Tiufwen Johan Matsson Falck i enlighet med Hovrättens beslut 26 februari 1698 nu straffats med gatlopp ”och skall i mårgon gudh will i behorige hallsjörn afföras till Marstandh”.

1:a Trumslagare Johan Raam
1697-1702

Antagen 1697-06-01 Avgått 1701-12-11 Till: Död. ”Johan Rahm” mönstras avseende 1701 års löner som trumslagare under Majorens kompani i officersuppställning daterad Praga vid Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

1:a Trumslagare Henrik Matsson Rahm
1702-1703

Antagen 1702-02-00 Från: Värvad i mars 1702. [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Avgått 1703-01-23 Till: Död.

Beställningen vakant 1703-01-23 - 1704-03-28

1:a Trumslagare Carl Rahm
1704-1705

Antagen den 28 mars 1704. Trumslagaren ”Carl Rahm som war Tremänning och cassetad för dess ungdom, antagen d. 28 Martij 1704 i det vacante stället enl avlöningslista 1704 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm] Från: tredjemanssoldat. Varit tremänning och därifrån Kasserad ”för dess ungdom”. Avgått 1705.

1:a Trumslagare Anders Ek
1705-1709

Antagen 1705-00-00 Från: Pipare. Avgått 1709. ”efter slaget [Poltava] varit i Kiew men obekant om han lefwer” anligt avlöningslista 1709 års löner [Reg räk – 1723, G:13 1709-1713].
Antagen till pipare 15 mars 1704 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm] och därifrån värvad till trumslagare 1705.

1:a Trumslagare Henrik Jakobsson
1710

Antagen 1710-01-00 Från: Värvd. Avgått 1710-08-20 Till: Död i Neumünde.

2:a Trumslagare Johan Måhrbeck
1707-1709

Antagen 1707-02-06 Från: Värvad. Avgått 1709. Död eller tillfångatagen.

2:a Trumslagare Johan Abrahamsson
1710

Antagen 1710-01-00 Från: Värvd. Avgått 1710-10-20 Till: Död i Reval.

2:a Trumslagare Erik Larsson Norman
1711-1717

Antagen 1711-06-00 Från: Värvad. Avgått 1717-12-25 Till: Död.

Pipare Petter Larsson Brask
1689-1703

Antagen 1689-12-00 Från: 3:e Skallmeibläsare vid Staben. Avgått 1703-05-00 Till: Död. Piteå 1694. Mönstras avseende 1701 års löner som pipare under Majorens kompani enl uppställning över officerarna daterad Praga vid Warszawa den 6 april 1703. Piparen "Petter Brask död in maijo 1703" enl avlöningslista 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Mantalsförd i Torneå stad 11 januari 1696 som "Piparen Petter" med hustru och en piga. From 1697 på kyrkobordet i Nedertorneå. "H. Sissela Pijparens Pett: Brask" finns under kyrkobordet i Nedertorneå vid mantalsskrivningen 1701. I restlängd 1701 nedskrivna vid tinget i februari och mars 1704 [länsräk verifikationer 1703] kallas hon "Pijparens hustru Enckia Sissla Jönsdotter Boor i Torneå har sin egen boning".

Värvad pipare vid Bygdeå kompani 1683-1687, Skallmeibläsare/Hauboist vid staben 1687-1689.

Pipare Christian Drake
1705-1709

Antagen värvad i april 1705 Från: 2:a Trumslagare vid Livkompaniet. Avgått 1709 död eller tillfångatagen [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Värvad 2:a trumslagare vid Livkompaniet i Luleå 1704-1705.

Regementspräst Nils Nilsson Torner
1683-1702

Antagen till regementspräst 1683. Död under fälttåget i Baltikum i Reval i januari 1702. Änkan "Christina Lang Sal. H:r Nils Torners effter leffwerska" kvitterar i Torneå den 10 mars 1702 "min Sal. K. Mans Regementz Prästelohn" för år 1701 på drygt 79 daler silvermynt i hemmansräntor och inkvarteringspeng "uti min Sal. K. Mans dödliga frånfälle som skedde in Januari". I Torneå den 30 juni 1705 kvitterar Christina salige maken Nils Torners sista lön för januari månad 1702.

Son till borgaren Nils Henriksson Rääf i Torneå, bror till sedermera borgmästaren i Torneå Johan Chore. Inskrivna vid Uppsala universitet under namnet Nicolaus Nicolai Thoren 1669. Kallar sig Törner när han blev präst vid Västerbottens tremänningsregemente 1676 och Torner när han blev regementspräst vid Västerbottens regemente 1683. Änkan Christina gifter sedermera om sig med inspektorn Salomon Stiegman. Båda var döda vid en arvsvist Ntå tgl 24 maj 1734 s. 471 och 500 ff.

Ang Torner och tillsättning etc se Ntå tgl 1684 s. 884 ff.

Bataljonspräst Nils Henriksson Chore
1703-1707

Antagen till präst vid Torneå kompani i december 1703. Utskeppad från hamnen i Ratan i Bygdeå socken till Elbing tillsammans med regementets nya rekryter under kapten Moritz den 8 juni 1704. Död i vinterkvarteret i polska Posen den 26 januari 1707. Änkan Catarina Isakdotter Calisia kvitterar i Torneå den 5 september 1708 lön och inkvarteringspeng ”för min Sahl. Man Battallions Prästen H:r Nills Kohre” för månaden januari 1707.

Nicolaus Core skrevs in på västerbottniska nationen i Uppsala 1693. ”Dominum Nicolaum Kohre” anhöll vid rådhusrätten i Torneå den 3 juni 1699 om ett arbetsintyg för sin tid som predikant i Torneå stad då han ”på andra ortter föregifwer sig vidare willia sökia sin fortun och fortkomst”. Den 10 juli 1699 signerades intyget av rådmännen med stadens sigill. Detsamma erkänns honom vid Nedertorneå tingslag 26 juli 1700 s. 184. Nils Chore upptas från 1698 på kyrkobordet i Nedertorneå tillsammans med regementspastorn Nils Törner.

Den 3 april 1704 tog Chore ut lysning i Nedertorneå sockenkyrka med Catharina Isakdotter Calicia. Efter Chores död i Posen 1707 gifter änkan om sig i mars 1708 med Abraham Grape som dog redan 1713 varefter änkan ingick ett tredje äktenskap med rådmannen Anders Burman och efter dennes död ett fjärde med Clas Deboe.

Torneå rådhusrätt 31 januari 1703 s. 336: ”Kohnan Anna Hansdotter Låmaka ifrån Wåijkala” anger prästmannen Nils Chore som far till det barn hon födde strax före jul 1702. Ärendet uppskötts. Återupptogs 18 april 1703 s. 349: Chore begärde utdrag ur domboken för att kunna läsa sig till vad konan anklagade honom för. Godkändes inte då ärendet inte var avslutat.

Torneå rådhusrätt 13 maj 1703 s. 364: Anna Hansdotter upprepar anklagelsen mot prästmannen Nils Chore som far till hennes barn varpå rätten beslutade att då detta ärende rörde anklagelser mot en prästman skulle domkapitlet informeras så att någon ur prästerskapet kunde delta vid rannsakingen mot honom. Återupptogs 29 augusti 1703 s. 399 då Chore ifrågasatte hela processen kring ärendet. Rätten inväntade nu att den prästman som domkapitlet utsett som sin representent vid rannsakingen skulle anlända till staden.

Torneå rådhusrätt 1 september 1703 s. 401: Inkom kyrkoherden i Kalix Carl Wenman som utsetts till domkapitlets representant. Chore började med att begära att protokollet från den 31 januari 1703 först skulle uppläsas. Noterades att Anna Hansdotter uppgett att barnet avlats ”i Herr Kohres eget qvarter 1702 wårfrudagstijden om Wåhren det hon således nest för Juhl samma åhr födt”. Chore ansåg att anklagelsen var både skamlig och obevisad. Anna kom för rätten och upprepade allt hon tidigare uppgett. Anna uppgav att Nils friat till henne ”och den andra hennes frijare Studiosus Ericus Planting om hösten när han bordtreste”. Det fanns flera versioner: ”Barnmorskan” hustru Ella Hindersdotter från Vojakkala vittnade att så snart Anna fött barnet hemma hos sin far i Vojakkala hade Ella frågat vem fadern var varpå Anna svarat Torfast Ananiasson, men 2-3 dagar efteråt till länsman Sigfrid Jöransson angivit Erik Planting. Även hustru Malin Hindersdotter i Vojakkala hade hört Anna ange Torfast som barnets far. Chore visade ett skriftligt intyg från länsmannen daterat 15 augusti 1703 där det framgick att Anna angivit Erik Planting som barnets far. Dock ansågs det orimligt då Planting då i 1 ½ år varit bortrest. Ella vittnade vidare att Anna under själva födseln sagt: ”om Torcko wore nu tillstädes skulle iagh slå

knifwen uthi honom”. Till Chore skall Anna ha uppgett att hon inte alls angivit honom Chore som barnets far vid rättegången i januari 1703 utan istället ”att Torfast Ananiasson wore barnfadren den hon och då kallat Torko”. Chore friades helt och Anna dömdes till böter för beskyllningen till 40 mark silvermynt, och för lönskaläget till 20 mark silvermynt men i brist på botum pliktade hon med kroppen.

Chore ville inte släppa ärendet och ville även ha Anna straffad för att hon under rättegången sagt att Chore ”än skulle hafwa een annan hoora”. Anna tillfrågades om detta och uppgav sig ha hört det av en piga i Övertorneå som stod inför att bygga äktenskap med Annas bror. Då namnet på den påstådda horan inte kunde uppges lades ärendet tillsvidare till handlingarna.

I en skrivelse daterad Ravitz den 8 juni 1705 påminner chefen för Västerbottens regemente Anders Lagercrona ”att Finska Prästen Nills Kohre, kunde blifwa försedd med Eders Kongl. Majt:s allernådigste Fullmacht och det ifrån decemb:r Månad 1703, då han antogz och fölgde uth med recreuterne och alt sedan gjort tjenst under marchen i Ellbingen och sedermera här” [Lagercrona t. Kungl. Majt 8 juni 1705, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 432]. Utskeppades till Elbing med 1704 års rekryter under kapten Henrik Anton Moritz den 8 juni 1704. Moritz skjuts till döds den 19 januari 1705 under marschen med de nya rekryterna från Elbing till regementets vinterkvarter i Przygodzice inte långt från Posen.

Son till rådman Henrik Hansson Chore i Torneå och styvson till Carl Larsson Björkman.

Övertorneå socken

Omnämnda soldater och soldatänkor som inte kunnat placeras på någon rota...och lite annat:

Ötå tgl 1 december 1691 s. 499: Som sista ärende vid tinget ”förekom Soldaten Knuut Jönsson utlegder i Monianiska” och angav sin syster, ”en löös kåna, Elin Jönsdotter” för att hon skulle föra ett ogudaktigt och trätosamt leverne med sin gamla moder och syster i Niemis i form av slagsmål och ”förskräckelige swoordoom och banskap” varför Knut befarade att ”när han nu reeser der ifrån till sin Bonde igen lærer hoon omsijder dräpa Modren, thet hoon skall hafwa hootat”. Elin skall för två år sedan ha fött ett oäkta barn med en förrymd dräng [ej namngiven] från Nedertorneå men aldrig pliktat för detta. Enligt vittnen skall Elin för två år sedan ha gjort sig ”aldeles dumb och måållöös bettlandes sig födan medh barnet på armen” för att därigenom slippa världsligt straff. Bevisligen hade hon dock både före och efteråt kunnat tala och hon uppgavs vara både frisk och helbrägd till sin kropp. Hon ansågs lat och ovillig till arbete och valde att stryka runt och tigga istället och när hon inte fått den mat hon önskade hade hon förbannat allt och alla. Särskilt hade detta skett hos befallningsman Grape i Nautapuodi där hon önskat att den onde skulle komma ”föra både gård och grundh sin koos, då intet bättre hände, än gården natten der effter olyckeligen upbrann”. I Mikkolansaari hade hon spottat bonden Erik Noppa i ansiktet ”lika såsom hoon hade varit besatt”. Elin dömdes att slita ris och att förtjäna sin föda hos andra i enlighet med legohjonsstadgan.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 348: Tolvman Olof Andersson i Koivukylä besvärar sig ”emot en gammal förafskedat Solldat weed nampn Knut Jönsson” över att Knut utan tillstånd och grannarnas i Koivukyläs lov och goda minne och närmast och alldeles intill tolvmannens ägor och gårdgårde begynt uppröja en trakt till åker och redan ett skälsland uppbrukat. Knut avsåg även att där uppföra sig ett pörte. Andersson ville att Knut skulle förbjudas fortsätta med detta ”som allenast är een löösdrifware och elliest misstänkt person”. Knut invände att han skulle ha fått löfte av några byamän vilket han inte kunde bevisa. Rätten hänvisade till lag och förordningar att inga ”Badstufwor af löska personer böra uppsättias på allmenningar och skatteägor utan lof och lagligit tillstånd af sådant löst folk”. Alltså beslutade rätten att Knut skulle lämna området.

Ötå tgl 20 juli 1715 s. 436: ”G.l Solldaten Knut Jönsson som hafft sitt qwarteer i Carl Josepssons i Kåifwokylä gård” misstänktes av länsman Israel Svan för att ha stulit en gömma med bl. a 1 ½ tunna korn som korpralen Jöns Halmkrona fört undan till skogs ”i frucktan för fienden i begynnelsen i Februarii månad”. Målet uppsköts.

Knut Jönsson i Muonioniska tjänstgjorde som nyskriven knekt under danska kriget i Jämtland 1676-1678. Mönstras vid Torneå kompani 1683. Avgången före 1689. ”Soldaten Knuth Jönsson” i Muonioniska omnämns vid Ötå tgl 3 mars 1687 s. 741 för att Knut ihjälskutit två renar som tillhörde Jöns Thomasson i Muonioniska. Knut erkände men uppgav att han antagit att det varit vildrenar. Rätten beslutade att Knut skulle gottgöra Jöns med 2 riksdaler. Knut hade även brutit upp en boddörr hos Jöns och skuffat dennes hustru då han ville få ut sin vinterkost som Jöns var skyldig honom inför det kommande ”Regements mötet”. Knuts agerande ansågs helt i sin ordning då Jöns vägrat förnöja honom med det han var skyldig att utge sin soldat. Enligt Rättsprotokoll från Norr- och Västerbottens bergmästardöme EIIc:1, 30 juni 1704, bild 83 [SVAR], anklagas ”Knut Jönsson Muonio” för att han rymt från sin tjänst vid Junosuando masugn. Här nämns att han hade både hustru och barn samt att han

”hafwer tjent för Soldat under Wästerbottniske Infanterie Regementet och i anseende till den bräckligheet han af fallande siukan skall haft, worden dimitterad och i 5 år tjänat vid bruket” och där ”wijst sig mootwillig i det han intet det honom anbefalte arbetet förrättat”. För att han rymt från sin tjänst dömdes ”Knuth Muonio” till böter 20 daler silvermynt men fick plikta med kroppen.

*

Ötå tgl 3 december 1696 s. 715: ”Såldaten Nils Nilsson” besvärar sig över att ”Hans Ersson Purrainen” [Närkki] hade tagit fast en hans bortrymda ren och inte återbördat den till Nils ”uthan brukat den en långan tijdh”. Hans kunde dock med hjälp av tolvman Henrik Pålssons i Juoksengi intygande bevisa att han genast sänt renen ”utföre till ägaren” med bonden Carl Samuelsson [Lampinen] som behållit renen en tid ”till dess Renen omsijder är till lapparne effter berättelse lefwereradt”. Hans Purainen friades därmed från soldatens anklagelser.

Direkt därpå följande ärende vid tinget: Ötå tgl 3 december 1696 s. 716: ”Förbem:te Soldat Nils Nilsson i Ruskola” besvärar sig över Olof Jönsson i Ruskola ”att han [Olof] tillgripit hans [soldatens] Moder Systers, Karin Henriksdotters ägendoom enär hoon för 6 veckor sedan hädan kallades”. Olof uppmanades att upprätta ett inventarium över egendomen och förklara vilken rätt han hade till egendomen då han så vitt rätten kände till ”intet är arfwinge till denne Karin Henriksdotters ägendoom”. Olof lovade att efterkomma rättens beslut och upprätta ett inventarium.

Ötå tgl 3 december 1696 s. 717: Lars Anderssons hustru Margeta Nilsson i Alkkula pliktades att betala 5 daler kopparmynt för 2 skäl korn som Margeta fått av sin moster, korn som rätteligen tillkom soldaten Nils Nilsson. Oklart vilken soldat Nils som avses.

*

En soldat Per Joki mantalsförs i Juoksengi 1698. Synbarligen på Filppa hemman. Oklart vilken soldat som avses. En ”Sold: Per Mickelsson” mantalsförs i Juoksengi 1699. Vem är denne soldat som uppenbarligen följde med på utmarschen år 1700? Ur mantalslängderna på Niemi [sedermera Filppa] 1701: ”Hust: Karin Per Michelsson”, 1702 ”hust: Karin Niemen”, 1703 dito, 1704 ”h. Karin”, 1705: ”h. Karin Niemen”, 1706: ”K[nekt]h[ustru] Karin”, 1707: ”Kh. Karin Niemi” med en son, 1708: ”h. Karin Niemi” en son, en dotter, 1709: ”Kth: Karin Niemi” en son, 1710: ”Kh. Karin Niemi”, 1711: ”Ung. Lars Henriksson”.

*

”Sold Nils Hindersson” i Kaulinranta 1699 tydligen ersatt före utmarsch år 1700. Återfinns från 1701 utan soldattitel på hemmanet Luttu med hustru och barn. Kallas ”Nils Hindersson Lapp” vid mantalsskrivningen 1702.

*

Enligt Ötå tgl 31 mars 1727 A1a:7 bild 1280 AD skall två bröder till Hans Samuelsson i Övre Vojakkala [se även oplacerade soldater Nedertorneå socken] och Henrik Samuelsson Lampinen i Nedre Vojakkala, vid namn Jonas Samuelsson och Samuel Samuelsson ha utgått som soldater år 1700 respektive 1703. Jonas skall under sina omyndiga år uppfostrats av sin farbror Hans Olofsson Lampinen på Pudas i Alkkula till dess han gick soldat. Vid tinget 1727 som handlade om en arvstvist där även alkkulaborna korpralen Per Jonasson Förstman, dennes broder Anders [båda kusiner till soldaterna], modern Clara Henriksdotter [Kalttari] och Förstmans far Jöns [ska vara Jonas] Olofsson [Lampinen på Joonas i Alkkula] omnämns. Rätten kunde inte avgöra ärendet så länge bevis inte kunnat frambringas ”huruvida merbe:de Jonas och Samuel Samuelssöner ännu kunna vara i lifvet eller ej”. Om Hans Samuelsson och brodern Henrik ”antingen af Regem:ts skrifvaren eller annorstädes gitte försee sig med tillförlitliga bevis at oftaber:de deras bröder uti fångenskapen blifvit döde” så skulle tingsrätten kunna avgöra ärendet. Oklart för vilka rotar Jonas och Samuel gick soldater. Bröderna Jonas och Samuel Samuelsson var söner till husbonden på Lampinen i Juoksengi Samuel Olofsson (i längderna ca 1693-1700) vars

hemman var rotehemman för Stakes soldatrota i byn. Enligt roterannsakingen 1727 ska 2 soldater ha utrustats från hemmanet (jmf Stakes rota nr 23 där dock ingen av bröderna har kunnat placeras in).

*

Torneå rådhusrätt 19 maj 1702 s. 459: Nämnas "een Solldate hustru som hoos W:e Kyrkoherden [Gabriel Tuderus] samma tijd tiendt, Anna Tohmædotter ifrån Niemis". Anna skall ha tjänat hos Tuderus i prästgården samtidigt med drängen Nils Johansson från Piteå som rymt sin tjänst vilket nu var föremål för rådstugans sammanträde. Nils skall ha erhållit 1 carolin i städselpenning av kyrkoherden och utlovad en årslön om 24 daler kopparmynt. Anna uppges ha varit "Kyrkoherdens tiehnarinna och i hans Bröd" [hushåll]. Ingen uppgift om vilken soldat Anna var hustru till.

*

Ötå tgl 11 mars 1703 s. 768: "Hustro Kirstin Mickelsdotter i Qwifwakangas" påstår att Erik Eriksson Keisu i Marjosaari ännu hade "en deel af hennes framledne sons Knechtlega, det hon söker utbekomma" [Keisu var rotehemman för Sturks rota nr 31]. Keisu svor edligen att "han tillfyllest betalt 120 daler lega till sin lego Soldat eller hustro Kirstins son föruthan det Erich Keisu dessuthan effter een framlagdh upsats, en stoor påst högre till soldaten betalt hafwer" varför Kirstins anspråk ansågs grundlösa.

*

Ötå tgl 11 mars 1704 s. 904: I en tvist mellan kaplanen Anund Curtilius [Kirkonmäki] och Olof Andersson [Lampinen på Pietainen] i Koivukylä gällande "Somalaisensari och Pitkäranda ängiar". Olof åberopade vittnet Mickel Persson i Koivukylä som "een långan tijdh suttit på Olof Anderssons hemman". Mickel kallades till rätten och intygade: "att enär han bleef till Soldat anskrifwin och utreeste på Tågh satte han sitt barn till Bertil Nilsson som war H:r Anunds hemmans förra possessor och för omkostnaden satte och han till honom" en del av de omtvistade ängarna. Mickel Persson gick ut som soldat Björk för eget hemman. Upptas bland nyskrivna soldater vid Adam Gadds kompani i skånska Ripa i juni 1679 och avskedades gammal och oduglig vid mönstringen 1694. Brodern Olof Persson Pietainen synes ha varit far till soldaterna Olof Olofsson Krantz och Mickel Olofsson Lamb, se dessa.

*

Ötå tgl 11 mars 1704 s. 908: Henrik Olofsson i Niemis anklagade "förriga Prophossen Olof Andersson i Qwifwakangas" för att när Henrik för 2 år sedan reste upp till Kengis, enligt honom själv för att hämta några persedlar tillhörande hans bror, blev han fasttagen på vägen av Olof Andersson och bestulen på de saker han förde med sig. Han ville nu ha sakerna tillbaka. Olof kunde dock med länsman Pulkens intygande bevisa "att samma gång war denne Henrich Olofsson till Soldat anskrifwin, men som han då hölt sigh undan, bleef prophossen utskickat tillika medh 3:ne andra karlar att honom uppsökia och fasttaga då han råkade denne Henrich Olofsson långt opføre derest han war förgiömbdh under gålfwet, togo honom fast och förde honom utföre alt till Qwifwakangas då han åter rymbde sin koos utur deras händer" och lämnade sina saker kvar. Dessa saker hade nu Olof och de tre andra delat upp mellan sig som ersättning för de omkostnader de haft för resa på 32 mil tur och retur och uppehälle under jakten på de förrymda soldaten. Innan ärendet kunde avgöras ville rätten säkerställa att Henrik verkligen var lagskriven till soldat varför frågan gick till landshövdingen.

*

Vem är den "Peer Larsson Soldat" som den 24 juni 1704 skänker $\frac{1}{4}$ carolin till Övertorneå kyrka? [Kyrkoräkenskaperna s. 133].

*

Ötå tgl 10 mars 1705 s. 459: "Soldat Enkian Kirstin Johansdotter i Pajjala" trädde för rätten och gjorde anspråk på en "lijten ängesfläck" som hon sade sig ha uppröjt på rotebonden Anders Pellikas mark och krävde även den resterande delen av torpställspenningen som hon hade att fordra av Pellika [Pellika var rotebonde för Tenssudds rota nr 13]. Hon satt nu som "inhysesqwinna uthan skatt och röök". Pellika fick behålla ängen men skulle betala henne vad han var skyldig. Okänt vilken soldat denne Kirstin var änka efter.

*

Ötå tgl 13 mars 1705 s. 491: Hans Hansson i Pello vill inbörda sin svärfaders hemman [Hannu] i Pello ”som een soldats enckia, hustru Karin Nilsson dersammastädes nu för tiden åboor”. Han saknade dock pengar till detta och beslut togs att gården skulle mätas och värderas innan vidare beslut. Vem denne Karin var änka efter är oklart. Se även rote nr 19 Björnfot.

*

Ötå tgl 19 mars 1709 s. 340: ”Solldats änkan Ehlin Hinrichsdotter” [ingen by] kunde bevisa det även hennes vederpart Erik Jönsson i Pello tillstod, att hon betalat 3 daler kopparmynt för en hennes silverring som stått i pant ”hoos hans framledne Swärmoder”. Erik dömdes att skaffa samma ring åter till Ehlin eller ersätta den med kontanter på 6 daler kopparmynt. Okänt vem Ehlin var änka efter.

*

Ötå tgl 18 mars 1712 s. 349: ”Kläckaren här i Öfr: Torneå församling” Henrik Jönsson i Matarengi anklagade Per Henriksson [Piekkola] i Matarengi för elakt förtal därvid Per anklagat klockaren - som var gift - för att ha ”hafft olofligt omgånge och samlag med Solldats Enckan Margeta Hinrichsdotter [vem var Margeta änka efter?] och att där hon wore hafwande wore snarare han Barnafadren än som Per Hinderssons son [korpralen Per Persson Hellberg, se rote nr 46 i Matarengi] som till henne frijat och ächtenskap tillsagdt med hwilken Enckian och trolofwad är” vilket kyrkoherde Johan Tornberg och dess son Henrik kunde intyga. Klockaren nekade och ingen hade annat att anföra mot klockaren än hans ”skickeliga och beskiedeliga lefnad”. Klockaren frikändes medan Per Henriksson dömdes till böter 40 mark silvermynt för skamligt utspritt rykte.

*

Vid mantalsskrivningen Övertorneå socken, Helsingbyn, 1713 sägs avseende Johan Nilsson Ponkas hemman: ”Johan Bånga”, man/hustru, två pigor, ”ibidem förlåfde Soldaten Johan Larssons hustru”. Vem denne förlovade soldat var, vars hustru fanns skriven i Ponkas hushåll, är okänt. Även 1714 finns en ”Knechthustru” mantalsförd på gården men ej namngiven.

*

Ötå tgl 28 november 1733 s. 280: Nils Nilsson intygade ”at sedan hans aflidne fader Nils Mickelsson några år efter rotering [1695] satt sig ned på Mämmilä Nybygge [i Turtola]” och där bergat ett stycke ängesland [som nu var föremål för viss tvist] ”intill dess han, Nils Nilsson, år 1713 utgått Såldat”. För vilken rote gick Nils Nilsson soldat?

1 Bäck [Päkki]³³
[Öfverberg from 1757]
Muonioniska

Baltzar Matsson Bäck
1683-[1708]

Antagen 26 juni 1683. Lejd av Lars Matsson [Lahti] i Muonioniska. Mönstrad i Torneå 1683, Göteborg 1689—1690, Piteå 1694. Rote 1 vid roteringen 1695: Baltzar Bäck hit trpt ifrån rote 3 [Lahti hemman var rotehemman för Örn's rota nr 3], medan rotan utan honom ingen knecht hafver. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 27 mars 1686 s. 847: "Soldaten Baltzar Bäck" anklagade tolvman Jöns Henrikssons i Pello son Erik och en annan ung dräng Hans Persson där i byn för grovt och otillbörligt tal om äktenskap och soldatens frieri. Hösten 1685 när de varit tillsammans med Baltzar uppe vid träskfisket hade de "begynt fråga honom; hwy han icke friade till sin legobondes dotter i Monianiska efter hoon wore een wacker ung och rik flicka? Hwar till Soldaten swarat: Jagh är der emoot een fattig Soldat, som intet det fördristar giöra befructandes kårgen; Ther på de andra igen sagdt: Effter det altidh står för honom Baltzar skulle han ingalunda bårtskiämna dottren i gården then han icke fördristar fria till, uthan hellre bohla medh Bondens hynda och om de fastnade tilhopa, wille desse twenne föra dem heem uthi een Lapp achia etc". Drängarna kunde inte neka till hur orden fallit men menade att allt varit ett skämt. De dömdes att betala 2 daler silvermynt till sockenkyrkan för deras uttalande om "det Heliga Ächtenskaps wäsendet".

Ötå tgl 21 februari 1695 s. 491: Anders Larsson [son till Lars Matsson ovan och husb på granngården Mäki] i Muonioniska emot "sin legokarl Baltzar Matsson Bäck, bestående derutinnan Såsom 1:o A:o 1692 enär han kom heem ifrån Giöteborgh wåldsambiligen tagit af honom en nyy Rana uthur hans säng" osv vid flera tillfällen stulit något från Anders. Soldaten Baltzar å sin sida erkände några av stölderna men menade att han blivit av bonden åskilliga gånger överfallen med hugg och slag. Parterna förlikades vid tinget och varnades för fortsatta dispyter.

Ötå tgl 14 mars 1706 s. 202: Uppges att Mats Matsson [möjligen Baltzars bror] som tidigare ägt ett hemman [Simu] i Kolari, och sålt detta till Tomas Persson i Kolari, men därefter vägrat att lämna gården utan stannat kvar med hustru och barn och dessutom "intagit soldaten Baltzar Bäck's hustru [ej namngiven] medh 3:ne Barn, hwilken likwähl har sitt torpställe i Monianiska". Tomas krävde att samtliga skulle lämna gården och att soldathustrun skulle gå till Muonioniska "derest hennes man har sina rotebönder och torpställe". Tomas uppmanades av rätten att söka landshövdingens resolution om assistans för att få dem bort från hans gård.

Mats Bäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

³³ Finsk namnvariant på respektive rota i Övertorneå socken enl Wahlberg, Erik, Tornedalica nr 5, 1968, s. 316 ff.

Per Jönsson Bäck
1712-1713

Antagen 1712. Död juni 1713. 1712: 23 år infödd ogift. 1715: Död ”in Junj 1713”. Flertalet av de som dog 1713 dog i en smittsam sjukdom i Uddevalla. Ett hundratal västerbottniska soldater uppges ha avlidit.

Henrik Baltzarsson Bäck
1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-04-01 Till: Rymd i landet. 1714: 19 år ogift, och vid fiendens infall i Umeå borttagit eller opbrändt hela munderingen undantagandes Kappan. ”Rymbt d 1 April 1714” och inte närvarande vid mönstringen i januari-februari 1715.

Rotan vakant april 1714-04-01 - juni 1718

Henrik Knutsson Bäck
1718-1726

Antagen 1718-06-25. Avgått 1726-01-00 Till: Död. 1719: 25 år 1½ tj.-år infödd ogift.

2 Oxhuvud
[Järnkula from 1757]
Muonioniska

Jöns Jönsson Oxhuvud
1691-1702

Antagen 1691 i Junosuando. Avgått 1702 till: Död. Mönstrad i Piteå 1694 i Junosuando. Rote 2 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blir Jöns Oxhufvud transporterad hit ifrån rote 4 [Krook i Junosuando]. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. Utmarsch från Torneå januari år 1700.

Ötå tgl 3 december 1696 s. 720: Simon Simonsson i Junosuandos soldat Jöns Jönsson omnämns i ett ärende kring en svedjebränning som gått fel. Jöns befann sig ”hemma hoos sin bonde” när elden kom lös. Simon var husbonde på sedermera Nykäinen i Kangos, rotehemman för Krooks rote nr 4.

”2. Jöns Oxhufwud död in Apr: 702” enl vakansrulla Kalix kompani odaterad 1703. ”Jöns Oxhufwud död den 16 september 702” enl vakansrulla Kalix kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [båda vakansrullorna i Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. ”2. Jöns Oxhufwudh d: i S[eptember] 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Rotan vakant 1702-1704

Jöns Oxhuvud
1704-1705

Antagen 1704. Avgått 1705 Till: Död. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. ”2. Jöns Oxhufwud död d: 16 juni 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Mats Oxhuvud

1706-1708

Antagen 1706. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. Död 20 mars 1708 enl vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Anders Olsson Oxhuvud

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahamn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Henrik Oxhuvud

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Uppges vid mönstring av Lövångers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmöstring Lövångers kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Mats Andersson Oxhuvud

1711-1727

Antagen 1711. Avgått 1727-09-00 Till: Rymd. 1712: 25 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 infödd gift 29 år kan läsa. 1719: 33 år gift Wästerbottning 8 tj.-år.

1730 efterlyst i hela Torneå pastorat av hustrun Anna Olofsdotter som uppger att ”min man Oxhufwud mig af ondska och arghet öfvergifwit samt med en Kona sig utom Riket begifwit” [Anna Olofsdotter t. biskopen i Härnösand 5 juli 1730, Manualhandlingar Nedertorneå 1721-1730 bild 463]. Prosten Henrik Forbus intygade att soldaten efter begånget lägersmål med ”en qwinsperson” lämnat sin äkta maka Anna Olofsdotter och ”öfwerlupit til Norige” [Forbus t. biskopen i Härnösand, Manualhandlingar Nedertorneå 1721-1730 bild 465].

Döms 2 augusti 1716 för obetänkta ord under marsch till döden men benådas med 10 par spö. Hade sagt sig vara hungrig och törstig vilket ansågs var att mana till myteri [Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728 bild 58].

Ötå tgl 26 mars 1726 AIa:7 bild 410: Mats Oxhuvud som uppehållit sig i Kemi lappmark och Kittilä by, anklagas för lägersmål med Kierstin Henriksdotter som fött en dotter ”8 dagar före Ersmässotid sidstlidne”.

3 Örn

[Triumph from 1763]

Muonioniska

Erik Henriksson Örn

1689-[1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 understucken Kalix kompani. Piteå 1694. Rote 3 vid roteringen 1695: Denna rote har 2ne soldater, hvaraf Erik Örn efter lotten blifver vid roten, Baltzar Bäck trpt till rote 1. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Örn

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani. ”3. Pähr Öhrn” kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani.

Jöns Jönsson Örn

1712-1718

Antagen 1712. Död 7 december 1718. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd 22 år ogift kan läsa.

Ötå tgl 21 juli 1712 s. 375. ”Solldat wed namn Jöns Jönsson Örn som nu med sidsta utmarze utgick”. Fått en son ”förleden Wårfrudags tijdh” [mars 1712] med Brita Andersdotter från Juoksengi när de båda tjänade hos Nils Nilsson Kocko i Juoksengi. Brita skall ha ”kommit på paraden enär Solldaten skulle utgå och beklagat sitt tillstånd”. Jöns nekade då. Men när barnet skulle döpas hade Jöns gått till Anders Lampinen och bett att få låna 1 carolin för att ”läija sig häst före till Kyrckan att låta Christna Barnet”. Jöns skall ha uttryckt ”att det war då wäll det blef en gåsse som när han opwäxte finge han honom för sig till solldat inbyta”. Brita uppgav att Jöns som äktenskapslöfte givit henne en silverring och 1 carolin, men att Jöns senare med våld dragit ringen av hennes finger. Rätten kunde inte avgöra målet då ”Solldaten är uthe på Tåg worden Commenderat”. Krigsförhör skulle hållas för att avgöra om barnet verkligen avlats under äktenskapslöfte.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 155: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente ”här utj Uddewalla stad” den 3 november 1713 skulle ärendet avgöras. Soldaten Jöns Jönsson Örn ”som hela tiden varit siuk men nu frisk” fick frågan om han ”plägat kiötslig beblandelse med denna Qwinspärson Brita Andersdotter och om han tillstår hwad för honom oplästes han swarade: det kan så wara at iag är barnafadren, menar sig eij varit ensammen utan att detta barnet har flera fadrar än sig. Nekande sig wilia ächta Brita Andersdotter utan underkastar sig det straff som honom kan påläggias”.

Ötå tgl 16 mars 1713 s. 108: Återupptogs ärenden vid tingsrätten: Brita Andersdotter hade redan 1704 [se nedan] dömts för lönskaläge. Nu hade hon fött en son ”wårfrudagstijden A:o 1711”. Förhör med Jöns Jönsson Örn hade hållits vid regementkrigsrätten i Uddevalla den 13 november 1712 där ”Örn

aldehyles nekat sig wara Barnfadren” eller att han skulle ha haft med henne att göra. Den Carolin han givit henne när hon legat i barnsäng gav han som ombud för ”Nills Nillsson Kocko en giffter man” och enl Jöns var det Nils som var barnets far. Brita hävdade dock att Örn var barnets far. Anders Olofsson Lampinen och Jöns Nilsson Tolainen vittnade båda att Örn alldeles tydligt var barnets far och att barnet fötts i Tolainens hus och att Örn där bett Tolainen och dennes hustru om hjälp att få barnet döpt ”samt bedt dem låta kalla gässen Jöns effter honom såsom dess fader”. Rätten fann skäligt att om Örn under ed ville neka att han var far till barnet skulle han gå fri. Om inte skulle han dömas till böter på 40 mark silvermynt, likaså Brita då det var andra gången hon dömdes för lönskaläge. Brita lyckades aldrig bevisa att barnet avlats under äktenskapslöfte.

Ötå tgl 10 mars 1704 s. 893: Länsman Johan Pulken uppgav hur ”drängen Elias Carlsson [se Elias Bäck rote nr 71 i Armassaari] och Anna Andersdotter ifrån Joxengie, begge i tjänst hoos Kyrkioherden H:r Johan Tornberg hafwa haft lägersmåhl och oloflig beblandelse” varför de två nu kom inför rätten. Båda erkände lägersmål men versionerna skiljde sig åt. Anna berättade ”att 14 dagar för Walborgsmässa förledit år enär de woro i skogen att hugga weedh har han wåldtagit henne; der till han aldeles neekar berättandes att första gången skiedde lägersmålet uthi Kyrkioherdens lada, hwarest 6 personer wore der när omkringh och war hennes willia till denna begiärelsen och fullbordan wähl så benägen som hans, derföre hoon aldrih skall kunna bewijsa detta skiedt under wåldtächt”. Anna uppgav att Elias lovat att äkta henne vilket Elias förnekade. Elias dömdes till 40 mark silvermynt och Anna Andersdotter till 20 mark och bägge en söndag uppenbar kyrkoplikt. Elias dömdes även att årligen ge Anna 6 daler kopparmynt för barnets föda och skötsel. Annas far Anders Inga i Juoksengi meddelade att han skulle betala Annas böter.

Ötå tgl 15 mars 1707 s. 546: Brita [sic!] Andersdotter i Juoksengi kom för rätten och beklagade sig över att hon ”för 3 åhr sedan blef belägrat af Soldaten Elias Carlsson” som då dömdes att betala henne 6 daler kopparmynt årligen till barnets underhåll. ”Som bem:te Elias Carlsson sedermera är genom döden afgången och hans moder hustru Anna Knutsdotter emottagit 60 daler af Regementz skrifwaren Lindbaum som hennes son efter sig lämbnat” så ville Brita ha sitt årliga underhåll av de penningarna. Anna tillstod att hon tagit emot regementsskrivarens pengar men att hon inte ämnade ge ifrån sig något till Brita då ”hennes son är afgången”. Rätten beslutade att Anna skulle ge Brita 30 daler till barnets underhåll och att pengarna skulle ges till Britas far Anders Andersson [Inga] som ”tagit både dottren och hennes oächta barn att föda och uppehålla”.

Rotan vakant 1718-12-07 - 1720-01-00

Erik Matsson Örn
1720-1741

Antagen 1720-01-00 Avgått 1741-08-25 Till: Rymd. 1728: 31 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 38 år 15 tj.-år Wb gift. 1739: 42 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; rymd 25 augusti 1741.

4 Krook [Kruuka]
[Spiuth from 1763]
Junosuando

Torpsynehandlingar 1767: Torpet belägit på Wästra sidan Torneå fors ¼ Muhl ifrån Junosuando by/.../Pörtet utgam. och odugeligt bör å nyo upsättias, fähuset och foderladan sammaledes”.

Anders Mickelsson Krook
1689-1706

Antagen 1689. Avgått 1706 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 4 vid roteringen 1695: Anders Krook ställes för roten, Jöns Oxhufvud trpt till rote 2. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani, ”4. Anders Krook död d. 14 Nov: 1706” enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4370]. Enl vakansrulla vid Durietz och Kalix kompani daterad Zhirmuny 8 april 1708 uppges felaktigt ”4. Anders Krook död d: 14 Novemb:r 707” [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Lars Krook
[1703]-1704

Antagen senast 1703. Avgått 1704 Till: Död. Sannolikt en av de icke namngivna rekryter som utmarscherade 1702 och anslöt till regementet i Sandomierz i november s:å. Erhöll lön på rote nr 4 i Övertorneå socken sedan 1703 vid kapten Durietz och Kalix kompani. Okänt varför han utkommenderades då företrädare bevisligen ännu var vid liv. ”Ö[ver] T[orneå] 4. Lars Krook död in Aprill 1704” enl likvidationsrulla Durietz kompani för åren 1702-1704 daterad Przygodzice 9 mars 1705 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Erik Larsson Krook
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Anders Krook
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Uppges vid mönstring av Lövängers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmönstring Lövängers kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Nils Olofsson Krook
1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd 23 år ogift kan läsa. 1719: 27 år Västerbottning ogift 8 tj.-år.

Möjligen [den enda Nils som tidsmässigt passar in] identisk med den soldat Nils Kardis som omnämns vid Ötå tgl 19 mars 1713 s. 136: Jöns Ersson [Taavola] i Juoksengi hade med hjälp av tolvman Olof Olofsson [Purainen] och Henrik Pålsson [Korteniemi] i Pello låtit instämma ”Solldaten och Bonden Nills Kardis och Brodren Johan Måna i Cardis” [enl Erik Wahlberg Johan Olofsson Måna husbonde på Olli eller Fors i Jarhois] för det att Nils återtagit en båt som Jöns Erssons ”framledne fader Solldaten Erich Nalle honom [Nils] betalt 3½ kappa Sallt och 1 Carolin penningar”. Båten tillhörde alltså Jöns. Antingen skulle Nils söner [”det böra Kardis söner anten restituera båten eller betala tillbaka 5 daler

kopparmynt 30 öre”] återbörda båten eller betala tillbaka pengarna men Nils dök inte upp vid tinget. Uppsköts till nästa ting.

5 Lodvika
[Tjäder from 1757]
Junosuando

Per Ersson Lodvika
1689-1705

Antagen 1689. Avgått 1705 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani o Tärendö. Piteå 1694 lagskriven. Rote 5 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mer än Per Lodwiken, ty blifver han för roten ståendes. ”Pär Lowijka död d: 10 Martij 1705” enl vakansrulla majorens och Torneå kompani dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

1695 [före maj månad] bötar ”Peer Loveck i Junosuando” 8 daler kopparmynt till Övertorneå kyrka ”för otijdigt sängelag”.

Henrik Lodvika
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Varit Henrik Perssons [Niva i Tärendö] ”upfödning” och gått ”soldat åhr 1706 sedan han i 14 åhr blifwit upfödt hos honom, afwikit till den 5 eller Lådwikas rota medelst deras låckande och der blifwit solldat utan att denne [Henrik] till det ringaste för upfödslen bekommit” [roterannsakingen 1727].

Nils Lodvika
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”Nills Lådwicka” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Gustaf Persson Lodvika
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-00-00 Till: Utbytt. 1712: ”Giösta Persson Lådwicka har hemmansbruk står hemma i landet”. ”Gustaf Persson” finns som husbonde på Lovikka i Junosuando sedan åtminstone 1703. Hustrun hette Valborg. Vid mantalsskrivningen 1713 noteras ”Gustaf Låwika K[nek]:t blef:n”.

Henrik Persson Lodvika
1713-1717

Antagen 1713. Avgått 1717-06-11 Till: Död. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd ogift 20 år, i arrest.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 224: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente i Stenstad herrgård 15 juni 1715 anklagas soldaten Henrik Persson Lodvika

för att han i mitten av maj vid "Campementet Elenstad" då han varit på vakt på "yttersta uthpåsten" hittats sovande. Lodvika förklarade att de hade excercerats tidigare under dagen och att han var matt av hunger och "blifwit litet sömbnig". Lodvika bad om nåd och lindring och utlovade bättring. 27 juni 1715 fortsatte rätten. Nu benämns platsen "Campementet Almstäd" dit han varit kommenderad på yttersta utpost. Krigsrätten dömde honom enligt krigsartiklarna "till wäll förtient straff" till arkebusering. Den 26 juli 1715 benådad till tre gatlopp genom 300 man.

Anders Larsson Lodvika
1718-1734

Antagen 1718-06-25. Avgått 1734-09-28 Till: Död. 1719: 27 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 36 år 9 tj.-år Västerbotning ogift. Se även Mats Knutsson Lillsturk på rote nr 21 i Turtola där Anders innan utmarsch önskade äkta dennes änka.

Ötå tgl 28 mars 1726 bild 240 AD: Soldaten Anders Larsson Lodvika anklagas för lägersmål med "Qwinspersonen Margeta Hansdotter" men nekar. Margeta skall ha fött en flicka "förledne år...Älla [eller möjligen Äila] benämnd. Lodvika angav en annan person, drängen Abraham Gustafsson från Junosuando som trolig fader till barnet. Lodvika dömdes mot sitt nekande för lägersmålet.

6 Snällfot [Nelli]

Enl EW sannolikt bildat av namnet Vikevä som betyder "snabb,rask, flink osv".

Junosuando-Tärendö

Anders Andersson Snällfot
1695-[1702]

Antagen 1695. Avgången senast 1702. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om mantalsskrivning det året [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Brita Mucka i Junoswando" [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Brita Jönsdotter Mukka förestod hemmanet Kruukka i Junosuando, rotehemman för Snällfot. Rote 6 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Anders Smell som här är utlejd.

"Sold: And: Andersson" med en knekthustru mantalsförs på Kruuka i Junosuando 1699. Vid mantalsskrivningen 1701 finns här "h. Elin Anders Anderssons".

Knut Snällfot
[1702]-1702

Antagen senast 1702 Avgått 1702 Till: Död. Understucken kapten Giströms och Kalix kompani. "Knut Snällfot död in octob: 1702" enl vakansrulla Kalix kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

"Knut Snällfoth död den 28 Octob: 1702" enl vakansrulla kapten Giströms och Kalix kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Anders Snällfot

1704-1706

Antagen 1704. Avgått 1706 Till: Död. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. ”6. Anders Snällfoth död d. 21 febr 1706” enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Mats Olsson Snällfot

1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Snällfot

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Skellefteå kompani. ”Johan Snällfot” vid Skellefteå kompani skeppas från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Clas Matsson Snällfot

1712

Antagen 1712. Avgått 1712-05-27 Till: Rymd. Mönstring Torneå kompani i Gävle den 19 juni 1712: ”Clas Matsson Snällfelt, rymbd d. 27 Maii 1712”. Mönstring jan-febr 1715: Uppges där: ”Clas Mattsson Snällfoth, Rymbt d 2 junj 1712, ärsatt d. 3 Martj 1714 med Lars Mattsson”.

Rotan vakant 1712-05-27 - 1714-03-03

Lars Matsson Snällfot

1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-04-01 Till: Rymd under marschen från Torneå. Jan-febr 1715: Absent, 18 år ogift men war wed skrefningen frånwarande, rymt d. 1 April 1714. För fiendens infall i Umeå 1714-09-18 hela munderingen upbränd. Sedermera husbonde på Mukka hemman i Junosuando och kallas vid roteransakningen 1727 för ”en gl. cassetat soldat”.

Rotan vakant 1714-04-01 - 1716-07-04

Henrik Olsson Snällfot

1716-1718

Antagen 1716-07-04 Avgått 1718-03-16 Till: Död.

Rotan vakant 1718-03-16 - 1720-01-00

Erik Thomasson Snällfot

1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-05-21 Till: Död. ”Drunknad den 21 Majj 1720” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. 1728: ”Ehrsatt in martio 1721 med en annan Erik Thomasson, enda bonde på hemmanet som sig utbytt in Novemb: 1724”.

Erik Thomasson Snällfot

1721-1724

Antagen 1721-03-00 Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. En annan Erik Thomasson [se ovan], husbonde på Tuoma i Täreändö.

7 Gardin
Täreändö

Johan Olofsson Gardin
1695-?

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Hans Hansson [Pekkari, rotehemman för Gardins rota] i Täreändö [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Hans Hansson i Tärände” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 7 vid roteringen 1695: För denna roten ställes Johan Olofsson som här för sig bygd.

Olof Gardin
?-1708

Okänt när han antogs. Avgått 1708 Till: Död i vinterkvarteren i Zhirmuny i Litauen, ett par månader innan det ryska fälttåget inleddes. ”7. Oláf Gardie död 6 mars 1708” vid kapten Durietz och Kalix kompani enl vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4520].

Anders Johansson Gardin
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Son till Johan Hansson Pekkari i Täreändö och bror till sedermera husbonden på faderns hemman Johan Johansson. Vid roteransakningen 1727 finns noterat om Johan Johanssons bröder: ”Brodren Hendrik tienar hos Hendrik Påhianen i Nedertorneå, ensammen utrustat sin Bror [Anders] till Soldat”.

Johan Gardin
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval 24 september 1710 vara: ”Siuk i Refle”.

Hade lämnat Henrik Persson Nivas hemman i Täreändö [rotehemman för Näsvis rota] för att undkomma soldatskrivningen och 1710 tagit tjänst hos bönder i Gardins rota och skrivits till soldat. Roteransakningen 1727: ”i fruchtan för Soldateutskrifning afwikit från hemmanet och tagit städsel 1710 uti Gardins rota hwarest han utgådt till soldat”.

Mickel Hansson Gardin

1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719 Till: Kasserad, har legat sjuk i 3 år. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani. 1712: 21 år infödd ogift har ont i sina ögon. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 infödd 24 år ogift kan läsa. 1719: 28 år ogift Wb 8 tj.-år. Legat sjuk "utj samfälte 3 år och ingenienst giort". Sannolikt den son till rotebonden Hans Hansson Pekkari som vid roteransakningen 1727 uppges tidigare ha skrivits till soldat.

Mickel Andersson Gardin

1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked.

8 Näsvis[Viisi]

[Wiss from 1757]

Tärendö

Johan Eriksson Näsvis

1695-[1708]

Antagen 1695 i Alkkula. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in february et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven hos Erik Ersson "Lantå" i Alkkula [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Insatt [lagskriven] af fadren Erich Ersson i Alkkula" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Går för fadern Erik Ersson Lantto i Alkkula. Rote 8 vid roteringen 1695: Soldaten Johan Näsvis trpt ifrån rote 57, blifver här ståendes. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

"H. Elin Sold:ns Johan Näswijs" finns upptagen i Alkkula i mtl 1701. 1702-1713: "H. Elin Lantto". 1714 kallas hon "K[neck] h[hustru] Elin Lantto". Gården öde 1718. I restuppbördslängden för år 1716 [Länsräkenskaper verifikationer 1717] uppges "Änkan af fijenden ruinerat". Vi roteransakningen 1727 för Lantto hemman uppges: "ifrån hemmanet utgådt roteringstiden [1695] en karl till soldat för 8 eller Näsvis rota". En dotter gift med soldaten Johan Mickelsson Kruuskopp [se rote nr 57].

Ötå tgl 18 juli 1705 s. 516: Soldaten Johan Näswijs hustru i Alkkula Elin Eriksdotter [Elin Ersdotter Vaski bosatt på svärföräldrarnas gård Lantto i Alkkula] fick i mars 1705 en son med ogifte drängen Henrik Nilsson Niuro i Alkkula. Båda erkände. "Opå tillfrågan om denne Ehlin's man ännu må vara wid lijf, då Befallningsman berättade att han lefwer och stått på rullan som nyligen är ankommen". Barnet ska ha avlats i Elins "egen stuga" i Alkkula. Barnet levde fortfarande. Niuro dömdes till årligt underhåll om 6 daler kopparmynt. Båda dömdes till böter.

Ötå tgl 20 mars 1709 s. 348: "Ella Ersdotter, Soldaten Johan Näswijs hustru" kom för rätten och krävde rotebönderna Lars Persson [Perttu] och Erik Jönsson [Juto] "i Tärände" på "Torpställspenningar posito hon sitter på sin mans skattehemman af 1/6 mantahl". Rotebönderna invände: 1] "att Torpställs huusen Solldaten tillienst af dem opbygde stå i beredskap men hwarken hon eller han medan han hemma war willia där boo" 2] "Denna Ella Ersdotter sedan hennes man uthrest sig och med hoor försedt och således owist om hennes man weet där af och will henne wijdare för sin hustru ehrkienna" 3] att det stred mot kungliga reglementet "att den solldat som har hemman, bör [ej] niuta något Torpställe eller istället penningar" varför Ellas anspråk förkastades.

Ötå tgl mars 1726 [AIa:7 1726-1728] bild 100 AD: ”Hust: Älla Lanto med dess syster Brita Niuru i Alkula emot deras syster hust: Anna Waski däsammastädes incaminerade stridiga pretensionsmål, härflytande af något efter deras broder Pär Eriksson samt systrar Margeta och Karin fallit arf uti hwars nyttjande kärandena förmenar sig böra få participera”. Systemen Anna Vaski bestred systrarnas anspråk på motsvarande 148 daler kopparmynt i arv efter brodern Per. Häradsrätten fann att då fordran byggde på det arvsskifte som genomförts den 10 februari 1706 och att det därmed gått mer än 20 år sedan dess, friades Anna Vaski från systrarnas anspråk.

Ellas och Britas syskon Per, Margeta och Karin uppges alla tre vara avlidna vid tingstillfället.

Bifogat rättsakten finns arvskiftet efter ”Erich Hindersson Waskis hemman i Alkula” daterat 10 februari 1706 [påkallat efter beslut vid Häradsrätten daterat 11 mars 1705 som inte kunnat återfinnas]. Som arvingar nämns i ingressen: ”2:ne söner Per och Henrich, bägge i fiende land, dock deras arfwingar närwarande, och döttrar 5 st. Karin, Margeta, Ella, Brijta och Anna Ericksdöttrar”. Bland skulderna i boet finns noterat ”frambl. Son Henrich utlagdt för gården som dess omyndiga dotter kommer till godo”. Oklart om det avser sonen Henrich som uppges vara i fiendeland i ingressen.

Per Ersson var soldat på rote nr 55 Koppare i Alkkula 1677 fram till sin död 1702 [se denne].

Henrik Ersson var soldat på rote nr 56 Ruus i Alkkula 1704 fram till sin död 1705 [se denne]

Henrik Näsvis

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Per Henriksson Näsvis

1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719. Till: Kasserad, varit sjuk i 5 år. 1712: 23 år infödd ogift, sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 infödd 27 år ogift kan läsa. 1719: 45 år infödd ogift 8 tj.-år. ”Casseras för dess Siukligheet, hwar medh han utj 5 åhr varit behäftadh, och dess uthan ond skårf”.

Bertil Larsson Näsvis

1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Sedermera husbonde i Tärendö och rotebonde på rote nr 8 Näsvis. Om husbonden Bertil Larsson på Perttu i Tärendö sägs i roterannsakingen 1727: ”warit sielf skrefwen till Solldat och sedermera cassetat”. Brodern Abraham ”wistas och brukar handel i lappmarken och i Norrige”.

”Bärtill Bärtilsson Näswijs” soldat på rote nr 8 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 27 juni 1722 konstaterades att Bertils syn var försvagad pga ”en stark kallfluss uti des ögon” var han ansågs oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

9 Skomakare [Maakari]

Tärendö

Per Nilsson Skomakare
1695-[1708]

Antagen 1695 i Alkkula. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [syskon] hos Nils Nilsson [Kauma] i Alkkula [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. ”Insatt [lagskriven] af fadren Niels Hindersson [Kauma] i Alkkula” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikation 1695 s. 769]. Rote 9 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty ställes Per Skomakare hit trpt ifrån rote 57 derest 3:ne karlar äre.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Skomakare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani och uppges där vara ”Siuk”. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Pål Larsson Skomakare
1712

Antagen 1712. Avgått 1712-06-02 Till: Rymd. 1712. Husbonde på Heinonen i Tarendö. Död 1737. Hustru Kerstin Persdotter. Sonen Nils Pålsson [1720-1794] presenteras sedermera – se nedan - som soldat för rotan 1740 men ansågs för späd. Enligt Ötå tgl 8 december 1737 s. 253 skall Pål Larsson i Tarendö ha avlidit den 25 mars 1737 och efter lämnat sig änkan Kerstin Persdotter, fem söner [myndiga Per, Hans och Henrik samt omyndiga Carl och Nils] samt två döttrar [myndiga Malin ”befryndad med” Abraham Gustafsson i Junosuando samt omyndiga Kierstin].

Påls bror Erik Larsson gick 1708 soldat för Länsmans rota nr 3 i Nybyn i Överkalix. Företrädaren på rotan Mats Länsman uppges i vakansrullen daterad Posen 2 juli 1707 samt 8 april 1708 vara ”död in april 1706”. Erik skeppas till Riga med regementet 1708 och synes aldrig ha återvänt hem.

En syster [ej namngiven] till Erik och Pål uppges vid Kalix tgl 9 augusti 1706 s. 275 ha tjänat piga hos Per Ivarsson i Narken utan att ha uttagit den lön hon förtjänade vilket hennes far Lars Persson i Tarendö nu gjorde anspråk på och beviljades.

Lars Larsson Skomakare
1713

Antagen 1713-02-00 Avgått 1713-12-00 Till: Död. 1713: 20 år infödd, commenderad på Sthlms Galejor. 1719: ”Dödh in Decemb: 713”.

Rotan vakant 1713-12-00 - 1717-10-30

Carl Persson Skomakare
1717-1742

Antagen 1717-10-30. Avgått 1742-09-22 Till: Död på Flåtten. 1719: 25 år Wästerbottning ogift 2 tj.-år. 1728: 33 år 10 tj.-år Wb gift. 1735: 46 år 17 tj.-år Wb bonde gift. Recruterings och Utbytningsrulla af

Kongl. Västerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740: Roten presenterade Nils Pålsson 19 åhr, fants ännu späd, dock ämne att blifva manbar, Carl blifver stående till GM, men Nils blifver rotens vargieringskarl. 1740: 45 år 21 tj.-år Wb bonde gift. 1741: 46 år 22 tj.-år Wb bonde gift, commenderad till Finland 1741-09-08. Stockholm 8 november 1742 ant; död 22 september.

Enligt Wahlberg son till Per Grelsson Jatko i Tärendö och dennes hustru Anna Larsdotter [1673-1729]. Carl upptar 1723 Kreku hemman i Tärendö [efter senaste åbon Johan Andersson som 1717 flytt till Västersjön och lämnat gården öde]. Carl hade hustrun Maria Larsdotter och fick med henne sex kända barn varav sonen Abraham [d. 1789] blev soldat Näsvis 1747 och uppges ha kallat sig Wiss from 1757. Abraham tjänstgjorde i Pommern 1757-1763. Avskedad vid mönstringen 1768 med motiveringen ”Siuk och orklös”.

10 Svala
Tärendö-Pajala

Anders Andersson Svala
1691-1702

Antagen 1691. Avgått 1702 Till: Död. Piteå 1694. Rote 10 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Anders Swala som i denna rote är utlejd.

”Anders Swahla död in Nouwemb: 1702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Johan Svala
1704-1705

Antagen 1704. Avgått 1705 Till: Död. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. ”10. Johan Swahla död d. 16 Maij 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Per Larsson Svala
1706-1707

Antagen 1706. Avgått 1707 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. ”10. Pehr Swahla död in Septembri 1707” vid Torneå kompani enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4500].

Henrik Larsson Svala
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Mickel Svala

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Påhl Matsson Svala
1712-1714

Antagen 1712-00-00 Avgått 1714-07-24 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret, här i staden.

Soldaten vid Västerbottens regemente Påhl Svala dömd [se nedan] till 1 gatlopp för att han ”Sålt et stycke kläde som han skurit af sin munderingskappa”. Benådad till 3 par spö. [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1714, KrA, bild 175: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente ”här utj Uddewalla” den 20 januari 1714 upptogs ärendet och det berättas att soldaten Påhl Swala avskurit en handsbredd runt om av sin kappa och sålt tyget till den bonde i Romelanda socken [Bohuslän] och där han låg inkvarterad för 3 styver. Enligt soldaten skall det ha varit värdens dotter som tubbat honom att göra det och dessutom hon som klippt av remsan fyra fingrar bred då hon ansett att kappan var för lång på en så kort karl. I betalning uppger Svala att han fått 3 öre silvermynt. Svala kunde varken uppge dotterns eller värdens namn ”emedan han är finsk” varför ärendet uppsköts och Svala sattes i arrest tillsvidare.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1714, KrA, bild 177: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente ”utj Uddewalla stad” den 20 februari 1714 fortsatte ärendet med soldaten ”af Calix Compagnie Påhl Swahla” där soldaten erkänner att det var han själv som klippt av kappan. Krigsrätten fann ”kappan wara så lång /:emedan han är een stackot [kort] karl:/ att hon står honom mitt uppå behnet” varför han inte kunde använda en längre kappa. Å andra sidan kunde ingen längre karl nu använda den avklippta kappan. Då Svala erkänt att han sålt tygstycket skulle han dömas enligt Krigsartiklarna till 1 gatlopp. Den 3 mars 1714 [bild 180] enades rätten om att nöja sig med en ”liten näpst” varför domen ändrades till 3 par spö. Den 8 mars 1714 straffades Svala med tre par spö i Uddevalla stad.

Rotan vakant 1714-07-29 - 1717-10-30

Nils Matsson Svala
1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-11 Till: Avsked. 1719: 24 år infödd gift 2 tj.-år. 1728: 32 år 10 tj.-år Västerbottning gift, är lam uti vänstra handen medelst tummen och fem fingrar förlorade, får avsked.

11 Björntand [Tanna]
Pajala

Jöns Knutsson Björntand
1695-1702

Antagen 1695 i Alkkula. Avgått 1702 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in february et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Anund Jönsson [Tolppi] i Alkkula [Länsräkenskaper Västerbotten 1695,

verifikationer, s. 755]. ”Legd af Anund Jönsson i Alkulla” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 11 vid roteringen 1695: För denna roten ställes Jöns Knutsson som är trpt ifrån rote 61, medan han är ledig karl.

”Jöns Björntand död in Martio 1702” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Jöns Björntand
1703-1706

Antagen 1703. Avgått 1706 Till: Död. Till Livland 18 juli 1703. Benämns ”Per Björntandh” vid uppbrottet från Torneå den 8 juli 1703 men kallas i två olika källor ”Jöns Björntandh” vid sin död. Antingen rör det sig om ett missförstånd vid namngivningen eller så har Per ersatts av Jöns innan utskpeppningen. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget.

”Jöns Björntandh Dödh d: 16 Januarij 1706” enl vakansrulla Majorens och Torneå kompani signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

”Jöns Björntand död 16 januari 1706” enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706. Där framgår även att Jöns erhållit lön sedan 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Henrik Björntand
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Philip Björntand
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. ”Philip Björntand” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Reval den 24 september 1710 vara ”Död i Ref:l d. 17 Sept:br”.

Anders Henriksson Björntand
1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Utbytt. 1712: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 25 år kan läsa. 1719: 29 år 8 tj.-år infödd ogift. 1728: 37 år 16 tj.-år Wästerbottning ogift, har hemmansbruk, får låf att sättia för sig Nils Matsson 20 år Wästerbottning.

12 Swart
[Krutrök from 1763]
Pajala

Jöns Henriksson Swart
1691-[1699]

Antagen 1691. Avgått senast 1699 Till: Utbytt. Piteå 1694 lagskriven. Rote 12 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mer än Jöns Swart, ty blifver han för rotan ståendes. Regementchefens skrivelser, daterat 1699-03-20; Jöns Swart utbytt sig mot Baltzar Swart.

Not: En Jöns Henriksson Swart i Koivukylä köper enligt kontrakt daterat 29 augusti 1725 ett hemman om 3/16 mantal i Koivukylä av sin styvdotter Margeta Nilsdotter för 300 daler kopparmynt [Ötå tgl 1726 A1a:7 bild 330 AD].

Baltzar Swart
[1699]-1706

Antagen senast 1699. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Regementchefens skrivelse; daterat 1699-03-20: Jöns Swart utbytt sig mot Baltzar Swart. ”Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 dvs kort tid efter slaget vid Fraustadt [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt den 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds och Torneå kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Henrik Swart
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Henriksson Swart
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. ”Oluf Swart” uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Ötå tgl 17 mars 1712 s. 339: Rotebönderna Henrik Matsson [Pajanen] och Lars Matsson [Lassi] i Pajala stämde ”sin Rothe Cammerat och granne” Erik Henriksson [Erkheikki] och påstod att ”enär Erich Hinderssons Broder sidst uthgick till Solldat” hade de givit Erik 120 daler med en överenskommelse om att när Henrik och Lars ”skulle göra tillsättning skulle han [Erik] göra det samma”. Då Lars Matssons son [Esaias nedan] ”nu är Solldat” ville de att Erik bistod dem med samma summa. Ärendet ansågs inte höra hemma vid häradsrätten utan hänsköts till Landshövdingen.

”12. Olof Hindersson Swart – rymt til Norrige” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente nedtecknad tidigast november 1720 men sannolikt början av år 1721 [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Enligt Erik Wahlberg ska Erik Henriksson Erkheikki i Pajala ha haft en bror Olof Henriksson sedermera husbonde på Anttila i Kaakamo [källan okänd]. Denne Olof dör där den 8 november 1752, 63 år gammal. Om Wahlbergs uppgift är korrekt överlevde Olof kommenderingen till Reval och lyckades återvända hem, ngt som inte har stöd i källorna.

Esaias Larsson Swart
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-12-25 Till: Död. 1712: 25 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd 28 år ogift kan läsa. 1719: "Dödh d: 25 Decemb: 717". Son till Lars Matsson Lassi i Pajala enl ovan.

Ötå tgl 24 november 1735 s. 256: Framlidne Lars Matsson i Pajala uppger i en skrift daterad 30 november 1697, "förr inträdet i giftermål med Clemet Olofssons änka i Alkulla, hustru Anna Olofsdotter", ha ersatt Clemet och Annas omyndiga barns arv efter deras avlidne far Clemet med totalt 400 daler kopparmynt. Lars och Anna skall under sitt äktenskap ha fått dottern Malin Larsdotter.

Henrik Andersson Swart
1718-1719

Antagen 1718-06-25 Avgått 1719-00-00 Till: Kasserad, fått blesstyrer i Norge. 1719: 25 år infödd gift 1½ tj.-år. "Karlen medelst Blessür i Norrige odugelig till wijdare tjenst och fördenskull Casseres".

Rotan vakant 1719-1721

Erik Henriksson Swart
1721-1724

Antagen 1721-03-00 Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. 1728: "Enda bonde på hemmanet". Identisk med Erik Henriksson Erkheikki, se ovan.

"Erik Swart" soldat på rote nr 12 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 27 juni 1722 konstaterades Erik pga sin höga ålder oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

13 Tennsudd [Tiensuu eller Tiesu]

[Stormlod from 1757]

Pajala

Lars Isaksson Tennsudd
1689-1705

Antagen 1689 i Niemis. Avgått 1705 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Niemis. Piteå 1694. Rote 13 vid roteringen 1695: Lars Tennsudd trpt ifrån rote 68 [i Niemis], ställes för denna rote, som ingen annan soldat utom honom hafver. "Lars Tensuud död d: 3 Septem:r 1705" enl vakansrulla Torneå kompani daterad "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ötå tgl 21 juli 1712 s. 377: Henrik Pählsson [Korteniemi] i Pello fordrar 5 daler kopparmynt "af Sålldatz:s Lars Teensuds hustru Ingrid Pählsdotter". Ingrid nekade och sade sig aldrig hört att "hennes

man som solldat utgådt någonsin för samma skuld häfftat". Vittnet Per Persson i Pello intygade att Ingrid tidigare erkänt skulden och lovat "een månads sommararbete" hos Henrik vilket löfte hon sedermera brutit. Vittnet fjärdingsman Mickel Nilsson i Matarengi uppgav att Henrik vid tre tillfällen sökt få henne inför tinget men att Ingrid dragit sig undan och lovat att betala skulden även utan rättgång. Dessutom hade Henriks fader [Pål Pålsson Purainen död 1698] på sitt yttersta låtit uppteckna samma fordran vilket observerats i samband med arvsskiftet efter hans död. Ingrid dömdes att betala sin skuld.

Anders Tenssudd
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Anders Tenssudd
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. "13. Anders Steensudd" uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Mats Larsson Tenssudd
1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 25 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd 29 år ogift. 1719: 33 år infödd ogift 8 tj.-år.

14 Måna [Moona]
Kolari

Olof Nilsson Måna
1679-1706

Antagen 1679-02-06. Avgått 1706 Till: Död. Går för sin fader Nils Nilsson [Immo-Tiensuu rotehemman för nr 14 Måna] i Kolari. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 14 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Olof Måna, som här är utlejd. En bror till Olof, Henrik Nilsson, gick som tremänning för faderns hemman 1701 [se Tremänningar]. Ytterligare en broder, Nils Nilsson, gick 1711 soldat för rote nr 44 Winge [se denna]. Samtliga tre dog i tjänsten.

Förmedlingslängd Övertorneå socken 1679, Kolari: "1/4 mtl Nils Nilsson Bonden sielf uthgammal, i desse åhren uthsatt 4 knechter, äger nu ingen dugligh manshielp på hemmanet uthan 3 små barn, inte sådt, haf:r alenast 2 koor der medh han föder sig och barnen" [Länsräkenskaper, verifikation 1679, bild 2350, s. 92].

"14. Oluf Måna död d: 7 september 1706" enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Jöns Måna
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. Tycks ha anslutit sent till manskapet som skulle utskeppas från Ratan och ”14. Jöns Måna” upptas bland ”Nykombne”. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Carl Henriksson Måna
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Skellefteå kompani. ”14. Carl Måhne” vid Skellefteå kompani skeppas från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Uppges efter avfärd vara ”dödh in Junij”.

Husbonde på Moona i Kolari fram till utskrivningen. Hustrun hette Margeta. Gården övertogs sedermera av svärsonen Lars Larsson [se nedan]. Längd över 1710 års restantier: Carl Henriksson i Kolari med noteringen ”Fattig soldatz Enka och gården brunnit” [Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1713 s. 884].

Johan Nilsson Måna
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-12-29 Till: Rymd i Torneå i samband med det första ryska anfallet mot gränsposteringen. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1714: Permitterad ifrån Umeå den 19 juni 1714 munderingen efterlämnad och upbrändt av fienden. Johan Nilsson Kardinen och hustrun Kaisa finns på sedermera Pantzari i Kolari-Kardis.

Rotan vakant 1714-12-29 - 1716-07-04

Anders Danielsson Måna
1716-1718

Antagen 1716-07-04 Avgått 1718-04-19 Till: Död

Rotan vakant 1718-04-19 - 1721-01-00

Olof Olsson Måna
[1720]

Trots att rotan uppges vara vakant 1718-1721 finns en ”Olof Olsson Måna” upptagen på rota nr 14 enl en avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente daterad sent 1720 [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Olof Måna uppges där tillhöra de soldater vid Majorens och Torneå kompani som ”rymt til Norrige”.

Lars Larsson Måna
1721-1728

Antagen 1721-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 37 år 7 tj.-år Wästerbottning gift, är hufvudswag, oduglig och låghalter, kan icke gillas. Svärson till tidigare soldaten på rotan och husbonden på Moona i Kolari Carl Henriksson, se ovan.

Kolari

Olof Ersson Kålare
1695-1702

Antagen 1695. Avgått 1702 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven hos fadern Erik Jöransson [Kangas] i Kolari [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Insatt [lagskriven] af fadren Erik Jöransson [Kangas] i Kolare” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 15 vid roteringen 1695: Olof Eriksson Kåhlare som går för sin faders hemman står här Lars Lind trpt rote 16.

”Oluf Kåhlare död in februario 1702” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ötå tgl 28 november 1733 s. 274: Erik Mickelsson [Mäkitalo] i Kolari inkom och uppvisade ett kontrakt som visade att hans far Mickel Eriksson [Mäkitalo] och dennes granne Erik Jöransson [Kangas] tecknat ett avtal den 16 november 1691 om att Erik Jöransson skulle sätta ”sin son Erik [sic!] till Sålдат för honom” skulle Jöransson förutom olika förmåner [ej nämnda] få nyttja Lomboljoki ängesmark så länge Mickel levde. Mickel var numera avliden [1731] men Erik Mickelsson menade att marken ännu inte kommit tillbaka till hans hemman varför han nu begärde det åter. Erik Jöranssons dotter hustru Karin Eriksson, 70 år gammal och bosatt i Koivukylä kunde intyga att ”hännes broder Erik Eriksson blifwit legd till Sålдат för Erik Mickelssons fader Mickel Eriksson”. Möjligen blev sonen Erik utbytt 1695 av sin bror Olof. Jag kan dessvärre inte se att Erik någonsin tjänstgjorde som soldat även om avtalet och vittnesmålen förtäljer det.

Mickel Kålare
1703-?

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Upptagen på rote nr 15 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm]. Inte återfunnen i någon vakansrulla.

Per Kålare
?-[1708]

Upptagen på rote nr 15 [inom klammer med Mickel ovan] i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm]. Sannolikt den soldat vid rotan som var i tjänst vid mönstringen i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708 och därmed avgången ur kompaniet, död eller tillfångatagen, under det Ryska fälttåget 1708-1709.

Jöran Ersson Kålare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Bygdeå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. ”Jöran Ersson Kåhlare” uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle” men noteringen har raderats vid skrivandet.

Johan Ersson Kålare
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde Johan Ersson Kaisko på sedermera Kangas i Kolari med hustru Kirstin Jönsdotter. Till Norge 1721.

Erik Persson Kålare
1713-1739

Antagen 1713. Avgått 1739-12-01 Till: Utbytt. 1713: 21 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. Finns kommenderad i Vaxholm 4 juni 1713 [1713:10 bild 170]. 1715: Lejd 1713 infödd 24 år ogift. 1719: 28 år infödd ogift 6 tj.-år. 1728: 36 år 14 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 43 år 21 tj.-år Wb bonde gift. Är bonde och något aldrig får därför avsked emot 1 daler silfvermynt till krigsmanshuset.

Erik Persson Kålares hustru Anna Kålare upptog 1726 hemmanet Kieksiäisniemi som legat öde sedan 1717.

16 Lind
[Törngren from 1757]
Pello

Lars Henriksson Lind
1677-1697

Antagen 1677 i Kolari. Avgått: 1697. Till: Kasserad. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani o Kolare. Piteå 1694 lagskriven. Rote 16 i Övertorneå socken o Torneå Kompani 1695: Denna rote bekommer till soldat Lars Lind som är trpt ifrån rote 15.

Kasserad i mars 1697 pga ”odugl. förlamade armar” efter 31 år i kungens tjänst där han uppges ha ”warit i Skåne”, dvs deltagit i det skånska kriget enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regementet” som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Henrik Lind
[1699]-1703

Antagen: Senast 1699 men sannolikt kort efter företrädarens avsked 1697. Avgått 1703 Till: Död. Möjligen den ”Soldaten Henrich Lille” som nämns i Ötå tgl 21 mars 1699 s. 454 tillsammans med sin hustru Brita Simonsdotter. De var då antagna som ”Sytninga folk” [de skulle vårda, sköta] hemma hos hustru Brita Adamsdotter i Pello. Brita Adamsdotter [Brita Seika på Lantto, rotehemman för Lind] kunde dock inte ”föreenas” med dem som hon antagit och anhöll om att få ta någon annan vilket rätten inte kunde förvägra henne. Soldaten och dennes hustru skulle dock få 30 daler kopparmynt för det arbete de nedlagt på gården och den skötsel och uppehälle de givit ”gumman”.

”Hindrik Lind död in April 1703” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Per Lind
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

En ”Peer Larsson Soldat” skänker den 24 juni 1704 ¼ Carolin till Övertorneå kyrka.

Henrik Lind

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”Hindrik Lind” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ötå tgl 21 juli 1713 s. 156: ”hustro Margeta Persdotter i Pello” androg för rätten att hon skulle få tillgodoräkna sig ”de Pertzedar som hennes son Hinrich Olofsson Lind A:o 1710 d. 9 Martj opsatt sig hafwa utlagt till Solldaten”. Margetas rotekamrat för Linds rota, Per Hansson [Eero], krävde fortfarande 5 daler 16 öre kopparmynt av Margeta och rätten beslutade att Margeta var skyldig att betala sin skuld.

Johan Jönsson Lind

1711-1713

Antagen 1711. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Jussi eller Kylli i Pello. 1712 finns ”Kh. Lisbet Kylli” mantalsförd på gården. Se nedan.

Johan Olsson Lind

1713

Antagen 1713. Avgått 1713-07-30 Till: Kasserad vid Generalmönstring i Stockholm. Sannolikt den bror till Olof Olsson Jussi [husbonde på Jussi eller Kylli i Pello] som enl roteransakningen 1727 gått soldat för hemmanet. Om Olof står det att ”dess Broder af hemmanet utgådt till soldat”. Olof var rotebonde på rote nr 16 Lind i Pello.

Johan Jönsson Lind

1713-1718

Antagen 1713-11-02 Avgått 1718-06-25 Till: Utbytt. 1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Jussi eller Kylli i Pello. 1715: Infödd 30 år gift. Se ovan.

Henrik Henriksson Lind

1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-08-00 Till: Död. 1719: 57 år Österbottning 1½ tj.-år. ogift. Möjligen identisk med *profossen* Hindrik Lind som omnämns vid Ötå tgl mars 1724 och 1725 bild 1550 ff i ett mål angående undangömda matvaror i Juoksengi hösten 1716. Lind uppges vid tinget den 3 mars 1725 vara avliden.

”Hindrich Lind” soldat på rote nr 16 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 27 juni 1722 konstaterades Henrik pga sin höga ålder vara ”styf i alla leder” och därmed oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium

beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

Möjligen finns kopplingar till gårdarna Pääkkö och Lauri i Turtola, se Erik Wahlbergs hemmansrekonstruktioner, del 1, s. 206 och 213.

17 Granat [Kranaatti] Pello

Erik Ersson Granat
1689-1702

Antagen 1689. Avgått 1702 understucken Lövängers kompani. Till: Död. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 17 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat utan bekommer Erik Granath trpt ifrån rote 18.

Ötå tgl 5 december 1692 s. 517: ”Soldaten Erich Erichsson i Pello” anklagas för lägersmål med konan Margeta Sigfridsdotter. Han sade sig vilja äkta henne men fick inte majorens tillstånd till det då Margeta ”tillförenne warit uthi Härads Rätten dömbder ifrån lijfwet för olofligit omgänte medh den förrymde missdådare Olof Nilsson i Alkula, men blifwit uthi den Höglöfl. Kongl. Hofrätten benådad medh Risplicht” [se nedan]. Båda bötfälldes.

Ötå tgl 12 december 1693 s. 540: ”Soldaten Erich Erichsson i Pällo” anklagas på nytt för lägersmål med ”kånan Margeta Sigfridsdotter i Niemis”. Båda erkände och liksom förra gången påstod de sig vilja gifta sig. Men då Margeta ”tillförenne bårtrymbt medh missdådaren Olof Nilsson och berychtat hafft medh honom lägersmåhl, jemwähl för stöldh plichtat medh rygghuden” kunde hans officerare och i enl med kungliga förordningar inte tillåta att Erik byggde äktenskap ”medh een så waanfrögdat qwinna”. Båda dömdes till böter. Erik och Margeta förbjöds vidare umgänte om de ville undvika ”swårare straff”.

”17. Erich Granath död in Novembr 1702” enl specifikation på döda vid Lövängers och kapten Jakob Grubbes kompani daterad ”Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705” [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

”17. Erich Granat död in Nov: 702” enl vakansrulla Lövängers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Not:

”Missdådaren” Olof Nilsson i Alkkula var son till kyrkoherden i Övertorneå Nicolaus Nicolai Ulopolitanus [kyrkoherde 1641-1676] vars hemman Tolppi eller Torppi i Alkkula han övertog, och bror till bl.a kyrkoherdarna i Övertorneå Anders Tornberg [1677-1680 då han förklarades förlustig ämbete och tjänst] och Johan Tornberg [1687-1716 misshandlad till döds av ryssar i december 1716]. Gift sedan 1667 med Aili Jönsdotter Juva, dotter till tolvman Jöns Jönsson Juva i Koivukylä.

Olof hade åtskilliga kvinnoaffärer redan från unga år något som med all sannolikhet gynnades av den status hans relativa förmögenhet och börd gav honom med kontakter i finaste länsmansgårdar, borgarhem och prästgårdar. Böter hade han heller inga problem att betala. Hans goda ekonomiska ställning påtalades av nämndemännen 1678 då han uppgavs ”wara af godh förmögenheet”. Han skröt om hur många kvinnor han haft ihop det med [enbart under flykten februari 1681 till april 1682 skall han enligt honom själv haft utomäktenskapliga förbindelser med tolv olika kvinnor], hade åtskilliga utomäktenskapliga barn och dömdes två gånger till döden, halshuggning och stegling för hor och blodskam men lyckades rymma från häktet i profossen Johan Pulkkinens gård i Pudas i februari 1681 och höll sig därefter undan i närheten av hembyn [enligt vittnesmål ute i skogen dagtid och hemma hos hustrun Aili nattetid] innan han greps igen och i april 1682 fördes till fängelset i Piteå varifrån han lyckades fly den 25 maj samma år.

Olof höll sig därefter på flykt uppe vid träskfisket till dess att han hösten 1683 rymde till Österbotten som en direkt konsekvens av att tinget i mars samma år slagit fast att vem som helst, utan vidare straff, hade lov att skjuta honom ”på det han måtte uthrootas och komma här ifrån” som orden föll när hans status som fredlös upprepades vid tinget i mars 1684.

Enligt flera vittnesmål fick Olof under sin tid på flykt hjälp av flera personer i bygden. Det var hans kvinna Ella Nilsson som gav honom en fil som gjorde att han kunde fly från Johan Pulkkinens förvar 1681 och Ella försåg honom med information om vem som sökte honom och var de befann sig. Hans sväger Israel Abrahamsson i Haparanda försåg honom med knivar, en yxa, mat, kläder och skidor för att underlätta hans flykt. Mat fick han även av hustrun Aili. Olof skall även i hemlighet ha träffat sin bror, avsatte kyrkoherden Anders Tornberg i skogsbacken intill prästgården i Haapakylä och vapen – en hagelbössa – skall han ha fått av gamle länsmannen Mickel Kohkoinen i Kuivakangas husbonde på det största och rikaste hemmanet i hela dåvarande Övertorneå socken och den man som skalden Antti Keksi i sitt kväde om vårfloden 1677 i svensk översättning kallar ”gamle pampen”. Kohkoinens dotter Elin Mickelsdotter var tillika gift med Olofs bror Nils. Den utomäktenskaplige son som Olof får med Ella Nilsson runt årsskiftet 1679 togs sedermera omhand av tolvmannen Per Persson i Helsingbyn. Tingsrätten konstaterade 1683 kort och gott att Olof inför och under sin tid på flykt fått hjälp av åtskilliga personer – något de borde straffas för – men vid det tillfället och även framledes lät rätten den saken bero.

Det finns inga uppgifter om att Olof Nilsson greps och avrättades. Ännu vid tinget i mars 1687 uppges han vara på rymmen. Möjligen blev han kvar i Österbotten efter flykten dit 1683, hans far hade sina rötter i Uleåborg vilket kan tala för att där fanns folk som ville hjälpa honom. Han tycks av rättsakterna ha haft både kontakter och kontanter för att hålla sig undan rättvisan, stöttad av både sin familj och av uppsatta familjer i bygden. Hur det slutligen gick för Olof lär dock förbli okänt. Åtminstone två av hans kvinnor Karin Ersdotter och Brita Nilsson avrättades av skarprättaren Jöns Dundervall [Länsräkenskaper Västerbotten verifikation 1682 s. 127]. Margeta Sigfridsdotter benådades och fick plikta med kroppen.

Här följer korta sammanfattningar av domarna mot Olof och även mot hans bror kyrkoherden Anders Tornberg.

Ötå tgl 2 december 1678 s. 915: ”Frambledne Kyrckioheerdens, Sahl. Wällärde H:rr Nicolai son Olof Nilsson om sina 28 åhr, en Boofast Bonde och gifft för 11 åhr sedan medh Aili Jöensdotter ifrån Käifwokylä, medh hwilken han till dhenne tidhen afladt 5 Barn”. Anklagas nu för lägersmål med sin hustrus systerdotter ”een gammal löös kåna Ella Nilsson ifrån Helsingebyn den tidhen tiäntte hoos samma sin Moder Systems Man [Olof]”. Ella var nu havande med deras barn. Båda erkände att lägersmålet begåtts ”emellan Juuhl och Nyåhret 677, då Olofs hustru lågh i Barns Säng” och en andra gång ”Mathiæ tidh medan hustrun war uthföre till Neder Torneå förrester”. Rätten frågade hur Olof och Ailis äktenskap varit ”hwar till Kyrckioheerden H. Andreas Nicolai (Mannens Brodher:) så wähl som han siälf och Nämnden swarade, them lefwat i besagde 11 åhrs tid medh hwar andra uthi största sämia och att på hustruns sida platt ingen orsaak wore gifwen det mannen sålunda skulle öfwerträda sitt ächtenskapsförbund”. Natten efter rannsakingen vid tinget födde Ella deras barn. Olof dömdes för grovt hor och blodskämmande med hustruns systerdotter tillika hans eget tjänstehjon att tillsammans med Ella mista livet. Sedan domen lästs

upp gjorde hustru Aili förbön för sin man och vädjade till rätten att ”i anseende till hans Ungdoms dårskap och owettigheet, nådigast wille benåda honom lihfwet” och meddelade att hon gärna tog honom tillbaka. Aili sade sig även vara villig att betala delar av eventuella böter som skulle kunna ersätta dödsstraffet även om ”Nämbden bewittnade honom wara af godh förmögenheet”. Men vad konan Ella angick ”så war ingen som för henne bidia wille, uthan alla bekände henne warit een argh och lättfärdigh menniska heela sin lifstidh, then ther hade i 2 åhrs tidh hållit till medh een gifft man och förrymbd Soldat Johan Söökare, uthi skogh och skiuhl” och kommit i rykte om att tidigare fått ett barn med denne soldat och sedan mördat barnet, något som rätten dock inte kunde binda henne vid. Under rättegången nu födde hon hennes och Olofs barn ”i Tingsgården” varifrån hon rymde nattetid men hittades två dygn senare och sattes i fängsligt förvar hos länsmanen [Olof Pedersson i Alkkula]. Olof Nilsson benådades av Svea Hovrätt den 4 april 1679 till böter på 160 daler silvermynt som han lyckades betala. Även Ella benådades och bötfälldes med 120 daler silvermynt [not: bötesbeloppet motsvarade mer än 30 årslöner för en piga på 1670-talet].

Den 6 augusti 1679 kvitterar länsman Olof Pedersson i Alkkula 42 daler, 6 öre silvermynt för ”den kost och wachthåldningh som han hafwer användt på een Kåhna Ella Nilsson, hwilken medh een gift person hafwer begådt hordom och blodskam och derföre widh häradstinget ifrån lifwet dömbder; så betygas här medh i sanningh att bem:te Kohna blef för samma missgärning A:o 678 d. 4 Decemb. Dömbder ifrån hwilken tijdh hon hafwer warit fängsligh och med wacht förwarat hoos bem:te Länsman till d. 3 Julij 679, då hon effter Högl. Kongl. Håfrättens resolution stodh sitt straf för tingstugu dörren”. Ella satt alltså fängslad i 30 veckor innan hon den 3 juli 1679 pliktade med kroppen [Länsräkenskaper Västerbotten 1679, verifikationer s. 165].

Vid Ötä tgl 9 december 1680 s. 406 anklagas Olof Nilsson på nytt för hor och för att ha avlat barn med ”een Soldats hustru Karin Sigfridsdotter [egentligen Eriksdotter, se nedan januari 1682] i Niemis medan mannen war uthu stadder” [hustru till soldaten Olof Olofsson i Alkkula på tåg i Jämtland sedan 1676 och sista gången mönstrad i Stralsund 1680 och fanns närvarande vid tinget. Varje år uppges han ha skrivit hem till sin hustru]. Olof Nilsson uppgavs alltså ”ungdoomen warit mycket begifwen på Lättfärdigheet hafwandes aflat ett oäckta Barn med een löös kåna förr än han gifte sig, hwilket skiedde på hans 17 ålders år” och sedermera gått ifrån sin äkta säng och belägrat två av hustruns systerdöttrar, först den äldre [Olofs piga Ella Nilsson för vilket han dömdes 1678] och sedan den yngre [Brita Nilsson, även hon piga hos Olof, nu gravid sedan de haft samlag i mars 1680], varför han nu satt fängslad. Under hans tid i fångenskap hade dessutom Karin anklagat honom för att vara far till hennes barn. ”Hoorkarlen Olof Nilsson” dömdes mot sitt nekande för dubbelt hor och blodskam till döden. Båda kvinnorna Karin [kallas i domslutet ”Kierstin”] och Brita dömdes till döden, den förra för hoor och den senare för ”Blodsskam med bem:te sin Moders Systems Man och äldre systems bohlar”. Ärendet överlämnades till Svea Hovrätt för beslut. Sist i ärendet noterades: ”Två dagar effter domens afsäjande, födde kånan [Brita] barn uthi Fängelset, som strax efter undfångit doop, med döden afleed och berättades hafwa lithet förr födslen öfwerliudt gråtit i Moderlifwet”. Av tingsrättens protokoll januari 1682 [nedan] framgår att både Olof och Brita i december 1680 fördes från Övertorneå tingsställe på Mikkolansaari [Mikkola hemman, gästgiveri och sockenstuga där ting hölls vid denna tid] till fängelse i profossen Johan Pulkkinens gård i Pudas i Nedertorneå och att soldathustrun Karin och även Brita hade avrättats genom halshuggning och stegling i enlighet med Svea Hovrätts utslag daterat 27 maj 1681. Olof skall med hjälp av Ella Nilsson ha lyckats fly från fängelset vid Matsmäss i februari 1681.

Den 29 december 1680 kvitterar Johan Eriksson Pulkkinen ut 30 daler kopparmynt för ”trenne fångars Nembl. Oloff Nilssons kona Karin och Brita Konors förtäring som effter Tingsrättens slut i Öfr. Tår: in December nästlidne dömbdes ifrån lifwett” [Länsräkenskaper Västerbotten 1680, verifikationer s. 375].

Den 13 juli 1681 i Torneå kvitterar den uppländske skarprättaren Jöns Johansson Dundervall ut 40 daler kopparmynt för halshuggningen av Brita och Karin [Länsräkenskaper Västerbotten 1682, verifikationer s. 126].

Den 1 augusti 1681 kvitterade Johan Eriksson Pulkkinen ut 46 daler och 16 öre kopparmynt för ”fångarnas Karin Ehrsdötter och Brita Nilsdötters i Öf:r Tårneå förtering ifrån den första Marti till den siste juli A:o 681” [Länräkenskaper Västerbotten 1681, verifikationer s. 186].

Den 1 september 1681 kvitterar Johan Mårtensson och fjärdingsman Henrik Henriksson Chore vardera 3 daler kopparmynt i reseersättning för att de i mars månad 1681 skickats ut för att ”sökia effter förrymbda fången Olof Nilsson i Alkula” [Länräkenskaper Västerbotten 1681, verifikationer s. 477].

Ötå tgl 27 juni 1681 s. 535: Om den fortfarande på rymmen varande Olof Nilsson och dennes lille gosse, nu 2 ½ år gammal, som han avlat med hustrun Ailis systerdotter Ella Nilsson och bristen på omvårdnad av den lille. Varken Olof eller hans hustru Aili hade tagit hand om pojken. Från började hade gossen uppfötts av ”hustru Agnes i Helsingbyn” och nu åtog sig tolvman Per Persson i Helsingbyn att anta honom som sin ”uppfödings gosse” och framdeles njuta honom som sin egen mot att han betalade Agnes för de omkostnader hon haft. Om tolvmannen slutligen inte ersatte Agnes för underhållet av pojken skulle Agnes njuta honom som sin egen ”på det den omyndige gossen icke måtte i widrigt fall af waanskiötsel förderfwas”.

Ötå tgl extraordinarie ting 4-5 januari 1682 s. 565: En ogift soldat Nils Sigfridsson [se nedan] från Niemis, 23 år gammal, kom inför rätten och uppgav att han under sin tjänst hos förrymde fången Olof Nilssons hustru i Alkkula ”och Torphemmanet” [Tolppi eller Torppi] rest upp till träskfisket och när han återvänt hem till sin matmor hade han funnit att Olof Nilsson var hemma i gården. Ella Nilsson [som nu återigen var långt gången i en graviditet] som Olof tidigare dömts för blodskam med [se ovan] hade enligt rätten försett honom med en fil ”att affihla jernen som han war fångslader med” varför han kunnat fly från profossen Johan Pulkkinens gård i Pudas där han suttit fångslad. Av sin svåger Israel Abrahamsson i Haparanda skall han ha fått en yxa, ett par knivar och en säck med mat, ett par lappskor och skidor ”att rädda medh sin koos”. Enligt Nils ska Olof ha varit hemma i Alkkula på dagarna och sökt sig till skogs om nätterna. Olof skall ha tagit med sig Nils till Kalliojärvi för att skjuta fågel men i stället hade de i lag börjat stjäla åtskilliga varor ur fiskebodas vid Tengeliö älv, tre mil från Alkkula med målet att tillsammans följas åt till Norge bakom åtta stulna oxrenar och slädar. Då snön ännu inte låg tillräckligt djup hade de gömt sig med renar och gods vid ett berg kallat Mikkolanvaara, två mil från Alkkula. Efter åtta dagar vid berget hade snön fallit tillräckligt djup och de påbörjade sin resa mot Norge, medtagandes Nils syster Margeta Sigfridsdotter [se ovan]. Med sig hade de brännvin, smör och bröd som Margeta och Olofs hustru Aili packat ner åt dem. Nils och Margeta greps av utskickade spanare i en kåta vid Tengeliö 15 mil bort medan Olof hade hunnit fly därifrån under natten och lyckats undkomma. När Ella Nilsson nu förhöordes om hennes inblandning i Olofs flykt från fångset framgick att hon var långt gången i en ny graviditet och hon angav soldaten Nils Sigfridsson som den rätta barnafadern och att samlaget skall ha genomförts i Olof Nilssons hölada i Alkkula vilket Nils mycket tydligt nekade till och istället vittnade att Olof Nilsson under deras stöldturné erkänt att han belägrat Ella Nilsson vid åtskilliga tillfällen och att Olof var enda tänkbara fadern till det barn som Ella bar på.

Därefter föreställdes soldatens syster Margeta Sigfridsdotter 17 år gammal och bosatt med sin mor i ”ett litet Torp liggandes i skogen een mihl ifrån Alkula Loimajoki benämbd”. Rätten kunde intyga ”att desse Soldatens Nills och Margretas Moder hafwer bodt länge der uti Torpet Loimajocki och altidh hållit ett elackt huus” där Olof Nilsson också belägrat Margetas halvsyster Karin Eriksdotter [halvsyster till Margeta via samma mor] ”som aflifwadh är /:hwilken uti förra Ransakningen [1680, se ovan] och Högl. Kongl. Hofrättens Resolution nembnes Karin Sigfredsdotter men berättas förwisso hennes fader hetat Erich:”. För att få slut på oskicket hade länsman och tolvmännen hösten 1681 ”nederrifwit och förstört be:te Torp och drifwit modren der ifrån men ingen weet nu hwarest hoon haar sit tilhåldh”. Margeta kunde liksom brodern Nils intyga att Olof brutit upp flera fiskebodas vid Tengeliö älv och stulit allt han kommit över. Margeta berättade även att hon våldtagits av Olof Nilsson två gånger ”wedh Jacobi tidh” under stöldresan vid Tengeliö älv när hon befann sig ensam med honom 12-15 mil från närmaste by, men att hon ännu inte visste om hon var gravid. Margeta vittnade också att Olof inför henne skrutit att han haft ihop det ”medh Tolf

Qwinspersoner sedan han kom utur fängelset” varav han namngivit två flickor från Helsingbyn som hon nu glömt namnen på samt Ailis systerdotter Ella.

Ella Nilsson vittnade att hon hjälpt Olof med information när han befann sig till skogs, vem som sökte efter honom och var de befann sig. Även hustrun Aili skall ha hjälpt till liksom kyrkoherden – hans bror Anders Tornberg – hade träffat Olof i skogsbacken vid prästgården i Haapakylä på avtalad plats. Vapen, en hagelbössa, skall Olof ha fått av gamle länsman Mickel Kohkoinen i Kuivakangas.

Domslut: Samtliga tre anklagade dömdes till döden. Den 23-årige soldaten Nils Sigfridsson från Niemis döms för stölder han begått tillsammans med Olof Nilsson till döden, men frikänns helt från lägersmålet med Ella Nilsson men benådas sedermera från dödsstraffet. 17-åriga system Margeta Sigfridsdotter ”ifrån Jomajocki” dömdes för stölder i lag med Olof Nilsson och för blodskam med samme man, oavsett våldtäkt eller ej, till döden men benådades och dömdes till spöstraff. Konan Ella Nilsson dömdes mot sitt nekande för blodskam med Olof Nilsson till döden.

Enligt en kvittens i länsräkenskaperna 1682 s. 129-131 satt Margreta och Ella fängslade hos profossen Pulkkinen i Pudas i 28 veckor innan ”dhe fördes till landsfängslet” i Piteå den 14 januari 1682 där de satt fängslade tillsammans med soldaten Nils Sigfridsson till den 31 mars ”då de här ifrån fördes att stå sitt straff”. Klart är att syskonen Margeta och Nils benådades från dödsstraffet. Margeta dömdes till spöstraff.

Det är oklart när Nils Sigfridsson gick soldat. Antagen 1683 [vilket inte stämmer med uppgiften om honom ovan som soldat 1682] lejd av soldaten Per Olofsson i Niemis [som deltog i det Skånska kriget för sitt eget hemman och överlevde bl.a slaget vid Lund vid Simon Rosenbergs kompani i december 1676 och utbytt 1683], korpral 1689, avsked 1694 och samtidigt ersatt som korpral av Per Persson Rolig, se denne.

1678 finns emellertid en uppgift om en Nils Sigfridsson som gick soldat för sin fosterfar Olof Henriksson i Niemis. Nils upptog sedermera Hans Olofssons ödehemman Tiiperi i Nuotioranta [Niemis] som legat öde sedan 1675. Enligt en längd [Länsräk verifikationer 1703] över restskatter 1702 omnämns hans hustru Barbro som föreståndare på hemmanet i Niemis. Om ”Hust. Barbro Windh” står det där att hon ”är gift med gl. Corporalen Nils Windh”. I 1716 års restskattelängd uppges hemmanet ånyo vara öde sedan ”Bonden och dess sån blifwit af fijenden i hjälslagen, änkan går och tigger”. Oklart om detta avser Nils familj.

Ur mantalslängderna: 1692-1694 finns korpral Nils Winter eller Wind med hustru i byn, 1696 med ett syskon. 1702-1703 h. Barbro Windh, 1704-1707 Nils Sigfridsson, 1708-1720 h. Barbro Nils Sigfridssons. Enl jordebok hade Tiiperi legat öde 1675-1692, upptaget 1693, skattat 1695-1704, öde 1717-1722.

Vid Ötä tgl 19 mars 1709 s. 333 benämns han ”Gl. Solldaten Nills Sigfredsson Windh i Kakama” [även om han aldrig synes ha varit bosatt där] i en tvist om en häst med Jöns Hirsti i Helsingbyn.

Olof greps på flykten och fördes till landsfängelset i Piteå den 13 april 1682 men lyckades den 25 maj rymma ännu en gång. Efter att skarprättare Dundervall förgäves väntat i Kalix i drygt tre veckor på att Olof skulle gripas, återvände han hem med oförrättat ärende.

Ötä tgl 7 mars 1683 s. 590: Frågar sig rätten ”huru det tilkommer att den groofwa missgärningsman och Blodsskiändaren Olof Nilsson i Alkula, som varit dömd till Stegell och Juhl, och för een tidh sedan rymbde utur landsens fängelse, blifwer här i socknen af een part ogudachtigt sällskap hyyst och underhållen icke wehlandes någon sigh vårda om hans fasttagande” trots att detta ofta påtalats i landshövdingens närvaro och högligen blivit påmint att ingen skulle hysa honom i sitt hus eller förse honom med mat utan se till att han blev fasttagen och levererad till länsman. Lyckades man inte med det skulle han ”saaklöst ihälskiutas af den honom först träffar efftersom största deelen klagar att han kommer bewäpnat i gårdarna när manfolken äro bårta, twingandes af deras hemmawarande hustrur och barn maat och dricka”. Alla lovade enhälligt att göra ”sitt bästa antingen honom gripa eller dräpa förr än sochnen uti någon wijdare fara

sättias skulle”. Nämnden menade med ”gått foog” att Olof skyddats av vissa som borde straffas för detta, men rätten lät detta tillsvidare bero.

Ötå tgl 24 mars 1684 s. 797: Återigen uppmanades allmogen i Övertorneå socken allvarligen ”att hwar och een för sin persohn giöra sin flijt medh den förrymbde missdådarens Olof Nilsson i Alkula fasttagande, som effter högl. Kongl. Hoffrättens ankombne Resolution hade bordt Steglas elliest lærer Sochnen få böta 100 daler Silvermynt om det befinnes att han hoos dem hyses och lydes; hwartill de swarade sigh gärna wehla honom fasttaga men han går i skogen om dagarna medh byssa, spiuut och andra gewähr sökiandes emoot nätterna till Byys der han weet inet hääft manfolk wara hemma stadder”. Enligt uppgift skall Olof bl. a ha stulit matvaror och annat från bodar uppe vid träskfiskerierna och ”tagit på nytt een löös kåna medh sigh, begiärandes them måtte effterlåtas skiutan i hiähl så frampt han icke kunde lefwandes gripin blifwa, thet them gafs tilståndh saaklöst giöra på det han måtte uthrootas och komma här ifrån, förr än han giör ännu större skada på folk och theras egendoom såsom han berättas hootat them honom senast fängslade och elliest hafwer owillia till”.

Ötå tgl 17 mars 1685 s. 764: I närvaro av landshövding Hans Abraham Kruse inleddes tinget i Övertorneå med att ”den grofwa förrymbde missdådarens och blodskändarens Olof Nilssons i Alckula hustru Aili Jönsdotter” kallades inför rätten, vilkens man dömts ”att mista lifwet och sättias på 5 stegell” för hordomslast med gifta och ogifta kvinnor samt blodskam med sin hustrus systems två döttrar [Ella och Brita Nilsdöttrar, se ovan]. Olof hade dock som bekant lyckats fly ”i det han sitt straff undergåå skulle, hafwandes alt sedan A:o 682 warit på flygande foot och inet kunnat ertappas, intill dess han omsijder är aldeles sin koos förrymbder utur Öfwer Torneå Sochn”. Hustrun Aili hade under Olofs tid på flykt ”låtit sigh belägra och födt oächta barn 5 weckor för nästledne Juhlehälg, thet hoon tilstår, föregifwandes een Soldat Olof Persson i Niemis/.../hafwer henne med Barn rådt och det under ächtenskapsláfwen och fulkombliga försäkran, skiedd inför deras siählasöriare och andra gode män”. Barnet skall alltså ha fötts i mitten av november 1684 och inför rätten kunde kyrkoherde Mårten Kempe nu intyga att det skett under äktenskapslöfte samtidigt som han beskrev att ryktet gått i socknen att fadern möjligen kunde vara hennes egen man Olof Nilsson som under tiden på flykt ”sig der hemma hoos henne ibland uppehållit”. Om så var fallet skulle Aili anses lika delaktig i makens hordom och blodskam och följande dödsstraff. Rätten påtalade att Aili tidigare vid laga ting förbjudits ”hafwa medh honom något wijdare omgånge” även om de inte lagligen var fränskiljda, vilket rätten intygade inte behövdes då Olof sedan länge borde ha stått sitt straff. Rätten frågade församlingen hur länge Olof Nilsson vara borta från socknen och fick till svar ”att ingen wettat eller hördt af honom hwarken hemma i Byn eller opå andra orter /:särdeles widh Träskiefiskien, der Böndernas Bodor och fiskieredskap äro och han altijdh tilförenne haft sitt tillhåldh /: sedan förledne Andreæ tijdh ett åhr och han fick förnimma opå tinget warit lofgifwit, saaklöst ihiählskiutas utaf den honom öfwerkomma kunde” då han rymt till Österbotten. Olofs långa frånvaro från socknen sedan hösten 1683, menade därför rätten, talade för att barnets far var en annan än Olof Nilsson varför Aili skonades från världsligt straff så länge Olof Persson fullbordar sitt äktenskapslöfte och prosten låter dem äkta varandra. Rätten såg en fördel att de två gifte sig ”på det hoon med sitt hemman och 7 små barn kunde någorlunda conserverad blifwa” varför tingsrätten rekommenderade domkapitlet att tillåta äktenskapet.

Ötå tgl 1 juli 1685 s. 832: Tolvman Olof Persson i Alkkula anklagades för att under ett besök hos borgaren Isak Eriksson skällt ut en ärlig bondehustru Marieta Jönsdotter från Vitsaniemi och anklagat henne för att hysa den förrymde missdådaren Olof Nilsson i Alkkula som om han inte lyckats fly skulle ha avrättats. Dock intygades att Marieta ”af Christeligit medlidande tagit det lilla oäckta fader- och moderlöösa Barnet till sigh att upfostras” efter en begäran från Häradsrättens sida, utan att hon kunde säkerställas någon ersättning för besväret annat än sådana som borgaren Isak Eriksson henne tillsköt. Rätten fann att tolvmannen snarare skulle berömma henne för ”att hon sådant elendigt barn eller orphano sigh åtagit hafwer”. Tolvmannen dömdes till 40 mark silvermynt i böter.

Not: Isak Eriksson var borgare i Torneå, skeppare som seglade på Stockholm och under 1650- och 1660-talet för Mommorna. Han synes ha tillhört en uppbyren familj och varit en framstående borgare som tidigt blev rådman. Känt är att Isaks andra hustrun var en rådmansdotter Höjer från Luleå. Isaks syster Brita var

gift två gånger, i båda fallen med söner till två av Torneå stads borgmästare. Hur det kom sig att Isak valde att finansiera Olof Nilssons utomäktenskapliga barns underhåll och uppfostran i Vitsaniemi framgår inte.

Ötå tgl 27 mars 1686: ”Soldaten Olof Persson Tollius i Alckula then ther ächtat missdådaren Olof Nilssons ibidem förriga hustru Aili” och med tvång och våld tvingat till sig några skälsland åker som vid arvskifte tillfallit soldatens ”swågers, Olof Jönsson Koroinens andeel”. Vid arvskiftet skall soldaten även slagit Koroinen ”medh een Bardizan öfwer Ryggen blånader, der till medh öfwerfallit een annan Soldat och sin swåger Petter Ruska i Niemis opå arfskiftet medh wärian” då soldaten ansåg att tolvmännen förfördelat honom och Aili när arvet skulle fördelas. Ytterligare en svåger ”Borgaren Israel Abrahamsson” omnämns som förmyndare för Tollius ”stiuftbarn i Alckula”. Tollius bötfäldes för sina brott men dömdes till gatlopp ”emedan han inga penninga medell hade att utgifwa”.

Ötå tgl 3 mars 1687 s. 744 omtalas att Per Persson i Helsingbyn likmätigt jordeplakatet var berättigad att mot 30 daler kopparmynt ”till hustru Aili uthi Alckula” återfå en äng som hans salige far upplåtit åt prästbordet och kyrkoherden salige herr Nils och som sedan delats mellan Herr Nils arvingar och hamnat i privat ägo ”opå hustru Ailis förrige mans, den förrymbde missdådaren Olof Nilssons arfslått”.

Även Olofs bror kyrkoherden i Övertorneå Anders Tornberg hade sina kvinnoaffärer att hantera ett faktum som 1680 kostade honom jobbet. Vid Ötå tgl 10 dec 1680 s. 409 anklagas Anders för att ha avlat barn med prästgårdspigan Aili Jönsdotter från Kaulinranta medan kyrkoherdens hustru ännu var vid liv [Susanna död 4 maj 1680 och anklagad vid Ötå tgl 4 augusti 1679 s. 922 för sitt drickande]. Själva handlingen kunde ingen av dem förneka och hela rättsprocessen handlade om huruvida beblandelsen skett före eller efter hustruns död, dvs om kyrkoherden gjort sig skyldig till hor eller inte. Ryktet om deras affär var allmänt spritt och hade resulterat i att han tillsvidare avskedats från sin tjänst som kyrkoherde i Övertorneå. Anders hävdade att beblandelsen skett strax efter hustruns död den 4 maj 1680 och att den skett under äktenskapslöfte och att han sommaren 1680 låtit komministern vid Hietaniemi kyrka Anund Curtilius lysa för dem i kyrkan. Tornberg lyckades inte få någon ur församlingen att vittna till hans fördel ”klagandes sigh wara hoos alla sina åhörare kommen uthi sådana stoorra misstankar att ingen will sig der till uthlåta”. Rätten ansåg vidare att följande fakta talade för att han ljög: 1) det var allmän känt att Tornbergs hustru under sin livstid många gånger anklagat honom för lägersmål med pigan 2) pigan hade oftast legat med honom och barnen i kyrkoherdens kammare medan hustrun pga sjukdom och ”sitt dagliga fylleri” legat i ett annat hus 3) hustrun dog 4 maj och pigan födde tvillingar den 14 november dvs endast 28 veckor efter hustruns död och att 4) trots detta var barnen fullgångna när de föddes samt 5) att pigan efter födseln ständigt legat i kyrkoherdens säng som om hon vore hans äkta hustru. Tornberg vidhöll sin version och lovade äkta Aili om det skulle tillåtas. Domslut: Före detta kyrkoherden i Övertorneå församling hade inlåtit sig till lösaktighet och lägersmål ”med sin tienstepiga Agnes eller Aili Jönsdotter ifrån Cauliranda” som den 14 november 1680 fött tvillingar under äktenskapslöfte. Även om rätten ville fälla honom för hor [då allt i målet talade för att han ljög om tidpunkten för lägersmålet] kunde detta inte bevisas varför rätten valde att i enlighet med principen att hellre ”fria än fälla” tillåta Tornberg att svära sig fri från anklagelsen om hor. Både Tornberg och Aili frikändes. Om domkapitlet i Härnösand godkände deras giftermål skulle det få ske, annars skulle Tornberg dömas till två gånger 40 mark silvermynt i böter för dem båda.

Tornberg återfick sedermera prästämbetet och blev 1682 pastor i Kautokeino där han efterträdde sin bror Johan Tornberg när denne flyttade till Jukkasjärvi [innan han 1687 tillträdde som kyrkoherde i Övertorneå]. Anders dog i Kautokeino 1705 och begravdes i sin kyrka på södra sidan om altaret. Johan misshandlades svårt av ryska ryttare vid plundringen av prästgården i Haapakylä den 10 december 1716 och även om det ryktades att han kanske skulle överleva, avled han senare samma månad av sina skador 76 år gammal.

Olof Granat
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Lövängers kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i

Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Granat

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Refle".

Olof Henriksson Granat

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 4 juni 1713 Till: Död. 1712: 30 år infödd ogift. Sannolikt en av de två bröder som uppges ha gått soldater för Olli eller Fors hemman i Pello [roterannsaken 1727].

Ötå tgl 16 mars 1713 s. 107: Olof Granat soldat vid "Torne Compagnie" skall under äktenskapslöfte ha fått barn med en änka vid namn Valborg Nilsson från Pello, en son som föddes "ungefähr för en månadt sedan" och som ännu lever. Innan utmarschen skall Olof i en skrift daterad 27 maj 1712 ha tillstått att han önskat äkta henne och givit henne 8 caroliner och en silverring. I ett brev som han skrev och daterade "Uddewalla d: 23 9:br 1712" [vid krigsrätten dateras skriften till "Uddewalla d: 23 Novembr 1713"] stadfäste han sitt löfte när han då fick höra att hon var "hafwande". Tolvman Olof Olofsson i Pello intygade att "wigzelen skoladt för sig gådt före bemälte Solldats Olof Granats afreesa". Enda hindret var att Valborg inte avvittrat sina barn av förra giftet. Valborg kunde inte komma till rättgången pga av hennes "krafftlösheet och swagheet" och då Olof "i fält stadder är" skulle krigsförhör hållas med honom där det skulle utredas om han ville "kännas wid" hennes barn av förra äktenskapet och om han fortsatt ville äkta henne "som han i sina skriffter låtit skrifwa".

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 151: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente "under posteringen och camperingen Saltkällan d: 1 augusti A:o 1713 hölls förhör med soldaten Olof Granat vid Majorens kompani upplästes protokollet från tingsrätten i Övertorneå med samma innehåll som ovan. Vid krigsförhöret meddelas "dhet dhenne soldat Olof Granaat för een tijd sedan Nembl. D: 4 Junii sidstledn. Här wid compagniet genom döden afgången". Regementspastorn Planting berättade att "Granat i listtiden ofta och näst för sin dödh sagt och bekiänt för honom äktenskapslöfte ingått och dhess fullbordan önskat med dhenne änkan Wallborg dhet och större dhelen af Compagniet intygat kunna".

Rotan vakant 1713-06-00 - 1714-03-03

Per Hansson Granat

1714-1718

Antagen 1714-03-03 Avgått 1718-01-25 Till: Död. 1714: Rymd i Torneå 1714-12-29 med hela munderingen i samband med det första ryska angreppet mot vaktposteringen i Kaakamo, sedermera inställt sig, kallas orätt Hindrich Andersson. 1715: 22 år ogift.

Rotan vakant 1718-01-25 – 1720-01-00

Hans Larsson Granat

1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 33 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 40 år 15 tj.-år Wb gift, karlen swag och bräcklig utaf sig, får avsked. Kom från Henrik Erssons hemman i Juoksengi, rotebonde på rote nr 29 Commiss. Enl roterannsakingen 1727 från rotan ”är en kuts [kusk] tagen som rotan stadgat till soldat och nu står för Solldat i Pällo wid Granats eller 17:de rotan”.

I restuppbördslängden för år 1737 uppges [Länräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1737, s. 1843]: ”Pello Förafskiedade soldaten Hans Granat - ...det skall han icke allenast wara mäckta siukelig och till sin nödortft och oppehålle witterligen föga annan utwäg äga än betlande”.

18 Barsk [Parski]

Pello

Hans Jönsson Barsk

1689-1699

Antagen 1689. Avgått 1699 Till: Utbytt. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694 lagskriven i Pello. Rote 18 vid roteringen 1695: Denna rote har 2ne soldater, hvaraf Hans Barsk går för fadern, Erik Granat trpt till rote 17. Regimentchefens skrivelser, daterat 1699-03-20: Soldaten Hans Barsk utbytt sig.

Ötå tgl 15 mars 1694 s. 503: Mickel Jönsson som flyttat till lappmarken och ”Wondesjärff” nekades sina arvsanspråk på brodern Jöns Jönssons hemman i Pello då hemmanet var mer skuldsatt än det var värt. Hemmanet ”beboos af 2:ne Jöns Jönssons söner, som begge äre soldater”.

Ötå tgl 2 december 1696 s. 714: Soldaten Hans Jönsson i Pello mot Per Andersson i bidem för ”några waror som soldaten berättar sigh gifwit Per såsom på handen i meening att få honom för sigh till soldat inbyta dom han nu fordrar tillbaka igen så wijda Per Andersson sedermehra intet blifwit för Soldat för honom insatter”. Ärendet skulle hänskjutas till Landshövdingen då rätten inte kunde avgöra ”huru wijda Per lærer till Soldat antagas och approberas eller och förskuten blifwa, emedan Per Andersson nu påstår sig wara någonsin så frisker som Hans Jönsson och will låta sigh för honom till soldat inbyta”.

Ötå tgl 19 mars 1709 s. 334: Tvist mellan ”Pehr Andersson i Pällo kiärande och Jöns Jönsson Kyro dersammastädes swrande” om ett par skinnbyxor som Pehr uppgav sig ha återlämnat till Jöns Kyro ”sedan samma ej warit duglige för den Solldat dee finge i Pehr Anderssons ställe”. Andersson kunde inte bevisa att Kyro mottagit byxorna. Kyro menade istället ”att Pehr Andersson sielf under det han stodh för Soldat samma byxor uthsljtit så att dee för den i stället inbytte Soldaten ej mehra wore dugliga”.

Per Persson Barsk

[1699]-[1704]

Antagen som ersättare för Hans Jönsson 1699. ”H. Brita Sold:ns Pehr Barskes” finns i Juoksengi i mantalslängd 1701. Avgått senast tidigt 1704 då ny soldat tillsätts på rotan. Hustrun Brita benämns ”enkia” 1705. Inte återfunnen i vakansrullorna som täcker perioden oktober 1701-april 1708. Det finns en lucka i tidsserien mellan november 1703 och maj 1704 dvs under dvs mellan belägringen av Thorn i oktober 1703 fram till att regementet lämnade vinterkvarteren i Elbing och marscherade söderut i maj 1704.

Ötå tgl 10 mars 1705 s. 470: Erik Eriksson i Juoksengi kom för rätten och visade att han för 11 år sedan pantsatt en klädeströja till ”Soldaten Per Barsks enkia, hustru Brita Nilsdotter i samma by” för 2 daler

kopparmynt och att Brita sedan dess använt och nött samma tröja. Brita erkände att hon använt tröjan. Rätten beslutade att Erik nu skulle återfå sin tröja.

Not: Enligt 1698 års restsattelängd daterad Torneå 1 juli 1704 [Länsräkenskaper verifikationer 1703 s. 697] står på Knut Mickelssons hemman [Koski sedermera Niska rotehemman för Commis nr 29] i Juoksengi: "Cronohemmanetz Åboe Per Persson Soldat uthgången med regementet, hustrun som hemma är måste betala och har lämbnadt hemmanet öde för det att hemmanet icke skall haf:a några ägor". Knut Mickelsson Koski står för hemmanet som upptagits som nybruk 1693 i jordebok 1701. Vid mantalsskrivningen 1701 finns här "h. Brita Sold:ns Pehr Barskes", 1702 "h. Brita Kåski". I 1704 års jordebok noteras "Per Persson Kåski".

Jöns Barsk
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. "18. Jöns Barsk död d. 6 Maj 1705" enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Död 6 mars 1705 enl vakansrulla dat "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen] [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Henrik Henriksson Barsk
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäckes skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Barsk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Refle".

Hans Jönsson Barsk
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-11-02 Till: Kasserad, har brutit av sig lårpipan, kan intet marchera får avsked. 1712: 28 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret. Avskedad vid generalmönstr i Uddevalla 2 nov 1713 enl rulla jan/febr 1715.

Ötå tgl 17 mars 1713 s. 119: Uppges ha blivit insatt som soldat vid "sidsta utskrifning" för sin bror Olof Jönsson Kyrö i Pello. Kyrö var rotehemman för Barsks rota.

Mats Viniksson Barsk
1714-1719

Antagen 1714-03-03 Avgått 1719-05-02 Till: Död. 1714: Rymd i Torneå 1714-12-29 vid första ryska anfallet mot vaktposteringen i Kaakamo. Inställt sig igen i juli 1716. 1715: 25 år ogift.

Ötå tgl 17 mars 1713 s. 119: Son till rotebonden Vinik Andersson i Pello. Mats skall ha tjänstgjort som dräng hos Olof Jönsson Kyrö i Pello i ett år med Kyrös mål att Mats skulle gå soldat för rotan istället för brodern som utgått senast [se Mats ovan]. Mats skall ha lämnat Kyrös gård och sökt sig annorstädes ”emot bättre lön betingad”.

Rotan vakant 1719-05-02 - 1720-01-00

Lars Larsson Barsk
1720-1728

Antagen 1720-01-00. Avgått i februari 1728 Till: Förflyttad till rote nr 44 Vinge. Om denne Lars Larssons uppges vid mönstringen av Vinges rota 1728: ”är dum, lappe och genom liderlig, kan icke gillas”.

Ötå tgl 21 juli 1720 A1a:5, bild 320 hos SVAR: ”Såldaten Lars Barsk af Tårneå Compagnie” instämmd av kronolänsman Anders Hindersson anklagad för ”enkelt hoor med en Lapp qwinns person” [ej namngiven]. Barsk nekade och uppgav sig vara gift. Lappkvinnan hade stämts till tinget men närvarade inte utan tagit ”sin undanflycht op till Lappmarken”. Ärendet uppskjöts till dess man lyckades få kvinnan till rättssalen.

Ötå tgl 8 mars 1722 A1a:5, bild 322 hos SVAR: Inkommer ”lappigan Ingri Mickelsdotter” anklagad för enkelt hor med soldaten Lars Larsson Barsk. Ingrid erkände att hon i februari 1721 fött ett flickebarn som sedermera dött och hon angav soldaten som barnets far. Barsk nekade och önskade få svära sig fri genom att avlägga eden. Ingri menade dock att hon hade vittnen på att de två haft samlag men då vittnena inte fanns vid tinget uppskjöts ärendet till nästa ting för att avgöra om Barsk skulle tillåtas svära sig fri via ed. Ingri däremot dömdes redan nu för enkelt hor till 40 daler silvermynt i böter och 3 söndagar uppenbar skrift och kyrkoplikt.

19 Björnfot
Pello

Per Persson Björnfot
1689-[1700]

Antagen 1689. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16 i Kalix Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 19 vid roteringen 1695: Per Biörnfot trpt ifrån rote 20, bekommer här dess rote. Tycks ha ersatts innan utmarsch år 1700 av Samuel Björnfot.

Samuel Björnfot
[1700]-1706

Möjligen antagen före utmarsch år 1700. Avgått 1706 Till: Död av skador som han ådrog sig i slaget vid Fraustadt i februari 1706. ”19. Samuel Biörnfoot död af Blesurer d: 14 Feb: 706” vid Kalix kompani enl vakansrulla upprättad den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Per Hansson Björnfot

1706-1708

Antagen 1706. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Död 16 mars 1708 vid kapten Durietz och Kalix kompani enl vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Pehr Hansson Biörn i Öf:r Tornå” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka. [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Den 19 [sic!] augusti 1706 skänker ”Peer Hanson i Pello Soldat Biörnfoot, nygift” ½ carolin till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Övertorneå Lia:1].

Memorialdombok 1715-1721 s.113, bild 127: Brev till häradsrätten från Anna Mickelsdotter i Pello där hon skriver att hennes salige man Per Hansson henne tillskrivit ”ifrån Stätin åhr 1706 den 30 Aug” [dvs kort tid efter att manskapet anlant till Stettin på torneåborgaren Henrik Erssons skuta] att hon skulle utta hans arv från hans bror Anders Hansson om 150 daler kopparmynt samt hans kläder m.m. men hon hade endast fått 2 alnar kläde värt 6 daler. Hon ville nu att häradsrätten skulle tillse att hon fick det hennes salige man henne unt efter ”sine dödedagar”. Not: Anders Hansson vittnar i en gammal ägotvist vid Ötå tgl 3 december 1750 s. 193 och uppgav där ”att han år 1662 i Pello by födder wara skal och altså nu på sit 88 ålders år gammal, at han i all sin tid haft sit wissa tillhåll i samma by”.

Ötå tgl 17 mars 1709 s. 312: ”Solldatsänkan hustru Anna Mickellsdotter i Pällo” gjorde med anledning av ”sin Sahl. Mans Pehr Hansson Biörnfoots breef daterat Statin d: 30 Aug: 1706” anspråk på arv om 150 daler kopparmynt av ”sin Sahl, mans broder Anders Hansson”. Rätten kunde dock inte fastslå att brevet från Per var äkta [skrivet ”af en obekandt handh” och utan vittnen] varför rätten beslutade att änkan som var ”barnlös” skulle erhålla 8 daler, 20 1/8 öre värde av lösöret enligt giftemålsbalken.

Per tycks ha varit yngre bror till Anders Hansson Purainen husbonde på Rantajolma, sedermera Tano i Pello och son till Hans Ersson Purainen på Rantajolma. Per tycks ha innehaft granngården Hannu [mantalsförs där 1703-1704] och bott där som ogift med en knekthustru [Karin se nedan] mantalsförd på gården 1704 [1705-1707: ”Knekth: Karin” mantalsförs ensam på Hannu, 1708: ”Kt.hust: Karin äncka”, 1709: ”Kh. Karin öde”, 1710 ff: Gården brukas av grannen Henrik Henriksson Mukka].

Ötå tgl 13 mars 1705 s. 491: Hans Hansson i Pello vill inbörda sin svärfaders hemman [Hannu] i Pello ”som een soldats enckia, hustru Karin Nilsson dersammastädes nu för tiden åboor”. Han saknade dock pengar till detta och beslut togs att gården skulle inventeras och värderas innan vidare beslut. Karin finns skriven på gården [from 1705-1709 då gården uppges öde] sedan Per flyttat till brodern Anders där han gifter sig med Anna strax innan utmarsch 1706. Okänt vilken soldat Karin var änka efter.

Sannolikt fanns både brodern Per och hans hustru Anna på Rantajolma innan Per skrevs till soldat. I mantalslängden 1705 och 1706 har Anders ett syskon mantalsfört på hemmanet och 1707 finns endast en knekthustru mantalsskriven på hemmanet vid sidan av Anders och hans hustru.

Johan Björnfot

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Per Persson Björnfot

1712-1715

Antagen 1712. Avgått 1715-02-00 Till: Död. 1712: 22 år infödd gift. Uppges vid mönstringen i Nykrog den 25 september 1715 vara ”dödh in Februarij 715”. Möjligen den son [till Per Ersson rotebonde på rote nr 19] som vid roteransakningen 1727 uppges ha gått soldat för hemmanet.

Rotan vakant 1715-02-00 - 1717-10-30

Johan Johansson Björnfot

1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 22 år, född i Lifland gift 2 tj.-år. 1728: 30 år 10 tj.-år, Livland, gift, ”har förkyhlt högra handen så at han ej förmår bruka gewähret, emedan tummen och twenne finger äro bårta, får afsked”. Hustru Karin Larsdotter. Hade tillsammans åtminstone två söner Johan f 1721 och Anders f. 1723.

Ötå tgl 12 februari 1730 s. 82: lejd till soldat för 160 daler kopparmynt av Henrik Korteniemi i Pello.

20 Enbuske [Puska]

Pello-Turtola

Jöns Olofsson Enbuske

1695-1705

Antagen 1695. Avgått 1705 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven hos fadern Olof Jönsson [Kurtakko rotehemman för Enbuske] i Pello [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Insatt [lagskriven] af fadren Oluf Jönsson i Pello” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 20 vid roteringen 1695: Jöns Olofsson blifver efter lotten för roten, Per Biörnfoth trpt till rote 19.

”20. Jöns Eenbuska död d: 4 Junij 1705 enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen] [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ötå tgl 24 februari 1698 s. 88: ”Anders Nilsson i Kåhlare anhåller att bekomma en koo af sin swåger Soldaten Jöns Olofsson i Pällo, som Anderses Moder effter sigh lämbnat”. Soldaten skall dock ha ”mycket kåstat på sin Swärmoder medelst föda och skiötsel in till hennes dödh” varför Jöns fick behålla kon och de ”klädespaltor” som hon lämnat efter sig.

Mickel Enbuske

1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Mickel Buska i Öfwer Tornå” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Per Anundsson Enbuske

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. ”20. Per Enebuska” uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”.

Enligt roteransakningen 1727 för rotehemmanet Mattila i Pello ska ”åboen utgådt till soldat 1710 för rotan”. Per Anundsson mantalsförs som husbonde med hustru på Mattila hemman 1708-1709. 1710: ”Kh. Brita Per Anundssons” på gården, 1711 och 1712: ”Kh. Brita Enebusk”, 1713: ”H. Brita Enebusk”.

Mickel Nilsson Enbuske
1712-1714

Antagen 1712-00-00 Avgått 1714-08-30 Till: Kasserad. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift, sjuk. Mönstring i Uddevalla 2 november 1713: Sjuk i kvarteret, skall vara heel döf, der så befants måste han afskiedas och annan i stället skaffas. Fältskiärn betygar honom på hörseln intet fehlar, hvarföre han måste tiena.

Ötå tgl 18 mars 1713 s. 130: Mickel är rimligen identisk med den soldat som ”Olof Olofsson i Kurtajerf” [senare i målet ”Olof Kurtaka” = Olof Kurtakko i Pello] låtit leja för hans egen och Jöns Perssons [Vestola] i Turtolas rota [båda rotebönder för Enbuskes rota] och för vilket Jöns vid tinget förband sig att betala 100 daler kopparmynt. Soldaten nämns ej vid namn utan omnämns endast som ”den nylagde Solldaten”. Enligt roteransakningen 1727 skall Olof Kurtakko och Jöns Vesto gemensamt lejt en soldat för rotan. Två av Olof Kurtakkos bröder skall ha gått ut som soldater enligt Memorialdombok Övertorneå tingslag Aic 1715-1721 s. 101.

Rotan vakant 1714-08-30 - 1718-06-25

Erik Ersson Enbuske
1718

Antagen 1718-06-25 Avgått 1718-12-29 Till: Död. Enligt Memorialdombok Ötå tgl 1715-1721 Aic:1 s. 133 var Erik måg till avlidne Johan Olofsson Mäki i Turtola och hade utmarscherat 1717. I samband med Eriks utmarsch lämnades Mäkis tre små, omyndiga barn på gården ”hwilkas fader och fahrfader fienden mördade och ihjålslog”. Ang barnen se Johans bror Jonas Olofsson sold Lamb i Tengeliö.

Rotan vakant 1718-12-29 – 1720-01-00

Anders Ersson Enbuske
1720-1725

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-03-00 Till: Rymd.

21 Lillsturk
[Hurtig from 1757]
Turtola

Lars Henriksson Lillsturk
1695-[1708]

Antagen 1695 som soldat Lars Sturk. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Erik Ersson [Pääkkö] i Turtola [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Erich Ersson i Turttula” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 21 vid roteringen 1695: Lars Sturck står för roten efter lotten, Hindrich Pihl trpt till rote 22.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mickel Lillsturk

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”.

Olof Dynisson Lillsturk

1712-1713

Antagen 1712-00-00 Avgått 1713-00-00 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Mats Knutsson Lillsturk

1713-1717

Antagen 1713. Avgått 1717-08-22 Till: Död. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 20 år Wästerbottning ogift.

Memorialdombok s. 170: Odaterat brev till häradsrätten från Anders Lodwika där han berättar att han gav salige soldaten Mats Lillsturks änka ”till ett kiärlekstäckan” 2 dubbla caroliner. Allt detta gick snabbt då tiden var knapp och Anders, som också var lagskriven soldat, strax tvingades utmarschera med regementet. När Anders kom hem igen hade änkan tagit en annan man och Anders ville nu ha tillbaka sin kärleksgåva. Ander gick sommaren 1718 soldat för Lodvikas rote nr 5 i Junosuando.

Rotan vakant 1717-08-22 - 1719-01-04

Henrik Henriksson Lillsturk

1719-1720

Antagen 1719-01-04. 1719: 25 år infödd gift 1 tj.-år. Avgått 1720-01-00 Till: Utbytt. Enda bonde på hemmanet.

Mats Jönsson Lillsturk

1720-1734

Antagen 1720-01-00 Avgått 1734-03-09 Till: Död. 1728: 30 år 8 tj.-år född i Finland, gift.

22 Pihl

[Pantzar from 1757]

Turtola

Henrik Olofsson Pihl
1689-[1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 22 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty ställes härföre Hindrich Pihl trpt ifrån rote 21. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mats Pihl
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Möjligen den karl från sedermera Kangas i Kolari [rotehemman för nr 15 Kålare] som enligt roteransakningen 1727 tidigare gått soldat för nr 22 Pihl.

Anund Anundsson Pihl
1712-1740

Antagen 1712. Avgått 1740-07-01 Till: Kasserad. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 26 år ogift kan läsa. 1719: 30 år infödd gift 7 tj.-år. 1728: 38 år 15 tj.-år Wb gift. 1735: 45 år 22 tj.-år Wb bonde gift. 1740: 50 år 27 tj.-år Wb gift, är gammal och swag och derföre cassetas, dock ståendes till dess han af roten kan blifva utbytt.

Sannolikt son till Anund Hansson som omnämns på sedermera Anundi i Turtola. Anund Anundsson var gift med Karin [Caisa] Olofsdotter Pihl som i juli 1722 återupptog svärfaderns hemman i Turtola som lagts öde under de ryska härjningarna 1716 [roteransakningen 1727]. Avskedade soldaten Anund Pihls hustru Caisa dog i Turtola 54 år gammal 27 febr 1741. "Gl. Anund Pjhl i Turtola" dör den 19 oktober 1767, 80 år gammal. Möjligen finns en koppling till Hans Anundsson som tillsammans med sin mor Ella Persdotter omnämns bland tremänningarna i Turtola.

23 Stake
[Tiger from 1757]
Juoksengi

Mickel Mickelsson Stake
1689-1701

Antagen 1689. Avgått 1701 Till: Avsked. Död s:å. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15 i Kalix Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 23 vid roteringen 1695: För roten ställes Michel Staka trpt ifrån rote 28. Avsked 1701:

"Mickel Stake andra sijd om Torne" finns upptagen bland de "Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]" 1701 "alla siuka och brecklige" för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Mickels fall "118 Mhl". Noteras om honom att han "blef döo den 2 Nov:" 1701 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12 vol 34, KrA].

Mantalslängd 1698 i Juoksengi: ”Solld: Michel Stake”. 1700 i Juoksengi finns ”Hustro Agneta Michell Stakes”.

Hans Stake

1702

Antagen 1702. Understucken Kalix kompani. Avgått 1702 Till: Död. Sannolikt en av de 20 icke namngivna nya rekryter som tillsammans med 66 tremänningar lämnade Torneå den 24 mars 1702 för att ansluta till regementet i Polen. Drygt 200 av totalt 550 nya västerbottniska rekryter och tremänningar dog innan de kom fram i november s:å. Hans Stake ser ut att ha varit en av dem: ”23. Hans Stake död in Junij 702” enl vakansrulla Kalix kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Annan uppgift säger: ”Hans Stake död in Decemb: 702” dvs *efter* de nya rekryternas ankomst till regementet i Sandomierz i november 1702 [Vakansrulla för Kalix kompani över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701, daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12, vol 35, KrA].

Mickel Mickelsson Stake

1704-1707

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Kalix kompani. Avgått 1707 Till: Avsked. ”23. Mickell Staaka afskiedat in Jan. 1707” vakansrulla kapten Durietz och Kalix kompani dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Var en av 12 soldater från Tornedalen som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Soldat ”Michel Stake”, 3 tjänsteår, erhöll underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus from 16 augusti 1707. I längd över gratialister Torneå kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist des Underhåldz bref jemte Pastorens attest, har till dato sitt underhåld riktigt niutit, är 65 åhr gammal, har intet annat till sitt uppehälle” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 176].

Den 15 september 1707 skänker ”Michel Culluvara Soldat i Joxenge” 30 öre till Övertorneå kyrka.

Husbonde på Kulluvaara i Juoksengi före och efter utmarsch. Ötå tgl 16 mars 1713 s. 113: ”Förlåfwade Solldaten Mickel Kullowara i Juoksengi framwiste Solldatens Lars Brendhollms [se rote nr 51] Bref och Obligation Daterade Pohsen i Påhln d: 2 och 22 Julii 1707 att ber:de Brendhollm af denne Kullowahra dersammastädes bekommit tilläns 19 Daler Kopparmynt”. ”En af ber:de Brendholms Rotebönder Per Ersson i Qwifwakangas” [Ruisniemi] erkände att rotan ”weed Solldatens utresa” lovat att reglera skulden. Rättens beslut blev att Per Ersson skulle betala de 19 dalerna och ge Kulluvaara 3 daler om året tills skulden var reglerad.

”Soldaten Michel Stake dödt in januari 1737” [”Förteckning uppå the Gratialister wid Wästerbottens Infanterie Regemente som ifrån 1737 åhrs början till närwarande tid [22 mars 1738] genom döden afgångne äro”, Krigskollegium, Krismanshuskontoret, EIXc:1 1733-1739].

”Michel Michelsson Stake i Juoxengi” dör 10 januari 1737, 76 år gammal [Ötå C:1 1718-1801].

Henrik Olofsson Stake
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäckes skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Kallas ”Hendrik Olsson Lambij soldat nyskrifwen” när han den 9 augusti 1707 skänker ½ carolin till Övertorneå kyrka. Lampinen i Juoksengi var rotehemman för Stakes rota. Synes ha varit son till Olof Olofsson Mäki [från Lampinen i Juoksengi] i Turtola och därmed bror till Johan Olofsson Mäki [ihjälslagen av ryssar tillsammans med fadern krigsvintern 1716-1717] och Jonas Olofsson Lamb [soldat Lamb, Lambi eller Lampinen i Tengeliö, se denne].

Påhl Stake
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”23. Påhl Staake” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Lars Andersson Stake
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Ötå tgl 16 mars 1713 s. 324: Anders Lampinen i Juoksengi ang en hatt som ”Lambinens legokarl [dräng] Solldaten Lars Stake har wed sin utmarche lemnat hoos Matts Hindersson [Tuoma]” i Kaulinranta. Anders Lampinen var Lars rotebonde [Ärendet synes av Ötå tgl AIa:5 1713-1722 bild 171 vara daterat 16 mars 1714].

Mats Olsson Stake
1713-1717

Antagen 1713. Avgått 1717-05-23 Till: Död. 1713: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1713 Wästerbottning 24 år ogift sjuk.

Ötå tgl 20 juli 1713 s. 150: Länsman Israel Swan anklagar ”een Qwinsperson ifrån Turttula Ella Erichsdotter wid namn, som tillförne varit giffter och haft till man een Soldat wed namn Mickel Rännare” [se rote nr 30 i Marjosaari]. Ella ska ”förleden våras Matz Mässotijden födt ett annu i lifwet warande pijgebarn”. Som barnets far hävdade hon ”een Solldat ifrån Öfwer Torne som förleden våras utmarcherade wed namn Mats Olofsson Stake”. Enligt Ella ska barnet ha avlats under äktenskapslöfte. Saken skulle utredas vidare genom förhör med Mats på den ort där han nu var kommenderad.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 154: Vid krigsrättsförhör vid Wästerbottens regemente ”här utj Uddewalla stad” den 3 november 1713 skulle ärendet med Ella

Eriksdotter från Turtola avgöras. Men då soldaten Stake är kommenderad ”på Stockholms Galejerna” kunde ärendet inte avgöras i Uddevalla.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 319 Återkom ärendet där ”Elin Erichsdotter i Allkula” anklagade soldaten Mats Olofsson Stake för lägersmål med henne. Stake var ute med kompaniet och ej närvarande vid tinget. Ärendet skulle återupptas så snart krigsförhör kunnat hållas.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 345 meddelas att Elin förr än Mats Olsson Stake utmarcherade år 1712 [sic!] om våren blivit med barn och fött en flicka som vid matsmässa varit 1 ½ år. Krigsförhör hade hållits med Stake i Grisslehamn. Mats nekade under ed men Elin vidhöll att han var barnets far trots att rätten försökte med ”alla tienlige Metoder” försöka få henne att berätta vem fadern var. Elin dömdes till böter 20 mark silvermynt och då hon var ”en löös Enckia hwars man [se Mickel Rännare] till solldat uhtgådt 1710 då hehla Regimentet af WesterBothns Lähn så ynkel:n genom pestilentzien i Dynemunder och wid Räfwell afgick att ganska fåå eller snarast sagt ingen af dhe gemena der ifrån kommo, som almänt wid Tinget blef besannadt och intygadt”.

Roteransakningen 1728 rote nr 73 Menlös i Nedertorneå socken: Olof Kockaret [1695] nu Hans Kockaret [1728]: Rotebonden Hans Kockaret kunde med attest intyga att en man från hemmanet Mats Olofsson blivit transporterad till en rota i Övertorneå socken. Möjligen identisk med denne Mats Olsson på Stakes rota i Juoksengi.

Mickel Olsson Stake
1718-1719

Antagen 1718-06-25 Avgått 1719-01-07 Till: Död

Rotan vakant 1719-01-07 - 1720-01-00

Lars Persson Stake
1720-1721

Antagen 1720-01-00 Avgått 1721-03-00 Till: Utbytt.

Mats Thomasson Stake
1721-1742

Antagen 1721-03-00 Avgått 1742-10-18 Till: Död. 1728: 30 år 7 tj.-år Wästerbottning ogift. 1735: 37 år 14 tj.-år Wb gift. 1739: 41 år 18 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 18 october.

Thomassons hustru Ella Persdotter Stake återupptog Koski eller Niva hemman i Juoksengi på 6 års frihet 1725 sedan företrädarna Ingrid Knutsdotter och Samuel Ikewäinen lämnat hemmanet öde ”af hunger” 1718. Gården hade legat för fädot under ödesåren och saknat hus annat än en gammal och nedruttnad lada och fähus. Gården är det nybruk som Knut Mickelsson Koski upptog och började skatta för 1693 och som sedan lades öde och brukades av soldaten Per Persson. Efter soldatens utmarsch lämnade även dennes hustru gården. Se Per Persson Barsk.

24 Bäck
Uppkallat efter Oja hemman i byn
[Skarp from 1757, Skarpsvärd from 1763]
Juoksengi

Per Larsson Bäck
1694-[1700]

Antagen 1694-06-19 i Kaulinranta. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract: Per Larsson Bäck inställt [lejd] af Michell Hindersson” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Mickel Hindersson Bäck, soldat i Kaulinranta 1691-1694. Piteå 1694 i Kaulinranta. Rote 24 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Per Bäck trpt ifrån rote 33 derest 3ne äro.

Jöns Persson Bäck
[1701]-[1708]

Antagen innan utmarsch år 1700 eller senast 1701. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”Soldaten Jöns Bäck's hustru Karin Mickelsdotter i Joxengie” omnämns i dombok Ötä tgl 20 juli 1701, s. 176 där hon tillsammans med Henrik Philipsson [Filppus] i Juoksengi olovligen släppt sin kreatur på bete på byns samfällighet.

Ötä tgl 17 mars 1708 s. 81: Henrik Pålsson [Outinen] i Juoksengi ville ha tillbaka ängarna ”Wikewäjsen nyti benembd” och ”Martinranda widh Nampn”...”som igenom arff skahl wara kommit till hans granne Jöns Persson [Niemi på sedermera Filppa]; doch såsom bem:te Jöns Persson nu är i fiendelandh stadder och hans hustru Karin Michellsdotter som härföre är stämbder säger sikh härutinnan wara aldeles okunnig” och hon aldrig hört detta talas om från hennes man, ansåg rätten att tvisten måste anstå ”till framdeles om Jöns Persson kan hemlända”.

Ötä tgl 20 mars 1712 s. 354: Karin Mickelsdotter i Juoksengi vill återfå under sitt hemman en äng som grannen Lars Henriksson ”löst af hennes framlbledne man Solldaten Beck”. Beslut att Karin skulle återfå ängen.

Nils Bäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Kalix kompani. ”Nils Bäck” vid Kalix kompani finns bland de 31 sjuka västerbottniska soldater som enligt beslut 23 augusti 1710 skulle lämnas kvar i Stockholm och inte följa med vid utskpeppningen till Reval.

Lars Henriksson Bäck
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Filppa i Juoksengi. Hustrun Margeta Bäck mantalförs på gården 1712. ”Lars Henrichsson Bäck Knecht” mantalförs 1713.

Påhl Persson Bäck
1714-1728

Antagen 1714-03-03. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1715: Påhlsson, 20 år ogift infödd, sjuk i Norrtälje. 1719: Persson, 24 år ogift infödd 5 tj.-år. 1728: ”Påhl Persson Bäck”, 32 år 13 tj.-år Wästerbottning gift, är genomsiuklig efter wederbörandes intygande, får avsked. Från Filppa i

Juoksengi. ”Gl. Soldaten Påhl Beck i Juoxengi” död 23 juni 1743 i Juoksengi, 56 år gammal. Hustru Kirstin Jönsdotter.

I restuppbördslängden för år 1737 uppges [Länsräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1737, s. 1845]: ”Jouxänge Afskiedade Soldaten Påhl Bäck -...det han aldeles siukelig och utfattig wara skal, at han med betlande i desse Torneå sochnar samt Torneå stad skal hitintills undfådt sitt uppehälle, hafwa sitt tillhåll i ett afskilt pörte och altså ingen witterlig tillgång wara för denna rest”.

25 Nalle [Nalli]
[Färdig from 1757]
Juoksengi

Mickel Ersson Nalle
1695-[1700]

Antagen 1695. Avgått senast 1700 Till: Ersatt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Nyskrivna soldaten Mickel Ersson i Turtola mantalsskriven hos Per Ersson ”ibidem” [bror] [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Erich Ersson [Taavola] i Joxänge” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 25 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Michel Nalla som här är utlejd.

Henrik Nalle
[1700]-1703

Antagen innan utmarsch år 1700. Understucken Lövängers kompani. Avgått 1703 Till: Död. Erhöll lön vid kapten Jakob Grubbes och Lövängers kompani senast from 1701 och ”död in Martj 1703” enl vakansrulla daterad ”Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705” [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

”Hind: Nalle död in martj 1703” enl vakansrulla Lövängers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Nalle
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Lövängers kompani. Avgått 1705 Till: Död.

”25. Hindrich Nalle död d. 9 julij 1705” enl vakansrulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Död 29 juli 1705 enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ötå tgl 18 juli 1706 s. 224 Bör rimligen avse denne Henrik Nalle död juli 1705: Hustru Brita Nilsson i Haparanda kom för rätten och berättade att ”hennes Broderson är nyligen afgången i Pohlen och har här hemma lämbnat effter sigh någon arff hoos Johan Anundsson [Nalli och rotebonde för rote nr 25

Nalle] i Joxengie bestående i soldats löön och lego Nembl: 42 daler, 16 öre kopparmynt". Brita anhöll om att få del av arvet efter brorsonen. Rätten beslutade att Johan och Brita skulle dela på arvet.

Per Persson Nalle

1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäckes skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen. Innan utmarsch husbonde på Inga i Juoksengi, rotehemman för Nalle. Hustru Valborg.

Ötå tgl 20 mars 1708 s. 106: "Per Persson Inga i Joxänge" omnämns i ett skuldmål till handelsman Torfast Bröijer om 197 daler 25 öre kopparmynt enligt en obligation utgiven av Per Persson den 10 augusti 1706 där Persson tillstår sin skuld till Bröijer, "warandes mehrabem:te Per Persson sedermera till Soldat utgången och hans hustru Wahlborgh" som tilltalades för skulden, hade tömt sitt bo "och fördt medh sig lösören och sin Koos rest till Uhleå".

Ötå tgl 21 juli 1712 s. 378: Handelsman "Torsfast Böriers handels dräng, nu Solldaten Per Inga" hade i mars 1707 för 30 daler kopparmynt önskat återfå den björnhud han några veckor tidigare hade pantsatt hos Anders Olofsson Lampinen i Juoksengi. Anders hade mottagit de 30 dalerna men inte återlämnat björnhuden utan samma 30 daler innehållit mot en obligation av d: 1 januari 1707 han hade "af Ingas husbonde Börier" på 19 daler 22 öre kontakt samt 2 skålpund salt och istället sålt björnhuden vidare. Bröier hade därmed mistat både pengarna och huden "som då i gådt prijs war". Lampinen dömdes att betal tillbaka de 30 dalerna plus 20 daler som man uppskattade att Bröier kunnat få ytterligare vid en försäljning.

"Pehr Persson denne åboen utgådt till soldat och hemmanet [Inga i Juoksengi] dy medelst fallit i lägerwål" varefter två grannar i rotan kluvit gården sinsemellan [roterannsakingen 1727].

Erik Eriksson Nalle

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Skellefteå kompani. "25. Erick Nalle" vid Skellefteå kompani skeppas från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Husbonde på Taavola [rotehemman för Nalle] i Juoksengi innan han gick soldat. Sonen Jöns och dennes bror [ej namngiven] förestår hemmanet vid rannsakingen 1727. Lejd av rotekamraten Johan Anundsson Nalli för 60 daler kopparmynt. Avseende tillsättningen av Erik Eriksson som soldat för rotan 1710 se Mickel Samuelsson Nalle vid Ötå tgl 1733 nedan.

Ötå tgl 19 mars 1713 s. 136: Jöns Ersson i Juoksengi hade med hjälp av tolvmän Olof Olofsson och Henrik Pålsson i Pello låtit instämna "Solldaten och Bonden Nills Kardis [se Nils Olofsson Krook på rote nr 4] och Brodren Johan Måna i Cardis" för det att Nils återtagit en båt som Jöns Erssons "framledne fader Solldaten Erich Nalle honom [Nils] betalt 3½ kappa Sallt och 1 Carolin penningar". Båten tillhörde nu alltså Jöns. Antingen skulle Nils söner ["det böra Kardis söner anten restituera båten eller betala tillbaka 5 daler kopparmynt 30 öre"] återbördå båten eller betala tillbaka pengarna men Nils dök inte upp vid tinget varför ärendet uppsköts.

Erik Andersson Nalle
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-05-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. Född 1692.

Ötå tgl 16 mars 1714 s. 326: Anders Andersson Inga i Juoksengi inför tinget och kräver att ”pigan Ella Hinricksdotter må afstå till honom dee 30 daler k:mt som dess son Solldaten Erich Nalle henne wed dess utmarche i förwar lembnat”. Ella uppvisade dock en Soldatens Nalles skrift daterad 1 januari 1712 där det framgick att pengarna lämnats till henne som trolovningsgåva och i skriften ”förordatt där hon holler sig ogift och wackert till dess anten han igenom döden afginge el:r han heemkommer så skulle hon dem behålla oklandrat”. Ella fick behålla trolovningsgåvan.

Not: Soldaten Erik Andersson var bror till Brita Andersdotter som fått barn med soldaten Elias Bäck 1704 [se rote nr 71 i Armassaari] och med soldaten Jöns Jönsson Örn 1712 [se rote nr 3 i Muonioniska]. Elias stupade i juni 1705 och Jöns i december 1718. Vid Ötå tgl 22 mars 1733 s. 238 uppges Anders Andersson Inga i Juoksengi ligga i sin ”långvariga siukdom och derigenom snart förmodade afgang” varför hans kvarlåtenskap skulle inventeras. Han uppges ha varit gift tre gånger och hade [synbarligen i en sista kullar] de ännu omyndiga barnen Anna, Brita, Karin, Henrik och Olof. Rätten befarade framtida stridigheter mellan barnen då ”de äro af särskilte mödrar aflade”. Ingas sista hustru som närvarade vid tinget hette Margeta Henriksdotter.

Jöran Jöransson Nalle
1713-1715

Antagen 1713. Från: Soldat nr 55 Koppare i Alkkula och innan dess, sedan 1712, soldat nr 36 Grym i Kuivakangas. Avgått 1715-01-00 Till: Rymd. 1715: ”Rymt ifrån Regementet med full munderingh in Januarij 715”.

Rotan vakant 1715-01-00 - 1719-07-00

Mickel Samuelsson Nalle
1719-1741

Antagen 1719-07-00. Avgått 1741-10-00 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift 1 tj.-år. 1728: 33 år 9 tj.-år Wästerbottning bonde gift. 1735: 40 år 16 tj.-år Wb bonde gift. 1740: 45 år 21 tj.-år Wb bonde gift. 1741: 46 år 22 tj.-år Wb bonde gift, blifver stående, till dess han med första kan warda utbytt, commenderad till Finland 1741-09-08. Vakansrulla 1742-02-06 ant; Förafskiedad för dess svåra fehl af gyllen åderan [hemorrojder] in october 1741.

Ötå tgl 29 november 1729 s. 286: ”Skattebonden och såldaten Mickel Samuelsson Nalle ifrån Juoxängi” hade år 1723 tillträtt sin avlidna farfars Anund Mickelssons Rautias 1/3 mantal skattehemman [Nalli] i Juoksengi. Mickel hade systemn Margeta Samueldotter [gm Erik Larsson i Juoksengi] och halvsysstrarna Ella Johansdotter [gm soldaten Henrik Kiäck, soldat Kiäck rote 72 1726-1735] och Kierstin Johansdotter.

Ötå tgl 17 mars 1733 s. 201: Soldaten Mickel Samuelsson Nalle i Juoksengi mot sin granne Mickel Eriksson angående återstoden av den bilega som dåvarande ägaren av Nalles hemman Johan Anundsson [synbarligen son till Mickels farfar Anund Mickelsson och således farbror till soldaten Nalle] år 1710 skall ha avtalat om med Mickel Erikssons numera avlidna far Erik Eriksson ”då denne senare för Nalles rote till såldat utgått at han tillställt honom 60 daler kopparmynt med aftal at när han Johan Anundsson der efter satte såldat för rotan skulle han dessa 60 daler av Erik Eriksson återfå”. Dessa pengar hade

aldrig återbetalats varför soldaten Nalle nu krävde dessa av avlidne Eriks son Mickel. Mickel sade sig inte känna till något om detta och att det nu gått så lång tid sedan överenskommelsen att han önskade bli friad från kravet.

Överenskommelsen ska ha varit daterad 16 februari 1710 och författad av numera framlidne borgmästaren Abraham Burman. Vid tingsrätten summerades de viktigaste delarna i avtalet: ”Att som skottet i deras rota den gången fallit på dem, Erik Eriksson och Johan Anundsson at skaffa såldat och Erik Eriksson sig dertill godwilligt själf begifwit; så har Johan Anundsson utfäst sig at derföre till Erik Eriksson betala 60 daler kopparmynt med ytterligare förafskiedande at enär karl dännäst borde af dem utgöras [se soldat Erik Andersson Nalle antagen 1712] skulle de äfwen hjälpas åt och wara lika delaktiga i såldatens utgörande”. Rätten fann dock inte att det i uppgörelsen fanns någon skrivning om att de 60 dalerna skulle betalas tillbaka till Johan, än mindre till hans arvtagare. Soldaten Mickel Nalle sade sig inte ha haft full koll på skrivningarna i avtalet, men övertygad som han nu var, lade han ner sina anspråk.

26 Lampa Juoksengi

Per Pålsson Lampa
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 26 vid roteringen 1695: För roten ställes Per Pålsson Lampa, som här är uted. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 3 augusti 1691 s. 424: Soldaten Per Pålsson i Juoksengi och Brita Olofsdotter i bidem döms för lägersmål som resulterat i att ”kånan födt barn för een månadh sedan”. Dömdes till vardera 40 mark silvermynt i böter.

Ötå tgl 1 december 1696 s. 708: ”Soldaten Per Pålsson i Joxengi” erkändes att bekomma 7 daler kopparmynt av Ingri änka i Juoksengi för en stuga som soldaten fått i arv men som Ingris nu avlidne man behållit vid gården. Per hade begärt 9 daler men det reducerades till 7 för ”hennes fattigdom skull”. Ingri synes vara id med soldatens svärmor Ingrid Mickelsdotter [Aasa], se nedan.

Ötå tgl 26 mars 1697 s. 491: ”Hust: Margeta Olofsdotter i Joxengi och hennes stufson Soldaten Per Lampa angående någon arf dee twista om”. Hänsköts till nästa ting.

Ötå tgl 27 mars 1697 s. 502: Anders Olofsson [Lampinen] i Juoksengi fordrade av hustru Ingrid Mickelsdotter [Aasa] i byn några skäl korn, en ren och lite kontanter. Ingrid var soldaten Per Lampas svärmor. Ingrid företrädd av Lampa tillstod skulden.

Lars Persson Lampa
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Ötå tgl 18 mars 1714 s. 338: Rotebönderna för Lampas rote Johan Jönsson [Toolainen], Hinrich Kausari och Mickel Aasa tvistade om den ersättning som givits ”Solldaten Lars Persson Lampa”. Aasa skall ha

kontrakterat ”Solldats Embnet Lars Persson att han wäll skulle gå Solldat enär Skåttet skulle falla på Ahsa att skaffa karl”.

Ötå tgl 29 februari 1732 s. 106: Avslutades ärendet genom en överenskommelse om att Mickel Aasa genom sin hustru Karin Jönsdotter tillställde Henrik Kausaari 26 daler 4 öre kopparmynt för ”den år 1710 utlegde Såldaten Lars Lampa”.

Mats Johansson Lampa
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-24 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret på landet. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 25 år ogift kan läsa.

Ogift husbonde på Toolanen i Juoksengi. Hemmanet vid roteringen 1695 uppdelad i två rökar ”men strax efter Roteringen af fattigdom skull den andra åboen affallit och sedan warit under en husbonde” [roteransakningen 1727]. Vid mantalsskrivningen 1713: ”Mats Johansson K[nek]t uthgåt, hemmanet brukas af grannen”.

Rotan vakant 1718-02-24 – 1720-01-00

Johan Johansson Lampa
1720-1733

Antagen 1720-01-00 Avgått 1733-07-31 Till: korpral Rolig på rote nr 74. 1728: 30 år, Västerbottning gift.

27 Roos
[Rehn from 1757]
Juoksengi

Henrik Henriksson Roos
1689-1697

Antagen 1689. Avgått 1697 Till: Kasserad. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 27 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än Hindrich Roos, ty bekommer han här dess rote. En ”Henric Hindersson Cauwosari; nat. 1652 in febr. alt 103 år” dör den 16 maj 1755. Erik Wahlberg identifierar honom [förutom som husbonde på Kauvosaari i Juoksengi] som den som skrevs till soldat Roos 1689.

Ötå tgl 24 mars 1697 s. 488: Soldaten Henrik Henriksson i Juoksengi omnämns i två mindre skuldmål.

Kasserad och bedömd som oduglig i mars 1697 pga ”starck fallande siuka” efter 8 år i kungens tjänst enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regimentet” som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Per Olsson Roos
[1698]-[1708]

Antagen senast 1698. Per Olsson på sedermera Tuoppola hemman i Juoksengi synes vara identisk med denna soldat Roos. I mtl 1698 ”Sold Per Toppa”, 1699 Sold Per Olsson, 1700 och 1701: ”Hustro Karin Per Ols”. Från 1702 är Erik Henriksson ”Tuåpa” mantalsförd på gården. Då det saknas uppgifter om att

han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 15 mars 1706 s. 219: ”Erich Hindersson Purranen ifrån Mickolansari” [Purainen i Närkki] lät för första gången uppbjuda det hemman som ”soldaten Per Roos och hans hustru Karin Persdotter i Joxenge honom bebrefwat [tillförsäkrat] d: 12 Martij 1701”. Ärendet upptogs på nytt vid Ötå tgl 22 juli 1707 s. 608.

Möjligen utmarscherad först 1701. Ötå tgl 21 juli 1710 s. 561: Återigen inför tinget. I den ”förgångsskrift” som soldaten Per Roos hustru Karin Persdotter i Juoksengi utgivit och daterad 12 mars 1701 ”hwaruthinnan bem:te Pehr Roos bekänner sigh wara af Höga Öf:r heeten beordrat resa emot riksens fiender” varför hemmanet riskerade att hamna ”i fremmande händer och falla i ödesmåhl”. Därför hade de valt att ge Erik Henriksson Purainen del av sin sons arvslott då han också var gift med Per och Karins dotter. Karin [och Per] skulle på sin ålders höst njuta underhåll på gården. Detta bekräftades nu slutligen vid detta ting.

Olof Henriksson Roos
1710-[1711]

Antagen senast tidigt år 1710. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Avgått 1710 Till: Avsked, hemförlovad och hemma igen senast i november 1710 [se nedan]. Mönstring Torneå kompani i Stockholm den 16 augusti 1710: ”27. Oluf Roos förafskiedat d: 5 Augusti A:o 1710”. Inga uppgifter om bakomliggande orsak eller i vilken mån han erhöll något stöd för hemresan. Återkom hem och blev 1719 borgare i Torneå med tillnamnet Philpus eller Hjulberg och död där den 11 mars 1737 som borgaren Olof Henriksson Hiulberg, 52 år gammal. Hans mor uppges i död- och begravningsboken ha hetat Ella Olofsdotter. Namnet Hjulberg har möjligen sin förklaring i namnet på berget Ratasvaara i nutida finska Juoksengi. Den 9 mars 1737 ringdes det ¾ timma i Torneå kyrka för Olof Juhlberg vilket tillsammans med gravöppning och bårkläde betingade ett pris på 8 daler. Uppges i ett tingsärende vid Ntå tgl 28 oktober 1737 s. 368 vara avliden.

Olof var son till Henrik Philipsson på Filpus i Juoksengi och var gift med Margeta Hansdotter Lodström [syster till sedermera rustmästare Erik Hansson Lodström i Kuivakangas, se denne, senare även han borgare i Torneå stad].

Den 27 november 1710 doneras 1 Karolin till Övertorneå kyrka av ”Olof Hindersson i Joxinge för sin heemkomst ifrån Stockholm” [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, Lia:1, s. 121].

Den 17 december 1711 doneras 30 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka av ”Erich [möjlig felskrivning] Hindersson Roos Sold:” [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, Lia:1, s. 125].

Ötå tgl 17 mars 1713 s. 120: Olof Henriksson i Juoksengi uppvisade för rätten ”een Solldats Hans Ifwarsson Hällbergs [se rote nr 46] Assignation på sine Rotebönder i Mataränge Hans Hindersson [Hetta] och Johan Piekola etc: Dat: Stockholm d. 10 Aug: 1710 hwaruthi han anmodar Rotebönderne å dess weggar betala till Olof Hindersson de 4 Carol:r han honom ländt”. Hellberg hade alltså lånat pengarna av Olof och bad i sitt brev rotebönderna reglera skulden. Hetta menade dock att han inte var skyldig Hellberg några pengar som kunde ges till Olof. Rätten beslutade att rotebönderna först måste enas om Hellberg hade något att fordra av någon av dem, för att därefter kunna besluta av vem Olof skulle söka få sin betalning.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 322: "Solldaten Hans Ifwarsson Hällbärg". Rotebonde var "Hans Hätta" i Matarengi. Olof Hindersson i Juoksengi ville att Hetta skulle betala "dee 4 Caroliner som han [Olof] A:o 1710 d. 10 augusti i Stäckholm länt ber:de dess Solldat". Hetta menade att Ivarssons "Fattige Moder Brita Erichsdotter i Qwifwakangas" redan uttagit allt som fanns innestående hos Hetta varför Hetta och övriga rotebönder friades från Olofs krav.

"Bonden Olof Hindersson ifrån Joxengii" beviljas burskap i Torneå stad vid rådhusrättens sammanträde den 26 september 1719 [bild 5550] mot en avgift till staden på 150 daler kopparmynt. "Sedan aflade han den wahnlige Borgare eden på finska verterat, såsom dess rätta Moders Måhl".

Torneå rådhusrätt 19 oktober 1720 bild 910: Uppges att "Borgaren Olof Henriksson Philpuses hustru [ej namngiven] rest emot förbud till Öfwer Torneå Sochn" och idkat olovlig handel. "Olof Philpus" kunde inte neka till detta men hävdade att skälet till hennes resa varit att "opskiära sina åkrar som hon der nästl:ne währ besådt". Ärendet skulle återupptas kommande lördag men så ser inte ut att ha skett. Borgaren kallas ännu i ett ärende från maj 1721 "Olof Hindersson Philpus".

Benämns Olof Hindersson Hiulberg när parets dotter Helena föds i Torneå stad den 3 februari 1728.

Omnämns som "Handelsman Olof Philpus" i ett tingsärende vid Jukkasjärvi tingsrätt januari 1731 där även hans hustru "Margetta Hansdotter" omnämns [Advokatfiskalens arkiv, Svea Hovrätt renoverade domböcker, Norrbottens län nr 12, s. 845].

Salomon Jönsson Roos

1712-1717

Antagen 1712. Avgått 1717-09-08 Till: Död, slagen vid Strömstad. 1712: 20 år infödd gift sjuk. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 25 år ogift kan läsa är i Norrtälje. 1719: "Slagen i Strömstad d: 8 Sept: 1717".

Johan Ersson Roos

1718-1719

Antagen 1718-06-25 Avgått 1719-05-14 Till: Död

Rotan vakant 1719-05-14 – 1720-01-00

Mickel Persson Roos

1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 52 år 8 tj.-år Wästerbottning gift, är gammal wahnförd och genomsjuklig, kan icke gillas.

Ötå tgl 26 november 1735 s. 277: Anders Hofslagare i Mattila [se denne] var son till numera framlidne Per Olofsson och hustru Barbro Persdotter i Juoksengi. Hofslagare var bror till skattebonden Mickel Persson [Lantto] i Juoksengi, identisk med denne soldat Roos.

28 Trast [Rasti]

Sedan 1690-talet annat namn på Mikko hemman i Ratasjärvi

Juoksengi

Ötå tgl 7 september 1732 s. 297: Anklagas rotebönderna för rotarna Trast, Commiss och Lurf för att de inte förfärdigat torpjord, åker och äng samt torpställshus till sina soldater. Soldaterna nöjde sig med att rotebönderna lovade att "ofördröjeligen" fullfölja kraven i reglementet.

Mickel Mickelsson Trast
1658-[1700]

Antagen 1658. Deltog i sjöstriderna i Öresund i oktober 1658. Under Torneå Kopparbruk 1663-1672. Kapten Johan Axel Cruus Kompani i Jämtland 1676-02-13. Christianstad 1677 i Kalix Kompani. Åhus 1678. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694 lagskriven. Rote 28 vid roteringen 1695: Michel Trast som tillika är bonde och soldat blifver för roten, Michel Stake trpt rote 23.

Husbonde på hemmanet Trast i Juoksengi. I mtl 1698 och 1699 "solld: Michell Wargh". Ersatt av Erik Trast senast inför utmarsch 1700.

Erik Trast
[1700]-[1708]

Antagen senast inför utmarsch 1700. Inte återfunnen i militärt material. Ötå tgl 14 mars 1706 s. 204: "Soldaten Rennares hustru Barbro Persdotter i Mariosari" [se rote nr 30 i Marjosaari] begärde 8 daler kopparmynt "som hennes man [ej namngiven] ländt till soldaten Erich Trast i Älbingen" med löfte om att Barbro skulle få betalning här hemma av Mickel Ersson [Trast] i Juoksengi. Barbro kunde dock inte uppvisa något skriftligt stöd för sin begäran.

Not: Regimentet befann sig i Elbing from december 1703 till maj 1704 då marschen söderut mot Sandomierz inleddes. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Möjligen identisk med husbonden Erik Mickelsson Warg på hemmanet Trast i Juoksengi. 1697 mantalsförs "Hust: Kirstin Erik Warghs", 1698: "Hust. Kierstin E Wargs", 1699: Mickel Ersson Wargh som tycks Erik Mickelssons son. Denne Mickel Ersson tycks ha haft ett trassligt familjeliv. Se Ötå tgl 19 mars 1713 s. 135 där han kört sin hustru Margeta Eriksdotter från huset, behandlat henne som en piga eller tjänstehjon och behandlat löskonan och pigan på gården, Brita Larsdotter, som sin hustru vilket rätten förbjöd honom att fortsätta med. Även vid Ötå tgl 21 juli 1713 s. 156 träter de sinsemellan och uppmanas av rätten att leva tillsammans.

Mickel Trast
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Mickel Mickelsson Trast
1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 29 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning 32 år gift kan läsa. 1719: "så snart denne Mickel skaffar een duchtig karl för sig, tillåtes honom att utbytas emedan han mist sina tänder och kan swåriligen föda sigh", 36 år infödd gift 8 tj.-år. En "Mickel Mickelsson gl. Trast i Juoxengi" dör den 29 juni 1743, 67 år gammal.

”Mickel Trast” soldat på rote nr 28 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 27 juni 1722 konstaterades Erik pga sin höga ålder var ”ganska macktlös samt för medelst mästadehlen af hans tänder af skiörbiuggen uti Strömstad bortmiste ock infallne derigenom han swårt hafwer sig at föda” varför han förklarades oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

29 Commispräst eller Commis

Hemmansnamn Kommes i Niskanpää sedan 1724

[Carbin from 1757]

Juoksengi

Ötå tgl 7 september 1732 s. 297: *Anklagas rotebönderna för rotarna Trast, Commiss och Lurf för att de inte förfärdigat torpjord, åker och äng samt torpställshus till sina soldater. Soldaterna nöjde sig med att rotebönderna lovade att ”ofördröjeligen” fullfölja kraven i reglementet.*

Mårten Persson Commispräst

1673-1697

Antagen 1673. Avgått: 1697 Till: Kasserad. Under Torneå Kopparbruk. Rödön o Jämtland 1676-02-12. Christianstad 1677. Åby fältläger 1677-08-09. Sjuk Malmö 1677-09-13--11-15 ant. död. Åhus 1678. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Niuter boskapspeng 1679--1680--1681--1682--1683. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne Hr Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 29 vid roteringen 1695: I denna rote är ingen soldat mera än som Mårten Commispräst ty blifver han för roten stående.

”29. Mårten Commispräst” kasserad i mars 1697 ”gl. Siukl. och odugl.” efter 31 år i kungens tjänst där han uppges ha ”warit i Skåne”, dvs deltagit i det Skånska kriget enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regementet” som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Ötå tgl 20 februari 1688 s. 798: ”Mårten Persson i Joxengie” ekändes [trots brodern Pål Perssons krav om motsatsen] berättigad att besitta ”deras faders hemman, så wida han går knecht derföre”. Dessutom upphävdes Påls krav på arv och återbetalning på det hans hustru [ej namngiven] infört i hemmanet. Fadern skall på sitt yttersta ha kallat till sig sex av sina grannar och inför dem intygat att sonahustrun inte hade några penningar att fordra. Not: Brodern Pål upptog Juoksengi Syväniemi nr 18 ca 1683. Fadern synes ha varit Per Hallika på Oja.

Mårten Persson var far till Erik Mårtensson Oja, husbonde på Oja i Juoksengi 1688-1713. En dotter synes ha varit gift med Henrik Henriksson i Juoksengi, se nedan.

Henrik Commispräst

[1698]-[1708]

Antagen: Senast 1698. Inte återfunnen i militärt material. Ötå tgl 28 juli 1698 s. 199: ”Henrich Henrichsson i Joxengie” [synes av denna rättsakt avse Kuitu, rotehemman för Commisprästs rota] besvärar sig över Erik Mårtensson [Oja] i Juoksengi. Henrik var förra sommaren ”ärnat emottaga och

bärga Knut Mickelssons ödeshemman [Koski eller Niva] i samma Byy” men sedan han bärgat en under samma hemman lydande äng hade Erik tagit höet därifrån. Henrik kunde inte uppvisa något bevis på att han haft tillåtelse att ”tillträda och bärga förnembde ödeshemman”. Dock hade ”Henrich Henrichssons fader nyligen gått knecht och haft detta ödeshemman i rotan [Commisprästs rota] der af han hade sina Rootpenningar att fordra till hwilkets betallningh han war närmast bärga dess ägor. Utöver detta fordrade Henrik ersättning av Erik Mårtensson ”för 4 weckors arbete”. Rätten beslutade att den fordran skulle invänta ”till thess arfskiptet blifwer hållit på Ericks hemman, så wijda dee äre swågrar”.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Anund Commispräst
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövångers kompani. ”29. Anund Comispräst” kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”död i Refle d: 20 Sept:br”.

Per Ersson Commispräst eller Commis
1712-1714

Antagen 1712-00-00 Avgått 1714-04-21 Till: Död. Mönstring Gävle 19 juli 1712: ”Per Ersson Commispräst” 20 år, infödd, gift. Mönstring Sanden 27 september 1712: ”Per Ehrsson Commispräst” 20 år infödd, gift, ”Siuk i qwarteret”. Mönstring Nykrog 25 september 1715: ”Pehr Ersson Commiss, död d: 21 april 714 ersatt medh Matts Mattson in October 714”.

På juldagen den 25 december 1712 doneras 15 öre kopparmynt av ”Sold: Per CommisPräst hustru i Juåxenge” till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna, Övertorneå, LIa:1, s. 133].

Mats Matsson Commis
1714-1716

Antagen 1714-10-00 Avgått 1716-11-06 Till: Död. 1715: Kommenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant 1716-11-06 - 1718-06-25

Johan Ersson Commis
1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 29 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: ”Johan Ersson Commiss fådt interims afsked in Novembr 1724”. Upptog 1724 ödehemmanet Iivari i Juoksengi på 6 års skattefrihet och efter honom fick gården namnet Kommes.

30 Rännare [Rännäri]
Marjosaari

Mickel Mickelsson Rännare

1694-1697

Antagen 1694-06-19. Avgått 1697 Till: Kasserad. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Michell Michellsson Rennare instellt [lejd] af Anders Larsson, rymmer Michell etc [går Anders soldat]” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Anders Larsson Rännare [soldat Rännare i Marjosaari 1678-1694]. Piteå 1694. Rote 30 vid roteringen 1695: Utom Michel Rännare är ingen soldat i denna rote, ty blifver han här ståendes.

Kasserad i mars 1697 efter 3 tjänstgöringsår. ”Har intet sina sinnen, är sällan i Gudzhuus så och absenterar sig if:n möten” enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regimentet” som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Per Nilsson Rännare

[1699]-[1708]

Antagen: Senast 1699. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mantalsförs som soldat Per Nilsson Mälla i Kuivakangas 1699. En ”h: Barbro Sold:ns Pehr Nilssons” upptas i Kuivakangas vid mantalsskrivningen 1701. Möjligen id med soldaten Per Nilsson Mella som 1699 finns på Rova [Lammirova] i Kuivakangas. ”Hust. Barbro Mella” mantalsförs ensam på gården 1702.

Ötå tgl 14 mars 1706 s. 204: ”Soldaten Rennares hustru Barbro Persdotter i Mariosari” begärde 8 daler kopparmynt ”som hennes man [ej namngiven] ländt till soldaten Erich Trast i Älbingen” [se rote nr 28] med löfte om att Barbro skulle få betalning här hemma av Mickel Ersson [Trast] i Juoksengi. Barbro kunde dock inte uppvisa något skriftligt stöd för sin begäran. Regimentet befann sig i Elbing from december 1703 till maj 1704 då marschen söderut mot Sandomierz inleddes.

Mickel Rännare

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Uppges vid mönstring av Lövångers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ötå tgl 20 juli 1713 s. 150: Länsman Israel Swan anklagar ”een Qwinperson ifrån Turttula Ella Erichsdotter wid namn, som tillförne varit giffter och haft till man een Soldat wed namn Mickel Rännare”. Ella ska ”förleden våras Matz Mässotijden födt ett annu i lifwet warande pijgebarn”. Som barnets far hävdade hon ”een Solldat ifrån Öfwer Torne som förleden våras utmarcherade wed namn Mats Olofsson Stake” [se rote nr 23 i Juoksengi]. Enligt Ella ska barnet ha avlats under äktenskapslöfte. Saken skulle utredas vidare genom förhör med Mats på den ort där han nu var kommenderad.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 319: Återkom ärendet där ”Elin Erichsdotter i Allkula” anklagade soldaten Mats Olofsson Stake för lägersmål med henne. Stake var ute med kompaniet och ej närvarande vid tinget. Ärendet skulle återupptas så snart krigsförhör kunnat hållas.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 345: Länsman Israel Swan kom inför rätten och avkrävde ”att ett ändteligit uhtslag skee måtte uthi saken angående Kohnan och Solldats Änckan Ehlin Eriksdotter ifrån Allkula som bekient sig blifwit med Barn rådt af Sålldaten Mats Olofsson Stake förr än han A:o 1712 [sic!] om

Währen utmarcherade” och fött en flicka som vid matsmässa var 1 ½ år gammal. Krigsförhör hade hållits med Stake i Grisslehamn. Han nekade under ed till faderskapet men Elin vidhöll att han var barnets far trots att rätten försökte med ”alla tienlige Methoder” försöka få henne att berätta vem fadern var. Elin dömdes - inte för hor då hon betecknades som änka och maken som död - för lägersmål till böter 20 mark silvermynt som det står: Då hon var ”en löös Enckia hwars man till solldat uhtgådt 1710 då hehla Regimentet af WesterBothns Lähn så ynkel:n genom pestilentzien i Dynemunder och wid Räfwell afgick att ganska fåå eller snarast sagt ingen af dhe gemena der ifrån kommo, som almänt wid Tinget blef besannadt och intygadt”.

Olof Henriksson Rännare

1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-11-30 Till: Död. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning 22 år ogift.

Lars Olsson Rännare

1718-1741

Antagen 1718-06-25. Avgått 1741-08-23 Till: Död, slagen vid Willmanstrand. 1719: 30 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 40 år 10 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 47 år 17 tj.-år wb gift. 1739: 51 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; fången eller slagen i actionen wid Willmanstrand.

Memorialdombok s. 192: I en protokollsbilaga till Övertorneå tingslag ”1722 in Julio” uppger ”iag fattiga Sålдат” Lars Olofsson Rännare [kallas ”Brännare” i brevet] att han ”låt it leya mig till Sålдат i dessa betrengde tijder och mitt hemman [Hietaniemi hemman] i Koiwokylä lämnat i ödesmåhl”, ett hemman som Elias Arendtsson från Koutojärvi nu upptagit och brukat i två års tid och samtidigt hade Elias lämnat sitt eget hemman i Koutojärvi öde och utan åbo. Lars hade 6 syskon som alla nu ville ha tillbaka hemmanet och Elias ville ha bra betalt för de förbättringar han gjort. [Enl Ötå tgl 19 juli 1721 s. 227 upptog Elias Arendtsson i Koivukylä år 1721 Olof Knutssons förfallna ödeshemman i Koivukylä på 6 års frihet]. Olof Knutsson var Lars Olofssons far.

Ötå tgl 24 februari 1732 s. 104: Trumslagaren vid Kalix kompani Olof Björkman begär att Elias Arendtsson i Koivukylä avträder det hemman som Björkmans numera avlidne far Olof Knutsson tidigare ägt. Björkman hävdar att Arendtsson utan laglig rätt övertagit hemmanet medan Björkman och dess syskon ännu var omyndiga samtidigt som Arendtsson lämnat sitt eget hemman i vanbruk. Knutssons hemman skall ha blivit öde under den ”fientliga tiden”. Arendtsson kunde dock uppvisa tingsrättens beslut daterat 21 juli 1721 på att han tillåtits uppta hemmanet med 6 frihetsår. Jordeboken visade att gården legat öde 1718 och 1719 och börjat skatta 1724 av Arendtsson varför Björkmans begäran avlogs.

31 Sturk [Turkki]

Marjosaari

Henrik Larsson Sturk

?-1697

Antagen 1670-tal i Kaulinranta. Avgått 1697 Till: Kasserad. Uppges vid mönstring 1683 vara lejd av Nils Thomasson i Kaulinranta. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15. Piteå 1694. Rote 31 vid roteringen 1695: Hindrich Sturck trpt ifrån rote 32, som eljest ingen soldat

hafver.

Kasserad i mars 1697: ”31. Hindrich Sturck i Öf:r tårneå heel odugl.” efter 34 år i tjänst där han uppges ha ”warit i Skåne”, dvs deltagit i det skånska kriget enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regimentet” som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432]. Med sina 34 år var Sturck den soldat vid Västerbottens regemente som vid kasserandet 1697 hade näst längst tjänstgöringstid [slagen endast av soldaten Per Håhl i Luleå med 35 år].

Erik Sturck
[1699]-[1708]

Antagen: Senast 1699. ”Sold: Erich Turk” mantalsförs med hustru i Marjosaari 1699, till synes på Iivari i Torakankorva som antecknas som öde 1698-1700.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns [Josephsson] Sturck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Noterbart: Den 26 mars 1711 doneras 1 daler, 28 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka av ”Soldaten: Jöns Josephsson i Marjosari” [Kyrkoräkenskaperna, Övertorneå, Lla:1, s. 123]. Möjligt att han lämnades sjuk kvar i Stockholm 1710 [även om det inte framgår av källorna] likt Mickel Nilsson Hvit i Kuivakangas och Erik Ersson Naska i Tengeliö, se dessa.

Joseph Josephsson Sturck
1712-1720

Antagen 1712. Avgått 1720-01-00 Till: Utbytt. 1712: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Västerbottning 20 år ogift kan läsa. 1719: 32 år infödd ogift 7 tj.-år. En ”k[nekt] h[ustru] Brita Turk” finns upptagen på Kaijamikko i Marjosaari 1719.

Per Persson Sturck
1720-1731

Antagen 1720-01-00 Avgått 1731-09-25 Till: Avsked. 1728: 29 år 8 tj.-år Västerbottning gift. Avsked för bräck. Enligt roterannsakingen 1727 bosatt på Iivari i Torakankorva, ”ingen manshielp mehra än soldaten på hemmanet”.

32 Flygare [Flyykäri]
Kaulinranta

Byns norra del kallas Flyykäripää vid strömdraget Flyykärinkorva

Henrik Henriksson Flygare
1677-[1708]

Antagen 1677. Hemrymd från Medelpad 1678. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Skriven till trediemän enl länsräkenskaper 1681, återbetalning av mantalspeng till honom hos Margareta piga i Kaulinranta. Rote 32 vid roteringen 1695: Hindrich Flygare är soldat och bonde står för roten, Hindrich Sturck trpt till rote 31. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Husbonde på Vanhainen i Kaulinranta ca 1685-1700. Mantalslängd 1699 "Sold Hind: Flygare", 1701: "H. Margeta Hindrich Flygares", 1702 och 1703: "Hust. Margeta Flygares" med en dotter på hemmanet.

Not: Den 14 april 1705 gifter sig en "Jöns Hindersson Flygare" och den 7 maj 1705 gifter sig en "Erich Mickelsson Flygar" enl kyrkoräkenskaperna Övertorneå.

Henrik Mickelsson Flygare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. "32. Hindrich Flygare" kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti och mönstras där den 24 september. Äldre bror till Erik Mickelsson Bäck på rote nr 33 död sept 1714. Båda två söner från Vuopio hemman i Kaulinranta.

Ötå tgl 22 juli 1712 s. 380: Angående några persedlar som "Mickell Hinderssons [Vuopio rotehemman för nr 33 Bäck] son Erich Mickelsson i Caulinranda, weed sin nu uthreesa för Solldat [se nr 33 Bäck utkommenderad 1712] med Marchen lembnat hoos sin hustru Anna Knutsdotter i Qwifwakangas, som warit dess [Erichs] frambledne Broder Hinrich Mickelsson tillhörige, hwilka pertzedlar deras fader Mickell Hindersson i Kaulinranta nu påstår måge af Anna Knutzdotter utlefwereras så wida hans äldre Son hwilka dhe tillhördt där uthed död blifwit". Anna Knutsdotter var dock inte närvarande och då hennes fullmäktige, Mickel Ivarsson [Iivari], inte kunde redogöra för sakernas tillstånd uppsköts målet till nästa ting.

Ötå tgl 17 mars 1714 s. 332: "Mickel Hindersson i Qwifwakangas" mot "sin sonahustru Anna Knutsdotter" ang några kläder som Mickels son Henrik Mickelsson fått i arv efter sin mor och som Henrik "i sin lijfstijd" lämnat hos sin bror Erik Mickelsson och dennes hustru Anna Knutsdotter "då han [Henrik] för Solldat A:o 1710 uthreste". "Så emedan denne hustru Annas man Hinrich [ska vara Erik] Mickelsson ännu är i lijfwet och som förspöras med Regementet uthi anmarche heem till landet så beroor denna saken till dess han som är rätta swaremannen will Gud heemkommer och kan sig i denna saak förklara".

Erik Nilsson Flygare
1712-1720

Antagen 1712. Avgått 1720-01-00 Till: Utbytt. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning kan läsa 20 år ogift, com. på Flottan 1715-06-00. 1719: 24 år infödd gift 7 tj.-år.

Erik Persson Flygare
1720-1742

Antagen 1720-01-00 Avgått 1742-09-31 Till: Död på Flåtten. 1728: 33 år 8 tj.-år Wästerbottning ogift. 1735: 40 år 15 tj.-år Wb ogift. 1739: 44 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30.

Stockholm 8 november 1742 ant; död 31 september. Gifte sig strax innan kommenderingen till Finland 1739 med pigan Clara Hindersdotter i Armassaari. Erik var son till Per Henriksson på Erkheikki i Kaulinranta, rotehemman för Flygares rota [Roteranssakingen 1727].

33 Bäck [Peski]
Kaulinranta

Erik Mickelsson Bäck
1689-[1700]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Kalix kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 33 vid roteringen 1695: Erik Bäck går för fadern/brodern, Per Bäck trpt till rote 24, Hindrich Drake trpt till rote 35. Soldat ännu 1698. Ersatt senast innan utmarsch 1700.

4:de dag Pingst skänker "Erich Mickelsson i Cauliranda Soldat, medh sin wnge hustru" 1 daler kopparmynt till Övertorneå kyrka.

Ötå tgl 27 mars 1697 s. 502: Tvist mellan Björn Ersson [Juvani] och Soldaten Erik Mickelsson i Kaulinranta om knektlega och soldatens lönepenningar. Kunde inte utredas vid tinget. Björn skulle däremot ge soldaten det som tillkommer soldaten enligt byteslängden efter Björns och dennes bröders arvslott efter deras fader.

"Erik Michelsson Soldat i Cauliranda" skänker ½ Carolin till Övertorneå kyrka den 18 maj 1698 [Kyrkoräkenskaper Övertorneå s. 103].

Sold: Erik Bäck mantalsförs [på Ylinenpää] med knekthustru i Kaulinranta 1699. Vid mantalsskrivningen 1701-1703 finns "Erich Bäck" på hemmanet med hustru. Erik Bäsks synes vara omgift den 4 mars 1706: "d. 4 Martij Erik Mickelsson Pesk nygift ½ Car." [Kyrkoräkenskaper Övertorneå s. 87].

Pål Andersson Bäck
[1700]-[1708]

Antagen senast innan utmarsch 1700. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 12 mars 1704 s. 930: Länsman Pulken angav Hans Eriksson i Kuivakangas "en gifft man om sine 62 år" nu beryktad "i hwar mans mun" för samlag "medh Soldaten Pål Bäsks hustru Brita Nilsson i Mariosari hwilket skulle skiedt i Prästgården för Juhl 1703 om Anders Mässotijden enär Crono Spannmåhls Upbörden dersammanstädes förrättades". Hans kom för rätten "och medh oplyffande händer beropade sigh på sin oskyldigheet önskandes att Gudh låta honom aldrigh komma här ifrån och medh fällande tårar contesterar inför Gudh sin oskyldigheet, bidiandes att Gudh wille wijsa teckn på honom förr än han går här ifrån om han der till är skyldig och bråtslig". Hans menade att det var illvilligt folk som utspritt detta rykte och att inget var sant. Han uppger samma sak som han senare kom att uppge vid tinget den 18 juli 1704 [nedan]. Han ville bara ta henne i famnen och narras med henne och att han varit mycket drucken efter att ha supit både öl och brännvin i prästgården. Även "Soldaten Pål Andersson Bäsks" hustru Brita bedyrade med tårar sin oskuld. Hans skall ha kommit till henne i släden och lutat sig mot henne och med handskena på kramat om henne. Hon hade haft "4 kiortlar på sigh". Som vittnen skulle höras änkan Barbro Jönsson i Kuivakangas och hustru "Kaisa

Kockoinen” i Kaulinranta samt soldaten Olof Gryms hustru Susanna Andersdotter [se soldat Olof Grym på nr 36]. Barbro och Karin Pålsdotter Kohkoinen var dock på resa ned till staden och skulle höras senare medan Susanna vittnade sig ha hört Brita säga till Hans ”gack till fanders”. Tydligt skall det ha varit Susanna som utspritt ryktet att de haft samlag, ”att dee hålla nu på att Bohla” och även påtalat detta för länsman. Hans vidhöll sin oskuld och kunde bara tolka det som att Susanna hade något ont emot honom och antog att det hade att göra med att Susanna för två år sedan satt 5 kvarter grönt tyg i pant hos honom för 2 caroliner och att han flera gånger bett henne igenlösa panten varpå hon spottat honom i ögonen. Susanna nekade till att ha spottat på honom. Då vittnena Barbro och Karin inte var på plats uppsköts målet till nästa ting.

Ötå tgl 18 juli 1704 s. 946: Fortsattes ett ärende från senaste häradstinget där länsman Johan Pulken dragit Hans Ersson i Kuivakangas inför tinget sedan denne ryktesvis ”hafwa bedrifwit Hoordomslast medh Soldaten Påhl Bäsk hustru Brita Nilsdotter i Mariosari”. Hans Ersson tillfrågades på nytt vid detta ting om han ville erkänna att han haft ”något olofligit omgäinge medh denne Brita Nilsdotter” varpå han endast svarade som han gjort tidigare ”att han warit mycket drucken och kom gående till Brita der hon satt på sin släde då han såsom af öhltokheet satte sig i släden med henne och famblade henne medh händerna”. Händelsen skall ha inträffat vid prästgården i samband med att allmogen samlats för tiondegårdens utgörande. Britas släde skall ha stått alldeles vid prästgårdsporten. Brita skall ha suttit i släden med fötterna uppe på sin spannmålssäck.

Brita själv hade samma historia som Hans, dvs att Hans kommit till henne i släden ”och såsom skiämtade medh henne, nafsade medh den ena handen effter kiortelfällen, men intet wijdare der medh uthrättade”. Som vittne inkallades ”hustru Karin Påhlsdotter Kockoinen i Cauliranda” som förvisso intygades vara en ärlig hustru, men samtidigt ”hustru Britas mans Påhl Bäsk morsyster” varför hon inte kunde godkännas som vittne. Dock kunde Karin berätta att när hon suttit med Brita i släden ”kom Hans Ersson drucken raglandes och satte sig medh på släden emellan them och lade den ena armen omkring henne, då hon Karin sagt åth honom rör intet widh min sonahustru”. Mer kände inte Karin till då hon gått därifrån ”troendes det att ingen ondh gärning då heller woro skiedd”. Enligt vittnet änkan Barbro Jönsdotter sade sig på håll ha sett hur Hans Ersson i sin druckenhet och fylleri lagt omkull Brita i släden men hon hade inte kunnat se huruvida Ersson ”oplyfft kläderna på henne”. Ett annat vittne ”hustru Susanna Andersdotter” sade sig ha hört ”att Brita bannat på Hans Ersson och bedt honom draga till Fanders sin koos och låta blifwa henne i fredh”. Inkallade vittnen var eniga om att något ont rimligen inte kunnat ske ”efftersom det finska manfolket bruka kiortell heller tak som de kalla sampt tillsnörda byxor eller brok uthan någon öppning fram på”. Slutsatsen blev att ”det war hans galna skämt i fyllerij”. Det intygades också att Hans ”enär han får något Bränwijn i nacken är han tämmeligen hwimsot och skiämtachtigh tagandes i famn lijka hwem det är man eller qwinfolk”. Både Hans och Brita frikändes.

Erik Bäck

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Erik Mickelsson Bäck

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-09-00 Till: Död. 1712: 19 år infödd gift. Yngre bror till Henrik Flygare som dog i Reval 1710 [se rote nr 32].

Den 25 maj 1712 donerar "Erik Mickelsson Bäck i Cauliranda" 30 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, LIa:1 s. 129].

Ötå tgl 22 juli 1712 s. 380: Angående några persedlar som "Mickell Hinderssons [Vuopio rotehemman för nr 33 Bäck] son Erich Mickelsson i Caulinranda, weed sin nu uthreesa för Solldat med Marchen lembnat hoos sin hustru Anna Knutsdotter i Qwifwakangas, som warit dess [Erichs] frambledne Broder Hinrich Mickelsson tillhörige, hwilka pertzedlar deras fader Mickell Hindersson i Kaulinranta nu påstår måge af Anna Knutzdotter utlefwereras så wida hans äldre Son hwilka dhe tillhördt där uthe död blifwit". Anna Knutsdotter var dock inte närvarande och då hennes fullmäktige, Mickel Ivarsson [Iivari], inte kunde redogöra för sakernas tillstånd uppsköts målet till nästa ting.

Ötå tgl 17 mars 1714 s. 332: "Mickel Hindersson i Qwifwakangas" mot "sin sonahustru Anna Knutsdotter" ang några kläder som Mickels son Henrik Mickelsson fått i arv efter sin mor och som Henrik "i sin lijfstijd" lämnat hos sin bror Erik Mickelsson och dennes hustru Anna Knutsdotter "då han [Henrik] för Solldat A:o 1710 uthreste". "Så emedan denne hustru Annas man Hinrich [ska vara Erik] Mickelsson ännu är i lijfwet och som förspöras med Regementet uti anmarche heem till landet så beroor denna saken till dess han som är rätta swaremannen will Gud heemkommer och kan sig i denna saak förklara".

"K.h. Anna Bäck" mantalsförs i Kaulinranta 1714.

Rotan vakant 1714-09-00 - 1720-01-00

Nils Olofsson Bäck
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 31 år 8 tj.-år Wästerbottning gift, har nafvell bräck, kan derfore icke gillas. Död i Alkkula 8 oktober 1741 och uppges i dödboken ha varit 33 år och 6 månader gammal [en uppenbart felaktig uppgift].

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 67: Soldaten Nils Olsson Bäsk's "farbroder Hindrich Nilsson Tiensuu" [i Niemis] ang en ko. Bäsken hävdade att farbrodern efter Nils faders död tagit hand om ett antal kor att förvara dem tills barnen blev tillräckligt stora. Ett inventarium hade upprättats 11 november 1708. Nu gjorde Bäsken anspråk på en av dem. Bäsken's anspråk ogillades.

Ötå tgl 20 februari 1742 s. 133: "Den uti nästl:ne Octob: Månad afl. Soldatens Nils Olofsson Bäsk's efterlätne omyndige barn Adam, Maria och Margeta" omnämns i ett ärende ang en fodran på en kopparkittel som barnens förmyndare, skattebonden i Alkkula Henrik Jönsson Immo, krävde av Gustaf Larsson i Armassaari för barnens räkning.

Soldaten Nils Olsson Bäck var bror till soldaten Erik Olsson Baas på rote nr 68 i Niemis. Båda söner till Olof Nilsson Tiensuu och dennes hustru Sissla eller Sisilia Persdotter i Niemis.

Gamla soldaten "Nils Olofsson gl. Bäck" återfinns i Alkkula i husförhörslängd, Hietaniemi C:1 1741-1746, sid 366 med sin familj hustrun Margeta, sonen Adam och döttrarna Maria och Margeta.

34 Hvit
Kaulinranta

Mickel Mickelsson Hvit

1677-1701

Antagen 1677. Avgått 1701 Till: Avsked. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694 lagskriven. Niuter boskapspeng 1683. Rote 34 vid roteringen 1695: För roten blifver ståendes Michel Michelsson Witt som är soldat och bonde. Husbonde på Heikka eller Heikinmikko i Kaulinranta.

Förmedlingslängd Övertorneå socken 1679, Kaulinranta: ”1/4 mtl Michill Michillsson intet sådt, sitter i stoor fattigdom medh 4 små barn, nyligen giort Knecht och mycket gjäldbunden, haf:r alenast 2 koor, ingen häst” [Länsräkenskaper, verifikationer 1679, bild 2360].

”Michell Hwijt i Torne Sochn” finns upptagen bland de ”Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]” i november 1701 ”alla siuka och brecklige” för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan i Mickels fall ”118 Mihl, 7 mihl på andra sijdan om Torne stad” [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Vid mantalsskrivningen 1699 Sold: Mickel Mickelsson, 1701 finns ”h. Anna Michel Michelssons”. Mickel åter på gården vid mantalsskrivningen 1702. Den 2 februari 1702 skänker ”Mickel Hvit i Cauliranda” ½ Carolin till Övertorneå kyrka. ”Michel Hwijt nygift” skänker 1 daler kopparmynt till Övertorneå kyrka den 5 mars 1703.

Josep Hvit

[1702]-1703

Sannolikt en av de icke namngivna nya rekryter som den 24 mars 1702 lämnar Torneå och ansluter till regementet i Sandomierz i Polen i november s:å. Avgått 1703 Till: Död. ”34. Josep Hvit död in Aug: 1703” enl vakansrulla Torneå kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Anders Hvit

[1704]-[1708]

Inte återfunnen i rullmaterialet, finns endast upptagen på rote nr 34 bland dem som inte erhållit full lön och lega efter år 1704 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA]. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mickel [Nilsson] Hvit

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Hemförlovad. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. ”34. Michell Hwith” kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. ”Michell Hwijt” vid Torneå kompani finns bland de 31 sjuka västerbottniska soldater som enligt beslut 23 augusti 1710 skulle lämnas kvar i Stockholm [Västerbottens reg, Regementschefsexp, Serie E IV, inkomna förslag 1701-1719, KrA].

Olof Ersson Hvit

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-08-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. Flertalet av de som dog sommaren 1713 dog i samband med ett sjukdomsutbrott i som skall ha tagit ett hundratal soldaters liv.

Den 25 maj 1712 donerar "Sold: Olof Hwijt i Cauliranda" 30 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, LIa:1 s. 129].

Rotan vakant 1713-08-00 - 1714-03-03

Henrik Andersson Hvit

1714-1744

Antagen 1714-03-03. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1714: 22 år ogift, rymd i Torneå i samband med det första ryska anfallet mot vaktposteringen vid Torneå den 29 december 1714. Inställt sig 1716-07-04. 1719: 23 år infödd ogift 3 tj.-år. 1728: 31 år 11 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 38 år 18 tj.-år Wb gift. 1739: 42 år 22 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. 1744: 47 år 27 tj.-år Wb, gammal och odugelig, får avsked.

Husbonde på hustrun i första giftets hemgård Aili i Kuivakangas. Gift 1) Margeta Ersdotter [Aili] död i Kuivakangas den 29 april 1744, 62 år gammal, 2) 1746 med Margeta Josephsdotter i Marjosaari och kallas då "Förefsk. Sold. Henrich Andersson Hwit". Sedermera husbonde på Kaijamikko i Marjosaari och död där som änpling den 29 maj 1778, 80 år gammal.

Ötå tgl 20 juli 1706 s. 243: Nils Henriksson [Jaako rotehemman för Hvits rota] i Kaulinranta uppgav att "soldaten Anders Anderssons hustru i Armasari [se rote 72 Kiäck] hoos honom anhållit och begärt att antaga dess son, Henrich benembd om sina 5 ½ åhr till att Upfostra och med tijden till soldat embne behålla der han så omträngde". Rätten beslutade att Nils skulle få "behålla samma gässe" och "Upfostra såsom sitt eget barn". Det framgår inte när överenskommelsen mellan Anderssons hustru och Nils Henriksson hade slutits. Se rättsakt 1733 nedan.

Ötå tgl 15 november 1729 s. 164: Soldaten Henrik Andersson Hvit företrädde en skrift som visade att "des Swärfader förefskiedade Såldaten Erik Jönsson förr Roteringsstiden [1695] ärhållit en tredjedel af det 1/6 dels mantals Kronohemman som Erik Johansson i Cuiwacangas [Hannukainen] nu innehafwer och derföre äfwen för en enskild rök [Aili] blifwit wid berörde rotering antecknad". Svärfadern var numera avliden och soldaten Hvit satt numera på svärfaderns hemman.

Ötå tgl 6 mars 1733 s. 96: Soldaten Henrik Hvit kräver dess rotebonde Tomas Tomasson i Kaulinranta för lön Henrik inte fått ut för det arbete han nedlagt hos Tomas hustru Ella Henriksdotter och "hennes förre man Nills Henriksson ifrån år 1701 till och med 1715" [se rättsakt 1706 ovan]. Hvit krävde 140 daler kopparmynt i utebliven lön. Tomasson visade att Hvit redan fått ut en del i form av kläder varför parterna enades om att Hvit skulle förnöjas med 24 daler kopparmynt.

35 Drake

[Törnros from 1759 och Kyrass from 1763]

Kaulinranta-Kuivakangas

Ändrades från Drake till Törnros pga att soldaten Henrik Nilsson [soldat på rotan 1757-1763] hade ett medfött eldmärke i ansiktets hela vänstra sida vilket slutligen ledde till att han avskedades vid mönstringen 1763.

Henrik Ersson Drake

1689-1702

Antagen 1689. Avgått 1702 Till: Avsked. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694 lagskriven i Mariosari. Rote 35 vid roteringen 1695: Jakob Winge är ledig karl trpt till rote 44, Hindrich Ersson Drake trpt hit ifrån rote 33.

”Hindrik Drake fått afskied i Riga” enl vakansrulla Torneå kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35].

”Hind: Drake förafskedat 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

”Hindrich Drake hemma i Öfwer Tårno Sochn 10 mijhl på andra sijdan Tårno Stad” var en av de ”Breckelige och Blesserade manskap som ähre blefne ifrån arméen afskedade och förlåfwade att gå till sine hemwister i landet”. Ankom till Stockholm 28 maj 1703. [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Mantalslängd Kaulinranta 1701 ”Hust: Margeta sold:ns Hind: Drakes, optagit ödes hemman”. Hustru Margeta Drake finns på Mäki i Kaulinranta, 1/8 mantal i kontributionslängd 1703.

Ötå tgl 22 juli 1701, AIa:4, bild 370: Uppges att ”Solldaten Henrik Drake” enl köpebrev dat 15 juli 1699, sålt ”sin swärfaders frambledne Nils Erssons hemman [Kohkola] i Cauliranda” om 1/6 mantal till Johan Matsson som tagit Nils Erssons änka till äkta maka. Köpeskillingen var satt till 48 daler 6 öre kopparmynt och godkändes härmed. Enl Ötå tgl 22 juli 1702 s. 1173 då köpet slutligen stadfästes hade Nils Ersson syskonen Erik Ersson i Helsingbyn och Karin Ersdotter.

Ötå tgl 6 mars 1732 s. 179: I ett ärende gällande rättigheterna till Myllyjätkkä äng i Soukolojärvi kallades Henrik Ersson i Kaulinranta som vittnade ”at när han för några och 20 åhr tillbaka efter ärhållit afskied från Sålдатetiensten, kommit hit i socknen” hade han informerats om vem som nyttjade ängsmarken och han hade även ombetts att delta när brukarna skulle slå ängen vilket han nekat till då ängen låg på utmarkerna. Henrik kallas senare i ärendet ”afskiedade Sålдатen Drake”.

Ötå tgl 2 december 1734 s. 291: ”Förafskiedade såldaten Henrik Drake” intygades av nämndemännen ”nu för tiden om sina 64 eller 65 år gammal wara skall och merendels för sin siuklighet sängliggande samt at han i afseende till ett sådant sitt tillstånd och en kunbar fattigdom förr detta afsagt sig sitt i Cauliranda innehafde skattehemman [Mäki] och detsamma till qwinspärsonen Brita Andersdotter uplåtit, dels å betalning för des bristande årslöner, dels ock at få niuta af hånne sin födo och skiötsell uti des öfriga lifstid” vilket nu godkändes vid tinget.

Död på Mäki hemman i Kaulinranta den 6 juni 1740, 76 år gammal.

Hans Drake
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. ”35. Hans Drake Död d. 27 jului 1705” enl vakansrulla Torneå kompani dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Nils Mickelsson Drake
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen. Bror till Hans Mickelsson Drake, se nedan.

Ötå tgl 13 februari 1730 s. 97: Drängen Nils Nilsson i Kuivakangas krävde att få ”en ny och en gammal wallmars råck, en fårskinspäls och en kalfskinspäls, som hans adl:ne fader Nils Mickelsson Drake wid det han år 1706 för rotan till såldat utgått, uti boet eller på [sin brors] Mickel Mickelssons hemman qwarlämnat”. Drängen hade inkallat samtliga arvtagare till sin avlidne farfar Mickel Mickelsson i Kuivakangas: drängens farmor Margeta Nilsson, Nils Mickelssons bröder Mickel [husb på Mattila], Hans [se nedan], Jöns och Olof samt systemern Karin Mickelsdotter alla i Kuivakangas. Drängens anspråk godtogs av rätten som omvandlade de berörda persedlarna i kopparmynt. Ärendet finns tidigare omnämnt vid Ötå tgl 3 september 1728, AIA:7, bild 2590 AD där soldaten Nils Mickelssons bror Mickel Mickelsson uppgav att han övertagit hemmanet 1721 och att gården 1706 förestods av deras far Mickel Jönsson och efter honom av dennes änka Margeta Nilsson.

Johan Larsson Drake
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ötå tgl 16 mars 1711 s. 103: ”Solldaten Johan Larsson Drakes hustru Karin Nilsson” hade till detta ting instämt ”sin mans moster Anna Jönsdotter i Qwifwakangas om några sin sahl. swärmoders kläder som effter dess dödh skohla lembnat i Anna Jönsdotters hender”. Karin ansåg sig vara mer berättigad till dessa kläder än Anna. Anna hade dock finansierat Drakes mors, Karins svärmors, begravning med 24 daler kopparmynt. Det noterades också att ”det elliest är owist om Solldaten Drake ännu lefwer, hafwandes ej heller med sin hustru något barn uthan äre barnlöst folck”. Då Anna bekostat sin systems begravning ansågs Karins anspråk utan fog vilket beslutades.

Hans Mickelsson Drake
1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. 1712: 30 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 33 år ogift kan läsa. 1719: 40 år infödd gift 8 tj.-år. 1728: Enda bonde o utbytt sig. Bror till Nils Mickelsson Drake ovan. Sedermera husbonde på Tapani eller Pestilä i Kuivakangas. Hustrun ”K.h. Karin Drake” mantalsförs 1722 hos Hans Mickelsson Drakes bror Mickel Mattila i Kuivakangas.

36 Grym [Krymmi]
Kuivakangas

Soldattorp i Nedre Kuivakangas vid norra änden av Kuivajärvi.

Lars Henriksson Grym
1689-[1697]

Antagen 1689. Avgått senast 1697. Göteborg 1689 i Turtola, sjuk 1690-05-15 i Kalix kompani. Piteå 1694. Rote 36 vid roteringen 1695: Lars Grym som är trpt ifrån rote 39, som 3ne soldater hafver, bekommer här dess rote.

Olof Olofsson Grym
[1697]-[1708]

Antagen senast 1697. Inte återfunnen i militärt material. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 26 mars 1697 s. 494: Soldaten Olof Olofsson Grym bevisade sig förra sommaren ha gjort tjänst hos Henrik Olofsson i Niemis och krävde nu sin lön. Beslutades att Henrik skulle betala Grym 3 daler kopparmynt för tjänsten.

Ötå tgl 21 mars 1699 s. 471: Mats Henriksson i Kaulinranta kunde bevisa att han hade att fordra 9 skäl korn ”af Erich Erichssons [Mella] Enkia i Qwifwakangas, det och Soldaten Olof Grym tillstår, som är fullmächtig att swara på Enkians wägnar”. Grym och änkan utfäste sig att reglera skulden. Erikssons änka var Susanna Andersdotter [dotter till tidigare kyrkoherden i Övertorneå Anders Tornberg] som sedermera gifte sig med soldaten Olof Grym.

Ötå tgl 19 juli 1706 s. 228: Tvist ”emellan Jöns Mellas hustru Ella Andersdotter i Qwifwakangas kärende och soldaten Gryms hustru Susanna Andersdotter dersammastädes” angående hemmanets behållande och besittande ”som Susanna nu för tiden åboor som Mellas hustru föregifwer vara sitt”. Susanna menade att gården fallit i öde och upptagits av hennes man med vederbörligt tillstånd. Hemmanet skulle värderas och ärendet sköts till nästa ting. Not: Enl Ötå tgl 11 mars 1704 s. 912 ska ”Jöns Erichsson Mälla i Qwifwakangas” och hans ”förriga hustru” haft en skuld till änkan Margeta Grape ”förr än han rymbde till Norrige och lämbnade hemmanet i lägerwall”.

Ötå tgl 18 mars 1707 s. 573: Återupptogs ärendet. Jöns Mella i Kuivakangas som ”en tijdh war bårta ifrån sitt Skattehemman dersammastädes” då soldathustrun Susanna Andersdotter samma hemman emottagit ”och det nu i 11 åhrs tijdh besuttit”. Mella anhöll nu om att återfå sitt hemman. Susanna godtog detta om hon fick ersättning för den skuld hon betalat på gården och de reparationer av hus och jord hon genomfört. Då Susanna inte kunde visa hur hon vunnit sig hemmanet och aldrig lagfarit med det, så dömdes Jöns som dess rätta ägare. Han skulle dock betala Susanna 86 daler 15 öre kopparmynt för de hus hon byggt på hemmanet och de reparationer hon vidtagit enligt den besiktning som genomfördes den 20 september 1706. Hon skulle dock få bo kvar på hemmanet till dess att summan var betalad.

”H. Susanna sold:ns Olof Gryms” upptas i Kuivakangas vid mantalsskrivningen 1701. 1702 kallas hon ”hust. Susanna Mella”. Susanna mantalsförs på hemmanet tom 1707 [1707 finns även en son mantalsförd på gården].

Korpral Mickel Jönsson Grym
1709-1719

Antagen som gemen soldat 1709. Avgått 1719 Till: Korpral Frisk i Niemis. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vara sjuk vid mönstringen i Reval den 24 september 1710. Avancerade till korpral Grym under kommenderingen. Antogs vara död i Reval varför rotan lejde Jöran Jöransson från Keksholm till ny soldat. Mickel återkom dock från Finland med de få överlevande från Reval och anslöt till kompaniet

varpå Jöran Jöransson flyttades till rota nr 55 [se denne]. Detta förklaras vid mönstringen i Sanden den 27 september 1712: ”Corp: Mickel Jönsson Grym – Kommit if:n Finland och blef ställt för denna Rothan in juli emedan Jöran Jöransson blef Transporterat till N:o 55 som förr stått för denna Rothan”.

Under Mickel Gryms frånvaro i Reval och Finland tillsätts två soldater som ersättare på rotan. Först Mickel Henriksson Grym, husbonde med hustru och barn på Muotka i Kuivakangas. Enligt Ötå tgl 21 mars 1712 s. 369: Satt till soldat på rotan på fadern ”Hinrich Hindersson Kockoinens” uppmaning. Hade en yngre bror Johan Henriksson som ännu var ogift. Mickel befarade att om han skulle tvingas utmarschera riskerade hustrun och barnen att drivas ut på vägarna. Vid mönstring i Gävle 19 juli 1712 uppges att Mickel Henriksson Grym ”inställt för sig nu wid munstringen Jöran Jöransson, 30 år gl, född i Käxhollms län, ogift”. Jöran Jöransson flyttas i juli s:å till rota nr 82 Koppare i Övre Vojakkala i samband med Mickels Jönsson Gryms återkomst från Reval via Finland.

Mickel Jönsson Grym uppges vid mönstringen i Nykrog den 25 september 1715 vara ”Lejd 1709, ogift, 32 år kan läsa. Flyttad till Frisks korpralsrote i Niemis 1719. 1719: 36 år ogift infödd 10 tj.-år. Avsked därifrån 1724.

Ötå tgl 14 november 1729 s. 155: Omnämns ”förfaskiedade Corporalen Mickel Jönsson Frisk” som fullmäktig för Anna Jönsdotter i Ruskola i en tvist angående rätten till hennes fars Jöns Olofssons hemman i Ruskola.

Ötå tgl 28 mars 1734 s. 164: ”Föravskiedade Corporalens Mickell Jönsson Frisk” önskade och tilläts få tillträda sin ”moderbroders Jöns Olofssons i Ruskola åboende ¼ skattehemman”. Gamle Jöns och hustrun skulle få bo kvar på gården i lag med Mickels familj. Jöns kunde dock ”icke förtro” att Mickel skulle kunna sköta om honom och hustrun utan krävde att drängen Per Eriksson som Jöns tagit till sig skulle få bli kvar på gården tills Jöns och hustrun dör. Jöns hade i sig inget att anmärka på Mickels duglighet men menade att han nog aldrig skulle komma bra överens med Mickel. Pär sade sig inte vara intresserad av att stanna på gården utan ville ha ut sin innestående lön och sedan lämna.

Bror till Olof Jönsson Kohkoinen [1681-1758] på Järvenaita i Kuivakangas, söner till Jöns Henriksson Kohkoinen gift med en syster till Jöns Olofsson Juntti i Ruskola. Mickel flyttar till Juntti i Ruskola 1734 och dör där 1764. Erhöll tillsammans med hustrun Brita Jönsdotter Kohkoinen [1706-1751] åtta barn födda åren 1726-1746.

Johan Mickelsson Grym

1719-1724

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat 63 Frisk i Niemis. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 50 år infödd gift 1 tj.-år.

”Johan Mickelsson Grym” soldat på rote nr 63 [sic!] vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 26 juni 1722 konstaterades Johan ”förmedelst des höga ålderdom hwilket et starkt darrande af machtlöshet” gjorde honom oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

37 Lodvika
[Lådwika-Loijwika-Lådewika]
[Harnesk from 1757]
Kuivakangas

Rotan namngiven efter dess förste soldat. Angående Lodvikas soldattorpsjord i Poikkijärvi se Ötå tgl 9 december 1730 s. 246: Där omtalas mark vid Kuivajärvi som upptagits för närmare 40 år sedan av Erik Lodvika [soldat Lodvika 1689-1706] med byamännens tillåtelse och alltsedan vid berörde torp nyttjats. Marken skall ha legat alldeles intill "torpställshusen".

Erik Ersson Lodvika
1689-1706

Antagen 1689. Avgått 1706 Till: Död. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15 i Kalix kompani. Piteå 1694. Rote 37 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Erik Loijwika som för sig bygd huus, ty blifver han för roten. Enligt Erik Wahlberg, Tornedalica nr 5, 1968 s. 318 var denne Erik Ersson av Lovikkasläkten i Lautakoski.

"Erik Lodvika död d. 8 Julii 1706" enligt vakansrulla Torneå kompani daterad Posen den 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Död "in juni" 1706 enligt vakansrulla daterad Zhirmuny den 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Olof Persson Lodvika
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Clemet Lodvika
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Uppges vid mönstring av Lövängers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710. Synes ha varit gift med Brita Mickelsdotter som efter hans död bodde kvar på soldattorpet tills hon kördes därifrån 1712 [se nedan].

Korpral Erik Hansson Lodvika-Lodström
1711-1712

Antagen 1711-06-00 Avgått 1712-04-00 Till: Rustmästare Lodström. Bördig från Pekkala i Kuivakangas [son till Hans Ersson Pekkala se Ötå tgl 20 juli 1713 s. 154] och bosatt på hemgården och inte i soldattorpet vid Kuivajärvi. Bror till Mickel Hansson Pekkala och till Margeta Hansdotter gift med soldaten Olof Henriksson Roos i Juoksengi [hemförlovad från Stockholm 1710, se denne] sedermera borgare Hjulberg i Torneå stad.

Den 20 april 1712 donerar ”Rustmästare Erich Lodström” 30 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, LIa:1 s. 129].

Rustmästare 1712-1715 [1712: Står hemma i landet med manskapet, ”heter nu Lodhström”], förare 1715-1717, sergeant 1717-1719, reducerad sergeant 1719. Skall enligt Torneå rådhusrätt 8 maj 1723 ha äktat avlidne borgmästaren Abraham Burmans dotter Margeta, och anhöll om burskap i staden.

Erik Lodström drunknade den 26 augusti 1752 på hemresan från Malören, 60 år gammal. Eriks mor uppges i dödboken för Torneå stad ha hetat ”Ella Nilsdotter”. Vid samma händelse skall även 33-åriga Henrik Eriksson Granberg ha omkommit genom drunkning. Kropparna efter de två tycks aldrig ha återfunnits då något datum för begravning aldrig noterades.

Henrik Clemetsson Lodvika

[1712]

Omnämns 1712 [nedan] som soldat på rotan där han själv var rotebonde. Husbonde på Klemo i Kuivakangas och son till tidigare ägaren Clemet Clemetsson. Antagen sannolikt som ersättare sedan Erik Hansson befordrats till rustmästare Lodström 1712. I rullorna uppges dock rotan vara vakant 1712-1714.

Ötå tgl 18 mars 1712 s. 343: ”Knechte Enkan Brita Mickelsdotter i Qwifwakangas” [synes ha varit änka efter soldaten Clemet Lodvika ovan] besvärar sig över ”Solldaten Henrich Clemetsson angående något obrändt Tegell samt 3 gamla kiärill som Clemetsson skall giordt henne skada uppå uthi Solldats huusen wed det han som en af Rotebönderne skulle henne uthur Solldats huusen uthysa”. Parterna förlikades med att Henrik skulle ge änkan ett skadestånd på 3 Caroliner ”hwar wid och Enckan allfwarl. warnades intet mehra med wed och Tegells tilläggande betiena sig af Solldats hussen emedan hennes man döder är, och dee således åtskillede”.

Per Persson Lodvika

1714-1717

Antagen 1714-03-03 Avgått 1717-12-24 Till: Död. 1714: 18 år ogift, rymd ifrån Umeå 1714-09-18 vid det ryska anfallet, inställt sig 1714-12-29. 1715: 20 år ogift, commenderad på Flottan d. 25 Junij 1715.

Olof Olsson Lodvika

1718-1721

Antagen 1718-06-25. Avgått 1721-03-00 Till: Utbytt. 1719: 19 år infödd gift 1½ tj.-år. Enda bonde o utbytt sig. Husbonde på Klemo [Keskitalo] i Kuivakangas och rotebonde som själv gick soldat.

Mickel Ersson Lodvika

1721-1741

Antagen 1721-03-00 Avgått 1741 vid Willmanstrand. Till: Död. 1728: 28 år 7 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 35 år 14 tj.-år Wb gift. 1739: 39 år 18 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Restskattelängd 1742 Kuivakangas [Länräkenskaper verifikationer 1742 s. 1493]: ”Hustru Lucia Lådwicka – Mannen wid Willmanstrands action omkommen och slagen och änkan en tiggare som ingen hemwist eger”.

Ötå tgl 17 mars 1722, AIa:5, bild 352 hos SVAR: Soldaten Mickel Ersson Lodvika ansöker om arvsskifte på sin framlidne faders hemman ”hos Jacob Ersson i Junosuando”.

Ötå tgl 30 november 1733 s. 289: Soldaten Mickel Ersson Lodvika inkallas som vittne i en tvist mellan Mickel Nilsson [Hietala eller Kärki f. 1704] och Olof Olofsson [Klemo] i Kuivakangas kring en gärsgård vid "Mickonhaka" på Haapakylänsaari. Olof kunde inte godkänna Lodvika som vittne då han av Olof ansågs vara Olofs "afwundsman hwilket däråf skall härröra at Lodwika sedan han ifrån en annan till hans, Olof Olofssons, Rota blifwit transporterad skall begärt större lega än han [Olof] skall welat honom bestå; desförutan skola de ock wara med hwar andra i twist angående Lodwika Torpställs äng, hwilket ärende skall wid sist hållne Roteliqwidation till besynande blifwit utstaldt". Lodvika hade klagat över att den ängslått som har wid sitt Torpställe af Olof Olofsson ärhållit, ej skall warit af den indrägt som wederbort, hwilket skall wara lämnat till efterseende af det bärgade höet dock icke blifwit i liiquidationsinstrumentet infört". Denna stridighet medförde att rätten inte kunde godkänna Lodvika som vittne mot Olofsson. Mickel Nilsson ville då i stället att "des granne gamle Mickell Nillsson" [Vuolo född 1680] skulle kallas till tinget som hans vittne.

38 Löpare [Lööppäri] Kuivakangas

Erik Olsson Löpare
1691-1698

Antagen 1691. Avgått 1698 Till: Avrättad genom hängning. Piteå 1694 lagskriven. Rote 38 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Erik Löpare som här är utlejd, hafvandes roten utom honom ingen soldat.

Ötå tgl 22 mars 1697 s. 471: Soldaterna Erik Löpare och "Olof Huuki" stämde till tinget där Löpare anklagades för stöld av en kopparkittel. Löpare var inte närvarande och ärendet uppsköts till nästa ting.

Ötå tgl 25 februari 1698 s. 94: Löpare döms till döden sedan han erkänt en silverstöld i Matarengi kyrka. Avrättad genom hängning 30 juni 1698. Medåtalade och senare frikända för själva kyrkstölden var soldaterna Per Toll och Jöns Kieri samt bonden och tidigare soldaten Johan Höna i Kuivakangas [se dessa]. Enligt Löpare skall Toll kommit till honom och pratat om att hitta något att stjäla då han [Toll] inte wiste sigh annat före än swältta till döds". Sedan beslut tagits att göra inbrott i kyrkan hade Kieri och Löpare enats som att de två "skulle göra sigh siuka så att dee intet skulle komma till Exercitie mötet som då om een Lögerdagh hölts". Natten därpå begav de tre sig till kyrkan, öppnade ett fönster och bröt med hjälp av en järnstör från vapenhuset upp järngallret och tog sig in i sakristian, Löpare först och Toll därefter medan Kieri vaktade utanför. I sakristian yxade de upp två kistor och stal silver i form av "några Bägare och en koosa" och mynt ca 50 daler kopparmynt. Toll däremot nekade och sade att Löpare kommit till honom och erkänt stölden ur kyrkan och bjöd honom en del därav vilket Toll nekat. Kieri likaså nekade till all inblandning i den stöld som Löpare ansåg att han "warit med i råd, föllie och lijka deelachtigheet". Även Höna som aldrig blivit angiven av Löpare som delaktig i stölden, hävdade att han var oskyldig. Toll nekade fortsättningsvis och kunde inte svara på rättens fråga varför Erik Löpare kommit till honom efter stölden och erkänt den. Konstigt enligt rätten då Löpare "altdh warit hans förfölliare och afwundsman". Rätten ansåg att Kieri och Toll ljög och att de nu ställde Löpare ensam skyldig till den stöld de själva varit delaktiga i. Båda hade "en lång tijd haft ett fult och elackt rychte om sig men warit så listige och illplichtige med sin stöldh att ingen kunnat med dem komma under wädret". Löpare var den enda som erkände stölden hade aldrig tidigare ansetts tjuvaktig. På direkt fråga angående Tolls eventuella del i inbrottsstölden svarade rätten att "dee på sitt samwete häldre fälla än fria honom hälst och att det omöijeligt warit för Erich Löpare att komma allena in i Kyrkian med mindre de warit flera och hulpit till att uplyfta hwar andra". För att få Löpare att erkänna hade kyrkvärdarna

givit honom brännvin att supa varefter han erkänt och visat var i skogen han grävt ned silvret och pengarna i snön. Han även i detta berusade tillstånd hävdade att Toll och Kieri var delaktiga i stölden. Rätten noterade dock att när Toll rannsakats i rätten hade han stått intill Majoren och kyrkhoherden och ”darrat medh sin kropp som een fisk”. Trots detta valde rätten att fria honom, Kieri och Höna från ansvar. Kieri däremot dömdes vid samma tillfälle för tre andra stölder som han villigt erkände.

Svea Hovrätt gick på tingsrätten linje och dömdes Löpare till döden och den 16 maj 1698 fastställde Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen] domen. Men inte utan viss tvekan. En av riksrådets ledamöter ansåg att det fanns förmildrande omständigheter då faktiskt en stor del av stöldgodset återlämnats till kyrkan. En annan ledamot [greve Falckenberg] ansåg sig dock med gott samvete kunna ”döma honom til at hängia” som ett varnande exempel, en slutsats som också delades av den blott 15-årige nyblivne kungen Karl XII som deltog vid mötet. Nedre justitierevisionen, Högsta domstolen, protokoll 1698:1, 16 maj 1698 s. 252 i sin helhet:

”Herdhielm upläste Swea Hofrätts bref af d: 7 Aprilis sidstledne med bijlagd ransakning och dom öfwer Tiufwen Erich Löpare som stuhlit uthi Tornäo Kyrckia, hafwandes Pehr Toll och Pehr Jönsson Kerri [fel ska alltså vara Jöns Kieri, min kommentar] varit beskylte at hafwa hafft kunskap här utaf, men frijerkände allenast Toll fälter til 40 mark silvermynt böter.

Gr[eve] Gyllenstolpe, mitigans [förmildrande omständighet] är att stölden fuller excederar quantumet i straffordningen; Men det stulna godset mästandels igenbekommit och eij alt Kyrckian tilhörigt uthom som barnepenningar som varit i kyrckian satte.

Gr[eve] Falckenberg, quantum öfwerstijger straffordningen och kan iag med gott samwete döma honom til at hängia, ty hans intention hafwer aldrig varit att låta godset komma igen, och om sådane eij blifwa straffade läre kyrckiotiufnad alt för mycket taga öfwerhanden.

Kongl. Maj:t för exempel skull bör han mista lifwet och hängia.

Resol: Swaras Swea Hofrätt detta och att der låta sådant komma til behörig execution”.

Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1699 s. 426: Uppställning över fångar som vid häradstingen blivit dömda till döden och som suttit fängslade innan avrättning: ”Soldaten Erik Löpare innesuttit ifrån d. 23 Febru: 698 till 30 Junij 698 då han uphängdes”.

Kuriosa: Enl kyrkoräkenskaperna köpte sexman Per Henriksson nytt glas till fönstret i sakristian den 29 januari 1698. Den 5 februari försågs sakristiafönstret med nytt järngaller.

Soldat Löpare
[1700]-[1708]

Antagen som ersättare för avrättade Erik Löpare senast inför utmarsch år 1700 men okänd till namnet. Då det saknas uppgifter om annan soldat på rotan antas denne vara den som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Måns Persson Löpare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövångers kompani. ”38. Måns Löpare” kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”död i Ref:l d: 19 Sept:br”.

Från Henrik Erssons hemman [Kuitu], rotheemman för nr 29 Commis i Juoksengi, heter det vid roteranssakningen 1727: ”En man utgådt till soldat 1710 till N. 38 eller Löparens rota”.

Måns Persson Pahaherra husbonde [kom hit som måg] på Maaherra i Kuivakangas i längderna 1703-1709. Hustru Karin Jönsdotter, kallad ”Kh Karin Pahaherra” vid mantalsskrivningen 1711. Karin dog 1743, 90 år gammal. Karins far ”Jöns Pahaherra” är nybyggare sist i Kuivakangas i tiondelängd 1701 [Länsräkenskaper verifikationer 1701 s. 145], ”Pig: Karin Pahaherra” benämns som ”nybyggare” sist i Kuivakangas i kontributionslängd 1702 [Länsräkenskaper verifikationer 1702 s. 1034]. Pigan Brita Pahaherra i mantalslängd 1724 identisk med svärdottern Brita Viniksdotter gift med sonen Per Månsson sedermera husbonde på hemmanet.

Ötå tgl 2 september 1728, A1a:7, bild 2580 AD: Omtalas i ett skuldmål hustru Karin Jönsdotter i Kuivakangas och ”hännes afl. Mann Sältdaten Måns Löpare”.

Ötå tgl 18 november 1729 s. 180: Brita Winniksdotter i Kuivakangas anför på sin svärmors Karin Jönsdotters i Kuivakangas vägnar ”som skulle hustru Anna Josephsdotter och des man Johan Johansson [se nedan soldat Löpare] i bem:de by år 1710 då hennes Brita Winiksdotters swärfader Måns Pärsson för deras eller Löparens rota blifwit antagen till såldat honom utom des ordinarie lön och lega” även av Anna och Johan för att han gick soldat för rotan skulle få 70 daler kopparmynt, en ko, två specie Caroliner, ett skäl korn och sex ruckor hö vilket Brita och svärmodern nu krävde av Anna Josepsdotter då inget av detta ännu utbetalats. Som bevis inlämnade Brita och Karin en kopia på ett brev som Måns skickat till sin hustru Karin ”dat. Stockholm d. 22 Junii 1710 ”därutinnan dessa pänningar och pårsedlar befunnos wara hälle till infordring lämnade”. Anna menade att hon redan givit Måns Persson allt det som överenskommit och uppvisade Måns kvittens på varorna och pengarna daterat 9 mars 1710 där han bekräftar att han av Johan Johansson i Kuivakangas och hustrun Anna Josepsdotter erhållit ”all den rättighet som honom, för Löparens rote utskrefwen, tillkommit at så wäl i monderings sorter som pänningar”. Kvittot skall ha signerats av f.d. länsmanen Anders Henriksson. Anna Josepsdotter friades helt från Karin Jönsdotters krav.

Johan Johansson Löpare
1712-1714

Antagen 1712. Rymt 1712 och 1714 och därefter ersatt av yngre brodern Erik Johansson. Båda söner till Johan Ersson Kerttu på Rovandpää i Kuivakangas. Mönstring i Gävle 19 juli 1712: ”38. Johan Johansson Löpare Rymd d. 27 Maii 1712”. Mönstring 1715 jan/febr av hemmavarande och vakanta rotar: 38. Johan Johansson Löpare ”Rymt ifrån Torneå under Marchen d. 1 April 1714 med sin hela mundering som är enda Bonde, absens”. Mönstring i Nykrog 25 september 1715: 38. Johan Johansson Löpare Enda Bonde, Rymt i Landett d. 1 april 714. Rothan Vacant. Rymt med full mundering, vacant. Mönstring 10 december 1719: 38. Johan Johansson Löpare rymt in april 714. Rotan ersatt med Erich Johansson 1719 in Julij, 30 år, ½ tj år, infödd, gift. Denne Erich såsom enda Bonde utbytes emot Johan Johansson 19 år, infödd, ogift, hwilken approberes. Rullorna uppger att rotan var vakant 1714-1719 men enligt tingsprotokollen har dock yngre brodern Erik ersatt Johan som soldat redan 1714 sedan Johan, trots rymningen, erhållit ”H:r Landshöfdingens resolution att förestå hemmanet”, se nedan.

Ötå tgl 20 juli 1713 s. 153: Käromål som ”Johan Ersson Kerttu i Qwifwakangas by andrager emot sin son Solldaten Johan Johansson Löpare och thess nu närwarande hustru Anna Josepsdotter” där Kerttu anklagar sonen för att ”willia sökia betrijda honom fadren hemmansbesittningsrättigheeten till dess 1/8 mantals skattehemman [Rovandpää] i samma by”. Pga sonen och sonhustruns ”ondska och

wrångwjsheets skull” hade han fått lämna gården och röjt, brukat och besuttit en liten del av hemmanet. Anna menade att hon nu i 3 ½ år ”sedan fadren afflydde” förestått hemmanet samt att hennes man ”wore till Solldat för Rotan och samma hemman nu ståendes”. Anna menade att fadern ville tillsammans med ”den yngre sin son” [Erik se nedan] inrymma hemmanet och driva Johan och Anna därifrån. Rätten beslutade att Johan Ersson Kerttu och hans hustru var rättmätiga ägare av hemmanet till sin död och att sönerna först därefter kunde tvista om vem som skulle äga det.

Se vidare under Erik Johansson Löpare, nedan.

Erik Johansson Löpare
1714-1719

Yngre bror till företrädaren. Enligt rullorna soldat för rotan 1719 men enligt tingsprotokoll antagen som soldat sedan brodern Johan Löpare rymt i april 1714. Brukade fädernegården Rovanpää i Kuivakangas. Mönstring 10 december 1719: 38. Johan Johansson Löpare rymt in april 1714. Rotan ersatt med Erich Johansson 1719 in Julij, 30 år, ½ tj år, infödd, gift. Denne Erich såsom enda Bonde utbytes emot Johan Johansson 19 år, infödd, ogift, hwilken approberes.

Ötå tgl 19 mars 1713 s. 138: Drängen Erik Johansson i Kuivakangas anklagar profossen Mickel Nilsson i Matarengi för att Mickel med våld gripit honom ute på kyrkovallen på juldagen när han kom ut ur kyrkan, fört Erik till Mickels gård där Erik slagits i järn. Erik ville nu veta varför. Mickel förklarade att han tog in Erik för att Erik själv ”skulle hafwa omsorg om sin arresterade broder Johan Johansson Löpares uppehälle och wacht”. Ordern från befallningsmannen hade varit att rotebönderna ”borde sielfwa wachta sådane fasttagne förrymbde Solldater eller de som höllo sig undan”. Profossen hade försökt få rotebönderna att hålla vakt men då detta misslyckats grep han Erik. Att det skedde vid kyrkan på juldagen berodde på ”att denne Erich Johansson sig alltid höllt i skogen som och elliest skall warit anslagen till Tråssdräng och nu sedermera som Länsman [Israel Swan] berättar blifwit för en löösdrifware förklaradt” sedan brodern Johan Löpare ”såsom enda Bonde dock ännu Solldat, erhållit högwälborne H:r Landshöfdingens resolution att förestå hemmanet”.

Eriks far Johan Ersson skall ha sett på när Mickel grep Erik i axeln och sprungit efter Mickel när denne drog bort Erik ”uthur follkhopen” på kyrkovallen och väl inne i Mickels pörte skall Mickel ha slagit honom tre gånger ”medh ett piskskafft”. Johan Löpare skall på juldagen ha släppts fri ur profossens järnfängsel. På frågan om varför Johan släpptes fri svarade Mickel att Johan som hjälpt Mickel att ta fast Erik ”skulle få gå i Badstugun och bränna bett [ohyra] utur sine kläder el:r dem ombyta”. Om nu Johan redan var frisläppt undrade rätten varför Erik blev gripen varpå Mickel svarade att han grep Erik för att sedan vänta tills länsman kom hem så att han kunde rådfråga honom. Erik satt i järn i 6 dygn och hade blivit sjuk på kuppen men vid ett tillfälle när Mickel var borta gick han ”med handklåfworna” hem till sin far.

Rustmästaren Erik Lodström vittnade att när Mickel drog bort Erik spjärnade Erik emot och tröck hälarne i marken men då hade Eriks bror Johan Löpare kommit profossen till hjälp och ”fattade Erich i andra armen och så förde de honom emellan sig till Prophossens gårdh”. Klockaren Henrik Jönsson hade lämnat kalken och fått en måltid i prästgården och på vägen tillbaka gått till profossens gård och där hittat en brottningsmatch ”/”alla i en knåda ell:r kippa”/ mellan Erik, Mickel, Johan Löpare med hustru samt Johan Ersson med hustru. Klockaren ropade efter vatten ”att slå öfwer dem att de måtte skillias åht”. Johan Löpare höll sig undan efter slagsmålet och hade inte setts till. Mickel erkände att han gjort illa ”på en så stor högtijdsdag”. Rätten diskuterade och kom fram till att den lagskrivna soldaten Johan Löpare hade undanhållit sig ”wid uhtmarchen” varför han gripits. Erik hade varit närvarande vid

utskrivningen men ogillats av landshövdingen. Mickels syfte var att sätta Erik som soldat istället för Johan. Detta var orsaken till själva gripandet. Mickel dömdes för att han slagit Erik i järn och ”pint och plågad” honom [utan synbar orsak] denna högtidsdag då julfrid skulle råda, till 40 mark silvermynt i böter.

Ötå tgl 18 mars 1714 s. 339: Framgår att Johan Löpare suttit tre veckor ”som en Arestant” i Mickel Prophoss pörte.

Ötå tgl 17 mars 1714 s. 334: När tvisten mellan bröderna om faderns hemman fortsatte noterades att Erik inte var ”tillstädes uthan på postering åstad commenderadt”. Det konstateras vidare att pappan och sonen Johan avflyttat från hemmanet och bosatt sig avsides där de brukade en del ägor ”men Erich Johansson som går och står Solldat för hemmanet sitter på gården”.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 78: Besvärar sig Erik Johansson i Kuivakangas mot ”sin äldre Broder Johan Löpare för det han skall willia drifwa honom if:n deras faders hemman”. Johan hade ”förrymt till Norrige 1716 enär han skrefs till såldat och således lemnat hemmanet uti wanryckte och så godt som öde samt altsammans af det lösa som för händer kommit med sig affört, men nu igien der if:n tillbaka kommit och will besittia hemmanet”. Johans hustru Anna var närvarande berättade ”sig warit allenast på köpenskap till Norrige der at uphandla sig uppehälle”. Erik menade sig sedan 1718 gjort flera förbättringar på gården. Rätten beslutade att Johan, i egenskap av äldre bror, hade större rätt till hemmanet framför den yngre brodern och bör besitta faderns hemman. Johan skulle ersätta Erik för de utgifter han haft på gården och därefter skulle Erik ge sig av.

Erik uppges vid tinget 9 mars 1732 s. 232 vara gift med Malin Jönsdotter dotter till Jöns Eriksson och Gertrud Mickelsdotter båda avlidna senast 1731 då inventariet efter deras kvarlåtenskap upprättades den 27 maj. Malin hade bröderna Pål, Clement, Jöns, Mickel [övertog gården] och Erik Jönsson samt systrarna Gertrud [se nedan] och Brita Jönsdotter [piga i Kuivakangas]. Tinget prövade arvet efter avlidna Jöns och Gertrud. Not: Jöns Eriksson Toolainen kom från Huhtasaari som måg till Mickel Mickelsson Kerttu på Paavo hemman i Kuivakangas och övertog ägandet på 1690-talet. Sonen Mickel övertar hemmanet efter föräldrarnas död. Se även Ötå tgl 11 september 1732 s. 326 där Mickel Jönsson med hustru och omyndiga barn meddelar att han pga oförmåga att gottgöra sina bröders Jöns och Påls arvedelar, till våren skall överlåta hemmanet till Pål mot att Mickel med familj lovades underhåll ”till döde dagar” och de omyndiga barnen till dess de själva kunde sköta sin försörjning. ”Mickells wahnføre Broder” Jöns skulle få bo kvar på gården.

Johan Johansson Löpare

1719-1741

Antagen 1719-12-00. Avgått 1741-09-03 Till: Korpral på rote nr 74 Rolig. 1719: 19 år infödd ogift. 1728: 27 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 34 år 15 tj.-år Wb gift. Recruerings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Hemmansbrukare, Johan hade ingen karl att presentera, och af jordaboken samt mantalslängden befants att svågern Erik Jönsson står skrifven för 1/8 mantal Crono, men Johan för dräng, altså står Johan. 1740: 39 år 20 tj.-år Wb gift. 1741: 40 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1741-09-08.

Ötå tgl 9 mars 1732 s. 232: Soldaten Johan Löpares hustru hette Gertrud Jönsdotter, syster till Erik Johansson Löpares hustru Malin Jönsdotter, se ovan.

39 Wijk [Viiki]
Kuivakangas

Lars Persson Wijk
1677-1697

Antagen 1677-12-00 för faderbrodern Lars Jakobsson i Ruskola [Äimä i Mikkolansaari]. Avgått: 1697-03-00 Till: Kasserad. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694 lagskriven. Rote 39 vid roteringen 1695: Lars Grym trpt till rote 36, Per Toll trpt till rote 42, Lars Wijk är bonde och soldat. Husbonde på Pieti [Ranta-Mattila] i Kuivakangas [rotehemman för Wijks rota], måg till företrädaren på hemmanet Nils Hansson.

Ötå tgl 27 mars 1686 s. 848: "Lars Persson i Ruskoila een 678 lagskrifwen Soldat befans efter H: Leutenanten Bruuns annotation 3 gånger förrymbdt knechte tjänsten, men hans faderbroders son blifwit tagen i stället; derföre måste den lagskrefne Lars stå i knechte tjänsten till nästkommande General Munstringh och den andra som interim blifwit tagen i stället bör så länge slippa och blifwa fri".

Ötå tgl 21 februari 1695 s. 493: Soldaten Lars Perssons i Kuivakangas ansåg sig berättigad att återfå "Hauta Nittu Engh" av Erik Mickelsson i Mikkolansaari. Det nämns vidare att ängen tidigare varit pantsatt "af Soldatens hustrus Broder Hans Nilsson".

Kasserad i mars 1697, "har bräck gammall och odugl." efter 21 år i tjänst där han uppges ha "warit i Skåne", dvs deltagit i det skånska kriget enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på "kneckter af Regementet" som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Ötå tgl 5 december 1730 s. 201: I en tvist där nämndeman Mickel Olofsson [Käyräsvuopio] i Ruskola hävdar rätten till Vuopionpää äng, omnämns som vittnen några gamla män "Lars Pärsson" i Kuivakangas, Jöns Olofsson och Per Persson [90 år] i Ruskola samt Joseph Jönsson [36 år] i Niemis. Mickel Olofsson i Ruskola menade sig inte ha något förtroende för Lars Persson "eftersom denne wid såldateutskrifningen år 1684 skall sig undanhållit och hans, Mickel Olofssons, broder Joseph således kommit för honom at utskrifwas". Mickels jäv mot vittnet Lars Persson ogillades då "Lars Pärsson berättades siälf hafwa in till år 1697 i samfalte 20 år wärckeligen warit såldat". När väl Lars tilläts vittna uppgav han "på sitt 75 år förmälte sig intet vidare Wuopionpä ängesland angående äga at andraga än allenast at han för ungefär 50 [år] sedan bärgat med Mickel Olofssons fader Olof Jönsson...eljest huru ängeslandet efter den tiden blifwit bärgat förebar han sig wara obekant efter som han icke långt derefter blifwit utskrefwen till såldat uti 21 år därwid förblifwit och wid hemkomsten icke i Ruskuila utan i Qwiwakangas wistats".

Död i Kuivakangas 31 januari 1748, 98 ½ år gammal.

Mickel Mickelsson Wijk
[1698]-1706

Antagen: Som ersättare för Lars Persson senast 1698. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. "Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 dvs kort tid efter slaget vid Fraustadt [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

”Död d. 3 febr. 1706” enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Mickel Mickelsson Wijk står som rotebonde på Tapani eller Pestilä hemman i Kuivakangas vid roteringen 1695 men uppges ha ”nödgets lembna hemmanet öde för den dyra tiden skull och låta leija sig till soldat för rotan och åter en annan Mickel Mickelsson Kåckonen benämbd opt. hemmanet 1705 och brukat till 1717”. Senare i samma text finns uppgivet att ”åfwannemde första åbo [Mickel Mickelsson] är utgången till solldat”. [Roteransakningen 1727].

Vid Ötä tgl 1 mars 1698 s. 115: Nils Niuro i Alkkula låter instämma ”Soldaten Michel Michelsson i Qwifwakangas om ett Träskfiskiebruuk Åhtanajerfwi benembdh som han [Niuro] förmeenar wara sitt hemman tillhörigt”. Dock skall soldaten inte ha varit tillstädes ”hwilken intygat gått ifrån hemmanet och det samma aldeles lämbnat till ödesmåhl så att hemmanet är för Crono antecknat”. Ärndet kunde inte avgöras förrän ”en annan åboo kommer på Mickel Mickelssons hemman”.

Mantalslängd Kuivakangas 1698: ”Solld: Michell Michelsson” med en knekthustru på gården. Vid mantalsskrivningen 1701 uppges ”Michel Michelssons h:n öde”.

Mickel Jönsson Wijk
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nils Larsson Wijk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti och uppges vid mönstringen där den 24 september 1710 vara ”död d. 10 Sept:r i Ref:l”.

Mantalsförs som husbonde med hustru på Kärki eller Saari hemman på Kylänsaari i Kuivakangas 1706-1709, vid mantalsskrivningen 1710 finns ”h. Anna Nils Larssons” på hemmanet. 1711 finns i Kuivakangas ”h. Anna Wijk”. Gården öde 1718. Om Anna Wijk och hemmanet sägs i restuppbörden 1716: ”Utfattig och i grund ruinerat af fjjenden.

Nils Larsson Wijk var son till företrädaren på hemmanet Lars Mickelsson. Sonen Mickel Nilsson Wijk övertar hemmanet tiotalet år efter faderns utmarsch och vid roteransakningen 1727 noteras om honom att ”åboens fader utgådt för hemmanet till soldat”.

Ntä tgl 28 juli 1712 s. 391: Uppges att Tomas Olofsson Bäck som vid sista utmarschen utgått för Per Hurus rotelag i Haapakylä, skall ha avlat barn med Karin Erikdotter i Kuivakangas som åtta dagar efter midsommar 1712 fött en flicka hos Olof Kitti i Karungi. Karin uppgav att barnets far var ”een Solldat som nu weed sidsta utmarze uthgick wedh nampn Tomas Olofsson Bäck, Sålldat för Per Hurus Rotelag i Hapakylä”. Karin hävdade att barnet avlats under äktenskapslöfte och uppvisade en silverring och 1 Carolin ”som skall Bäsken henne gifwit allaredan för ett åhr sedan då dee tillsammans warit i Öfwer Torneå Prästegård”. Ingen belandelse ska ha skett förrän Karin”tagit afsked” från tjänsten i prästgården och tagit tjänst hos ”Bäskens Rotebonde” Per Huru. Då Karin gjorde ”Skåtmåhl på en frånwarande

Solldat i Kongl. Maj:tz tjenst att wara barnfadren” och som inte kunde förklara sig skulle saken få bero tills dess detta kunde examineras med förhör vid regementet och därefter avgöras vid Ötä tgl där beblandelsen skett.

Ötä tgl 16 mars 1713 s. 110: Återupptogs ärendet. Här kallas han korrekt ”Solldaten Tomas Olofsson Toll under Torne Compagnie”. Karin förklarar varför hon sig ”förr farit willse om tillnamnedt menar hon ej wara undran wärdt som och saken wart förehafd i ett annadt Tingslag som ingen kunde om tillnamnet så noga kunskap hafwa”. Att barnet som ännu levde avlats under äktenskapslöfte ville hon intyga via vittnen, några ärliga hustrur: ”Nembl. Nills Larsson Wijks hustru Anna Hansdotter i Qwifwakangas och hustru Anna Jönsdotter i Hapakyla soldaten Nills Wings hustru”. Samtliga vittnen intygade att det skett under äktenskapslöfte. Rätten beslutade att Toll som ”är stadder i fält” skall förhöras av krigsrätten innan beslut tas.

Thomas Thomasson Wijk

1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: 30 1/3 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 34 år gift kan läsa. 1719: 38 år infödd gift. 1728: 48 år 16 tj.-år Wb gift, är gammal siuk och bräcklig efter wederbörandes intygande, får avsked.

Från Aunes i Kuivakangas och son till Thomas Ersson Aunes. ”Thomas Wijk” upptog enligt roteransakningen 1727 hemmanet Jaako i Kaulinranta från öde 1722. Född 1686 död 1752. Hustru: Karin Nilsson Ollikainen från Tengeliö, dotter till Nils Olofsson Ollikainen. Omgift med Brita Hindersdotter från Marjosaari.

I restuppbördslängden för år 1730 uppges [Länräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1731, s. 1355]: ”Cwiwacangas Förefskiedade Soldaten Michel Wijk – Förefskiedade Soldaten Thomas Wijk /:hwilken förmentes wara den samma som här kallas Michel Wijk aldenstund ingen afskiedad soldat med det senare namnet i Cuiwacangas finnes:/ berättades wara uti ett så utfattigt och uselt tillstånd at hos honom till denna rests betahlning ingen nogsam tillgång skal stå at förmoda, skolandes han icke ens med så tillräckeliga kläder wara försedd at han kunnat sig til förklaring öfwer denna rest här infinna”.

40 Kieri

[Lejon from 1757]

Kuivakangas

Rotan namngiven efter dess första soldat Jöns Kieri.

Jöns Jönsson Kieri

1678-1701

Antagen 1678-02-00. Avgått 1701 Till: Avsked. Går för eget hemman [Kieri] i Qwifwakangas. Bliven hemma i landet 1678 vid utmarsch. Sjuk Christianstad 1679-10-21, i Livkompaniet. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1679-1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 40 vid roteringen 1695: Jöns Kiärji som är bonde och soldat blir för roten, Jöns Steen trpt till rote 43. Gift med Justina Eriksdotter, dotter till Erik Pålsson [Rovanpää] i Kuivakangas. Enligt Ötä tgl 22 november 22 november 1735 s. 254 hade Justina ”för ungefär 20 år sedan aflidit”. Tillsammans hade makarna sonen Erik.

Förmedlingslängd Övertorneå socken 1679, Kuivakangas: ”1/4 mtl Jöns Jönsson sielf uthgammal och siuklig, sonen uthgådt knecht, ingen manshielp på hemmanet, bortmist sin häst och 1 koo, haf:r 4 små barn at försöria och alenast 2 koor, litet sådt” [Länräkenskaper, verifikationer 1679, bild 2360].

Son till 12-man Jöns Kieri. 1698 står ”Solld: Jöns Kyrjij” för gården.

Ötå tgl 25 februari 1698 s. 94: Soldaterna Per Toll och Jöns Kieri samt bonden [tidigare soldaten] Johan Höna var medåtalade men frikändes för en inbrottsstöld i Övertorneå kyrka. Soldaten Erik Olsson Löpare [se denne] döms till döden för inbrottet och avrättas genom hängning den 30 juni 1698. Toll dömdes till 10 daler kopparmynt i böter för att han ”dölgf förenembde Kyrkiotyfnadt” och Kieri till 28 daler 16 öre kopparmynt för ”för åthskilliga tyfnader hoos en och annan”.

Understucken Lövångers kompani. ”40. Jöns Kiry fåt afsked in octob: 1701” enl specifikation på avgångna vid Lövångers och kapten Jakob Grubbes kompani daterad ”Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705” [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

”Jöns Kire i Torne Sochn” finns upptagen bland de ”Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]” 1701 ”alla siuka och brecklige” för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Jöns fall ”118 Muhl, 7 mihl på andra sijdan om Torne stad” [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Not: I ett tingsärende vid Ntå tgl 7 mars 1702 s. 1145 omtalas summan penningar [12 öre silvermynt] som ”den afskiedade Soldaten Käreswopi” [ej namngiven mer än så] erhållit av fältväbeln Herman Olofsson i Karlskrona inför hemresan. En annan föravskedad soldat Jöns Mickelsson Steen [se rote nr 43 i Haapakylä] omnämns i samma ärende avseende betalningen i Karlskrona. I räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34] framgår att åtta soldater från Tornedalen hemförlovas från vinterkvarteren i kurländska Rolshoff i oktober-november 1701, via Karlskrona till Stockholm och därifrån vidare till sina hemorter. En av dessa är soldaten Jöns Steen från Haapakylä. Bland de övriga finns ingen soldat ”Käreswopi”, däremot Jöns Jönsson Kieri i Kuivakangas som i samband med hemförlovingen benämns ”Jöns Kiry” och ”Jöns Kire”. Jag bedömer att det rör sig om ett missförstånd och att den hemförlovade soldaten ”Käreswopi” som omnämns i tingsärendet är identisk med Kieri.

Skrivs tillsammans med tredjeman Mickel Nilsson Höna [se denne] i mtl 1699. Mickel övertar Jöns Kieris plats i mantalslängden år 1700. ”H: Brita 3:ns Michel Nilsson Hönas” finns upptagen i Kuivakangas mtl 1701 och bland tremänningarna i samma längd. ”Michel Nilsson Hönen” finns med hustru i mtl 1702 på Kieri och står för gården 1703.

Ötå tgl 20 juli 1703 s. 777: Jöns Jönsson Kieri i Kuivakangas besvärande sig över att Mickel Nilsson Höna ”i samma byy hafwer för några åhr [sedan] inträdt på hans framledne faders hemman i bemelte Qwifwakangas byy och det igenom Rådman Carl Björkmans tillåtelse som uppå samma hemman een giäldsfordran haftt à 111 daler 24 öre kompparmynt för hwilket hemman han Jöns Kieri uthi 26 åhrs tijdh gått soldat och ingen lega af hemmanet niutit”. Kieri hade dessutom den 10 april i år betalat av 20 daler på skulden till Björkman varför Kieri nu krävde att få tillträda sin faders hemman. Höna menade dock att hemmanet var så gott som öde när han upptog det och att han förbättrat både grödor, hus och betalat av en del av skulden. Rätten konstaterade att Kieri hade arvsrätt till hemmanet. Höna hade aldrig sökt lagfart på hemmanet när han flyttade in och intygades vara ”nu till Soldat skrifwin” [synes ha

skaffat sig ersättare då han veterligen aldrig tjänstgjorde som soldat]. Beslut: Kieri skulle få tillträda sin faders hemman men skulle först efter värdering av gården, betala dels Höna för de utlägg han haft och sedan reglera skulden till Björkman. Därefter fick Kieri tillträda hemmanet.

Ötå tgl 18 juli 1704 s. 940: Höna kräver Kieri på ersättning på 107 daler för de omkostnader han haft på Kieris hemman. Kieri lovade att betala efterhand när han får besitta hemmanet och njuta dess gröda.

Ötå tgl 9 mars 1705 s. 454 och 458. Tvist där Mickel Nilsson Höna kräver Jöns Kieri på 107 daler kopparmynt för en skuld på gården som Höna betalat och för det arbete han nedlagt. Jöns som även han var närvarande vid tinget dömdes att om han inte inom ett år betalade pengarna till Mickel skulle han förlora sin börsrätt till hemmanet.

Ötå tgl 18 juli 1705 s. 521. Jöns Kieri skall enligt en dom 20 juli 1703 fått rätt att lösa ut Höna från hemmanet mot att han betalade 107 daler kopparmynt. Nu hävdade Kieri att Höna vägrat ta emot pengarna. Rätten dömde Jöns Kieri som rättmätig ägare av hemmanet och att Mickel skulle bege sig därifrån.

Hans Kieri

1702

Antagen 1702. Avgått 1702 Till: Död. Understucken Lövångers kompani. Synbarligen en av de icke namngivna nya rekryter som lämnar Torneå den 24 mars 1702 och som skulle ansluta till regementet i Sandomierz i november s:å. "Hans Kiärj död in Nov: 702" enl vakansrulla Lövångers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Kieri

1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Lövångers kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Lars Kieri

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti och "40. Lars Kierj" uppges vid mönstringen där den 24 september 1710 vara "död d. 10 Sept:r i Ref:l".

Mickel Thomasson Kieri

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-04-01 Till: Rymd i Torneå under marschen. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1714-04-01 rymd med hela sin mundering.

Rotan vakant 1714-04-01 - 1718-06-25

Elias Eliasson Kieri

1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 19 år 1½ tj.-år. infödd ogift. 1728: Elias Eliasson tient 6 år. Fådt interims afsked in Novemb 1724, ehrsatt in Martii 1726.

Husbonde Pitkäniemi på Petäjävaara i Kuivakangas och son till företrädaren Elias Henriksson Kieri [f. 1662, d. 1747] ohh sedan 1691 Malin Johansdotter/Jönsdotter. Soldaten Elias Kieri begärde vid tinget Ötå tgl 8 mars 1722 s. 346 arvsskifte på sin faders hemman i Kuivakangas. Död senast 1729 enl Ötå tgl 26 november 1729 s. 256. Hade hustrun Karin Mickelsdotter i Kuivakangas [dotter till Mickel Jönsson Mattila ohh Karin Ersdotter Tolainen].

41 Höna

[Hörning from 1748]

Kuivakangas

Soldattorp i Rahtulanpää möjligen namngivet Höna efter släktnamnet Höynä.

Johan Staffansson Höna

1695-[1696]

Antagen 1695. Avgått senast 1696 Till: Ersatt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om mantalsskrivning 1695 [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Johan Staphansson i Qwifwakangas står [lagskriven] sielf” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Går för eget hemman i Qwifwakangas. Rote 41 vid roteringen 1695: För roten ställes Johan Staphansson som är bonde och soldat. Husbonde på Korvola ca 1695-1715, synes ha drunknat 1715.

Ötå tgl 25 februari 1698 s. 94: Soldaterna Per Toll och Jöns Kieri samt bonden [tidigare soldaten] Johan Höna var medåtalade men frikändes för en inbrottsstöld i Övertorneå kyrka. Soldaten Erik Olsson Löpare [se denne] dömdes till döden för inbrottet och avrättades genom hängning den 30 juni 1698.

Mickel Jönsson Höna

[1696]-[1708]

Antagen senast 1696 lejd av företrädaren Johan Staffansson i Kuivakangas. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 2 december 1696 s. 709: ”Soldaten Mickel Jönsson i Qwifwakangas” anklagas för en stöld ur en bod vid Per Jönssons [Huru] i Haapakylä träskfiske. Mickel frikändes från anklagelserna och varnades för att framdeles beblanda sig med ”sådana tiufa partie”. Den verkliga tjuven ansågs vara Erik Olofsson i Kuivakangas som kommit till träskfisket i lag med soldaten men som på egen hand förövat stölden.

Ötå tgl 2 december 1696 s. 710: Johan Staffansson i Kuivakangas anklagade ”sin lego soldat Mickel Höna” för en ko som hans ansåg att Höna tagit och inte gottgjort Staffansson på knektlegan.

Ötå tgl 23 mars 1699 s. 473. Nämns som ”soldaten Mickel Höna”. Mickels hustru Brita Eriksson var skyldig handelsman Henrik Eriksson 27 daler kopparmynt för varor hon erhållit av handelsmannen. Höna tillstod skulden men ansåg att den skulle betalas av ”dess swärmoder” [ej namngiven]...”efftersom Soldaten uthur dess boo ännu intet sin hustrus arfslått utbekommit”. Dock ansåg rätten Höna skyldig att reglera skulden då ”Soldaten Hönas hustru detta sielf tagit till läns och heem till sin mans nytta fört medh dess willia och wettskap”.

Jöns Höna

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Ref:l".

Vid roteransakningen 1727 uppges att från Henrik Erssons [Toolanen] hemman i Juoksengi, rotebonde i rote nr 26 Lampa, en "man af samma hemman länt 1710 till 41 eller Hönas rota".

Mickel Ivarsson Höna

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Iivari i Kuivakangas och son till Ivar Ivarsson Rahtu och Brita Eriksdotter.

1712 mantalsförs "h. Margeta Michel Ifwarssons" på gården. Bror till Hans Ivarsson Hellberg, se rota nr 46. "Mickel Ifwarsson nygiff" skänker 24 öre till Övertorneå kyrka den 6 juni 1708. Avseende Iivari uppges vid roteransakningen 1727 att gården legat öde 1719-1722 och att ödesmålet orsakats av "at förra åboen blifwit död och andra Brodern tagen till Soldat, änkan sedan flyttad till Wästersiön".

Enligt Ötå tgl 1726 AIa:7 bild 530 ff AD: I en tvist ang nyttjanderätten till "Rahtula hemmanet" i Kaulinranta [sic!] skall Mickel Mickelsson Rahtu tillsammans med mågen Henrik Vuopio ha "bårtflytt till Norrige och lämnat sitt hemman i ödesmål".

Mickel Persson Höna

1714-1717

Antagen 1714-03-03 Avgått 1717-12-24 Till: Död. Rymd 1714-09-18 ifrån Umeå vid det ryska anfallet och inställt sig igen 1714-12-29. 1715: 18 år infödd ogift, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant 1717-12-24 - 1720-01-00

Henrik Simonsson Höna

1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 30 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 37 år 15 tj.-år Wb gift, är liten och swag utaf sig, får avsked. Den soldat som stod för rotan i samband med roteransakningen 1727 kom från Rahtu i Kuivakangas.

Ötå tgl 17 mars 1722, AIa:5, bild 351 hos SVAR: Soldaten Henrik Simonsson Höna ansöker om arvsskifte på sin framlidne faders hemman i Haapakylä. Enl ett rättsfall var Henrik son till framlidne Simon Simonsson i Haapakylä och hade syskonen Simon Simonsson [äldst i syskonskaran] och Anna Simonsdotter.

42 Toll

[Tolle-Tålle]

[Eldståhl from 1763]

Kuivakangas-Haapakylä

Per Larsson Toll

1671-1706

Antagen 1671. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Kristianstad 1677 i Kalix Kompani. Åhus 1678 i Torneå Kompani. Ystad 1679 i Torneå Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694. Rote 42 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, utan blifver härföre stälter Per Toll trpt ifrån rote 39.

Ötå tgl 25 februari 1698 s. 94: Soldaterna Per Toll och Jöns Kieri samt bonden [tidigare soldaten] Johan Höna var medåtalade men frikändes för en inbrottsstöld i Övertorneå kyrka. Soldaten Erik Olsson Löpare [se denne] dömdes till döden för inbrottet och avrättades genom hängning den 30 juni 1698. Toll dömdes till 10 daler kopparmynt i böter för att han ”dölgjt förenembde Kyrkiotyfnadt” och Kieri till 28 daler 16 öre kopparmynt för ”för åthskilliga tyfnader hoos en och annan”.

Mantalsförd som Sold: Per Tällij i Kuivakangas 1699.

”Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Mickel Toll
1706-1708

Antagen 1706. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Död 18 mars 1708 enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Mickel Nilsson Toll
1708-[1712]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. Den enda av 1708 års nya rekryter vid Torneå kompani som veterligen återvände hem efter kommenderingen i Riga 1708-1710.

Föravskedad i Riga vid något tillfälle [Torneå kompani uppges i juni 1710 inte ha någon soldat vid liv i Riga] och befinner sig bevisligen hemma igen vid restuppbörden den 3 april 1712 där det sägs om Mickel Nilsson på 1/6 mantal i Kuivakangas: ”Gammall Soldat nykommit hem”. [Länsräkenskaper verifikationer 1712 s. 1040]. Mickel var son till Nils Larsson på Vuolo i Kuivakangas och dog på hemgården 1755, 75 år gammal. Synes ha gift sig den 14 maj 1706 med Malin Persdotter.

Den 26 mars 1711 donerar soldaterna Mickel Nilsson i Kuivakangas [sannolikt denne soldat Toll] och Jöns Josephsson [Sturk] 1 daler, 28 öre samt Erik Ersson [Naska] i Tengeliö 30 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka [se denne]. Under mars månad 1711 återvänder major Bröijer, hans mönsterskrivare Olaus Utter och tre icke namngivna gemena soldater till Torneå. Möjligen var Toll, Naska och Sturk de tre icke namngivna hemvändarna. Att offra till kyrkan var vanligt bland de få soldater som lyckades återvända hem.

Ötå tgl 17 juli 1716 s. 575: Soldaten Mickel Biörns [se rote nr 88 i Koivukylä] hustru Clara Staphansdotter [Juva] i Koivukylä döms till böter för det hon hade avlat barn med en ogift dragon vid Ingermanländska värvade dragonregementet Anders Lott "af LijfCompagniet och Capitein Thorwigs och Cornet Brakels Commando" i dec 1714 och fött barnet i augusti 1715. Hon visste inte om maken Mickel Björn levde eller ej. Clara hade inför vittnena tolvmännen Clemet Kohkoinen och Olof Andersson i Koivukylä fått uppgifter [från en i förtid avskedad soldat Mickel Nilsson Toll] att "hennes man dödt wid Riga". Men då Anders Lott inte kunde höras och då ingen säkerhet kunde ernås "om hennes förra man döder är" uppsköts ärendet till nästa ting.

Ötå tgl 16 juli 1717 s. 16: Återigen hävdade Clara att "Michell Nilsson Tolli allaredan i förledit åhr att han skall weta berätta det hennes man Michel Biörn blifwit död i Rijga". Ingen information om Anders Lott hade inkommit varför ärendet återigen uppsköts.

Omnämns vid tinget i Övertorneå den 16 juli 1717 [Memorialdombok s. 55] där han uppges ha uppgivit att soldaten Mickel Biörn [se denne] avlidit i Riga. Toll kallas vid tinget "förefskiedat solldat Mickell Nilsson Toll".

Olof Toll
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Thomas Olsson Toll
1712-1738

Antagen 1712. Avgått 1738-03-20 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 19 år ogift kan läsa. 1719: 28 år infödd ogift 7 tj.-år. 1728: 36 år 15 tj.-år Wb gift. 1735: 43 år 22 tj.-år Wb gift.

Den 20 april och 25 maj 1712 donerar "Soldaten Thomas Tolle i Quifwacangas" 30 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, Lla:1 s. 129].

Ntå tgl 28 juli 1712 s. 391 kallas han Tomas Olofsson Bäck som vid sista utmarschen utgått för Per Hurus rotelag i Haapakylä. Skall ha avlat barn med Karin Eriksdotter i Kuivakangas som åtta dagar efter midsommar 1712 fött en flicka hos Olof Kitt i Karungi. Karin uppgav att barnets far var "een Solldat som nu weed sidsta utmarze uthgick wedh namn Tomas Olofsson Bäck, Sålldat för Per Hurus Rotelag i Hapakylä". Karin hävdade att samlaget skett under äktenskapslöfte och uppvisade en silverring och 1 Carolin "som skall Bäsken henne gifwit allaredan för ett åhr sedan då dee tillsammans warit i Öfwer Torneå Prästegård". Ingen belandelse ska ha skett förrän Karin "tagit afsked" från tjänsten i prästgården och tagit tjänst hos "Bäskens Rotebonde" Per Huru. Då Karin gjorde "Skåtmåhl på en frånwarande Solldat i Kongl. Majj:tz tjenst att wara barnfadren" och som inte kunde förklara sig skulle saken få bero tills dess detta kunde examineras med förhör vid regementet och därefter avgöras vid Ötå tgl där beblandelsen skett.

Ötå tgl 16 mars 1713 s. 110: Återupptogs ärendet. Här kallas han korrekt "Solldaten Tomas Olofsson Toll under Torne Compagnie". Karin förklarar varför hon sig "förr farit willse om tillnamnedt menar hon ej wara undran wärdt som och saken wart förehafd i ett annadt Tingslag som ingen kunde om tillnamnet så noga kunskap hafwa". Att barnet som ännu levde avlats under äktenskapslöfte ville hon intyga via vittnen, några ärliga hustrur: "Nembl. Nills Larsson Wijks [se rote nr 39] hustru Anna

Hansdotter i Qwifwakangas och hustru Anna Jönsdotter i Hapakyla soldaten Nills Wings [se rote nr 44] hustru". Samtliga vittnen intygade att det skett under äktenskapslöfte. Rätten beslutade att Toll som "är stadder i fält" skall förhöras av krigsrätten innan beslut tas.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 151: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente "under posteringen och camperingen Saltkällan d: 1 augusti A:o 1713 upplästes protokollet från Övertorneå tingsrätt den 16 mars, varvid regementspastorn Planting intygade att denne Thomas Olofsson Toll till honom liksom nu under krigsförhöret tillstått att han under äktenskapslöfte gjort Karin Eriksdotter från Kuivakangas med barn. Toll hade också "anlijtat H:rr Magistern [Planting] för sig skrifwa hem åth landet een attest och bedia dhett hon månnde för hans ächta hustru Kyrkiotagas och wijd dhes första hemkomst önskar med henne få wijgas".

Ötå tgl 15 januari 1718 s. 151: Karin Ersdotter från Kuivakangas anklagas för lönskaläge med "en Wiborgs Ryttare Anders Lijnaharju benämbd". Karin som fött ett barn anklagade Anders för att vara fader vilket han vid förhör i Krigsrätten erkände. Anders var ogift medan Karin "tillförene blifwit antagin för Soldaten af Westerbottens Regemente Thomas Tolls hustru" med vilken hon "för några åhr sedan" haft umgänge och fått barn. Toll skall då ha förklarat Karin "för sin ächta hustru". Anders hade i förhör erkänt men förklarat att han "aldrig wetat att denne Karin Ersdotter warit förlofwat el:r giffter för än han det försport af grannarna der i byn". Han nekade till att han lovat henne äktenskap. Då Karin "blifwit af Såldaten under Wästerbottns Regemente Thomas Toll ehrkiänd och förklarat för dess ächta hustru" och att hon trots detta beblandat sig med ryttaren Liinaharju dömdes hon till 80 daler silvermynt i böter och i brist på botum plikta med kroppen och slita ris. Enl Ötå tgl AIa:5 15 januari 1718 [bild 234 hos SVAR] skall krigsförhör hållits med ryttaren Liinaharju den 15 januari 1717 där det framkommit att han var ogift och ovetande om Karins äktenskapslöfte till soldaten Toll.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 69: Jöns Ersson i Niemis besvärade sig över "Corporal:n Anders Modig" för det han tagit 30 caroliner från Jöns Erssons "son Anund Jönsson Lax effter dess död på Galeijan". Som vittnen åberopades soldaten Olof Lodvika som inte godtogs. Däremot antogs soldaten Tomas Tälle som vittne som "intygade det Corporal Modig hafft för Anders [sic!] Lax, Jöns Erssons son, under dess siukl:a tillstånd ganska stort beswär så wähl på Marchen if:n Norige som på Galeijan emellan Göteborg och Strömstad, hwarföre Laxen gif:it åt Corporalen i dess lifstijd några caroliner för dess hafda omak" vilket Modig själv med ed var beredd att intyga dvs att han efter Lax död inte tagit något från honom. Modig frikändes helt från Jöns Erssons anklagelser. Not: Anund Jönsson Lax hade en yngre bror Per Jönsson som gick soldat för Lax rota 1729-1740.

43 Steen [Teini]

Haapakylä

Platsen för soldattorpet på baksidan av Särkivaara kallas idag Teininmäki.

Jöns Mickelsson Steen

1689-1701

Antagen 1689 i Kuivakangas. Avgått 1701 Till: Avsked. Göteborg 1689-1690 i Qwifwakangas. Piteå 1694 lagskriven. Rote 43 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Jöns Steen trpt ifrån rote 40.

Ötå tgl 26 mars 1697 s. 493: Soldaten Jöns Mickelsson Steen och grannen Elias Henriksson [Petäjävaara] i Kuivakangas hustru tvistade om några ängar bl.a "Qwoupawainio" som nämnden vittnade legat under Steens hemman och legat där sedan begynnelsen. Jöns fick behålla ängarna.

”Soldaten Jöns Steen i Qwifwakangas” omnämns i Ötå tgl 21 mars 1699 s. 470. Mantalsförs som sold: Jöns Mickelsson i Kuivakangas 1699. ”H. Ingri Sold:ns Jöns Steens” upptas i Kuivakangas vid mantalsskrivningen 1701.

Avsked 1701: ”Jöns Steen andra sijd om Torne” finns upptagen bland de ”Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]” 1701 ”alla siuka och brecklige” för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan i Jöns fall ”118 Mihl, 7 mihl på andra sijdan om Torne stad” [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Ntå tgl 7 mars 1702 s. 1145: Efter kapten Jakob Grubbes anmodan genom fältväbeln Olof Hiertta [fältväbel vid Umeå kompani som tillsammans med Grubbe mfl befann sig i länet för att hämta nya rekryter och tremänningar vilka alla lämnade Torneå den 24 mars s:å] och mönsterskrivaren [Anders Lindahl vid Kalix kompani] ”bleef den afskiedade Soldaten Käreswopi” [ej namngiven i övrigt, jmf rote nr 40 Kieri och nr 52 Käyräsvuopio] tillfrågad hur mycket penningar han bekommit av fältväbeln Herman Olofsson, varpå den avskedade soldaten ”här om bekiände att han i Carlsrona intet mehra af honom fått än 12 öre silvermynt” vilket intygades med en attest daterad 6 mars 1702. ”Sammaledes förehades jemwähl effter begiäran en annan afskiedat soldat Jöns Mickelsson Steen som nu in för rätten opå tillfrågan säger sigh bekommit allenast 3 daler kopparmynt af fältwäbel Herman Olofsson af dee penningar som H:r Capitein Grubbe honom lämbnat i Carlsrona som och hans nu sielfständiga attest af detta dato, det samma innehåller”.

”Jöns Michelsson Steen” finns åter på Hannukainen i Kuivakangas vid mantalsskrivningen 1702. Gården öde 1711.

Ötå tgl 10 mars 1704 s. 899: Handelsman Henrik Eriksson i Torneå ansökte om tingsrättens hjälp att kräva Jöns Mickelsson Steen i Kuivakangas på återbetalning av en skuld på 92 daler 31 öre kopparmynt utifall att Jöns ”är een tresk och wårdslöös som intet befljtar sigh om gäldens afbördande”.

Nils Steen
1702-[1708]

Antagen 1702. Synbarligen en av de icke namngivna nya rekryter som lämnar Torneå den 24 mars 1702 och ansluter till regementet i Sandomierz i november s:å.

Upptagen vid Torneå kompani på rote nr 43 bland dem som inte fått ut full lön efter år 1704 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Korpral Erik Carlsson Steen
1710

Antagen som korpral i januari 1710 enligt avlöningslista 1710. Avgått 1710-08-17 Till: Död i Neumünde. [Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713, KrA]. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Död i Neumünde 17 augusti 1710 enligt avlöningslista 1709-1713.

Olof Ersson Steen

1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719-12-00 Till: Utbytt. 1712: 45½ år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 47 år gift kan läsa sjuk. 1719: 51 år infödd gift 8 tj.-år. Husbonde på Rovainen [Matti-Rovainen] i Haapakylä. Hade vid roteransakningen 1727 en bror, en "halfwuxen son" och sin utgamla fader [Erik Olsson Rovainen] på gården.

Petter [Per] Ersson Steen

1719-1742

Antagen 1719-12-00. Avgått 1742-09-21 Till: Död på Flåttan. 1719: Petter, 20 år infödd ogift. 1728: 28 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 33 år 15 tj.-år Wb bonde gift. 1739: Per 37 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 21 september. Husbonde på Rovainen [Juho-Rovainen] i Haapakylä, gm Ella Mickelsdotter syster till Nils Mickelsson [Paavola] i Matarengi och dotter till Mickel Nilsson [död i februari 1737] och hustrun Brita Henriksdotter.

44 Winge

Haapakylä-Matarengi

Jakob Jakobsson Winge

1689-1702

Antagen 1689 i Kaulinranta. Avgått 1702 Till: Död. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15 i Kalix kompani. Piteå 1694 i Kaulinranta. Rote 44 vid roteringen 1695: Jakob Winge som är trpt ifrån rote 35 bekommer här dess rote, som utan honom ingen soldat hafver.

Understucken Kalix kompani. "44. Jakob Winge död den 12 Julij 1702" enl vakansrulla Kalix kompani över avgången sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Rasmus Winge

1703-1707

Antagen 1703. Avgått 1707 understucken Kalix kompani. Till: Död. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta polska fälttåget.

"44. Rasmus Winge död d. 30 augusti 1707" vid kapten Durietz och Kalix kompani enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4520].

Olof Nilsson Winge

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Synes vara den bror till Mickel Nilsson Paavola i Matarengi [Orjasjärvi] som enligt roteransakningen 1727 gått soldat för hemmanet [rotehemman för Wings rota] och därmed son till Nils Mickelsson som på 1680-talet flyttat gården till Orjasjärvi från Paavolanvainio i Matarengi.

Memorialdombok s. 199: Odaterat brev till häradsrätten signerat "Olof Hansson [Turovaara] och Per Carlsson [Heikkilä eller Kuttainen] med sina Rootesällar i Hapakylä" där de berättar att "när som vår soldat Oloff Nilsson Winge i förledne sommar utgick" måste de bekosta hans mundering med 70 daler kopparmynt och 65 daler kopparmynt i stadga. Då Winge utgick dels för sitt eget som för Olof Hanssons och Pers Carlssons hemman tvingades Per och Olof "i denna wintter" även betala 40 daler till soldatens far. Per och Olof ville slippa betala soldatens far då man redan tyngdes hårt av rotering och andra utgifter.

Not: Olof Hansson Turovaaras hemman i Haapakylä låg öde åren 1718 och 1719 och vid Ötå tgl 17 augusti 1727 A1a:7 bild 640 uppges "att sedan åboen blifwit död vid pass år 1715, skall dess efterlätne dotter för fattigdom och i brist af boskap, utsäde och flere nödvändigheter nödgats hemmanet afträda".

Henrik Winge

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövångers kompani och kvarblir där fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani.

Nils Nilsson Winge

1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-19 Till: Död. 1712: 21 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning 23 år gift sjuk. Enligt roteransakningen 1727 son till bonden Nils Immo på Tiensuu i Kolari [rotehemman för nr 14 Måna]: "en soldat som varit son på hemmanet blifwit skrefwen 1711 för 44 eller Wings rota". Gift och bosatt med hustrun Anna Jönsdotter i Haapakylä [Ötå tgl 16 mars 1713 s. 110]. En "h. Karin Winge" mantalsförs på Tiensuu i Kolari 1713.

Den 11 maj 1712 donerar "Soldaten Nils Wing i Haapakylä" 24 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, L1a:1 s. 129].

Den 6 juni 1712 donerar "Soldaten Nils Winge" ½ Carolin till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, L1a:1 s. 131].

Anders Ersson Winge

1719-1724

Antagen 1719-01-04. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 32 år infödd gift 1 tj.-år. 1728: Fådt interims afsked in Novembr 1724 i stället hit transporterad in febr 1728 af H:r Baron och Landshöfdingen från N:o 18 eller Barsks rota [se denna] Lars Larsson 38 år, 8 tjänsteår, född i lappmarken, gift". Om denne Lars Larsson finns vid samma mönstring noterat "är dum, lappe och genom liderlig, kan icke gillas". Anders Ersson var husbonde på Turovaara i Haapakylä.

"Anders Ersson Winge" soldat på rote nr 44 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 27 juni 1722 konstaterades Anders "förmedelst ett hugg uti sin högra knäskåla som leedwatnet förorsakat at förlöpa och en styfhet

i seenan, så at der igenom kraffterna uti benet äro förmiste och en styfning uti knät at han der igenom ej är capabel at marschera” vara oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

45 Blanck

[Bröstfelt from 1757, Vapen from 1763]

Matarengi

Henrik Henriksson Blanck

1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 45 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Hindrich Blanck, ty blifver han för roten ståendes. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Den 19 mars 1692 skänker ”Hendrik Hindersson Soldat i Tengeliö” 1 daler kopparmynt till Övertorneå kyrka.

Simon Blanck

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Jöns Olofsson Blanck

1712

Antagen 1712. Avgått 1712-05-27 Till: Rymd. Straffad med gatlopp för rymningen 1712 [se nedan]. Husbonde på Korpi i Tengeliö 1708-1756 och enligt roteransakningen 1727 varit skriven till soldat ”och mot egen bekostnad sig utbytt emot en annan”. Antagen på nytt som soldat för rotan 1728-07-22 och avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 36 år Wästerbottning, får låf med rotens hielp att sättia swarsgod karl för sig, emedan han allenast för dess intygade motsträfwighet uti karlens anskaffande blifvit inskrifven. 1735: 43 år 7 tj.-år Wb bonde gift, bräcklig utaf sig, får avsked.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 66: Jöns Olsson Korpi hade ”pantsatt 18 $\frac{3}{4}$ lod Silfwer för såldaten Hans Blancks [se nedan] bijlega à 3 daler lodet som 1713 blif:it i Kyrckians kista förwarat men sedermera af dess Broder Anders Koppare wed fiendens annalkande uthur kyrckian blif:it uttagne som samma silf:r arfingarna emellan dehlit, uthom ägandens minne och wetskap, enär han [Koppare] fådt tidender om sin Broders Hans Blancks död”. Rätten beslutade att ”Anders Hansson” skulle ge tillbaka silvret till dess ägare Jöns Korpi. Dock ansågs bilegan på 200 daler vara orimligt hög och ngt som stred mot reglementet.

Ötå tgl 19 november 1729 s. 190: Jöns Korpi vittnar om ”de bedröfweliga händelser som i des huus nästledit år [1728] sig tilldragit, i det icke allenast des fader, moder, hustru och dotter då blifwit efter hwar andra döda, utan ock han då till såldat blef utskrefwen”. I tinget tvistades om dottern Karins ålder. Hon uppgavs vara 17 år gammal och det ifrågasattes varför hon inte upptagits i mantalslängden. Ett vittne angav ”at währtiden samma år, som Jöns Olofsson blifwit med gatulop afstraffad [1712] för det han undanhållit sig wid soldateutskrifningen, des dotter Karin blifwit född, skolandes han wid sin hemkomst efter samma bestraffning sagt till sin hustru Lisa som då legat i Barnsäng, at om hon ligger i

Barnsäng, så har jag lupit gatulop, hwilken berättelse Jöns Olofsson Corbi äfwen widgick, frågandes hwad år det sig tilldragit? Ungefär twänne år förr än Torneå Stad brann, som skiedde 1714 om hösten så at Karins födelsetid således för wisso sig skall tilldragit Mattsmässotiden år 1712”.

Jöns Olofsson Korpi eller Blanck dör på gården i Tengeliö 1761.

Hans Hansson Blanck
1713-1714

Antagen 1713-02-00. Avgått 1714-08-00 Till: Fången av ryssen vid Hangöudd. 1713: 19 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. Bror till soldaten Anders Koppare [se rote nr 55 i Alkkula].

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 66: Jöns Olsson Korpi [sold Blanck ovan] hade ”pantsatt 18 $\frac{3}{4}$ lod Silfwer för såldaten Hans Blancks bijlega à 3 daler lodet som 1713 blif:it i Kyrckians kista förwarat men sedermera af dess Broder Anders Koppare wed fiendens annalkande uthur kyrckian blif:it uttagne som samma silf:er arfingarna emellan dehl, uthom ägandens minne och wetskap, enär han [Koppare] fådt tidender om sin Broders Hans Blancks död”. Rätten beslutade att ”Anders Hansson” skulle ge tillbaka silvret till dess ägare Jöns Korpi. Dock ansågs bilegan på 200 daler vara orimligt hög och ngt som stred mot reglementet.

Rotan vakant 1714-08-00 - 1718-06-25

Erik Ersson Blanck
1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-11-00 Till: Interims avsked. 1719: 45 år infödd gift 1½ tj.-år. Möjligen identisk med sedermera fjärdingsmannen Erik Eriksson Blanck [ex. Ötå tgl 2 december 1729 s. 320 samt Ötå tgl 6 mars 1732 s. 178]. Fjärdingsman Erik Blanck skall enligt Ötå tgl 6 mars 1732, s. 190 ha varit son till Erik Olofsson [Kieri] som tidigare [1680-1690-tal] ägt Ruisniemi hemman i Kuivakangas.

”Erik Blanck” soldat på rote nr 45 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 28 juni 1722 konstaterades att Erik ”af en stark lungshot och begynnelse af en hectic eller swinsot wara behäffat” varför han bedömdes oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

46 Hellberg [Hellperi]
Matarengi

Inget soldattorp fanns på plats i Matarengi före 1710 då soldaten Per Johansson Hellberg [1696-1708] var bosatt i Helsingbyn och hustrun där erhöll torpställspenningar i utbyte mot ett torpställe i Matarengi.

Torpstället sedermera uppfört på Perttu hemmans marker i södra delen av Matarengi by. Vid torpsynen 1767 uppges alla husen vara gamla och förfallna.

Johan Johansson Hellberg

1691-[1696]

Antagen 1691 i Helsingbyn. Avgått senast 1696. Piteå 1694 lagskriven i Helsingbyn. Rote 46 vid roteringen 1695: Johan Hälberg som är trpt ifrån rote 77, bekommer här dess rote. Gick för sin fars hemman i Helsingbyn innan han transporterades hit till 46:e rotan.

Per Johansson Hellberg

[1696]-[1708]

Antagen senast 1696 i Helsingbyn. Hade sitt "tillhåll" på sin fars hemman [Lauri] i Helsingbyn varför han skrevs till soldat för hemmanet. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen [se nedan]. Hade hustrun Brita Anundsdotter i Helsingbyn som 1718 eller 1719 flyttade till Österbotten och Ilmola socken.

Torneå rådhusrätt 25 juli 1696 s. 201: "Pehr Johansson ifrån Helsingbyen" dömdes mot sitt nekande till böter för lönskaläge övertygad om att ha avlat barn med "Kåhnan Anna Larsdotter ifrån Raumå". Enligt Johansson "skulle wäl flere än han hafft sammanlagh med Kåhnan Anna". I saköreslängden kallas hon "Kåhnan Brijta Larsdotter".

Ötå tgl 10 augusti 1696 s. 510: "Johan Perssons son i samma by [Helsingbyn] och Soldaten Per Johansson" omnämns som en bifigur i ett mål där "Erik Josephssons hustru, Karin Olofsdotter Bånga" anklagas för tjuveri av ett antal får i Helsingbyn.

Ötå tgl 11 augusti 1696 s. 516: Fortsatte stöldmålet mot "Olof Jacobsson Bångas dotter, Karin Bånga i Hälsingbyn". Olof Bånga i Helsingbyn ansåg att hans dotter var oskyldig och sade att han sett "Soldaten Per Johansson i samma by" leda en ko från Karins hus och att soldaten var den skyldige. Rätten lät omedelbart hämta soldaten som "uthan wettskap hwadh på färde war kom tillstädes" och nekade till alla beskyllningar från Olof Bånga. Soldaten skall däremot ha hört att Olof Bånga "fäldt några försmädeliga och ochristeliga ordh om Gudh". "Soldaten Per Johansson Hellbergh i Hälsingbyn" hade själv hört sådana "försmädelige och öfwerdådige ordh" från Bångas egen mun och sett hans åthävor. Även soldaten Jöns Mickelsson Eek i Helsingbyn kallades som vittne [se denne]. Bånga dömdes sedermera till döden för blasfemi. I ett ärende vid Ntå tgl 24 juli 1688 s. 900 uppges om Bånga "denne Bonde är een elack och illplichtig sälle som för sina Boofwastycken och orooligheeter ofta warit anklagadh och plichtat brukandes hwariehanda puss att liuga och bedraga folck gifwa sig penningar, maat och annat, der han wräkes kring i Bygden effter som han intet stoort hafwer i förrådhemma att försörja sig medh". Olof Jakobsson Bånga kom från Ponka i Björkönen, son till därvarande husbonden Jakob Olofsson. Olof blev husbonde vid mitten av 1660-talet på Ponka i Helsingbyn som namngavs efter honom. Bånga hade åtminstone döttrarna Karin och Brita [se föraren Per Persson Rolig].

Ötå tgl 1 december 1696 s. 705: "Soldaten Per Johansson i Hälsingbyn" anklagas för lägersmål med "Kirstin Olofsdotter" vilket båda tillstod. Kirstin hade fött ett barn för 2 månader sedan. Rätten frågade om de ville äkta varandra vilket båda "bekiände sig intet wehla" varför soldaten dömdes till böter 40 mark silvermynt och konan till 20 mark.

Ötå tgl 1 mars 1698 s. 116: "Gamble Johan Persson i Hälsingbyn" kom för rätten och uppvisade en obligation daterad 9 april 1697 som bevisade att "Johan Persson Rousu dersammanstädes är honom skyldig 27 daler kopparmynt". Rousu hävdade dock att han "samma penningar betalt och lefwererat till Johan Perssons son, soldaten Per Hellberg" ngt han inte kunde bevisa. Rousu dömdes därför att "betala till gamble Johan Persson" dessa 27 daler.

Gamle Johan Persson i Helsingbyn tycks vara id med husbonden på Lauri hemman och soldaten Per Johansson Hellberg var således bror till Olof Johansson som övertog Lauri efter deras far.

Ötå tgl 18 mars 1713 s. 125: "Knechthustrun Brita Anundsdotter i Hällsingebyen" fordrade av Per Henriksson [Piekkola] i Matarengi 3 daler, 9 öre kopparmynt "för ett åhrs Torpställspenningar men som rotan sedan utrustat 2:ne Sålldater sedan hennes man uthgådt kunnandes ej heller någon effterrättelse gifwas wid handen om hennes man Per Hällberg mera är i lijfwet eller ej" överlät rätten till landshövdingen att avgöra "huruwijda hon framgent bör niuta Torpställspenningar eller ej".

Ötå tgl 29 mars 1734 s. 177: I en ägotvist [avseende några åkrar och ängar "nederom eller bredwid Hieta tie wainio"] mellan Lauri och Kulluvaara hemman i Helsingbyn omnämns att "en wid namn Pär Hällberg warit Lauris swärfaders broder och haft sitt tillhåll uppå Lauris hemman och derhoos stått derföre skrefwen Sålдат". "Lauri" = Mickel Henriksson Lauri dåvarande ägare av Lauri hemman. Lauris hustru hette Ella Olofsdotter. Vittnen kunde intyga att den omtvistade marken upptagits av "en wid namn Johan Rapana" [möjligen identisk med Hellbergs far Johan Persson] före roteringen 1695 "och at efter honom Pär Hällbärg och hans hustru Brita tillika med åtskilliga andra, nu under Lauris hemman lydande åker- och ängsländer, deraf warit innehafware intill 1718 eller 1719 då Brita demsamma till bolstaden aflämnat samt sig härifrån till Österbottens län och Illmola Socken begifwit". Den senare åbon av Lauri hemmanet "Johan Lillja som warit en oskickelig hemmansbrukare och sig om des häfd och bibehållande föga wårdat, förr wid pass 8 år sedan afstått ofwanberörda ägor till Henrik Jönsson Culluwarä".

Hans Ivarsson Hellberg
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Ref:l". Hans Hellberg av familjen Rahtu på Iivari i Kuivakangas, son till Ivar Ivarsson [ursprungligen från Iivari i Torakankorva] och Brita Eriksdotter Rahtu i Kuivakangas. Hans hade bröderna Erik Ivarsson och Mickel Ivarsson soldat på rote nr 41 Höna och husbonde på Iivari. Hans var gift med Anna Eriksdotter.

Ötå tgl 13 mars 1707 s. 524: "Hans Hindersson Hetta" uppvisade ett kontrakt [ingen uppgift om när kontraktet upprättats] som han ingått med änkan Brita Eriksdotter [Rahtu på Iivari] i Kuivakangas "i det han mottagit een dess yngste son om 5 år aldrig att föda och upfostra uppå det wilkor att med tiden, der gässen så duglig och karwulin blifwer få niuta honom till soldat för sig och sitt hemman till Cronans tjänst". Ingen hade något att anföra mot överenskommelsen och den togs härmed ad notam och infördes ad acta för Hettas trygghet och säkerhet.

Ötå tgl 20 mars 1711 s. 116: "Knecht hustrun Anna Erichsdotter" vill ha tillbaka sådant som hon föregiver sig ha lämnat hos "Mickel Israelsson" i Kuivakangas [ska vara Ivarsson på Iivari och bror till Annas man soldaten Hans Hellberg]. Det behövde utredas "hwadh hemmanet warit skyldigt den tijdh denna Anna Erichsdotter trädde där till medh sin man [Hans Hellberg] som uthgick Soldat A:o 1710, hwad rest hon der på giordt och huru det stodh enär hon trädde der ifrån". Situationen skulle utredas av sockenskrivaren och två gode män. Anna synes ha varit gift med soldaten Hans Ivarsson Hellberg [Rahtu från Iivari i Kuivakangas].

Ötå tgl 19 mars 1712 s. 351: Omnämns "Solldats Enkan Anna Erichsdotter i Qwifwakangas" om tvist i samband med ett köp av kläder mellan Anna å ena sidan och Johan Perssons i Koivukylä numera döda hustru å andra sidan.

Ötå tgl 17 mars 1713 s. 120: Olof Henriksson i Juoksengi [se Olof Henriksson Roos på rote nr 27 i Juoksengi] uppvisade för rätten "een Solldats Hans Ifwarsson Hällbergs Assignation på sine Rotebönder i Mataränge Hans Hindersson [Hetta] och Johan Piekola etc: Dat: Stockholm d. 10 Aug: 1710 hwaruthi han anmodar Rotebönderne å dess wegnar betala till Olof Hindersson de 4 Carol:r han honom ländt". Hellberg hade alltså lånat pengarna av Olof och bad i sitt brev rotebönderna reglera skulden. Hetta menade dock att han inte var skyldig Hellberg några pengar som kunde ges till Olof. Rätten beslutade att rotebönderna först måste enas om Hellberg hade något att fordra av någon av dem, för att därefter kunna besluta av vem Olof skulle söka få sin betalning.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 322: "Solldaten Hans Ifwarsson Hällbärg". Rotebonde var "Hans Hätta" i Matarengi. Olof Hindersson i Juoksengi ville att Hetta skulle betala "dee 4 Caroliner som han [Olof] A:o 1710 d. 10 augusti i Stäckholm länt ber:de dess Solldat". Hetta menade att Ivarssons "Fattige Moder Brita Erichsdotter i Qwifwakangas" redan uttagit allt som fanns inestående hos Hetta varför Hetta och övriga rotebönder friades från Olofs krav.

Ötå tgl 10 mars 1705 s. 465: Jonas Olofsson Lambinen kom inför rätten och beklagade sig över att han hyrt en "myrångh Witikojänckä benembd" av Ivar Rahtus änka Brita i Kuivakangas och betalat 3 daler kopparmynt i hyra. Mickel Rahtu "såsom der öfwer rootmästare är" hade muntligen och med handslag lovat Jonas att han skulle få ängen, ett löfte Mickel hade infriat sommaren 1702. Men sedermera har höet som han slagit på myrängen blivit bortfört "genom utmätningh" och därefter hade höet motsvarande 3 vinterlass sålts till Britas "nytta och fördeel". Britas hemman var skuldsatt och att utmätningen och försäljningen av höet var ett led i att reglera skulden.

Ötå tgl 20 juli 1703 s. 782: Änkan Brita Erikdotter i Kuivakangas beklagar sig över att hon och hennes barn drivits från gården och istället hade en Samuel Nilsson blivit insatt på gården pga den skuld som hemmanet hade till Rådman Braas änka i Torneå.

Ötå tgl 17 mars 1708 s. 81: I tvisten mellan "Samuell Nillsson i Joxengie" kärende och Erik Ivarsson i Kuivakangas svarande angående ett kontrakt som Samuel och Erik Ivarssons mor Brita Erikdotter upprättat sins emellan den 12 mars 1704 "om afträdet ifrån hennes mans Ifwar Rachtus hemman". Kontraktet handlade om att Samuel skulle överlämna hemmanet till Britas barn mot en ersättning på 51 daler kopparmynt "inalles och det effter dess innehåldh 6 daler åhrligen". Rätten beordrade Erik Ivarsson att fullfölja kontraktet.

Korpral Per Persson Hellberg
1712-1718

Antagen 1711 och korpral from april 1712 sedan korpral Erik Lodvika [se denne] avancerat till Rustmästare. Avgått 1718-02-01 Till: Död. 1712: 26 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning Corpral 1712-04-00, 30 år gift kan läsa.

Son til Per Henriksson Piekkola i Matarengi. Hellbergs hustru Margeta Henrikdotter Strand var dotter till sockenskrivaren Henrik Strand och dennes hustru Ingeborg Persdotter. Vid Ötå tgl 3 december 1734 s. 295: Ville "Margeta Henrikdotter Strand [som] nuförtiden wistande hoos Hans Pärsson Pieco i Matarängi" ha till protokollet hur hon livnärde sig [skälet till detta framgår dock ej] "befrågades nämnden

om händes tillstånd och näringsmedel; Och wardt wid handen gifwit det hon ungefärligen skal wara några och femtio år gammal samt föda sig dels med barns underwisning uti läsande i bok och deras Christendomsstycken, dels ock med mattillreedningar wid bröllop och andra dylika tillfällen inom socknen men annars hwarken wisst näringsmedell witterligen hafwa, icke heller till något tungt arbetes förrättande särdeles wara skickelig, hwilket ad notam togs”.

Ötå tgl 18 mars 1712 s. 349: ”Klåckaren här i Öfr: Torneå församling” Henrik Jönsson i Matarengi anklagade Per Henriksson [Piekkola] i Matarengi för elakt förtal därvid Per anklagat klockaren som var gift, för att ha ”hafft olofligt omgänte och samlag med Solldats Enckan Margeta Hinrichsdotter [okänt vilken soldat hon då var änka efter] och att där hon wore hafwande wore snarare han Barnafadren än som Per Hinderssons son som till henne frijat och ächtenskap tillsagdt med hwilken Enkian och trolofwad är” vilket Johan Tornberg och dess son Henrik kunde intyga. Klockaren nekade och ingen hade annat att anföra mot klockaren än hans ”skickeliga och beskiedeliga lefnad”. Klockaren frikändes medan Per Henriksson dömdes till böter 40 mark silvermynt för skamligt utspritt rykte.

Ötå tgl 23 augusti 1727, AIa:7, bild 920 AD: Omnämns “Aflidne Corporalen Hellbergs dotter Anna” [se nedan].

Den 4 april 1712 donerar ”Soldaten Pehr Hellbärg” 30 öre till Övertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå, LIa:1 s. 129].

Ötå tgl 21 juli 1713 s. 155: ”Corporalen Hellbergs hustru Margeta Hinrichsdotter kärande, weed utmarchen förledne währ utlefwererat 7 daler 31 öre kopparmynt till Hinrich Hinrichsson Purranens Solldat Nills Hana” i tanke att få sin betalning för de 11 skäl korn som av Purainen för soldatens räkning lämnats hos tolvman Hans Olofsson i Ruskola. Uppsköts till nästa ting.

Öå tgl 15 januari 1718 s. 151: ”Margeta Strand Corporal Petter Hellbergs hustru” anklagades för enkelt hor med ogifta drängen Anders Hansson från Alkkula ”som förleden höst rest opføre till Lappmarken för än giärningen blef uppenbar”. Anders hade innan avresan erkänt faderskapet. Margeta hade fött en flicka för 10 veckor sedan [början av november 1717] som ännu levde. Margeta tillstod samlaget och det uppgavs att ”hon för 14 dagar sedan fått bref if:n sin man Per Hällberg som är uthe på krigståg wed Regementet stadder”. Fallet uppsköts till dess man fått tag på Anders Hansson uppe i Lappmarken.

Ötå tgl 31 juli 1718 s. 202: Fortsattes ärendet. Barnet, en flicka, föddes ”1717 en weka för Andersmeso”. Drängen Anders fortfarande inte närvarande. Tolvmännen intygade dock att han erkänt sig vara barnets far. Det upplyses också att ”denne berörde Corporal Pehr Persson Hällberg igienom döden afgådt innewarande år 1718 d: 1 februari”. Uppsköts på nytt till dess Anders kunde fås inför rätten.

Ötå tgl 2 augusti 1718 s. 203: Fortsattes ärendet. Per Persson Hellbergs änka Margeta Strand och Anders Hansson inför rätten. Anders frågades ”huruledes han kommit at sammanpara sig med giffta hustron den tijden dess man i lijfwet warit, men sedermera gienom döden wed Wästerbotns Regemente i lägret 1718 död blifwit” svarade Anders att Margeta kommit till ”dess syster i Tängellö Mettu Tahlo benämd” [Ella Hansdotter gm Jöns Jönsson Lampinen död 1717 husbonde på Mettutalo sedermera Heikka i Tengeliö och soldat på rote nr 47 Lamb 1712-1718] och anhållit om husrum vilket hon fått. Därefter hade hon börjat ”hålla der krögerij”. När de skulle sova den natten ”som warit Kyndermessotijden 1716” [början av februari 1716] hade hon lagt sig i stugan där även Anders låg. ”Kånan” hade redan vid tidigare ting erkänt och enligt Anders uppgivit ”sig eij weta om dess man wore wed lijfwet el:r eij effter hon sagt sig eij fått någon effterrättelse och kunskap derom, oansedt de bägge tillstå at berörde Corporal då än

warit wed lijfwet". Anders var inte villig att nu gifta sig med änkan. Flickebarnet ska ha fötts "1717 helgonmessotijden". Den ogifte Anders dömdes till 40 daler silvermynt i böter eller 4 gatlopp och "kånan Margeta Hindrichsdotter som den tiden sin ächtenskaps säng besmittat" till 80 daler silvermynt alt att plikta med kroppen. Anders skulle årligen ge 9 daler kopparmynt till barnets uppfostran.

Ötå tgl 20 juli 1719 s. 284: "Hustro Margeta Hindersdotter" hade stämt sin "swärfader Per Henriksson [Piekkola] i Mataringi för sin lilla dotters arf effter dess fader Petter Hällberg". Margeta hade varken fått arv eller något av makens soldatlön och legor som swärfadern fått ut av rotebönderna. Inget hade tillfallit Margeta. Piekkola ville behålla barnet hos sig "effter faderns [Hellbergs] begiäran". Margeta sade sig dock "wilja opfostra sitt barn uthan någon betahlning". Rätten beslutade att Margeta "behåller sin dotter hoos sigh" och att swärfadern skulle utge all lön han uppburit för sin son och "sättia altsammans uti Kyrckian i förwar" till dess dottern blev myndig och själv "derom kan disponera".

Den 9 januari 1720 får Margeta Hindersdotter Strand och Carl Carlsson [Kaarle] i Ruskola dottern Catharina Carlsdotter. Margeta dör den 14 april 1771, 71 år gammal som "Carl Carlssons hust: i Ruscola Margeta Strand".

Ötå tgl 2 december 1735 s. 339: I ett ärende som handlade om stridigheter mellan Hans Henriksson Hetta, dennes söner Erik Mörtberg och Hans och den senares hustru Anna Persdotter och dennes mor Margeta Henriksdotter. Anna - gift med Hans Hansson Hetta - var dotter till soldaten Hellberg och Margeta Strand. Tvisterna hade handlat om arvsrättigheter kopplade till att Erik Mörtbergs övertagande av faderns hemman om 3/8 dels mantal i Matarengi nu vid tinget för första gången uppbjöds.

Rotan vakant 1718-02-01 - 1720-01-00

Hans Persson Hellberg
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-03-00 Till: Utbytt. 1728: Rotan varit vacant 1719 wid mönstringen och ehrsatt af rotan in januarii 1720 med Hans Persson hwilken blef utbytt in martii samma åhr emot Matts Mattsson.

Mats Matsson Hellberg
1720-1743

Antagen 1720-03-00 Avgått 1743-05-00 Till: Död. 1728: 26 år 8 tj.-år Österbottning gift. 1735: 33 år 15 tj.-år Österbotten gift. 1739: 37 år 19 tj.-år Öb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Ankommen ifrån Waxholm den 11 december 1742 till Stockholm, undertecknad Stockholm d. 14 december; siuk, blir qvar. Rulla uppå den dehl af Kongl. Västerbottens Regemente som blifvit qvar och hörer till siukhuset på Södermalm i Secretair Suldans [?] gård, undertecknat Stockholm 18 december 1742.

Gift med Maria Arendtsdotter enl tingsärende 10 mars 1732 s. 253. Mats och Maria hade hösten 1728 till våren 1729 vistats i tjänst i komminister Isak Tornbergs gård på Mikkolansaari och var här inkallade som vittnen i ett fall av lönskaläge. I ärendet uppger kyrkoherde Erik Brunnus bl.a att "Såldaten Hällberg och hans hustru funnits mycket swaga i förståndet och läsande af sin christendoms stycken och derföre blifwit tillsagde at afhålla sig infrån Herrans Nattward och ofta förmante at sig förbättra" men att paret "sig elljest skickeligen och sedligt förhållit". Ärendet handlade om en piga på gården Ella Anundsdotter [dotter till Anund Jaukkuri i Mikkolansaari] som legat med en dräng. Ella var Isak Tornbergs son Johan Tornbergs älskade och han önskade gifta sig med henne sedan han gjort henne

med barn. Under tingsförhandlingarna vidhöll Johan sin önskan varpå fadern Isak och hustrun Magdalena Kempe förklarade att om Johan önskade ha något med Ella att göra framledes ”han då skall beständigt wara afsagd och utesluten ifrån desse sina föräldrars huus och all deruti elljest tillständig arfs- och annan rättighet, så at de i den händelsen intet skola willja widare ärkjänna som för deras son”. Föräldrarna ville även att tingsrätten skulle förbjuda Johan att vistas i ellas föräldrars hus ”på det han [Isak] såsom en Prästman i församlingen icke må deraf hafwa någon yttermera oro och förargelse”. Ärendet fortsatte vid Ötå tgl 12 september 1732 s. 343: när Ella Anundsdotter tilläts vittna och nekade i sten till lägersmålet varför hon frikändes. Johan Tornberg hade efter senaste tinget rest till Västersjön och skulle höras om hans påstådda lägersmål med Ella Anundsdotter, så snart han var åter. Ötå tgl 20 mars 1733 s. 217 återupptogs ärendet angående de ogifta Johan Tornberg och Ella Anundsdotter avseende deras gemensamma dotter som fötts den 18 februari 1732 och sedermera avlidit: Rätten frågade nu Tornberg om han var villig att sluföra sitt löfte att äkta Ella vilket han nekade till då hans föräldrar tydligt förvägrat honom det och att Ella vid flera tillfällen uppvisat ett icke ärbart leverne. Han ville inte heller ha tillbaka de två ringar [en i guld och en i förgyllt silver] han givit henne i fästningsgåva. Ella menade å sin sida att hon ”förnedrats” av Tornberg och att hon inte skulle ha en chans att hitta sig en ny äkta man givet hennes rykte. Tornbergs föräldrar återupprepade skriftligen sitt nej till giftermålet och att ett sådant inte skulle ge sonen någon lycka eller framgång i sin befordran, i synnerhet med tanke på Ellas och hennes föräldrars fattiga tillstånd och hennes dåliga rykte. Rätten beslutade att domkapitlet i Härnösand skulle avgöra i vilken mån äktenskapslöftet mellan Johan och Ella skulle förklaras ogiltigt eller ej.

Domslut Ötå tgl 11 december 1733 s. 385 där domkapitlet helt befriar Tornberg från kravet att gifta sig med Ella Anundsdotter. Däremot menade domkapitlet att det var tingsrättens sak att pröva lägersmålet mellan de två. Tornberg dömdes till 10 daler silvermynt och Ella till 5 daler silvermynt i böter.

47 Lambinen-Lambi-Lamb

[Trogen from 1757]

Matarengi-Koivukylä

Jonas Olofsson Lamb

1695-1701

Antagen 1695 i Turtola lejd av Ingrid änka i Matarengi [Ingrid Jönsdotter på Heikka eller Mettä i Tengeliö rothemman för Lambs rota. Ingrid var änka på gården efter Mats Hansson i Tengeliö bror till Nils Hansson i Kaulinranta och Erik Hansson i Pello, den sistnämnda uppgiften ur Ötå tgl 29 november 1688 s. 968]. Utmarscherad 1700. Avgått 1701 Till: Avsked och hemförlovad. Gift med Ella Hansdotter Antti. Husbonde på Juuso i Tengeliö som han upptagit från öde strax innan han utmarscherade år 1700. Därefter på Mäki i Turtola som han övretagit efter sin bror Johan Olofsson. Jonas avlider i Turtola våren 1732. Bror till soldaten Henrik Olofsson Lampinen soldat Stake i Juoksengi försvunnen under det ryska fälttåget 1708-1709 [se denne] och Johan Olofsson Mäki i Turtola som tillsammans med brödernas far Olof Olofsson Mäki [från Lampinen i Juoksengi] blev ihjälslagen under krigsvintern 1716-1717, se nedan.

Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [bror] hos Johan Olofsson [Mäki] i Turtola 1695 [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Ingre änkia i Mataränge” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 47 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än Jonas Lamb ty bekommer han här dess rote.

Ötå tgl 24 mars 1697 s. 488: Soldaten Jonas Lambinen mot sin farbror Anders [Olofsson] Lambinen i Juoksengi om arv och en mindre skuld som Anders hade att återgälda Jonas. Soldaten nöjde sig med att ta emot en klädesrock värd 12 daler kopparmynt och i penningar 1 daler 26 öre.

Ötå tgl 24 mars 1697 s. 489: Soldaten Jonas Olofsson i tvist om arv mot sin bror Johan Olofsson i Turtola. Johan blev skyldig soldaten 3 daler 26 öre kopparmynt. Jonas hade lånat Johans hustru [ej namngiven] 2 skäl korn och skulle instämma henne till nästa ting.

Ötå tgl 26 november 1697 s. 677: Jonas Olofsson Lambinen i Matarengi mot Ingrid Enckia i Matarengi och krävde att få det han infört till hemmanet då ”han ärnade blifwa hennes sytningman och ächta hennes dotter”. Men efter att ha arbetat på gården i 1 ½ år ”nödgades” han ge sig av därifrån lämnades sina saker och det goda arbete han utfört bakom sig. Ingrid menade dock att Lambinen inte haft med sig något och utfört ett så dåligt arbete att gården nästan tippade till ödesmål. Det var nästa husbonde Jöns Carlsson som ansågs ha räddat upp hemmanet. Lambinens anspråk förkastades.

Kallas i Ötå tgl 21 mars 1699 s. 455 ”Soldaten Jonas Lamb i Joxengie” i en tvist med svärfadern Hans Knutsson [Antti] i Matarengi och det påstådda löftet som Hans skall ha givit Jonas att han skulle få en sonandel i arv i Hans hemman vilket Hans förnekade.

Ötå tgl 6 mars 1700 s. 75: ”Soldaten Jonas Lambs hustru i Tänglio, hustru Ehlin Hansdotter” kom för rätten mot Hans Olofsson i Mikkolansaari ang ett antal namngivna ängar ”som medh rätta ligger och skall lyda under nybyggarens Olof Larssons hemman i Tänglio, det Jonas Lambinen nyligen såsom af ödhe uptagit”.

Not: Olof Larsson var husbonde på sedermera Juuso i Tengeliö. Upptog hemmanet som nybruk 1687. Son till Lars Nilsson och dennes hustru Ella Andersdotter på Heikka i Närkki. I röklängden 1699 kallas han ”Olof Larsson Nerkin Olli” på sitt 1/16 mantal [Länsräkenskaper verifikationer 1699]. Uppröjde torpmarker på sina ägor för sin syster Brita Larsdotter där hon hade ett pörte och ett mindre jordbruk om 3 skälsland åker och här stannade hon till hon gifte sig till Korpi i Tengeliö. Brita stannade på Korpi i fem år till hon blev änka och återvände till sitt lilla torp. Under nödåren i mitten av 1690-talet gick det inte längre och hon tvingades sälja marken.

Olof i sin tur blev 11 år gammal bortgift med en 50-årig kvinna som hela hans vuxna liv blev liggande till sängs. Han hade därför en utomäktenskaplig relation med Anna Olofsdotter som födde honom två barn 1691 och 1694. Anklagade för hor rymde Olof och Anna till Storkyro socken i Österbotten där de 1696 fängslades och återfördes hem. Olofs åldriga hustru dog påsken 1695.

Ötå tgl 4 mars 1702 s. 1118: Jöns Larsson i Kaulinranta ville få tillträda det hemman i Tengeliö som Jonas Lamb tillträtt ”och nu åbor”. Hemmanet hade tidigare ägts av Jöns far, men ”uthi oåhrstijderna blifwit till ödesmhl lämbnat och af honom Jonas Lamb åter uptagit”. Då hemmanet var ett kronohemman förkastades Jöns anspråk.

”Jonas Slamp andra sijd om Torne” finns upptagen bland de ”Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]” 1701 ”alla siuka och brecklige” för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan i Jonas fall ”118 Mähl” [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Ötå tgl 10 mars 1704 s. 903: Per Persson i Pello visade inför rätten att han givit 2 caroliner till Jonas Olofsson Lambinen ”såsom i stadgepenningar menande att han skulle blifwa hans soldat, som intet skiedde, uthan han kom för en annan rota och han nu sedermera är förlåfwat”. Lambinen kunde inte neka till detta men menade att han ”samma penningar sedermera lefwererat till Per Perssons rätta soldat” vilket han inte kunde bevisa. Lambinen dömdes att återställa de 2 carolinerna till Persson.

Ötå tgl 12 mars 1704 s. 922: Lars Henriksson i Mikkolansaari kräver att få tillträda det hemman som Jonas Olofsson Lamb i Tengeliö nu besitter, då hemmanet tidigare tillhört Mickelssons morbror Olof Larsson, och under Lambs frånvaro ”kommit af sigh”. Lamb hade den 6 mars 1702 fått befallningsman Jakob Grapes tillstånd att tillträda ödeshemmanet och ställa det i ordning varför Henrikssons anspråk ogiltigförklarades.

Ötå tgl 21 juli 1710 s. 562: Fortsattes ett ärendet från tingsrätten den 22 juli 1709 där ”Jonas Olofsson i Tängelo som sitter på 1/16 Mantahls Cronohemman” [Juuso i Tengeliö] anklagar Olof Jönsson [Korpi] i Tengeliö för intrång på sina marker. Olof hävdade dock att han inlöst marken ”af een weed namn Brijta Larsdotter som hon medh sin Broder Olof Larsson för forno tijdh opbrukat af den mark som skall lyda under Cronohemmanet hwarpå hennes Bror Olof Larsson tå förtijden suttit”. Olof Larsson var vid tingstillfället avliden. Brita Larsdotter som betecknades som ”een ålderstijgen hustru om sine 70 åhr” berättade att ”ett lijtet gähle eller Torpställe som hon suttit på, blifwit fordom opbrukat af henne och hennes broder Olof Larsson som den tijden satt på det Cronohemman som Jonas Olofsson nu sitter uppå”. Brodern Olof skall där ”för henne opsatt ett Pörtte hwarest hon bodt 3 åhr förr än hon blifwit giffter; Men sedan hon blef giffter till Olof Jönssons hemman [Korpi] bodde hon wäll intet där i Pörttet dock brukade Tjäpporna ungefär inalles om 3 skälslandh åker i dee 5 åhr hon war giffter, dåck sedan hon åther blef änka, begaf sigh till Pörttet igen derest hon åther war i 3 åhr, till dess A:o 1695 åther den Swåra tijden inföll, då hon nödgades åther begifwa sig der ifrån och försålde samma gärde medh Torp och Pörttet till Mickel Larsson Noppa i samma by för 8 daler kopparmynt, hwilket Olof Jönsson sigh sedermera tillöst hafwer”. Tvisten gällde även ”Ailiwainio gärde och åker”.

Vice befallningsman och häradsskrivaren Mårten Hackzell företrädde kronan i denna tvist mellan ”Jonas Olofsson Lamb kårande och skattebonden Olof Jönsson i samma by swarande” ang några jordägor som ”af forno” uppbrukats av dåvarande åbon ”Nembl. Britas Torp eller gärde medh dee nästliggiande täppor” som Olof Jönsson sedermera inkräktat på. Hackzells beslut blev att all den trakt som Brita och Olof uppbrukat skulle tillfalla kronohemmanet ”som Lambinen åboor all den tract som emellan Ailiwainio och Moraset söderuth belägit är”. Vittnena Per Henriksson i Matarengi, Erik Carlsson, Per Persson och Olof Jönsson i Ruskola var överens om att ”det så kallade Sauwon Ällis giärde eller Ailiwainio som Olof Jönsson nu nära intill Cronohemmanet belägit, äger warit opbrukat förr än som någonsin sielfwa Cronohemmanet begynte beboos” varför det inte kunde läggas under kronohemmanet, utan Olof Jönsson tilläts behålla marken mot löfte om att inte utvidga den.

Ötå tgl 10 mars 1705 s. 466: Jonas Olofsson Lambinen i Tengeliö uppvisar en skrift daterad 9 maj 1703 i vilken det framgår att ”hans swärfader Hans Knutsson” testamenterar 40 daler kopparmynt till honom.

Husbonde på Juuso i Tengeliö 1700-1713. Son till Olof Olofsson Mäki [fr Lampinen i Juoksengi] och bror till Johan Olsson på Mäki i Turtola. Både fadern och brodern ihjälslagna av ryssarna under ofredsåren. Hustru Elin eller Ella Hansdotter, dotter till Hans Knutsson i Matarengi [Antti i Närkki]. Jonas upptog Mäki 1721 efter 6 ödesår med 6 års skattefrihet. Broderns barn levde med honom.

Den 19 april 1701 skänker "Jonas Lambis hustru Ella i Tengilö" 30 öre till Övertorneå kyrka. Den 21 april 1701 skänker "Jonas Lambis son Olof i Tengilö" 15 öre till Övertorneå kyrka. "Hust: Elin Jon Lambinens" mantalsförs på gården 1701.

Memorialdombok Ötå tgl 1715-1721 A1c:1 s. 133: Här ser det ut som att Johan Olsson och dennes far mördats av fienden: Barnens "fader och fahrfader fienden mördade och ihjålslog". Endast "3:ne st. små omyndige barn" lämnades kvar.

Ötå tgl 25 februari 1729 s. 113: Handelsman Johan Sigfridsson kräver "Bonden Jonas Olofsson i Turtuila" för den skuld på 52 daler "dess afl:ne broder Johan Olofsson skall i lifstiden" varit skyldig Sigfridssons svärfar rådmän Nils Bäck. Jonas ansåg sig inte vara skyldig att svara för sin avlidne brors skulder. Tingsrätten noterade att de som skulle ärva skulden var Johans efterlämnade barn och arvtagare vilka nu uppgavs vara "näml:n dottren **Brita** gift med Nils Nilsson i Cuiwacangas samt afl:ne sonens **Jonas** Johanssons son Olof och afl:ne sonens **Olofs** dotter Ingrid, bägge omyndiga" vilka inte instämts till tinget för att svara för skulden. Ärendet ser ut att ha uppskjutits. Vid Ötå tgl 8 mars 1732 s. 216 nämns som vittne i en ägotvist i Turtola "hustru Karin Jönsdotter" som uppgavs vara "Jonas Olofssons aflidne broders sonahustru och befanns vara i sin Christendomskunskap så aldeles ringa försigkommen" varför hon nekades lämna sitt vittnesmål till förmån för Jonas Olofsson under ed. Vem av de två sönerna Jonas eller Olof som Karin var gift med framgår inte.

Ötå tgl 6 mars 1721 s. 195: Framgår att "Jonas Lamb i Tengeliö är förmyndare för sin Broders Johan Olssons Sons barn Johan benämd". Soldaten Anders Sieppi sökte "med fåfänga inwändningar" försöka få barnets arv och uppehälle till sig då "det [barnet] hoos honom en tijd varit". Rätten dömde att Lamb skulle "taga barnet till sig och det opfostra" då han var barnets förmyndare.

Ötå tgl 24 april 1726 A1a:7 bild 510: Hustru Brita Johansdotter i Kuivakangas begär att få beträda "dess afl. Faders Johan Olofsson i Turtola innehafde hemman, såvida detsamma råkat i ödesmål at icke allenast bemälte Johan Olofsson skall af fienden blifvit ihjålslagen utan ock att hennes man [id med soldat Erik Enbuske rote nr 20] år 1718 blifvit skrifven till soldat och derpå utgådt samt någon tid deråfter genom döden aflidit, hvarefter henne under den dåvarande besvärlige ofridstiden skall fallit omöjligt at med dess vidmagthållande i brist af nödig manshjelp uthärda, hvarföre hon ock skall varit föranlåten att uppå dess faderbroders Jonas Olofssons föregifna inrådande flytta till honom på dess i Tengeliö åbodde hemman, i mening at han efter sin tillsäjelse skulle vilja hemmanet bruka och utlagorna derföre erlægga till dess hon kunde vara försedd med man och sålunda mäktig det at förestå".

Dottern Brita var gift första gången med soldaten Erik Enbuske som stupade 1718 [se rote nr 20 i Pello-Turtola]. 1729 var hon omgift med Nils Nilsson i Kuivakangas, se ovan.

Ötå tgl 22 november 1729 s. 220: Om Jonas Olofssons i Turtola leverna och hans elaka hundar.

Ötå tgl 25 november 1729 s. 247 dito Jonas Olofsson i Turtola där han konstateras vara "trätodryg och at hans grannar fördenskuld gärna skola wilja blifwa honom qwitt". Ärendet handlade även om hur illa Jonas hanterat brodern Johans barn och hemman efter Johans död och att barnen tvingats till tinget för sitt arv och hur Jonas vanskött sitt tidigare hemman i Tengeliö /"sitt i Tengeliö besuttna hemman öfwer gifwit och i wanbruk lämnat"/.

Ötå tgl 8 mars 1733 s. 104: Soldaten Olof Enbuske [soldat 1728-1740] gav vid handen "at dess fader Jonas Olofsson i Turtoila nästlidne vår aflidit, lämnande efter sig 2:ne omyndiga döttrar Maria och

Anna” och önskade nu att Jonas efterlämnade egendom skulle värderas. Änkan Ella Hansdotter uppmanades att se till att en värdering snarast kunde genomföras.

Ötå tgl 27 februari 1735 s. 203: Rådmanen Johan Sigfridsson mot kronobonden i Turtola Olof Jonasson [son till soldaten Jonas Olofsson Lamb] för en fordran om 52 daler kopparmynt som Sigfridsson hade på Olofs ”faderbroder Johan Olofsson hwilken år 1717 aflidit”. Sigfridsson krävde Olof på pengarna eftersom Olofs far Jonas som numera även han var avliden, hade tillträdd brodern Johans egendom efter hans död.

Henrik Lamb
1702-1706

Antagen 1702. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Synbarligen en av de icke namngivna nya rekryter som lämnar Torneå den 24 mars 1702 och ansluter till regementet i Sandomierz i november s:å.

”47. Hindrich Lambi Slagen d: 3 Feb: 1706” enligt vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

”Henrick Lambi död d. 3 februari 1706” enligt likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds och Torneå kompani daterad Posen i december 1706 där det också framgår att han uppburit lön vid kompaniet sedan 1702 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Mickel Persson Lamb
1706-[1708]

Antagen 1706 ”47. Michell Lambj enda bonde”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nybyggare och husbonde på Noppa [Räf] i Tengeliö fram till sin utmarsch. Mickel Persson Noppa, hustru Ella Hansdotter. Står för gården i mantalslängder tom 1706. h. Ella Noppa står för gården 1707-1711.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Michel Pehrsson i Öf:r Tornå” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Mickel Olofsson Lamb
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. ”47. Michell Lamb” uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”. Oklart ännu 1713 i vilken mån han fortfarande var vid liv.

Son till rotebonden för Lambs rote Olof Persson [Pietainen] i Koivukylä och bror till soldaten Olof Olofsson Krantz [se rota nr 58 i Alkkula]. Fadern Olof Persson var i sin tur bror till Mickel Persson i Koivukylä [Sieppijärvi] som var soldat under danska kriget och avskedad 1694, se bland oplacerade soldater 1704.

Ötå tgl 21 juli 1710 s. 558: Inkom ”Hans Pederssons hustru Karin Johansdotter” [se soldat Räf] och ville få tillträda ”ett hemman i Tengelö, som dess frambledne Moderfader Mickel Larsson Noppa [rotehemman för Lambs rota] skall oprögt och nu widh sista Sålдатernas uthmarche hennes syskonebarn samma hemman afträdde, hwar på Johan Mickelsson i Lohijerfwi nyligen skall wunnit immission och blifwit inrymbt”. Men nämnden kunde intyga att hemmanet var ett kronohemman och ”att förr eller weedh sidsta uthskrifning och Sålдатers uthmarche det samma hemman warit hennes Man och henne tillbudit, att kåsta på Solldats uthrustningen för Solldaten där hon elliest wille hemmanet tillträda, men som hon alt sådant tå ej emottagit warandes som Läns och Tollmän intyga, hennes man skrifwen till Solldat sidsta uthskrifningh men sig undanstuckit så att Rothan ännu står yppen och vacant”. Johan Mickelsson kunde vidare uppvisa kronofogden Jakob Grapes till honom givna imission till berörda hemman, daterad 14 april 1710. Rätten fann att man inte kunde fatta beslut om kronohemmanets besittande utan lämnade över ärendet och beslutet till ”ett annat och högre Forum”.

Enligt roterannsaken 1727 skall [sedan 1695] två karlar ha gått soldater för rotan från Noppa hemman och en tredje för Stakes rota i Juoksengi.

Ötå tgl 19 mars 1713 s. 134: ”Solldaten Olof Krantz [se rote 58 i Alkkula] med sin syster Kirstin Olofsdotter” gjorde anspråk på tolvman Olof Andersson i Koivukylä [en Lampinen från Juoksengi och husbonde på Pietainen i Koivukylä sedan slutet av 1690-talet] som ”för några år sedan kommit till deras frambledne föräldrars hemman”. Olof Andersson skulle gottgöra ”arfwingarna som ännu 3:ne äro i lijfwet Nembl:n 2:ne söner Solldaterne Mickell Olofsson Lamb som uthrest är och denne Olof Krantz med dottren [Kirstin] 70 daler kopparmynt”. Olof Andersson godkände betalningen av arvet ”men den utmarcherade sonens andehl hoos sig innehåller till vidare när det kan kunnigt blifwa när Lamb hemkommer eller är i lifwet eller ej”.

Jöns Jönsson Lamb
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-01-21 Till: Död. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1715 Rymd 1714-09-18 ifrån Umeå [vid det ryska anfallet] med hela sin mundering, inställt sig 1716.

Husbonde på s.k. Mettutalo [Mettä sedermera Heikka] i Tengeliö 1710-1711. Hustrun Ella Hansdotter [1678-1740] står för gården åren 1712-1718. Tillsammans hade soldaten Lamb och Ella två kända barn Brita [död barnlös efter fadern] och Margeta [gift med Jöns Olofsson Korpi, soldat Blanck 1712-1735]. Ella gifte 1719 om sig med Mickel Persson [1686-1739].

Ötå tgl den 10 februari 1750 s. 127: Ella vittnade att förra maken Jöns Lamb skall ”år 1711 om våren blifwit med henne befryndad och at han i juli månad samma år ifrån henne till soldat anskrefwen och utgången samt derpå år 1717 i fält afleden, henne uti et fattigt och beträngt tilstånd sig efterlämnat hafwa skall”. Mickel Persson och Ella skall ha fött två söner, Mickel [1722-1797] och Per [1719-1755]. Mickel skall ha blivit soldat och Per stannat på hemmanet och hjälpt sin mor. Här framgår även att Ella gifte om sig 1719 med Mickel Persson.

Vid Ötå tgl 23 februari 1732 s. 79 Dömdes pigorna Margeta Olofsdotter och ”Ella Mättä” i Matarengi till åtta dagars fängelse på vatten och bröd för att de burit förbjuden klädsel i kyrkan. Margeta en mössa i grönt sidentyg och Ella ”en skjärdukhatt med smal grof spets kantad”, klädesbonader som enligt kunglig förordning var förbjuden gemena tjänstepigor i såväl kyrka, kyrkovall som sockenstuga.

Soldaten Jöns Jönsson Lamb var son till Jöns Karlsson [husbonde på sedermera Heikka i Tengeliö ca 1695-1707] och hans hustru Margeta Henriksdotter. Ej med på utmarschen 1712 utan kvarblev som skyddstrupp vid den svensk-finska gränsen öster om Torneå. I restlängden 1713 [Länsräkenskaper verifikationer 1713] finns noterat om honom: "Jöns Mättå: Absens. Sålдат på Påstering".

Rotan vakant 1718-01-21 - 1720-01-00

Anders Olsson Lambi
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: "Lambi vacant 1719. Rotan ehrsatt i januarii 1720 med Anders Olsson, 31 år 8 tj.-år Wästerbottning gift, är lam uti högra handen och illa sårat uti hufwudet, kan derföre icke gillas.

Ötåt gl 23 februari 1732 s. 76. Nämndeman Olof Andersson i Koivukylä anklagas för att vid mantalsskrivningarna 1729-1732 undandolt sin "ifrån såldate tiensten förafskedade son Anders Lampinen". Intyg från kapten Petter Enberg och mantalskommisarien Johan Halleen visade dock att Anders för hans "ännu påstående siuk- och bräkelighet i hufwudet och högra handen" inte kunde antecknas vid mantalsskrivningen varför anklagelsen mot fadern Olof avvisades.

48 Hana
Mikkolansaari

Jöns Nilsson Hana
1689-[1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 48 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Jöns Hana, som här är utlejd. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Hana
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. "48. Jöns Hanna" uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Död d. 15 Septemb: i Ref:l".

Henrik Henriksson Hana
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt mot efterträdaren. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Purainen i Närkki. Ella Purainen mantalsförs på gården 1712 och "h. Ella Henrich Hanas" 1713. "Hindrich Puranen i Närcki" dör den 28 december 1769, 93 år gammal.

Nils Nilsson Hana
1713-1728

Antagen 1713. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1713: 18 år infödd ogift com. på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 Wästerbottning 20 år ogift kan läsa commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 26 år infödd ogift 6 tj.-år. 1728: 34 år 14 tj.-år Wb gift, är genomsjuklig, får avsked. Från Mikkola på Mikkolansaari: "en soldat som nu står enskilt utgådt för hemmanet" [Roteransakningen 1727].

Ötå tgl 21 juli 1713 s. 155: ”Corporalen Hellbergs hustru Margeta Hinrichsdotter käreande, weed utmarchen förledne währ utedwererat 7 daler 31 öre kopparmynt till Hinrich Hinrichsson Purranens Solldat Nills Hana” i tanke att få sin betalning för de 11 skäl korn som av Purainen för soldatens räkning lämnats hos tolvman Hans Olofsson i Ruskola. Uppsköts till nästa ting.

49 Naska

[Kiempe from 1757]

Mikkolansaari

Ötå tgl 11 februari 1730 s. 78: *Ang torpställe för Naskas rota som blivit utsynt på Hannakkula hemman väster om fältväbeln Gustaf Buchts gård. Åkerfläcken som utsetts till torpställe skall ha legat på Hannukkalas odaljord strax utanför åkergården när Isak Tornbergs saliga svärmor Greta Grape förvärvade hemmanet och brukade det några år. Den förra åbon [innan Grape] ”wid namn hustru Anna hade åkern uptagit hwars omak swärmodern måst förnöja”. Bucht ansåg att marken tillhörde honom och att en ny trakt för Naska torpställe behövde utses. Ang Anna, jämför ”Anna Hannuckala” [Anna Olofsdotter] nedan. Anna och hennes syster Karin skall ha blivit bortkörda av bruksbokhållaren Lars Erasmusson ”ifrån sitt hemman och rätta booställe Micholansaari till Tenglio, opå ett elackt torp” när fadern Olof Matsson utmarscherade som soldat 1676.*

Henrik Nilsson Naska

1683-[1699]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Nils Henriksson i Alkulla. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1683 [dvs gift]. ”Henrich Naska” upptas 1685 bland ”Giffita soldater af Öfwer Thorneå sochen som bruka hemman”. Dito 1686. Göteborg 1689-1690 i Löfvånger Kompani. Piteå 1694. Rote 49 vid roteringen 1695: Soldaten för denna rote blifver Hindrich Nilsson Naska som är sielf soldat och bonde [Hannukkala i Tengeliö]. Ersätts som soldat för rotan senast 1699.

Ötå tgl 21 februari 1695 s. 492: Soldaten Henrik Nilsson i Mikkolansaari erkändes berättigad att återfå en äng ”Hindanniska” i Alkulla om 1 lass hö av Olof Jönsson i Ruskola och det utan någon lön då ängen varit under Henriks bolstad i 19 års tid.

Död senast tidigt 1704. Ötå tgl 11 mars 1704 s. 914: I en ängstvist mellan hustru Brita Mickelsdotter i Kaulinranta och Olof Hansson i Haapakylä nämns som vittne bl. a. ”Henrich Naskas enkia Anna Olofsdotter” [dotter till tidigare ägaren av Hannukkala soldaten Olof Matsson Styrman, se nedan].

Den 24 juni 1705 skänker en ”gammal änckia Anna Hannuckala” 15 öre till Övertorneå kyrka. Gården öde sedan 1702. Soldaten Henrik Naska var gift med företrädaren på Hannukkala, soldaten Olof Matsson Styrmans dotter Anna [se rättsakterna nedan].

Olof Matsson finns mantalsförd på Hannukkala på Mikkolansaari holme första gången i kyrkotiondelängden 1667 som ”*Olof Soldat*” sedan han efterträtt fadern Mats Larsson som föreståndare på gården. Hushållet var mycket fattigt vilket framgår av 1671 års förmedlingslängd: ”*Olof Matsson – lefwer med tiggeri, uthgammalt folk, mist sin boskap*”. Olof var kommenderad soldat vid Torneå järnbruk i februari 1657 sedan han lejts till knekt av Bertil Persson Perttu i Matarengi. Finns redovisad som bruksknekt till vintern 1675 då han upptogs i den Jämtländska armén under Västerbottens regemente [och tilldelades soldatnamnet Styrman] och lämnade samtidigt sina två döttrar Anna och Karin och deras lillebror Anders ensamma på gården. Efter en tid vid Eda skans i Värmland under året

1676 marscherade regementet söderut mot Skåne under vilken marsch Olof avled i Markaryd den 2 mars 1677.

Hannukkala låg då liksom Mikkola hemman på holmen Mikkolansaari och innehades av Olof Matsson fram till 1675 då bruksbokhållaren vid Kengis bruk Lars Erasmussen [gift med Margareta Grape på Mikkola] köpte Hannukkala medan Olof befann sig med regementet i Jämtland. Som ersättningsjord för barnen köpte Erasmussen mark med några hus vid Tengeliöjoki av Knut Anundsson. Hannukkala betecknas som öde 1677-1681. I tiondelängden 1678 redovisas *"Olof Matssons döttrar"* på gården. I längden över öde och obesuttna hemman samma år finns noterat: *"Olof Matsson – Bonde och hustrun döde, ingen på hemmanet, inga huus uthan aldeles kullfallne och hemmanet öde lagdt"*. Denna notering är nedtecknad innan Lars Erasmussens köp av Hannukkals ägor på Mikkolansaari vunnit laga kraft [sker i december 1678]. De då kvarvarande två föräldralösa döttrarna hade ingen chans att på egen hand återupprätta gården varför Olof och barnens moster såg som bästa utväg att Erasmussen fick köpa ägorna på Mikkolansaari och förse barnen med ersättningsmark vid Tengeliö älv. I jordebok och röklängd 1683 noteras: *"1/6 Olof Matsson – Margeta Graape brukar ägorna"*. 1681 och 1682 mantalsförs här Anna piga [Anna Olofsdotter], 1683-1699 soldaten Henrik Nilsson med hustru Anna Olofsdotter. Hemmanet uppges vara *"utan åbo"* i kyrkotiondelängden 1699. Tiondelängden 1701 redovisar: *"Hind: Nillsson Hannukala – utan åbo"*. Benämns *"Hind: Hannukala"* i jordeboken 1701. Gården öde 1702, 1703 och 1704.

Vid roterannsakingen 1727 sägs följande om Hannukkala hemman: *"1/6 Crono. Hendrik Nilsson nu hustru Brita Fors, denne första åboern utgådt till soldat hwarföre hemmanet öde lemnat 1702 och senare warit utan åbo till och med 1716, men årliga utlagor blifwit betalte af hust. Margeta Grape, åter fallit till öde 1718 och upptagit 1726 /.../ änkian som förr bebodt hemmanet äfwen under frihetsåren bärgat gräsgäldet och upbyggt 3ne st nya hus, har öpen åker $\frac{3}{4}$ tunnland och $\frac{1}{4}$ i linda"*.

Efter stora ofredens tid och ca 1730 kom Hannukkala hemman i Tengeliö att ägas av fältväbeln Gustaf Bucht [1690-1759]. Följande rättsakter beskriver processen när Hannukkala hemman lämnade holmen Mikkolansaari:

Ötå tgl 6 december 1676 s. 897: Bruksbokhållaren Lars Erasmussen [husbonde på Mikkola hemman på Mikkolansaari sedan 1675] emot Olof Matssons två döttrar *"i Mickolansaari"* Anna och Karin Olofsdöttrar [Hannukkala hemman på Mikkolansaari]. Flickorna inlämnade en skrift i vilken de anklagade Erasmussen för att han *"strax efter deres faders afreesande j förledne wintrars [1675], hafwa, uthan laga doom, kiördt dem ifrån sitt hemman och rätta boställe på Micholansaari till Tenglio, opå ett elackt torp"*. *"Då detta skiedde skall deras Lilla Broder siuk legat så att när de kommo opå vägen een 1/4 mihl der ifrån, är dödh blefwen, af oorsak, att Bookhållaren eij lät föra dem längre med sin häst, än twert öfwer Elfwen, hvarest drängen skall kastadt them uthur sledan"*.

Erasmussen nekade och kallade detta en *"updichtadt osanningh"*. Rätten ville ha bevis om Lars verkligen varit *"wärrer och obarmhertigare än een hedninge"* och menade tillslut att anklagelserna var utan grund och konstaterade istället att Lars kunde med köpebrevet bevisa att han *"1:o Ordentteligen köpslagat medh theras fadersysstrar och them, om tompen och någre gamble huus opå Micholansaari"* och betalt dem för husen som värderats av några 12-män. Lars skall *"jämwähl köpt them ett bättre boställe om et tunnlandh åker och annan lägenheet igen wthj Tenglio"*. Enligt punkt 2 skall Lars ha gett dem sädeskorn *"och annat nödtorftigh opehälle medan the woro på Micholansaari"*. Enligt punkt 3 skall han inte ha velat att de skulle flytta från holmen *"uti een så obeqwäm tidh"* utan de fick enligt Lars gärna bo kvar. Även Lars hustru skall ha förmanat flickorna att stanna *"qwar på Mickolansaari"* till dess deras bror, som vid tillfället var mycket svag, antingen dog eller tillfrisknade men flickorna ska själva ha velat fara iväg *"till sitt Boställe i Tenglio"*. Enligt Erasmussen skall drängen på Mikkola kört dem och deras bagage med häst över älven till en bonde [ej namngiven] som *"emoot Betalningh them vidare till Tenglio"*

framförslade” varför han menade sig inte vara vållande till ”att deras broder som så siuk lågh några dagar ther effter hoos bonden dödh bleef”.

Flickornas anklagelser bedömdes som falska vilket var straffbart men de undslapp straff för ”obewisliga tillmählen” pga deras ”ungdoms år och oförståndighet”. Erasmusson frikändes helt och lovade pröva om han kunde ge flickorna ytterligare betalning [än han redan gjort] för ”de gamble huusen”. I vilken mån ytterligare ersättning tillskotts flickorna är okänt.

Ötå tgl 11 mars 1680 s. 318: ”Fordon Bruks Bookhållarens Sahl: Wäll:de Lars Erassmussons effterlefwerska, Gudfruchtige och Dygdesamma Matrona hustru Margareta Graape” inkom till tinget [för att få köpen slutgiltigt godkända enligt jordabalken] med några skrifter på ”åthskillige ägor” som hennes salige man hade köpt till sitt hemman i Mikkolansaari ”Nembl: uthaf Marieta, Brijta och Karin Persdöttrar sampt deras Medh Arfwa deras gårdsrum, tillijka med dee gamble Nederruttne huusen, som äre en gammal stuga, ett gammalt Bodloft, een half upbränd Kåtha och 8 eller 10 Ruckor hööland för 40 Daler kopparmynt ewärdeligen att besitta hwilka penningar de sigh emellan deelt hafwa”. Marieta [Margreta], Brita och Karin var sannolikt döttrar till Per Nilsson och dennes hustru Anna som finns omnämnda som ägare av Mikkola hemman på Mikkolansaari 1612-1668.

Vidare ”hafwer Olof Matssons barn [enligt ovan] medh sin faders och modersystems weetskap och tillståndh försåldt Sahl: Bookhållaren 3 skälslandh åker på Mickolansaari, Item på Kyrkiosidan 2 skälslandh åker och 3 räcklandh Karkimaa dersammanstädes, samt ett pörte för 49 Daler, medh wilka penningar han hafwer kiöpt dem ett annat booställe igen af Knuth Anundsson wid Tengelio Elf jämwähl gifwit dem 1/2 tunna sädeskorn”. ”Ytterligare är och förafskedat att ehuruwähl Bookhållaren Lars Erasmusson hafwer eweerdeligen till sigh kiöpt sahl: Olof Matssons barns Kiukasija³⁴ eller heela Tomptrum skall han i ingen måtto tillwälla sigh mehra än som han af dem godwilligen köpt och igenom bytes jordh uthi possession bekommit hwar emoot dee skola begifwa sigh ifrån Mickolan Saari till Tengelio Elf”. Villkoren vidimerades av köpehandlingen daterad 9 april 1675 [i sin helhet endast citerad i rättsakten från 1733, se nedan] vilket kungjorts vid laga ting 6 december 1676 [se ovan], 15 mars 1678 samt 9 december 1678 utan ringaste klander.

Ötå tgl 3 december 1733 s. 302: Innehavaren av Hannukkala i Mikkolansaari by belägna 1/6 kronohemman Fältväbeln manhaftig Gustav Bucht krävde att få tillbaka ett stycke äng som skattebonden Mickel Persson i Matarengi [husbonde på Mettä eller Heikka i Tengeliö sedan han 1719 äktat Ella Hansdotter, änka efter företrädaren Jöns Jönsson, soldat Lamb 1712-1718], enligt Bucht, ”under benämnde hemmans ödesmål [1718-1726] sig tillägnat wid pass trenne ruckland äng på den så kallade Naskaranta och på norra sidan om bemälte Bugts strandväg belägen, samt inom dess åkergårdes hank och stör”, ett stycke äng som Bucht menade tillhörde hans hemman. Som bevis framlade Bucht en attest daterad 13 december 1732 där föravskedade soldaten Mickel Naska [soldat Naska 1699-1707, se nedan] intygade att ingen annan än han själv – under den tid han bebodde Hannukkala hemman [efter avskedet från soldattjänsten 1707] - bärgat det gräsland som låg på norra sidan av strandvägen ”alt till så kallade Kymälächti”, ett gräsland han ”för 15 år sedan utröjt” varför han såg det som givet att marken tillhörde Buchts hemman. Attesten undertecknad av ”Mickell Naska förafskiedad Sålдат” [bomärke]. Mickel Persson i Matarengi invände och hävdade att han ”i samfälte 16 och des hustru Ella Hansdotter i 30 års tid” utan klander innehaft det ängesland som Bucht nu ville ta ifrån honom och Persson gav inget för Naskas attest. Bucht ville kalla tre vittnen, Mickel Naska, Jöns Olofsson Korpi i Tengeliö och Ella Hansdotter i Turtola. Naska kunde inte närvara ”eftersom han sig i Norrige skall uppehålla”. Korpi meddelade dock ”sig wara Mickell Pärssons måg” [han var gift med Margeta, dotter till Ella Hansdotter i hennes första gifte med Jöns Jönsson ovan] varför han inte tilläts vittna under ed, utan skulle kallas om så behövdes. Däremot vittnade Ella Hansdotter i Turtola [gift med soldat Jonas Olofsson Lamb som upptog sedermera Juuso ödehemman i Tengeliö på 1690-talet. 1721 flyttade Ella och maken till Turtola där de upptog Mäki hemman som lagts öde efter ryska härjningar] följande: ”at hon uti 26 års tid förr än hon för 11 år sedan begifwit sig till Turtoila, haft sitt tillhåll i Tengelio” och sett Mickel Persson bärga hö på Naskaranta, både på norra och södra sidan av strandvägen och att marken inte var inhägnad utan som ett annat mulbete. Hon kunde dock inte avgöra vilken av parterna som var rättmätig ägare till marken. Jöns Korpi tilläts vittna utan ed och berättade ”at Mickell Naska under det han, efter ärhållit afskied ifrån Sålдатetjänsten,

³⁴ Fi. *Kiukan sija* på svenska motsvarande *ugnsplats*.

suttit wid Hannukala hemmanets åkergårde, skall han på norra sidan af samma hemmans strandwäg” röjt och fixat ängsmark ”hwilket Mickell Pärsson efter bemälte Mickell Naskas afwikande till Wästersiön” ytterligare förbättrat och lagt till sin där bredvid liggande ängslott. Beslut: Ängsmarken skulle tillfalla Bucht och Hannukkala hemman.

Ötå tgl 5 december 1733 s. 322: Fältväbeln Gustav Bucht inkommer till tinget sedan han nåtts av information att förra åbon på hans ”påträdda kronohemman” i Tengeliö, Anna Hannukkala [Olof Mattssons dotter Anna ovan] hade ägt några ängar på östra sidan av Mikkolansaari holme som numera låg under Mikkola hemman på Mikkolansaari. Bucht ansåg att ängestycket borde återbördas till hans kronohemman. Bucht fick stöd i sitt resonemang av länsman Sven Lenning [Buchte tidigare vapenbroder vid Österbottens regemente]. De nuvarande ägarna av Mikkola hemman, komministern Isak Tornberg och dennes hustru Magdalena Kempe, anförde dock att Magdalenas numera avlidna mor, Margareta Grape, och dennes förra man bruksbokhållaren Lars Erasmusson ”dels genom byte och dels genom köp lagt till Mickola hemmanet, som han den tiden besuttit” ett antal ägor vilket kunde bevisas med följande citerade köpehandling från år den 9 april 1675:

Emedan såsom wi undertecknade hafwom af en god willja frivilligt sålt vår gårdsrum samt de nederrutne gamla huus som äre 1 gammal stugu, 1 gammal bodloft, en half upbränd kåta och 8 à 10 ruckors höland, detta altsammans härpå Mickolansari till Stör Lars Rasmusson för 40 daler kopparmynt ewärdeligen och såsom de gamla huusen ganska fahrlige woro för eldswåda och annan olägenhet fördenskul nöjakteligen dem bårtsålt för 40 daler kopparmynt och dessa penningar oss emellan så bytt, at Olof Mattssons barn bekommit 20 daler, Brita 10 daler och hustru Karin 10 daler kopparmynt, men hustru Margeta [Pärslotter se nedan] gaf sin del till Olof Mattssons barn af orsak at de skola swara till gårdens gåld och hon fri slippa.

Elljest hafwa wi Olof Mattssons barn, jämte vår käre faders wilja som utrester är, såsom och efter vår modersystems inrådande och efter det bud som vår käre fader oss sändt hafwer genom sin bonde Bårtill Pärsson i Matarengi, at wi skola her till öfwertala Lars Erasmusson at han skulle köpa åt oss hans barn ett nytt boställe hwilket han uphandlat hafwer för 46 daler kopparmynt af Knut Anundsson wid Tengele älf, nämligen 1 pörte, 1 fähuus, 1 hölada, 1 godt tunmland åker, sedan är lägenhet alla år mer och mer åker uptaga. Emot dessa Knut Anundssons ägor afsättia Olof Mattssons barn till Lars Erasmusson de 20 daler kopparmynt som de bekommo för sin del som ovanbenämnt, item 3 skälsland åker härpå Mickolansari, item på Kyrkiosidan 2 skälsland åker och 3 ruckland Carkemaa darsammastades.

Anbelangande Olof Mattssons pörte så emedan det är ännu obetalt 9 daler kopparmynt till Matts Larsson i Raumo, ty lofwar Lars Erasmusson de at betala sedan kommer honom pörtet till.

Elljest är Olof Mattssons barn lofwat halftunna sädeskorn, såsom ock bättra taket på fähuset wid Tengele älf.

Widare är föravskiedat at ehuruwül Herr Lars Erasmusson vår Tiuka soja och hela tomtrum owärdelig hafwer till sig köipt, skall han uti ingen måtto därigenom tillwälla sig vår ägendom mera som han af oss godwilleligen köipt och igenom bytesjord bekommit. Imedlertid skatta wi nu som förr, för vårt hemman och behålla vårt mantal.

Widare är förafskiedat at Anna, Karin och Anders Olofsson tillika med deras morsyster Brita begifwa sig wid första öpet watten till Tengele älf ifrån Mickolansari till Knut Anundssons boställe på Tengele för oss upköipt; Inrymme fördenskul Herr Lars Erasmusson och hans arfwingar, och afsäja och afhända ifrån oss samtliga Hannukala arfwingar och deras efterkommande begära fördenskul eho han är skall ej klander till Lars Erasmusson och hans arfwingar för detta köip emedan han oss uti denna hårda tiden hafwer med spannmål, salt samt penningar bisprungit och oss elljest med köip wäl förnöijt.

Till yttermera wisso ombedja wi å bägge sidor vår Kyrkioherde, jämte annat godt folck, som hafwer warit öfwer vårt köip tillika med oss underskrifwa. Uti det öfriga begäres tjänsteligen at den ärade rätten wille detta vårt köip och afskied lagligen confirmera och bekräfta.

Actum Mickolansari den 9 aprilis a:o 1675

Margeta Pärslotter i Mickolsari, Brita Pärslotter i Mickolsari, Anna, Karin, Anders Olof Mattssons barn, Karin Pärslotter. At emellan bägge parterna sålunda är afhandladt och riktigt förafskiedat wittna wi underskrefne Nicolaus Nicolai, Pastor loci, Mickell Jönsson Cockoinen i Cuiwacangas [bomärke], Bårtill Pärsson [bomärke], Knut Knutsson i Mickolsari [bomärke], Thomas Ersson i Cuiwacangas.

Mot bakgrund av innehållet i denna köpehandling begärde Magdalena Kempe att ängsmarken som nu i så många år tillhört hennes och maken Tornbergs hemman Mikkola på Mikkolansaari, skulle orubbad bli kvar. Gustav Bucht replikerade att det var orimligt att Hannukkala hemman som förr "warit beläget på Mickolaholmen" inte skulle ha haft mer äng än de 10 ruckor som nu låg under Mikkola hemmanet och som tidigare legat under Hannukkala hemman. Bucht hävdade att det fanns ängar på Mikkolansaari som tillhört Hannukkala och som Anna Hannukkala [numera avliden] bärgat åtminstone så sent som 1710 eller 1711, ängar som inte inbegripits i köpehandlingen från 1675. Det nämns också att Anna Hannukkala vid roteringstiden [1695] vistats på Mikkola hemman och där njutit sitt uppehälle. Magdalena Kempe förklarade att hennes mor Margareta Grape "ungefär åren 1692, 1693 och 1694 af god willja och varkunnsamhet [barmhärtighet] öfwer bem:te Anna Hannukkals fattiga tillstånd" lämnat Anna lov att bärga ett litet ängesstycke på Mikkolansaari öster om Mikkola gårds rya. Vad gäller Hannukkala hemman hade Grape inte mottagit det förrän våren 1699 vilket kunde bevisas via Kornobefallningsman Jacob Grapes skrift daterad 21 mars 1699 där det framgick att "Henrik Nillssons kronohemman i Mikckolansari af 1/6 mantals skatt, skall af Anna Olofsdotter, den det en tid brukat, ej mera welat beboos och häfdas" varför länsman Pulkkinen skulle värdera hela Hannukkala hemman och se över vilka ägor som kunde överföras till andra hemman för att markerna inte skulle förbli obrukade. Dock hade ingen visat intresse av att överta hemmanet utom Margareta Grapes andra man numera avlidne Herman Kempe vilket denne övertagit nämnda året 1699 mot att han skulle stå för hemmanets alla skulder. Rätten lyckades aldrig utröna om det ängesland som Anna Olofsdotter bärgat för många år sedan verkligen tillhört henne och Hannukkala hemman eller om hon endast fått Grapes tillstånd därtill, givet sitt fattiga tillstånd. Utslaget ang den lilla äng på Mikkolansaari som "Fältwäbeln manhaftig Gustaf Bugt" ansåg tillhörde hans nu innehavda hemman Hannukkala finns på s. 336: Rätten såg ingen annan utgång än att det omtalade ängesstycket var en del av det köp som genomfördes redan 1675 och att ägandet av ängen då övergick till Mikkola hemman. Det faktum att Anna Hannukkala senare fått tillstånd att bärga ängen innebar bevisligen inte att hon ägde den och att den tillhörde Hannukkala hemman, utan att hon fått tillstånd att göra så av ägarna till Mikkola. Buchts anspråk avvisades därmed. Magdalena Kempe vill att Per och Johan Henriksöner Pieko [Matarengi] samt Margeta 50 år och Ella 55 år Hansdöttrar [i Mikkolansaari respektive Turtola] skulle vittna till hennes fördel. Per 87 år berättade att fått höra av sin far Henrik Henriksson att Henriks moster Anna [Olofsdotter] blivit gift till Hannukala hemman. Johan 70 år vittnade att Anna "warit åboo af Hannukala hemman" och bott där några år. Beslut på s. 336 att ängeslandet på Mikkolansaari skulle deponeras till Buchts hemmans.

Ötå tgl 11 september 1732 s. 327: Godkände tingsrätten att fältväbeln Gustav Bucht "som åbor ett uti Mickolansari wid Tengeliö belägit Kronohemman" och skattebonden Jöns Olofsson Korpi skulle tillåtas att uppföra en mjölkvarn "wid öfre ändan af Hapakoski fors uti Tengeliö älf på södra sidan"...i anseende till den här befintliga brist på ärforderliga qwarnar".

Mickel Ersson Naska

[1699]-1707

Antagen senast 1699. Avgått 1707 Till: Avsked och hemförlovad. Möjligen husbonde på Kinnunen i Närkki innan utmarsch. Bosatt och brukare av ägor på Hannukkala hemman i Tengeliö efter avsked 1707 [se nedan tingsakt från 1733] till dess han beger sig till Kvænangen i Norge under ofredsåren där han av och till fortfarande befinner sig 1733.

Gifter sig 1699 enligt kyrkoräkenskaperna, Övertorneå s. 105: "1 Advent. Michel Ersson Naska soldat när han wigdes gaf ½ Carolin".

Erhöll Kungl. Majts avskedspass och underhåll dat 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109]. "Afskiedat d. 31 januari 1707" enl rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. "Mickell Naska afskiedat d. 31 januari 1707" enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Den 1 november 1707 skänker ”Michel Ersson Naska soldat” 30 öre till Övertorneå kyrka.

Ötå tgl 21 juli 1708 s. 120: ”En afskiedat Soldat Michell Naska” anklagade Elin Hansdotter i Matarengi för beskyllningar [vilka framgår inte]. Skulle återupptas vid nästa ting då flera av de inblandade parterna skulle närvara.

Ötå tgl 20 juli 1715 s. 435: ”en g:l Solldat wed namn Mickel Naska” uppges ha försökt tubba Jonas Lambinen i Tengeliö att stjäla 1 tunna rågmjöl och 1 tunna kornmjöl som Mickel Olofsson i Ruskola hösten 1714 ”i fruchtan för fienden” grävt ned vid sin gärsgård. Naska nekade och Lambinen hade inga bevis för påståendet.

I längd över gratialister Majorens [Torneå] kompani upprättad 1730 uppges att han ”Har för 14 åhr sedan wijd Ryssens infall begifwit sig till Wester Siön uppehållandes sig uti Novona Socken [Navuona, det samiska namnet på fjorden Kvænangen] och föder sig med tiggande, har sedan den tiden nu i 16 åhr intet niutit, des hustru berättar det han nu i winter wäntas hijt tillbaka” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 176].

”Abs. 14 åhr, se rullan från Reg:tet” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:9 -1732, s. 281].

Ötå tgl 3 december 1733 s. 302: Innehavaren av Hannukkala i Mikkolansaari by belägna 1/6 kronohemman Fältväbeln manhaftig Gustav Bucht krävde att få tillbaka ett stycke äng som skattebonden Mickel Persson i Matarengi [husbonde på Mettä eller Heikka i Tengeliö sedan han 1719 äktat Ella Hansdotter, änka efter företrädaren Jöns Jönsson, soldat Lamb 1712-1718], enligt Bucht, ”under benämnde hemmans ödesmål [1718-1726] sig tillägnat wid pass trenne ruckland äng på den så kallade Naskaranta och på norra sidan om bemälte Bugts strandväg belägen, samt inom dess åkergårdes hank och stör”, ett stycke äng som Bucht menade tillhörde hans hemman. Som bevis framlade Bucht en attest daterad 13 december 1732 där föravskedade soldaten Mickel Naska intygade att ingen annan än han själv – under den tid han bebodde Hannukkala hemman [efter avskedet från soldattjänsten 1707] - bärgat det gräsland som låg på norra sidan av strandvägen ”alt till så kallade Kylmälachti”, ett gräsland han ”för 15 år sedan utröjt” varför han såg det som givet att marken tillhörde Buchts hemman. Attesten undertecknad av ”Mickell Naska förafskiedad Sålдат” [bomärke]. Mickel Persson i Matarengi invände och hävdade att han ”i samfälte 16 och des hustru Ella Hansdotter i 30 års tid” utan klander innehaft det ängesland som Bucht nu ville ta ifrån honom och Persson gav inget för Naskas attest. Bucht ville kalla tre vittnen, Mickel Naska, Jöns Olofsson Korpi i Tengeliö och Ella Hansdotter i Turtola. Naska kunde inte närvara ”eftersom han sig i Norrige skall uppehålla”. Korpi meddelade dock ”sig wara Mickell Pärssons måg” [han var gift med Margeta, dotter till Ella Hansdotter i hennes första gifte med Jöns Jönsson ovan] varför han inte tilläts vittna under ed, utan skulle kallas om så behövdes. Däremot vittnade Ella Hansdotter i Turtola [gift med soldat Jonas Olofsson Lamb som upptog sedermera Juuso ödehemman i Tengeliö på 1690-talet. 1721 flyttade Ella och maken till Turtola där de upptog Mäki hemman som lagts öde efter ryska härjningar] följande: ”at hon uti 26 års tid förr än hon för 11 år sedan begifwit sig till Turtoila, haft sitt tillhåll i Tengeliö” och sett Mickel Persson bärga hö på Naskaranta, både på norra och södra sidan av strandvägen och att marken inte var inhägnad utan som ett annat

mulbete. Hon kunde dock inte avgöra vilken av parterna som var rättmätig ägare till marken. Jöns Korpi tilläts vittna utan ed och berättade ”at Mickell Naska under det han, efter ärhållit afskied ifrån Sålдатetjänsten, suttit wid Hannukala hemmanets åkergårde, skall han på norra sidan af samma hemmans strandväg” röjt och fixat ängsmark ”hwilket Mickell Pärsson efter bemälte Mickell Naskas afwikande till Wästersiön” ytterligare förbättrat och lagt till sin där bredvid liggande ängslott.

Hans Hansson Naska
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Synes ha varit son till Hans Hansson, husbonde på Vesto i Haapakylä. ”Hans Westo i Öf:r Tornå” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater från Nedertorneå socken] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Erik [Ersson] Naska
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Hemförlovad. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Uppges vid mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710 var ”Siuk”. ”Erich Naska” vid Torneå kompani finns bland de 31 sjuka västerbottniska soldater som enligt beslut 23 augusti 1710 skulle lämnas kvar i Stockholm [Västerbottens reg, Regementschefsexp, Serie E IV, inkomna förslag 1701-1719, KrA].

Den 26 mars 1711 doneras 30 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka av ”Sold: Erich Ehrsson i Tengeli” [Kyrkoräkenskaperna, Övertorneå, LIa:1, s. 123]. Erik kan ha varit en av de tre icke namngivna soldaterna [se även Toll i Kuivakangas och Sturk i Marjosaari] som i mars 1711 återvänder till Torneå tillsammans med major Bröijer och mönsterskrivaren Utter. Det är okänt om Erik Ersson Naska återinsattes vid kompaniet efter hemkomsten 1711 och därmed okänt om han är identisk med namnen vid denna rota 1712-1718, se nedan.

Ötå tgl 22 juli 1712 s. 383: Carl Josephsson [Juusola, rotehemman för Naskas rota] i Koivukylä krävde pengar ”som Josepssons Moder tillsatt enär uthi hans Broders Mickell Josepssons ställe en annan solldat städias skulle för deras Rota A:o 1710 om wintteren”. Dock intygade tolvmännen ”att denne Mickell Josepsson sedan han war utsedd till Solldat rymbdt till Norrige och WästerSiön därest han ännu är och eij sedermera kommit tillbaka”. Hans Olofsson i Ruskola [Heikka i Närkki rotehemman för Naskas rota] och ”dee öfriga RoteCammeraterne” hade använt ”stor bekåstnad till dess återbringande oansedt förgiäfwes”. Carls anspråk ogillades särskilt sedan Carl lovat Hans Olofsson att ”aldrig mehra därpå Tahla willia”.

Erik Ersson Naska
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-01-11 Till: Död. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Bland hemmavarande soldater 1712-1714. I Länsräkenskaperna 1713 s. 890 ”Erik Äimä” i Mikkolansaari med noteringen: ”Abs. Soldat på posteringen och fattig”.

Husbonde på Äimä i Mikkolansaari och son till Erik Mickelsson Äimä. En av de soldater som rymde från vaktposteringen i Kaakamo vid det första ryska anfallet mot gränsen den 29 december 1714. Åter vid kompaniet kort tid efteråt men rymt på nytt vid det ryska anfallet mot Umeå den 18 september 1714. Mönstring 1715 Rymd ifrån Torneå 1714-12-29, mist hela sin mundering vid fiendens infall i Umeå 1714-09-18, af fienden borttagit och opbränt, inställt sig i juli 1716-07-00.

Som husbonde på Äimä kallas han bl. a vid mantalsskrivningen 1703: "Erich Ehrsson Rachtu" när han finns på gården med hustru och en knekthustru redovisad. Äimä hemman redovisas som öde 1719-1722 sedan husbonden Erik Ersson skrivits till soldat för Naskas rote nr 49 och dött 1718 "och elliest af Fiendens ruinerande" [Roterannsakingen 1727].

Eriks son Henrik Ersson f. 1712 blev soldat Lönnbom i Karungi 1729 fram till sin död under det senare ryska kriget i Finland i maj 1742.

Rotan vakant 1718-01-11 - 1721-03-00

Samuel Naska

[1720]

Trots att rotan uppges vara vakant 1718-1721 finns en "Samuel Naska" upptagen på rota nr 49 enl en avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente daterad sent 1720 [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Samuel Naska uppges där tillhöra de soldater vid Majorens och Torneå kompani som "rymt til Norrige".

Anders Olsson Naska

1721-1735

Antagen 1721-03-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 27 år 7 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 34 år 14 tj.-år Wb bonde gift, siuklig och bräcklig, är styf på vänstra tummen, får avsked.

50 Fors [Horsi]

Ruskola

Jöns Jönsson Fors

1691-[1699]

Antagen 1691 i Vitsaniemi och rote nr 82 Järf. Avgått senast 1699 Till: Utbytt. Piteå 1694 i Witzaniemi. Rote 50 vid roteringen 1695: Jöns Fors trpt ifrån rote 82 [Vitsaniemi], blifver här ståendes. Död senast mars 1706.

Ötå tgl 12 mars 1706 s. 164: "Jöns Abramsson ifrån Neder Torneå Sochn och Öfwer Raumo byy" ville utbekomma "någon återstående Knechtelega för sin framledne son Jöns Jönsson" utav Simon Nilsson i Vitsaniemis måg Per Persson [som nu satt på Simons hemman Simu, rotehemman för nr 82 Järfs rote] med anledning av ett kontrakt som Jöns och Simon ingått den 28 februari 1691. Per kunde dock visa att han redan betalat "soldaten Jöns Jönsson" mer än kontraktet och knektlegran stipulerade.

Soldaten Jöns Jönsson Fors har alltså lejts till Järfs rota nr 82 via upprättat kontrakt med fadern Jöns Abrahamsson i Övre Raumo 1691 och sedan flyttats vidare till Fors rota nr 50 vid roteringen 1695.

Olof Larsson Fors

[1699]-1702

Antagen senast 1699. Avgått 1702 Till: Död. ”50. Oluf Fårs död den 11 Januarij 1702” enl vakansrulla vid Kalix kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701, daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ötå tgl 23 mars 1699 s. 475: ”Jöns Hindersson Prophoss i Matarengie” påstod att halva Portimojärvi träskfiske borde lyda under hans hemman även om det ”för ungefär 50 åhr sedan wara ifrån hans hemman bårtkommit”. Jöns hade till tinget stämt ”Soldaten Olof Fors som är boende widh samma Portumajerfwi träsk på Lars Nilssons hemman [sedermera Klara eller Olli] och är ägande till ¼ deel i Träsket”. Fors ägarandel hade fastställts 1698 [se Ötå tgl 25 februari 1698 s. 94. Där fastställs framlidna Lars Nilssons änka hustru Britas andel i träskfisket vara ¼. Olof var son till dessa men omnämns inte i protokollet]. Då fiskerättigheten för så länge sedan lämnat Jöns Henrikssons hemman och då Lars Nilssons hemman ”som soldaten Olof Fors nu åboor och sigh widh samma Träsk medh gårdh och grund nedsatt, för en Röök anfördt, såsom och taxerat tillhopa medh grannen Nils Nilsson” så lämnades Jöns anspråk utan åtgärd.

Ötå tgl 20 juli 1700 s. 162: I ett fall angående fiskerättigheter i Portimojärvi: Erik Carlsson i Ruskola hade vid flera tillfällen anklagats för intrång i fisket i sjön men uppgav att han ”sig hafwa der till lof och tillståndh af soldaten Olof Fors som nu är i fiende landh”.

”H. Clara [Jönsdotter] Sold:ns Olof Larssons” upptas i Ruskola [Portimojärvi] i mtl 1701-1703. Clara gifte sedermera om sig med Henrik Knutsson som blev husbonde på hemmanet och sedermera soldat Fors, se nedan.

Ötå tgl 13 mars 1707 s. 520: Johan Larsson i Ruskola söker att få inbörda och tillträda sin framlidne faders hemman därsammanstädes ”så wijda hans Broder Soldaten Olof Fors är igenom döden afgangen och Enckian Clara Jönsdotter nu för tijden hemmanet besitter”. Clara menade dock att Olof suttit länge på hemmanet och redan hunnit betala Johan delar av hans arv. Clara förklarade vidare att hon ”aflat en son Olof benembd, med sin man, nu om sina 8 åhr”. Johan intygades dessutom vara en ”lösker karl” som inte skulle kunna förestå hemmanet varför Clara dömdes vara dess rätta ägare.

Ötå tgl 19 juli 1720 s. 89: Omnämns ”hustro Clara Fors med dess son Olof Olsson” anklagade för olovligt fiske

Henrik Johansson Fors
1703-1705

Antagen 1703. Avgått 1705 Till: Avsked och hemförlovad. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn i september 1703 och deltar i det fortsatta polska fälttåget.

Gift 1694 med Brita Olofsdotter. Husbonde på Nikki i Matarengi före och efter tjänstgöringen: ”Denna husbonden Hendrik Johansson sielf warit skrefwen till Soldat” [Roterannsakingen 1727 rote nr 51 Fors].

”50. Hindrich Fors fått afskied in April 1705” enl vakansrulla kaptens Durietz och Kalix kompani dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Erhöll Kungl. Majts avskedspass daterat Ravitz den 9 maj 1705 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20, Rullor över gratialister 1702-1715]

Bland inkomsterna för Övertorneå kyrka 1705 [Länsräkenskaper verifikationer 1705 s. 848] står: ”Den 27 augusti, Hendrik Johansson soldat wid sin heemkomst förährat 2 Caroliner”.

Erhöll underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus from 29 juli 1705. I längd över gratialister Torneå kompani upprättad 1730 uppges att han ”Igenom sin son upwist sitt underhålds bref, jemte Pastorens attest, Rest denna sommar till Wester Siön hoos sina barn, Män kommer om 2 veckor hem, har fått sitt under håld, undantagandes för åhren 1720, 21, 22, 23 och 1724 hwilcket däraf kommit att enär H:r General Majoren Moraht 1725 munstrade gratialisterne war han siuk män des hustru glömt hemma Kiörkioherdens attest, Är öfwer 60 åhr, skall wara mycket usell och har intet annat till sitt uppehälle” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 174].

Ötå tgl 6 mars 1732 s. 177: ”Förafskiedade och ännu gratial åtniutande Såldaten Hinrik Johansson Fors” begärde att fjärdingsman Mickel Nilsson i Matarengi skulle åläggas att tillstålla honom 81 daler kopparmynt som Nilsson uppburit 1719 av regementsskrivaren Henrik Lindbaum för soldatens gratial för åren 1716, 1717, 1718 och 1719 [20 daler 8 öre kopparmynt per år]. Dock visade Lindbaums attest att gratialet för de fyra åren utgjorts i form av ”myntteken” [=nödmünt utgivna 1715-1719 som inte hade samma värde som vanliga mynt] ”emedan in januario 1719 andra pänningar icke skola warit at bekomma”. Nödmünt ska sedan ha erbjudits soldaten Fors ”wid dess återkomst ifrån Norrige”. För att lösa ärendet lovade sockenskrivare Petter Planting att han skulle tillstålla Fors 12 daler kopparmynt.

”Hindrich Forss dödt d: 5 December 1736” enl ”Förteckning uppå de Gratialister wid Wästerbottns Infanterie Regemente som sedan 1735 åhrs början till 1736 åhrs slut, genom döden afgångne äro” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret EIXc:1 1733-1739].

Henrik Knutsson Fors
1706-1708

Antagen 1706 ”Hindrich Fårss enda bonde”. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani.

”50. Henrich Fårs död d. 4 Februarij 708” vid kapten Durietz kompani enl rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Husbonde på Klara eller Olli i Portimojärvi och gift med Clara Jönsdotter, änka efter soldaten Olof Larsson Fors [se ovan]. Mantalsförs på gården som Hindrich Knutsson 1704-1705 och benämns Henrik Fors 1706. Hustrun Clara Fors står på nytt ensam för gården from 1708. Änkan Clara Jönsdotter i Portimojärvi dör 1743, 65 år gammal.

Jöns Jönsson Fors
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s.

1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Mickel Fors

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Ref:1".

Erik Persson Fors

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-08-00 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. Flertalet av de som dog 1713 dog i sjukdomar i Uddevalla där en smittsam sjukdom dödade 100 soldater vid Västerbottens regemente [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Rotan vakant 1713-08-00 - 1714-03-03

Henrik Henriksson Fors

1714-1720

Antagen 1714-03-03. Avgått 1720-01-00 Till: Utbytt. 1714: 40 år, gift. Rotebonde. Hemma, permitterad såsom enda bonde ifrån Umeå 1714-06-19, munderingen är efterlämnad i Umeå och vid fiendens infall 1714-09-18 bortagit av fienden eller uppbränd. Rynd 1714-12-29 i Torneå vid det första ryska anfallet mot vaktposteringen öster om Torneå stad. 1719: 60 år, gift. Varit förrymd i december 1714, sedermera sig inställt in juli 1716. Denne Hendrik Fors tillåtes att uthbytas emot dess son, så framt han wed utskrifningen kan approberas. 1728: Hendrik Hendersson Fors utbytt sig in Januarii 1720 emot dess son Olof Henriksson.

Rotebonde för Fors rota och husbonde på Vaaraniemi i Närkki dit han kom som måg. Hustrun Brita Nilsson var dotter till företrädaren på hemmanet Nils Nilsson Vaaraniemi.

Olof Henriksson Fors

1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. Son till företrädaren. 1728: Gillas. 32 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 39 år 15 tj.-år Wb bonde [Hannukkala i Tengeliö sedan 1725] gift, har rosen uti det högra benet fördärfwat, får avsked. Hustrun Brita Fors förestod Hannukkala i Tengeliö hemman vid roteranssakningen 1727 [se soldaten Henrik Nilsson Naska ovan].

51 Brännholm

Ruskola

Not: Enligt roteranssakningen 1727 ska en soldat utgått från Mäki i Turtola till soldat på nr 51 Brännholms rota. En "Kh. Kaisa Brändholm" finns mantalsförd i Turtola 1714ff. Öde 1719.

Olof Hansson Brännholm

1689-1702

Antagen 1689 i Vitsaniemi. Avgått 1702 Till: Död. Göteborg 1689 i Witzaniemi, sjuk 1690-05-15 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 51 vid roteringen 1695: För roten ställes Olof Brenholm som är trpt ifrån rote 83.

Ötå tgl 15 mars 1694 s. 500: Soldaten Olof Brendholm i Vitsaniemi ”een ung karl”, av pigan Margeta Huki anklagad för stöld. Olof nekade och ärendet sköts upp till nästa ting.

”51. Olof Brendholm död in Sept: 1702” enl vakansrulla Torneå kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Ötå tgl 22 juli 1707 s. 605: Clemet Isaksson Curtilius inlevererade ett köpebrev daterat 3 juli 1698 där Clemet köper det hemman i Vitsaniemi som då ägdes av ”hust: Margeta Olofsdotter i Witzaniemi tillika med sin son Olof Brendholm”. Clemet skulle betala 120 daler för att reglera en borgarskuld och 100 daler i soldatlega och därefter i all tid med sin familj äga hemmanet. Köpet ansågs nu ha vunnit laga kraft.

Modern Margeta kallas ”h. Malin Hans Danielssons” vid mantalsskrivningen 1697-1699. Ägare av Paloniemi i Vitsaniemi och tidigare gift med soldaten Hans Danielsson [skriven till soldat för eget hemman i Vitsaniemi 1683] som synes vara far till soldaten Olof Hansson Brännholm. Vid mantalsskrivningen 1701 noteras att ”h. Malins hemman brukas af Clemet Isachsson i Koifwokylä”.

Lars Brännholm
1704-1707

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1707 Till: Död ”in october 1707” enligt vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Ötå tgl 16 mars 1713 s. 113: ”Förlåfwade Solldaten Mickel Kullowara [soldat Stake på rote nr 23] i Juoksengi framwiste Solldatens Lars Brendhollms Bref och Obligation Daterade Pohsen i Påhln d: 2 och 22 Julii 1707 att ber:de Brendhollm af denne Kullowahra dersammastädes bekommit tilläns 19 Daler Kopparmynt”. Brännholms rotebonde Per Ersson i Kuivakangas [sic!] erkände att rotan ”weed Solldatens utresa” lovat att reglera skulden. Rättens beslut blev att Per Ersson skulle betala de 19 dalerna och ge Kullovaara 3 daler om året tills skulden var reglerad.

Johan Jönsson Brännholm
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Olof Brännholm
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”.

Per Bertilsson Brännholm

1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-12-31 Till: Död. 1712: 29½ år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning, 30 år ogift kan läsa. Son till Bertil Bertilsson Perttu i Matarengi och hustrun Brita Jöransdotter. En karl från Perttu gått soldat för Brändholms rota enligt roterannsakingen 1727.

Johan Henriksson Brännholm

1718-1728

Antagen 1718-06-25. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 33 år 9½ tj.-år Västerbottning gift, är efter wederbörandes intygan siuk och bräcklig, får avsked af ett skått, som han wid excercering och pijpans utblåsande af förladdningen bekommit, och dymedelst oförmögen at vidare tiena, får afsked. Bror till soldaten Henrik Elefant utmarscherad 1706, tillfångatagen vid Poltava 1709 och Anders Elefant soldat 1712-1719.

Ntå tgl 10 oktober 1729 s. 431 och 20 oktober 1729 s. 489: Bonden Isak Arpis hustru Anna Winiksdotter i Övre Vojakkala kallad inför rätten efter kronolänsman Lars Björkmans anklagelse att hon "hyst förrymde Sältdaten Johan Bränholm". Anna skall förra julen och trettondagshelgen hyst och härbärgerat soldaten Brännholm "en dag och 2 nätter". Annas "långt afsides uppe i skogen wid Arpila belägna hemwist" där hon saknade manshjälp då hennes man "hwilken som hela Socknen skall wara bekant skall finnas swag och siukelig, samt understundom af sitt förnufts och själs rätta bruk i sådan saknad at hon och hannes piga ej skola kunna honom tillfyllest wårda och skiöta". Detta, menade Anna, gjorde att hon inte kunde "förwägra honom Bränholm såsom en stark och öfwerdådig karl husrum i gården". Brännholm skall ha uppgivit att han sommaren 1728 "haft sitt tillhåll hos en Lapp åfwanföre Åunasjoki i Kiemi Lappmark" men rest därifrån för att "få tala med sin i Öfwer Raumo boende hustru Brita Lådwicka". Brännholm beskrivs som "en ansenlig" karl "stark och äfwentyrlig", utrustad med gevär, stora knivar och ett spjut och hotat det lilla uppbådet som länsman Björkman anlitat för att tillfångata honom, att om någon rörde honom skulle han "dräpa någon af dem". Rättens slutliga utslag blev att fria Anna från misstankar om att ha hyst en förrymd soldat med motiveringen att hon vid sidan av sin sjuklige man helt saknade manfolk på gården och att hon rimligen inte kunde hindra Brännholm att stanna i hennes hus. Ang Brännholms rymning och vem som skyddat honom, se även Ötå tgl 9 december 1730 s. 257.

Ötå tgl 27 november 1729 s. 260: Carl Carlsson i Ruskola beklagade sig över att "Sältdaten Johan Bränholm för det han wid afträdet ifrån des åbode Tärpställe icke lämnat åkeren besådd". Carlsson begärde att Brännholm skulle betala honom för det utsäde som nu krävdes för att kunna så jorden och gottgöra honom för den årsväxt Carlsson nu förlorat. Åkern skall ha bestått av 1 ½ skälsland. Rätten gav Carlssons rätt och biföll hans anspråk.

Ötå tgl 7 december 1730 s. 219: Föravskedade soldaten Johan Brännholm sökte tingsbevis på att han inte kunde betala sin kronorest och hänvisade till sista generalmönstringen den 23 juli 1728 där han "för des siuk- och bräckelighet blifwit förafskiedad". Nämnden intygade att "Bränholm wäl wore uti ett utblåttat och fattigt tillstånd stadder och at hos honom, dem witterligen, intet mera än twänne koor skall wara at tillgå" men att han trots detta "igenom arbete" skulle kunna förmå sig att betala skatterestantierna "eftersom han Barnlös wara skall och till arbete kunna hållas för så mycket mera skickelig som han inbördandes af ett i Coiwukylä by belägit skattehemman skall eftersträfwa".

Ötå tgl 9 december 1730 s. 255: Hans Andersson i Koivukylä skulle nu inför rätten tillstålla ”sin faderbroder förafskiedade Sålдатen Johan Henriksson Bränholm” [se öven Elefants rota i Koivukylä] de 11 daler kopparmynt som han tidigare vid tinget utlovat ge till Bränholm, på det ”fädernes och mödernes arf som på Bränholms faders Henrik Henrikssons hemman hwilket Hans Andersson efter sin fader Anders Henriksson påträdt skall wara innestående”.

I restuppborrdslängden för år 1730 uppges [Länräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1731, s. 1355]: Niemis Förafskiedade Soldaten Johan Bränholm – widgick skulden men beklagade sin oförmögenhet til at kunna den samma drägeligen afbörda hwarom jämwäl utaf en dehl af nämnden och tingsmenigheten intygades med ytterligare förmählan, som skal han Brenholm för sitt siukliga tilstånd icke förmå at skaffa sig nödiga husrum, mindre något vidare med sitt arbete förtiäna, skolandes allenast hafwa twänne koor, som til des nödortfuga uppehälle ej skola kunna innbäras, hwilka äfwen berättades i brist af nödigt foder i denna währ icke troligen skola kunna hållas wid lifwet”.

Död i Niemis 9 juni 1734 ”född 1694”. Not: Föravskedade soldaten Johan Brenholm i Marjosaari dör 2 mars 1745, 56 år gammal.

52 Käyräsvuopio
[Dunderberg from 1757]
Ruskola

Mickel Olsson Käyräsvuopio
1695-[1700]

Antagen 1695. Avgått i samband med rekryteringen år 1700 Till: Ersatt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om mantalsskrivning 1695 [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Anders Andersson [Tapani] i Armasarij” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 52 vid roteringen 1695: ”Lars Wijk som är soldat och bonde i rote 39, ty blifver här för roten Michael Tiärusopi” [sic!].

Ötå tgl 13 mars 1701 s. 148: Mickel Olofsson Käyräsvuopio i Ruskola inlämnade en förteckning som bevisade att han ”sigh hafwa kåstat och af egna medel utlagt 84 daler 7 öre kopparmynt innan han fick soldaten [ej namngiven] att inkomma för deras Rota widh sidsta revreuteringen, det han merendels till dess utrustande anlagt, föruthan mycket annat som han dessuthom i ett och annat widh samma tillfälle säger sigh hafwa kåstat på och han intet will så noga räckna och uptechna”. Rotekamraten Johan Persson i Ruskola kunde inte förneka att så var fallet. Rätten ansåg att Johan ”som den gången hullit sigh undan, derest Mickel har måst alt till Calix fångslig föllia medh” nu skulle förnöja Mickel med sin andel i avtalet med soldaten. Mickel och Johan enades med handslag inför rätten att Johan skulle betala 40 daler till Mickel och därmed skulle parterna vara överens.

Mantalsförd from 1699 som husbonde på hemgården Käyräsvuopio i Ruskola och sedermera tolvman.

Soldat Käyräsvuopio
[1700]-[1708]

Antagen som den ersättare för Mickel Olsson vid rekryteringen år 1700 som omnämns i tingsärendet ovan men okänd till namnet. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Not 1: I ett tingsärende vid Ntå tgl 7 mars 1702 s. 1145 omtalas summan penningar [12 öre silvermynt] som ”den afskiedade Soldaten Käreswopi” [inte namngiven mer än så] erhållit av fältväbeln Herman Olofsson i Karlskrona inför hemresan. En annan föravskedad soldat Jöns Mickelsson Steen [se rote nr 43 i Haapakylä] omnämns i samma ärende avseende betalningen i Karlskrona. I räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34] framgår att åtta soldater från Tornedalen hemförlovas från vinterkvarteren i kurländska Rolshoff i oktober-november 1701, via Karlskrona till Stockholm och därifrån vidare till sina hemorter. En av dessa är soldaten Jöns Steen från Haapakylä. Bland de övriga sju finns ingen soldat ”Käreswopi”, däremot Jöns Jönsson Kieri i Kuivakangas [se rote nr 40] som i samband med hemförlovningen benämns ”Jöns Kiry” och ”Jöns Kire”. Jag bedömer att det rör sig om ett missförstånd och att den hemförlovade soldaten ”Käreswopi” är identisk med Kieri.

Not 2: En Erik Ersson skall någon gång efter 1695 ha tagits ”med twång” från Pasainen hemman i Niemis [i Modigs rota] hit till den 52:a rotan enligt roterannsakingen 1727. Möjligen är Erik Ersson den okända soldaten.

Olof Käyräsvuopio

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”.

Nils Nilsson Käyräsvuopio

1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-04 Till: Död. 1712: 23 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 28 år ogift kan läsa.

Rotan vakant 1718-02-02 – 1721-03-00

Mickel Andersson Käyräsvuopio

[1720]

Trots att rotan uppges vara vakant 1718-1721 finns en ”Mickel Andersson Käijraswopio” upptagen på rota nr 52 enl en avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente daterad sent 1720 [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Käyräsvuopio uppges där tillhöra de soldater vid Majorens och Torneå kompani som ”rymt til Norrige”.

Johan Hansson Käyräsvuopio

1721-1740

Antagen 1721-03-00 Avgått 1740-07-01 Till: Kasserad. 1728: 27 år 7 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 34 år 14 tj.-år Wb bonde gift. 1739: 38 år 18 tj.-år Wb gift, hade bräck på högra sidan, efter fältskiärs gesällen Jacobi attest af den 30 november, som honom uppå befallning visiteradt, hwarföre han och kommer att hemma förblifva, och i dess ställe commenderades soldaten af den 64:e roten Nils Hindrichsson Stäck, commenderad till Finland 1739-11-30. 1740: 39 år 19 tj.-år Wb bonde gift, har stort bräck hwaraf fältskiärs gesällen Estling sin attest aflämnat, och derföre cassetas.

Ötå tgl 27 november 1729 s. 260: Soldaten Johan Käyräsvuopio var bror till Henrik Hansson i Kuivakangas vilket framgår av detta mindre skuldärende.

Ötå tgl 26 november 1734 s. 243: Framgår att soldaten Johan Hansson Käyräsvuopio var son till Hans Henriksson [Antinjuntti] i Kuivakangas. Det framgår också att Käyräsvuopio en tid innehaft hemmanet tillsammans med sin bror Henrik Hansson.

53 Räf

[Sedig from 1757]

Ruskola- Alkkula

Samuel Nilsson Räf

1691-[1700]

Antagen 1691 i Övre Vojakkala. Piteå 1694. Rote 53 vid roteringen 1695: Samuel Rääf trpt ifrån rota nr 76 i Övre Vojakkala, bekommer här dess rote. Inte återfunnen i någon av vakansrullorna, ersatt senast 1700 [se nedan].

Ntå tgl 25 november 1692 s. 508: Hustru Brita Hansdotter i Övre Vojakkala inkom med en klagoskrift över ”sin legokarl [dräng] Soldaten Samuel Nilsson” för att han överfallit henne i hennes eget hus. Han skall ha slagit henne med blottad värja över armen, rivit håret av hennes huvud, slagit sönder låset till stugan där hans värja fanns och även slagit pigan i gården två gånger över ryggen med värjan. Brita misstänkte även Samuel för stölder av olika saker. Soldaten menade dock att han inte fått den mat och dryck som han borde och han nekade till slagsmål med Brita och pigan. Samuel hävdade även att han själv blivit misshandlad av bonden. Uppsköts till nästa ting.

Ötå tgl 12 december 1693: Anklagar Erik Pålsson i Kuivakangas att när ”Soldaten Samuel Nilsson i Hälsingbyn” [som med Major von Sackens tillåtelse ”gick hit opføre, att blifwa widh Compagniet här oppe”] hade kommit till Pålsson och uppgivit att han varit majorens dräng som kommit för att ta fast Eriks soldatämne [ej namngiven] som hade hållit sig undan när kompaniet marscherade till Luleå på skvadronmötet. Fick han en carolin av Erik skulle Erik få göra vad han ville med sitt knektämne. Men då Erik vägrade tvingade Samuel av honom en carolin med våld, överfall och slag. Samuel dömdes till böter och gatlopp.

Hans Ersson Räf

[1700]-1702

Antagen senast inför utmarsch år 1700. Avgått 1702 Till: Död. ”53. Hans Ref död in Nov: 1702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. ”53. Hans Räf död in Sept: 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Ötå tgl 6 mars 1700 s. 66: Anklagas ”en qwinspersohn i Öfwer Torne Sochn Ingridh Nilsdotter benämbdh i Mariosari byy” för begånget hor och för att hon sedan mördat det nyfödda barnet. Ingrid angav att ”en gifft soldat Hans Ersson Rääf widh namn hafft medh henne omgånge och sammanlagh och det näst förr än utmarchen skiedde som är allenast några weckor sedan”. Tillfrågades nämnden och allmogen om soldaten och Ingrid varit tillsammans tidigare varpå alla ”medh en mun ropade och sade att i 3:ne åhrs tijdh hafwer gått ett altför grofft och stygt rychte om förenembde personers olofliga sammanhållande och umgånge hwaröfwer jemwähl af grannarne är klagat hoos Prästerskapet”. Ingrid berättade att första gången han ”låg hoos henne” skedde detta ”hoos Soldaten hemma i hans pörte säijjandes sig blifwa af honom wåldtagen”. På frågan varför hon inte skrikat svarade Ingrid att Hans ”hölt igen munnen på henne medh handen”. Därefter har han vid två tillfällen legat hos henne ”uthi hennes

låffte". Ingrid uppgav att hon inte känt till att hon var havande förrän hon fick missfall. Orsaken till missfallet var enligt Ingrid "att Brorshustrun [Karin Eriksdotter se nedan] slagit henne der af missföden henne påkom 3 veckor der effter". Ingrid menade att det aldrig gått så lång tid att fostret utvecklats till ett barn och att hon absolut inte mördat det. Som vittnen inkallades "kånans granhustro Joseph Kiexis hustru Marjeta Jönsdotter" som inte hört något om Ingrid annat än att hon skall ha fött ett ofullständigt foster. När hon tidigare pratat med Ingrid om det, hade Ingrid nekat och menat att ryktet var falskt. Marjeta ansåg dock att Ingrid ville dölja något.

Kyrkvärden Clemet Mickelsson Kohkoinen vittnade att soldaten Hans Räfs hustru [ej namngiven] kommit till honom och berättat att Ingrid fått barn varför han samlat ihop 6 trovärdiga män och gått hem till Ingrid. De hade begärt att Ingrid skulle visa sina bröst så att de kunde "mölka" henne vilket hon vägrat, men sedan de tvingat henne hade Räfs hustru "tagit på bröstet och strax har det kommit miölk der uthur" vilket bevisade "att der varit barn i hennes lijf". Man hade också hittat blod i snön på gården "nedanfö Pörtgluggen [ett gammalt förfallet öde pörte som användes som uthus och som Ingrid hade nyckel till] som war gent emot det Pörttet hwarest kånan hafwer hafft sitt tillhåll". Man hittade även spår av blodiga fingrar i pörtgluggen.

Ingrids brors [Mickel Nilsson Nulu] hustru Karin Eriksdotter "som berättas wara mycket enfaldig" tilläts inte avlägga vittnesdred men berättade att Ingrid hela natten gått av och an och haft mycket ont som om någon "som meningens faller genom trolleri henne något wara tillsändt". På morgonen efteråt hade Karin sett blod både "der och här" och i tre dygn efteråt hade Ingrid legat sjuk fullt påklädd. Karin erkände att de två slagits för ungefär 3 veckor sedan och att hon då inte kunnat ana att Ingrid var havande.

Ingrids syster änkan Ella Nilsson sade sig inte veta något i ärendet att berätta då hon en tid varit borta från hemmanet "annorstädes der i Byn på andra sijdan om älfwen".

"Een Poike Per Mickelsson benämnd som blifwer sina 12 åhr instundande midsommarstijdh och nu 6 åhrs tijd varit der i gården upfostrat" vittnade att han märkt hur Ingrid vändades den natten och att han sett blodspår i snön och i pörtfönstret. Han uppgav även att han sett Ingrid ligga tillsammans med soldaten "stundom i lofftet, stundom annorstädes". Ingrid nekade inte till att de flera gånger legat tillsammans men att det endast lett till beblandelse förra hösten.

Ingrid uppmanades att erkänna sitt brott men hon sade endast att hon berättat hur det varit och att hon fått missfall ungefär två månader efter att hon och soldaten varit tillsammans. Rätten konstaterar: "Elliest seer denne Ingridh mycket illa uth hafwandes en fuhl hy intet olik sådanne som nyligen födt barn" vilket alla som nu såg henne kunde intyga. Det noterades även att Ingrid "hafft altidh förr starkt, qwick och hielt måhlföre, men nu finnes af ett swagt och spädt tahlande".

Domslut: Rätten ansågs sig "medh en mun" inte kunna fria Ingrid. De ansåg det bevisat att Ingrid "födt barn, det skaffat af wägen och det mördat" och ville nu fälla henne. Flera bevis ansågs tala för hennes skuld, inte minst mängden mjölk i hennes bröst, vilket studerats ytterligare en gång av ett antal kvinnor. Då rätten ansåg det bevisat att hon haft ett fullgånget barn i sin kropp som hon sedan mördat dömdes "denna kåna Ingrid Nilsson till döden och å Bähle att brännas". Domen underställdes Svea Hovrätt.

Ötå tgl extrating i Mikkolansaari gästgivargård 22 mars 1700 s. 131: Återupptogs ärendet då "det mördade barnet är nu i dagsliuset frambracht" och sedan det också ryktats om att Ingrid inte varit ensam om mordet utan att fler kan ha varit delaktiga i "denna grofwa och fasliga gärningh" och försökt dölja det. Ingrids bror Mickel Nilsson Nulu [husbonde i gården] som varit uppe vid bruket och jobbat när

förra tinget hölls hade börjat efterforska vad som skett under hans frånvaro. System Ella skall då ha berättat att Ingrid erkänt ”att fostret wore i behåll och intet af hundarna upätit som ett allmänt ryckte gått i socknen”. Mickel hade talat med Joseph Keksis hustru Marjeta Jönsdotter som sagt: ”ingalunda måtte barnet af hundarna wara upätit, du måste sökia uthi huuset eller gamla pörttet der din syster hafft sina saker”. Mickel hittade senare det mördade barnet inlindad i ett skinn under en golvtilja och när han bar fram det till sin hustru som han ropat in från boningshuset sade hon ”O du elaka menniskia hwad du gjort, Gudh Nåde digh som måst förr uppenbara digh om detta”, sedan svimmade hon [”dignade neder”]. Om Mickel Nulu sade sig rätten inte hört annat än att ”han är stilla och enfaldig af sigh”.

Gossen Jöns Mickelsson [Mickel Nilsson Nulus son] svarade på frågan vad Ingrid sagt när hon under natten gått runt och vändats och kräkts svarade han ”medh beskiedeligheet /:effter gåssens ålder att wänta:/ att Ingridh sade: Släpp mig nu Satan”.

Ingrid kom att ändra sin berättelse men vidhöll att barnet inte varit vid liv när det föddes. På frågan varför hon inte sagt det tidigare bara suckade och teg hon. När barnet visades upp för rätten sade Ingrid att hon inte dräpt sitt barn ”och det uthan den ringaste sinnets motion eller rörelse”.

”Trowerdig Matronan hustru Margeta Grap” fick nu tillsammans med några andra namngivna fruar i Matarengi beskåda barnet och de hävdade att barnet var fullgånget och antog att det blivit kvävt.

Nämnden intygade att Ingrid redan som barn varit ”den argaste och slämmaste [=överdådig, omåttlig] som någonsin kunde finnas” och att det gick ryckte om att hon även tidigare fött ett barn som hon ”af wägen bracht”.

Slutligen bedömde nämnden att Ingrid varit ensam om mordet och att varken brodern Mickel Nulu eller dess hustru Karin Eriksdotter haft någon vetskap om vad som skett och därmed inte haft något att dölja. Domslutet om dödsstraff och bränning på bål kvarstod och skulle nu prövas av Hovrätten. Hovrättens utslag är okänt då protokoll från brottmål från Svea Hovrätt i huvudsak saknas och det finns heller inget omnämnt om detta i länsräkenskapernas verifikationer 1701 och 1702 och inte heller i protokoll från Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen]. Länsräkenskaperna för år 1700 är skadad och inte digitaliserad eller filmad.

Olof Räf
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. ”53. Olof Räf död d. 10 april 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ötå tgl 13 mars 1705 s. 491: Anund Jönsson i Alkkula besvärade sig över att Per Persson [Ojanen eller Pieti rotehemman för Räfs rota] i Ruskola av Anund låtit utpanta 10 daler kopparmynt ”till Soldaten Olof Räfs stadgepenningh som han förmenar sigh intet wara skyldig uthgifwa”. Per Persson uppvisade landssekreteraren Olaus Dubbs beslut daterat 9 maj 1704 ”att samma 10 daler skulle af Anundh Jönsson uthtagas” varför Anunds käromål mot Per Persson bedömdes utan grund.

Jöns Räf
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som

fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Michelsson Räf

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. ”53. Oluf Michellsson Räf” mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Bygdeå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Död i Refvell” vilket överstrukits och ändrats till ”Siuk i Refvell d. 24 Sept: 1710”.

Hans Persson Räf

1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 56 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 50 år gift. 1719: 54 år infödd gift 8 tj.-år. Husbonde på Räf [Noppa] i Tengeliö. ”Änckl:n Hans Räf i Tengeliö” dör den 12 november 1769, 92 år gammal.

Ötå tgl 21 juli 1710 s. 558: Inkom ”Hans Pederssons hustru Karin Johansdotter” och ville få tillträda ”ett hemman i Tengeliö, som dess frambledne Moderfader Mickel Larsson Noppa [rotehemman för Lambs rota, se nr 47] skall oprögt och nu widh sista Sålдатernas uthmarche hennes syskonebarn samma hemman afträdde, hwar på Johan Mickelsson i Lohijerfwi nyligen skall wunnit immission och blifwit inrymbt”. Men nämnden kunde intyga att hemmanet var ett kronohemman och ”att förr eller weedh sidsta uthskrifning och Sålдатers uthmarche det samma hemman warit hennes Man och henne tillbudit, att kåsta på Solldats uthrustningen för Solldaten där hon elliest wille hemmanet tillträda, men som hon alt sådant tå ej emottagit warandes som Läns och Tollfmän intyga, hennes man skrifwen till Solldat sidsta uthskrifningh men sig undanstuckit så att Rothan ännu står yppen och vacant”. Johan Mickelsson kunde vidare uppvisa kronofogden Jakob Grapes till honom givna imission till berörda hemman, daterad 14 april 1710. Rätten fann att man inte kunde fatta beslut om kronohemmanets besittande utan lämnade över ärendet och beslutet till ”ett annat och högre Forum”.

”Hans Pässo Räf” soldat på rote nr 53 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Torneå den 6 juli 1722 konstaterades att Hans pga sin höga ålder var oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

54 Vippa

[Stormhatt from 1757, Fäldt from 1763]

Alkkula

Hans Larsson Vippa

1694-1708

Antagen 1694-06-19. Avgått 1708-12-05 Till: Korpral 74 Rolig i Armassaari stupad som sådan vid Poltava den 28 juni 1709, se korpralsrotan nr 74 Rolig i Armassaari.

Lejd enl rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Hans Larsson Wijpa inställt [lejd] af Jöran Persson” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Piteå 1694. Rote 54 vid roteringen 1695: I denna rote är ingen soldat mera än Hans Wijpa, ty blifver han här ståendes. Ersatte soldaten Jöran Persson Viippola, soldat Vippa för sin far Per Perssons hemman [Viippola] i Alkkula 1683-1694. Jöran hade hustrun Anna Mickelsdotter.

Torneå rådhusrätt 30 december 1695 s. 265: Joseph Jönssons änka från Koivukylä hustru Karin Mickelsdotter kom för rätten och anklagade ”2:ne Söldater af detta Tårneå Compagnie Hans Wijpa och Henrich Lårff ben:dh” för att ha stulit en kopparkittel om 19 marks vikt av henne som de senare, av vad hon hört, sålt vidare till en smed i staden Anders Nilsson. Rätten tillkallade Anders Nilsson Smed och frågade om han inte misstänkt att han köpt stulet gods då det vore orimligt att ”desse 2:ne ett sådant huusgerådsstycke eij wälfånget skulle äga”. Anders hävdade att han aldrig hade fattat sådana misstankar. Han skall senare ha sålt kitteln vidare till en ryss för 26 öre för varje mark. Soldaterna erkände stölden och sade sig även ha varnat Anders för att köpa kitteln då den var stulen. Ärendet uppskötts.

Per Vippa
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Ref:l”.

Jöns Matsson Vippa
1712

Antagen 1712. Avgått 1712-05-27 Till: Rymd.

Ötå tgl 20 mars 1712 s. 364: ”Sålldaten Jöns Matsson i Taroniemi” om ett hos hans farbror och förmyndare Jöns Jönsson Kylli i Pello inestående arv.

Rotan vant 1712-05-27 - 1714-03-03

Per Hansson Vippa
1714-1744

Antagen 1714-03-03. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. Rymd vid det ryska anfallet mot Umeå 1714-09-18 med delar av sin mundering. 1715: 26 år ogift. inställt sig 1716-07-00. 1719: 24 år infödd gift 3 tj.-år. 1728: 32 år 11 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 39 år 18 tj.-år Wb bonde gift. 1739: 43 år 22 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; fången eller slagen i actionen wid Willmanstrand. Hemkommit ur fångenskapen och medfölgt Erland Lagerbohm [kapten vid Västerbottens regemente och fången vid Villmanstrand 23 augusti 1741] ifrån Stockholm, undertecknat Luleå 2 juli 1744. 1744: Är hemkommen utur fångenskapen o finnes till vidare tienstgörande oförmögen, får afsked. I anseende till dess långliga tienstetid af 31 år samt fattiga tillstånd, warandes 51 år gammal, blifver han till underhåld af Wadstena krigsmanshus uppfördt, hafvandes han bewistat action i Strömstad, belägringen wid Fredrikshall och action wid Willmanstrand, hwaraf han uti högra knä och hufvudet blef blesserad och sedan fången.

Soldaten Per Vippa tillerkändes årligt underhåll om 6 daler 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enl beslut 20 augusti 1745. Uppges vara död 1774 [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:15 s. 437].

”Såldat Wippa, Pär Hansson, gratial från 1745, Bewistadt stromstadiska slaget, belägringen wid Fried:shall och Willmanstrandska slaget. Blesserad i högra knät och i hufwudet. Har Gen: mönstringens afskied af d. 9 octobr 1744 med anmällan till underhåll, är gammal, siukliger och stadder uti fattigt tillstånd och kan sig eij underhålla” [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:3, Arkiv Digital, bild 547].

Ötå tgl 19 juli 1715 s. 431: ”Soldaten Per Hansson Wijpa” krävde sin rotebonde ”Erich Noppa i Allkula” på ”bijlego med mehra”. Noppa kunde dock med kvittenser bevisa att han ”till Anders Lambinen betalt 60 daler som kommit soldatens mohr eller en dehl sonen till godo och till sonen 66 daler en dehl af Lambinen, en dehl av Noppa”. Då rätten uppgav sig vara osäker på vilken nivå soldatlegorna borde ligga på överlämnades ärendet till Landshövdingen att besluta om Vippa skulle erhålla högre ersättning.

”Förefsk: Sold: Per Hansson Wipa i Niemis” dör av ”Bröstwärk” den 16 mars 1774, 79 år gammal.

55 Koppare

Namngivet efter hemmanet Vaski = sv. koppar

[Silfver from 1757]

Alkkula

Per Ersson Koppare

1677-1702

Antagen 1677. Avgått 1702 Till: Död. ”55. Pär Kåppar död in Aug: 702” enl vakansrulla Torneå kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704]. Från Vaski hemman i Alkkula, son till Erik Henriksson Vaski.

Hemrymd från Medelpad 1678. Tillfångatagen. Mönstrad i Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 55 vid roteringen 1695: Utom Per Koppare är ingen i denna roten, ty blifver han här ståendes.

Ötå tgl 24 mars 1697 s. 487: ”Hustru Aili Jönsdotter i Notioranda” nu bevisade att ”hennes dotter Soldaten Per Ersson Waskis hustru [Ella enl mantalslängd 1695 och 1696] barnlöös igenom döden aflidin” förordnades tolvmännen Per Persson och Anders Andersson att noga notera all den egendom som den döda efterlämnat. Hustrun synes ha avlidit 1696 eller i januari 1697 då soldaten ”Peer Kopar Knecht” [vid mantalsskrivningarna 1695 och 1696 kallad ”Kneckt Per Waskij”] redovisas på Vaski hemman utan sin hustru första gången vid mantalsskrivningen daterad den 26 januari 1697. Aili ville att den döda dotterns egendom efter upprättat inventarium skulle delas i 2/3 till soldaten och 1/3 till modern. Vaski hemman i Alkkula var rothehemman för Koppares rota.

Ötå tgl 25 november 1697 s. 667: Egendomen efter avlidna hustru Margeta Henriksdotter [ingen by] skulle fördelas. Mickel Olofsson i Kiviranta som var ”den afledne gummans son” besvärade sig över att soldaten Per Ersson i Alkkula olagligen hade lagt beslag på gummans egendom. Uppsköts till nästa ting.

Ötå tgl 25 november 1697 s. 667: Pigan Anna Eriksdotter [ingen by] beklagade sig [med intyganden från soldaterna Jöns Mickelsson och Per Johansson] att soldaten Per Koppare i Alkkula ”stött och skåffat henne på vägen hjit till Tingsrätten sampt wijst henne till Helfwetis”. Soldaterna intygade att Koppare hade gjort henne mer illa om de inte hindrat honom. Koppares hustru [ej namngiven] skall ha haft en tvist med Anna. Koppare dömdes till böter för att ha brutit tingsfriden.

”Sold. Per Watskj” mantalsförs i Alkkula med två syskon på hemmanet 1699.

Ötå tgl 19 juli 1706 s. 233: ”Framledne Soldaten Matz Kruuskops [se rota nr 57] enckia hustru Ehlin Jönsdotter i Alkula” besvärade sig över ”hennes framledne faders [Jöns Vaski] hemman” som Per Anundsson Vaski nu besatt [Anundsson uppges vid mantalsskrivningen 1703 och 1704 bruka Jöns Vaskis hemman som var utan åbo]. Elin ville inlösa hemmanet för 150 daler kopparmynt. Per Anundsson hävdade att Elins framlidne mor [mantalsförs som ”p. Anna Jöns Waskj” 1696 och sista gången som ”Anna Waskij” 1698] hade lämnat gården ”aldeles i lägerwall och ödesmåhl då hon gick der ifrån der efter Per Koppare dess Broder hemmanet antagit och opbrukat till att betala den der på effter värde stående giäldh /.../hwar han thet ej giordt hade det elliest i ett fullkombligitt ödhe fallit och effter Per Koppares dödh togh Per Waski hans syster till ächta, den och nu en tijdh hemmanet häfdat och skattat före”. Beslut att Per Anundsson Waski skulle behålla hemmanet då änkan Elin inte ansågs mäktig att förestå och bruka hemmanet.

Ötå tgl mars 1726 [AIa:7 1726-1728] bild 100 AD: ”Hust: Älla Lanto med dess syster Brita Niuru i Alkula emot deras syster hust: Anna Waski däsammastädes incaminerade stridiga pretensionsmål, härflytande af något efter deras broder Pär Eriksson samt systrar Margeta och Karin fallit arf uti hwars nyttjande kärandena förmenar sig böra få participera”. Systemen Anna Waski bestred systrarnas anspråk på motsvarande 148 daler kopparmynt i arv efter brodern Per. Häradsrätten fann att då fordran byggde på det arvsskifte som genomförts den 10 februari 1706 och att det därmed gått mer än 20 år sedan dess, friades Anna Waski från systrarnas anspråk.

Ellas och Britas syskon Per, Margeta och Karin uppges alla tre vara avlidna vid tingstillfället.

Bifogat rättsakten finns arvskiftet efter ”Erich Hindersson Waskis hemman i Alkula” daterat 10 februari 1706 påkallat efter beslut vid Häradsrätten daterat 11 mars 1705 [som inte kunnat återfinnas]. Som arvingar nämns i ingressen: ”2:ne söner Per och Henrich [se nedan], bägge i fiende land, dock deras arfwingar närwarande, och döttrar 5 st. Karin, Margeta, Ella, Brijta och Anna Ericksdöttrar”. Bland skulderna i boet finns noterat ”frambl. Son Henrich utlagdt för gården som dess omyndiga dotter kommer till godo”. Oklart om det avser sonen Henrich som uppges vara i fiendeland i ingressen.

Elin eller Ella Eriksdotter var hustru till soldaten Johan Eriksson Näsvis på rote nr 8 i Täreändö [se denne, försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709] men bosatt på svärföräldrarnas gård Lantto i Alkkula. Per Ersson var soldat på rote nr 55 Koppare i Alkkula 1677 fram till sin död 1702. Henrik Ersson var soldat på rote nr 56 Ruus i Alkkula 1704 fram till sin död 1705 [se denne]. Ella Lantto var enligt Ötå tgl 12 september 1732 s. 340 mor till Arendt Lantto husbonde på Lantto hemman i Alkkula.

Olof Koppare
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Koppare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges både

vid mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710 och i Reval den 24 september s:å felaktigt gå för rota nr 35.

Joseph Josephsson Koppare

1711

Antagen 1711 i Helsingbyn för Koppares rota i Alkkula. Bosatt på och sedermera husbonde på Pekka i Helsingbyn [rotehemman för nr 79 Hornman]. Erhöll direkt av rotan soldatämnet Anders Hansson ”till framskått, som mig, enär han skulle uti Kongl. Majts tjenst dugelig blifven, mig uthbytt skulle”. Hansson skulle få tjänstgöra hos Josephsson, men av allt detta blev inget. Hansson tog istället tjänst hos borgare i Torneå varför Josephsson med egna medel fick skaffa en ersättare då Josephssons dräng redan var ute på tåg ”derest han äfwen död blef”. Knektämnet Hansson tog senare tjänst på sin egen Koppares rota [nedan] varför Joseph Josephsson vid tinget [Ötå tgl 2 april 1726 A1a:7 bild 1840 AD] krävde långt senare ersättning ”antingen med karlen igen eller med penningar” av rotehållarna för Koppares rota. Enligt rättsakten skall vice landhövding Mannerburg den 4 mars 1713 ha godkänt Anders Hansson som Josephssons framskottskarll då Josephsson för en mycket ringa ersättning blivitt skriven till soldat för Koppares rota.

Drängen som Josephsson uppger ha gått för sitt hemman Pekka i Helsingbyn är rimligen identisk med Lars Horn[man] som 1710 gick soldat för Pekkahemmanets soldatrota och försvann i Reval 1710, se rote nr 79.

Henrik Henriksson Koppare

1712-1717

Antagen 1712. Avgått 1717-12-28 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. Skulle blifvit ersatt 1712 med Jöran Jöransson, för Henrik sägs vara sjuk. 1715: Lejd 1712 20 år infödd. 1719: Dödh d. 28 Decemb. 1717. Rotan ersatt medh Anders Hansson d. 4 Januarij 1719.

Rotan vakant 1717-12-28 - 1719-01-04

Anders Hansson Koppare

1719-1741

Antagen 1719-01-04. Avgått 1741-09-08 Till: Utbytt. 1719: 30 år infödd gift 1 tj.-år. 1728: 38 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 35 år 16 tj.-år Wb bonde gift. Recruerings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1. 2. 3. april 1740: Hemmansbrukare [husbonde på Vaski i Alkkula], Anders och roten hade ingen utbytning att presentera, altså blifver han stående till swarsgod karll kan ställas, dock tillsades roten i gemen att beflita sig derom, i synnerhet rotebonden Hindrich Isacsson som skottet står på. 1740: 40 år 21 tj.-år Wb bonde gift, gillas och blifver stående till dess han kan blifva utbytt, hwartill roten ansades att wara honom behielpig.

Bror till soldaten Hans Hansson Blanck [se nr 45]. Ötå tgl 16 mars 1720 s. 66: Jöns Olsson Korpi [sold Blanck rota nr 45] hade ”pantsatt 18 $\frac{3}{4}$ lod Silfwer för såldaten Hans Blancks bijlega à 3 daler lodet som 1713 blif:it i Kyrckians kista förwarat men sedermera af dess Broder Anders Koppare wed fiendens annalkande uthur kyrckian blif:it uttagne som samma silf:r arfingarna emellan dehlit, uthom ägandens minne och wetskap, enär han [Koppare] fådt tidender om sin Broders Hans Blancks död” [tillfångatagen vid Hangöudd 1714]. Rätten beslutade att ”Anders Hansson” skulle ge tillbaka silvret till dess ägare Jöns Korpi. Dock ansågs bilegan på 200 daler vara orimligt hög och ngt som stred mot reglementet.

56 Ruus
[Nykter from 1757]
Alkkula

Anders Matsson Ruus
1689-[1699]

Antagen 1689 i Nedre Vojakkala. Avgått senast 1699 Till: Död. Göteborg 1689 i Lövånger Kompani i Nederwoijkala. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 56 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat utan blifver Anders Ruus trpt ifrån Neder Torneå och rote 66.

Saköreslängd Övertorneå socken november 1695 [Länsräkenskaper, verifikationer 1695 s. 175]: Soldaten Anders Matsson i Helsingbyn för stöld av 1 lass hö av Per Henriksson i Matarengi. Något novemberting finns dock inte redovisat i 1695 års dombok.

1694-1698 mantalsförs ”h. Anna Anders Matssons” hustru i Helsingbyn. Vid mantalsskrivningen 1699 är hon änka och kallas ”Kannalla Anna Sold: E[nka]”. Vid mantalsskrivningen år 1700 kallas hon ”Anna Kann”.

Ötå tgl 3 mars 1700 s. 56: Anklagades ”en enkia i Öfwer Torne Tingslagh Anna Pedersdotter i Hälsingbyn” för att ha låtit sig belägras ”af en soldat Ture Springfält benämnd som nu är under det Westerbothniska Infanterie Regimenttet och Torne Compagnie utmarscherat” och sedermera fött barn. Anna angav Ture som barnets far och att det skett under äktenskapslöfte och att de i två år haft umgänge då soldaten skall ha givit henne en silverring i fästningsgåva. Barnet, en son, skall ha fötts för 3 månader sedan och var ännu vid liv. Rätten konstaterade att Anna innan hon gifte sig fått ett oäkta barn och bötfällts för det. Sedan hon gift sig med sin man hade hon nu två barn i livet. Vittnen kunde intyga att soldaten erkänt sig vara barnets far men att han inte ville äkta henne. Henrik Anundsson i Helsingbyn kunde intyga att soldaten i hans närvaro givit Anna en silverring. Rätten ansåg det bevisat att ”Soldaten Thore Springfält” givit henne ringen och rätt henne med barn men då han befann sig i kronans tjänst kunde han inte förhöras. Ärendet uppsköts till dess att soldaten kunde höras i ärendet.

Ötå tgl 13 mars 1701 s. 145: ”Anders Matssons Ruus Enckia Anna Pedersdotter ifrån Öfwer Torne Sochn och Hälsingbyn, är A:o 1700 in Martio lagförder af Cronolandsman för haft sammanlag och beblandelse medh Soldaten Thore Springfält” [se rota nr 76 i Helsingbyn]. Samlagen hade enligt Anna skett ”under Ächta löffte” men ärendet hade inte kunnat utredas tidigare då Springfält var ”på Tåg stadder” och inte kunnat höras. Nu hade emellertid ett krigsförhör hållits ”i CungElf” där Springfält erkände lägersmål och att det skett under äktenskapslöfte. Dock var han inte längre intresserad av att gifta sig med henne ”effter som hon wore en lagbundin tyf och derföre plichtadt”. Springfält erkände att de träffats och haft samlag sedan våren 1699. Under samma vår, i april 1699, hade Anna dömts för stöld vilket Springfält uppgav att han inte hade känt till. De skall ha träffats även efter att hon lagförts för stölden ”alt in till thess han med Marchen drog af landet och bårtfor”. Andra vittnade om att det varit uppenbart att de två ämnade gifta sig och att Tore varit väl medveten om att Anna dömts för stöld. Innan Tore utmarscherat hade han inför sin själasörjare Anund Curtilius intygat att: ”Enär gud hielpe mig hem då will iag taga Anna till hustru så frampt officerare [det] effter låta”. Tingsrätten överlämnade ärendet till domkapitlet i Härnösand för avgörande.

Anna skall enl samma tingsärende ha dömts för stöld i mars 1697 och den enda Anna som döms för stöld det året, är en Anna Eriksdotter i Helsingbyn.

Per Ruus
[1699]-1702

Antagen senast 1699. Avgått 1702 Till: Död. ”56. Pär Ruus död in Aug: 702” enl vakansrulla Torneå kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Ersson Ruus
1704-1705

Antagen 1704. Avgått 1705 Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Till: Död. ”Hendrich Ruus död d. 23 Majj 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA]. Från Vaski hemman i Alkkula, son till Erik Henriksson Vaski. Gift med Brita Sukki i Alkkula.

Ötå tgl 16 mars 1707 s. 564: ”Soldat Enckian Brita Sucki i Alkula” fordrar av rotan efter sin man 10 daler kopparmynt och 1 daler som resterade på 1 par byxor. Rotehållaren Per Olofsson [Taro i Alkkula] nekade till detta. Rätten valde att inte avgöra ärendet då det skulle hanteras av annan part i samband med likvidation mellan rotar och soldater. Brita var enligt nedan gift med Henrik Ersson Vaski som är identisk med soldaten Henrik Ruus.

Både Sukki och Taro tillhörde rota nr 56 Ruus.

Ötå tgl 22 juli 1702 s. 1170: Rustmästaren Per Rolig uppges ha suttit på Sukki hemman i Alkkula ”en tijdh” och fått immission på hemmanet den 3 april 1699 innan han redan den 18 april s:å överlät hemmanet till Henrik Samuelsson som nu satt på gården. Någon lagfart skall aldrig ha uttagits när gården en tid gick från den ena till den andra. Rätten beslutade att Henrik Ersson Vaski vars hustru Brita Sukki var en dotter från gården erkändes nu rätt att tillträda hemmanet.

Ötå tgl mars 1726 [AIa:7 1726-1728] bild 100 AD: ”Hust: Älla Lanto med dess syster Brita Niuru i Alkula emot deras syster hust: Anna Waski darsammastädes incaminerade stridiga pretensionsmål, härflytande af något efter deras broder Pär Eriksson samt systrar Margeta och Karin fallit arf uti hwars nyttjande kärandena förmenar sig böra få participera”. Systemen Anna Waski bestred systrarnas anspråk på motsvarande 148 daler kopparmynt i arv efter brodern Per. Häradsrätten fann att då fordran byggde på det arvsskifte som genomförts den 10 februari 1706 och att det därmed gått mer än 20 år sedan dess, friades Anna Waski från systrarnas anspråk.

Ellas och Britas syskon Per, Margeta och Karin uppges alla tre vara avlidna vid tingstillfället.

Bifogat rättsakten finns arvskiftet efter ”Erich Hindersson Waskis hemman i Alkula” daterat 10 februari 1706 [påkallat efter beslut vid Häradsrätten daterat 11 mars 1705 som inte kunnat återfinnas]. Som arvingar nämns i ingressen: ”2:ne söner Per och Henrich, bägge i fiende land, dock deras arfwingar närwarande, och döttrar 5 st. Karin, Margeta, Ella, Brijta och Anna Ericksdöttrar”. Bland skulderna i boet finns noterat ”frambl. Son Henrich utlagdt för gården som dess omyndiga dotter kommer till godo”. Oklart om det avser sonen Henrich som uppges vara i fiendeland i ingressen.

Elin eller Ella Eriksdotter var hustru till soldaten Johan Eriksson Näsvis på rote nr 8 i Tärendö [se denne, försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709] men bosatt på svärföräldrarnas gård Lantto i Alkkula. Per Ersson var soldat på rote nr 55 Koppare i Alkkula 1677 fram till sin död 1702 [se denne]. Henrik Ersson var soldat på rote nr 56 Ruus i Alkkula 1704 fram till sin död 1705.

Sigfrid Matsson Ruus
1706-[1708]

Antagen 1706 ”56. Sigfred Ruus enda bonde”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Sigfrid Matsson husbonde på Hannukainen i Alkkula sedan han gift sig med företrädarens änka. Hustrun hette Malin Henriksdotter [död 1708 se nedan]. ”Sigfredh Matsson” mantalsförs på gården tom 1706. 1707 noteras ”h. Malin Sigfred Matssons” med en son och ett syskon på gården.

Ötå tgl 13 mars 1706 s. 189: ”Sigfrid Matssons hustru Malin Henriksdotter i Alkkula” inkom och bevisade att medan hon var åboende och ägande ”af det hemmanet Anders Frisk i samma by förtijden besitter” så hade hon vissa utgifter som Frisk inte betalat henne varken för utgifterna eller för hemmanet när han tillträdde det. Frisk dömdes skyldig att betala henne 20 daler kopparmynt.

Ötå tgl 22 juli 1708 s. 122: Henrik Henriksson ”i Tarroniemi och Alkkula by” hade förordnat tolvmännen Anders Andersson i Niemis och Jöns Jönsson i Alkkula tillsammans med sockenskrivaren Strand att värdera ”deras [antagligen Henriks och dess syskons] faders hemman och den ägendom i boet finnes, effter styffadren Sigfridh Mattson är uti fiendelandh och hans [Henriks] moder nu igenom döden nyligen afgångin sampt hemmanet i stoor gäldh och skuhld fördiupat”.

Korpral Lars Ruus
1710

Antagen i januari 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 8 september 1710 enl avlöningslista 1709-1713 [Regementsräkenskaper - 1723, G:13 1709-1713].

Torneå rådhusrätt 9 mars 1710, bild 360: ”Soldat Lars Ruus” hade antagits till soldat ”weed denna utskrifningen/.../Hwilcken tillförne warit een Brukz Carl”. Rotebonde skall ha varit ”Olof Olofsson Tahro i Taroniemj”. Ruus hade av sin rotebonde fått 5 rullar pressad tobak som han skulle sälja vid en resa tillsammans med borgarskapet från Torneå upp till Kengis bruk. Vid rättegången uppgavs att ”Soldaten i morgon skall uthmarchera”. Ruus vittnade att tobaken tillhörde hans rotebonde och därmed lät rätten saken bero tills vidare.

Anund Jönsson Ruus
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk [Sukki i Alkkula] står hemma i landet. 1713 mantalsförs ”Brita Anund Jönssons” med en dräng på gården.

Ötå tgl 21 juli 1713 s. 158: ”före detta Sålldaten men nu medelst uthbyte Bonden Anund Jönsson i Alkkula”. Anund skall ha gått soldat för Olof Olofsson Taro i Alkkula. ”Tolvman Per Mickelsson [i Helsingbyn] som wäll befans wara den frånwarande Anund Jönssons hallbroder”.

Hans Henriksson Ruus
1713-1720

Antagen 1713 från Ylivainio i Taroniemi. Avgått 1720-12-00 Till: Utbytt. 1713: 24 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 Wästerbottning 24 år ogift. 1719: 30 år infödd ogift 7 tj.-år. Sedermera gm Brita Olofsdotter Kaisa [Kaisajuntti] enl Erik Wahlberg, död 29 november 1761 av bråd död.

Lejd av företrädaren på rotan husbonden Anund Sukki [se ovan] enl kontrakt dem emellan daterat 3 mars 1713 [Roterannsakingen 1727].

Johan Ersson Ruus
1712-1740

Antagen 1720-12-00 Avgått 1740-03-00 Till: Död. 1728: 24 år 7 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 31 år 14 tj.-år Wb gift. 1739: 35 år 18 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30.

Ötå tgl 8 mars 1722 s. 336: Dömd till döden för slagsmål och misshandel av drängen Hans Persson i Ruskola under gudstjänst i Övertorneå kyrka vid Mickelsmäss, men uppenbarligen benådad.

Gift med Brita Nilsson enligt Ötå tgl 17 mars 1733 s. 200. Både soldaten Ruus och dennes hustru hade gjort tjänst hos sin rotebonde Olof Taro i Alkkula.

57 Kruuskopp
Alkkula

Mats Persson Kruuskopp
1691-1706

Antagen 1691. Avgått 1706 Till: Död slagen vid Fraustadt. Piteå 1694 lagskriven. Rote 57 vid roteringen 1695: Mats Kruuskopp blifver för roten ståendes, Johan Näaswis trpt till rote 8 och Per Skomakare trpt till rote 9. Hustru Elin Jönsdotter i Alkkula.

Ötå tgl 23 mars 1699 s. 471: ”Soldaten Matz Kruuskopp i Alkkula” och hans styvfader Anders Andersson [Luttu se nedan] i Alkkula omnämns. Mats fader tycks ha avlidit och Anders är moderns nya man via äktenskap. Mats hade ”sielf warit som en son i gården, der niutit sin föda och uppehälle, samt är af styffadren ifrån det han war 9 åhr gammal upfostrat”. Mats bodde ännu 1699 med styvfadern på kronohemmanet och hade utgått som soldat från just det hemmanet.

”57. Mathias Kruuskop Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla Torneå kompani signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Ötå tgl 19 juli 1706 s. 233: "Framledne Soldaten Matz Kruuskops enckia hustru Ehlin Jönsdotter i Alkula" besvärade sig över "hennes framledne faders [Jöns Vaski] hemman" som Per Anundsson Vaski nu besatt [Anundsson uppges vid mantalsskrivningen 1703 och 1704 bruka Jöns Vaskis hemman som var utan åbo]. Elin ville inlösa hemmanet för 150 daler kopparmynt. Per Anundsson hävdade att Elins framlidne mor [mantalsförs som "p. Anna Jöns Waskij" 1696 och sista gången som "Anna Waskij" 1698] hade lämnat gården "aldeles i lägerwall och ödesmåhl då hon gick der ifrån der efter Per Koppare [se rote nr 55] dess Broder hemmanet antagit och opbrukat till att betala den der på effter wärde stående giäldh /.../hwar han thet eij giordt hade det elliest i ett fullkombeligt ödhe fallit och effter Per Koppares död togh Per Waski hans syster till ächta, den och nu en tijdh hemmanet häfdat och skattat före". Beslut att Per Anundsson Waski skulle behålla hemmanet då änkan Elin inte ansågs mäktig att förestå och bruka hemmanet.

Anders Andersson Kruuskopp
1706-1708

Antagen 1706 "57. Anders Kruuskopp enda bonde". Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å.

"57. Anders Kruuskåpp död d. 3 Martij 1708" enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490]. Synes identisk med Anders Andersson husbonde på Luttu i Alkkula. Hustru Anna Persdotter. 1707 är Anders Anderssons hemman "utan åbo".

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Anders Kruuskopp i Öf:r Torneå" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Per Johansson Kruuskopp
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. "57. Pähr Kruuskopp" mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövwångers kompani och uppges där vara sjuk. Kvarlämnas sjuk i Stockholm när kompaniet skeppas till Reval via Sandhamn den 27 augusti. "Pehr Kruuskopp" vid Lövwångers kompani finns bland de 31 sjuka västerbottniska soldater som enligt beslut 23 augusti 1710 skulle lämnas kvar i Stockholm [Västerbottens reg, Regementschefsexp, Serie E IV, inkomna förslag 1701-1719, KrA]. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara kvarlämnad "Siuk i Stockh:m". Tycks aldrig ha återvänt hem. Hustru Brita Larsdotter i Alkkula.

Hustru Brita "Per Johanssons Kruuskopp" finns på Kauma i Alkkula vid mantalsskrivningen 1710. Åren 1711-1716: "h. Brita Pehr Johanssons". 1717 uppges "Pehr Johans hem: Öde". 1718: "h. Brita Per Johanssons öde". 1719 "Kauma öde". 1720-1721 "h. Brita Kauma öde". Gården öde 1717-1721 enligt roteranssakningen 1727 "sedan husbonden blifwit skrefwen till soldat".

Ötå tgl 20 juli 1710 s. 554 och 555: "Soldats Hustrun Brijta Larsdotter i Alkkula" försvarar sin andel av "Hirfwijerfwi Träskfiske" och anklagar Olof Olofsson Taro för att han trängt henne därifrån vilket avvisades av rätten. Dock hade Brita inte mäktat att bruka sin andel då hon saknade både folk och nät. Kauma hemman ägde träskfiske i Hirvijärvi.

Carl Carlsson Kruuskopp
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Kasserad, har fallandesjukan. 1712: Rymd 1712-05-27 inställd sig och av Landshöfvdningen kasserad 1713.

Jöns Ersson Kruuskopp

1714

Antagen 1714 från rote nr 61 Lårf. Hit trpt ifrån rote 61 förrymde soldaten, som sedan posteringen vid Kaakamo 1714-03-27 rymt, hans mundering upbränd vid det ryska anfallet mot Umeå 1714-09-18. Uppges 1714 vara 20 år och ogift. Förflyttad till soldat 61 Lårf 1714 och därifrån rymt.

Möjligen den Jöns Ersson Niuro [jmf Jöns Ersson Lårf rote 61] som uppges ha rymt till Norge. Vid roterannsakingen 1727 uppges två av Erik Ersson Niuros [rotehemman för nr 61 Lårf i Alkkula] söner "till Norrige förrymt, den ena ungefär för 12 år och den andra för 10 år sedan", dvs ca 1715 och 1717.

Rotan vakant 1714-09-00-1720-01-00

Jöns Mickelsson Kruuskopp

1720-1728

Antagen 1720-01-00. Avgått 1728-02-00 Till: Utbytt. "Jöns Mickelsson Kruuskopp" finns upptagen på rota nr 57 enl en avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente daterad sent 1720 [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Kruuskopp uppges där tillhöra de soldater vid Majorens och Torneå kompani som "rymt til Norrige". Gift med en dotter till soldaten Johan Ersson Näsvis som försvann under ryska fälttåget 1708-1709 [se rote nr 8] och dennes hustru Elin Ersdotter Vaski på Lantto i Alkkula.

Vid roterannsakingen 1727 för Lantto hemman i Alkkula [rotehemman för nr 57 Kruuskopp] som då brukades av "hust. Elin Lantto" [änka efter soldat Näsvis se rote nr 8] uppges: "ingen manshjälp på hemmanet mehra än soldaten som är des måg".

58 Krantz [Kransi]

Alkkula

Joseph Andersson Krantz

1689-1702

Antagen 1689. Avgått 1702 understucken Lövängers kompani Till: Död. "58. Joseph Krantz död in februario 1702" enl vakansrulla Lövängers kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. Mönstrad i Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 58 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Joseph Krantz som här är utlejd. Gift senast 1699 med Brita Nilsson, bosatta på Isopoika i Nedre Vojakkala.

Ötå tgl 12 december 1693 s. 540: "Soldaten Joseph Andersson i Alkkula" anklagas för lägersmål med "Anna Anundsdotter i Närkis". Båda erkände och Anna hävdade att det skett under äktenskapslöfte. Enl Anna skall Joseph ha givit henne både penningar och annat värt 100 daler vilket han senare tagit tillbaka. Inför "Gästgifwaren och Borgaren Herman Kiämppe" hade han berättat vad han gjort och att han gjort det "på åhrans wägnar". Nu vägrade han dock att äkta henne. Rätten fann att han lockat henne till lägersmål med löfte om äktenskap varför han dömdes att betala både sin och hennes böter.

Ötå tgl 4 december 1694 s. 611: Soldaten Joseph Andersson Krantz ”i Alkula” i en tvist ang utlånad tunna utsäde och lite annan träta med Mickel Anundsson ”i Närkis” [Kinnunen i Närkki], varnades även soldaten Krantz att ”han intet wijdare inlåter sigh medh sin förrige Kåna, Mickel Anunds Syster, hwar öfwer Mickels hustru sig nu beswärar, att hoon medh sin man desmedelst intet få wara fredige för Soldaten uthi sitt huus hwarest kånan wistas”.

Identisk med ”Soldaten Josep Krantz” i Nedre Vojakkala som i juli 1699 dömdes för att utan tillstånd ha bärgat ett stycke äng tillhörande Skolmästaren Jöns Biörn i samma by. Josephs hustru Brita Nilsson dömdes samtidigt för att hon bränt upp en gärsgård tillhörande samme Biörn.

Mantalsförd som soldat i Nedre Vojakkala 1699.

Ntå tgl 28 mars 1699 s. 484: ”Soldaten Josep Andersson i Nederwoikala” nämns i en tvist om en äng tillhörande hans hemman. Joseph skall enl s. 486 tidigare ha bott hos Jöns Nilsson i Alkkula [nuvarande ägare av ett hemman i Alkkula] ”der han [Joseph] och war boende medh Olof Nilsson” [Jöns bror som tidigare förestått gården].

”h: Brita Joseph Krantz” finns 1701 mantalsförd på Isopoika i Nedre Vojakkala med 1 dotter. En Joseph Isopoika finns mantalsförd här 1698.

Erik Krantz
-[1708]

Antagningsår okänt. ”58. Erik Krantz” återfinns i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Vinik Krantz
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. ”58. Winik Crantz Quarterwacht hoos Öfwerst Lieut.” mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani och kvarblir där fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Vid mönstring av Lövängers kompani i Reval den 24 september 1710 uppges ”58. Wanick Crantz död d. 20 [sept] I Refel”.

Vid mantalsskrivningen i Alkkula 3 februari 1710 finns på Kyrö hemman [rotehemman för nr 58 Krantz] ”ibidem knecktämbnet Winich Jönsson finnes ej på Rullan”.

Erik Henriksson Krantz
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Kyrö eller Knuuti i Alkkula. Hustru Brita Johansdotter.

Olof Olsson Krantz
1713-1740

Antagen 1713. Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1713: 25 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd 24 år ogift. 1719: 30 år infödd gift 6 tj.-år. 1728: 38 år 14 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 45 år 21 tj.-år Wb bonde gift. Recruiterings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1. 2. 3. april 1740: Uti roten fants intet manbart folck, altså tillsades Hindrich Jönsson, som skottet på står till att med rotens tillhielp beflita sig om en annan karl med det aldra första, imedlertid står Olof. 1740: 50 år 26 tj.-år Wb bonde gift, är bonde och gammal, får avsked emot 1 daler silfvermynt till krigsmanshuset.

Son till rotebonden för Lambs rote Olof Persson [Pietainen] i Koivukylä och bror till soldaten Mickel Olofsson Lamb [se rote nr 47]. Olof Krantz var husbonde på Äimä [sedermera Krantz efter honom] i Mikkolansaari [Tengeliö]. Olof Persson var i sin tur bror till Mickel Persson i Koivukylä som gick ut som soldat Björk för eget hemman. Mickel upptas bland nyskrivna soldater vid Adam Gadds kompani i skånska Ripa i juni 1679 och avskedades gammal och oduglig vid mönstringen 1694, se oplacerade soldater.

Ötä tgl 19 mars 1713 s. 134: "Solldaten Olof Krantz med sin syster Kirstin Olofsdotter" gjorde anspråk på tolvman Olof Andersson i Koivukylä [en Lampinen från Juoksengi och husbonde på Pietainen i Koivukylä sedan slutet av 1690-talet] som "för några åhr sedan kommit till deras frambledne föräldrars hemman". Olof Andersson skulle gottgöra "arfvingarna som ännu 3:ne äro i lijfwet Nembl:n 2:ne söner Solldaterne Mickell Olofsson Lamb som uthrest är och denne Olof Krantz med dottren [Kirstin] 70 daler kopparmynt". Olof Andersson godkände betalningen av arvet "men den utmarcherade sonens ande hl hoos sig innehåller till vidare när det kan kunnigt blifwa när Lamb hemkommer eller är i lifwet eller eij". Not: Mickel Olofsson Lamb försvann under fälttåget till Reval hösten 1710, se rote nr 47.

Ötä tgl 6 mars 1733 s. 97: Soldaten och kronohemmansåbon Olof Olofsson Krantz "i Mickolansari" ville ha förklarar av nämndeman Olof Andersson hur han kommit i besittning av Krantz avlidne fader Olof Perssons ¼ dels skattehemman i Koivukylä och i vilken mån ägandet blivit lagligen legitimerat. Olof Andersson kunde dock uppvisa ett rättsprotokoll från denna tingsrätt 20 juli 1700 som visade att han var rättmätig ägare av hemmanet varför Krantz anspråk om att få nyttja sin bördsrätt till gården ogillades.

Ötä tgl 18 november 1735 s. 224 Soldaten Henrik Eriksson Lönnbom [soldat 1729-1742] son till Erik Rahtu som tidigare ägt ett hemman [Äimä] i Mikkolansaari som soldaten Olof Krantz och dess hustru Anna Jöransdotter nu åbor. Erik Rahtus hustru Ingrid Olofsdotter skall under ofridsåren "af fienden blifwit skiöflad och så medelst nödsakad at med sina sex små barn hemmanet öfvergifwa och i ödesmål lämna". Olof Krantz hustru Anna hade 1721 fått rätt att tillträda hemmanet mot fem frihetsår.

59 Klöverpamp

[Pamp from 1757]

Alkkula

Henrik Henriksson Klöverpamp

1695-[1708]

Antagen 1695 i Kukkola. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in february et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Jöns Olsson Waara i Kukkola [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. "Legd

af hust. Malin Lachti i Kukkula” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 59 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty ställes här före Hindrich Klöfverpamp ifrån N. Torneå. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 22 november 1697 s. 653: Soldaten Henrik Klöfverpamp anklagas av ”Knuut Ersson i Qwifwakangas” för stöld av en brännvinspanna och ”några andra persedlar”. Soldaten erkände men menade att han stulit då han inte fått ut sin lön ”af denne Knuut Erson som är hans Rootbonde”. Klöfverpamp dömdes till böter för stölden av brännvinspannan.

Erik Olsson Klöverpamp

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått augusti 1710 Till: Död i Stockholm. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani och ”Siuk” vid mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710. Uppges vid mönstringen i Reval den 24 september 1710 vara ”Dödh i Sockholm d. [-] Augustj”.

Korpral Per Jonasson Klöverpamp

1711-1719

Antagen 1711. Avgått i december 1719 Till: Korpral vid rote nr 15 Förstman i Haparanda [avsked därifrån 1728]. 1712: 30 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd 32 år ogift kan läsa, korpral 1715-07-18. Förflyttad till korpral 15 Förstman i Neder Torneå socken i dec 1719 [se denna]. Son till Jonas Olofsson Lampinen husbonde på Joonas i Alkkula, rotebonde för Klöverpamps rote nr 59 i Alkkula.

Ötå tgl 16 mars 1733 s. 187: Per Jonasson Förstman begär ersättning för persedlar, kläder och en tunna korn som tillhört honom när han ”såsom Sålдат år 1712 utgått för dess föräldrar Jonas Olofsson och hustru Clara Henriksdotter samt i deras hus qwarlämnats”. Bland arvingarna till Jonas nämns förutom Per även ”Anders och Hans Jonassöner tillika med den fjärde sonens aflidne Henrik Jonassons änka hustru Barbro Eriksdotter, alla i Alkkula boende”. Ett inventarium efter avlidne Jonas Olofsson hade upprättats den 12 mars 1718. Per erkändes en ersättning. Det noteras även att Jonas Olofssons hemman numera beboddes av bröderna Per och Anders.

Hans Sigfridsson Klöverpamp

1719-1731

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat på rote nr 15 Förstman i Haparanda. Avgått 1731-09-25 Till: Avsked. 1719: 28 år infödd gift 8 tj.-år. 1728: 36 år 16 tj.-år Wästerbottning gift. Afbrutit dess ben, får avsked.

Ntå tgl 8 mars 1721, s. 217: Erhöll rättens bevis att han ämnade uppta Tomas Gabrielssons ödehemman [Korpi] om 1/8 mantal i Övre Vojakkala på 4 års frihet.

Ntå tgl 30 mars 1732 s. 487: Pigan Sara Henriksdotter i Kiviranta ville inbörda det skattehemman om 1/6 mantal i Övre Vojakkala [Peräntie] som hennes farfar Johan Henriksson innehaft och efter honom hans ”son eller hennes half-faderbroder Sålдатen Nils Johansson Rupa [se denne] påträdt”. Ett hemman som ”nuförtiden af dennes senares [Rupas] swåger Hans Förstman åbos”. Förstmans hustru Lisa Johansdotter var syster till Saras far Henrik Johansson som för hemmanet ”skall uti 17 års tid stått Sålдат” varför Henrik vid inventeringen av hemmanet i maj 1684 ”blifwit tillagde 150 daler kopparmynt

uti Knechtelega” [Henrik gick soldat för sin far Johan Henrikssons hemman i Övre Vojakkala 1679 och finns med vid mönstringen i Torneå 1683].

Den 6 januari 1752 dör Lisa Johansdotter i Övre Vojakkala, ”Hans Sigfridssons hustru i Öfwerwojkala”, 64 år gammal. Hennes mor hette Malin Johansdotter.

Den 14 februari 1758 gifter sig änklungen i Övre Vojakkala Hans Sigfridsson Förstman med pigan Maria Olofsdotter Harri från Nedre Vojakkala.

Sannolikt id med den Hans Sigfridsson som dör i Nedre Vojakkala den 11 mars 1766, 74 år gammal.

60 Greve [Kreivi]
Alkkula

Anund Anundsson Greve
1694-[1699]

Antagen 1694-06-19. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Anund Anundsson Grefwe inställt [lejd] af Jöns Jönsson [Yrjänä], rymmer Anund står Jöns sielf kneckt” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Jöns Jönsson Greve [soldat Greve 1683-1694 för sin bror Olof Jönsson på Yrjänä hemman i Alkkula]. Piteå 1694. Rote 60 vid roteringen 1695: I denna rote är ingen soldat mera än Anund Grefve ty ställes han här för roten.

Henrik Jönsson Greve
[1699]-[1707]

Ersatte Anund Anundsson senast 1699 och utmarscherade år 1700. Avgått: Senast före rekryteringen 1707 Till: Okänt. Finns inte registrerad i någon av förteckningarna över hemförlovade, döda eller tillfångatagna. Död senast 1711.

Ötå tgl 3 mars 1700 s. 64: Brita Hansdotter i Alkkula kom för rätten och begärde en inventering ”på sin swärfaders Jöns Jönssons hemman [Korpi] i Tenglio effter sin man Henrich som utgådt soldat hwarföre som det intygades att det intet är delt emellan bröderna Olof och Henrich”. Rätten beslutade att Jöns Jönssons hemman skulle inventeras och värderas och därefter fördelas mellan bröderna Olof Jönsson [sedermera husbonde på hemmanet] och Henrik Jönsson.

Uppges 1711 vara framliden. Ntå tgl 26 juli 1711 s. 138: Arendt Larsson i Päckilä och Övertorneå socken hävdar att ”frambl:ne Sålдатen Hinrich Jönsson Grefwes Encka, hustru Brijta Hansdotter i Nederraumo må honom betala 21 D:r K: mt. som Arendt Larsson föregifwer sig A:o 1708 i Wästersiön måst betala till een Kiöpman därsammastädes, för hwilka han ungefehr för 14 åhr sedan caverat [ställt i säkerhet] för bem:te Grefwe till een Kiöpman därsammastädes Tomas Arwildh som han medh dess atestatum af d. 27 Octob:r 1708 förmente sig kunna bewijsa”. Det uppges att Henrik Grefwe ”redan A:o 1699 för Sålдат utmarcherade”. Arendt Larssons krav på soldaten Grefwe kunde knappast belasta änkan då den härrörde från tiden ”förr än hon kom medh Hinrich Jönsson i ächtenskap sampt hon eij medh sin man något ärrfft warande under ächtenskapet eller i dess mans lijfstijdh aldrig här på talt”. Brita friades och Arendts fordran förklarades som oskälilig.

Jöns Olsson Greve
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Markus Greve

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Olof Olsson Greve

1711-1726

Antagen 1711. Avgått 1726-03-00 Till: Utbytt. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 30 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd 32 år ogift kan läsa commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 40 år infödd ogift 8 tj.-år. En karl [möjligen denne Olof som därmed kan ha varit son till husbonden Olof Jönsson Korpi ohh Kerstin båda döda 1728 och bror till sedermera husbonden Jöns Olsson Korpi] uppges ha gått soldat för Grevens rota från hemmanet Korpi i Tengeliö [Matarengi] enligt roteransakningen 1727.

61 Lårf

[Lurf-Lorf]

[Häger from 1757]

Alkkula

Ötä tgl 7 september 1732 s. 297: Anklagas rotebönderna för rotarna Trast, Commiss och Lurf för att de inte förfärdigat torpjord, åker och äng samt torpställshus till sina soldater. Soldaterna nöjde sig med att rotebönderna lovade att "ofördröjeligen" fullfölja kraven i reglementet.

Henrik Nilsson Lårf

1694-[1708]

Antagen 1694-06-19. Rulla "in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract": "Hinrich Nillsson Lorff instält [lejd] af Erich Ersson Lorff etc" [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Erik Ersson Lårf stod soldat för rotan 1683-1694 för sin broder Nils Ersson i Alkkula. Henrik Lårf mönstras i Piteå 1694. Rote 61 vid roteringen 1695: Jöns Knutsson trpt rote 11, Hindrich Lårf blifver för roten emedan han för sig bygd.

Uppges i roteransakningen 1727 ha utgått för rotehållaren Erik Niuros hemman. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

"Hendrik Lorfz hustru i Alcula" skänker 24 öre till Övertorneå kyrka vid midsommartid 1703.

Olof Lårf

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Jöns Ersson Lårf

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-09-00 Till: Rymd. 1712: Har hemmansbruk [Niuro i Alkkula] står hemma i landet. 1713 1712-10-00 rymd och inställd sig 1714 trpt till rote 57 och åter hit skriven, 20 år ogift.

Jöns Ersson Niuro uppges ha rymt till Norge. Vid roterannsakingen 1727 uppges två av Erik Ersson Niuros [rotehemman för nr 61 Lårf] söner "till Norrige förrymt, den ena ungefär för 12 år och den andra för 10 år sedan", dvs ca 1715 och 1717. Jmfr Jöns Ersson Kruuskopp på rote 57.

Rotan vakant 1714-09-00 - 1720-01-00

Lars Larsson Lårf
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 30 år 8 tj.-år Västerbottning gift, är ursinnig efter intygan, kan icke gillas.

Lars Larsson Lurf får 1722 ett utomäktenskapligt barn med avlidne soldaten Erik Orres änka Anna [se nr 29 Orre i Övre Raumo]. Vid Torneå rådstugurätt 2 mars 1723 framkommer "frambl. Sålldaten Erich Orres änka Anna Olofs datter ungefär om 34 år gammal och barnfödder i Torneå Sochn och Neder Raumo by". Anna skall vid andersmässotid ha fött en pojke [som levde några veckor] i staden i framlidne rådman Anders Burmans änka hustru Catharina Calissas gård [tillika änka efter bataljonsprästen Nils Hansson Core]. Barnets far var enligt Anna soldaten från Övertorneå Lars Larsson Lurf, ca 24 år gammal vid kapten Petter Enbergs kompani. De skall ha varit tillsammans 7 eller 10 mars 1722 i Burmans pörte. Lars erkände slutligen och dömdes för lönskaläge till 10 daler silvermynt i böter, Anna till 5 daler silvermynt.

Vid Ntå tgl 10 mars 1731 önskade i ett ärende föravskedade soldaten Lars Lårf "få resa härifrån till sitt hemwist eftersom han skall boo allena långt afsides uti skogsmarken och allenast hafwa i sitt hemwist sin hustru och sina småå barn".

I restuppbördslängden för år 1737 uppges [Länsräkenskaper verifikation, Västerbotten 1737, s. 1847]: "Alckula Förafskiedade Soldaten Lars Lårfs hustru - ...har sitt tillhåll nära 6 mihlars wäg afsides i skogen, fem stycken omyndiga barn at underhålla och en man oftast utom sitt förstånds bruk uti hwilket usla tilstånd berättat blef det skall hon uti skogen större dehlen af sitt ringa förråd förlagt utan at det sedan skall warit at igenfinna...det skall Lårf och hans hustrus tilstånd nu mera wara så mycket uslare som odiuren nästledne sommar slagit en hans ko, så at de nu allenast twänne i behåll hafwa...de där husligen sig i willa marken för någon tid sedan skola nedsatt till nybruks uptäckt, äfwen för någon dehl med betlande skola ärnå sitt uppehälle".

Gamla soldaten Lars Lårf återfinns i Alkkula i husförhörslängd, Hietaniemi C:1 1741-1746, sid 365 med sin familj hustrun Brita, tre söner och två döttrar.

62 Modig [Muuti]
Niemis

Anders Persson Modig
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694 lagskriven. Rote 62 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Anders Modig som här är utedjd. Från Pietari i Niemis [Vartosaari], son till husbonden Per Anundsson och bror till

sedermera ägaren Henrik Persson. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709. Enligt rättsakt 1733 död i rysk fångenskap.

Soldaten Anders Modig skänkte 1 daler kopparmynt till Ötå kyrka som nygift i slutet av år 1699. Redan året därpå den 6 maj 1700 gavs 1 karolin och 18 öre i testamente efter soldatens Modigs hustru.

Ötå tgl 4 mars 1702 s. 1122: Henrik Persson i Niemis ”opå sin Broders Soldaten Anders Modigs wägnar” och efter dennes skriftliga tillåtelse att Modigs svärfader Jöns Olofsson i Ruskola skulle lämna ifrån sig de persedlar som Modig lämnat hos honom.

Vid ting i Ötå 4 mars 1725 [Ötå tgl AIa:6 1723-1725 bild 2580] diskuteras ”arf efter Såltdaten Anders Pärsson Modig och des hustru Ella Jönsdotter” och beslutades att ”deras föregifne egendoms innehafware Jöns Olofsson [Ojanen på Juntti hemman dvs Anders svärfar] i Ruskola och Hendrich Pärsson [på Pietari, Anders halvbror] i Niemis” skulle tillsammans med handelsmannen Johan Bruhn och Tolvmannen Johan Andersson ”samt wederbörande arfvingar” upprätta en noggrann förteckning för att kunna värdera ägodelarna samt dela upp arvet.

Ötå tgl 4 december 1733 s. 312: Per Olofsson i Juoksengi påtalade att tingsrätten redan 1725 [ovan] ålagt Jöns Olofsson i Ruskola och Henrik Persson i Niemis att inventera och värdera ”hans i Ryska fångenskapet barnlös aflidne faderbroder Anders Persson Modigs ägendom, den förre [Jöns] såsom den aflidnes swärfader och den sednare [Henrik] såsom des halfbroder under förwahr tagit”. Denna värdering hade emellertid inte genomförts vilket föranledde Pers klagan över att han fått vänta så länge på sin arvslott. Jöns och Henrik kunde inte förklara varför det dröjt och de sade sig vara villiga att delge Per hans rättmätiga arv. Rätten beslutade att inventeringen och värderingen av arvet efter soldat Modig skulle lämnas över till Sockenskrivaren Petter Planting och nämndeman Johan Andersson och genomföras i närvaro av samtliga arvtagare.

Ötå tgl 26 november 1734 s. 247: Skattebonden Jöns Olofsson i Ruskola begärde för drängen Per Olofssons och dess bror Jöns Olofssons i Juoksengis räkning deras arvsrättsliga del i ”aflidne såldatens Anders Modigs och des hustru Ella Jönsdotters qwarlåtenskap” i enlighet med den inventering och värdering som skett redan den 18 januari 1734. Vilken relation Per och Jöns hade till Anders och Ella framgår inte.

Jakob Modig

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Isak Persson Modig

1712-1713

Antagen 1711 [se nedan]. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk [Kaishannu med hustrun Malin] står hemma i landet.

Anders Andersson Modig

1713-1720

Antagen 1713. Avgått 1720-01-00 Till: Korpral på rote nr 74 Rolig [därifrån 1724 till korpral vid Frisks rota varifrån han fick avsked 1735]. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd gift 23 år kan läsa. 1719: 30 år infödd gift 6 tj.-år.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 69: Jöns Ersson i Niemis besvärade sig över ”Corporal:n Anders Modig” för det han tagit 30 caroliner från Jöns Erssons ”son Anund Jönsson Lax [se rote nr 66] effter dess död på Galeijan”. Som vittnen åberopades soldaten Olof Lådwicka som inte godtogs. Däremot antogs soldaten Tomas Tälle [rote nr 42] som vittne vilken ”intygade det Corporal Modig hafft för Anders [sic!] Lax, Jöns Erssons son, under dess siukl:a tillstånd ganska stort besvär så wähl på Marchen if:n Norige som på Galeijan emellan Göteborg och Strömstad, hwarföre Laxen gif:it åt Corporalen i dess lifstijd några caroliner för dess hafda omak” vilket Modig själv med ed var beredd att intyga dvs att han efter Lax död inte tagit något från honom. Modig frikändes helt från Jöns Erssons anklagelser.

Korpralen Anders Modig ska enligt roterannsakingen 1727 ha gått soldat från Henrik Persson Pietaris hemman i Niemis. I mantalslängd 1725 i Niemis finns på Henrik Persson Pietaris hemman ”ibidem Corp: Roligs hustru Sophia bräckelig och dess syster h: Margeta tigger”. Gift med Sophia Jönsdotter, dotter till Jöns Mickelsson Anna i Niemis [Oja eller Anna i Vartosaari].

Ötå tgl 8 september 1732 s. 317: Salomon Grape i Helsingbyn mot korpralen Anders Frisk och bonden Isak Persson i Niemis angående några klädespersedlar som Salomon tillställt Anders när han Isak Persson [se ovan] ”år 1711 för sin rota till Sålдат stadgat”. Anders själv blev sedermera tillsatt som soldat för en rota ”hwaruti hans, Frisks och Isak Perssons hemman interessera”.

Ötå tgl 10 december 1733 s. 363: I ett återupptaget ärende där korpral Anders Frisk misshandlat sin hustru Sophia Jönsdotter och dessutom stod anklagad vid Torneå rådhusrätt för ytterligare en misshandel framkommer att Frisk var en bråkstake med många gärningar på sitt ansvar.

Ötå tgl 11 december 1733 s. 372: Korpralen ”Manhaftig Anders Frisk” uppges ha gått soldat 1712 för det hemman i Niemis som han ägde halva delen av och där den andra halvan ägdes av Henrik Persson.

Olof Hansson Modig

1720

Antagen 1720-01-00 Från: Soldat 72 Käck i Armassaari. Avgått 1720-11-00 Till: Avsked. ”Siuk af Twinsot” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA]. Ötå tgl 2 april 1728, Ala:7, bild 1840 AD: omtalas han som ”förefskedade och förlamade såldaten Olof Hansson Rolig” med en fordran till son ”styfbroder Nills Larsson i Käifwokylä” och Roligs styvfader Lars Larsson för vilken Olof lejdes till soldat. Olofs mor skall ha hetat Karin Olofsdotter.

Erik Ersson Modig

1721-1724

Antagen 1721-03-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Enligt roterannsakingen 1727 skall denne Erik Ersson ha ”tagits med twång” till soldat för Modigs rote av rotebonden Henrik Pasainen i Niemis.

63 Frisk

Niemis

Korpral Anders Hansson Frisk

1689-1701

Antagen 1689-02-04 Från: Soldat. Avgått 1701-10-00 Till: Död. Död som korpral ”in octob: 1701” [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 63 vid roteringen 1695: Detta blifver Corporalsrote för hvilken ställes Corporal Anders Frisk, som här är utlejd.

Ötå tgl 3 december 1696 s. 719: ”Corporalen Anders Frisk” åbor nu Lars Jakobssons tidigare hemman [Kauppi] i Alkkula. Hemmanet skall innan Frisk tog över det ha innehafts av Jöran Olofsson som numera bodde i Raumo i Nedertorneå. Enl Ötå tgl 25 november 1697 s. 668 var hemmanet öde när Frisk upprog det. Enligt Ötå tgl 18 mars 1709 s. 326 påstod ”Mickell Olofsson [Käyräsvuopio] i Ruskula å sin broder Jöran Olofssons omyndige sons wegnar, att såsom dess Sahl. Broder opbygdt på det hemman som frambledne Corporalen Anders Frisk haft, hwilket nu åboor dess Succesor Matrimonj Anders Olofsson, een stugu och een bodh sampt effter sig lembnat een tunna korn”, ansåg nu Mickel Olofsson att Anders Olofsson skulle honom gottgöra. Frisks hemman skall ha legat öde 1678-1679, upptagits 1680 och börjat skatta 1681. Jöran Olofsson skall hemmanet ”förluppit och öf:r gifwit” innan Frisk tillträdde.

Ötå tgl 13 mars 1707 s. 519: Korpralen Anders Frisks ”successor matrimonij” [efterträdare i äktenskapet] och den som nu åbodde hans hemman i Alkkula, hette Anders Olofsson och var således gift med Frisks änka.

Torneå rådhusrätt 2 januari 1697 EXIe:3972 s. 801: ”Soldaten Anders Frisk ifrån Öfwer Torneå Sochn” besvärade sig över borgaren Henrik Ruuth som Frisk givit 15 daler kopparmynt för inköp av en tunna råg åt Frisk i Stockholm. Frisk hade sedan dess varken sett röken av pengarna eller tunnan. Ruuth bekräftade Frisks beskrivning ”Men Gudj Klagat emedan fahrkästen hwarpå och han ibland andra war sampt dess ringa ägendohm under vägen till Stäckhollm således förolyckades att han nappast medh 6 andra, föruthan 23 personer som uthi denne beklageliga siönöden olyckel:n omkommo, kunde sitt lif sallvera”. Ärendet skulle avgöras när väl en grundlig utredning av vad som försvann vid sjöbrottet och vilke personer som hade ersättning att kräva för förlorat gods. Skeppsbrottet skall enl en rättsakt 1697 ha inträffat hösten 1696.

Ötå tgl 21 mars 1699 s. 467: ”Corporalen Anders Frisk i Alkula” uppges ha upptagit ett kronohemman [Kauppi] i Alkkula. Tvisten rörde en äng som Frisk menade tillhörde detta gamla kronohemman och till vittne åberopade han en gammal änka Anna Larsdotter ”58 åhr gammal” som var född på samma hemman som dotter till dåvarande ägaren Lars Jakobsson ”som Corporalens hemman tilförenne åbodt hafwer”.

Corp: And: Frisk mantalsförs i Alkkula 1699. ”Hust: Margeta Corp:ns And:s Frisks” upptas i Alkkula i mtl 1701.

”Corporal Anders Flinck [sic!] död in octob: 701” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ötå tgl 10 mars 1705 s. 470: ”Corporalen Anders Frisks effterlefwerska hustru Marjeta” skall ha varit skyldig Clemet Isaksson i Koivukylä 3 daler kopparmynt ”alt sedan bem:te hennes man uthmarcherade”. Marjeta nekade men erkände tillslut och dömdes att betala skulden.

Korpral Anders Persson Frisk

1701-1709

Antagen 1701 från soldat Frisk [se rote nr 90 i Koivukylä]. Avgått 1709-06-28 Till: Död, slagen vid Poltava. ”Avancerat in Nouem: 1701” till korpral [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm]. Mönstras avseende 1701 års löner som korpral under Majorens kompani i Praga vid Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

1708 års lön kvitteras i Torneå 1709-01-31 och 1709 års lön i Torneå 1712-05-28 av hans hustru ”Karin Larsdotter i Kojfwakylä”. ”Corpralskan h. Karin Frisk” återfinns i mantalslängd 1709. ”H. Karin And:s Frisks” mantalsförs i Koivukylä 1711. Vid mantalsskrivningen 1719 sägs om henne ”h. Karin Frisk uthan skatt och uthfattig”.

Bror till soldaten Johan Törnqvist [se rote nr 5 i Kiärsbäck]. Möjligen var bröderna söner till Per Mickelsson [Mikonantti] i Koivukylä.

Erik Frisk

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Anders Andersson Frisk

1712-1718

Antagen och utmarscherad 1712. Avgått 1718-02-27 Till: Död. 1712 understucken Kalix kompani vid mönstringen i Sanden den 27 september: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 24 år ogift kan läsa.

Son till rotebonden på Frisk rote tillika tolvmannen Anders Andersson Huhta och hustrun Karin Persdotter i Niemis. Soldatens hustru hette Malin Eriksdotter och drev för hennes och dottern Annas räkning sedan 1719 frågan om arvet efter maken vid tinget i Övertorneå, se Ötä tgl 18 mars 1724 [A1a:6 1723-1725 bild 1650].

Johan Mickelsson Frisk

1719

Antagen 1719-01-04. Förflyttad till rote nr 36 Grym i Kuivakangas i dec 1719.

Korpral Mickel Jönsson Frisk

1719-1724

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat på rote nr 36 Grym i Kuivakangas. Avgått 1724-11-23 Till: Avsked. 1719: 36 år ogift infödd 10 tj.-år. Död på Juntti i Ruskola 1764.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av Korpralerna Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Swan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av torneåsocknarnas allmoges lidande pga fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

64 Stäck [Tokki]

Niemis

Erik Ersson Ståck
1689-[1697]

Antagen 1689. Lejd av Hindrich Hindersson i Niemis. Ersatt senast 1697. Piteå 1694. Rote 64 vid rotering 1695: Soldaten för denna roten blifver Erik Stack som här är utlejd.

Henrik Ståck
[1697]-1702

Antagen senast 1697. Avgått 1702 Till: Död. ”64. Hind: Ståk död in octob: 1702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Ötå tgl 22 mars 1697 s. 471: Tolvmännen Per Persson och Lars Andersson intygade att de hade instämt ”Bonden Henrich Henrichsson och Soldaten Henrich Ersson i Niemis att swara Olof Olofsson i Akula för begången stöldh”. Varken bonden eller soldaten infann sig vid rätten och dömdes pro absentia till böter 2 daler silvermynt. Vad som stulits framgår inte, däremot intygade fjärdingsman Nils Niuro att han ”tagit tyfnaden uthur deras händer”.

Henrik Henriksson Ståck
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. ”64. Hendrich Ståck död d: 19 Majj 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Identisk med husbonden Henrik Henriksson Pasainen i Niemis [rotehemman för Modigs rota] och son till företrädaren på gården Henrik Persson Pasainen och dennes hustru Elin. Om Henrik Henriksson Pasainen står det i restskattelängd daterad Torneå 1 juli 1704 [Länsräkenskaper verifikationer 1703 s. 673]: ”Hindrik Passanen: Tillstod skulden, är nu soldat dy måste detta af honom uthtagas innan han uth Marscherar, hans moder Ehlin Hindriksdåtter, hans hustru Ehlin Jönsdotter förestå nu hemmanet”.

Enligt roterannsakingen 1727 skall från Pasainens hemman ”en karl utgådt till Solldat till 64 eller Stäckens rota”.

Nils Johansson Ståck
1706-[1708]

Antagen 1706 ”64. Nils Ståck enda bonde”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 20 juli 1713 s. 150: Länsman Israel Swan lät framkalla ”een Qwinsperson ifrån Niemis, Margeta Mickelsdotter, hwars man en Soldat wed namn Nils Johansson Ståck, för 7 åhr sedan utmarcheradt för en Soldat och som han sedan eij förspods i lijfwet warandes owist om han är fången heller döder är dess vacantie af Rotan sedan med Karl ehrsatt med een annan wed namn Per Hindersson Ståck” [se nedan] som Margeta uppger henne ha belägrat och med barn rätt ”och skal där på sedan förl. währas under det hon hafwande war utmarcheradt med dhe recreuter som här ifrån lähnet uhtgingo”. Enl

Margeta skall barnet, en son som föddes midsommardagen 1713, ha avlats under äktenskapslöfte. Innan avresan skall Margeta ha tagit Per inför kyrkoherden där Per ”förhärdat neekadt”. Länsman Swan uppvisade en skrift från Per daterad 12 maj 1713 där han inför Gud nekade till gärningen ”önskandes så må honom wäl gå wed sin uhtresa och uhtog som han till denna gärning är oskyldigh” [skriften finns i original bifogad i Ötå tgl 20 juli 1713 AIa:5 1713-1722, bild 108 hos SVAR]. Innan tinget kunde fatta något beslut skulle Per förhöras vid krigsrätten om han var far till barnet och om han ville äkta denna Margeta.

Ötå tgl 15 mars 1714 anklagas soldaten Per Henriksson ”Stäck” för att förra sommaren begått lägersmål med Margetha Mickelsdotter [ingen by anges]. Stäck var ute med kompaniet och ej närvarande vid tinget.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 345 återupptas fallet. Margeta Mickelsdotter var född i Korpikylä men blivit gift till Niemis med soldaten Nils Johansson Stäck ”som A:o 1708 uthgådt med Marchen skall och lefwat i Pohln förr än Pulltava slag skiedde men sedermera ingen efterrättelse om honom inkommit om han än i lifwet är i Ryssland fången eller med döden afgången”. Hon erkände att hon fått en son [född vid midsommar 1713] med ”den Sålldat som i dess ställe är blifwin inskrifwin och Anno 1712 om wahren utmarcherade wed nampn Per Hindersson Stäck” [nedan]. Förhör hade hållits med Per Henriksson ”wijd Griselhambn på Åhland” där han under ed nekade varpå Margeta utbrustit: ”Gud trösta honom för den eed han då giort”. Margeta vidhöll. Då hon ännu inte visste om hennes man levde eller ej, dömdes hon för enkelt hor att böta 80 mark silvermynt. När det gällde Per Henriksson kunde rätten inte komma till något beslut utan ärendet hänsköts till hovrätten.

Johan Stäck

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Jöns Jönsson Stäck

1712

Antagen 1712. Avgått 1712-05-27 Till: Rymd. 1712

Per Henriksson Stäck

1713-1724

Antagen 1713. Avgått 1724-11-00 Till: Korpral Rolig på rote nr 74 i Armassaari. 1713: 19 år infödd, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd 18 år ogift. 1719: 22 år infödd ogift 6 tj.-år. Enligt en skuldfordran avhandlad vid Torneå rådhusrätt 30 juli 1720 [bild 790] var soldaten Per Stäck bror till ”Bonden Henrich Hirstie ifrån Öfwer Torneå sochn” [Hirstiö i Nuottioranta rotehemman för Stäcks rota].

Som korpral Rolig: 1728: 30 år 14 tj.-år Wästerbottning gift. Förflyttad till korpral på rote nr 106 Drake i Korpikylä 1728-07-18, för lörens skull.

Som korpral Drake: 1735: 31 år 26 tj.-år Wästerbottning gift. 1739: 41 år 25 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Kvitterat 1741 års lön i Torneå 1742-03-23; hans hustru Margeta Drake. Quarteret i Särcklax och Perno socken d. 13 januari 1742 ant; Skuten i tummen och fingret närmast på vänstra handen, äro nog styfva, samt uti den vänstra axelen helt styf, är till krigstienst odugelig. Avgått som korpral Drake 1744-10-09 Till: Avsked. 1744: 46 år 30 tj.-år Wb, är gammal, siuklig och swag, får

afskied. I anseende dertill att denna Corpral i en lång tid tient, bewistat action i Strömstad och belägringen wid Fredrichshall, iäm wäl sidst warit uti Willmanstrandska actionen, hwarest han blifvit i wänstra handen blesserad, warder han till underhålds åtniutande uppfördt, emedan han är fattig och utan näringsmedel och annars ej kan hafwa sin framkomst och föda.

”Corpor: Pehr Drake” finns i Niemis i Hietaniemi husförhörslängd 1741-1746 tillsammans med hustrun Margeta Curtilia och sönerna Johan och Per.

Möjligen identisk med den man från Lantto hemman i Juoksengi och rote nr 27 som vid roteransakningen 1727 uppges för 14 år sedan ha gått som soldat för rote nr 64.

Ötå tgl 20 juli 1713 s. 150: Länsman Israel Swan lät framkalla ”een Qwinsperson ifrån Niemis, Margeta Mickelsdotter, hwars man en Soldat wed namn Nils Johansson Ståck, för 7 åhr sedan utmarcheradt för en Soldat och som han sedan ej förspords i lijfwet warandes owist om han är fången heller döder är dess vacantie af Rotan sedan med Karl ehrsatt med een annan wed namn Per Hindersson Ståck” som Margeta uppger henne ha belägrat och med barn rått ”och skal där på sedan förl. wåhras under det hon hafwande war utmarcheradt med dhe recreuter som här ifrån lähnet uhtgingo”. Enl Margeta skall barnet, en son som föddes midsommardagen 1713 ha avlats under äktenskapslöfte. Innan avresan skall Margeta ha tagit Per inför kyrkoherden där Per ”förhårdat neekadt”. Länsman Swan uppvisade en skrift från Per daterad 12 maj 1713 där han inför Gud nekade till gärningen ”önskandes så må honom wäl gå wed sin uhtresa och uhtog som han till denna gärning är oskyldigh” [skriften finns i original bifogad i Ötå tgl 20 juli 1713 AIa:5 1713-1722, bild 108 hos SVAR]. Innan tinget kunde fatta något beslut skulle Per förhöras vid krigsrätten om han var far till barnet, om han ville äkta denna Margeta.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 154: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente ”här utj Uddewalla stad” den 3 november 1713 skulle ärendet med Margeta Mickelsdotter från Niemis avgöras. Men då soldaten Ståck är kommenderad ”på Stockholms Galeijerna” kunde ärendet inte avgöras i Uddevalla.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 319 Återkom ärendet där Margetha Mickelsdotter anklagade soldaten Per Henriksson Ståck för att förra sommaren begått lägersmål med henne. Ståck var ute med kompaniet och ej närvarande vid tinget. Ärendet skulle återupptas så snart krigsförhör kunnat hållas.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 345 återupptas fallet. Margeta Mickelsdotter var född i Korpikylä men blifvit gift till Niemis med soldaten Nils Johansson Ståck ”som A:o 1708 uthgådt med Marchen skall och lefwat i Pohln förr än Pulltava slag skiedde men sedermera ingen efterrättelse om honom inkommit om han än i lijfwet är i Ryssland fången eller med döden afgången”. Hon erkände att hon fått en son [född vid midsommar 1713] med ”den Sålldat som i dess ställe är blifwin inskrifwin och Anno 1712 om wåhren utmarcherade wed namn Per Hindersson Ståck” [nedan]. Förhör hade hållits med Per Henriksson ”wijd Griselhambn på Åhland” där han under ed nekade varpå Margeta utbrustit: ”Gud trösta honom för den eed han då gjort”. Margeta vidhöll. Då hon ännu inte visste om hennes man levde eller ej, dömdes hon för enkelt hor att böta 80 mark silvermynt. När det gällde Per Henriksson kunde rätten inte komma till något beslut utan ärendet hänsköts till hovrätten.

Ötå tgl 27 november 1729 s. 262: Anders Knutsson i Niemis besvärade sig mot Olof Sirvinen i samma by över "at Tårpstället till deras eller Blomsters Rota skall förr ungefär 7 år sedan blifwit utsedt wid hans åkergårde och emillan hans ägor" vilket innebar problem för Knutsson. Sirvinen vittnade att denna torpjord blivit uppbruten av Carl Anundsson i Armasjärvi under den tid han med sin fader Anund Knutsson bodde på Anders Knutssons hemman i Niemis och att jorden varit en del av byns samfällighet. Länsman Lenning intygade att Anders Knutsson besvärades av att torpjorden låg så nära hans "gård och åkergårde". Knutsson uppmanades att ta frågan med landshövdingen där liknande ärenden hörde hemma.

Nils Nilsson Blomster
1689-[1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689 i Armassaari, sjuk 1690-08-16 i Kalix Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 65 vid roteringen 1695: Nils Blomster som här är utlejd blifver för denna roten ståendes. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen. Hustrun Karin Olofsdotter benämns änka 1712 [se nedan].

Son till Nils Ersson Sirvinen i Armasjärvi rotebonde för rote nr 65 Blomster i Niemis 1695. Omnämns som "Sold: Nills Sirfwinen" med 2 döttrar och 2 inhysesfolk på gården vid mantalsskrivningen 1699. 1701 finns i Niemis "h. Karin Sold:ns Nils Sirfwinens" med 1 hustru och 2 döttrar på gården. I samband med en ängstvist vid Ötå tgl 1 december 1691 s. 492 uppges att "Nils Ersson Sirfwa" bärgat en av de omstridda ängarna tillsammans med sin son "som är soldat".

Ötå tgl 4 december 1696 s. 722: Nils Nilsson i Armassaari besvärade sig över sin granne soldaten Nils Nilsson. Soldatens mor och syster omnämns men är ej namngivna. Ärendet uppsköts.

Ötå tgl 21 mars 1699 s. 466: Erik Olofsson Rovainen i Haapakylä besvärar sig över "Soldaten Nils Sirfwinen i Armasjerfwi" med anklagelser att soldaten för två år sedan tagit sig en äng "Åriasjerfwi Randa benembdh" som enl Erik rätteligen var Rovainens gamla skatteäng och som Erik nu ville ha tillbaka. Vittnet Hans Hansson i Haapakylä berättade att "enär Soldaterna A:o 689 utgingo till Giöteborg" hade Rovainen "af en godh willia effterlåtitt sin Soldat Lars Nalle förenämde ängh", en äng som brukades av hans hustru under hans frånvaro. När hustrun sedermera tvingades ut på vägarna för att tigga hade Sirvinen lagt beslag på ängen med motiveringen "att hans hustru warit i frändskap medh Lars Nalles hustru". Ängen skulle nu återbördas till Rovainens hemman.

Ötå tgl 13 mars 1705 s. 492: Pigan Malin Nilsson i "Armasjerfwi" söker att inbörda det hemman som "hennes Broders hustru Karin Olofsdotter dersammastädes åbor och besitter". Malin menade att Karin inte hade rätt till det. "Karin der emoot bewijste att det samma hemmanet som hon åboor och skattar före, är Crono, warandes hennes man soldat uthe i fält och ännu i lifwet". Karin dömdes att få sitta kvar på gården så länge hon kunde betala skatterna.

Ötå tgl 22 juli 1712 s. 383: Befallningsman Martin Hackzell å ämbetets vägnar för ett kronohemman med dess åbo "Solldaten Nils Nilssons hustru Karin Olofsdotter Sirwinen gifwandes Befallningsman tillkienna, samt Enkian Klagandes huru såsom Cronohemmanedt det beswär drager och angifwit är som skall Per Anundsson Waski i Alckula" vilja sig intränga "uthi ett litet fiskiebruk som af ålder under

Cronohemmanedt legat, Lamasjerfwi benembdh belägit uti een Ellfsträcka emellan Mormangi och Armasjärfwi Träskén". Karin ville att rätten skulle tilldöma hemmanet den rätt till fisket de haft "af ålder". Två gamla män kunde intyga att Lamasjärvi fiske alltid legat under Sirwinens hemman och aldrig under Vaskis. Vilket också beslutades.

Ötå tgl 19 juli 1715: Karin Sirvinen "i Armasjerf" hade bröderna Hinrich Olofsson [Näätsaari] i Björkön och Johan Olofsson [Tiensuu] i Niemis. Johan skall ha vägrat att underhålla syskonens "Gambl. Moder hustru Barbro Jönsdotter". [Karin Sirvinen var således dotter till Olof Olsson Tiensuu och dennes hustru Barbro Jönsdotter i Niemis].

Ötå tgl 19 juli 1716 s. 584: Systrarna Karin och Malin Olofsdöttrar i Niemis mot brodern Johan Olofsson i Niemis om deras numera salige moders uppehälle. Modern skall ha lämnat Johan och sökt sig till dem och när modern dött "förl. wåras" så hade dottrarna sört för hennes begravning.

Olof Blomster
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Uppges vara "Siuk" vid mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 ha avlidit där den 14 september.

Olof Mickelsson Blomster
1712-1740

Antagen 1712. Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1712 mönstring i Gävle 19 juni 1712: 20 år ogift "utfödd i Pateli Sochn". 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani: 20 år ogift "utfödd i Paldamo Sochn". 1715: Lejd 1712 Österbottning 20 år ogift kan läsa. 1719: 30 år ogift född i Carelen 7 tj.-år. 1728: 38 år 15 tj.-år Finland gift. 1735: 45 år 22 tj.-år Finländare gift. 1740: 50 år 27 tj.-år Finne gift, förmår ej längre tiena eller utstå någon marsche, hwarom officerarne och intygades och blifver föravskiedad.

Gift i Nedertorneå med pigan Maria Jönsdotter den 12 juli 1719. I vigselboken noteras bägge vara från Övertorneå socken.

66 Lax [Laksi]
Niemis

Johan Thomasson Lax
1678-1697

Antagen 1678-07-11 i Övre Vojakkala. Avgått: 1697-03-00 Till: Kasserad. Från: Soldat vid Kapten Ulfsparre Tremänningar. Lejd av Isak Hansson [Arpi, rotebonde för nr 82 Koppare i Övre Vojakkala]. Mönstrad: Large 1678 i Kalix Kompani. Sjuk Åhus 1678-11-07. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694. Enligt länsräkenskaper 1681, återbetalning av mantalspeng till honom, lejd av Isak Hansson [Arpi] i Överwoijkala. Niuter boskapspeng 1682. Rote 66 vid roteringen 1695: Johan Lax trpt ifrån Neder Torneå socken Övre Vojakkala by rota 82 [Koppares rota], ställes för denna rotan.

Kasserad i mars 1697 med motiveringen "gl. odugl. inwärtés wärck, oferdig i armarna" efter 20 år i kungens tjänst där han uppges ha "warit i Skåne", dvs deltagit i det skånska kriget [Specifikation daterad

Umeå 7 maj 1697 på "kneckter af Regementet" som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst, Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Soldat Lax

[1700]-[1708]

Antagen: okänt och även okänd till namnet. Rotan uppges inte vara vakant vid mönstringen i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708. Den soldat som förestod rotan vid den mönstringen antas vara avgången ur kompaniet, död eller tillfångatagen, under det Ryska fälttåget 1708-1709.

Erik Lax

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti understucken Skellefteå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Ref:l" [Arméns rullor 1710:9].

Henrik Clemetsson Lax

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-04-01 Till: Rymd i Torneå. Uppges vid mönstring i Gävle den 19 juni 1712 vara "Rymd d. 27 Maii 1712". Sedermera återvänt till kompaniet vid rekryteringen 1714 och rymt på nytt i Torneå den 1 april 1714.

Ötå tgl 24 februari 1732 s. 87: "Soldaten" Henrik Clemetsson Lax krävde återstoden [5 daler 17 öre kopparmynt] på sin berättigade soldatersättning som han ännu inte utfått av Erik Toljus i Niemis. Vid utmätningen skall Toljus ha motsatt sig detta trots att Lax hade två landshövdingars resolutioner [daterade 5 mars 1714 respektive 12 mars 1722] på att han var berättigad ersättningen. Toljus bötfälldes.

Rotan vakant 1714-04-01 - 1718-06-25

Anund Jönsson Lax

1718

Antagen 1718-06-25 Avgått 1718-12-00 Till: Död på flottan mellan Strömstad och Göteborg under återmarschen från Norge. Son till Jöns Ersson och Anna Anundsdotter på Joki hemman i Niemis, rotehemman för Lax rota. Anunds bror Erik övertog gården efter fadern.

Ötå tgl 16 mars 1733 s. 184: Anund Jönsson Lax hade en yngre bror Per Jönsson som gick soldat [för Lax rota 1729-1740]. I rättsakten uppges att Anund Lax utmarscherat 1717. Anund skall dock ha hållit sig undan "siu milar härifrån wid Ohtana träsk", men eftersökts av fjärdingsman Mickel Nilsson i Kuivakangas och två andra bönder [den ena namngiven som Anders Turuvaara i Haapakylä] i åtta dagar innan han slutligen kunde gripas vid Ohtanajärvi.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 69: Jöns Ersson [Joki] i Niemis besvärade sig över "Corporal:n Anders Modig" [se rote nr 62] för det han tagit 30 caroliner från Jöns Erssons "son Anund Jönsson Lax effter dess död på Galeijan" [under återtåget från Norge]. Som vittnen åberopades soldaten Olof Lådwicka som inte godtogs. Däremot antogs soldaten Tomas Tälle [se rote nr 42] som vittne varpå han "intygade det Corporal Modig hafft för Anders [sic!] Lax, Jöns Erssons son, under dess siukl:a tillstånd ganska stort besvär så wähl på Marchen if:n Norige som på Galeijan emellan Göteborg och Strömstad, hwarföre Laxen gif:it åt Corporalen i dess listtjid några caroliner för dess hafda omak" vilket Modig själv med ed

var beredd att intyga dvs att han efter Lax död inte tagit något från honom. Modig frikändes helt från Jöns Erssons anklagelser.

Rotan vakant 1718-12-00 - 1720-01-00

Mårten Jönsson Lax

1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-11-00 Till: Avsked. Upptas i avgångsrulla vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA] där det uppges att han erhållit överste Buddenbrocks interims avsked till nästa mönstring pga fallandesjukan.

Rotan vakant 1720-11-00 - 1721-03-00

Per Pålsson Lax

1721-1728

Antagen 1721-03-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 31 år 7 tj.-år Wästerbottning gift, är ifrån Luleå Lappmark, dessutan swag och odugelig, kan icke gillas.

67 Holt

Niemis

Henrik Henriksson Holt

1689-1702

Antagen 1689. Avgått 1702 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 67 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Hindrich Holtt som här är utlejd. ”67. Hindrik Hallt död in Junio 1702” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ötå tgl 3 mars 1687 s. 740: ”Soldaten Henrich Henrichsson i Notioranda” anklagad för lägersmål med Brita Henriksdotter i bidem. Enligt Brita skall det skett ”den tiden han der warit och lagat till gästabud”. Soldaten nekade men rätten tillät Brita att avlägga tingseden under vilken ed hon intygade att Henrik var barnets far. Båda dömdes till 40 mark silvermynt i böter och sedan Brita vittnat på honom under ed, valde han att inte neka längre.

Joseph Holt

1703-[1708]

Antagen 1703 som ”67. Josep Hålt”. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Möjligt att följande rättsfall avser soldaten Joseph Holt: Ötå tgl 18 mars 1707 s. 581: Jöns Olofsson Kaisa i Niemis [rotebonde för rote nr 67 Holt] ”inlade för Rätten ett Contract, uprättat emellan honom och Margeta Jonsdotter [Pirjetä i Niemis se även nedan] den 28 Majj 1706 derutinnan Jöns Olofsson utfäster att allena skohla tillställa bem:te hustru Margeta 100 daler kopparmynt för det han och hans Rotesällar åtniutit hennes Son Joseph Johansson till Soldat”. Jöns hävdade i och med avtalet och

betalningen till hustru Margeta att om ”samma Karl afgår” [dör] och rotan uppmanas att tillsätta en ny soldat så skulle Jöns ha sin utgift tillgodo och njuta frukten av kontraktet ”till större trygg och säkerheet”.

Enligt roterannsakingen 1727 skall en soldat tagits ”med twång” från Pirjetä i Niemis till Holts rota.

Hans Holt

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Clemet Larsson Holt

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-04-01 Till: Rymd från Torneå under marschen d. 1 april 1714. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Brukade Rautio hemman i Niemis tillsammans med hustrun Brita.

Abraham Olsson Holt

1714-1715

Antagen 1714-06-09 Avgått 1715-04-11 Till: Död. Rymd ifrån Umeå 1714-09-18, sielf bortkastat munderingen, inställt sig sielf 1714-12-29. 1715: ”Abram Olsson som dödde d: 11 aprill 715”.

Rotan vakant 1715-04-11 - 1717-10-30

Joseph Olsson Holt

1717-1733

Antagen 1717-10-30. Avgått 1733-08-22 Till: Död. 1719: 28 år infödd gift 2 tj.-år. 1728: 36 år 10 tj.-år Wästerbottning gift. Ska enligt roterannsakingen 1727 ha lejts hit till denna rota från Niemis och Anders Anderssons hemman [Antti]. Död i Hietaniemi 22 augusti 1733, 39 år och 2 månader gammal.

Ötå tgl 20 juli 1719 s. 283: ”Såldaten Josep Hålt” hade befullmäktigat sin far Olof Andersson i Niemis att begära ut den bilega på 200 daler kopparmynt som rotebönderna Olof och Henrik Kaisa i Niemis inte givit honom ”uthan allenast en hoop med oräknade penningar dem han Hålt's eij gifwit sig tijd för dess hastiga uthmarche att räkna för än i Kalix då han befunnit eij mehra än 150 daler kopparmynt”. Fadern Olof krävde nu rotebönderna på de 50 resterande kopparmynten. Uppsköts till nästa ting då varken rotebönderna eller soldaten fanns på plats.

68 Baas

[Patron from 1757]

Niemis

Per Persson Baas

1689-?

Antagen 1689. Piteå 1694 lagskriven. Rote 68 vid roteringen 1695: Per Baas är soldat och bonde blifver vid roten, Lars Tenssudd trpt till rote 13. I mantalslängd 1696 finns i Niemis ”K:t Peer Peersson” med en hustru och ett syskon på hemmanet. Möjligen Kunni i Niemis.

Ötå tgl 6 mars 1690 s. 215: Beslutas att ”Soldatens Per Perssons hustru i Niemis, Brita Olofsdotter medh sin swärmoder skall orubbat besitta det nybruuk om 1 Tunlands utsäde som hoon medh grannarnes tillåtelse uprödiat, hwilket dee nu jemwähl tilstodo och bejakade”.

Notera: ”Olof Baas” värvad i Torneå socken till kusk och utmarscherad våren 1701 [Länräkenskaper verifikationer 1703, s. 1533 och 1535]. Saköreslängd Torneå stad 24 juli 1707 ”Gl. Soldaten Olof Baas” för okvädingsord mot Anders Holm [Länräkenskaper verifikationer 1707 s. 1547]. En Henrik Olsson Baas i Niemis finns upptagen som tremänning vid mantalsskrivningen 1701.

Johan Johansson Baas
?-[1708]

Okänt när han antogs annat än att han 1708 uppges vara utmarscherad. Uppges i mars 1708 befinna sig i Polen vilket visar att han deltog i det polska fälttåget och att han utmarscherat senast 1707.

Ötå tgl 19 mars 1708 s. 9: Hustru Margeta Jönsdotter i Niemis fordrade 6 daler kopparmynt ”Rotepenningar af hust: Brijta Jakobsdotter dersammastädes, som hennes [Margetas] son Soldaten Johan Baas för sin utmarche skahl hafwa betalt”. Brita nekade och Margeta hade ej ”andra skähl att grunda sigh widh utan ett löst breef skrifwit ifrån Pohln” varför Brita frikändes för samma fordran ”så länge och till thes om Soldaten torde medh tijden sielf hemlända och han då sin fordran bewijsa kunde”.

En Margeta Jönsdotter finns 1708 på Pirjetä i Nuottioranta [Niemis]. 1703 finns där en Per Johansson Pirjeta. Pirjetä var rotehemman för Baas rote. Margetas man var Johan Persson Pirjetä.

Ötå tgl 19 juli 1720 s. 87: Hustru Margeta Jönsdotter i Niemis beklagade sig tillsammans med dottern Karin Johansdotter över sonen Samuel Johansson ”för det han skall tee sig mycket wrång och hårder emot henne” vilket fått henne lämna ”matmorswäldet” och tillsammans med dottern bo på hemmanet [Pirjetä] i särskilt matlag. Margeta ville därför få tillbaka de 13 $\frac{3}{4}$ riksdaler och 1 Ducat in specie som hon lånat ut till Samuel ”jämte arfwet effter sine twänne söner [ej namngivna. Soldaten Johan Baas är en av dem och den andra sonen är den som enligt roterannsakingen 1727 tagits ”med twång” till soldat vid Holts rota nr 67, se Joseph Holt ovan] som warit såldater om hwilka ingen kundskap är ehrhållen antingen de lefwa el:r äro döda”. Samuel menade att han fått 2 riksdaler och 1 ducat av sin mor i fästningsgåva när han skulle gifta sig. Han menade vidare att systemen Karin ”skall wara största orsaken till all oreda”. Rätten beslutade att Margeta skulle tillträda hemmanet igen och skulle uppehållas av sin son Samuel ”och får hon behålla Matmors wäldet der henne så behagar” medan dottern Karin skulle träda därifrån då hon redan fått ut 44 daler kopparmynt i arv efter inventariet upprättat 5 juli 1700 ”och taga sig tienst hoos hwem hälst henne behagar” då det allmänt var känt att hon var orsaken till oredan mellan Margeta och Samuel. Något arv efter de två andra sönerna kunde rätten inte besluta om ”för än riktig underrättelse ehrhållas kan antingen de äro döda el:r ej”.

Enl roterannsakingen 1727 skall 2 karlar ha gått enskilt för Pirjetä hemman. En var Johan Johansson Baas och en annan som gått soldat ”med twång” för Holts rote nr 67 – möjligen brodern Joseph Johansson [se ovan].

Per Ersson Baas
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Ötå tgl 20 mars 1712 s. 356: Lejd av Henrik Jönsson [Kunni] i Niemis vid rekryteringen 1710. Henrik var själv rotebonde i rotan och hade skrivits till soldat för rotan men ”fått inbyta för sig en legder Solldat Per Ersson wed Nampn”.

Olof Ersson Baas
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-04-01 Till: Rymd i landet. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Rotan vakant 1714-04-01 - 1717-10-30

Erik Olsson Baas
1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 29 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 37 år 10 tj.-år Västerbottning gift, har swår bröstsiuka, så att han spottar blod, förmår ej marschera, får avsked. Född 1690 d. 1746. Gm Brita Jönsdotter Kippari från Tapani i Armassaari. Bodde en kort tid kring 1732 i Övre Raumo där sonen Olof föds. Upptas som ”Eric Olofsson gl. Baas” i Alkkula i kommunionboken åren 1736-1740 tillsammans med hustrun Brita och dottern Margeta.

Uppfostrad under omyndighetsåren av sin farbror Henrik Nilsson Tiensuu i Niemis ”intil dess han sig til Soldat för Bases Rota låtit städsla”. Synes således ha varit son till Olof Nilsson Tiensuu och dennes hustru Sissla eller Sisilia Persdotter [Ötå tgl 23 november 1744 samt Ötå tgl AII:2 Bouppteckningar och arvskiften 1708, bild 1710].

Ötå tgl 23 februari 1732 s. 74: Skattebonden Isak Kunni i Niemis anklagas för att han under mantalsskrivningarna 1730 och 1731 inte upptagit till beskattning föravskedade soldaten Erik Baas och dennes hustru Brita Jönsdotter ”hwilka doch bägge skola wara arbetsföra och i hans gård sig uppehålla”. Kunnis hustru Brita Clemetsdotter menade att hon meddelat mantalskommisarien om Baas och hustruns närvaro på gården, men ärendet uppsköts till kommande ting.

Föravskedade soldaten Erik Baas svärmor hette enligt Ötå tgl 10 mars 1732 s. 251 hustru Anna Jöransdotter änka efter den numera avlidne Jöns Andersson [Tapani] i Armassaari.

69 Frank
[Jämbröst from 1757]
Niemis

Olof Nilsson Frank
1689-[1698]

Antagen 1689 i Kukkola. Ersatt senast 1698. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani och Kukkola. Piteå 1694 lagskriven. Rote 69 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Olof Franck trpt ifrån rote 87 i N. Torneå och Kukkola by.

Ntå tgl 25 november 1692 s. 503: Synes vara identisk med “Soldaten Olof Nilsson Alama i Kuckula” som nämns i en ängstvist med sin granne Olof Nilsson Lisa.

”Olof Frank i Kuckola” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 4 februari 1700.

Nils Frank
[1698]-1706

Antagen senast mars 1698. Avgått 1706 Till: Död av skador han ådrog sig i slaget vid Fraustad den 3 februari s:å. "69. Nills Franckij Dödh d: 12 Feb: 1706 af Blesurer" enl vakansrulla Kalix kompani signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Identisk med bonden Nils Johansson Kumppani som första gången upptas som "Sold: Nils Johansson" vid mantalsskrivningen i mars 1698. Mantalsförs som Sold: Nils Compan i Niemis 1699. Kumppani var rothemman för Franks rota. Utmarscherad 1700. Soldathustrun Karin [Karin Nilsdotter] står för hemmanet vid mantalsskrivningen 1701 och kallas "Hust. Karin Nils Kompan" fram till 1713 då sonen Nils Nilsson övertar Kumppani hemman.

Notera: "Johan Johansson Kompan" från Torneå värvas våren 1700 till artillerikusk och utmarscherar [Länräkenskaper verifikationer 1703, s. 1531 och 1535, RA]. Våren 1701 värvas "Johan Kompan" till kusk och utmarscherar [Länräkenskaper verifikationer 1703, s. 1533 och 1535, RA].

Erik Frank
1706-[1708]

Antagen 1706 "69. Erich Franckj". Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Frank
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Vid mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710 kallas han "Jöns Franck". Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Är vid mönstring i Reval den 24 september 1710 felaktigt namngiven som "Jöns Flinck".

Ötå tgl 16 mars 1711 s. 99: Jöns Nilsson Kumppani i Niemis uppger vid tinget att han ville ha betalt av sina rotekamrater för "hwad annan bekåstnat Jöns Compan will föregifwa sig gjort i Umeå till Solldatens anskaffande i sitt ställe sedan han war sielf skrifwen och satt till soldat". Hemmanet Kumppani var rothemman för Franks rota.

Nils Jönsson Frank
1712

Antagen 1712. Avgått 1712-05-27 Till: Rymd.

Johan Nilsson Frank
1712

Inte återfunnen i militärt material utan endast omnämnd som soldat Frank vid Ötå tgl 17 mars 1713 s. 120: Olof Henriksson i Juoksengi hade lånat ut 3 caroliner till "Sålldaten Johan Nilsson Frank ifrån Niemis". Rotebonden som omnämns i skuldfrågan var Jöns Nilsson Kumppani.

Nils Andersson Frank

1713-1717

Antagen 1713-01-00 Avgått 1717-11-30 Till: Död. 1713: 19 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd 25 år gift, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Ötå tgl 18 mars 1713 s. 127: ”Troolofningsmåhl” mellan ”Solldaten Nills Andersson i Niemis kärande och Nills Hansson [Juvani] dersammastädes swarande” där Andersson beklagade sig över att Hansson ville dra tillbaka det löfte Andersson fått ”enär han [Hansson] kom för några åhr sedan till dess [Anderssons] faders [Anders Nilsson husb på Juvani ca 1688-1693] hemmans besittande Nembl:n att Nills Andersson med tijden skulle få äckta hans dotter till att där igenom äfwen hafwa sin hugnad framdehles wed sin faders hemman såsom ett follk”. Men då Andersson var ”ej allenast inskrifwen för hemmanet [Juvani var rotehemman för Franks rota] till Solldat uthan jämbwäl ej kan få någon säkerheet om dess lofwen på dess dotter för dess afmarche som snart skie torde”, så lovade Hansson inför tinget ”att hwarken han el:r hans hustru willia neeka Nills Andersson äcktenkap med dess dotter enär hon kommandes warder till de mogne åhr som der till reqvireras emedan dottren nu först skall wara 13 åhr”. Därmed var trolovingen godkänd.

Nils Nilsson Frank

1718-1735

Antagen 1718-06-25 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 30 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 38 år 9½ tj.-år Västerbottning gift. 1735: 45 år 16 tj.-år Wb gift, karlen har lungnoten, får avsked.

70 Flink

Niemis

Olof Johansson Flink

1695-1706

Antagen 1695. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Erich Hindersson i Niemis” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 70 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Olof Johansson som här är utlejd.

”Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Ötå tgl 15 mars 1707 s. 547: Jöns Olofsson i Alkkula bevisade att ”han är närmare skyldh medh framledne Soldaten Olof Flink” än Erik Carlsson [Portimojärvi] i Ruskola. Erik hade emottagit 20 daler kopparmynt i rotepenningar som soldaten lämnat efter sig. Rätten gick på Jöns linje. Erik skulle ge dessa 20 daler till Jöns.

Ötå tgl 19 mars 1708 s. 95: Erik Ersson i Niemis ville att ”hans granne Erich Nillsson måtte honom tillställa dee penningar som framledne Soldaten Olof Flinck effter sigh lämbnat och Regimentsskrifwaren Lindboum ifrån sigh lefwererat”. Erik Nilsson kunde dock bevisa att Erik Erssons præntion ”består af gammalt soldat låhn angående personen hwaraf han i ingen deel finnes wara

berättigadt till dhe penningar som Soldaten lembnat effter sigh” varför Erssons anspråk ansågs grundlöst.

Henrik Flink
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Synes vara identisk med den ”Hendrik Hendersson” som från Henrik Erssons hemman i Niemis [rotehemman för nr 62 Modig] blivit skriven till soldat för nr 70 eller Flinks rota.

Thomas Flink
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstrad i Stockholm den 16 augusti 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 ha avlidit där den 9 september.

Nils Ersson Flink
1712

Antagen 1712. Avgått 1712-06-19 Till: Utbytt och inställt efterträdaren i sitt ställe.

Henrik Ersson Flink
1712-1719

Antagen 1712-06-19 Avgått vid mönstringen den 10 december 1719 Till: Kasserad. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 20 år ogift, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 24 år infödd ogift 7 tj.-år, ”Denne medelst blessür Laam utj wänstra hela armen och förden skull casseras. Rotan således Vacant och bör ersättias”.

Olof Ersson Flink
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 31 år 8 tj.-år Wästerbottning gift, har fallandesjukan, efter wederbörandes intygan, kan derföre icke gillas.

Ötå tgl 7 december 1750 s. 218: Föravskedade soldaten Olof Eriksson Flink uppges ha blivit nybyggare i Pietijärvi 1741.

71 Bäck [Päcki]
[Stålt from 1757]
Armassaari

Mats Mickelsson Bäck
1689-1702

Antagen 1689 i Övre Vojakkala. Utmarscherad år 1700. Avgått 1702-08-10 Till: Korpral nr 74 Rolig [se denna]. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani o Överwoijkala. Piteå 1694. Rote 71 vid

roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty ställes Mats Back trpt ifrån N. Torneå 84 roten och Överwoijkala.

Nå tgl 14 mars 1700 s. 116: "Hustro Kirstin Hindersdotter i Kakama" besvärar sig inför rätten över att "Soldaterna Olof Järnbäck [se rote nr 77 i Övre Vojakkala] och Mats Beck" i närvaro av tolvman Nils Olofsson Närhi i Raumo slagit sönder hennes egendom "enär dee wore der och uthtagit hennes man till soldat och han då war på ett ährende till Kiemi, jemwähl hon bårta att skiutsa sin egen soldat Corporalen Johan Giältz till utMarchen" [se rote nr 56 i Kaakamo samt korpralsrotan nr 106 i Korpikylä]. De skall ha huggit sönder fähusdörren, vishusdörren och med yxor även huggit sönder en kista och tagit 8 daler 8 öre kopparmynt samt lite kläder. Hustrun krävde Närhi på ersättning då hon ansåg honom som vållande till våldsamheterna. Vittnet Nils Henriksson från Nedre Vojakkala som hade skjutsat Närhi och soldaterna till Kaakama intygade att Närhi inte haft någon del i våldet och de kläder som soldaterna tagit "klädde dee på Bonden i gården som sig undanstuckit och då nödgades gifwa sig heem till gården enär han märckte att soldaterna så begynte grassera och således i samma wefwa hemkom hwilken samma soldater effter befallning då togo medh sigh".

Närhi uppgav "med gråtande ögon" att han "war strängeligen befalt af H:r Öfwerste Lieutenanten och Lands Secretarien Olaus Dubb, som då war wid samma utmarche företrädde Landshöfdingens vices, att reesa till Kakama och efftersökia denne hustro Kirstins man, effter som han då war anslagin att gå och utthagas till soldat och höll sigh derföre undan i skogen, hwar medh han, under det dee wore der, kom sielf fram och följde så medh hijt till staden" och att Närhi själv inte ansåg sig ha haft något med våldsamheterna att beskaffa. Han hade bara följt med som vittne på att soldaten skulle hittas och tas till kompaniet. Rätten konstaterade att Kirstin "är allena qwar och Soldaterna utMarcherade". Närhi menade rätten var känd som "en mycket stilla, sacketmodig och rättwijs man" varför han frikändes. Även soldaterna nekade till anklagelserna. Kirstins uppgifter bottnade menade rätten i "denna hustruns agg och afwigheet att dess man blef sielf till soldat uttagen effter han genom practiquer skaffat sina bröder utur vägen och elliest på samma hemman större manskap warit än Kongl. Maj:ts förordningh innehåller och förmåhr".

Elias Carlsson Bäck
1704-1705

Antagen 1704 som "Elias Päck" och "Siuk" vid mönstringen i Ratans hamn den 4 juni 1704. Utskeppad till Elbing kort tid efteråt. Avgått 1705 Till: Död. "71. Elias Päck död d. 21 Junii 1705" enl vakansrulla dat "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA]. Son till nybyggaren i Matojärvi [Vitsaniemi] Carl Jönsson och dennes hustru Anna Knutsdotter.

Ötå tgl 23 februari 1736 s. 93: I en tvist om ängsmarken på "Wähä Bockholmi" nämns att Carl Jönsson i Matojärvi avlidit 1696 och att "des son Elias Carlsson 1697 blifwit utskrefwen till såldat" och att Elias mor Anna Knutsdotter [jmf nedan] "icke långt derefter aflidit" varför detta kronorhemman i Matojärvi förfallit i ödesmål. Vidare uppges att Carl Jönssons far var Jöns Matali [på sedermera Aili i Vitsaniemi]. Även om året för hans utskrivning 1697 i rättsakten är felaktigt är det tydligt att den soldat som avses är denne Elias Carlsson Bäck.

Ötå tgl 10 mars 1704 s. 893: Länsman Johan Pulken uppgav hur "drängen Elias Carlsson och Anna Andersdotter ifrån Joxengie, begge i tjänst hoos Kyrkioherden H:r Johan Tornberg hafwa haft lägersmåhl och oloflig beblandelse" varför de två nu kom inför rätten. Båda erkände lägersmål men versionerna skiljde sig åt. Anna berättade "att 14 dagar för Walborgsmässa förledit år enär de woro i

skogen att hugga weedh har han wåldtagit henne; der till han aldeles neekar berättandes att första gången skiedde lägersmålet uthi Kyrkioherdens lada, hwarest 6 personer wore der när omkringh och war hennes willia till denna begiärelsen och fullbordan wähl så benägen som hans, derföre hoon aldrigh skall kunna bewijsa detta skiedt under wåldtächt". Anna uppgav att Elias lovat att äkta henne vilket Elias förnekade. Elias dömdes till 40 mark silvermynt och Anna Andersdotter till 20 mark och bägge en söndag uppenbar kyrkoplukt. Elias dömdes även att årligen ge Anna 6 daler kopparmynt för barnets föda och skötsel. Annas far Anders Inga i Juoksengi meddelade att han skulle betala Annas böter.

Ötå tgl 15 mars 1707 s. 546: Brita [sic!] Andersdotter i Juoksengi kom för rätten och beklagade sig över att hon "för 3 år sedan blef belägrat af Soldaten Elias Carlsson" som då dömdes att betala henne 6 daler kopparmynt årligen till barnets underhåll. "Som bem:te Elias Carlsson sedermera är genom döden afgången och hans moder hustru Anna Knutsdotter emottagit 60 daler af Regementz skrifwaren Lindbaum som hennes son efter sig lämbnat" så ville Brita ha sitt årliga underhåll av de penningarna. Anna Knutsdotter tillstod att hon tagit emot regementsskrivarens pengar men att hon inte ämnade ge ifrån sig något till Brita då "hennes son är afgången". Rätten beslutade att Anna skulle ge Brita 30 daler till barnets underhåll och att pengarna skulle ges till Britas far Anders Andersson [Inga] som "tagit både dottren och hennes oächta barn att föda och uppehålla".

Brita Andersdotter anklagas 1712 för lönskaläge med soldaten Jöns Jönsson Örn i Muonioniska, se rote nr 3. Brita var syster till soldaten Erik Andersson Nalle [rote nr 25 i Juoksengi].

Ötå tgl 29 november 1733 s. 283: Skuldfördelningen kring de omkostnader som var förknippade med soldaten Elias Bäcks utskrivning var fortfarande inte reglerad. Malin Olofsdotter i Armassaari krävde sin granne Henrik Nilsson Järvi på 18 daler kopparmynt av de totalt 34 daler som hon och hennes numera avlidne man Jöns Jönsson lagt ut på resor, inlagor, kosthåll m.m. "wid det aflidne Såltdaten Elias Carlsson Bäck blifwit utskrefwen". Parterna enades efter att Järvi erbjudit Malin 6 daler kopparmynt i allt för ett.

Olof Bäck
1706-[1708]

Antagen 1706 som "71. Olof Päckj". Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Henrik Bäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstrad i Stockholm den 16 augusti 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. "71. Hendrick Bäck" uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 ha avlidit där den 7 eller 17 september [svårläst].

Ötå tgl 15 mars 1711 s. 93: Sannolikt identisk med den "Hinrich Staphansson Bäck" [kallas "Carl Staphansson Bäck" första gången i tingsärendet] som skall ha blivit hämtad från Österbotten av rotebönderna för rote nr 45 Wiiks rota i Nedertorneå Tomas Tomasson, Hans Pörhö och Nils Wallo i Laivaniemi för vilket de bekostat 45 daler kopparmynt och som de ämnade ta som soldat på sin rota. Men när där redan fanns manskap i Wiiks rota flyttades Henrik till Isak Isakssons [Tulkkila] rota [Bäck]

i Armassaari. Laivaniemibönderna begärde nu ersättning av Isak Isaksson och dennes rotekamrater för de utlägg de haft vid rekryteringen av soldaten. Ärendet överlämnades till landshövdingen för beslut.

Clemet Isaksson Bäck

1711-1719

Antagen 1711. Avgått vid mönstringen i december 1719. Till: Kasserad "Laamskuten utj Wänstra låret med Falkonettkula [falkonett = lättare kanon] och fördenskull Casseras". 1712: 22 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning 22 år ogift kan läsa. 1719: 36 år infödd ogift 8 tj.-år.

Husbonde på rotehemmanet Alatulkkila i Armassaari innan han gick soldat. Står för hemmanet vid roterannsakingen 1727 där det uppges att "1 karl el:r husbonden enskilt utgådt och stådt för detta hemman".

"Bonden Clemet Curtilius i Tulekila", död av "bröstsuiuka" den 29 januari 1769, 82 år och 4 månader gammal.

Johan Simonsson Bäck

1721-1742

Antagen 1720-01-00 Avgått 1742-10-08 Till: Död på Flåttan. 1728: 28 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 35 år 15 tj.-år Wb gift. 1739: 39 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 8 october.

Enl dombok Ötä tgl 31 augusti 1725 var soldaten Johan Bäck gift med Brita Persdotter, dotter till Per Rolig [se rote nr 74 i Armassaari]. Per Rolig skall ha uppbrukat ett nybygge "1/16 mtl Palo hem:t kalladt" [Yli-Heikkilä] som Britas styvfader Henrik Johansson [gift med Roligs änka efter Roligs död under det ryska fälttåget i september 1708] bytt mot Erik Erikssons skattehemman [granngården Ala-Heikkilä] om 1/8 mantal för "uhngefähr 6 år sedan" ett hemmansbyte som Brita nu ville upphäva då hon vid den tiden var omyndig och inte kunde reda sig själv. Rätten menade dock att då Britas man var soldat kunde han inte anförtros ett hemmansbruk och utan makens hjälp skulle Brita inte klara det på egen hand. Dessutom hade Erik gjort förbättringar på hemmanet vilket motiverade att han skulle få behålla det [Ötä tgl AIa:6 1723-1725 bild 3900].

"Sold: Johan Bäck's hustru Brita Pehrsdr i Armass:" död 24 september 1739, 40 år, 10 månader och 1 vecka gammal.

72 Kiäck

Armassaari

Olof Nilsson Kiäck

1689-1702

Antagen 1689. Avgått 1702 Till: Död. "72. Olof Kiek död in Aug: 702" enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Mönstrad Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16 i Kalix Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras

siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 72 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Olof Nilsson Kiäck, ty blifver han för roten ståendes.

Ötå tgl 23 november 1697 s. 658: Soldaten Olof Nilsson i Armassaari omnämns i ett skuldmål efter köp av en kopparkittel av Erik Mickelsson i Helsingbyn.

Ötå tgl 28 februari 1698 s. 109: Henrik Nilsson Karist i Armassaari bevisade att ”Rustmestaren Per Rolig af honom upburit 2 Caroliner på soldaten Olof Kiäcks löön, som soldaten intet åtniutit”.

Ötå tgl 20 mars 1699 s. 449: ”Soldaten Olof Nilsson i Armasari” omnämns då han skulle betala för det han bärgat av Knut Nilssons hemman i Armassaari.

Identisk med Olof Nilsson Knuuti husb på sedermera Olli i Armassaari.

Anders Andersson Kiäck
1704-1705

Antagen 1704 vid mönstringen i Ratans hamn den 4 juni 1704. Utskeppad till Elbing kort tid efteråt. Avgått 1705 Till: Död. ”72. Anders Kiäck död d. 5 Majj 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

I Ötå tgl 20 juli 1706 s. 243: Nils Henriksson [sannolikt Jaako rotehemman för Hvits rota] i Kaulinranta uppgav att ”soldaten Anders Anderssons hustru i Armasari hoos honom anhållit och begärt att antaga dess son, Henrich benembd om sina 5 ½ år till att Upfostra och med tiden till soldat embne behålla der han så omträngde”. Rätten beslutade att Nils skulle få ”behålla samma gässe” och ”Upfostra såsom sitt eget barn”. Se även Henrik Andersson, soldat Hvit nr 34 i Kaulinranta.

Carl Kiäck
1706-[1708]

Antagen 1706 som ”72. Carl Kiäck”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Kiäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani och kvarblir där fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Vid mönstring av Lövängers kompani i Reval den 24 september 1710 uppges ”72. Olof Kiäck” vara ”Siuk i Ref:l”.

Olof Jönsson Kiäck
1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719 Till: Förflyttad i december 1719 39 år gammal till korpralsrotan nr 74 Rolig i Armassaari [se denna]. 1712: 27 år infödd gift rymd och dömd ifrån lifvet. Återinställd senare s:å. 1713: avancerat till korpral i februari 1713, sjuk i Stockholm i november 1713. 1715: Lejd 1711, 35 år gift kan läsa.

Dömd till döden tillsammans med korpralen Johan Rolig [se rota nr 74] sedan de rymt från regementet. Benådad till 3 gatlopp enl beslut 30 september 1712 [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Identisk med Olof Jönsson från Heikkilä i Armassaari, död 1 februari 1767 i Armassaari, 83 år gammal [hetsig feber]. Husbonde och måg på Knuuti eller Olli hemman i Armassaari. Gift med Anna Knutsdotter Knuuti från Armassaari f. 1690 d. 15 februari 1771.

Olof Hansson Kiäck
1719-1720

Antagen 1719-12-00 från soldat nr 74 Rolig i Armassaari. Avgått i januari 1720 Till: Förflyttad till soldat nr 62 Modig i Niemis. 1719: 22 år infödd ogift 3 tj.-år.

Knut Olsson Kiäck
1720-1724

Antagen 1720-01-00. Avgått 1724-03-27 Till: Död.

Möjligen identisk med drängen Knut Olofsson enligt följande: Ötå tgl 17 mars 1713 s. 123: Carl Carlsson i Päckilä [Vuomajärvi rotehemman för nr 84 Skog] mot ”hustro Ingrid Olofsdotter i Armasarij och hennes son Knut Olofsson bestående därutinnan att hust:o Ingrid nu uthan all skiälig orsak will rygga sitt med honom [Carl] d. 10 juni 1706 uthi goda Mäns närwaro slutne Contract hwar medelst hon honom tå alldehles Cederat Carl att opföda och Christel. Optuckta ber:de hennes son och sedan niuta honom till Solldat”. Nu hade dock sonen poå moderns uppmaning ”luppit ifrån honom” och då rätten fann kontraktet giltigt ägde Carl rätt att – om han inte ville godta en rimlig ersättning - med hjälp av landshövdingen säkerställa att han ”kunna få niuta den samma till sin Solldat”. I övrigt offentliggjordes vid detta ting att ingen annan ägde rätt att leja Knut till soldat innan landshövdingens resolution blivit klar. Om någon ändå skulle leja Knut till soldat erkändes Carl rätt till alla de omkostnader han lagt ut under Knuts uppfostran.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 59: ”Såldaten Knut Olsson if:n Päckilä” sammanavlat barn med Anna Hansdotter i hennes föräldrahem i Lomben i Kalix socken under äktenskapslöfte. Knut hade kommit till hennes föräldragård i Lomben och där blivit ”af denne Anna låckat med smör och ost at hafwa sammanlag med henne” och att hon på eget initiativ kommit till honom när han låg och sov på bänken. Anna skall för 7 år sedan blivit med barn med ”Johan Sängilä i Neder Torneå” under äktenskapslöfte ”hwilken sedermera rest till Wästersjön hafwandes intet vidare om honom hörts”. Anna skall ha blivit kyrkotagen som Sängiläs ”laggifta hustru”. Anna uppvisade för rätten en skrift daterad 21 juli 1719 skriven av Sängiläs far ”Johan Matsson Sängilä och swåger Mickel Matsson Tafwola som förmähla det samma karl Johan aldrig mera skulle komma tillbaka henne at äckta”. Anna sade sig ha blivit rådd med barn ”förledit åhr wårfru dags tijden och der på ny åhrs dagen 1720 födt et piltebarn som ännu lefwer och är hoos såldatens föräldrar här i Päckilä”. Då Anna trots allt var Sängiläs kyrktagna hustru och det ännu inte var säkert att han var död, dömdes Anna för halft hor till 80 daler silvermynt, och soldaten Knut Olsson till 40 daler silvermynt i böter. Knut skulle vidare betala barnets uppehälle med 6 daler kopparmynt tills det själv kunde föda sig.

”Knut Olsson Kiäck” soldat på rote nr 72 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Övertorneå den 28 juni 1722 konstaterades Knut ”wara af en stark lungsot behäfftat och således helt oduglig” till fortsatt tjänst. Förslag om avsked

berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

73 Brännare [Prännäri]

Armassaari

Uppkallad efter Palonen på östra fastlandssidan av byn.

Anders Andersson Brännare

1695-1702

Antagen 1695. Avgått 1702 Till: Död. ”73. Anders Brenne död in februario 1702” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Anund Nilsson i Armassaari [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Anund Nielsson i Armasarij” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 73 vid roteringen 1695: Utom Anders Andersson Brenne är ingen soldat i roten, ty bekommer han här dess rote.

Ötå tgl 23 november 1697 s. 658: Henrik Ersson i Niemis besvärar sig över rustmästaren Pehr Roligh för övervåld mot Henrik tillsammans med bland andra soldaten Anders Brännare då de brutit upp Henriks fähus och tagit ut en ko. Syftet skall ha varit att inventera soldat Brännares saliga moders kvarlåtenskap. Rolig menade sig inte ha något med inbrottet eller stölden av kon att göra utan hävdade att det varit Brännares eget initiativ. Uppsköts till nästa ting då Brännare skulle stämmas till tinget [Not: inget noterat om ärendet i domböckerna för år 1698].

Olof Brännare

1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Upptagen på rote nr 73 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Olof Olofsson Brännare

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Erik Anundsson Brännare

1711-1726

Antagen 1711. Avgått 1726-03-00 Till: Utbytt. 1712: 22 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 infödd 29 år ogift kan läsa. 1719: 37 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: ”Tient 15 åhr. Enda bonde på sitt hemman, hwilken utbytt sig in martii 1726 emot Johan Jönsson”.

Husbonde på Ala-Huhta i Armassaari, död den 8 januari 1752, 64 år gammal. Gift med Katarina Isaksdotter Curtelia.

74 Rolig
Armassaari

Korpral Per Persson Rolig
1694-1697

Antagen 1694-06-19 i Niemis. Från: Soldat. Avgått 1697-06-01 Till: Rustmästare. Piteå 1694 i Niemis. Rote 74 vid roteringen 1695: Detta blifver en Corpralsrote, för hvilken ställes Corpral Per Rolig som sielf har huus och jord. Nybyggare Palo eller Heikkilä i Armassaari. Ursprungligen från Anunti i Vitsaniemi. Son till Per Markusson och Margeta Eriksdotter.

Rustmästare 1697-1701, Furir 1701-1705, Förare 1705-1708. Se vidare bland officerarna. Död under det ryska fälttåget i september 1708.

Ötå tgl 15 mars 1694 s. 502: ”Soldaten Per Rolig” kärade till ”Johan Samuelsson [Juho eller Miljander] i Armasari om någott arff efter sin faders syster som han [Rolig] förmeenar sigh af honom [Johan] böra bekomma. Rätten ansåg Roligs anspråk oskäligt, ”emedan Johan Samuelsson här emoot opwijste ett doombreef af den 27 Junij 1681 hwarutinnan uthtryckeligen förmähles huruledes hans [Roligs] fadermoder, hustru Barbro Johansdotter, hafwer beklagat sigh der öfwer att hennes söner, Nils och Per, denne Per Roligz fader:/ hafwa henne aldeles öfwer gifwit, hwarföre hoon all sin ringa ägendoom updragit sin dotter Margeta Markusdotter, eller Johan Samuelssons nu warande hustru uthi sytningalöön, hwilken sin ålderstijgne Moder till dödhdagarna skiött och uppehållit” varför Roligs far inte var berättigad något arv ”mycket mindre sonen [soldaten Rolig] någon rättigheet wijdare der på tahla. Samma beskaffenhet är och medh Jöns Nilssons arfsprætension hwilken är sonen till den andra brodern Nils”. Beslut: Samuelsson skulle behålla sin egendom ”nu och framdeles klanderlööst”.

Korpral Adam Johansson Pålack eller Rolig
1697-1702

Antagen 1697-06-01 Från: 1:a Trumslagare. Avgått 1702-08-20 Till: Furir [”Förridare”] vid kapten Durietz och Kalix Kompani. Omnämns avseende 1701 års löner vid Majorens kompani i Praga vid Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

2:a trumslagare 1684-1690, 1:a trumslagare 1690-1697, Korpral Rolig 1697-1702, Furir vid Kalix kompani 1702-1705, Sergeant vid Kalix kompani 1705-1706, Fältväbel vid Kalix kompani 1706-1708, Fänrik vid Torneå kompani 1708-1709. Död vid Poltava 28 juni 1709.

Ntå tgl 29 mars 1699 s. 495 och 501. En ”Gabriel Rödingh i Prästegården” skall ha begått lägersmål med en piga från Kemi, Brita Henriksdotter Tasainen ”som och den tijden tiänade här i Torneå Prästegårdh”. Gabriel erkände att han lägrat henne under äktenskapslöfte men att han ångrat sig sedan han nåtts av uppgifter om hennes ”odygder och berychtade lefwerne” i det det påstods att hon haft många

”frijare”. 1697 skall Brita ha mottagit fästningsgåvor av Gabriel ”och sedan tagit fästningaringh uthaf Corporalen Adam Pålack” vilket Pålack kunde intyga. Det påstods att Brita även tagit fästningsgåvor av en Jakob Gröön i Kemi som även han lägrat henne. Gabriel ville därför slippa att tvingas in i äktenskap med henne. Brita berättade att barnet som fötts ”näst efter Kyndersmäsas” var Gabriels barn. Hon nekade till att hon skulle ha haft något med Gröön att göra och kallade det för en lögn. Gabriel och Brita skall ha levt tillsammans som äkta par. Även om Gabriel erkände att de varit trolovade hade hon varit otrogen med Gröön och tagit gåvor av korpral Pålack varför han vägrade äkta henne. Dock beslutade rätten att uppgiften om Gröön sannolikt var felaktig och att Brita redan återlämnat gåvorna från korpralen varför Rödning skulle vara tvungen att äkta Brita.

”74. Corp Adam Pålak avan: till Furrijare wed Calix Comp: i Aug 702, i stället Soldat Matts Päck af 71 R.N:r” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Korpral Mats Mickelsson Pålack eller Rolig
1702-1708

Antagen 1702-08-20 Från: Soldat nr 71 Bäck i Armassaari. Avgått 1708-12-05 Till: Förare, se denna. Korpral Rolig 1702-1708, Förare 1708-1709. Död, slagen i februari 1709 under det ryska fälttåget.

Hans hustru Margeta Hindersdotter i Armassaari kvitterar 1708 års lön i Torneå 1709-01-31. Åren 1705-1709 återfinns en hustru Margeta i Armassaari i mantalslängderna, 1706 och 1707 som ”h. Margeta Corporalska”, 1708 under Jöns Jönsson Heikkiläs gård/hushåll [”i biden”] ”Corporalskan h. Marget” och 1709 utan ngn tydlig koppling till annat hemman ”Corporalskan h. Margeta Rolig” [möjligen hustru till efterträdaren Hans se nedan]. Mats änka Margeta Henriksdotter gifter sedermera om sig med Johan Rousu i Helsingbyn och hade i första äktenskapet med Mats sonen Johan som blev soldat på Renholts rota [se denne].

Upptagen på rote nr 74 som ”C: Matz Pålack nu Rolig” i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Ersätter Adam Pålack som korpral 1702 och om ”Mats Päckä” står det ”som här efter heter Pålack”. [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

”Matts Becke Avan:t till Corp: in Aug: 702” [där han alltså ersätter Adam Pålack som blivit furir vid Kalix kompani] enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Korpral Hans Larsson Rolig
1708-1709

Antagen 1708-12-05 Från: Soldat nr 54 Vippa i Alkkula. Avgått 1709-06-28 Till: Död, slagen vid Poltava. Hans hustru Margeta Nilsdotter [Ingen by] kvitterar ”min sahl. Mans” lön för år 1709 i Torneå 1712-07-21. I mantalslängden för Armassaari 1709 återfinns ”Corporalskan h. Margeta Rolig” [se ovan].

Olof Rolig
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Korpral Johan Jönsson Rolig

1711-1713

Antagen 1711-07-00 Avgått 1713-02-00 Till: Död. 1712: 22 år infödd ogift, rymd och dömd ifrån lifvet.

Tillsammans med Olof Kiäck [se rota nr 72] dömd till döden sedan de rymt från regementet. Benådade enligt beslut 30 september 1712 till 3 gatlopp. [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Rotan vakant 1713-02-00 - 1714-03-03

Abram Nilsson Rolig

1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-08-09 Till: Sig utbytt mot Olof Hansson nedan. 1714: 20 år ogift.

Olof Hansson Rolig

1714-1719

Antagen 1714-08-09. Rymd 1714-12-29 i Torneå med hela sin mundering. 1715: 18 år ogift. Inställt sig 1716-07-00. Förflyttad till nr 72 Kiäck i Armassaari 1719-12-00. Ötå tgl 2 april 1728, AIa:7, bild 1840 AD: omtalas han som ”förefskedade och förlamade såldaten Olof Hansson Rolig” med en fordran till son ”styfbroder Nills Larsson i Käifwokylä” och Roligs styvfader Lars Larsson för vilken Olof lejdes till soldat. Olofs mor skall ha hetat Karin Olofsdotter.

Korpral Olof Jönsson Rolig

1719-1720

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat nr 72 Kiäck i Armassaari [se denna]. Avgått januari 1720 Till: Utbytt. 1719: 39 år infödd gift 8 tj.-år. Identisk med Olof Jönsson från Heikkilä i Armassaari, död den 1 februari 1767 i Armassaari, 83 år gammal [hetsig feber]. Husbonde och måg på Knuuti eller Olli i Armassaari. Gift med Anna Knutsdotter Knuuti från Armassaari död den 15 februari 1771.

Om Olof Kiäck i Armassaari sägs i restsattelängd 1721 [länsräkenskaper verifikationer 1721] ”En utfattig och gammal soldat”.

Korpral Anders Andersson Rolig

1720-1724

Antagen 1720-01-01 Från: Soldat nr 62 Modig i Niemis. Niuter rotelön 1722-1724. Förflyttad till korpral nr 63 Frisk i Niemis 1724 varifrån han avskedades i juli 1735, 46 år gammal. 1728: 39 år 14 tj.-år Wästerbottning gift. 1735 på rota nr 63: Corporal Anders Andersson Frisk, 46 år 21 tj.-år Wb bonde gift, Corporalen ofärdig uti vänstra axelbenet, och styf på högra tummen, får avsked.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens

infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

Vid mantalsskrivningen i Niemis 1725 finns hos Henrik Persson Pietari ”ibidem Corp: Roligs hustru Sophia bräckelig och dess syster h: Margeta tigger”.

Ötå tgl 8 september 1732 s. 317: Salomon Grape i Helsingbyn mot korpralen Anders Frisk [se även Modigs rota] och bonden Isak Persson i Niemis angående några klädespersedlar som Salomon tillställt Anders när han Isak Persson [se Modigs rota] ”år 1711 för sin rota till Sälodat stadgat”. Anders själv blev sedermera tillsatt som soldat för en rota ”hwaruti hans, Frisks och Isak Perssons hemman interessera”.

75 Ek
[Slunga from 1763]
Helsingbyn

Jöns Mickelsson Eek
1678-[1708]

Antagen 1678-07-11. Från: Soldat vid Kapten Duus Tremänningar. Sjuk Large 1678-07-11, i Kalix Kompani. Sjuk Åhus 1678-11-07. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689 i Torneå Kompani, sjuk 1690-05-15 sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrorde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 75 vid roteringen 1695: Jöns Eek trpt ifrån rote 78, bekommer här dess rote. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 11 augusti 1696 s. 518: I ett stöldmål i Helsingbyn inkallas som vittne ”Soldaten Jöns Mickelsson Eek i samma By”. Under vittnesmålet sade Eek att ”det falla honom som en kall steen i honom när Bånga [Olof Jakobsson Bånga i Helsingbyn] fällt dessa orden”. Olof hade hädat och missbrukat guds namn [brott mot andra budordet] vilket Eek försökt förhindra med orden ”Olle, Olle achta dig nu, det är nog talt”. Eek hade senare påtalat Bångas hädiska ord till kyrkoherden Johan Tornberg ”och åtskilliga andra”. Den 7 september 1696 [s. 525] dömdes Olof Bånga till döden för att hans missfirmat gud och inte ”medh ödmiuk wördnat och tacksamheet ehrkiänna den alsmächtige och Nådefulla Gudens wärk”. I ett ärende vid Ntå tgl 24 juli 1688 s. 900 uppges om Bånga ”denne Bonde är een elack och illplichtig sälle som för sina Boofwastycken och orooligheeter ofta warit anlagadh och plichtat brukandes hwariehanda puss att liuga och bedraga folck gifwa sig penningar, maat och annat, der han wräkes kring i Bygden effter som han intet stoort hafwer i förrådhemma att försörja sig medh”. I ett ärende vid Ntå tgl 24 juli 1688 s. 900 uppges om Bånga ”denne Bonde är een elack och illplichtig sälle som för sina Boofwastycken och orooligheeter ofta warit anlagadh och plichtat brukandes hwariehanda puss att liuga och bedraga folck gifwa sig penningar, maat och annat, der han wräkes kring i Bygden effter som han intet stoort hafwer i förrådhemma att försörja sig medh”. Olof Jakobsson Bånga kom från Ponka i Björkön, son till därvarande husbonden Jakob Olofsson. Olof blev husbonde vid mitten av 1660-talet på Ponka i Helsingbyn som namngavs efter honom. Bånga hade åtminstone döttrarna Karin [se soldat Per Johansson Hellberg] och Brita [se föraren Per Persson Rolig]. Enligt Ntå tgl 10 november 1736 s. 390 gick Johan Jakobsson Ponkala soldat för fädernegården i Björkön på 1670-talet där han enligt annan uppgift dog i Ripa vid Åhus i april 1679.

Ötå tgl 25 november 1697 s. 664: Soldaten Jöns Mickelsson i Helsingbyn anhöll skriftligen om laga skifte efter sina föräldrar [ej namngivna]. Ett inventarium skulle upprättas.

”Sold: Jöns Mickelsson” med en soldathustru mantalsförs på Olkkuri i Helsingbyn 1699. Hustrun Anna dör 1737, 88 år gammal.

Johan Eek

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstrad i Stockholm den 16 augusti 1710. Kvarblir där fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Anders Ersson Eek

1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-04-04 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd ogift. ”siuk i qwareret”. 1715: Lejd 1712 Västerbottning 24 år ogift. Enligt roterannsaking 1727 son till Erik Karlsson Mansikka i Päckilä rotebonde på Lustigs rote nr 86. Anders Ersson ska ha låtit leja sig hit till Eks rote.

Nils Larsson Eek

1719

Antagen 1719-01-04 Avgått 1719-02-11 Till: Död. 1719: Anders Ersson Eek död d. 4 april 1718. Rotan ersatt med Nils Larsson d. 4 Januarij 1719 hwilcken dött d. 11 Februarij samma åhr. Rotan vacant. Bör ersättias”.

Rotan vakant 1719-02-11 - 1720-01-00

Olof Turesson Eek

1720-1744

Antagen 1720-01-00 Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1728: 28 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 35 år 15 tj.-år Wb gift. 1739 rulla över de som skulle kommenderas till Finland: 39 år 19 tj.-år Wb gift. Likmäktigt fältskiärs gesällen Jacobi attest och Herr Capitain Enbergs samt fleras intygande är efter öfwer ett år utstånden swår siukdom mycket matt och oförmögen att denna gången nogon marsche anträda hwarföre han kommer hemma att förblifva och i dess ställe commenderat soldaten af Rotnummern 16 i Neder Torneå socken Nils Asp. 1740: 40 år 20 tj.-år Wb gift. 1741: 41 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1741-09-08. 1744: 44 år 24 tj.-år Wb, gammal siuklig och swag får avsked.

Född runt årsskiftet 1700, utomäktenskaplig son till soldaten Ture Johansson Springfält och Anna Eriksdotter, se nedan.

Ötå tgl AIa:15 1741-1742 s. 192: Enligt en skrivelse daterad 4 januari 1720 tackar rotebönderna Jöns Jönsson Hirstiö och Per Mickelsson Kiviniemi för att deras granne Johan Josephsson [Heikka] ”warit så goder och länt oss sin dreng eller upfostrade son Olof Turesson att gå soldat för oss”.

Ötå tgl 15 mars 1726 AIa:7 1726-1728 bild 50 AD: Soldaten Olof Eek kräver bonden Johan Josephsson [Heikka] i Helsingbyn på innestående dränglön för de nio år han arbetat för honom. Olof uppger att ”då

iag war 10 ½ år gammal kom i tjänst hos Johan Josephssån i Helsingby och tiente sedermera uti 9 år alt tills iag blef skrefwen soldat för den 75 rotan” utan annan lön från Johan än lite kläder. Enligt själva rättsakten framgår att Olofs mor, hustru Anna Eriksson, enligt ett kontrakt upprättat 31 mars 1710 ”denne sin son till Söldat efterlåtit” och att Johan ”allt ifrån år 1710 till 1720 jämte 50 daler kopparmynt i contant, riktig föda och bespisning ärlagt samt desutom tillstånd modren at i lifstiden af dess ägor ett skjälsländ åker och fyra rucklor ängsländ årligen åtnjuta”.

I en bifogad skrift motsätter sig Johan Josephsson kravet och uppger att ”Min upfödning Oloff Thoreson benämnd, den iag efter modrens tränga begiäran år 1710 uti des omyndiga år monde emottaga och til Kongl. Majtts Krigstienst upfostra, hafwer hos mig ifrån 1710 då han war på sit tionde ålders år, in til 1720, sin riktiga födo och kläder åtnutit samt i contant 50 daler kopparmynt och Modren Anna Ersdotter, uti lifstiden et skiähl land åker samt äng fyra rukor land årligen af mina ägor nyttiat: Altså efter iag så uti rupturs tider som uti swåra misswäxtåhren honom födt, klädt och inhyt, ty bönfäller iag at rätwisligast blifwa frikallad för omtalde Olofs obilliga prætion för des förmente dränglöhn/.../des utan hafwer iag icke upfödt honom til dräng, utan til Kongl. Majts Krigstienst som contractet af år 1710 d: 31 Martii wid handen gifwer”. Olofs anspråk avlogs.

Ötå tgl 30 mars 1727 AIa:7 bild 1170 återkommer tvisten mellan Turesson Ek och Johan Josephsson då Ek i fyllan under Josephssons frånvaro hemsökt hans hus och misshandlat Johans hustru Anna Mickelsdotter och kallat henne ”Scorpion och Skorpions afföda men hennes barn djäfvulsbarn”

76 Springfält Helsingby

Ture Johansson Springfält
1691-1706

Antagen 1691. Avgått 1706 Till: Död tre veckor efter slaget vid Fraustadt. ”76. Thore Springfält, död d. 25 april 1706” enl rulla Majorens kompani daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Mönstrad Piteå 1694. Rote 76 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Thore Springfelt, ty blifver han här ståendes.

Ötå tgl 5 december 1692 s. 516: ”Soldaten Ture Johansson i Hälsingby och Karin Henrichsdotter i bitem” tillstod att de haft lägersmål med varandra och att de nu ville ”hwar andra ähta och hans Regements Officerare Wälborne H:r Majoren sådant efterlåtit” trots att hon tidigare avlat barn med ”een annan under ähtenskapslåfwen der icke dödsmahl på hans sida emellan kommit”. Tore och Karin blev skonade från världsligt straff men skulle ge vardera 2 daler silvermynt till kyrkan för otidigt sängelag.

Ötå tgl 3 mars 1700 s. 56: Anklagades ”en enkia i Öfwer Torne Tingslagh Anna Pedersdotter i Hälsingby” för att ha låtit sig belägras ”af en soldat Ture Springfält benämnd som nu är under det Westerbothniska Infanterie Regimenttet och Torne Compagnie utmarscherat” och sedermera fött barn. Anna angav Ture som barnets far och att det skett under ähtenskapslöfte och att de i två år haft umgänge då soldaten skall ha givit henne en silverring i fästningsgåva. Barnet, en son [Olof se ovan], skall ha fötts för 3 månader sedan och var ännu vid liv. Rätten konstaterade att Anna innan hon gifte sig fått ett oäkta barn och bötfällts för det. Sedan hon gift sig hade hon med sin man nu två barn i livet. Vittnen kunde intyga att soldaten erkänt sig vara barnets far men att han inte ville ähta henne. Henrik Anundsson i Helsingby kunde intyga att soldaten i hans närvaro givit Anna en silverring. Rätten ansåg det bevisat

att "Soldaten Thore Springfält" givit henne ringen och rått henne med barn men då han befann sig i kronans tjänst kunde han inte förhöras. Ärendet uppsköts till dess att soldaten kunde höras i ärendet.

Ötå tgl 13 mars 1701 s. 145: "Anders Matssons Ruus [se rota nr 56] Enckia Anna Pedersdotter ifrån Öfwer Torne Sochn och Hälsingbyn, är A:o 1700 in Martio lagförder af Cronolandsman för haft sammanlag och beblandelse medh Soldaten Thore Springfält". Samlagen hade enligt Anna skett "under Ächta löffte" men ärendet hade inte kunnat utredas tidigare då Springfält var "på Tåg stadder" och inte kunnat höras. Nu hade emellertid ett krigsförhör hållits "i CungElf" där Springfält erkände lägersmål och att det skett under äktenskapslöfte. Dock var han inte längre intresserad av att gifta sig med henne "effter som hon wore en lagbundin tyf och derföre plichtadt". Springfält erkände att de träffats och haft samlag sedan våren 1699. Under samma vår, i april 1699, hade Anna dömts för stöld vilket Springfält uppgav att han inte hade känt till. De skall ha träffats även efter att hon lagförts för stölden "alt in till thess han med Marchen drog af landet och bårtför". Andra vittnade om att det varit uppenbart att de två ämnade gifta sig och att Tore varit väl medveten om att Anna dömts för stöld. Innan Tore utmarcherat hade han inför sin själasörjare Anund Curtilius intygat att: "Enär gud hielpe mig hem då will iag taga Anna till hustru så frampt officerare [det] effter låta". Tingsrätten överlämnade ärendet till domkapitlet i Härnösand för avgörande.

Jöns Jönsson Springfält
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Larsson Springfält
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Ötå tgl 18 mars 1713 s. 132: Henrik Larsson i Taroniemi söker "befullmächtigat af sin Broder son Hammarsmedsdrängen Lars Larsson Biörck wed Kienges effter en inlagd specification" åtskilliga persedlar värda 57 daler 24 öre kopparmynt "som dess [Henriks] Broder Jöns Larsson Springfält när han uhtgådt skal lembnat hoos sin Rotebonde Olof Samuelsson [Ajo] i Hällsingebyen". Samuelsson kunde dock för rätten visa upp "Springfältts egen opsatts af d: 27 Feb: 1710 hwaraf finnes han eij mera lembnat hoos Olof Samullsson än en Gl. Walmars Räck, 1 gl. Klädeströija och 1 Par strumpor och een kista". Rätten beordrade därför Samuelsson att mot kvitto "genast ifrån sig lefwerera" de fyra persedlarna "till ber:de Jöns Springfältts Broder son Lars Biörck".

Vid Kengis bruk finns ex 1710 och 1711 "Smedrengen Lars Biörck, hust:u Älla". Enl Rättsprotokoll från Norr- och Västerbottens bergmästardöme EIIc:1, 9 juni 1706 vid Kengis bruk, bild 94 [SVAR] omnämns han som "Kohldrengen Lars Larsson Biörck" i ett skuldärende.

Johan Josephsson Springfält
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Heikka i Hälsingbyn och rotebonde för rotan enl roterannsaken 1727. "H. Anna Johan Josephsson" upptas vid mantalsskrivningen 1712. 1713 benämns hon "Hustru Anna Springfält".

Erik Mickelsson Springfält
1713-1728

Antagen 1713. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 Wästerbottning 22 år ogift. 1719: 26 år infödd ogift 6 tj.-år. 1728: 34 år 14 tj.-år Wb gift, har bräck får avsked.

Ötå tgl 18 mars 1708 s. 88. Erik Ersson [Majanen rotehemman för Springfälts rota] i Helsingbyn inlade skriftligen till tingsrätten ”huru som han för 8 åhr sedan månde till sig taga sin Broder Son Erich Michelsson, efftersom han war utkommen på wägarna och för hunger och nödh ej wiste sig annat än döden förstå, derföre och han förmenar sig närmast wara honom för sig till Soldat att niuta”. Ersson anhöll ”som han tänker ännu wijdare honom behålla till thess han blifwer fullkomblig karll, han då må wara närmast honom behålla till Soldat”. Skriften blev uppläst och då ingen hade något att invända blev Erssons anhållan godkänd och protokollförd.

77 Lilja
[Tulpan from 1757]
Helsingbyn

Johan Nilsson Lilja
1689-[1695]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 77 vid roteringen 1695: I denne Rota är twenne Knechtar hwaraf Johan Hellberg transporterat till 46:te Rotan, fast han för sin faders hemman går, blifwande för Rotan ståendes Johan Lillja som är kneckt och Bonde. Regementchefens skrivelser, daterat 1699-03-20; Olof Lillias broder Johan Lillia står antecknad i mönsterrullan absens. Ersatt av brodern Olof senast 1695.

Olof Nilsson Lilja
[1695]-1705

Antagen senast 1695 som ersättare för frånvarande brodern och bonden Johan Nilsson Lilja. Avgått 1705 Till: Död. ”77. Olof Lillia död d. 23 Junij 1705” enligt vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Torneå rådhusrätt 21 november 1695 s. 255: ”Een Sålдат ifrån Öfwer Tårneå och Hellsingbyen wedh nampn Oloff Nillsson” kom inför rätten då han hört att ”een kånna ifrån Råhneå wedh nampn Margeta Andersdotter” vilken fanns här i staden hos borgaren Henrik Pipoi och fött barn i augusti och uppgivit Olof som barnets far vid dopet. Olof nekade och sade sig inte haft något med henne att göra. Margeta menade att de två haft beblandelse sedan allhegonatiden 1694. Olof hade ingen aning om vem som kunde vara barnets far ”oansedt han hört som skulle Borgaren Pijpois hustru sagt till sin man som skulle han mehra ällska Maija än sigh medh mehra som desse sins emellan ordwexlades”. Då Margeta ”denna hårda och kalla tijden” hade barnet med sig vid rätten, valde man att skjuta upp ärendet.

Torneå rådhusrätt 29 april 1696 s. 153: Fortsattes ärendet. ”Sålldaten Olof Nilsson Lillia ifrån Öfwer Tårneå” anklagas av ”Kåhnan Margeta Andersdotter ifrån Raumā” för att vara far till hennes barn [fött i augusti 1695]. Olof nekade till faderskapet men erkände att han en natt [i januari 1695] legat hos henne i kökssängen iklädd endast skjortan. Både Olof och Margeta hade tidigare haft tjänst hos borgaren

Henrik Pipoi där Margeta frågat Olof om han inte var beredd att ta på sig faderskapet ”om du får god betalning”. Om Olof Lilja fanns inget ont att säga ”annat än ett wähl förhållande sampt gådt namn och rychte ehrfarit” vilket både hans officerare och de han tjänat hos kunde intyga. Margeta däremot, ja hela hennes ”slächt och systrar”, var alla vanartiga med dåligt rykte. Olof svor sig fri och frikändes medan Margetas dom skulle tas upp vid nästa rådstuga.

Torneå rådhusrätt 25 maj 1696 s. 183: Fortsattes ärendet. Föreställtes ”Kåhnan Margeta Andersdotter ifrån Raumå” som fortsatt hävdade att soldaten Olof Lilja var barnets far. Margeta bötfälldes men pliktade med kroppen.

Mickel Lilja
1706-1709

Antagen 1706 som ”77. Michel Lillia, Bonde”. Avgått 1709-06-28 Till: Fången vid Poltava. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Återvändande hem efter 13 år i rysk fångenskap våren 1722. Lilja erhöll avsked först drygt två år senare den 24 september 1724 och årligt underhåll från Vadstena krigsmanshus om 6 daler silvermynt och 24 öre från den 14 oktober samma år [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:27 s. 164].

”Sept. 24. Sold. Michel Lilja af Torneå Comp, 60 år, skuten igenom benet öfwer fotknylen, bräcklig, fången vid Pultava” enligt ”Rulla Uppå thet manskap som tijd efter annan efter slutad fred med Ryssland utur Ryska fångenskapet hemkommit” [Krigshandlingar Stora nordiska kriget: Krigsfångar 14B:2 s. 77ff Västerbottens regemente].

I längd över gratialister vid Torneå kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist dess Underhålds bref samt Pastorens attest. Har det honom bistådda underhåld till dato riktigt niutit, är 61 åhr gammal, har elliest intet till sitt uppehälle” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 177].

”Död 4 september 1731” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:9 s. 281].

I en skrift daterad 24 november 1722 besvärar sig allmogen i Övertorneå över ”2:ne gamble soldater hemkommen hit i sochnen ifrån fångenskapet, benämd den ena Hindrich Elephant [se rota nr 87] och den andra Mickell Lilia som sutit i fångenskap 13 år och lefwa nu i stor fattigdom” [Allmogens besvär 1723, R 5489].

Lilja sålde 1724 sitt hemman Kulluvaara i Helsingby till klockaren vid Hietaniemi kyrka Henrik Jönsson [från Heikkilä i Armassaari] och dennes hustru Brita Josephsdotter och levde fattigt på köpeskillingen och underhållet från Krigsmanshuset fram till sin död den 4 september 1731. Under hans fångenskap hade hustrun Anna träffat en annan och fött barn i tron att maken var död. Sju år efter Liljas hemkomst intygades han vara sjuk ”ock så utfattig at han med bettlande måst sig själf födan förskaffa”.

Gift med Anna Eriksdotter Kulluvaara. Vid mantalsskrivningen 1706 [daterad 17 januari] finns Mickel Kulluwaara med hustru samt ett syskon [sannolikt brodern Jöns] på gården. Anna Kulluvaara står för hemmanet 1707-1719. 1719 tillkommer en son på gården. Noterbart är att vid Lagmanstinget i Mattila i januari 1719 [EXIa:48 s. 530] uppmanades tolvmän Per Mickelsson i Helsingby att upprätta ett sterbhusinventarium hos Mickel Mickelsson Kulluvaara i Helsingby ”efter dess fader” vilket tyder på att man vid det laget ansett att Mickels far, soldaten Mickel Lilja, varit avliden. 1720-1724 finns ingen mantalsförd på gården och vid två tillfällen [1720 och 1722] noteras den öde vilket senare strukits över. I restlängd 1722 [Länsräkenskaper verifikationer 1722] sägs om henne att hon är utfattig och oförmögen

att betala restantierna. 1723 står att ”12:man Olof Samuelsson [Ajo] bruka”. 1724 står Henrik Jönssons för hemmanet. Ingen uppgift om vad som skett med Anna eller sonen. Mickel Lilja uppges 1729 [se nedan] ha dottern Ella som tjänade som piga. I vilken mån Mickel Lilja bor tillsammans med hustrun Anna och barnen efter hemkomsten framgår ej. Mickel Lilja tycks i alla fall inte ha ansökt om äktenskapsskillnad hos Domkapitlet i Härnösand med anledning av Annas otrohet [se nedan].

Ötå tgl 15 mars 1711 s. 91: ”Een hemkommen Sålldat Skytt ben:dh” [se rota nr 37 i Nedre Raumo] ska ha berättat för soldathustrun Anna Eriksdotter i Helsingbyn att hennes man var död. Beskedet ska ha levererats till Anna i Torneå vid Mickelsmässotiden 1710 varefter Anna och Rasmus Tomasson ”då begynt fatta till hwar annan ächtenskapstankar.” Anna skall ha haft som inhyses hos sig i Helsingbyn änkan Margeta Larsdotter som skötte både gårdens boskap och små barn. Sedan maken rapporterats död [av Skytt] hade Anna börjat ”beblanda” sig med Ramus Tomasson från Sotkamo i Österbotten och fått ett dödfött barn i mitten av februari 1711. Rasmus och Anna skall ha planerat äktenskap. Rasmus hade kommit ”ifrån öster sijdan” i vintras ”tillika med många flera andra att låta leja sig till Sålldat”. Han var ogift men hade varit förlovad i Sotkamo med en kvinna som ”honom swijkit” och gift sig med en annan under den vinter han vistades i Paldamo. Innan födseln hade Anna legat sjuk i 6 till 7 veckor. Man ville också utreda om Annas man var vid liv: ”Det effterhordes vidare om Anna Erichsdotters man skulle lefwa eller wara döder, der uthe han varit Sålldat med Armeen hwar om ingen wiss berättelse denna gången kunde gifwas wid handen”. Ärendet blev uppskjutet till dess man fick klarhet i Rasmus bakgrund och huruvida Annas man var vid liv eller ej.

Ötå tgl 20 juli 1711 s. 120: Här återupptogs ärendet ”om Rasmus Thomasson ifrån Österbothn med Anna Erichsdotter Kulluvara hafda sammlag och kötslig beblandelse”. Rasmus hade tillnamnet ”Kämärainen” och var barnfödd i Sotkamo socken. Allt som framgått om honom vid förra tinget ansågs ha varit korrekt. Det frågades ”om något är wordet hördt om hennes Mans tillståndh antingen han wore i lifwet heller genom döden afgången? Swarandes det ingen wiste der om medh någon wissheet något att säija eller berätta, och som Anna Erichsdotter sade sig ej annat spordt än wore thess Man död och fallen widh Pultava slag, så wille hon nu äga denne Rasmus Thomasson och han henne”. Margeta Larsdotter ”emot sine 50 åhr åldrig” var änka efter Samuel Hansson i Helsingbyn och hade varit med när Anna fick sitt missfall och kunnat konstatera att hon endast fött ut ett dödfött ”embryo” av en pojke. Efter förlossningen hade Margeta gått ut och berättat om detta för ”sin gran hustru Brita Anundsdotter”. Anna Eriksdotter Kulluvaara ”befants och 1696 [se nedan] förr än som hon blef giffter haf:a hafft oächta barn och lönskläge och der före lagl. plichtat”. Rätten kom till slutsatsen att paret skulle plikta för ”hallft hoor”, Anna till 85 daler silvermynt och Rasmus till 40 daler silvermynt. Då båda saknade medel att betala böter skulle Anna straffas ”medh rijsslitande för tingsstugu knuten och Rasmus löpa 4 gånger gatulopp”.

Ötå tgl A1a:6 1723-1725 bild 2960: Enl rättsakt av den 9 mars 1724 säljer ”förafskedade såldaten Michel Lillia” sitt skattehemman ”Kulluvara benämdt” i Helsingbyn för 344 daler kopparmynt till ”Klåckaren Hendrich Jönsson”. Köpet offentliggjordes nu en första gång utan klander. Vid ting den 26 augusti 1724 Ötå tgl A1a:6 1723-1725 bild 3480 uppbjöds för andra gången, på klockaren i Hietaniemi Henrik Jönssons begäran, det hemman ”Kullivara kalladt och i Hälsingbyn belägne” som han sig tillhandlat av föravskedade soldaten Mickel Lillja. Inga klander anfördes.

Ntå tgl 20 oktober 1729 s. 488: Pigan Ella Mickelsdotter från Helsingbyn i Övertorneå socken var stämd av borgaren Henrik Fransleben [på Isak Arpis och dess hustru Anna Viniksdotters vägnar i Övre Vojakkala] till tinget ”för det hon till honom [Arpi] ankommer ifrån des fader Mickel Lillja i benämnde by Kyndelsmässotiden innewarande år” men redan efter sex veckor begivit sig därifrån till skattebonden

Hans Core i Övre Vojakkala. Ella berättade att hon ”med bem:te des faders tillstånd” kommit till Arpi för att få ut sin inestående lön för året 1724 och därför stannat en tid hos Arpi, varefter hon med ”des faders samtycke” tagit tjänst hos Hans Core ”af orsak at des fader [Lilja] intet uppehålle för hånne hade i förleden winter då en så dyrtid och stor swårighet för födan varit” vilket alla vittnen kunde intyga [även Arpi och hustrun Anna], ”intygandes äfwen Sockneskrifwaren Petter Planting det Ellas fader Lillja icke allenast då varit sjuk utan ock så utfattig at han med bettlande måst sig själf födan förskaffa”. Ellas flykt från Arpi godtogs därför av makarna som lät Ella vara fri från ytterligare ansvar i ärendet.

Om Annas barnafödsel 1696 innan giftermålet med Mickel Lilja. Ötå tgl 10 augusti 1696 s. 506: Per Persson i Niemis och ”Anna Eriksdotter dersammastädes” anklagade för lägersmål som resulterat i att Anna ”födt barn 8 dagar för Pålsmässa”. Per nekade medan Anna hävdade att de haft umgänge i två års tid. Anna skall tidigare ha haft en fästman men av Per övertalats att lämna denne mot gåvor och löfte om äktenskap. Flera av grannarna vittnade att de två setts tillsammans i säng. Korpralen Per Rolig vittnade att Per flera gången försökt locka in Anna när hon promenerat förbi hans hus. Hustru Malin Olofsdotter vittnade att hon ”ofta sedt honom tagit henne i fambn och dragit henne medh sigh” och för Malin hade Anna erkänt att Per givit henne gåvor och lovat äktenskap ”då hust: Malin warnat henne achta sig wähl, att han intet utlåckar af henne gåfworna, så wijda hon hördt det han vill åtras”. Per erkände tillslut att han var barnets far och han dömdes till 40 mark silvermynt i böter och Anna till 20 mark.

Ötå tgl 3 december 1730 s. 187: Klockaren Henrik Jönsson ”ifrån Hälsingebyn” anklagade Henrik Hansson i Vitsaniemi i tvist ang en teg om 6 eller 7 lass hö ”på Carinnitu äng”. Tegen skall ha kommit till Henrik Hansson ”ifrån Kulluware hemmanet” för många år sedan. ”Hustru Anna Eriksdotter” ansågs vara ett vittne som kunde veta bättre hur tegen hamnat hos Hansson. Ärendet uppskötts till den 11 december 1730. Klockaren som var avliden vid tinget 3 december 1733 s. 300 efterlämnande änkan Brita Josephsdotter och de omyndiga barnen Joseph och Rebecka [Britas bror Johan Josephsson i Helsingbyn var barnens förmyndare]. Klockaren själv var son till Jöns Jönsson [avliden] och dennes hustru Malin Olofsdotter [”öfwer 70 år bestigande ålder”] i Armassaari. Om Jöns Jönsson sägs att det ”skall wara wetterligt at aflidne Jöns Jönsson skall varit uti behållit och förmöget tillstånd”.

Ötå tgl 11 december 1730 s. 280: Återupptogs ärendet där det dock konstaterades att då Anna Eriksdotter tidigare lagförts och straffats ”för begångit enkelt hor” kunde hon inte godkännas som vittne i frågan.

Erik Lilja
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Ersson Lilja
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-00-00 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Tyni i Helsingbyn. 1713 stod Johan Tynis ”Syst:r Anna” för hemmanet.

Johan Olsson Lilja
1713-1728

Antagen 1713. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 Wästerbottning 25 år ogift. 1719: 29 år infödd ogift 6 tj.-år. 1728: 37 år 14 tj.-

år Wb gift, har hemmansbruk, anhåller och får avsked, emedan han berättas wara siuklig. Död i hetsig feber som avskedade soldaten Johan Olsson Lilja i Helsingbyn den 1 juni 1764, 73 år gammal.

Son till Olof Johansson Lauri och hustrun Anna i Helsingbyn. Vid mantalsskrivningen 1722: ”h. Anna Olof Johanssons med sonahustrun Anna Lillja”. Sedermera själv husbonde på Lauri och rotebonde i rotan enligt roterannsakingen 1727. Hade brodern Per Olsson som 1727 tjänade hos rådman Bäck i Torneå.

Ötå tgl 29 mars 1734 s. 177: Omnämns Mickel Henriksson Lauri och hustrun Ella Olofsdotter i Helsingbyn i en ägotvist [avseende några åkrar och ängar ”nederom eller bredwid Hieta tie wainio”] och där uppges ägorna kommit ”till Lauris stufswärmoder hustru Anna Nilsdotter, hon däruppå till sin stufson Johan Lilja” överlämnat varför ägorna gått över från Lauri till Kulluvaara hemman. Vittnen kunde intyga att den omtvistade marken upptagits av en ”Johan Rapana” före roteringen 1695 ”och at efter honom Pär Hällbärg och hans hustru Brita tillika med åtskilliga andra, nu under Lauris hemman lydande åker- och ängsländer, deraf warit innehafware intill 1718 eller 1719 då Brita demsamma till bolstaden aflämnat samt sig härifrån till Österbottens län och Illmola Socken begifwit”. Den senare åbon av Lauri hemmanet ”Johan Lillja som warit en oskickelig hemmansbrukare och sig om des häfd och bibehållande föga wårdat, förr wid pass 8 år sedan afstått ofwanberörda ägor till Henrik Jönsson Culluware”. På vilka villkor Lilja avhant sig marken kunde vittnet inte säga mer än att förmodligen inte varit så noga för Lilja då han ”till fylleri och dryckenskap warit begifwen”.

Ötå tgl 6 december 1737 s. 229: Vittnar Johan Olofsson Lilja i Helsingbyn i en tvist om Hannukkalansarka äng som fältväbeln Gustaf Bucht ansåg skulle tillhöra hans hemman. Lilja uppgav sig vara ”om sine 50 år gammal, 1719 wara ifrån fälttog hemkommen och då äfwen tillträd sin avlidne faders Olof Johansson Lauris skattehemman i merberörde Hälsinge By”.

78 Meijer
[Segrare from 1763]
Helsingbyn

Frans Henriksson Meijer
1689-[1708]

Antagen 1689 i Nedre Vojakkala. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 i Nedre Vojakkala. Rote 78 vid roteringen 1695: Denna rote har jämbwähl 2ne soldater Frantz Meijer är bonde och soldat Jöns Eek trpt till rote 75. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 27 juni 1683 s. 607: ”Föreställes och angafs huruledes twenne unga drängiar, Olof Nilsson och Frants Henrichsson i Kuckula, hafwa tillika medh Franses broder Soldaten Olof Henrichsson [möjligen id med soldat Eckorn på rote nr 88 i Kukkola död i Zhirmuny den 12 mars 1708], förledne wårfrudags natt, krupit igenom fönstret hoos borgaren wäll:t Erich Grelsson på hans landbogårdh i Karunge, upbrutit ett skrin och der utur bårtstuhlit een penninge pung uthi hwilken han hafft förwarat Ricksdaler och Ducater”. ”Den yngre gässen” Olof Nilsson hade bekänt stölden och angivit de andra varpå Grelsson återfått 45 riksdaler specie, 9 ducater, 5 sexdalers plåtar som en del småmynt. Även Frans erkände stölden. Olof och Frans angav ”Soldaten Olof Henrichsson, som nu håller sikh på flychten, dem der till

låckat och tubbat att giöra sigh sällskap”. Henriksson skall ha hållit sig i pörtet hos pigan och uppehållit henne ”medh sitt taal” medan de andra två begått stölden. Frans och brodern hade tidigare stulit från ”gamble Nils Orrawain 75 daler i smått mynt” vilken han sedermera återfått. Olof Nilsson och Frans kunde inte dömas till döden då det stulna beloppet inte översteg 60 daler silvermynt varför de dömdes till ”gatulopp igenom heela Compagniet af 280 man som äfwen nu wedh munstringen tilstådes war” [mönstringen av Reinhold von Fersens kompani torneåsoldater genomfördes i Nedertorneå den 26 juni 1683, se rulla 1683:9 s. 351]. Soldaten Olof Henriksson skulle plikta för sin andel i stölden ”enär han blifwer apprehenderat”.

Ötå tgl 19 mars 1685 s. 779: Nils Olofsson i Kardis [husbonde på Pantsari i Kardis ca 1665-1685, omnämns som soldat från Pajala under skånska kriget 1677] anklagades för att ”683 om sommaren enär 2:ne Unga drenger [Frans och Olof ovan] skulle medh Gattulopp afstraffas för begången tiufnadh hoos Borgaren Erich Grelsson” hade Nils ”läsit uti Brännwin och der medh besmordt deras Rygg på det Spödhuggen icke skulle hafwa någon kraft att tilfoga dem såår och sweda hwilket och wedh Executions förrättande befans, i ty, att ehuruwähl dee luppö igenom 200 man synttes doch några fåå strymor på ryggen”. Nils förklarade att läsningens syfte var just att ”döfwa kroppen så att han intet skulle kiänna till huggen” och att han lärt sig detta av ”andra Finska soldater” under den tiden han var soldat. Inför rätten citerade Nils sin läsning offentligt ”på finska så lydandes: *Kiesus Käwi Tiätämöten, Picku Kattila Kädesse, Kattilas oli Kiesuxen wäri wiat, maito Maria Lämbykainen, mihinge nyte tarwitan? Hawoin awoimbi, nimen Isen poian ja pyhän hengen etc*, Är så mycket på svenska: Jesus gick med wägen fram, hade een liten kittel i handen, der uthi war hans oskyldiga bloodh och Jungfru Mariae warma Miölk, hwartill behöfwes sådana? Emoot yxne såår, I namn faders, Sons och then helige Andes etc”. Nils dömdes för vidskepelse och missbrukande av Guds namn till 40 mark silvermynt i böter i enlighet med 15 kapitlet i Högmålsbalken, men straffades i brist på pengar med gatlopp. I samband med gatloppet kunde rättens ledamöter konstatera ”att hans widskiepliga konst och läsningh intet kunde hafwa någon sådan wärkan på hans egen kropp som den hade opå dee andra 2:ne tiufworna”.

Ntå tgl 1 augusti 1687 s. 815: Lars Hansson i Nedre Vojakkala beklagade sig över hur ”elaka menniskior” stulit en post penningar om 50 st sexdalersplåtar. Lars misstänkte soldaten Frans Henriksson ”af orsaak att han filförenne medh tiufnadh är beträdd och dömbd”. Lars uppmanades att skaffa bevis för sin anklagelse.

Ntå tgl 1 december 1690 s. 296: Soldaten Frans Henriksson i Nedre Vojakkala döms till böter för lägersmål med ”een Lappkåna Elin”. Elin låg i barnsäng sommaren 1690 och dog.

Ntå tgl 12 december 1694 s. 623: ”Soldaten Frantz Meijer i Nederwoikala” hade utspritt ett rykte om att hans legobonde Lars Hansson i Nedre Vojakkala [rotebonde på nr 70 i Nedre Vojakkala] ”att han skall hafwa heembligen hyst den i långan tijdh flychtige Lars Philipsson Jouxu ifrån Karunge [om denne, se även Ntå tgl 9 augusti 1695 s. 585ff i rättegång föranledd av hans död samma år] som warit lagskrifwin soldat, men för 34 åhr sedan rymbdt ifrån Ösel, har tagit sig en kåna medh hwilken han aflat oächta barn och alt sedan hållit sig undan så wähl ifrån wärldsligit som andeligt straff”. Philipsson hade varit efterlyst redan 1676. Meijer vittnade att Lars Hansson redan för 6 år sedan hyst Philipsson i en hölada och burit fisk och bröd till honom. Lars Hansson dömdes till böter 40 mark silvermynt och varnades för att skydda denna förrymda soldat och ogudaktiga person ”Jouxu Lauri” i framtiden. Ntå tgl 1 december 1690 s. 306 framgår i ett beskyllningsärende att Anders Hårds son [ej namngiven] i Karungi kallat grannen Jakob Jakobssons hustru [ej namngiven] för ”Joxu Lasses hoora” vilket sonen förklarade att han gjort då Jakobs hustru kallat hans far Anders för en skålm, rövare och landslöpare. Jakobs hustru bötfälldes.

Not: Lars Philipsson i Karungi omnämns även vid Ntå tgl 8 augusti 1679 s. 926 där "een gammal löös Kåna" Barbro Henriksdotter i Karungi erkände att hon "för ungefär 20 åhr sedan" belägrats av Lars Philipsson i Karungi och blivit med barn [en flicka som ännu levde] och att de två alltsedan varit tillsammans men aldrig pliktat för och trots detta gått i kyrkan till nattvarder. Barbro dömdes att böta 40 mark för lägersmål och slita ris då hon så länge haft umgänge med honom. Se även Ntå tgl 24 november 1679 s. 999 ang länsman Lars Cemetssons försummelser vid gripandet av Lars Philipsson i Karungi trots flera tydliga beslut att så skulle ske. Philipsson uppges ha hållit sig på rymmen i 23 års tid och hållit sig till skogs och i lag med lösa kvinnor som han avlat oäkta barn med. Vid senaste gripandet av Philipsson skall Cemetsson av försumlighet låtit Philipsson fly på nytt. Cemetsson döms till 40 mark silvermynt i böter och avskedas vid samma ting [och ersätts av "Nils Hansson Langinen i Öfwer Raumo"]. Se även Ntå tgl 24 november 1679 s. 1003 där Cemetsson uppmanas att riva kåtan i Karungi by där rymlingen Philipsson och dennes vuxna dotter hade sitt tillhåll. Dottern skulle också tas ifrån honom och sättas i tjänst hos någon annan. Dessutom skulle alla som höll honom gömd dömas hårt. Sist vid samma ting s. 1004 kom för rätten Ella Mickelsdotter i Karungi och tillstod att hon blivit belägrad av Lars Philipsson i samma by "som hafwer i 23 åhrs tijdh hållit till med een annan kåna Barbru Eriksdotter, thenne kånans tremenninghe" varför Ella dömdes till 40 mark silvermynt i böter och Philipsson skulle "effterslåås och lagföras".

Regementschefsexpeditionen, EII:1 inkomna skrivelser 1655-1702, KrA: Soldaten Nils Morian på rote nr 67 i Nedre Vojakkala dömdes av krigsrätten den 16 mars 1700 till "een gång Gatulop genom Compagniet" för upprepade slagsmål med soldaten Mickel Duva [rota nr 89 i Kukkola]. Vid krigsrätten i Borås den 5 april 1700 döms han "androm till skräck och warnagel" till döden för att han Annandag påsk den 2 april 1700 stulit 2 caroliner av sin kamrat soldaten Samuel Winter [rota nr 78 i Övre Vojakkala]. Morian erkände och sade till sitt försvar att stölden skett i fyllan. Domen underställdes Kungl. Majt. Utöver detta anklagades Morian senare för en stöld begången på kvällen under en marknadsdag [höstmarknad i början av oktober] i Istorp tillsammans med sin kamrat soldaten Frans Meijer. Någon vidare utredning kring den stölden tycks aldrig ha genomförts.

Olof Meijer

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Jönsson Meijer

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: "Är siuk hemma i landet at han ej kunde föras med".

Olof Fransson Meijer

1713-1715

Antagen 1713. Avgått 1715-01-00 Till: "Död.h in Januarij 715" 1713: 21 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant 1715-01-00 - 1717-10-30

Staffan Andersson Meijer

1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 24 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: "Staffan Andersson Mäijer", 32 år 10 tj.-år Wästerb, gift, "Har en blämma på vänstra ögat, har elliest swag syn, får avsked". Gift med Klara Salomonsdotter Grape d. 1760.

Sedan 1729 [stadfäst vid Ötå tgl den 22 februari 1732, s. 69] husbonde på Niska i Helsingby [Pekanpää], död 1779. Meijer mottog av Nils Perssons Niska på dennes sotesäng hela hemmanet som sitt eget mot att han också lovade att mottaga, föda och uppfostra Niskas omyndiga föräldralösa barn Per 9 år, Olof 4 år, Malin 7 ½ år, Ella 5 år och Brita 1 år. Dessutom önskade Niska att den äldste sonen framöver skulle få äkta Meijers dotter.

79 Horn
[Hornman]
Helsingby

Per Olofsson Horn
1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [bror] hos Lars Olofsson i Helsingby [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Insatt [lagskriven] af fadren Olof Persson i Helsingby” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 79 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Per Olofsson som går för dess fader. Var i sin tur far till Nils Persson på Niska i Helsingby och uppges i roterannsakingen 1727 ha gått soldat för hemmanet.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 25 februari 1698 s. 90: ”Per Olofsson Horn” var bror till Lars Olofsson [det året 24 år gammal och gift] och son till Olof Persson [Niska] i Helsingby.

Mantalsförs som Sold: Per Horn i Helsingby 1699.

Se även extra ting Ötå tgl 3 juni 1698 s. 181: Lars Olofsson var gift med Brita Johansdotter och brodern Per var gift med Malin Persdotter. Sönernas fruar intygade att det alltid rätt osämja mellan sönerna och deras far och även mellan fadern och dennes hustru som dött för ungefär 1 ½ år sedan. Nämnden intygade att Olof under sin ungdom hade samma osämja med sina föräldrar.

Lars Horn
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstrad i Stockholm den 16 augusti 1710. Kvarblir där fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. ”Lars Horn” mönstras i Reval 24 september 1710.

Sannolikt den dräng på Pekka i Helsingby [rotehemman för nr 79 Hornman] som tagits till soldat och stupat [se Ötå tgl 2 april 1726 AIa:7 Bild 1840 och Joseph Josephsson Koppare på rote nr 55].

Olof Mickelsson Hornman
1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719-02-07 Till: Död. 1712: "Olof Mickelsson Hornman", 30 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 36 år ogift kan läsa. 1719: "Olof Mickelsson Hornman död d. 7 Februarij 1719, Rotan Vacant, Bör ersättjas".

Rotan vakant 1719

Per Larsson Hornman

1720

Omtalas ha "rymt til Norrige" i avgångsrullan på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Clemet Persson Hornman

1721-1735

Antagen 1721-03-00 enligt roteransakningen 1727 lejd av husbonden på Niska i Helsingbyn. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 25 år 7 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 32 år 14 tj.-år Wb gift, karlen liten och swag utaf sig, får avsked.

Ntå tgl 18 februari 1729 s. 393: Hustrun hette Ella Henriksdotter i Nedre Vojakkala. Ella hade tidigare varit gift [sedan 1711 enligt Ntå tgl 19 oktober 1733 s. 611] med avlidne Nils Johansson Smed.

80 Renholt

[Reinholt]

Helsingbyn

Samuel Mickelsson Reinholt

1695-1706

Antagen 1695. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [syskon] hos "Brita änckia" [Vittikko hemman] i Helsingbyn [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Erich Larsson i Helsingbyn" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 80 vid rotering 1695: För denna roten ställes Samuel Michelsson som här är utlejd.

"80. Samuel Reinholt Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Ötå tgl 27 mars 1697 s. 502: "Isach Isachsson i Turtula" [not: i Armassaari nedan] uppvisade ett kvitto skrivet av "Soldaten Samuel Reinholt i Hälsingbyn" den 25 februari 1696 då han mottog 7 daler 16 öre kopparmynt i stadgepenning. Men Isak hade senare inte fått njuta honom till legokarl [dräng] varför pengarna skulle betalas tillbaka. Reinholt som lagligen stämmts till tinget dök dock aldrig upp. Rätten beslutade att Reinholt "owägerligen" skulle betala "samma 7 ½ daler" tillbaka till Isaksson.

Ötå tgl 23 november 1697 s. 660: ”Isach Isachsson i Armasari framsteg och bekiände det han blifwit förlicht medh sin wederpart Soldaten Samuel Reinholt angående 4 Caroliner som Soldaten af honom i stadgepenningh tagit”. Reinmholt betalade ”nu straxt” tillbaka 2 caroliner och lovade de andra 2 carolinerna ”näst kommande sommar”. Isak Isaksson synes vara identisk med husbonden på Tulkkila i Armassaari vilket bör förklara skrivningen ”i Turtula” ovan.

”Soldaten Samuel Reinholt i Niemis” omnämns i Ötå tgl 21 mars 1699 s. 452 i en tvist med grannen ”Erich Nilsson Kunni” ang rätten att bruka Sältingi äng.

Sold: Samuel Mickelsson mantalsförs i Niemis 1699. ”H. Brita Sold:ns Samuel Michelssons” upptas i Niemis i mtl 1701.

Ötå tgl 15 mars 1707 s. 546: ”Soldat Enckian hustru Brita Sigfridsdotter i Niemis” [uppenbarligen Samuels änka och föreståndare för Kitti eller Sammuli i Niemis] i en tvist där hon anklagade Erik Jönsson och Jöns Ersson i Niemis för att ”förledne Sommar bärgat hennes andeel af een engh Löijtti benembd”. Brita kunde inte styrka sitt påstående varför hennes anspråk förklarades utan grund. Framdeles skulle bärgningen av ”Löijtti” äng ske enligt följande: ”1707 och 708 bärgar Brita Sigfridsdotter, 1709 och 710 bärgar Warandemi Heiki och 711 bärgar åter Brita Sigfridsdotter”.

”h.Brita Kittin” finns på Kitti eller Sammeli i Niemis. Vid Ötå tgl 18 mars 1709 s. 325 benämns hon ”hustru Brijta Sigfredsdotter Kittin i Niemis” i en ängstvist mot Henrik Jönsson Kunni i Niemis.

Samuel Mickelsson Renholt var far till Samuel Samuelsson Kitti sedermera husbonde på Kitti [Sammeli] och rotebonde för Flinks rote nr 70 i Niemis vid roterannsakingen 1727. Enl rannsakingen hade nuvarande åbons [Samuel Kittis] fader låtit leja sig till soldat för Renholts rota.

Jöns Renholt
1706-[1708]

Antagen 1706 som ”80. Jöns Renholt”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Elias Eliasson Renholt
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. ”80. Elias Renhålt” uppges vid mönstring av Lövångers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710. Hade systrarna Margeta och Maria och barnen Elias [soldat Hjäte] och Karin, se nedan.

Ötå tgl 15 mars 1714, s.320: Identisk med den Elias Eliasson som 1708 sålde sitt hemman Lahti i Koivukylä till Johan Persson [och dennes hustru Brita Henriksdotter] och därefter utgått som soldat. Elias hustru [ej namngiven] kallas änka i tingsärendet som gällde det anspråk på arv som Elias två systrar Margeta och Maria Eliasdöttrar nu anförde efter deras fader vars hemman brodern Elias sålt till Johan Persson. Not: Om tvisten mellan bröderna Joseph Persson och Johan Persson och fadern Per Persson [Niska] i Helsingbyn om fädernegården och nyttjanderätten där bakgrunden till Johans köp av Elias Eliassons hemman, se Ötå tgl 19 mars 1708 s. 91. Ang Josephs och Johans övertagande av fadern tolvman Per Perssons hemman i Helsingbyn se Ötå tgl 20 februari 1688 s. 800.

Ötå tgl 18 mars 1713 s. 133: Först nu stadfästes uppgörelsen där Johan Persson i Helsingbyn köpte Elias Eliassons hemman i Koivukylä för 1000 daler kopparmynt enl köpebrev daterat 17 juni 1708. Köpet hade offentliggjorts vid tinget en första gång den 22 januari 1710.

Ötå tgl 2 december 1730 s. 179: Soldaten Elias Hjalte [soldat Hjalte på rote nr 56 i Kaakamo 1728-1735] inkom för rätten och androg att när ”dess afl. fader Elias Eliasson i Coiwukylä år 1707 försålt till Johan Pärsson darsammastädes, sitt uti benämnda by belägna skattehemman af ¼ mantal” hade han av köpeskillingen på 1000 daler kopparmynt låtit 200 daler innestå hos Johan ”med aftal att denne sednares [Johans] son Johan och Hiältes syster Karin enär de ärnått sin laga ålder skulle med hwar andra träda i giftermål och då få besagda 200 daler åtniuta”. Dock hade Karins dödsfall kommit emellan varför de 200 dalerna blivit kvar hos Johan Perssons son Johan som efter faderns dödsfall övertagit hemmanet. Elias Hjalte anhöll nu om att få dessa 200 daler ”såsom sin faders enda arftagande”. Det framgår också att fadern Elias Eliasson enligt en skrift daterad 7 mars 1710 förordnat numera avlidne Per Josephsson [med hustrun Clara Salomonsdotter] i Helsingbyn som förmyndare för denne Karin Eliasdatter. Soldaten Hjaltes anspråk på de 200 dalerna lämnades utan bifall från rättens sida då Hjalte inte kunde bevisa att 200 daler av köpeskillingen lämnats innestående hos köparen Johan Persson och då det ”nu uti mer än 20 års tid ingen bewislig åtalan skiedt”.

Olof Samuelsson Renholt
1712-1719

Antagen 1712. Avgått vid mönstringen i december 1719 Till: ”Siuk af slag öfwer hela kroppen och fördenskull casseras”. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd 22 år ogift. 1719: 26 år infödd ogift 7 tj.-år.

Johan Matsson Renholt
1720-1731

Antagen 1720-01-00 Avgått 1731-09-25 Till: Avsked. 1728: 26 år 6 tj.-år Wästerbottning gift. Har bräck, får avsked. Gift med Anna Renholt som enligt roterannsaken 1727 upptar ödegården Nikka i Helsingbyn på 6 års frihet 1722. Son till sedermera korpral Mats Mickelsson Rolig [se denne] och dennes hustru Margeta Henriksdotter. Efter Mats Roligs död i februari 1709 under det ryska fälttåget, gifter Margeta om sig med Johan Rousu i Helsingbyn.

Ötå tgl 11 september 1732 s. 328: Johan Rousu å sin egen och sin hustru Margeta Henriksdotters vägnar åtar sig att tillstålla ”sin Stjufson Johan Renholt” 54 daler kopparmynt och ena kon som ersättning för ”för arf efter hans aflidne fader Matts Rolig som några år hos honom Rousu gjorde arbete”.

81 Ruuth
[Granbom from 1757]
Helsingbyn

Per Olofsson Ruuth
1677-1702

Antagen 1677 i Vitsaniemi. Avgått 1702 Till: Död. Lejd av Knut Simonsson i Witzaniemi i december 1677. Hemrymd 1678 från Medelpad. I Jämtland 1679-01-30. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1682-1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-18. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten,

Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 81 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Per Ruut som är trpt ifrån rote 82.

Ötå tgl 27 mars 1686 s. 851: Simon Nilsson i Vitsaniemi skulle betala ½ tunna korn till ”sin upfödning- och Tienstepigas [ej namngiven] nu warande man Soldaten Per Olofsson för den tidh hoon honom tiänt hafwer”. Under hennes tjänstgöring hos Simon hade han givit henne ”nödtorftig maat och kläder”.

Ötå tgl 9 augusti 1695 s. 594: Länsman Johan Pulken besvärade sig över att ”enär Roterings projectet ankom ifrån Uhmeå, at öfwersees af H. Lieutenanten sampt Länds- och Tolfmän och samma Project skulle gå med Budkafle ifrån Öfwer Torneå, hafwer Ländsman lefwererat Budkaflen till Erich Bengtsson i Päckilä att vidare fortskyndas Byy ifrån Byy, hafwandes bem:te Erich den burit och lefwererat till Per Nilsson i Witsaniemi, men han åter sigh der om ej mehra wårdat uthan burit budkaflen allenast ett lijtet stycke till Soldaten Per Ruuth, som då intet warit hemma, kastandes den samma på Pörtbäncken, hwarest intet folk warit inne, derigenom Budkaflen blifwit nedlagd och försummat öfwer ½ dygn”. Per Nilsson i Vitsaniemi dömdes till 40 mark silvermynt i böter ”för Budkafdens nederläggande”.

Ötå tgl 27 mars 1697 s. 496: Pigan Margeta Huuki tvistade med sin bror Soldaten Per Olofsson i Vitsaniemi om arvet i form av ”kläder och annat” efter deras saliga mor. Ett inventarium efter modern skulle upprättas.

Ötå tgl 26 november 1697 s. 677: Anund Knutsson i Vitsaniemi klagade över soldaten Per Olofsson angående ”Nickas giähle som soldaten der i Byyn intagit” [kallas senare ”Nickala giähle”] och som Anund ville ha under sitt hemman. Rätten fann att soldaten skulle träda därifrån då han ”intet i den uthan i en annan Byy hafwa sin Rota”. Giähle = gärde.

”81. Pär Ruut död in Octob: 702” enl vakansrulla 1703 bland soldater från Övertorneå socken understuckna Kalix kompani [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

”81. Pähr Ruut död den 23 Octob: 1702” enl vakansrulla Kalix kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Johan Ruuth
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704 understucken Kalix kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Ruuth
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Mickel Persson Ruuth

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-09-00 Till: Död. 1712: ”20 år född i Ryska gränssen”. 1719: ”Mickel Persson Ruut dödh in Septemb: 1714, Rotan vacant, bör ersättjas”.

Rotan vakant 1714-09-00 - 1720-01-00

Hans Knutsson Ruuth

1720-1742

Antagen 1720-01-00 Avgått 1742-09-24 Till: Död på Flåtten. 1728: 29 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 36 år 15 tj.-år Wb gift. 1739: 40 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 24 september.

82 Järf

Helsingbyn-Vitsaniemi

Rotan namngiven efter hemmansnamnet Ahma i Helsingbyn. Ahma = sv. järv.

Hans Carlsson Järf

1689-1707

Antagen 1689. Avgått 1707 Till: Avsked och hemförlovad. Död 1727. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694 sjuk i lägret, lagskriven i Helsingbyn. Rote 82 vid roteringen 1695: Hans Carlsson Järf är bonde och soldat Jöns Fors trpt rote 50 Per Ruuth rote 81.

Husbonde på Ahma eller Ponka i Helsingbyn sedan 1690-talet. Hade hustrun Kirstin [Kierstin] Larsdotter i Helsingbyn enl domb Ötå tgl 19 juli 1705 s. 524. Mantalsförs som sold: Hans Carlsson i Helsingbyn 1699, 1701: ”h. Kirstin Sold:ns Nils [sic!] Carlssons”, 1702: ”h. Kirstin Hans Carlssons”.

Ötå tgl 10 augusti 1696 s. 510: Nämns i ett stöldmål i Helsingbyn att Johan Persson [far till soldaten Per Johansson Hellberg på nr 46] instämt ”Soldaten *Nils* Carlsson” som vittne. Nils skall ha hittat stulna varor under golvet i en stuga i byn.

”Hans Järf afskedat d. 31 januari 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny den 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490, RA]. Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109, KrA].

”Hans Djerf” var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

I längd över gratialister Majorens kompani upprättad 1730 uppges att han är ”Död för 3 åhr [sedan], män 1725 mist sitt underhåld för det han hafft hemman” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

”Mist 1725, Död 1727” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:9 s. 281].

Lagmännens renoverade domböcker, EXIa:48 s. 500, Mattila den 7 januari 1719: ”Bonden Hans Carlsson Järf ifrån Öfwer-Torneå Sochn och Helsingbyn” anklagade sin granne Johan Persson Rouso ”för det han [Rouso] 1717 efter juhl sedan fienden Ryssen farit genom berörde sochn och allaredan war bortrester” hade stulit allt [spannmål och kläder till ett värde av 389 daler kopparmynt] ”som han, Hans, af frucktan för fientligt plundrande kunnat rädda och uti skogen fördölja” [några av spannmålstunnorna hade grävts ner i jord sommaren 1717]. Rouso kunde inte neka till en så ”ochristerlig gerning” och hade sommaren 1718 återställt en del av det stulna: bl. a en tunna och 25 kappor korn [av totalt undangömda 3 tunnor korn], ett lispund torkat kött, 4 kappor råg, 3 kappor salt, en silverring, 2 mässingsringar, en marker hampa, 5 marker salt lax, en svart klädesjacka, ett slissingsförkläde, en servett, ett snushorn, en halv kohud, 9 caroliner specie, en 9-dalers plåt samt 3 daler kopparmynt. Rouso förklarade att han ”under fiendens wistande här å orten” hittat godset som han visste var hans grannes och tagit det för att kunna gömma undan det bättre och hävdade att han vid flera tillfällen försökt få Järf att återta godset men att Järf nekat och menat att kläderna som Rouso ville återlämna var alldeles slitna och fördärvade. Rouso hade också önskat återlämna en sliten och trasig klädesskjortel till Järfs hustru ”Kierstin Larsdotter”. Järf kallade drängen Nils Olsson från Niemis [dräng hos Carl Ersson i Ruskola] som uppgav att ”Rouso 1717 något efter juhl och sedan fienden war gången uhr landet” frågat Carl om inte drängen Nils fick följa honom till skogs där varorna hittats vilka Rouso uppgivit varit hans. Varorna hade de sedan burit hem till gården i byn och grävt ner dessa i snön. Kläder i sämre skick hade han slängt ut på gården för att ryssarna, om de återkom, skulle luras tro att gården redan blivit plundrad. Rouso hade aldrig tidigare straffats för stöld. Rouso hade visat sig villig att betala Järf för allt och det faktum att ”många hade sin egendom i skogen den tiden fördold som man ej wiste ägare till” gjorde det osäkert vem som var verklig ägare av det undangömda godset som Rouso uppenbarligen aldrig hade tänkt att han skulle återställa till sin rätta ägare. Enligt beslut i Svea Hovrätt 15 juli 1714 ”till förekommande af en slik tiufnad som begås på en undan fienden bortförd egendom” skulle sådana stölder jämföras med kyrkstölder varför rätten fann skäligt att döma Johan Rouso till döden samt att all Rousos egendom i löst [så långt det räckte] och fast skulle nyttjas till att betala Järf för det stulna godset. Domen remitterades till Svea Hovrätt för prövning.

Jöns Josephsson Järf
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Knut Järf
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Lars Anundsson Järf
1711-1713

Antagen 1711. Avgått 1713-09-12 Till: Död. Flertalet av de som dog 1713 dog i samband med ett sjukdomsutbrott i Uddevalla som skall ha tagit ett hundratal soldaters liv.

1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd gift. Uppges i roteransakningen 1727 för rote nr 57 Kruskopp i Alkkula komma från Anders Anderssons [Luttu] hushåll. Skall ha transporterats som soldat till Järvens rota 1711.

Rotan vakant 1713-09-12 - 1714-03-03

Erik Knutsson Järf
1714-1718

Antagen 1714-03-03 Avgått 1718-01-07 Till: Död. Rymd 1714-12-29 i Torneå med hela munderingen inställt sig 1716-07-00. 1715: 19 år ogift. Sannolikt son till någon av Knutarna på Knuuti i Vitsaniemi och en av två soldater som gick för detta rotehemman [roteransakning 1727].

Anders Andersson Järf
1718-1735

Antagen 1718-06-25. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 31 år 9½ tj.-år Västerbottning gift. 1735: 38 år 16½ tj.-år Wb bonde gift, karlen har wädercolik, får avsked.

Ötå tgl 18 mars 1724 A1a:6, bild 1690: Son till numera avlidne Anders Andersson i Niemis och hustrun Brita Johansdotter, tidigare ägare av Juvani hemman i Niemis. 1723 ville hon få tinget att tillskriva hemmanet till hennes son Anders Andersson Järf [sedan Anders bror Nils avlidit 1717 utan arvingar]. Hemmanet skulle 1723 tillhöra hustru Clara Nilsdotter Franck [gift med den nu avlidne brodern Nils Andersson]. Rätten tilldömde soldaten Anders Järf äganderätten till hemmanet.

83 Gräfling
[Grefling]
[Ståhl from 1757]
Vitsaniemi

Olof Larsson Gräfling
1691-[1700]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 83 vid roteringen 1695: Denna rote har 2ne soldater, hvaraf Olof Grefling för roten blifver ståendes efter lotten, Olof Brenholm trpt till rote 51.

Torneå rådhusrätt 29 april 1696 s. 153: Borgarna Hans Henriksson Piekko och Christoffer Koberg anklagas av löjtnant Lorentz Blomström genom mönsterskrivaren Johan Nystedt, för att de trots förbud skall ha köpt spannmål av "een Sälodat Olof Gräfling". Koberg vittnade att "sedan han kom hijt i staden alldeles uthmattat af hunger fick spannmåhlen war densamma lijkwähl intet mahlin eller så tillredd att han kunde släckia straxt sin hunger uthan nödgades samma till penningar eller tillredd maat förwäxla i det han för dee bekomna penningar sigh fisk och brödh till uppehälle fick kiöpa".

"Olof Larsson Gräfling" från Torneå värvas våren 1700 till artillerikusk för en värvningspeng om 4 daler, 16 öre silvermynt och utmarscherar [Länräkenskaper verifikation 1703, s. 1531 och 1535, RA]. Återkom möjligen hem och skriven till tremänning 1701. Bland tremänningarna från Övertorneå som utmarscherar 1702 finns i Helsingby "Olof Larsson warit kusk" [Mantalslängd Övertorneå socken 1701, s. 247]. Vidare öde okänt då det inte fördes några rullor över tremänningarna.

Mickel Gräfling

[1702]-1706

Antagen senast 1702 då han enligt en likvidationsrulla för Majorens kompani daterad Posen i december 1706 uppburit lön senast från år 1702 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt ,”83. Michel Gräflingh Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Anders Gräfling
1706-[1708]

Antagen 1706 som ”83. Anders Gräfling”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Enligt roteranssakningen 1727 skall en soldat ha gått ut för denna rote från Heikinpieti hemman i Vitsaniemi enligt verifikation 15 mars 1704.

Hans Persson Grefling
1710

Antagen vid rekryteringen 1710 men meddelas ej närvarande [”Avacant”] vid mönstringen i Torneå den 9 mars 1710, dagen innan kompaniet bröt upp [Länsräkenskaper verifikationer 1711, s. 1059]. Inte närvarande vid regementets mönstring i Stockholm den 16 augusti 1710. Tycks aldrig ha anslutit till kompaniet.

Jöns Hansson Grefling
[1712]-1713

Antagen senast 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Jöns Hansson var husbonde på Parpa i Vitsaniemi. Mantalsförd på gården sista gången i februari 1710.

Johan Henriksson Grefling
1713-1714

Antagen 1713. Avgått 1714-08-00 Till: Fången. 1713: 22 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: ”Fången af Ryssen weed Hangeudd in aug: 714, rothan vacant”.

Ötå tgl 15 mars 1714 s. 319: anklagas för att ha avlat en son [född 14 dagar efter förlidne Michaeli] som ännu levde med ”een Qwinnsperon Margeta Knutzdotter i Kåifwokylä”. Johan var soldat under Torneå kompani och utrest med kompaniet ”förleden währ i Maij Månad” [1713]. Margeta var piga hos Johans rotebonde Jöns Hansson [Parpa] i Vitsaniemi där barnet ska ha avlats. Enligt roteranssakningen 1727 skall en soldat ha gått ut för denna rote från Heikinpieti i Vitsaniemi enligt verifikation 15 mars 1704 [se ovan] och ytterligare en enligt landshövdingens verifikat daterat 3 mars 1713. Den senare var sannolikt Johan som möjligen var bror till husbonden Per.

Ötå tgl 19 juli 1714 s. 346: Återupptogs fallet. Margeta uppgav att Johan lovat äkta henne. Men då inget svar ännu kommit från förhöret vid regementet uppsköts ärendet.

Rotan vakant 1714-08-00 - 1718-06-25

Johan Henriksson Greffling

1718-1740

Antagen 1718-06-25. Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1719: 21 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 29 år 9½ tj.-år Västerbottning gift. 1735: 36 år 16½ tj.-år Wb gift. 1740: 41 år 21½ tj.-år Wb bonde gift, är bonde och enda manshielp på ett Cronohemman, får avsked emot 1 daler silfvermynt till krigsmanshuset.

Enligt Ötå tgl 15 mars 1733 s. 178 bror till Per Henriksson, husbonde på Aili i Vitsaniemi.

84 Skog

[Eklund from 1757]

Vitsaniemi-Päkkilä

Soldattorp: Ötå tgl 16 mars 1711 s. 102: Här önskar Carl Carlsson i Päkkilä bli delaktig i "Kakuriwainio eller Woumanlacti oprödning nedre wid elfwen som dess grannar Hans Jönsson, Hinrich Jönssons hustru Aili, Olof Ersson och Olof Nillsson i Witsaniemi af gl Klockaren intygas hafwa häfdat och uppröjt och en rum tijdh brukadt, nedanföre een oprögt tract derest han litet längre ofwanföre op i skogen Käckare waijnio äger, emedan bem:te Kockare wainio wore uthset till Torpställe och således den nedre trachten behöfdes till äng under knechte Torpet". Vid tinget konstaterades att "Torpstället ännu ej heller bebyggt war eller i bruk satt" varför rätten beslutade att vardera part behåller det som tillhörde dem "till dess Torpstället äntel. bör fullgiöras" då en lämplig fördelning mellan parterna skulle överenskommas.

Mats Andersson Skog

1695-1702

Antagen 1695. Avgått 1702 Till: Död. "84. Matts Skog död in maj 1702" enl vakansrulla Majorens kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Skriven till soldat i Vitsaniemi vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om mantalsskrivning det året [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Carl Carlsson [Aho, Vuomajärvi] i Witsanemi" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 84 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Mats Andersson Skoug som här är utlejd.

Ötå tgl 3 december 1696 s. 719: Carl Carlssons hustru [ej namngiven] "i Witsaniemi" anklagar "sin granne" Olof Eriksson [Vuolo] och "soldaten Mats Skogh" för att ha lyft några av hennes nät "utur Träsket" och rivit dem sönder. Då hustrun inte kunde bevisa det hon påstod, förlikades parterna inför rätten. Vilket träsk som avses framgår inte men sannolikt avsågs Vuomajärvi där Carl Carlsson hade sitt hemman.

Mickel Skog

1704-1705

Antagen 1704 vid mönstringen i Ratans hamn den 4 juni 1704. Utskeppad till Elbing kort tid efteråt. Avgått 1705 Till: Död. "84. Mickel Skough död d. 13 Junij 1705" enl vakansrulla Majorens kompani dat "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Olof Nilsson Skog
1706-[1708]

Antagen 1706 som ”84. Olof Skog, enda bonde”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s.å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Nilsson husbonde på sedermera Anunti i Vitsaniemi. Hustru Kirstin står för hemmanet 1707, kallas ”Kth Kirstin Olof Nilssons” vid mantalsskrivningen 1709, ”h. Kirstin Skogh” 1711, ”h. Kirstin Olof Skogz” 1712, ”h. Kierstin Olof Skogz” 1714.

Nils Skog
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”84. Nills Skoug” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Mickel Mickelsson Skog
1712-1719

Antagen 1712. Avgått 1719-02-27 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning 26 år ogift kan läsa. 1719: ”Mickel Mickelss: Skogh dödh d. 27 Februarij 1719, Rotan vacant, bör ersättjas”.

Rotan vakant 1719-02-27 - 1720-01-00

Arendt Arendtsson Skog
1720-1741

Antagen 1720-01-00 Avgått 1741-08-23 Till: Död, slagen vid Willmanstrand. 1728: 28 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 35 år 15 tj.-år Wb bonde gift. 1739: Istället för 72 Samuel Carlsson Kiäck som var siuk, commenderad till Finland 1739-11-30. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; fången eller slagen i actionen wid Willmanstrand.

Bror till Erik Arendtsson på Esper i Päckilä enl roterannsaking 1727. Arendts utskrivning gjorde enligt rannsakingen att brodern Erik inte mäktade sköta gården längre då ägorna var så vitt kringspridda och gården lades öde 1720 och upptogs först 1725. Wahlberg kopplar samman denne Arendt Skog med Arendt Lantto, son till Ella Lantto i Alkkula [se rote nr 55 Koppare i Alkkula].

85 Dillman
Päckilä

Johan Larsson Dillman
1691-[1699]

Antagen 1691. Piteå 1694 lagskriven. Rote 85 vid roteringen 1695: Denna rote har 2ne soldater, hvaraf Johan Dillman blifver för roten går för fadern, Johan Lustig trpt till rote 86. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Erik Wahlberg placerar honom som en son till Lars Henriksson Penttilä i Päckilä. En Johan Larsson står för hemmanet 1699-1724. Om soldaten Dillman är id med Johan Larsson Penttilä så har han ersatts som soldat för rotan senast före mantalsskrivningen 1699.

Soldat Dillman
[1699]-[1708]

Antagligen ersättare för Johan Larsson senast vid rekryteringen år 1700 men okänd till namnet. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Möjligen identisk med följande för Lars Henriksson Penttilä nyskrivna soldat. Ötå tgl 15 mars 1694 s. 506: "Hustro Anna i Witzaniemi bewijste, att hennes Syster Son Mickel Andersson, som hoos henne warit Upfödder, enär han bleef skickat låta mahla ½ T:a korn, aldeles reest sin koos medh samma korn till Lars Hindersson [Penttilä] i Päckilä, dhet han i Brenwijn förwandlat och bortsålt, hwar till han ej heller neeka kunde". Rätten beslutade att kornet skulle avräknas på hans hos henne innestående arv "och sattes Mickel, som nys är antagen till Soldat" een stundh på påhlen för kornets olofliga bortförande". Anna beklagade sig vidare över att Lars Henriksson "sigh stadgat denne hennes Upfödes gässe till Soldat, och hoon lijkwähl förmeener sig wara närmare behållen, att gå för hennes hemman, der om måge dee föreenas bäst dee wehla eller uthföra detta enär General Munstringh skieer, effter gossen är reedan i Rullan inskrifwen för Lars Hindersson". Oklart vem denne soldat Mickel Andersson var. Han återfinns inte i rullan vid Generalmönstringen i Piteå den 18 juni 1694.

Erik Dillman
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. "85. Erick Dillman" uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Henrik Jakobsson Dillman
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-08-00 Till: Kasserad. 1712: 21 år infödd ogift sjuk. 1715: "Fått afskiedh in Aug: 714 för des bräcklighee skull, Rothan Vacant".

Rotan vakant 1714-08-00--1717-10-30

Olof Olsson Dillman
1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 33 år 10 tj.-år Wästerbottning gift, har bräck, får avsked. Möjligen den son till Olof Ersson Sakari i Päckilä som enligt roteransakningen 1727 gått soldat för rotan.

86 Lustig [Lysti]
Päckilä

Johan Eriksson Lustig
1689-[1700]

Antagen 1689. Avgått död eller utbytt senast inför utmarsch år 1700. Göteborg 1689-1690 understucken Lövångers kompani. Piteå 1694. Rote 86 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty blifver här före inställt Johan Lustig ifrån rote 85.

Ötå tgl 9 augusti 1695 s. 588: Lambert Larsson [Esperi i Kukkasjärvi] i Päckilä anklagar ”Soldaten Johan Ersson” för överfall och misshandel ”på Kyrkiowägen jemwähl i hans egen stuga widh Hietaniemi Kyrkiobordh med skambliga ordh, grufweliga eder och banskap sampt håårdragh”. Soldaten skall även ha anklagat Lambert för stöld och ”andtwardat honom i den ondes wåldh/.../och sidst offentligen sagt sig legat hoos Lamberts hustru och äga 2:ne uthaf Lamberts Barn”. Soldaten nekade till det mesta utom att han sannolikt, ”öfwer drucken” som han var, ”sagt sig 2:ne gånger rådt Lamberts hustru med Barn”. Ärendet uppsköts till nästa ting då Herr Anund och soldatens legobonde skulle infinna sig. Någon uppföljning av ärendet har inte hittats.

Not: Lambert Larsson var son till Lars Henriksson på Esperi i vars gård den förrymda soldaten Per Henriksson Ryss [vars hustrus far var bror till Lars] mördas med två slag av ett kavelbräde i ansiktet så att ”hufwudh skåhlen sprack sönder, at det eena ögat tillika med hiärnan föll uthur hufwudet” varpå han ”stupade steendödh i gålfwet”, se Ötå tgl 3 december 1679 s. 1005 ff.

Olof Lustig
[1700]-1702

Antagen som ersättare för företrädaren senast inför utmarsch år 1700. Avgått 1702 Till: Död. ”86. Oluf Lustig död in Julij 1702” enl vakansrulla Majorens kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Lustig
1704-1705

Antagen 1704 vid mönstringen i Ratans hamn den 4 juni 1704. Utskeppad till Elbing kort tid efteråt. Avgått 1705 Till: Död. ”86. Hendrich Lustig död d. 17 Maj 1705” enl vakansrulla Majorens kompani dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Anders Lustig
1706-[1708]

Antagen 1706 som ”84. Anders Lustig”. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Lustig
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Hans Hansson Lustig
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-09-18 Till: Rymd ifrån Umeå. 1712-1713: "Hafwer hemmans bruk står hemma i landet". 1715: "Enda bonde Rymt i Landet in Septemb:r 714. Rotan Vacant". Husbonde på Hannu i Päckilä.

Rotan vakant 1714-09-18 - 1718-06-25

Olof Andersson Lustig
1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. 1719: 28 år infödd ogift 1½ tj.-år.

87 Elefant [Elefantti]
Koivukylä

Elias Axelsson Elefant
1689-1706

Antagen 1689 i Nedre Vojakkala. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Göteborg 1689 i Lövänger Kompani i Nederwoijkala. Sjuk 1690-05-15. Piteå 1694. Rote 87 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Elias Axelsson Elephant som är trpt ifrån N. Torneå rote 71.

"87. Elias Elephant, Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

"87. Elias Elephant död d. 3 Febr. 1706" enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Möjligen bror till rotebonden 1695 på rote nr 71 i Nedre Vojakkala Johan Axelsson [Kristo].

Henrik Henriksson Elefant
1706-1709

Antagen 1706 som "87. Hindrich Elephant". Avgått 1709-06-28 Till: Fången vid Poltava, "Huggen i armen och blesserad i ryggen fången vid Pultava". Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Återvände hem efter 13 år i rysk fångenskap våren 1722 och erhöll avsked först drygt två år senare den 24 september 1724 och årligt underhåll från Vadstena krigsmanshus om 6 daler silvermynt och 24 öre from den 14 oktober samma år [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:27 s. 164]. Son till Henrik Henriksson Ero i Koivukylä. Soldaten Henrik Henriksson Elefant hade bröderna Elias 1688-1750, Anders [soldat Elefant 1712-1719. Även hans son Hans Andersson var soldat Elefant 1729-1735 och efter fadern Anders husbonde på Ero hemmanet] och Johan [soldat nr 51 Brännholm 1718-1728].

I en skrift daterad 24 november 1722 besvärar sig allmogen i Övertorneå över "2:ne gamble soldater hemkommen hit i sochnen ifrån fångenskapet, benämnd den ena Hindrich Elephant och den andra Mickell Lilia [se rota nr 77] som sutit i fångenskap 13 år och lefwa nu i stor fattigdom" [Allmogens besvär 1723, R 5489].

”Sept. 24. Sold Hendrich Elephant af d:o Comp, 52 år, huggen i armen och bleserad i ryggen fången vid Pultava” enligt ”Rulla Uppå thet manskap som tijd efter annan efter slutad fred med Ryssland utur Ryska fångenskapet hemkommit” [Krigshandlingar Stora nordiska kriget: Krigsfångar 14B:2 s. 77ff Västerbottens regemente].

I längd över gratialister vid Torneå kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist sitt Underhålds bref samt Kiörkioherdens attest. Till dato fått sitt riktiga underhåld, är temmeligen till åhren män weet ej huru gammal han är. Har utom sitt gratial intet att föda sig med” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 178].

Bland gratialister vid generalmönstringen 1735: ”Hindrich Elephant tillstädes, berättar att han lämnat underhåldspasset hemma, som han ej dristat medtaga, emedan han måst passera åtskilliga stora forsar till Torneå”.

Dito 1740: ”Frånvarande men igenom fullmächtig Rådman Johan Sigfridsson gaf Hindrich Elephant wid handen at han motstående underhåll riktigt undfått warandes denne Elephant nu rest i sin angelägenhet til Stockholm”.

”Gl. Sold: Henric Elephant” upptas i Koivukylä i husförhörlängden 1741-1746 med hustrun Maria [Hansdotter] samt barnen Christina, Henrik och Nils.

Ötå tgl 17 juli 1716 s. 576: Ett inventarium över Henrik Henrikssons [soldaten Henrik Elefants far] ägor upprättades den 8 mars 1706. Bland arvtagarna uppges det finnas 4 söner [bl.a Elias och Anders] och en dotter. Elias Henriksson i Koivukylä anklagar sin bror ”soldaten Anders Hinderssons Elephantz [se nedan] hustru Anna Hansdotter” för att ingen del av arvet tillkommit syskonen i enlighet med inventariet efter sin ”sahl: Faders Hindrich Hinderssons” hemman som Anna nu förestod. Anna hade ”med sin man i deras omyndiga åhr som fader och moderlössa barn hemmanet antagit och dem ifrån sig drifwit samt deras arf ej till det ringaste uthbetahlt”. Anders skall ha gått ut som soldat ”för en annan rota och tagit lega” och var just nu frånvarande. Anna befanns inte kunna förestå detta hemman själv ”utan medelst sin Lättia och Fyllerij efter fleras intygande det alldeles förderfwar” i synnerhet nu när mannen hennes var frånvarande. Nämnden, länsman och byamännen kunde intyga att Anna var ”en stoor slööserska och hwarken hemman eller giärdz gårdar behörigen häfder utan bärgas åker och äng af andra främmande med mehra”. Elias som var omvitnat flitig gjorde anspråk på att få överta hemmanet. Frågan skulle avgöras av landshövdingen.

Ötå tgl AIa:6 24 mars 1724, bild 1890: Avskedade soldaten Henrik Henriksson Elefant och brodern Johan Henriksson i tvist mot Mats Larsson Ero angående deras avlidne faders hemman i Koivukylä.

Ötå tgl 13 november 1729 s. 145: Omnämns slagsmål i Johan Perssons i Koivukylä gård [Lahti] direkt efter gudstjänsten i Hietaniemi kyrka annandag påsk, mellan ”Såldaten Nils Stäck och förafskiedade fiärdingskarlen Henrik Elephant”. Tydliggen skall de båda ha varit druckna. Stäck och Elefant menade sig varken ha varit druckna eller osams utan endast brottats ”skämtewis” med varandra. Detta vidimerades av vittnesuppgifter. Skulle återupptas 24 november för nya vittnesmål.

Ötå tgl 2 december 1729 s. 320: Avslutades ärendet ang det omtalade slagsmålet mellan Stäck och Elefant. Som vittnen inkallades ”fältwäbelen Gustaf Bougt” och Elias Henriksson i Koivukylä [som är ”Elephants kiöttslige broder”]. ”Fiärdingsmännerna Michel Nilsson och Erik Blank” omnämns i ärendet.

Elefant frikändes från alla anklagelser medan Ståck dömdes till böter för slagsmålet och för en samma dag begången stöld.

Ötå tgl 8 december 1730 s. 239: "förefskiedade fiärdingsman Henrik Elephant" mot sin brorson Hans Andersson [soldat Elephant 1729-1735] ang det arv som Elephants "afl. fader Henrik Henriksson hwilket på dess hemman som Hans Andersson efter sin fader Anders Henriksson tillträdt och ännu åbor". Henrik Elephant skall ha haft ett innestående arv på 67 daler kopparmynt enligt ett inventarium som upprättats 8 mars 1706. Hans Andersson hävdade dock att Elephant "och dess broder Elias Henriksson" förlikats den 27 juli 1725 då ett nytt inventarium upprättats då dessa mot en ersättning avsågt sig alla anspråk på arv och hemman.

Om soldatens försörjning efter hemkomsten: Ötå tgl 8 december 1730 s. 240: Besvärade sig "Hans Andersson [Ero] ifrån Coiwukylä" över "sin faderbroder förefskjedade Sålдатen Henrik Elephant". Hans menade att Henrik innehade några ägor som rättmätigt borde tillhöra hemmanet "näml Jänckenwahrnpeldo 1 ½ skl. land och ett gammalt nybruk belägit utom des åkergärde af 4 ½ Capland samt Pitkähiedan nitu af 1 ½ winterlas och Rävoniemiähti af 1 ½ lass" vilka Hans begärde skulle återgå till hemmanet. Elephant uppgav dock som förklaring "at desse ägor icke skola höra till hemmanet utan skall dermed så wara beskaffadt at Jänckenwahrnpeldo ehuruwäl det af forno kunnat legat wid hemmanet såsom ett nybruk, likwäl för många år tillbaka warit utlagt och sedan legat under fäfat, men af honom Elephant, efter des hemkomst ifrån fångenskapet, inhägnadt och upbrutit". Det andra nybruket skall Mats Ero, under sin besittningstid på Hans Anderssons hemman "börjat af rydmark uptaga från hwilken Ero han, Elephant, detsamma skall inlöst och sedermera utwidgat". "Pitkähiedan" skall Elephant ha köpt sedan dess förre ägare fd sockenskrivaren Israel Strand sålt "Pitkähiedan" i delar till grannarna för 12 daler kopparmynt vardera. Rätten dömde till Elephants fördel att han fick behålla detta då han "uti sin ålderdom ingen annan utwäg skall hafwa till sitt nödtorftige underhåll sedan han för hemmanet till såldat utgått och uti Krigstjänsten förlammat blifwit". Efter hans död skulle dock ägorna tillfalla hemmanet igen. Rätten konstaterade också att det mellan Elephant och Hans Andersson rått mycket osämja och oenighet vilket de varnades för att fortsätta med.

Ötå tgl 9 december 1730 s. 255: Hans Andersson i Koivukylä skulle nu inför rätten tillstå "sin faderbroder förefskiedade Sålдатen Johan Henriksson Bränholm" [se denne] de 11 daler kopparmynt som han tidigare vid tinget utlovat ge till Bränholm, på det "fädernes och mödernes arf som på Bränholms faders Henrik Henrikssons hemman hwilket Hans Andersson efter sin fader Anders Henriksson påträdt skall wara innestående".

Ötå tgl 2 mars 1752 s. 65: "afskiedade Soldaten Hindrich Hindriksson Elefants" önskade genom sin måg Johan Nilsson att rätten skulle undersöka "i hwad tillstånd thes faders Hindrich Hindrikssons efter egit angifwande för någon långlig tid sedan i thenne socken och Koifwokylä bu Sub N:o 4 innehafda 1/6 mtl, ifrån år 1709 till och med 1720 må hafwa warit". Nämnden menade att en sådan undersökning redan verkställts för tre år sedan varför Johan Nilsson fick nöja sig med ett utdrag ur undersökningsprotokollet.

Död Hetsig feber 11 januari 1755 71 år gammal [Hmi C:1 1721-1778] = korrekt.

Felaktig uppgift: Död 28 december 1754 enligt "Förtekning uppå the til Wästerbottns Infanterie Regemente anwista KrigsmanshusGratialister som genom döden aflidne äro åhr 1755" [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret EIXc:3 1751-1756 bild 2930].

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. ”87. Erich Elifandt” uppges vid mönstring av Lövångers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Anders Henriksson Elefant

1712-1719

Antagen 1712. Avgått 1719-04-05 Till: Död. 1712-1713: Har hemmansbruk. 1715: Rymt ifrån Torneå under marchen d 1 April 1714. Inställt sig själv den 6 november 1714 men rymt igen från Torneå den 29 december 1714 med hela munderingen. 1719: varit rymt in Decemb. 714, sedermera sig inställt in julij 716 hwilken dött d. 5 april 1719.

Bror till soldaten Henrik Elefant ovan. Skrivs ibland som Anders Henriksson Ero. Hade hustrun Anna Hansdotter. I restlängd 1713 [länsräk 1713] under Koivukylä: ”Anders Hindersson: Abs: Sålдат på Påsteringen”. Sonen Hans Andersson som gick soldat för rotan 1729-1735 kasserades då han hade ett styvt pekfinger på vänstra handen och inte ansågs kunna hantera ett gevär.

Rotan vakant 1719-04-05 - 1721-03-00

Clemet Elefant

1720

”Clemet Elephant” uppges ha ”rymt til Norrige” i avgångsrullan på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Olof Jönsson Elefant

1721-1728

Antagen 1721-03-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 30 år 7 tj.-år Wästerbottning gift, är swag osynlig [liten], dum så att han ej förmår exercera efter intygan, kan därför icke gillas.

Ötå tgl 13 december 1733 s. 395: Föravskedade soldaten Olof Elefant hade den 29 juli 1728 fått tillåtelse att uppta Olof Kurtakos ödehemman i Pello ”en enstaka gård gård, tre mil up i skogsmarken”, en omständighet som ”skola föranlåtit den sednaste åboen at det hemmanet öfvergifwa”. Här fanns en stuga, ett gammalt pörte, en gammal bod utan tak, två mindre bodar, en bastu, ett stegerhus och ett gammalt loft, samtliga byggnader av röta förskämda, åker och äng övervuxna, jaktmarker och träskfiske, frostlanta åkrar och myrlanta ängar. Han erhöll 8 års skattefrihet för att iståndsätta hemmanet.

88 Björn

Koivukylä

Knut Knutsson Björn

1695-1707

Antagen 1695. Avgått 1707 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Mats Jönsson [Matinheikki] i Koivukylä [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. ”Legd af Mats Jönsson i Koifwokylä” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikation 1695 s. 769]. Rote 88 vid roteringen 1695: Utom Knut Knutsson Biörn är ingen soldat i denna roten, ty blifver han här ståendes.

”88. Knuth Biörn död d. 27 maj 1707” enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Rotan ännu vakant vid mönstring daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490]. Skall enligt roterannsakingen 1727 ha blivit lejd till soldat från Matinheikki i Koivukylä.

Mickel Matsson Björn
1708-[1710]

Antagen 1708. Uppfostrad som soldatämne hos Nils Larsson Mäki i Koivukylä och därifrån lejd till soldat för rota nr 88 av rotebonden Mats Jönssons Matinheikki för 41 daler 8 öre kopparmynt enligt en attest daterad 26 juni 1708 [se nedan och roterannsakingen 1727 avseende Björns rota nr 88].

Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Ötä tgl 19 mars 1709 s. 337: ”Hustro Clara Staphansdotter i Kåifwokyla” hade en farbror Olof Persson [Niska] i Helsingbyn [se även rote Hornman] av vilken hon här krävde sitt arv efter sin far, på 35 daler, 31 öre kopparmynt vilket rätten beviljade.

Ötä tgl 23 juli 1709 s. 366: Mats Jönsson i Koivukylä kräver 30 daler kopparmynt av sina rotekamrater Abraham Jönsson [Huukkila se nedan] och Jöns Henriksson [Juntikka] i Koivukylä som Mats uppger att han enskilt betalat Nils Larsson [Mäki] i Koivukylä ”för Solldaten Mickel Matssons opföda, hwilken förleden uthmarche för rothan uthgick”. Dock hade Mats aldrig kommunicerat detta med sina rotekamrater, ej heller hade han tagit reda på vad Nils Larsson och dennes hustru begärde för att uppföda Mickel Matsson ”emedan Solldaten för sin afreesa skriffitel. sig förklarar warit 14 åhr gammall enär han kommit till bem:te Nils Larsson och där allenast 2 åhrs tjdhwarit”. Rätten beslutade att Mats fick söka sin ersättning bäst han kunde och i det fall Nils kunde visa vilka utgifter han haft för uppfödandet av soldaten Mickel.

Ötä tgl 17 juli 1716 s. 575: Mickel Björns hustru Clara Staphansdotter i Koivukylä döms till böter för det hon hade avlat barn med en ogift dragon vid Ingermanländska värvade dragonregementet Anders Lott ”af LijfCompagniet och Capitein Thorwigs och Cornet Brakels Commando” i dec 1714 och fött barnet i augusti 1715. Hon visste inte om maken Mickel Björn levde eller ej. Clara hade inför vittnena tolvmännen Clemet Kohkoinen och Olof Andersson i Koivukylä fått uppgifter [från en i förtid avskedad soldat Mickel Nilsson Toll se rote nr 42] att ”hennes man dödt wid Riga”. Men då Anders Lott inte kunde höras och då ingen säkerhet kunde ernås ”om hennes förra man döder är” uppsköts ärendet till nästa ting.

Ötä tgl 16 juli 1717 s. 16: Återigen hävdade Clara att ”Michell Nilsson Tolli allaredan i förledit åhr att han skall weta berätta det hennes man Michel Biörn blifwit död i Rijga”. Ingen information om Anders Lott hade inkommit varför ärendet åter uppsköts.

I Memorialdomboken Övertorneå tingslag finns ett antal till tingsrätten inlagda brev under rubriken ”Finska Militiens Ryttarekonor” där det 1717 hänvisas till tingsprotokollet den 17 juli 1716 då Clara angivit ”Dragounen så kallat Anders Lått af LifCompagniet” för att under äktenskapslöfte ha avlat barn med henne varigenom hon ”uti augusti månad samma åhr [ska vara 1715] födt ett oäckta piltebarn och

äj kunnat för Rätta fulltyga däss förra af Wästerbottns Regemente till Riga commenderade man wara döder”. Dock intygades i brevet att det varken vid Livkompaniet eller något annat kompani fanns någon soldat vid namn Anders Lått och ingen annan som för den delen tog på sig lägersmålet med Clara.

Abraham Jönsson Björn
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani där han felaktigt uppges gå för rota nr 22 [”22. Abraham Biörn”]. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Husbonde på Huukkila i Koivukylä innan han skrevs till soldat för rotan och gift med Margeta Nilsdotter död 1715 och hade med henne två barn. Abraham Jönsson mantalsförs på hemmanet tillsammans med hustrun tom 1709. Fr.om. mantalsskrivningen den 3 februari 1710 förestås hemmanet av ”h. Margeta Abraham Jönssons” [1710] och ”kh. Margeta Biörn” [1711]. Vid roterannsakingen 1727 av Huukkila hemman uppges att ”ifrån detta hemman utgådt husbonden till Solldat som nu nestfölljande bonde [Jöns Henriksson Juntikka eller Svart] leijt för 48 daler kopparmynt”.

Huukkila hemman låg öde 1718 och vid Ötå tgl 17 augusti 1727 AIa:7 bild 640 uppges att orsaken till det var ”at åboen [Abraham Björn] är worden skrifven till såldat och äfven wäl uti krigstjänst aflidit, hvarefter dess hustru Margeta Nillsdotter med sine 2 barn skola suttit därpå intill år 1715 då hon jämväl skall blifvit död, skolandes Sockneskrifvaren Svan sedermera antagit barnen och de befunna lösören till sig utan at hafva någon wårdnad om själfva hemmanet”.

Jonas Hansson Björn
1712-1719

Antagen 1712. Avgått 1719 Till: Kasserad vid mönstringen i december 1719. 1712: 25 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd 27 år ogift kan läsa. 1719: 31 år infödd ogift 7 tj.-år, ”Denne såsom behäftadh med Lungsoot, Casseras och Rotan således vacant”.

Följande synes avse soldaten Jonas Hansson Björn: Ötå tgl 20 mars 1712 s. 362: Mats Jönsson [Matinheikki] i Koivukylä hade låtit instämma ”hust:o Ella Erichsdotter dersammastädes” och krävde att hon måtte återbetala honom ”dee 30 daler kopparmynt som hon opburit emot det hon A:o 1710 cederade [gav] dess son [ej namngiven] honom och dess Rootesällar [rotebönderna på Björns rota nr 88] till Såldat, effter som dee andra hans Rotecammerater Jöns Hindersson [Juntikka] och hust Margeta Nillsdotter [Huukkila, se ovan] ej willia bestå honom hallfwa dehlen 15 daler”. Mats uppgav att han ”friwilligt gifwit ber:de 30 daler till Sålldatzens fattiga Moder dom hon till sitt bästa och underhålld användt”. Rätten ansåg att Mats inte kunde återkräva dessa pengar från Ella då ”hennes son wärckeligen gådt till Solldat för honom och dess Rooter” och att de endast följt skrivningarna i avtalet. Däremot uppmanades Mats att försöka få rotekamraterna som tillsammans med honom ”niutit karlen” att dela på kostnaden. Då Mats inte instämt rotekamraterna kunde inte rätten ta frågan vidare utan den hänsköts till Landshövdingen som hade att besluta i ärenden om betalningar inom en rota.

Jöns Matsson Björn
1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Bror till Henrik och Clemet Matsson Matinheikki i Koivukylä. Enligt roterannsakingen 1727 skall ”denna åboens [Henrik Matssons] broder blifwit

skrifwen och utgådt med rotans tillhielp, som stådt 5 åhr och då blifwit cassetad". Jöns var åter på hemmanet tillsammans med brodern Henrik vid rannsakingen 1727 och hade även sin son med sig "som är halfwuxen". "Ännu tienar en Broder hos Nills Larssons Enkja här i samma by benemd Clement". Henrik och Clemet övertar 1733 tillsammans /..."hälften hwardera beboo".../ deras mor Brita Nilsdotters hemman i Koivukylä efter faderns död.

89 Halmkrona
Koivukylä

Mats Mårtensson Halmkrona

Antagen 1689. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15 sjuk 1690-08-16 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 89 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Mats Halmkrona, som här är utlejd. Gick han någonsin ut?

Soldat Jönsson Halmkrona
-[1708]

Antagen okänt. Kan av nedanstående rättsakt antas ha varit den soldat som stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ötå tgl 21 juli 1713 s. 156: Simon Nilsson vid tinget företrädd av sin hustru Margeta Pedersdotter i Alkkula kunde inte bevisa att de "hafwa betalt till Erich Ersson Niuro på dess Barns arf dee 30 daler kopparmynt som han [Erik] å sin hustrus Margeta Jönsdotters wägnar effter oprättat Contract af d. 7 januarij 1700 af hemmanet tillkommer". Rätten beslutade att Simon och dennes hustru snarast skulle betala Niuro de 30 daler kopparmynt som de var skyldiga.

Däremot skulle soldaten Halmkronas [som synes ha varit en bror till Margeta Jönsdotter] andel stå orubbad på hemmanet till hans ev hemkomst eller som det står: "Men så länge owist är om Solldaten HallmCrona som efter ber:de Contract tillkommer för sin Broders arfsdeel 60 daler föruthan annan gäld så bör samma hans dehl stå orubbat till wijdare effterrättelse kan ehnrås om han i lifwet warande är i Ryssland fången heller om han död kan med wissheet spöras att då om hans qwarlembnade arf kan för hans systerbarns rätt lagligen wigileras och påtahas".

En Simon Nilsson finns ogift mantalsförd på Jurva i Alkkula 1699-1705.

Nils Halmkrona
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. "89. Nills Halmkrona" uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti 1710 ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj.

Noterbart: Enligt roterannsakingen 1727 avseende Greves rota nr 60 i Alkkula och Jurva hemman skall "en karl här ifrån blifwit skrifwen till N. 89 eller Halmeronas rota åhr 1710 benämnd Jöns Ersson". Är årtalet 1710 eller namnet felskrivet?

Jöns Nilsson Halmkrona
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-01-22 Till: Död. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Korpral i december 1712. Rymde med hela munderingen under det första ryska anfallet mot

Torneågränsen den 29 december 1714. Återkom till kompaniet senast våren 1715. Enligt kyrkoräk Ötå kyrka 1715 hette hans hustru Clara.

Ötå tgl 16 mars 1714 s. 325 ”Corporalen af Torne Compagnie Jöns Halmcrona” mot Olof Ersson i Niemis om slagsmål i samband med notfiske förra sommaren. Olof dömdes till böter och skulle betala ”Corporalen för rese omkåstnad ifrån Posteringen wed Kaakamo”.

Misshandlades svårt under vaktjänstgöring vid Torneågränsen i april 1715. De hemmavarande delarna av Västerbottens regemente som tillsammans med finskt kavalleri var satta att försvara den svensk-finska gränsen strax öster om Torneå stad stod vid den här tiden under det finska rytteriets befäl. I ett brev till sin kapten beklagar sig löjtnanten vid Kalix kompani Johan Christoffer Heideman över att de hemmavarande soldaterna ur Västerbottens regemente ”måste stå under Rytternes Commando som holla argare huus med vårt folk än förswarligt kan wara”. I förgår som var den 26 april, skriver han, "war en hustru med öhl i prästgården samt ock en piga, som skulle för en soldat hemta en kannu brevwijn, hwilket Ryttmestare Stigman [ryttmästare Bengt Stigman vid Åbo och Björneborgs läns kavalleriregemente] med wåld på wägen borttaga och sedermera lät inkalla Corporalen Jöns Halmcrona och honom uthan någon orsak afkläda på bara kroppen och sedan med piskor okristeligt och Tyranniskt, förutan al rätt och lag, slå så at karlen ligger nu illa siuker och kan icke göra Konungens tjenst [Heideman t. Marschell Torneå den 29 april 1715, Krigshandlingar Stora Nordiska kriget, serie 9, Östra kustförsvaret, vol 1, skrivelser t. Karl Armfelt, KrA].

Hans Josephsson Halmkrona
1720

”Hans Josephsson Halmcrona” uppges ha ”rymt til Norrige” i avgångsrullan på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Rotan vakant 1718-01-22 - 1721-03-00

Per Andersson Halmkrona
1721-1742

Antagen 1721-03-00 Avgått 1742-09-10 Till: Död på Flottan. 1728: 25 år 7 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 32 år 14 tj.-år Wb gift. 1739: 36 år 18 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 10 september.

90 Frisk
[Flinta from 1757]
Koivukylä

Anders Persson Frisk
1689-1701

Antagen 1689. Avgått 1701 Till: Korpral på rote nr 63 Frisk i Niemis. Göteborg 1689-1690 i Kalix Kompani. Piteå 1694. Rote 90 vid roteringen 1695: Roten har ingen soldat mera än som Anders Frisk, ty bekommer han här dess rote.

Ntå tgl 29 mars 1697 s. 504: Soldaten Anders Frisk från Övertorneå besvärar sig över att ”enär hans broder soldaten Johan Törnqwist i denna wintter igenom döden afgick hoos Nils Jönsson i Nederraumo

som war hans legokarl". Johan hade efterlämnat sig några varor som Nils inte ville lämna ifrån sig. Johan hade legat sjuk hos Nils i 14 dagar och Nils hade också bekostat begravningen.

"Sold: And: Frisk" finns 1699 mantalsförd i Vitsaniemi.

Möjligen var bröderna Anders Persson Frisk och Johan Persson Törnqvist söner till Per Mickelsson [Mikonantti] i Koivukylä. Uppgifter vid roteransakningen 1727 antyder det.

Anund Frisk
1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Noteras felaktigt i samband med utkommenderingen 1703 gå för rote nr 63 [korpralsrotan Frisk i Niemis]. Anund Frisk finns korrekt upptagen på rote nr 90 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Mats Matsson Frisk
1710

Antagen [lät leja sig] senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. "90. Mattz Frisk" uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti 1710 ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj.

Identisk med husbonden Mats Matsson Littinen i Koivukylä, mantalsförd med hustru på gården sista gången år 1709. Om honom sägs vid roteransakningen 1727 avs hemmanet och Frisk rota nr 90: "en Karl eller förra åbon låtit leja sig till Solldat för rotan".

Littinen låg öde 1718 och 1719 och vid Ötå tgl 17 augusti 1727 A1a:7 bild 640 uppges hemmanet "öde lämnat af barnen sedan föräldrarna uti ett för medelst fiendens ruinerande utfattigt tillstånd, år 1717 genom döden aflidit".

Knut Knutsson Frisk
1712-1718

Antagen 1712. Befordrad till korpral i juli 1718 och förflyttad till korpralsrotan 47 Elf i Laivajärvi. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1712 Västerbottning. 22 år gift kan läsa. 1719: "Knut Knutsson Frisk avancerat till Corporal in Julij 1718 under N:o 47 och Neder Torneå Sochn och åter der ifrån hijt Transporterat Mickel Hindersson Elf som nu heter Frisk".

Mickel Henriksson Frisk
1718-1744

Antagen 1718-07-00 Från: Soldat nr 47 Elf i Laivajärvi. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 31 år 9½ tj.-år Västerbottning gift. 1735: 38 år 16½ tj.-år Wb gift. 1739: 42 år 20½ tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Qvarteret i Särcklax i Perno socken d.

13 januari 1742 ant; Skuten uti det wänstra benet siälfva stora senan liderad, är till krigstienst odugelig. Rulla uppå det manskap af Kongl. Västerbottens Regemente som äro siuka i siukhusen jämte deras siukvagnare komma att blifva qvar här i Stockholm, undertecknat Stockholm 1 december 1742; siuk. Ankommen ifrån Waxholm den 11 december 1742 till Stockholm, undertecknat Stockholm den 14 december; går hem. 1744: Andersson, 47 år 25½ tj.-år Wb, är gammal och swag, samt blesserad, får afsked.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

”Sold: Mickel Frisk” upptas i Koivukylä i husförhörslängden 1741-1746 med hustrun Brita, fyra söner, tre döttrar och en sonson.

91 Siepi

[Simpo from 1728, Allard from 1757]

Koivukylä-Sieppijärvi

Nils Mårtensson Siepi

1695-1702

Antagen 1695. Avgått 1702 Till: Död. ”91. Nills Seppi död in augusti 1702” enligt vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Skreven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in february et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [bror] hos Jöns Mårtensson [Satta] i Sieppijärvi [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Jöns Mårtensson i Seipijerf” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 769]. Rote 91 vid rotering 1695: Soldaten för denna roten blifver Nils Matsson Simpo som här är utlejd.

Om brodern Jöns Mårtensson i Sieppijärvi sägs vid mantalsskrivningen 1701: ”warit hufwudswag och nu bättre”.

Pehr Siepi

1703-?

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Benämns ”91. Per Sejpe” i förteckningen över de rekryter som den 8 juli 1703 uppbröt från det norra kontraktet. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta fälttåget. Inte återfunnen i någon vakansrulla.

Upptagen som ”91. Pehr Sejpe” i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Henrik Siepi

?-1707

Antagen okänt. Avgått 1707 Till: Avsked blesserad i höger arm och hand. ”91. Hindrich Seijpij afskiedat 1707” enl vakansrulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. ”91. Henrich Seipi afskedat d. 31 januarij 1707” enligt vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

I längd över gratialister vid Majorens kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist sitt underhåldsbref, män 1725 då H:r Gen: Maj. Moraht munstrade mist sitt gratial för det han hoos sin son som bebodde 1/16 hemman uppehållit och hafft att fodra alt sedan 1719; är 56 åhr gammal, rätt illa blesserad i högra armen och hand; ock som des sons nemnde lilla hemman nu för giäld blifwit upbudit wijd tinget anhåller han att återfå sitt gratial helst han för dess swåra blesser sig intet förtiena kan eller årkar tiggia” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

Identisk med ”Hendrik Nilsson Litti” som 1720 finns i Koivukylä när han intygar att han sett att Per Ersson Lind [se bland tremänningarna] ”i staden Posen för femton åhr sedan warit illa siuk, och dagen effter iag honom i det siuka tillståndet såg, sannferdigt ryckte war att han blifwit död” [Domkapitlet i Härnösand arkiv, Manualhandlingar EIII:4 1705-1720, bild 384-385]. Henrik Nilsson Litti i Koivukylä dör 1 januari 1765, 87 år och 7,5 månad gammal. Blev änkring sedan hustrun Karin Andersdotter avlidit 19 januari 1736, 59 år gammal. Sonen hette Anders Henriksson och står sedermera som husbonde på hemmanet. Ötå tgl 6 mars 1733 s. 95 ”nybyggaren Henrik Littinen i Coivukylä” uppger att ”hans aflidne swärfader Anders Henriksson skall under sin besittning af nybygget” uppröjt mark vilket det nu tvistades om.

Olof Persson Siepi

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Henrik Siepi

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”91. Hindrik Sieppi” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti 1710 ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj.

Ivar Andersson Siepi
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-05-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Iivari i Sieppijärvi innan [och efter] han gick soldat. Uppges vid roteransakningen 1727 ha stått soldat i tre år och sedan utrustat ersättaren.

Anders Andersson Siepi
1714-1724

Antagen 1714-05-03. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Rymd 1714 04-01 ifrån Torneå med hela munderingen. Kommenderad till posteringen i Kakama 1714. 1715: 18 år ogift. Inställt sig 1716-07-00. 1719: 26 år infödd gift 3 tj.-år.

Anders Sieppi uppger i Memorialdombok Ötå tgl 1715-1721 AIc:1 s. 133 att han omhändertagit Johan Olofsson Mäkis i Turtola tre omyndiga barn sedan barnens far och farfar mördats av ryssarna. Den 26 februari 1720 föds sonen Per Andersson i Pello och föräldrarna var soldaten Anders Siepi ohh Brita Persdotter på Välimaa i Pello. Brita var dotter till Per Andersson Välimaa varför Siepi kom till hemmanet via giftermålet. Hösten 1729 säljer Siepi hemmanet och flyttar med familjen till Kengis och en tjänst som dräng vid bruket.

Ötå tgl 6 mars 1721 s. 195: Framgår att ”Jonas Lamb i Tengliö är förmyndare för sin Broders Johan Olssons Sons barn Johan benämd”. Soldaten Anders Siepi försökte ”med fåfänga inwändningar” få barnets arv och uppehälle till sig då ”det [barnet] hoos honom en tijd varit”. Rätten dömde att Lamb skulle ”taga barnet till sig och det opfostra” då han var barnets förmyndare.

Soldaten Anders Sieppi ”ifrån Pello” uppges i en ängstvist vid Ötå tgl 22 juli 1723 [AIa:6] bild 880 ha varit måg till framlidne Per Henriksson [bror till Vinnik Henriksson och Anders Henriksson] i Pello. Föravskedade soldaten Anders Sieppi i Turtola dör i vattusot den 7 oktober 1753, 55 år gammal.

Nedertorneå socken

Omnämnda soldater och soldatänkor som inte kunnat placeras på någon rota...och lite annat:

Ntå tgl 3 augusti 1691 s. 427: Huvudsvage Per Andersson i Nedre Vojakkala uppges ha antagits till soldat av major Schyttenhielm som lösdrivare, tiggare med ett skuldsatt hemman där han satt med hustru och 5 omyndiga barn. Pga sin huvudsvaghet avskedad senast 1688. Ang honom, hans avsked och huvudsvaghet och hans härjande i byn, se Ntå tgl 7 december 1688 s. 986. Omnämns även 25 juni 1684 s. 818 och döms till gatlopp då han försökt hindra fasttagandet av en förrymd soldat Henrik Clemetsson. Ntå tgl 23 mars 1686 s. 832: Henrik Clemetsson Clau född i Limingo socken och by i Österbotten. Kom till Nedertorneå och slog sig med hustru och barn ned på Jöns Henrikssons ödeshemman i Nedre Vojakkala och njöt 5 frihetsår. När han skulle börja betala skatt det sjätte året 1683 hade hans son ”Mattes Clau” skrivits till soldat för hemmanet men rymt. Då sonen rymt togs fadern till soldat i hans ställe. Sedan Henrik hade genomgått generalmönstringen samma år hade ”han jemwähl tagit sigh den dåårskapen före och rymbdt utur Cronones tienst” och lämnat hemmanet tillsammans med ”sin egen sampt sin förrymbda sons hustru och barn”. Henrik hade nu gripits i Limingo och ställdes inför rätten och fick svara på varför han tagit sig den ”galenskapen” att rymma, trots att han fått krigsartiklarna upplästa för sig och visste att straffet var ”galge och green” och att han riskerade att utan någon vidare laga process ”uthi dhett första träät uphängias”, svarade Henrik att han rest till Limingo för att söka reda på sin son, den förrymda soldaten. Enligt Henrik skall sonen redan ha flyktat till Reval innan Henrik kom till Limingo för att söka honom. Rätten ansåg dock att Henrik i hemlighet rymt med sin och sonens familj och att han på nytt försökt rymma när han skulle gripas i Limingo. Bonden ”eller nu mehra Soldaten Henrich Clemetsson Clau” dömdes till döden genom hängning och skulle hållas fängslad i väntan på Hovrättens slutliga somslut. Mats Henriksson skrivs enligt Mossberg till soldat för sin fars hemman i Nedre Vojakkala 1683 och mönstras i Torneå samma år.

*

”Sålldaten Mickell Hollm i Kifwiranda” omnämns som vittne vid Torneå rådhusrätt 14 april 1694 s. 129 i ett mål om en båt som kommit på drift till Kiviranta där den av väder och vågor slagits sönder.

*

En soldat Johan Jönsson uppges vara ”Legd af Niels Persson [Joki] i Kersbeck” vid summering av kompletteringarna gjorda i februari-mars 1695 [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Joki hemman var rotehemman för Enqvists rota nr 6.

I februari-mars 1695 antas ”Johan Jonsson” som soldat i Kiärsbäck, vid utskrivningen mantalsskriven hos Olof Vik [Viiki] i Vuono [Länräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1695, s. 757]. Oklart vilken rota han gick för och om han någonsin tjänstgjorde.

*

En Mickel Nilsson som inte kunnat knytas till ngn rota skrivs till soldat i Nedre Raumo vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Mickel var vid utskrivningen 1695 mantalsskriven [oklart som vad] ”hos Hind: Fräki i Kuckulla” [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. Henrik Nilsson Fräki hade bl.a åren 1694-1696 tre syskon mantalsförda på gården varav Mickel möjligen var en.

Mickel Nilsson upptas i summeringen av kompletteringen i februari-mars 1695 där det uppges att han är ”Legd af Per Persson i Neder Raumo”. [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771].

*

Torneå rådhusrätt 2 maj 1696 s. 155: Borgaren Hans Piekos styvson Hans Henriksson anklagas för att ha avlat barn med ”kåhnan Justina Jönsdotter ifrån Wojkala”. Hans nekade till faderskapet och uppgav att ”icke allenast Johan Mickelsson uthan och andra solldater haft med henne sammanlagh”. Hans kunde inte bevisa detta och han kunde inte heller neka till att ha haft köttslig beblandelse med henne. Båda dömdes till böter för lönskaläge. Var Johan Mickelsson soldat och vid vilken rota i så fall?

*

Ntå tgl 25 november 1696 s. 697: ”Soldaten Mickel Matsson och hans hustru Karin i Kuckula” om soldatens saliga hustru efterlämnade kläder. Karin och Mickel förlikades sedan Karin fått ersättning ”för det hon opfostrat och födt” soldatens och sin systers omyndiga barn. Vem var denne soldat Mickel Matsson?

*

Ntå tgl 31 mars 1697 s. 527: 80-åriga Erik Jönsson Drucki i Övre Raumo och dennes måg Bertil Andersson [som med sin familj hustru och barn bodde hos svärfadern Erik Drucki] anklagade Eriks andra måg ”Soldaten Per Andersson Bergman” för att i januari ha misshandlat sin hustru, Margeta Eriksdotter, Eriks Druckis dotter ”i ansigtet brändt och henne slagit blåå/.../det han och offta gånger tilförene giordt, och stötte henne sedan uth på allmänna vägen”. Hustrun hade sökt sig in till Jöns Jönsson Kuusari [Erik Druckis brorson] och dennes hustru Anna Olofsdotter varifrån Erik hämtat henne hem till sig där hon ”legat i stort älande” innan hon avled den 28 mars. När han hämtat henne kunde hon knappt röra händer och fötter ”och mycket litet kunnat tahlå”. Hustrun berättade att hon ofta blivit slagen av Per och dennes systrar [Margeta, Malin och Annika, angående Malin se Christoffer Stierncreutz på Bergs rota nr 57 i Nedertorneå]. Innan misshandeln hade hon påtalat för sin man att hon ”warit af hunger så utmattat” att hon inte orkade gå mellan gårdarna i byn [för att tigga]. Margeta och Per hade ett spädbarn som hon bar på sin arm när hon en lördag nyligen kommit till Jöns Kuusari och beklagat sig över sin man men ombetts gå hem igen. Torsdagen efteråt hade hon återkommit då hon knappt kunde gå och var misshandlad och med knappt några kläder på sig. Margeta berättade hur hennes man slagit henne och hur hon blivit bränd i ansiktet med en eldgaffel eller en pärtsticka. Per Anderssons närmaste granne var tolvman Olof Jönsson Drucki [brorson till Erik Drucki]. Per skall ha varit gift två gånger. Då det saknades vittnen som under ed kunde berätta sanningen [ingen av de som vittnade kunde göra det under ed pga släktskapet] slutade rätten i slutsatsen: Även om det kändes bevisat att Per misshandlat sin hustru var det rimligt att anta att hustrun av en ”tillstötande siukdoom dödt hwar till och den stora brist och mangel på föda lärer mehr än mycket giort till saken”. Hustrun skall alltså ha svultit ihjäl snarare än misshandlats till döds. Dock ansåg rätten att Per för misshandel och för brist på stöd till sin sjuka hustru skulle dömas till ett extraordinärt straff, vilket överlämnades till hovrätten att avgöra.

Per Andersson går i december 1677 soldat ”för sin fader Anders Persson i Öf:r Raumo, NB: fadren i pant” [roterings- och utskrivningslängder 1678:39, bild 761]. Tremänningssoldat som lämnades hemma 1678. Mönstrad senast i Torneå 1683. Ntå tgl 23 mars 1686 s. 835: Soldaten Per Andersson från Övre Raumo anklagad för lägersmål med pigan Anna Christophersdotter från Kiärsbäck. Anna skall ha fött ett barn och då hon inte kunde bevisa att lägersmålet skett under äktenskapslöfte dömdes båda till 40 mark silvermynt i böter. Pigan Anna uppgavs vid samma ting även ha angivit kaplanen Mårten Kempe och Regementspastorn Nils Torner för lägersmål med henne, anklagelser som bedömdes som uppdiaktade lögnar vilket Anna bötfälldes för, en dom som i brist på botum ändrades till att hon skulle slita ris. Omnämns som ”Soldaten Per Andersson” [nedan] ännu 1698 under namnet Bergman. Per och dennes syskon Margeta, Malin och Annika Andersdöttrar var alla barn till Anders Persson [soldat som kasserades vid mönstringen 1668 och som därefter levde som bonde på sedermera Antrukki i Övre Raumo] och dennes hustru Ingrid Persdotter. Anders var son till borgmästaren i Torneå 1640-1641 [död 1651] Per Andersson och hustrun Karin. Malin Andersdotter anklagas vid två tillfällen [1695 och 1700]

för lönskaläge med soldaten Christoffer Stierncreutz, se denne. I tingsprotokollet år 1700 framgår Malins härkomst.

Ntå tgl 11 mars 1698 s. 153 omnämns "Soldaten Per Andersson" i Övre Raumo. Johan Johansson i byn uppger vid tinget att han 27 januari 1697 övertagit Pers hemman [Antrukki] och lovat sköta hans gamla moder hustru Ingrid Persdotter. Dock beklagade sig Johansson nu över att Per och hans systrar inte lämnat gården utan stannat kvar och förslösat tillgångarna på hemmanet. Mantalslängd Övre Raumo: 1690 Per Andersson man/hustru 1 son 2 syskon, 1692 Per Andersson man/- 1 syskon, 1694 Per Andersson man/hustru 1 syskon 1 "Gamble", 1695 Per Andersson man/hustru 1 syskon, 1696 Per Andersson m/h 2 syskon, 1697 H. Margeta Per Andersson -/h 2 syskon, 1698 Johan Johansson.

Ntå tgl 31 juli 1702 s. 1220: Johan Johansson i Övre Raumo inför rätten med en testamentsskrift daterad 27 februari 1697 undertecknad av hustru Ingrid Persdotter, salige Anders Perssons änka i Övre Raumo. I skriften uppger hon sig vara "gammal och ålderstigen" och att hon inte längre kunde förestå hemmanet "och der till medh ingen sådan sohn försedd som hemmanet mächtar förestå allenast Per Andersson som sig till soldat och cronones tienst begifwit" och enligt skriften skall Per alldeles avsagt sig bördsrätten till hemmanet. Istället önskade Ingrid få Johan Johansson och dennes hustru Anna Larsdotter på hemmanet. Johan lovade att underhålla Ingrid till hennes döddagar och därmed blev ägoskiftet vid detta ting stadsfäst. 1702 synes alltså Per Andersson vara på krigståg, men det är okänt för vilken rota han gick. Möjligen är han en av de icke namngivna rekryter som våren 1702 lämnar Torneå och avmarscherar till Polen.

Ang Johan Johansson, se brodern soldaten Clemet Johansson Rechard.

*

Ntå tgl 20 mars 1697 s.463: Soldaten Per Jönsson [soldat Hirvas på rote nr 80 i Övre Vojakkala] vittnade i målet som rörde Henrik Jönsson Raufwas [Rauvala] i Övre Vojakkala självmord 14 dagar tidigare. Raufwa skall ha skurit halsen av sig med sin täljkniv på sin egen farstubro under natten. Per Jönsson var en av grannarna som kallades till Raufwas hem den natten och vittnade om vad han såg. Jöns Jönsson Hirfwas, Nils Persson Hirfwas och soldaten Hans Nilsson "som warit nästa grannar" vittnade även de. Soldaterna Per och Hans tillsammans med några tiggarekvinnor som varit på plats hjälpte till att bära självspillingen in i en bod. Vittnen intygade att mordvapnet var hans egen täljkniv som han på dagarna haft i bältet "efter Finnarnas maneer" och om nätterna bredvid sin säng. Tolvman Hans Pakkainen var närmaste granne till gården där det hände. Rätten beslutade att kroppen, så självspillare han var, skulle föras ut i skogen och grävas ned. Vem är soldaten Hans Nilsson?

*

Ntå tgl 8 april 1697 s. 538: Korpralen Henrik Henriksson Förstman och Håkan Henriksson var båda söner till Henrik Nilsson [Pyyny] i Laivaniemi vars änka nu var stämd till tinget för en skuld på 473 daler kopparmynt till borgare i Torneå. Soldat Håkan Henriksson i Laivaniemi i mtl 1698. Ntå tgl 8 november 1697 s. 633: Nils Håkansson [Hookana] i Laivaniemi anklagar "hans granne soldaten Håkan Hindersson" [Pyyny] för stöld av hans strömmingsnät. För vilken rota stod soldaten Håkan Henriksson?

*

Sold Johan Håkansson med knekthustru i Nedre Vojakkala vid mantalsskrivningen 1699

*

Soldaterna Johan Ersson i Pudas och Nils Nilsson ibidem inkallas som vittne i ett fall av missfirmelse vid Torneå rådhusrätt 10 juni 1699. Vilka var de?

*

I mtl 1701 finns "Oppå H:r Jonæ Tornæi hemman knechtst Ella". Gården som avses är hemmanet Viiki i Vuono som upplåtits till kaplansbord. Vem är hon?

*

En ”Hust: Ingri Sold:ns Nils Kandojerf” [vilken soldat avses? Jmfr nr 52 Nils Sax i Kaakamo] och en ”Hust: Maria Jacob Kandojerf” finns mantalsförda i Övre Vojakkala 1701. Jacob Kandojerf skrevs till tremänning 1701 men kasserades och ersattes innan utmarsch 1702. Vid Ntå tgl 2 mars 1701 s. 93 förekommer Jakob Nilsson och Nils Nilssons ”hustur i Kandojerff” [ej namngivna men id med Ingrid och Maria ovan] angående fiskerättigheterna i sjön Kantojärvi. Fruarna var närvarande och uppgav att de fått rätt att slå sig ned vid sjön som nybyggare enl beslut i häradsrätten den 6 augusti 1687 [stadfäst av landshövdingen 5 mars 1688]. I nästa mål s. 93-94 omnämns hustru Ingrid Larsdotter i Kantojärvi. Ingrid [”Hust: Ingri” ovan] kunde visa att hennes man som nybyggare nedsatt sig vid sjön. Ingrids svärfader skall hetat Nils Josephsson [skriven som soldat 1660-1680-tal och deltog bl.a i Skånska kriget och i Stralsund. Josephssons hustru hette Margeta Pålsdotter enligt uppgift 1728 vid sonen Jakobs död]. Ur: Nedertorneå dödbok C:1 (bild 267): Den 1/11 1726 dör Nils Josephsson ”en gammal Soldat eller Erich Kandojerfs farfar i Öf:r Woikala. 120 åhr gammal såsom han sielf sagt. Modern Kerstin Pålsdotter”. Erik Kantojärvi var son till Jakob Nilsson Kantojärvi död 2 maj 1728, 73 år gammal. Kantojärvigårdarna [Kuppari] var rotebönder för Koppares rota. Se även Jakob Kandojerf bland tremänningarna. Nils Kandojerf finns som husbonde på Kantojärvi [Kuppari] från 1690 [mantalslängd 1689 saknas]. Från 1701 står hustrun Ingrid för hemmanet till 1717 och efterträds av sin måg Hans Samuelsson Lampinen från Juoksengi.

*

Enligt Ötå tgl 31 mars 1727 A1a:7 bild 1280 AD skall två bröder till Hans Samuelsson [gift med Margeta Nilsson i Övre Vojakkala, dotter till Nils Nilsson Kantojärvi och dennes hustru Ingrid Larsdotter] i Övre Vojakkala och Henrik Samuelsson [Lampinen] i Nedre Vojakkala, vid namn Jonas Samuelsson och Samuel Samuelsson ha utgått som soldater år 1700 respektive 1703. Jonas skall under sina omyndiga år uppfostrats av Hans Olofsson Lampinen på Pudas i Alkkula till dess han gick soldat. Vid tinget 1727 som handlade om en arvstvist där även alkkulaborna korpralen Per Jonasson Förstman, dennes broder Anders, modern Clara Henriksdotter och fadern Jöns [ska vara Jonas] Olofsson [Lampinen] omnämns. Rätten kunde inte avgöra ärendet så länge bevis inte kunnat frambringas ”huruvida merbe:de Jonas och Samuel Samuelssöner ännu kunna vara i lifvet eller ej”. Om Hans Samuelsson och brodern Henrik ”antingen af Regem:ts skrifvaren eller annorstädes gitte försee sig med tillförlitliga bevis at oftaber:de deras bröder uti fångenskapen blifvit döde” så skulle tingsrätten kunna avgöra ärendet. Oklart för vilka rotar Jonas och Samuel gick soldater. Hans Samuelsson dör som ”Hans Samuelsson Kandojerf” i Övre Vojakkala 20 september 1750, 75 år gammal och hans mor uppges ha varit Carin [svårt att uttyda] Henriksdotter [bör avse Clara Henriksdotter, ovan].

*

Notera att en Olof Nilsson från Kukkola värvas till kusk våren 1702 och skeppas från Torneå den 3 juni 1702 på Anders Plantings skuta och anländer till Stockholm den 7 juli. Kvitterar sin värvningspeng på 14 daler silvermynt med initialerna ”ONS” i Torneå den 3 juni 1702 [Länsräkenskaper verifikationer 1703 s. 1537 och 1539].

*

Den 5 augusti 1706 dagen innan de nya rekryterna utmarscherade 1706 offrar 31 nya rekryter vardera 30 öre till Nedertorneå kyrka. Bland dessa finns två rekryter som inte kunnat knytas till någon rota: Anders Persson i Pudas och Anders Jönsson i Björköh.

*

Sist i Kaakamo vid mantalsskrivningen 1707 finns ”Kt änckan h. Maria” och 1708 ”Kh. Maria Äncka igen finnes uthi Biörköhn hoos sonaden”.

*

Ntå tgl 6 mars 1709 s. 289: ”Sålldaten Hinrich Seehls hustru Margeta Olofsdotter i Wåijakala” kom för rätten sedan ”hennes man medelst sitt Breef af d: 1 Septemb:r 1708 Neumunda weedh Rijga Daterat”

uppdragit henne till understöd de 24 daler kopparmynt ”som på dess arf hoos dess [soldatens] faderbröder Hinrich och Erich Hinrichssöner [sedermera kaptensbostället Lagersholm och hemmanet Mäki] i Kifwiranda är inneståendes, ty anhöllt hon samma af dem må blifwa mächtig”. Dock menade de två farbröderna att ”Erich kåstat 2 Caroliner på Sehls Syster till dess begrafningh och Hinrich Hinrichsson inwende sig betalt 10 D:r 16 öre på ett kiorttell kläde till Sal: Mickel Hollm för Solldatens Syster, som i samma arf wore dehlachtigh”. Men då Hinrikssönerna inte kunde framlägga några bevis på sina invändningar och inventariet och delningsinstrumentet daterat 22 april 1697 ”klarligen gifwer weedh handen förbem:te Solldat för sin andehl 23 D:r 4 öre i arf wara tillfallit” beslutade rätten att Hinrikssönerna Erik och Hinrik skulle betala soldatens hustru vardera 11 daler, 18 öre kopparmynt i arv.

Om bröderna Erik och Henrik Henrikssöner är följande känt: Erik Henriksson gick soldat Strand för sin fars hemman i Kiviranta som tremänning 1676 och antogs som soldat vid ordinarie regementet 1678 fram till 1694 då han erhöll avsked ”förmedelst tårrwerk [torrvärk = smärtor, värk i leder, reumatism] orkar intet marchera, dertill Gammal, ty fährt han afskedh, tient 18 åhr, hafwer hemman”. ”Sålldaten Erich Hinrichsson i Kifwiranda” omnämns vid Torneå rådhusrätt 27 augusti och 1 september 1694 där han uppges ha hämtat några smörbyttor från Torpet åt Samuel Olofsson Käyräsvuopio. Henrik Henriksson mantalsförs på hemmanet 1679-1680 och från 1692 sedan han efterträtt den tredje brodern Jöns Henriksson som mantalsförs här 1681-1688. Denne Jöns var möjligen den icke namngivne brodern till Erik och Henrik i rättsakten ovan, dvs den bror som var far till soldaten Henrik Seehl.

Soldaten ”Seehl” har dock inte kunnat identifieras. Möjligen identisk med: ”Hendrich Jönss: i Ned:r Wåik.” som samtidigt med 11 soldater den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå för transport till Riga] skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka. En Henrik Jönsson i Nedre Vojakkala gifter sig 4 aug 1707 med pigan Margeta Olofsdotter i bidem.

*

”Hendrich Hinderss: i Korpik: skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Vem var han?

*

24 november 1708 döptes dottern Anna i Laivaniemi. Föräldrar: Sold Jöns Carlsson och Margeta Samuelsdotter. Vilken soldat avses?

*

Ntå tgl 28 januari 1710 s. 474: Omnämns ”Solldats Änkan hustru Elisabetta [senare i ärendet ”Lissbeta”] Andersdotter i Kiärsbäck om ett lån på ett par skäl korn som hon lånat ut till Nils Larsson i byn men aldrig fått tillbaka. Möjligen den Elisabeth Andersdotter som sedermera gifter sig med soldaten Johan Henriksson Örn [se Örn's rota nr 10].

*

Ntå tgl 29 januari 1710 s. 479: Nämndeman Johan Pedersson i Liakka [Faarinen rotehemman för nr 38 Grop i Liakka] uppvisade en uppgörelse mellan honom ”och dess syster son Pehr Nilsson” där Johan tillstod sig vara skyldig Per 70 daler kopparmynt ”hwar på han nu förrän Pehr Nilsson uthreeser till Solldat betahlar 15 daler kopparmynt och det öfriga tillstår Pehr Nilsson äfwen närwarande skall stå inne hoos sin moder broder till dess han will guudh heem kommer”. Med det var parterna nöjda. Har inte kunnat knytas till någon av de med namnet Per som utmarscherar 1710.

*

Den 24 juni 1710 föds ”Lijsbetha, Sold: Mats Simonssons” [ingen by] i Nedertorneå socken. Faddrar var Erik Persson, Nils Persson, Margeta Hindersdotter och Karin Jönsdotter. Vem av de utkommenderade soldaterna 1710 var soldaten Mats Simonsson?

*

Ntå tgl 12 mars 1712 s. 329: ”Solldaten Nills Strijk” inlämnade en förteckning över pengar som han krävde av sin svärfar Hans Henrikssons hemman [Taneli begr 3 dec 1711] i Vuono som nu var högt skuldsatt. Gården hade gått i konkurs och man skulle nu avvakta och se hur långt värdet och inventarierna räckte för att täcka skulderna i boet. Möjligen en föregångare till Per Persson Strijk som står för Strijks rota vid mönstringen i Gävle 19 juni 1712, se rote nr 13 i Vuono.

*

Ötå tgl 17 juli 1716 s. 577: Omnämns en ”Malin Hansdotter i Karunge” som var syster till Mickel Samuelsson Lakka i Helsingbyns hustru [Karin Hansdotter enl annan källa]. Malin skall under flyktens tid ha lämnat 6 skäl korn till Mickel i förvar. Mickel skulle nu återbörd det Malin lämnat hos honom ”till Uppehälle för hennes små barn som är en Soldats Encka”. Vem var hon änka efter?

*

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 44: Omnämns ”gl:a Såltdaten Nils Wallo [död 8 mars 1719] if:n Laifwaniemi [hade] testamenterat sin senare hustru Brita Andersdotter sin qvarlåtenskap effter dess dagar som testaments skriften af d. 20 Janu: 1719 och wittnes skrifter af d. 28 febru: 1720 vidare utwijsa och nu hennes stiuf son Johan Nilsson Canin [se denne] samma testament wille disputera och klandra” då Johan menade att han skulle ärva sin far snarare än styvmodern Brita ”den [Brita] uthan barn effter honom lemnat enkia”. Rätten gav Brita rätt att behålla det hon ärvt efter sin make. Vem var den gamle soldaten Nils Wallo?

*

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 36: I ett ärende där Isak Cemetsson i Nedre Vojakkala sökte få ”Hermaranta äng” under sitt hemman. Ängen skall av ålder ha lytt till hans hemman men pansatts under sista oårstiden och hamnat hos Christian Hansson i byn. Som vittne tog Isak in ”gl:a Såltdaten Mats Olsson Hörnä som skulle åhört dess farbroder uti sin döds stund för 24 åhr sedan” säga att ängen tillhörde Isaks hemman. Vem var soldaten Mats Olsson Hörnä?

*

Roteransakningen 1728 rote nr 73 Menlös Olof Kokkari [1695] nu Hans Kokkari [1728] i Nedre Vojakkala: Rotebonden Hans Kokkari kunde med attest intyga att en man från hemmanet Mats Olofsson blivit transporterad till en rota i Övertorneå socken. Identisk med Mats Olsson ovan?

*

Den 18 augusti 1729 dör Brita Olofsdotter ”Gl. Soldatens Jöns Olofsson Kårps änka i Korpikylä” 69 år gammal. Sannolikt identisk med Jöns Olofsson i Korpikylä omnämnd enligt Mossberg som soldat åren 1678-1683.

*

Ntå tgl 20 februari 1730 s. 340: Föravskedade soldaten Nils Menlös [se rote nr 73 i Nedre Vojakkala] uppges vara styvfar till drängen Per Andersson i Björkön som i sin tur var son till sin ”år 1713 eller 1714 afl. fader Såltdaten Anders Pärsson” vars änka Brita Andersdotter ”inkommit uti Nils Menlöses boo wid det hon sig med honom uti äktenskap begifwit”. Soldaten Anders Persson skall i sin tur ha varit son till ”Pär Wästo i Turtuila by af Öfwer Torneå Socken”. Vem var soldaten Anders Persson?

1 Topp
[Tallbom from 1757]
Säivis

Torp: Soldattorp finns uppfört 1727 då det brinner [se nedan].

Per Simonsson Topp
1695-1697

Antagen 1689. Avgått: 1697-03-00 Till: Kasserad. Uppges vid mönstring i Göteborg 1689 vara från Övre Raumo [Doktares rota], sjuk 1690-08-16. Mönstrad i Piteå 1694. Flyttas från Doktares rota nr 27 hit till rota nr 1 Topp 1695. Jöns Persson Giers som fram till 1695 stod soldat för rotan [antagen på Topps rota 1677 för sin syster hustru Malin i Säivis] trpt 1695 till rota nr 12 Giers i Överkalix vid kapten Niklas Girstrom kompani.

Kasserad i mars 1697 efter 8 tjänstgöringsår och bedömd som oduglig ort och gott med motiveringen "odugligh i Konungens tjenst" [Specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på "kneckter af Regementet" som i mars s:å kasserats som odugliga för vidare tjänst, Riksarkivets ämnessamlingar, M 432, RA].

Olof Olofsson Topp
[1700]-1706

Antagen senast innan utmarsch 1700. Avgått 1706 Till: Död. Slagen vid Fraustadt 3 februari 1706 [Likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706]. "Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ntå tgl 7 mars 1707 s. 493: Son till Olof Henriksson Kieri i Karungi [soldat Kieri för eget hemman i Karungi 1679-1690]. Gift med Margeta Henriksdotter. "Olof Hindersson Kieri i Karungi" mötte sin "sonahustru Margeta Henriksdotter i Säifwitz" om arv efter "sin framledne son Soldaten Olof Topp/.../så wijda bem:te hans son är Barnlöös aflidin".

Per Persson Topp
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Pehr Pehrsson Toppa i Säifwitz" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Topp
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. "Johan Håpp" uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmönstring Kalix kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Per Jönsson Topp

1712-1735

Antagen 1712. Mönstring 1712: 20 år infödd gift. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani. 1715: Lejd 1712 infödd 26 år gift kan läsa, i arrest i Norrtälje. 1719: 33 år Västerbottning gift 7 tj.-år. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1735: 49 år 23 tj.-år Wb gift, är gammal och bräcklig utaf sig, får avsked. Upptog 1727 ett ödehemman om 3/16 mantal i Kaakamo.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 220ff: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente i Norrtälje stad 30 maj 1715 anklagas soldaten "Tåpe wid Nampn" för åtskilliga stölder av sina kamrater. Döms den 27 juni 1715 till döden och benämns då "Pähr Johansson Tåpp". Benådad 26 juli 1715 till 9 gatlopp genom 300 man.

Krigsrätt Västerbottens regemente 14 augusti 1716 i Mjölby gästgivargård. Per Jönsson Tåpp hade under marsch lämnat sin division och hämtat lervatten i sin flaska men vattnet hade varit otjänligt varför han förbjöds att dricka det. Han drack ändå varpå löjtnanten Böckelman slog honom två gånger med sin piska. Topp ska ha varit uppstudsigt och i sin ilska hotat att skjuta löjtnanten. Bland vittnena fanns rustmästaren vid majorens kompani "Christian Halkou" [Hulkoff]. Topp dömdes till döden men benådades enligt beslut 7 september 1716 till tre gatlopp genom 300 man. Men innan straffet hunnit avtjänas hade Topp lyckats rymma vid midnatt den 25 september [han skulle enl plan ha stått sitt straff den 27 sept]. Han hade suttit i lås tillsammans med en annan arrestant Johan Glader [se honom] och lyckats krångla sig ur handbojorna, vilket Glader inte lyckats med då han hade större händer. Topp hade gått landsvägen till Linköping. Stulit en häst och ridit till Nyköping dit han kom 29 september där han greps av fiskalen. Topp dömdes på nytt till döden vilket skulle underställas Kungl. Majt. [Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, vol 51, Västerbottens regemente bild 68 och 74. Se även Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 240.] Där uppges att Topp den 7 september 1716 benådades till 5 gatlopp genom 300 man. För rymningen ur arresten dömdes han till döden men benådades på nytt enligt beslut den 22 december 1716 till 2 gatlopp genom 300 man.

Vid vårtinget 1727 Nedertorneå tingslag döms Per Topps hustru Kierstin Henriksdotter till för "wärdslösheet wid elldens utsläckande wid benämde dess mans Torpstäls Byggnad hwarigenom twänne huus kommit at afbrinna". [saköreslängd Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1727].

Ntå tgl 25 april 1734 s. 350: Per Topp är far till soldaten Henrik Persson Elg i Kaakamo [soldat Elg 1733-1740]. Elg var gift med Karin Johansdotter, dotter till Johan Partainen. Se även Ntå tgl 25, 27 och 31 oktober 1737.

"Per Jönsson Toppa" dör i Kaakamo i april 1777, 83 år gammal. Föräldrarna uppges ha varit Jöns Persson och hustrun Maria Johansdotter.

Not: Under 1715 ligger (åtminstone delar av) Västerbottens regemente i Norrtälje och när rustmästaren Erik Lodström vid Torneå kompani avancerar till förare i april 1715 finns noterat vid mönstringen (var den sker kan jag inte se) "istället wärfd samma tidh Christian Hullkow, är i Närr Tällje". I maj 1715 vet jag att återigen åtminstone delar av regementet befann sig i Norrtälje då det den 30 maj hölls krigsrättsförhör där med en soldat vid Torneå kompani som anklagades för åtskilliga stölder. Hösten 1716 befinner sig regementet i Östergötland (flera källor) där samme soldat anklagas för uppstudsighet mot befäl och då vid krigsrättsförhöret i Mjölby gästgivargård den 14 augusti 1716 kallas rustmästaren vid Torneå kompani "Christian Halkou" som vittne.

Christian eller Christiern Hulkoff [Hulchovius] föddes 1697 i Kangasala [nära Tammerfors] som son till hjälpprästen Johan Hulchovius [d. 1703] och dennes hustru Kristina Christiernsdotter Melartopaeus [d. ca 1699].

Efter föräldrarnas död synes Christian ha bott på mormoderns ryttarhemman Isoniemi i Kangasala och värvats till soldat 1710 innan han som sagt 1715 värvas till rustmästare vid Torneå kompani. Tjänstgör som sådan till den 8 juni 1721 då han blir rysk krigsfånge vid Umeå. Den 22 februari 1722 uppges i rullorna för Torneå kompani att den ur fångenskap hemkomna rustmästaren tar över rustmästarlönen för årets tio återstående månader. Året därpå har han avgått, gift sig med Brita Nilsson Pipping och flyttat till Korpikylä. Hans efterkommande släktingar fortfarande finns i området under släktnamnet Hulkoff.

2 Svan Säivis

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde". Rotebonden Mats Lappiniemi i Säivis närvarade vid tinget och uppgav att dess torpställshus nu var alldeles färdiga.

Korpral Henrik Nilsson Svan 1694-1706

Antagen 1694-06-19 Från: Soldat. Avgått 1706-02-13 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Mönstrad i Piteå 1694. 1695: Detta blifver en Corpralsrote för hvilken ställes Corpralen Hindrich Nilsson Swahn, som och här är utlejd. Mönstras avseende 1701 års löner som korpral under Majorens kompani i Praga vid Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

Mantalsförs som korpral i Säivis 1699.

Ntå tgl 27 juli 1700 s. 192: Staphan Staphansson [Niemi] i Säivis besvärande sig över att handelsman Johan Staphansson - som hade en skuldfordran på framlidne Hans Hanssons hemman [Leski rotehemman för Svans rota] i Säivis som han upptagit då det "kom i lägerwall och lutade till ödhe" - "hafwer på samma hemman nedsatt een der till aldeles oskyldh Corporalen Henrich Swahn" varför Staphan nu anhöll om att få inlösa hemmanet då han på sin hustrus sida var "närmaste bördingen till det hemmanet". Handelsmannens fordran på hemmanet skall ha uppgått till 165 daler 15 öre kopparmynt. Om Staphan ville lösa in hemmanet krävdes att han betalade handelsmannen hela skuldens belopp samt "alt hwad som är förbättrat på hemmanet sedan det antogs af Corporalen". Hemmanet skulle värderas innan nya beslut kunde tas.

"Död af Blesurer d: 13 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av övertelöjtnanten vid Västerbottens regemente Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Uppges vara avliden den 12 februari 1706 enligt likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Nedertorneå tingslag 5 mars 1707 s. 468: Korpralen Henrik Swaans änka hustru Juliana Gabrielsdotter i Säivis nämns i ett skuldärende som hon frikändes från.

”H. Juliana Corporal Swahns” upptas i Säivis i mantalslängden 1701. Änkan Juliana Gabrielsdotter i Säivis [”Corporalens Hendrich Nilsson Swans änka”] dog 6 mars 1729, 60 år gammal. Hennes mor hette Carin Larsdotter.

Korpral Ludvig Anundsson Svan
1706-1709

Antagen 1706-04-25 Avgått 1709-06-28 Till: Död, slagen vid Poltava. Från: Soldat för rote nr 19 Stenudd. ”Avan[cera]:t till Corpr och nr 2 Neder Tårneå R:N: d. 25 april 1706” [Defensionskommissionen EIII:230, 1706-1709 bild 4350].

Antog namnet Svan i samband med avancemanget. Hans hustru Ingridh Nilsson i ”Sällöhn” [hemman på Björkö] kvitterar i Torneå den 31 januari 1709 makens lön för år 1708 och den 14 april 1712 hans lön för tjänstgöringen år 1709. I mantalslängd Björkö 1708 finns antecknad under Hans Siähl [Sällö] ”ibid: h. Ingri Corporal. Swans”.

Korpralen Ludvig Anundsson Svan [tidigare soldat Stenudd på rote nr 19] var tillsammans med hustrun Ingrid Nilsson föräldrar till soldaten Nils Ludvigsson Storlamb [se denna] och dennes bror Johan Ludvigsson sedermera husbonde på Faarinen i Övre Raumo.

Per Olofsson Svan
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti s:å. I tjänst ännu vid mönstringen i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708. ”Soldaten Pehr Swahn” vid Västerbottens regemente erhåller generalmajor Lewenhaupts avskedspass den 15 juni 1708 och underhåll från Krigsmanshuset from den 10 juli 1708 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109]. Oklart om det rör denna soldat.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Pehr Olofsson i Säifwitz” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Per Svan
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Uppges vid mönstring av Lövångers kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmönstring Lövångers kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Mats Johansson Svan
1711-[1719]

Antagen 1711. 1712: 20 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd gift 25 år kan läsa. 1719: 33 år infödd gift 8 tj.-år. En ”Eliana Swahn” finns mantalsförd i Säivis 1713 med förutom henne själv en dotter och en knekthustru på gården.

Johan Johansson Svan
1720

Antagen 1720-01-00. Förflyttad till Soldat 74 Lunta 1720-01-01.

Korpral Per Nilsson Svan

1720-1735

Antagen 1720-01-01 Från: Soldat nr 74 Lunta. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 44 år 17 tj.-år Västerbottnings gift. 1735: 51 år 24 tj.-år Wb bonde gift, gammal och bräcklig utaf sig, får avsked.

Ntå tgl 8 mars 1721 s. 213: Förlikning mellan ”Bröderna Corporal Per Swahn och Mickel Kockoi i Öfwerwåickala”.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

3 Utter

[Bewäpnad from 1763]

Säivis-Lappjärv [Lappjäarvi]

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Nilsson Utter

1689-[1697]

Antagen 1689. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16 i Lappjerf. Piteå 1694. Rote 3 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Johan Utter, som här är utlejd och jembwähl för sig bygd huus.

Jöns Persson Utter

[1697]-1707

Antagen senast 1697. Avgått: 1707 Till: Avsked. Finns upptagen med hustru i Lappjärv i mtl 1697 som ”Jöns Persson Knecht”. Omtalas i Ntå tgl 3 mars 1705 s. 419: ”Soldaten Jöns Uppers hustru Anna Henriksdotter i Lappjerf”. Anna utkrävde av ”sin mans broder Henrich Persson i bidem” 50 daler 24 öre kopparmynt av makens arv. Jöns hade skrivit till henne och bett henne utkräva återstoden av arvet vilket visade sig vara 16 daler kopparmynt.

Understucken kapten Durietz och Kalix kompani, nr. 3 ”Jöns Utter afskiedat 1707” i rulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Bland de avskedade soldater som pga ”undfångna blesseurer och bräckeligheeter äre dimmitterade at begifwa sig till sine hemwister i landet”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707. Samtliga hade erhållit kungens avskedspass daterade Altranstädt den 31 januari 1707 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd. 12, vol 34]. Erhöll underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109]. Enligt annan uppgift årligt underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus from 7 augusti 1707. I längd över gratialister vid Majorens kompani upprättad 1730 uppges att han vara ”Död för 9 åhr sedan”. [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 174].

Mantalslängd Lappjärv: 1709: ”h. Anna Otter” ensam mantalsskriven, 1710: ”Gl Soldaten Jöns Otters hustru Almosehion”. Tycks ha varit gift två gånger. 1702 nämns i mtl i Lappjärv ”H. Karin Jöns Perssons” och en son. 1703 har ogifta Per Jönsson övertagit gården med en förälder mantalsskriven på gården.

”Död 1721” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:9 s. 281]. Ej återfunnen i dödbok Nedertorneå.

Nils Ersson Utter
1707-1708

Antagen 1707. Avgått: 4 mars 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäckes skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin.

”3. Nils Utter” död 4 mars 1708 enligt rulla daterad vinterkvarteret i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490]. Utter var därmed den enda av dem som skrevs ut 1707 som dog innan fälttåget mot Ryssland inleddes samma vår.

Rotan vakant 4 mars 1708-1710

Nils Utter
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 18 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 18 september 1710 [Arméns rullor 1710:9 mönstring i Reval den 24 september].

Johan Johansson Utter
1712-1728

Antagen 1712. 1712: 23 år infödd ogift. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 24 år, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 31 år infödd ogift 7 tj.-år. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1713 1715: Mönstring 1728: 40 år 16 tj.-år Wästerbottning gift, har skada på högra ögat af ett skätt och elliest en växt på strupen, får avsked.

4 Bjur
Lappjärv [Lappijärvi]

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Henrik Jönsson Bjur
1689-1707

Antagen 1689. Göteborg 1689 i Lövänger Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Flyttad från Lövängers kompani till rote 4 vid

roteringen 1695. 1695: Corpralen Nils Drake trpt till Corpralsrote nr 106 och Hindrich Biur blifver för roten ståendes.

”Afskiedat d. 31 Januarij 1707” enl rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Rotan ännu vakant vid mönstring dat Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheete”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och årligt underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Rotan vakant januari 1707-1708

Jöns Larsson Bjur
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

En ”Soldaten Jöns Biur ifrån Lappjerf”, begravs i Nedertorneå den 1 maj 1708. Sannolikt var han en nyskriven rekryt som efter sin tidiga död och innan utmarschen mot Riga ersattes på rotan av Jöns Larsson från Kiärsbäck som fick gå soldat för rotan.

”Jöns Larsson i Kiärsbeck” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Bjur
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani som ”Johan Biur” [Generalmöstring Lövängers kompani 1710]. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani som ”Jon Biuur”. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle” [Arméns rullor 1710:9].

Elias Eliasson Bjur
1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719-12-00 Till: Kasserad, enda bonde och sjuk. 1712: 34 år infödd gift. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 28 år gift kan läsa. 1719: "Elias Eldesson [sic!] Biur, denne såsom enda Bonde och dess uthan uti 3 åhr siukligh samt har suura Been, Casseras", 36 år infödd gift 8 tj.-år.

Ntå tgl 5 mars 1736 s. 301: En tvist mellan Per Henriksson i Pudas och Elias Eliasson Bjur ang äganderätten till Bjurs skattehemman [Kauppila] om ¼ mantal "i Lappijärvi" som Per Henriksson numera avlidna far Henrik Persson i livstiden innehaft. Bjur hade mottagit hemmanet i ett ganska vanhävdad tillstånd "förr mer än 15 år sedan" men med stor flit och bekostnad förbättrat samt hemmanets skulder betalat. Elias skulle bibehålla sitt hemman med hustru och barn.

Ntå tgl 2 november 1736 s. 342: Gift med Ella Persdotter, dotter till Per Jönsson i Seittenkari död 1712.

Ntå tgl 27 oktober 1737 s. 359: Elias Bjurs [i Lappijärvi] svåger Lars Persson i Mattila hade köpt Johan Nilsson Wargs hemman om 3/8 mantal i Seittenkaari [sedermera Tikka och Mäki]. Elias hustru hette Ella Persdotter [syster till Lars Persson] och var dotter till numera avlidne Per Jönsson son tidigare varit ägare av hemmanet i Seittenkaari. Lars i Mattila hade i augusti 1727 sålt hemmanet till Johan Nilsson Warg för 250 daler kopparmynt. Bjur ansåg att Ellas arvsandel aldrig tillfallit henne. Fadern Per Jönsson hade avlidit 1710 och Pers hustru hette Karin Larsdotter. Tillsammans hade de haft 3 söner och 6 döttrar. I ärendet omnämns även Lars och Ellas bror Per Persson. Elias anspråk avslogs.

Isak Johansson Bjur
1719-1728

Antagen 1719-12-00. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift. 1728: 34 år 8 tj.-år Västerbottning gift, är hufvudswag, får avsked.

5 Törnqvist
Kiärsbäck

För rotehemmanet Pekula på Törnqvists rote nr 5 i Ntå står i roteransakningen 1728: Gården öde 1719-1722 "orsaken der till att 2:ne huusbönder å raad blifwit skrefne till soldater" [se Nils Jönsson nedan och efterträdaren på Pekula Johan Josephsson som 1711 blev soldat Ekorn på rote nr 88].

Johan Persson Törnqvist
1691-1697

Antagen 1691. Avgått 1697. Till: Död. Piteå 1694 i Neder Raumo. Rote 5 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten Johan Öhman trpt till Kapten Girströms [Kalix] Komp. och i dess ställe hit trpt Johan Törnqvist från rote 37 [Nedre Raumo]. Bror till soldaten Anders Persson Frisk på rote nr 90 i Koivukylä, Övertorneå socken och möjligen son till husbonden på Mikonanti Per Mickelsson, rotebonde för Frisk rota [se roteransakningen 1728].

Ntå tgl 29 mars 1697 s. 504: Soldaten Anders Frisk från Övertorneå besvärar sig över att "enär hans broder soldaten Johan Törnqwist i denna wintter igenom döden afgick hoos Nils Jönsson i Nederraumo som war hans legokarl", hade Johan efterlämnat sig några varor som Nils inte ville lämna ifrån sig. Johan hade legat sjuk hos Nils i 14 dagar och Nils hade också bekostat begravningen.

Nils Jönsson Törnqvist
[1698]-1702

Antagen senast 1698: Avgått 1702 till. Död. Mtl 1698 Kiärsbäck Sold. Nils Jönsson. Husbonde med hustrun Malin på Pekula hemman i Kiärsbäck rotehemman för Törnqvists rota. En dotter finns mantalsskriven på gården tills med modern Malin 1701 ”H: Malin Nils Jönssons”. ”Soldaten Nils Törnqwist” omnämns i Ntå tgl 28 mars 1699 s. 490 i ett ärende avs en person i Kiärsbäck där Nils kallades som vittne.

Mantalsförs som soldat i Kiärsbäck 1699.

”5. Nils Törnqwist död in sept. 1702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Thomas Törnqvist

[1704]

Antagen 1704. Finns upptagen i rullan över de som skulle skeppas från hamnen i Ratan till Danzig och Elbing den 8 juni 1704 som ”5. Thomas Tornqwist” men inte återfunnen senare. Sannolikt ersatt någon av de sista dagarna innan avfärd av Olof Törnqvist nedan.

Olof Törnqvist

[1704]-1706

Ersatte sannolikt Thomas Törnqvist [ovan] innan utskeppningen till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1706 Till: Död pga skador han ådragit sig under slaget vid Fraustadt den 3 februari 1706. ”5. Oloff Törnqvist död af Blesurer d: 13 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död 12 februari 1706. Likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Nils Olofsson Törnqvist

1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Nils Olofsson i Nickala” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Törnqvist

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Lövängers kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle” [Arméns rullor 1710:9].

Lars Nilsson Törnqvist

1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: 20 år infödd ogift sjuk. 1713 1715: Lejd 1711 infödd 25 år ogift. 1719: 33 år Wästerbottning ogift 8 tj.-år. 1728: 43 år 18 tj.-år Wb gift, är genomsjuklig efter intygan, så att han ej förmår marschera, får avsked. Död i Nikkala som "afskiedade soldaten" Lars Nilsson, drunknade den 4 maj 1730, 46 år gammal. Modern hette Margeta Henriksdotter.

Dömdes av Ntå tgl 13 oktober 1729 s. 435 att han kommande vår skulle "gärda och häfda de 5 Capland åker af Törnqwists Rotes Torpställsjord, som han uti wahnhäfd till den nu förtiden warande såldaten Pär Törnqwist [soldat Törnqvist 1729-1735] lämnat men själf uti behörigt tillstånd emottagit".

I restuppbörds längden för år 1730 uppges [Länsräkenskaper verifikation, Västerbotten 1731, s. 1349]: "Kiärsbäck Förafskiedade Soldaten Lars Törnqwist – intygades wara afleden och efter sig lämnat hustru och små barn uti ett ganska utfattigt tillstånd, så at efter nämndens föregifwande ingen tillgång för denna rest wara skall".

6 Enqvist Kiärsbäck

Soldattorp: Ntå tgl 7 mars 1711 s. 77: Här framgår det att rotebönderna för denna rota Henrik Larsson Parviainen och Per Nilsson [Joki] i Kiärsbäck hade sitt "Knektetorp järfwenmaa benämbd"... "hwilket dee köpt af frambl. prophossen och Färjekarlen Hinrich Jakobsson som uppbrukat och bodt på ber:de torp". Marken hade de köpt för 25 daler kopparmynt. Hans Olofsson i Kiärsbäck menade att han hade börsrätt till marken men då rätten konstaterade att Hans inte ägde ngt skattehemman "uthan allenast ett nyrögt torp" så ägde han ingen "bysrätt och fast mindre har att säija om byssens allmenningmark emot byssens ord:e skattebönder". Soldattorpet låg således på byns samfällda mark "hwar å nu knechte hustrun effter Reglementets inneholl sittande och boende är". Hans Olofssons anspråk på marken och torpstället avslogs därmed.

Henrik Jakobsson omnämns i mantalslängden 1685 som knekt med knekthustru på gården, 1 inhyses och 2 gamla allmosehjon. 1687 kallas han "Hindrich Jacobsson Knecht". 1692: "H. Barbro Hind Jakobs" med en dotter på gården, 1694-1696: "hust. Barbro Hindrich Jacobs" på gården.

Vid roterannsakingen 1728 noteras att ett av rotehemmanen för nr 10 Örns rote i Kiärsbäck vid roteringen 1695 innehafte av "hustro Barbro, Hindrik Jakobssons nybygge". Nybygget uppges inte ha varit upptaget i jordeboken men varit taxerad till 1/32 mantal. Nu 1728 var "bebygdt der på Enqwists och Giäddas Torphställen".

Hans Ersson Enqvist 1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat i Laivaniemi vid kompletteringen 1695 "in february et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om var han var mantalsskriven [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. "Legd af Thomas Tomsson i Laifwanemj" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikation 1695 s. 771]. Vid roteringen 1695: Corpral Johan Olofsson Elf trpt till rote 47 [i Laivajärvi], Jean Lensman transporterades till Giströms [Kalix] komp. Hans Enquist hit från rota nr 45 [Viks rota i Laivaniemi].

Omnämns som soldat Hans Enqvist i Kiärsbäck i ting juni 1699. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Anders Nilsson Enqvist

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Ntå tgl 8 mars 1712 s. 311: "Nills Perssons änka i Kiärsbäck hustru Brita Erichsdotter" begär att "Lars Pålssons dotter i Kukkola Agneta Larsdotter" skulle återlämna till Brita "dee 40 daler kopparmynt som hennes [Britas] son Anders Nillsson henne Anno 1710 gifwit om winteren i fästninge gåfwor modren owitterligen". Brita krävde pengarna tillbaka då Anders "nu där uthe Sålldat warande, död blifwit". Dock kunde rätten bevisa äktenskapslöftet "igenom Sålldatens egen skrifwelse till sin moder daterat Stäckhollm d: 25 Majj 1710 att han ber:de Penningar Agneta Larsdotter på Ächtenskaps handell gifwit hafwer i föllie hwar af hon sig till honom ährl:n och wäll förhollit så länge han lefde". Därför fann rätten det skäligt att Anna fick behålla sina fästningsgåvor.

Ntå tgl 14 februari 1729 s. 364: Henrik Parviainen i Kiärsbäck mot sin granne Per Nilsson [Joki] angående 3 riksdaler Specie och 6 dalers plåt som Parviainen å Per Nilsson [står felaktigt Persson] "eller des moders, hustru Brita Eriksdotters, wägnar år 1710 till en såldat Enqwist wid namn" avlevererat enligt ett kvitto daterat 2 april 1710. Nu krävde Parviainen dessa pengar åter av Per Nilsson. Ärendet hade dock avgjorts av en tidigare dom vid tinget där Per förnöjt Parviainen med det som återstod av skulden varför ärendet ansågs reglerat och klart.

Erik Nilsson Enqvist

1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719-12-00 Till: Utbytt. 1712: 40 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd gift 40 år kan läsa. 1719: 48 år Wästerbottning gift 8 tj.-år. enda bonde.

Nils Hinderson Enqvist

1719-1742

Antagen 1719-12-00. Avgått 1742-09-16 Till: Död på Flottan. 1719: 20 år infödd ogift. 1728: 29 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 36 år 16 tj.-år Wb gift. 1739: 40 år 20 tj.-år wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 16 september. Soldaten Nils Henriksson Enqvists hustru Ella Jönsdotter i Nikkala dör 24 augusti 1729, 45 år gammal.

Ntå tgl 9 april 1733 s. 443: "Förafskiedade sldaten Nills Örn" hade fått tillstånd att uppta ett tunnland åker och lite äng på mark kallad "Cockonjämkä" som tillhörde Östen Nilsson hemman i Kiärsbäck. Överenskommelsen var att marken skulle återgå till hemmanet vid Örns död. Dock nyttjades dessa marker nu av Örns måg soldaten Nils Enkvist [se denne] som dennes "Sålldatetorpställsjord" som han tidigare saknat.

7 Hjort

Kiärsbäck

Johan Matsson Hjort

1689-[1702]

Antagen 1689 i Laivajärvi. Avgången okänt men senast 1702. Göteborg 1689 i Lövwånger Kompani i Laifwaiarf. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm

1690-09-22. Piteå 1694. Rote 7 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Johan Hiort trpt ifrån rote 47 i Laivajärvi.

Olof Hjort

[1702]

Antagen senast 1702. Avgått 1702 Till: Död. ”7. Oluf Hiorth Dödh 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Nils Olofsson Hjort

1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”Nils Olofsson Jort” skänker den 15 maj 1704 [samtidigt som Per Nilsson Klockare, se rote nr 35 och Olof Boman, se rote nr 61] 1 daler kopparmynt 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Den 12 augusti 1704 bokförs i Nedertorneå kyrkoräkenskaper: ”Soldaten Nils Olofsson sändt från Elbing:n” 1 daler kopparmynt 28 öre till Nedertorneå kyrka. [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nå tgl 8 mars 1711 s. 87: Soldaten [ej namngiven] Orädds [se rote nr 111 i Korpikylä] hustru Margeta Erikdotter i Raumo kräver Henrik Mansikka i bitem på 9 daler kopparmynt ”för solldaten Nils Olofsson Hiort efter den assignation [anvisning] han skall ifrån Posen i Posten och Polen uthgifwit d: 4 April 1707 som han af Orädd skall tillåns tagit”. Med andra ord: Hjort lånade 9 daler av Orädd i Posen och dessa 9 daler skulle enligt Hiorts assignation utbetalas till Orädds hustru av Mansikka av de pengar som Hjort deponerat hos Mansikka innan han utgick på tåg. Mansikka uppgav ”att han hoos sig ännu innehade 12 daler kopparmynt af Hiort hoos honom weed uthmarscen deponerade och insatte penningar”. Mansikka och rätten betvivlade dock assignationens äkthet då den var skriven av okänd hand och utan undertecknande av vittnen och att Hjorts namn skrivits av samma hand. Rätten kunde ”intet sig förtroo på een sådan zedell” varför Margetas anspråk inte accepterades. Varför Hjort lämnade pengar hos just Mansikka framgår ej. Mansikka hemman i Nedre Raumo var rotehemman för rote nr 37 Kiöpman.

Moses Hjort

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nils Olsson Hjort

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. En hustru Margeta och Nils Olsson finns på Mustaparta hemman i Kiärsbäck bl.a 1712 och 1713. Nils Olofsson Mustaparta dör 30 mars 1740, 54 år gammal.

Anders Persson Hjort

1713-1714

Antagen 1713. En av de nya rekryter som omgående kommenderas på flottan. Avgått 1714-08-00 Till: Fångnen av ryssen vid Hangö udd i augusti 1714. 1713: 27 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant augusti 1714- juni 1718

Olof Ersson Hjort
1718-1728

Antagen 1718-06-25. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 34 år 11 tj.-år Wästerbottning gift, har rosen uti bägge benen och är elliest siuklig, får avsked.

Nå tgl 8 mars 1721 s. 213: ”Såldaten Olof Jort” och kvinnspersonen Anna Nilsson i Lappjärvi haft samlag och Anna fött en son för 9 veckor sedan [en son Olof i Kiärsbäck döpt 14 januari 1721 enl dopboken]. Soldaten nekade till att han var barnets far. Rätten dömde ”Olof Hjort” till 40 mark silvermynt och att betala barnets uppehälle årligen med 6 daler kopparmynt. Anna dömdes till 20 mark silvermynt. Om de inte kunde betala böter skulle Olof straffas med gatulopp och hon skulle slita ris.

Dömd av Torneå rådhusrätt 11 september 1721 bild 2060 för grov misshandel av en flykting från Tavastehus län Mathias Porten, till 3 gatlopp genom 100 man. Hjort skall först med knytnävarna ha misshandlat mannen och därefter med ”een utdragen och blåttat Bajonette” piskat och slagit flyktingen ”böner oachtad” med full kraft åtskilliga gånger.

Nå tgl 15 oktober 1729 s. 458: Olof Ersson Hjort anklagades återigen för att ha avlat barn med Anna Nilsson i Kiärsbäck 1721.

8 Gädda
[Giers from 1757]
Kiärsbäck

Vid roterannsakingen 1728 noterades att ett av rotehemmanen för nr 10 Örn's rote i Kiärsbäck vid roteringen 1695 innehafte av ”hustro Barbro, Hindrik Jakobssons nybygge”. Nybygget var inte upptaget i jordeboken men varit taxerad till 1/32 mantal. Nu 1728 var ”bebygdt der på Enqwists och Gäddas Torphställen”.

Anders Nilsson Gädda
1689-1706

Antagen 1689 i Laivjärvi. Avgått 3 februari 1706 Till: Död. Slagen vid Fraustadt. Göteborg 1689 i Lövänger Kompani. Sjuk 1690-05-15. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrode Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 8 vid roteringen 1695: Denna roten har fuller Hindrich Kurck men som han transporterats till Girströms [Kalix] Kompani, så ställes Anders Gädda trpt ifrån Laifwajerf.

Nå tgl 25 november 1692 s. 501: ”Soldaten Anders Nilsson i Laifwajerf” döms till 40 mark silvermynt för lägersmål med kånan Margeta Jönsdotter i Kaakama”. Konan hade tidigare dömts för ett annat lägersmål och dömdes till dubbla böter.

”Anders Gieddas hustru i Kiersbäck” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka juldagen 1703 [Länsräkenskaper, verifikationer 1703 s. 624]. Not: I kyrkoräkenskaperna för Nedertorneå kyrka står 1703 att ”Anders Gieddas h. i Laifwajärf” skänker 15 öre [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

”Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Per Larsson Gädda
1706-1709

Antagen 1706. Avgått 1709 Till: Fången vid Perevoljotno. 1722: Avsked efter 13 år i rysk fångenskap. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. I tjänst vid mönstringen i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708. Tillfångatagen vid kapitulationen i Perevoljotno i juli 1709. Hemkom våren 1722. Död 1736.

”Per Gädda af Majo: Comp: N:o 3, är 50 åhr, fången wid Niper [Perevoljotno vid floden Dnjepr], tient 16 åhr” enligt ”Förteckningh uppå dhe uthur Ryssland uti Åbo nu befintelige Swenske” daterad Åbo den 19 april 1722. Totalt 700 man officerare och gemena soldater [fyra gemena från Västerbottens regemente] huvudsakligen tillfångatagna vid Poltava och Perevoljotno 1709 vilka ”medh första här ifrån Åbo till Stockholm afgå lära” [Krigskollegii brevböcker Ec:86 1722, s. 4385, bild 2349].

”Pehr Gedda” finns även upptagen i en förteckning över officerare och gemena ”hwilka uppå Örlogz Fregatten Anklam ifrån Åbo afgången och d. 24 Maj 1722 till Stockholm ankombne äro under Capitainens H:r Johan Petræij Commando” [Krigskollegii brevböcker Ec:86 1722 s. 4519, bild 2418]. Enligt en skrift på s. 4445, bild 2380 framgår att de soldater som dagligen hemkom ur fångenskapen tilldelades härbärge i baracker på Skeppsholmen till dess att de kunde vidaretransporteras till sina hemvisten. Gädda var en av tre gemena soldater vid Västerbottens regemente som ankom till Stockholm från Åbo den 24 maj 1722. Med fanns även fältväbeln vid samma regemente och Livkompaniet [Luleå] Otto Georg Careel. Totalt ombord på Anklam ankom från Åbo till Stockholm den 24 maj 19 högre officerare, 57 gemena soldater, 35 fruar och 36 barn.

”Soldat Pehr Giädda af Maj. Comp, 50 år 17 tj.-år född i Torneå blesserad i högra foten och handen lahm får underhåll vid Regimentet” enligt ”Rulla Uppå thet manskap som tijd efter annan efter slutad fred med Ryssland utur Ryska fångenskapet hemkommit” [Krigshandlingar Stora nordiska kriget: Krigsfångar 14B:2 s. 77ff Västerbottens regemente].

Soldaten ”Petter Gädda” erhöll avsked den 25 maj 1722 och fick underhållsbrev dat 2 juni 1722 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:27 s. 162].

Soldat ”Petter Giedda” erhöll underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus from 2 juni 1722. I längd över gratialister majorens kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist sitt Underhålds bref samt Pastorens attest. Fått till dato sitt riktiga gratial, är 54 åhr gammal, äger intet annat till sin föda” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 177].

En Per Larsson Gäddas och hustrun Anna Nilsdotters son Lars dör i Nikkala den 26 augusti 1726 7 ½ veckor gammal. Gädda var son till Lars Mickelsson Aava och Karin Persdotter i Kiärsbäck och hade bl.a två systrar, en Karin död 1733, 54 år gammal och Anna gift med Henrik Aava. Ang Lars Mickelssons tillträde till Aava hemman i Kiärsbäck på 1680-talet efter att en tidigare son på hemmanet Joseph Johansson gått soldat för hemmanet 1676 och avlidit i Göteborg 1689 och hur Mickelsson tagit hand om soldatens gamle far "Gubben" [ägaren av hemmanet och kort tid efteråt död] och gubbens två döttrar och en "wanwettig son", se Ntå tgl 1 mars 1705 s. 397 och 401.

Ntå tgl 13 februari 1729 s. 356: Ingavs en förlikningskrift mellan "Pär Larsson Gädda och Henrik Awa ifrån Kiersbäck". Henrik [Henriksson] Aava [hemmanet Aava var tillika rotehemman för Gäddas rota] var Gäddas "swåger" och nuvarande innehavare av hemmanet och det handlade om ett kontrakt mellan parterna om arvet efter avlidne Lars Aava som Gädda och Henrik upprättat den 13 februari 1729 och som citeras i sin helhet vid tinget. I en tidigare uppgörelse mellan parterna som upprättades den 12 januari 1723 skulle Henrik Aava uppbyta 3 skälsland åker "till nyttjande för mig i min lifstid" vilket han inte gjort varför Gädda tvingats lagsöka Aava. Den nya uppgörelsen innebar att Aava istället skulle ge Gädda 15 daler kopparmynt vid nästa midsommar. Gädda tilläts dessutom sälja alla de hus som han själv uppsatt och få nyttja dem i sin och hustruns livstid. Dessutom skulle Gädda få skörda ett åkerstycke "Ulitaipära". Husen och åkern skulle efter Gäddas och hustruns död tillfalla Aavas hemman.

Ntå tgl 1 maj 1734 s. 433: Angående en skuldfordran för inköpta varor åren 1707-1718 [totalt saldo 1734 på 314 daler kopparmynt] framlagd av borgaren Israel Rechar mot "afl. Lars Nilssons i Kjärsbäck [kallas Mickelsson senare i ärendet] efterlätne barn och arfwingar, sonen Pär Gjädde och dottern Anna gift med Henrik Awa ifrån ben:de by". Borgaren krävde att Per Gädda och Henrik Aava skulle reglera skulden efter dess far och svärfar. Per och Henrik sa sig inte ha någon möjlighet att betala Mickelssons skulder.

"Pehr Giedda dödt d: 29 Augusti 1736" enl "Förteckning uppå de Gratialister wid Wästerbottns Infanterie Regemente som sedan 1735 åhrs början till 1736 åhrs slut, genom döden afgangne äro" [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret EIXc:1 1733-1739].

Per Larsson Gädda "*en gammal afskiedad soldat ifrån Nickala*" dog 29 augusti 1736, 61 år gammal. Hans mor hette Karin Pärsdotter [Död och begravningsbok, Nedertorneå C:1, 1707-1739, bild 288].

Ntå tgl 18 oktober 1737 s. 310: Beslutas att Per Larsson Gäddas änka Anna Nilsdotter skulle återlämna den mark som Gädda år 1723 med sin svåger Henrik Awa överenskommit att Gädda skulle få nyttja så länge han levde: "Nassakanwainio" 3 skälsland åker, "Kartetåja" om 15 ruckor hö samt "Wittanso" om två kors vinterfoder. Gädda uppges ha avlidit barnlös [1736] och testamenterat all sin egendom till hustrun Anna Nilsdotter i ett testamente daterat 4 september 1727. Det noterades även att "det skall Giädde på byssens utmark icke långt efter sista fredsslutet såsom en afskiedad Sålldat kommit at nedersättia sig på Nickala bys utmark" och att han som rättmätig arvtagare till Avas hemman fått en del ägor som nu alltså skulle återgå till Avas hemman.

Lars Gädda

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nils Matsson Gädda

1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt, enda bonde och utbytt sig. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk. Rymd 1714-09-18 i Umeå inställd 1714-10-30. 1715: Lejd 1711 26 år infödd ogift. 1719: 34 år gift 8 tj.-år.

9 Hara

[Hast from 1757]

Kiärsbäck

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Johan Jakobsson Hara

1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694 lagskriven. Rote 9 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Johan Jakobsson Hara som är både soldat och bonde [Lahti i Kiärsbäck]. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 22 mars 1694 s. 523: Jakob Jakobsson i Kiärsbäck son Johan Jakobsson ville köra fadern, hustrun dess styvmor från gården och farit fram mot dem med ”otydelige ordh”. Två gånger skall sonen ha lämnat hemmanet ”och gifwit det diefwulen i wäldh, gifwit sin fader många öknampn och att han borde sättias till bandhundh uthi kiädior för portten, kallandes sin stiufermoder diefwul och hoora”. Johan nekade och ville gärna ha sin far på hemmanet men inte styvmodern som var argsint och ogudaktig i sitt leverne. Med henne kunde han inte förenas. Rätten fann att Johan gick soldat för sin mors börd varför fadern och styvmodern skulle lämna gården. Fadern Jakob ”hafwer 3 T:r åhrligen af Krigsmanshuuset i sin lifstidh att uppehålla sigh medh”. Johan var omvitnat lugn varför styvmodern ansågs skyldig till osämjan dem emellan.

”Soldaten Johan Jakobsson” i Kiärsbäck nämns i Ntå tgl 30 mars 1699 s. 503. Hans syster Brita Jakobsdotter gjorde tillsammans med sina systrar anspråk på arv sedan brodern Johan övertagit familjens hemman i Kiärsbäck. Johan hävdade dock att gården haft större skulder än det var värt vilket länsman Sigfrid Jöransson kunde intyga. Pappan skall ha hetat Jakob Jakobsson och han skall inte ha varit mäktig att förestå hemmanet varför sonen drivit honom därifrån. Då gården varit skuldsatt och att soldaten ännu hade att kräva 50 daler i soldatlega som han aldrig fått från hemmanet konstaterade rätten att det inte fanns något för systrarna att ärva.

”Soldaten Johan Hara” skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Jöran Thomasson Hara

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ntå tgl 12 mars 1712 s. 331: "Sålldatens Jöran Tomassons Enkas besvär öfwer sina Rotebönder i Kiärsbäck Tollfman Per Persson, Nills Andersson, Nills Nillsson och Mickel Larsson" för penningar som de lovat - utöver den ordinarie legan till hennes man - samt resterande torpställspenningar. Ärendet behövde utredas vidare.

Nils Nilsson Hara
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Enligt uppgift i 1719 års rulla "utbytt emot Hans Jönss: in Martij 714 hwileken dött d: 15 Januarij 1718 och Rotan åter ersatt medh ofwanrörda Nills Nillsson d: 4 Januarij 1719 som sedermera dött d: 5 Martij samma åhr. Rotan vacant. Bör ersättjas"

Hans Jönsson Hara
1714-1718

Antagen mars 1714. Avgått 1718-01-15 Till: Död. 1715: 19 år ogift Wästerbottning kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant 1718-01-15-1719-01-04

Nils Nilsson Hara
1719

Antagen 1719-01-04 Avgått 1719-03-05 Till: Död. Återkom på rotan 1719, se Nils Nilsson Hara ovan.

Rotan vakant 1719-03-05-1720-01-00.

Henrik Thomasson Hara
1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 29 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 36 år 16 tj.-år Wb gift. är ofärdig uti högra handen, får avsked. Avskedade soldaten Henrik Thomasson Hara i Nikkala dör 27 januari 1764, 76 år gammal. Fadern var Thomas Gabrielsson, moder Anna Hindersdotter. Modern Anna Hindersdotter i Nikkala dör 30/11 1737 84 år gammal. Haras hustru Carin Jönsdotter dör 7/4 1743, 63 år. Hennes mor hette Carin Hansdotter. Gamla soldaten Henrik Thomasson Haras son Josep dör 1747 och modern uppges då heta Sophia Josepsdotter.

10 Örn
[Järnberg from 1757]
Kiärsbäck-Vuono

Vid roterannsaktionen 1728 noterades att ett av rotehemmanen för nr 10 Örns rote i Kiärsbäck vid roteringen 1695 innehafis av "hustru Barbro, Hindrik Jakobssons nybygge". Nybygget var inte upptaget i jordeboken men varit taxerad till 1/32 mantal. Nu 1728 var "bebygdt der på Enqwists och Giäddas Torphställen".

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde". Rotebonden nämndeman Nils Östensson i Kiärsbäck närvarade vid tinget och uppgav att dess torpställshus nu var alldeles färdiga.

Nils Larsson Örn
1677-[1700]

Antagen 1677-05-12. Avgått senast före utmarsch år 1700 Till: Avsked. Stockholm på Rännarbanan 1677-05-12 i Lövvånger Kompani. Soldat vid Flottesqvadern o Kaptan Arvid von Grabben Kompani i Dalarö 1677-06-04. Sjuk Large 1678-07-11. Sjuk Åhus 1678-11-07. Ystad 1679 i Kalix Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani o Kiärsbäck. Piteå 1694. Rote 10 vid roteringen 1695: Niuter boskapspeng 1679--1680--1681--1682. Denna rote har ingen soldat mera än Nils Larsson Örn, ty blifver han för rotan ståendes.

Ntå tgl 31 mars 1697 s. 524: Östen Nilsson i Kiärsbäck anklagar dess granne Lars Mickelsson för stöld av ett lass hö. Som vittne framträdde soldaten Nils Larsson i Kiärsbäck. Nils hade kört hö från ladan varför han kunde se att delar av höet försvunnit.

I mantalslängd 1701 i Kiärsbäck finns "h. Kirstin Nils Öhrns" ensam mantalsförd. I mantalslängden 1702 finns ingen mantalsförd. Det året noteras: "H. Kirstin Nils Öhrns ett almosehion". Nils Öhrn deltog inte vid utmarschen år 1700 utan hade vid det laget ersatts av Lars Örn [nedan]. I mantalslängden 1704 i Kiärsbäck omnämns "ibid: uthi ett pörte i skogen gl. Sold: Nils Öhrn" med en hustru och ett syskon bokfört i pörtet.

Ntå tgl 9 april 1733 s. 443: "Förafskiedade sldaten Nills Örn" hade fått tillstånd att uppta ett tunnland åker och lite äng på mark kallad "Cockonjäkä" som tillhörde Östen Nilsson hemman i Kiärsbäck. Överenskommelsen var att marken skulle återgå till hemmanet vid Örns död. Dock nyttjades dessa marker nu av Örns måg soldaten Nils Enkvist [se denne] som dennes "Såldatetorpställsjord".

Lars Örn
[1700]-1701

Antagen senast före utmarsch från Torneå i januari 1700 eller möjligen anslutit till kompaniet innan överskeppningen från Karlskrona till Reval i maj 1701. Avgått 1701 Till: Död. "Lars Örn död in Novemb: 1701" enl vakansrulla [Lövvångers kompani] över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Nils Henriksson Örn
1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 4 mars 1703 s. 724: Nils Henriksson i Kiärsbäck kom inför rätten och erkände att han rått Lussia Eriksdotter i Kiärsbäck med barn och dömdes till 40 mark silvermynt i böter och en söndag uppenbar kyrkoplikt. Då Lussia nyligen fött barnet uppsköts domen mot henne till nästa ting. Dock noterades att hon angav Nils som barnets far men att han aldrig lovat henne något äktenskap.

Ntå tgl 30 juli 1703 s. 783: Länsmannen anger "huruledes Lussia Erichsdotter i Kiersbäck" för lönskaläge och för att hon pga fött ett barn som numera hade avlidit. Lussia angav Nils Henriksson i

Kiärsbäck som barnets far och sade att hon aldrig haft umgänge med någon annan. Lussia dömdes till 20 mark silvermynt och en söndag uppenbar kyrkoplikt. ”Bemelte Nils Hindersson är nyligen medh Marchen uthgången, hwilken och tillförne widh nästförledet Tingh plichtat för detta lägersmåhl”.

Soldaten Nils Henriksson Örn var son till Henrik Olofsson och dennes hustru Anna på Mustaparta hemman i Kiärsbäck och bror till Johan Henriksson Örn nedan som gick soldat sedan den tredje brodern Henrik rymt vid rekryteringen.

Ntå tgl 28 juli 1704 s. 974: Beklagat sig ”en soldats hustru Lissbeta Erichsdotter i Kiersbäck uthöfwer sin swärmoder hustru Anna Henrich Olofssons dersammanstädes” över en ko som hon ville ha från hemmanet [Mustaparta] ”till sitt barns uppehälle, effter dess man, son i gården, är för samma hemmans Rota [Örn] utgången till Soldat”. Hon krävde även 3 daler kopparmynt som Anna var skyldig henne. Anna lovade att ge henne kon så länge hon använde den till barnets föda och nytta. Anna utlovade att ge henne kon och de tre dalerna gavs och de stadsfäste detta med en handskakning. Lisbeta beklagade sig även över att hon inte fick njuta torpstället eller torpställspenningarna i vilket ärende hon uppmanades söka sin rätt på annat håll.

Per Örn

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmönstring Kalix kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Vid sockenstämman i Nedertorneå i mars 1710 uppges att socknens klockare Elias Henriksson skrivits till soldat för denna rota ”Nils Östenssons Rotha uti Kiärsbäck”. Kyrkoherden, kyrkvärdarna, sexmännen och ”de äldsta” i församlingen menade dock att Elias gjort ett utmärkt arbete som klockare och kunde skriva, sjunga och var en ”beskiedelig och vigilant man”. Man enades om att skriva ett brev till landshövdingen och begära att ”Sochneklockaren må slippa lös ifrån soldatesquen”. Han bedömdes vara en för församlingen ”omistelig karl”. En begäran som tydligen godkändes.

Ntå tgl 7 mars 1711 s. 79: Rotebonden för Öorns rota, Nils Östensson i Kiärsbäck, besvärades sig över ”sin förra Solldats hustru Elisabetha Eriks dotter [se Lisbeta ovan], som skall hon effter förordningen eij wederbörligen till den senare Solldats hustrun [ej namngiven] sig ifrån sått torpstället förleden währas [våren 1710] påståendes fördenskull att hon på den hendelse må såå nu i währ samma torpställe”. Under våren 1710 hade Nils Östensson haft syn ”på Torpstället då det befunnos som tolfman Pehr Pehrsson i Kiärsbäck intygar och berättar, warit besådt, oansedt något ogräas jempte säden opkommit”. Rätten kunde således inte döma hustru Elisabeth att behöva så torpets mark ytterligare en gång. Hon friades ”och den andra Saldats hustrun samma gröda emottagit sampt den skurit och bärgat”. Elisabetha Eriksdotter var således soldaten Nils Öorns hustru. Hon skall enligt ärendet ha sått torpets jord under våren 1710 och därefter lämnat över torpet till efterträdaren Per Öorns hustru [ej namngiven].

Johan Henriksson Örn

1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-03 Till: Död. 1712: 29 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd 45 år gift kan läsa. Uppges i restlängd 1713 [länsräkaperna] vara ”Absens. Saldat på Utmarchen”.

I mtl 1711 finns Johan och hustru på Mustaparta med ett syskon och en knekthustru. I mtl 1712 finns på gården "h. Lijsa", en förälder [Johans mor], ett syskon [Johans yngre bror Hinrich] och en knekthustru. Johan Henriksson i Nikkala gifter sig den 3 december 1711 med änkan Lisa Andersdotter även hon från Nikkala. Är hon möjligen identisk med soldatänkan som omnämns vid Ntå tgl 28 januari 1710 s. 474: "Solldats Änkan hustru Elisabetta [senare i ärendet "Lissbeta"] Andersdotter i Kiärsbäck om ett lån på ett par skäl korn som hon lånat ut till Nils Larsson i byn men aldrig fått tillbaka.

Ntå tgl 29 juli 1712 s. 399: "Solldaten Johan Hinderssens hustru Elisabetta Andersdotter i Kiersbäck" besvärar sig över att "sedan hennes man som war husbonde på hemmanet [Mustaparta] wed sidsta uthmarche in Junio sidstledne för Sålldat utgick har den yngre Brodren Hinrich Hinrichsson, som för medelst sitt undanstickande weed uthskrifwandet, lemnat hemma, sedan hennes man afreest". Denne Hinrich hade behandlat henne så illa "att hon omöijeligen med sitt lilla Barn kunde wistas i gården". Hinrichs agerande liksom moderns och Hinrichs nyblivna hustrus agerande hade slutat med att Elisabetta tvingats fly från gården. Hinrich kunde inte motsäga detta och det konstaterades att de inte "kunna förenas sins emellan". Rätten ville att ett inventarie skulle upprättas efter bröderna Johan och Hinrichs döde far och att rätten därefter skulle besluta "om husbondewälldet" vid nästa ting.

"Johan Hindriksson Örn" vid Västerbottens regemente dömdes 1712 till 2 gatlopp för stöld från regementspastorn. [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Henrik Henriksson Örn
1719-1724

Antagen 1719-01-04. Avgått 1724-11-08 Till: Utbytt. 1719: 26 år infödd gift 1 tj.-år. Enda bonde och utbytt sig. Möjligen identisk med Henrik som hållit sig undan vid en tidigare soldatutskrivning [se ovan] vilket lett till att brodern Johan gick soldat för rotan.

Ntå tgl 2 mars 1736 s. 254: Föravskedade soldaten Henrik Henriksson Örn anhöll om att få uppta "en ödesplatts Pellonniemi kalladt wid Kärasjocki belägen, till nybygge" varför platsen skulle besiktigas i syfte att utreda möjligheten att i åker och äng skapa ett hemman om ¼ mantal. Besiktningen beslutades skulle ske till sommaren.

11 Rödhår
Vuono

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde". Rotebonden nämndeman Nils Håkansson närvarade vid tinget och uppgav att torpjord blivit utsynt för över 30 år sedan och att ny bastu och ny bod nyligen uppförts.

Jöns Nilsson Rödhår
1689-[1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövänger Kompani. Piteå 1694. Rote 11 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Jöns Nilsson Rödhår, som här är utlejd. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Torneå rådhusrätt 26 augusti 1699 bild 2510: ”Solldaten Jöns Rödhår ifrån Wåhnom” inkallas som vittne i en tvist mellan borgarna Henrik Ruut och Nils Jönsson Bäck om en oduglig skuta som tagit in vatten.

Lars Rödhår
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått i juli 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. ”Död in Julii” enl Generalmönstring Torneå kompani 16 augusti 1710.

Jöns Nilsson Rödhår
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-08-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. De som dog 1713 dog i sjukdomar i Uddevalla där en smittsam sjukdom dödade 100 soldater vid Västerbottens regemente [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Rotan vakant aug 1713 - mars 1714

Johan Jönsson Rödhår
1714-1742

Antagen 1714-03-03. Avgått 1742-09-10 Till: Död på Flåttan. 1715: ”Johan Jonsson” ersättare för avlidne Jöns Nilsson Rödhår, 20 år ogift infödd, ”Siuk i qwarteret”. commenderad på Flottan i juni 1715. 1719: 24 år infödd ogift 5 tj.-år. 1728: 24 år 15 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 41 år 22 tj.-år Wb gift. 1739: 36 år 26 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 10 september.

12 Rut
[Blancksvärd from 1757]
Vuono

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola vara antyde”.

Nils Hansson Rut
1689-1708]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövänger Kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 12 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Nils Hansson Ruuth som här är utlejd och för sig bygdt huus. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Lars Rut
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Rulla 1710:9].

Jöns Jönsson Rut
1711-1720

Antagen 1711. Avgått 1720-01-00 Till: Utbytt. 1712: 25 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd 30 år ogift kan läsa. 1719: 28 år infödd gift 8 tj.-år.

Thomas Jakobsson Rut
1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 37 år 8 tj.-år Österbottning gift. 1735: 44 år 16 tj.-år Österbotten gift, är närsynt, får avsked.

13 Strijk
[Stenberg from 1757]
Vuono

Enligt roterannsakingen 1728 var ett stycke äng på Jöns Smeds hemman i Vuono utsett till "Strijkens Torpställe".

Nå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde". Rotebonden Karl Axelsson i Vuono närvarade vid tinget och uppgav att dess torpställe varit klart redan för 8 år sedan.

Hans Johansson Strijk
1691-1706

Antagen 1691. Avgått 15 februari 1706 Till: Död efter slaget vid Fraustadt. Piteå 1694. Rote 13 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Hans Stryk, som här är utlejd. Mantalsförs i Vuono 1692 som "K. Hans Johansson" med 1 förälder och 2 söner på gården.

Två soldater vid Västerbottens regemente uppges i vakansrullan från februari 1706 ha "nu på stunden blif:t döda d: 15" däribland "aff Majorens Compagnie Ned:r Torneå Sochn N:o 13 Hans Strijk" [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Hans Strijk död 15 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Olof Strijk
1706-1707

Antagen 1706. Avgått 1707 Till: Avsked och synbarligen död innan de avskedade soldaterna anlände till Stockholm. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Noteras vara "Siuuk" vid sista mönstring innan avfärd från Ratan. Uppges i rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 vara "Afskedat i Wolgast in septemb: 1707" [Defensionskommissionen

EIII:230 bild 4490]. Oklart om han någonsin återvände till Sverige. Återfinns inte i uppställningen över manskap vid Västerbottens regemente som pga blessyrer och bräcklighet avskedats och anlant till Stockholm varifrån de skulle hemförlovas till sina hemorter med bidrag för skjuts och frakt [Krigshandlingar, Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34].

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Olof Wijn i Wonåm" [sannolikt Viinala, rotehemman för Strijks rota] 1 daler kopparmunt 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Olof Anundsson Strijk
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att utgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

"Olof Anundsson i Wånåm" skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nils Strijk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nå tgl 12 mars 1712 s. 329: "Solldaten Nills Strijk" inlämnade en förteckning över pengar som han krävde uti sin svärfar Hans Henrikssons hemman [Taneli begr 3 dec 1711] i Vuono som nu var högt skuldsatt. Gården hade gått i konkurs och man skulle nu avvakta och se hur långt värdet och inventarierna räckte för att täcka skulderna i boet. Möjligen en föregångare till Per Persson Strijk som står för rotan vid mönstringen i Gävle 19 juni 1712.

Per Persson Strijk
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. Rymt 27 maj 1712 enl mönstringen i Gävle 19 juni 1712. 1713: Varit i arrest och sedermera utbytt.

Erik Hansson Strijk
1714-1744

Antagen 1714-03-03. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1715: 20 år ogift Wästerbottning, är i Norrtälje. 1719: 25 år infödd ogift 5 tj.-år. 1728: 35 år 15 tj.-år Wb gift. 1735: 42 år 22 tj.-år Wb gift. 1739: 46 år 26 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. 1744: 51 år 31 tj.-år Wb, gammal och swag, får avsked.

"Gl. afskedade sold. Eric Hansson Strijk i Wånåm" död 13 december 1778, 89 år gammal. Fader Hans N:, mor Margeta Nilsson. Erik Hanssons Strijks hustru hette Margeta Nilsson och flertalet barn födda 1725-1737.

Vuono-Haparanda

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Nils Nilsson Styf

1683-[1708]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Hans Mickelsson i Vuono. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 14 vid roteringen 1695: Nils Styf har här för sig bygd t huus, Hans Holm trpt till rote 17. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 17 mars 1684 s. 788: "Soldaten Nils Nilsson Styff ifrån Wånom" anklagad för lägersmål med Margeta Mickelsdotter "der i byn och nu utfäste henne ächta wehla". Då parterna önskade äkta varandra förskonades de från bötesstraff "in favorem Conjugi så frampt han samma sitt nu för rätta giorda löffte fulbordar".

Ntå tgl 12 mars 1685 s. 756: Fjärdingman Henrik Chore beklagade sig över att han av en och annan obetänkt person blir attackerad "och angripen medh otilbörlige Skiäls- och smädeordh" vid sin tjänsteutövning. Bland annat hade Chore blivit kallad "Fierdings Mära" av Soldaten Nils Nilsson Styf i Vuono vilken ursäktade sig med att det var något han hört av andra. Rätten förbjöd hädanefter att smäda fjärdingsmannen "med sådana ökenampn" mot böter på 40 mark silvermynt.

Ntå tgl 25 november 1692 s. 515: Första gången lät Henrik Olofsson från Övertorneå och Ruskola uppbjuda den "Sytningslöön Soldaten Nils Nilsson Fiähl i Wånom honom bebefwat hafwer den 24 Novemb: 1692".

"Soldaten Nils Styf" skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

I kyrkotiondelängden för Nedertorneå 1696 finns "Nils Nilsson Fiehl" i Vuono [Länsräk, verif s. 97].

Nils Nilsson Styf

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått i juli 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. "Död in Julii" enl generalmönstring Torneå kompani 16 augusti 1710. Uppges ha burit familje- eller gårdsnamnet Harri [se nedan] före soldatskrivningen.

På Stefansdagen 1710 skänker "Nils Styfs hustru i Wonom" 15 öre till Nedertorneå kyrka.

"Nils Styfs barn ifrån Wånum" [ej namngivet] begravs 27 december 1710.

Ntå tgl 6 mars 1711 s. 75: "Solldats hustrun Sara Jakobsdotter i Wånom" klagade över rotebönderna Elias Håkansson i Vuono och hustru Margeta Johansdotter i Haparanda ang en ko som lämnats i samband med Saras mans [ej namngiven] utmarsch. Elias gård Huhtasaari var rotehemman för Styf.

Ntå tgl 6 augusti 1718 s. 212: "Såldats Änckian Sara Josepsdotter" [sic!] hade vid ett flertal tillfällen stämt "Johan Hindersson Kusula i Neder Raumo" som varje gång av tredska ej infunnit sig. Sara krävde Johan på arv "som dess sahl. man Nils Nilsson Harri uti möderne af honom [Johan] hafr att fordra". Enligt en "revers af d: 9 martij 1710" hade Johan lovat att årligen ge Nils 8 daler kopparmynt vilket han inte gjort. Johan dömdes för frånvaro till böter och dömdes också skyldig att betala arvet enligt reversen.

"Sara Josephsd:r" i Vuono gifter sig 26 februari 1712 med efterträdaren på rotan Per Persson Styf och hon dör 20 september 1750, 60 år gammal. Uppges då vara "Nils Styfs enka". Saras mor hette Carin Olofsdotter.

Ntå tgl 9 mars 1731 s. 276 omnämns "Såldate änkan Sara Josephsdotter i Kjärsbäck" och där nämns även hennes dotter "Lisbeta Nilsdotter" som alltså synes ha varit barn till soldaten Nils Nilsson Styf under äktenskapet med Sara.

Per Persson Styf
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-02-25 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani: 28 år gift född i Pieli socken [Karelen]. 1715: Lejd 1712 30 år gift född i Österbotten. Gift 26 februari 1712 med företrädarens änka Sara Josepsdotter.

Rotan vakant februari 1718-1720

Johan Thomasson Styf
1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Österbottning.

15 Förstman
Haparanda

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Avs torpjorden se även Nedertorneå tingslag 1705, 1712 och 1730 nedan.

Korpral Henrik Henriksson Förstman
1695-1703

Antagen 1683-06-26 som soldat på rote nr 56 i Kaakamo lejd av Olof Persson i Kaakamo mönstrad som soldat Torneå 1683, Göteborg 1689-1690. Son till Henrik Nilsson i Laivaniemi. Avancerat till korpral på denna rote nr 15 1694-06-19. Piteå 1694 i Kaakamo. Rote 15 vid roteringen 1695: Detta blifver en Corporalsrote för hvilken ställes Corporalen Hindrich Förstman trpt ifrån rote 56 i Kaakamo. Avgått 1703-04-05 Till: Rustmästare.

Ntå tgl 10 mars 1690 s. 217: Karin Nilsson i Laivaniemi döms för hor med "een gifft Soldat Henrich Henrichsson från samma by" [Not: enligt saköreslängden var mannen "en gifft soldat Henrich Henrichsson ifrån Kakama"]. Barnet föddes "6 weckor för Juhl" och "Lägersmählet wore skiedt 4 weckor förr än Krigsfolcket den 18 Martij förledit åhr uthreeste". Karin dömdes till 40 mark silvermynt i böter medan "hans saak beroor effter han är uthe på tåg stadder". Av Ntå tgl 2 december 1690 s. 295 framgår att Förstman varit ute på tåg "men är nyligen heemkommen, tillståendes synden" och dömdes till 80 daler silvermynt i böter men straffades med gatlopp i brist på botum. Vidare konstaterade rätten att "Soldatens hustru, een ung qwinna, förklarade sigh gärna wehla taga mannen igen som lämbnas till Consistorij omdöme". Enligt saköreslängden dömdes "Soldaten Henrich Henrichsson Förstman för hor med kånan Karin Nilsson i Laivaniemi där det noteras att Karin redan blivit dömd.

Ntå tgl 26 februari 1692 s. 374: Giffta soldaten Henrik Förstman anklagas för att "nu andra gången" bedrivit hordomslast med Anna Mickelsdotter i Korpikylä. Anna var inte närvarande då hon för 14 dagars sedan fött barnet. Anna angav Förstman som fader, Förstman nekade. Ärendet uppskötts till nästa ting, men Anna dömdes till 40 daler silvermynt i böter "effter sin egen muns bekiännelse".

Ntå tgl 25 november 1692 s. 499: "Soldaten i Påttan Henrich Henrichsson Förstman, een gifft karl" anklagades för hor med lösa konan Anna Tomasdotter i Kukkola. Förstman hade redan tidigare pliktat för hor noterade rätten. Anna Tomasdotter angav Förstman som barnets far, Förstman nekade. Anna hade vid ett tidigare tillfälle anklagat en "ogift Soldat Johan Matsson" [se rota nr 21] men tagit tillbaka den anklagelsen och riktat den mot Förstman och att det skall ha skett i en släde. Förstman tilläts svära sig fri under ed vilket han "frimodeligen gjorde" medan Anna som redan tidigare dömts för själva lägermålet "hafwandes intet att böta medh, uthan är een eländig bråttfällingh".

Kallas korpralen Henrik Förstman "i Påttan" [Pudas] i Ntå tgl 24 november 1696.

Ntå tgl 8 april 1697 s. 538: Korpralen Henrik Henriksson Förstman och Håkan Henriksson var båda söner till Henrik Nilsson [Pyyny] i Laivaniemi vars änka nu var stämd till tinget för en skuld på 473 daler kopparmynt till borgare i Torneå. Soldat Håkan Henriksson i Laivaniemi i mtl 1698. Ntå tgl 8 november 1697 s. 633: Nils Håkansson [Hookana] i Laivaniemi anklagar "hans granne soldaten Håkan Hindersson" [Pyyny] för stöld av hans strömmingsnät.

Mönstras avseende 1701 års löner som korpral under Majorens kompani i Praga vid Warszawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA, Sthlm].

"15. Corp: Hindrich Förstman avanc: till Rustmästare i Ap. 703 istället Soldath Oluf Hiernbäk af 77 Roth. Nr" enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Död som rustmästare under det polska fälttåget i oktober 1706 [se Rustmästare Förstman].

Gift enl Ntå tgl 7 mars 1711 s.78 med Margeta Jönsdotter som nu var änka [uppges i dombok Ntå tgl 4 mars 1708 s. 55 bo i Pudas]. Föravskedade soldaten Nils Skytt [se denne] hade i Polen utlånat 12 daler kopparmynt till Förstman som Skytt nu krävde åter av änkan. I tinget 1708 beslutas att Margeta pga sin stora fattigdom slapp betala men att hennes arvingar när tiderna blev bättre skulle betala skulden.

Korpral Olof Olofsson Förstman
1703-[1709]

Antagen 1703-04-05 Från: Soldat 77 Järnbäck och ”nu kallas Förstman” [1703 års reg räk, reg räk - 1723 G12 1701-1708]. ”Oluf Jernbek Avant till Corp: in Apr. 703 i Förstmans stelle” [Vakansrulla 1703, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35]. Avgått 1709 Till: Död eller tillfångatagen. Upptas i avlöningslistan 1709 utan vidare noteringar men är därefter borta [Regementsräkenskaper -1723, G13, 1709-1713].

1708 års lön om 19 daler 16 öre silvermynt kvitteras i Torneå 31 januari 1709 av hans hustru ”Margeta Jönsdotter i Öf:r Wåikala”, 1709 års lön kvitteras i Torneå 14 april 1712 av ”Margeta Jakobzdotter Corporal Förstmans i Öfwer Wåikalla”. I mantalslängd Kyrkobordet 1703: ”h. Margreta Förstmans [med en dotter], mtl 1704 Kyrkobordet: ”h. Margreta Corp: Förstmans” [med en dotter], 1705 Kyrkobordet: ”h. Margeta Corp: Furstmans [endast hustrun], mtl 1706 Övre Vojakkala: ”hust: Marijeta Corp: Förstmans” [endast hustrun], mtl 1707 Övre Vojakkala: ”Corporalskan h. Margeta” [med en son], mtl 1708 Övre Vojakkala: Sist i byn direkt under Jöns Jönsson Repslagare: ”ibid Corp: h. Marg: Furst:ns” [med en son]. Ej återfunnen i mtl 1709.

Ntå tgl 3 mars 1705 s. 427 omnämns ”Corporal Järnbäcks hustru Margeta Jönsdotter” i Övre Vojakkala. Henrik Henriksson Råva i Övre Vojakkala gjorde här anspråk på utkomst av den jord som Margeta besatt och som var utsett till Soldatboställe.

Ntå tgl 3 mars 1705 s. 429 återkommer korpral Järnbäcks hustru Margeta Jönsdotter i Övre Vojakkala och ville ha ersättning av Nils Staffansson i samma by för utfört arbete på den jord som hennes svärfar och man uppröjt tid till annan ”och sedermera bleef till soldats torpställe utsedt och förordnat”. Frågan hade varit uppe i tinget redan den 7 mars 1702 [dombok saknas].

Ntå tgl 7 mars 1708 s. 67: Mats Tomasson Eskola krävde 8 daler 24 öre kopparmynt av ”Soldaten Olof Järnbäcks hustru för det hennes man Anno 700 enär han medh en annan Soldat och Nämbedeman Nils Närhi bleef Commenderat att uthtaga hans [Mats?] syskonbarn till soldat här af öfwerdådigheet hoos honom uthtagit”. Järnbäcks hustru nekade och var alldeles ovetande om något överdåd och ansåg sig inte kunna svara ”i sin mans frånvaru i fiendelandh” varför Tomassons anspråk tillfälligt lämnade obeaktade ”till thes Soldaten Järnbäck medh tijden kan hemlända”.

Ntå tgl 12 mars 1712 s. 328: Joseph Nilsson Maja och Jöns Nilsson Revoniemi [i Övre Vojakkala] inkommer med åtal ”på een lijtn oprödning som Corporals hust:n Margeta Jönsdotter i skogen oprögd” så valde rätten att saken skulle utredas och att en syn av trakten skulle genomföras. Ärendet uppsköts till nästa ting.

Ntå tgl 9 oktober 1730 s. 494: Olof Olofsson Järnbäck uppges i sin lifstid ha uppbrutit mark på Övre Vojakkalas bys utmark, en mark som sedermera hans son soldaten Olof Flygare [se soldat Flygare 1716-1742 rote nr 81 i Övre Vojakkala] nyttjat utan att betala för sig. Ntå tgl 20 mars 1732 s. 401: Föravskedade soldaten Nils Olofsson Menlös mot soldaten Olof Flygare ang 1 ½ tunnland åker som Flygares ”aflidne fader Såltdaten Olof Järnbäck på Öfwerwoicala bys utmark skall uptagit och den förra [Menlös] under sitt i bemälte by tillhandlade Kaupila hemman” [efter avlidne Nils Persson Kaupila]. Soldaten Järnbäck kallas senare i akten ”Såltdaten Olof Nilsson Järnbäck”. Senare uppges att soldaten Olof Flygares ”fader-fader” var Olof Järnbäck.

Korpral Clemet Clemetsson Förstman

1710

Antagen som soldat 1709 [se nedan] och befordrad till korpral i januari 1710. Avgått 16 september 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Död den 16 september 1710 enl avlöningslistor [Regementsräkenskaper - 1723, G:13 1709-1713].

Hustru Margeta Josephsdotter Purra från Kiärsbäck-Nikkala. Den 26 augusti 1708 döps Brita i Nedre Vojakkala, dotter till Clemet Clemetsson och Margeta Josephsdotter.

Ntå tgl 23 juli 1717 s. 37: Vid tinget anklagas ”Corporal. Clemet Furstmans änckia hust. Margeta Josepsdotter if:n Nickala” för att hon med ”Mickel [Andersson] Kulliu” i Laivaniemi avlat barn och fött ett piltebarn ”om helgonmessotijd” som ännu lever. Både Margareta och Kulliu erkände och sade att detta skett i syfte att ingå äktenskap vilket redan två gånger blivit lyst från predikstolen. Dock hade inte prosten Forbus låtit verkställa deras önskan, ”efter de intet någon fullkomlig attest hafwa att hennes man är död, som blef uttagen till Soldat 1709 och wardt förder med Marchen till Rijga, hwarest hela Regimentet så när som 3 man utaf gemena död blifwit”. Hans Olsson i Nikkala berättade ”att en såldat ifr Kalix wid namn Hans Ståhl som då warit i Rijga att bemälte Corpral död blifwit der sammanstädes, för denskull och som då hehla Regimentet gienom pästen omkom”. Rättens beslut: ”Då hehla Regimentet gienom Pästen omkom...och intygas det twänne karlar äro i stället satta för Rotan och uthgångne och de påstå att willia hwarandra ächta” så skulle frågan avgöras av konsistoriet som skulle svara på varför man skulle förvägra dem giftermål. Not: Det finns inget noterat kring detta i protokollen från domkapitlet 1717 eller 1718.

Mickel Andersson hade fått sin gård Kulju i Laivaniemi nedbränd av fienden och kom som måg till den av ryssarna ihjälslagne [restuppbörden 1716] företrädaren Joseph Henriksson Purra i Kiärsbäck. Josephs dotter Margareta hade tidigare varit gift med korpral Clemet Förstman.

I mars 1718 gifter sig Mickel Andersson Purra och "h:u Margeta Josephsd:r" i Kiärsbäck.

Korpral Hans Sigfridsson Förstman

1711-1719

Antagen 1711. Avgått i december 1719 Till: Förflyttad till soldat 59 Klöverpamp i Alkkula. 1712: 20 år infödd gift sjuk. 1713 1715: Lejd 1711 20 år gift kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 289: ”Såldaten Hans Förstman” besvärade sig över Hans Kokkaret i Nedre Vojakkala för att Kokkaret ”wed Ryssens härwaro slachtadt dess koo”. Kokkaret hävdade att det var ”Limingo flychtingar som effter Ryssens bortresa if:n Sochnen slachtat nog boskap här sammastädes”. Förstmans hustru omnämns men namnges ej.

Not: Ntå tgl 27 juli 1711 s. 141: Omnämns ”Elisabetta Hindersdotter Förstman” i ett ärende mot Johan Eskilsson i Kaakamo där hon anklagar honom för att ha tagit hennes kista ”alt sedan hon förledne wåhras war hoos honom i arbete”.

Ntå tgl 30 mars 1732 s. 487: Pigan Sara Henriksdotter i Kiviranta ville inbörda det skattehemman om 1/6 mantal i Övre Vojakkala [Peräntie] som hennes farfar Johan Henriksson innehaft och efter honom hans ”son eller hannes half-faderbroder Såldaten Nils Johansson Rupa [se denne] påträdt”. Ett hemman som ”nuförtiden af dennes senares [Rupas] swåger Hans Förstman åbos”. Förstmans hustru Lisa Johansdotter var syster till Saras far Henrik Johansson som för hemmanet ”skall uti 17 års tid stått Såldat” varför Henrik vid inventeringen av hemmanet i maj 1684 ”blifwit tillagde 150 daler kopparmynt

uti Knechtelega" [Henrik gick soldat för sin far Johan Henrikssons hemman i Övre Vojakkala 1679 och finns med vid mönstringen i Torneå 1683].

Korpral Per Jonasson Förstman

1719-1728

Antagen december 1719. Från: Soldat 59 Klöverpamp i Alkkula. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 36 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: 45 år 18 tj.-år Västerbottning gift, är genomsiuklig efter wederbörandes intygan, får avsked. Son till Clara Henriksdotter [död 1733] och Jonas Olofsson Lampinen husbonde på Joonas i Alkkula, rotebonde för Klöverpamps rote nr 59 i Alkkula.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat "På hehla Torneå Compagniets wägnar" och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf" [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

Ötå tgl 23 juli 1722 s. 350: Corporalen Per Furstman "ifrån Alkola" mot "sin bror Anders Jonasson der sammastädes" för sin lön och mundering som han lämnat hos sin bror och sin far vid utmarschen.

"Corporalen Pehr Jonsson Förstman" gifter sig 31 mars 1720 med pigan Giöli [Gundela] Johansdotter [1691-1752].

I husförhörslängd Alkkula 1741-1746 kallas han: "Pehr Jonasson g:l Corporal". Per dör 14 mars 1758, 78 år gammal. Hustrun dör 3 mars 1752. Per hade bl.a bröderna Olof Jonasson, Anders Jonasson [husbonde på Ranta-Joonas i Alkkula] och Hans Jonasson gift till Rova i Alkkula.

16 Asp

Haparanda

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Olof Olofsson Asp

1689-1701

Antagen 1689. Avgått 1701 Till: Avsked. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 16 vid roteringen 1695: Olof Asp blifver vid roten som för sig bygd huus och Olof Hofslagare trpt till rote 64.

Avsked 1701: "Olof Asp" finns upptagen bland de "Casserade Soldater som från arméen äre hijt [Stockholm] komne" den 23 november 1701 "alla siuka och brecklige" för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Olofs fall "110 Muhl" [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

"H. Karin Sold:ns Olof Aspes" upptas i Vuono i mantalslängden 1701.

”Olof Asp i Öf:r Raumo” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka midsommardagen 1703 [Länsräkenskaper verifikationer 1703 s. 622].

Ntå tgl 5 mars 1703 s. 738: ”förrige Soldaten Olof Asp” citerar Axel Abrahamsson i Haparanda för torpställspenningar som han hävdar att bonden hållit inne. Rätten lät saken bero.

Nils Axelsson Asp
[1702]-1707

Möjligen en av de icke namngivna nya rekryterna 1702 [se tjänsteår nedan]. Avgått 1707 Till: Avsked. ”Afskiedat d. 31 januari 1707” vid kapten Durietz [Kalix] kompani enl mönstring i Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230, 1706-1709].

Torneå rådhusrätt 21 januari 1695 s. 152 och 22 januari 1695 s. 153: Rådman Hans Braas dräng Nils Axelsson anklagar borgaren Knut Hanssons styvson Torfast Ananiasson för misshandel. Nils skall ha varit ute med slädar för att hämta hem timmerved och ställt häst och släde på vägen då Torfast kommit åkande från staden och skrek: ”Du Skiällm hwarföre hafwer du stält din häst för migh i vägen”, varpå Nils svarat: ””Bewijsningh först at iagh är een Skiällm” varpå Torfast hoppat ur släden och anfallit Nils med slag och hårdrag. Torfast nekade. Vittnen intygade att de hört hårda smällar och att Nils börjat gråta. Torfast fick böta 12 daler silvermynt för misshandeln. Men när det gäller skällsorden konstaterades att ”desse bägge äre unga och oförfarna drängar hwilka än ej förstå hwad slika skiälls eller oqwädins ordh hafwa att betyda”. Rätten nöjde sig med att varna Torfast för liknande framöver.

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Nils Asp var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

”Nils Axelsson i Haparanda” skänker den 15 september 1707, samtidigt med Henrik Kanin i Nedre Raumo och Jöns Carlsson Varg i Övre Raumo, 1 daler kopparmynt, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Soldat Nils Asp erhöll underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707. I längd över gratialister majorens kompani upprättad 1730 uppges att han haft 4 tjänsteår och ”Upwist dess Underhåldz bref, samt Probstens attest, har det honom förunte gratial riktigt utfått. Är 59 åhr gammal, har intet annat at föda sig med” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

Efter avskedet bosatt hos sin bror Abraham Axelsson i Haparanda om vilken det sägs i roterannsaken 1728: “Har 2:ne manshielp så och sin bror hoos sig som är afskiedat Soldat”.

1728 gifte sig den gamle soldaten Nils Axelsson med änkan Anna Nilsson i Nikkala.

Död i Haparanda 23 november 1744, 70 år gammal.

”Asp, Nils, Soldat. Död d. 23 Nov: 1744” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:15 s. 423].

Jakob Henriksson Asp

1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Wolgast och därifrån vidare till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Hans Asp

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nils Johansson Asp

1711-1742

Antagen 1711 möjl från Romila hemman Haparanda. Avgått 1721 Till: Korpral Elf på rote nr 47 i Laivajärvi. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift. 21 år sjuk kan läsa. 1719: "Avancerat till Corp:1 in Martij 1718 uti Hälbergs ställe, hwilcken sedermera blef degraderad till Giemen in Novemb: samma åhr för sin förseelse", 29 år infödd ogift 8 tj.-år. Gift i Kukkola den 9 december 1726 med Karin Johansdotter, dotter till soldaten Johan Bock, se denne.

Korpral Elf 1721-1726. Rustmästare character 1724-11-00 o heter Elfman, förflyttad till Rustmästare 1726-06-06 och heter Hafström. Förare 1728-09-02. 1735: 45 år 24 tj.-år Wästerbottning. 1739: Commenderad till Finland 1739-11-30. Avgått oktober 1742 Till: Avsked. Dottern Anna föds i Kiviranta 1728.

Ntå tgl 10 april 1733 s. 452: Soldaten Nils Asp kom för rätten och föregav "som wore des år 1709 aflidne Swärfaders Såldaten Johan Bocks [se denne] tillständige Torpställspänningar ifrån och med år 1700 till förbenämnde år 1709 innestående hos des Rotebönder/.../i Björkö". Asp var gift med Bocks dotter Karin Johansdotter. Karin hade under sina omyndiga år fötts och uppfostrats av rotebönderna. Rotebönderna godkände torpställspänningar om 11 daler kopparmynt om året "dem Johan Bock igenom uthändigad reversal under den 15 januarii 1700 wid sin utmarche skall" givit rotebönderna men menade att torpställspänningar erlagts för åren 1700-1709 och att de nu för den mer än 20 år gamla fordran saknade kvitton "emedan Fienden med annat deras god år 1717 skall dem förskingrat" varför de önskade sig bli befriade från soldaten Asps krav. Asp erkände att inte heller han hade några kvitton som bevis men menade att han varit gift med Bocks dotter "i sex års tid" och att han vid flera tillfällen tidigare lagt fram sina krav till rotebönderna. Dock fann rätten bäst att befria rotebönderna från denna gamla fordran.

17 Holm

Björkö

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

En notis från omgivningen. Ntå tgl 6 mars 1712 s. 295: "Knechte Enkian Margeta Matsdotter" tycks vara bosatt inte långt från sockenkyrkan och därmed rimligen på Björkö. Där drev hon "Dryckes och Kroghuus". På s. 298 anklagas hon av Länsman Sigfrid Jöransson för att "hon wid spanmåhls

Upbördstijden som och elliest på Kyrkobordet medelst sitt Brenwijns Månglerij en och annan gifwer tillfälle till fyllerie och annan förargelse". Dessutom påminde Befallningsman Hackzell "att såsom medelst sådant oskick fyllerj och tobaks rökande är stoor elldswåda för dee där när intill stående Crono Spannmåhlsbodas sampt i sombliga Kongl. M:ts och Cronones Ammunition, Krut och annat och dess uthan stort oliud, slagsmåhl och förargellse af sådana olaga krogar och brännwijns sällierie förorsakandes med mehra". Margeta dömdes för brott mot gästgivareordningen till 40 mark silvermynt i böter eller 8 dagar i fängelse "på wattn och Bröd".

Hans Simonsson Holm
1683-1701

Antagen 1683-06-26 i Vuono. Lejd av Nils Jonsson i Vuono. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 17 vid rotering 1695: Johan Gabrielsson Biörckqvist trpt till Girströms [Kalix] Kompani, Hans Holm hit trpt ifrån rote 14. Understucken kaptan Grubbe efter utmarsch år 1700.

Avgått 1701 Till: Död. "17. Hans Holm död d. 15 Decembr 1701" enligt specifikation på döda vid Lövwångers och kaptan Jakob Grubbes kompani daterad "Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705" [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Henrik Holm
1703

Antagen 1703. Avgått 1703 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Understucken kaptan Grubbes och Lövwångers kompani. "17. Hindrik Holm dödh in Octob: 703" dvs kort tid efter att de nya rekryterna anslutit till regementet i Thorn den 4 september 1703 enl vakansrulla Lövwångers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. Uppges felaktigt vara död i november "702" i vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Holm
1704-1705

Antagen 1704. Avgått 1705 Till: Död. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken kaptan Grubbes och Lövwångers kompani. Död 26 september 1705 enl vakansrulla dat "Campementet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Anders Holm
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Anders Holm i Biörcköhn" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Erik Holm

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Rulla 1710:9].

Samuel Johansson Holm

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-12-29 Till: Rymd. 1712-1713: Har hemmansbruk [Kunnari i Björkönen] står hemma i landet. Rymde i Umeå vid det ryska anfallet den 18 september 1714, inställde sig åter vid kompaniet den 27 november 1714 men rymde igen med hela munderingen i samband med det första ryska anfallet mot gränsposteringen vid Torneågränsen i Kaakamo den 29 december 1714.

Vid Ntå tgl 6 mars 1712 s. 295 vittnar "Solldaten Samull Johansson ifrån Björkönen" i ett ärende mot Anna Josephsdotter från Säivis "som förleden höst medelst opkastning eller Sallvo honore med spyande i Kyrkan om een söndag Guds huus oreenat".

Ntå tgl 27 juli 1715 s. 445 Samuel Holm tycks ha återvänt och anslutit till de hemmavarande delarna av regementet och deltagit i försvaret av Torneågränsen och i det lyckade bakhållet mot en skara kosacker i Kaakamo den 15 mars 1715.

I restskattelängden 1716 [Länräkenskaper verifikationer 1717] uppges om hemmanet Kunnari att gården låg öde sedan "Ryssen dräpit bonden och hustrun".

Nils Larsson Holm

1716-1735

Antagen 1716-02-00. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd gift 3 tj.-år. 1728: 35 år 13 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 42 år 20 tj.-år Wb gift, ofärdig uti vänstra handen, får avsked.

Gamle soldaten Nils Larsson Holms hustru Karin Andersdotter dör 3/5 1740, 42 år gammal.
Nils Larsson Holm dör på Kyrkbacken 18 november 1757, 65 år gammal.

18 Bock

[Ryttare from 1757]

Björkönen

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Ntå tgl 18 februari 1730 s. 314: Soldaten Nils Bock [soldat Bock 1728-1759] mot sina rotebönder Jakob Johansson, Henrik Johansson och Johan Eliasson i Björkönen för att de hittills underlåtit att "uptimra Tårpställshusen samt upbryta åker och dertil hörigt ängesland". Bock menade sig betydligt bättre befinna sig med hus och torpställsjord än de 15 daler kopparmynt han årligen erhållit i stället [sk torpställspenning]. Rotebönderna förklarade att de huggit det timmer som skulle nyttjas till torpet men att ingen plats där detta skulle kunna uppsättas hade blivit utsedd. Ärendet hänsköts till nästa torpsyn.

Johan Classon Bock

1689-[1708]

Antagen 1689 på rote nr 54 i Kaakamo. Göteborg 1689 i Lövånger Kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 i Kaakamo. Rote 18 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat utan blifwer föreställt Johan Bock trpt ifrån rote 54 i Kaakamo som 2ne hafver. Se även Anders Classon Dyr [rimligen en bror] som sedan 1691 var den andra soldaten på rote nr 54.

Utmarscherad från Torneå i januari 1700 och stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709. Uppges död 1709 i rättsakt från 1733, se nedan.

Ntå tgl 10 april 1733 s. 452: Soldaten Nils Asp [se denne] kom för rätten och föregav ”som wore des år 1709 aflidne Swärfaders Såldaten Johan Bocks tillständige Torpställspänningar ifrån och med år 1700 till förbenämnde år 1709 innestående hos des Rotebönder/.../i Björköen”. Asp var gift med Bocks dotter Karin Johansdotter. Under Karins omyndiga år hade hon fötts och uppfostrats av rotebönderna. Rotebönderna godkände torpställspänningar om 11 daler kopparmynt om året ”dem Johan Bock igenom uthändigad reversal under den 15 januarii 1700 wid sin utmarche skall” givit rotebönderna, men menade att torpställspänningar erlagts för åren 1700-1709 men att de nu för den mer än 20 år gamla fordran saknade kvitton ”emedan Fienden med annat deras god år 1717 skall dem förskingrat” varför de önskade sig bli befriade från soldaten Asps krav. Asp erkände att inte heller han hade några kvitton som bevis men menade att han varit gift med Bocks dotter ”i sex års tid” och att han vid flera tillfällen tidigare lagt fram sina krav till rotebönderna. Dock fann rätten bäst att befria rotebönderna från denna gamla fordran.

Abraham Bock

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. ”Siuk” i Stockholm den 16 augusti. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Nils Nilsson Bock

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-11-15 Till: Död. 1712: 31 år infödd ogift. 1713: Sjuk här i staden. De flesta som dog 1713 dog i sjukdomar i Uddevalla där en smittsam sjukdom uppges ha dödat 100 soldater vid Västerbottens regemente [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Ntå tgl 10 mars 1712 s. 318: Soldaten Nils Nilsson Bock i Björköen i ett ärende ang sabbatsbrott tillsammans med några andra ”Biörköhdrängar”. Nils husbonde hette Johan Nilsson [Äijälä].

Rotan vakant 1713-1720

Jakob Isaksson Bock

1720-1724

Antagen 1720. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Österbottning, som efter Kongl. Majts nådiga bref bekommit afsked in november 1724.

19 Stenudd
Björkö-Pudas

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Ludvig Anundsson Stenudd
1689-1706

Antagen 1689 i Björkö. Avgått 1706-04-25 Till: Korpral Svan på rote nr 2. Göteborg 1689-1690 i Biörcköhn. Piteå 1694. Rote 19 vid rotering 1695: För denna roten ställes Ludwigh Anundsson Stenudd som här är utlejd.

Avancerat till korpral och rote nr 2 Ntå den 25 april 1706 enl rulla dat Posen 2 juli 1707. [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Se vidare om honom på korpralsrotan nr 2 Svan. Stupade sedermera under det ryska fälttåget vid Poltava den 28 juni 1709.

Ludvig Anundsson Stenudd [sedermera korpral Svan] var tillsammans med hustrun Ingrid Nilsson dotter föräldrar till soldaten Nils Ludvigsson Storlamb [se denne] och dennes bror Johan Ludvigsson sedermera husbonde på Faarinen i Övre Raumo.

Samuel Nilsson Stenudd
[1693]

Antagen okänt. Inte omnämnd i militärt material. Omnämns vid Torneå rådhusrätt 17 september 1693 s. 186 som ”Sålldata här af detta Tårneö Compagnie Samuell Nilsson Stenudd” anklagad av rådman Hans Braas dräng Olof Nilsson för en stöld begången för ca två veckor sedan.

Enligt drängen skall Samuel ha smugit sig in i Nilssons husbondes gård om natten och ur en kista tillhörande Nilsson stulit 8 caroliner 2 dubbla och 4 enkla. Stenudd nekade till stölden. Även borgaren Anders Andersson uppgav sig genom fönstret om natten när han låg och sov blivit frånstulen en del mynt och lite tobak av denne Stenudd. När Anders vaknat hade Samuel flytt ut genom dörren men tappat sin mössa och bälte. Dagen efter hade två karlar spårat upp honom i Vuono där han gripits och återlämnat en del av mynten, det övriga hade han gömt i skogen på andra sidan älven. Samuel erkände denna stöld. Då han tidigare [mars 1693] vid häradsrätten avstraffats för tjuveri valde rätten att döma honom mot sitt nekande till böter även för stölden hos Olof Nilsson. Saknades pengar till böter skulle han plikta med kroppen. Pliktade enligt saköreslängden med gatlopp.

Per Stenudd
[1706]-[1708]

Skriven ca 1706 sannolikt som ersättare för företrädaren i samband med dennes avancemang till korpral i april s.å. Omnämns inte bland de nya rekryter som skeppas till Stettin 1706 men upptas i en senare längd, upptagen på rote nr 19 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Henrik Stenudd
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Samuel Samuelsson Stenudd
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-11-00 Till: Död i fängsligt förvar. 1712: 23 år infödd ogift sjuk. 1715: Lejd 1711 Västerb 30 år ogift kan läsa sjuk. 1719: ”För begångit mord dömd at mista lifwet, sedermera dött under fängelset in Novemb: 1717”.

”Samuel Stenudd soldat af Västerbottens regemente” dömd den 31 juli 1717 till döden för ”begådt dråp på en Häradsskrifwares hustru”. Generalkrigsrätten godkände den 25 oktober 1717 ”Regements Rättens domb och Deliqventen halshugges” [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 250].

Nils Andersson Stenudd
1717-1719

Antagen 1717-07-00 Avgått 1719-02-26 Till: Död. 1719: Rotan vakant, bör ersättas.

Joseph Josephsson Stenudd
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-08-12 Till: ”Rymd d. 12 aug. 1720” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Erik Ersson Stenudd
1721-1744

Antagen 1721-03-00 Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1728: 26 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 33 år 15 tj.-år Wb bonde gift. 1739: Istället för soldat 36 Olof Eriksson Starck som var siuk, commenderad till Finland 1739-11-30. 1744: 42 år 24 tj.-år Wb, är enda manshielp på sitt innehafvande hemman [Antrukki i Övre Raumo]. I anseende der till samt dess tilltagande ålder blifver han lösgifven och förafskiedad.

Gift i Övre Raumo den 25/11 1725 med Anna Christoffersdotter, utomäktenskaplig dotter till soldaten och sedermera sergeanten Christoffer Stierncreutz [se rote nr 57 Berg] och dennes trolovade Malin Andersdotter från Övre Raumo [se även hennes bror soldaten Per Andersson Bergman i Övre Raumo bland oplacerade soldater]. Anna uppges död den 15/11 1760, 60 år och 6 månader gammal.

Tillsammans får Anna och Erik Stenudd 1727 dottern Malin, 1730 Erik, 1732 Jakob, 1734 Anders och 1737 Anna. ”Eric Ersson Stenudd i Öfr. Raumo” dör den 23 april 1764, 64 år och 6 månader gammal. Föräldrarna uppges då ha varit Erik Ersson och dennes hustru Malin Ersdotter.

Vid roteringen 1695 finns Erik Ersson Siähl husbonde på hemmanet Sällö i Björkö, tillika rotehemman för nr 19 Stenudd. Den Erik Ersson Siähl kan vara soldaten Stenudds far. Enligt roterannsakingen 1728 hade fem karlar från hemmanet uthyrt till soldater sedan roteringen 1695.

20 Fräki
[Frimodig from 1757]
Björkö

Soldattorp: Nå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Torpställshusen är på plats 1733, se nedan.

Erik Håkansson Fräki
1689-[1704]

Antagen 1689 i Kiviranta. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Piteå 1694 i Kiviranta. Rote 20 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blir Erik Fräki trpt ifrån rote 59 i Kiviranta.

Ersatt senast 1704 [förteckningar över hemförlovade 1704 saknas]: "Gambla Soldaten Erik Håkansson" skänker den 8 augusti 1704 3 daler kopparmynt 24 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Erik Fräki
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Kalix kompani. Avgått 1705 Till: Död. "16. Erich Fräki död d. 26 april 1705" vid kapten Durietz och Kalix kompani. Uppges där felaktigt tillhöra rote nr 16 i Nedertorneå enl vakansrulla dat "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Elias Eliasson Fräki
1706-1708

Antagen 1706. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. Uppges felaktigt tillhöra rote nr 16 i Nedertorneå "16. Elias Fräki död d. 6 martii 708" enligt vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4520].

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Elias Eliasson från Biörcköhn" 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Jönsson Fräki
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahamn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s.

1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Ntå tgl 23 oktober 1733 s. 633: Hans Eriksson Orre [soldat Orre i Övre Raumo 1728-1729] ifrågasatte med vilken rätt ”Henrik Olofsson Rautio” [son till Olof Olsson Tiensuu och dennes hustru Barbro Jönsdotter i Niemis, se även rote nr 65 Blomster i Niemis] tillträtt hans ”år 1705 aflidne faders Erik Erikssons i Biörkön belägna fjärdedels hemman” [Näätsaari]. Rautio ”anförde häremot som hade han år 1708 blifwit för merberörde hemman [rotehemman för Fräki] skrefwen till Sålдат och fördenskuлд warit nödsakad en annan i sitt ställe anskaffa wid namn Johan Fräki”. Eriks änka Elin Hansdotter hade varit så fattig och skuldsatt att hon inte kunnat delta i lejandet av soldaten och varit nödsakad att upplåta hemmanet, som då legat i lägervall, till Rautio mot att han betalade hemmanets skulder. Rautio hade inte sökt lagfart på hemmanet men menade att han nu sittit där i mer än 20 år vilket borde räcka givet alla skulder han betalat och förbättringar han utfört på byggnader och mark. Rotan hade varit vakant när han tillträdde hemmanet [1705] och under de år han förestått hemmanet hade han ”anskaffadt 4 Sålдater då likwäl rotan wid des tillträde warit vacant och äntligen at han Torpställshuusen upbyggt”. Hemmanet och Rautios förbättringar skulle inventeras och värderas innan vidare beslut kunde tas. Ärendet återupptog vid Ntå tgl 10 mars 1735 s. 402 där Rautio visar att han erhållit imission på det skuldsatta hemmanet den 28 juli 1708.

Johan Fräki
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Nils Ersson Fräki
1712-1713

Antagen 1712-00-00 Avgått 1713-09-12 Till: Död. 1712: 22 år infödd ogift. De flesta som dog 1713 dog i sjukdomar i Uddevalla där en smittsam sjukdom uppges ha dödat 100 soldater vid Västerbottens regemente [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Rotan vakant 1713-09-12 - 1714-03-03

Johan Henriksson Fräki
1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-09-16 Till: Utbytt. 1714: 17 år ogift.

Nils Henriksson Fräki
1714-1718

Antagen 1714-09-16 Avgått 1718-07-01 Till: Tråssdräng. 1715: 20 år ogift infödd kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: ”Satter till Tråssdräng d: 1 Julij 718. Rotan vacant. Bör ersättias”.

Rotan vakant 1718-07-01 - 1720-01-00

Isak Larsson Fräki
1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 34 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 41 år 16 tj.-år Wb gift, har swagt bröst och är bräcklig utaf sig, får avsked. Vid roterannsakingen 1728 var han husbonde på Näätsaari i Björkön och stod själv som soldat för rotan.

21 Hjärta-Hiarta
[Lång from 1757]
Björkön-Pudas

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Matsson Hjärta
1689-[1698]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694 lagskriven i Pudas. Rote 21 vid roteringen 1695: Johan Matsson Hiarta ställes för denna rote, emedan han är här utlejd och för sig bygd huus. Ersatt senast 1698 av Axel Cemetsson Hjärta.

Axel Cemetsson Hjärta
[1698]-1707

Antagen senast 1698 Avgått: 1707-05 Till Korpral på rote nr 56 i Kaakamo. I rulla dat Posen 2 juli 1707 finns noterat: ”Corpr. [Johan Hjalte se rote nr 56] död in Maj 1707, Ehrsatter med recruterne, istellet Axell Hiarta från nr 21 Neder Tårneå Sochn” [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

”Soldaten Axel Cemetsson Hiertta i Haparanda” omnämns i Ntå tgl 10 mars 1698 s. 144 och 151. Enligt rättsakten bror till ”Abraham Cemetsson Sax” i Haparanda. Söner till Cemet Jönsson Förare i Haparanda.

Se vidare under rote nr 56 samt Rustmästare.

Olof Hjärta
[1707]-[1708]

Upptagen på rote nr 21 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm]. Sannolikt utkommenderad till Stettin den 22 augusti 1707 för att ersätta företrädaren som avancerat till korpral och flyttats till rota nr 106 i maj samma år. Olof finns dock inte upptagen i förteckningen över de nya rekryterna 1707 [Länsräkenskaper, verifikationer 1707].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Karl Hjärta
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Östen Nilsson Hjärta

1711-1719

Antagen 1711. Avgått 1719-03-26 Till: Död. 1712: 22 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1711 Västerbottning 25 år ogift kan läsa.

Rotan vakant 1719-03-26 – 1720

Lars Larsson Hjärta

1720-1744

Antagen 1720-01-00 Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1728: 29 år 8 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 36 år 16 tj.-år Västerbottning bonde gift. 1740: 41 år 21 tj.-år Wb bonde gift, blifver stående till dess han med rotens tillhielp kan blifva utbytt, hwarom rotehållarna antydde blifvas. 1741: 42 år 22 tj.-år Wb bonde gift, commenderad till Finland 1741-09-08. 1744: 45 år 25 tj.-år Wb, är gammal och swag, samt hemmansbrukare, får avsked.

22 Hök

Pudas

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Thomas Matsson Hök

1679-[1696]

Antagen 1679-01-30 i Kiviranta på rota nr 60. Lejd av Johan Nilsson i Kiviranta. Ystad 1679 i Kalix Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Niuter boskapspeng 1681--1682. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694. Rote 22 vid roteringen 1695: Denna rote hafver ingen soldat, Thomas Höök hit trpt ifrån rote 60.

Torneå rådhusrätt 7 maj 1696 s. 167: ”Een Såldat Henrich Höök” omnämns som en bifigur i ett mål där soldaten Isak Köpman stod anklagad för stöld.

Avgången tidigast sent 1696: Ntå tgl 25 november 1696 s. 694: ”Soldaten Tomas Matsson i Kifwistranda” omnämns i skuldmål.

Johan Matsson Hök

-1705

Okänt när han antogs. ”Avancerat till Furiere in Martij 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Furir mars 1705-september 1706 då han avancerade till sekundfältväbel med namnet Palm. Död som sådan under ryska fälttåget 1709.

Lars Persson Hök

1706-[1708]

Antagen 1706 för att ersätta företrädaren som avancerat till furir. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att

han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 8 mars 1709 s. 298: ”Solldatens Lars Persson Hööks hustru Margetha Matsdotter ifrån Kiersbäck” begärde 10 daler 4 öre kopparmynt på Hööks ”arfprætension” av Lars Larsson Palo i Vojakkala. Palo dömdes att snarast utbetala summan till Hööks hustru Margetha.

Ntå tgl 6 mars 1712 s. 295: ”Knechte Enkian Margeta Matsdotter” tycks vara bosatt inte långt från sockenkyrkan och därmed rimligen på Björkön. Där drev hon ”Dryckes och Kroghuus”. På s. 298 anklagas hon av Länsman Sigfrid Jöransson för att ”hon wid spanmåhls Upbördstijden som och elliest på Kyrkobordet medelst sitt Brenwijns Månglerij en och annan gifwer tillfälle till fyllerie och annan förargelse”. Dessutom påminde Befallningsman Hackzell ”att såsom medelst sådant oskick fyllerj och tobaks rökande är stoor elldswåda för dee där när intill stående Crono Spannmåhlsbodas sampt i sombliga Kongl. M:ts och Cronones Ammunition, Krut och annat och dess uthan stort oliud, slagsmåhl och förargellse af sådana olaga krogar och brännwijns sällierie förorsakandes med mehra”. Margeta dömdes för brott mot gästgivareordningen till 40 mark silvermynt i böter eller 8 dagar i fängelse ”på wattn och Bröd”.

Anders Hök

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Nilsson Hök

1712-1715

Antagen 1712. Avgått 1715-01-02 Till: Rymd från Kalix med hela munderingen. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1715. Husbonde på Ylitalo i Pudas och en av dem som blev kvar hemma. I restlängd 1713 [Länsräkenskaperna] står ”Absens. Såldat ute på Påsteringen”.

Rotan vakant 1715-1720

Henrik Johansson Hök

1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-03-18 Till: Avsked. Avsked för dess siuklighets skull. ”Casserades d. 18 Martii 1720 för des odugelighet skul” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Erik Henriksson Hök

1721-1724

Antagen 1721-03-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. Avsked för dess siuklighets skull.

23 Snabb
Pudas-Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Per Henriksson Snabb

1695-[1702]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [oklart som vad] hos Hans Jönsson [Esko] i Kiviranta [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Johan Hinderesson i Kifwiranda” som sannolikt är identisk med Hans Jönssons styvson tillika bror till soldaten Henrik Henriksson Strand i Kiviranta, se denne [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 23 vid roteringen 1695: För roten ställes Per Snabb trpt ifrån rote 60 i Kiviranta, som 3ne soldater hafver.

Nils Snabb

[1702]

Antagen senast 1702. Avgått 1702 Till: Död. ”23. Nills Snabb Dödh 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Lars Snabb

1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. ”Lars Snabb död d. 17 Junij 1705” enligt vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Henrik Snabb

1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Hendrich Nep.. [oklart] i Öf:r Raumo” 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Ntå tgl 6 mars 1709 s. 287: Hustru Malin Andersdotter som nyligen gift sig till Nils Larsson Harris hemman i Kaakamo och där hade även hennes son Nils Nilsson gift sig på samma hemman ”doch ingendehra till hemmanet bördiga uthan hustru Malins stufson af förra gifftet som nu för Solldat är uthe i fälldt stadder, Hinrich Snabb ben:dh”.

Lars Snabb

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Carl Carlsson Snabb

1711-1724

Antagen 1711. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning 23 år gift skomakare kan läsa. 1719: 31 år infödd gift skomakare 8 tj.-år. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. Enda bonde och utbytt.

Ntå tgl 24 juli 1716 s. 586: "een ogiffit Bonde dräng wed nampn Nils Olsson Jonus i Öf: Raumå" misstänktes för att ha belägrat och med barn rått "en Soldats hustru Ella Hansdotter ifrån Karunge, Soldatens Carl Snabbs hustru, hwilken ännu lefwer". Ella skall ha fött barn i april 1716 och själv dött i barnsäng. Nils tillstod att han var barnets far. Då Ellas man fortfarande levde dömdes Nils till 40 daler silvermynt i böter.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 46: "Såldaten Carl Snabb" mot sin "swärmoder hust: Anna i Öfr. Raumo". Inför tinget enades dem i alla ärenden som gällde "Snabbens hustrors effterlemnade kläder och saker".

Ntå tgl 26 juli 1720 s. 106: "Bröderna Såldaten Carl Snabb och Nils Carlsson i Öfr: Wäickala [sic!] angående deras faders hemman [Laava] i Öfr: Raumo som Carl Snabb nu besitter". Hemmanet skulle värderas.

Soldaten Carl Snabb gifter sig 26 maj 1720 med pigan Anna Nilsdotter från Vuono. Död som Carl Carlsson Lava 25 november 1767, 73 år gammal. Mor: Anna Matsdotter, Far: Carl Staphansson.

24 Mört Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna [kallas här Blöt] och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Mickel Håkansson Mört 1689-1706

Antagen 1689. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt 3 februari 1706. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694 lagskriven. Rote 24 vid roteringen 1695: Utom Mickel Mört som är soldat och bonde [husbonde på Törmä i Särkinärä i Övre Raumo efter sin far Håkan Persson], hafver denna rote ingen soldat ty blifver han här. Upptas i mantalslängd Övre Raumo 1695 som "Knechten Mickel Håkansson", 1699 som "Sold: Michell Håkanss" med en knekthustru på gården. Mtl 1701: "Hust: Karin Sold:ns Michel Håkanssons". Mtl 1702: "H. Karin Michell Håkanssons". Mtl 1703: "H. Karin Michel Håkanssons". Mtl 1704: "h. Karin". Mtl 1705 och 1706: "h. Karin Mickell Håkanss" med en dotter på gården, mtl 1707 2 söner och 1 dotter.

"24. Mickel Mört Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 dvs kort tid efter slaget vid Fraustadt [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

"24. Michell Mört död d. 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

"24. Mickell Mört död d. 3 febr. 1706" enligt vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Mickel var bror till soldaten Elias Håkansson Varg på rote nr 30.

Johan Matsson Mört
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Stettin.

Ämnad för utmarsch 1706 men uppenbarligen senarelagd till 1707: Den 5 augusti 1706 dagen innan de nya rekryterna utmarscherade 1706 skänker nämligen "Johan Matsson Mört" och 30 andra soldater av 1706 års nya rekryter 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Mört
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Mats Olsson Mört
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-04-08 Till: Död. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk [Törmä i Särkinärä] står hemma i landet. Rymd 1714-09-18 ifrån Umeå, inställd 1714-10-30. 1715: Lejd 1711 infödd 35 år gift.

Nå tgl 8 mars 1714 s. 313: Diskuterades inventariet vid Hans Ersson Langinens hemman och sterbhus i Nedre Raumo där det framgick att Langinens styvmoder "hustru Karin Pedersdotter" hade så mycket inestående i sterbhuset "att hon ägde macht förordna sina arfwingar och Broders barn dee 60 daler kopparmynt som hon d. 12 Novemb: 1713 på sin sotesäng" testamenterat. Karins arvingar [från ett tidigare äktenskap] var "Solldaten Mats Mört i Öf:r Raumo å sin hustrus wägnar och hustru Karin Erichsdotter i Neder Raumo" skulle få hälften var. Mörts hustru var alltså dotter till Karin Pedersdotter som i andra giftet var gift till Langinens hemman.

Rotan vakant 1718-04-08 - 1720-01-00

Per Larsson Mört
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-04-09 Till: "Rymd d. 9 april 1720" enl avgångsrulla över vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Rotan vakant 1720-04-09 - 1721-03-00

Johan Andersson Mört
1721-1740

Antagen 1721-03-00 Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1728: 24 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 31 år 15 tj.-år Wb bonde gift. Recruerings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1. 2. 3. april 1740; Johan presenterade tillika med rotens tillhielp soldatämnet Hindrich Ersson 22 åhr gift, legd ifrån Doctares rote, som idag afsagt sig pretension på denna karlen, altså blifver Hindrich Ersson, Johans vargieringskarl. 1740: 36 år 20 tj.-år Wb bonde gift, är hemmansbrukare, får avsked.

25 Hoppare
[Högberg from 1757]
Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Henrik Andersson Hoppare
1678-1696

Antagen 1678-02-00. Går för moderbroder Johan Matsson [Sänkelä] i Mattila. Torneå 1683. Avgått 1696 Till: På flykt februari-augusti 1696 då rotan ersatts med ny soldat. Dömd till döden i november 1696 för åtskilliga stölder, de flesta orsakade av hunger och oförmåga att försörja sin familj, hustru och två minderåriga barn.

Mönstrad: Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 25 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Hindrich Håppare trpt ifrån rote 62 i Mattila.

Från nödåret 1696. Ntå tgl 23 november 1696 s. 666: "Föreställtes Soldaten Henrich Håppare i Mattila och anklagades uthaf åtskilliga för begången stöldh och tiufwerije". Länsman Sigfrid Jöransson berättade att Hoppare 8 dagar före jul 1695 tillsammans med bonden Lars Danielsson [som sedermera dött] stulit spannmål ur kronobodan, spannmål som var avsedd för allogens hjälp och understöd "i denna fast swåra och bekageliga dyra tiden och hungersnöden". Hoppare ska ha borrat 7 hål i golvet och låtit säden rinna ner i säckar. Totalt uppskattades den stulna volymen spannmål motsvara minst 6-7 tunnor. Delar av kornet hade gömts i snön intill en hölada, en annan del hade Hoppare "nedgräfwit i een Dyngehögh /:Salva venia:/" varifrån han sedan hämtat lite korn åt gången så länge det räckte. Hoppare erkände att han genomfört stölden tillsammans med Lars Danielsson [som hållit i borren] dock hävdade han att den stulna volymen var betydligt mindre. Hoppare uppgav också att medan kornet låg undangömt "bårtödde hans cammerat Lars Danielsson" varför han sökt upp Danielssons änka för att dela på stöldgodset vilket även hon tillfrågades om och erkände. Stölden hade kommit i dagen då vittnet "Henrich Ruija" observerat hur Lars Danielssons hustru och soldaten Hoppare börjat bråka och skrika om hur spannmålen skulle fördelas.

Länsman Sigfrid Jöransson berättade vidare att "denne soldat sedan han honom fångslig hafft i 9 weckors tijdh, hugg boijorna af sig och sin koos rymbde på Österbottn alt till Paldamo och war en tijdh bårtta, sedan kom han om Bartolomæi tijdh tillbaka men aldrih gått uppenbarl:n framme för folck uthan hållit sig i skogen såsom en annan ogärningsman".

Hoppare anklagades nu även av Mickel Matsson i Mattila för stöld av ett får och av Johan Matsson i Mattila för att ha stulit bl.a en bössa, en mössa samt handskar och vantar ”enär han rymbde sin koos”. Han anklagades även av borgaren Erik Henriksson för att vid ett par tillfällen ha stulit hö av borgarens far Henrik Eriksson. Hoppare erkände nu samtliga stölder.

Efter hemkomsten från Österbotten vid Bartolomeii tiden [slutet av augusti 1696] skall han ha slagit sig i slang med Elias Josephsson i Mattila [som i annat ärende uppgavs ha ”regerat som een wild rasande Biörn eller Läjjon”] och hållit sig i skogen ”förandes Byssa och gewär medh sigh såsom andra ströfware” till dess han blev fasttagen.

Länsman Jöransson angav vidare att Hoppare redan erkänt att han ”för några åhr sedan reest opføre Elfwen tagandes på sigh en Swart kiorttel öfwer axlarna, såsom till en Churkåpa medh hwijt utbredd halsduuk för hakan som skulle för grått skiägg passera hafwandes medh sig 2:ne soldater som rodde; Men han satte sigh mitt på Båten med een kiäpp och flaska i handen på det folket intet annat skulle märkia och see, än det warit kyrkioherden sielf som reeste och således på wissa tijder och dagar plägar uptaga och sig tilhanda wittia sin tijondelax”. På så sätt hade han genom denna förklädnad kunnat tjuv Vittja kyrkoherdens tiondelax och fått ihop 7 laxar som han sålt till numera salige borgaren Henrik Strand. Hoppare nekade till denna anklagelse men länsman hade flera vittnen som kunde intyga att Hoppare vid flera tillfällen erkänt laxstölden och att han ”giort löije der åth, att han således Bönderna fixerat och narrat”.

Inför domslutet noterades att nämnden och flera av allmogen befarade att om denne Hoppare och Elias Josephsson skulle slippa fria ”så torde ingen menniska, hwarken i sina huus eller på wägarna fredig wara för sådana öfwerdådiga sällar”.

Domslut: Hoppare hade erkänt stölderna som i värde översteg ”det qvantum som i straffordningen är satter” och att han varit så djärv att han stulit Kungens tillhörande spannmål ur kronobodan, fann rätten skäligen att döma ”denne Henrich Hoppari” i enlighet med straffordningen och Krigsartiklarna XVII, artikel 108, till döden. Det faktum att rotan under hans rymning ”har måst sättia en nyy karl i stället” skulle dock provas av annan instans.

Not: I den påföljande rättsakten vid samma ting prövades Elias Josephsson brottliga gärning. Under sommaren och hösten 1696 skall han ha levt ett ogudaktigt leverne, besökte aldrig kyrkan och hade där tillfälle gavs stulit det han kommit över. Tillsammans med sin hustru och barn hade han bl.a förstört en gärsgård och stulit två kor av rådman Johan Pipping i Mattila. Han skall även ha kommit ut ur skogen ”medh een Ryss Hillebårdh” och hotat döda Pippings dräng. Elias erkände men hävdade att det ”ware af sin galenskap skiedt”. Vittnen kunde också intyga att Elias hotat bränna ner Pippings gård och att slå honom ihjäl pga att Pipping lagligen lyckats vinna till sig hemmanet från Elias och dennes familj. I samband med att han greps var han just sysselsatt med att elda upp ett stegerhus som stod på Pippings tomt och misstankar fanns om att han önskade uppfylla sitt löfte om att bränna ner hela gården. På hemmanet [Juusola i Mattila] satt nu Pipping på ena delen och Elias bror Jakob Josephsson [båda söner till tidigare ägaren Joseph Nilsson] på den andra, de hade delat hemmanet i två delar. Vid själva gripandet vid Pippings gård skall det ha krävts fyra man för att överrumpla Elias och få på honom ”hand Klåfwar” då Elias ”regerat som een wildrasande Biörn eller Läjjon”. Elias åtalades även för åtskilliga andra stölder inte minst kreatur både smått och stort i staden och på landet. Samtliga närvarande befarade att Elias skulle begå ytterligare brott – och än värre än de han redan erkänt - så att ingen skulle kunna känna sig trygg ”för en sådan som achtar hwarken Gudh eller Öfwerheet”. För stölderna i allmänhet och försöket till mordbrand i synnerhet dömdes Elias till döden.

Domarna mot Hoppare och Elias Josephsson underställdes Hovrätten men rättens beslut finns inte bevarat då bevarade utslagsakter i brottmål i huvudsak saknas i Svea Hovrätts arkiv. Det är inte känt om

domarna överklagades till Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen] då protokoll för perioden januari-april 1697 saknas. I juni 1697 begär skarprättaren Per Galle ersättning för tre avrättningar i form av halshuggning och stegling ”3:ne st ett hugg på hvar å 15 daler, än för 5 stägell å 9 D:r stycket”. [Länsräkenskaper, Västerbotten verifikationer 1697 s. 592]. Om Hoppare och Elias fanns bland de avrättade framgår inte. Elias finns 1696 mantalsförd på Juusola i Mattila tillsammans med sin hustru men året därpå 1697 står ”Johan Piping Borgare” på hemmanet.

Extraordinarie ting Ntå tgl 17 november 1697 s. 651: ”Gamble Compagnie Prophossen Jöns Jönsson Klöfwerfoot ifrån Wojakala” anklagad för åtskilliga stölder vilka han tillstod. Från Johan Matsson på Torpet skall han ”tillika medh 3:ne andra förrymbde personer Nembl. Henrik Håppare, Olof Korp [möjligen id med soldaten Olof Korp på rote nr 110, se denne] och Henrik Samuelsson” ha stulit en liten kviga som de tillsammans ätit upp. De fyra hade enligt Klöfwerfoot även genomfört stölder hos Mickel Olofsson i Kiviranta samt även hos rådmän Braas i Torneå. Gamle profossen dömdes att plikta med kroppen för stölderna men det finns inga noteringar om hur rätten såg på ev straff mot de tre som var på rymmen. Det framgår inte heller när stölderna ska ha genomförts.

Profossen Jöns Jönsson var vid händelsen ägare av Fräki hemman om ¼ mantal i Övre Vojakkala och noteras tillsammans med hustrun vid roteringen 1695 som ”hust. Aili Jöns Prophos”. Vid mantalsskrivningen året därpå är ”Jöns Prophos” överstruket intill hustruns namn och han har inte påträffats senare. Hans tillnamn Klöfwerfoot har inte observerats vid något annat tillfälle.

Soldat okänd Hoppare
1696-[1708]

Inte återfunnen i militärt material. Sannolikt identisk med ”Soldaten David Ersson” som tillsammans med sin ”legobonde Jöns Jönsson Drucki i Kusari” [rotebonde för Hoppares rota] omnämns i Ntå tgl 13 mars 1700 s. 105: Anund Knutsson i Vitsaniemi påstod att soldaten David Ersson lånat 2 ½ caroliner av ”sin fader Erich Hindersson”, en skuld han inte reglerat och dessutom hade legobonden Drucki inte betalat ut hela soldatlegan till David. Anund skall ha tagit till sig Eriks omyndiga son och begärde att Davids skuld till Erik borde tillkomma Anund liksom den inestående delen av soldatlegan som Anund hävdade stod inne hos Drucki. Dock kunde Drucki uppvisa soldatkontraktet och av noteringarna där bevisa att David betalat sin skuld till fadern med råge och att Jöns betalat soldaten en högre lega än kontraktet stipulerade. Anunds anspråk godkändes inte.

Ersätter under första halvan av år 1696 Henrik Hoppare då rotan i rättsakten ovan uppges ha varit tvungen att skaffa en ny soldat under Hoppares rymning till Österbotten.

Då det saknas uppgifter om att det skett ytterligare förändringar på rotan antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nils Hoppare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Stockholm. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Var ämnad för Reval med Torneå kompani men uppges vid mönstringen i Stockholm 16 augusti 1710 vara ”död d. 9 Augusti i Stocholm”.

Henrik Hansson Hoppare
1712-1715

Antagen 1712. Avgått 1715-02-22 Till: Död, slagen av fienden vid Raumo by Torneå sn. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Rymt med hela sin mundering i samband med det ryska anfallet mot vaktposteringen i Kaakamo 29 december 1714. Uppenbarligen har han likt flertalet andra rymlingar återinställt sig vid kompaniet kort tid efteråt.

Not: Den 19 februari 1715 anföll på nytt 100 ryska ryttare bondevakten vid gränsövergången i Kaakamo ca 15 km öster om Torneå. Vakten som bestod av lokala bönder och hemmavarande soldater ur Västerbottens regemente kastade sig omedelbart på flykten på skidor, så hastigt att de lämnade efter sig ett 100-tal gevär som de nyligen fått levererade upp från Stockholm. Framme i Torneå brände ryssarna ner det lilla som återstod av staden efter branden i oktober 1714 och fortsatte sedan plundringarna utmed kusten ned till Kiärsbäck [Nikkala] innan de vände tillbaka över till Österbotten. Hur många bönder som fick sätta livet till är okänt, många av dem uppgavs ha varit så berusade att de blivit ett lätt byte för de efterföljande ryska ryttarna. Den enda soldat som dödades var enligt bevarat rullmaterial denne Henrik Hoppare. Om honom sägs vid generalmönstringen 1715: ”Enda bonde, stått hemma i landet, slagen af fienden wijdh Raumo by d: 20 Feb:ii 715 i Torneå”.

Husbonde på Viuhkola i Övre Raumo fram till sin död. I restlängd 1713 [Länsräk 1713]: ”Hindrich Wiukola: Absens. Såldat och fattigt hoos honom.

Rotan vakant 1715-1720

Jakob Jönsson Hoppare
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-11-00 Till: Avsked. ”Har fallande siuka och bekommit interims afskied til nästa munstring” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Olof Johansson Hoppare
[1721]

Antagen 1721-03-00. Lösdivare varit hela tiden absens.

Rotan vakant 1721-1734

26 Snickare
Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Henrik Johansson Snickare
1678-[1708]

Antagen 1677. Går för sin fosterfader Olof Olofsson [Drucken på Pellonpoika i Särkinärä] i Över Raumo [Länsräkenskaper, verifikationer 1678 s. 57]. En ”Hindrich Chore” uppges i rulla över de som skrivits till knektar i februari och mars 1678 gå ”för sitt eget hemman i Öfwer Raumo” [Länsräkenskaper, verifikationer 1678, s. 57]. Oklart om det rör soldaten Henrik Johansson Snickare.

Förmedlingslängd Nedertorneå socken 1679, Övre Raumo: ”1/3 mtl Hindrich Chore, Bonden Soldat, hustrun alena qwar med 4 små barn, mistat all sin boskap och åkern ligger mäst i linda” [Länsräkenskaper, verifikationer 1679, bild 2330, s. 91].

Mönstrad: Large 1678 i Kalix Kompani. Sjuk Wijby 1679-06-13. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Vid mönstring i Björkskog maj 1689: ”Hindrich Jönsson Snickare i öf:r Ramo antagen 677”, Not: Återfinns inte bland nyskrivna soldater i Nedertorneå socken i december 1677 [Roterings- och utskrivningslängder 1678:39 bild 761]. Piteå 1694. Rote 26 i Nedertorneå socken o Torneå Kompani 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Hindrich Snickare, ty blifver han för roten ståendes.

Ntå tgl 23 mars 1686 s. 839: Olof Olofsson i Övre Raumo dömdes att ”betahla sinom legokarl Soldaten Henrich Johansson för des 2 åhrs tjenst” 15 daler kopparmynt även om bonden invände det då ”warit dyr tidh på födan”.

”H: Margeta Hindrich Snickares” finns i mtl på Pellonpioka i Övre Raumo 1700 och 1701.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jakob Snickare
1710-1712

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1712. Till: Avsked. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Veterligen den enda soldat från Nedertorneå socken som lyckades återvända hem från det pestdrabbade Reval.

Vid mönstring i Gävle 19 juni 1712: ”Såsom gl soldaten Jacob Snickare, hvilken warit commenderad till Ösel lefver och är återkommen till Stockholm mötandes Regimentet i Wästerås, fördenskull så wida han är frisk o duglig till Kongl. Maj:ts tjenst bör denne rota inte graveras med 2 karlar, utan Johan Olsson permitteres gå hem.”

Kommenderingen till Ösel som omnämns i rullan 1712 avsåg det misslyckade svenska försöket att återta Ösel under oktober-november 1711 där resterna av Rutenskölds bataljon från Reval deltog [Voitto Ahonen, *Det svenska försöket att erövra Ösel 1711*, Historisk tidskrift för Finland 1992 s. 73-85].

Ansågs uppenbarligen oförmögen till fortsatt tjänst då det av nästa mönstring i september 1712 framgår att han ersatts av Johan Olsson.

Johan Olsson Snickare
1712-1715

Antagen 1712 och är den soldat som står för rotan vid mönstring ”wed norrska armén” i Sanden 27 september 1712, 30 år infödd gift. Avgått 1715 Till: Död. 1715: ”Dödh in januari 715, Rotan vacant”.

Ntå tgl 27 juli 1716 s. 604: Tvist mellan ”Hust: Malin Erichsdotter, frambledne Johan Snickares enka och dess swärmoder Malin Larsdotter i Raumo” ang arv som Johans efterleverska skulle vara berättigad från svärmoderns hemman. Gården skulle först värderas varför ärendet uppskötts.

Jakob Matsson Snickare
1718-1719

Antagen 1718-06-00 Avgått 1719-07-10 Till: Rymd.

Nils Olsson Snickare
[1720]

Antagen 1720-01-00. Som varit absens. ”Rymt til Norrige” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Hans Olsson Snickare
1721-1724

Antagen 1721-03-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked.

”Hans Snickare” soldat på rote nr 26 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Torneå den 6 juli 1722 konstaterades att Hans ”förmedelst stark melancoli wara förryckt i hufwudet” och därmed oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

27 Doktare Övre och Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Andersson Doktare
1695-

Antagen 1695. Skriven till soldat i Övre Raumo vid kompletteringen 1695 ”in february et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven hos ”fadern Anders Andersson” [Heikkuri] i Övre Raumo [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Nils Andersson Doctor insatt [lagskriven] af fadern Anders Andersson i Öfwer Raumo” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 27 vid roteringen 1695: Nils Doctor står för roten emedan han går för fadern. Per Topp trpt till rote 1 i Sävis.

Fadern Anders Andersson som fanns på hemmanet Heikkuri med hustru och son blev änklings 1687. Han anklagades vid tinget den 28 februari 1688 för lägersmål med Brita Larsdotter som 8 dagar före Mickelsmäss fött tvillingar. Enligt henne hade lägersmålet skett under äktenskapslöfte vilket dock Anders nekade till. Han upptas 1690 med hustru, son och dotter men 1692-1694 finns bara bonden och sonen på hemmanet som förmedlats 1688 och har en rest till kronan när det 1698 står utan åbo.

Möjligen ersatt inför utmarsch från Torneå i januari 1700 av Olof Doktare nedan.

Olof Doktare

[1701]-1703

Möjligen antagen som ersättare för företrädaren innan utmarschen år 1700. Erhöll lön vid kapten Jakob Grubbes och Lövängers kompani senast from 1701 och ”död d. 22 sept: 1703” enl specifikation på de döda vid Grubbes kompani daterad ”Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705” [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

”27. Oluf Doctor död in Sept: 703” enl vakansrulla Lövängers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Lars Doktare
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Lövängers kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Lars Doktare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Johan Johansson Doktare
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-06-13 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1712 infödd 23 år ogift kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant juni 1718 – 1720

Jöran Pålsson
[1718-1719]

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 42: Tvistar Lars Toppa i Övre Raumo och soldaten Olof Doktare om vem som betalat mest för ”Såldat ämnet Jöran Pålsson som först i fält blifwit cassetat och sedermera wed hemkomsten förrymt till Österbotn sin hemordt hwarföre Rotebonden Olof Ersson Doctare [se nedan] sedan blifwit skrefwen till såldat”.

Soldatämnet Jöran Pålsson är möjligen identisk med namnen som antogs som trossdräng i juni 1718 och rymde med hela munderingen den 8 juli 1719.

Olof Ersson Doktare
1720-1740

Antagen 1720-01-00 Avgått 1740-04-00 Till: Avsked. 1728: 33 år 9 tj.-år Wästerbotning bonde [Vuoti] gift. 1735: 46 år 16 tj.-år Wb bonde gift. Recruterings och Utbytningrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Nu presenterade rotehållare Eskil Nilsson sin son Hans Eskilsson, till utbytning för Olof Ersson, som af Herr Majoren Frisell erkiändes till vidare visitation och adprobation. Olof såsom hemmansbrukare bewilljas avsked.

Ntå tgl 9 oktober 1729 s. 420 och 428: Om barn som gifte soldaten Olof Doktare fått med ogifta Anna Henriksdotter från Pudas. Anna uppgavs vara ca 30 år gammal och född i Matarengi i Övertorneå. Soldaten uppgavs vara ”29 eller 30 år och födder i Öfwer Raumo”. Doktare hade hustrun Anna Matsdotter.

28 Ström
Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Jöns Jönsson Ström
1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat i Övre Raumo vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven på ”egit hemman” [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. ”Jöns Jönsson i Öfwer Raumo går sielf [lagskriven]” [Länräkenskaper Västerbotten verifikation, 1695 s. 771]. Går för eget hemman [Antti] i Över Raumo. Rote 28 vid roteringen 1695: Jöns Ström står för roten emedan han är soldat och bonde, Hindrich Starck trpt till rote 36 i Nedre Raumo.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mantalslängd 1695 Jöns Jönsson [Antti] man/hustru och dotter, 1696: h. Karin Jöns Jönsson med en dotter, 1698: P. Karin Erichsdotter knekthustru och en piga.

Per Ström
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Lars Henriksson Ström
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-07-08 Till: Död, slagen vid actionen vid Strömstad. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. Rymd från Umeå 1714-09-18 inställd 1714-10-30. 1715: Lejd 1711 infödd gift 45 år. 1719: ”Slagen wijdh Action i Strömstadh d: 8 Julij 1717”.

Ntå tgl 10 mars 1712 s. 318: ”Lars Hindersson Chore Sålldat” omnämns som vittne i ett ärende ang sabbatsbrott begånget av några drängar från Björkö, Hemmanet Chore eller Kuure i Övre Raumo var rotehemman för nr 28 Ström.

Rotan vakant 1717-1720

Johan Johansson Ström
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Utbytt. 1728: 32 år 9 tj.-år Wästerbottning bonde gift, har hemmansbruk och sätter för sig Olof Larsson 20 år Wästerbottning. Soldaten Johan Ström var son till en Johan Johansson Rieko från Niemis som sedan 1700 var husbonde på Antti [tillika rotehemman för Ströms rota] i Övre Raumo. Fadern synes ha avlidit ca 1718 varpå sonen Johan Ström övertog hemmanet.

29 Orre
Övre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Henrik Pålsson Orre
1694-1706

Antagen 1694-06-19. Avgått 1706 Till: Död. Slagen vid Fraustadt 3 februari 1706.

Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbotts Norra Contract”: ”Hindrik Pålsson Franckj instält [lejd] af Erich Joensson” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Erik Jönsson Franckj i Kaakamo. Piteå 1694. Rote 29 vid roteringen 1695: Hindrich Orre trpt ifrån rote 65, bekommer här dess rote. Deltog i utmarschen från Torneå den 19 januari 1700 och sedermera Understucken Kapten Grubbes och Lövängers kompani.

”Slagen d: 3 Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 dvs kort tid efter slaget vid Fraustad [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Joseph Eliasson Orre
1706-[1708]

Den 5 augusti 1706, dagen innan utmarsch från Torneå, skänker ”Josep Eliasson i Öf:r Raumo” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Synes ha varit son till soldaten Elias Håkansson Varg på grannrotan nr 30 i Övre Raumo [se denne].

Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706. Benämns ”29. Jacob Orre” i förteckningen över antagna soldater som skulle skeppas från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti 1706 vilket tycks röra sig om en missuppfattning då ”29. Joseph Orre” finns upptagen i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Erik Orre
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Vid Torneå rådstugurätt 2 mars 1723 framkommer ”frambl. Sålldataren Erich Orres änka Anna Olofs datter ungefär om 34 år gammal och barnfödd i Torneå Sochn och Neder Raumo by”. Anna skall vid andersmässotid ha fött en pojke [som levde några veckor] i staden i framlidne rådmän Anders Burmans änka hustru Catharina Calissas gård [tillika änka efter bataljonsprästen Nils Hansson Core]. Barnets far var enligt Anna soldaten från Övertorneå Lars Larsson Lurf, ca 24 år gammal och under kapten Petter Enbergs kompani [se rote nr 61 i Alkkula]. De skall ha varit tillsammans 7 eller 10 mars 1722 i Burmans pörte. Lurf erkände slutligen. Lurf dömdes för lönskaläge till 10 daler silvermynt i böter, Anna till 5 daler silvermynt.

Nils Carlsson Orre
1712

Antagen 1712-00-00 Avgått 1712-05-27 Till: Rymd.

Anders Isaksson Orre
1713-1718

Antagen 1713. Avgått 1718-02-28 Till: Död. 1713: 19 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd 23 år ogift kan läsa.

Samuel Eriksson Orre
1719-1724

Antagen 1719-01-04. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 1 tj.-år. Avsked för oduglighet.

30 Varg Övre- och Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställes husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Ntå tgl 5 mars 1736 s. 280: Rotebönderna på Vargs rote nr 30 anklagas av länsman Lars Björkman ”för det de hitintills skola underlåtit at efter Reglementet upbygga nödiga huus för deras soldat”. Rotebönderna försvarade sig med att ingen plats för torpstället ännu blivit utsedd.

Elias Håkansson Varg
1678-1697

Antagen 1678-07-11 [annan uppgift 1676] Från: Soldat vid Kapten Ulfsparre Tremänningar. Går för fader Håkan Persson [Särkinärä] i Över Raumo. Deltar i Skånska kriget. Mönstras: Large 1678 i Kalix Kompani. Sjuk Åhus 1678-11-07. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694. Gift och skriven till trediemän för sin far Håkan Persson enl. länsräkenskaper 1681, återbetalning av mantalspeng till honom och hustrun, går för fader Håkan Persson i Över Raumo. Niuter boskapspeng 1681--1682. Rote 30 i Nedertorneå socken o Torneå Kompani 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Elias Håkansson Warg, ty blifver han här. Avgått: 1697-03-00 Till: Avsked. Elias var bror till soldaten Mickel Håkansson Mört som stupade vid Fraustadt 1706 och synes även ha varit far till soldaten Joseph Eliasson Orre på grannrotan nr 29 i Övre Raumo [se denne].

Kasserad i mars 1697 med motiveringen ”odugl. gl. och styfwa armar” efter 21 år i kungens tjänst enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regementet” som i mars så kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432].

Elias far Håkan Persson kom som måg till Erik Persson Druckens hemman i Särkinärä i Övre Raumo på 1650-talet. Fördelningslängden 1678 anger att Håkan Persson är en gammal soldat och ofärdig, hustrun och mycket gammal är mycket fattig. Under sin knektid synes Elias ha bortsålt ägor vilka han senare sökte återvinna. Vid häradstinget i mars 1686 erkändes Elias Håkansson berättigad att utan lösen igenbekomma en under sitt hemman pantsatt äng av hustru Elin samt ett åkerstycke av Erik Druckens son Jöns. Vid häradstinget den 26 juli 1688 lät Erasmus Henriksson i Korpikylä uppjuda det hemman Elias Håkansson i Övre Raumo, honom försålt har för 200 daler kopparmynt. Någon försäljning synes aldrig ha genomförts och Elias står som ägare av hemmanet i jordeboken till och med 1697 då det uppges vara öde.

Handelsmannen Christian Antelius i Torneå som 1699 upptas som ägare i jordeboken visade vid häradstinget i mars 1700 att under det hemman som han köpt för 160 daler och nästan av öde upptagit hade förre åbon Elias Håkansson sålt ängen Walburinsaari som räntade 5 lass hö årligen till Erik Drucki. Köpeskrifter av 30 juli 1683 och 15 mars 1689 gjorde att Erik Drucki inte kunde neka till det varför beslöts att de hädanefter skulle dela och behålla halva ängen var. Hemmanet kom att benämnas Antman efter Antelius son mönsterskrivaren Hans Antman som 1723 blev husbonde på hemmanet.

Jöns Carlsson Varg
[1700]-1707

Antagen: Sannolikt den som senast innan utmarsch från Torneå den 19 januari 1700 ersatte Elias ovan. Avgått 1707 Till: Avsked. ”Afskiedat 1707” enligt rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. ”Afskedat d. 31 januari 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].s

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

”Jöns Carlss. i Öf:r Raumo” skänker den 15 september 1707, samtidigt med Henrik Kanin i Nedre Raumo och Nils Axelsson Asp i Haparanda, 1 daler kopparmynt, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Lars Nilsson Varg
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s.

1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Anders Varg

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Karl Mickelsson Varg

1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-01-22 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd 21 år gift kan läsa.

Rotan vakant 1718-1719

Nils Olsson Varg

[1720]

Antagen 1720-01-00. Hvilken absentserat sig. ”Rymt til Norrige” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Mickel Mickelsson Varg

1721-1728

Antagen 1721-03-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 25 år 8 tj.-år Västerbottning gift. är blind på högra ögat, kan ej gillas. Kallas ”Mickell Drucki” vid roteransakningen 1728 och då husbonde på Esko i Övre Raumo.

31 Gök

Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpstalls husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Henrik Nilsson Gök

1695-1703

Antagen 1695 i Nedre Vojakkala. Avgått 1703 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om var han var mantalsskriven [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. ”Legd af Niels Johansson Kucku i Nederwåjkala” [Länräkenskaper Västerbotten verifikation, s. 771]. Lejd av Nils Johansson Kucku i Nederwoijkala. Rote 31 vid roteringen 1695: Hindrich Giök som är trpt ifrån rote 65, bekommer här dess rote.

Ntå tgl 7 mars 1698 s. 131: ”Soldaten Henrich Giöök” hade i några veckor tjänat dräng hos tolvman Olof Larsson i Björkö och var nu skyldig tolvmannen lite korn och några konanter.

Vid samma ting anklagas och erkänner ”Soldaten Henrich Giöök” upprepade stölder från sin ”legobonde” Johan Henriksson Kocko i Vojakkala. Gök kallas Kockos ”legosoldat”. Fick böta 39 daler

kopparmynt. Vid samma ting bötfälldes även ”soldaten Nils Finne” för att han dolt och njutit sin del av Giööks stölder.

Torneå rådhusrätt 9 mars 1698 s. 330: ”Solldaten Henrich Giöök” döms för stöld av en båt tillhörig borgaren Henrik Pipoi förledne sommar då ”Campamentet här sammanstädes med Calix Compagnie påstod”. Han hade tagit båten vid stadsstranden och lämnat den på andra sidan vid kyrkovallen där den sedermera försvunnit. Dömdes till böter och skadestånd.

Understucken Kalix kompani. ”31. Hindrik Giök död in Octob: 703” enl vakansrulla Kalix kompani [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Per Gök
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Kalix kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Möjligen identisk med följande: Den 12 augusti 1704 bokförs i Nedertorneå kyrkoräkenskaper ”Soldaten Per Alku sändt från Elbingen” 30 öre till Nedertorneå kyrka. [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Alku var ett hemman i Nedre Raumo. Soldaten Per Alku är sannolikt identisk med den son som finns mantalsförd hos Per Persson Alku [även kallad Morian bl.a vid rotering 1695] i Nedre Raumo tom 1703. Per Persson Alku dör i Nedre Raumo den 11 mars 1753, 97 år gammal. ”Per Persson Alko i Nederraumo” omnämns i Ntå tgl 5 mars 1703 s. 741 i en skuldtvist med Carl Staphansson i Laivaniemi.

I slutet av maj 1704 lämnade regementet vinterkvarteren i polska Elbing och påbörjade marschen söderut mot Sandomierz [juli], Jaroslaw och Lemberg [augusti], Solkowitz [september] innan man vände mot nordväst där nya vinterkvarter upprättades i Przygodice inte långt från Posen.

Hans Gök
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Johan Jönsson Gök
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-09-08 Till: Död ”Slagen d: 8 Septemb: 1717” vid Strömstad. 1712: 20 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd 21 år ogift kan läsa. Vacant 1717-09-08. 1719

Rotan vakant 1717-1719

Johan Persson Gök
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 34 år 9 tj.-år Wästerbottning gift, vänstra axelen är utur led, förmår ej bruka gewäret, kan derföre icke gillas. Johan Persson Gök var vid roteransakningen 1728 bonde i Nedre Raumo sedan hemmanet delats: ”Pehr Persson, nu Cnut Nillsson

och Johan Persson Giök, desse klufwit hemmanet sins emellan”. Per Persson synes identisk med tremänningen 1702 Per Persson Lera [se denne] och Johan Persson Gök synes ha varit dennes son.

32 Köpman Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Isak Isaksson Köpman 1695-[1708]

Antagen 1695. Lejd 1695 av Per Persson i Neder Raumo. Rote 32 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Isak Isaksson Kiöpman som här är utlejd.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Torneå rådhusrätt 4 maj 1696 s. 163: Soldaten Isak Köpman anklagas för inbrottsstöld hos borgaren Mårten Henrikssons hustru Brita Kiempe. Brita hade under natten igår upptäckt att någon brutit sig in i kammaren nära där hon låg och sov och genom fönstret stulit en hel del saker bland annat ostar och bröd. Brita hade följt spåren av tjuven ”baakom staden och omsijder in på Baakgatan” fram till Lars Larssons pörte där hon sedermera hittat soldaten Isak Köpman sovandes på laven. Brita hade gått fram till honom och känt att hans skor och strumpor var våta. Köpman nekade till stölden. Ärendet uppsköts.

Torneå rådhusrätt 7 maj 1696 s. 165: Återupptogs ärendet nu med löjtnant Lorentz Blomström” ”för Solldaten Kiöpman skull” närvarande. Rådman Samuel Kiempe vittnade å sin dotter Brita Kiempes vägnar sig ha hört att en bonde från Vojakkala Mickel Fräki och en Per Jakobsson från Kukkola skall ha varit i lag med Köpman när stölderna begicks.

Torneå rådhusrätt 12 maj 1696: Ärendet med stölden hos Brita Kiempe behövde utredas vidare och sköts därför på framtiden. Nu dömdes Isak Köpman istället för en annan stöld till böter och enl saköreslängden straffades han med gatlopp.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 30 december 1696 s. 794: Borgaren och handelsman Nils Jönsson Bäck anmodades att ta fram bevis för att soldaterna Erik Fiskal och Isak Köpman inför rätta för att de ”hyst och härbärgerat”...”Tiuf Kåhnan Rigina Nillsdotter” och dessutom ur borgaren Nils Bäckes fähus stulit två får strax före jul som de fört till Rigina där djuren slaktats och ätits upp. Uppsköts.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 12 april 1697 s. 843: Fann rätten det bevisat att ”Sahl. Gabriell Nillsons äncka Rigina Pedersdotter”...”in Decembri sidstledne uthi sin heemwist i ett ljtet Pörtte baakom Staden” har hyst soldaterna Isak Köpman och Erik Fiskal ”hwarest dee slachtat, flådt och deels kokat och förtärt 2:ne fähr som dee om Nattetijdh stulit ifrån Borgaren Nils Jönsson Bäck”. Rigina dömdes till böter för sin delaktighet i uppdelningen av det stulna köttet.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 27 maj 1697 s. 875: Anklagades "een Sålldat uthaf detta Wästerbottens Regementte och Torneå Compagnie wedh Nampn Erich Fiscal" för begångna stölder. Dels stölden av 2 får från Nils Jönsson Bäck i december 1696 som slaktats hos "een Tiufkåhna här i Staden Rigina Pehrsdotter". Dels stöld av en tupp från sal rådmannen Isak Erssons son Erik Isaksson för några dagar sedan vilket Fiscal erkände. Dels en vadmalsrock av borgaren Jakob Östensson som Fiscal sedan sålt. Fiscal erkände även denna stöld. Dels en grön tröja av Israel Israelssons piga, dels av borgaren Mickel Holm och rådmän Carl Björkmans dräng av vardera ett par röda lapphanskar. Isak Köpman som varit delaktig i stölden av fåren från Nils Bäck var numera på rymmen. Enligt saköreslängd Torneå rådhusrätt 27 maj 1697: Soldaten Erik Fiscal för stöld pliktat med gatulopp.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 28 maj 1697 s. 880: Besvärade sig rådmän Anders Planting över hur soldaten Erik Fiscal som "igår för begången tiufnad afstraffades" återigen försökt stjäla, denna gång ur Plantings hus sedan han brutit sig in genom ett fönster. Där hade han dock överraskats och gripits av Plantings svåger borgaren Torfast Ersson som kommit hem från fisket.

Vid samma ting besvärade sig handelsman Johan Pipping berättade att han i fängelset hittat barnkläder som stulits från hans hus genom fönstret natten mot den 25 maj, en stöld som ansågs ha genomförts av Fiscal - sedan han lyckats rymma från fängelset - i samråd med "fången Johan Matsson Falck" [en annan rättsakt samma år trumslagare vid Torneå kompani 20 år gammal och dräng till vardags]. Fiscal erkände att han och Falck brutit sig igenom dörren i fängelset och gått till Plantings gård där stölden begåtts. Bland stöldgodset fanns förutom matvaror bl.a några barnkläder, en träskål, några ullstrumpor och laxnät. Samma natt skall Fiscal även ha försökt bryta sig in i borgaren Samuel Isakssons boda och stulit från dennes dräng en kista med 10 daler kopparmynt, en skjorta, en hästgrimma. Ärendet uppsköts till nästa dag.

Vid samma ting s. 883, anklagades även Johan Matsson Falck för flera stölder där han dock i sin tur anklagade den förrymde soldaten Isak Köpman vilket togs ad notam. Den 15 augusti 1697 s. 909: Då Hovrättens utslag nu ankommit och "Tiufwen Johan Falck" nu skulle straffas med 5 gatlopp "altså befalltes begge stadsbetienterna gå om kringh staden tillsäijandes samptl. inwåhnarna hwar sin karl i morgon till Executionens förrättande kl. 7 hijt på Torget förskaffa wedh 40 mark Sillf:r mynts straff den detta försummar". Den 28 augusti 1697 s. 912 fängslades borgaren Samuel Persson och Johan Mårtensson för att de inte dök upp när Falck skulle straffas den 26 augusti trots att de kallats till torget för att delta i gatloppet. Även borgaren Johan Staffansson fälldes för att inte ha närvarat vid gatloppet och fick böta 40 mark silvermynt.

Torneå rådhusrätt 23 mars 1698 s. 400: Konstateras att Tiufwen Johan Matsson Falck i enlighet med Hovrättens beslut 26 februari 1698 nu straffats med gatlopp "och skall i mårgon /gudh will/ i behorige hallsjärn afföras till Marstandh". Trumslagaren vid Torneå kompani Johan Matsson Falck hade vid rådhusrätten den 5 maj 1697 s. 864 dömts till döden för tredje resan stöld men av Hovrätten alltså benådats till gatlopp och straffarbete på fästningen i Marstrand.

Erik Köpman

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Olof Ersson Köpman

1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Abraham Jakobsson Köpman

1713-1728

Antagen 1713. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1713: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1713 infödd 23 år ogift. 1715: Lejd 1713 infödd 23 år ogift. 1719: 27 år infödd ogift 6 tj.-år. 1728: 36 år 15 tj.-år Wästerbottning gift, har wäderbräck, får avsked.

Enligt roterannsakingen 1728 var den då stående soldaten på rote nr 32 Köpman uppfödd av rotehållarna och grannarna Gustaf Mansikka och Olof Ersson Nakkula.

33 Sjöholm

Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Olof Hansson Sjöholm

1683-?

Antagen 1683-06-26. Lejd av Jöns Michelsson i Neder Raumo. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Piteå 1694. Rote 33 vid roteringen 1695: Utom Olof Hansson Siöholm har denna rote ingen soldat, blir här. Oklart vidare öde.

Mickel Mickelsson Sjöholm

?-1707

Antagen: Okänt. Understucken kaptan Durietz och Kalix kompani. Avgått: 1707 Till: Avsked. ”33. Mickell Siöholm afskiedat 1707” enl vakansrulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Mickel Sjöholm finns upptagen bland de avskedade soldater som pga ”undfångna blesseurer och bräckeligheeter äre dimmitterade at begifwa sig till sine hemwister i landet”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707. Samtliga hade erhållit kungens avskedspass daterade Altranstädt den 31 januari 1707 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd. 12, vol 34]. Erhöll underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Den 29 september 1707 skänker ”Såld: Michell Siöholm” 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

I längd över gratialister Majorens [Torneå] kompani upprättad 1730 uppges att han ”Upwist sitt underhåldz bref, har niutit sitt underhåld till och med 1719, män af H:r General Major Moraht wijd Gratialisternes Munstring 1725 utsluten för det han några åhr tillförene stulit emot 1 lispund smör [se nedan]. Är öfwer 70 åhr, mycket fattig och föder sig med tiggande. Anhåller att få niuta sitt gratial” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

Ntå tgl 6 mars 1712 s. 298: "Gamble Solldaten Mickell Siöholm och Bonden Carl Carlsson i Kifwiranta" anklagas för stöd av borgaren Nils Larsson Kopukkas och framlidne Olof Uppers gods hösten 1710. Hade stulit 17 lispund smör. Carl var numera död medan "denna gamble förafskiedade Sålodat Siöholm ej neka kunde" dömdes till 85 daler silvermynt för stölden "el:r plichta med gatulopp effter stölldens storleek".

Ntå tgl 12 mars 1712 s. 328: "G:l och förafskiedade Sålldaten Mickell Siöholm" anklagas för att inte ha levererat det 1 lispund smör som Nils Hansson i Kukkola sänt med honom till Torneå. Siöholm uppgav att "samma smör lemnadt hoos Chergiantz Enkan på Kyrkobordet derest det skall förkommit". Siöholm dömdes att lämna 1 lispund smör och 8 daler kopparmynt till Nils.

"Een gl. Sålodat Michel Siöholm benembd" skall enl Torneå rådhusrätt 2 april 1722 [bild 2870] tillsammans med bonden Henrik Lampinen i Vojakkala ha fört salt på en haxa från "Reenskiär" till Torneå.

Lisa 19 år dör i Kiviranta den 24 augusti 1736. "Drunknade vid Malörn" [osäkert]. Hennes far var "G:l sold. Mickel Mickelsson Siöholm" och hustrun Lisa Pärsdotter.

Mickel Mickelsson Siöholm "gl soldat" dör i Nedertorneå den 8 november 1742, 70 år gammal. Modern uppges ha varit Ella Olofsdotter.

Lisa Pärsdotter i Kiviranta dör 10 januari 1760, 87 år gammal, och kallas då "g:l sold. Mickel Siöholms änka". Lisas mor hette Brita Nilsson.

Mats Henriksson Sjöholm
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nils Sjöholm
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti understucken Skellefteå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Ref:l".

Olof Ersson Sjöholm
1711-1716

Antagen 1711. Avgått 1716-07-04 Till: Utbytt. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk [Lera] står hemma i landet. Rymd vid det ryska anfallet mot Umeå 1714-09-18, inställd 1714-11-27. 1715: Lejd 1711 infödd 34 år ogift.

Johan Matsson Sjöholm
1716-1718

Antagen 1716-07-04 Avgått 1718-04-04 Till: Död

Rotan vakant 1718-1719

Thomas Mickelsson Sjöholm
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 34 år 9 tj.-år Västerbottning gift, har fistell uti knäbenet och skada uti axelen, kan därför icke gillas.

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 237: anklagas gifta soldaten Tomas Sjöholm för att ha rått kvinnspersonen Margeta Hindersdotter Salmi med barn. Ett flickebarn skall ha fötts för tre veckor sedan. Sjöholm hävdade att hans hustru omkommit på flykten och handelsmannen Kuhlbergs fartyg på väg till Stockholm. Fartyget skall ha avgått vid Bartholomei tiden förledit år men råkat i sjönöd och alla ombord skall ha drunknat. Sockenskrivaren Anders Hellandt uppgav dock att hustrun levde i Stockholm och att han själv träffat henne där och pratat med henne. Sjöholm anklagades för att ha uppvaktat Margeta för tidigt och inte helgat sin sörjeperiod och dessutom inte försökt utreda i vilken mån hustrun var vid liv. Han dömdes till 80 daler silvermynt och till 6 daler årligen till flickans uppfostran. Margeta dömdes till 40 daler silvermynt i böter.

9 juli 1721 döps Lisbet dotter till sold. Tomas Siöholm och Margeta.

”Thomas Michelss. Siöholm ifrån Laifwaniemi” dör 15 juni 1738, 48 år och 4 månader gammal. Hans mor hette Helena Johansdotter.

”Thomas Mickelsson Siöholms änkia” i Laivaniemi Margeta Larsdotter dör 4 januari 1744, 79 ½ år gammal.

34 Kanin Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Henrik Thomasson Kanin
1683-1707

Antagen 1683-06-26. Avgått 1707 Till: Avsked. Går för broder Mickel Thomasson [Kanniainen] i Neder Raumo. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 34 vid roteringen 1695: Hindrich Canin går för sin fader [Tomas Simonsson], blir här. Mantalslängd 1699 Nedre Raumo: ”Sold. Hind: Tomsson” med en knekthustru på gården. Hade åmtinstone två barn sonen Henrik och dottern Ella, se nedan.

Vid roreransakningen 1728 uppges för rotehemmanet Kanniainen i Nedre Raumo där Johan Thomasson [död 1 mars 1718] sägs ha stått för hemmanet 1695 att ”ingen karl utgådt för hemmanet enskilt sedan Roterings karlen [avser Johans bror Henrik Thomasson Kanin som ägde hemmanet tillsammans med Johan] som tient uti 20 åhrs tijd”.

”Soldaten Henrich Tomasson i Nederraumo” nämns i Ntå tgl 31 mars 1699 s. 516. Borgaren Hans Henriksson krävde Thomasson på en skuld om 20 daler kopparmynt, en skuld som sedan 1694 legat på soldatens och dennes brors föräldrars hemman [Kanniainen] där Henrik bott i lag med sin bror [Johan,

se ovan och nedan]. Bröderna skall sedermera ha delat hemmanets egendom mellan sig. Henrik utfäste sig att delbetala återstoden av skulden under en period om tre år.

Mantalsförs som soldat i Nedre Raumo 1699.

”Hindrich Kanijn afskiedat in maj 1707” enl rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. ”Henrich Canjn afskedat d. 31 januari 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckeligheeter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109.

Den 15 september 1707 skänker ”Hend. Canin i Ned:r Raumo” [samtidigt med Nils Axelsson Asp i Haparanda och Jöns Carlsson i Övre Raumo] 1 daler kopparmynt 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Ntå tgl 8 mars 1712 s. 312: ”Förafskedade Solldaten Hinrich Kannianen” erkände att han var skyldig ”förafskiedade Sålldaten Nills Skytt” 3 daler kopparmynt som han lånat av Skytt.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 46: ”Hindrich Thomasson i Neder Raumo hafwer gifwit en koo åt sin dotter Ella Hindersdotter hwilken sedermera effter sin faders afträde if:n hemmanet tänkt bebo det men blifwit utdrifwin af dess broder Hindrich Henriksson if:n bem:te hemman sedan han hemkom if:n Carlön dit han helt obefogat så godt som rymdt if:n hemmanet”. Rätten beslutade att Ella ”är berättigat äga kon som dess fader wed dess bortresa till Carlön henne gifwit”.

I längd över gratialister Majorens kompani upprättad 1730 uppges att han är ”Död män hwilket åhr obekant, sedan 1725 intet niuti” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

”Död före 1725” [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret D:9 s. 281]. Inte återfunnen i församlingens begravningsböcker.

Henrik Nilsson Kanin
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Hindrik Nilsson i Ned:r Raumo” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Olof Nilsson Kanin
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Kasserad. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti understucken Bygdeå kompani. Vid mönstring Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti 1710 uppges han vara ”Casserat för sin Bräckligheet skull”.

Husbonde på Närhi nr 7 i Nedre Raumo innan utmarsch. Son till tolvman Nils Olofsson Närhi och hustrun Margareta Staffansdotter [syster till Carl Staffansson i Kyläjoki, 76 år gammal vid tinget 1710]. Olof Nilsson Närhi lever ännu 1718: ”Tålfman Olof Nilsson Närhi” omnämns vid Ntå tgl 28 juli 1718 s. 184 i ett ärende avs ”knechtelegan för Olof Olsson Närhis son”. Not: Nils Olofsson Närhi hade ytterligare en son [ej namngiven] som drunknade under en resa till Stockholm hösten 1696 [ang skeppsbrottet se även soldat Anders Frisk i Niemis] enl Torneå rådhusrätt 26 februari 1698 s. 270. Sonens fästmö hette Margeta Eriksson, piga hos rådman Nils Andersson.

Ntå tgl extraordinarie ting 11 juni 1710 s.547: Tvist om Danskinkari äng mellan komminister Jonas Tornæus [som hävdade att ängen redan för 70 år sedan tillfallit hans far kyrkoherden Johan Tornæus] och bönderna i Nedre Raumo tolvman Nils Olofsson Närhi [företräd av sonen Nils Nilsson Närhi] ”med dess consorter” Mats Kallio, Johan Tomasson [Kanniainen] och Olof Lukkari [husbonde på Närhi nr 7 och bror till Nils Nilsson Närhi]. Alla dessa tycks ha varit ägare av det ursprungliga ”Auskilas hemman” som numera var kluvet i fyra delar, Nedre Raumo nr 5-8. Gårdarna var även rotebönder för rotarna Klockare och Kanin. Vid tinget uppges att ”Olof Lukari har nu uhtmarcherat för Sålдат”. Se även Per Nilsson Klockare, rote nr 35.

Johan Nilsson Kanin
1711-1724

Antagen 1711. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 26 år kan läsa. 1719: 34 år Wästerbottning gift 8 tj.-år. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. För dess oduglighet skull bekommit avsked.

Son till gamla soldaten Nils Wallo i Laivaniemi. Ntå tgl 7 mars 1720 s. 44: Omnämns ”gl:a Sålдатen Nils Wallo [död 8 mars 1719] if:n Laifwaniemi [hade] testamenterat sin senare hustru Brita Andersdotter sin qvarlåtenskap effter dess dagar som testaments skriften af d. 20 Janu: 1719 och wittnes skrifter af d. 28 febru: 1720 vidare utwijsa och nu hennes stiuf son Johan Nilsson Canin samma testament wille disputera och klandra” då Johan menade att han skulle ärva sin far snarare än styvmodern Brita ”den [Brita] uthan barn effter honom lemnat enkia”. Rätten gav Brita rätt att behålla det hon ärvt efter sin make.

Ntå tgl 8 mars 1721 s. 212: Omnämns förlikning mellan ”Bröderna Johan Nilsson Kanin och Hans Nilsson i Laifwaniemi”.

I saköreslängd 1723 nämns ”Soldaten Johan Canin if:n Joxengi” [länsräk 1723 bild 6890, s. 473].

35 Klockare
Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Hans Andersson Klockare

1683-?

Antagen 1683-06-26. Lejd av Carl Carlsson i Neder Raumo. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 35 vid roteringen 1695: Hans Klockare blifver vid roten efter lotten, Erik Fischal trpt rote 40 i Laivaniemi.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 30 december 1696 s. 795: Soldaten Hans Klockare och bonden Mickel Nilsson i Nedre Raumo anklagas för stöld från borgaren och handelsmannen Christian Jakobsson, en stöld begången vid juletiden detta år. De ansågs ha brutit upp Jakobssons visthusbod och där i dessa svåra tider stulit bl.a smör, salt, mjöl, råg och talg. Klockare och Mickel isstänktes direkt och hemma hos dem hittades också en del av stöldgodset. Klockare hade dock då flytt till skogs medan Mickel ertappades hemma hos sig. Mickel kom inför rätten och erkände stölden och att det var han och Klockare som genomfört den. Stölden skall ha varit Klockares idé. Klockare ”som ännu wore een ungh dräng” hade tubbat Mickel med orden: ”Der tu eij will wara migh föllgachtigh så lærer tu Swälta ihiäh!”. De skall ha borrar sig in via gavelväggen på Jakobssons bod och tappat ut spannmålen. Därefter hade de brutit upp dörren och stulit 2 fårskinnsfällar, laxgarn, strömmingsnät och en del annat. Åtta dagar senare hade de åter begivit sig till staden nattetid och med en sticksåg sågat upp golvet i bodan och stulit råg, smör, talg, salt, torkat kött och fläsk. Därefter hade de två delat godset i två lika delar. Rätten beslutade att uppskjuta ärendet till nästa rådstugudag 2 januari 1697 och ”låta efterslå soldaten Hans Klockare”.

Torneå rådhusrätt 2 januari 1697 EXIe:3972 s. 798: Återupptogs ärendet men soldaten Klockare som ansågs ha varit upphovsman till stölden och tubbat sin kamrat hade inte kunnat gripas då han ”allaredan på flychten begifwit och alldeeles uthur ortten till Österbottn förfogat”. Tjuven Mickel Nilsson dömdes att böta tre gånger godsets värde men straffades i brist på botum med gatlopp.

Torneå rådhusrätt 22 juli 1699 bild 2300: Bonden Mickel Nilsson i Nedre Raumo hade den 2 januari 1697 dömts till gatlopp för en stöld hos handelsmännen Henrik Ersson och Christian Jakobsson. Soldaten Hans Klockare som varit med vid stölderna hade för att undgå straff ”alt här till varit öfwer 2 ½ åhrs tijdh på Österbottn och annorstädes derest i ortterna å flychten och sig undan hållit”. Länsmannen i socknen hade dock hört att han nyligen hade återkommit och höll sig gömd på landsbygden vilket lett till att han kunnat gripas och fängslas och kom nu för rätten. På frågan var han varit svarade han i Österbotten och särskilt ”öfwerst opp i Sijkajocki sochn”. Domen mot Mickel Nilsson upplästes och Klockare erkände nu samma saker som Mickel erkänt dvs stöld av en del persedlar samt råg, rågmjöl, smör, talg och salt. Klockare dömdes till böter men skulle plikta med kroppen i brist på pengar. Klockare straffades med gatlopp.

Ntå tgl 27 juli 1699 s. 558: Kronolänsman Sigfrid Jöransson Menlöös angav ”hurusåsom en Soldat Hans Kläckare benembdh för någon tijdh sedan rymbdt uthur Konungens tjänst undan fanan och ifrån Torneå Sochn och Compagnie sedan han tagit 290 daler kopparmynts lega dessmedelst hans Rotebönder sedermera måst skaffa een annan karl i stället, begärandes att bem:te Soldat som nyligen är fast tagen och nu närwarande måtte derföre lagl:n stå sitt straff och sin näfst androm till warnagel bekomma”. På

frågan varför han ”det orådet sig företagit att Rymma uthur Konungens tjänst” svarade han att ”för 3 ½ år sedan, då dee hårda åhren wore nödgades han för hungers nödh skull rymma sin koos och begaf sig till Österbottn och Witasari” där han livnärt sig med sämskande och skomakeri.

Klockare uppges ha varit soldat i 13 ½ år när han rymde och blivit uthyrd av en bonde [ej namngiven här] mot en lega på 300 daler kopparmynt [Klockare uppgav att legan varit 290 daler]. På frågan hur han förhållit sig innan han rymde uppgavs att han ”2:ne gånger stuhlit här i Torneå stadh förr än han rymbde och blifwit då strax för den förra stölden lagförd och dömbdh [till böter] på Rådstugan”. För den andra stölden som uppenbarats under hans frånvaro, hade han nu för ”några dagar sedan blifwit dömbd före och afstraffat medh gatulopp”. Klockare uppgav att han nu gärna återtog sin tjänst som soldat om det kunde tillåtas och det var enligt honom också orsaken till att han återvänt hem. Han lovade också att bättra sig och leva ett klanderfritt liv framöver.

Klockare hade som sagts nyligen gripits och det skall ha skett i Nedre Raumo där han en gång uthyrts till soldat. När han greps hittades i hans ”Byxsäck” ett rannsaktionsprotokoll och dom från Viitasaari och Sarijärvi tingslag daterat juni 1699 där Klockare hade anklagats för lägersmål med en änka. Vid rannsaktionen skall han ha uppgivit att han var hemmahörande i ”Pyhäjocki Sochn, Pätöja Kåski byy och Waiko gårdh”. Vid rannsaktionen hade man också frågat honom om han var gift och om hustrun fortfarande levde varpå han svarat ”att han en godh tijdh varit gift och att hans hustru lefde och låg siuk enär han 3 ½ år sedan rymbde sin koos, men sedermera halft år effter begaf hon sig ifrån på Österbothn/.../att sökia igen sin man medh 2:ne barn, det äldre 12 och yngre 3 år. Men under wgen hafwa barnen bårdödt, det ena förr och det andra sedan modren blifwit dödh i Ijo Sochn och Källo byy”. Dessa omständigheter kunde Nils Larsson Harri från Kaakama intyga. Harri hade vid tillfället befunnit sig där. Klockare nekade till lönskaläget med änkan trots att rätten fann honom skyldig.

Under Klockares rymning ”har Rothan måst sättia en annan duglig Karl i stället” varpå rotebönderna fick betala den nya soldaten ”samma lega”.

”Elliest gifwes denne Hans Andersson Klockare det släta wittnesbördh af alla, det han varit en arg och illsnedigh tyf och hembl:n många bofwastycken begått som intet alla äre i liuset kombne”. Klockare bedömdes i övrigt vara ”en frisk och wacker karl” och uppgav sig vara fullt informerad om vad Krigsartiklarna stipulerade för straff för den som rymmer.

Rätten kom fram till att Klockare [trots att han – vilket rätten noterar - var soldat när han rymde] inte längre kunde ses som en soldat i konungens tjänst ”under Torne Compagnie af Westerbothniska Regimentet” då rotan under hans rymmande tillsatt en ny karl. Rätten beslutade att se honom ”som een löösdrifware och rymmare” varför han nu skulle dömas av Nedertorneå tingslag och inte av Krigsrätten.

Domslut: Då hans Andersson Klockare svurit sin trohet till kungen och därefter valt att rymma från sitt regemente och kompani och samtidigt åsamkat rotebönderna besväret att skaffa en annan karl till soldat som de lejt för ”reda penningar”. Därför såg man inget annan möjlighet än att döma Klockare i enlighet med Krigsartiklarna 9:62 till döden med stöd av artikel 62 i krigsartiklarna. Domen skulle i vanlig ordning underställas Hovrättens bedömning. Svea Hovrätts utslagsakter saknas tyvärr men det är uppenbart att instansen gjorde en annan bedömning än tingsrätten och lät frågan avgöras av Krigsrätten där han benådades och tilläts fängslad följa kompaniet vid utmarschen år 1700.

Hans Klockare satt fängslad mellan den 28 juli 1699 till den 25 januari 1700 [181 dygn eller drygt 6 månader] då han som det står ”af högwählborne H:r Öfwersten uthur fängellset uthogs och fördes

fängslig medh Marchen emedan H:r Capitein Bruhnschöldh hållit öfwer honom Krigs Rätt effter Höghlofl. Kongl. Håfrättens befallning” [Länräkenskaper, verifikationer, 1699 s. 427]. Majorens kompani hade lämnat uppsamlingsplatsen i Torneå den 19 januari och Klockare anslöt på marschen söderut.

Vidare öde okänt.

Vinik Klockare
[1700]-1702

Möjligen den som ersatte Hans Klockare under hans drygt tre år på flykt till Österbotten 1696-1699 och därmed lejd av rotebönderna för ”reda penningar” enligt rättsakten ovan.

Avgått 1702 Till: Död. ”35. Venik Kläckare död in oct: 702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

”35. Wenick Kläckare död i Oct: 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Per Nilsson Klockare
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. ”35. Pähr Kläckare död d. 1 Septembr 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

”Per Nilsson Kläckare” skänker den 15 maj 1704 [samtidigt med Nils Olofsson Hjort se rote nr 7 och Olof Boman se rote nr 61] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Möjligen identisk med den ”soldaten Per Närhi” som odaterat [men före 25 mars] 1705 ”sant från Elbingen” 2 daler och 28 öre till kyrkan i Nedertorneå. Gården Närhi i Nedre Raumo var rotehållare för rote nr 35 Klockare. Möjligen son eller bror till husbonden Nils Nilsson Närhi. Se även Olof Nilsson Kanin på rote nr 34].

Per Thomasson Klockare
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Pehr Hansson [sic!] Kläckare” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nå tgl 8 mars 1709 s. 296: ”Ella Olofsdotter ifrån Karunge” påstod ”att såsom hennes trolofwade fästman Pehr Tomasson ben:dh som för 2 ½ åhr sedan uthgådt för Solldat för Tollfmansens, Nills

Olofssons Närhis rothelagh [Klockares rota] i Raumå under samma ächtenskaps lofwen och afftahl rådt henne med barn föregifwandes sigh wara som dess hustru sedan kyrkotagen, att på den hendelsen Rothebönderne måge något till dess barns opfostringh Contribuera”. Men då rätten inte kunde få bekräftat att Ella var förklarad som soldatens hustru och inte med honom lagligen sammanvigd, kunde rätten inte godkänna hennes anspråk, med mindre än att soldaten själv skriftligen kunde bevisa detta. Dessutom menade rotebönderna att man på soldatens begäran tagit till sig soldatens mor och givit henne husrum och underhåll.

Den 6 januari 1707 döptes ”Anna, Soldatens Pär Klockares dotter ifrån Öfwer Rauma, Modren Ella Olofsdotter”.

Hans Klockare

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Hans Carlsson Klockare

1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 infödd gift 26 år kan läsa. 1719: 34 år infödd gift 8 tj.-år. Fått avsked, har fallandesiukan.

Ntå tgl 9 april 1733 s. 446: Hans Klockare var husbonde och hade efterträtt sin far Carl Carlsson på dennes hemman [Kemiheikki] i Nedre Raumo.

36 Stark

[Järntand from 1763]

Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Henrik Ingevaldsson Stark

1689-1703

Antagen 1689 i Övre Raumo. Avgått 1703 Till: Död. ”36. Hindrik Stark död in martij 703” enl vakansrulla Majorens kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Mönstras i Göteborg 1689 i Lövånger kompani. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 i Över Raumo. Rote 36 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Hindrich Starck, trpt ifrån rote 28 i Övre Raumo.

Nils Stark

1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. ”36. Nils Starck död d. 10 Julij 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Den 12 augusti 1704 bokförs i Nedertorneå kyrkoräkenskaper samtidigt med ”Soldaten Per Alku” att ”Nils Kasa” ”sändt från Elbingen” 30 öre till Nedertorneå kyrka. [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Kasa var rothemman för Starks rota.

Henrik Stark
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Hend Stark i Öf:r Raumo” 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nils Stark
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Henrik Jönsson Stark
1711-1735

Antagen 1711. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1712: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 23 år kan läsa. 1719: 31 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: 40 år 17 tj.-år Wästerbottning ogift, har hemmansbruk, rotan låfwar att sätta för honom swarsgod karl, får avsked när sådant sker. 1735: 47 år 24 tj.-år Wb bonde gift, karlen bräcklig och liten, får avsked.

Soldaten var husbonde på Ala-Vallo i Nedre Raumo enligt roterannsakingen 1728.

37 Skytt
[Stutsare from 1757]
Nedre Raumo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna [kallas här Styf] och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Anundsson Skytt
1689-1710

Antagen 1689 i Nedre Raumo. Avgått 1710 Till: Avsked. Död 1716 ihjälslagen under ett ryskt anfall mot Tornedalen. Mot Tornedalen. Göteborg 1689-1690 i Lövänger Kompani. Förflyttad från Lövängers kompani till soldat 37 Skytt vid Majorens Kompani och Neder Torneå senast 1694. Rote 37 vid

roteringen 1695: Denna rote har 2ne soldater hvaraf Nils Skytt blifver för roten och Johan Törnqvist trpt till rote 5 i Kiärsbäck.

Gift innan utmarsch från Torneå den 19 januari 1700 med Brita Matsdotter död 1733. Son till Anund Jönsson Maroinen i Nedre Raumo och hustrun Agnes. Fadern Anund var soldat på rote nr 37 och död vid Ripa i Åhus i februari 1679 under det Skånska kriget.

Nils Skytt hemförlovas 1705 med Generalmajor Lewenhaupts avskedspass den 14 juni 1705 och erhöll underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus from 1 september 1705 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20, Rullor över gratialister 1702-1715, s. 16]. Återvände dock inte hem det året utan blev kvar i tjänst. Han återfinns inte bland de soldater från armén som ”bräckelige och blesserade” anlände till Stockholm sommaren 1705 och som därefter erhöll pass och underhåll för att återvända till sina hem. [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget avd 12 vol 34, KrA]. Nils Skytt blev av allt att döma kvar i fält.

Deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget, tillfångatas vid Poltava 28 juni 1709, hamnar i rysk fångenskap till början av år 1710 [vid den tid då flertalet av de västerbottniska fångarna skickas österut från Moskva], tog sig till Stockholm och rekommenderas där avsked och pension av Fromhold Rutensköld bataljonschef vid Västerbottens regemente i juni 1710. ”Soldaten Nills Skytte” erhöll med Rutenskölds goda minne avsked den 1 juli 1710 och underhåll från Vadstena Krigsmanshus [Krigsmanshuskontoret D:20 1702-1715 s. 82] samt fri resa hem till Torneå. I Rutenskölds rekommendationsskrift uppges Skytt ha tjänat soldat sedan 1689, var lam och bräcklig i höger axel och nu levandes i största armod och uselhet [Rutensköld t. Defensionskommissionen daterad Stockholm den 12 juni 1710, inkomna handlingar, skrivelser från myndigheter och enskilda, ÄK 242, vol 205, RA, Sthlm]:

”Såsom Soldaten Nills Skytte af det gamla Wästerbottns Infanterie Regemente och N:o 37 och Majorens Compagnie, hwilken nu nyhliggen är hijt ankommen efter det han är blefwen löös gifwen ifrån sitt fångenskapp /: som han råkade uthj wijd Pultava Slaget doch det :/ för sin lam- och bräckligheet skull uthj sin högra axell, nu i underdånigheet anhåller om en nådig Dimission [avsked], hälst han till wijdare krigstjänst pröfwat oförmögen, hafwandes han sedan A:o 1689 för soldat Tiänt under samma Regemente och Compagnie; fördenskull giöras här igenom hoos deras Höggrefl. Excellentier en underdånig ansökning att bem:te soldat som nu i största armod och uselheet lefwer, kunde aldranådigst niuta ett nådigt afskied, och med ett wanligt och nådigt soldatunderhold aldranådigast benådas. Jag afwaktar i underdånigheet denne arma och usle gamla soldaten ett nådigt uthslagh”.

Soldaten ”Nills Schytte” vid Västerbottens regemente erhöll avskedsbrev av generalen Jakob Spens daterat Stockholm 1 juli 1710 ”förmedelst sine Blesseurer och bräckeligheet är Demitterad att begifwa sig till sitt hemwist”. Nils erhöll pengar till hyra för frakten ”till Tårnö” och ”1 månadz underhåld på Siöen”, [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12 handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige vol 34, KrA, Sthlm].

Enligt Ntå tgl 5 mars 1708 s. 55 inkom ”Solldaten Nills Skiötts hustru Brita Matsdotter i Laifwaniemi” för rätten och uppvisade en obligation utgiven ”af Rustmästaren Henrich Förstman i Posn d: 12 Majj 1706 jemwähl af een inlagdh Spesification på dem som bem:te Nills Skytt utlänt penningar åth Daterat Posn 12 Julij 1707 att bem:te Förstman tagit till låns af Nills Skytt 12 Daler Kopparmynt, det hans hustru skulle betahla här hemma till Nills Skytts hustru”. Förstmans änka hustru Margareta Jönsdotter i Pudas erkände skulden men ansågs sig för fattig för att kunna betala ”ägande allenast een koo som är det

endaste hwar medh hoon sig uppehåller”. Skytts hustru godtog förklaringen och det beslutades att om det fanns något i behåll i boet efter Margaretas död så skulle det användas för att klarera skulden.

Vid ting Ntå tgl 7 mars 1711 s. 78 inkom ”förafskedade Solldaten Nills Skytt” själv och fordrade av framlidne rustmästaren Förstmans änka hustru Margareta Jönsdotter de ”12 Daler han i Pohln länt dess frambledne man”. Då fallet redan avgjorts för något år sedan ville rätten skjuta på målet för att utreda vad som tidigare beslutats [se tinget 1708].

Ntå tgl 8 mars 1711 s. 83: Hans Lankinen och Johan Kassa i Nedre Raumo [rotebönder för Skytts rote nr 37] döms att betala torpställspenningen som de undanhållit soldaten ”Nills Sckiötts” hustru. Langingen var skyldig 7 caroliner för år 1709 och Johan Kasa 3 caroliner för vardera året 1708 och 1709 ”för sin Solldat Nills Sckyttes Torpställspenningar” dem hans hustru fordrat men aldrig erhållit. Lankinen och Kassa dömdes att betala torpställspenningarna ”till Solldaten Sckytt som nu sielf är hemkommen”.

Ötå tgl 15 mars 1711 s. 91: ”Een hemkommen Sålldat Skytt ben:dh” ska ha berättat för soldathustrun Anna Eriksdotter [Kulluvaara, se Mickel Lilja rote nr 77] i Helsingbyn att hennes man var död. Beskedet ska ha levererats till Anna i Torneå vid Mikelsmässotiden [slutet av september 1710] varefter Anna och Rasmus Tomasson ”då begynt fatta till hwar annan ächtenskapstankar.” Anna skall ha haft som inhyses hos sig i Helsingbyn änkan Margareta Larsdotter som skötte både boskap och små barn. Sedan maken rapporterats död [av Skytt] hade Anna börjat beblanda sig Med Ramus Tomasson från Sotkamo i Österbotten och fått ett dödfött barn i mitten av februari 1711. Rasmus och Anna skall ha planerat äktenskap. Rasmus hade kommit ”ifrån öster sijdan” i vintras ”tillika med många flera andra att låta leja sig till Sålldat”. Han var ogift men hade varit förlovad i Sotkamo med en kvinna som ”honom swijkit” och gift sig med en annan under den vinter han vistades i Paldamo. Innan födseln hade Anna legat sjuk i 6 till 7 veckor. Man ville också utreda om Annas man var vid liv: ”Det effterhörde widare om Anna Erichsdotters man skulle lefwa eller wara döder, der uthe han varit Sålldat med Armeen hwar om ingen wiss berättelse denna gången kunde gifwas wid handen”. Ärendet blev uppskjutet till dess man fick klarhet i Rasmus bakgrund och huruvida Annas man var vid liv eller ej.

Ntå tgl 11 mars 1712 s. 323: Återkommer skulden på 12 daler kopparmynt som ”G:l och förafskiedade Solldaten Nils Skytt” hade hade att kräva av ”frambledne Rustmästaren Hinrich Förstman” enligt deras gemensamma skrift ”Daterat Posen d: 12 Maj A:o 1706”. Skriften bedömdes äkta och skulden fanns även ”opfördt på den förtäckning som samma Nills Skytt i Pohln låtit författa på sine Debitorer” pengar som regementsskrivaren till största del betalat ut till Skytts hustru. Förstmans änka Margareta Johansson dömdes nu att betala Skytt dessa 12 daler.

Ntå tgl 6 mars 1713 s. 96: ”G:l Solldaten Nills Anundsson Maroinen” hade 1696 i ett hästköp agerat som ombud för handelsman Henrik Eriksson [i Torneå] i samband med ett köp av en häst. Erichsson hade med hjälp av ”Maroinen som då varit hoos honom stadder i arbete” hämtat en häst hos Eskil Nilsson Kockoi [senare i målet ”Kockoinen”] i Övre Vojakkala.

Den 25 april 1733 dör Brita Matsdotter ”Soldatens Anund Nilssons Skytts änka i Kaakamo” [sannolikt en felskrivning, ngn soldat Anund Nilsson Skytt har aldrig funnits]. Brita dör 78 år gammal och hennes mor hette Gertrud Olofsdotter.

I längd över gratialister upprättad 1730 uppges kort och gott att han blivit ”ihälslagen 1716 wijd Ryssarnas infall” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 1723-1730, s. 174].

Om de ryska anfällen mot den svensk-finska gränsen 1716, se det inledande kapitlet.

Nils Skytt

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Inte identisk med företrädaren. Denne Nils Skytt antogs i samband med att kompaniet reorganiserades under januari-februari 1710 i tron att företrädaren var död. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”37. Nills Skiött” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710 [Generalmöstring Kalix kompani 1710 samt rulla 1710:9].

Henrik Jönsson Skytt

1712-1722

Antagen 1712. Avgått 1722 Till: Livstids straffarbete i Marstrand. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani ”Joensson”, 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 21 år, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 28 år infödd ogift 7 tj.-år. Efter Kongl General Krigs Rättens literation af den 14 marti 1722 dömd till Marstrand i hela sin livstid.

Dömd redan 1712 till döden för att ha ”stulit från sin Cammerat samt förbytt och förkomma låtit sin mundering”. Enligt beslut 26 november 1712 benådad till 5 gatlopp. [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente i Gävle stad den 18 juni 1714: Soldaten Henrik Skytt anklagas för att han ”uti campementet Hålmén här widh staden” stulit något [ett par byxor av soldaten Mickel Gardin ur dennes tält, ett par byxor från soldaten Per Bergholt ur dennes ränsel] och att han redan 1712 dömts till döden för stöld men 1713 benådats till 5 gatlopp. Rätten konstaterade dock att byxorna tillhörde den gamla munderingen som soldaterna fått lov att sälja inför avmarschen från Uddevalla. Dagen därpå den 19 juni döms Skytt återigen till döden för stöld. Den 18 augusti 1714 benådas han till 9 gatlopp genom 300 man [Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 195ff].

Dömdes av krigsrätten för två fall av stöld från sina kamrater och en gång för att han rymt från kvarteret i ”Åby i Sörmland” den 2 augusti och hållit sig borta tills han greps i Nyköping den 4 augusti 1716. Dömdes till döden men benådades via beslut 7 september 1716 till ”Nijo gånger gatulopp genom 300 Man”. Straffet hade genomförts i Kisa 27 september 1716. [Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, vol 51, Västerbottens regemente bild 63. Se även Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 250].

Dömd till döden men den 14 mars 1722 benådad till livet ”och att slita 40 par spö samt sedan försändas till Marstrand därstädes i all sin öfriga lifstijd att arbeta” [Länräkenskaper verifikationer 1723 sid 275]. Han skall ha dömts ”för hwarjehanda begången missgiernings skull” att ”slita 40 par spö och sedan slutas i halsjern och försändas till Marstrand” för livstids straffarbete [Länräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1722 s. 223, 631-633].

38 Grop

[Kraft from 1757]

Liakka

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Hans Nilsson Grop
1689-[1708]

Antagen 1689 i Övre Raumo. Göteborg 1689-1690 i Lövänger Kompani i Över Raumo. Piteå 1694. Rote 38 vid roteringen 1695: I denna rote är 2ne soldater hvaraf Hans Groop blifver vid roten och Johan Biörn trpt till rote 39 nedan. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Anders Grop
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 15 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 15 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Hans Hansson Grop
1712-1728

Antagen 1712. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: 25 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1712 infödd ogift 27 år kan läsa. 1719: 34 år infödd ogift 7 tj.-år. 1728: 43 år 16 tj.-år Wästerbottning gift, har falllandesiukan efter rotens intygan, får avsked.

39 Björn
[Brun from 1757]
Liakka

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Olsson Björn
1689-1708

Antagen 1689. Avgått 1708 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Lövänger Kompani i Över Raumo. Piteå 1694. Rote 39 vid roteringen 1695: För denna roten ställes Johan Biörn trpt ifrån rote 38. ”39. Johan Biörn död d. 21 Januarij 1708” enligt vakansrulla Torneå kompani daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4500].

Ntå tgl 1 december 1690 s. 296: ”Soldaten Johan Olofsson Biörn i Liedakala” anklagas för lägersmål med Malin Persdotter i bidem. Han erkände men uppgav sig inte vilja äkta henne och dömdes till 40 mark silvermynt i böter. Det noteras också att ”Kånan är 689 dömbdh och plichtat”.

Håkan Eliasson Björn

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Håkan Eliæsson i Ledaka” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Mats Björn

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått i juli 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. ”Död in Julii” enl mönstring Torneå kompani 16 augusti 1710.

Den 24 juni 1710 föds ”Lijsbetha, Sold: Mats Simonssons” [ingen ort] i Nedertorneå socken. Faddrar var Erik Persson, Nils Persson, Margeta Hindersdotter och Karin Jönsdotter. Erik Persson [Toratti] och Nils Persson [Piessa] finns i Liakka 1710. Erik Persson var rotebonde för rote nr 39 Björn.

Henrik Henriksson Björn

1712-1715

Antagen 1712. Avgått 1715-03-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd gift. 1713: Sjuk i kvarteret.

Rotan vakant 1715-03-00 - 1717-10-30

Henrik Henriksson Björn

1717-1723

Antagen 1717-10-30. Avgått 1723-11-04 Till: Död. 1719: 21 år infödd ogift 2 tj.-år.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 43: Konstaterar rätten att Nils Larsson i Liakka inte haft någon rätt att fordra ngt för ”såldaten Hindrich Biörns oppfostran aldenstund han gådt ut för hela Rotan”.

40 Fiskal

Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Ntå tgl 27 juli 1710 s. 579: Rotebönderna Johan Johansson och Henrik Larsson i Liakka hade ”för några åhr sedan” köpt ett åkergräde av Karin Andersdotter i Liakka ”som dee till sitt Solldats Torpställe användt, bättre oppbrukat och inhägnat”. Rätten fann det nu skäligt att de tillsammans med övriga rotebönder betalade Karin de utlovade 40 daler kopparmynt. Från den summan skulle det dock avräknas 24 daler då Karin 1697 haft ett av sina barn, en fyraåring, hos Johan som barnet fött i 11 månader. Likaså hade Henrik i 1 ½ år haft hennes åttaåriga flicka. Alla var nöjda med detta.

Erik Henriksson Fiskal
1695-[1699]

Antagen 1695 i Nedre Raumo. Avgått och ersatt senast 1699. Skriven till soldat i Nedre Raumo vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om var han var mantalsskriven [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Erich Hindersson i Neder Raumo” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 40 vid roteringen 1695: Erik Fiscahl trpt ifrån rote 35 [Nedre Raumo] bekommer här dess rote.

Nå tgl 12 december 1694 s. 627: Soldaten ”Per Jönsson Hirfwas i Öfwerwoikala” [se rote nr 80] hade stadgat Erik Henriksson i Nedre Raumo som ersättare för honom och betalat Erik legan och kost för resan till Piteå, men när bytet av soldat skulle ske ”förledne sommar widh General Munstringen i Piteå” hade Erik låtit stadga sig hos Erik Henriksson i Raumo ”som honom ifrån barndoomen upfostrat” varför Per Jönsson inte fick nyttja honom som ersättare. Soldaten Erik eller dess nya legobonde Erik i Raumo skulle ersätta Per Jönsson för bedrägeri för dennes omkostnader med 17 daler 21 öre kopparmynt.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 30 december 1696 s. 794: Borgaren och handelsman Nils Jönsson Bäck anmodades att ta fram bevis för att soldaterna Erik Fiskal och Isak Köpman inför rätta för att de ”hyst och härbärgerat”...”Tiuf Kåhnan Rigina Nillsdotter” och dessutom ur borgaren Nils Bäckes fähus stulit två får strax före jul som de fört till Rigina där djuren slaktats och ätits upp. Uppsköts.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 12 april 1697 s. 843: Fann rätten det bevisat att ”Sahl. Gabriell Nillsons äncka Rigina Pedersdotter”...”in Decembri sidstledne uthi sin heemwist i ett ljetet Pörtte baakom Staden” har hyst soldaterna Isak Köpman och Erik Fiskal ”hwarest dee slachtat, flådt och deels kokat och förtärt 2:ne fähr som dee om Nattetijdh stulit ifrån Borgaren Nils Jönsson Bäck”. Rigina dömdes till böter för sin delaktighet i uppdelningen av det stulna köttet.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 27 maj 1697 s. 875: Anklagades ”een Sålldat uthaf detta Wästerbottens Regementte och Torneå Compagnie wedh Nampn Erich Fiscal” för begångna stölder. Dels stölden av 2 får från Nils Jönsson Bäck i december 1696 som slaktats hos ”een Tiufkåhna här i Staden Rigina Pehrsdotter”. Dels stöld av en tupp från sal rådmannen Isak Erssons son Erik Isaksson för några dagar sedan vilket Fiskal erkände. Dels en vadmalsrock av borgaren Jakob Östensson som Fiskal sedan sålt. Fiskal erkände även denna stöld. Dels en grön tröja av Israel Israelssons piga, dels av borgaren Mickel Holm och rådmän Carl Björkmans dräng av vardera ett par röda lapphanskar. Isak Köpman som varit delaktig i stölden av fåren från Nils Bäck var numera på rymmen. Enligt saköreslängd Torneå rådhusrätt 27 maj 1697: Soldaten Erik Fiscal för stöld pliktat med gatulopp.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 28 maj 1697 s. 880: Besvärade sig rådmän Anders Planting över hur soldaten Erik Fiskal som ”igår för begången tiufnad afstraffades” återigen försökt stjäla, denna gång ur Plantings hus sedan han brutit sig in genom ett fönster. Där hade han dock överraskats och gripits av Plantings svåger borgaren Torfast Ersson som kommit hem från fisket.

Vid samma ting besvärade sig handelsman Johan Pipping och berättade att han i fängelset hittat barnkläder som stulits från hans hus genom fönstret natten mot den 25 maj, en stöld som ansågs ha genomförts av Fiskal - sedan han lyckats rymma från fängelset - i samråd med ”fången Johan Matsson Falck” [enl annan rättsakt samma år trumslagare vid Torneå kompani 20 år gammal och dräng till vardags]. Fiskal erkände att han och Falck brutit sig igenom dörren i fängelset och gått till Plantings

gård där stölden begåtts. Bland stöldgodset fanns förutom matvaror bl.a några barnkläder, en träskål, några ullstrumpor och laxnät. Samma natt skall Fiskal även ha försökt bryta sig in i borgaren Samuel Isakssons boda och stulit från dennes dräng en kista med 10 daler kopparmynt, en skjorta, en hästgrimpa. Ärendet uppsköts till nästa dag.

Torneå rådhusrätt EXIe:3972, 29 maj 1697 s. 881: Återupptogs ärendet. Fiskal dömdes återigen till möter för stölderna och fick enligt saköreslängden återigen plikta med gatulopp.

Vid samma ting beklagade sig rätten över att stadens invånare och borgarskap alltför ofta vägrade infinna sig ”serdeles tå när någon Tiuf eller annan Missgiärningsperson man medh gatulopp måste afstraffa”. Hans Henriksson Pieko dömdes till böter men sattes i fängelse för att han försökt smyga sig undan när gatuloppen skulle genomföras. Vid samma ting s. 883, anklagades även Johan Matsson Falck för flera stölder där han dock anklagade den förrymde soldaten Isak Köpman vilket togs ad notam.

Den 15 augusti 1697 s. 909: Då Hovrättens utslag nu ankommit och ”Tiufwen Johan Falck” nu skulle straffas med 5 gatlopp ”altså befalltes begge stadsbetienterna gå om kringh staden tillsäijandes samptl. inwåhnarna hwar sin karl i morgon till Executionens förrättande kl. 7 hijt på Torget förskaffa wedh 40 mark Sillf:r mynts straff den detta försummar”. Den 28 augusti 1697 s. 912 fängslades borgaren Samuel Persson och Johan Mårtensson för att de inte dök upp när Falck skulle straffas den 26 augusti trots att de kallats till torget för att delta i gatloppet. Även borgaren Johan Staffansson fälldes för att inte ha närvarat vid gatloppet och fick böta 40 mark silvermynt.

Den 29 december 1697 s. 936 anklagas Falck återigen för ett flertal inbrottsstölder i staden och döms till döden vilket underställdes Hovrättens beslut. Mer om Falcks stölder och samröre 31 december 1697 s. 939.

Trumslagaren vid Torneå kompani Johan Matsson Falck hade vid rådhusrätten den 5 maj 1697 s. 864 dömts till döden för tredje resan stöld en dom som fastställdes av Svea Hovrätt. Domen överklagades dock till Nedre justitierevisionen [Högsta domstolen] då värdet på det stulna varit så ringa. Den 21 juli 1697 s. 152 avgörs Falcks öde i Högsta domstolen. Där konstateras att trots att han förvisso redan tre gånger pliktat för tjuveri ”och ifrån barndomen warit een oförskiämbd boof” så hade han nu senast endast stulit några marker fisk varför domstolen beordrade Svea Hovrätt att slopa dödsstraffet och istället utifrån sakens beskaffenhet ge honom ”något arbitralt straff”. Svea Hovrätt beslutade därefter att döma honom till gatlopp och straffarbete på fästningen i Marstrand.

Torneå rådhusrätt 23 mars 1698 s. 400: Konstateras att Tiufwen Johan Matsson Falck i enlighet med Hovrättens beslut 26 februari 1698 nu straffats med gatlopp ”och skall i mårgon gudh will i behorige hallsjörn afföras till Marstandh”.

Not: Torneå rådhusrätt 21 januari 1691: ”Samma dag förestältes Spöögubbens Mats Larssons sohn Johan Matsson om sine 10 åhr och anklagades af Ryssen Omena Peersson” för att om natten för två dagar sedan via fönstret ”i Kiällare stugan” stulit 10 daler kopparmynt. Pojken berättade ”att han blef dertill tubbad uthaf Sal. Gabriel Nillssons enckia Regina” [se ovan]. Regina skall ha uppmanat honom och att begå stölden och föra pengarna till henne. Väl där hade han uppmanats av Regina att gå och köpa sig ett stop öl ”tå han kiöpt kannan full”. Regina nekade till att hon tubbat pojken att stjäla. Salige Nils Bergs son Henrik Berg även han 10 år gammal hade tillsammans med Johan varit hos Regina och uppgav att både han och Regina kände till stölden. Regina hade 1685 dömts i ett liknande fall och bötfälldes därför nu för att ha tubbat pojken att stjäla. I brist på botum pliktade hon med

kroppen. Pojkarna som ännu var omyndiga skulle ”undergå Scholæ Rätt och af Pædagogo H:r Jöns Biörn, under hwilkens information desse äre, härföre tillbörligen näpsas”.

Not: Torneå rådhusrätt 3 juli 1693 s. 164: ”Mats Spögubbes son, een om sina 16 åhr” anklagades av klockaren Erik Mårtensson för att i skogen på stadsön ha försökt våldta Mårtenssons ”lilla dotter som allenast lijtet på sitt 5:te åhr är kommen”. Ett vittne hade dock lyckats avbryta våldtäkten. Sonen hade tidigare dömts för stöld och gått i skola fram till sista examina. Skolmästaren Biörn ansåg att om han nu skulle dömas även för detta, skulle han inte längre vara välkommen i skolan. Ärendet uppsköts till sonen var på plats i rätten. Den 19 juli 1693 s. 172 fortsattes ärendet mot Mats Spögubbes son ”Johan Mattsson”, men då sonen nekade och inte kunde överbevisats ha försökt våldta den lilla flickan, och att vittnet som sett dem var för ung, valde rätten att fria Johan från ”detta Schandalo” och endast döma honom för att ha slagit omkull flickan till ”een dags fengelsestraff jembwäl sedan uthi 2:ne goda mäns åsyn af fadren medh rijs näpsas och tuchtas”.

Carl Carlsson Fiskal

[1699]-[1704]

Antagen senast 1699. Möjligen identisk med den ”Carl Fijskall” från Torneå som våren 1701 värvas till kusk. I dombok Ntå tgl 27 mars 1699 omnämns ”Soldaten Carl Carlsson”. Avgått och förlovad senast i februari 1704. I mantalslängd 1704 [daterad 29 februari 1704] i Laivaniemi finns under Olof Carlssons hemman [Viinikka som även var rotehemman för nr 40 Fiskal] ”ibid: förlåf:de Sold: Carl Fiscal”.

”Soldaten Carl Carlsson från Kyläjoki betalt ½ böter” om 3 daler kopparmynt år 1700 [datum ej känt] till Nedertorneå kyrka för otidigt sängelag [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Möjligen identisk med den Carl Carlsson i Laivaniemi som omnämns som rådman Anders Plantings dräng vid Torneå rådhusrätt 20 november 1697 s. 926. Carl skall ha lämnats kvar i Stockholm under en resa hösten 1697 för att mot ersättning över vintern vakta Plantings farkost men sedermera lämnat Stockholm och rest hem. Carl misstänktes nu även för en stöld av några penningar som Planting saknade. Carl skulle fängslas tills nästa rådstuga. Samma dag s. 928: Rätten inväntade nu Plantings återkomst från Stockholm för att höra i vilket skick den övergivna farkosten befanns efter drängen Carls hemresa. För att släppa ut Carl ur fängelse gick ”hans fader Carl Nillsson i Kyläjocki och Tomas Tomasson ibidem” in och borgade för honom som en försäkring utifall att Carl skulle rymma.

Möjligen identisk med den Carl Fiskal som 1705-1711 tillsammans med hustrun Anna förestår Heikkuri i Övre Raumo

Den 2 mars 1705 anklagas Carl Carlsson i Övre Raumo vid tinget för att under kyrkoherde Torneus hustrus begravning varit berusad och betett sig på ett burdust under den efterföljande middagen – enligt nämnde var Carl Carlsson *fjollut*. Tidsmässigt skulle han passa in som son till Carl Eskilsson på Esko i Övre Raumo.

Henrik Fiskal

[1704]-1706

Antagen senast i februari 1704. Företrädaren Carl Fiskal uppges vid mantalsskrivningen den 29 februari 1704 vara förlovad [se ovan]. Avgått 1706 Till: Död. ”40. Hindrich Fiskahl död d. 28 april 1706” enl rulla kapten Durietz [Kalix] kompani dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Johan Hansson Fiskal
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäckes skuta till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Erik Fiskal
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti vid Löfvångers kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Ntå tgl 27 juli 1716 s. 605: Sannolikt den soldat som ”Nils Nilsson Hara if:n Limingå” skaffat åt Jöns Kulju [rotehemman för Fiskals rota] i Laivaniemi enligt ett avtal mellan Nils och Jöns daterat 14 januari 1710. Nils hade underhållit den blivande soldaten i 5 veckor innan han gick som soldat för Jöns rota. Nils krävde vid tinget ersättning för de omkostnader han haft. Jöns dök dock aldrig upp vid tinget.

Johan Johansson Fiskal
1712-1717

Antagen 1712. Avgått 1717-10-30 Till: Utbytt. Rymd 1712-05-27. 1713 Inställt sig 1714-03-03, åter rymd 1714-04-01 1715: ”Rymt d. 27 Maj 1712, har sig wid recruterings d. 3 Martij 1714 sielf infunnit och sedermera rymt d. 1 April 1714, är af högwälb:ne Landshöfdingen satt för samma rota igen till dess han framskaffat sitt knechtemne Anders Johansson som skal wara om 20 åhr gammal, ogift”.

Anders Johansson Fiskal
1717-1735

Antagen 1717-10-30. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. Johan Johanssons knektämne [se ovan]. 1719: 25 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 33 år 11 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 40 år 18 tj.-år Wb bonde gift, bräcklig utaf sig och har swag syn, får avsked.

41 Stråle
[Strålberg from 1757]
Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Staffan Thomasson Stråle
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 41 vid roteringen 1695: Soldaten för denna rote är Staphan Stråhla som här är utheld. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 8 april 1697 s. 538: Soldaten Staphan Tomasson Stråhle anklagas av Samuel Olofsson i Nedre Vojakkala för stöld av hö. Soldaten erkände och tilldömdes böter.

Soldaten Staphan Stråhle inkallad som vittne i ett fall av missfirmelse vid Torneå rådhusrätt 10 juni 1699.

Mårten Stråle
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Hans Nilsson Stråle
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Påhl Pålsson Stråle
1714-1715

Antagen 1714-03-03 Avgått 1715-03-20 Till: Död. 1715: 19 år ogift.

Rotan vakant 1715-03-20 - 1717-10-30

Johan Johansson Stråle
1717-1740

Antagen 1717-10-30. Avgått 1740-06-16 Till: Död. 1719: 22 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 31 år 11 tj.-år Västerbottning ogift. 1735: 38 år 18 tj.-år Wb gift. 1739: 42 år 22 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Kommen från Johan Mårtenssons hemman i Laivaniemi enligt roterannsakingen 1728.

42 Håfman
[Håman, Hofman]
[Silfverkula from 1757]
Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”. Ang soldattorpsjord se 1699 och 1713 nedan.

Samuel Thomasson Håfman
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 42 vid rotering 1695: Utom Samuel Håman, har denna rote ingen soldat, ty blifver han här ståendes. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”Soldaten Samuel Hofman” bötfälldes vid Ntå tgl 7 mars 1698 s. 133 för stöld av en ko.

Torneå rådhusrätt 9 mars 1698 s. 320: "Bonden Henrich Carlsson jempte Solldaten Samuel Håffman i Laifwaniemi" anklagas för att ha stulit av "Stadsinwåharen Anders Buurmans" syster, hustru Barbro Abrahamsdotter, "een fattigh och wårnlöös änka" hennes enda ko ur fähuset om natten två veckor före jul 1697. Kon hade slaktats tämligen omgående. Pga stölden hade änkan lidit svårt under vintern i dessa svåra tider. Carlsson och Håffman erkände direkt och lovade att genast ge henne en ny ko. Båda bötfälldes.

"Soldaten Samuel Tomasson dersammanstädes" omnämns i Ntå tgl 28 mars 1699 s. 489 i en tvist med Nils Nilsson Wallo i Laivaniemi angående en äng som 1694 tillfallit "Mats Jönssons Cronohemman [Saari], som sedan är honom soldaten anordnat till torpställe". Samuel skulle njuta "jorden såsom tarpställe så länge han är soldat".

Ntå tgl 7 mars 1713 s. 101: Samuel Samuelsson i Laivaniemi hade låtit stämma "Knechthustron Karin Jönsdotter dersammanstädes" för några ägor som hon brukat men som egentligen tillhörde Samuel Samuelssons kronohemman [Sammuli] "emedan bemälte hustru som elliest intet hemman äger befunnit sielf huru obefogat hon warit till att sitta och bruka ägorna under Cronohemmanedt som hon fådt för sin man skull åhr 1700 som soldat warit och utgådt för detta hemman" så hade hon nu villigt givit dem tillbaka till Samuel.

Den 22 januari 1738 dör Carin Jönsdotter i Laivaniemi "G:l Samuel Thomsson Håfmans änckia", 75 år gammal. Hennes mor hette Carin Matsdotter.

Anders Håffman

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Håman eller Håffman.

Carl Jönsson Håffman

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-07-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. De som dog 1713 dog i sjukdomar i Uddevalla där en smittsam sjukdom dödade 100 soldater vid Västerbottens regemente [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Rotan vakant 1713-07-00 - 1714-03-03

Mickel Staffansson Håffman

1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-09-16 Till: Utbytt. 1714: 30 år ogift.

Anders Matsson Håffman

1714-1718

Antagen 1714-09-16 Avgått 1718-02-25 Till: Död. 1715: 20 år infödd ogift kan läsa commenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant 1718-02-25 - 1720-01-00

Olof Olofsson Håffman

1720-1743

Antagen 1720-01-00 Avgått 1743-01-00 Till: Död. 1728: 25 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 32 år 15 tj.-år Wb bonde gift. Recruerings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Hemmansbrukare, Olof som nu skrifven karl hade ingen till sin utbytning, roten uppbod sig till karlens utordning williga, allenast Olof skaffar sielf karl, altså blifver han i emedlertid stående. 1740: 37 år 20 tj.-år Wb gift. 1741: 38 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1741-09-08.

Ntå tgl 26 april 1734 s. 370: Olof Håmans hustru Brita Davidsdotter hade upptagit ett öde kronohemman i Laivaniemi om ¼ mantal och Håman hade tillsammans med soldaten Nils Fux samma ägor sins emellan uppdelat och nyttjat.

43 Mjölskäg [Miöhlskiäg]

[Flykt from 1757]

Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Henrik Henriksson Mjölskäg

1689-[1708]

Antagen 1689 i Kaakamo soldat Lax. Göteborg 1689 i Lövwånger Kompani. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 i Kaakamo. Rote 43 vid roteringen 1695: För roten ställes Hindrich Miöhlskiäg trpt ifrån rote 56 i Kaakamo. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Mjölskäg

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövwångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Nils Persson Mjölskäg

1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-03-10 Till: Död. 1712: 22 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd gift 30 år kan läsa.

Rotan vakant 1718-03-10 - 1720-01-00

Elias Persson Mjölskäg

1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 32 år 9 tj.-år Wästerbottning gift, är suurbenter, kan derföre icke gillas.

44 Fux

[Loo from 1757]

Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Sigfrid Sigfridsson Fux

1689-[1697]

Antagen 1689. Avågtt senast 1697 Till: Avsked. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 44 vid roteringen 1695: Sigfrid Fux som här är utlejd blifver för denna roten ståendes.

Torneå rådhusrätt 3 juli 1697 s. 894: Kallas han "gl. Soldaten Sigfredh Fux" och på s. 898 kallas han "een förafskiedat Soldat wedh Nampn Sigfredh Fux". Ärendet i övrigt mindre intressant.

Torneå rådhusrätt 29 juli 1699 bild 2370: "een förafskiedat Corporal Sigfredh Fux" döms till fängelse av Torneå rådhusrätt för misshandel av borgaren Henrik Casperssons hustru Sara Larsdotter.

Ntå tgl extraordinarie ting 6 augusti 1703 s. 821: I en rannsaking om eventuell vårdslöshet bakom "åtskillige skogseldar" i socknen "i een så stoor tårka som denna tiden påståt"...föreställes gamla Corporalens Sigfridh Fux hustru i Biörköön hustru Anna Nilsdotter hwilken angifwes hafwa låtit elden lös komma derest hoon medh sin man sitter på ett litet Torp intet långt ifrån Prästebordet". Anna hade eldat för boskapen "som här brukas" för att skydda dem "ifrån Myggor och Brömsar" vilket gjort att elden kommit lös och skadat granskogen intill. Anna bötfälldes för vårdslöshet i samband med detta till sammanlagt 35 daler silvermynt och betala halva skadan på byns skog och annan samfällighet. Sagnade hon medel för detta skulle hon plikta med kroppen. Flera skogseldar pågick i detta nu på olika håll i socknen och rannsaking om bakgrunden till dessa skulle genomföras vid nästa ting.

"Sigfrid Fux wijd Kyrkian" skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka juldagen 1703 [Länräkenskaper, verifikationer 1703 s. 624].

En Anders Sigfridsson Fux utgår som tremänning enl mantalslängden 1701, se sist i Nedertorneå.

Den 2 januari 1751 dör Carin Sigfridsdotter Fux [ingen ort], 60 år gammal [f. 1691]. Ingen mor redovisad.

Den 11 mars 1766 dör Hans Sigfridsson i Nedre Vojakkala, 74 år gammal [f.1692]. Fader: Sigfrid Sigridsson, moder: Brita Hansdotter.

Anders Jönsson

[1697]-[1709]

Antagen senast 1697 från Saari, rothemman för nr 44 Fux som han innehade vid roteringen 1695. Avgått 1709. I tjänst ännu vid mönstringen i Zhirmuny söder om Vilnius i Litauen den 8 april 1708. Avgången ur kompaniet, död eller tillfångatagen, under det Ryska fälttåget 1709.

"Roterings karlen [Anders Jönsson] utgådt som stådt till Pultava slag 1709" enligt roterannsakingen 1728.

Johan Fux

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Henrik Thomasson Fux
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt, har fel på hörseln. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Olof Carlsson Fux
1713-1718

Antagen 1713. Avgått 1718-06-25 Till: Utbytt. 1713-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1713: 40 år infödd gift. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning 30 år gift.

Erik Henriksson Fux
1718-1719

Antagen 1718-06-25 Avgått 1719-06-06 Till: Död.

Rotan vakant 1719-06-06 - 1720-01-00

Nils Nilsson Fux
1720-1740

Antagen 1720-01-00 Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1728: 27 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 34 år 16 tj.-år Wb bonde gift. Recruterings och Utbytningssrolla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Nils lät igenom rotebonden Johan Persson presentera soldatämnet Olof Olofsson född på rotan 23 åhr, war wähl något kort, men af stadiga lämningar, kan wähl wäxa, altså står Nils, men Olof blifwer rotens vargieringskarl. 1740: 39 år 21 tj.-år Wb bonde gift, är hemmansbrukare och får avsked.

Ntå tgl 26 april 1734 s. 370: Soldaten Olof Håmans hustru Brita Davidsdotter hade upptagit ett öde kronohemman i Laivaniemi om ¼ mantal och Håman hade tillsammans med soldaten Nils Fux samma ägor sins emellan uppdelat och nyttjat.

45 Vik
[Pålack from 1757]
Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Hans Henriksson Vik
1695-1706

Antagen 1695. Avgått 1706 Till: Slagen vid Fraustadt. Skriven till soldat i Laivaniemi vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos "Kyrckioherden H:r Gabriel Tuderum" vid utskrivningen [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. "Legd af Hans

Hindersson i Laifwanemj” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 45 vid roteringen 1695: I denna rote är 2ne soldater, Hans Wijk efter lotten blifver här, Hans Enquist trpt till nr 6 i Kiärsbäck.

”Soldaten Hans Wijk” betalar år 1700 [datum ej känt] 6 daler kopparmynt i böter för ”otidigt sängelag” till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

”Slagen d: 3 Feb: 1706” enligt vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Död vid Fraustadt 3 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Nils Nilsson Vik
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Nils Nilsson Wijk i Laiwaniemi” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Lars Vik
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Hans Nilsson Vik
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Carl Carlsson Vik
1714-1740

Antagen 1714-03-03. Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. Rymd ifrån Umeå 1714-09-18 vid det ryska anfallet mot staden, inställt sig 1714-10-30. 1714: Bortskaffat sin Musquet som han bör betala. 1715: 19 år Wästerbottning ogift, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: 24 år infödd ogift 5 tj.-år. 1728: 33 år 14 tj.-år Wb gift. 1735: 40 år 21 tj.-år Wb bonde gift. Recruterings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Nu upptedde roten den eftersände karlen Thomas Thomasson, som intygades wara hufvudswag, altså kunde han ej antagas till utbytning. 1740: 45 år 26 tj.-år Wb bonde gift, är bonde och får avsked.

Hustrun Juliana Wijk står för hemmanet Maroinen i Nedre Raumo vid roteransakningen 1728 med notering om att maken var soldat för rote nr 45.

Laivaniemi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Mårten Johansson Smed
1686-1706

Antagen 1683-06-26 i Kukkola. Avgått 1706 Till: Slagen vid Fraustadt 3 februari. Lejd av Jöns Hindersson Smedh i Kukkola [”Jöns Hindersson Smed ifrån Kukkula” begravs 22 juni 1712]. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 46 vid roteringen 1695: Olof Järnbäck trpt till rote 77 [Övre Vojakkala], Mårten Smed trpt ifrån rote 91 i Kukkola.

Ntå tgl 27 februari 1695 s. 496: Mats Matsson i Kaakamo mot Soldaten Mårten Johansson om ett åkergräde som soldaten ärvt ur Mats hemman och som Mats nu ville lösa in till sitt hemman igen. Soldaten ansåg sig berättigad att behålla åkern. Rätten skulle utreda om Mats hemman var av den storlek att det kunde delas i två rökar eller ej. Vid roteringskommissionens rotering 3 juli 1695 kallas han ”Soldaten Mårten Joensson Smed” där det även konstateras att hemmanet inte var delningsbart och att Smed inte kunde tränga sig in på Mats Matssons hemman då ”han är legokarl och intet får befatta sig med hemmanskap” [Norrbottnens läns landskontors arkiv, Handlingar ang. rustning och rotering samt indelningsverk GIa:1 bild 165, LA, Härnösand].

Ntå tgl 9 augusti 1695 s. 595: Mats Matsson i Kaakamo besvärade sig återigen över ”Soldaten Mårten Johansson dersammastädes” för att Mårten bärgat ägor tillhörande Mats hemman trots att det beslutats vid senaste roteringen att soldaten inte skulle ha något med Mats ägor att göra. Soldaten dömdes till 40 mark silvermynt i böter och återgälda Mats för det han bärgat.

”Mårten Smed för bårkläde” till Nedertorneå kyrka den 7 januari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

”46. Mårten Smedh Slagen d: 3 Feb: 1706” vid Kalix kompani enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ntå tgl 28 juli 1715 s. 451: Omnämns en tvist mellan ”Matts och Mårten Mårtensöner i Kaakamo emot Carl Staphansson i Laifwaniemi” angående de penningar och persedlar ”som Mårtensöners fader frambledne Solldaten Mårten Johansson Smedh enär han A:o 1700 till Solldat uhtgådt jempte desse sine då omyndige söner hoos Carl Staffansson lembnat”. När han lämnade sönerna så lämnade han även en kista med sina ägor hos denne Staffansson. Parterna enades om att Carl skulle betala mårtensönerna en summa pengar varje år varför de inte längre skulle kunna ha några krav på ”sin faders torpställpenningar”.

Ntå tgl 26 juli 1716 s. 598: Mats Mårtensson i Kaakamo krävde att ”Michel Mattsson i Kylajoki” skulle ge tillbaka de persedlar ”som hans frambledne fader Soldaten Mårten Johansson Smed weed utmarchen 1700 då Matts Mårtensson ännu omyndig war” lämnat hos Michel Mattsson: 2 kor, 1 årskalv, 1 får, 3 lass hö, 6 famnar laxnät, 7 kalvskinn, totalt till ett värde av 39 daler, 24 öre. Michel invände och uppgav ”som skulle een koo och fåret, dee andra pertsedlarne en dehl af fjjenden opbrända med mehra”. Men

då Mats redan för 2 år sedan krävt sin fars egendom av Michel dömdes den senare att betala Mats 39 daler för värdet av det fadern lämnat hos Michel.

Sonen Mats Mårtensson blev ihjälslagen av ryssarna av allt att döma i december 1716 eller januari 1717. Om honom sägs i restskattelängd avseende år 1716: ”Gården af fijenden opbrändt, bonden dräpen, utfattig”.

Hans Hansson Smed
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Hans Hansson Smed i Laifwaniemi” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nå tgl 26 juli 1706 s. 249 nämns ”Soldaten Hans Hansson i Nederraumo” och hans rotehållare Mats Kallio och Olof Nilsson [Närhi] i samma by. Olofs rota [nr 34 Kanin i Nedre Raumo] hade hämtat Hans från ”Öster sijdan” [Österbotten] och bekostat detta. Rotehållarna hade ”wehla giöra sig ägare af honom och således uplåtit honom till en annan Rota för hwilken han nu skall utmarchera, nembl: Carl Staphanssons rota i Laifwaniemi”. Hans menade dock att rotehållarna inte hade med honom att göra och ville vara fri och ledig och att de inte kunde kräva någon ny karl av Staphanssons rota nu när ”han kommer att gå för honom soldat”. Dock hänvisade Kallio och Nilsson till häradsrättens remissorial av den 31 juli 1703 [se nedan] och landshövdingens beslut den 7 augusti 1703 ”att Hans Hansson bör för denne Rota Nembl: Olof Nilssons och ingen annan insättias”. Ärendet överlämnades till landshövdingen att besluta ”för hwilken rota bem:te Hans Hansson bör och kan soldat tagas och medh marchen föllia”.

Nå tgl 31 juli 1703 s. 801: ”Olof Nilsson Närhi i Nederraumo” besvärar sig över hur ”han medh stoor omkåstnadh hafwer skaffat ett Soldatzämbne ifrån Uhleå Stadh, Hans Hansson widh namn, som är barnfödd i samma by och Sochn och enär samma gässe sedermera kom till Kiemi Sochn, har Johan Tomasson Kårtti i Kakama rest dijt och den samma hemptat der ifrån, den han för sikh behålla will”. Närhi och dess rotekamrat [ej namngiven] krävde nu ersättning för den omkostnad han haft ”till gossens hijtförskaffande ifrån Uhleå i den acht och meeningh att få densamma för sin Rota till soldat behålla. Johan Kortti deremoth förmeenar sikh också wara berättigat till karlen som honom hämptat ifrån Kiemi sochn och berättar sig der utlagt en påst penningar för karlens föda och uppehållande” [Kortti var rotebonde för nr 55 Skata i Kaakamo]. Rätten kunde inte enas om vem som borde vara rättmätig ägare av soldatämnet utan skickade frågan vidare till landshövdingen för ett avgörande.

Nå tgl 4 mars 1704 s. 885: Johan Tomasson Kortti i Kaakama kräver 60 daler kopparmynt av Mats Jönsson Kallio i Nedre Raumo som han ansåg sig ha betalat för knektämnet Hans Hansson som tillerkänts som knektämne på Mats Kallios rota. Kortti uppgav sig ha betalat 60 daler till en bonde i Kemi för att få loss drängen. Mats Jönsson hade fört honom ”een längh wägh ifrån Österbottn” och borde anses som mest berättigad att behålla drängen i sin rota. Kortti kunde inte heller bevisa att han erlagt de 60 dalerna i Kemi. Korttis fordran på Mats avskrevs därför.

Carl Smed
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Erik Samuelsson Smed
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-10-07 Till: Död. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. Rymd ifrån Umeå 1714-09-18, inställt sig 1714-11-26. 1715: Lejd 1711 40 år infödd gift.

Rotan vakant 1717-10-07 – 1720-01-00

Johan Olofsson Smed
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 31 år 9 tj.-år Wästerbottning gift, är efter intygande siuklig, dum och icke skickelig att lära exercera, kan därför icke gillas.

”Johan Smed” soldat på rote nr 46 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Torneå den 6 juli 1722 konstaterades Johan ”förmedelst en stark lungrot” vara oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

47 Elf
Laivajärvi

Korpral Johan Olsson Elf
1694-1709

Antagen 1694-06-19 Från: Soldat. Avgått 1709-05-00 Till: Död. Piteå 1694 i Kiärsbäck. Rote 47 vid roteringen 1695: Corporalsrote Johan Elf trpt fr.6:e, Carl Orädd till 111:e, Johan Hjort till 7:e Enqvist. Mönstras avseende 1701 års löner som korpral under Majorens kompani i Praga vid Warschawa den 6 april 1703 [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA].

Mantalsförs som korpral i Nedre Raumo 1699.

”Corporalen Johan Elf” skänker 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

”Johan Elf i majo 1709 död” bland korpraler vid Majorens kompani [Avlöningslistor i Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713, KrA].

Kvitterat 1708 års lön i Torneå 1709-01-31; och 1709 års lön i Torneå 1712-04-14 av hans hustru Elin Larsdotter i Neder Raumo. 1699 års mtl i Nedre Raumo: ”Corporalen Ellff” med en knekthustru på gården. ”h. Elin Corporal Elfz” finns mantalsförd i Nedre Raumo 1701. I mtl 1702 omnämns hon som ”H. Elin Kulljula Corporal:ns”. 1707 finns ”h. Elin Corporalen Kulljulas” hos Eskil Kuljula på Kuljula-Niemitalo i Nedre Raumo.

Ntå tgl 6 mars 1709 s. 286: "Corporalen Johan Ellfs hustru" i en arvstvist där Johan Henriksson Kasala i Raumo gör anspråk på arv efter sin avlidne fars hemman. Då "Corporalen är i Felldt stadder" visade "Coproralen" att hon efter uppgörelse med rådmän Nils Andersson [som hade fordringar på hemmanet] lagligen hade kommit på hemmanet varför rätten gick på hennes linje och menade att korporalskan [ej namngiven] satt lagligt på hemmanet.

Ntå tgl 26 juli 1710 s. 574: Gamle rustmästaren Hinrik Wallo i Raumo påstod att "frambledne Corporalen Johan Elfs Enka hustru Ehlin Larsdotter i Raumā" skulle förnöja honom för något som han till en ängs inlösen betalat "under den tidh han och hans mågh suttit på samma hemman som Elfs änka nu besitter och innehafwer". Elin avfärdade Wallos anspråk då "hon sig samma hemman tillhandlat af frambl. Rådman Nils Andersson Orrawain som där uthj för sin fordran blifwit immiteradh 1697 d: 23 Nov. af frambl. Cronofougden Olof Hellman". Elin friades helt från Wallos anspråk.

Ntå tgl 21 maj 1734 s. 457: Elin Larsdotters har dottern Malin Johansdotter [dotter till korporal Elf] gift med Abraham Hansson Langinen i Nedre Raumo, som 1718 efterträtt Elin på hemmanet [Niemitalo-Kuljula Nedre Raumo]. Numera salige Oravainen hade 1697 övertagit hemmanet från ödesmål efter förre ägaren "Henrik Henriksson Culljula" mot att han stod för hemmanets utgifter. Oravainen hade sedermera låtit Korpralen Johan Älfs hustru Elin Larsdotter sitta som åbo på hemmanet vilket framgår av en skrift citerad och daterad 18 februari 1709 där rätten uppmanades att låta Elin sitta kvar på hemmanet "til des anten hännens man ifrån fiendeland hemkommer som hemmanet emottagit". I en skrift daterad 2 mars 1709 uppgavs att Elin betalat största delen av hemmanets skulder till bland andra rådmän Oravainen.

Johan Elf

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm den 16 augusti understucken Skellefteå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara "Död d: 21 Septembr i Refle".

Johan Andersson Elf

1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-07-08 Till: Död, slagen vid Strömstad. 1712: 20 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd ogift 25 år kan läsa. 1719: "Slagen d: 8 Julij 717" [Strömstad].

Ntå tgl 6 mars 1712 s. 292: Soldaten Johan Andersson Elf och Anna Johansdotter i Kaakamo "begge ogifte" hade fött oäkta barn för 6 veckor sedan, men Johan vägrade gifta sig med Anna. Elf dömdes till 40 mark och Anna till 20 mark silvermynt i böter. Johan skulle årligen ge Anna 6 daler kopparmynt till barnets uppfödning.

Ötå tgl 17 mars 1713 s. 122: "Solldaten Johan Andersson Elf" var sonson till Anders Hård i Karungi och Johans styvmor hette "Barbro Nilsdotter i Witzaniemi". När Johan "wed sidsta uhtmarche afreste" skall Johan far [ej namngiven] ha gjort Anders fullmäktig att utfordra från styvmodern Barbro de kläder som tillhörde Johan Anderssons fars "förrige hustrors och son sons moder" som Johans far testamenterat till farfadern Anders Hård. "Men som det twifles om Anders Hårdh kan förtros ber:de kläder för dess tårfftigheet och medellösheet skull, alltså fann Rätten skiähligdt hällre här wed resollvera att bem:te kläder af Sochskrif:n och een Tollfman i Anders Hårds närwaro antäknas och värderas och sättias sedan

under en god mans förwar till dess man seer huru wijda Solldaten Johan Andersson Elf ännu i lijfwet är och heemkommer”. Barbro hade från sitt förra äktenskap en son Johan Hansson som omnämns som soldatens ”styfbroder”.

Ötå tgl 16 mars 1720 s. 64: Anklagas Anders Hård i Karungi för att genom lögner försöka ”komma till sin sonasons såldatens Johan Elfs qwarlåtenskap effter dess moders död och dymedelst sökt at ruinera Hindrich Hansson i Witsaniemi som är Hårdens sons sons stufson hwarigenom äfwen Olof Andersson, Hindrich Hanssons halvbror kommit att lijda och ifrån honom måst sig begifwa”. Hård skall ha tillskansat sig 53 daler kopparmynt som han inte hade rätt till. Rätten dömde att Hård skulle betala dessa 53 daler, hälften till Hindrich Hansson och den andra hälften till Hindrichs halvbror Olof Andersson.

Mickel Henriksson Elf

1718-1719

Antagen 1718-06-25. Förflyttad till rote nr 90 Frisk i Koivukylä 1719-12-00.

Korpral Knut Knutsson Elf

1719-1721

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat nr 90 Frisk i Koivukylä. 1719: 26 år infödd gift 7 tj.-år. Degraderad till soldat 1721-08-00 och förflyttad till Soldat nr 16 Asp i Neder Torneå socken 1721-08-00.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

48 Svensk

[Norman from 1757]

Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Persson Svensk

1695-1707

Antagen 1695 i Kaakamo. Avgått 1707 Till: Död. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om var han var mantalsskriven [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Olof Olsson i Kakama” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 48 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Nils Svensk, trpt ifrån rote 49 i Kaakamo.

Död 4 juli 1707 vid kaptan Grubbes och Lövängers kompani enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Mårten Persson Svensk

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Mats Svensk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Persson Svensk
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-11-27 Till: Död i landet. Rymd 1712-05-27.

Rotan vakant 1714-11-27 - 1717-10-30

Per Matsson Svensk
1717-1718

Antagen 1717-10-30 Avgått 1718-05-28 Till: Död

Rotan vakant 1718-05-28 - 1720-01-00

Johan Abrahamsson Svensk
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 27 år 9 tj.-år Wästerbottning gift, är swag, dum och oduglig att giöra tjenst, kan icke gillas.

Ntå tgl 26 april 1734 s. 367: Föravskedade soldaten Johan Abrahamsson Svensk hade 1730 tillåtits överta halva Olof Johanssons kronohemman i Kaakamo om 5/16 mantal som Olof förut från ödesmål upptagit.

Ntå tgl 30 april 1734 s. 407: Johan hade syskonen Olof, Lisa [gift till Ilmola i Kemi socken] och Anna, alla barn till Abraham Johansson på sedermera Juho och Mäki i Kaakamo [Ruottala nr 8 och 9]. Abrahams far var Johan Olofsson på samma hemman [benämns i vissa längder ”Johan Rutzaka”].

49 Björkberg
Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Eriksson Björkberg
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 49 vid roteringen 1695: I denna rote är 2ne soldater hvaraf Johan Biörckbärg blifver wid roten och Nils Svensk trpt till rote 48. ”h: Anna Sold:n Biörckbergz” finns 1701 mantalsförd i Kaakamo på Ruottala hemman. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Torneå rådhusrätt 9 mars 1698 s. 330: ”een Solldat Johan Biörckbärg ifrån Kakama” omnämns som vittne i ett stöldmål.

”Soldaten Mickel Gladers hustru i Kifwistranda” [se nr 59] omnämns i Ntå tgl 3 mars 1705 s. 432. Hustrun [ej namngiven] skall ha fått ”ett breef eller sedel” från sin man där han uppger att han givit ”sin Camrat Soldaten Biörckbärgh 7 D:r Kmt medh tillåtelse att hans hustru det samma uthfordra skulle här hemma” varför Gladers hustru nu anhöll att Biörckbärgs hustru skulle ge henne dessa pengar. Biörckbärgs hustru uppgav att hon inte kände till något om detta. Rätten menade att Gladers hustru inte kunde kräva denna betalning innan ordentlig attest signerad av trovärdiga officerare kunde inhämtas.

Ntå tgl 4 mars 1707 s. 455: Ogifte mannen Mats Larsson Prockula från Kemi socken och Ilmola by anklagas för att ha begått enkelt hor ”medh soldaten Johan Biörckbärgs hustru, Anna Henriksdotter i Kaakamo, hwilken soldat ännu är widh lijf i fijende landh stadder”. Båda erkände. Barnet dödfött hösten 1706. Anna dömdes till 80 daler silvermynt i böter, Mats Prockula till 40 daler. Saknades medel skulle han straffas med 4 gatlopp och Anna skulle ”hudstrykas för Tingsstugu knuten”.

Nils Björckberg
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Per Pålsson Björckberg
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Johan Olsson Björckberg
1713-1718

Antagen 1713. Avgått 1718-05-04 Till: Död. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd ogift 21 år kan läsa.

Kallas i dombok Ntå tgl 4 mars 1713 s. 81 Jöns Olofsson Biörckbärg [kallas Jöns även i saköreslängden]. Ska ha rått ”Elisabetta Olofsdotter ifrån Kukkola” med barn [vilket ”han på tillfrågan tillstod”] som slutade med missfall sedan hon ”medelst ett fall att hon stupat eller fallit genom slintande som hennes huusbonde folck Hindrich Parwianen i Kiersbäck tillika med hans hustru berättade och för Rätta intygade”. Björckberg skall då ha tjänat som dräng innan han blev soldat. Soldaten var närvarande vid tinget och erkände att de haft samlag ”2 weckor effter All Hellgon” [1712] men att han inte ville äkta Elisabetta. Dömdes till böter 40 mark silvermynt och Elisabetta till 20 mark silvermynt samt båda till uppenbar kyrkoplikt en söndag.

Rotan vakant 1718-05-04 - 1720-01-00

Jakob Andersson Björckberg

1720-1741

Antagen 1720-01-00 Avgått 1741-09-08 Till: Kasserad. 1728: 29 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 36 år 16 tj.-år Wb bonde gift. 1740: 41 år 21 tj.-år Wb gift. 1741: 42 år 22 tj.-år Wb gift, är förmedelst dess hafwandes stora fel af gyllen ådrans [hemorrojder] som är utgången, enligt fältskiärs gesällen Estlings attest, till krigstienst odugelig.

50 Fluor
Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Lars Olofsson Fluor
1689-1702

Antagen 1689 i Kaakamo. Avgått 1702 Till: Död. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 50 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Lars Floor efter lotten och Nils Ellg trpt till rote 51 som ingen soldat hafver.

”50. Lars Fluor död i Julio 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Olof Fluor
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1705 Till: Död. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. Död 26 mars 1705 enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Mats Fluor
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Mattz Flur i Kakama” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Korpral Nils Fluor
1710

Antagen som soldat Fluor 1709 enligt avlöningslista befordrad till korpral i januari 1710 och död i september 1710 [Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713, KrA]. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Avancerat till korpral [jmfr ovan] i samband med generalmönstringen i Stockholm den 16 augusti 1710 ”Corporal Nils Flur Avancerad til Corporal d: 16 Augusti”. Kvar i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vara ”Siuk i Refle” vid mönstring 24 september 1710.

Anders Larsson Fluor
1712-1728

Antagen 1712. Avgått 1728-07-18 Till: Korpral Elf på rote nr 47. 1712: 20 år ogift född i Cajana. 1715: Lejd 1712 ogift 22 år Österbottning kan läsa. 1719: 29 år Österbottning född i Cajana Io län 7 tj.-år. 1728: 41 år 17 år Öb gift. Degraderad pga fylleri från korpral till soldat och förflyttad från korpralsrotan Elf till soldat Fluor 1732-08-02. Kommenderad till Finland 1739, slagen vid Willmanstrand 23 augusti 1741. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; fången eller slagen i actionen wid Willmanstrand.

Ntå tgl 5 mars 1735 s. 359: Framläggs en skrivelse daterad Muhos den 2 januari 1735 där det uppges att soldaten vid Torneå kompani Anders Flur inför bl. a komministern i Muhos Johan Svan erkänt tidelag ”med oskjälige Creatur”. Vederstyggligheten skall ha begåtts ”med ett sto och det under des wistande wid Regimentet i Bohus Län för ungefär 20 års tid tillbaka”. Tidpunkten, orten och omständigheterna kring detta tidelag skulle nu utredas vid denna tingsrätt.

Fluur uppgav själv att han var 41 år gammal, född i byn Veneheitto i Paldamo socken och Österbottens län. Fluor nekade till anklagelsen och menade att det var ”den lede Själafienden Satan” som förlett honom att erkänna en handling han aldrig utfört. Djävulen ska ha angripit honom vid fem tillfällen, den första gången i Mjölby socken på nyårsnatten för ungefär 19 år sedan när regimentet tågade genom Östergötland. Fluor beskrev att han blivit rädd för allt han såg omkring sig och levte i fruktan och förskräckelse i sex veckor. Under påsken 1732 hade han på nytt förlorat sitt förstånd och grävt ner sig i en hög med spån tills soldaten Anders Dyr [soldat i Kaakamo 1724 fram till sin död i Willmanstrand den 23 augusti 1741] och kompaniprofossen Christoffer Wik grävt upp honom och fört in honom i ett pörte i förvar ”intill des han förmedelst böner och sång åter kommit till sig”. Vidare ska han på juldagskvällen 1733 drabbats av så kraftig huvudvärk att han inte sovit på tre nätter ”utan till sina sinnen mägta orolig och förstörder warit” en händelse han uppfattade som ett satans verk. På nyårsdagen 1735 under ett besök hos bonden Erik Lottvoinen i Muhos skall han hört röster och sett syner, bl.a hade han under natten skrämts av två brunklädda kvinnor som uppenbarat sig sittande på en bänk i rummet där han lagt sig att sova och hur han än försökt få bort dem hade han ”ingendera af dem kunnat fatta”. Ute på gården och i farstun hade han hört en stor folkskara prata och sjunga, men när han tänt ljuset och tittat ut fanns ingen där varför han senare beklagat sig för Lottvoinen att ”han icke finge någon ro”. Efter en vådlig färd till prästgården, med djävulen stående på medarna baktill på släden, hade komminister manat honom till bön varpå Fluor ”ärindrat sig at han år 1712 om hösten under sitt wistande i Bohuslän och Storfors socken därest Regimentet legat i qvarter och då han i den så kallade Björegården wistats, fallit på de tankarna at bedrifwa tidelag med ett samma gård tillhörigt swart sto, hwilket skall gått å bete på gårdet, och däröfwer blifwit hierteligen bedröfwad”. I sin bedrövelse och onyktra tillstånd hade satan uppenbarat sig i form av en liten gråklädd bonde och uppmanat Fluor att inför komminister Svan bekänna tidelag trots att det aldrig genomförts varpå Fluor omedelbart blev transporterad till länsman Gisselkors i Uleåborg. Under resan, beskriver Fluor, hade han förtvivlad plågats av nya spöken och röster och väl framme hos länsmannen hade han sett en drös av hermeliner och ekorrar i pörtet och en björn i farstun ”af hwilken åsyn han skall blifwit så förwirrad”. Fluor nekade till tidelaget och förklarade att han nu i flera års tid ”warit utom sitt förstånds rätta bruk”. Kompaniprofossen Christoffer Wik vittnade att Fluors hustru våren 1732 tillsammans med sina barn sökt skydd hos soldaten Anders Dyr i dennes torp i Kaakamo sedan Fluor slagit sönder all inredning i pörtet och hotat att dräpa hela sin familj. När Wik kom till Fluors torp hade soldaten lugnat ner sig och gått ut på gårdstunet där han återigen grävt ner sig i en spån hög så att endast de barfota fötterna varit synliga. Fluor beskrevs ofta ha sagt sig vara anfäktad av djävulen och efter hemkomsten ”upwist böjelse till fylleri och dryckenskap hwarföre han ock ifrån Corporalstjänsten skall blifwit degraderad”. Nämndemannen Henrik Olofsson i Mattila

vittnade att han tjänat vid regementet och varit med kompaniet i Östergötland där Fluor ansetts vara ”befängd” men att han i övrigt uppfört sig ärligt. Mer än så ansåg sig inte rätten kunna avhandla i ärendet som hänsköts till landshövdingeämbetet.

51 Elg
Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Michelsson Elg
1683-1707

Antagen 1683-06-26. Avgått 1707 Till: Död. Går för moderbroder Johan Lukasson i Kaakamo. Skriven 1678-02-00 för sin moderbroder Johan Lukasson i Kaakamo, då troligen ej gillad, Johan får gå själv. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 51 vid roteringen 1695: Nils Ellg trpt ifrån rote 50, bekommer här dess rote. Ang Johan Lukassons begäran om arv från Joch Mickelsson i Narken efter Mickelssons senare och numera framlidna hustru tillika Lukassons svärmor Malin Bengtsdotter som avlidit utan att ha skaffat gemensamma barn i äktenskapet med Joch, se Kalix tgl 12 augusti 1707 s. 656.

Ntå tgl 11 november 1697 s. 647: Gabriel Andersson i Kaakamo mot soldaten Nils Mickelsson i Kaakamo där Gabriel anklagar soldaten för stöld av 1 lispund smör. Nils erkände och dömdes till böter.

Ntå tgl 3 mars 1704 s. 874: Nils Nilsson i Kaakama besvärar sig över att han för 6 år sedan blev bestulen på 3 löjskötar och en täljyxa och att han för några dagar sedan fick veta att yxan fanns hos Henrik Henriksson i Laivajärvi. Henrik intygade under ed att han köpt yxan av ”Nils Nilssons egen soldat Nils Älgh benembdh”. Om Nils bomärke fanns på yxan skulle han återfå den och vad gäller själva stölden uppsköts ärendet tills det kunde hållas förhör med ”Soldaten Nils Älgh heller om han snart hemländer”.

”51. Nils Elgh död in augusti 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Mickel Matsson Elg
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Johan Elg
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Per Nilsson Elg

1711-1718

Antagen 1711-00-00 Avgått 1718-02-01 Till: Död. 1712: 20 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd gift kan läsa.

Ntå tgl 9 mars 1708 s. 74: Bekräftas att ”hustro Maria Persdotter i Kaakamo kärande och Johan Josephsson ibidem om torpställspenningar och en gässes upföda”. En förlikning mellan dem hade träffats den 5 mars 1708 som innebar att ”hustro Marja låfvar Johan Josephsson få behålla dess son Per Nilsson som han i 8 åhrs tijd upfödt att för sig niuta till soldat mot att han stod för uppfödningkostnaderna och betalade henne 30 daler kopparmynt. Josephssons hemman [Karvala] var rothemman för nr 51 Elg.

Mårten Josephsson Elg

1719

Antagen 1719-01-04 Avgått 1719-12-00 Till: Kasserad har bräck. 1719: 40 år infödd gift 1 tj.-år.

Henrik Johansson Elg

1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. För sin oduglighets skull fått avsked. Rotebonde i rotan före och efter att han skrivits till soldat. Uppges ha lämnat faderns hemman [fadern var då död] när han blev skriven soldat, se Ntå tgl 7 mars 1720 s. 33.

Den 10 januari 1727 dör Margaretha i Kaakamo, dotter till Henrik Johansson Elg och hustrun Margeta Olofsdotter.

Ntå tgl 15 oktober 1734 s. 561: Hustru Agneta Johansdotter från Kemi socken och Sigtuna by begärde att hennes bror Henrik Johansson Elg skulle redogöra för arvet efter deras föräldrar Johan Josephsson död vid pass 1717 och dennes hustru Karin Henriksdotter som avlidit ”ungefähr 2 år därefter”. Henrik hävdade att han inte hade någon kvarlåtenskap efter föräldrarna då dessa ”lämnat honom på landswägen uti ett blått och utfattigt tillstånd” och att kreditorerna tagit det som fanns att hämta från gården. Agneta menade att Henrik ljög. Vidare omnämns Henriks och Agnetas två systrar ”i Stockholm wistande” nämligen Karin nu förtiden änka ”och Maria än oförsedd” [dvs om vilken man inget vet] samt brodern Johan Johanssons dotter Karin gift med Anders Knutsson i Niemis.

52 Sax

Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Abraham Clemetsson Sax

1689-1697

Antagen 1689. Avgått mars 1697 Till: Avsked. Göteborg 1689 i Lövånger Kompani. Sjuk 1690-05-15. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholdt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 52 vid rotering 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Abraham Sax, ty blifver han för roten ståendes.

Kasserad och bedömd som oduglig i mars 1697 pga ”stark fallande siuka” efter 8 år i kungens tjänst enl specifikation daterad Umeå 7 maj 1697 på ”kneckter af Regementet” som i mars så kasserats som odugliga för vidare tjänst [Riksarkivets ämnessamlingar, M 432].

Mantalsförs som soldat i Vuono 1699.

Abraham övertog hemmanet Lassheikki i Vuono efter avskedet. Ännu 1702-1703 redovisades ”H. Margareta soldaten Abraham Saks” hemman i Vuono. Abraham dog 18 oktober 1722.

Gabriel Sax

[1699]

Antagen 1699. Regimentchefens skrivelser daterad 1699-03-20: 52:a roten av Neder Torneå socken som varit i 18 månader vacant och har nu mottagit en karl vid namn Gabriel Sax som tämligen svager är, anhåller om en duglig karl istället. Tycks aldrig ha godkänts för tjänstgöring.

Nils Sax

[1700]-1702

Antagen sannolikt som Gabriels Sax ersättare innan utmarsch från Torneå den 19 januari 1700. Avgått 1702 Till: Död. ”Nils Sax död den 11 julij 1702” enl vakansrulla [Kalix kompani] daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]

En soldat skall enligt roterannsakingen 1728 ha tagits hit till den 52:a rotan från Nils Nilsson Kandojerfs hemman i Övre Vojakkala [rotehemman i Koppares rota]. Är denne Nils Sax möjligen identisk med soldaten Nils Kandojerf? En ”Hust: Ingri Sold:ns Nils Kandojerf” finns mantalsförd i Övre Vojakkala 1701. Vid Ntå tgl 2 mars 1701 s. 93 förekommer Jakob Nilsson och Nils Nilssons ”hustur i Kandojerff” angående fiskerättigheterna i ”Kandojerfwi träsk”. Se bland oplacerade soldater Nedertorneå socken.

Mickel Sax

1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Elias Sax

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Kallas felaktigt Elias Lax "Commenderat till Nymünde" vid generalmönstringen i Stockholm den 16 augusti 1710.

Korpral Isak Persson Sax
1711-1718

Antagen 1711-07-00 Avgått 1718-02-24 Till: Död. Rymd 1712-05-27. 1713: Sielf framkommit efter utstått straff satt för roten och commenderad på Sthlms Galejor. 1713: Kommenderad på Vaxholms kastell som menig soldat enl mönstring den 4 juni 1713 [rulla 1713:10]. 1715: Korpral Isak Persson Sax "blefwen Corporal in Julii 1711 med uppsättningen och rymd d: 27 maii 1712", lejd 1711 infödd gift 30 år kan läsa. 1719: "Corporal Isak Persson Sax död d: 24 Februarij 718 i stället till Corporal avancerad in Julij samma åhr Knut Knutsson Frisk af N:o 90 och Öfwer Torneå Sochen".

Ntå tgl 22 juli 1717 s. 37: "Brita Sigfredsdotter Corporal Isak Sax hustru" i ett ärende rörande en kista som "fienden sedemera öf:rkommit och sköflat".

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 303: Omnämns "Corporalen Sax änckia Brita Meenlös".

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 229: "Corprals änkan Brita Menlös för det hon barn samman aflat med för detta Sergeanten wed Torneå Compagnie Johan Brun hafwandes hon födt ett pige barn Sanct Andreae tijd förledne åhr" [dottern Gertrud döpt 27 november 1720]. Brita anklagade Sergeant Brun och att detta skett under äktenskapslöfte vilket hon ville visa med den guldring som hon uppgav sig ha fått från honom. Bruns "wärdinna" Brita Nilsson i Mattila intygade att Brun "gått hela vinteren" och berättat att han ämnade äkta Brita Menlös. Om Sergeanten visste Menlös inte annat än att "han skal rest förledit åhr 1720 om wåren här ifrån sedan han ehrhållit afskied ifrån regementet, till Wiborgska Cavallerie at blifwa der pukslagare, hwar om Ryttmästar Myra skal hafwa bästa kunskap" och lämnat alla sina saker hos Menlös. Rätten frågade vidare om denne sergeant varit gift varpå en "Corporal af Torneå Compagnie benämbd Asp" [se Nils Johansson Asp = Korpral Elf from 1721] berättade "honom warit 1711 en poike när han ifrån Revel hit till Regementet anländt och sedermera intet sig gifftat". Saken uppsköts då det behövde hållas krigsförhör med Brun med hjälp av överste Rehbinder.

Rotan vakant 1718-02-24-1720-01-00

Johan Johansson Sax
1720-1740

Antagen 1720-01-00 Avgått 1740-07-01 Till: Kasserad. 1728: 32 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 39 år 16 tj.-år Wb ogift. 1740: 44 år 21 tj.-år Wb gift, enligt fältskiärs gesällen Estligs attest, har fehl af bräck och derföre cassetas. Död 1 december 1769 i Vuono, 76 år gammal. Fader: Johan Johansson, moder Ella Olofsdotter.

Nils Anundsson Svarvare
1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat i Kaakamo vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [okänt som vad] "hoos borgaren Nils Andersson å landet" [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Johan Matsson i Kakama" [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 53 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Nils Svarfvare som här är utlejd. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Svarvare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Henrik Henriksson Svarvare
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-01-00 Till: Död. Rymd 1712-05-27. 1713: Men sedan sig godwilligt inställt och nu i år utgått, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant 1714-1720

Nils Johansson Svarvare
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-03-00 Till: Utbytt. Bonde.

Erik Eskilsson Svarvare
1720-1740

Antagen 1720-03-00 Avgått 1740-07-01 Till: Kasserad. 1728: 27 år 9 tj.-år Österbottning gift. 1735: 34 år 16 tj.-år Österbotten gift. Recruiterings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740; Till utbytning framträdde roten soldatämnet Hindrich Hindrichsson 18 år ogift, efter Erik har bräck, altså som Hindrich ej ännu är fullväxt blifver han rotens vargieringskarl och Erik står till nästa GM. 1740: 39 år 21 tj.-år Öb gift, har stort bräck efter fältskiärens attest och därför cassetas.

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Anders Classon Dyr
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 54 vid roteringen 1695: I denna rote är 2ne soldater blifvandes derföre Anders Dyr för roten ståendes emedan han är soldat och bonde, Johan Bock trpt till 18 i Björkön.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Anders Classon står för ett hemman [Vallo rotehemman för Dyr's rota] i Kaakamo 1686-1695. 1695-1698 finns vid mantalsskrivningarna endast ”Hust: Karin Anders Clas”, 1699 ”Sold And: Klaasson” [hustru och en son].

Johan Dyr
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Erik Olsson Dyr
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-06 Till: Död. 1712: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Västerbottning ogift 23 år kan läsa.

Rotan vakant 1718-02-06 – 1720-01-00

Hans Hansson Dyr
1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-03-10 Till: Utbytt.

55 Skata
Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Per Thomasson Skata

1694-[1708]

Antagen 1694-06-19. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Per Thomsson Skata instält [lejd] af Hindrich Hansson etc” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Hindrich Hansson Skata [på Knihtilä] i Kaakamo omnämnd som ”Henrich Hansson Knecht” i röklängd Nedertorneå 1696. Piteå 1694. Rote 55 vid roteringen 1695: Soldaten för denna roten blifver Per Skata som här är utlejd. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 27 februari 1695 s. 495: Soldaten Per Tomasson i Kaakamo för lägersmål med Ella Hansdotter i bidem. Båda erkände. Ella hade fött barn 3 veckor tidigare. Soldaten nekade till att vilja äkta henne. Båda bötfälldes.

Mats Skata

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Thomas Johansson Skata

1712

Okänt när han antogs. Avgått 1712-06-19 Till: Utbytt. Vid mönstringen i Gävle 19 juni 1712 inställt ”för sig Mats Matsson”.

Mats Matsson Skata

1712-1713

Antagen 1712-06-19 Avgått 1713-04-00 Till: Död. 1712: 25 år gift född i Kemi. Flertalet av de som dog 1713 dog i samband med ett sjukdomsutbrott i Uddevalla som skall ha tagit ett hundratal soldaters liv.

Rotan vakant 1713-04-00--1714-03-03

Hans Henriksson Skata

1714-1715

Antagen 1714-03-03 Avgått 1715-02-00 Till: Död i landet. 1715: 20 år ogift sjuk i kvarteret.

Rotan vakant 1715-1720

Henrik Henriksson Skata

1720-1742

Antagen 1720-01-00 Avgått 1742-10-03 Till: Död på Flåttan. Vacant 1715-02-00--1720-01-00. 1728: 30 år 9 tj.-år Wästerbottning bonde gift. 1735: 37 år 16 tj.-år Wb bonde gift. 1739: 41 år 20 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 3 october.

Restuppbördslängd 1742, Länsräkenskaper verifikationer 1742 s. 1499: "Knecktenkan Brita Skata" allmosehjon, tiggare sedan "thes man wid Willmanstrandska action 1741 omkommit".

56 Hjälte
Kaakamo

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna [Hjälte] och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Johan Nilsson Hjälte
1689-1698

Antagen 1689. Avgått 1698 Till: Korpral på rota nr 106 Drake. Göteborg 1689 understucken Löfvångers kompani. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 56 vid rotering 1695: Rotehemman: "Matts Jönsson Eskola, Mårten Pärsson Nickule, St: Hans Pärsson. I denne Rota är 3:ne knechtar, hwaraf Corporalen Hindrik Förstman transporteras till dess Corporalskap och 15 Rotan, Hindrik Miöhlskiägg till 43 Rotan och Johan Hielte blifwer för Rotan emedan han går för fadren".

Befordrad till korpral 3 juli 1698 och ersatte då degraderade korpralen Nils Eliasson Drake på nr 106 i Korpikylä. Erhöll from avancemanget korpralslön från Drakes rota men behöll namnet Hjälte. Se vidare under rota nr 106 Drake.

Ntå tgl 14 mars 1700 s. 116: "Hustro Kirstin Hindersdotter i Kakama" besvärar sig inför rätten över att "Soldaterna Olof Järnbäck [se rote nr 77 i Övre Vojakkala] och Mats Beck" [se rote nr 71 Bäck i Armassaari] i närvaro av tolvman Nils Olofsson Närhi i Raumo slagit sönder hennes egendom "enär dee wore der och uthtagit hennes man till soldat och han då war på ett ährende till Kiemi, jemwähl hon bårtta att skiutsa sin egen soldat Corporalen Johan Giältz [Hjälte] till utMarchen" [se även korpralsrotan nr 106 i Korpikylä]. De skall ha huggit sönder fähusdörren, visthusdörren och huggit med yxor sönder en kista och tagit 8 daler 8 öre kopparmynt samt lite kläder. Hustrun krävde Närhi på ersättning då hon ansåg honom som vållande till våldsamheterna. Vittnet Nils Henriksson från Nedre Vojakkala hade skjutsat Närhi och soldaterna till Kaakama intygade att Närhi inte haft någon del i våldet och de kläder som soldaterna tagit "klädde dee på Bonden i gården som sig undanstuckit och då nödgades gifwa sig heem till gården enär han märckte att soldaterna så begynte grassera och således i samma wefwa hemkom hwilken samma soldater effter befallning då togo medh sigh".

Närhi uppgav "med gråtande ögon" att han "war strängeligen befalt af H:r Öfwerste Lieutenanten och Lands Secretarien Olaus Dubb, som då war wid samma utmarche företrädde Landshöfdingens vices, att reesa till Kakama och efftersökia denne hustro Kirstins man, effter som han då war anslagin att gå och utthagas till soldat och höll sigh derföre undan i skogen, hwar medh han, under det dee wore der, kom sielf fram och fölgde så medh hijt till staden" och att Närhi själv inte ansågs sig haft något med

våldsamteterna att beskaffa. Han hade bara följt med som vittne på att soldaten skulle hittas och tas till kompaniet. Rätten konstaterade att Kirstin ”är allena qwar och Soldaterna utMarcherade”. Närhi menade rätten var känd som ”en mycket stilla, saktmodig och rättwijs man” varför han frikändes. Även soldaterna nekade till anklagelserna. Kirstins uppgifter bottnade menade rätten i ”denna hustruns agg och afwigheet att dess man blef sielf till soldat uthtagen effter han genom practiquer skaffat sina bröder utur vägen och elliest på samma hemman större manskap warit än Kongl. Maj:ts förordningh innehåller och förmåhr”.

Rotehemman för Hjältens rota i Kaakama 1695 var: ¼ mtl Eskola [Mats Jönsson], ¼ mtl Nikkilä [Mårten Persson], ¾ mtl Hjalte [St: Hans Persson]. Dramat hos hustru Kirstin Hindersdotter när hennes man togs till soldat vid utmarschen år 1700 bör ha inträffat på något av dessa hemman. Oklart namnet på maken och vilken rota han inställdes för år 1700.

Nå tgl 28 juli 1702 s. 1189: Tvisten mellan ”Corporalen Johan Hiertas hustru Elin Matsdotter i Kakama och Rotesällarna Mats Persson Nickila [Nikkilä], Mats Jönsson [Eskola] och Johan Johansson [Hjalte] angående Torpställspenningarna som hon af dem fordrar” hade nu kommit till sin lösning genom en uppgörelse daterad och undertecknad här vid tinget denna dag. Mats Persson skulle ge Elin 4 daler 15 öre, Mats Jönsson 8 daler 16 öre och Johan Johansson 5 daler 20 öre, tillsammans 18 daler 19 öre kopparmynt.

Nils Eliasson Hjalte
1698-[1706]

Antagen 1698 degraderad till gemen soldat från korpral på rota nr 106 Drake [se denna]. Utgick som gemen soldat Hjalte vid utmarschen från Torneå i januari år 1700.

Degraderad till gemen soldat vid denna rota 3 juli 1698 och ersatt som korpral på rota nr 106 Drake av Johan Nilsson Hjalte [ovan]. Nils Eliasson erhöll from degraderingen lön som gemen soldat från denna Hjältens rota i Kaakamo även om han fortsatt synes ha varit bosatt i Korpikylä. I restlängd för Korpikylä i länsräkenskaperna 1699 uttrycks detta: ”Corporal: Nils Drake – Degradert till Hiälte Räntan j Kaakamo, som böör för honom betala och afkårtas på hans löhn, heeter nu Hiälltte och gådt med Marchen”.

Tycks vara avliden senast tidigt 1706 och ersatt vid nyrekryteringen sommaren 1706 av nedanstående soldat. Dock saknas uppgifter om hans avgång.

Korpral Erik Hjalte
okänt

Noterbart: Nå tgl 29 juli 1702 s. 1193: ”Hustru Juliana Larsdotter i Nederraumo [Nakkula hemman] framträdde för rätten och kände till Carl Biörkmans hustru Gertrud Andersdotter förebringandes hurusåsom A:o 1696 d. 30 augusti hafwer hennes förrige man Corporalen Erich Hielte” pantsatt en äng ”Hakanittu” kallad till framlidne rådmän Henrik Chore för en skuld som Hielte hade till honom på 120 daler kopparmynt för persedlar som korpralen tagit ut varav en stor del handlade om ”Tobak, öhl och Brennewijn”. Juliana önskade att återfå ängen som räntade ungefär 9 vinterlass vilket rätten godkände.

Nedre Raumo mtl 1692: ”Erik Mickelsson” med hustru, mtl 1693: ”h. Juliana Erik Mickels” med en bror/syster, mtl 1694: ”h. Juliana Erich Mickels” med en legopiga, mtl 1695, 1696, 1697: ”h. Juliana Erich Mickels”, mtl 1698: ”h. Juliana”, Spannmålstiondelängd 1699: ”h. Juliana Larsdotter”, röklängd 1699 samt även mtl 1699: ”h. Juliana Larsdotter”, mtl 1700: ”H. Juliana”, 1701: ”Hust: Juliana Sold:ns

Clemet Clemetssons”, 1702: ”H. Juliana Clemet Johansson”, 1704: ”H. Juliana” med en dotter, 1705: ”H. Juliana Clemet Joh:” med en dotter, 1706: ”H. Juliana” med en dotter, 1707 och 1708: ”H. Juliana” med en son och en dotter, 1709: Olof Ersson utan hustru men med 1 förälder och ett syskon, 1710 och 1711: ”H. Juliana” med en son, 1712: ”H. Juliana”, 1713: ”H. Juliana” med en piga, mtl 1714: Olof Ersson med en förälder, mtl 1715 Olof Ersson ensam.

Ntå tgl 2 mars 1704 s. 861: En Juliana Larsdotter ”i Raumo” beklagar sig över sin svärfader eller fader [oklart i protokollet, kallas ibland svärfader, ibland fader] Lars Persson i Liakka. Lars var enligt protokollet även svärfar till Johan Johansson, Henrik Larsson och Lars Matsson i Raumo, men möjligen far till Juliana. Han skall inte ha gjort någon arvsfördelning mellan barnen i första äktenskapet innan han nu trätt i det andra äktenskapet. Hemmanet skulle värderas.

H. Juliana Larsdotter finns på Nakkula hemman i Nedre Raumo, död 11 januari 1731, 67 år gammal som ”Erich Michelssons änckia ell:r Olof Nackus mor”.

Ntå tgl 6 mars 1713 s. 95: Omnämns ”Solldatshustrorne Juliana Larsdotter [se Nedre Raumo] och Margeta Ersdotter i Nederraumo”. Båda deras gårdar Nakkula i Nedre Raumo brändes ned av ryssarna enligt senare restskattelängder.

Den 19 december 1768 dör ”Gl. fattiga Pigan Brita Ersdotter Ned. Raumo 87 år [född ca 1681], fad. Eric Mickelsson, Mod. Juliana Larsd:r”.

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 362: ”Hustro Juliana Larsdotter ifrån Neder Raumo” inför rätten för en skuld på 184 daler 20 öre kopparmynt till handelsman och rådmann Johan Pipping. Juliana erbjöd sig att betala 10 daler årligen men Pipping ville ha hennes hemman värderat för att därefter se hur skulden skulle regleras.

Olof Thomasson Hjalte
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. ”Olof Hielte” uppges gå för rote nr 106 Drake i Korpikylä bland ”nysatte” soldater vid sista mönstringen i Ratan inför utskepningen. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Olof Tomsson i Kakama” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Lars Hjalte
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm som ”Lars Hielte” den 16 augusti vid Lövängers kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskepningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. ”Lars Hieltt” uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Nils Hansson Hjalte
1711-1716

Antagen 1711. Avgått 1716 till soldat nr 74 Luntta. Mönstrad som ”Nills Hansson Hielte” i Gävle 19 juni 1712 och i Sanden ”wed norrska armén” 27 september 1712: 24 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711

född i Västerbotten ogift 27 år kan läsa. 1719: Transporterat till N:o 74 och där if:n hit till Corporal avancerat in Julij 716 Per Nilsson Luntta som nu heter Hielte". Åter på denna rota 1720 [se nedan].

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 44: "Såldaten Nils Luntta" mot pigan Margeta Matsdotter [inga byar nämns] "angående dess [Margetas] systers Brudgåfwor som Luntta henne wed dess utmarche 1712 gifwit". Pigan hade ärvt sin syster och lovade ge Luntta 3 daler kopparmynt för de resterande gåvorna.

Korpral Per Nilsson Hjälte
1719-1720

Antagen som korpral vid denna rota i juli 1716 [se ovan] Från: Soldat 74 Lunta i Nedre Vojakkala. Avgått 1720-01-01 Till: Korpral rota nr 2 Svan. 1719: 32 år infödd gift 8 tj.-år.

Bror till Nils Nilsson Springare [död i Neumünde 1710, se nr 83 Springare i Övre Vojakkala] och Mickel Nilsson [död 1740, 73 år gammal] husbonde på Kokko i Övre Vojakkala. Söner till Nils Kokkoi och Sara Mickelsdotter.

Ntå tgl 11 mars 1712 s. 322: Den 7 mars 1710 upprättades en likvidationsskrift mellan "Solldaten Nills Nilsson Spring hel:r Kockoi förr än Marchen samma år utgick" och Samuel Jönsson Drucki i Vojakkala där det klargjordes att Samuel var skyldig Nils 15 daler, 7 öre kopparmynt. "Springs Broder nu sedermehra Sålldat Per Nillsson Luntta" begärde nu att få ut pengarna av Samuel vilket också rätten beslutade.

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 305: "Corporalen Per Lunta" inför rätten för att han inte fått ut sitt fädernesarv från brodern Mickel Nilsson i Övre Vojakkala. Lunta krävde en ko av sin broder då "andra dess syskon" ärvt sin far. Då Mickel "fans af sådan förmögenhet att han äger nijo st koor" beslutades att Lunta skulle få en ko. Lunta fick dock inte sälja kon vidare "utan för sin och de sinas nytta och gagn att niuta".

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 306: Intygade tolvmännen att "Corporal Per Lunta tient 2 ½ åhrs tijd hoos Elin Johansdotter i Öfwer Wåickala för än han blef skrifwen till såldat 1711" utan att ha fått ut fullständig "drängelön". Elin var inte närvarande. Dock dömde rätten att Elin skulle betala dränglön om 20 daler kopparmynt per år vilket belöper 50 daler under de 2 ½ åren. Avdrag skulle bl. a göras för 8 alnar vallmar "som han wed sitt afträde if:n henne till såldat bekommit". Ärendet hänsköts till nästa vinterting.

Ntå tgl 8 mars 1721 s. 213: Förlikning mellan "Bröderna Corporal Per Swahn och Mickel Kockoi i Öfwerwåickala".

Nils Hansson Hjälte
1720-1728

Antagen 1720-01-01 Från: Soldat 74 Lunta. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1728: 41 år 17 tj.-år Västerbottning bonde gift, har hemmansbruk, är siuklig och får avsked. Husbonde på hemmanet Hjälte i Kaakamo. Hustrun Brita står för gården vid roterannsakingen 1728.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 44: "Såldaten Nils Luntta" mot pigan Margeta Matsdotter [inga byar nämns] "angående dess [Margetas] systers Brudgåfwor som Luntta henne wed dess utmarche 1712 gifwit". Pigan hade ärvt sin syster och lovade ge Luntta 3 daler kopparmynt för de resterande gåvorna.

57 Berg
Kaakamo

Soldattorp: Nå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Carl Larsson Berg
1689-[1700]

Antagen 1689 i Kukkola. Göteborg 1689-1690 understucken Lövångers kompani. Piteå 1694 i Kukkola. Rote 57 vid roteringen 1695: För roten ställes Carl Berg trpt ifrån rote 90 i Kukkola. Ersatt före utmarsch från Torneå januari 1700.

Christoffer Fredrik Stierncreutz
[1700]-1703

Antagen som gemen soldat på Bergs rota nr 57 innan utmarsch januari 1700 understucken kapten Girströms och Kalix kompani. Avgått 1703-04-04 Till: Korpral Skarp vid kapten Henrik Anton Moritz [död 10 januari 1705 under marsch med nya rekryter till armén] och Skellefteå kompani och 1705 befordrad till sergeant vid Torneå kompani.

Trolovad med Malin Andersdotter i Övre Raumo innan utmarsch år 1700. Malin var dotter till fjärdingsmannen Anders Persson och Ingrid Persdotter. Hennes bror Per Andersson Bergman var knekt och gift med en dotter till Jöns Drucken [se oplacerade soldater]. Anders Perssons far var den förre befallningsmannen och borgmästaren i Torneå Per Andersson. Malin och Christoffer hade åtminstone två barn tillsammans, varav dottern född våren 1700 synes identisk med Anna Christoffersdotter gift 25/11 1725 med soldaten Erik Ersson Stenudd [se denne] och död 15/11 1760, 60 år och 6 månader gammal.

Christoffer synes ha varit son till ryttmästaren Jacob Abraham Stierncreutz [och dennes första hustru Johanna Moritz död 1681], som var son till stadsmajoren Johan Stierncreutz i Dorpat, värvades 1657 som korpral i Arvprinsens livregemente till häst. Han befordrades till kvartermästare 1659 men blev avdankad då freden kom och hade ingen tjänst fram till 1674 då han blev fänrik under Karelska dragonerna. Han deltog i slaget vid Lund och blev där blesserad. 1677 var han kommenderad till Finland, Livland och Preussen och avancerade till löjtnant. Han uppbar hemmansräntor till och med 1679 men synes sedan ha blivit utan tjänst då de Karelska dragonerna underkastades reduktionen. I en skrivelse av 17 maj 1681 där han begär underhåll från Kronan uppger han sig inte veta någon råd hur han skall kunna uppföda sin fattiga hustru och många barn. Han hänvisar till sin tidigare tjänst samt refererar till den tjänst hans salig fader (Johan Stierncreutz i Dorpat död 1677), salig broder (fältväbeln Bengt Stierncreutz) och son (Jacob Abraham Stierncreutz) gjort kronan. Överste Reinhold von Ungern Sternberg konfirmerar i en skrivelse den 12 maj 1682 att Jacob Abraham Stierncreutz på ett hedrande sätt agerat som militär.

Enligt uppgift dog Jacob Abraham Stierncreutz under sin flykt undan ryssarna i Lillkyro 1714 vid en ålder av 77 år och således var född omkring 1637. Sonen Jacob Abraham Stierncreutz som 1689 blev fältväbel i Johan Skyttehjärms kompani uppbar 1694 hemmansräntor bland annat från Jöns Drucken och Jöns Jönsson Kuusaari i Övre Raumo. Han uppges 1696 vara död. Brodern Christoffer synes ha vistats hos brodern Jacob och benämns dräng (pojke) 1695 då han anklagas för att året innan ha avlat barn med Malin Andersdotter.

”Christopher Stierncrants avancerat [från soldat på rote nr 57 Berg] till Corporal under Capitein Morits Compagnie den 4 April 1703” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. ”57. Christopher Stierncreutz

avan: till Corp i Ap: 703” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Sergeant vid Majorens kompani 1705, se denna. Försvunnen som sådan i samband med arméns undergång 1709.

Nå tgl 27 februari 1695 s. 495: ”Föreställtes een ung drängh Christoffer Stierncreutz i Nederraumo, men barnfödd i Lijflandh” anklagad för lägersmål med Malin Andersdotter i Nedre Raumo. Lägersmålet skall ha skett vid Ersmäss 1694 och Malin skall ha fött barn för 6 veckor sedan. Båda bötfälldes.

Nå tgl 26 juli 1700 s. 177: ”Malin Andersdotter i Öfwerraumo” anklagas för att nu för andra gången inlåtit sig i lägersmål med ”Soldaten Christian Stierncreutz hwilken nu är frånvarande i Cronones tjänst stadder fölliandes medh Regimentet sista utMarche”. Malin kom inför rätten ”bekiänner sikh wara 25 åhr åldrich och en gång tilförenne haft lägersmåhl med denne Soldat Stierncreutz då dee begge plichtade medh penninga bötter”. Nu hade beblandelsen resulterat i ett barn som föddes våren 1700 under äktenskapslöfte vilket Malin ville bevisa med en ring och en dubbel carolin och inför Jöns Jönsson Druckis närvaro hade genomförts ”en fullkombligh Trolofningh”. Nämnden och allmogen berättade att soldaten sedermera velat fortfara med vigseln och äkta denna Malin Andersdotter och fått detta skriftligen godkänt av Majoren Lars Björnhufwud varför det blivit för dem en första gång lyst i predikostolen. ”Men sedermera hafwer denne soldats slächtinge H:r Capitein Moritz skrifwit ifrån Skielleffteå och förbudit samma wigsel”. Läns- och tolvmän kunde dock intyga att soldaten både före och under sin avmarsch med regementet utfäst sig att vilja äkta denna Malin. Rätten beslutade att då soldaten nu var frånvarande ”medh Regementtet utmarcheradt i Konungens tjenst stadder” kunde saken inte avgöras förrän ”samma soldat kan komma i landet igen, att han får henne effter sin begiäran och starka löfften till ächta taga och behålla”.

Nå tgl 1 mars 1704 s. 850: Malin Andersdotter från Övre Raumo som tidigare varit vid tingsrätten och angivit ”hurusåsom före Uthmarchen 1700 hon hafwer låtit sikh andra gången medh Barn råda af soldaten Christian Stierncreutz” och då saken inte kunnat avgöras och inget straff kunnat utdömas då soldaten inte kunnat höras så återupptogs nu ärendet med Stierncreutz version. Malin berättade inledningsvis att hon fött en flicka som fortfarande levde och att Stierncreutz var barnets far och att det skett under äktenskapslöfte med trolovning där han givit henne en silverring och en dubbel carolin. Då det dessutom hade lyst för dem i kyrkan vid ett tillfälle, såg rätten henne som Stierncreutz äkta hustru. Vittnet Jöns Drucki berättade att han sedan han gått och lagt sig blev kallad av Christian Stierncreutz att bevittna trolovningen mellan de två. Några kvinnor skall också ha varit närvarande, däribland ”denne Stierncreutz broders [ej namngiven, se Jakob nedan] hustru” och de den gången druckit ett stop brännvin ”till ett Trolofnings öhl”. Rätten frågade ”hwad slächt eller familie denne Mahlin Andersdotter” hade och fick till svar av nämnden med flera att hon var född av ärliga föräldrar, hennes farfar Per Andersson hade varit borgmästare här i Torneå stad och kronofogde. Hennes fader Anders Persson ”war en ärlig bofast man och bonde”. Malin uppgavs ha förhålligt sig ”wackert och ährligt” sedan ”detta ächtenskap slutit war”.

Därefter upplästes ”det Krigsförhör som i denna saak 1703 d. 17 Octob: hållit är i Campementet widh Thorn” [dvs kort efter att den polska staden Thorn hade kapitulerat och fallit i svenskarnas händer efter en fem månader lång belägring]. ”Corporalen Stierncreutz” nekade till att han skulle ha förlovat sig med Malin och att han givit henne några gåvor och han ville inte heller äkta henne. Dock visade alla vittnesmål och inte minst lysningen i kyrkan, att rätten inte kunde bedöma detta som ett lönskaläge utan som ett fullkomligt äktenskap som borde bekräftas med kyrkans band och cermonier. Ärendet

överlämnades härmed till domkapitlet för vidare handläggning i enlighet med kyrkorätten [Domkapitlets protokoll och manualhandlingar för år 1704 saknas].

Not: Ntå tgl 22 mars 1694 s. 512: I en serie lägersmål som skulle avgöras vid tinget omnämns att ”Karin Hansdotter i Neder Raumo som Anno 1691 låtit sig belägras af fältwäbelen Jacob Stierncreutz” nu fälldes till 40 mars silvermynt i böter men infann sig inte vid rätten. Stierncreutz sak var ”samma åhr in Augusto afdömbdh”. 1694-1696 finns på Kyrkobordet i Nedertorneå ”Fältwebelen Jacob Abraham Stierncreutz niuter friheet efter adl. Privil:r”. Fältwäbeln Jakob Stierncreutz döms vid Ntå tgl 3 augusti 1691 s. 427 till 40 mark silvermynt i böter för lägersmål med Karin Hansdotter i Nedre Raumo. ”Men kånans saak beroo till framdeles effter hoon ännu intet födt barn”. Vid Torneå rådhusrätt 30 mars 1701 s. 464 omnämns ”Frambledne Fälltwäbelens Jacob Stierncreutz änka Margreta Sundelia” som vittne i ett ärende. Jakob Abraham Stierncreutz omnämns som fältväbel vid Torneå kompani 1689-1696, uppges död 9 december 1696. Angående Margreta se även mönsterskrivaren Isak Bång.

Nils Samuelsson Berg
1704-1708

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704 understucken kapten Durietz och Kalix kompani ”istället för Stierncreutz som avanc till corporal under Skellefteå comp”. 1704 års nya rekryter tycks ha anslutit till regementet under marschen söderut från Elbing. Avgått 1708 Till: Död 29 mars 1708 ”57. Nils Berg död d: 29 Martij 708” enl vakansrulla Durietz och Kalix kompani daterad Zhirmuny i Litauen 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490]. Son till Samuel Nilsson Drucki ohh Brita Nilsson på Juntikka i Övre Vojakkala. Samuel står för hemmanet i längderna 1695-1705, hustru Brita Drucki 1706-1712 och sonen Joseph Samuelsson från 1713. Juntikka [rotehemman för nr 75 Storlamb] synes ha varit skuldsatt och ägt av borgaren Nils Bäck [som möjligen övertagit-intecknat hemmanet från förre ägaren Mickel Nilsson som ogift mantalsförs på gården 1695 tillsammans med en förälder och tre syskon] innan Samuel Jönsson övertog hemmanet. Samuel Jönsson Drucki finns redovisad för hemmanet första gången i röklängden 1695.

Torneå rådhusrätt 8 augusti 1708 bild 4100: Framvisades för rätten ”Sålldatens Nills Bergs Bref Daterat Bilou d: 3 Julij 1704 att han tillsagt sinn fader Samuel Druckj i Wåikala, dee 100 Daler som han honom sändt med Rådman Wähl:d Johan Pipping A:o 1704, effter sin dödh påståendes fadren nu samma bekomma, effter Sonen förl:e wintter igenom döden afgått”. Bergs brev var verifierat med ”H:rr Capit: Döries [Durietz kapten vid Kalix kompani] Nampn och Signete”. Rådman Pipping hävdade att han redan levererat 50 daler till soldatens far.

Bilou var en ort i Polen som kompaniet passerade under marschen från Elbing söderut genom Polen mot Sandomierz. Marschen från Elbing påbörjades i maj 1704 efter att regementet legat stilla där sedan december 1703. Soldatens far Samuel Jönsson Drucki eller Drucken var husbonde på Juntikka i Övre Vojakkala.

Ntå tgl 7 mars 1713 s. 102: Lars Pakkainen i Övre Vojakkala käre hade haft en tvist ”med Samuel Druckis hustru Brita Nilsson dersammastädes” angående några åkerrenar, där båda parter nu förklarade sig förlikade varför tvisten skulle biläggas.

Soldaten Nils Samuelsson Berg hade brodern Joseph Samuelsson Drucki som övertog Juntikka efter modern Brita där han också dog den 9 februari 1759, 69 år gammal.

Nils Nilsson Berg
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Mats Berg
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Korpral Anders Andersson Berg
1711-1718

Antagen 1711-07-00 Avgått 1718-02-16 Till: Död. Vid mönstring i Gävle 19 juni 1712: ”Corporal Anders Andersson Berg blefwen Corporal in Julii 1711, har hemmansbruk, står hemma”. Rymd 1714-09-18 ifrån Umeå vid det första ryska anfallet mot staden, inställt sig 1714-10-03. Vid mönstring i Nykrog 25 september 1715: Lejd 1711 45 år infödd gift, enda bonde står hemma i landet”. 1719: ”Dödh d: 16 Februarij 718”.

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 365: Soldaten Anders Berg uppges vara son till Anders Jönsson Anttila i Kaakamo.

Rotan vakant 1718-02-16 - 1720-01-00

Hans Hansson Berg
1720-1735

Antagen 1720-01-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 34 år 9 tj.-år Wästerbottning bonde gift. 1735: 41 år 16 tj.-år Wb bonde gift, har fel på högra ögat och styf på högra handen, får avsked. Husbonde på Knuutila i Kaakamo. Hustrun Brita Berg står för hemmanet vid roterannsakingen 1728.

58 Mjuk
Kaakamo-Kiviranta

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Eriksson Mjuk
1683-1707

Antagen 1683-06-26. Avgått 1707 Till: Död. Lejd av Lars Henriksson i Kaakamo. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 58 vid roteringen 1695: Utom Johan Miuk har denna roten ingen soldat ty blifver han här ståendes. Understucken kaptan Jakob Grubbes och Lövängers kompani. ”58. Johan Miuk död d. 9 april 1707” enligt vakansrulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Ntå tgl 28 januari 1710 s. 474: "Erich Johansson i Kaakamo och dess moder Sålldaten Miuks enka" omnämns i ett fall där Mats Tomasson Kårtti ansåg att de avhänt en kopparkittel från honom. Tycks som att sonen Erik och modern [ej namngiven] levde under samma tak vid denna tid.

Per Johansson Mjuk
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Johan Mjuk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Olof Henriksson Mjuk
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-08-00 Till: Fången av ryssen vid Hangö udd. Rymd 1712-05-27. 1713: Men sedan sig godwilligt inställt och i år utgått, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant aug 1714-1719

Henrik Henriksson Mjuk
1720-1736

Antagen 1720-01-00 Avgått 1736-03-00 Till: Avsked. 1728: 28 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 35 år 16 tj.-år Wb bonde gift, har en växt på högra axelen som regementfältskiären påtager sig att skära, så att han blir god. Utgick enligt roterannsakingen 1728 soldat för sedermera Lagersholm och Mäki i Kiviranta.

Soldaten Henrik Miuk i Övre Raumo gifter sig 13 januari 1723 med pigan Ella Eriksdotter.

59 Glader
Kiviranta

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Mickel Olofsson Glader
1689-[1708]

Antagen 1689 i Pudas. Göteborg 1689-1690 understucken Lövångers kompani o Pudas. Piteå 1694. Rote 59 vid roteringen 1695: Michel Glader som är soldat och bonde, bekommer här dess rote och Erik Fräki trpt till rote 20. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mantalsförs som soldat Mickel Olsson i Kiviranta 1699.

Ntå tgl 3 mars 1705 s. 432: ”Soldaten Mickel Gladers hustru i Kifwistranda” [ej namngiven] skall ha fått ”ett breef eller sedel” från sin man där han uppger att han givit ”sin Camrat Soldaten Björkbärgh 7 D:r Kmt medh tillåtelse att hans hustru det samma uthfordra skulle här hemma” varför Gladers hustru nu anhöll att Björkbergs hustru skulle ge henne dessa pengar. Björkbergs [se rote nr 49] hustru uppgav att hon inte kände till något om detta. Rätten menade att Gladers hustru inte kunde kräva denna betalning innan ordentlig attest signerad av trovärdiga officerare kunde inhämtas.

Olof Glader
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Johan Persson Glader
1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Inte med på utmarschen 1712. Husbonde på Kulju i Kiviranta. Restlängd 1713 [länsräk]: ”Absens. Såldat på Påsteringen” dvs deltog vid vaktposteringen vid Torneågränsen i Kaakamo varifrån han rymde vid det första ryska anfallet den 29 december 1714. 1715 Inställd. 1719: 41 år infödd gift 8 tj.-år. 1728: 50 år 17 tj.-år Västerbottning gift, är genomsjuklig och lam uti högra handen, får avsked.

Dömd till döden för stöld av mynt från en tältkamrat i kvarteret men benådad via beslut 7 september 1716 till fem gatlopp genom 300 man. Detta genomfördes i Kisa 27 september 1716. Jämför soldat Skytt och Topp [Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, vol 51, Västerbottens regemente bild 66]. Se även [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsären den DI:1 1697-1718 s. 240].

I restuppbördslängden för år 1729 uppges [Länsräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1731, s. 1359]: ”Kifwiranda K:h Brita Glader – At denne år 1729 uti ett fattigt tillstånd med sin man Johan Glader afrest til Österbotten utan att hafwa någon ägendom efter sig lämnat som för denna rest kunde wara at tilgå blef icke allenast nu af nämnden wid handen gifwit utan är äfwen af 1730 års anförda annotationer wid restranssakningen at aftaga”.

60 Strand
Kiviranta

Henrik Henriksson Strand
1689-[1708]

Antagen 1689 för sin far. Göteborg 1689 i Löfvånger Kompani. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694 lagskriven. Rote 60 vid roteringen 1695: Hindrich Strand blifver vid roten går för fadern, Thomas Höök trpt rote 22 Per Snabb rote 23. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen. Mantalsförs som soldat i Kiviranta 1699. Hustru Elin Ersdotter, se nedan.

Uppges ännu våren 1708 vara ”i Fiende Landh stadder” [se nedan]. Hade sonen Henrik som gick soldat för rotan 1711-1716, se nedan.

Ntå tgl 25 november 1692 s. 514: Samuel Jönsson [Drucken] i Övre Raumo lät här för första gången uppbjuda det hemman i Kiviranta som han köpt av kapten ”Niclas von Girström” för 550 daler kopparmynt enl köpebrev daterat 17 oktober 1692. ”Soldaten Henrich Henrichsson i Kifwiranda” inlade där emot en skriftlig protest och menade att han på sin hustrus vägnar ”wara närmare till besagde hemmans inbördande än andra slächtingarna” och särskilt mer än Samuel. Soldaten hade erbjudit samma villkor och dessutom bjudit 50 daler mer för hemmanet än Samuel gjort. Rätten fann: 1. Att de bägge var lika nära skylda till hemmanets inbördande ”warandes Samuel af system och Henriks hustru af broderen härkombne till sahl. Samuel Erichsson [Rätten menade alltså att de var lika närskylda då Drucken var son till Samuel Erssons syster och Henriks hustru var dotter till Samuel Erssons bror. Samuel Eriksson var tidigare ägare av samma hemman, sedermera Rönberg nr 9 i Kiviranta] hwilkens bördh hemmanet warit” innan det pga skulder kom i salige pastor Henrik Tornströms ägo och sedermera dess efterleverska fru kaptenskan tillföll. Drucken var alltså son till förre ägaren Samuel Erssons syster samtidigt som soldaten Henriks hustru var dotter till Samuel Erssons bror 2. Att soldaten Henrik Henriksson en tid brukat hemmanet under arrende men då inte önskat köpa hemmanet förrän nu trots att han haft möjlighet redan i somras, då han uppgett att han saknade pengar till det. 3. Att herr kaptenen förklarat att han gjort en uppgörelse med Samuel Drucken som han inte kunde frångå. Kaptenen ansåg vidare att Samuel var en tryggare betalare än soldaten. Rätten beslutade att soldaten inte kunde häva köpet ”med mindre han gitter præstera bättre wilkor” och lyckas komma överens med kaptenen och dennes fru om att häva köpet.

Sedan Girströms hustru Margareta Thornea omkommit vid ett skeppsbrott vid hälsingekusten 14 september 1696, förvärvades dock hemmanet om 3/8 mantal tillslut av soldaten Henrik Henriksson Strands hustru Elin Ersdotter. Ntå tgl 2 mars 1705 s. 410: Anders Henriksson Purra i Kiviranta kräver å sin hustrus vägnar 20 daler kopparmynt i utebliven lön för den tjänst hustrun gjort ”opå det hemmanet som hustru Elin Erikdotter sigh tillhandlat af frambledne H:r Major Girström” [sedermera Rönberg].

Ntå tgl 29 mars 1697 s. 508: Anders Henriksson Purra i Kiviranta besvärade sig över hur ”Soldaten Henrik Hindersson i Kifwistranda opå sin swärfaders och grannes bem:te Hans Jönssons [Esko] wägnar för 4 åhr sedan” lånat 5 tunnor korn av Anders som Anders aldrig fått tillbaka. Hans menade dock att han aldrig låtit sin ”stiuf son Henrik” [svärson är alltså här ändrat till styvson] utaga något för Hans räkning. Men Henrik bevisade att han ”effter sin stiuiffaders Hans Jönssons begeran uthtagit kornet” och sedan sålt detta vidare. Hans Jönsson mantalsförs på Esko i Kiviranta till 1705. Änkan Malin Persdotter [således soldaten Henrik Strands mor i ett tidigare äktenskap] står för gården till 1711 varefter makarnas gemensamma son Hans Hansson tar över. P-O Snell: Hans Jönsson Tano från Mattila som redovisas i Kiviranta 1684 som soldat med knekthustru och två söner fick på häradstinget den 7-8 december 1688, tillsammans med styvsönerna Johan och Henrik Henriksson, rätt att inlösa Eskil Hanssons hemman [Esko] för 915 daler. Henriks bror Johan lejer 1695 Per Henriksson i sitt ställe varför Per ämnas gå soldat för hemmanet Esko och Strands rote i Kiviranta [där Johans bror Henrik redan står soldat] innan Per samma år transporterats till rote nr 23 Snabb, se denne.

Ntå tgl 5 mars 1708 s. 51 och 52. Johan Johansson i Kaakama gör anspråk på att få ärva det hemman som ”hustru Ehlin Erikdotter i Kifwistranda nu för tiden åboor och besitter” då han ansåg sig rättmätig arvtagare via börd. Elins man var ”nu i Fiende Landh stadder” och kunde inte förklara sig. Elin däremot

uppgav att hennes man köpt hemmanet av framlidne ”Major Girström” och betalat 400 daler kopparmynt men de resterande 200 daler var ”förbudne” att utgivas varför tingsrätten inte kunde tilldöma Johan någon bördsrätt.

Henrik Strand skrivs [på sedermera hemmanet Rönberg eller Tano nr 9] som ”Unge” Henrik Henriksson i Kiviranta för att skilja honom från en äldre ”Gamle” namne på [sedermera] kaptensbostället Lagersholm och hemmanet Mäki i byn. Vid mantalsskrivningen 1711 noteras i mantalslängden ”h. Elin Henrich Henrichsson” med en son och en sonhustru på gården. Dessutom fanns på gården det året ”Gamla knekthustrun Lijsa med många barn, almosehion”.

P-O Snell: Henrik Henriksson Strands hustru Elin Ersdotter efterträds 1716 av sonen Henrik Henriksson som 1721 blir husbonde på Junes i Kiviranta där han dör 1747 vid 61 års ålder.

Erik Nilsson Strand

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras som ”Erich Nilsson Strand” i Stockholm vid Bygdeå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk här i Refvell d: 24 Septemb.” Vilket talar för att han smittats av pesten och att han dog kort tid efter mönstringen likt i stort sett samtliga soldater vid Västerbottens regemente.

Identisk med Erik Nilsson mantalsförd på Junes i Kiviranta 1702-1709. Junes var rotehemman för Strans rota. Hustrun Margeta Junes noteras för gården från 1710. Blev enligt roterannsakingen 1728 öde 1716 pga fientliga infall i socknen. Återupptogs 1721 på 5 års frihet [se ovan]. Margeta kallas knekthustru vid mantalsskrivningen 1714.

Henrik Henriksson Strand

1711-1716

Antagen 1711. Avgått 1716-06-04 Till: Utbytt. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1715: Lejd 1711 infödd gift 25 år. Son till soldaten Henrik Henriksson Strand, se ovan.

Ntå tgl 27 juli 1716 s. 602: ”Hindrich Hindersson Strand i Haparanda” stämmer ”sin fadermoder hust: Malin Pehrsdotter” [änka efter Hans Jönsson Esko i Kiviranta, se ovan] angående att han förliden vår ombetts av henne att hjälpa till med att beså åkern ”på hennes hemman emedan fjenden gården afbrändt och henne spolieradt”. Mot denna insats skall farmodern ha lovat Hindrich att bli föregångs- eller sytningsman eller att få skära hälften av den åker han hjälpt till att beså. Dock hade farmodern tagit till sig ”sin sonadotter Margeta Hansdotter som är Hindrich Hinderssons syskona barn hwilken hon i mening är at gifta med Johan Fräki” varför Malin inte ville ge Hindrich varken hemmanet eller halva skörden. Malin nekade till alla dessa löften som Henrik påstod. Rätten beslutade dock att Malin skulle ge Henrik 30 daler för de två tunnor han använt för att beså hennes åker. Rätten avlog dock Henriks krav på hemmanet ”emedan Gumman är der af sielf ägande och än rådande”. Gumman skall med ”sin sidsta man” [Hans Jönsson Esko] ha köpt hemmanet och var således dess rättmätiga ägare.

En Henrik Henriksson Strand dör i Kaakamo 15 maj 1730.

Bertil Bertilsson Strand

1716-1744

Antagen 1716-06-04. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1719: 23 år Österbottning ogift 3 tj.-år. 1728: 32 år 12 tj.-år Österbotten gift. 1735: 39 år 19 tj.-år Öb gift. 1739: 43 år 23 tj.-år Öb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. 1744: 48 år 28 tj.-år Öb, är gammal och swag, får avsked.

61 Boman
Mattila

Joseph Henriksson Boman
1689-[1697]

Antagen 1689. Avgått senast 1697. Göteborg 1689 understucken Lövångers kompani. Sjuk 1690-05-15. Piteå 1694. Rote 61 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Joseph Booman som här är utlejd.

Ntå tgl 3 mars 1703 s. 716: ”förr detta Soldaten Joseph Henriksson i Wånom” krävde 38 daler 20 öre kopparmynt, det som ännu återstod av de 120 daler som han erkänts i knektlega av Lars Henriksson i Mattila efter ett upprättat kontrakt dem emellan. Dock ansågs det bevisat att Lars redan betalar Joseph det man överenskommit i kontraktet.

Erik Boman
[1697]-[1702]

Antagen senast 1697. Inte återfunnen i militärt material. Avgått senast 1702.

Ntå tgl 8 april 1697 s. 536: Per Hirfwass i Övre Vojakkala beklagar sig över soldaten Erik Boman för det Hirfwass givit honom 13 daler kopparmynt i städselpenningar för att få njuta honom till sin legokarl [till sin rota nr 80]. Men Boman hade hållit sig undan när mönstringen hölls i Piteå [1694] så att Hirfwass tvingats anlita en annan karl till soldat. Parterna kom överens om att Boman skulle ge Hirfwass 6 daler tillbaka och därmed var parterna nöjda.

Omnämns vid Ntå tgl 7 mars 1698 s. 126. Där uppges att ”Soldaten Erich Boman” i närmare ett år tjänat hos Josep Larssons änka Karin Matsdotter i Kukkola. Han krävde nu återstoden av sin årslön på 12 daler kopparmynt.

Mantalsförs som soldat i Mattila 1699. ”Soldaten Erik Boman” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Mats Boman
[1702]

Antagen senast 1702. Avgått 1702 Till: Död. ”61. Matts Boman Dödh 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Olof Boman
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”Olof Boman” skänker den 15 maj 1704 [samtidigt med Nils Olofsson Hjort se rote nr 7 och Per Nilsson Klockare se rote nr 35] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Boman
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Per Olsson Boman
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-09-25 Till: Död. 1712: 21 år infödd gift. Flertalet av de som dog 1713 dog i en smittsam sjukdom i Uddevalla.

Rotan vakant 1713-09-25 - 1714-03-03

Lars Henriksson Boman
1714-1718

Antagen 1714-03-03 Avgått 1718-01-30 Till: Död. 1715: 20 år infödd ogift, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Elias Henriksson Boman
1718

Antagen i juli 1718 efter Lars Henrikssons död [det uppges vid mönstring 1719 att Elias ersatt Lars ”in Julij 719” vilket bör vara en felskrivning för 1718]. Kom hit till rotan från soldat Tiörbåga vid Piteå kompani.”Avancerat till Corporal in Novemb: 718” och ”sedermera blifwit förordnadh at stå wed rätta Corporals N:o 77” Järnbäck. Elias ersattes vid samma tillfälle av Nils Jönsson som flyttades hit från Järnbäcks rota. Orsaken till Elias avancemang till korpral framgår av 1719 års mönstring på Järnbäcks rota: ”efter Aspen avancerade” [se Nils Johansson Asp på rota nr 16].

Nils Jönsson Boman
1718-1720

Antagen senast augusti 1718 Från: Soldat 77 Järnbäck i Övre Vojakkala. 1719: 26 år infödd ogift 2 tj.-år. Förflyttad tillbaka till Järnbäcks rota nr 77 1720-01-00.

Ntå tgl 5 augusti 1718 s. 207: Bror till Olof Jönsson i Övre Vojakkala [Torpi sedermera Karsikko, rotehemman för Järnbäck]. Skall ha varit med tillsammans med fadern och brodern när de slaktat och flått en ko vintern [januari] 1717 sedan ”Ryssen bortdragit if:n gården”. Kon ansågs ha tillhört borgaren Sigfrid Sigfridsson. Vid tinget konstaterades att Nils ”är uttagen till Knecht”. Då Olof låg sjuk sköts ärendet till nästa ting.

Korpral Elias Henriksson Boman
1720-1721

Antagen 1720-01-00 Från: korpral på nr 77 Järnbäck. Förflyttad till korpral på rota nr 106 Drake i Korpikylä 1721-12-00. Avgick därifrån med avsked den 18 juli 1728.

62 Kvick
Mattila

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Henriksson Kvick
1683-[1708]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Nils Nilsson i Mattila. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 62 vid roteringen 1695: Nils Hindersson Quick blifver efter lotten ståendes, Hindrich Håppare trpt 25. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”Soldaten Nils Kuickz hustru i Mattila” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 8 april 1705 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Mats Kvick
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Återfinns som ”62. Mattz Kvick” bland soldater under Kalix kompani vid mönstring i Reval den 24 september 1710.

Per Johansson Kvick
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-07-00 Till: Död. 1712: 22 år infödd ogift. Ett ubrott av en smittsam sjukdom dödade ett hundratal västerbottniska soldater i Uddevalla 1713.

Rotan vakant 1713-07-00 - 1714-03-03

Olof Nilsson Kvick
1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-12-29 Till: Rymd i Torneå med hela sin mundering i samband med det första ryska anfallet mot den svenska gränsvakten. 1715: 20 år ogift ”römt if:n Torneå d: 29 Dec. 1714 med hela munderingen”.

Rotan vakant 1714-12-29 - 1716-02-00

Henrik Jönsson Kvick
1716-1718

Antagen 1716-02-00 Avgått 1718-03-04 Till: Död

Rotan vakant 1718-03-04 - 1720-01-00

Frans Henriksson Kwick
1720-1742

Antagen 1720-01-00 Avgått 1742-08-28 Till: Död på Flottan. 1728: 27 år 9 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 34 år 16 tj.-år Wb gift. 1739: 38 år 20 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-30. Stockholm 8 november 1742 ant; död 28 augusti.

63 Kruus
[Kruslåck from 1757]
Mattila

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Jöns Danielsson Kruus
1691-[1700]

Antagen 1691. Piteå 1694 lagskriven. Rote 63 vid roteringen 1695: Utom Jöns Danielsson Kruus har denna rote ingen soldat, ty blifver han här ståendes.

Ersatt innan utmarsch från Torneå år 1700 av Jakob Kruus nedan.

Jakob Kruus
[1700]-1706

Antagen senast februari 1700. Död 27 februari 1706 drygt tre veckor efter slaget vid Fraustadt enligt likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

"Soldaten Jacob Kruus" skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Olof Kruus
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Upptas bland "nysatte" soldater vid sista mönstringen i Ratan inför utskeppningen. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Olof Kruus i Mattila" 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Kruus
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nils Thomasson Kruus

1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: 21 år infödd gift. 1713 1715: Lejd 1711 infödd gift 26 år kan läsa. 1719: 34 år infödd gift 8 tj.-år. 1728: 43 år 17 tj.-år Västerbottning gift, har fehl uti axelen och är illa huggen uti benet, får avsked.

Nå tgl 28 juli 1719 s. 291: ”Såldaten Nils Kruus” mot Mickel Matsson i Mattila om den ko som Mickel lovat Nils vid utmarschen. Dock hade Nils inga bevis varför hans anspråk ogillades. Mickel uppges ha ”bekåstat Kruses fader till grafwen 1717 om wåhren”. Fadern hette av andra källor Thomas Nilsson [rotebonde på Kantomaa hemman 1695. Nils Thomasson står som rotebonde på samma hemman 1728]. Även en Kruses syster omnämns men namnges ej.

Nå tgl 27 mars 1732 s. 436: Föravskedade soldaten Nils Kruus åbor ett kronohemman i Mattila.

64 Hofslagare

Mattila

Soldattorp: Nå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Olof Olofsson Hofslagare

1695-[1708]

Antagen 1695. ”Olof Olsson legd af Johan Nielsson i Haparanda” [Länräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 64 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat, ty ställes härföre Olof Hofslagare trpt ifrån rote 16 i Haparanda. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Hofslagare

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Korpral Joseph Jakobsson Hofslagare

1711-1712

Antagen 1711-07-00. Avgått 1712-05-28 Till: Rymd. 1712. Mönstring i Gävle 19 juni 1712: ”Joseph Jakobsson Håfslagare – blefwen Corporal in Julio 1711, afrymd d: 28 Maii 1712”.

Mickel Henriksson Hofslagare

1713-1714

Antagen 1713. Avgått 1714-08-00 Till: Fången av ryssen vid Hangöudd. 1713: 19 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor.

Ntå tgl 4 mars 1714 s. 295: nämns han i ett faderskapsärende som ”Mickel Hofslagare ifrån Mattila ifrån Ruidia Gård som förleden währ uthmarcheradt Såldat af Torne Compagnie”. I målet uppgavs Hofslagare ha fått barn med änkan Kirstin Matsdotter ”barnfödder i Sotkamo Sochn och Cajana lähn”, änka efter ”en Man Hinrich Hinrichsson Pecko” med vilken hon hade två söner vilka båda ännu var i livet. Vittnet Nils Larsson i Nedre Vojakkala vittnade att Mickel och Kirstin ”warit kär emot hwarandra”.

Ntå tgl 28 juli 1715 s. 454: Återupptogs ärendet och Kirstin vidhöll sin historia och vad gäller Hofslagare konstaterades att inga nya uppgifter inkommit ”widare än på Rullan att denne Hoffslagare är antingen död eller Fången”.

Rotan vakant 1714-08-00--1717-07-00

Anders Persson Hofslagare
1717-1728

Antagen 1717-07-00 enligt roterannsaken 1728 ska han ha blivit lejd av Olof Jatko i Mattila. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 32 år 11 tj.-år Västerbottning gift, är efter berättelse fånig och odugelig att marchera, får avsked. Rotan ärsättes med Adam Olofsson 18 år gl. Wästerb, gillas.

Roterannsaken 1728: ”Åboen [på Hofslagare i Mattila] som nu står Soldat skall blifwit legdh af Olof Jatko”. Hustrun Rebecka Hofslagare står för gården vid rannsaken 1728.

Ötå tgl 26 november 1735 s. 277: Anders Hofslagare i Mattila var son till numera framlidne Per Olofsson och hustru Barbro Persdotter i Juoksengi. Hofslagare var bror till skattebonden Mickel Persson [Lantto] i Juoksengi [avskedad soldat Roos, se denne].

65 Finne
Nedre Vojakkala

Soldattorp: I saköreslängden från höstetinget i Ntå 1726 bötfälls rotebönderna för Finnes rota ”för ärwist försummelse, uti hwad den så offta påbudne upbyggnad och förfärdigande af deras Såldate tårpställen” till 40 mark silvermynt i böter [Länräkenskaper Västerbotten, verifikation 1726, s. 583]. Rotebönderna tillhör inte de som kallas till tinget 1729 i samma ärende. Tydligt har således ett soldattorp uppförts för Finnes rota senast 1729.

Nils Henriksson Finne
1689-?

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 65 vid roteringen 1695: I denna rote är 3ne soldater, Nils Finne efter lotten blir här Hindrich Orre transport till rote 29, och Hindrich Giöck transport till rote 31.

Ntå tgl 12 december 1694 s. 626: Soldaten Nils Henriksson i Nedre Vojakkala mot sin svåger Henrik Johansson i bidem. Nils anklagades för att ha brutit upp en kista med handlingar som rörde hemmanet där Henrik residerade. Nils gjorde anspråk på gården, men ansågs inte vara berättigad till det så länge han stod soldat. Han uppmanades att leva med sin svåger i god enighet.

Ntå tgl 7 mars 1698 s. 131: "Soldaten Nils Finne" omnämns i stöldmål där han mottagit en ko som soldaten Henrik Gök stulit från sin legobonde Johan Hinderssom Kocko i Vojakkala. Finne dömdes att böta 10 daler kopparmynt för att han dolt och njutit sin del av Gööks stölder.

Olof Finne
?-1703

Antagen antingen inför utmarsch år 1700 eller vid rekryteringen 1702. Understucken Kalix kompani. Avgått 1703 Till: Död. "Olof Finne död den 19 maj 1703" enligt vakansrulla Kalix kompani över avgången från Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Hans Finne
1704-1706

Antagen 1704. Utskeppad som "65. Hans Finne" till Elbing den 8 juni 1704 understucken kapten Durietz och Kalix kompani. "65. Olof Finne" vid kapten Durietz och Kalix kompani uppges vara död den 26 febr 1706 enligt vakansrulla daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Rör sig sannolikt om en felskrivning av soldatens namn. "65. Hans Finne" återfinns i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. Den summa som hans anhöriga hade att fordra av regementet talar för att Hans och Olof är samma person då fordran på 10 daler 4 öre överensstämmer med övriga soldater som antagits 1704 och avgått 1706 eller under ryska fälttåget 1708-1709 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Nils Johansson Finne
1707-[1708]

Antagen 1707. Utmarsch från Torneå den 12 augusti 1707, skeppas den 22 augusti på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta till Stettin. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 9 mars 1708 s. 76: Samuel Andersson i Nedre Vojakkala [rotebonde för Finnes rota] skall enligt ett kontrakt daterat 26 november 1707 ha fått av Jöns Mustaparta en karl som Mustaparta "med stoor omkåstnadh förskaffat" från Österbotten vid namn Nils Johansson då Samuel "behöfde en karll till sin vacante Rotas soldats ehrsättiande och sålunda det Nills Johansson widh sista recruterings förleden sommar att gå för sig soldat". Samuel gav enligt avtalet Mustaparta 50 daler kopparmynt för de omkostnader Mustaparta haft.

Ntå tgl 3 november 1737 s. 393: Skattebönderna i Nedre Vojakkala Jöns Eriksson och Erik Benjaminsson besvärade sig över sina grannar "och anförde som hade en gammal Sålдат Nils Finne wid namn för ungefär 30 år sedan af Byssens mulbetesmark" uppröjt ett ängesland till vinterfoder för 2 kor. Marken hade kallats "Finnin eller Annanajo". Enligt en resolution 1711 skall marken ha tilldelats Jöns och Eriks rotas soldattorp. Så skall förblivit fram till 1717 då Jöns och Eriks soldat tillträtt ett kronohemman [se Abraham Finne, nedan].

Nils Finne
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani och omnämns vid mönstringen av kompaniet i Stockholm den 16 augusti 1710 ”65. Nills Fiuur”. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Återfinns som ”65. Nills Fiun” vid mönstring av Kalix kompani i Reval den 24 september 1710.

Hans Olsson Finne
1712-1714

Antagen 1712. Har hemmansbruk står hemma i landet. Inte med på utmarschen 1712. Husbonde på Kukko i Nedre Vojakkala. I restlängd 1713 [Länsräkenskaper, verifikationer 1713]: ”Hans Kucko: Absens. Är Såldat på Påsteringen”. Avgått 1714. Till: Rymd. Första rymningen sker i Torneå under marschen från vaktposteringen i Kaakamo till Umeå den 1 april 1714. Återkom till kompaniet den 23 juni 1714. Rymmer igen den 18 september 1714 från Umeå vid det första ryska anfallet mot staden.

Rotan vakant 1714-09-18 - 1716-02-00

Johan Andersson Finne
1716

Antagen 1716-02-00 Avgått 1716-11-00 Till: Död.

Torneå rådhusrätt 16 juni 1718 bild 4590: Omnämns ”fambl. Sålldaten Johan Finnes framl. Moder Elisabetha Johansdotter” i ett skuldärende.

Abraham Jönsson Finne
1717-1735

Antagen 1717-07-00. Avgått 1735-07-27 Till: Korpral Svan på rota nr 2. 1719: 22 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 31 år 11 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 38 år 18 tj.-år Wb gift. Enl roteransakningen 1728 lejd av Erik Samuelsson och Jöns Frankki för 125 respektive 45 daler kopparmynt i lega. Abraham Jönsson var vid roteransakningen husbonde på Harri i Nedre Vojakkala.

Ntå tgl 4 november 1736 s. 363: Nämndeman Nils Ludvigsson klagade över att hans grannar Jöns och Anders Erikssöner i Nedre Vojakkala olovligen bärgat ängar väster om deras gårdar ”som Sålldaten Nils Finne för närmare 40 års sedan af skogsmarken uprögd och honom Nils Ludvigsson redan för några år sedan skall inhägnat samt sedermera lämnat Corporalen Abraham Finne till Rote äng”. Vilken tidigare soldat för rotan - Nils Finne – av de ovanstående som avses är oklart.

66 Tysk
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Erik Benjaminsson Tysk
1689-[1700]

Antagen 1689. Avgått senast 1700 Till: Lejde och bekostade ersättare [Roteransakningen 1728]. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694 lagskriven. Rote 66 vid roteringen 1695: Erik Tysk blifver vid roten går för fadern, Anders Ruus trpt Över Torneå rote 56. Erik Benjaminsson blev sedermera husbonde på

faderns [Benjamin Ersson död 1703] gård Penjaami i Nedre Vojakkala. Erik dör 23 augusti 1740, 74 ½ år gammal.

Ntå tgl 8 augusti 1679 s. 935: "Soldaten Beniamin Erichsson i Nederwåjakala" ang en en äng som han pantsatt "när han 678 uthreeste på Togh". Benjamin gick enligt Mossberg soldat för eget hemman 1678 och ersatt senast 1689 med sonen Erik Benjaminsson. I förmedlingslängd Nedre Vojakkala 1678-1679 "Sielf soldat, hustrun sitter qvar på hemmanet medh tre små barn och icke mehra folck, äger allenast två koor".

Erik Benjaminsson i Nedre Vojakkala testamenterar den 6 december 1703 1 daler 30 öre till Nedertorneå kyrka "efter sin far" [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Ntå tgl 28 juli 1708 s. 127: "Jakob Enqwists hustru Mahlin Eriksdotter fordrar af sitt Syskonebarn Erich Beniamsson någon arf som hon förmenar thes [Malins] moder Margetha Eriksdotter borde tillkomma af Erich Beniamssons hemman i Ned:r Woikala". Dock menade rätten att Margeta [som dog för 12 år sedan] aldrig talat om rätten till något arv och då Benjaminssons hemman pantsatts 1673 för skulder som översteg hemmanets värde, och inventerats den 18 april 1708 då all egendom anslagits till skuldens betalning, så fann rätten Malins anspråk på arv via hennes moder oberättigat i synnerhet då varken Malin eller modern någonsin tidigare talat om något arv från hemmanet.

Ntå tgl 15 januari 1718 s. 154: "Jakob Enqwists enkia Malin Erichsdotter if:n staden" ville ärva några saker "som deras slächtinge Johanna if:n Pitheå effter sig lemnat som förledit åhr en weka för Juhl hoos Johan Antrucki [fjärdingsman i Nedre Raumo] död blef". Malin ansåg sig närmare att få ärva hennes saker än Antrucki då Johanna haft sitt tillhåll och kvarter i Malins hus i fyra veckor. Johan och Malin var släkt.

Anders Tysk
[1700]-1708

Antagen sannolikt senast innan utmarsch från Torneå år 1700. Avgått 1708-12-05 Till: Korpral på nr 106 Drake i Korpikylä, se denna. Död eller tillfångatagen som korpral Drake 1709. 1709 års lön kvitterades i Torneå den 14 april 1712 av hans hustru "Lisbetha Johansdotter Corporal Anders Drakes i Neder Wåikalla". I lönelistan benämns han som korpral "Anders Tysk el:r Drake".

Not: En "Anders Mickelsson Tyske" i Haparanda antas 1701 som tremänning enligt mantalslängd Ntå 1701. Tremänningarna utmarscherade från Torneå den 24 mars 1702 och anslöt till kompaniet i Sandomierz i november s:å. Om denne, se not 50 under Tremänningar.

Henrik Henriksson Tysk
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Jöns Eriksson Tysk
[1712]

Inte återfunnen i militärt material. Ntå tgl 7 mars 1712 s. 300: Johan Jönsson Lunta i Nedre Vojakkala [se gamle soldaten på rote nr 74 Lunta] hade stämt "Sålldaterne Erich Ersson Råuso [se nr 102 Roos i Karungi] och Jöns Erichsson Tysk i Nederwoijkala som skulle de honom öknämbdt och på Findska

Kissan Koppi kallat". Okvädningsorden ska ha fällts när soldaterna var druckna. Då rätten fann ärendet mindre allvarligt varnades de inblandade "hwar på desse parter gofwo hwarandra handen och som goda wänner togo afträde".

Johan Nilsson Tysk
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-08-00 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: "Dödh in aug. 713 istället ärsatt d: 3 Martij 714 med Hans Lomaka, rymt in 7ber samma år i Landet. Rothan Vacant". Flertalet som dog 1713 dog i ett utbrott av en smittsam sjukdom i Uddevalla, en sjukdom som tog ett hundratal västerbottniska soldaters liv.

Rotan vakant 1713-08-00 - 1714-03-03

Jakob Hansson Tysk
1714-1717

Antagen 3 mars 1714. Avgått augusti-september 1714 Till: Rymd. Åter vid kompaniet 1716. Avgått 1717 Till: Död. Bland hemmavarande soldater 1714. Mönstring januari-februari 1715: Rotan ersatt "d: 3 Martij 1714 med Hans Lomaka 21 år gl. gift, som bör heta Jacob Hansson, rymt under Marchen d: 30 Aug. 1714, des mundering af fienden upbränd el:r borttagen d: 18 sept 1714 undantagandes kappa". Mönstring 1715 Nykrog: "Hans Lomaka, rymt in 7ber samma år i Landet. Rothan Vacant". 1719: "Johan Nilsson Tysk dödh in Aug. 713. Rotan ersatt med Jacob Hansson in Feb: 716 som dödde d: 28 Decemb: 1717 och åter Rotan ersatt med Olof Ohlsson d: 25 Junij 718".

"Jacob Hansson Låmaka" finns med hustru mantalsförd i Nedre Vojakkala på Lomakka hemman.

Olof Olofsson Tysk
1718-1735

Antagen 1718-06-25. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 22 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 31 år 10 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 38 år 17 tj.-år Wb bonde gift, är utslagen öfwer hela kroppen som är incurabelt, får avsked. Enl roterannsakingen 1728 lejd till soldat av rotan mot 100 daler kopparmynt till honom och 80 daler kopparmynt till modern. Enligt samma rannsaking skall Olof ha kommit från Abram Erssons hemman i Hoppares rota i Övre Raumo. 1728 stod Olofs hustru Ella Tysk för samma hemman i Övre Raumo med notering att "mannen står Soldat för Tyskens Rota nr 66".

Olof Olofsson Tysk dör i Övre Raumo 4 december 1748, 52 år gammal. Hans mor ska ha hetat Anna Olofsdotter.

67 Morian [Murian]
[Wiplustig from 1763]
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Nils Ersson Morian
1694-1707

Antagen 1694-06-19. Tidigt år 1700 understucken Gustaf Wilhelm von Fersens [sedermera kapten Jakob Grubbes] och Lövångers kompani stationerade i Borås. Avgått: 1707 Till: Död.

Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Nills Ersson Morian inställt [lejd] af Nills Larsson, rymmer Ersson står Larsson sielf knekt” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Nils Larsson Morian [soldat 1691-1694] i Nederwoijkala. Mönstrad första gången i Piteå 1694. Rote 67 vid roteringen 1695: Nils Morian är utlejd.

Ntå tgl 8 april 1697 s. 535: Soldaten Nils Ersson Morian mot Mickel Matsson [Taavola] i Mattila om sin farmor Ellas kvarlåtenskap som hos Mickel Matsson inestår. Mickel skulle få den del av kvarlåtenskapen som motsvarade den vård och omsorg han givit Ella fram till hennes död och begravning och att soldaten skulle få det som blev över. Ett inventarium skulle upprättas.

Torneå rådhusrätt 14 augusti 1699 bild 2420: Rådman Nils Anderssons ”tienstedräng Nils Nilsson ifrån Påthan” anklagade ”Solldaten Nills Morian” för stöld begången ”natten emot förledne lögerdag”. Under fredagen hade Nilsson ”warit dagecarl hoos Rådman Planting” och under natten sovit på höskullen ”som en dehl det andra lego- och arbetsfällket” med sin byxsäck som huvudkudde. När han vaknade saknades en pung innehållande 4 caroliner i 15 örestycken och två silverringar. Morian misstänktes för stölden då ”han sedan druckit så friskt” och betalat drickan med två 15 örestycken. Plantings dräng Jöns Jönsson vittnade att han under natten sett Morian gå upp på skullen med eld eller ljus i handen. Morian nekade. Ärendet uppsköts.

Nils Morian dömdes av krigsrätten den 16 mars 1700 till ”een gång Gatulop genom Compagniet” för upprepade slagsmål med soldaten Mickel Duva [nr 89 i Kukkola]. Vid krigsrätten i Borås den 5 april 1700 döms han ”androm till skräck och warnagel” till döden för att han annandag påsk den 2 april 1700 stulit 2 caroliner av sin kamrat soldaten Samuel Winter [nr 78 i Övre Vojakkala]. Morian erkände och sade till sitt försvar att stölden skett i fyllan. Domen underställdes Kungl. Majt. Utöver detta anklagades Morian senare för en stöld begången på kvällen under en marknadsdag [höstmarknad i början av oktober] i Istorp tillsammans med sin kamrat soldaten Frans Meijer [nr 78 i Helsingbyn]. Någon vidare utredning kring den stölden tycks aldrig ha genomförts [Regementschefsexpeditionen, EII:1 inkomna skrivelser 1655-1702, KrA].

Dödsdomen mot Nils Morian prövades av Nedre justitierevisionen, Högsta domstolen, den 30 april 1700 s. 288 där det upprepas att ”Nils Morjan har stulit 2 Caroliner af sin Camerat ähr dömd efter 105 art. från lifwet”. Beslutet drogs tillbaka och Morian benådades och skulle istället straffas med gatlopp och undergå kyrkoplikt.

”67 Nils Murian död d. 30 januarij 1707” enligt vakansrulla kapten Grubbes och Lövångers kompani daterad Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Joseph Nilsson Morian
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Josep Nilss. i Ned:r Wåik.” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Olof Nilsson Morian
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Avgått 1710 Till: Kasserad i Stockholm den 21 juni 1710 och hemförlovad.

Torneå rådhusrätt 17 augusti 1710 bild 860: Soldaten Olof Nilsson Morian hade ”hemkommit som förleden winter utgick, hwars pass ej annars lyder än att han wore oduglig, så har wäll hans nåde [landshövding Otto Wilhelm Löwen] låtit honom nu sedan afkläda och besichtiga af Tollmännen inpå Sochnstugun, dee där wäll alla sig förklarar att dee intet funnit något fehl med honom”. Landshövdingen begärde att fältskären och ett antal goda män ”såsom Borgmestaren Wählbet:de Carl Sadlin, Rådmännen Planting och Pipping samt Handelsmännen Abraham Grap, Jacob Isaksson, Anders Michelsson och Anders Samuelsson hwilka efter noga besichtning så wähl af Fältskiären som dem samptel: på dess kråpp ej något fehl hwarken af Bräck eller elliest å någon annan lemm finna kunde utan till alla lemman frisk och färdig”. Soldatens förre husbonde handelsman Anders Mickelsson berättade ”att han ej wetat han haft någon inwärtas siukdomb eller serdehles bräck oansedt stundom siuklig som många andra”. Ärendet avslutas med de orden och någon slutsats redovisas aldrig.

Lars Nilsson Morian
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713. Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Husbonde på Alatalo i Nedre Vojakkala. Hustrun Brita mantalsförs på hemmanet som ”H. Brita Lars Nilssons” 1712 och 1713.

Henrik Henriksson Morian
1713-1714

Antagen 1713. Avgått 1714-01-00 Till: Död. 1713: 21 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant 1714-01-00 - 1717-07-00

Mats Thomasson Morian
1717-1719

Antagen 1717-07-00 Avgått 1719-09-22 Till: Rymd.

Rotan vakant 1719-09-22 - 1720-01-00

Mats Thomasson Morian
1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 41 år 9 tj.-år Wästerbottning gift, har afbrutit sig benet, förmår ej marschera och kan derföre icke gillas. Kallas ”förefskjedade Sältdaten Matts Morjan” vid Ntå tgl 20 oktober 1729 s. 490, där han ingick i ett uppbåd som skulle fånga in förrymde soldaten Johan Brännholm [se rota nr 51 Övertorneå socken].

Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Jöns Larsson Tjäderhane

1678-[1708]

Antagen 1678-02-00. Går för fader Lars Ersson i Nederwoijkala. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 68 vid rotering 1695: Soldaten för denna rote blifver Jöns Tjäderhana som här är utlejd. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Henrik Tjäderhane

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Anders Henriksson Tjäderhane

1712-1716

Antagen 1712. Avgått 1716-02-00 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1715: Rynd 1714-06-23. 1719: "warit rymbder in Junij 714 hwilcken sig sedermera instält och utbytt emot Hindrick Pålsson in Feb: 716 som dödde d: 9 Martij".

Ntå tgl 29 juli 1712 s. 400: Tycks ha varit kvar på hemorten vid tingstillfället. Brita Jönsdotter i Nedre Vojakkala och "Sålldaten Anders Tiederhana angående oqwädinsordh i det han kalladt henne Troll". Parterna förklarade sig förlikade genom att soldaten lovat Brita 1 Carolin vilket de fick bekräfta med handslag.

Ntå tgl 6 mars 1714: Soldaten Anders Henriksson Tjäderhane son till Henrik Nilsson [var död vid tingstillfället] och hustrun Karin Andersdotter i Nedre Vojakkala.

Henrik Pålsson Tjäderhane

1716-1718

Antagen 1716-02-00 Avgått 1718-03-09 Till: Död. 1719: Företrädaren Anders Henriksson "utbytt emot Hindrik Pålsson in Feb: 716 som dödde d: 9 Martij 718".

Ntå tgl 27 juli 1716 s. 599: "Hindrich Pålsson Tiederhana som förledne wijntter utgått Soldat" hade år 1708 i några veckor varit i tjänst hos Henrik Fräki i Kukkola men "ej warit af de krafter att han någon löhn förtient". Soldatens mor [ej namngiven] krävde ut hans lön vilket ogillades.

Henrik Henriksson Tjäderhane

1719

Antagen 1719-01-04 Avgått 1719-09-22 Till: Rymd. 1719: ”Rotan åter ersattes medh Hendrich Hendersson d: 4 Januarij 1719 som rymt d: 22 Septemb samma år”.

Rotan vakant 1719-09-22 – 1720-01-00

Johan Matsson Tjäderhane
1720-1725

Antagen 1720-01-00 Avgått 1725-06-00 Till: Död, drunknad. 1728: ”Warit vacant 1719 och ehrsatt in Januarii 1720 med Johan Mattsson som drunknade in Junii 1725”. Var en av de sju personer som enl död och begravningsboken Alatornio drunknade den 20 juni 1725 ”i älfwen på hemresan ifrån Kyrckan och sedan igenfundne äre begrafne 1,2 och 4 Julii 1725”.

69 Brännbäck
Nedre Vojakkala

Hans Larsson Brännbäck
1694-1702

Antagen 1694-06-19. Avgått 1702 Till: Död. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Västerbottns Norra Contract”: ”Hans Larsson Brenbeck instellt [lejd] af Carl Larsson etc” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Lejd av Carl Larsson Bränbeck [soldat 1691-1694]. Mönstrad första gången i Piteå 1694. Rote 69 vid roteringen 1695: Hans Brännbäck som här är utlejd, bekommer denna rote.

”69. Hans Brännbäck död in augusti 1702” enligt vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Ntå tgl 12 mars 1700 s. 94: ”Marjeta Jacobsdotter i Kiersbäck” anklagad för lägersmål med ”Soldaten Hans Larsson Brännbäck”. Marjeta angav soldaten som barnets far, en son född förra hösten, och att detta skett under äktenskapslöfte där han givit henne 10 daler kopparmynt. Soldatens ”legobonde tolfman Lars Larsson” intygade att soldaten erkänt faderskapet och att han givit henne pengarna till barnets uppfostran ”hwilket skiedde rätt widh dess utmarche medh Regimentet, långt effter som hon födt barn”. Johan Axelsson i Nedre Vojakkala, där både Marjeta och soldaten ”tiäntte enär lägersmålet skiedde”, vittnade att han kände till deras olovliga umgänge och frågat soldaten om han avsåg att äkta henne ”då han swarat: Ja, få nu see om hoon ställer sig wähl”. Då Marjeta inte kunde bevisa att det skett under äktenskapslöfte dömdes hon till 5 daler silvermynt i böter. Hennes ”förriga” husbonde Johan Axelsson sade sig vara villig att betala hennes böter. Domen mot soldaten fick bero ”effter som han under det Westerbothniska Infanterie Regimente är utgått på tågh”.

Not: ”Soldaten Hans Huru” bötfälls år 1700 [datum ej känt] för otidigt sängelag till 6 daler kopparmynt i böter till Nedertorneå kyrka ”men för fattigdomen ej mera uthfät än 3 daler 24 öre. [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770].

Johan Johansson Brännbäck
1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703.

Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Brännbäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Lars Larsson Brännbäck
1712-1717

Antagen 1712. Avgått 1717-08-29 Till: Död. 1712: 20½ år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 25 år kan läsa, sjuk.

Henrik Pålsson Brännbäck
1718-1719

Antagen 1718-06-25 Avgått 1719-09-22 Till: Rymd.

Rotan vakant 1719-09-22 – 1720-01-00

Hans Hansson Brännbäck
1720-1728

Antagen 1720-01-00. 1728: 35 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. Förflyttad till Soldat 61 Boman i Mattila 1728-07-22 "hwaruppå han födder är och dess fader hafwer". Tycks dock ha ändrats då han enligt mönstring 1735 uppges ha blivit "Transporterad d: 18 Julii 1728 till rote nr 106. Sannolikt bror till Johan Hansson Vonkka i Korpikylä. Vid roterannsakingen 1728 uppges att "åboens [Johan Vonkka] broder blifwit skref:n 1722 för Bränbeck's Rota N:r 69".

70 Kolf
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Erik Nilsson Kolf
1679-1697

Antagen 1679-02-08 Avgått 1697-00-00 Till: Utbytt. Går för broder Hans Nilsson i Nederwoijkala. Ystad 1679 understucken Umeå Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694 i Torneå Kompani. Rote 70 vid roteringen 1695: Utom Erik Kålf, har denna rote ingen soldat. Regementchefens skrivelser, daterat 1699-03-20: Per Kålf inbytt anno 1697 för Erik Kålf.

Per Kolf
1697-1702

Antagen 1697. Avgått 1702 Till: Död. Regementchefens skrivelser 1699-03-20: Per Kålf inbytt anno 1697 för Erik Kålf.

”70. Pär Kålf död in Aug: 1702” enl vakansrulla över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 dat Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

”Soldaten Pär Kolf” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Per [Persson] Kolf
1704-1707

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. ”70. Pähr Kålf död d. 22 Aprill 1707” enl rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350].

Ntå tgl 30 juli 1713 s. 180: ”Per Persson Poskare”, son till ”Per Jönsson Poskare i Nederwoikala” hade utfört patuarbete åt Anders Henriksson Karist fader ”för än han [Per Persson] för 8 åhr sedan till Solldat uthgick”. Anders Henriksson som bara var ett barn hade ingen vetskap om detta ”warandes begge döda som här om haftt sins emellan om arbetet saak och Pouskari intygas warit den man som wähl tagit betallning för sitt arbete för än han uthgick till Soldat”. Soldaten ”Per Persson Poskare” är möjligen identisk med Per Kolf. Puoskari var rotehemman för Kolfs rota.

Olof Nilsson Kolf
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Olof Nilsson i Ned:r Wåik.” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Erik Ersson Kolf
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Larsson Kolf
1711-1735

Antagen 1711. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1712: 28 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 25 år kan läsa. 1719: 39 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: 48 år 17 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 55 år 24 tj.-år Wb bonde gift, gammal och bräcklig, får avsked.

Ntå tgl 17 mars 1732 s. 365: Johan Larsson Kolf i Nedre Vojakkala var bror till Henrik Larsson som hade hustrun Anna Olofsdotter. Johan och Henrik var söner till numera avlidne Lars Hansson i Nedre Vojakkala där Lars ägde ett hemman [Karhakko] om ¼ mantal. Henrik hade övertagit hemmanet efter fadern men Johan hade övertagit hemmanet efter Henriks död 1721.

71 Gouverneur
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Olof Olofsson Gouverneur
1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Henrik Henriksson i Nedre Vojakkala [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Hinrich Hindersson i Nederwåjkala" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 71 vid roteringen 1695: Elias Axelsson Elephant trpt till Ö. Torneå rote 87, Olof Gouverneur blir här. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

"Soldaten Olof Gouverneur" skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Henriksson Gouverneur
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Bygdeå kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Johan Jönsson/Persson Gouverneur
1712-1717

Antagen 1712. Avgått 1717-07-08 Till: Död, slagen vid Strömstad. 1712: 20 år infödd ogift. Commenderad till Artilleriet i Stockholm 1713-08-14. 1715: lejd 1712 infödd ogift 25 år kan läsa. 1719: "Johan Persson Gouverneur slagen d: 8 Julij 1717 i Strömstad".

Ntå tgl 4 mars 1713 s. 80: "Brita Johansdotter i Nederwåijkala" anklagas för att "hon All Hellgona tijd födt ett Piltebarn" och angav "Solldaten Johan Gouverneur" som barnets far och att han "förr än han förleden währas med Marchen utgådt" besovit henne under äktenskapslöfte och givit henne en silversked i fästningsgåva. Som vittnen kallades Johans "stiuffader Mats Ersson i Wåijkala" som kunde berätta "att hans Stiufson Johan Jönsson" fått silverskeden av Mats och att Johan uppgivit att han skulle ge den till Brita Johansdotter som fästningsgåva. Vittnet Olof Olofsson Kallio i Vojakkala vittnade att "enär Johan Jönsson Gouverneurs rätta fader Jöns Poskare död blifwit och denne Johan Jönsson

lembnade en Käfling på hemmanet med sin moder har han med gode män begärt denna Johan Axellssons dotter till äckta hwilket och då så wijda slutit blef och samtyckt att Johan Axellsson caverat för skulden till creditorerna Jacob Isachsson och Jacob Biörn men sedan Johan Jönsson Gouverneurs moder gifte sig med Mats Ersson gick sonen alldeles till Johan Axellsson för hwilkens Rotha [nr 71] han och sedermera kom att gå solldat". Ytterligare två vittnen kunde intyga att Johan Jönsson Gouverneur bekänt att han avsåg att äkta Brita Johansdotter. Då soldaten inte var närvarande skulle det hållas krigsförhör.

Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, I:51 1705-1728, KrA, bild 151: Vid krigsrättsförhör vid Västerbottens regemente "under posteringen och camperingen Saltkällan d: 1 augusti A:o 1713 uppges att soldaten vid Majorens kompani "Johan Pärsson Gouverneur" vid Nedertorneå tingsrätt den 4 mars 1713 anklagats för att under äktenskapslöfte avlat barn med Brita Johansdotter i Nedre Vojakkala. Vid tinget i Nedertorneå, noterade nu Krigsrätten, hade soldaten "blefwen nemnd till Johan Jönsson dher doch hans rätta fader Pär Hansson hetat". Johan erkände att han givit Brita en silversked för att bestyrka aktenskapslöftet "och önskade komma hem, då han gärna sökia will dhetta med Kyrckiones band blifwa stadfäst effter för dhen hastiga uthmarchens skull sådant ej skie kunde, och ährkänner han henne för sin ächta hustru".

Henrik Jönsson Gouverneur
1718-1744

Antagen 1718-06-25. Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1719: 24 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 33 år 10 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 40 år 17 tj.-år Wb gift. 1739: 44 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. 1744: 49 år 26 tj.-år Wb, gammal och swag, får avsked.

Torneå rådhusrätt 30 mars 1720 bild 190: Rådman Nils Bäck besvärades sig över att han förra hösten "åhr 1719 2 dagar före Michaelii Natten emot söndagen" förlorat en stor kvarntunna full med torr råg. Bäck misstänkte nu bonden Christiern Hansson som nyligen dömts till döden för ett flertal stölder, och "Sålldaten under Wästerbotns Regemente och H:r Capitain Petter Enbergs Compagnie Henrich Jönsson Gouverneur" som vid häradsrätten "för några dagar sedan till 135 daler Sillfwermynts bötter för dess begångne tiufnad på landet saakfällt". Christiern skall, vittnade Bäck, vid ett möte hos Bäck ha erkänt stölden av rågtunnan och ytterligare några stölder som han begått tillsammans med soldaten Gouverneur. Christiern ville med sitt erkännande få Bäck att inte berätta om detta "utan att saken skulle nedtystas" mot att han ersatte Bäck med en ko och lite spannmål som kompenstation. Christiern nekade till Bäck's uppgifter. Enligt Bäck skall även soldaten inför honom och "uti åtskilliga främmande mäns närwaro" ha erkänt stölden av tunnan. Gouverneur erkände direkt att han och hans rotebonde Christiern stulit rågtunnan från Bäck's gård och hur det hela gått till. Christiern tillfrågades också om en annan stöld av 2 ½ tunna korn, talg, mjöl och "een hoop med knäcke och wijspe brödh" ur rådman Jakob Isakssons gård. Soldaten Nils Teppo [se nedan] som varit delaktig i ytterligare en stöld mot rådman Krook vittnade och uppgav att han hittat knäckebröd hemma hos Christiern. Christiern nekade till allt.

Torneå rådhusrätt 31 mars 1720 bild 250: Fortsattes ärendet och Christiern fortsatte neka. Soldaten Teppo berättade att Christiern när de supit brännvin i staden hade uppget att Gouverneur "den tooken" erkänt att han och Christern stulit rågtunnan från Bäck. Teppo var Christierns "trognaste Cammerat" varför han frågat Teppo hur han nu skulle göra. Christiern nekade även till detta. Soldaten Gouverneur infann sig och erkände stölden av rågtunnan precis som han gjort dagen innan.

Torneå rådhusrätt 2 april 1720 bild 290: Fortsattes ärendet. Domslut: Christiern skulle, som han redan tidigare för ansenliga stölder dömts "ifrån lifwet till green och gallge", överlämnas till Svea Hovrätt.

Soldaten Gouverneur [som villigt erkänt stölden av rågtunnan hos Bäck till ett värde av 30 daler silvermynt och tidigare stulit av rådmann Krook till ett värde av 45 daler silvermynt] dömdes till döden för de stölder han erkänt. Domen skulle provas av Hovrätten.

Enl Länsräkenskaper, verifikationer 1722 s. 643. Intygat borgmästare Seger Svanberg i en skrivelse daterad Torneå 8 februari 1722 att "Sålldaten Henrich Gouverneur" som dömts till döden för tjuveri suttit fängslad 2 april 1720-14 juli 1720 och erhållit 4 öre silvermynt om dagen i ersättning. Uppenbarligen benådad.

Föravskedade soldaten Henrik Jönsson Gouverneur dör i Nedre Vojakkala den 19 oktober 1763, 72 år gammal. Föräldrarna uppges ha varit Jöns Matsson och Karin Hindersdotter. Enligt Ntå tgl 3 november 1737 s. 394 var soldaten Henrik Jönsson Gouverneur son till Jöns Jönsson Smed död i december 1735. Henrik hade vidare svågern Anund Nilsson [gift med en syster till soldaten]. Henrik skall vidare haft en syster Karin gift med avskedade soldaten Per Bergholt i Kukkola [se denne].

72 Teppo
[Hagel from 1757]
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Johan Jönsson Teppo
1689-[1700]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövvånger Kompani. Piteå 1694. Rote 72 vid roteringen 1695: Jöns Täppo trpt ifrån rote 73, ställes för denna rote.

Per Teppo
[1700]-1707

Antagen sannolikt som ersättare före utmarsch från Torneå den 19 januari 1700. Avgått 1707 Till: Död. "72. Pehr Teppo död in augusti 1707" enligt vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Hans Johansson Teppo
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena "som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn" till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

"Hans Johanss: i Ned:r Wåik." skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 1 daler, 28 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Hans Teppo

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Samuel Samuelsson Teppo

1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-01-05 Till: Död. 1712-1713-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. Rynd 1714-09-18 från Umeå i samband med det första ryska anfallet mot staden, inställt sig 1714-10-30. 1715: Lejd 1711 infödd gift 30 år.

Nils Nilsson Teppo

1718-1725

Antagen 1718-06-25. 1719: 27 år infödd ogift 8 tj.-år. Avgått 1725-07-00 Till: Död, drunknad.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 35: "Såldaten Nils Teppo trädde för rätten tillijka med Karin Samuelsdotter if:n Nederwåickala och hwarandra till ächta begjära, som de med handa band och friwilligt samtycke stadfästade inför rätten". Karin kunde därför inte vittna i saken mot Teppo efter en stöld hos Samuel Krook.

Torneå rådhusrätt 30 mars 1720 bild 230: Soldaten Nils Teppo omnämns som delaktig i en tidigare stöld vid rannsakingen om stöld riktade mot bonden Christiern Hansson och soldaten Henrik Gouverneur, se denne.

Var en av de sju personer som enl dödboken Alatornio drunknade den 20 juni 1725 "i älfwen på hemresan ifrån Kyrckan och sedan igenfundne äre begrafne 1, 2 och 4 Julii 1725".

73 Menlös

Nedre Vojakkala

Soldattorp: Saköreslängd från höstetinget i Ntå 1726: Rotebönderna för Menlös rota bötfälls för att inte uppfört soldattorp för sin soldat.

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Ntå tgl 18 februari 1730 s. 313: Soldaten Erik Menlös [soldat Menlös 1729-1746] mot Hans Kockaret i Övre Vojakkala "för des underlåtan fullbygnad af hwad på honom uti Tärpställshuusens förfärdigande och jordens upbrytande skall belöpa". Ärendet hänsköts till nästa torpsyn.

Ntå tgl 28 september 1730 s. 385 mer om torpjorden.

Nils Hansson Menlös

1679-?

Antagen 1679-02-06. Går för moder hustru Elin Nilsson i Nederwoijkala [Oukka]. Ystad 1679 i Bygdeå Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 73 vid roteringen 1695: Nils Meenlöös, Jöns Täppo trpt rote 72.

Förmedlingslängd Nedertorneå socken 1679, Nedre Vojakkala: ”1/3 mtl Hans Persson [Oukka] sonen uthgådt knecht, bonden dödh, hustrun gammal och alena uthan vidare folkhielp, sitter i stor giäld, mister åhrligen boskap och hf:r nu alenast 3 koor” [Länsräkenskaper, verifikation 1679, bild 2310].

Tycks av följande tingsärende ha ersatts innan utmarschen från Torneå år 1700. Ntå tgl 5 mars 1708 s. 53: Mats Thomasson [Kortti] i Kaakamo berättar ”hurusom 1700 widh uthmarchen hans broder blifwit till solldat tagen för Johan Oukas Rota i Neder Woikala”. Brodern ej namngiven. Hemmanet Oukka i Nedre Vojakkala var rotehemman för Menlös. Mats Thomasson har två syskon på hemmanet vid mantalsskrivningen 1698.

En ”h: Brita Sold:ns Partulas” finns 1701 mantalsförd i Nedre Vojakkala med 1 syskon och 1 piga. Sannolikt avses Nils Perttula som finns på Ala-Perttula åtminstone 1698. Denne Nils hade hustrun Brita. Perttula var rotehemman för nr 73 Menlös. Not: Vid Ntå tgl 28 juli 1709 s. 372 nämns Jöns Jönsson Perttulas änka hustru Brita Nilsson.

Mats Menlös

?-1702

Antagen okänt. Sedermera understucken Kalix kompani. Avgått 1702 Till: Död. ”73. Mats Meenlös död den 7 Januarij 1702” enl vakansrulla [Kalix kompani] över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Henrik Menlös

1703-1704

Antagen 1703. Avgått 1704 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Understucken kaptan Durietz och Kalix kompani. ”Död in August 1704” enl vakans- och likvidationsrulla daterad Przygodzice 9 mars 1705 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Anders Menlös

[1704]-[1708]

Antagen okänt men var den som ersatte Henrik Menlös efter dennes död i augusti 1704. Finns tillsammans med Henrik upptagen på rote nr 73 bland dem som inte erhållit full lega och lön efter 1704 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Mats Menlös

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710].

Nils Olsson Menlös
1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift commenderad på Flottan 1715-06-00, 30 år kan läsa. 1719: 38 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: 47 år 17 tj.-år Wästerbottning gift, är gammal och styf samt efter Officerarnas intygan oduglig att göra tjenst, får derföre afsked.

Dömdes 1711 till döden för stöld i Torneå stad. Torneå rådhusrätt 27 november 1711, EXId:841 bild 1920 ff. Benådades av hovrätten 23 februari 1712 och straffades med 7 gatlopp [Torneå rådhusrätt 12 maj 1712 EXId:841 bild 2260]. "Tiufwen Solldaten Nills Meenlös" satt fängslad i Torneå innan han utstod sitt straff [Länsräkenskaper verifikationer 1712 s. 271 och 1713 s. 167].

Gift med tidigare änkan Brita Andersdotter död 15 april 1723 då hon gick genom isen "på StorNäräfors". Uppges i begr. bok vara soldaten Nils Meenlös hustru.

Ntå tgl 8 mars 1721 s. 215 samt Ntå tgl 13 oktober 1730 s. 512 och 514: Bror till skattebonden "Hans Olsson Käckare" [Kokkari i Nedre Vojakkala] och son till Olof Jönsson som år 1700 upplåtit sitt hemman till en Mats Olofsson gift med Olofs syster Lisbeta Jönsdotter. Lisbeta skall ha dött 1717.

Ntå tgl 20 februari 1730 s. 340: Föravskedade soldaten Nils Menlös uppges vara styvfar till drängen Per Andersson i Björkö som i sin tur var son till sin "år 1713 eller 1714 afl. fader Såltdaten Anders Pärsson" vars änka Brita Andersdotter "inkommit uti Nils Menlöses boo wid det hon sig med honom uti äktenskap begifwit". Soldaten Anders Persson skall i sin tur ha varit son till "Pär Wästo i Turtuila by af Öfwer Torneå Socken". Okänt vem soldaten Anders Persson var.

Ntå tgl 24 mars 1732 s. 429: Nils Olofsson Menlös i en ängstvist, omnämns hans bror skattebonden Hans Olofsson Kokkari och deras far Olof Jönsson som tidigare suttit på Kokkari hemmanet samt att Olofs mor [Nils och Hans farmor] Margeta Henrikdotter ["förr en långlig tid tillbakars blifwit gift med en wid namn Jöns på Kaupilas hemman" [en Jöns Joensson finns mantalsförd på Kauppila i Övre Vojakkala ca 1645-1678 och i rättsakten uppges han ha avlidit "för ungefär Fembtio år sedan"]. Hustru Margeta skall "wid oårstiden blifwit död" och senare i protokollet: "år 1695 om wahren skall hon, hustru Margeta, blifwit död".

Ntå tgl 9 oktober 1730 s. 486: Soldaten Olof Flygare berättar hur "förforskiedade såltdaten Nils Olofsson Menlös skall wid pass år 1715 eller 1716 under det detta läns Regemente legat uti qwarter i Hälsingland och Hambra Socken, inlåtit sig uti kjöttslig sammanlefnad" med en för Flygare okänd kvinna vilken därefter fött ett oäkta barn. Detta skall också ha påtalats för regementet i en skrivelse. Dock hade Menlös aldrig straffats för detta vilket Flygare nu med hjälp av vittnen ville ändra på. Att han inte gjort det tidigare berodde på att han tidigare inte ansett sig ha några bevis. Menlös nekade och sade sig inte ens veta att han var misstänkt. Då detta eventuella lägersmål begåtts i annat län och medan Menlös stod under militärt kommando blev ärendet remitterat till "wederbörligit forum".

Ntå tgl 9 oktober 1730 s. 494: Olof Olofsson Järnbäck uppges i sin lifstid ha uppbrutit mark på Övre Vojakkalas bys utmark, en mark som sedermera hans son soldaten Olof Flygare [se soldat Flygare 1716-1742 rote nr 81 i Övre Vojakkala] nyttjat utan att betala för sig.

Ntå tgl 20 mars 1732 s. 401: Föravskedade soldaten Nils Olofsson Menlös mot soldaten Olof Flygare ang 1 ½ tunnland åker som Flygares ”aflidne fader Såltdaten Olof Järnbäck på Öfwerwoicala bys utmark skall upptagit och den förra [Menlös] under sitt i bemälte by tillhandlade Kaupila hemman söker att få infria” [efter avlidne Nils Persson Kaupila]. Soldaten Järnbäck kallas senare i akten ”Såltdaten Olof Nilsson Järnbäck”. Senare uppges att soldaten Olof Flygares ”fader-fader” var Olof Järnbäck.

74 Lunta
Nedre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Jönsson Lunta
1689-1701

Antagen 1689 i Övre Raumo. Avgått 1701 Till: Avsked. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15 i Över Raumo. Piteå 1694. Rote 74 vid roteringen 1695: För denna rote ställes Johan Lunta som går för dess moders hemman [Pelttari i Nedre Vojakkala]. ”Soldaten Johan Bälttare i Nederwoikala” nämns i Ntå tgl 27 mars 1699 s. 482. Son till Jöns Olofsson Pelttari och bror till Elias Jönsson som var rotebonde 1698. Elias gick soldat för fadern 1679 till åtminstone 1684.

”Soldaten Johan Lunttas hustru, Ehlin Jönsdotter i Nederwoikala” vid Ntå tgl 5 mars 1701 s. 99: Elin uppgav att hennes man soldaten skall ha tillträtt ”Per Rodzarkas” [Rousu sedermera Luntta] hemman i Nedre Vojakkala efter Pers död. ”H. Elin Sold:ns Johan Luntas” upptas i Nedre Vojakkala vid mantalsskrivningen 1701.

Ntå tgl 29 juli 1702 s. 1195: Soldaten Johan Lunta i Nedre Vojakkala med sin hustru besvärade sig över att Henrik Nilsson Karist skjutit ett av deras svin. Karist menade att svinet gjort stor skada på hans grödor vilket inte kunde bevisas.

Ntå tgl 16 juni 1708 s. 109: I samband med utredningen av Isak Isaksson Arpis i Övre Vojakkala hustru Anna Persdotters död vittnade ”Johan Luntas hustru Elin Mattsdotter”. Ang. detta mål och Elin Lunttas försvar av den enligt henne mördade hustrun, se Ntå tgl 28 juli 1709 s. 371. Se även sockenstämmoprotokoll Nedertorneå 26 maj 1708 där Elin utvecklar sitt försvar av Anna ytterligare. Vid sockenstämman beslutade kyrkoherden Forbus att kroppen skulle lyftas ur graven och ”visiteras” [RA, Helsingfors, referenskod SE/HLA/9010004/A/3/K/1]. Ännu vid tinget 29 juli 1714 s. 375 återkom Luntas hustru med misstankar mot Isak Arpi om att han var hustruns baneman. Här kallas hon ”Luntas hustru Ella Matsdotter”.

Avskedad och hemskickad från vinterkvarteren i Kurland 1701: ”Johan Lunta” finns upptagen bland de ”Casserade Soldater som från arméén äre hijt [Stockholm] komne” den 23 november 1701 ”alla siuka och brecklige” för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Johans fall ”110 Mihl”

[Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Johan Jönsson Lunta och Elin hade åtminstone två döttrar. Johan mördades av ryssarna ca 1716. I restlängd 1716 "Bonden dräpen af fjjenden, änkan utfattig". Gården finns upptagen bland nedbrända gårdar 1724 med Elin Luntta som föreståndare.

Ntå tgl 7 mars 1712 s. 300: Johan Jönsson Lunta i Nedre Vojakkala hade stämt "Sålldaterne Erich Ersson Råuso [se nr 102 Roos i Karungi] och Jöns Erichsson Tysk i Nederwoijkala [se nr 66 Tysk] som skulle de honom öknämbdt och på Findska Kissan Koppi kallat". Okvädningsorden ska ha fällts när soldaterna var druckna. Då rätten fann ärendet mindre allvarligt varnades de inblandade "hwar på desse parter gofwo hwarandra handen och som goda wänner togo afträde".

Hans Lunta
[1702]-1705

Antagen okänt, sannolikt en av de 20 nya icke namngivna rekryter som tillsammans med 66 tremänningar lämnar Torneå den 24 mars 1702 för att fylla luckorna orsakade av dödsfall, hemförlovingar och sjukdomar och som ansluter till kompaniet i Sandomierz i november s:å. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani.

Avgått 1705 Till: Avsked. "74. Hans Lunta fått afskied den 29 april 1705" enl vakansrulla daterad "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, Rekryteringsrullor 1703-1706, vol 36, KrA].

"Hans Lunta" finns upptagen bland de "bräcklige och blesserade" som ankom till Stockholm sommaren [finns i Stockholm senast juli månad] 1705 för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Hans fall "134 Muhl" [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Den 27 augusti 1705 skänker "G:l Soldaten Hans Lunta" 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka [Länsräkenskaper, verifikationer 1705 s. 840]. Sannolikt död kort tid efter hemkomst. Finns inte upptagen i någon av Krigsmanshusets förteckningar över gratialister.

Hans Henriksson Lunta
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Hans Hindersson Lunta i Ned:r Woik" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Erik Persson Lunta
1710

Antagen 7 mars 1710 [se nedan]. Avgått 8 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 8 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Ntå tgl 6 mars 1711 s. 74: Per Persson [Lempiä] i Liakka fordrar fullständig betalning av rotebonden för Lunttas rota Henrik Samuelsson [Lampinen] i Nedre Vojakkala ”för det han [Per] dess son cederat honom och Rotelaget till Soldat effter uthgifwen skriffit af d: 7 Martii 1710 till 80 daler Kopp:r mynt”. Rätten konstaterade dock att Samuelsson betalat ”richtigt det han bordt widh uthmarchen” varför Pers anspråk lämnades därhän.

Per Nilsson Lunta
1711-1716

Antagen 1711. Avgått juli 1716 Till: Korpral Hjalte på rota nr 56 i Kaakamo [sedermera förflyttad till korpral på Svans rota i Säivis]. 1712: 22 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 gift 28 år kan läsa.

Bror till Nils Nilsson Springare [död i Neumünde 1710, se nr 83 Springare i Övre Vojakkala] och Mickel Nilsson [död 1740, 73 år gammal] husbonde på Kokko i Övre Vojakkala. Söner till Nils Kokkoi och Sara Mickelsdotter.

Ntå tgl 11 mars 1712 s. 322: Den 7 mars 1710 upprättades en likvidationsskrift mellan ”Solldaten Nils Nilsson Spring hel:r Kockoi förr än Marchen samma åhr utgick” och Samuel Jönsson Drucki i Vojakkala där det klargjordes att Samuel var skyldig Nils 15 daler, 7 öre kopparmynt. ”Springs Broder nu sedermehra Sålldat Per Nillsson Luntta” begärde nu att få ut pengarna av Samuel vilket också rätten nu beslutade.

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 305: ”Corporalen Per Lunta” inför rätten för att han inte fått ut sitt fädernesarv från brodern Mickel Nilsson i Övre Vojakkala. Lunta krävde en ko av sin broder då ”andra dess syskon” ärvt sin far. Då Mickel ”fans af sådan förmögenhet att han äger nijo st koor” beslutades att Lunta skulle få en ko. Lunta fick dock inte sälja kon vidare ”utan för sin och de sinas nytta och gagn att niuta”.

Ntå tgl 28 juli 1719 s. 306: Intygade tolvmännen att ”Corporal Per Lunta tient 2 ½ åhrs tijd hoos Elin Johansdotter i Öfwer Wåickala för än han blef skrifwen till såldat 1711” utan att ha fått ut fullständig ”drängelön”. Elin var inte närvarande. Dock dömde rätten att Elin skulle betala drängelön om 20 daler kopparmynt per år vilket belöper 50 daler under de 2 ½ åren. Avdrag skulle bl. a göras för 8 alnar vallmar ”som han wed sitt afträde if:n henne till såldat bekommit”. Ärendet hänsköts till nästa vinterting.

Ntå tgl 8 mars 1721 s. 213: Förlikning mellan ”Bröderna Corporal Per Swahn och Mickel Kockoi i Öfwerwåickala”.

Nils Hansson Lunta
1716-1720

Antagen juli 1716 Från: Soldat nr 56 Hjalte i Kaakamo. 1719: 35 år infödd ogift 8 tj.-år. Se även rota nr 56. Förflyttad tillbaka till soldat nr 56 Hjalte 1720-01-00.

Johan Johansson Lunta
1720-1735

Antagen 1720-01-01 Från: Soldat nr 2 Svan i Säivis. 1728: 28 år 8 tj.-år Österbottning gift. 1735: 35 år 15 tj.-år Österbotten gift. Förflyttad till soldat nr 65 Finne i Nedre Vojakkala 1735-05-27.

Hade hustrun Anna Knutsdotter i Nedre Vojakkala.

75 Storlamb
[Stoor from 1757]
Nedre och Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Clemet Olofsson Storlamb
1691-1705

Antagen 1691. Avgått 1705 Till: Avsked. Piteå 1694 lagskriven. Rote 75 vid roteringen 1695: Denna rote har ingen soldat mera än som Clemet Storlamb ty blifver han för roten ståendes. ”Soldaten Clemeth Storlamb” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Född och uppvuxen i Nedre Vojakkala där han bodde fram till utmarschen år 1700. Son till Olof Eriksson på Kristo hemman i Nedre Vojakkala, , se nedan.

Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. ”75. Chlemet Storlamb fått afskied in April 1705” enl vakansrulla dat ”Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, Rekryteringsrullor 1703-1706, vol 36, KrA]. Erhöll Kungl. Majts avskedspass daterat Ravitz den 9 maj 1705 och beviljades underhåll om 6 daler silvermynt och 24 öre från Krigsmanshuset 29 juli 1705 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20, Rullor över gratialister 1702-1715]

”Clemet Storlamb” finns upptagen bland de ”bräcklige och blesserade” som ankom till Stockholm sommaren 1705 [finns i Stockholm senast juli månad] för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan, i Clemets fall ”134 Muhl” [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Den 27 augusti 1705 skänker ”G:l soldaten Clemet Storlamb” 1 daler 28 öre till Nedertorneå kyrka [Länsräkenskaper, verifikationer 1705 s. 840].

I längd över gratialister Torneå kompani upprättad 1730 uppges att han hade 20 tjänsteår och att han ”Upwist des underhåldz bref, samt Pastorens attest, har ricktigt fått sitt underhåld, är 80 år, och har intet annat till sitt uppehälle” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 174].

Den 15 februari 1723 gifter sig ”Gl:a Clemet Olofsson Stoorlamb med p:n Jlianna [Juliana] Josepsdotter i Kiärsbäck”.

Ntå tgl 31 mars 1732 s. 492: Förafskiedade soldaten Clemet Storlamb i ”Nederwoicala” inkallas som vittne i en ängstvist ”om sine åttatio år hwilken uti denna sak intet föregaf sig mera äga at intyga än allenast at des fader Olof Eriksson wid pass tio år före roteringen [1685] åbodt Johan Axelssons eller nu Christian Hanssons skattehemman [Kristo i Nedre Vojakkala där Olof Eriksson finns mantalsförd ca 1655-1683].

Clemet kallas vid Ntå tgl 7 april 1733 s. 430 Som vittne i tvist kring en laxkolk: "Förefskiedade Såldaten Clement Olofsson Storlamb i Kjärsbäck". Storlamb vittnade och uppgav sig vara "på sitt åttationde ålders år, född uti Nederwoicala by, och han till år 1700 där wistats".

Den 3 januari 1738 dör Clemet Olofsson Storlamb "g:l soldat ifrån Nickala", 75 ½ år gammal. Hans mor hette Margeta Larsdotter.

"Soldaten Clemet Storlam dödt in januari 1738" Förteckning över döda gratialister 1738 [Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret EIXc:1 1733-1739].

Enligt roterannsaken 1728 hade "Roterings karlen" utgått från hemmanet Isopoika i Nedre Vojkkala. Clemet var sannolikt en son till Olof Olosson husbonde på hemmanet under delar av 1690-talet.

Henrik Storlamb
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Storlamb
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Anders Persson Storlamb
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. Mönstring i Gävle 19 juni 1712: Enda bonde, lämnas att gå hem för dess hemmansbruk, följt med hit att utstå sitt straff uti Regementets præsence, emedan han varit dömd ifrån lifvet men benådat med 3 gatulopp.

Dömd till döden enl krigsartiklarna för "Erwist sidwördnat och motwillighet mot sin underofficerare". Den 20 maj 1712 benådad med 3 gatlopp [Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718 s. 230].

Nils Ludvigsson Storlamb
1713-1724

Antagen 1713. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. Enda bonde och utbytt sig. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor. 1715: Lejd 1713 infödd ogift 20 år. 1719: 26 år infödd ogift 6 tj.-år.

Son till soldaten på rote nr 19 Stenudd och sedermera korpralen på rote nr 2 Svan [se dessa] Ludvig Anundsson och dennes hustru Ingrid Nilsdotters. Fadern Ludvig stupade i slaget vid Poltava under det ryska fälttåget den 28 juni 1709.

Nils Ludvigsson Storlamb född 1691 gifter sig 1723 med Sara Jönsdotter född 1697 på Kittilä i Nedre Vojkkala där hennes föräldrar Jöns Ersson Frankki i Kukkola och Anna Nilsdotter finns. Nils

Ludvigsson blir sedermera far till Caisa Nilsson som gifter sig med Johan Andersson Benjamin i Nedre Vojakkala. Nils bror, Johan Ludvigsson, blev sedermera husbonde på Faarinen i Övre Raumo

76 Bryggare
Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Mats Johansson Bryggare
1678-[1700]

Antagen 1678-02. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholdt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 76 vid roteringen 1695: I denna rote är 2ne soldater, Samuel Rääf ledig karl trpt Ö. Torneå rote 53 [Ruskola-Alkkula], Mats Bryggare blir här.

"Mattes Jönsson i Laijwanemi" upptas i rulla över de som skrivits till knektar i februari och mars 1678. [Länsräkenskaper, verifikationer 1678, s. 57].

Torneå rådhusrätt 5 september 1681 Soldaten Mats Johansson dömd för lägersmål med konan Elin Staphansdotter till 40 mark silvermynt vardera och pliktade med kroppen.

Ntå tgl 28 februari 1688 s. 832: "Soldaten Mats Bryggiare" krävde arv efter sin "farmoder Margeta Jönsdotter i Laifwaniemi". Kravet bedömdes "förleegadh och af intet värde så wijda saaken är mycket gammal" och att Mats inte hade något arv att fordra.

Tomas Bryggare
[1700]-[1708]

Antagen senast år 1700. "Soldaten Tomas Bryggiare" skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Känd endast via noteringen i kyrkoräkenskaperna. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Lars Bryggare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Bengt Andersson Bryggare
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-02-03 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1712 Västerbottning ogift 22 år kan läsa.

Ntå tgl 8 mars 1712, s. 314: Johan Hansson i Övre Vojakkala [Kourila rotehemman för Lekatt] besvärade sig över Josef [Nilsson] Majas [Majhannu rotehemman för Bryggare] hustru Malin Bengtsdotter i Övre

Vojakkala ”och dess son Bängdt Andersson” för att Johan som i åtta års tid på moderns anmodan uppfött och underhållit hennes son Bengt Andersson ”men sedan han nu opväxt att han hafwer mäst kunnat passera till Solldat el:r och giöra arbetet luppit ifrån honom och som han förmehnar och förspordt will låta läija sig annorstädes till Solldat”. Johan ansåg sig berättigad till ersättning för de utgifter han haft under Bengts uppfostran. Rätten fann att Johan hade rätt ”att fram för andra niuta Bängt Andersson till Sålldat”. Ärendet överlämnades till Landshövdingen för beslut och om han inte fick Bengt till soldat skulle Johan ersättas för de kostnader han haft för Bengts uppfostran och föda.

Josef Nilsson Majas hustru Malin Bengtsdotter i Övre Vojakkala dör den 2 januari 1736, 76 år gammal. Hennes mor hette Ella Nilsdotter. Josef Nilsson Maja dog i Övre Vojakkala 17 april 1744, 82 år gammal.

Clemet Matsson Bryggare

1719-1729

Antagen 1719-01-04. Avgått 1729-05-00 Till: Avsked. 1719: 30 år Österbottning gift 1 tj.-år. 1728: 39 år 10 tj.-år Österbotten gift. För dess hufvuds swaghet bekommit avsked.

Hustru: Margeta Abrahamsdotter. Barn: 1721 Abram i Övre Vojakkala, 1723 Anna, 1725 Johan i Kaakama, 1726 Maria i Kaakama, 1728 Elisabeth i Kaakama.

77 Järnbäck

Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 7 mars 1702 s. 1146: Se Olof Järnbäck nedan.

Ntå tgl 26 juli 1714: Rotebönderna för Järnbäcks rota Mickel Fräki och Jöns Jönsson [Karsikko] i Övre Vojakkala mot rotekamraten Nils Pellika ”angående Råfwanaijo äng som till Solldatz Torpställe blifwit upprögt och tillagt” som de kärande menade att Pellika nyttjat marken för egen del varpå ”hwarken Solldat eller thess hustru samma torpställsägor kommit att nyttia eller bruka”. Rrotekamraterna hade gemensamt bekostat torpstället och då ”nu ingen Solldat eller dess hustru boor der på och brukar Torpstället uthan dee effter Taxeringen betala Torpstälspenningar” så skulle de i proportion därav få bruka torpställets åker och äng. Dock skulle Pellika erhålla viss ersättning från kamraterna ”ifall han gitter bewijsa att han mehra till Soldaten Järnbäcks Enka, som ägorna oprögd, kan wara betalt och utgifwit”.

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Olof Olofsson Järnbäck

1689-1703

Antagen 1689 inställd [ifrån rymd 1683] för sin döda faders hemman i Laifwaniemi. Avgått 1703-04-05 Till: Korpral Förstman på rote nr 15 i Haparanda. Göteborg 1689, sjuk 1690-05-15. Piteå 1694. Rote 77 vid roteringen 1695: Olof Järnbäck trpt ifrån rote 46 i Laivaniemi, blifver här.

”Oluf Jernbek Avan[cera]:t till Corp: in Apr. 703 i Förstmans stelle” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA]. Se vidare Korpral Förstman.

Ntå tgl 14 mars 1700 s. 116: ”Hustro Kirstin Hindersdotter i Kakama” besvärar sig inför rätten över att ”Soldaterne Olof Järnbäck och Mats Beck” [se rote nr 71 Bäck i Armassaari] i närvaro av tolvman Nils Olofsson Närhi i Raumo slagit sönder hennes egendom ”enär dee wore der och uthtagit hennes man till soldat och han då war på ett ährende till Kiemi, jemwähl hon bårta att skiutsa sin egen soldat Corporalen Johan Giältz till utMarchen” [se rote nr 56 Hjälte i Kaakamo samt korpralsrotan nr 106 i Korpikylä]. De skall ha huggit sönder fähusdörren, visthusdörren och huggit med yxor sönder en kista och tagit 8 daler 8 öre kopparmynt samt lite kläder. Hustrun krävde Närhi på ersättning då hon ansåg honom som vållande till våldsamheterna. Vittnet Nils Henriksson från Nedre Vojakkala hade skjutsat Närhi och soldaterna till Kaakama intygade att Närhi inte haft någon del i våldet och de kläder som soldaterna tagit ”klädde dee på Bonden i gården som sig undanstuckit och då nödgades gifwa sig heem till gården enär han märckte att soldaterne så begynte grassera och således i samma wefwa hemkom hwilken samma soldater effter befallning då togo medh sigh”.

Närhi uppgav ”med gråtande ögon” att han ”war strängeligen befalt af H:r Öfwerste Lieutenanten och Lands Secretarien Olaus Dubb, som då war wid samma utmarche företrädde Landshöfdingens vices, att reesa till Kakama och efftersökia denne hustro Kirstins man, effter som han då war anslagin att gå och utthagas till soldat och höll sigh derföre undan i skogen, hwar medh han, under det dee wore der, kom sielf fram och fölgde så medh hijt till staden” och att Närhi själv inte ansågs sig haft något med våldsamheterna att beskaffa. Han hade bara följt med som vittne på att soldaten skulle hittas och tas till kompaniet. Rätten konstaterade att Kirstin ”är allena qwar och Soldaterna utMarcherade”. Närhi menade rätten var känd som ”en mycket stilla, sacktmodig och rättwijs man” varför han frikändes. Även soldaterna nekade till anklagelserna. Kirstins uppgifter bottnade menade rätten i ”denna hustruns agg och afwigheet att dess man blef sielf till soldat uthtagen effter han genom practiquer skaffat sina bröder utur vägen och elliest på samma hemman större manskap warit än Kongl. Maj:ts förordningh innehåller och förmåhr”.

Ntå tgl 7 mars 1702 s. 1146: Nils Staphansson i Övre Vojakkala kom inför rätten och anhöll att ”det Torpstället som är utsedt för deras soldat Olof Olofsson Järnbäck måtte för fullkombligtit Torpställe blifwa ansedt och soldatens hustru taga löhn för den omkåstnadh han der på nedlagt medh huusens upsättiande och åkerens opbrukande samtpt ängens rödiande”. Järnbäcks hustru ville dock inte ha lön för nedlagt arbete på torpet och jorden som låg på byns mark ”uthan prætenderar häfd och rättigheet der på”. Enligt rättens utredning hade soldaten Järnbäck och dennes far uppbrukat jorden på byns samfällda ägor alldeles intill Nils Staphanssons skatteägor och bostad. Hustruns krav på äganderätt underkändes därför. Däremot skulle torpet och torpjorden värderas och soldatens hustru Margeta Jönsdotter skulle åtnjuta sin fulla betalning för nedlagt arbete och omkostnader.

Ntå tgl 7 mars 1708 s. 67: Mats Tomasson Eskola krävde 8 daler 24 öre kopparmynt av ”Soldaten Olof Järnbäks hustro [ej namngiven, se ovan] för det hennes man Anno 700 enär han medh en annan Soldat och Nämbedman Nils Närhi bleef Commenderat att uttaga hans syskonbarn till soldat här af öfwerdådigheet hoos honom uthtagit”. Järnbäcks hustru nekade och var alldeles ovetande om något överdåd och ansåg sig inte kunna svara ”i sin mans frånwaru i fiendelandh” varför Tomassons anspråk tillfälligt lämnade obeaktade ”till thes Soldaten Järnbäck medh tijden kan hemlända”.

Ntå tgl 9 oktober 1730 s. 494: Olof Olofsson Järnbäck uppges i sin lifstid ha uppbrutit mark på Övre Vojakkalas bys utmark, en mark som sedermera hans son soldaten Olof Flygare [se soldat Flygare 1716-1742 rote nr 81 i Övre Vojakkala] nyttjat utan att betala för sig. Ntå tgl 20 mars 1732 s. 401: Föravskedade soldaten Nils Olofsson Menlös mot soldaten Olof Flygare ang 1 ½ tunnland åker som Flygares "aflidne fader Såldaten Olof Järnbäck på Öfwerwoicala bys utmark skall uptagit och den förra [Menlös] under sitt i bemälte by tillhandlade Kaupila hemman söker att få infria" [efter avlidne Nils Persson Kaupila]. Soldaten Järnbäck kallas senare i akten "Såldaten Olof Nilsson Järnbäck". Senare uppges att soldaten Olof Flygares "fader-fader" var Olof Järnbäck.

Staphan Järnbäck
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 8 mars 1711 s. 83: "Margetha Hinrichsdotter ifrån Öfwerwåijkala Solldat:s Staphan Jernbecks hustru" besvarade sig över sina rotebönder Nils Staphansson Pellika och "Jöns Karsiko eller Torpi" i Vojakkala angående "att hennes 2:ne åhrs torpställspenningar äre henne förholdna som hon klagar ingen gröda för dee åhren nutit af torpstället". Margetha kunde inte neka till att hon brukat torpjorden till förlidet år [1710] "då hon ej fått effter dess man fångin är, förmenande honom i lifwet än vara" varför hon borde få njuta torpjorden även framöver eller kompenseras med torpställspenningar. Oredan kring nyttjandet av torparjorden orsakades, menade rätten, "af det een annan Solldatz hust:o kommit i stället att niuta Torpet, hwars man för samma rota wid sista uhtmarchen afgick och uthtogade". Margetha och den nya hustrun hänvisades till landshövdingen för beslut i ärendet då rätten saknade kunskap om hur "slika måhl" skulle hanteras.

Johan Olofsson Järnbäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått den 1 juni 1710. Till: Död ombord på skeppet dagen innan den västerbottniska bataljonen angjorde hamn i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. "Död in den 1 Junio" enl generalmönstring Torneå kompani 16 augusti 1710.

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 361: "Jöns Tårpi i Wåijkala" stämmer rotekamraten "Hinrich Råfwa" för att Råfwa borde ge rotan de 22 daler kopparmynt som Råfwa borde ha utgivit i bilega "till Solldaten Johan Olofsson Järnbäck effter ingådt Contract af d. 7 Feb:ii A:o 1710". Råfwa ska enligt en obligation daterad samma dag ha lovat soldaten Järnbäck att ge sin del av bilegan, de 22 dalerna, direkt till soldatens moder [ej namngiven] vilket Råfwa inte gjort.

Korpral Nils Nilsson Järnbäck
1711-1713

Antagen som korpral i april 1711 i Erik Dunders ställe på rote nr 87. Avgått 1713-11-02 Till: Kasserad [se Forbus t. Konsistoriet i Härnösand nedan]. Mönstring i Gävle 19 juni 1712: 20 år infödd gift. Mönstring i Sanden vid norska gränsen 27 september 1712: "Corpr: Nills Nillsson Järnbeck 20 år, infödd, gift, Siuck i qwareret". 1713: Sjuk här i staden, säges vara döf, skall hafva en stycke af fallande sothen. Mönstring av hemmavarande manskap januari-februari 1715: "Casserat wid General Munstring i Uddevalla d: 2 Nov. 1713".

Ntå tgl 8 mars 1712 s. 309: "Frambledne Sålldaten Staphan Perssons [se nr 96 Trög i Kukkola] hustru Botilla Jönsdotter i Kukkola" kunde inte bestrida skulden på 30 daler 16 öre kopparmynt till "Solldaten Nills Järnbäck i Öfwerwojkala". Botilla utlovade att efter bästa förmåga försöka betala tillbaka pengarna och om "hon will denna skuld transportera och assignera in på sin swåger och swägerska" så kunde hon göra en sådan överenskommelse med Järnbäck.

Ntå tgl 26 juli 1714 s. 358: Kallas han "förafskedade Solldaten Nills Pellika". Möjligen bror till Mickel Nilsson [nedan] då två soldater utgått enskilt för hemmanet enligt roterannsakingen 1728 och son till tidigare husbonden Nils Staffansson Pellikka [död 1732].

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 237: Nils Pellikka i Övre Vojakkala misstänktes för att ha varit stupfull när han skulle bära en kista till graven en söndag i förlidne vinter. Han skall under processionen ha fallit omkull "på Nystedts gård strax nedan före kyrckan" så att kistan skadats. Han skall ha upplevts som död och därefter spytt. Nils själv berättade att han hade fallandesot vilket också intygades i det avskedspass från soldattjänsten som han erhållit av Generalen och Gouverneuren Carl Mörner daterat 2 november 1713. Pellikkas svåger "Hans Kucku i Neder wäckala" [Hans Jöransson Kukko] skall ha varit med och intygade vad som skett och att Pellikka "fått sitt gamla fahl". Många runt omkring misstänkte att han varit berusad. Då Pellikka var behäfdad med fallansesot "som är sådan siukdom den der intet ser effter tijd el:r rum" kunde rätten inte döma honom utan han friades från anklagelserna om att ha varit drucken.

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 238: Nils Nilsson Pellikka från Övre Vojakkala angavs av länsman Lars Björkman efter prostens befallning "för det han skal nedgräfwit en flychtings piga i skogen 1716 wed fiendens härwaro och des kläder ifrån hånne tagit". Pellikka förklarade "at han om nattetijden ränt med skidor i skogen /:då han skulle åstad patrullera hwar fienden då warit:/ har han ränt på liket, då han tagit kiortelen af hånne dymedelst wisa sig hafwa funnit lik, och det med granris öfwerkastat, hwem som det tillhörde dock har han intet welat det undan dölja utan det för alla optächt". Erik Beniaminsson från Nedre Vojakkala berättade att han hört Pellikka berätta att han hittat liket och "des kiortel tagit till kiänna tächn". Nämnden kunde intyga "at denne piga warit en tiggare som intet ägt någon ting utan så gåt som med betlar stafwen fött sig". Pellikka ska också ha meddelat prosten att han på egen hand inte kunnat få liket därifrån skogen till kyrkan. Pellikka friades.

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 240: Nils Pellikka i Övre Vojakkala åtalad "för det han försummat Gudz tiensten om Bönedagen d: 16 juni innewarande år" [Freden i Nystad slöts 30 augusti 1721]. Pellikka förklarade "sig ej warit alena som då war ifrån Kyrckan bårta utan mäst halfwa socknen borta på flyckten, för det då påstående Ryska alarme då Ryssen har warit dagel:n at wänta, efter allas berättelse, warandes folcket den tiden så bestörte uti sine deseiner, at föga någon tords bida på 2 à 3 mihl wäg, hwar wed äfwen hela nämnden det besannade, at den tiden ingen warit någon stund säker om sitt lif, ty alla hafwa tänkt at fienden skulle ligga dem hwar dag öfwer halsen, emedan det blifwit sagt at han då redan skal warit i Wånom by, ¼ mihl ifrån Staden, ty hafwa de måst begifwa sig på flychten". Pellikka undrade varför inte fler stämts på den här punkten. Bland annat skall "alla dess grannar af Nickala byns inbyggare som äfwen samma gång bårta ifrån Kyrckan warit". Länsman Björkman menade att han fått en lista av prosten på dem som inte närvarat vid gudstjänsten och prostens befallning att lagföra dem. Rätten kunde inte döma Pellikka "af orsak at de wäntat fienden hwar tima och stund efter de inlupne tidender, då Pällikä ej war den endaste som försummade Guds tiensten, utan mer än halfwa Socknen och en stor del af Borgerskapet, hwilket de giort effter H:r Landshöfdingens ordres at de lagat sig undan med sine hustrur och barn, egendom och boskap till skogs; eljest och är ingen Guds dienst blefwen hållen samma dag på 17 mihl härifrån söderut".

Ntå tgl 27 juli 1721 s. 242: Nils Pellikka söktes inför rätten ytterligare en gång för att han skall ha försummat gudstjänsten Maria besökelsedagen, midsommardagen och Maria bebådelsedagen. Pellikka förklarade ”att han måst hålla sig undan i skogen ty Krigs folcket har slagit effter honom och en gång fått honom fast då han blifwit fastbunden och illa hanterat för det han ej infunnit till posteringen hwar ifrån äfwen hela Socknen borta warit, men han alena blifwit gripen, dock slupit undan och derföre hållit sig i skogen om Mariæ besökelse och Midsommars dagarna. Även denna gång frikändes Pellikka från anklagelsen om gudstjänstens försummande.

Manualhandlingar 1721-1730 Nedertorneå [bild 399] Prosten i Nedertorneå Henrik Forbus t. Konsistoriet i Härnösand: om Forbus långvariga tvist med Nils Pellikka. Enligt Forbus ska Pellikka ”alt till 1723 warit en ibland uproriska och uphofzman till all oreda och irring i Sochnen och framfar gemenligen med lögn och osanning, förmenas hafwa practicerat sig ifrån soldatesquen med det han giort sig döf och dumb, är angifwen hafwa i fylnaden spydt vid kyrkian om en helgedag, tå han skulle bära et lijk till grafwen och fallit under bären på kyrkiogården, skall och wed tinget 1718 så som man vill minnas föregifwit sig hafwa brukat en olåflig beblandelse med Corporalen Sax änckia Brita Sigfridsotter hwilken saak H:r Häradshöfdingen Buhrman medelst förlikning debuterat, än angifwes äfwen warit i fölie med dem som under den fienteliga tijden upslagit Helleläbodan och tagit en hop saker, med mehra”. Bifogat finns Pellikkas bekännelse och avbön dat 16 mars 1723. [I akterna finns även kopplingar till bråket mellan Erik Staffansson Höynä och Forbus 1723]. Pellikka skall tillsammans med Höynä [och Anders Karinen enligt annan källa] ha varit en av tre framträdande upprorsmän i socknen och i konflikt med prosten Forbus.

Nils Nilsson Pellikka dör i Övre Vojakkala den 1 februari 1750, 66 år och 4 månader gammal.

Mickel Nilsson Järnbäck

1714

Antagen 1714-03-03. Avgått september 1714 Till: Rymd till Norge. Mönstring av hemmavarande manskap januari-februari 1715: 18 år ogift, ”som nu wid recruterings war frånwarande, rymt till Norie och sedan aldrig framwarit”. Vid fiendens infall i Umeå 18 september 1714 hela hans mundering opbränd eller borttagen, undantagandes kappan. 1719: Mickel Nilsson Järnbäck rymt in Septemb: 714.

Möjligen bror till Nils Nilsson Järnbäck ovan då två soldater uppges ha utgått enskilt från Pellikka enligt roterannsakingen 1728.

Rotan vakant 1715-01-00--1717-07-00

Nils Jönsson Järnbäck

1717-1719

Antagen 1717-07-00. Avgått 1719 Till: Förflyttad till 61 Boman i Neder Torneå socken i december 1719.

Ntå tgl 5 augusti 1718 s. 207: Bror till Olof Jönsson i Övre Vojakkala [Torpi sedermera Karsikko, rotehemman för Järnbäck]. Skall ha deltagit tillsammans med fadern och brodern när de slaktat och flått en ko vintern [januari] 1717 sedan ”Ryssen bortdragit if:n gården”. Kon ansågs ha tillhört borgaren Sigfrid Sigfridsson. Vid tinget konstaterades att Nils ”är uthtagen till Knecht”. Då Olof låg sjuk sköts ärendet till nästa ting.

Korpral Elias Henriksson Järnbäck

1719-1720

Antagen 1719-12-00 Från: Soldat 61 Boman i Mattila. Förflyttad tillbaka till soldat 61 Boman 1720-01-00. 1719: gift Österbottning 2½ tj.-år.

Nils Jönsson Järnbäck

1720-1744

Antagen 1720-01-00 Från: Soldat 61 Boman i Mattila. Avgått 1744-10-09 Till: Kasserad. 1728: 35 år 11 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 42 år 18 tj.-år Wb gift. 1739: 46 år 22 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. 1744: 51 år 27 tj.-år Wb, gammal och odugelig, cassetas.

78 Winter

[Grönberg from 1757, Oförsagd from 1763]

Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Henrik Nilsson Winter

1689-[1700]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 78 vid roteringen 1695: För roten ställes Hindrich Nilsson Winter, som här är utlejd.

Ntå tgl 4 augusti 1696 s. 485: "Soldaten Henrich Wintter" anklagar Per Husas hustru i Kukkola Karin Jönsdotter för att ha stulit 14 ½ koppardaler och salt lax från honom i Övre Vojakkala. Winter skall ha delat husrum med Jöns Piuva och Karin skall samma natt och utur samma stuga stulit även 38 daler kopparmynt av sin bror Jöns Piuva i Övre Vojakkala.

Ntå tgl 29 mars 1697 s. 510: Soldaten Henrik Nilsson Winter ska ha mottagit en silversked av Erik Johansson i Kukkola för att ge den till Eriks fästmö men istället sålt den i Torneå till rådman Anders Planting. Winter dömdes att antingen köpa tillbaka skeden eller ersätta Erik med motsvarande dess värde.

Ersatt av Samuel Winter nedan utmarsch från Torneå år 1700.

Samuel Jönsson Winter

[1700]-1701

Antagen före utmarsch från Torneå 1700. Understucken Gustaf Wilhelm von Fersens [sedermera kapten Jakob Grubbes] och Lövångers kompani stationerade i Borås. Avgått 1701 Till: Avsked. "Fått afsked in Octob: 1701" enl specifikation på de döda och avgångna vid Lövångers och kapten Jakob Grubbes kompani daterad "Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705" [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

"Samuel Winter" finns upptagen bland de "Casserade Soldater som från arméen äre hijt komne [Stockholm]" 23 november 1701 "alla siuka och brecklige" för vidaretransport till sina hemvisten med underhåll på resan i Samuels fall "110 Mähl" [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

Soldaten på rote nr 67 i Nedre Vojakkala Nils Morian [se denne] döms av Krigsrätten den 16 mars 1700 till "een gång Gatulop genom Compagniet" för upprepade slagsmål med soldaten Mickel Duva [rote nr 89 i Kukkola], båda vid tillfället understuckna Lövångers kompani. Vid krigsrätten i Borås den 5 april 1700 döms Morian dessutom "androm till skräck och warnagel" till döden för att han annandag påsk den 2 april 1700 stulit 2 caroliner av sin kamrat soldaten Samuel Winter vid samma kompani. Morian erkände och sade till sitt försvar att stölden genomförts i fyllan. Domen underställdes Kungl. Majt. Utöver detta anklagades Morian senare för en stöld begången på kvällen under en marknadsdag [höstmarknad i början av oktober] i Istorp tillsammans med sin kamrat soldaten Frans Meijer [se rota nr 78 i Helsingbyn]. Någon vidare utredning kring den stölden tycks aldrig ha genomförts [Regementschefsexpeditionen, EII:1 inkomna skrivelser 1655-1702, KrA].

"H. Margeta Sold:ns Samuel Kieris" upptas i Övre Vojakkala [sedermera hemmanet Erkinjuntti] i mtl 1701, "H. Margeta Samuel Kieris" i mtl 1702, dito 1703 med en son mantalsförd på gården, Samuel Kieri mantalsförd på gården från 1704.

Not: "Soldaten Jöns Jönsson Kieri i Öfwerwoikala" inkommer till rätten vid Ntå tgl 4 december 1693 s. 532 ang olovligt bärgande av en äng där Kieri var målsägande. Möjligen Samuels far och företrädaren på hemmanet Kieri [sedermera Erkinjuntti] i Övre Vojakkala.

"Margaretha [oläsligt]dotter Keri, Samuel Jönssons hustru ifrån Öfwerwojkala" dör 1 mars 1738, 65 år gammal, modern hette Juliana Olofsdotter. Samuel Jönsson Kieri dör i Övre Vojakkala den 30 juni 1748, 92 år gammal. Son till företrädaren på hemmanet Jöns Kieri ohh Margeta Eriksdotter.

Olof Winter

1702

Sannolikt antagen vid rekryteringen 1702 [det årets 20 nya rekryter namnges ej]. Avgått 1702 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 24 mars 1702 och kort därpå understucken Lövångers kompani. Anslöt till kompaniet i Sandomierz i november s:å. Möjligen död redan före ankomst till Sandomierz. "78. Oluf Winter död in Nov: 1702" enl vakansrulla Lövångers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Jöns Winter

1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken Lövångers kompani. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Jöns Winter

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Hans Johansson Winter

1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-02-28 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 21 år kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00. 1719: Dödh d: 28 Februarj 718.

Johan Jönsson Winter

1719-1724

Antagen 1719-01-04. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 24 år infödd ogift 1 tj.-år. För dess oduglighets skull bekommit avsked.

”Johan Winter” soldat på rote nr 78 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Torneå den 6 juli 1722 konstaterades att Johan ”förmedelst stark melancoli wara förryckt i hufwudet” och därmed oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

79 Lekatt

[fi. Kärppä]

Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”. Torpstället uppgavs emellertid vara färdigt och försett med tillräcklig åker.

Lars Hansson Lekatt

1679-[1708]

Antagen 1679-02-06 i Kukkola. Lejd av Mickel Henriksson [Harri] i Kukkola. Sjuk Ystad 1679-10-21. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 79 vid roteringen 1695: Soldaten för roten blifver Lars Lekatt trpt ifrån rote 93 i Kukkola. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Son till Hans Olofsson på Kärppä [finska för Lekatt] sedermera Nikierkki i Kukkola omnämnd som knekt vid roteringarna 1643 och 1648 men möjligen aldrig utkommenderad då han gick för eget hemman och uppgavs tillåten att leja annan karl. Lars Hansson Lekatt var bror till soldaten Jakob Hansson Lekatt lejd 1666 av grannen Jöns Olofsson på Niki och finns i Åby fältläger i augusti 1677 varefter han återvänder till Kukkola. Den gifte brodern och soldaten Jakob Hansson Kärpä i Kukkola uppges ha idkat hor med den förrymda soldaten Henrik Larsson i Kukkolas hustru, se Ntå tgl 3 juli 1685 s. 841. Om ”Kärpäs hemmanet” i Kukkola efter Hans Olofsson se Ntå tgl 30 juli 1686 s. 894.

Ntå tgl 2 mars 1683 s. 583: ”Lars Hansson Kärpä och kånan Malin Jönsdotter” döms till vardera 40 mark silvermynt i böter för lägersmål.

Ntå tgl 12 augusti 1690 s. 285: "Johan Jönsson, barnfödd i Råneå Sochn och Jemptöön, men nu tjänandes uthi Prästegården" anklagas för lägersmål "medh een Soldats hustru i Wånöm, Elin Jönsdotter, hwilkens man, Lars Hansson Kärpä ifrån Kuckula, och nu medh krigsfolcket uthe stadder". Drängen erkände att samlag skett "3 weckor för Missommar förledit åhr och hoon födt Barn 8 dagar för wårfrudagen i fastan nästledne" men han nekade likväl till att han var barnets far. Elin hade tidigare vid rådhusrätten i Torneå dömts för stöld och slitit ris för detta varpå hennes man lämnat henne och "icke vidare för sin hustru erkiänna". Kärpä skall sedan i Torneå ha inlåtit sig till hordomlast med "een piga, Lisbeta ifrån Bruuket". Deras "Maatfader H:r Kyrkioheerden" tyckte dock att Johan och Elin inte skulle dömas hårdare än för ett vanligt lägersmål då Kärpä lämnat hustrun och ansett äktenskapet upplöst och redan idkat beblandelse med en annan kvinna. Rätten menade dock att så länge skilsmässan inte bekräftats av kyrkan med dess ceremonier skulle Elin anses som Kärpäs äkta hustru och dömas för hor, hon till 80 mark silvermynt och han till 40. Kyrkoherden utfäste sig att betala drängens böter medan Elin "som intet haar att böta medh" fick slita ris.

Ntå tgl 25 februari 1691 s. 364: "Soldaten Lars Kärpä i Wånöm" inför rätten. Kärpä hade övergivit sin hustru [ej namngiven] för begången stöld men sedermera själv begått hor varefter även hustrun "sigh medh hoordomlast försedt". Domkapitlet hade uppmanat makarna att "hwar andra igentaga" då de begått samma synd "och således den eena intet bättre än den andra". Kärpä tillfrågades därför om han ville ta tillbaka sin övergivna hustru vilket han inte kunde tänka sig då hustrun vid två tillfällen slitit ris och att han själv skulle bli förkastad av sina kamrater pga hennes begångna tjuveri. Han förväntade sig inte heller att hon framöver skulle vara ärligheten själv. Hustrun däremot var villig att förlåta honom och ta honom tillbaka. Men då Kärpä nekade i sten och vägrade fortsatt äktenskap kunde rätten inget göra utan lämnade deras svar ad notam tills vidare.

Ntå tgl 31 juli 1693 s. 488: Soldaten Jöns Persson i Kukkola [soldat Sik på rote nr 90] för lägersmål med Malin Jönsdotter i bidem. Barnet hade fötts vid Pålsmässotiden. Malin hade tidigare dömts för lägersmål med "een gifft Soldat Lars Lekat" och dömdes nu för sitt andra lägersmål till 80 daler silvermynt.

Ntå tgl 31 juli 1693 s. 497: Inkom Majoren vid Västerbottens regemente Alexander von Sacken och påminde rätten om "Soldatens Lars Hanssons Kärpä i Torneå saak medh sin hustru, hwilka begge för några åhr sedan sigh medh hoordomlast hafwa försedt och derföre lagligen plichtat" men sedermera vid domkapitlet den 7 april och 6 maj 1691 beslutats att de skulle enl nya kyrkoordningen varandra skulle behålla. "Soldaten Lars Hansson Kärpä eller Lekatt" vägrade följa domkapitlets beslut och ta tillbaka henne som sin äkta maka vilket alltså var orsaken till att detta ärende togs upp vid rätten denna gång. Lars menade att han inte hade det "hierttelaget" att han kunde ta tillbaka henne då hon förutom hordomlasten dömts för "ett stoort Tiufweri i Staden och derföre slitit Rijs för Rådstuguknuuten" och ryktet sade nu även att hon haft fler umgängen med sin "förriga bohlare" i prästgården varför Lars skulle lida daglig förtret och förkastas av sina kamrater och andra "hwaruthaf lätteligen torde förorsaka slagsmåhl och kanskie drååp". Enligt Lars skall hustrun aldrig visat honom någon kärlek eller försökt få honom att ta tillbaka henne utan "alt stadigt warit för sigh sielf och uthi Prästegården der hennes bohlare tiäntte". Hustrun nekade till alla Lars anklagelser och sade sig inte önska bli hans hustru igen om hon var tvungen att truga honom. Ärendet skulle överlämnas till domkapitlet igen för att avgöra om de skulle bygga äktenskap igen eller vara alldeles åtskilda "hwilket seenare tryggast synes så wijda illwillian och afwunden nu i några åhrs tijdh så swår them emellan upkommen är, att intet gått ächtenskap kan wijdare ther af blifwa".

Ntå tgl 8 november 1697 s.631: Kyrkoherdens dräng Olof Nilsson inför rätten för hor och för att ha avlat barn med Elin Jönsdotter, gift med "Soldaten Lars Kärpä". Elin kallas senare i ärendet "Soldaten Kärpes

eller Lekats hustru”. Elin var inte närvarande då hon nyligen fött barnet. Elin hade redan tidigare begått hor varför soldaten sedermera inte velat ha henne kvar som sin äkta maka vilket han upprepade vid tinget. Han hade hållit henne ifrån sig sedan dess. Olof som var ogift erkände sig som barnets far. Olof dömdes till böter medan ärendet mot Elin skulle tas upp så snart hon kommit ur sin barnsäng. Vid tinget i februari 1698 dömdes ”Ella Jönsdotter, Soldaten Lars Kärpäs hustru, för det andra horet medh en drängh Olof Nilsson, till sine 160 daler Silvermynt och uthstå Kyrkioplicht”.

Torneå rådhusrätt 11 januari 1700 s. 979: Komminister Erik Brunnus utfrågades inför rådhusrätten men hade inga klara besked om han kände till i vilken mån konsistoriet i Härnösand beslutat ”om Solldaten Lars Lekatt om han får bygga ächtenskap med den han nu besåfwit eller ej”. För att reda ut saken och äntligen få ett slut på Lekatts äktenskapsproblem framkallades soldaten själv och tillfrågades ”på hwad tijd han worden skillder ifrån sin förra hustru [Elin ovan] swarade förleden wintter, Tomasmäso dag i Pijteå sedan hwadh tijd Brijta Olofsdotter som han besåfwit, födt barn swarade in Junio sidstledne hwar af det fuller synes han med denne hafft beblandelse förr än han med den andra war åtskilld”. Lekatt hävdade dock att han inte kunde nekas att gifta sig med Brita då konsistoriet sedan tidigare ansett Lekatt som skild från sin förra hustru. Lekatt hävdade att han inte beblandat sig med Brita medan han ännu var äktad med förra hustrun och han ville nu få tillåtelse att äkta Brita då beblandelsen skett under äktenskapslöfte. Rådhusrätten beslutade att invänta konsistoriets avgörande i frågan ”och oansedt Solldaten nu står under een flygande fahna och måste föllia Marchen så kunna desse icke desto mindre, dee ächtenskapet förwägras hwar å sin ortt der dee stadde ähro”.

”Soldaten Lars Kärpä” skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Torneå rådhusrätt 7 april 1700 s. 1005: ”Kåhnan Brijta Olofsdotter ifrån Calix” som här i staden begått lägersmål med en ”giffit mansperson Lars Lekatt” kom inför rätten och kunde inte neka till gärningen då hon ”reedan för ¾ åhr sedan födt oächta barn” men förklarade att både hon och soldaten Lekatt ville äkta varandra ”så wijda han från sin förra hustru Älla Jönsdotter [Elin ovan] hwilken 2:ne gånger ifrån sin ächta säng medelst horeri afweek giort, war åtskilld”. Vid ett krigsrättsförhör hållet i Umeå den 6 februari 1700 hade Lars Lekatt erkänt att han ”denne Brijta Olofsdotter besåfwit ½ åhr förr än han med sin förra hustru Älla Jönsdotter blifwen lagligen åthskilld” varför han dömts till 160 daler silvermynt i böter. Nu dömdes även Brita för sitt lägersmål med en gift man till 40 daler silvermynt i böter. Rätten beslutade givet föräldrarnas villkor att avsätta 8 daler silvermynt årligen till barnets uppfödning.

Not: En ”Anna Leekat” upptas bland de ”tiggjare ifrån Sochnen” som skulle köras ut ur Torneå stad [Torneå rådhusrätt 17 januari 1698]. En knekthustru Brita Lekatt mantalsförs på kyrkobordet i Nedertorneå 1704-1705. ”Kåhnan Brijta Lekatt” instämd till rådstugan i Torneå 2 maj 1703 s. 356 för lösdriveri men infann sig inte.

Mats Lekatt

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refle”.

Johan Olsson Lekatt

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Johan Henriksson Lekatt

1713-1716

Antagen 1713. Avgått 1716-11-17 Till: 3:e Profoss i Staben [död som sådan 20 januari 1718]. Mönstring i Nykrog 25 september 1715: Lejd 1713 57 år gift Österbottning sjuk här.

Ntå tgl 4 mars 1713 s. 78. "Johan Hinrichsson Ahoinen nu med det tillnamnet Lekatt sedan han sig här till lagskrifwen Solldat städia låtit". Född i Kitka by i Kuusamo varifrån han och hans bror "i de swåra oåhren kring år 1696 för födan skull rest till Sawoland" och "Tohmajerfwi socken" där han och brodern ägt ett hemman. Han hade under "den Rebelliska tiden" fått fly från gränsen pga ryssens infall och kommit hit och fått tjänst hos en bonde. Gertrud Larsdotter i Övre Vojakkala hade "för någon tijd sedan haft barn med een weed nampn Olof Hirfwas [se rote nr 80 nedan] som med första utmarzen A:o 1700 uthgick soldat med hwilken hon skall warit förlofwad" och intagen i kyrkan på Gabriel Tuder tid som Olof Hirfwas hustru. Om Olof Hirfwas levde eller var död eller i rysk fångenskap visste ingen. Gertrud och Johan inför rätta i mars 1713 för att ha fått tvillingar tillsammans. Då Gertrud levt som vore hon Olofs hustru under Olofs frånvaro och ändå avlat barn med soldaten Lekatt förr än hon förvissat sig om att hennes man Olof var död, dömdes Gertrud till 80 daler silvermynt och Lekatt till 40 daler silvermynt i böter vilket underställdes hovrätten.

Rotan vakant 1716-11-17 - 1719-12-00

Petter [Per] Persson Lekatt

1719-1735

Antagen 1719-12-00. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 25 år infödd ogift. 1728: 34 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 41 år 16 tj.-år Wb gift, har lungsoten, får avsked.

Avskedade soldaten Pär Pärsson Lekatt dör i Övre Vojakkala 21 september 1743, 46 år gammal.

80 Hirvas

[Jägare from 1757]

Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde". Rotebonden Per Chore i Övre Vojakkala närvarade vid tinget och uppgav att torpstället var utsynt av löjtnant Feiff förra fredagen.

Per Jönsson Hirvas

1683-[1700]

Antagen 1683-06-26 "går för sin fader Joen Irfwas [Hirvas] i Överwåijkala" [rulla 1683:9 s.354]. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 80 vid rotering 1695: Per Hierfwas går för brodern bekommer här dess rote.

Ntå tgl 12 december 1694 s. 627: Soldaten ”Per Jönsson Hirfwas i Öfwerwoikala” hade stadgat Erik Henriksson i Nedre Raumo som ersättare för honom och betalat Erik legan, men när bytet av soldat skulle ske ”förledne sommar widh General Munstringen i Piteå” hade Erik låtit stadga sig hos Erik Henriksson [se Fiskals rota nr 40] i Raumo ”som honom ifrån barndoomen upfostrat” varför Per Jönsson inte fick nyttja honom som ersättare. Soldaten Erik eller dess nya legobonde Erik i Raumo skulle ersätta Per Jönsson för bedrägeri för dennes omkostnader med 17 daler 21 öre kopparmynt.

Ntå tgl 20 mars 1697 s.463: Soldaten Per Jönsson vittnade i målet som rörde Henrik Jönsson Raufwas [Rauvala] i Övre Vojakkala självmord 14 dagar tidigare. Raufwa skall ha skurit halsen av sig med sin täljkniv på sin egen farstubro under natten. Per Jönsson var en av grannarna som kallades till Raufwas hem den natten och vittnade om vad han såg. Jöns Jönsson Hirfwas, Nils Persson Hirfwas och soldaten Hans Nilsson ”som varit nästa grannar” vittnade även de. Soldaterna Per och Hans tillsammans med några tiggarekvinnor som varit på plats hjälpte till att bära självspillingen in i en bod. Vittnen intygade att mordvapnet var hans egen täljkniv som han på dagarna haft i bältet ”efter Finnarnas maneer” och om nätterna bredvid sin säng. Tolvman Hans Pakkainen var närmaste granne till gården där det hände. Rätten beslutade att självspillarens kropp skulle föras ut i skogen och grävas ned.

Ntå tgl 8 april 1697 s. 536: Per Hirfwas I Övre Vojakkala beklagade sig över soldaten Erik Booman [se nr 61] för det Hirfwas givit honom 13 daler kopparmynt i städselpenningar för att få njuta honom till sin legokarl. Men Boman hade hållit sig undan när mönstringen hölls i Piteå så att Hirfwas tvingats anlita en annan karl till soldat. Parterna kom överens om att Boman skulle ge Hirfwas 6 daler tillbaka och därmed var parterna nöjda.

Olof Nilsson Hirvas
[1700]-[1708]

Antagen senast före utmarsch från Torneå år 1700. Dräng hos Axel Nilsson Rauvala i Övre Vojakkala innan utmarsch. Då det saknas uppgifter som motsäger det antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen [se Ntå tgl 1713 nedan].

Ntå tgl 1 mars 1701 s. 84. ”Gertrud Larsdotter ifrån Kifwiranda” [se nr 79 ovan] hade fött en son 3 veckor ”effter Michaelis” [dvs andra halvan av oktober 1700]. Barnets far var enligt henne ”Soldaten Olof Nilson Hirfwas” och det ska ha skett under äktenskapslöfte. Olof skall inför vittnen [soldaterna Joseph Rupa och Gustaf Springare hemma hos Per Chore i Övre Vojakkala där Gertrud då tjänade] ha uppgett att han ville äkta henne och givit henne tre silverringar och en Carolin som trolovningsgåva. Axel Nilsson Rauvala [hos vilken Olof Hirfwas tjänstgjort] vittnade likaså att Olofs önskan var att ta Gertrud till sin hustru. Olof själv kunde inte höras ”emedan Soldaten är uthe på tog och i Konungens tjänst stadder”. Fallet skulle återupptas när Olofs förklaring kunnat inhämtas ”ifrån den ort han kan stadder wara”.

Ntå tgl 1 mars 1704 s. 852: Länsman Sigfrid Jöransson begärde att ärendet mot Gertrud Larsdotter i Övre Vojakkala som låtit sig rådas med barn av ”Soldaten Olof Hirfwas” nu måste utredas och avgöras. Det uppgavs att ”detta häfdande wara skiedt förr än Wästerbottniska Infanterie Regementtet uthgick A:o 1700” varför Gertrud nu förhördes på nytt om omständigheterna. Gertrud angav soldaten som barnets far, att det skett under löfte om äktenskap och att Olof givit henne tre silverringar i trolovningsgåva. Barnet, en gosse, var nu fyra år gammal. Gertrud sade med gråtande ögon hur hon sörgde att hon inte nu på många år fått njuta sina salighetsmedel [hon hade inte återintagits i kyrkan pga utredningen av detta mål]. Gertrud uppgavs ha ställt sig ärlig och i allt väl med dem hon umgåtts med och hin uppvisade

även ”ett bref som hon medh sista påst bekommit ifrån denne sin fästman Hirfwas daterat d. 27 Novemb: 1703 dessmedelst han förklarar denne Gertrud för sin fullkombliga hustru”. Sedan upplästes ett extrakt ur krigsrättsförhöret som hållits ”i Campementet widh Thorn hwarest Olof Hirfwas sig förklarar detta gjordt hafwa under Ächta löfte samt ehrkiänner Gertrud Larsdotter för sin rätta hustru”. Domslut: Då ”Olof Nilsson Hirfwas” tillstår att han rått Gertrud med barn, givit henne fästningsgåvor och erkänt henne som ”sin rätta hustru och maka” skulle de två anses som äkta makar. Ärendet överlämnades till domkapitlet i Härnösand för beredning enligt kyrkordningen så att Gertrud återigen kunde upptas i ”församlingens gemenskap” [Domkapitlets protokoll och manualhandlingar saknas för år 1704].

Ntå tgl 4 mars 1713 s. 78. Gertrud Larsdotter i Övre Vojakkala [åtalad för att ha avlat barn med Johan Lekatt, se denne] hade ”för någon tijd sedan haft barn med een weed namn Olof Hirfwas som med första utmarzen A:o 1700 uthgick soldat med hwilken hon skall warit förlofwad” och intagen i kyrkan på Gabriel Tuderis tid som Olof Hirfwas hustru. Gertrud skall också under Olofs frånvaro ha njutit hans uppehälle. Om Olof Hirfwas levde eller var död eller i rysk fångenskap visste ingen eller som det står ”om någon wissheet kunde gifwas om Olof Hirfwas som uthgådt Soldat /för hwars hustru denna Gertrud warit ansedd/ wore ännu i lifwet hwar på ingen wiste gifwa någon effterrättelse eller wiss kundskap antingen han woro död el:r lefwande och fången i Rysslandh”. Då Gertrud levt som wore hon Olofs hustru och ändå avlat barn med soldaten Lekatt förrän hon förvissat sig om att hennes man Olof var död, dömdes Gertrud till 80 daler silvermynt och Lekatt till 40 daler silvermynt i böter vilket underställdes Hovrätten.

Staffan Hirvas
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm som ”Staffan Hierfwass” till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Johan Johansson Hirvas
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-03-03 Till: Död. 1712: 21 år ogift född i Pili socken. 1715: Lejd 1712 ogift Österbottning 24 år.

Rotan vakant 1718-03-03 - 1720-01-00

Johan Henriksson Hirvas
1720-1733

Antagen 1720-01-00 Avgått 1733-08-00 Till: Död. 1728: 27 år 9 tj.-år Wästerbottning gift.

Död som soldaten Jöns Henriksson Hirfwas i Kukkola 7 augusti 1733, 38 år gammal. Modern hette Anna Johansdotter.

81 Flygare
[Flygel from 1763]
Övre Vojakkala

Ntå tgl 5 mars 1736 s. 280: Rotebönderna på Flygares rote nr 81 anklagas av länsman Lars Björkman för att de ännu inte förbättrat de brister, som uppmärksammats vid 1733 års torpsyn, på soldattorpets pörte vilket befunnits svagt och med läckande tak.

Mats Mickelsson Flygare
1683-[1702]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Jöns Ersson i Överwoijkala. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 81 vid roteringen 1695: Utom Mats Flygare har denna rote ingen soldat, ty blifver han här. Oklart i vilken mån han deltar i kriget och när han i såfall avgår. Ersatt senast 1702.

Ntå tgl 25 november 1692 s. 501: Soldaten Mats Mickelsson ”i Nederwoikala” vilken ”för några åhr sedan” belägrat Lissbeta Jönsdotter dersammanstädes med vilja att de två skulle gifta sig, ”men hans officerare der till intet bejakat af orsaak att hoon wore een Waanfrögdat qwinna som för tiufwerije uthi Kiemi Prästegårdh begångit, slitit rijs”. Nu hade han på nytt avlat ett oäkta barn med henne. Majoren Schüttenhielm efterlät dock straffet ”in favorem conjugij” varför de två friades från ”Wärdslogit straff”.

Mårten Flygare
[1702]

Antagen senast 1702. Avgått 1702 Till: Död. ”81. Mårten Flygare Dödh 702” enligt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Johan Flygare
1704-[1708]

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Flygare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 22 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm vid Kalix kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Återfinns som ”nr 81 Oluf Flygare” bland soldater under Kalix kompani vid mönstring i Reval den 24 september 1710 med noteringen ”Död d: 22 i Refle”.

Hans Nilsson Flygare
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-04-01 Till: Rymd. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. Deltog i försvaret av Västerbotten på hemmanplan men rymde när vaktmanskapet från Torneå skulle marschera till Umeå. Mönstring av hemmavarande manskap januari-februari 1715: ”Rymbt ifrån Torneå under marchen d 1 April 1714” med hela sin mundering.

Rotan vakant 1714-04-01 - 1716-02-00

Olof Olsson Flygare
1716-1742

Antagen 1716-02-00 Avgått 1742-10-25 Till: Död. 1719: 26 år infödd gift 3 tj.-år. 1728: 35 år 15 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 42 år 20 tj.-år Wb ogift. 1739: 46 år 24 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. Stockholm 8 november 1742 ant; död 25 oktober.

Son till tidigare soldaten och korpralen Olof Olofsson Järnbäck sedermera Förstman, se rote nr 15 i Haparanda. Olof Flygares hustru Margeta Carlsdotter dör i Övre Vojakkala 20 februari 1735, 69 år gammal. Hennes mor hette Anna Hansdotter. Omgift 1735, se nedan.

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 413: Giftn soldaten Olof Flygare om köttslig beblandelse den 30 oktober 1728 [i borgaren Nils Uppers gård i Torneå stad] med ogifta Karin Sigridsdotter i Övre Vojakkala, omkring 40 år gammal och född i Björkö. En dotter Margeta föddes 7 augusti 1729 och levde ännu. Flygare var enligt egen utsago 32 år gammal.

Ntå tgl 9 oktober 1730 s. 494: Olof Olofsson Järnbäck uppges i sin lifstid ha uppbrutit mark på Övre Vojakkalas bys utmark, en mark som sedermera hans son soldaten Olof Flygare nyttjat utan att betala för sig.

Ntå tgl 20 mars 1732 s. 401: Föravskedade soldaten Nils Olofsson Menlös mot soldaten Olof Flygare ang 1 ½ tunnland åker som Flygares "aflidne fader Såltdaten Olof Järnbäck på Öfwerwoicala bys utmark skall upptagit och den förra [Menlös] under sitt i bemälte by tillhandlade Kaupila hemman söker att få infria" [efter avlidne Nils Persson Kaupila]. Soldaten Järnbäck kallas senare i akten "Såltdaten Olof Nilsson Järnbäck". Senare uppges att soldaten Olof Flygares "fader-fader" var Olof Järnbäck.

Omgift 27 november 1735 med änkan Brita Jönsdotter från Övre Vojakkala.

Ntå tgl 3 november 1736 s. 347: "Såltdaten Olof Flygare som år 1735 om Sommaren ingådt äktenskap med aflidne Jöns Chores änka, hustru Brita Jönsdotter" anhöll om att få inkassera arv efter Britas förra man Jöns Chore. Brita medförde ett antal omyndiga barn med sin in i det nya äktenskapet.

82 Koppare Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Zackris Zackrisson Koppare 1695-[1699]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 "in februario et Martio". Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. "Sielf bonde" [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. "Står [lagskriven] sielf" [Länräkenskaper Västerbotten verifikation 1695 s. 771]. Går för eget hemman [Kuppari] i Överwoijkala. Rote 82 vid roteringen 1695: Zachris Kåppare blifver för roten ståendes, Johan Lax trpt Ö. Torneå rote 66 i Niemis.

Ntå tgl 22 mars 1694 s. 518: Zackris Zackrisson i Övre Vojakkala hade en svärfadern Jöns Jönsson i samma by. Dessa två "öfwertygades af Soldaten Lars Koppa på Kyrkiobohlet att dee låckat hans son Lars Larsson till sigh, hwilken för en månad sedan rymbde ifrån sina föräldrar till bemälte Johan [sic!] Jönssons, afhändandes sin fader en hoop saaker, hwilka saker förben:te hans swåger och swärfader

emottagit och enär hans moder dem igenfordrade, blef sådant wägrat jemwähl hoon medh huggs tilbodh bemötter”. De anklagade kunde inte neka och dömdes till böter om totalt 40 mark silvermynt enl legohjonsstadgan. Sonen Lars beordrades att återgå till sina föräldrar emedan fadern uppgav sig ha betalt sonens lägersmålsböter.

Lars Larsson Koppare
[1699]-[1708]

Sannolikt antagen som ersättare för Zackris Zackrisson senast 1699 och identisk med den ”Sold. Lars Larsson Koppa” [Kuppari, Koppare] som upptas i Övre Vojakkala vid mantalsskrivningen 1699. Hustrun omnämns förvisso i mtl 1701 som: ”H. Aili Sold:ns Lars Rupas”, 1702: ”h. Agneta Lars Rupas”, 1703 ”h. Aili Lars Rupas” men någon sådan soldat fanns inte vid tiden. Hon benämns sedermera genomgående som ”H. Aili Koppa”.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per Koppare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 14 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 14 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Hans Nilsson Koppare
1712

Antagen 1712. Avgått 1712. Mönstring Gävle 19 juni 1712: Siuklig, 30 år infödd gift.

Ntå tgl 29 juli 1713 s. 176: ”Hans Nillsson ifrån Arpila som är en brottfälling” hade blivit ersatt av en annan soldat [ej namngiven men ska var Jöran Jöransson nedan] som Mickel Henriksson [Muotka, se nedan] i Kuivakangas lejt för 300 daler kopparmynt i lega till sin rota ”och till Geffle fördt”. Denna soldat hade dock hamnat som Hans Nilssons ersättare varför Mickel krävde Hans Nilsson och Nils Matsson Arpi [i Övre Vojakkala] på dessa 300 daler. Nils Arpi uppgavs i ett fall 30 juli 1713 s. 179 pga ”ett grufweligit fyllerij i många åhr tillbaka skall föröfwat och oförswarl. handteerat hemmanet” varför han nu skulle drivas därifrån.

Henrik Henriksson Koppare
1712

Antagen 1712. Avgått 1712 till Utbytt. Omnämns som soldat för Koppares rota vid mönstring i Sanden den 27 september 1712: ”Uthbytt med Jöran Jöransson if:n No 36 emedan Hendrich Hindrichsson är alldeles Siukelig och odugelig”.

Jöran Jöransson Koppare
1712-1714

Antagen 1712 från soldat på rote nr 36 [Grym i Kuivakangas]. Lejd av Mickel Henriksson Muotka i Kuivakangas och förd till Gävle [se ovan]. Muotka var rotehemman för nr 36 Grym i Kuivakangas och uppges vid roteransakningen 1728 ha lejt en karl 1710 för 300 daler kopparmynt som sedermera blivit transporterad till ”Arpila rotan” [Koppare]. Mönstring i Sanden 27 september 1712: 30 åhr född i Keksholms län, ogift. Vid mönstring i Nykrog 25 september 1715: Rotan vakant.

Rotan vakant 1714 - 1718-06-25

Johan Thomasson Koppare
1718-1720

Antagen 1718-06-25. 1719: 45 år infödd gift 1 tj.-år. Avgått 1720-11-00 Till: Avsked. För dess oduglighets skull bekommit avsked. ”Siuk af watsot, bekommit afsked til nästa munstring” enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Rotan vakant 1720-11-00 - 1721-03-00

Eskil Johansson Koppare
1721-1727

Antagen 1721-03-00 Avgått 1727-05-20. Bonde Österbottning.

Länsräkenskaper verifikationer 1728, s. 1855: ”Kneckthustrun Marget Koppare”...”berättades uti förledne månad wid Trettonde dagtiden hafwa rest härifrån med sin man och barn til Österbottn uti ett fattigt tilstånd”. Restlängd daterad 3 februari 1729.

I restuppbördslängden för år 1728 uppges [Länsräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1731, s. 1367]: ”Öfwerwoikala K:hust: Marget Koppare – at denne med sin man förfaskiedade soldaten Koppare och barn år 1729 in januario uti ett aldeles fattigt tilstånd förrest til Österbotten blef af nämnden tilförlåtelligen ärfarit samt at ingen betahning för denna rest skal wara at tillgå”.

83 Springare
Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”. Nämndeman Henrik Olofsson uppgav dock att ganska lite felades och att torpet ”till det närmaste wore färdigt”.

Gustaf Olsson Springare
1683-[1700]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Hindrich Olofsson i Överwoijkala. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 83 vid roteringen 1695: Roten har ingen soldat mera än Gustaf Springare.

”Soldaten Gösta Springare” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Synes ha varit i tjänst som soldat ännu år 1700. Ntå tgl 1 mars 1701 s. 84. ”Gertrud Larsdotter ifrån Kifwiranda” hade fött en son 3 veckor ”effter Michaelis” [dvs andra halvan av oktober 1700]. Barnets far var enligt henne ”Soldaten Olof Nilson Hirfwas” och det ska ha skett under äktenskapslöfte. Olof skall inför vittnen [soldaterna Joseph Rupa och Gustaf Springare hemma hos Per Chore i Övre Vojakkala där Gertrud då tjänade] ha uppgett att han ville äkta henne och givit henne tre silverringar och en Carolin som trolovningsgåva. Axel Nilsson Raufwa [hos vilken Olof Hirfwas tjänstgjort] vittnade likaså att Olofs önskan var att ta Gertrud till sin hustru. Olof själv kunde inte höras ”emedan Soldaten är uthe på

tog och i Konungens tjänst stadder”. Fallet skulle återupptas när Olofs förklaring kunnat inhämtas ”ifrån den ort han kan stadder wara”.

Erik Springare

?-1707

Antagen okänt. Avgått 1707 Till: Avsked. Död 1716 ihjälslagen. ”Afskiedat 1707” enl vakansrulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. ”Erich Springare afskedat d. 31 januari 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Erhöll Kungl. Majts avskedspass dat 31 januari 1707 och underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109]. Var en av 12 soldater från Torneå kompani som avskedades från kvarteren i polska Posen ”medelst undfångne blesseurer och bräckelighetter”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA].

I längd över gratialister 1730 uppges att han blivit ”Ihiälslagen 1716 wijd Ryssarnes infall” [Krigskollegium, Krigsmanshuset EIXb:1 s. 175].

Nils Henriksson Springare

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Nils Hind: i Öf:r Wåikala” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Skriver hem från Neumünde vid Riga 1 september 1708.

Ntå tgl 28 juli 1708 s. 130: ”Soldaten Nills Hindersson Springare” fordrade lön av sin rotebonde ”för det han arbetat hoos honom ifrån sin Barndom och nu måste uhtgå soldat för honom och hans roota, hwar emoot som Eskihl Kockoi intet hade att säija ty wardt resolverat att Eskihl bör gifwa honom som i en stillingh uhti ett för alt 30 daler och det strax effter Soldaten stodh på togh och uhtmarchen hwar medh Soldaten Nills Springare fandt sig wähl förnögdh”. Eskil Olsson var husbonde på hemmanet Kokko i Övre Vojakkala och rotebonde för rote nr 83 Springare.

Ännu 13 år senare var inte skulden reglerad. Ntå tgl 27 juli 1721 s. 230: Såsom det klart framgick av Tolvman Eskil Kockois i Övre Vojakkalas egenhändiga två obligationer av den 28 juli 1708 såväl som ”Soldaten Nils Hindersson Springares egen utgifwen skriffit af samma dato” var Eskil skyldig Springare 60 daler kopparmynt. Eskil tillstod skulden ”som hustru Anna anfört, hwilka penningar han testamenterat till sin syster Malin som des bref Dat: Neumynde wed Rijga d: 1 Sept: 1708 widare utwisar”. Ärendet rannsakades av rätten som fann ”at hust: Anna Matsdotter ifrån Kiärsbäck är Nils Hindersson Springares syster dotter och ingen annan arfwinge effter hännäs mors el:r des farbrors död är wijd lifwet utan [utom] denne Anna, ehrkände och rätten hanne wara närmast till bem:te 60 daler

kopparmynt som hannes afledne Moder hust: Malin blifwit af dess afledne Broder Nils, i lifstijden testamenterat”.

Änkan Anna Matsdotter dör i Nikkala den 13 juni 1773, 87 år och 6 månader gammal. Föräldrarna uppges ha varit Mats Jöransson och Malin Hindersdotter.

Nils Nilsson Springare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Bror till Per Nilsson Lunta, soldat på rote nr 74 i Nedre Vojakkala. Ntå tgl 11 mars 1712 s. 322: Den 7 mars 1710 upprättades en likvidationsskrift mellan ”Solldaten Nills Nilsson Spring hel:r Kockoi förr än Marchen samma år utgick” och Samuel Jönsson Drucki i Vojakkala där det klargjordes att Samuel var skyldig Nils 15 daler, 7 öre kopparmynt. ”Springs Broder nu sedermehra Sålldat Per Nillsson Luntta” begärde nu att få ut pengarna av Samuel vilket också rätten godkände.

Henrik Olsson Springare
1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 24 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning ogift 30 år kan läsa. 1719: 38 år infödd ogift 8 tj.-år. För dess bräcklighets skull bekommit avsked.

Ntå tgl 7 mars 1720 s. 43: Uppges att ”Sålldaten Springares broder Olof Olsson tient hoos Mickel Persson if:n Nederwåickala i 4 månader och 3 veckor” men inte fått ut all lön. Rätten dömde att Mickel Perssons änka skulle leverera resterande del av lönen till soldaten Springare motsvarande den överenskomna årslönen om 30 daler kopparmynt.

84 Rupa
Övre Vojakkala

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Joseph Olofsson Rupa
1679-1703

Antagen 1679-02-06. Avgått 1703 Till: Död. Går för fader Olof Henriksson [Kauppila] i Överwoijkala. Ystad 1679 i Lövånger Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 i Torneå Kompani. Piteå 1694 i Torneå Kompani. Rote 84 i Nedertorneå socken o Torneå Kompani 1695. Niuter boskapspeng 1682. Joseph Rupa går för fadern, Mats Back trpt till rote 71 i Armassaari.

Ntå tgl 4 augusti 1696 s. 494: Soldaten Joseph Olofsson i Nedre Vojakkala omnämns i ett skuldmål där Joseph förklarades skyldig att betala Henrik Jakobsson i Laivajärvi för en häst som soldatens far köpt av Jakobsson.

”Soldaten Joseph” satt enl Ntå tgl 11 mars 1698 s. 154 på Mårten Olofssons vanbrukade hemman [Kauppila] i Övre Vojakkala där Joseph förväntades ”aldeles att ruinera hemmanet”. De som hade fodringar på gården ansåg att det behövdes en ny åbo och att soldaten skulle bort.

Ntå tgl 1 mars 1701 s. 84. ”Gertrud Larsdotter ifrån Kifwiranda” hade fött en son 3 veckor ”effter Michaelis” [dvs andra halvan av oktober 1700]. Barnets far var enligt henne ”Soldaten Olof Nilson Hirfwas” och det ska ha skett under äktenskapslöfte. Olof skall inför vittnen [soldaterna Joseph Rupa och Gustaf Springare hemma hos Per Chore i Övre Vojakkala där Gertrud då tjänade] ha uppgett att han ville äkta henne och givit henne tre silvringar och en Carolin som trolovningsgåva. Axel Nilsson Raufwa [hos vilken Olof Hirfwas tjänstgjort] vittnade likaså att Olofs önskan var att ta Gertrud till sin hustru. Olof själv kunde inte höras ”emedan Soldaten är uthe på tog och i Konungens tjänst stadder”. Fallet skulle återupptas när Olofs förklaring kunnat inhämtas ”ifrån den ort han kan stadder wara”.

”84. Josep Rupa död in sept: 1703” enl vakansrulla Lövångers kompani [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Hans Rupa
1704-1706

Antagen 1704. Utskeppad som ”84. Hans Rupa” till Elbing den 8 juni 1704 understucken kapten Grubbes och Lövångers kompani. ”84. Josep Rupa dödh af blesurer d: 4 Feb: 1706” dvs av skador han ådragit sig i slaget vid Fraustadt den 3 februari enligt vakansrulla Lövångers kompani signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA]. Rör sig sannolikt om en felskrivning av soldatens namn. ”84. Hans Rupa” återfinns i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. Den summa som hans anhöriga hade att fordra av regementet talar för att Hans Rupa och Joseph Rupa är samma person då fordran på 10 daler 4 öre överensstämmer med övriga soldater som antagits 1704 och avgått 1706 eller under ryska fälttåget 1708-1709 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Erik Rupa
1706-1708

Antagen 1706. Avgått 1708 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Understucken kapten Jakob Grubbes och Lövångers kompani. ”84. Erich Rupa död d. 6 januarj 1708 enligt vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Joseph Josephsson Rupa
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Per Rupa
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 18 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 18 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Hans Jönsson Rupa
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-08-00 Till: Kasserad. 1712: 25 år infödd gift. 1713: Berättas vara sjuk, men efter fältskiärns intyg befunnits frisk. Mönstring i Nykrog 25 september 1715: "Fått afskied in augustij 714 för dess bräcklighheet skull". Omnämnd i ett slagsmålsärende vid Ntå tgl 12 mars 1712 s. 331.

Rotan vakant 1714-08-00 - 1717-07-00

Nils Johansson Rupa
1717-1742

Antagen 1717-07-00. Avgått 1742-09-07 Till: Död på Flåtten. 1719: 30 år infödd gift 2 tj.-år. 1728: 39 år 11 tj.-år Wästerbottnings bonde gift. 1735: 46 år 18 tj.-år Wb gift. 1739: 50 år 22 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. Stockholm 8 november 1742 ant; död 7 september.

Ntå tgl 30 mars 1732 s. 487: Pigan Sara Henriksdotter i Kiviranta ville inbörda det skattehemman om 1/6 mantal i Övre Vojakkala [Peräntie] som hennes farfar Johan Henriksson innehaft och efter honom hans "son eller hannes half-faderbroder Sålдатen Nils Johansson Rupa påträdt". Ett hemman som "nuförtiden af dennes senares [Rupas] swåger Hans Förstman [se denne] åbos". Förstmans hustru Lisa Johansdotter var syster till Saras far Henrik Johansson som för hemmanet "skall uti 17 års tid stått Sålдат" varför Henrik vid inventeringen av hemmanet i maj 1684 "blifwit tillagde 150 daler kopparmynt uti Knechtelega" [Henrik gick soldat för sin far Johan Henrikssons hemman i Övre Vojakkala 1679 och finns med vid mönstringen i Torneå 1683].

85 Enfaldig
Seittenkari

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Olof Ersson Enfaldig
1691-[1694]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 85 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Inte återfunnen i senare militärt material än vid mönstringen i Piteå 1694.

Lars Enfaldig
[1700]-1703

Antagen innan utmarsch år 1700 eller senast vid rekryteringen 1702 då 20 nya icke namngivna soldater antas. Avgått 1703 Till: Kasserad. Understucken Kalix kompani. "85. Lars Enfaldig Casserat in Apr: 1703" enl vakansrulla kaptan Durietz och Kalix kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

”Lars Enfaldig Casserad den 4 april 703” enl vakansrulla Durietz kompani över avgången vid Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Inte återfunnen bland det bräckliga och blesserade manskap som föravskedats och som ankommer till Stockholm 1703.

Soldat okänd Enfaldig

[1704]

Antagen 1704 och understucken kapten Durietz och Kalix kompani men inte med vid utmarschen till Elbing den 8 juni 1704 utan kasserad på hemmaplan. Endast namngiven med rotenummer och soldatnamnet Enfaldig. ”N[eder].T[orneå] 85Enfaldig Casserat i Landet 1704 finnes opfört utj Liqvidations Rullan som är kommen if:n Landet” enligt likvidationsrulla för åren 1702-1704 daterad Przygodzice 9 mars 1705 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Möjligen identisk med Johan Nilsson Sortti från Seskarö [se nedan] som 1709 uppger att han ”för några år sedan” antagits till soldat för rotan och rest till hamnen i Ratan inför utskeppning men där blivit utbytt.

Anders Enfaldig

[1704]-[1708]

Sannolikt den som ersatte Johan Nilsson Sortti från Seskarö i samband med sista mönstringen i Ratans hamn den 8 juni 1704 inför utskeppningen till Elbing.

Ntå tgl 8 mars 1709 s. 297: ”Johan Nillson [Sortti] i Setzkar” krävde sina rotebönder på ersättning för de omkostnader han uppgav sig ha haft ”på den Solldat som för Setzskare Rothan insattes för honom för några år sedan i Ratan hamnen”. Johan önskade behålla de 40 daler i ”Städslepenningar” som hans rotekamrater Pehr Persson [Tikka] och Mats Larsson [Matinlassi] ”i bidem” utlagt. Men då Johan ”ingen tjänst som een Solldat för Rotan wijdare gjort än han reste till Ratan och blef där uthbydt”. Strax efter hemkomsten skall han dessutom ha återställt 30 daler av städslepenningarna till rotekamraterna och ansågs nöjd med de 10 daler han fått ”för sitt beswär medh b:de reesa”. Beslutades att Johan fick vara nöjd med sina 10 daler samt att han ”niutit Pajjräck, Strumpor, Myssa etc”.

”85. Anders Enfaldig” återfinns i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. Den summa som hans anhöriga hade att fordra av regementet talar för att Anders Enfaldig antogs 1704 då fordran på 10 daler 4 öre överensstämmer med övriga soldater som antagits 1704 och avgått 1706 eller under ryska fälttåget 1708-1709 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Mickel Enfaldig

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 8 september 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 8 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Mats Matsson Enfaldig
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-02 Till: Död. 1712: 26 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 30 år kan läsa.

Nils Johansson Enfaldig
1719-1740

Antagen 1719-01-04. Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1719: 22 år infödd ogift 1 tj.-år. 1728: 31 år 10 tj.-år Västerbotning ogift. 1735: 38 år 17 tj.-år Wb gift. 1740: 43 år 22 tj.-år Wb bonde gift, blifver såsom hemmansbrukare förafskiedad emot 1 daler silfvermynt till krigmanshuset.

86 Lom
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Philip Henriksson Lom
1695-1706

Antagen 1695. Avgått 1706 Till: Död av blesyrer han ådrog sig i slaget vid Fraustadt. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Lars Pålsson [Paavo] i Kukkola [Länräkenskaper Västerbotten 1695, verifikation, s. 755]. ”Legd af Erich Johansson [Nikierkki] i Kukkola” [Länräkenskaper Västerbotten verifikation 1695 s. 771]. Rote 86 vid roteringen 1695: Uppgift saknas, troligt trpt från rote 94. Erik Johansson Nikierkki var rotebonde för nr 94 Liten.

”Philip Blom död af Blesurer d: 7: Feb: 1706” enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 dvs efter slaget vid Fraustadt [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

”Philip Lohm död d. 7 Feb: 1706” enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Jakob Lom
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Den 5 augusti 1706, dagen innan utmarsch skänker ”Jacob Lom i Kukkola” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

86. Jakob Lohm finns upptagen i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Henrik Andersson Lom
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Oäkta son till Brita Larsdotter i Karungi men gick soldat för rotebonden Olof Jakobsson [Lähdet] i Kukkula vars dotter Anna han avsåg att äkta: Ntå tgl 6 mars 1711 s. 71: Hustru Brita Larsdotter i Karungi besvärade sig över Olof Jakobssons dotter Anna Olofsdotter i Kukkola då Anna ”under namn af fästningsgåfwa willia behålla ett finskt Manual som hennes [Britas] oächta son Hinrich Andersson Lohm förr än han förledit åhr till Solldat afreste hafft om händer att låta laga haka uthi”. Henrik hade även lämnat ”sin egen book och 2 par strumpor med mehr smådt”. Brita ville dock ha tillbaka ”i synnerheet Manualet” som var hennes och att Anna rimligen inte kunde bevisa att något löfte om äktenskap hade skett. Dock kunde Anna visa ”af Loms breef att han kallar henne sin fästmö med mehra”. Parterna enades om att Henriks moder Brita ”fick och tog Manualet igen” medan det övriga som Lom lämnat fick behållas av Anna. Därmed var saken avgjord.

Lars Olsson Lom
1711-1720

Antagen 1711. Avgått 1720-12-00 Till: Utbytt. 1712: 23 år infödd. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 29 år kan läsa. 1719: 34 år infödd ogift 8 tj.-år.

Johan Hansson Lom
1720-1742

Antagen 1720-12-00 Avgått 1742-09-28 Till: Död på Flåtten. 1728: 32 år 8 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 37 år 15 tj.-år Wb bonde gift. 1739: 41 år 19 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. Stockholm 8 november 1742 ant; död 28 september.

87 Dunder
Kukkola

Jöns Henriksson Dunder
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 87 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Olof Nilsson Frankj trpt till Över Torneå och rote 69. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nils Tomasson Dunder
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1 juni 1710 Till: Död. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Generalmönstring i Stockholm 16 augusti 1710: ”Nils Dunder Commenderat till Nymunde d. 28 Maj, död den 1 Junii”, dvs död ombord på skeppet på väg till Neumünde dit bataljonen anlände och ankrade upp dagen därpå, den 2 juni 1710.

Möjligen identisk med den Nils Tomasson som omnämns vid Ntå tgl 26 juli 1704 s. 957: Nils Tomasson i Kukkola anklagas för lägersmål med Malin Fransdotter i Kukkola. Båda erkänner. En son skall ha fötts ”i förleden Julij Månadh”. Nils ville inte äkta henne. Nils dömdes till böter 40 mark silvermynt och Malin till 20 mark. Nils skulle årligen betala Malin 6 daler kopparmynt för barnets föda och uppehälle.

Ntå tgl 6 mars 1708 s. 62. Henrik Andersson Laiti i Kukkola [rotebonde för rote nr 87 Dunder] uppvisade ett kontrakt daterat 15 mars 1689 där Tomas Nilsson tillstår att ”hafwa lämbnat sin son Nills Tomasson om sine 6 åhr åth bem:te Hindrich Andersson medh sådan Condition att han skall upföda Gåssen till sine åhr att sedan niuta honom till Soldat” mot att Henrik Laiti gav Tomas 30 daler kopparmynt.

Korpral Erik Henriksson Dunder

1711

Antagen 1711. Avgått april 1711 Till: Utbytt, för att antråda hemmansbruk. Ersatt som korpral ”in Aprill 1711” av Nils Nilsson Järnbäck på rote nr 77 i Övre Vojakkala, se denne.

Anders Olsson Dunder

1712-1731

Antagen 1712. Avgått 1731-09-25 Till: Avsked. 1712: 23 år infödd gift. 1715: Lejd 1712 infödd gift 24 år kan läsa. 1719: 29 år infödd gift 7 tj.-år. 1728: 41 år 17 tj.-år Wästerbottning gift. Brutit af sig det ena benet bekommit interims avsked den 25 september 1731.

88 Eckorn

[Drufhagel from 1763]

Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”. Olof Frankki uppgav att så vida han kände till felades inget på torpet men om det skulle visa sig saknas något vid torpsynen sade han sig villig att åtgärda det.

Olof Henriksson Eckorn

1676-1708

Antagen 1676 eller 1677 soldat Franck för eget hemman i Kukkola. Avgått 1708 Till: Död understucken Lövängers kompani. Går för eget hemman i Kukkola. I Jämtland 1679-01-30. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 88 vid roteringen 1695: Uppgift saknas.

Ntå tgl 27 juni 1683 s. 607: ”Förestältes och angafs huruledes twenne unga drängiar, Olof Nilsson och Frants Henrichsson i Kuckula [sedermera soldat Meijer på rote nr 78 i Helsingbyn], hafwa tillika medh Franses broder Soldaten Olof Henrichsson [möjligen id med soldat Eckorn här på rote nr 88 i Kukkola], förledne wårfrudags natt, krupit igenom fönstret hoos borgaren wäll:t Erich Grelsson på hans

landbogårdh i Karunge, upbrutit ett skrin och der utur bårtstuhlit een penninge pung uthi hwilken han haft förwarat Ricksdaler och Ducater”. ”Den yngre gässen” Olof Nilsson hade bekänt stölden och angivit de andra varpå Grelsson återfått 45 riksdaler specie, 9 ducater, 5 sexdalers plåtar som en del småmynt. Även Frans erkände stölden. Olof och Frans angav ”Soldaten Olof Henriksson, som nu håller sigh på flychten, dem der till låckat och tubbat att göra sigh sällskap”. Henriksson skall ha hållit sig i pörtet hos pigan och uppehållit henne ”medh sitt taal” medan de andra två begått stölden. Frans och brodern hade tidigare stulit från ”gamble Nils Orrawain 75 daler i smått mynt” vilken han sedermera återfått. Olof Nilsson och Frans kunde inte dömas till döden då det stulna beloppet inte översteg 60 daler silvermynt varför de dömdes till ”gatulopp igenom heela Compagniet af 280 man som äfwen nu wedh munstringen tilstädes war” [mönstringen av Reinhold von Fersens kompani torneåsoldater genomfördes i Nedertorneå den 26 juni 1683, se rulla 1683:9 s. 351]. Soldaten Olof Henriksson skulle plikta för sin andel i stölden ”enär han blifwer apprehenderat”.

Ötå tgl 19 mars 1685 s. 779: Nils Olofsson i Kardis anklagades för att ”683 om sommaren enär 2:ne Unga drenger [Frans och Olof ovan] skulle medh Gattulopp afstraffas för begången tiufnadh hoos Borgaren Erich Grelsson” hade Nils ”läsit uti Brännwin och der medh besmordt deras Rygg på det Spödhuggen icke skulle hafwa någon kraft att tilfoga dem såår och sweda hwilket och wedh Executions förrättande befans, i ty, att ehuruwähl dee luppö igenom 200 man synttes doch några fåå strymor på ryggen”. Nils förklarade att läsningens syfte var just att ”döfwa kroppen så att han intet skulle kiänna till huggen” och att han lärt sig detta av ”andra Finska soldater” under den tiden han var soldat. Inför rätten citerade Nils sin läsning offentligt ”på finska så lydandes: *Kiesus Käwi Tiätämöten, Picku Kattila Kädesse, Kattilas oli Kiesuxen wäri wiat, maito Maria Lämbykainen, mihinge nyte tarwitan? Hawoin awoimbi, nimen Isen poian ja pyhän hengen etc.* Är så mycket på svenska: Jesus gick med wägen fram, hade een liten kittel i handen, der uthi war hans oskyldiga bloodh och Jungfru Mariæ warma Miölk, hwartill behöfwes sådana? Emoot yxne såår, I namn faders, Sons och then helige Andes etc”. Nils dömdes för vidskepelse och missbrukande av Guds namn till 40 mark silvermynt i böter i enlighet med 15 kapitlet i Högmålsbalken, men straffades i brist på pengar med gatlopp. I samband med gatloppet kunde rättens ledamöter konstatera ”att hans widskiepliga konst och läsningh intet kunde hafwa någon sådan wärkan på hans egen kropp som den hade opå dee andra 2:ne tiufwarna”.

Ntå tgl 17 mars 1684 s. 795: Rådmannen Nils Andersson i Torneå anklagade soldaten Olof Henriksson i Kukkola för att ha omhändertagit en upphittad pung innehållande 70 daler tillhörande Andersson, en pung som soldaten inte återbördat till rätta ägaren. Då soldaten fortfarande höll sig på flykt uppsköts ärendet till dess soldaten med officerarnas tillhjälp kunde gripas.

Ntå tgl 27 juni 1684 s. 831: Påmindes återigen att soldaten Olof Henriksson i Kukkola inte kunnat gripas på flykten efter ”den stoorä stölden hoos Erich Grelsson på des gårdh i Carunge”. Att han inte gripits ansågs bero på länsman Lars Clemetssons ”wårdslösheet och glömsko”. Rätten gav Clemetsson till nästa ting om han ville undslippa straff.

”88. Olåf Ekorn död d: 12 Martij 1708” vid kapten Grubbes och Löwångers kompani enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

”Hust. Kirstin Ol. Hindss Lachti” mantalsförs 1695, ”Hust: Kierstin K:t Olof Hinders. Lachtj” 1696. 1698 skrivs han ”Solld: Olof Hind. Brandt”.

Nils Henriksson Eckorn
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Henrik Eckorn
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Johan Josephsson Eckorn
1711-1716

Antagen 1711. Avgått 1716-07-04 Till: Utbytt. 1712-1715: Har hemmansbruk står hemma i landet. Sannolikt identisk med Johan Josephsson husbonde på Pekula i Kiärsbäck sedan tidigare husbonden Nils Jönsson skrivits till soldat och stupat i fält 1702 [se Törnqvist]. Hemmanet hade enligt roteransakningen fallit i ödesmål ”orsaken der till att 2:ne huusbönder å raad blifwit skrefne till soldater”. Rymd 1714-09-18 vid det ryska anfallet mot Umeå, inställt sig 1714-11-27. 1715: Lejd 1711 infödd gift 35 år.

1710 upptas i Kiärsbäck ”h. Karin Johan Josepsson”. I mtl 1711-1714 kallas hon ”H. Karin Pekula”. Gården föll i ödesmål under ofredsåren i Tornedalen.

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 364: Rotebonden Lars Samuelsson Fräki stämde ”sin Solldat Johan Josepsson” då Fräki ansåg att han ”öfwerbetalt mera än Solldaten för dee förflutna åhren hafft att fordra”. De två uppvisade sin skriftliga förlikning med innebörden att ingen av de hade något att fordra av varandra annat än 1714 års lön och lega, vilket bekräftades med ett handslag.

Olof Olsson Eckorn
1716-1718

Antagen 1716-07-04 Avgått 1718-02-03 Till: Död

Erik Eriksson Eckorn
1718-1741

Antagen 1718-06-25. Avgått 1741-01-00 Till: Kasserad. 1719: 21 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 30 år 10 tj.-år Västerbottning gift. 1735: 37 år 17 tj.-år Wb gift. 1739: 41 år 21 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. Restskattelängd 1742, Länsräkenskaper Verifikationer 1742 s. 1495: ”Förafskedade soldaten Ekorns hustru Maria – allmosehjon som ingen then ringaste tilgång til betalning ega skal”.

89 Duva
[Ryss from 1757]
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpstalls husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Mickel Mickelsson Duva
1683-1702

Antagen 1683-06-26. Lejd av Vinik Henriksson [Kerttu i Kukkola, soldat för hemmanet 1677-1683] i Kukkola. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694. Rote 89 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Tidigt år 1700 understucken Gustaf Wilhelm von Fersens [sedermera kapten Jakob Grubbes] och Lövängers kompani stationerat i Borås.

Ntå tgl 23 mars 1686 s. 836: Soldaten Mickel Mickelsson i Kukkola ville inte äkta Brita Henriksdotter ”then han doch lofwat ächtenskap enär han henne belägrade” varför både Mickel och Brita bötfälldes med 40 mark för lägersmål.

Ntå tgl 22 mars 1694 s. 512: Soldaten Mickel Dufwa i Kukkola för lägersmål med Lisbeta Nilsdotter i Kukkola. Båda erkände och sade sig villiga att ingå äktenskap. Ingen hade något ont att säga om henne och Mickels officerare och rätten godkände honom ”att wijgas medh henne” varpå de undslapp världsligt straff annat än att skänka 6 daler till kyrkan.

Ntå tgl 26 november 1696 s. 697: Mats Matsson i Kukkola skulle ge ”Soldaten Mickel Dufwa” 4 daler kopparmynt som ännu resterade på Duvas saliga hustrus årslön efter hennes tjänst hos Mats Matsson. De 4 daler som lämnades innestående hos Mats skulle nu användas för att uppföda ”soldatens omyndiga barn”.

Nils Morian [se rote nr 67] dömdes av krigsrätten den 16 mars 1700 till ”een gång Gatulop genom Compagniet” för upprepade slagsmål med soldaten Mickel Duva. Vid krigsrätten i Borås den 5 april 1700 döms Morian ”androm till skräck och warnagel” till döden för att han Annandag påsk den 2 april 1700 stulit 2 caroliner av sin kamrat vid samma kompani soldaten Samuel Winter [se denne]. Morian erkände och sade till sitt försvar att stölden skett i fyllan. Domen underställdes Kungl. Majt. Utöver detta anklagades Morian senare för en stöld begången på kvällen under en marknadsdag [höstmärknad i början av oktober] i Istorp tillsammans med sin kamrat soldaten Frans Meijer. Någon vidare utredning kring den stölden tycks aldrig ha genomförts [Regementschefsexpeditionen, EII:1 inkomna skrivelser 1655-1702, KrA].

”89. Michel Dufwa död in Nov: 1702” enl specifikation på de döda vid Lövängers och kapten Jakob Grubbes kompani daterad ”Campementet wedh Bensen [Bendzin sydost om Posen] den 29 Augustij 1705” [Regementsräkenskaper – 1723, Västerbottens regemente, Supplement G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

”89. Michel Dufwa död in Nov: 702” enl vakansrulla Lövängers kompani 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Per Duva
1704-1705

Antagen 1704. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken kapten Grubbes och Lövängers kompani. Avgått 1705 Till: Död. ”Pär Dufwa död d: 9 Augustij 1705” enl vakansrulla Grubbes kompani dat ”Campementet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]” den 5 november 1705 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Henrik [Viniksson] Duva
1706-[1708]

Antagen 1706 "bonde". Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Synes ha varit son till Vinik Henriksson Kerttu i Kukkola. Efterlämnade änkan Maria Eriksdotter och sönerna Erik och Vinik i Kukkola.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker "Hendrich Dufwa i Kukkola" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Johan Duva
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Uppges vid mönstring i Reval den 24 september 1710 vara "Siuk i Refle".

Henrik Ersson Duva
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-01-21 Till: Död. 1712: 28 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 infödd gift 31 år kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Johan Philipsson Duva
1719-1721

Antagen 1719-06-00. Avgått 1721-11-03 Till: Död. 1719: 34 år ogift född i Uleå ½ tj.-år. Död 3 november 1721 i Kukkola.

90 Sik
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Ntå tgl 5 mars 1736 s. 281: Rotebönderna på Siks rote nr 90 anklagas av länsman Lars Björkman för att de ännu inte uppsatt ett försvarligt pörte till sin soldat efter det gamla som vid torpsynen 1733 befunnits för litet och odugligt. Rotebönderna hävdade att ett nytt var under uppbyggnad men ännu inte färdigt och att en ny och bättre plats för soldattorpet hade hittats [för 6 år sedan] men ännu inte utsynts.

Mer om soldatjorden se nedan.

Jöns Persson Sik
1689-[1700]

Antagen 1689. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 90 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Carl Larsson Berg trpt till rote 57.

Ntå tgl 31 juli 1693 s. 488: Soldaten Jöns Persson i Kukkola för lägersmål med Malin Jönsdotter i bidem. Barnet hade fötts vid Pålsmässotiden. Malin hade tidigare dömts för lägersmål med ”een gifft Soldat Lars Lekat” [rote nr 79 i Övre Vojakkala] och dömdes nu för sitt andra lägersmål att böta 80 daler silvermynt.

Ntå tgl 27 februari 1695 s. 497: Soldaten Jöns Persson i Kukkola mot sin granne Lars Henriksson om sin salige faders resterande knektlega. Jöns far, den gamle soldaten [sannolikt Per Andersson i Kukkola skriven till soldat för eget hemman 1678] var nu avliden. Vid faderns ”uthreesande på Tågh 688” skall han ha intygat att hans hustru inte hade mer att fordra än 5 daler kopparmynt, varför Jöns Perssons krav ogiltigförklarades.

Ntå tgl 27 november 1696 s. 701: ”Soldaten Jöns Sijk i Kuckula” besvärar sig över sin rotebonde Mats Matsson för den vinterkost för åren 1689 och 1692 som han ännu inte erhållit.

Sannolikt ersatt senast innan utmarsch år 1700.

Staffan Sik
[1700]-[1708]

Inte identifierad i militärt material, endast känd genom att: ”Staphan Sijks hust: i Kuckola” skänker den 1 januari 1709 15 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors]. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Johan Pålsson Sik
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Ntå tgl 27 juli 1710 s. 584: Johan Pålsson Sijk ”som nu är soldat och widh sista uthmarche utgick medh regimentet för Nills Wahras Rothe i Kukkola in martio sidstledne”. Innan utmarsch skall han ha fått barn med Ella Larsdotter barnfödd i Närkki i Övertorneå socken. Barnet [en dotter] ska ha blivit fött för tre månader sedan [dvs ca april 1710]. Samlaget ska ha skett när de samtidigt tjänade dräng och piga hos Jöns Harri i Kukkola och det ska ha skett under äktenskapslöfte. Han ville gifta sig med henne [uppger hon] ”och stådt weedh det samma löfte till dess han skulle utmarchera” men ”blifwit af sina Rothe Bönder öfwertahlt henne att öfwergifwa”. Han hade dock tillstått att han lovat henne äktenskap. ”Johan Pålsson Sijk under Wester Bothns regimente och Torneå Compagnie medh sista uthmarchen på krigs togh uthgådt i Konungens tienst stadder, änn torde wara wijd lifwet anten för Dynemunde för Rijga eller i Stockholm”. Krigsrättsförhör skulle hållas med Johan för att utreda saken vidare.

Ntå tgl 8 mars 1711 s. 88: Nils Hansson [Matti] i Kukkola besvärar sig över ”sin granne och medkammerat i Söldats Rotan Nills Wahra ibidem” [både Vaara och Matti var rotehemman för Siks rota]. Enligt Matti ska Vaara ha brukat soldattorpets jord sedan torpet ”blef ledigt...förleden sommar [sommaren 1710] medelst Solldats hust:s och soldatens affall”. Matti menade att torpjorden inte enskilt kunde tillfalla Vaara. Vaara menade dock att torpstället ”är på hans skatteägor opbygdt” för vilket Vaara

inte erhållit någon vedergällning från de andra i rotan. Vaara krävde i så fall att "Torpstället må transporteras där ifrån" vilket rätten ställde sig tveksam till. Man var inte heller säker på att soldattorpet låg på Vaaras skattejord. Torpets placering skulle därför utredas varför ärendet uppsköts till nästa ting.

Ntå tgl 29 juli 1712 s. 400: Framgår att Nils Vara i Kukkola nu i "ett åhre el:r 2 n:e bärgat torpstället". Torpstället hade bevisats "stå på Wahras eenskijlte Skatteägor" och han önskade att Torpstället borde transporteras därifrån. Tingsrätten ansågs sig inte kunna besluta i ärendet utan Vara ombads vända sig till landshövdingen.

Joseph Hansson Sik
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-01-18 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift.

Rotan vakant 1713-01-18 - 1714-03-03

Clemet Larsson Sik
1714-1718

Antagen 1714-03-03 Avgått 1718-07-01 Till: Trossdräng och död som sådan under fälttåget i Norge i december 1718. Mönstring av hemmavarande manskap jan-febr 1715: 20 år gift. Rynd 1714-09-18 ifrån Umeå i samband med det ryska anfallet mot staden "kastat sielf sin hela mundering undantagandes kappa som föregifwes wara honom ifrån röfwat af en Saulax Soldat i Löfånger". 1719: "Warit rymbder in Septemb: 714 sedermera sig instält, hwilken blifwit satter till Tråssdräng d: 1 Julij 1718".

Bland trossdrängar Majorens kompani vid generalmöstring 1719: "Skrefwen till Soldat in Martij 714 wedh N:o 90 och Neder Torneå Sochen som in Julij 718 för sin odugligheet blef satter till Tråssdreng, hwilcken sedermera effter Hans Kongl. Högheet Arf Printzen von Hessens Nådiga ordres in Februarij 719 gått till sin Rota, 28 år, 1 tjänsteår [som trossdräng], Lapp. Hafft en grå häst, dött in Decemb: 1718 i Norrige".

Rotan vakant 1719 - 1720-01-00

Knut Nilsson Sik
1720-1744

Antagen 1720-01-00 Avgått 1744-10-09 Till: Avsked. 1728: 31 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 38 år 16 tj.-år Wb gift. 1739: 42 år 20 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. 1744: 47 år 27 tj.-år Wb, i anseende till dess ålder och siuklighet, warder förafskiedad.

91 Bergholt
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Johan Persson Bergholt
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694 lagskriven. Rote 91 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Mårten Jönsson Smed trpt till rote 46. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Enligt Ntå tgl 7 mars 1698 s. 128 hade soldaten Johan Persson i Kukkola en syster pigan Karin Persdotter som misshandlats av grannfrun, Henrik Larsson Laitis [rotebonde för rot nr 92 Rechar] hustru, Brita Hansdotter.

Mantalsförd som soldat i Kukkola 1699, husbonde på Hempälä.

Vinik Bergholt

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Per Nilsson Bergholt

1711-1728

Antagen 1711. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 22 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning ogift 26 år kan läsa. 1719: 30 år infödd ogift 8 tj.-år. 1728: 39 år 17 tj.-år Wb gift, är siuklig efter wederbörandes intygande och odugelig att tiena, får avsked.

Uppges vid roteransakningen vara tagen från Hempälä hemman [rotehemman för Bergholt].

”Pär Berghult” soldat på rote nr 91 vid Torneå kompani föreslås till avsked i en skrivelse från regementschef von Buddenbrock till Krigskollegium daterad Stockholm 5 november 1723. Vid en besiktning utförd av regementsfältskären Conrad Stenhagen i Torneå den 6 juli 1722 konstaterades att Per ”förmedelst en stark passion af lecticam eller swinsot” vara oduglig till fortsatt tjänst. Förslag om avsked berörde nio soldater från Övertorneå socken och fyra från Nedertorneå. Krigskollegium beslutade att eventuella avsked i enlighet med Buddenbrocks förslag skulle hanteras först i samband med nästa Generelamönstring [Krigskollegii brevböcker 1723 s. 7059, bild 3878].

Ntå tgl 22 oktober 1737 s. 339: Skattebönderna i Kukkola Erik Eriksson och Anders Rechard anklagade föravskedade soldaterna Anders Liten [se denne] och Per Bergholt för att dessa senare för ungefär 10 år sedan ska ha stängt igen skatteböndernas boskapsväg vid Kukkola fors. Eriksson och Rechard begärde vidare att ”det måtte de Tärpställen som Liten och Bärgholt innehafwa wid Kockola fors demolerade warda såwida de samma skola wara dem, som skattlagda Bönder, till förfång”. Ärendet hänvisades vidare till landshövdingen för beslut.

Död 24 december 1737 som ”gammal soldat” i Kukkola, 50 år och 9 veckor gammal. ”Modern” uppges vara Margeta Persdotter. Enligt Ntå tgl 3 november 1737 s. 394 gift med Karin Jönsdotter, syster till soldaten Henrik Jönsson Gouverneur [se denne] i Nedre Vojakkala.

92 Rechar

[Bombfri from 1763]

Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Clemet Johansson Rechar
1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Ingen uppgift om var han var mantalsskriven [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Legd af Lars Johansson i Kuckula” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 92 vid roteringen 1695: Uppgift saknas.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Ntå tgl 7 december 1691 s. 500: I inledningen av tinget i samband med uppläsandet av landshövdingens skrift angående löst folks samt drängars och pigors hemliga bortförande utur socknen och landet, berättade tolvmän Olof Hansson i Kuckula att Hans Danielsson i staden ”bårtfördt een Bonde son i förledne höst, Clemet Johansson, född i Haparanda och tiänt hoos Lars Johansson i Kuckula 12 åhr, warit från honom 3 åhr. Item hafwer Borgaren Johan Staffansson bårtfördt bemelte Clemets broder, Johan Johansson, som således togs ad notam till wijdare effterfrågan”.

Ntå tgl 4 mars 1703 s. 719: Johan Johansson i Övre Raumo anklagar Nils Larsson Kasa i Nedre Raumo för att ha tagit emot ett skötnät som stulits från Johan. För stölden misstänkte Johan ”sin hemmans förra possessor Per Andersson förr än han [Per] uthgick till soldat”. Nils Kasa hävdade dock att han ”hafwer kiöpt nätet af Johan Johanssons broder, soldaten Clemet Johansson” vilket han kunde gå ed på varför rätten valde att bortse från Johans anklagelser. Johan Johansson hade övertagit Per Andersson hemman Antruki genom en överenskommelse daterad 27 januari 1697 [stadfäst vid tinget 1702] där Johan och dennes hustru Anna Larsdotter lovade att sköta Pers gamla moder hustru Ingrid Persdotter till hennes död. Ang Per Andersson, se oplacerade soldater.

Olof Rechar
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Henrik Henriksson Rechar
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-08-19 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 26 år kan läsa, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Rotan vakant 1718-08-19 - 1720-01-00

Adam Olsson Rechar
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-03-00 Till: Utbytt.

Anders Olsson Rechar
1720-1735

Antagen 1720-03-00 Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1728: 31 år 9 tj.-år Österbottning gift. 1735: 38 år 16 tj.-år Österbotten bonde gift, karlen liten och uppbar icke munderingen, får avsked. Husbonde på Niki i Kukkola vid roteransakningen 1728.

93 Murmästare
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Henrik Larsson Murmästare
1689-1706

Antagen 1689. Avgått 3 februari 1706 Till: Död i slaget vid Fraustadt. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 93 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Lars Hansson Lekatt trpt till rote 79. Enligt roteransakningen 1728 var denne soldat lejd enskilt av Olof Nilsson Liisa men Vinik Larsson Viinikka nekade och hävdade att hela rotan bidragit.

"93. Hindrich Murmest:re Slagen d: 3 Feb: 1706" vid kapten Grubbes och Lövångers kompani enl vakansrulla signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

"Sold: Hind: Lachtij" finns mantalsförd på Lahti hemman i Kukkola med en knekthustru på gården 1699. "Hust: Kirstin Sold:ns Hind Lachtis" finns i Kukkola i mtl 1701 och tycks avse husbondsfolket på Lahti i Kukkola. Oklart om han gick soldat för sin egen rota nr 89 Duva, nr 93 Murmästare eller nr 97 Styrman. Hustrun mantalsförs på gården till åtminstone 1709.

Per Murmästare
[1703]

Antagen 1703. "93. Per Murmästare" finns upptagen bland soldater vid Torneå kompani som marscherar från Torneå den 8 juli 1703 och som den 18 juli 1703 embarkerar skeppet som ska ta regementets nya rekryter från Piteå nya stad till Livland. Högst oklart varför rotan tillsäter en ny soldat 1703 då Henrik Murmästare [ovan] bevisligen fortfarande var i tjänst [möjligen har det rätt oklarheter om det]. Per Murmästare har inte återfunnits i något militärt material. I vilken mån han faktiskt deltagit i fälttåget är således högst oklart.

Olof Murmästare
1706-[1708]

Antagen 1706 som ersättare för den vid Fraustadt slagne Henrik Larsson Murmästare. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

93. Olof Murmästare finns upptagen i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Lars Murmästare
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Nils Josephsson Murmästare
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-02-24 Till: Död. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. Rymd 1714-09-12 ifrån Umeå, inställt sig 1714-11-26. 1715: Lejd 1711 infödd gift 40 år. Ej med på utmarschen 1712. Husbonde på Liisa i Kukkola. I restlängd 1713 [Länsräkenskaper verifikationer 1713]: Nils Josephsson i Kukkola: "Absens. Utfattig Soldat".

Mickel Nilsson Murmästare
1719-1728

Antagen 1719-01-04. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 27 år infödd ogift 1 tj.-år. 1728: 36 år 10 tj.-år Västerbotning gift, är genomsiuklig efter wederbörandes intygan och oförmögen att tiena, får avsked. Enl. Ntå tgl 3 november 1737 s. 398 son till skattebonden Nils Nilsson Selvä i Nedre Vojakkala och bror till Olof Nilsson Selvä [som övertog faderns hemman].

"gl. Michel Nilsson Murmästare" [65 år] och hans hustru Anna Henriksdotter [54 år] finns i husförhörslängd Nedre Vojakkala 1750 ff.

Ntå tgl 18 oktober 1735 s. 483: En tvist mellan Olof Sälwe och dess bror föravskedade soldaten Mickel Murmästare ang en stuga och en bod som Murmästare uppsatt Olofs gårdsgärde.

Ntå tgl 5 november 1736 s. 364: Hustru Anna Henriksdotter Murmästare klagade över att Joseph Palo i Nedre Vojakkala slagit hennes ko med ett vedträ så att kon blivit halt och lytt och varken kunnat äta eller dricka och att han senare kallat henne "Sqwallerbytta" som sprungit runt i gårdarna med skvaller. När Anna nekat till detta hade Palo slagit henne tio slag med en spokvast.

I restuppbördslängden för år 1737 uppges [Länsräkenskaper verifikationer, Västerbotten 1737, s. 1849]: Nederwåikala Afskiedade Soldaten Michel Murmästare - ...af nämnden ärindrades det skall han vara en ganska siukelig man uti en bedröfwelig fattigdom stadder...hälst han sig uti ett afskilt pörte på bysutmarken uppsatt uppehålla skal utan annat näringsmedel än hwad des hustru kan förmå med arbete samla".

94 Liten
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Lars Henriksson Liten
1691-1702

Antagen 1691. Avgått 1702 Till: Död. Piteå 1694. Rote 94 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. ”Lars Liten död in Aug: 702” enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Lars Liten
1704-1706

Antagen 1704. Utskeppad från Luleå till Elbing den 8 juni 1704. Avgått 1706 Till: Död 25 februari 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Erik Ersson Liten
[1706]

Antagen 1706 och identisk med den ”Erich Ersson Liten i Kuckola” som tillsammans med 30 andra nya rekryter skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 5 augusti 1706, dagen innan utmarschen från Torneå [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Uppenbarligen ersatt av efterträdaren Henrik Liten innan utsklippning från hamnen i Ratan i Bygdeå den 18 augusti 1706.

Henrik Liten
1706-[1708]

Antagen 1706. Upptas bland ”nysatte” soldater vid sista mönstringen i Ratan inför utsklippningen den 18 augusti 1706 och tycks således ha ersatt Erik Eriksson Liten i sista stund. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Både ”Lars Liten” och ”Hindrich Liten” upptas inom klammer på rote nr 93 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Mickel Henriksson Liten
[1710]

Antagen vid rekryteringen senast tidigt på året 1710 men dök aldrig upp vid sista mönstringen i Torneå den 9 mars 1710, dagen innan kompaniet bröt upp [Länsräkenskaper verifikationer 1711, s. 1059]. Tycks aldrig ha anslutit till kompaniet.

Per Eriksson Liten
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-08-00 Till: Kasserad för dess bräcklighet. 1712: 24 år infödd gift. 1713: Berättas vara sjuk men efter fältskiärns intyg befunnits frisk. Hustru Gertrud Nilsson i Kuckola.

Ntå tgl 20 mars 1732 s. 381: Avlidne soldaten Per Eriksson Litens omyndiga dotter Anna hade en förmyndare sedan Pers död vilken var Annas farbror Johan Eriksson Potila. Annas mor hette Gertrud

Nilsdotter och Pers far var son till Erik Johansson [Nikierkki rotehemman för Litens rote] i Kukkola. Dottern Annas förmyndare Johan begärde en ordentlig inventering av Erik Johanssons kvarlåtenskap då det handlade om Annas arv efter sin farfar.

Rotan vakant 1714-08-00 - 1717-10-30

Anders Ersson Liten

1717-1728

Antagen 1717-10-30. Avgått 1728-07-22 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 2 tj.-år. 1728: 32 år 11 tj.-år Västerbottning gift, har efter intygan fallandesjukan, får avsked. Hade enligt roterannsakingen 1728 låtit leja sig hit som soldat från Johan Perssons hemman i Niemis, rotehemman för Flinks rota nr 70 i Niemis.

Ntå tgl 22 oktober 1737 s. 338: Omnämns föravskedade soldaten Anders Liten och dennes svåger Erik Eriksson i Kukkola och deras besök hos Litens granne Nils Vaara. I ett tjafsande mellan de tre hade Erik anklagat ”honom Liten det hade han med sina pänningar köpt sig af ryttare en hora till hustru”. Erik hade därmed angripit Anders Liten och dennes hustru Brita Carlsdotters heder och ära. Erik nekade till anklagelserna varför Liten uppmanades att inkalla vittnen varför ärendet uppsköts.

Ntå tgl 22 oktober 1737 s. 339: Skattebönderna i Kukkola Erik Eriksson och Anders Recharad anklagade föravskedade soldaterna Anders Liten och Per Bergholt [se denne] för att dessa senare för ungefär 10 år sedan ska ha stängt igen skatteböndernas boskapsväg vid Kukkola fors. Eriksson och Recharad begärde vidare att ”det måtte de Tärpställen som Liten och Bärgholt innehafwa wid Kockola fors demolerade warda såwida de samma skola wara dem, som skattlagda Bönder, till förfång”. Ärendet hänvisades vidare till landshövdingen för beslut.

I förteckningen över slottshjälpen 1737 redovisas föravskedade soldaten Anders Liten sist i Kukkola med noteringen ”Bräcklig och utfattig”.

”G:la sold.” Anders Eriksson Litens hustru Brita Carlsdotter dör i Nedertorneå [ingen by redovisad] 6/5 1740, 52 år gammal.

Restlängd 1742, Länsräkenskaper verifikationer 1742 s. 1689: Kukkola ”Förafskiedade soldaten Anders Litens hustru – denna hustru nu mera uti ett uselt och utfattigt tillstånd wore afleden|...|som hon i lifstiden sig och sina små barn födan med betlande förwärfwat”.

”Anders Eriksson Liten eller Nitynpetjä” dör i Kukkola den 21 mars 1750, 62 år gammal.

95 Fogde

Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Nils Nilsson Fogde

1689-[1699]

Antagen 1689. Göteborg 1689 i Lövånger Kompani. Sjuk 1690-05-15. Sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholt von Fersens anförtrodde Regemente hwilket är beordrat att föras siöwägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 95 vid rotering 1695: Uppgift saknas. Ersatt senast 1699 av Vinik Fogde.

Vinik Fogde
[1699]-1706

Antagen senast 1699. Avgått 1706 Till: Död. ”Venick Fougde död 1 eller möjligen 12 februarij 1706” enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Torneå rådhusrätt 8 november 1699 bild 2710: ”Solldaten Vinick Fougde” inkallades som vittne efter ett påstått slagsmål mellan borgarna Knut Hansson och Samuel Isaksson under kortspel hemma hos borgaren Nils Bäck. Soldaten hade varit hemma hos Bäck när Knut och Samuel ”begynt att spehla 5 kortt” varpå Knut vunnit 3 caroliner av Samuel. Snart hade värden Bäck och fänrik Hagenbäck gjort spelarna sällskap. Knut avstod dock efter en stund då han uppgav sig vara för drucken. Enligt soldaten hade Samuel utan förvarning slagit Knut blå och blodig. Enligt Fogde var Knut helt oskyldig till detta.

Per Jakobsson Fogde
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Upptas bland ”nysatte” soldater vid sista mönstringen i Ratan inför utskepningen. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Dagen innan utmarsch 1706 skänker ”Pehr Jacobsson i Kuckola” och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

”95. Pehr Fougde” upptas i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Henrik Fogde
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Jöns Nilsson Fogde
1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-12-25 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1711 infödd ogift 27 år kan läsa.

Nils Ersson Fogde
1718-1735

Antagen 1718-06-25. Avgått 1735-07-14 Till: Avsked. 1719: 23 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 32 år 10 tj.-år Wästerbottning ogift. 1735: 39 år 17 tj.-år Wb ogift, har fel och är lam på vänstra handen, får avsked.

96 Trög
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Olof Jönsson Trög
1689-1706

Antagen 1689. Avgått 1706 Till: Död, slagen vid Fraustadt. Göteborg 1689-1690 i Lövånger Kompani. Piteå 1694. Rote 96 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. "Slagen d: 3 Feb: 1706" enl vakansrulla Torneå kompani signerad av Gideon Fock den 15 februari 1706 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Ntå tgl 4 mars 1708 s. 49: "Soldaten Olof Dryg" vars "enkia hustru Marget Staphansdotter i Kuckula" nu framträdde för rätten där Marget menade att framlidne rådmann Carl Björkmans änka i Torneå tillgripit en post penningar "hoos Befallningsman Grap och Regements skrifwaren Lijdbom som henne och hennes Barn tillfallit efter bem:te dess man Olof Drygg". Björkmans änka, konstaterade rätten, löd dock under "Borgerlig rätt" varför hon inte kunde prövas vid tingsrätten. Ärendet överfördes därför till rådhusrätten i Torneå där det skulle avgöras i vilken mån Marget kunde "få sin förnöijelse effter bem:te sin afledne man".

Torneå rådhusrätt 7 mars 1708 bild 3490: Avgjordes ärendet gällande "Solldaten Olof Drygs änckas kiäromål" mot framlidne rådmannen Carl Björkmans änka för att denne skall ha uppburit av regementsskrivaren Lindbaum 25 daler kopparmynt "af hans innestående och henne effter hans dödh tillfalldne Rotepenningar, hwilka hon som een fattig och ålderstijgen äncka föregifwer sig wähl behöfft". Dock skall Björkmans änka ensidigt ha tillägnat sig pengarna för att reglera en gammal skuld som Björkman hade att fordra av Dryg, en skuld som Drygs änka inte känt till. Björkmans änka närvarade vid tinget "föregifwer sig hafft een klar Sålldatens Drygz obligation hwar på hon samma penningar af Regementsskrifwaren bekommit". Rätten kunde inte fatta annat beslut än att uppmana Drygs änka att uppvakta regementsskrivaren för att försöka få ut "dess sahl. Mans löhn, dhet bäst hon kan och gitter".

Lars Olofsson Trög
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Upptas som "96. Lars Trug" vid sista mönstringen i Ratan inför utskeppningen.

Dagen innan utmarsch från Torneå 1706 skänker "Lars Olofsson i Kuckola" och 30 andra nya rekryter 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”96. Lars Trög” upptas i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Staffan Persson Trög

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Mönstras i Stockholm understucken Bygdeå kompani. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti med samma kompani. Uppges vid mönstring av Bygdeå kompani i Reval den 24 september 1710 vara ”Siuk i Refvell i september” men noteringen är senare raderad.

Ntå tgl 8 mars 1712 s. 309: ”Frambledne Sålldaten Staphan Perssons hustru Botilla Jönsdotter i Kukkola” kunde inte bestrida en skuld på 30 daler 16 öre kopparmynt till ”Solldaten Nills Järnbäck i Öfwerwojkala” [se rote nr 77 i Övre Vojakkala]. Botilla utlovade att efter bästa förmåga försöka betala tillbaka pengarna och om ”hon will denna skulld transportera och assignera in på sin swäger och swägerska” så kunde hon göra en sådan överenskommelse med Järnbäck.

Ntå tgl 8 mars 1712 s. 311: Framlidna soldaten Staphan Perssons änka hustru Botilla Jönsdotter i Kukkola återkom på nytt inför tinget och gjorde anspråk på 147 daler 4 ½ öre kopparmynt ”hennes mans arfs andehl uthaf dess faders hemman” enligt det testamente som upprättats den 24 april 1705. Blott 15 daler och 18 öre hade betalats ut till Botilla medan resten ”innestå hoos Staphan Perssons broder Johan Persson som nu sitter på faders hemmanet [Tapani] i Kukkola”. Tinget erkände Botillas rätt till den resterande delen av arvet som Johan skulle utbetala till Botilla ”hwilka penningar emellan henne och dess dotter komma till dehlning”.

Lagmännens renoverade domböcker, Mattila januari 1719 EXIa:48 s. 535: I en arvstvist rörande Johan Persson och dennes hustru Karin Jönsdotters hemman [Tapani] i Kukkola [se ovan 8 mars 1712] omnämns ”Solldatens Pehr Thomassons hustru Charin Staffansdotter” som uppenbarligen var soldaten, och tidigare ägare av Tapani, Staffan Persson Trögs dotter. Ang soldaten Per Thomasson, se nedan.

Änkan Botilla Jönsdotter var en av dem som försvann i skogen vid Kukkola under flyktens år i Tornedalen. Skelettdelarna efter henne ”som för 2 år sedan är blefwen dödh i skogen” hittades den 22 augusti 1720 och den 28 augusti ”kastades mull på dess Been” vid Nedertorneå kyrka.

Not: Vid Torneå rådhusrätt 11 mars 1696 s. 129 besvärade sig ”Een tienstepijga wedh nampn Botilla Jönsdotter ifrån Kuckoilla” för att hon inte fått ut sin lön sedan hon lämnat sin tjänst hos borgaren Knut Hansson i Torneå. Efter att ha tjänat hos honom i ett halvår bad hon om att få lämna och söka sig en annan tjänst vilket hon förvägrades. Motivet var att Botilla inte trodde att husbondsfolket ändå skulle kunna ha kvar henne då hon märkt att det skulle bli ett svårt år med missväxt. Samma vinter i januari 1696 hade de också drivit Botilla från gården utan att betala henne lön för gjord tjänst. Botilla hade en årslön på 15 daler kopparmynt. Knut dömdes att betala henne den del av årslönen som hon hade att fordra.

Olof Jönsson Trög

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-09-16 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet. En soldat skall enligt roteranssakningen 1728 ha utgått soldat för rota nr 96 från Jöns Jönsson Torppis [1695] hemman i Övre Vojakkala som nu 1728 förestods av Olof Jönsson Torppi.

Nils Persson Trög
1714-1715

Antagen 1714-09-16 Avgått 1715-04-19 Till: Död. 1715: 22 år ogift. Rymd 1714-09-18 i samband med första ryska angreppet mot Umeå stad. Inställd 1714-12-29.

Rotan vakant 1715-04-19 - 1718-06-25

Per Thomasson Trög
1718-1724

Antagen 1718-06-25. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1719: 32 år infödd gift 1½ tj.-år. För dess oduglighets skull bekommit avsked. Gift med företrädaren Staffan Persson Trögs dotter Karin.

Lagmännens renoverade domböcker, Mattila januari 1719 EXIa:48 s. 535: I en arvsvist rörande Johan Persson och dennes hustru Karin Jönsdotters hemman [Tapani] i Kukkola [se ovan 8 mars 1712] omnämns "Solldatens Pehr Thomassons hustru Charin Staffansdotter" som uppenbarligen var soldaten Staffan Persson Trögs dotter.

97 Styrman
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpstalls husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Jöns Hansson Styrman
1677-[1700]

Antagen 1677-12-00. Går för eget hemman [Vuoti] i Kukkola. 1678: en knekt, en knekthustru och en dotter mantalsförd på gården. Mönstrad i Ystad 1679 i Piteå Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689 i Torneå Kompani, sjuk 1690-08-16. Rulla opå det Siuka manskapet af Wellb:ne H:r Öfwersten Johan Reinholdt von Fersens anförtrödde Regemente hwilket är beordrat att föras siövägen till Westerbotten, Stockholm 1690-09-22. Piteå 1694. Rote 97 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Niuter boskapspeng 1679-1682.

Henrik Styrman
[1700]-1706

Antagen senast 1702 men ersatte sannolikt företrädaren på rotan innan utmarsch i januari år 1700. Avgått 1706 Till: Död 8 april 1706 enl likvidationsrulla över döda vid major Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 där det också framgår att han senast från 1702 uppburit lön vid kompaniet [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

"Sold: Hind: Lachtij" finns mantalsförd på Lahti hemman i Kukkola med en knekthustru på gården 1699. "Hust: Kirstin Sold:ns Hind Lachtis" finns i Kukkola i mtl 1701 och tycks avse husbondsfolket på Lahti i Kukkola. Oklart om han gick soldat för sin egen rota nr 89 Duva, nr 93 Murmästare eller nr 97 Styrman. Hustrun mantalsförs på gården till åtminstone 1709.

Lars Thomasson Styrman
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. ”97. Lars Styrman” upptas bland ”nysatte” soldater vid sista mönstringen i Ratan inför utskeppningen. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Den 5 augusti 1706 dagen innan utmarsch skänker ”Lars Thomsson i Kuckola” 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Korpral Joseph Jönsson Styrman
1710

Antagen till korpral i januari 1710. Avgått 28 augusti 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Död den 28 augusti 1710 enl avlöningslistan [Regementsräkenskaper - 1723, G:13 1709-1713].

Elias Eliasson Styrman
1712-1724

Antagen 1712. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 20 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 26 år kan läsa. 1719: 30 år infödd ogift 7 tj.-år. 1728: För dess odugelighets skull bekommit H:rr General Major Morahts interims afsked in Novemb: 1724.

Soldaten Elias Styrman gifter sig 29 november 1723 med änkan Anna Olofsdotter från Kukkola. Elias Eliasson Styrman i Kukkola dör den 5 september 1754, 62 år gammal. Hans mor hette Karin Nilsson.

98 Krook
Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Eriksson Krook
1683-[1708]

Antagen 1683-06-26. Lejd av Nils Hansson i Kukkola. Torneå 1683. Göteborg 1689, sjuk 1690-08-16. Piteå 1694. Rote 98 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Nils Krook
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti.

Ntå tgl 28 januari 1710 s. 472: Henrik Henrikssons i Övre Vojakkala syster [ej namngiven] ”som förleden Decemb:r månadh igenom döden barnlöös afgådt på sitt yttersta bekiendt, sig hafwa 80 daler att fordra på sin mans Soldatens Nills Kroks Torpställspenningar”. Henrik sökte nu få ut dessa 80 daler av rotebönderna Olof Hansson och Jöns Kallio i Kukkola [rotebönder för Kroks rota]. Rätten fann det dock orimligt att soldathustrun lämnat så mycket i rest hos rotebönderna. Parterna enades dock inför rätten att rotebönderna skulle ge Henrik 28 daler kopparmynt i ett för allt vilket alla godkände.

Johan Mickelsson Krook

1712-1733

Antagen 1712. Avgått 1733-07-24 Till: Död. 1712: 21 år infödd ogift. 1715: Lejd 1712 infödd ogift 22 år kan läsa. 1719: 26 år infödd ogift 7 tj.-år. 1728: 35 år 17 tj.-år Wästerbottning gift. Död i Kukkola 24 juli 1733, 44 år och 6 månader gammal. Modern hette Anna Karlsdotter.

99 Häll

Kukkola

Soldattorp: Ntå tgl 12 mars 1700 s. 93: Rotekamraterna Hans Olofsson Kieri och Hans Hansson Närä tvistar om ½ tunnlands åker ”benämnd Tyrolla” som skall ha utsetts till ”Soldats Torpställe”. Denna ”lilla åkerplätt eller gärde hafwer en gammal soldat Per Lustigh benämnd i förstone opgiordt uthaf byssens mark” vars änka sedan sålt marken till Hans Närä. Beslutades att denna trakt ”alt framgent bör wara och blifwa deras rote soldats torpställe”.

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Johan Henriksson Häll

1689-1707

Antagen 1689. Avgått 1707 Till: Avsked. Göteborg 1689 i Lövånger Kompani. Sjuk 1690-08-16. Piteå 1694. Rote 99 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Understucken kaptän Durietz och Kalix kompani efter utmarsch 1700.

”99 Johan Häll afskiedat in januari 1707” enl vakansrulla Durietz kompani dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350]. Från samma kompani i slutet av januari 1707 avskedades och hemförlovades enl samma vakansrulla även soldaterna Jöns Utter, Nils Asp, Mickel Sjöholm och Mickel Stake [se dessa]. ”99 Johan Häll afskiedat d. 31 januari 1707” enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Återfinns bland de avskedade soldater som pga ”undfångna blesseurer och bräckeligheeter äre dimmitterade at begifwa sig till sine hemwister i landet”. Ankom till Stockholm den 14 augusti 1707 och erhöll underhåll för fyra dagar i Stockholm och därefter ersättning för sjöresa och kost till sina hemorter [Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, KrA]. Samtliga hade erhållit kungens avskedspass daterade Altranstädt den 31 januari 1707 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd. 12, vol 34]. Erhöll underhåll from 31 januari 1707 om 6 daler silvermynt och 24 öre från Vadstena Krigsmanshus enligt beslut den 16 augusti 1707 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109].

Sannolikt avliden tidigt då han inte återfinns i någon av de senare förteckningarna över gratialister.

Jöns Hansson Häll

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

”Jöns Hanss: i Kuckola” skänker den 26 juli 1708 [två dagar innan kompaniet lämnar Torneå och samtidigt med 11 andra soldater] 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Korpral Per Häll

1710

Antagen som korpral vid Torneå kompani i januari 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. ”Corporal Påhr Häll” uppges vara ”Siuk i Refle” vid mönstring i Reval den 24 september 1710. Enligt avlöningslista 1710 antagen till korpral i januari 1710 och död den 15 september 1710 [Regementsräkenskaper - 1723, G:13 1709-1713].

Olof Hansson Häll

1711-1717

Antagen 1711. Avgått 1717-12-30 Till: Död. 1712: 20 år infödd ogift. 1713: Sjuk i kvarteret. 1715: Lejd 1711 Västerbottning ogift 24 år kan läsa.

Johan Hansson Häll

1718-1728

Antagen 1718-06-25. Avgått 1728-07-18 Till: Korpral 74 Rolig i Övertorneå socken. 1719: 23 år infödd ogift 1½ tj.-år. 1728: 32 år 10 tj.-år Västerbottning gift.

100 Bruse

[Brushane from 1757]

Karungi

Soldattorp: Ntå tgl 4 mars 1705 s. 437 nämns följande: På Nils Henriksson [Hyny rotehemman för Bruse] i Karungis mark fanns ”ett torpställe som een gammal kåna Juliana benembdh tillförne åbodt” som Frans Larsson i Kukkola nu försökte tillvinna sig. Dock menade rätten att då ”Julianas kyffe och der widh Uprättade åkerfläck till 1 ½ skielslandh är belägit på Nils Hinderssons ägor och muhlbetesmark och sedermera blifwit utsedt och förordnat till hans soldats booställe” ansågs Frans anspråk ogiltigt.

Nils Knutsson Bruse

1695-[1708]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år [Länsräkenskaper Västerbotten

1695, verifikationer, s. 755]. "Legd af Johan Matsson i Karunge" [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Rote 100 vid roteringen 1695: Uppgift saknas.

Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Torneå rådhusrätt 17 april 1699 bild 1970: "drängen Nills Knutsson nu een Solldat" klagade över att han inte fått ut "några åhrs löhn" från sin tjänst som dräng hos rådmann Nils Andersson. Rådmannen invände och menade att "då han först kom till honom, warit allenast een lijten och omyndig" så att han inte kunde utföra arbete värt mer "än maaten samt nödwändige Sleetz kläder" men att de from år 1695 enats om en årslön på 20 daler kopparmynt. Knutsson beskrev däremot att han innan han kommit i tjänst hos Nils Andersson "skall han warit af den ålder och styrka att han i Öfwer Torneå i löhn bekommit 15 daler kopparmynt om åhret" vilket rätten nu uppmanade Knutsson att bevisa då parterna inte kunde enas.

Soldaten Nils Bruuse inkallad som vittne i ett fall av missfirmelse vid Torneå rådhusrätt 10 juni 1699.

Torneå rådhusrätt 15 januari 1700 s. 982: Fortsätter ärendet från tinget ovan i april 1699 och rätten beslutar här att soldaten Nils Knutsson som redan erhållit 80 daler kopparmynt i lön av för sin tjänst hos rådmann Nils Andersson nu endast skulle erhålla ytterligare 4 caroliner.

"Soldaten Nils Bruusi" skänker 30 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Knut Bruse

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Mönstrad i Reval den 24 september 1710.

Michel Nilsson Bruse

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. Rymd 1712-05-27. 1713 Inställt sig 1714.

Johan Persson Bruse

1714-1719

1714-03-03 Avgått 1719-12-00 Till: Utbytt. Rymd 1714-12-29 i Torneå med hela sin mundering [i samband med det första ryska anfallet mot Tornedalen], inställt sig 1716. 1715: 17 år ogift. 1719: 24 år ogift infödd 5 tj.-år. enda bonde.

Henrik Jönsson Bruse

1719-1741

Antagen 1719-12-00. Avgått 1741-08-23 Till: Död eller tillfångatagen vid Willmanstrand. 1719: 21 år infödd gift. 1728: 30 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 37 år 16 tj.-år Wb gift. 1739: 41 år 20 tj.-år Wb gift, commenderad till Finland 1739-11-20. Fredrikshamn 1741-10-18 ant; fången eller slagen i actionen wid Willmanstrand.

101 Lönnbom
Karungi

Jöns Eskilsson Lönnbom
1695-[1700]

Antagen 1695-02-00. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in februario et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år, ”Sielf bonde och knecht” i Karungi [Viita]. [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Jöns Eskilsson Bältare står [lagskriven] sielf” [Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Går för eget hemman i Karungi [Viita, son till Eskil Peltari]. Rote 101 vid roteringen 1695: Uppgift saknas.

Hustrun Brita står för hemmanet 1696. ”Jöns Eskilsson Knecht” mantalsförs på gården med en knekthustru 1697-1699. Tycks ha ersatts på rotan innan utmarsch från Torneå 1700. ”Jöns Eskilsson” mantalsförs på hemmanet 1701 med notisen ”H[ustrun]: g[amma]l. älendig och siukligh”.

Johan Lönnbom
[1700]-1702

Antagen innan utmarsch 1700. Avgått 1702 Till: Död. Understucken Kalix kompani. ”101. Johan Lönnbom död i Jul. 702” enligt vakansrulla Kalix kompani daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Henrik Lönnbom
1704

Antagen 1704. Avgått 1704 Till: Död. Utskeppad till Elbing den 8 juni 1704. Understucken kapten Durietz och Kalix kompani. ”101. Hindrik Lönbom död in Decemb: 1704” enl likvidationsrulla daterad vinterkvarteren i Przygodzice 9 mars 1705 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA, Stockholm].

Mickel Lönbom
?-[1708]

Okänt när han antogs men finns upptagen på rote nr 101 i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA]. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Olof Lönnbom
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Kvarblir i Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Mönstrad i Reval den 24 september 1710.

Per Nilsson Lönnbom
1712-1724

Antagen 1712. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. 1712: 19 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1712 infödd ogift 22 år kan läsa. 1719: 26 år infödd ogift 7 tj.-år. För dess oduglighets skull bekommit avsked.

”Pär Nilsson Lönbom gl. Soldat ifrån Nederwåjakala” dör den 9 maj 1755, 70 år gammal.

102 Roos

[Trumpetare from 1757]

Karungi

Henrik Staffansson Roos

1674-[1708]

Antagen 1674 eller 1675. Christianstad 1677, ”Nilsson” vid Kalix Kompani. Ystad 1679 i Torneå Kompani. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690 vid Torneå Kompani. Piteå 1694. Omnämns vid mönstring Torneå kompani 1689 och 1694 som ”Hindrich Staphansson Rausu” och uppges där vara skriven 1675. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Per [Johansson] Roos

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde [”Död in Junij”]. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ntå tgl 7 mars 1711 s. 76: ”Hustro Karin Wällima ifrån Kukkola” fordrade av Olof Pelttari i Karungi för det hon ”förledit åhr cederat sin son för hans rotelag till Soldat” och för det fått 50 daler kopparmynt. Pelttari i Karungi var rotebonde för Roosens rota. Soldaten [ej namngiven] skall ha fått sin lega och sin utrustning enligt reglementet ”enähr marzen uthgick”. Wälimaa var ett nybygge som upptagits på kronans allmänning och börjat skatta 1693. ”h. Karin Wällima” finns ensam mantalsförd på hemmanet i Kukkola åtminstone 1695-1707 [”Larsdotter” 1695] och efterträds av ”Olof Johansson Wällima” 1708-1712. Olof möjligen identisk med den ”Carin Wälimas son” [ej namngiven] som dör i Kukkola sensommaren 1712, 25 år gammal och i såfall bror till soldaten Per Roos.

Erik Ersson Roos

1712

Antagen 1712-00-00 Avgått 1712-05-27 Till: Rymd.

Ntå tgl 7 mars 1712 s. 300: Johan Jönsson Lunta i Nedre Vojakkala [se gamle soldaten på rote nr 74 Lunta] hade stämt ”Sålldaterne Erich Ersson Råuso och Jöns Erichsson Tysk i Nederwoijkala [se nr 66 Tysk] som skulle de honom öknämbdt och på Findska Kissan Koppi kallat”. Okvädningsorden ska ha fällts när soldaterna var druckna. Då rätten fann ärendet mindre allvarligt varnades de inblandade ”hwar på desse parter gofwo hwarandra handen och som goda wänner togo afträde”.

Rotan vakant 1712-05-27 - 1720

Abraham Larsson Roos

1720-1740

Antagen 1720-01-00 Avgått 1740-07-01 Till: Avsked. 1728: 29 år 9 tj.-år Wästerbottning gift. 1735: 36 år 16 tj.-år Wb bonde gift. Recruiterings och Utbytningsrulla af Kongl. Wästerbottens Regmente och Majorens Compagnie, hållen i Torneå den 31 Marti 1-3 april 1740: Roten presenterade soldatämnet Anders Josephsson 17 år, hvilken begärde få blifva deras vargieringskarl, som bewilljades. 1740: 41 år 21 tj.-år Wb bonde gift, blifver såsom hemmansbrukare förafskiedad.

103 Håhl
[Hård]
Karungi

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Nils Andersson Håhl
1691-[1708]

Antagen 1691. Piteå 1694 "Niels Andersson Håhl" lagskriven 1691. Rote 103 vid roteringen 1695: Uppgift saknas. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Från Hooli hemman i Karungi ["Roterings karlen utgådt enskilt af detta hemman" enl roterannsaken 1728] och synes ha varit bror till husbonden Henrik Andersson, söner till gamle korpralen Anders Jönsson Hård.

Olof Hård
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Avgått 1710. Till: Död 21 april 1710 i Sundsvall under regementets marsch landvägen till Stockholm: "Olof Hård död d:n 21 April i Sundzvald" [rulla 1710:9].

Per Jönsson Håhl
1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: "Per Jönsson Hål, hafwa hemmans bruk stå hemma i landet

Per Henriksson Håhl
1714-1715

Antagen 1714-03-03 Avgått 1715-02-00 Till: Kasserad. 1715: 18 år ogift. Rymd 1714-09-18 ifrån Umeå med hela sin mundering [under det första ryska anfallet mot staden], absens, säges vara hufvudsvag, cassetas.

Rotan vakant 1715-1719

Per Jönsson Håhl
1720

Antagen 1720-01-00 Avgått 1720-02-00 Till: Utbytt. Rotebonde. 1728: utbytt mot Lars Persson i februari 1720 "hwilken dödde in Julii 1720".

Lars Persson Håhl
1720

Antagen 1720-02-00 Avgått 1720-07-00 Till: Död. 1728: "Dödde in Julii 1720 rotan åter ehrsatt in Martii 1721 med Olof Olofsson". "Johan Hansson Hål [synes vara en felskrivning och ska avse Lars Persson Håhl] Rynd d. 2 Julii 1720 och sedermera död igenfunnen wid posteringen i Calix" enl avgångsrulla på vakanta rotar vid Västerbottens regemente [Skrivelser t. Kungl Majt 1721, RA].

Rotan vakant 1720-07-00 - 1721-03-00

Olof Olofsson Håhl
1721-1725

Antagen 1721-03-00 Avgått 1725-03-00 Till: Utbytt.

104 Kors
Karungi-Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Joseph Henriksson Kors
1689-1701

Antagen 1689 i Karungi. Avgått 1701 Till: Död. Göteborg 1689 understucken Lövängers kompani, Karungi. Sjuk 1690-05-15. Piteå 1694. Rote 104 vid roteringen 1695: Uppgift saknas.

"104. Josep Korss död in Decemb: 1701" enl vakansrulla över avgången vid Torneå kompani och Västerbottens regemente sedan oktober 1701 daterad Thorn 8 juni 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA].

Nils Kors
1703-[1708]

Antagen 1703. Utmarsch från Torneå den 8 juli 1703. Skeppas från Piteå till Livland den 18 juli 1703. Ansluter till regementet i Thorn den 4 september 1703 och deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Hans Kors
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 9 september 1710 Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 9 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Hans Hansson Kors
1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713 Till: Utbytt. 1712: Har hemmansbruk står hemma i landet.

Nils Hansson Kors
1713-1714

Antagen 1713. Avgått 1714-08-00 Till: Fången av ryssen vid Hangöudd. 1713: 20 år infödd ogift, commenderad på Sthlms Galejor.

Rotan vakant 1714-08-00 - 1718-06-25

Erik Ersson Kors
1718-1721

Antagen 1718-06-25. Avgått 1721-03-00 Till: Utbytt. 1719: 28 år infödd ogift 1½ tj.-år.

Per Ersson Kors
1721-1728

Antagen 1721-03-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. 1728: 26 år 8 tj.-år Wästerbottning ogift, har bräck kan icke gillas. Dör 15 september 1739 som "Pär Erichsson Tihlo [svårläst] el:r g:l soldaten Kårs ifrån Karungi", 41 år gammal.

105 Näverbäck
Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde".

Henrik Henriksson Näverbäck
[1666]-1702

Antagen senast 1666. Avgått 1702 Till: Död. "Hindrich Hindersson i Korpekylä, Lejd af Staphan Hansson ibid" enl mönstring i Torneå 19 maj 1666. Hemma 1667-1672. Rödön o Jämtland 1676-02-12. Christianstad 1677. Åby fältläger 1677-08-09. Sjuk Malmö 1677-09-13. Hans Simonsson Sturks tropp i Skåne 1678-04-18. Ystad 1679. Stralsund 1680. Torneå 1683. Göteborg 1689-1690. Piteå 1694.

Ntå tgl 4 augusti 1696 s. 485: "Soldaten Henrich Henrichsson i Kukkula" anklagas för en stöld i Korpikylä.

"105. Hindrik Nefverbäk död in sept: 1702" enl vakansrulla 1703 [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 35, KrA] samt vakansrulla daterad Elbing 16 januari 1704 [Defensionskommissionens arkiv, inkomna handlingar, EII:117 1704].

Johan Näverbäck
1704-1705

Antagen 1704. Avgått 1705 Till: Död. Utskeppad från Luleå till Elbing den 8 juni 1704. Död 3 maj 1705 enl vakansrulla dat "Campamentet wijd Bensen [Bendzin sydost om Posen]" den 5 november 1705

[Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handlingar rörande den militäreconomiska förvaltningen i Sverige, vol 36, KrA].

Nils Näverbäck
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Den 5 augusti, dagen innan utmarsch 1706, skänker "Nils Näfverbäck i Korpik:" och 30 andra soldater 30 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nils Näverbäck
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710 Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710.

Henrik Persson Näverbäck
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-01-21 Till: Död. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1712 infödd gift 22 år kan läsa.

Rotan vakant 1718-01-21 - 1720-01-00

Thomas Thomasson Näverbäck
1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Avsked. För dess oduglighets skull bekommit avsked.

106 Drake
[Kanon from 1757]
Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget "för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde".

Mer om soldatjorden se Elias Drake 1729 nedan.

Korpral Nils Eliasson Drake
1694-1698

Antagen 1694-06-19 i Lappjärv. Avgått 1698 Till: Degradrad till gemen soldat Hjälte på rote nr 56 i Kaakamo [se denna]. Piteå 1694 i Lappjerf. Rote 106 vid roteringen 1695: Nils Eliasson Drake trpt ifrån rote 4 i Lappjärv [Lapinjärvi].

I mtl 1696 finns i Lappjärv "Corporal Nils Drakes h[ustru]:".

Nå tgl 29 mars 1697 s. 506 Korpralen Nils Drake i Korpikylä anklagas för stöld av en ox. Nils hävdade att det var hans dotter som slagit ihjäl oxen, men erkände senare att han avhänt oxen och dömdes till böter.

Degraderad till gemen soldat 3 juli 1698 och ersatt som korpral av Johan Nilsson från rote nr 56 Hjärte. Nils Eliasson erhöll from degraderingen lön som gemen soldat från Hjärtes rota i Kaakamo. I restlängd för Korpikylä i länsräkenskaperna 1699 uttrycks detta: ”Corporal: Nils Drake – Degraderat till Hiälte Rântan j Kaakamo, som böör för honom betala och afkårtas på hans löhn, heeter nu Hiälte och gådt med Marchen”.

Korpral Johan Nilsson Hjärta, Hjärte eller Drake
1698-1707

Antagen 1698 från gemen soldat på rote nr 56 Hjärte i Kaakamo. Utmarscherad som korpral vid upprottet från Torneå år 1700. Avgått 1707-05-21 Till: Död.

Befordrad till korpral 3 juli 1698 och ersatte då degraderade korpralen Nils Eliasson Drake. Erhöll from avancemanget korpralslön från Drakes rota men behöll namnet Hjärte.

”Corp. Johan Hielte” skänker 28 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Nå tgl 14 mars 1700 s. 116: ”Hustro Kirstin Hindersdotter i Kakama” besvärar sig inför rätten över att ”Soldaterne Olof Järnbäck [se rote nr 77 i Övre Vojakkala] och Mats Beck” [se rote nr 71 Bäck i Armassaari] i närvaro av tolvman Nils Olofsson Närhi i Raumo slagit sönder hennes egendom ”enär dee wore der och uthtagit hennes man till soldat och han då war på ett ährende till Kiemi, jemwähl hon bårtta att skiutsa sin egen soldat Corporalen Johan Giältz [Hjärte] till utMarchen” [se även nr 56 i Kaakamo]. De skall ha huggit sönder fähusdörren, visthusdörren och huggit med yxor sönder en kista och tagit 8 daler 8 öre kopparmynt samt lite kläder. Hustrun krävde Närhi på ersättning då hon ansåg honom som vållande till våldsamheterna. Vittnet Nils Henriksson från Nedre Vojakkala hade skjutsat Närhi och soldaterna till Kaakama intygade att Närhi inte haft någon del i våldet och de kläder som soldaterna tagit ”klädde dee på Bonden i gården som sig undanstuckit och då nödgades gifwa sig heem till gården enär han märckte att soldaterne så begynte grassera och således i samma wefwa hemkom hwilken samma soldater effter befallning då togo medh sigh”.

Närhi uppgav ”med gråtande ögon” att han ”war strängeligen befalt af H:r Öfwerste Lieutenanten och Lands Secretarien Olaus Dubb, som då war wid samma utmarche företrädde Landshöfdingens vices, att reesa till Kakama och efftersökia denne hustro Kirstins man, effter som han då war anslagin att gå och utthagas till soldat och höll sigh derföre undan i skogen, hwar medh han, under det dee wore der, kom sielf fram och fölgde så medh hijt till staden” och att Närhi själv inte ansågs sig haft något med våldsamheterna att beskaffa. Han hade bara följt med som vittne på att soldaten skulle hittas och tas till kompaniet. Rätten konstaterade att Kirstin ”är allena qwar och Soldaterna utMarcherade”. Närhi menade rätten var känd som ”en mycket stilla, sacktmodig och rättwijs man” varför han frikändes. Även soldaterna nekade till anklagelserna. Kirstins uppgifter bottnade menade rätten i ”denna hustruns agg och afgigheet att dess man blef sielf till soldat uttagen effter han genom practiquer skaffat sina bröder utur vägen och elliest på samma hemman större manskap warit än Kongl. Maj:ts förordningh innehåller och förmåhr”.

”H. Elin Corporal Johan Hieltes” upptas i Kaakama i mtl 1700-1702. Not: Vid mantalsskrivningen i Kaakama 1706: ”Johan Stoor” med man och hustru samt 2 drängar ”ibid: hust: Anna Corp: Hielte”. 1707 hos Johan Stoor ”ibid: h. Ella Corporalska”. Johan Stoor var husbonde på sedermera Hjälte i Kaakamo.

Ntå tgl 28 juli 1702 s. 1189: Tvisten mellan ”Corporalen Johan Hiertas hustru Elin Matsdotter i Kakama och Rotesällarna Mats Persson Nickila [Nikkilä], Mats Jönsson [Eskola] och Johan Johansson [Hjälte] angående Torpställspenningarna som hon af dem fordrar” hade nu kommit till sin lösning genom en uppgörelse daterad och undertecknad här vid tinget denna dag. Mats Persson skulle ge Elin 4 daler 15 öre, Mats Jönsson 8 daler 16 öre och Johan Johansson 5 daler 20 öre, tillsammans 18 daler 19 öre kopparmynt.

Mönstras avseende 1701 års löner som korpral vid Majorens kompani i Praga öster om Warszawa den 6 april 1703 och kvitterar ut 1704 års lön i Polen ”Datum Campementet wedh Bentzen d: 18 Novembris 1705”. ”Corporal Johan Hielte död d: 21 Majj 1707, istellet ifrån gemen Axell Hierta som nu heter Hielte” [Regementsräkenskaper – 1723, G:12 1701-1708, KrA] I rulla dat Posen 2 juli 1707 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4350] finns noterat på rote 106: ”Corpr. [Johan Hjälte] död in Majj 1707, Ehrsatter med recruterne, istellet Axell Hierta från nr 21 Neder Tårneå Sochn”.

Korpral Axel Clemetsson Hjärta, Hjälte eller Drake
1707-1708

Antagen 1707-05-21 från gemen på nr 21 Hjärta i Björköns-Pudas. Avgått 1708-12-05 Till: Rustmästare. Kvitterat 1708 års korpralslön i Torneå 1709-01-31 av hans hustru Malin Hindersdotter i Haparanda.

”Axel Hielts hustru i Hapar:” skänker den 1 januari 1709 15 öre till Nedertorneå kyrka [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Ntå tgl 28 januari 1710 s. 476: Abraham Axelsson i Haparanda hade stämt ”Corporalen Hiertas hustru Malin Hinriksdotter” ang en silversked som hon först lånat och sedan sålt vidare. Parterna förlikades.

”Soldaten Axel Clemetsson Hiertta i Haparanda” omnämns i Ntå tgl 10 mars 1698 s. 144 och 151. Enligt rättsakten bror till ”Abraham Clemetsson Sax” i Haparanda. Söner till Clemet Jönsson Förare i Haparanda.

Se vidare under Rustmästare.

Korpral Anders Tysk eller Drake
1708-1709

Antagen 1708-12-05 från gemen soldat på nr 66 Tysk i Nedre Vojakkala. Avgått 1709 Till: Död eller tillfångatagen. 1709 års lön kvitterades i Torneå den 14 april 1712 av hans hustru ”Lisbetha Johansdotter Corporal Anders Drakes i Neder Wåikalla”. I lönelistan benämns han som korpral ”Anders Tysk el:r Drake”.

Omnämns som korpral ”Anders Drake” i avlöningslista 1709. Ersatt som korpral i januari 1710 [Regementsräkenskaper -1723, G13 1709-1713].

Olof Drake
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 7 september 1710 Till: Död i Reval. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. I Stockholm fram till överskeppningen via Sandhamn till Reval den 27 augusti. Död i Reval den 7 september 1710 enl mönstring i Reval 24 september 1710.

Per Mickelsson Drake
1711-1721

Antagen 1711. Avgått 1721-12-00 Till: Soldat nr 61 Boman. 1712: 20 år infödd gift. 1715: Lejd 1711 Wästerbottning gift 26 år kan läsa. 1719: 30 år infödd gift 8 tj.-år. Avgick som soldat Boman i juli 1728 pga sjuklighet.

Ntå tgl 20 oktober 1737 s. 322: Befrias ”förefskiedade Såldaten Pär Drake” från mantalspenningen ”under föregifvande af sitt orkeslösa tillstånd at något arbete hädan efter förrätta och oförmögenhet at utom andras hiälp föda sig och sina små barn”. Drakes tillstånd bekräftades av nämnden som uppgav ”det skall bemälte Drake mäckta fattig, siukelig och oförmögen till arbete wara jämwäl at han många små barn hafwa skall at underhålla samt därhos i Korpikylä åbo och innehafwa ett ganska swagt Cronohemman af 1/16 mantahl bestående, hwarwid han beswärligen 2:ne kor skall förmå underhålla”.

Död som Per Mickelsson Boman i Korpikylä 29/5 1740, 52 år gammal.

Korpral Elias Henriksson Drake
1721-1728

Antagen 1721-12-00 Från: Soldat nr 61 Boman. Avgått 1728-07-18 Till: Avsked. Niuter rotelön 1721-12-00 - 1728-07-18. 1728: 30 år 11 tj.-år Österbottning gift, är siuklig och har skada uti högra knäet, får avsked.

Brev till Krigskollegium 1721 signerat ”På hehla Torneå Compagniets wägnar” och undertecknat av sex korpraler vid kompaniet: Elias Drake, Anders Rolig, Mickel Frisk, Per Förstman, Per Svan och Knut Elf” [Krigskollegii brevböcker Ec:85, bild 5579 SVAR): Beklagar sig över att Torneå kompani, till skillnad från alla andra kompanier vid regementet, inte fått ut sina löner av sina rotebönder för åren 1715 och 1716 till följd av att torneåsocknarnas allmoges befriats från detta pga deras lidande under fiendens infall och missväxt. Hade bara kungen varit i livet så, menade dem, var de övertygade om att lönerna hade betalats ut som planerat. De krävde sina löner och rättvisa!

Ntå tgl 13 oktober 1729 s. 434: ”Förefskiedade Corporalen Elias Drake” krävde ersättning om 8 daler 16 öre kopparmynt av sin ”rotebonde Moses Larsson i Mattila”...”för det han under den tiden han stått anskrifwen för Drakes Rota och åbott Torpet därtill hörigt, upgräfwit och timrat en brunn med des tillbehör af 3:ne famnars djup utan och af Mattila bys ut- och mulbetesmark upbrutit 3 skiälslands åker samt äfwen uprögt närmare 2:ne lassland äng”. Moses godkände ersättning för brunnen men hävdade att äkern och ängslandet brutits utan laga tillstånd och att dessa ägor därför rätteligen inte tillhörde soldattorpet. Elias godtog detta och erkände att torpet hade tillräckligt med åker och äng redan innan dessa uppröjningar gjordes. Rätten beslutade att Moses skulle betala Elias för brunnen 4 daler 16 öre.

107 Hammar
Korpikylä

Soldattorp: Nå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Johan Jönsson Hammar
1694-[1698]

Antagen 1694-06-19. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbottns Norra Contract”: ”Johan Jönsson Hammar instält [lejd] af Hinrich Hinrichsson, rymmer Johan står Hinrich k:t” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Ersatt av efterträdaren före 1698.

Hans Hansson Hammar
[1698]-1708

Antagen senast 1698. Avgått 1708 Till: Död. Understucken Lövångers kompani. ”Hans Hammar död d. 14 Februarij 1708” vid kapten Grubbes och Lövångers kompani enl vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708, [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4500].

Identisk med Hans Hansson Äijä i Korpikylä, mantalsförd 1698 som ”Sold: Hans Hansson” med hustru och ett syskon på gården. Kallas vid mantalsskrivningen 1699 ”Sold: Hans H: Äija” med en knekthustru och ett syskon på gården. ”h. Karin Hans Hanssons” mantalsförs på gården 1701. ”Hustru Carin Olofsdotter, Henrich Hansson Äjäs moder uti Korpikylä” dör 17 september 1734, 79 år gammal.

Tre soldater och en tremänning uppges vid roterannsakingen 1728 ha utgått enskilt från Äijäs hemman sedan roteringen 1695.

Nils Henriksson Hammar
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Nils Hammar
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövångers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Olof Hansson Hammar
1711-1718

Antagen 1711. Avgått 1718-03-21 Till: Död. 1712: 24 år infödd ogift. 1713 1715: Lejd 1711 Wästerbottning ogift 26 år kan läsa.

Rotan vakant 1718-03-21 – 1720-01-00

Mårten Mårtensson Hammar
1720-1724

Antagen 1720-01-00 Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt.

108 Snäll
Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpstalls husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Simon Snäll
1694-1708

Antagen 1694-06-19 då han ersatte soldaten Jöns Jönsson Möllare [sold 1691-1694]. Avgått 1708 Till: Död. Rulla ”in Junio 1694 på dhe Nyskrefne Soldater af Wästerbotts Norra Contract”: ”Simon Snäll inställt [lejd] af Jöns Jönsson Mölare” [Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikationer 1695 s. 763]. Piteå 1694. Död 7 februari 1708 enligt rulla daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

”Sold: Simon Snäll” mantalsförs med en knekthustru i Helsingbyn 1699. ”Hust: Margeta Soldatens Simon Snälls” upptas i Helsingbyn i mtl 1701. Möjlig koppling till Nikka hemman i Helsingbyn.

Jakob Jakobsson Snäll
1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikationer 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710.

Ntå tgl 7 mars 1712 s. 306: ”Hustro Anna Persdotter i Kukkola” påstod ”att hennes Sons Såldaten Jakob Snälls Rotebönder i anledning af Solldatens skrifwelse af Görgens Hååf weed Rijga d: 17 Martj 1709 må henne betala dee 11 daler kopparmynt som bem:te hennes Son där medelst till dem gifwit henne inwisning uppå”. Rätten tvekade över brevet äkthet då inga vittnen vidimerat skrivelsen. Annas krav på rotebönderna avvisades och hon ombads vända sig till landshövdingen om hon önskade driva frågan vidare. Jürgenshof var beläget strax norr om Kobrons skans på västra sidan av floden Düna mitt för staden Riga.

Sannolikt son till Jakob Persson Kauppi i Korpikylä. Från hemmanet hade [enl roterannsakingen 1728] en soldat utgått enskilt från Kauppi hemman sedan 1695 vilket bör avse Jakob.

Mickel Snäll
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Lövängers kompani. Skeppas från Stockholm till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Henrik Larsson Snäll

1711-1724

Antagen 1711. Avgått 1724-11-00 Till: Avsked för dess oduglighets skull. 1712-1713: Har hemmansbruk står hemma i landet. 1715: Rymd ifrån Torneå 1714-04-01, inställt sig 1716. 1719: 35 år infödd gift 8 tj.-år.

”h. Malin Snell” finns ensam på Viuhkola i Övre Raumo vid mantalsskrivningen 1715. Henrik f. 1687 d. 1760 hustrun Malin Ersdotter f 1681 d. 1760. Giftn 20 januari 1707. Enligt dödbok Ntå 17 augusti 1760 död i Övre Raumo, 72 år och 9 månader gammal och son till Lars Jakobsson [Ala-Viuhkola] ohh Agneta Henriksdotter.

109 Ofrisk

[Lejonarm from 1757]

Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna [Ofrisk] och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”.

Jöns Jönsson Ofrisk

1691-[1700]

Antagen 1691. Piteå 1694. Rote 109 vid rotering 1695: Uppgift saknas. Oklart om han deltog i utmarschen från Torneå år 1700 eller om han redan då ersatts av nedanstående.

Anund Frisk

[1700]-1707

Sannolikt antagen innan utmarsch från Torneå år 1700. Avått 1707 Till: Död. ”109. Anund Frisk död in Augusti 1707” enligt vakansrulla Torneå kompani daterad Zhirmuny 8 april 1708 [Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490].

Per Henriksson Ofrisk

1708-[1710]

Antagen 1708. Utkommenderad till Riga den 18 augusti 1708 från hamnen i Ratan i Bygdeå. Finns upptagen i en förteckning dat 18 augusti 1708 över officerare och gemena ”som kommit att uthgå med skuta siöledes ifrån Bygdeå sochen och Ratahambn” till Riga [Länsräkenskaper, verifikation 1708 s. 1665]. När staden Riga föll i ryssarnas händer sommaren 1710 fanns 135 västerbottniska soldater kvar i livet, ingen av dem tillhörde Torneå kompani. Död eller tillfångatagen senast 1710. Sannolikt från Pelttari hemman i Karungi och bror till husbonden på gården Nils Henriksson.

Extraordinarie sammanträde Torneå rådhusrätt 6 juli 1709 bild 4920: ”Kåhnan Älla Hansdotter ifrån Öfwer Torneå Sochn och Allkula by” kallade som vittnen tolvmannen Jöns Jönssons hustru Brita Jönsdotter i Alkkula och soldathustrun Margeta Nilsson i Alkkula som båda varit närvarade ”både under Barns wåndan, som och enähr Ella Hansdotter födt det död födde Pillte Barnet som hon föregifwer sig aflat med Solldaten Pehr Hindersson Pelltare”. De två kvinnorna skall ha försökt få liv i fostret som upplevdes fullgånget men misslyckats. Ella vittnade att hon känt att barnet varit vid liv ”till dess hon blef Barns siuk” vilket pågått i tre dygn. Vittnet soldathustrun Margeta Nilsson som sade ”sig hafwa sitt qwarter hoos Älla Hansdotters fader i samma gård” berättade att Ella redan hösten 1708 berättat att

hon var havande och att fadern var denne Per Henriksson Peltare och att hon aldrig haft något umgänge med någon annan. Rätten frågade om hon förstått att hon var havande innan soldaten avreste svarade hon ”sig som een ung och oförståndig” att hon inte gjort det förrän fostret börjat röra sig. Den dödfödda pojken skall ha förts till ”Kyckogården i Hietaniemi” och begravts i samråd med prästen. Per Henriksson Pelltare hade inte kunnat höras i ärendet ”förmedelst det han förleden sommar 1708 med recruterne afreest här ifrån för såldat” men då 1] Ella vid flera tillfällen angivit soldaten som barnets far 2] borgaren Johan Vipo berättat att han och hans hustru som sedermera avlidit samt deras måg Elias Konsteen märkt att ”desse söchte eensliga tillfällen med hwar andra under det de tiendt hoos honom tillsamman sampt med hwar andra varit på stadsöhn 3] Ella angivit en gift man som barnets far, när hon – om hon ljög – hade kunnat välja en ogift man för att få ett lindrigare straff, så kunde rätten inte befria Per Henriksson Pelltare från ansvar för barnet varför han dömdes till 80 daler silvermynt i böter. Då Ella frivilligt erkänt att hon haft ”sammanlag här i staden med gifft mansperson Pehr Hindersson Pelltare” och avlat barn ska hon dömas till 40 daler silvermynt i böter och tre söndagar i rad uppenbar kyrkoplikt. Ella friades helt från misstankarna om att ha avhänt pojken liv. Domen mot soldaten skulle meddelas regementet ”på Rijga”.

Ella Hansdotter var sannolikt dotter till Hans Olsson Tikka eller Vuotikainen och dennes hustru Ingrid Jönsdotter på hemmanet Lakkapää i Taroniemi [Alkkula]. En dotter finns mantalsskriven på gården 1709. Hans var rotebonde för Kruskopps rota nr 57 i Alkkula. Möjligen kan soldathustrun Margeta Nilsdotters make sökas där. Hans Olsson Tikka uppges i roterannsakingen 1728 ha betalt skatterna ”till 1716 då fienden honom ihälslog”.

Henrik [Olofsson] Ofrisk

1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. Uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Ntå tgl 8 mars 1711 s. 83: ”Sålldats hustrun Ella Nilldotter i Korpikylä Hinrich Olofssons Abbors” kom för rätten och begärde att få ”niuta någon bijlega” på 30 daler kopparmynt av vardera sina rotebönder, tolvman Lars Persson med dess intressenter ”för det hennes man förledit år 1710 uthgick till Soldat” och att han tidigare som en av intressenterna i rotan varit med och bekostat bilegan ”till 2:ne uthlegde Solldater”. Av tingsaken framgår även att Ella inte ägde rätt att njuta torpstället ”emedan hon finnes med sin man äga sielf hemmanskap”.

Det tycks som att soldaten är den Henrik Olofsson som fram till 1709 står skriven på Heikka i Korpikylä med hustru och två döttrar. Heikka hemman var rothehemman för Ofrisks rota. Två soldater uppges vid roterannsakingen 1728 ha utgått enskilt från hemmanet, sannolikt denne Henrik och sonen Lars Henriksson, nedan. Varför soldaten benämns Abbor i tingsärendet 1711 är okänt. Abbor eller Abborre var namnet på soldatrote nr 46 i Innanbäcken i Nederkalix.

Lars Nilsson Ofrisk

1712-1714

Antagen 1712. Avgått 1714-03-03 Till: Utbytt. 1712-1713: Har hemmansbruk [sedermera Vähä och Tervahauta i Korpikylä] står hemma i landet.

En person skall enl roterannsaken 1728 ha utgått som tremänning från Lars Perssons eg. brorsonen Lars Nilssons halva del [sedermera Vähä och Tervahauta] efter att hemmanet klyvts i två delar ”straxt effter roteringen” 1695] i Korpikylä. Ntå tgl 8 mars 1709 s. 293: Margeta Knutsdotter i Kuivakangas och Övertorneå begärde av ”sin Sahl. Mans Broder Lars Nillsson i Korpikyla, angående att hon sedan hennes man reest uthi fällt medh Tremeningarna ock där bårto blifwit, som een pijga arbetat hoos denne sin Mans Broder” i Korpikylä. Lars och Margeta enades med handslag om att Lars skulle ge henne ”i ett för alt” 20 daler kopparmynt. Lars synes vara identisk med husbonden på Vähä i Korpikylä som stod som soldat Ofrisk 1712-1714.

Olof Olsson Ofrisk
1714-1718

Antagen 1714-03-03 Avgått 1718-02-14 Till: Död. Rymd ifrån Umeå i samband med första ryska anfallet mot staden den 18 september 1714, sielf inställt sig 1714-12-25. 1714 Dess Lifråck vid fiendes infall i Umeå förlorats, det karlen var commenderad på wacht vid Bredskiärssundet. 1715: 18 år ogift Västerbottning, commenderad på Flottan 1715-06-00.

Lars Henriksson Ofrisk
1719-1727

Antagen 1719-01-04. Avgått 1727 Till: Död, drunknat i Torneå älv. 1719: 25 år infödd ogift 1 tj.-år. Drunknade 4 maj 1727, 29 år och 10 veckor gammal. Modern hette Ella Nilsson. Modern Ella i sin tur dog 21 augusti 1728, 68 år gammal. Hennes mor hette Anna Pärsdotter. Lars Henriksson sannolikt son till ovanstående soldat Henrik Ofrisk och hustrun Ella Nilsson. Malin Ofrisk som nämns i roterannsaken i juni 1728 sannolikt Lars hustru. Restlängd i Länsräkenskaperna, verifikationer 1718 [längden daterad 23 december 1718] Korpikylä: ”Lars Hindersson: Abs. bonden godt Soldat, utfattig, intet hopp at resten kan betalas, ruinerat af fjenden”.

110 Korp
Korpikylä

Soldattorp: Vid Ntå tgl 27 mars 1699 s. 481 uppger rotehållaren [för rote nr 110] Jöns Henriksson [Saukkola] och de övriga bönderna i rotan att de uppröjt en trakt av Lars Mickelsson i byn ”Eskonhuhta benämbdh” för 30 daler kopparmynt ”att nyttia och bruka till torpställe för deras soldat”. Henrik Nilsson rotehållare för en annan rota i byn gjorde anspråk på just denna plats men fick inget gehör. Rätten intygade istället att det där fanns god lägenhet och utrymme för Henrik och hans rotehållare att också kunna uppröja ett eget torpställe.

Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antydde”. Nils Josephsson i Nedre Vojakkala uppgav att så vida han kände till felades inget på torpet men om det skulle visa sig saknas något vid torpsynen sade han sig villig att åtgärda det.

Johan Eriksson Korp
1695-[1697]

Antagen 1695. Skriven till soldat vid kompletteringen 1695 ”in february et Martio”. Längden uppläst och vidimerad vid ordinarie ting i november och december samma år. Mantalsskriven [dräng] hos Nils Pipping [Länsräkenskaper Västerbotten 1695, verifikationer, s. 755]. ”Står [lagskriven] sielf”

[Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1695 s. 771]. Går för eget hemman [Haapa eller Haapaja] i Korpikylä. Synes ha ersatts senast 1697.

Olof Korp
[1697]-1706

Antagen senast 1697. Avgått 1706 Till: Slagen vid Fraustadt. Olof Korp erhöll lön vid major Brunskiölds och Torneå kompani bevisligen senast from 1702. ”Olof Kårp död d: 30 Appril 1706” enl likvidationsrulla över döda vid Brunskiölds kompani daterad Posen december 1706 [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Möjligen identisk med den förrymde ”Olof Korp” som vid extraordinarie ting Ntå tgl 17 november 1697 s. 651 tillsammans med bl.a soldaten Henrik Hoppare på rote nr 25 [se denne] och gamle kompaniprofossen Jöns Jönsson Klöverfot från Vojakkala i sin frånvaro anklagas för stöld vid ett flertal tillfällen. När stölderna hade begåtts nämns inte i rättsakten, inte heller i vilken mån varken Hoppare eller Korp någonsin lagfördes för detta. Det finns inte heller några uppgifter om att Korp som förrymd soldat skall ha rannsakats för en ev rymning varför osäkerheten kvarstår kring om soldaten Olof Korp är identisk med den Olof Korp som omnämns vid tinget 1697.

Jakob Korp
1706-[1708]

Antagen 1706. Utmarsch från Torneå den 6 augusti 1706 och vidare från Ratans hamn i Bygdeå till Stettin den 18 augusti. Upptas bland ”nysatte” soldater ”110. Jacob Korg” vid sista mönstringen i Ratan inför utskeppningen. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

”110. Joseph Korp” upptas i en retrospektiv förteckning daterad 1713 över avgångna soldater som sedan år 1704 inte fått ut full lön och lega. [Regementsräkenskaper – 1723, Supplement, Västerbottens regemente, G1:69b 1701-1715, KrA].

Jakob Korp
1710

Antagen senast tidigt år 1710. Avgått 1710. Till: Död i Neumünde. Utmarsch från Torneå den 10 mars 1710. Understucken Kalix kompani. ”110. Jacob Kårpp” uppges vid mönstring av Kalix kompani i Stockholm den 16 augusti ha skeppats till Neumünde med samma kompani den 28 maj 1710.

Staffan Henriksson Korp
1712-1718

Antagen 1712. Avgått 1718-04-04 Till: Död. 1712 vid mönstring i Sanden den 27 september understucken Kalix kompani, 19 år ”siuk i Qwareret”. 1715: Lejd 1712 Wästerbottning ogift 18 år kan läsa.

Olof Mickelsson Korp
1719-1724

Antagen 1719-01-04. Avgått 1724-11-00 Till: Utbytt. 1719: 25 år infödd ogift 1 tj.-år.

111 Orädd
Korpikylä

Soldattorp: Ntå tgl 8 oktober 1729 s. 414 kallas rotebönderna för denna och 94 andra rotar i Nedertorneå socken till tinget ”för det de dels icke skola förfärdigat och dels intet ens påbegynt torpställs husen åt deras såldater ehuru många gånger de ock derom skola wara antyde”.

Carl Olofsson Orädd
1691-[1708]

Antagen 1691 i Laivajärvi. Piteå 1694 lagskriven. Rote 111 vid roteringen 1695 trpt ifrån rote 47. Då det saknas uppgifter om att han ersatts antas han vara den soldat som fortsatt stod för rotan vid mönstringen i Zhirmuny 8 april 1708 och är därefter försvunnen under ryska fälttåget 1708-1709, död eller tillfångatagen.

Torneå rådhusrätt 28 november 1694 s. 169: ”een Sålldat under detta Tårneö Compagnie och Laijfwajerfi wedh namn Carl Olofsson” kom för rätten och beswärade sig över borgaren Erik Johansson [Kohkoinen, enligt dombok Ötå tgl 13 december 1679 s. 1017 var Erik öakta son till länsman Mickel Jönsson Kohkoinens son. Erik bodde och uppfostrades hos gamle länsmannen och fick 15 riksdaler av Mickel för att gå soldat för gården 1677. Ska enligt rättsakten ha rymt från tjänsten och sedermera gripits i Österbotten innan han uppenbarligen hamnade som borgare i Torneå] som vägrat betala för att Carl skjutsat honom med orden att ”een skiällm som sådant af migh fordrar, då Sålldaten sagt att när såsom hans Kongl. Majt i nåder betalar sin skiuts hwarför intet må du den betala?” varpå Erik tagit en ”biörkstång” från vedlasset som stått på Eriks gård och slagit soldaten över armen ”så att han armen nu knapt kan röra som och effter besichtigande befans heel swullin ifrån armbogen till axlen”. Borgaren hävdade att soldaten ”reetat” honom till slagsmål och kallat honom ”lijkapåika”. Vittnet Nils Nilsson från Laivajärvi bekräftade dock soldatens version. Erik intygade inför rätten att han inte visste annat om soldaten än ”ähra och godt” och att han missfirmat honom med ”öknampnet Lijkapåika” i hastigt vredesmod. Erik dömdes slutligen endast för ”dhet honom gifne slaget, hwarföre han sin arm måste i fiättlum [förband] bära” till böter.

Ntå tgl 22 juli 1698 s. 188: ”Soldaten Carl Olofsson Orädd i Laifwaniemi förekom och beswärade sigh deruthöfwer hurusåsom hans fader Olof Carlsson medh Broderen Anders Olofsson” inte ville ersätta honom för vad han och hans hustru anlagt och tillskjutit hemmanet [Viinikka i Laivaniemi] under tiden som han ”och hans hustru medh 2:ne Barn alt stadigt suttit på hemmanet och der nutit sitt uppehälle”. Efter noggrann utredning fann rätten att soldaten hade att fordra av sin fader Olof Carlsson 26 daler kopparmynt vilket Olof godkände mot att ”soldaten intet hwarken macht eller tillståndh att bärga eller befatta sigh medh grödan af åkeren”. De legopenningar som soldaten hävdade att han fortfarande hade innestående i hemmanet skulle han begära ut vid likvidationsmötet mellan rotan och soldaterna om han inte innan dess får pengarna utbetalade.

”Soldaten Carl Orädd” skänker 15 öre till Nedertorneå kyrka den 13 februari 1700 [Kyrkoräkenskaper, Nedertorneå L:1 1683-1770, RA, Helsingfors].

Ntå tgl 4 mars 1705 s. 435: ”Soldaten Carl Orädds hustru i Nederraumo”, Margeta Erikdotter, lät för tredje gången uppbjuda ”Olof P. Nackulas skattehemman” [Olof Persson Nakkula] som hon köpt av borgaren i Torneå Johan Staphansson ”för hans der i hafwande fordran 197 Daler 12 öre, efter slutit köp och Contract 1704 d: 2 Martij”. Inget klander mot köpet anfördes vid tinget.

Ntå tgl 8 mars 1711 s. 87: Soldaten [ej namngiven] Orädds hustru Margeta Erikdotter i [Nedre] Raumo kräver Henrik Mansikka i bidem på 9 daler kopparmynt ”för solldaten Nils Olofsson Hiort efter den

assignation [anvisning] han skall ifrån Posen i Posten och Polen uthgifwit d: 4 April 1707 som han af Orädd skall tillåns tagit". Med andra ord: Hjort lånade 9 daler av Orädd i Posen och dessa 9 daler skulle enligt Hjorts anvisning utbetalas till Orädts hustru av Mansikka av de pengar som Hjort deponerat hos Mansikka innan han utgick på tåg. Mansikka uppgav "att han hoos sig ännu innehade 12 daler kopparmynt af Hiort hoos honom weed uthmarschen deponerade och insatte penningar". Mansikka och rätten betvivlade dock assignationens äkthet då den var skriven av okänd hand och utan undertecknande av vittnen och att Hjorts namn skrivits av samma hand. Rätten kunde "intet sig förtroo på een sådan zedell" varför Margetas anspråk inte kunde godkännas.

Ntå tgl 6 mars 1713 s. 95: Omnämns "Solldatshustrorne Juliana Larsdotter och Margeta Ersdotter i Nederraumo". Båda deras gårdar Nakkula i Nedre Raumo brändes ned av ryssarna enligt senare restskattelängder. Den 19 december 1768 dör "Gl. fattiga Pigan Brita Ersdotter N, Raumo 87 år [född ca 1681], fad. Eric Mickelsson, Mod. Juliana Larsd:r". H. Juliana Larsdotter finns på Nakkula hemman i Nedre Raumo, död 11 januari 1731, 67 år gammal som "Erich Michelssons änckia ell:r Olof Nackus mor".

Henrik Hansson Orädd

[1710]

Antagen vid rekryteringen 1710 men dök aldrig upp vid mönstringen i Torneå den 9 mars 1710, dagen innan kompaniet bröt upp [Länräkenskaper verifikationer 1711, s. 1059]. Tycks aldrig ha anslutit till kompaniet.

Olof Andersson Orädd

1712-1713

Antagen 1712. Avgått 1713-09-11 Till: Död. 1712: 21 år infödd ogift. Flertalet av de som dog hösten 1713 dog i en smittsam sjukdom som spred sig i kvarteren i Uddevalla det året. Ett hundratal västerbottniska soldater uppges ha dött [Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, 1714].

Ntå tgl 27 juli 1714 s. 365: "Hustro Malin Hinrichsdotter i Korpikylä" begär att Lars och Henrik Hindersöner Niva i Korpikylä [rotebönder för Orädd] skulle betala henne två årslöner för den tjänst och arbete som hennes son Olof Andersson utfört och för två ängar och två åkerstycken som hennes framlidne man Anders Olofsson som tidigare satt på Nivas hemman uppgav att han uppröjt och brukat. Dock kunde Henrik Henriksson Niva uppvisa ett kontrakt mellan Niva och henne daterat 26 juli 1711 "i anseende till det Hindersson henne och dess son för 13 åhr sedan i den swåra tijden uthur en stor hungers nöd af Landswägen intagit och sonen alt sedan uppehållit" och att Malin i kontraktet utfäst att "han [sonen] skulle gå för honom [Niva] Sålldat". Dock hade Malin sedermera ryggat sitt kontrakt och lovat sonen till soldat för hela rotan. Sonen var "nu genom döden afgången".

Rotan vakant 1713-09-11 - 1714-03-03

Johan Persson Orädd

1714

Antagen 1714-03-03 Avgått 1714-04-01 Till: Rymd ifrån Torneå. 1714: 20 år. Hans mundering i Umeå af fienden borttagen och oppbränd, undantagandes kappan.

Rotan vakant 1714-04-01 – 1720-01

Joseph Josephsson Orädd

1720-1728

Antagen 1720-01-00 Avgått 1728-07-22 Till: Kasserad. Vacant 1714-04-01--1720-01-00. 1728: 34 år 9
tj.-år Wästerbottning ogift, är efter intygan siuklig och oduglig kan derföre icke gillas.

TREMÄNNINGAR

Tremänningar var ett extramanskap som antogs utöver det lagstadgade kravet på 1056 soldater vid Västerbottens regemente. Under Stora nordiska krigets andra år 1701 insjuknade många av de nya och oerfarna soldaterna. Redan kort tid efter att regementet lämnat den svenska västkusten våren 1701 och anlänt till Reval räknade man 138 sjuka antända av "sitiziga siukdomar". Vid en mönstring i regementets vinterkvarter i kurländska Rolshoff under hösten konstaterades att de nya rekryterna hade svårt att klara livet i fält. Den 2 november 1701 låg nästan halva regementet sjuka och flera hade redan skickats hem. Det behövdes påfyllning av soldater på de lediga rotarna och extramanskap för de rotar vars soldater låg sjuka i fältlägret. Benämningen tremänningar kom sig av att rotarna i hemsöcken gick samman tre och tre med uppdraget att utöver sin ordinarie soldat gemensamt skaffa fram ytterligare en. Den enda kända rekryteringen av tremänningar i Tornedalen genomfördes det sjukdomsdrabbade första året 1701.

Kapten Jakob Grubbe vid Löfvångers kompani och kvartersmästare Blomström skickades i oktober 1701 hem till Sverige från vinterkvarteret i kurländska Rolshoff för att hämta nya rekryter och tremänningar. På plats i länet våren 1702 lyckades han skrapa ihop 217 nya rekryter och 333 tremänningar, totalt 550 man. Övertorneå och Nedertorneå socknar bidrog med 20 nya rekryter och 66 tremänningar och de lämnar Torneå den 24 mars 1702.

Känt är att manskapet under kapten Grubbes ledning marscherade landvägen ned till Gävle där de embarkerade skeppen och fördes till Polska kusten. Målet var att ansluta till regementet i södra Polen samma höst. Men åtskilliga av de nya rekryterna, i huvudsak mycket unga män, dog under den långa marschen. Efteråt konstaterades att Grubbe endast hittat "mycket ungt och spädt manskap så frampt de icke skola taga Bönderne som sittia på hemmanen och således rotarna ruinera". Det bästa manskapet, sas det, hade flytt till Österbotten eller tagit tjänst som båtsmän på fartyg till Stockholm, Gävle eller andra orter.³⁵ Av de 550 nya rekryterna och tremänningarna uppges över 200 man vara döda innan man anslöt till regementet i Sandomierz i november 1702 "hwilket förnembsta orsaken waritt att sådane unga gåssar icke kunna fatiguen tåhla, mindre wetta sigh att Conservera".³⁶

Den enda förteckningen över tremänningar från Västerbotten finns nedtecknad i mantalslängden daterad mars 1701 men är inte helt i överensstämmelse med det manskap som sedermera verkligen marscherade iväg. Flera av de män som upptas som tremänningar vid mantalsskrivningen lyckades bevisligen skaffa ersättare innan de marscherade iväg ett år senare. Identifieringen av tremänningarna försvåras ytterligare av att det inte fördes några kontinuerliga rullor över dem under tiden i fält.

Följande förteckning över tremänningar från Övertorneå och Nedertorneå socknar finns bilagd mantalslängden för respektive socken 1701.

³⁵ Västerbottens regementschef [1684-1702] Reinhold Johan von Fersen t. Kungl. Majt 8 mars 1702, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M432.

³⁶ Västerbottens regementschef [1702-1710] Anders Lagercrona t. Kungl. Majt 5 mars 1703, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M432.

ÖVERTORNEÅ

”Specification oppå dee uthsedde Tremänningarne såwijda de wid skrifningens förrättningh icke af någon officerare woro emottagne och approberade eller genom mönstringh gängne:

*Junoswando
Tärende*

*Muånianiska³⁹
Kohlare
Pello⁴¹
Turtoila⁴³*

Juåxenge⁴⁵

*Michel Jönsson
Grels Grelsson³⁷
Hindrich Hindrichsson Swart³⁸
Nils Riskanen
Hindrich Nilsson⁴⁰
Anders Pehrsson⁴²
Anders Johansson
Erich Knutsson⁴⁴
Michel Clemetsson*

³⁷ ”Soldaten Grels Jatka” hemförlovad efter slaget vid Fraustadt 1706, erhåller general Frölichs avskedspass dat 7 juli 1706 och underhåll from 22 augusti 1706 [Krigskollegium, Krigsmanshuset D:20 s. 109]. ”Soldaten Grels Jatka hemma 20 mijhl på andra sidan Torneo” finns med bland avskedade bräckliga och med unfångna blessyrer som skickas hem 1706. Han erhöi underhåll för en månad ”öfwer Siön” och för 10 resdagar ”landvägen” samt slutligen 20 mil skjuts till sitt hem i Tärendö [Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Avd 12 Handlingar rörande den militär-ekonomiska förvaltningen i Sverige, vol 34]. Grels tycks aldrig ha återvänt hem då det inte finns några uppgifter om att han efter avskedet kvitterat ut sin pension.

Om Jatko hemman uppges vid roteranssakningen 1727 [som vid roteringen 1695 föreståts av lille Per Grelsson och nu 1727 av sonen Grels Persson f. 1687 d. 1737] att en av Grels bröder Mickel Persson skrivits till soldat i Överkalix för 20 år sedan och den andra Brodren Pehr Persson till tremänning. En ”3männings hust:” finns redovisad på Per Grelsson Jatkos hemman i Tärendö i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länräkenskaper 1702 s. 1026ff]. Hustruns make bör ha varit tremänningen Per Perssons hustru [se not 42]. Enligt roteranssakningen 1727 skall en tremänning utgått även för granngården Krekula: ”En Karl utgått af hemmanet till tremänning” vilket synes ha varit Grels Jatko.

³⁸ En ”3männings hust:” finns redovisad på Johan Henrikssons [Lauri] hemman i Tärendö i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länräkenskaper 1702 s. 1026ff]

³⁹ En tremänning ska enl roteranssakningen 1727 ha utgått från Per Classons [Bäck] hemman i Muonioniska utan att ha njutit någon vedergällning från övriga rotar. En ”3männings hust:” finns redovisad på Jöns Perssons [Bäck eller Ähkälä] hemman i Muonioniska i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länräkenskaper 1702 s. 1026ff].

⁴⁰ Synbarligen son till Nils Nilsson Immo [Tiensuu] i Kolari. Henriks bror Olof gick soldat för rote nr 14 Måna där faderns hemman var rotehemman. Brodern Olof Nilsson Måna död 7 september 1706, andra brodern Nils Nilsson gick soldat för rote nr 44 Winge 1711 och dog i februari 1718.

⁴¹ Enligt roteranssakningen 1727 skall en tremänning utgått från Kurtakko hemman i Pello. Två av Olof Kurtakkos bröder skall ha gått ut som soldater enligt Memorialdombok Övertorneå tingslag A1c 1715-1721 s. 101. En ”3männings hust:” finns redovisad på Olof Purainens hemman i Pello i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länräkenskaper 1702 s. 1026ff].

⁴² Enligt roteranssakningen 1727 skall en tremänning utgått från Per Anderssons [Välímää] hemman i Pello.

⁴³ Hans Anundsson [modern bosatt i Turtola] har möjligen gått tremänning för en tremänningsrota i Niemis [rotarna 67-69] att döma av följande svårbegripliga rättsakt: Ötå tgl 17 mars 1708 s. 81: Henrik Pålsson [Korteniemi rotehemman för nr 19 Björnfof] i Pello instämde Jöns Olofsson, Nils Olofsson och Jöns Kumppani i Niemis ”medh deras Rotesällar i 3 Männings Rotan angående ett Soldatslån, Hans Anundsson benembd” som Pålsson ”prætenderar och påstår sig böra af Niemisboerna betahlas och återställas och det Capitein Grubbs utgifne Resolution på en sedell af d. 8 Marti 1702 utgifwen jemwähl Hans Anundssons Moders hustru Ella Persdotter i Turtola af d: 16 April 707 till Hindrich Persson och hans Roota gifne försäkringsskrift deri han dem sin son cederar för deras Roota; förthen skull Henrich Pålsson nu söker och påstår att kunna i Hans Anundssons ställe bekomma en annan duglig karl”. Då detta ärende rörde frågan ”om Soldatens lån och återställande” hade inte häradsrätten möjlighet att besluta i frågan - sådana ämnen skulle regleras i samband med utskrivningarna. Rätten kunde därför ”nu allenast för denna gången Henrich Pålsson till större säkerheet in protocollerat att sin rätt förbehållen hafwa härom sökia på wederbörligt sätt enär hans Rotesoldat faller och Rotan vacant blifwer, i synnerheet hafwer han detta ährendet att angifwa hoos” Landshövingen ”der han medh sin Rota förmenar sig på Niemis Rotan någon skiählig præntention äga”. Not: Tremänningsrotan synes - av de tre namngivna niemisborna att döma - ha bestått av rotarna 67 Holt, 68 Baas och 69 Frank. Notera vidare att Pålssons soldat Per Hansson Björnfof dör i vinterkvarteret i Zhirmuny den 16 mars 1708. Se denne och även rotarna 67-69.

⁴⁴ En tremänning skall enl roteranssakningen 1727 ha gått soldat från Knut Erssons Knuutis hemman i Turtola, sannolikt denne Erik Knutsson.

⁴⁵ En tremänning skall enl roteranssakningen 1727 ha gått ut från Henrik Jönssons [Aasa] hemman i Juoksengi. Ötå tgl 9 mars 1705 s. 457: Johan Nilsson Kälare i Kardis nämner att han uppfostrat Erik Henriksson [Kuitu, rotehemman för nr 29 Commis i Juoksengi] i Juoksengis bror Henrik Henriksson för att göra honom till soldat, men att Henrik ”sedermehra bleef honom ifråntagen och satt till 3 männings soldat för sin broder”. Erik menade dock att Johan ”hafft samma gässe eller drängh hoos sig i 7 åhrs tijdh till thess han bleef ungefär 10 åhr gammal då

*Cauliranda*⁴⁶
*Qwifwakangas*⁴⁷

Hapakyhla
*Allkula*⁵¹

*Niemis*⁵³

Hindrich Hindersson
*Michel Nilsson Hönen*⁴⁸
Lars Hindersson
*Lars Hindersson Käckonen*⁴⁹
*Nils Simonsson*⁵⁰
Mats Hindersson
*Jöns Olsson Rieko*⁵²
Anders Andersson Kippari
Erich Olsson Tollius

Johan Nilsson enär dee swåra oåhren påkommo utslåpte honom ifrån sigh på wågarna". Vid roteransakningen 1727 uppges att en man från Kuitu hemman utgått som tremänning.

⁴⁶ En man från Björn Erssons [Juvani eller Båsk] hemman i Kaulinranta skall enl roteransakningen 1727 ha gått som tremänning för hemmanet. En man från Erik Karlssons [Kangas] hemman i Kaulinranta skall enl roteransakningen 1727 ha gått som tremänning från hemmanet.

Ötå tgl 18 mars 1708 s. 87: Mickel Olofsson i Ruskola kunde inför rätten bevisa att "Erich Ersson i Cauliranda som nu Soldat är utgången af honom tagit 2 skålpund och 1 aln Tobak till köps, det hans hustru Brita Tomasdotter nu intet will honom betahla" då hon uppgav sig vara helt ovetande om detta. "Men hennes [sic!] egen Fader Erich Carlsson [Kangas i Kaulinranta] och Nämbedeman Michell Rachtu intygade att Erich Ersson Tobaket omhänder fått" men de kände inte till om varorna betalats. Hustru Brita Tomasdotter dömdes att betala Mickel 5 daler kopparmynt för tobaken. Erik Ersson synes ha varit den karl från hemmanet Kangas i Kaulinranta som gått som tremänning [se ovan]. Att Carlsson i rättsakten uppges vara Brita Tomasdotters fader bör vara en felskrivning.

⁴⁷ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Ella Andersdotters [Antinjuntti] hemman i Kuivkangas.

Ntå tgl 8 mars 1709 s. 293: Margeta Knutsdotter i Kuivkangas och Övertorneå begärde av "sin Sahl. Mans Broder Lars Nillsson i Korpikyla, angående att hon sedan hennes man reest uthi fällt medh Tremeningarna ock där bårto blifwit, som een pija arbetat hoos denne sin Mans Broder" i Korpikyla. Lars och Margeta enades med handslag om att Lars skulle ge henne "i ett för alt" 20 daler kopparmynt. Lars synes vara identisk med husbonden på Vähä i Korpikyla som stod som soldat Ofrisk 1712-1714. En man skall enligt roteransakningen 1728 utgått som tremänning från Lars Nilssons hemman i Korpikyla.

⁴⁸ "H: Brita 3:ns Michel Nilsson Hönas" finns upptagen i Kuivkangas vid mantalsskrivningen 1701 och bland tremänningarna i samma längd. "Michel Nilsson Hönen" finns med hustru i mtl 1702-1703 på Kieri. Utgick aldrig som tremänning.

Ötå tgl 20 juli 1703 s. 777: Jöns Jönsson Kieri i Kuivkangas besvärande sig över att Mickel Nilsson Höna "i samma by hafwer för några åhr [sedan] inträdt på hans framledne faders hemman i bemelte Qwifwakangas by och det igenom Rådman Carl Björkmans tillåtelse som uppå samma hemman een gjäldsfordran haftt å 111 daler 24 öre kompparmynt för hwilket hemman han Jöns Kieri uthi 26 åhrs tijdh gått soldat och ingen lega af hemmanet niutit". Kieri hade dessutom den 10 april i år betalat av 20 daler på skulden till Björkman varför Kieri nu krävde att få tillträda sin faders hemman. Höna menade dock att hemmanet var så gott som öde när han upptog det och att han förbättrat både grödor, hus och betalat av en del av skulden. Rätten konstaterade att Kieri hade arvsrätt till hemmanet. Höna hade aldrig sökt lagfart på hemmanet när han flyttade in och intygades vara "nu till Soldat skrifwin". Beslut: Kieri skulle få tillträda sin faders hemman men skulle först efter värdering av gården, betala dels Höna för de utlägg han haft och sedan reglera skulden till Björkman. Därefter fick Kieri tillträda hemmanet.

Ötå tgl 9 mars 1705 s. 454. Tvist där Mickel Nilsson Höna kräver Jöns Kieri på 107 daler kopparmynt för en skuld på gården som Höna betalat och för det arbete han nedlagt på gården. Jöns som även han var närvarande vid tinget dömdes att inom ett år betala pengarna till Mickel eller förlora sin börsrätt till hemmanet.

⁴⁹ Lars Henriksson Kohkoinen var bror till Mickel Henriksson Kohkoinen på Muotka i Kuivkangas [död 1727] och son till Henrik Mickelsson Kohkoinen på Vanha Muotka. Mickel uppges ha två syskon [Lars och Henrik] på gården i mtl 1702. "Lars Hindersson Kohcoinn" skänker ½ Carolin till Ötå kyrka den 20 april 1703 vilket visar att han ersattes innan tremänningarna utmarscherade i mars 1702.

⁵⁰ Möjligen bror till Simon Simonsson Simu som uppges ha ett syskon på gården i mtl 1702. Oklart om han utgick som tremänning.

⁵¹ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Simon Nilssons [Jurva] hemman i Allkula i Greves rota nr 60.

⁵² Jöns Olsson Rieko utgick inte som tremänning. Vid mantalsskrivningen i februari 1702 står om honom att "Denne stodh förledit åhr som 3:die man, dock gillades intet"

⁵³ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning "för främmande rotar" från Johan Kumppanis [Ranta-Kumppani] hemman i Niemis.

Per Ersson Mettä i Niemis gick ut som tredjeman [för Linds rota i Pello]. Död i Posen i Polen omkring 1705. Enligt restlängd 1702, skriven vid tinget i februari och mars 1704, [Länsräkenskaper, verifikationer 1703] uppges i Niemis "Per Ersson Mettä, Siuk, skrifwen soldat 1703". "H. Anna Lind ell:r Mätta" finns mantalsförd i Niemis 1710.

I en skrivelse till biskopen i Härnösand daterad 14 december 1720 uppger kyrkoherden i Övertorneå Erik Brunnius att "Johan Matzon i Koivokyle begiärer och påstår att kunna få ächta een qwinna Anna N.dotter ifrån Armasari by, hwars man Per Ersson uthgått tridieman nu för 17 el:r 18 åhr sedan om hwilkens tillstånd om han är lefwandes el:r döder man ingen säkrare kunskap kunnat få än innelychte attest innehåller och uthwisar, hwilken attestanterne förledne wår anbudo och sig wid tinget med edh willja bekräfta". Den bifogade attesten daterad Övertorneå 19 mars 1720 intyggar Anders Johansson, Johan Persson, Clara Anundsdotter och Henrik Litti alla i Koivukylä, att salige herr Anund Curtilius "sagt och berättat nu för siu åhr sedan el:r något mehra, sig hafwa haftt skrifwelse /: men af hwilken wetta wij intet /: att tridiemannen Per Ersson Lind wara genom döden afgången och sagt dess hustru wara blefwen enkia". "Hendrik Nilsson Litti" intygande samma datum "att ofwannämnde Per Ersson Lind i staden Posen för femton åhr sedan varit ila siuk och dagen effter iag honom i det siuka tillståndet såg, sanferdigt ryckte war att han blefwet död" [Domkapitlet i Härnösand arkiv, Manualhandlingar EIII:4 1705-1720, SVAR bild 384-385, AD bild 3170-3180, LA, Härnösand]. Henrik Litti var soldat på rote nr 91 i Övertorneå, avskedad och hemförlovad från fältlägret i Posen 1707.

Armasari⁵⁴
Helsingeby⁵⁵

Päckila
Koifwokyla

Hindrich Olsson Baas
Pehr Jönsson Holm
Olof Larsson varit kusk⁵⁶
Pehr Pehrsson⁵⁷
Johan Andersson
Mats Matsson Huki⁵⁸
Summa 24

Differencen til 30 st. ähre antingen skrefne på sina hemman eller dersom de tiena och wistas”.

I andra källor omnämns följande avs tremänningar i Övertorneå socken:

En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Per Jöranssons [Korpi] hemman i Matarengi.

Johan Matsson skall även ha skrivit till regementsskrivaren Lindbaum ”och således sökt af Rullorne få underrättelser men till swars bekommit att der uthi finns ingen effter bem:te Per Ersson utgått ingen Soldat utan tridieman på hwilka ingen rulla höres finnas”. Johan Matsson uppgavs vara enda karl på gården, om 50 års ålder och hade varken föräldrar eller syskon i livet. Med ”gråtande ögon och sargat hierta” bad Matsson kyrkoherden Brunnius om att i denna skrivelse till biskopen frammana en tillåtelse för honom att äkta Anna. Vid domkapitlets sammanträde den 22 februari 1721 avgjordes ärendet om Johan Matssons önskemål att ”ächta änkan hust: Anna Nilsd:r från Armasari by, hwars man Pär Erson Lind för 17 el:r 18 åhr sedan utgådt tridieman”. Domkapitlet konstaterade att ”såsom en så lång tid är sedan bemelte Pär Ersson Lind tridieman utgångit och man sedermera ingen kundskap om honom bekommit el:r något af honom hört hwilket än vidare af medföljande attester bestyrkes, altså finner Consistorium till ofwannämde personers ächtenskaps fullbordan intet hinderligt” [Domkapitlet i Härnösand arkiv, Protokoll, huvudserie, A1a:5 1720-1725, bild 34, LA, Härnösand]. Känt är att bonden Johan Matsson i Koivukylä sedermera gifter sig med denna Anna Nilsson.

Nybyggaren i Liehittäjä 1739 Nils Persson hade styvfadern Johan Matsson med hustrun Anna Nilsson. Nils var således tredjemannen Per Linds eller Mettäs son och känt är även att han hade två systrar [se nedan]. Vid Ötä tgl 28 augusti 1728 A1a:7, bild 2480 AD, omnämns Johan Matssons styvson Nils Persson som vittne i ett ärende där Johan Matsson anklagades för fylla och otillbörligt beteende hemma hos kapten Petter Enberg och dennes hustru Greta.

Ötä tgl 6 mars 1733 s. 96: Nils Persson i Koivukylä och dennes systrar Margetas och Britas svärföräldrar Per Henriksson och Lambert Carlsson [en man ”af ansenlig wäxt och styrka” som han beskrivs vid Ötä tgl 26 november 1736 s. 168. Där uppges även att Lambert gift sig 1699] begärde ett sockenskrivaren Planting skulle upprätta ett laga inventarium ”öfwer den ägendom som aflidne hustru Anna Nilsson i Coivukylä efter sig lämnat”. ”Kronobonden Johan Mattsson ifrån benämnde by, som ägendomen om händer hafwer” uppdrogs att omedelbart riktigt uppges Annas kvarlåtenskap. Anna Nilsson synes således ha avlidit 1732. Vid Ötä tgl 15 mars 1733 s. 172 anklagas Nils Persson som delaktig i en stöldhärva hos kapten Petter Enberg och uppger sig där vara ”på sitt 30 år”. ”Des stjuffader” Johan Matsson tillhörde dem som vittnade om Nils tjuvnad. Per ska enligt det stöldmål [december 1734 s. 333] som styvfadern riktade mot honom ha varit bosatt hos sin svärfader Per Henriksson i Vitsaniemi. Ötä tgl 20 februari 1736 s. 70: Nils Persson var gift med Brita Persdotter och de hade vid tillfället ”2:ne små barn”. Nils med familj hade en tid förestått sin styvfaders hemman i Koivukylä men lämnat det och därefter levt som inhyes bl.a på kaplansbordet i Koivukylä hos komminister Isak Tornberg och försörjt sig och sin familj som daglönare. Nils hade lämnat sin tjänst hos svärfadern i förhoppning om att få inlösa sin faders hemman i Niemis som fallit i öde under Nils omyndiga år.

Ötä tgl 28 februari 1735 s. 216: Johan Matsson i Koivukylä anklagar sin brorson och tillika efterträdare på hemmanet [Huukkila] Jöns Abrahamsson för åtskilliga tillfällen av misshandel. Johan uppges vid tinget ”wara böjder till dryckenskap och kortspel”. Ötä tgl 28 november 1735 s. 295 dito.

Vid roteransakningen 1727 för Flings rota nr 70 i Niemis: 1695: Pehr Ehrsson, nu [1727] Olof Mättä. Hemmanet öde 1719-1721 till följd ”af husbondens utskrifwande till soldat, afbetalning för ett 3meningslåhn från Linds Rota i Pällo och sedan genom fiendens ruinerande”. Det noteras även att Per Erssons änka sålt en stuga till borgaren Johan Isaksson ”och straxt effter lemnat hemmanet öde, Enkjan boor i Koifwokyla”. ”Gubben Johan Matthsson i Koifwok:” dör 9 maj 1742, 73 år, 9 månader, 27 dagar gammal.

⁵⁴ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Anders Anderssons hemman [Tapani] i Armassaari.

⁵⁵ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Elin Kulluvaaras hemman [Kulluvaara] i Helsingbyn.

⁵⁶ En karl skall enl roteransakningen 1727 ha lejt av ägarerna av Knuutinpieti och Simu hemman i Vitsaniemi och gått som tremänning för Järvs, Gräflings och Skogs rota ”till hwilken karl de gifwit 200 daler kopparmynt och till dess Moder 30 daler kopparmynt”. Rotarna som satts samman till en tremänningsrota var nr 82 Järv [Helsingbyn-Vitsaniemi], nr 83 Gräfling [Vitsaniemi], nr 84 Skog [Vitsaniemi-Päkkilä]. Not: ”Olof Larsson Gräfling” värvas i Torneå våren 1700 till artillerikus för en värningspeng om 4 daler, 16 öre silvermynt [Länsräkenskaper verifikationer 1703, s. 1531 och 1535, RA]. Möjligen identisk med Olof Larsson ovan. Se även nr 83 Gräfling i Vitsaniemi.

⁵⁷ Möjligen identisk med den Per Persson som vid roteransakningen 1727 avseende Jatko hemman i Tarendö uppges ha tagits till tremänning. Se not 22.

⁵⁸ En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Jöns Förriadares [Huukkila] hemman i Koivukylä. Mats Matsson sannolikt bror till sedermera husbonden på hemmanet Johan Matsson som benämns ”Johan Mattsson Huki” i ett stöldmål Ötä tgl 22 mars 1733 s. 250 där han uppges ha anklagat sin styvson Nils Persson för tjuveri 1729. Om denne Nils och Johan, se not 39.

En soldat skall enl roteransakningen 1727 ha utgått som tremänning från Bertil Bertilssons [Perttu] hemman i Matarengi.

En ”3männings hust:” finns redovisad hos hustru Ehlin i Sieppijärvi [Mickelsdotter på Iivari] i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länsräkenskaper 1702 s. 1026ff].

En ”3männings hust:” finns redovisad på Erik Carlssons hemman i Portimojärvi i kontributionslängd Övertorneå socken 1702 [Länsräkenskaper 1702 s. 1026ff].

NEDERTORNEÅ

”Specification uppå dee uthsedde Tremänningarne, så wijda de widh skrifningens förrättande icke af någon officerare wore emottagne och gillade icke heller genom någon mönstring gängne:

<i>Säifwitz⁵⁹ och Lappijerf</i>	<i>Pehr Larsson</i>
<i>Kirsbäck</i>	<i>Henrich Eliasson</i>
<i>Wånom och Kirsbäck</i>	<i>Nils Larsson⁶⁰</i>
<i>Haparanda</i>	<i>Anders Michelsson Tyska⁶¹</i>
<i>Wånom och Biörcköhn</i>	<i>Anders Sigfredsson Fux⁶²</i>
<i>Biörcköhn⁶³ och Pottan</i>	<i>Gabriel Gabrielsson Smedh⁶⁴</i>
<i>Pottan och Öf:r Raumo⁶⁵</i>	<i>Nils Nilsson Påtta</i>
<i>Neder Raumo</i>	<i>Johan Nilsson Kossoi</i>
<i>Öf:r och Neder Raumo</i>	<i>Nils Nilsson Kuisari</i>
<i>Neder Raumo</i>	<i>Pehr Pehrsson Leera⁶⁶</i>

⁵⁹ En soldat skall enligt roteransakningen 1728 ha utgått ”3 menningh för fremmande rotar i Säiwits” från Olof Olofssons hemman i Övre Raumo [Pellonpoika rotehemman för nr 26 Snickares rota].

⁶⁰ En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning ”för Roten N:o 7, 8 och 9” från Lars Mickelssons [Lahti] hemman i Kiärsbäck. Rote 7 Hjort, 8 Gädde och 9 Haara alla i Kiärsbäck.

⁶¹ Identisk med den tremänning som enl roteransakningen 1728 gick från Viiki hemman i Vuono och id med husbonden på hemmanet vid roteringen 1695 Anders Mickelsson. I Vuono finns vid mantalsskrivningen 1701 ”h. Malin Anders Langaskatas”, 1702: ”H. Malin Tyska Langaskata”, 1703: ”Kh. Malin Langeskata”. I Vuono vid mantalsskrivningen 1704: ”Anders Persson ibid: 3:mans hust: Malin”. Ntå tgl 28 maj 1734 s. 528: Mickel Mickelsson Pekula i Kiärsbäck gör anspråk på Anders Isaksson Tysks hemman i Vuono som tidigare innehafts av Pekulas farfar Anders Jönsson vilken sedan Anders son [Pekulas far] Mickel Andersson ”förr några och femtio år tillbaka och då han, Pekula, allenast skall warit några dagar gammal till såldat utgått” [Mickel Andersson gick soldat för sin far Anders Jönsson i Vuono 1679 och dog i Ystad efter en tids sjukdom i augusti 1679]. Sedan Mickel Andersson gått soldat hade fadern tillsatt Pekulas äldre broder Anders Mickelsson som hemmanets föreståndare som ”ungefähr uti 8 eller 9 års tid intill des han wid tremänningsutskrifningen wid pass år 1703 [skall vara 1702] likaledes kommit at sättas till Såldat, hwarefter Anders Isaksson Tydsk det hittills innehaft”. Det meddelas vidare att Anders Isaksson Tysks hustru Malin Matsdotter var Anders Jönssons dotterdotter. Anders Isaksson kunde visa att han i mars 1698 fått tillstånd att tillträda Anders Mickelssons hemman om 1/3 mantal i Vuono.

⁶² Möjligen en son eller bror till soldaten Sigfrid Sigfridsson soldat Fux i Laivaniemi [se rote nr 44] men bosatt på Björköen.

⁶³ En man skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från Johan Hanssons [Mykkälä] hemman i Björköen.

⁶⁴ Gabriel Gabrielsson Smedh i Björköen omnämns i ett skuldmål i Ntå tgl 4 augusti 1696 s. 498.

⁶⁵ En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från Johan Henriksson Särkinäräs [Routu] hemman i Särkinärä [Övre Raumo].

⁶⁶ I 1701 års mantalslängd och Nedre Raumo: Per Persson Lera ”bonden satt till 3:die man och ähr opförd under längden i specification”. Vid mantalsskrivningen 1702 upptas i byn ”Hust. Karin Pehr Pehrsson Leeras”. Jmfr korpralen Olof Persson Leera [sannolikt Pers bror då Olof har ett syskon mantalsförd på gården innan Per efterträder honom där] antagen 1675 [korpral from 1689, avsked 1694] och som uppges ha skjutit ner en dansk och därmed räddat kapten Walter under det danska kriget [se förteckning över kasserade soldater vid generalmönstringen i Piteå 1694]. Olof erhåller årligen 6 daler 24 öre silvermynt från Vadstena Krigsmanshus.

Ntå tgl 8 mars 1702 s. 1155: Handelsman Henrik Eriksson i Torneå hade instämt ”Bonden Per Persson Lera i Nederraumo” för betalning av en skuld på 203 daler 30 ½ öre och 1 lispund hampa för 10 daler kopparmynt som handelsmannen nu fordrade av Lera ”så wijda denne åboo är een stoor lättingh och nu jemwähl är skrifwin till Soldat”. Lera däremot hävdade att skulden inte var så stor som uppgivits. Parterna enades om att Lera skulle betala handelsmannen 174 daler vilket de bekräftade skriftligen med sina bomärken. Som säkerhet krävde Henrik Eriksson att hans skuld hos Lera skulle ha företräde framför andra eventuella kreditorer om Lera valde att inte betala vilket rätten tog ad notam.

<i>ibidem</i>	<i>Henrich Hindsson Wallo</i> ⁶⁷
<i>ibid: et Ledakala</i>	<i>Johan Johansson Langinen</i> ⁶⁸
<i>Laifwaniemi</i> ⁶⁹ <i>och Ledakala:</i>	<i>Michel Samuelsson</i>
<i>Ibidem</i>	<i>Johan Hansson Pörhä</i>
<i>Laifwa Jerfwi och Kacka:</i>	<i>Pehr Jönsson</i>
<i>Kakama</i> ⁷⁰	<i>Pehr Eskilsson</i> ⁷¹
<i>Ibidem</i>	<i>Johan Olsson</i> ⁷²
<i>Ibid</i>	<i>Hans Hindersson</i>
<i>Korpi Järfwi och Kifwiranda</i>	<i>Olof Jacobsson</i>
<i>Mattila</i> ⁷³	<i>Hindrich Nilsson</i> ⁷⁴
<i>Neder Wåjakala</i> ⁷⁵	<i>Erich Hindersson Jatko</i>
<i>Ibid:</i>	<i>Lars Olsson</i>
<i>Öf:r och Ned:r Wåjak:</i>	<i>Lars Larsson Kirhaka</i> ⁷⁶
<i>ibid</i>	<i>Henrich Olsson Kockaret</i>
<i>ibid</i>	<i>Jacob Kandojerf</i> ⁷⁷
<i>Öf:r Wåjakala</i> ⁷⁸	<i>Nils Nilsson Kockoi</i>
<i>Seitzenkari</i> ⁷⁹ <i>och Ku-</i>	<i>Jacob Olsson</i>
<i>kula</i> ⁸⁰	<i>Hindrich Winnichsson</i>
<i>ibidem</i>	<i>Anders Andersson</i> ⁸¹
<i>ibidem</i>	<i>Johan Johansson</i>

⁶⁷ Henrik Henriksson Wallo synes ha varit den karl som enligt roteranssakningen 1728 gick som tremänning från Jöns Henriksson Vallos hemman i Nedre Raumo. Jöns har 2 syskon på gården 1699 och inget år 1701. Möjligen en bror.

⁶⁸ Johan Hansson Langinen finns på Lankinen i Nedre Raumo 1698. Efterträdd av Hans Johansson Langinen.

⁶⁹ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Mats Jönssons [sedermera Sammuli] hemman i Laivaniemi. En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Nils Vallos hemman i Laivaniemi.

⁷⁰ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Per Johanssons [sedermera Juho och Mäki i Ruottala] hemman i Kaakamo.

⁷¹ En Per Eskilsson upptas i Kaakamo [på Karhakka] i restsattelängd i 1703 års länsräkenskaper nedskrivna vid tinget i februari och mars 1704. Hustrun hette Anna. Om henne står "Denna knechthustru boor på soldatortet i samma by". Vid mantalsskrivningen i Kaakamo 1701: "Pehr Eskilssons Karakas h:n öde".

⁷² Ntå tgl 1 mars 1701 s. 86: Nils Jönsson i Kiärsbäck besvärar sig över "huru såsom hustru Juliana i Kakama hafwer antagit hans upfödings gässe Johan Olofsson den han haft uthi 8 åhrs tjdih i synnerheet öfwer oähren och honom påkåstat". Nils Jönsson begärde nu "någon wedergällningh" av Juliana för de omkostnader han haft. Juliana kunde dock bevisa "att denne drängh eller upfödsgässe enär han gick ifrån Nils Jönsson för 2 åhr sedan gick han till Johan Lukasson i Kakama och nu nyligen är han kommen till henne sedan han blef skrifwin till 3:die Mans Knecht" varför Juliana helt frikändes från Nils Jönssons ersättningsanspråk. Vid Ntå tgl 2 mars 1704 s. 860 nämns "hustru Juliana Kockoinen i Kakama" i en ängstvist [id. med Juliana Tomasdotter stundom kallad Kohkoinen på hemmanet Ruokonon, i Kaakamo].

⁷³ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Henrik Mickelssons [Jatko] hemman i Mattila.

⁷⁴ I november 1701 skänks 1 daler kopparmynt till Torneå stads kyrka vid "Soldat:s Hinrich Nilssons lysning".

⁷⁵ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Olof Kallioniemis hemman i Nedre Vojakkala. En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Per Perssons [Puoskari] hemman i Nedre Vojakkala.

⁷⁶ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Henrik Larssons [Karhakka] hemman i Nedre Vojakkala. Henrik hade 2 syskon vid mantalsskrivningen 1699, 1 syskon 1701. Tremänningen "Lars Larsson Kirhaka" var möjligen en bror.

⁷⁷ Samtidigt som "Jacob Kandojerf" upptas bland tremänningarna vid mantalsskrivningen 1701 finns i samma längd under Övre Vojakkala "hust. Maria Jacob Kandojerfs". Gick aldrig ut som tremänning. Vid mantalsskrivningen 1703 i Övre Vojakkala sägs om "Jakob Nilsson Kandojärt" att "denne betalar för 3 åhr effter han tillförende slupit som 3:e man casserades". I samma mantalslängd 1703 under Övre Vojakkala finns "h. Margreta Joh: Nilssons 3:ns", husbondsfolk på Kourila hemman och sannolikt den som ersatte Jacob Kandojerf som tredjemän inför utmarsch 1702. En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Clemet Clemetssons [Kourila] hemman i Övre Vojakkala. Angående Jacob Kandojerf se även bland oplacerade soldater och soldathustrur.

⁷⁸ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Isak Arpis hemman i Övre Vojakkala.

⁷⁹ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning "för fremmande rotar" från Mats Larssons [Matinlassi] hemman i Seittenkaari.

⁸⁰ En soldat skall enl roteranssakningen 1728 ha utgått som tremänning från Olof Jakobssons [Lähdet] hemman i Kukkola.

⁸¹ Ntå tgl 26 juli 1701 s. 185: Länsman Sigfrid Jöransson anklagar "Tridiemans Soldaten Anders Andersson ifrån Kuckula och Enckian Margeta Nilsson dotter ifrån Öfwer Torneå Sochn och Cauliranda för det dee haft lägersmähl tilhopa". Båda kallades inför rätten och erkände lägersmålet. Barnet hade fötts "förledne wintras" och sedermera dött. Hur mycket rätten än försökte förmå Anders att ta henne till sin äkta maka "kunde han doch omöjelijen der till bewekas eller intahlas". Då lägersmålet inte hade skett under äktenskapslöfte dömdes Anders Andersson till 40 mark och Margeta Nilsson till 20 mark silvermynt i böter samt en söndag var att undergå uppenbar kyrkoplikt.

ibidem

*Korpekyla*⁸³

ibidem

ibid:

*Henrich Jönsson*⁸²

*Erich Jönsson Huru*⁸⁴

*Staffan Hansson Öija*⁸⁵

Joseph Michelsson

Summa: 34.

Resten til 35 som ähr 1, blefwit skrefwen på hemmanet i Öfr. Wåjakala nembl. Michel Fräki".⁸⁶

I andra källor omnämns följande avs tremänningar i Nedertorneå socken:

En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från Hans Olssons [Seittula] hemman i Karungi.

⁸² En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från Johan Jönssons [Wuoti] hemman i Kukkola.

⁸³ En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från Lars Perssons eg. brorsonen Lars Nilssons halva del [sedermera Vähä och Tervahauta] efter att hemmanet klyvts i två delar "straxt efter roteringen" 1695] i Korpikylä. Ntå tgl 8 mars 1709 s. 293: Margeta Knutsdotter i Kuivakangas och Övertorneå begärde av "sin Sahl. Mans Broder Lars Nillsson i Korpikyla, angående att hon sedan hennes man reest uthi fällt medh Tremeningarna ock där bårto blifwit, som een pijga arbetat hoos denne sin Mans Broder" i Korpikylä. Lars och Margeta enades med handslag om att Lars skulle ge henne "i ett för alt" 20 daler kopparmynt. Lars Nilsson stod som soldat Ofrisk 1712-1714.

⁸⁴ En Erik Jönsson Huru finns som husbonde på Huru i Karungi 1699. Dock finns ingen uppgift om att någon från hemmanet skall ha utgått som tremänning.

⁸⁵ En soldat skall enl roteransakningen 1728 ha utgått som tremänning från soldaten [på rote nr 107 Hammar] Hans Hansson Äijäs [Äijä] hemman i Korpikylä.

⁸⁶ Mickel Fräki gick aldrig ut som tredjeman utan ersattes av sin systerson [ej namngiven] och finns kvar med hustru på gården i Övre Vojakkala även efter utmarschen 1702.

Ntå tgl 28 juli 1708 s. 132: Henrik Nilsson Fräki [Fräki i Kukkola] mot sin bror Mickel Fräki [Fräki i Övre Vojakkala] "angående en Soldatz ehrsättning emedan Michell Fräki skahl fådt deras syster son för sin rota till 3:die:man" varpå Henrik ville att brodern skulle skaffa "honom en annan igen". Tingsrätten ansåg dock att soldaters tillsättande och ersättande var en fråga för landshövdingen och inte tingsrätten.

Mickel Nilsson Fräki i Övre Vojakkala död 10 mars 1740, 72 år [f. 1668]. Modern hette Ella Olofsdotter.

SUPPLEMENT

Utmarscher Torneå kompani 1700-1710

Nedanstående rekryteringar av nya soldater från Västerbotten och Torneå kompani är kända från krigets första tio år. Extramanskap, så kallade tremänningar - där tre rotar gick samman och antog en extra soldat utöver den ordinarie - skrevs veterligen ut endast vid ett tillfälle i Västerbotten, i början av år 1701 med utmarsch våren 1702. Det finns uppgifter om att femmänningar [där fem rotar gick samman för att gemensamt rekrytera en soldat] rekryterats i Västerbotten. I ett brev från landshövdingen i Västerbotten Gustaf Douglas till Defensionskommissionen den 23 april 1703 uppges att nu var *alla FemMänningarna i länet utskrifne*. Befäl över dessa skall ha varit major Girström. Den enda notering jag hittat om femmänningar i Tornedalen härrör från Övertorneå tingslag 18 mars 1709 s. 328 där Tomas Tomasson i Muonioniska begär ersättning av *Rothe Intressenterne uthi 5 Rothar i Öfwer Torneå* för den tid han underhållit sin son [ej namngiven] *den tijdh han stådt nämbd för deeras 5:te Man antächnadh*. Det saknas i övrigt information om femmänningarna och det finns inga uppgifter om att de skickades ut i fält varför dessa lämnas därhän.

UPPBROTT 1700

Danmark hade 1699 tagit initiativet till ett anfalssförbund med Polen-Sachsen och Ryssland riktat mot Sverige. De dansk-svenska relationerna under de gångna åren hade varit allt annat än fredliga och danskarna såg en möjlighet till revanch och kanske även en möjlighet att ta tillbaka vad man en gång förlorat. Karl XI:s adelsfördärliga regemente hade skapat tvedräkt inom aristokratin; de som slagits så hårt för kungen under det Skånska kriget kände sig efter reduktionen utmanövrerade och undanskuffade. Det faktum att Sverige drabbats hårt av missväxter under en rad år på 1690-talet och sedan 1697 leddes av Karl XI:s son, en oerfaren tonårskung, tycks ha väckt danska förhoppningar i revanschens riktning. Bättre tillfälle att angripa Sverige skulle måhända aldrig ges.

Kriget inleddes år 1700 med ett sachsiskt anfall mot Riga, som dock misslyckades. Karl XII gav flera regementen order att tåga ned till Skåne samtidigt som gränsförsvaret mot Danmark-Norge förstärktes. Majorens kompani vid Västerbottens regemente - hädanefter Torneå kompani då det uteslutande innehöll soldater från soldatrotar i Övertorneå och Nedertorneå socknar - lämnade Torneå stad i januari och februari år 1700 för att ansluta sig till övriga kompanier vid regementet. De som skulle marschera bort lade sitt öde i Guds händer i en ceremoni vid Övertorneå kyrka. Kyrkoräkenskaperna för året anger: *D: 14 januari een deel af soldaterne när dhe skulle bortreesa på Togh, offrade tillhopa på altaret 3 ¼ Caroliner*. I en värld där döden var nära, där livet var kort och där våldet ofta segrade var löftet om Guds beskydd och ett evigt liv oemotståndligt. Sedan gav de sig iväg välsignade av kyrkan, de flesta mot en säker död. Ture Springfält soldat vid rote nr 76 sedan nio år lämnade hemgården i Helsingbyn och utmarcherade till Bohuslän och Kungälv det här året och han lovade skriftligen inför komminister Anund Curtilius att han skulle gifta sig med sin Anna Eriksdotter om bara gud och officerarna lät honom återvända hem. Det gjorde han inte. Tore fick leva ett par månader efter slaget vid Fraustadt innan han dog i kvarteren i polska Posen den 25 april 1706. Tillsammans fick Anna och Ture en utomäktenskaplig son Olof som gick i sin fars fotspår och sedermera blev soldat Ek. Olof skulle komma att uppleva även det senare ryska kriget innan han sjuklig och svag avskedades och skickades hem.

*

December 1699: Samtliga 202 korpraler och gemena vid det fulltaliga Torneå kompani beordras lämna sina hem och bege sig till Torneå stad *såsom deras rätta rendezvousplatz* inför stundande uppbrott och marsch söderut. Vissa hade en resa på uppemot 25 mil för att ta sig hela vägen ner till staden. Det krävdes 19 dagar för att samla soldaterna från Övertorneå och Nedertorneå socknar och göra nödvändiga kompletteringar och ytterligare en dag att förse manskapet med uniformer och gevär. Torneå kompani uppges i ett flertal samtida källor ha lämnat Torneå stad den 19 januari 1700. Dock visar kyrkoräkenskaperna att sergeant Johan Pålack, hans son korpralen Adam Pålack, korpralerna Johan Elf och Johan Hjalte samt 12 soldater skänker pengar till Nedertorneå sockenkyrka den 13 februari samma år. Vi kan således räkna med att de sista delarna av kompaniet lämnade staden först i februari, för de flesta var detta sista gången de såg sina hemtrakter.

Utmarschen från samlingsplatsen i Torneå bakom häst och släde dessa bistert kalla dagar i månadsskiftet januari-februari år 1700 bör ha utgjort en anslående syn. Hundratals man, officerarna till häst eller till fots, 110 hästar, vagnar och trossdrängar för att transportera förråd av vapen och ammunition, annan materiel, proviant till hästar och manskap, uppfordrade bönder med hästar och vagnar. Chefen för Torneå kompani major Lars Björnhufvud fanns med, även regementsprästen Nils Torner från Torneå, regementskvartermästaren, två fältskärer, kompaniprofossen Anders Olofsson Karck från Korpikylä, 202 soldater [varav 6 sjuka som fick skjutsas], 3 trumslagare och pipare däribland Per Larsson Brask från Nedertorneå, 8 kompanibefäl däribland sergeanten Johan Adamsson Pålack och dennes två söner korpralen Adam Pålack och trumslagaren Anders Pålack på kyrkobordet i Nedertorneå, mönsterskrivaren Johan Nystedt från Övre Raumo, föraren Mikael Hafstrand från Haparanda och rustmästaren Per Rolig från Armassaari samt slutligen 5 trossdrängar. Sammantaget 224 man och bakom 16 hästar slädades kompaniets uniformer och bagage.⁸⁷ För kompaniet väntade nu slädtransport och natlläger på respektive kyrkbacke i Kalix, Råneå, Luleå, Piteå, Åbyn, Skellefteå, Löfvånger och Bygdeå. 27 januari ankomst till Umeå stad där delar av manskapet från Torneå kompani [länets största kompani] fördelades ut på kompanier från mindre socknar i länet [vanligen Kalix och Löfvånger] för att skapa jämbördiga kompanier.

*

Under marschen söderut anslöt i Piteå en soldat från Torneå kompani i bojor. Han hette Hans Andersson Klockare och var soldat på rote nr 35 i Nedre Raumo. Han var iklädd fängsel som den illfundige tjuv, lösdrivare och rymmare han ansågs vara. Klockare hade skrivits till soldat för rotan 1683 men svikit sin trohet mot fanan och flytt till Österbotten under nödåret 1696 för att fly undan en väntande dom för stöld och, uppgav han själv, för att söka sig utkomst som skomakare. Han hade lämnat sin familj, den sjuka hustrun och två barn 12 och 3 år gamla bakom sig. Efter ett halvår drog även hustrun och barnen österut för att hitta honom. Båda barnen dog under vandringen och kort tid efteråt även hustrun. Klockare återvände och greps 3 år senare i hembyn och dömdes som desertör till döden enligt paragraf 62 i krigsartiklarna. När domen föll uppgavs han vara en man i sina bästa år - *en frisk och wacker karl* - varför hans tjänster trots allt skulle behövas och efter 6 månader i fängelse benådades han och kastades bojad ner i en av slädarna och drogs med söderut.⁸⁸

*

Den 7 februari bryter Västerbottens regemente om 1056 soldater upp från Umeå i slädar bakom häst, tre soldater per släde till Nora socken i Västmanland och därifrån marsch till fots till Västra Götaland. Torneå kompani stationeras i Alingsås. Löfvångers kompani med soldater tilldelade från Torneå kompani tilldelades förläggningar i Borås.

*

Under resten av år 1700 ligger regementet stationerat i Västra Götaland som vaktstyrka vid den norska gränsen och för arbete på de svenska fästningarna. I maj 1701 skeppas mannarna från Karlskrona över Östersjön till Reval [dagens Tallin]. Dödstalen under vistelsen i Bohuslän hade överlag varit låga. Tre nya rekryter från norra kontraktet, varav två icke namngivna från Torneå, hämtades av regementskvartermästaren Lars Blomström i mars 1701 för att på nytt göra regementet fulltaligt inför överskeppningen.⁸⁹ Redan ombord på skutorna bort från Sverige började sjukdomar slå stora hål i leden. Vid ankomsten till Reval klockan sju på morgonen den 18 maj 1701 konstaterades att *een stoor dehl* av manskapet insjuknat och dött antända av *sitziga siukdomar*. 17 soldater dog under sjöresan och vid första mönstringen räknade västerbottningarna 901 friska korpraler och gemena, 109 sjuka och ytterligare 29 sjuka som lämnats kvar i Karlskrona.⁹⁰

*

Under sommaren 1701 deltar Västerbottens regemente vid övergången av Dünafloden och erövringen av Riga. Det finns endast en uppgift om stupade soldater vid Torneå kompani under den sommaren. Sergeanten Johan Adamsson Pålack från Nedertorneå dog den 14 juli 1701 bara några dagar efter erövringen av Riga och samma dag som regementet fortsatte den långa marschen söderut in i Kurland där man gick i intervila i Rolshoff nära staden Grubina i september. Under sommaren 1701 hade annars ett hundratal västerbottniska soldater stupat och alltfler insjuknat och lämnats kvar *här och där* när regementet marscherade vidare. Döda begravdes i regel snabbt

⁸⁷ Räkenskaper över manskapets förplägning vid utmarschen från Torneå år 1700, Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1699, s. 629,

⁸⁸ Dombok Nedertorneå tingslag 27 juli 1699, s. 558 samt Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1699, s. 428.

⁸⁹ Huvudsaklig källa: Chefen för Västerbottens regemente Reinhold von Fersen t. Kungl. Majt 1701, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria 432.

⁹⁰ Västerbottens regementschef Reinhold Johan von Fersen t. Kungl. Majt t. Kungl. Majt 24 maj 1701, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 432.

och sjuka lämnades kvar när förbanden drog vidare. I början av augusti 1701 räknade regementet 582 friska soldater och 423 sjuka, 50 rotar var vakanta och behövde kompletteras med nya soldater. Henrik Ersson Drake från Kaulinranta lämnades sjuk kvar i Riga efter erövringen av staden sommaren 1701 och tycks aldrig ha återanslutit till kompaniet utan blev kvar där fram till 1703 då han avskedades och skickades hem. Han dog hemma nära sin hustru Margeta i Kaulinranta först den 6 juni 1740, 76 år gammal. Att åtskilliga soldater insjuknar och dör under hösten 1701 är alldeles klart även om namnen inte är kända. I oktober uppges att *snart 3:die parten af manskapet ligga ännu rätt illa siuka*.⁹¹ 60% av regementets soldater var antingen döda, sjuka eller invalidiserade. Förstärkningar hemifrån var vid det här laget ett måste. Några bedömdes odugliga för fortsatt tjänst och skickades hem. 13 västerbottniska soldater lämnade vinterkvarteren i Rolshoff i oktober 1701, åtta av dessa tillhörde Torneå kompani.⁹²

*Jöns Jönsson Kieri i Kuivakangas
Mickel Mickelsson Hvit i Kaulinranta
Jöns Mickelsson Steen i Haapakylä
Mickel Mickelsson Stake i Juoksengi
Jonas Olofsson Lamb i Tengeliö
Samuel Winter i Övre Vojakkala
Olof Olofsson Asp i Haparanda
Johan Jönsson Lunta i Nedre Vojakkala*

Soldater alla "siuka och breckliga" vid Torneå kompani som hemförlovas efter beslut i vinterkvarteret i Rolshoff i Kurland under oktober månad 1701. Mickel Mickelsson Stake från Juoksengi avled på vägen hem redan den 2 november medan de övriga anlände via Karlskrona till Stockholm den 23 november. Härifrån väntade vidare transport 120 mil till hemorten. Jöns Kieri återvände och blev jordbrukare på hemgården efter att ha fått strida vid tinget för sin rätt till familjens egendom. Mickel Hvit återkom till gården Heikka eller Heikinmikko i Kaulinranta och finns på plats senast i februari 1702. Jöns Steen återvände till hustrun Ingrid på Hannukainen i Haapakylä. Jonas Lamb blev husbonde på hemmanet Juuso i Tengeliö som förfallit en del under hans frånvaro. Johan Lunta återvände till hustrun Elin i Nedre Vojakkala men blev ihjälslagen av ryssarna under ofredsåret på hemmaplan 1716.

En månad senare var läget ännu värre. Vid mönstringar i Rolshoff i november och december 1701 räknade Västerbottens regemente 346 sjuka soldater, 429 friska och 158 vakanta rotar pga dödsfall och hemförlovningar. Strax före jul hade antalet vakanta rotar stigit till 213 varför kapten Jakob Grubbe vid Lövängers kompani beordrades att lämna Kurland för att resa hem och hämta nya rekryter från Västerbotten.

KOMPLETTERINGEN 1702

Med sig hem till länet hade kapten Grubbe fältväbeln Olof Hierta och mönsterskrivaren vid Kalix kompani Anders Lindahl. Rekryteringen under vårvintern 1702 rapporteras ha gått trögt. Bristen på dugligt folk var påtaglig och många unga män hade rymt till Österbotten, Lappmarken, Norge eller skrivit in sig som båtsmän och seglat till Stockholm för att slippa bli soldater. När exempelvis Henrik Olofsson i Niemis skrivits till soldat det här året flydde han från Torneå 16 mil norrut till Kengis bruk och gömde sig under ett golv för att hålla sig undan gamle profossen Olof Andersson från Kuivakangas och tre andra karlar som anlätats för att spåra upp förrymda soldater som man antog hade sökt sig norrut. Olof avgick med en delseger innan Henrik lyckades rymma igen. Ett par år senare hade Henrik vågat sig fram i ljustet vid tinget där det meddelades att sedan Henrik skrivits till soldat och rymt "bleef profossen utskickat tillika medh 3:ne andra karlar att honom uppsökia och fastaga då han råkade denne Henrich Olofsson långt opføre derest han war förgiömbdh under gålfwet, togo honom fast och förde honom utföre alt till Qwifwakangas då han åter rymbde sin koos utur deras händer".⁹³

⁹¹ Jöns Olofsson Rupa, fänrik vid Kalix kompani t. Reinholts Johan von Fersen 3 oktober 1701. Regementschefsexpeditionen, EII, Inkomna skrivelser 1655-1702, vol 1, KrA.

⁹² Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater, Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd. 12, vol 34, KrA, Stockholm.

⁹³ Dombok Övertorneå tgl 11 mars 1704 s. 908.

En av Torneås båtsmän, Nils Johansson Wik, greps mitt i stan, trakasserades, kläddes naken, misshandlades och rånades av kapten Grubbes anhang i en desperat jakt på att fylla de sista kvarvarande luckorna innan kompaniet skulle marschera söderut. Det berättas även att officerarna tillsammans med ett antal bönder som tagits till soldater och som nu försökte hitta ersättare, gjorde nattliga räder in bland stadens hus, på jakt efter potentiella soldatämnen som höll sig gömda.⁹⁴ Att hålla sig undan var ett sätt, att muta officerarna ett annat. Vid rekryteringen 1702 lyckades en bonde från Överkalix få kapten Grubbe att godkänna en tidigare kasserad rekryt att gå i bondens ställe mot att han gav kaptenen 150 daler kopparmynt.⁹⁵ Att rekryteringen hade en hel del i övrigt att önska och att vissa soldater - som exemplet från Kalix vittnar om - egentligen inte var lämpade framgår av regementschefen Reinhold Johan von Fersens brev till Kungl. Majt i mars 1702. I skrivelsen beklagar sig von Fersen över att kapten Grubbe endast hittat *mycket ungt och spädt manskap så framt de icke skola taga Bönderne som sittia på hemmanen och således rotarna ruinera.*⁹⁶

Den 24 mars 1702 lämnar 20 nya tornedalska ordinarie rekryter och 66 tremänningar uppställningsplatsen på isen utanför Torneå stad, totalt från Västerbotten 550 man, 217 nya rekryter och 333 tremänningar under överinseende av Grubbe, Hierta och Lindahl. Kompletteringen pågick in i det sista och namnen på rekryterna är inte kända annat än i undantagsfall då någon förteckning över dessa aldrig upprättades. Från Torneå väntade marsch till fots landvägen till Gävle [där de befinner sig senast den 15 maj 1702 enl dombok Luleå tingslag 18 augusti 1702, s. 1242] för embarkering och därifrån på skutor till Riga i april och vidare marsch till fots för att ansluta till regementet i Polen, en marsch på i runda tal 100 svenska mil. En strapats som slet hårt på de ovana soldaterna. En i efterhand genomförd summering av nyrekryteringen 1702 visar att av de 550 nya västerbottniska rekryterna och tremänningarna dog *öfver 200 man* innan de anslutit till regementet. Orsaken ska ha varit att *sådane unga gåssar icke kunna fatiguen tåhla, mindre wetta sigh att Conservera*, dvs i nutida klarspråk: De tålde inte långa marscher och visste inte hur man bäst höll sig frisk och vid liv.⁹⁷ De som klarade den krävande marschen anslöt till regementet i Krakow senast under sommaren 1702 och deltog i det fortsatta fälttåget.

*

Samtidigt som kapten Grubbe hämtade nya soldater från Västerbotten, lämnade regementet vinterkvarteren i Kurland den 9 januari 1702 och påbörjade en ytterst mödosam marsch söderut mil efter mil genom Samogitiens snöklädda skogar in över den polska gränsen på vägar som bar söderut och allt längre bort från hamnarna vid Östersjön. Västerbottningarna hade kommenderats *sträng marsch* särskilt i inledningen av fälttåget varför marscherandet upptog större delen av soldaternas vakna tid. De sjuka lämnades kvar medan de som ännu stod pall och höll sig friska fortsatte vandringen. Ingen sjuk skulle klara av de långa marschererna och tilläts inte heller uppta plats på dragdjurens kärror. Om de händelsevis tillfrisknade fick de ansluta till andra förbipasserande förband och i efterhand återta sin plats i kompaniet. Vilodagarna var få och dagsetapper på fem mil till fots var inte ovanliga. Den 9 juli 1702, noterar chefen för Torneå kompani Lars Björnhufvud *stod Bataljen wed Kitzou* [Kliszow] i sin redogörelse över regementets rörelser, och den 31 juli deltog Torneå kompani även i erövringen av städerna Krakow och Thorn.⁹⁸ Än så länge deltog soldaterna i en svensk framgångsvåg som inte såg ut att ha någon ände. Återigen under hösten 1702 präglades tillvaron av sjukdomar och brist på mat. Regementet rapporterar många döda under perioden oktober-december 1702, sammanlagt 345 man, ca 30-50 döda per kompani. För att hålla regementet så komplett det bara gick skeppades nya rekryter ned till kontinenten även de kommande åren 1703, 1704, 1706, 1707 och 1708. Det svarta hålet slukade allt fler unga män.

RIGA 1703

Den 5 mars 1703 meddelar nya chefen för Västerbottens regemente Anders Lagercrona Kungl. Majt. att 300 rotar är vakanta vid regementet och att en kapten och en löjtnant måtte skickas hem till länet för att rekrytera nya. Precis som vid 1702 års rekrytering motarbetades arbetet på hemmaplan. Manbart folk flyr eller hålls gömda av borgare i städerna *som de alltid vana varit att göra och dem undandölja in till dess Regementet eller rekryterna alldeles utur landet marcherade äro.* Om inte det friskaste och dugligaste manskapet togs till soldater är *effecten der af*

⁹⁴ Torneå rådstugurätt 12 mars 1702 s. 425, 15 mars 1702 s. 431 samt 24 mars 1702 s. 435.

⁹⁵ Dombok Kalix tingslag 24 februari 1704, s. 841.

⁹⁶ Reinhold Johan von Fersen t. Kungl. Majt 1702, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria 432.

⁹⁷ Nya chefen för Västerbottens regemente Anders Lagercrona t. Kungl. Majt. 5 mars 1703, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria 432.

⁹⁸ "Hörsam berättelse för hwad som är passerat wed Kongl. Westerbotns Regemente" [berör perioden 4 maj 1701-22 december 1702] signerad major Lars Björnhufvud vid Torneå kompani, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 432.

den som förläppen är vid sista kompletteringen [1702] att så ungt manskap till rekryter och tremenninger gavs att öfwer 200 man igenom döden afgångne innan dhe kommit att sammanstöta till Regementet.⁹⁹

Den 8 juli 1703 lämnar 15 nya *Ordinarie recreüter* som antagits till soldater under vintern Torneå under ledning av löjtnant Lars Holmer vid Jämtlands dragonregemente som tillsammans med en fältväbel, en förare och en furir skickats till Västerbotten för att föra de nya soldaterna till regementet i Polen. Totalt 102 man från Västerbotten. Ankomst Piteå nya stad 15 juli. 16-18 juli görs farkosten redo för avfärd. Sjöprovisionen beräknades för 6 veckor.

Övertorneå socken

- 11. Jöns Björntand i Pajala död januari 1706
- 15 Mickel Kålare i Kolari död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 44 Rasmus Winge i Haapakylä död 30 augusti 1707
- 50 Henrik Johansson Fors i Ruskola avskedad och hemförlovad i april 1705
- 67 Joseph Holt i Niemis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 73 Olof Brännare i Armassaari död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 90 Anund Frisk i Koivukylä död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 91 Per Siepi i Koivukylä-Siepijärvi

Nedertorneå socken

- 10 Nils Örn i Kiärsbäck-Vuono död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 17 Henrik Holm i Björkön död i oktober 1703
- 52 Mickel Sax i Kaakamo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 69 Johan Brännbäck i Nedre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 73 Henrik Menlös i Nedre Vojakkala död i augusti 1704
- 93 Per Murmästare i Kukkola
- 104 Nils Kors i Karungi-Korpikylä död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709

”Anno 1703 d: 8 Julij Oppbröt Recruiterne af Wästerbottns Norra Contract och bestodh af föllliande manskap som niutit sin förplägning efter tåghordningen”.¹⁰⁰ Totalt 102 nya västerbottniska rekryter varav 93 ansluter till regementet i Thorn i september 1703.

19 juli 1703 utskeppning från Piteå åt *Lifland*. Marsch till fots från Riga. Ansluter till regementet i Polen den 4 september 1703 då chefen för Västerbottens regemente noterar *ankom Recreuter ifrån Svergia till Regementet 93 man* och deltog omgående i belägringen av staden Thorn.¹⁰¹ En av de 15 nya rekryterna som lämnade Tornedalen sommaren 1703 – Henrik Johansson Fors från Ruskola - överlevde och kunde återvända hem två år senare.

ELBING 1704

Samma sommar 1703 som de 102 nya rekryterna skeppas till Riga förrättas återigen nya utskrivningar i Västerbotten. Det stora antalet soldater som stupat gör oviljan att antas till soldat mycket stor, större än det hade rapporterats om tidigare under kriget. Avgångarna ur kompanierna har varit betydligt större än man först meddelat hem till Sverige. De 102 rekryter som skeppats iväg i juli var – visade det sig – alldeles för få för att fylla alla luckor då nya rullor visat att betydligt fler soldater, totalt 345, hade stupat och behövde ersättas; flertalet döda och efterlämnade 1702 och 1703 på olika håll utmed marschrutten. Det behövde således kompletteras med ytterligare 243 man – en enligt landshövdingen övermäktig uppgift då redan 1011 ordinarie soldater och tremänningar lämnat Västerbotten de senaste två och ett halvt åren.¹⁰² Alltför många unga bondsöner och drängar hade dessutom

⁹⁹ Anders Lagercrona t. Kungl. Majt. 5 mars 1703, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria 432

¹⁰⁰ Länsräkenskaper Västerbotten, verifikation, 1703 s. 717, RA.

¹⁰¹ ”Hörsam berättelse hwadh som wid Kongl. Westerbottens Regemente passerat är ifrån d: 23 December 1702” signerad Gideon Fock, överstelöjtnant vid Västerbottens regemente, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 432.

¹⁰² Landshövdingen i Västerbotten Gustaf Douglas t. Defensionskommissionen 18 mars 1704.

återigen försvårat rekryteringsarbetet ytterligare genom att fly inför risken att skrivas till soldat. Det rapporteras nu också för första gången om självstypning sedan tre av sommarens nya rekryter *skadat sig sielfwiliande, som berättas, uti knäet med yxa eller med et fingers afstympande i förtröstan at derigenom blifwa frikallade*. Resultatet blev att flera bönder tvingades till soldater då ordern varit – vis av erfarenheten från 1702 – att *inga unga drängar utan manbart och otadelaktigt [felfritt] folk skulle dertil antagas warandes fullan i stället til hemmanens uphållande qwarlämnade de halfwuxna karlar dersom de funnits*.¹⁰³

Kapten Henrik Anton Moritz vid Skellefteå kompani och löjtnant Georg Reinholt Tallberg, trumslagarna Anders Ek och Christian Drake alla tre från Torneå kompani skickades till Västerbotten från vinterkvarteren i Elbing för att hämta de nya rekryterna ned till armén. Med sig hade Moritz även instruktion att hämta en ny bataljonspräst *som finska språket är mäcktig*.¹⁰⁴ Valet föll i samråd med domkapitlet i Härnösand sedermera på predikanten Nils Chore i Torneå.

Den 6 juni 1704 embarkerade *Trehundrade trettio två man soldater, tretton tråspåkar, fem trumslagare, nya officersdrängar och fyra underofficerare* tre skutor tillhörande luleåskepparen Erik Orre i Ratans hamn och inväntade de rätta vindarna. Dessa infann sig två dagar senare den 8 juni *då de sedan samma dag middagstiden afseglade med en foglig wind, som continuerade et dygn, huru långt de dermed hindt gifwer tiden*.¹⁰⁵ Ombord fanns 42 nya rekryter från Torneå kompani som hade lämnat Torneå den 9 maj 1704 och anslutit inför embarkeringen. Ombord fanns även den nya bataljonsprästen Chore. Skutan skulle gå till Danzig och därifrån vidare till Elbing vid den polska östersjökusten.

Övertorneå socken

- 2 Jöns Oxhuvud i Muonioniska död 16 juni 1705
- 6 Anders Snällfot i Junosuando död 21 februari 1706
- 10 Johan Svala i Tarendö-Pajala död 16 maj 1705
- 16 Per Lind i Pello död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 17 Olof Granat i Pello död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 18 Jöns Barsk i Pello död 6 mars eller 6 maj 1705
- 23 Mickel Mickelsson Stake i Juoksengi avskedad i Posen 31 januari 1707
- 25 Henrik Nalle i Juoksengi död 29 juni eller 9 juli 1705
- 35 Hans Drake i Kaulinranta död 27 juli 1705
- 40 Henrik Kieri i Kuivakangas död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 51 Lars Brännholm i Ruskola död i oktober 1707
- 53 Olof Räf i Ruskola-Alkkula död 10 april 1705
- 55 Olof Koppare i Alkkula död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 56 Henrik Ruus i Alkkula död 23 maj 1705
- 64 Henrik Stäck i Niemis död 19 maj 1705
- 71 Elias Bäck i Armassaari död 21 juni 1705
- 72 Anders Kiäck i Armassaari död 5 maj 1705
- 81 Johan Ruuth i Helsingbyn död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 84 Mickel Skog i Vitsaniemi-Päkkilä död 13 juni 1705
- 86 Henrik Lustig i Päkkilä död 17 maj 1705

Nedertorneå socken

- Bataljonspräst Nils Chore i Torneå död 26 januari 1707
- Trumslagare Anders Ek senast sedd i Kiev efter slaget vid Poltava
- Trumslagare Christian Drake död eller tillfångatagen 1709

¹⁰³ Douglas t. Defensionskommissionen 7 december 1703.

¹⁰⁴ Kunglig order och överste Anders Lagercronas instruktion t. Defensionskommissionen 1704.

¹⁰⁵ Douglas t. Defensionskommissionen 20 juni 1704.

- 5 Olof Törnqvist i Kiärsbäck död 13 februari 1706
 7 Nils Hjort i Kiärsbäck död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 17 Henrik Holm i Björkönen död 26 september 1705
 20 Erik Fräki i Björkönen död 26 april 1705
 23 Lars Snabb i Pudas-Övre Raumo död 17 juni 1705
 27 Lars Doktare i Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 31 Per Gök i Nedre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 35 Per Klockare i Nedre Raumo död 1 september 1705
 36 Nils Stark i Nedre Raumo död 10 juli 1705
 50 Olof Fluur i Kaakamo död 26 mars 1705
 57 Nils Samuelsson Berg i Kaakamo död 29 mars 1708
 61 Olof Boman i Mattila död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 65 Olof Finne i Nedre Vojakkala död 26 februari 1706
 70 Per Kolf i Nedre Vojakkala död 22 april 1707
 77 Staffan Järnbäck i Övre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 78 Jöns Winter i Övre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 81 Johan Flygare i Övre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
 84 Joseph Rupa i Övre Vojakkala död 4 februari 1706
 89 Per Duva i Kukkola död 9 augusti 1705
 94 Lars Liten i Kukkola död 25 februari 1706
 101 Henrik Lönnbom i Karungi död under marschen i december 1704
 105 Johan Näverbäck i Korpikylä död 3 maj 1705

42 soldater, en bataljonspräst och två trumslagare från Tornedalen mönstrade i Ratans hamn i Bygdeå socken den 4 juni 1704.¹⁰⁶ Knappt hälften - 21 soldater - stupade i Polen redan under det första året på kontinenten. Fem andra dog av skador de ådragit sig i slaget vid Fraustadt den 3 februari 1706.

De nya rekryterna ansluter till regementet senast i vinterkvarten polska Przygodzice i närheten av Posen och deltar i det fortsatta fälttåget. Kaptenen Moritz sköts till döds den 10 januari 1705 under marschen med de nya rekryterna från Elbing genom Polen ned till regementet och endast en av de 42 nya rekryterna från Tornedalen – Mickel Mickelsson Stake från Juoksengi - kunde sedermera återvända hem.

STETTIN 1706

I september 1705 utgår ny order om kompletterande rekryteringar av 150 man i Västerbotten pga de stora avgångar som drabbat i synnerhet de nya rekryterna som anslutit till regementet i början av året. Första året i fält var ofta kritiskt och avgörande för den fortsatta utgången.

Det nya manskapet skulle stå färdigt för uppbrott i mars 1706 men stora förluster i slaget vid Fraustadt den 3 februari 1706 ökade behovet av ytterligare rekryteringar på hemmaplan. Den avgångsrulla daterad 15 februari som tf chefen för Västerbottens regemente Gideon Fock skickade hem till Stockholm uppvisade 91 stupade i slaget eller avlidna kort tid efteråt *af blessurer*. 28 av dessa, var tredje stupad, var soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar. Torneå kompani drabbades värst av alla när de fastnade i korselden från saxiska och ryska förband. Utöver dessa beklagade sig Fock att *wid Regementet ännu finnas emot trehundra Blesserade, hwilka för deras swåra såhr, till en stor dehl lära endels blifwa döda, endels och så lahma, att de aldrig mera kunna göra tienst*.¹⁰⁷ Tremänningen Grels Jatko från Tärendö som utmarscherat våren 1702 överlevde slaget men skadades uppenbarligen så svårt att han skickades hem via Stockholm. Han finns med bland de sårade soldater som fick lämna armén sommaren 1706. Han synes dock inte ha klarat sig hela vägen då han aldrig kom att hämta ut sin beviljade årliga pension om 6 daler 24 öre silvermynt. Med de soldater som stupat under året 1705 räknade regementet ett par veckor efter Fraustadt 261 vakanta rotar som behövde nya soldater.

¹⁰⁶ Länsräkenskaper Västerbotten, verifikationer 1704.

¹⁰⁷ Gideon Fock t. Defensionskommissionen 15 februari 1706.

Via de hemskickade vakansrullorna fick de anhöriga så småningom vetskap om soldaternas död. I juni 1706 finns noterat i kyrkoräkenskaperna Nedertorneå kyrka: 2 *Trinit: Gifvit af de döda soldaters Enckior 6 daler, 6 öre.*

56 nya rekryter vid Torneå kompani *hwilka Manbara och friska till lemmar och krafter ähro* bryter den 6 augusti 1706 upp med häst och vagn från Torneå i all hast. Flera av de 83 skjutshästarna dog och åtskilliga invalidiserades under kompaniets snabba uppbrott och marsch mot Kalix.¹⁰⁸ Under marschen från Torneå till Ratan i Bygdeå gick det tre soldater på en häst och vagn. Vila först på kyrkbacken i Kalix den 7 augusti där soldaterna från Överkalix och Nederkalix anslöt och erhöll sin förplägning. Den 8 augusti marsch till Råneå prästgård [5 3/8 mil]. 9 augusti marsch från Råneå till Luleå gamla stad, 11 augusti till Piteå, 13 augusti till Åbyn i Skellefteå. Därifrån vidare till Lövånger och slutligen hamnen i Ratan varifrån så många nya västerbottniska rekryter redan skeppats ut i kriget.

Den 18 augusti kvitterar gamle kaptenen Mårten Nyman från Burträsk sjöprovianten i hamnen i Ratan och kort därefter skeppas totalt 11 officerare och 228 gemena soldater till Stettin på två skutor tillhörande torneåborgaren Henrik Ersson och piteåskepparen Samuel Hortling.¹⁰⁹

Övertorneå socken

- 2 *Mats Oxhuvud i Muonioniska död 20 mars 1708*
- 5 *Henrik Lodvika i Junosuando död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 10 *Per Larsson Svala i Pajala död i september 1707*
- 11 *Henrik Björntand i Pajala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 12 *Henrik Swart i Pajala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 13 *Anders Tennsudd i Pajala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 14 *Jöns Måna i Kolari död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 19 *Per Hansson Björnfot i Pello död 16 mars 1708*
- 20 *Mickel Enbuske i Pello-Turtola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 35 *Nils Drake i Kuivakangas död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 42 *Mickel Toll i Kuivakangas död 18 mars 1708*
- 47 *Mickel Persson Lamb i Matarengi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 50 *Henrik Knutsson Fors i Ruskola död 4 februari 1708*
- 53 *Jöns Räf i Ruskola-Alkkula död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 56 *Sigfrid Matsson Ruus i Alkkula död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 57 *Anders Andersson Kruskopp i Alkkula död 3 mars 1708*
- 64 *Nils Johansson Stäck i Niemis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 69 *Erik Frank i Niemis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 70 *Henrik Flink i Niemis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 71 *Olof Bäck i Armassaari död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 72 *Carl Kiäck i Armassaari död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 77 *Mickel Lilja i Helsingbyn fången vid Poltava 1709, hemkom 1722, död 1731*
- 80 *Jöns Renholt i Helsingbyn död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 83 *Anders Grävling i Vitsaniemi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 84 *Olof Nilsson Skog i Vitsaniemi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 86 *Anders Lustig i Päckilä död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*
- 87 *Henrik Elefant i Koivukylä fången vid Poltava 1709, hemkom 1722, död 1755*

Nedertorneå socken

- 1 *Per Topp i Säivis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709*

¹⁰⁸ Nedertorneå tingslag 6 mars 1707 s. 483 och 7 mars 1707 s. 494.

¹⁰⁹ Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1706 s. 1420.

- 2 Per Svan i Säivis död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 5 Nils Törnqvist i Kiärsbäck död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 8 Per Gädde i Nikkala fången vid Perevoljotno 1709, hemkom 1722, död 1736
- 13 Olof Strijk i Vuono avskedad och hemförlovad från Wolgast i september 1707
- 17 Anders Holm i Björkönen död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 20 Elias Fräki i Björkönen död 6 mars 1708
- 22 Lars Hök i Pudas död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 23 Henrik Snabb i Övre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 29 Joseph Orre i Övre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 35 Per Klockare i Nedre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 36 Henrik Stark i Nedre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 45 Nils Vik i Laivaniemi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 46 Hans Smed i Laivaniemi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 50 Hans Fluur i Kaakamo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 56 Olof Hjalte i Kaakamo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 63 Olof Kruus i Mattila död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 74 Hans Lunta i Nedre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 75 Henrik Storlamb i Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 84 Erik Rupa i Övre Vojakkala död 6 januari 1708
- 86 Jakob Lom i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 89 Henrik Duva i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 93 Olof Murmästare i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 94 Henrik Liten i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 95 Per Fogde i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 96 Lars Trög i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 97 Lars Styrman i Kukkola död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 105 Nils Näverbäck i Korpikylä död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 110 Jakob Korp i Korpikylä död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709

56 nya rekryter från Torneå kompani som skeppas till Stettin i augusti 1706. Olof Strijk från Vuono var sjuk redan vid mönstringen i Ratan sommaren 1706 och hemförlovades från nordtyska Wolgast i september 1707. Sannolikt skedde hans hemfärd ombord på torneåborgaren Nils Bäcks skuta som i samma månad lämnade av 1707 års nya rekryter i just Wolgast [se nedan] men det är okänt om han någonsin lyckades ta sig hem. Per Hansson Björnfot skriver hem till hustrun Anna Mickelsdotter från Stettin den 30 augusti 1706. Han dog en dryg månad innan regementet bröt upp från vinterkvarteren i Zhirmuny utanför Villnius i nuvarande Belarus våren 1708 och påbörjade det ödesdigra ryska fälttåget där flertalet av de övriga soldaterna i kompaniet försvann, stupade eller tog tillfånga.

Tre av 1706 års 56 nya rekryter från Tornedalen överlever och lyckas återvända hem efter kriget: Mickel Lilja nr 77 i Helsingbyn, Henrik Elefant nr 87 i Koivukylä och Per Gädde nr 8 i Nikkala. Samtliga deltar vid Poltava, såras och hamnar i rysk fångenskap.

STETTIN 1707

13 nya rekryter vid Torneå kompani lämnar Torneå den 12 augusti 1707 [Totalt 122 nya gemena rekryter vid Västerbottens regemente].

Övertorneå socken

- 6 Mats Snällfot i Junosuando död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 18 Henrik Barsk i Pello död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 23 Henrik Stake i Juoksengi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
- 25 Per Nalle i Juoksengi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709

- 39 Mickel Wijk i Kuivakangas död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
60 Jöns Greve i Alkkula död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
76 Jöns Springfält i Helsingbyn död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709

Nedertorneå socken

- 3 Nils Utter i Sävis död 4 mars 1708
16 Jakob Asp i Haparanda död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
24 Johan Mört i Övre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
33 Mats Sjöholm i Nedre Raumo död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
40 Johan Fiskal i Laivaniemi död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709
65 Nils Finne i Nedre Vojakkala död eller tillfångatagen under ryska fälttåget 1708-1709

Utkommenderade soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar 1707 under ledning av kapten Carl von Gerdes vid Hälsinge tremänningsbataljon som skickats till länet för att föra de nya rekryterna till sitt regemente i Polen.¹¹⁰

Utskeppning den 22 augusti 1707 från Ratan i Bygdeå på torneårådsmannen Nils Jönsson Bäcks skuta om 55 lästers dräktighet. Bäck lämnade Torneå den 7 augusti helt färdig för avfärd och med god vind. Skutan hade godkänts i all hast trots att den tre år tidigare bedömts för liten för trupptransporter över osäkra sensommarvatten. Ankomst till Wolgast den 29 september 1707 och därifrån vidare till Stettin.¹¹¹ Ansluter till regementet i polska Slupze i slutet av oktober 1707 och deltar i det fortsatta polska och ryska fälttåget. Nils Utter dör i vinterkvarteret i Zhirmuny våren 1708, alla andra försvinner, stupar eller tas tillfånga, under det påföljande ryska fälttåget 1708-1709.

Ingen av de 13 nya rekryterna från Tornedalen återvänder hem.

RIGA 1708

Våren 1708 bryter den svenska huvudarmén upp från vinterkvarteren nära Vilnius och påbörjar det ryska fälttåget. Den sista mönstringen av Västerbottens regemente genomförs den 8 april 1708 i Zhirmuny strax söder om Vilnius. Under sommaren som följde fanns inte längre någon möjlighet att fylla luckorna i den svenska armén, varken soldater eller förnödenheter kunde längre föras fram. Ju längre bort armén marscherade desto mer tänjdes banden till hemlandet ut. 1708 års nya rekryter som mobiliserades på hemmaplan skulle därför inte ansluta till huvudarmén på väg österut utan skickades till Livland som förstärkningstrupp till staden Rigas försvar. De svenska trupperna hade erövrat Riga 1701 men försvaret av de baltiska staterna hade under 1707 försvagats sedan stora delar av försvarsarmén under Lewenhaupt [14 000 man] lämnat Livland för att ansluta sig till kungens huvudarmé och det ryska fälttåget. Försvaret av den befästa staden Riga samt den intelligande Neumünde skans behövde förstärkas.

33 nya rekryter vid Torneå kompani bryter upp från Torneå den 28 juli 1708. Båt från Torneå till Sävis och därifrån vidare bakom häst och vagn söderut utmed kusten ned till hamnen i Ratan. Nya rekryter från angränsande socknar ansluter under resan i Kalix, Töre, Råneå, Luleå, Ersnäs, Piteå, Jävre, Skellefteå och Umeå. Soldaterna stod under ledning av kapten Ambjörn Ulf vid Hälsinge tre- och femmänningar som skickats hem för att följa de nya rekryterna från Västerbotten till Riga.

18 augusti 1708 utskeppning från hamnen i Ratan på torneåborgarna Johan Pippings och Torfast Abrahamssons skuta, totalt 188 nya västerbottniska rekryter samt 8 officerare och 24 trossdrängar. Styrman Hans Tegman lotsade skutan till Öregrund, Stockholm och därifrån vidare till Riga. Från Torneå stads borgare hade inhandlats sjöproviant i form av smör, 180 lispund torkad gädda [1530 kg], 140 lispund bröd [1190 kg] och 210 tunnor dricka.

Övertorneå socken

¹¹⁰ Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1708 s. 1757.

¹¹¹ Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1708 s. 1773.

- 2 Anders Olsson Oxhuvud i Muonioniska
- 4 Erik Larsson Krook i Junosuando
- 7 Anders Johansson Gardin i Täreändö
- 10 Henrik Larsson Svala i Täreändö
- 37 Olof Persson Lodvika i Kuivakangas
- 42 Mickel Nilsson Toll i Kuivakangas avskedad och hemförlovad, död 1755
- 44 Olof Nilsson Winge i Matarengi [Orjasjärvi]
- 49 Hans Hansson Naska i Mikkolansaari
- 50 Jöns Jönsson Fors i Ruskola
- 51 Johan Jönsson Brännholm i Ruskola
- 82 Jöns Josephsson Järf i Helsingbyn
- 88 Mickel Matsson Björn i Koivukylä
- 91 Olof Persson Siepi i Koivukylä-Sieppijärvi

Nedertorneå socken

- 4 Jöns Larsson Bjur i Lappjerf
- 13 Olof Anundsson Strijk i Vuono
- 20 Johan Jönsson Fräki i Björkön
- 30 Lars Nilsson Varg i Övre Raumo
- 34 Henrik Nilsson Kanin i Nedre Raumo
- 39 Håkan Eliasson Björn i Liakka
- 48 Mårten Persson Svensk i Kaakamo
- 51 Mickel Matsson Älg i Kaakamo
- 57 Nils Nilsson Berg i Kaakamo
- 58 Per Johansson Mjuk i Kaakamo
- 67 Joseph Nilsson Morian i Nedre Vojakkala
- 70 Olof Nilsson Kolf i Nedre Vojakkala
- 72 Hans Johansson Teppo i Nedre Vojakkala
- 83 Nils Henriksson Springare i Övre Vojakkala
- 84 Joseph Josephsson Rupa i Övre Vojakkala
- 88 Nils Henriksson Ekorn i Kukkola
- 99 Jöns Hansson Häll i Kukkola
- 107 Nils Henriksson Hammar i Korpikylä
- 108 Jakob Jakobsson Snäll i Korpikylä
- 109 Per Henriksson Ofrisk i Korpikylä

33 nya rekryter från Övertorneå och Nedertorneå socknar mönstrade i Ratans hamn i augusti 1708.¹¹² Uppgifter från hemskickade brev visar att kompaniet befann sig i Neumünde skans den 1 september 1708 innan man flyttades uppströms Dünafloden till kvarter i och intill staden Riga. I mars 1709 finns kompaniet förlagt i Jürgenshof strax norr om Kobrons skans på västra sidan av Düna mitt för staden Riga. I juni 1710 finns 135 västerbottniska soldater kvar vid liv i Riga. Ingen soldat från Torneå kompani var då vid liv.

Med på skutorna följde även trossdrängarna vid Torneå kompani Nils Jakobsson och Carl Persson. Utöver dessa är det känt att Erik Larsson från Täreändö togs till soldat för Länsmans rota nr 3 Nybyn i Överkalix socken och kapten Durietz kompani. Erik var bror till Pål Larsson Heinonen i Täreändö.¹¹³

Förhållandena som mötte de nya rekryterna i Neumünde och Riga var bedrövliga och redan kort tid efter ankomsten bredde svälten ut sig i de smutsiga kvarteren. I ett brev hem till Stockholm i november 1708 beskrevs

¹¹² Länsräkenskaper Västerbotten verifikationer 1708 s. 1665.

¹¹³ Roteranssakningen 1727 Övertorneå socken, Skomakares rota nr 9 i Täreändö.

att de soldater som anslutit under hösten inte tilldelats mer än lite bröd, salt och en handfull gryn eller ärtor. Förläggningarna beskrevs som vidriga och rekryterna uppges ha krossat fönster och dörrar för att ta sig ut.¹¹⁴

I januari 1709 skriver västerbottningarnas chef Ambjörn Ulf till Stockholm om rekryternas svåra situation med sjukdomar och svält och där den bakomliggande orsaken till de många dödsfallen, enligt tidens kunskapsläge, ansågs vara luftkvaliteten snarare än infektioner. 18 soldater av dem som anlät från Västerbotten under hösten var döda *af den owana luften och det alt för ringa gifna underhåld af staden Riga* och *öfwer 100* låg sjuka och utsvultna pga en föda som endast bestod av *det salta wattnets drickande och bröd*. Ambjörn bifogade även en numera försvunnen förteckning där han namngav de stupade västerbottniska soldaterna.¹¹⁵ I augusti 1709 uppges ännu 156 soldater och 19 tråssdrängar [av ursprungliga 188 respektive 24] vid Västerbottens regemente vara vid liv i Riga.¹¹⁶

Efter segern vid Poltava vände den ryska armén blickarna mot de svenska östersjöprovinserna och i slutet av oktober 1709 påbörjade ryssarna belägringen av Riga, en belägring som skulle pågå fram till stadens kapitulation i början av juni 1710. Under belägringen härjades Rigaborna och försvarsarmén av svält, fläckfeber [tyfus], rödsot [dysenteri] och slutligen under år 1710 av pest, *alla som kommo dit skulle blott finna sin kyrkogård*, hette det i en beskrivning som skickades hem till Stockholm. Den ryska armén hade effektivt skurit av all tillförsel av förnödenheter till staden. I slutet av februari 1710 hade 2000 soldater i Riga redan dött huvudsakligen av svält och sjukdomar och i mars drabbades staden av ett stegrande utbrott av tyfus. Soldaterna dog enligt samtida uppgifter *av ont i bröstet, värk i alla lemmar, håll i bröst och i sida, värk och röta i benen, förfrusna lemmar och vattensot*, symtom som vanligtvis brukar hänföras till hunger, dålig beklädnad och infektioner som lätt fick spridning i trånga kvarter. I maj dog allt fler av stadens fattigare invånare av svält och sjukdomar och moralen bland folk och soldater började krackelera allt mer. Dessutom regnade varje månad hundratals ryska bomber in över stadens murar.

Det finns inga bevarade rullor från Riga varför det i detalj inte går att veta vilka öden 1708 års nya tornedalska rekryter mötte, annat än att ingen fanns kvar i livet när staden föll sommaren 1710, ett år präglad av massvält, en fruktansvärd pestepidemi och en sensommarflod av nästan bibliska proportioner som ödelade staden och lämnade dess överlevande i misär. När Riga i början av juni 1710 kapitulerade och den ryska belägringsarmén marscherade in fanns 135 västerbottniska soldater fortfarande vid liv. Ingen av dem uppges ha tillhört Torneå kompani.¹¹⁷ Andra västerbottningar som lyckats överleva svält och sjukdomar och de ryska bombningarna av staden greps eller som det uppgavs efteråt *ähro hoos fienden effter Rigas öfvergång häfftrade och qwarhåldne* som krigsfångar.¹¹⁸

Sista livstecknet från soldaten Jakob Jakobsson Snäll från Korpikylä fick hans mor Anna Persdotter Kauppi i Kukkola i ett brev daterat Jürgenshof vid Riga den 17 mars 1709. Därefter är han försvunnen. Mickel Matsson Björn från Koivukylä var 14 år och på gränsen till vuxen när han kom som soldatämne till Nils Larsson i byn. Han var 16 när han skeppades till Riga 1708 där han sedermera dog. Enligt dombok Övertorneå tingslag 17 juli 1716 skall Björn ha *dödt wid Riga*. Uppgiften om Björns dödsfall kom från Mickel Nilsson Toll från hemmanet Vuolo i Kuivakangas, den enda av 1708 års 33 nya rekryter vid Torneå kompani som synes ha återvänt hem. Toll föravskedades under tjänstgöringen i Riga, men när det sker är okänt. Han finns upptagen vid sin hustrus sida i Kuivakangas i mantalslängden daterad 14 februari 1712 och i en längd över hushållens skatteskulder daterad 3 april samma år kallas han ”Gammall Soldat nykommit hem”.

STOCKHOLM 1710

Samtidigt som Västerbottens regemente fortfarande hade 156 soldater och 19 trossdrängar i livet i försvaret av Riga [i juni 1710 hade antalet som sagt krymt till 135] påbörjades i början av september 1709 arbetet med att ersätta alla de västerbottningar som stupat, tillfångatagits eller på annat sätt försvunnit under det ryska fälttåget och arméns undergång runt midsommar samma år. Landshövningen fann uppgiften omöjlig då länet *under denna warande krigstid så ofta recruterat afgången så att regementet mera än två gånger ersatt blifwit, hwarigenom*

¹¹⁴ Kommendanden i Neumünde Albedyll t. Defensionskommissionen 17 november 1708.

¹¹⁵ Ambjörn Ulf från Riga t. Landshövdingen i Västerbotten 28 januari 1709 bilagd landhövding Löwen t. Defensionskommissionen 15 mars 1709.

¹¹⁶ Kamrerare Paul Wingeflycht t. Defensionskommissionen 21 oktober 1709.

¹¹⁷ Krigskollegii brevböcker 1710 s. 5735, KrA.

¹¹⁸ Rutensköld t. Defensionskommissionen 11 mars 1711.

landet så på dugeligt manskap nu utblåttat är så att här föga annat är att tillgå än enda bonden och gåssar. Det var inte ovanligt att landshövdingar uttryckte sig så, men faktum var att många rotar låg öde, att många hemman saknade annan manshjälp än gråhåriga gubbar och enkior.¹¹⁹ Bristen på officerare var också stor sedan flertalet dödats eller tillfångatagits vid Poltava varför man i november fick damma av den gamla kaptenen Mårten Nyman från Burträsk, en 70-årig veteran från det skånska kriget, varken läs eller skrivkunnig. Nyman skulle sedermera få en viktig roll på hemmaplan som lantmajor och befälhavare över bondeuppbådet i Tornedalen fram till sin död 1715.

Arbetet med att återupprätta regementet pågick hela hösten och försenades kraftigt av senfärdig postgång, dåligt väglag och isar över älvarna som *hwarken bära eller brista* varför arbetet inte kunde intensifieras med landshövdingens rundresa i länet förrän i december 1709. Målsättningen var att ha det nya regementet helt marschfärdigt i januari 1710 eller senast i mitten av mars. Den svenska arméns undergång vid Poltava och det faktum att krigsmaktens själ - Karl XII - flytt till Turkiet hade fått den ryska armén att vända sig mot den finska östgränsen och de svenska Östersjöprovinserna i Balticum för att kunna avgöra kriget samtidigt som det öppnade för ett danskt anfall mot det svenska fastlandet. Målet för de nya rekryterna var att skeppas från Stockholm över Östersjön till Livland och Estland för att förstärka de svenska fästningarna Riga i Livland och Reval, dagens Tallinn, i Estland som stod inför omfattande ryska anfall och belägringar.

Den 12 januari 1710 anhåller överstelöjtnant Fromhold Rutenskiöld om fri skjuts runt om i länet i sällskap av landshövdingen för att slutföra rekryteringarna. Rutenskiöld hade värvats till Västerbottens regemente efter Poltava och var nu satt att ställa ett nytt regemente på fötter. Kompanierna behövde kompletteras skyndsamt eller som han uttrycker det *ju förr ju häldre*.¹²⁰ Arbetet rapporteras ha varit slutfört i början av mars 1710. De rotar vars soldater kommenderats till Rigas försvar 1708 och som fortfarande var vid liv [135 st våren 1710 av ursprungliga 188 korpraler och gemena]¹²¹ behövde inte tillsätta ytterligare en soldat under Rutenskiölds komplettering. Torneå kompani uppges ha saknat soldater vid liv i Riga varför Rutenskiöld tillsatte nya soldater på samtliga 202 rotar. Att Torneå kompani endast räknade 199 meniga när marschen söderut från Torneå inleddes den 10 mars 1710 berodde på att tre soldater för rotarna 83 Grävling, 94 Liten och 111 Orädd aldrig dök upp vid sista mönstringen och de tycks heller inte ha anslutit till kompaniet i efterhand.

Den 25 mars 1710 doneras 3 daler, 24 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka ”af åthskillige Soldater wid deras uthog” [Kyrkoräkenskaperna Övertorneå Lla:1, s.117].

Det nya manskapet skulle *exerceras och diciplineras* på vilodagarna under marschen söderut och mer grundligt när de väl kom fram till Umeå den 26 mars. Vid mönstring i Sörmjöle utanför Umeå den 4 april formerades manskapet till likvärdiga kompanier om 111 man vardera. 86 rekryter från Torneå kompani underställdes Kalix, Lövångers, Skellefteå eller Bygdeå kompanier som generellt hade ett mindre upptagningsområde.

Efter komplettering i Umeå påbörjade 883 korpraler och gemena soldater den 4 april marschen mot Stockholm. En hård marsch för ovana rekryter genom snö, slask och över vårstinna älvar och vattendrag på en kost som huvudsakligen bestod av torrt bröd. De nya soldaterna berättades inte bara vara ovana att utstå långa marscher, de var självklart obefintligt utbildade i militär vapenhantering och excersis och utan den respekt för överordnade som annars brukade präglade den karolinska armén. Redan kort tid efter att regementet lämnat Umeå låg 64 man utmattade och sjuka och fyra hade avlidit. Olof Hård från Karungi lämnades sjuk kvar i Sundsvall där han sedermera dog den 21 april. Från Uppsala rapporterades den 16 maj att dödstalet under marschen stigit till 15 man och att 77 man drabbats av en sjukdom som spred sig i kompanierna. Dessutom hade åtta man deserterat, samtliga rymlingar uppges ha varit soldater som rekryterats från Österbotten.

¹¹⁹ Landshövding Löwen t. Defensionskommissionen 12 oktober 1709.

¹²⁰ Rutenskiöld till Defensionskommissionen 4 januari 1710 ang mobilieringen 1710.

¹²¹ Enligt Rutenskiölds uppgift i brev till Krigskollegium dat 7 juni 1710 hade följande västerbottniska kompanier ”karlar i Riga”: Överstelöjtnantens kompani 19 korpraler och gemena soldater, Bygdeå kompani 19, Lövånger 16, Skellefteå 17, Piteå 11, Luleå 29 och Kalix 24. Torneå kompani uppgavs helt sakna korpraler och gemena kvar i Riga.

Marschen gick vidare mot Stockholm och in genom portarna vid Norrtull. Här delades regementet upp i två bataljoner, den ena om 352 man under överstelöjtnant Rutensköld och en andra om 450 man under ledning av majoren vid Torneå kompani Gustaf Herman von Bröijer, en 35-årig ingermanländare som befordrats till kapten vid Västerbottens regemente efter Poltava 1709 och i mars 1710 till major och chef för Torneå kompani.

NEUMÜNDE 1710

Bröijers bataljon skeppades redan den 28 maj till Livland i ett försök att förstärka försvaret av den svårt sjukdomshärjade garnisonen i Neumünde skans ca 17 km nedströms Riga vid Dünaflodens utlopp i Östersjön medan Rutenskölds bataljon blev kvar i Stockholm över sommaren för att invänta ny uppbrotsorder.

Major Gustaf Herman von Bröijer återkom till Torneå vårvintern 1711
Fänrik Carl Renberg död i Neumünde 29 augusti 1710
Fältväbel Philip Jakob Vitzel död i i Neumünde september 1710
Förare Christian Elingius död i Neumünde 18 augusti 1710
Rustmästare Petter Wikström död i Neumünde 24 september 1710
Trumslagare Henrik Jakobsson död i Neumünde 20 augusti 1710
Regementspastor Erik Planting återkom till Torneå 1711

Övertorneå socken

- 1 Mats Bäck i Muonioniska
- 2 Henrik Oxhuvud i Muonioniska
- 4 Anders Krook i Junosuando
- 5 Nils Lodvika i Junosuando
- 6 Johan Snällfot i Junosuando-Tärendö
- 8 Henrik Näsvis i Tärendö
- 10 Mickel Svala i Tärendö
- 13 Anders Tennsudd i Pajala
- 14 Carl Hindersson Måna i Kolari död i Neumünde i juni 1710
- 16 Henrik Lind i Pello
- 19 Johan Björnfot i Pello
- 22 Mats Pihl i Turtola
- 23 Pähl Stake i Juoksengi
- 25 Erik Nalle i Juoksengi
- 26 Lars Lampa i Juoksengi
- 28 Mickel Trast i Juoksengi
- 30 Mickel Rännare i Marjosaari
- 31 Jöns Sturk i Marjosaari [osäkert, se Sturks rota]
- 33 Erik Bäck i Kaulinranta
- 35 Johan Drake i Kaulinranta
- 37 Clemet Lodvika i Kuivakangas
- 42 Olof Toll i Kuivakangas
- 43 Korpral Erik Karlsson Steen död i Nemünde 17 augusti 1710
- 45 Simon Blanck i Matarengi
- 61 Olof Lårf i Alkkula
- 63 Erik Frisk i Niemis
- 67 Hans Holt i Niemis
- 68 Per Baas i Niemis
- 73 Olof Olofsson Brännare i Armassaari
- 74 Olof Rolig i Armassaari
- 76 Jöns Springfält i Helsingbyn

- 77 Erik Lilja i Helsingbyn
- 78 Olof Meijer i Helsingbyn
- 80 Elias Eliasson Renholt i Helsingbyn
- 81 Jöns Ruuth i Helsingbyn
- 82 Knut Järf i Helsingbyn-Vitsaniemi
- 84 Nils Skog i Vitsaniemi-Päkkilä
- 85 Erik Dillman i Päkkilä
- 86 Jöns Lustig i Päkkilä
- 87 Erik Elefant i Koivukylä
- 88 Abraham Björn i Koivukylä
- 89 Nils Halmkrona i Koivukylä
- 90 Mats Matsson Frisk i Koivukylä
- 91 Henrik Siepi i Koivukylä-Sieppijärvi

Nedertorneå socken

- 1 Johan Topp i Säivis
- 2 Per Svan i Säivis
- 6 Anders Enqvist i Kiärsbäck
- 7 Moses Hjort i Kiärsbäck
- 8 Lars Gädda i Kiärsbäck
- 9 Jöran Hara i Kiärsbäck
- 10 Per Örn i Kiärsbäck
- 11 Lars Rödhår i Vuono död i Neumünde i juli 1710
- 12 Lars Rut i Vuono
- 13 Nils Strijk i Vuono
- 14 Nils Styf i Vuono död i Neumünde i juli 1710
- 15 Korpral Clemet Förstman i Haparanda död i Neumünde 16 sept 1710
- 16 Hans Asp i Haparanda
- 17 Erik Holm i Björkön
- 19 Henrik Stenudd i Björkön-Pudas
- 20 Johan Fräki i Björkön
- 21 Karl Hjärta i Björkön-Pudas
- 22 Anders Hök i Pudas
- 23 Lars Snabb i Övre Raumo
- 24 Johan Mört i Övre Raumo
- 27 Lars Doktare i Övre Raumo
- 28 Per Ström i Övre Raumo
- 29 Erik Orre i Övre Raumo
- 30 Anders Varg i Övre-Nedre Raumo
- 31 Hans Gök i Nedre Raumo
- 32 Erik Köpman i Nedre Raumo
- 36 Nils Stark i Nedre Raumo
- 37 Nils Skytt i Nedre Raumo
- 39 Mats Björn i Liakka död i Neumünde i juli 1710
- 41 Märten Stråle i Laivaniemi
- 42 Anders Håfman i Laivaniemi
- 43 Per Mjölskäg i Laivaniemi
- 44 Johan Fux i Laivaniemi
- 45 Lats Vik i Laivaniemi
- 46 Carl Smed i Laivaniemi
- 48 Mats Svensk i Kaakamo
- 49 Nils Björkberg i Kaakamo

- 51 Johan Elg i Kaakamo
- 52 Elias Sax i Kaakamo
- 53 Per Svarvare i Kaakamo
- 54 Johan Dyr i Kaakamo
- 55 Mats Skata i Kaakamo
- 57 Mats Berg i Kaakamo
- 58 Johan Mjuk i Kaakamo-Kiviranta
- 61 Johan Boman i Mattila
- 63 Johan Kruus i Mattila
- 64 Johan Hofslagare i Mattila
- 66 Henrik Henriksson Tysk i Nedre Vojakkala
- 68 Henrik Tjäderhane i Nedre Vojakkala
- 69 Johan Brännbäck i Nedre Vojakkala
- 70 Erik Eriksson Kolf i Nedre Vojakkala
- 71 Johan Henriksson Gouverneur i Nedre Vojakkala
- 72 Hans Teppo i Nedre Vojakkala
- 73 Mats Menlös i Nedre Vojakkala
- 75 Olof Storlamb i Nedre-Övre Vojakkala
- 76 Lars Bryggare i Övre Vojakkala
- 77 Johan Järnbäck i Övre Vojakkala död 1 juli 1710 på skutan till Neumünde
- 78 Jöns Vinter i Övre Vojakkala
- 80 Staffan Hirvas i Övre Vojakkala
- 83 Nils Nilsson Springare i Övre Vojakkala
- 86 Henrik Lom i Kukkola
- 87 Nils Dunder i Kukkola död 1 juli 1710 på skutan till Neumünde
- 88 Henrik Eckorn i Kukkola
- 91 Vinik Bergholt i Kukkola
- 92 Olof Recharde i Kukkola
- 93 Lars Murmästare i Kukkola
- 95 Henrik Fogde i Kukkola
- 97 Korpral Joseph Jönsson Styrman i Kukkola död i Neumünde 28 augusti 1710
- 102 Per Roos i Karungi död i Neumünde i juni 1710
- 105 Nis Näverbäck i Korpikylä
- 107 Nils Hammar i Korpikylä
- 108 Mickel Snäll i Korpikylä
- 109 Henrik Ofrisk i Korpikylä
- 110 Jakob Korp i Korpikylä

Officerare och 118 soldater tillhörande Torneå kompani vid major Bröijers bataljon utskleppade från Stockholm till Neumünde skans vid Riga den 28 maj 1710. Totalt 450 västerbottniska soldater. Ankomst 2 juni. Majoriteten dog i pesten i under augusti och september 1710. Officerarnas öden finns redovisade i de avlöningslistor som sedermera hamnade i Stockholm. För soldaternas del saknas uppgifter från augusti och september. Klart är att ingen av dem återkom till kompaniet.

Dünamynningen nedströms Riga hade varit befäst med försvarsanläggningar sedan länge med en medeltida stenborg på floden Dünas norra sida kallad Dünamünde och en modern 1600-talsskapelse vid kanten av Östersjön på ön Weiden kallad *Nymünde* eller *Neumünde*. Båda fästningarna kallades stundom Dünamünde även om benämningen Neumünde med tiden blev allt vanligare. Trakten var inte okänd för regementet, här hade soldater från Västerbotten tillbringat flera år i garnisionstjänst under 1650- och 1660-talet. Bröijers bataljon anlände till Nuemünde den 2 juni 1710. Två rekryter, Johan Järnbäck från Övre Vojakkala och Nils Dunder från Kukkola dog ombord på skeppet dagen innan eskadern angjort hamn.

Innanför Neumündes murar härjade redan dysenteri [*rödsot*] och en man ur den då befintliga garnisonsarmén dog varje dag och flera hundra låg sjuka. Bröijers brev till krigsledningen i Stockholm daterat den 5 juni, tre dagar efter ankomsten, bar på ytterligare olycksbådande nyheter. Den försvarsstyrka som befanns sig inne i skansen var mer eller mindre helt uttraderad sedan *ehn swår sjukdom som säkert är en art af Pest* spridit sig inom garnisonen. Sjukdomsförloppet var mycket snabbt sedan kroppen infekterats av pestbakterien: hög feber, frossa, huvudvärk, kräkningar, diarre och inte sällan varfyllda smärtsamma bölder stora som ägg eller äpplen orsakade av inflammationer i lymfkörtlar i ljusmkar och armhålor. Den sjuke var i regel död inom 24 timmar, *best de den ena timman äro sunde och friske, så är de om ehn eller annan timas förlop knall och fall döde, så att sedan vår ankomst, mot 10 eller 12 personer om dygnet så af Officerare som gemena äro döda blefne och än dageligen således continuerar. Här jämpte berättar och Commendanten det af Guarnisonen äro 800 man döde.*¹²² Bröijers västerbottniska bataljon klarade sig initialt från att helt förgöras av smittan sedan han förbjudit manskapet att närma sig skansen. Carl Henriksson Måna från Kolari och Per Roos från Karungi är de enda torneåsoldater som uppges döda i juni efter ankomsten till Neumünde men det finns anledning att misstänka att rapporteringen var bristfällig. Klart är emellertid att tillståndet inne i fästningen var betydligt värre. 40–50 döda kroppar körades varje dag ut genom Neumündes portar för att begravas.¹²³ Skulle hans bataljon i strid med dessa säkerhetsåtgärder ändå tvingas innanför murarna förutspådde han bataljonens undergång inom loppet av 14 dagar.

Men trots Bröijers försiktighetsåtgärder tvingades han den 3 juli meddelade att smittspridningen i bataljonen tagit fart och *att några trättio alla redan nu på några dagar hafwa måst qwittera detta lifwet och in emot hundrade och fämbtio liggia nu illa siuka om hwilka ej stoor Sperans [förhoppning] mehra ähr och ähr fara wärdt att icke wij alla läre genom denna swåra sjukdomen plötsligen blifwa ruinerade.*

I veckor höll Bröijer sin bataljon i förläggningar utanför murarna och dag som natt kunde manskapet, berättas det, höra mullret från kanonerna vid Riga 15 km uppströms Dünafloden där den nu nio månader långa ryska belägringen av staden närmade sig sitt slut. När kanonerna tystnade förstod alla att det var över. Kampen om Riga var förlorad. Efter Rigas kapitalation den 4 juli 1710 landade ett brev från Neumünde i ryssarnas händer. Brevet beskrev att garnisonen kraftigt decimerats pga sjukdomar. Informationen fick ryssarna att hålla krigsråd den 7 juli där det beslutades att omedelbart anfälla Neumünde. För att möta den ryska armén och försvara skansen beordrades Bröijers bataljon att kliva innanför Neumündes murar, ett beslut som lämnade soldaterna prisgivna åt pesten. Efteråt kritiserade Bröijer beslutet och beskrev hur hans manskap tvingats rakt in *uti sielfwa sjukdomen.*¹²⁴

Därefter spred sig pesten snabbt. Den 10 juli räknade västerbottningarna över 60 döda och 160 sjuka. De medikamenter - *all möjelig Cur* - som fältskären kommit över hade visat sig verkningslösa. Den gamla garnisonen hade så gott som helt raderats ut och alla regementsofficerare utom en var döda. De få som ännu levde var undernärda och pestsjuka. Om en vecka eller två förväntades skansen vara *af friskt manskap öde.*

Den 13 juli lät den svenska kommandanten vid Neumünde, överste Stackelberg, som själv legat sjuk i pest och skörbjugg, meddela Defensionskommissionen i Stockholm att *alla som stigit innanför skansens murar har blott funnit sin kyrkogård.* Samtidigt började bomber från ryskt artilleri regna in över Neumündes murar i hundratal.

Den 4 augusti fanns endast 6 friska soldater vid Bröijers bataljon. 279 låg samma dag pestsjuka. 165 hade dött. Den 10 augusti kapitulerar den svenska försvarsstyrkan i Neumünde. Därmed hade både Riga och Neumünde fallit i ryska händer. När det som återstod av den svenska garnisonen marscherade ut genom skansens portar den 13 augusti fanns inte en enda frisk soldat kvar i Bröijers bataljon. Av de 450 västerbottningar som anlant till Neumünde den 2 juni återstod 180 sjuka soldater. Alla andra var döda.¹²⁵ På nio dagar, mellan 4 och 13 augusti, hade 99 peptsmittade soldater dött. Överlevande och sjuka fördes över floden Düna till Magnusholm där de hölls kvar som krigsfångar i fem veckor utan tält, ved, värme och mat i fem veckor. Mellan 40 och 50 man drunknade i

¹²² Bröijer t. Defensionskommissionen 5 juni 1710.

¹²³ Bröijer t. Defensionskommissionen 13 juni 1710..

¹²⁴ Bröijer t. Defensionskommissionen 10 juli 1710.

¹²⁵ "Förschlag uppå det commenderade manskapet af Westerbottens Regiment, Nembl. Corporal Siucka 15, Gemena siucka 165. Dänamünde d. 13 augusti 1710". Defensionskommissionen..

en höstflod som sköljde över de tillfälliga kvarteren. Av de få som tillslut överlevde skulle ytterst få se sina hem igen.

När en pestsjuk major Bröijer tillsammans med ett fåtal officerare och soldater *halft död* tilläts lämna Magnusholm den 7 september ombord på en skuta västerut mot Stockholm lämnade han resterna av sin bataljon bakom sig, alla svårt sjuka och bortom all räddning: *Uthaf Wästerbottns Regemente 6 öfwerofficerare, 1 Regements präst, 18 gemena och dhe alle samman wore af Pest swulster infesserade så at man ingen hopp på den kan göra.* Bröijer tog sig över Östersjön via Ösel till Sandhamn där fartygen i slutet av september ankrade upp på redan för 40 dagars karantän. Åtskilliga pestsmittade dog under överfarten. Rustmästaren vid Torneå kompani Petter Wikström var en av dem. Han dog den 24 september. Två dagar senare återstod endast tre personer: Majoren själv, en underofficer och en soldat.¹²⁶ När skutan slutligen anlände in till Stockholm den 18 november var endast majoren vid liv. De pestsjuka som lämnats kvar på Magnusholm däribland regementsprästen Erik Andersson Planting från Torneå och 18 soldater blev först i slutet av oktober upphämtade av en Holländsk skuta och förda till Köpenhamn innan skutan kunde angöra hamnen i Landskrona den 20 december. När kommenderingen till Neumünde summerades sommaren 1711 konstaterades att endast åtta soldater av Bröijers ursprungliga 450 man hade överlevt.

Majoriteten av de västerbottningar som dog i Neumünde dog i böldpest i augusti och september 1710. Lars Rödhår och Nils Styf från Vuono samt Mats Björn från Liakka var som nämnts de första som strök med i juli. Soldatförteckningar från Neumünde saknas men avlöningslistor för officerarna finns bevarade och visar att korpralerna Erik Karlsson Steen från Haapakylä och Joseph Jönsson Styrman från Kukkola dog först efter kapitulationen, den 17 respektive 28 augusti 1710. Föraren Christian Elingius dog den 18 augusti, trumslagaren Henrik Jakobsson den 20 augusti, fänrik Carl Renberg den 29 augusti. Den 16 september dog korpralen Clemet Clemetsson Förstman från Haparanda. Trots att utbetalningarna av Förstmans lön till hustrun Margeta Josephsdotter avbröts redan i oktober 1710 skulle det dröja sju år innan hans död via vittnesuppgifter kunde bekräftas på hemorten. Hans Olsson i Nikkala vittnade vid tinget 1717 *att en såldat ifr Calix wid namn Hans Ståhl som då varit i Rijga [berättat] att bemälte Corpral död blifwit der sammanstädes, för denskull och som då hehla Regimentet gienom pästen omkom.*¹²⁷ I september dog även fältväbeln Philip Jakob Vitzel. Ingen av de 118 tornedalska korpraler och gemena soldater som skeppats till Neumünde den 28 maj 1710 överlevde.

REVAL 1710

Samtidigt som Bröijers bataljon led svårt av sjukdomar och svält i Neumünde under sommaren 1710 stod Rutenskölds västerbottniska bataljon på vakt och arbete vid skansarna på Dalarö och Vaxholm utanför Stockholm och vid Barnhuset på Norrmalm i väntan på ny uppbrotsorder. Arbetet var hårt, många svält och blev sjuka och saknade det mest grundläggande förutom mat och husrum, som kläder, strumpor och skor. Det man i Stockholm än så länge slapp uppleva var pest och ryskt bombardemang.

Vid Rutenskölds bataljon i Stockholm dog Nils Hoppare från Övre Raumo den 9 augusti. Erik Klöverpamp från Alkkula låg sjuk vid mönstringen i Stockholm den 16 augusti och dog kort tid efteråt. Samma sommar avskedades tre sjuka soldater Olof Kanin från Nedre Raumo, Olof Morian från Nedre Vojakkala och Olof Roos från Juoksengi. Morians avskedspass deklarerade *oduglig* men väl hemma förstod ingen varför han hade skickats hem och till synes helt frisk tvingat rotan att skaffa en ersättare. Manskapsbristen var redan stor och den som kunde gå soldat skulle rimligtvis göra det. Den fysiska besiktning av honom som genomfördes av landshövdingen och rådet i Torneå avslöjade inget fel på honom annat än att han intygades vara *stundom siuklig som många andra*. Även fältskären som tillkallats gick bet och hittade inget *hwarcken af Bräck eller elliäst å någon annan lemm finna kunde* som kunde förklara hans påstådda oduglighet. Snarare fann man honom *till alla lemmar frisk och färdig*. Olof Morian blev trots det aldrig återinsatt på rotan.

Samma dag som Neumünde skans föll, den 10 augusti, påbörjade den ryska armén inneslutningen av nästa stora svenska fäste vid Östersjön, Reval, dagens Tallinn, en viktig befäst hamnstad med omkring 10.000 invånare i

¹²⁶ Bröijer t. Defensionskommissionen från Sandhamn 26 september 1710.

¹²⁷ Dombok Nedertorneå tingslag 23 juli 1717.

dåvarande svenska Estland. Reval var sedan länge en viktig handelsplats för handelsmän från de västerbottniska städerna, inte minst Torneå. Den ryska belägring kom att pågå i en och en halv månad, från mitten av augusti till sista september. För att lindra svälten och försvara Reval beslutades att stora volymer spannmål och salt och en förstärkningstrupp på 1300 man skulle skeppas från Stockholm till Reval. Truppen kom att bestå av officerare och soldater från Dalregementet, Västgöta-Dals regemente, Helsingeregemente, Västerbottens regemente samt Helsingebataljon. Rutenskölds bataljon som skulle skeppas till Reval i slutet av augusti bidrog med 27 officerare och 352 soldater varav 71 soldater från Torneå kompani. Utöver dessa fanns 31 västerbottniska soldater som bedömdes för sjuka för att följa med varför de lämnades kvar i Stockholm, däribland torneåsoldaterna Mickel Hvit från Kaulinranta, Erik Naska från Tengeliö, Nils Bäck från Juoksengi och Per Kruskopp från Alkkula.¹²⁸ Ingen av dem återkom sedermera till kompaniet. Den 26 mars 1711 donerar soldaterna Mickel Nilsson i Kuivakangas [sannolikt id med soldaten Toll i Kuivakangas utskeppad till Riga 1708 och sedermera avskedad och hemförlovad, se denne] 1 daler, 28 öre och Erik Ersson i Tengeliö 30 öre kopparmynt till Övertorneå kyrka [se dessa]. Vid samma tillfälle donerar soldaten Jöns Josephsson i Marjosaari 1 daler, 28 öre kopparmynt till kyrkan. Möjligen identisk med soldaten Jöns Sturk i Marjosaari, se denne.

Rutenskölds bataljon var först ut att lämna Stockholm. På kvällen den 27 augusti angjorde skutorna Sandhamn där man fick invänta de övriga transportskeppen. Den 29 augusti hissades segel och genom en stark storm tog de sig till Reval dit man anlände klockan fem på eftermiddagen den 1 september. Vid ankomsten beskrev Rutensköld sina mannar som friska, välnärda, välklädda och stridsvilliga även om han påpekade att det hade varit trångt ombord.¹²⁹

Löjtnant Christoffer Georg Schwedeman död i Reval 24 september 1710
Sergeant Petter Norling
Mönsterskrivare Olaus Utter hemkom och avancerade till sergeant
Förriidare Jakob Norberg död i Reval 14 sept eller 15 okt 1710
Piparen Abraham Spiring hemkom och tog tjänst som soldat
Trumslagare Johan Abrahamsson död i Helsingfors 20 oktober 1710

Övertorneå socken

3 Per Örn i Muonioniska
7 Johan Gardin i Tärendö sjuk i Reval 24 september 1710
9 Per Skomakare i Tärendö sjuk i Reval 24 september 1710
11 Philip Björntand i Pajala död i Reval 17 september 1710
12 Olof Henriksson Svart i Pajala sjuk i Reval 24 september 1710
15 Jöran Ersson Kålare i Kolari
17 Per Granat i Pello sjuk i Reval 24 september 1710
18 Johan Barsk i Pello sjuk i Reval 24 september 1710
20 Per Enbuske i Pello sjuk i Reval 24 september 1710
21 Mickel Lillsturk i Turtola sjuk i Reval 24 september 1710
29 Anund Commispräst i Juoksengi
32 Henrik Flygare i Kaulinranta
36 Mickel Grym i Kuivakangas överlevde hemkom via Helsingfors
38 Måns Persson Löpare i Kuivakangas
39 Nils Wijk i Kuivakangas död i Reval 10 september 1710
40 Lars Kieri i Kuivakangas död i Reval 10 september 1710
41 Jöns Höna i Kuivakangas sjuk i Reval 24 september 1710
44 Henrik Winge i Haapakylä-Matarengi
46 Hans Hellberg i Matarengi sjuk i Reval 24 september 1710
47 Mickel Lamb i Matarengi sjuk i Reval 24 september 1710

¹²⁸ Västerbottens regementes arkiv, Regementschefsexpeditionen, E: IV, Inkomna förslag 1701–1719 vol. 1, Krigsarkivet, Stockholm.

¹²⁹ Rutensköld t. Defensionskommissionen 5 september 1710.

- 48 Jöns Hana i Mikkolansaari död i Reval 15 september 1710
 50 Mickel Fors i Ruskola sjuk i Reval 24 september 1710
 51 Olof Brännholm i Ruskola sjuk i Reval 24 september 1710
 52 Olof Käyräsvuopio i Ruskola sjuk i Reval 24 september 1710
 53 Olof Räf i Ruskola-Alkkula sjuk i Reval 24 september 1710
 54 Per Vippa i Alkkula sjuk i Reval 24 september 1710
 55 Per Koppare i Alkkula
 56 Korpral Lars Ruus i Alkkula död i Reval 8 september 1710
 58 Vinik Krantz i Alkkula död i Reval 20 september 1710
 60 Markus Greve i Alkkula
 62 Jakob Modig i Niemis
 64 Johan Ståck i Niemis
 65 Olof Blomster i Niemis död i Reval 14 september 1710
 66 Erik Lax i Niemis sjuk i Reval 24 september 1710
 69 Jöns Franck i Niemis
 70 Tomas Flink i Niemis död i Reval 9 september 1710
 71 Henrik Bäck i Armassaari död i Reval 7 el 17 september 1710
 72 Olof Kiäck i Armassaari sjuk i Reval 24 september 1710
 75 Johan Ek i Helsingbyn
 79 Lars Horn i Helsingbyn

Nedertorneå socken

- 3 Nils Utter i Säivis död i Reval 18 september 1710
 4 Johan Bjur i Lappjärf
 5 Johan Törnqvist i Kiärsbäck
 18 Abraham Bock i Björkön sjuk i Reval 24 september 1710
 26 Jakob Snickare i Övre Raumo överlevde hemkom via Ösel
 33 Nils Sjöholm i Nedre Raumo sjuk i Reval 24 september 1710
 35 Hans Klockare i Nedre Raumo sjuk i Reval 24 september 1710
 38 Anders Grop i Liakka död i Reval 15 september 1710
 40 Erik Fiskal i Laivaniemi
 47 Johan Elf i Laivajärvi död i Reval 21 september 1710
 50 Korpral Nils Fluur i Kaakamo sjuk i Reval 24 september 1710
 56 Lats Hjälte i Kaakamo
 59 Olof Glader i Kiviranta sjuk i Reval 24 september 1710
 60 Erik Nilsson Strand i Kiviranta
 62 Mats Kvick i Mattila
 65 Nils Finne i Nedre Vojakkala
 74 Erik Lunta i Nedre Vojakkala död i Reval 8 september 1710
 79 Mats Lekatt i Övre Vojakkala sjuk i Reval 24 september 1710
 81 Olof Flygare i Övre Vojakkala död i Reval 22 september 1710
 82 Per Koppare i Övre Vojakkala död i Reval 14 september 1710
 84 Per Rupa i Övre Vojakkala död i Reval 18 september 1710
 85 Mickel Enfaldig i Seittenkari död i Reval 8 september 1710
 89 Johan Duva i Kukkola sjuk i Reval 24 september 1710
 90 Johan Sik i Kukkola
 96 Staffan Persson Trög i Kukkola
 98 Nils Krook i Kukkola
 99 Korpral Per Häll i Kukkola död i Reval 15 september 1710
 100 Knut Bruse i Karungi
 101 Olof Lönnbom i Karungi
 104 Hans Kors i Karungi-Korpikylä död i Reval 9 september 1710

Officerare och 71 soldater tillhörande Torneå kompani vid överstelöjtnant Fromhold Rutenskölds bataljon till Reval den 27 augusti 1710 med uppgifter hämtade bl. a från rullan som upprättades vid mönstringen i Reval den 24 september. Totalt 352 västerbottniska soldater. Vid mönstringen rapporterades 20 soldater vara döda och 25 sjuka. Endast två soldater, Mickel Grym från Kuivakangas och Jakob Snickare från Övre Raumo, överlever och lyckas sedermera återvända hem.

Lämpliga förläggningar på fast mark i Reval fick de vänta på, staden var sedan ett par veckor belägrad av den ryska armén som kontrollerade stora delar av stadens omgivningar. Rutensköld ville anfalla fienden direkt och driva den därifrån men nekades till detta. I tre dygn fick manskapet fortsätta att trängas ombord på skeppet. Först den 5 september tilldelades man *änteligen* kvarter i förstaden utanför Reval. De högre befälen klarade inkvarteringen förhållandevis bra, medan de som fanns nära manskapet i kompanierna, kaptener, löjtnanter, fänrikar, underofficerare, mönsterskrivare, profosser, trumslagare och pipare etc fick sina kvarter bland korpraler och gemena soldater i läger där sjukdomar och svält redan härjade.

Den ryska belägringsarmén skar effektivt av all försörjning till staden vilket tillsammans med sjukdomar som fläckfeber [tyfus] och rödsot [dysenteri], skapade en humanitär katastrof här precis som i Riga och Neumünde. Reval bevakades av en svensk försvarsstyrka på drygt 4000 man men det saknades förutsättningar att fullt ut försörja lokalbefolkningen och soldaterna. Svälten i staden var redan innan belägringen utbredd. I brev till Stockholm beskrevs under våren det desperata tillståndet i staden; 10–20 personer dog av hunger varje dag och det talades öppet om kannibalism. Rutenskölds korrespondens med Stockholm och hans skrift *Fromholdt Rutenschiölds berättelse om Revals inneslutning och kapitulation 1710*, publicerad i Karolinska förbundets årsbok 1913, tillhör de viktigaste källorna till belägringen av Reval.

Första gången Rutensköld nämner pestsmitta bland västerbottningarna är i ett brev daterat 12 september dvs knappt två veckor efter ankomsten till Reval. Där konstaterar han att *manskapet dageligen gienom den häfftiga siukdomen mehr och mehr förminskas så att då jag hijt kom icke fann mehr än 8 siuka, nu der emot 56 st.*¹³⁰ Sjukdomar hade tillhört vardagen på garnisonsorterna under hela kriget men denna gång spred sig sjukdomen med en anmärkningsvärd hastighet och döden inträdde endast kort tid efter själva insjuknandet. Initialt hävdade Rutensköld att ryssarna idkade bakteriologisk krigföring genom att dumpa döda kroppar i de vattensystem som försåg stadens brunnar med dricksvatten. Rutensköld menade att tesen höll då han sett boskap dricka av vattnet och omedelbart falla döda ner. Pestläkaren i Reval, Dr Mylius, konstaterade däremot att det rörde sig om något annat, något som spred sig snabbt. Under ett besök hos en familj i staden, där tre personer redan avlidit, undersöktes en av pigorna som klagade över en fyra fingrar bred svulst bakom vänster öra. Samma dag meddelade han stadsledningen att Reval drabbats av böldpest och under de följande veckorna spred sig epidemin som en löpeld.¹³¹ Kroppar låg utspridda överallt i staden och 30, 40 eller 50 soldater dog varje dag.

Stressen, böldpesten, svälten och belägringen malde snabbt ned moralen bland soldaterna. I ett utbrott av allmän desperation bröt kapten Sven Falck vid Skellefteå kompani samman inför bedrövelsen, för övrigt samme Falck som följt de tornedalska rekryterna från Torneå till Stockholm i mars samma år. Mitt under högvakten lämnade han sin post och söp sig redlös på en krog i staden och skällde därefter ut sin chef Rutensköld med *hämska och försmädeliga ord* varpå han omedelbart arresterades. Där insjuknade han hastigt och dog tre dagar senare den 13 september.¹³²

Den 15 september var 26 västerbottningar döda och 86 sjuka.¹³³ Tio dagar senare var 45 av ursprungliga 71 torneåsoldater i Reval sjuka eller döda. Även kompanibefälen löjtnant Christoffer Georg Schwedeman och furiren Jakob Nornberg var döda. Den senares dödsdatum är dock lite osäkert.

¹³⁰ Rutensköld till Defensionskommissionen 12 september 1710.

¹³¹ Frandsen, Karl-Erik. *The Last Plague in the Baltic Region 1709-1713*, Köpenhamn 2010, s. 60 ff.

¹³² Rutensköld t. Defensionskommissionen 15 september 1710, Riksarkivets ämnessamlingar, M 433, RA, Stockholm.

¹³³ Rutensköld t. Defensionskommissionen 15 september 1710, Inkomna handlingar EII 205.

Den 25 september begärde svenskarna eldupphör och stillestånd och fyra dagar senare kapitulerade Reval och överlämnades till den ryska armébefälhavaren. Det sista svenska fästet i Baltikum hade därmed fallit. Samma dag inkom en makaber rapport till statsledningen i Reval. I rapporten räknade kvartersmästaren att hans mannar i brist på kistor sedan början av augusti släpat eller kärrat bort 726 lik från stadens gator, svenska soldater, flyktingar och stadsbor som legat där i en enda fruktansvärd röra. 90% av invånarna på drygt 20 000 personer i och omkring Reval var döda innan året var slut och även om de svenska soldaterna som överlevt kunde embarkera flottan direkt efter Revals kapitulation var inte faran över. Bland de som klev ombord fanns ett hundratal redan pestsmittade västerbottningar. Ombord på skeppet Helena ute på den Revalska redden summerades den 4 oktober läget bland manskapet. Av de 352 fotsoldater från Västerbotten som kommit till Reval var nu 56 friska, 109 sjuka och 180 döda. Under dagarna som följde *dog en stoor hoop af manskapet bort och kastades överbord*¹³⁴ och väl framme i Helsingfors en knapp vecka senare fanns endast två friska soldater kvar. 50 man låg sjuka och 300 var döda. Inget annat regemente som befunnit sig i Reval den hösten hade drabbats lika hårt som västerbottningarna.¹³⁵

I Helsingfors förlades manskapet *på holmarne* den 10 oktober, sjuka för sig och friska för sig. De som dött ombord på skeppen kläddes av och kastades över bord medan deras kläder togs omhand och vädrades. Ännu den 26 oktober låg Rutensköld med resterna av bataljonen kvar i Helsingfors och lastade kronospannmål. Så snart han fick embarkera *och Gud en favorabel wind förlänar* skulle han fortsätta sin resa hem till Stockholm och Vaxholm.¹³⁶

Hemresan skulle dock dröja. De överlevande blev kvar i Helsingfors i fyra månader innan de vid första öppet vatten kunde återvända hem i slutet av januari 1711.¹³⁷ En av skutorna gick under på Ålands hav mellan Eckerö och Grisslehamn sista dagarna i januari 1711 och med den försvann delar av Rutenskölds bagage samt alla handlingar, rullor och avlöningslistor som tillhörde regementet. Tre överofficerare vid Västerbottens regemente återkom till Stockholm: Rutensköld själv tillsammans med sin löjtnant Johan Marschell och sergeanten Lars Michael. De övriga blev kvar i Helsingfors. Ännu i augusti 1711 fanns 11 kompanibefäl och 10 västerbottniska soldater i Helsingfors och inväntade tillåtelse att återvända till Sverige. Dessa deltog i oktober-november 1711 i det misslyckade svenska försöket att återta Ösel innan de tilläts resa hem.¹³⁸

De pestdöda västerbottniska soldaternas munderingar, gevär och värjor fördes våren 1711 tillbaka till Stockholm och Vaxholm, en makaber syn med kistor fyllda med potentiellt smittbärande mössor, rockar, skinnbyxor och västar, handskar samt lådor med över vardera tre hundra musköter, bajonetter och värjor som tillhört de stupade. Vissa kläder, särskilt de av skinn och lin uppges ha varit så *wederstyggelige* fulla av smuts och torkade kroppsvätskor att *ingen af dhem som der til förordnade varit, har dristat sig dhem at röra*. Det var känt ända sedan medeltiden att smittan spreds via kontakt med kontaminerade kläder och fysiska möten, men vad som låg bakom smittan – bakterien jersina pestis – var än så länge helt okänd. För att minska risken för smitta skulle kläderna tvättas, torkas, vädras och rökas ute på Vaxholm innan de sjöledes skickades hem till Umeå och det nya västerbottniska regemente som höll på att upprättas. Allt som kunde återanvändas skulle återanvändas oavsett vilken smuts dessa tygstycken bar på.¹³⁹

När Rutensköld efteråt nedteknade det misserabla utfallet för hans och Bröijers västerbottniska bataljoner skrev han följande:

*Af de 352 man Corporaler och gemena som med mig till Revall woro commenderade, icke mera än 14 man, och af de 450 som Majoren Breuer [Bröijer] till Neumünde med sig hade allenast 8 sampt af de i Stockholm Siuke efterlemnade berättas nu 12 wara af samma Västerbottns Reg:te i lifwet som gör tillhopa 34 man.*¹⁴⁰

¹³⁴ Fr. Rudolf Antoni, *Fromhold Rutenskölds berättelse om Revals inneslutning och kapitulation 1710*, Karolinska förbundets årsbok 1913, s. 201-222.

¹³⁵ Rutensköld t. Kungl. Majt 18 och 19 oktober 1710, Riksarkivets ämnessamlingar Militaria, M 433.

¹³⁶ Rutensköld t. Defensionskommissionen 26 oktober 1710, Inkomna handlingar, vol 205, RA, Stockholm.

¹³⁷ Rutensköld t. Defensionskommissionen 11 mars 1711.

¹³⁸ Voitto Ahonen, *Det svenska försöket att erövra Ösel 1711*, Historisk tidskrift för Finland 1992 s. 73-85.

¹³⁹ Två brev signerade Rutensköld t. Defensionskommissionen i juni 1711.

¹⁴⁰ Rutensköld t. Defensionskommissionen 11 mars 1711.

Regementet hade återigen raderats ut; av de 860 man som lämnat Västerbotten våren 1710 återstod ett år senare endast 34 man. När överste Magnus Cronberg 1711 antog tjänsten som chef vid Västerbottens regemente fanns endast 16 man af hela Regementet som blifvit öfver af den Revelska och Dünamyndska Commenderingen, de övriga blefvo alla i pesten uppförade.¹⁴¹ Ingen soldat vid Torneå kompani som följt Bröijer till Neumünde återkom hem. Bröijer som svårt sjuk lämnat Neumünde före alla andra återkom till Stockholm den 18 november.¹⁴² Regementsprästen Erik Andersson Planting från Torneå och åtta officerare som lämnats kvar vid kaj med 18 pestsjuka soldater när majoren seglade mot Sverige, återkom först den 20 december till Landskrona via Köpenhamn på en Holländsk skuta¹⁴³ och kom hem till Torneå först i mars 1711 tillsammans med sin mönsterskrivare Olaus Utter och tre gemena soldater vars namn inte är kända.¹⁴⁴ Möjligen är det just dessa tre soldater som den 26 mars 1711 donerar pengar till Övertorneå kyrka: Mickel Nilsson [Toll] i Kuivakangas, Erik Ersson [Naska] i Tengeliö och Jöns Josephsson [Sturk] i Marjosaari. Efter återkomsten blev majoren kvar som chef vid Torneå kompani och installerade sig samma år på Haapaniemi Majorsboställe i Haparanda. Han deltog med sitt kompani vid kungens död i Fredrikshall 1718 och befordrades till överstelöjtnant 1720. 1726 förlorade han sin tjänst efter en duell och dog senare samma år.

Endast två soldater av 71 soldater vid Torneå kompani överlevde så vitt känt är kommenderingen i Reval. Under 1711 återvände korpralerna Mickel Jönsson Grym från Kuivakangas och Jakob Snickare från Övre Raumo, Grym via Helsingfors och Snickare efter det misslyckade svenska försöket att återerövra Ösel i oktober-november 1711. Grym hade 27 år gammal som ogift och yngre bror till Olof Jönsson Järvenaita i Kuivakangas lejts till soldat hösten 1709 i ett led att fylla vakanserna som uppstod efter Poltava och lämnat hemmet i mars 1710 för att följa regementet till Stockholm. I juli 1712 återtar *Corp:l Mickel Jönsson Grym* sin plats i kompaniets andra korpralskap sedan han *Kommit ifr. Finland*. Han transporterades 1719 till Frisks korpralsrote i Niemis och avskedades 1724. Vid avskedet tycks han ha flyttat in hos sin bror och gamla far i Kuivakangas, innan han skaffade egen familj och blev husbonde på Juntti i Ruskola där han avled som änkeman i april 1764, 76 ½ år gammal. Jakob Snickare uppges vid mönstringen av Torneå kompani i Gävle den 19 juni 1712 smått överaskande vara vid liv och återkommen till Stockholm efter kommenderingen till Ösel och förväntades ansluta till kompaniet i Västerås. Han avskedades kort tid efteråt då rotan redan tillsatt en ny rekryt. Det är okänt om han någonsin återvände hem.

Först i december 1710 gick tidningarna i Stockholm officiellt ut med nyheten om Revals kapitulation *sedan så wäl Borgerskapet som Besättningen warit mehrendehls af Pesten Utödd*.¹⁴⁵ Mer offentlig uppmärksamhet gavs inte det faktum att hela det svenska östersjöväldet Karelen, Ingermanland, Estland och Livland i och med detta hade fallit.

KRIGETS ANDRA HALVA

Torneå kompani är med den svenska armén hela vägen fram till kungens död och stormaktsdrömmarnas slut. 1713 dör ett hundratal soldater ur regementet i sjukdomar i förläggningar utmed den svenska västkusten. Dåvarande regementschefen och sedermera landshövdingen i Västerbottens län Magnus Cronberg påminner i ett brev till Kungl. Majt från posteringen i Saltkällan vid Saltkällefjorden på västkusten, ca 10 mil norr om Göteborg, om att Västerbottens regemente helt raderats ut 1709 och att man nu är på väg mot ännu en katastrof. ”En stark fleckfeber” [fläcktyfus] som i tidens anda anses ha orsakats av den dåliga luften vid havet [ovanlig luft för soldaterna från norr] sprids snabbt i förläggningarna och tar soldat efter soldat. Cronberg varnar den svenska krigsledningen för att sjukdomar håller på att göra posteringen i Saltkällan till ”hehla Regementets graaf och undergång”. När brevet skrivs är 70 man döda och över 200 svårt sjuka.¹⁴⁶ 13 av dem som dör den sommaren är soldater från Övertorneå och Nedertorneå socknar. Andra sjuka eller förlamade skickas hem. Hans Jönsson Barsk från Pello kasseras och hemförlovas med brutet lårben. Korpralen Nils Nilsson Järnbäck från Övre Vojakkala kasseras vid mönstringen i Uddevalla, sjuk, döv och dabbad av fallandesot, en sjukdom som kommer att förfölja honom genom åren.

¹⁴¹ Cronberg t. Kungl. Majt 25 augusti 1713, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, RA, Stockholm.

¹⁴² Förteckning på officerare som överlevt kommenderingarna i Reval och Neumünde och hemkommit till Sverige, se Rutensköld t. Defensionskommissionen 5 juni 1711.

¹⁴³ Löjtnant Per Marchell vid Västerbottens regemente t. Defensionskommissionen den 17 juni 1711.

¹⁴⁴ Länsräkenskaper Västerbotten verifikation 1711, s. 1937-1948.

¹⁴⁵ Posttidningar 13 december 1710, KB, Stockholm.

¹⁴⁶ Magnus Cronberg t. Kungl. Majt Saltkällan 28 juli 1713. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 433, RA, Stockholm.

Senare i augusti samma år tar Cronberg i från tårna när han beskriver hur utblottat landskapet nu var efter flera år av krig och soldatutskrivningar. Fler fanns inte att tillgå än de nya rekryter som nyss anlät till Stockholm och kommenderats ut på flottan [”uppå Galejorna”].

Övertorneå

- 5. Henrik Persson Lodvika i Junosuando 20 år död 11 juni 1717*
- 9. Lars Larsson Skomakare i Tärendö 20 år död december 1713*
- 15. Erik Persson Kålare i Kolari 21 år pensionerad 1739*
- 21. Mats Knutsson Lillstark i Turtola 20 år död 22 augusti 1717*
- 45. Hans Hansson Blank i Matarengi 19 år tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*
- 48. Nils Nilsson Hana i Mikkolansaari 18 år avsked 1728*
- 56. Hans Henriksson Ruus i Alkkula 24 år utbytt 1720*
- 58. Olof Olsson Krantz i Alkkula 25 år avsked 1740*
- 62. Anders Andersson Modig i Niemis 20 år befordrad till korpral 1720*
- 64. Per Henriksson Stäck i Niemis 18 år befordrad till korpral 1724*
- 69. Nils Andersson Frank i Niemis 19 år död 30 november 1717*
- 76. Erik Mickelsson Springfält i Helsingbyn 20 år avsked 1728*
- 77. Johan Olsson Lilja i Helsingbyn 20 år avsked 1728*
- 78. Olof Fransson Meijer i Helsingbyn 21 år död i januari 1715*
- 83. Johan Henriksson Grefling i Vitsaniemi 22 år tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*

Nedertorneå

- 7. Anders Persson Hjort i Kiärsbäck 27 år tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*
- 29. Anders Isaksson Orre i Övre Raumo 19 år död 28 februari 1718*
- 49. Johan Olsson Björkberg i Kaakamo 20 år död 4 maj 1718*
- 52. Isak Persson Sax i Kaakamo 28 år död 24 februari 1718*
- 53. Henrik Henriksson Svarvare i Kaakamo – död januari 1714*
- 58. Olof Henriksson Mjuk i Kaakamo-Kiviranta - tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*
- 64. Mickel Henriksson Hofslagare i Mattila 19 år tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*
- 67. Henrik Henriksson Morian i Nedre Vojakkala 21 år död januari 1714*
- 75. Nils Ludvigsson Storlamb i Nedre Vojakkala 20 år utbytt 1724*
- 104. Nils Hansson Kors i Karungi-Korpikylä 20 år tillfångatagen eller stupad under sjöslaget vid Hangö udd sommaren 1714*

Nya rekryter utmarscherade från Torneå i maj 1713 och sjövägen på borgarskutor vid första öppet vatten från Piteå till Stockholm. Mönstrade i Vaxholm i juni samma år. Kommenderade under amiral Nils Ehrenskiöld och deltog i sjöslaget mot en rysk skärgårdsflotta vid Hangö udd i juli 1714 då sex soldater vid Torneå kompani stupade eller tillfångatogs.

Kompaniets sista fälttåg genomförs 1717-1719 då manskapet flyttas från Östergötland till Strömstad vid den norska gränsen och därefter in i Norge, en aktion som ledde fram till belägringen av Fredrikstens fästning och Karl XII:s död den 30 november 1718. Västerbottens regemente förlorar 9 soldater stupade i slaget vid Strömstad den 8 juli 1717, tre av dessa tillhör Torneå kompani och många drabbas av skörbjugg pga den bristfälliga kosten, tappar sina tänder och kommer i den mån de överlever att ha svårt att föda sig under resten av livet [jmf bl. a Mickel Trast på rote nr 28 i Juoksengi]. Brev berättar också med en lite lustig formulering signerad kaptenen vid

Västerbottens regemente Hans Adolf Kling, om ett snabbt förlopp när danskarna anföll Strömstad från sjösidan. Soldater och underofficerare hann inte riva sina totalt 192 tält i förläggningen, skrev Kling, utan ”blefwo de af Canonerandet då som även der efter af de danskas långsamma bombarderande så sönderskutna att på somliga tält hade man flera in- och utgångar än der borde wara”.¹⁴⁷

Utöver dessa dog eller blesserades 80 soldater vid Torneå kompani under fälttåget 1717-1719.

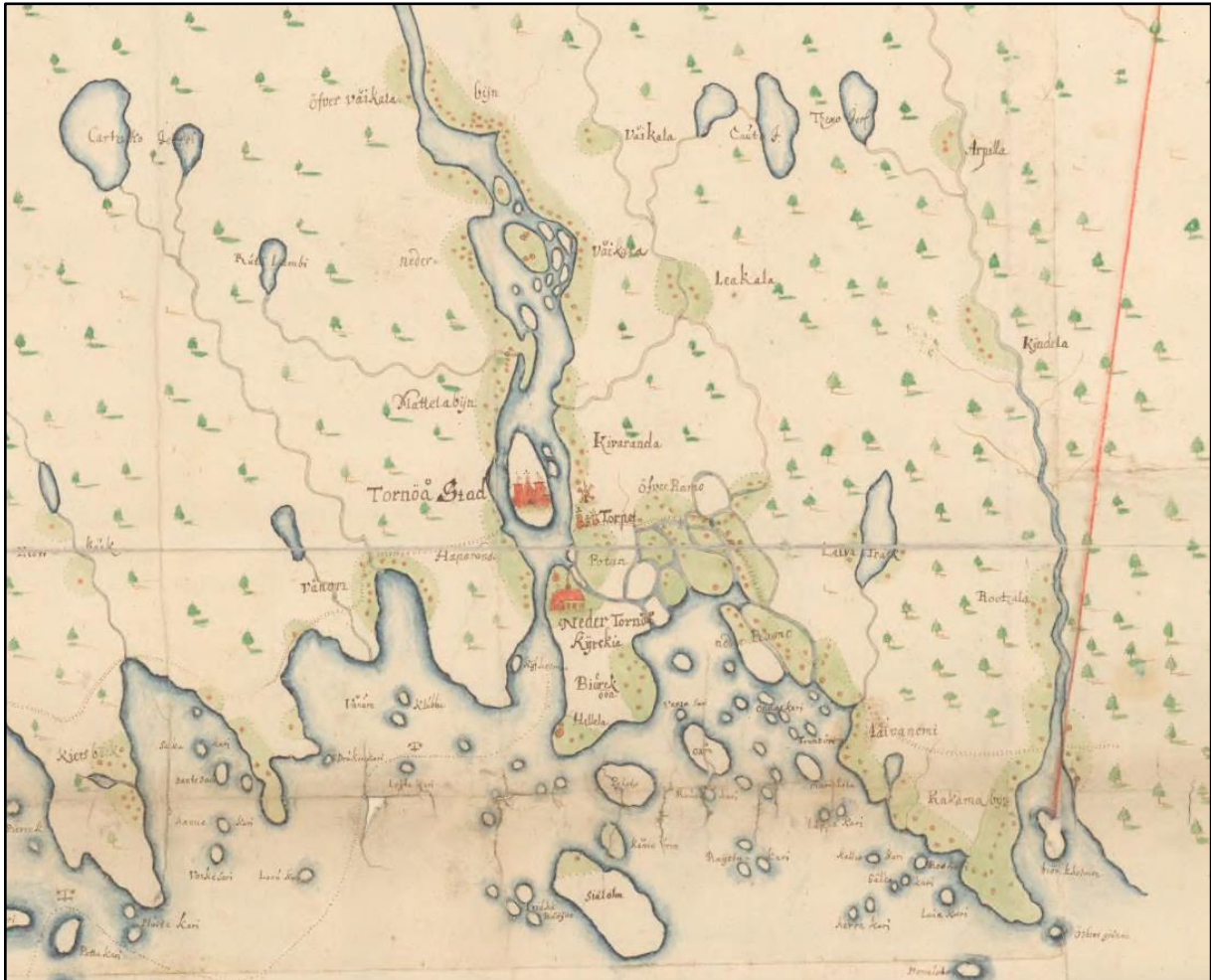
1722 uppgavs att ca 200 finskfödda soldater vid fredsslutet tjänstgjorde som soldater vid Västerbottens regemente. Dessa skulle nu skickas hem vilket landshövdingen invände sig emot. Han ansåg att dessa borde behållas vid sina rotar för att inte utarma ett redan svårt sargat regemente.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Kapten Hans Adolf Kling vid Västerbottens regemente t. Krigskollegium 3 april 1721, Krigskollegii brevböcker Ec:85 bild 5557 SVAR.

¹⁴⁸ Krigskollegii brevböcker 1722 s. 6027 bild 3236, KrA, Stockholm.

OFREDSÅREN I TORNEDALEN

ett försök till summering av en orolig tid

Södra delarna av Nedertorneå socken 1673. I öster är den svensk-finska gränsen utmed Kaakamojoki markerad i rött. Vid den här medeltida gränsen skiljdes förutom den svenska rikshalvan från den finska även Uppsala stift från Åbo stift, Västerbotten från Österbotten, Upplands lagmansdöme från Nord Finlands och Torneå socken från Kemi. Under ryska ockupationen av Finland 1714–1721 utgjorde gränsen i praktiken en gräns mellan Sverige och Ryssland och i december 1714 stod den ryska armén strax öster om den och förberedde sina första anfall in på svensk mark, mot Torneå stad och Tornedalen. Från öster ses byarna tillhörande Nedertorneå socken som Kaakamo, Laivaniemi, Nedre Raumo, Övre Raumo, Björkön med sockenkyrkan, Pottan (Pudas), Kiviranta samt Torneå stad på stadsön Suensaari. På västra sidan av Torneå älv syns Haparanda och Mattila. I Nedre Vojakkala 9 km uppströms Torneå syns den största bebodda holmen Oravaisensaari där kavalleriet hade sitt huvudkvarter sedan utrymningen av Finland hösten 1714. Fler än 100 gårdar brändes ned i området under de ryska anfällen och ännu i början av 1720-talet låg 78 gårdar öde.

KRIGETS DIREKTA VANSINNE hade i Tornedalen fram till 1714 varit en del av en annan värld, en ful och lortig verklighet långt borta men skulle de kommande åren orsaka stort lidande i norra Sverige i allmänhet och gränsbygderna i öster i synnerhet. Men att i detalj rekonstruera händelserna i Tornedalen under krigsåren är problematiskt då stora delar av den administrativa apparaten fullständigt bröt samman under dessa flyktens och förvirringens år.

Kriget i norra Sverige har inte heller erbjudits något större utrymme i historisk litteratur. Mig veterligen har ingen djupare analys genomförts av händelserna och de samtida källorna, kriget i norr var ur ett stockholmsperspektiv mindre betydelsefullt militärt och politiskt. De samtida ryska härjningarna i Roslagen och Stockholms skärgård har givits betydligt större utrymme i den militärhistoriska litteraturen då ryssarna här hotade huvudstaden och statsledningens administrativa centrum. De nyheter från norr som nådde stockholmaren via Post och Inrikes Tidningar var inte sällan hjältesagor med tveksam sanningshalt. Klart är att fler bönder och svensk-finska soldater stupade i slaget vid Torneå den 15 december 1715 än i det väldokumenterade slaget vid Baggensstaket i Stockhoms skärgård den 13 augusti 1719. 1905 invigde kung Oskar II personligen ett monument för att hedra minnet av de 30 soldater ur Södermanlands regemente som stupade i slaget vid Stäket. Någon motsvarighet restes aldrig över de 130 svenska ryttare som föll vid Tornegränsen mellan december 1714 och februari 1716 och inte heller det hundratal tornedalska bondesoldater som blev ”ihjelslagna” i samband med det massiva ryska anfallet mot Torneå i januari 1717.

Ett flertal ryska anfall mot gränsen 15 km öster om Torneå stad [se kartan ovan] finns dokumenterade: 29 december 1714, 3 januari, 19 februari, 7 mars, 15 mars, 15 december 1715, 2-3 januari, 10 februari samt december 1716 och januari 1717. Med åren samlade den ryska armén allt större kraft i norr med syftet att – som man sade på rysk sida - ”överrumpla” Västerbotten landvägen norrifrån via Torneå och över Kvarken mot Umeå. Striderna den 10 februari 1716 och krigsvintern 1716-1717 blev därför särskilt svåra.

När prosten Henrik Forbus i Nedertorneå 1723 summerade och försökte nyansera uppgifterna om de ryska härjningarna uppgav han att anfällen haft karaktären av tillfälliga besök, samtliga vintertid när isen låg tjock, plötsliga anfall präglade av plundring, bränder och mord. Övertorneå socken drabbades enligt Forbus av två anfall som varade i sammanlagt elva dygn. I Nedertorneå var motsvarande siffror nio anfall som sammanräknat varade i en månad [”inom Neder Torneås gräns har han varit 9 gånger i 3:ne åhr och öfweralt räknas den tiden til en månad”]. De mest utdragna genomfördes under krigsvintern december 1716 till januari 1717 då ryssarna enligt Forbus uppskattning stannade tre veckor. Han uppgav att 100 gårdar bränts ned under 1716, att hundratals dött under januari 1717 och att omkring 2000 kor förts bort av ryssarna.¹⁴⁹ Det är omöjligt att avgöra hur goda källor Forbus hade för sina uppgifter från älvdalens två socknar, bevisligen befann han sig stundtals på flykt. För Nedertorneås del kan vi på goda grunder anta att hans uppgifter fram till sommaren 1716 är trovärdiga. Forbus var personligen högst delaktig i försvarsarbetet och bör ha haft en god bild av situationen i socknen åtminstone under delar av skeendet. Klart är dock att plundringar, nedbrända gårdar, tortyr och mord finns dokumenterade under hela perioden. De kamerala källorna, förteckningar över av fienden nedbrända gårdar, restskattelängder och jordeböcker visar att 157 gårdar [73 i Övertorneå, 84 i Nedertorneå] ödelades åren 1716–1721, aldrig tidigare i Tornedalens historia hade upprepade missväxter och krig ödelagt så många hemman. Källorna omtalar totalt 140 nedbrända gårdar [8 i Övertorneå, 132 i Nedertorneå]. Beskrivningarna av eländet under ofredsåren var sannolikt i viss mån överdrivna men inte grundlösa och särskilt illa framstår situationen i kustbyarna.

¹⁴⁹ Forbus t. landshövding Jakob Grundel 11 januari 1723. Prostens beskrivning motsades av Erik Staffansson Höynä från Laivaniemi som hävdade att bönderna tvingats bort från hus och hem oavbrutet i tre års tid och inte i ett fåtal månader som prosten uppgivit. Staffanssons version av händelseförloppet under ofredsåren betecknades senare som falska. Skrivelser t. Kungl. Majt. Västerbottens län, vol 5, RA, Stockholm.

Pottan.	1	Johan Palm - ödn.	1	-
	2	Johan Nilsson ödn.		
	3	Eulnärns ödn.		
	4	Pildris ödn.		
	5	Johan Eriksen ödn.		
	6	Mats Matsson ödn.		
	7	Nils Jönsson ödn.		
	8	ödn Nils Lufsamman.		

Mantalskrivningen 1719 vittnar om hur illa byn Pottan eller Pudas strax sydost om Torneå stad drabbats av de ryska härjningarna. I flera år låg samtliga gårdar i byn öde. Restskattelängden 1716 och roterannsaktionsprotokollet från 1728 ger information om vad som drabbat folket och gårdarna. Johan Matsson Palm på hemmanet Torppa eller Torpet i norra delen av byn hade tvingats på flykt 1716 sedan "fienden opbrändt gården". Johan Nilssons gård Heiskala [Ylitalo] hade "blifwit öde 1716 för fiendens infall" och folket hade tagit till flykten. Under ödesåren hade byggnaderna på gården flyttats till prästgården. Tullnär Tåhmans hemman låg öde åren 1717-1724 "för fiendens infall". På länsman Pulkkinens gård hade "fienden slagit folket ihjäl och gården afbränt" och på granngården Hannula hade både bonden och gården blivit "af fienden opbränd". Folket på Mats Matssons gård Kauppi hade bränts ner och folket hade "bort dött". På Nils Jönssons gård hade "fienden husen till en del bränt" och de som ännu stod kvar plockades ned under ödesåren och flyttades till torneåborgaren Henrik Curtilius och till före soldaten Carl Snabb i Övre Raumo. Det skulle dröja till mitten av 1720-talet innan gårdarna kunde återuppbyggas.

Drygt 70 dödsfall bland allmogen orsakade av fiendehand finns lågt räknat dokumenterade i restskattelängderna. 400 personer uppges ha mördats eller frusit ihjäl under krigsvintern 1716-1717 ["mästadelen flychtingar blefwo dräpna och ihjelfrusna"] och tusentals hade i perioder drivits på flykt. Lik från krigsvintern 1716-1717 som tinat fram låg ännu obegravda under våren 1717. I en skrivelse till Kungl. Majt beskriver nye landshövdingen Magnus Cronberg läget i Torneås socknar som allt igenom bedrövligt: "All spannmål, kläder och annan egendom som bönderna och borgarskapet gömt i skogen har fienden dragit av med och gjort mången blött och arm, så att en del ej mera äga än det de gå och stå uti, all boskap på 6 mil uppför älven tog han med sig; öfwer 300:de lik finnas obegravda i Torneå socken av vilka fienden till större delen grymmeligen dräpit".¹⁵⁰ Förteckningar över döda i norra Österbotten visar att av sammanlagt 652 dödsfall hade endast 208 fått en naturlig död. 130 hade dött av hugg och slag, 97 genom tortyr, piskande eller innebränning, 5 genom våldtäkt, 22 av hunger samt 190 på olika sätt under flykten.¹⁵¹ From 1714 rådde hat, krigstillstånd och fullständig laglöshet i Österbotten. I begravningslängderna för församlingarna i södra Finland finns det inga spår av en liknande rysk brutalitet. Bland de döda i Västerbotten fanns de ihjälslagna och de som torterats, bränts eller sträckts till döds precis som i Österbotten men också många som frusit ihjäl under flykten till skogs. I Överkalix finns kyrkobokföringen från ofredsåren ännu bevarad och beskriver i detalj resultatet av en rysk massaker den 19 december 1716. Församlingens dödsbok beskriver en massbegravning av 20 kroppar som bränts till döds eller stuckits ihjäl. Kropparna samlades i en massgrav på kyrkogården. Här nedlade Per Mickelsson i Svartbyn kropparna efter sin mördade 35-åriga hustru Barbro och deras 11 veckor gamla son Mickel. Här begravdes de svårt torterade kropparna av 64-åriga Hans Nilsson i Kyrkbyn och

¹⁵⁰ Cronberg t. Kungl. Majt. 4 april 1717. Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4 samt Riksarkivets ämnessamlingar Militaria M 1469, RA, Stockholm.

¹⁵¹ Kari Tarkiainen, *Moskoviten, Sverige och Ryssland 1478-1721*, Helsingfors 2017, s. 335 ff.

hans 24-åriga son Nils och 35-åriga sonhustru Marita.¹⁵² Med all säkerhet var det här scener som utspelades på många håll i länet.

Närmare 130 ryttare ur det svensk-finska kavalleriet¹⁵³ som hade utrymt Finland hösten 1714 och tilldelats huvudansvaret för försvaret av Västerbotten sårades, stupade eller tillfångatogs under striderna i Tornedalen den 29 december 1714, 15 december 1715 och vid den så kallade olyckliga reträtten den 10 februari 1716. Däremot finns ytterst få ryska förluster beskrivna. Det finns inte heller några uppgifter om hur många bönder som stupade i regelrätta strider. Sammanställningar över fallna bönder i bondeuppbåden, som var en central men föga framgångsrik del av försvaret, upprättades aldrig och död- och begravningsböcker saknas i Tornedalen de här åren. I Nederkalix berättar däremot dödboken om hur Olof Josephsson i Rolfs, Nils Olofsson i Ytterbyn, Per Nilsson i Näset och Johan Olofsson i Månsbyn blev slagna vid Nikkala den 8 december 1716 i deras försök att stötta torneåbönderna i försvaret. Det är känt att bondeuppbådet i Torneå [enligt uppgift 300 man stark] under löjtnant Erik Björkstens kommando lyckades stå emot en serie angrepp 5-6 december 1716. De ryska förlusterna ska ha varit begränsade till en rysk officer som halshuggits [enligt annan uppgift en överste som skjutits ihjäl]¹⁵⁴ och åtta stupade ryska ryttare.¹⁵⁵ Vid januariangreppet 1717 ska 600 ryska dragoner – det mest fruktade av alla ryska vapenslag - och 300 kosacker ha skingrat bondeposteringen och slagit ihjäl ”en stor del” av dem. Om bondeposteringen i januari 1717 som vid tidigare tillfällen räknade ca 300-400 man bör antalet dödade bönder ha varit ansenligt, men några detaljerade uppgifter finns alltså inte att tillgå.

40% av Nedertorneå sockens befolkning hade antingen dödats eller försvunnit, svultit ihjäl, frusit ihjäl eller drivits på flykt.¹⁵⁶ Från både Övertorneå och Nedertorneå socknar rapporterades inför riksdagen 1719 att fienden ”dräpt en hop med folk, fört en del med sig fångna uti evigt slaveri” och att många människor under den tid fienden stannade i socknarna blivit halta och lemlösa av köld sedan de tvingats uppehålla sig i skogen. Många barn hade lämnats föräldralösa och hänvisade till tiggeri ”bland vilka man dagligen kunde se en stor jämmer”.¹⁵⁷ Inför riksdagen 1723 beskrev allmogen i Nedertorneå att fienden under ofredsåren hade tillfogat socknen en obeskrivlig skada under deras nio infall och inte bara pinat och ihjälslagit folk ”utan och för de kvarlämnade som sig i villa skogar och fjäll undanhållit och händer och fötter förfrusit bortplundrat så väl boskapen som alla andra kreatur och livsmedel”. Detta hade försatt dem i en sådan hungersnöd att de tvingats ”till en onaturlig spisning som fienden av slaktade creatures avell efterlämnat”.¹⁵⁸ Särskilt rapporten från allmogen i Nedertorneå kunde senare samma år konstateras ha kryddats med en del grova överdrifter men även från Övertorneå kom liknande rapporter om hur ”fienden 1715 och 1716 månede ruinera denna socken medelst folks dräpande, brännande och boskaps bårntagande”. Välkända händelser under krigsvintern 1716-1717 är plundringen av prästgården i Haapakylä den 10 december 1716, plundringen av kyrkorna i Övertorneå och Hietaniemi, den ryska skövlingen av Kengis bruk och förstas misshandeln av kaplanen i Nedertorneå Erik Brunnius och dödsmisshandeln av kyrkoherden i Övertorneå Johan Tornberg i december 1716.

¹⁵² Överkalix kyrkoarkiv, död och begravningsbok, C:2 1709-1774, LA, Härnösand.

¹⁵³ Kavalleri under Reinhold Johan de la Barre från Finska adelsfanan, Åbo och Björneborgs, Nylands och Tavastehus, Viborgs och Nyslotts kavalleriregementen, överste Anders Boijes värvade ingermanländska dragoner samt de Karelska lantdragonerna.

¹⁵⁴ Ramsay t. Taube 16 januari 1717. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

¹⁵⁵ Relation över decemberangreppet av okänd uppgiftslämnare, daterad Luleå 16 december 1716 och adresserad sekreteraren Anders Drake vid Roslagsarmén. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

¹⁵⁶ Mellan 1714 och fredsåret 1721 sjönk antalet mantalsskrivna i Nedertorneå socken från 1154 personer till 651, en minskning med 43%, den utan jämförelse största minskningen i Västerbottens norra kontrakt. I Övertorneå som klarade sig något bättre gick antalet mantalsskrivna ned från 968 till 665 (-31%). Nederkalix redovisade en minskning med 34%, Nederluleå med 28%, Överkalix med 17% och Piteå med 6%.

Extrakt ur mantalsslängderna för åren 1714 och 1721, Mantalsslängder 1642-1820, Västerbottens län, RA, Stockholm.

¹⁵⁷ Allmogen i Övertorneå och Nedertorneå t. Kungl. Majt 8 januari 1719, Allmogens besvär, R 5489, RA, Stockholm.

¹⁵⁸ Nedertorneåallmogen t. Kungl. Majt. Allmogens besvär 1723, R 5489, RA, Stockholm.

Under samma krigsvinter plundrades även byn Alkkula i grunden och byn var en av dem som drabbades värst av ryssarnas härjningar i den övre socknen. Gårdarna i byn hade dessutom brandskattats hårt på den manliga delen av befolkningen och sedan inledningen av kriget tvingats släppa ifrån sig fler än 20 soldater till kriget på kontinenten, unga män som annars hade kunnat bidra till hushållets försvar och försörjning.¹⁵⁹ Här låg den här vintern lik i nästan varje gård. Immo-gårdarna hade bränts ned och ett flertal mord bland dem som inte hann undan finns dokumenterade i gårdarna Sukki, Niuro, Jänkkä, Luttu, Karkiainen, Vaski och Lakkapää [Tikka]. Få av byns kvarvarande vuxna och barn hade skonats. Till denna ödsliga och förgätta plats gick Anund Jönsson Jaukkuri från Mikkolansaari för att se på förödelserna och leta något användbart. I änkan Anna Ersdotter's ladugård hittade han en ko som fienden inte tagit med sig. Kon var det enda Anna hade kvar. Ryssarna hade slagit ihjäl hennes man och deras barn och sedan tagit med sig allt av värde, utom kon, eller som det står i tingsprotokollet: ”för vilken fienden så väl egendomen afhändt, röfvat och spolierat såsom och hennes man och barnen ihjälslagit”. Anund Jaukkuri gick trots detta till hennes ladugård och tog kon med sig hem. Jaukkuris brist på medlidande för den fattiga änkan upprörde bygden. Genom stölden ansågs han ha lämnat ”denna fattiga änkan alldeles att lida nöd och hunger.”¹⁶⁰ Stölderna var i regel orsakade av hunger. När ryssarna gav sig iväg från Övertorneå gick Johan Persson och Hindrik Andersson till Anund Perssons ödsliga gård i Päckilä och inspekterade bostadshuset, bodarna och ladugården noga. De hittade en kviga och ett får. Männens slaktade djuren och åt köttet för att stilla hungern men lämnade djurhudarna till de rättmätiga ägarna. Johan och Hindrik förklarade stölden med att de ”hava det måst i stor hungersnöd göra, emedan de legat i skogen undan fienden och ej haft mat”. Rätten noterade att flera nödlidande hade tagit del av köttet. Några av ägarens husfolk hade fått möjlighet att mätta sina magar, liksom Olof Olofsson och nämndeman Olof Andersson i Koivukylä. Till och med herrens tjänare, kaplanen vid Hietaniemi kyrka Anund Curtilius, hade varit med och delat på det stulna godset.¹⁶¹

Särskilt eftertraktade var förstas gömställen där bytet förväntades vara rikt: borgarnas eller köpmännens gömmor, många av dessa fanns norrut, en bit från kusten. Flera borgare hade sedan 1714 sökt sig till Övertorneå för att skydda familj och värdesaker. Lass efter lass, ackjor fyllda med kistor, säckar med spannmål, mjöl och bröd, salt, tobak, kopparkittlar, silverkannor, dosor och pryttlar guppade norrut inte sällan vidare långt upp i Lappmarken. Flera av borgarna hade sina gömmor i skogarna omkring Övertorneå. Torneåborgaren Nils Larsson Järf hade flertalet gömmor på olika håll i området och hade bland annat anlitat soldatänkan Clara Jönsdotter i Portimojärvi för att gömma delar av hans värdesaker till skogs.¹⁶² Ryktet gick snabbt var gumman hade gömt borgarens varor och en grupp bestående av Johan Mickelsson i Tengeliö, grannen den gamle karolinen Jonas Olofsson Lamb och Mats Präckola från Kiviranta bestämde sig för att gå till gömstället. Präckola var på flykt från kusten [varifrån han hade rymt under det senaste ryska angreppet] och hade inte ätit på flera dagar. Där fanns inte så mycket ätbart, men där fanns en ½ tunna råg och 16 rullar tobak som kunde omsättas i mat.¹⁶³

Stöld från den som flydde undan fienden var ett allvarligt brott. I kyrkorna utmed älvdalen varnades allmogen för stöld och övergrepp riktat mot den som befann sig på flykt och inför tingen under ofredsåren upplästes ”Förordningen angående deras straff, som understå sig Stiehla eller något annat Öfwerwäld tillfoga, någon undan fienden Flychtat Person i denne swåra Krigztiiden”. Sådant var enligt de kungliga förordningarna jämförbart med kyrkstöld och belagt med dödsstraff. Johan Persson Rouso i Helsingbyn dömdes till döden för att han stulit varor som hans granne, gamle karolinen Hans Karlsson

¹⁵⁹ Roteransakning 1727, rotarna nr 54-61, Rulla vid Generalmönstring 1728:742a, KrA, Stockholm.

¹⁶⁰ Dombok Övertorneå tingslag 16 juli 1717, s. 26, RA, Stockholm.

¹⁶¹ Dombok Övertorneå tingslag 16 juli 1717, s. 21, RA, Stockholm.

¹⁶² Claras man Hindrik Knutsson då husbonde på gården hade skeppats till Stettin som soldat Fors på rote nr 50 i Ruskola i augusti 1706 och dött i Polen den 4 februari 1708 [vakansrulla daterad Zhirmuny 8 april 1708, Defensionskommissionen EIII:230 bild 4490, RA, Stockholm].

¹⁶³ Dombok Övertorneå tingslag 17 juli 1717, s.24 och 28, RA, Stockholm.

Järf, gömt undan fienden i en skogsgömma.¹⁶⁴ Järf hade stått som soldat sedan inledningen av kriget och avskedats vid mönstring i Polen den 31 januari 1707 och lyckats ta sig hela vägen hem från kontinenten tillsammans med andra hemförlovade soldater. Han förestod nu, precis som han gjort innan soldattjänsten, Ahma eller Ponka hemman i Helsingbyn.

En rådmansänka, madame Gertrud Planting från Torneå, som liksom ”flere andra 1716 om vintern flyktat med sitt gods opføre till Öfwer Tårneå” ägde före fiendens anfall 33 ackjor med varor och föremål som hon lämnat i förvar hos Jöns Heikkilä i Armassaari. Däri fanns bland annat en kista med silverdaler och guldringar, en silverbägare, gaffel och kniv i silver samt brännvinskannor, tobak, kläder och säckar med bröd. Tanken var att hon skulle fortsätta resan norrut med hela sitt bagage, men då fiendens anfall mot Övertorneå ”så hastigt påföll” fick hon lämna allt och fly norrut mot Pello utan ägodelarna som blev kvar på Heikkilägården.¹⁶⁵ Vid anfallet, berättas det, hade just den här gården ute på holmen Tulkkilansaari lämnats orörd av ryssarna. Istället hade de närmaste grannarna mitt i det ryska alarmet gått till gården, slagit sönder ackjorna och länsat dem på innehåll. Nils Anundsson Huhta på östra fastlandssidan sökte sig också dit med sitt sällskap. Med sig hade han sin halvsystemer pigan Anna Anundsdotter och änkan Plantings tidigare dräng Johan Mickelsson. Tillsammans hann de roffa åt sig ett skrin, en åtting brännvin och en säck med bröd som de lade i en ackja innan de i all hast drog till skogs. Flykten från gården gick hals över huvud då ryssarna inte var långt efter och redan hade siktats bakom en gårdsgård alldeles intill. Brödet och brännvinet konsumerades direkt medan det övriga grävdes ner i en skogsgömma en bra bit från byn under devisen ”bättre är det att detta kom oss till godo, än att Ryssen skall hava gagn utav”. Nils Anundsson flydde vidare norrut till Norge innan ärendet hamnade i tinget. Enligt vittnesuppgifter skall han där ha försökt kränga delar av de stulna värdesakerna. Nils nekade till att ha stulit något i eget syfte utan att han endast fört rådmansänkans kista i säkerhet undan fienden och att någon annan under flykten länsat kistan, en linje som även tingsrätten valde att följa. Drängen Johan dog kort tid efteråt i sjukdom medan pigan Anna blev upphunnen av de efterföljande ryssarna och ihjälslagen.¹⁶⁶

Flykten och det rekordhög antalet ödelagda hemman i Övertorneå och Nedertorneå socknar berodde naturligtvis inte uteslutande på kriget utan även på missväxtår, dyrtid och i allmänhet svaga villkor, men då nödåren på 1690-talet endast marginellt påverkade hushållens skattekraft i Tornedalen måste kriget, de ryska plundringarna, rädslan, morderna, tortyren och underhållet av den svensk-finska armén kraftigt ha medverkat till att många hemman gick under. Ännu under 1740-talet beklagade sig allmogen i Tornedalen över hur de fortfarande led av det som drabbat dem under ofredsåren 25-30 år tidigare. Alla småbrukare slogs inte ut. De överlevde med knapp nöd, utan pengar, in-tecknade över skorstenen med skatterestantier och borgarkrediter. Den kris som drabbade skuldsatta familjer kunde ta sig uttryck förorsakade av panik. Det hade hänt förr. Under 1700-talets första år hotade den fattiga änkan Elin Heikka i Korpikylä att bränna ner hela gården om rådmannen Anders Planting valde att köra den skuldsatta kvinnan från hus och hem.¹⁶⁷ De tidigare outhärliga köpen på kredit blev en black om foten under ofredsåren. När bonden inte kunde betala utkrävde borgaren hans lösa egendom och tillslut hemmanet precis som han tvingats till under nödåren på 1690-talet då många hemman föll i borgarnas händer när husbondsfolket inte längre kunde betala för sig. Borgare från Torneå reste upp efter älven under sommarens laxfiske och fyllde sina medhavda tunnor med färsk lax som kompensation för varor som bönderna tidigare hade köpt på kredit. Böndernas oförmåga att betala sina gamla skulder bidrog även till att mindre bemedlade borgarfamiljer gick under när deras handel i övrigt stördes av kriget och

¹⁶⁴ Lagmansrättens domböcker 1719 nr 48, lagmansting Torneå socknar 7-15 januari 1719, s. 500, RA, Stockholm.

¹⁶⁵ Så sent som 1724 anförde Anders Andersson Inga i Juoksengi som skjutsat änkan i sin släde på en så farofylld resa under fiendens anfall från Heikkiläs gård till Pello, att Planting ännu inte betalat honom för skjutsen. Torneå rådhusrätt 11 april 1724, RA, Stockholm.

¹⁶⁶ Dombok Övertorneå tingslag 17 juli 1717, s. 23 och 31 juli 1718, s. 196-201, RA, Stockholm.

¹⁶⁷ Dombok Nedertorneå tingslag 30 juli 1701, s. 222.

av konkurrens från kringdragande flyktingar och landsköpmän som trots förbud bedrev obeskattad handel med bönder runt om i socknarna. Osäkerheten på Bottenviken, kriget, varubrist och interna stridigheter gjorde att näringslivet i staden under ofredsåren uppskattas ha backat 50 år tillbaka i tiden.¹⁶⁸

Flyktens tid

MÅNGA PRÄSTER TVINGADES säkert kämpa med sitt samvete då de stod inför valet att fly eller att stanna kvar. Många ville inte låta de egna undersåtarna uppslukas av ett folk med en annan tro, trots ryska löften om religionsfrihet. I den andra vågskålen fanns ansvaret för familjens säkerhet. Några väntade länge innan de gav sig av. Prosten Henrik Forbus i Torneå stannade kvar och bidrog i försvarsarbetet och flydde först när trycket från ryssarna ökade inför vintern 1716. Endast ett fåtal hade varit så förutseende att de flydde i god tid innan ryssarna kom till socknen. Den 76-årige kyrkoherden i Övertorneå, Johan Tornberg, blev kvar alltför länge. Kanske hade han valt att stanna av moraliska skäl. Kanske ville han inte lämna sin församling. Kanske ansåg han sig för gammal för att fly. Oavsett skulle hans beslut kosta honom livet. Tornberg misshandlades svårt av ryska kosacker i samband med plundringen av prästgården i Haapakylä den 10 december 1716 och dog några dagar senare.¹⁶⁹

Prästerna hade i egenskap av befolkningens andliga ledare och förtroendemän en central roll i lokalsamhället. Att i krigstider överge sin församling var en känslig fråga för dem. De var andens och köttets väktare. Kyrkans tjänare spelade en viktig roll i försvaret av hembygden och på slagfältet. De skulle vaka över sin flock i orostider och uppmuntra till motstånd. Att fly kunde om inte annat uppfattas som ett uttryck för bristande gudstro då man enligt all annan information ansågs stå på den av Gud välsignade sidan. Sommaren 1716 vittnade allmogen i Övertorneå och Nedertorneå socknar hur prosten Forbus stått de försvarande bönderna bi och åtagit sig delar av uppståndet, hur han uppmuntrat allmogen till vakthållning och postering, skaffat gevär och ammunition och ”åtagit sig vårt försvar mot all orätt och tryck, bevistat våra posteringar och betient med Gudstienten även uti hazardeusesse tid och således sig i lära och leverne förehållit som en rättsinnig herrans tienare ägnar”.¹⁷⁰

Erik Brunnius hade kommit till Nedertorneå församlingen som kaplan 1692 och tilldelats hemmanet Kråklund i Mattila på västra älvstranden alldeles intill staden. När kriget kom bestod familjen Brunnius av hustrun Barbara och sönerna Olof 14 och Erik 8 år. Sönerna var små nog att behöva skydd men tillräckligt stora för att klara av ett liv på flykt. Sonen Erik skulle inte återvända hem förrän långt senare. Från Kalix där familjen uppehöll sig de första flyktåren flyttade Erik d.y. till Härnösand för studier och sedan vidare till Uppsala där han prästvigdes 1731. Lediga stunder under studieåren ska han ha uppehållit sig på annat håll än i Tornedalen. Först efter examen återkom han som adjunkt hos sin far i Övertorneå. Den långa frånvaron från hembygden medförde bland annat att Erik glömde sitt finska modersmål.¹⁷¹

Det var känt att ryssarna med oblida ögon såg på de lutherska prästerna i största allmänhet. Ofta ställdes just prästerna till svars för befolkningens eventuella motstånd och ovilja till samarbete. När prästen straffades för någon förseelse kunde ryssarna vara säkra på att det väckte stor uppmärksamhet i

¹⁶⁸ Mäntylä, Ilkka, Tornion kaupungin historia I, 1621-1809, s. 214-227.

¹⁶⁹ Värt att notera: I ett brev från prosten Henrik Forbus t. biskopen i Härnösand Georg Wallin daterat 28 januari 1717, uppger Forbus att han nåtts av ryktet att kyrkoherde Tornberg ”wore af fienden dräpen” men att han helt nyligen nåtts av nya uppgifter om att Tornberg överlevt, vilket tycks bekräfta folktraditionen om att kyrkoherden svävat mellan liv och död i ett flertal dagar innan han avled. Domkapitlet i Härnösands arkiv, Manualhandlingar EIII:5, bild 169, LA, Härnösand.

¹⁷⁰ Brev fr. allmogen i Övertorneå och Nedertorneå socknar 2 respektive 3 juni 1716, Allmogens besvär, Neder och Över Torneå socken, R 5489, RA, Stockholm.

¹⁷¹ Brev fr. fadern Erik t. biskopen i Härnösand 31 maj 1725, Domkapitlet i Härnösand arkiv, manualhandlingar, EIII:13, LA, Härnösand.

församlingen och att det med säkerhet även hade en avskräckande inverkan på befolkningen. Brunnius tog sin familj till Kalix men råkade illa ut vid det ryska angreppet mot byn Gammelgården i början av december 1716. Han greps och hängdes naken upp i fötterna och utsattes för ”padogg”, en rysk bestraffningsmetod som innebar att kroppen piskades med tumtjocka käppar eller annat som stod till buds. Efteråt berättades det att ryssarna slagit honom med yxhammare och ett besman och piskat honom med käppar så ”att ej halvöres stort ställe helt fanns på hans rygg”.¹⁷² Det var en tortyr som finns beskriven från flera håll och som inte sällan resulterade i att offret dog.

Det finns inget i källorna som tyder på att Brunnius flykt lades honom till last i sin ämbetsutövning. Tvärt om. Som ett exempel på den välvilja man på många håll kände för den som flytt kan nämnas valet av präst i Övertorneå efter Johan Tornbergs död. Pastoratet söktes av fyra personer. Av de fyra ansåg domkapitlet i Härnösand att Brunnius var särskilt meriterad då han flytt undan fienden och ”blivit mordiskt piskad och således utstått det som ingen prästman av detta stiftet är vederfarit”.¹⁷³ Brunnius särskilda ställning bekräftades när konsistoriet den 22 juli 1718 tilldelade honom konungens fullmakt som salig Tornbergs efterträdare på kyrkoherdebeställningen i Övertorneå.¹⁷⁴

Genom de böneskrifter som finns bevarade framstår prästernas elände som mycket stort, men knappast var deras situation värre än för andra flyktingar. Svårigheterna att finna nya utkomstkällor drabbade alla kategorier av flyktingar. Prästerskapet hade en stor fördel framför andra eftersom de var skrivkunniga och kunde formulera sig i text och på ett annat sätt än många andra kunde driva sin sak. Brunnius återvände till Mattila och Nedertorneå senast under våren 1717. De skador som han ådrog sig av misshandeln glömde han aldrig. Den ohälsa som slagen förorsakat var ett återkommande tema i hans besvärsskrifter till domkapitlet under resten av hans liv. 1722 beklagade han sig över att han sedan misshandeln ”dragas med en sjuklig kropp och svag syn” och att synen med åren ytterligare försämrats så ”att jag i många år hulpit mig fram med glasögon”.¹⁷⁵ Trots sjukdom, tandlöshet och ytterligare försämrad syn som gränsade till blindhet behöll han sin tjänst fram till sin död 1741.

BORGARNAS FLYKTT FRÅN Torneå påbörjades tidigt 1714 sedan nyheten nått staden om den svensk-finska arméns totala nederlag i slaget vid Storkyro i Österbotten den 19 februari. Karl Armfelt, generalmajor och befälhavare hade fått sin armé krossad. Han hade förlorat 2000 man, halva sin armé, i 1000 döda, 500 försvunna och resten på flykt. Landshövding Ramsay¹⁷⁶ befann sig på rekryteringsresa i Västerbotten när han fem dagar senare nåddes av meddelandet från Finland: ”Till efferrättelse, Gud bättre, blev vår armé totalt slagen, detta måste med posten ut fort!”. Slaget vid Storkyro inte långt från Vasa har i efterhand betraktats som det som avgjorde kampen om Finland och har liknats vid ett Poltava i miniatyr. Österbotten, ja hela Finland, gick förlorat den dagen. Under februari intensifierades mobiliseringen i hela Västerbotten och flyktens tid hade börjat och skulle pågå ända fram till freden 1721. Under vårvintern 1714 lämnade lass efter lass av borgarvaror, husgeråd och inventarier Torneå stad trots att detta inte var tillåtet, alla män skulle stanna kvar och delta i försvaret, ingen hade rätt att lämna utan särskilt tillstånd. Flertalet borgare valde dock att trotsa förbudet och fly [”en del söder ut, en del åt Lappmarkerna”¹⁷⁷] då man ansåg sig ha oinskränkt rätt att skydda sin familj och egendom. När rådstugan återsamlades för första gången våren 1716 - ett och ett halvt år efter det första ryska anfallet

¹⁷² Steckzén, Birger. Härnösands Stifts Herdaminne, 1923, s. 261-262.

¹⁷³ Domkapitlet i Härnösands arkiv, Protokoll 25 oktober 1717, huvudserie A1a:4, LA, Härnösand.

¹⁷⁴ Tornbergs änka Brita Curtelia lämnade församlingen och dog i Nedertorneå, 89 år gammal, den 6 april 1740.

¹⁷⁵ Domkapitlets i Härnösand arkiv, Manualhandlingar EIII:13 (1721-1730), LA, Härnösand.

¹⁷⁶ Anders Erik Ramsay [1646-1734], vanligen Ramse efter uttalet, av lågadlig släkt med skotska rötter, finsk militär från nyländska Borgå, överste vid Nylands och Tavastehus kavalleriregemente 1709-1713, generalmajor och landshövding i Västerbotten 1713-1717. Anklagas för oföretagsamhet och ämbetsmissbruk i samband med den ryska bränningen av Umeå den 18 september 1714. Avsatt 1717 och arresterad. Frigiven 1719. Återvänder hem till Borgå där han avlider, 88 år gammal.

¹⁷⁷ Ramsay t. Taube 12 januari 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

i december 1714 - konstaterades att ”så väl magistraten som samtliga invånare i fruktan för fienden hela året hit och dit, långt upp i Socknarna, i Lappmarken, i Stockholm ja och annorstädes till västra sidan måste hålla sig undan och förskingrade”.¹⁷⁸ Även om många av dem som gav sig av på flykt återkom till staden under perioder av relativt lugn konstaterades ännu sommaren 1717 att största delen av borgerskapet fortfarande befann sig på flykt.¹⁷⁹ Efter freden 1721 konstaterades att ofredsåren i staden hade präglats av flykt, våld, skräck, plundring och bränning. 1714 redovisades 245 mantalsskrivna i staden, fredsåret 1721 var antalet nere på 148. Bottennoteringen nåddes 1718. Vid mantalsskrivningen i april det året noterades 116 mantalsskrivna i Torneå möjligen bosatta närliggande byar då staden totalförstörts av en brand den 1 oktober 1714 och en efterföljande rysk bränning av det som återstod. Det skulle ta decennier för staden att resa sig ur askan.

Krigsåren slog olika hårt mot olika familjer även inom borgarskrået. Den som lyckades bibehålla delar av sina affärer och dryga ut dessa med import av förnödenheter och leveranser av mat och dryck till kronans trupptransporter till kontinenten kunde tjäna stora pengar. Sommaren 1717 anlände 18 skeppslaster till Torneå anförda av borgare från Torneå, Uleåborg, Stockholm och Luleå och med sig förde de varor som saknats under ofredsåren: 1200 tunnor salt, nästan 600 tunnor spannmål och malt, kryddor, viner, brännvin och tobak. I Torneå rådde ett skriande behov av i stort sett allting och sjöfarten var lönsam. Tog sig borgarskutorna bara förbi ryssarna till havs fanns förmögenheter att tjäna. Vid riksdagen i februari 1719 konstaterade Torneås borgmästare Seger Svanberg att vissa borgarfamiljer klarat de svåra åren betydligt bättre än andra. Stadsbranden 1714 och den ryska skövlingen hade ruinerat livet i staden i sådan grad att där endast fanns sex borgare som ägde något av värde. Andra ur borgerskapet som återvänt till staden led svårt under krigsåren och hade tvingats ta tjänst för födan hos borgare som klarat krigsåren bättre. Andra hade tvingats till tiggeri.¹⁸⁰

MÅNGA SÄRSKILT I de nordligaste bygderna flydde över fjällryggen till Norge, tornedalingens band till nordnorge hade mångahundraåriga traditioner. Hur många österbottningar, tornedalingar och samer som tog sig den vägen under eller i nära anslutning till ofredsåren går inte att fastställa, inte heller hur många av dem som sedermera återvände hem. Möjligheterna att följa deras vidare öden via kyrkobokföringen finns inte på samma sätt i Norge som i Sverige. Dock har det konstaterats att flykten ledde till överraskande stora demografiska förändringar i vissa Nordnorska byar. 1744 skriver major Peter Schnitler i en rapport till Danske Kanselli angående Nordlands amt om Lyngen som då innefattade Kåfjord att ”I denne Løngensfiord boe kun 3 normænd, næst ud ved gabet, de øvrige indenfor ere finner og qvæner. For 30 aar [sedan] var der kun en 3 finnefamilier: Men nu ere der en 42 gaardbrugende søefinner og en 11 huusmænd”. En lika sensationell beskrivning ger missionären Andreas Sommer som kom till Lyngen 1762 och blev kvar där fram till sin död tio år senare. Han berättar i en skrivelse till biskopen i Trondheim år 1770 att ”Endnu gives her gamle Folk som kand berette, at for 50 à 60 aar har her ikke været den 10de Deel Jing: mod nu”. Både Schnitler och Sommer var säkra när det gäller orsakerna till denna explosionsartade befolkningsökning: ”Armod, Krig og Dyrtiid har jaget de flesste hidned fra Sverige, særdeles i Kong. Carl 12tes tiid, da Russerne grasserede i Findland” skriver Sommer, medan Schnitler hänvisar till att ”Aarsagen [orsaken] till denne formeerelse her, og i de nordre fiorder har været de svenske-russiske krige, hvorj de svenske fra Storfinland og Torne lapland have maattet undrømme for fienden russen hidover, og opprøddet jerder her i landet”.¹⁸¹

¹⁷⁸ Odaterad relation över situationen i staden författad av borgmästare Abraham Burman ”uthi samptl. Rådsmännens frånvarande och äfwen ännu Distraherade tillstånd”. Dombok Torneå rådhusrätt sannolikt maj 1716 inför återöppnandet av rådstugan, Torneå nr 3, RA, Stockholm.

¹⁷⁹ Dombok Torneå rådhusrätt 20 juli 1717, Torneå nr 3, RA, Stockholm.

¹⁸⁰ Cederschjöld, Pehr Gustaf. *Svenska Riksdagarne imellan åren 1719 och 1772, Riksdagen i Stockholm år 1719*, s. 496, Stockholm 1825.

¹⁸¹ Lindbach, Harald. *Den stor nordiske krig og kvenenes invandring til Nord-Troms*. Håløygminne 2014, häfte 2, s. 159 ff.

FRÅN DEN HÄR tiden finns också berättelser om så kallade flykt- eller lönnpörten [i folkmun Pakopirttit] dit familjer sökte sin tillflykt vid befarade ryska anfall under alla flyktens år 1714-1721.¹⁸² Säkerligen hade användningen av lönnpörten i ofredtider redan då en lång historia. Lönnpörten som de beskrivs i Tornedalen var konstruerade för att undvika upptäckt och bör skiljas från andra skogskojoj och fiskeläger vid avlägsna insjöar som också användes i liknande syfte i oroliga tider men som i övrigt var en del av den uråldriga erämarksekonomin. Lönnpörtet kunde vara konstruerat i en serie låga byggnader delvis nedgrävda med endast en del synlig ovan jord tillverkade för skydd snarare än bekvämlighet. Väster om Kuivakangas, på sluttningen av berget Mettusenvaara intill en sandbank fanns enligt folktraditionen en serie byggnader som använts under ofredsåren och som ska ha varit särskilt anpassade för ändamålet. På bergssluttningen omtalar traditionen fyra större ryggåstugor, nedgrävda ca en meter i marken och fyra mindre likaså nedgrävda förrådsbyggnader. Åtta hus sammanlagt, placerade i en rektangel. De större byggnaderna ska ha varit utrustade med enkla eldhärdar för värme och matlagning. Där skall också ha funnits en kallkälla för friskt vatten. Strax intill på bergets topp, fanns en stor sten varifrån man kunde följa vad som hände nere i byn.¹⁸³ Ännu på 1950-talet ska resterna ha varit fullt synliga och upphittade föremål vittnade om att byggnaderna fungerat som tillfälliga bostäder.¹⁸⁴ Enligt Riksantikvarieämbetet inventering rörde det sig om sex gropar placerade i hästskoform. Groparna schaktades bort på 1960-talet då platsen togs i bruk som sandtäkt. Ämbetet noterar att beskrivningen inte kunnat kvalitetssäkras.¹⁸⁵

Flyktpörten fanns på många håll utmed älvdalen. En krigsvinter mötte unga pigan Margeta Samuelsdotter från Övre Vojakkala ryssar vid ett sådant pörte och berättade senare vad som hände. Margeta hade lämnat Vojakkala tillsammans med sin mor och bror med häst och släde och kört norrut utmed älven. Ryktet att en rysk trupp tagit sig förbi vaktstyrkorna och var på väg norrut hade nått byn. I höjd med Kukkola styrde Margareta av mot skogen och kom snart fram till ett skogspörte som den här vintern fungerade som ett gömsle för en grupp människor och deras värdesaker. I Kukkola var gömslet välkänt. Ryssarna tog bybon Lars Samuelsson Fräki tillfånga och lyckades pressa ur honom information om var de skulle leta. Avgörande i sådana fall var att kvinnorna och männen i byn utöver sina egna gömställen också kände till grannarnas. Inte sällan hade ryssarna under tortyr tvingat någon tillfångatagen att avslöja var gömmorna fanns och sedan tvingat någon som fortfarande kunde stå på benen att visa dem vägen. I det här fallet fick Fräki den otacksamma uppgiften. Med hans hjälp tog sig ryssarna fram till skogspörtet där de direkt visade den sorts nåd de gjort sig kända för. Fem personer i pörtet slogs omedelbart ihjäl och pigan Margareta misshandlades, slogs och piskades så svårt ”att hon ej haft helt på ryggen”. Allt som fanns gömt i skogspörtet, däribland en kista med 450 koppardaler, tog ryssarna med sig.¹⁸⁶

Många av de som sökte sig skydd i skogen under krigsåren skulle således aldrig återkomma hem. Kanske fanns det ingen hemma som förmådde söka efter sina saknade, kanske fanns det ingen alls kvar i

¹⁸² Nils Pellikka i Övre Vojakkala stod sommaren 1721 åtalad ”för det han försummat Gudstjänsten om Bönedagen d: 16 juni innevarande år”. [Freden i Nystad slöts 30 augusti 1721]. Pellikka förklarade ”sig ej varit allena som då var ifrån Kyrkan borta utan mest halva socknen borta på flykten, för det då påstående Ryska alarme då Ryssen har varit dageligen att invänta, efter allas berättelse, varandes folket den tiden så bestörta uti sina deseiner [planer], att föga någon tordes bida på 2 à 3 mil wäg [från hemmet], varvid även hela nämnden det besannade, att den tiden ingen varit någon stund säker om sitt liv, ty alla hava tänkt att fienden skulle ligga dem var dag över halsen, emedan det blivit sagt att han då redan skall varit i Vuono by, ¼ mil ifrån Staden, ty hava de måst begiva sig på flykten”. Rätten kunde inte döma Pellikka ”av orsak att de väntat fienden var timma och stund efter de inlupne tidender [nyheter], då Pellikka ej var den endaste som försummade Gudstjänsten, utan mer än halva Socknen och en stor del af Borgerskapet, vilket de gjort efter H:r Landshövdingens order att de lagat sig undan med sina hustrur och barn, egendom och boskap till skogs; eljest och är ingen Gudstjänst blivit hållen samma dag på 17 mil härifrån söderut”. Dombok Nedertorneå tingslag 27 juli 1721 s. 240, RA, Stockholm.

¹⁸³ Anders Lehto i Kuivakangas intervjuad av Carl-Uuno Hanno 1974, Folkrorelsernas arkiv, Luleå.

¹⁸⁴ Grym, Emil. Från Tornedalen till Nordnorge. Anteckningar om utvandringen från norra Sverige till norra Norge under 1700- och 1800-talen. Luleå 1959, s. 22.

¹⁸⁵ <https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/11bad9ff-a409-40d6-85c7-76e241b07246>

¹⁸⁶ Dombok Nedertorneå tingslag 5 augusti 1718, s. 208-209, RA, Stockholm. Margeta Samuelsdotter i Övre Vojakkala gifte sig 1719 med Erik Hindersson Niitynpetäjä i Kukkola och flyttade dit. Hon avled i Kukkola den 8 juli 1757, 63 år gammal.

familjen. Runt om i snön i skogarna låg kroppar som det kunde ta år att hitta. Drängen Jöns Davidsson hittade under en skogsvandring en sommardag i juni 1717 den helt förruttnade kroppen som kunde identifieras som Karin Larsdotter från Sangis. Hennes man var färgkarlen Mickel Grelsson. Karin hade kommit ifrån sin familj när de flydde undan ryssarna den 17 december 1716. Den 28 augusti 1720 begravdes benresterna efter soldatänkan Botilla Jönsdotter från Kukkola vid Nedertorneå kyrka. Botillas man soldaten Samuel Persson Trög från Kukkola hade dött i Reval redan 1710 under pestens år. Hennes skelett hade hittats i skogen några dagar tidigare. Då hade hon legat död i två år.¹⁸⁷

De försvunna barnen

RYSSARNAS ANGREPP PÅ befolkningen omfattade även tillfångatagande och bortrövande av vuxna och barn. Särskilt i Finland var detta ett utmärkande drag i den förgörande krigföringen. En uppställning som tillkom efter freden 1721 listar 4784 tillfångatagna och bortförda personer bara i Österbotten, de flesta var barn. Nio av tio var pojkar, mestadels i yngre tonåren. Flickorna var i regel äldre för att kunna bli ryska soldatfruar eller frillor. Barn togs från gömställen och gårdar och fördes till Vasa och Gamla Karleby för att invänta galärflottans återfärd till Åbo, Kronstadt och S:t Petersburg och försvann in i det ryska riket. De barn som inte hade hamnat bland Kalmucker eller Tatarer, döptes i den grekisk-ortodoxa ryska tron och fick ryska namn. Många hade enrollerats i tsarens armé medan andra hölls som slavar och tjänstehjon undangömda hos bojarer och adelsmän på gods långt in i Ryssland och smälte successivt samman med den nya kulturen, tron och sitt husbondsfolk. Få barn kände efter några år till sitt ursprung, sina svenska namn eller namnet på sina föräldrar.

Hur många barn som fördes bort från nuvarande svenska Norrbotten vet vi inte, några förteckningar över försvunna personer upprättades aldrig på svensk mark. Det finns blott ett fåtal uppgifter från svenska sidan. Vid det ryska anfallet mot Kalix i december 1716 bortfördes nio unga bondsöner. Det är känt sedan barnens föräldrar efter freden 1721 uppvaktade landshövding Jakob Grundel med en bön om att få återförenas med sina barn. Föräldrarna till Carl Josephsson från Övre Morjärv, Johan Persson från Yttre Morjärv, Carl Carlsson och Isak Isaksson från Börjelsbyn, Erik Carlsson och Jakob Jakobsson från Gammalgården, Anders Johansson och Erik Jönsson från Rolfs och Per Persson från Ytterbyn, bad alla landshövdingen om hjälp att återfå sina barn från Ryssland.¹⁸⁸ Även borgaren i Torneå Petter Sigfridsson Menlös [1683-1743] uppvaktade efter fredsslutet landshövdingen åtskilliga gånger i samma ärende både muntligen och skriftligen enligt egen uppgift. Hans son Ananias hade enligt pappan blivit bortförd av en rysk major Ivan Paulus Pojdojou vid Volodskaregementet under ett angrepp mot staden 1716. Ananias var sannolikt i knappa tioårsåldern och familjens äldste son, döpt efter sin morfar Ananias Danielsson. Ännu år 1725 bad borgaren landshövdingen om hjälp att återfå sin son via den svenska envoyén i S:t Petersburg Herman Cedercreutz.¹⁸⁹ Den 8 februari 1725 beordrade kung Fredrik I Cedercreutz att snarast möjligt hitta pojken någonstans i Ryssland och återbörda honom till sin familj, ett uppdrag som var mer eller mindre utsiktslöst då ingen kunde veta om pojken, nu nio år senare, var vid liv eller var någonstans i det stora ryska riket han i så fall befann sig. De barn som rövats bort hade vid det här laget hunnit spendera 8 till 10 år eller mer i det nya landet, tioåringen hade hunnit bli vuxen. Cedercreutz meddelade kungen ”at sådana olyckelige [barn] äro uti hela landet kringspridda, warandes allaredan omdöpta och fått ryska namn, så at det är aldeles omöjeligt at få någon kundskap om dem, ehuru stränga ordres derom skulle utgå, wettandes ej heller sådana barn sjelfwa, at gifwa besked i från sig, hwarest de äro födda eller huru deras föräldrar heta och hwad deras egna namn tilförene [tidigare] varit hwaraf jag har åtskillige exempel, hafwandes sielf talt med sådana barn under wägen som förglömt

¹⁸⁷ Alatornio kyrkoarkiv, dödbok C:1, 1707-1739.

¹⁸⁸ Jakob Grundel t. Kungl. Majt. 8 april 1722. Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 5, RA, Stockholm.

¹⁸⁹ Jakob Grundel. t. Kungl. Majt. 2 januari 1725. Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 5, RA, Stockholm.

deras modersmål och sagt sig intet willia resa här ifrån”.¹⁹⁰ Många enrullades i tsarens armé, andra hölls som slavar och tjänstehjon hos bojarer och adelsmän på gods långt in i Ryssland och smälte successivt samman med sin nya kontext. Cedercreutz konstaterar att efter bara några år var det få barn som kände till sitt ursprung. Att under sådana omständigheter lyckas identifiera enskilda barn var i det närmaste omöjligt.¹⁹¹

I sitt svar till Kunglig Majt. ett halvår senare konstaterar Cedercreutz att han ännu inte hunnit ta tag i frågan om den bortrövade borgarsonen från Torneå och att döma av senare brev hem till Sverige tog han aldrig upp tråden igen. Ananias Pettersson var ett av tusentals barn som försvann i Ryssland under kriget. Vart majoren fört honom eller om han såldes vidare på slavmarknaden får vi aldrig veta. Han kom under alla omständigheter aldrig hem igen.¹⁹²

Fler barn fördes med all sannolikt bort men hur många och vilka finns det endast fragmentariska uppgifter om då sammanfattande förteckningar saknas. Brita Henriksdotter fördes bort från gården Rautio i Nuottioranta i Niemis under januari 1717 samtidigt som gården plundrades på lös egendom och boskap och brändes ner. Brita återfanns efter ryssarnas avtågande svårt nedkyld med förfrusna fötter vid den ryska lastageplatsen på ön Sauonsaari vid Kemi älvs mynning och kunde föras hem.¹⁹³

I sammanhanget kan nämnas en udda historia som synes ha rört ett barn som förts bort till långvarig fångenskap av ryska förband under ofredsåren i Tornedalen. Fram inför rätten vid Övertorneå tingslag den 23 november 1733 anmälde sig en Per Persson och uppgav sig vara ”född i denna Socken och Niemis by, af 29 års ålder” med en önskan om ”att få bliva antagen till Sockenskomakare härstädes eftersom han under det han i 12 års tid varit i fångenskapen i Ryssland, på det hantväret sig skall övat”. Nämnden och den närvarande allmogen var mycket positiv till detta och intygade att denne unge man redan visat prov på ”både flit och skicklighet”. Per var mig veterligen - om vi ska tro på hans berättelse – det enda barn som klarade fångenskapen under Stora nordiska kriget och lyckades återvända hem.¹⁹⁴

Underhållsproblematiken

KRIGFÖRINGEN HADE SINA speciella villkor, särskilt när det fördes i ett för människan tidvis synnerligen påfrestande klimat. I perifera områden var underhållsproblematiken särskilt svår och viktig att tackla och den armé som inte kunde försörjas var dömd att gå under. Här ställde kriget speciella krav på sina utövare, inte minst när det gällde att skapa förutsättningar för bibehållandet av arméns stridsduglighet. En armé som frös och svalt var inte särskilt mycket att ha, och såväl kölden som hungern kunde vara formidabla fiender i en västerbottnisk kontext. Det gällde såväl reguljära trupper som bondeuppbåd.

De ryska dragonerna och kosackerna var specialiserade på vinterkrigföring och anpassade sina anfall till perioder när isvägarna bar, snön låg tunn och när kölden och hungern brutit ned dem som var satta att försvara gränsen. I synnerhet valde ryssarna att gå till anfall sedan den reguljära armén dragit sig därifrån. De ryska truppernas mål tycks inte ha varit att ockupera Tornedalen och norra Västerbotten.

¹⁹⁰ Cedercreutz t. Kungl. Majt. 5 april 1723, *Diplomatica Muscovitica* vol. 146, RA, Stockholm.

¹⁹¹ Cedercreutz t. Kungl. Majt. 11 september 1724, *Diplomatica Muscovitica* vol. 146, RA, Stockholm.

¹⁹² Cedercreutz t. Kungl. Majt. 12 mars 1725, *Diplomatica Muscovitica* vol. 146, RA, Stockholm.

¹⁹³ Dombok Övertorneå tingslag 24 juli 1723 AIa:6, bild 1180, LA, Härnösand.

¹⁹⁴ Dombok Övertorneå tingslag 23 november 1733 s. 257. I husförhörslängden 1741-1746 finns i Koivukylä skomakaren Pehr Pehrsson och dennes hustru Barbro med barnen Anna, Clara, Lars, Barbro och Per. ”Per Persson Skomakare” dör i Koivukylä 11 maj 1743, 38 år gammal. I avkortningslängd avseende åren 1741-1742 daterad mars 1744 [Länräkenskaper verifikationer 1742 s. 1507] finns noterat i Koivukylä: ”Sochneskomakaren Per Persson – Enkan Barbro Larsdotter, mannen död och änkan i största fattigdom tigger”.

Området hade drabbats av flera på varandra följande missväxtår och att underhålla en stationär ockupationsarmé under så magra omständigheter och ständigt riskera angrepp av förhatliga gerillakrigare var inget önskvärt scenario.

Trots förbättringar i underhållssystemen under 1600-talet byggde underhållet - dvs allt bönderna behövde lämna ifrån sig i form av proviant och foder samt transporter för att armén skulle kunna föra krig - primärt på de lokala resurserna vilket var en tung börda att bära för allmogen; behoven stod helt enkelt inte i proportion till tillgången. Missväxter och kravet på hushållen att även försörja de flyktingar som i tusental strömmade in över Torneågränsen minskade möjligheterna till lokal försörjning av en armé. I Västerbottens hade gårdarna rapporterat sämre skördar än normalt varje år sedan 1701 och särskilt svaga var skördarna åren 1714–1718; ofredsåren var således också missväxtår. Jordbruket i Tornedalen var underutvecklat och präglades fortfarande av ålderdomligt spadbuk vilket gav mycket liten sammanlagd avkastning från åkern. De lokala resurserna [jordbrukets kapacitet] kom att spela en avgörande roll då det var omöjligt att utifrån till länet föra fram allt som en armé behövde. Särskilt foder till arméns 3000 hästar var mycket problematiskt inte minst ur transportsynpunkt. En häst åt inte bara 10 gånger så mycket mat som en soldat i vikt räknat, inte minst hö, och i och med att hö och halm var väldigt skrymmande blev transporterna besvärliga.

Uttag hos allmogen mot kontanter eller rekvisitioner vilket i praktiken innebar löfte om ersättning i en fjärran framtid kom att bli en viktig del av försörjningen. När nedertorneåallmogen 1716 sammanställde allt man lämnat ifrån sig till den svensk-finska arméns underhåll sedan 1714 landade det i leveranser som det är svårt att förstå att gårdarna mäktat med. Bland annat 247 896 lispund hö [6000 goda lass] till arméns hästar vilket omvandlat i moderna termer räknat 8,5 kilo på lispundet, skulle motsvara drygt 2 miljoner kilo hö. Dessutom: 21 377 kg halm, 2541 tunnor korn, 935 kg smör, 14 773 kg torkat kött, 2150 kg färskt kött, 9265 kg saltgrönt kött, 1215 kg salt lax, 1504 kg saltad fisk, 297 fårskinnspälsar, 20 par skor, 278 par strumpor, 48 par vantar och 633 slädar med tillbehör. För arméns mjölk och köttkonsumtion hade vidare 112 kor, 10 oxar, 104 får och 9 ungnöt konfiskerats. Boskapsskötseln var en utvecklad näring i Tornedalen varför tillgången på färskt kött var bättre här än på andra håll i landet. Dessutom bidrog bönderna med skjutsar över totalt 4977,5 mil vilket ger en ytterligare dimension på det engagemang som arméns närvaro krävde av lokalbefolkningen. Inräknat därutöver de varor och tjänster för motsvarande drygt 9000 daler kopparmynt som armén ”med makt uttagit, rövat och stulit” ansåg nedertorneåbönderna att skulden som armén hade att betala för de tre åren uppgick till 108 000 daler kopparmynt.¹⁹⁵ Åtskilliga miljoner kronor omräknat i dagens penningvärde. I vilken mån de någonsin erhöll någon kompensation i enlighet med deras begäran framgår inte.

För Övertorneå sockens vidkommande finns en bevarad förteckning från 1715 över det som de enskilda hushållen i norra delen av socknen tvingats utge till det karelska kavalleriet innan förbanden lämnade socknen på grund av brist på mat och foder.¹⁹⁶ Några exempel från byn Marjosaari:

Henrik Mickelsson Ollikala: 2 $\frac{3}{4}$ tunna korn, 2652 kg hö, 70 kg kött, 2 slädar, 1 päls, 1 par strumpor, skjuts till Kalix och till Kukkola 9 mil, 8 famnar ved, 1,5 kg smör, 1 renskinnsfäll.

Erik Keisu: 10 tunnor korn, 102 kg kött, 4 kg smör, 1 kg humle, 4250 kg hö, 10 lass hö med våld tagen, 2 pälsar, 3 par strumpor, 30 famnar ved, 4 slädar med tillbehör, 2 par tömmar av hampa, skjuts till Kalix med 2 hästar.

¹⁹⁵ Nedertorneåallmogen t. Kungl. Majt. 29 september 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

¹⁹⁶ Övertorneå tingslags häradsrätts arkiv, domböcker vid lagtima ting, A1a:5 (1713-1722), s. 211, Landsarkivet, Härnösand.

Anders Josefsson Keksi: 3 tunnor korn, 1,2 kg smör, 76,5 kg kött, 2295 kg hö, 6 lass hö bortstulits, skjuts till Lampises 1 ½ mil, till Kukkola 5 mil, till Kalix 5 mil, 5 famnar ved, en päls.

Noteras bör att 3-4 tunnor korn kunde motsvara hela årsskörden på en gård vid denna tid.¹⁹⁷ Utan de lokala resurserna var det omöjligt att försörja en armé [gårdar formligen tömdes på spannmål och foder] men sedan kavalleriet och andra förband inom den reguljära armén lämnat trakten och flyttats söderut var byarna i stället prisgivna inför ryssarnas härjningar. 1716 konstaterades att Mickelssons familj var ”af fienden ihjälslagen och egendomen borttagen”. Gården Keisu brändes ner till grunden och på Keksi var folket borta och ”Bonden af fienden ihjälslagen och dess egendom tagit till rofs och derfore aldeles utfattig”. Bonden som omnämns tycks ha avsett Anders far bonden Josef Andersson Keksi, son till bondeskalden Antti Keksi. Granne med Keksi på västra fastlandssidan av Torne älv fanns gården Iivari där ”husbonden blifwit sot död och hustrun af fienden dräpen”.

När befallningsman Hackzell sommaren 1715 besökte Övertorneå och Nedertorneå socknar för att kassera in årets skatter vid uppbördsstugorna dök inte en enda bonde upp med motiveringen att det inte fanns något att lämna ifrån sig. Bönderna i båda socknarna intygade att de alla var så utblottade i sin fattigdom sedan ”Finska Militien här stått medelst allt hö samt korns borttagande ifrån dem, jämväl Boskapens slakt och förödande /.../ vetandes ingen råd att tillgripa emedan och borgarna intet nu will dem som förr bevilja krediter eftersom de intet gods äga att föryttra”.¹⁹⁸ Sommaren 1717 konstaterades att kött, salt, råg, gott korn, humle och talg inte längre fanns att köpa i staden. Inflationen galopperade. Priset på en tunna salt hade mer än fördubblats. Sommaren 1717 betalades 100 daler kopparmynt för en tunna salt som året innan kunde köpas för 40 daler.

Den reguljära armé som beordrats att försvara norra Västerbotten bestod av infanteri under Karl Armfelt och kavalleri under Reinhold Johan de la Barre totalt ca 5000 man och 3000 hästar. De två vapenbröderna var befälhavare över var sin del av de rörliga truppslagen. Armfelt var 48 år och från Ingermanland. Han hade övertagit befälet över den finska armén 1713 och skulle komma att behålla det kriget ut. De la Barre var en livländare i 50-årsåldern som hade börjat sin karriär som volontär vid Livgardet och som många andra adelsmän med karriärklåda tjänat sig upp i utländska förband. Hittills under Stora nordiska kriget hade han utmärkt sig för en massaker på ryska livdragoner vid Systerbäck elva år tidigare. Hans insats i samband med arméns undergång i slaget vid Storkyro i februari 1714 skulle komma att ifrågasättas vilket även hans insatser i försvaret av Torneågränsen sedermera skulle göra. Trots att han anklagades för senfärdighet och vaghet gränsande till feghet och lathet förblev han alltid Karl Armfelts fortrogne och närmaste man.

Alla fotsoldater och ryttare som anlände till Torneå i början av oktober 1714 kom från olika håll i dagens Finland och Ryssland, på den tiden delar av den östra rikshalvan av stormakten Sverige-Finland. De utgjorde resterna av en illa utrustad och svulten armé, tusentals man invalider och sjuka inräknade som tvingats lämna Finland utjagad av en framryckande rysk armé efter det stora nederlaget vid Storkyro.¹⁹⁹ En tredjedel av ryttarna saknade det som definierade rytteriets slagkraft: hästar, värjor och pistoler men även karbiner, ytterrockar och ullstrumpor varför många hade förfrusit händer och fötter under de hårda

¹⁹⁷ När en nybyggd ria brann ner till grunden på Keksi i Marjosaari 1725 rapporteras att hela årsskörden om 4 tunnor korn blivit lågornas rov, dombok Övertorneå tgl 2 december 1729 s. 325, RA, Stockholm.

¹⁹⁸ Dombok Övertorneå tgl 20 juli 1715 s. 436, dombok Nedertorneå tgl 27 juli 1715 s. 443, RA, Stockholm.

¹⁹⁹ Armfelts finska armé [infanteri och kavalleri] bestod enligt sammanräkningar den 6 augusti 1714 av 4529 man och den 29 november samma år av 4493 man vilket visar att marschförlosterna varit små. Omkring 500 man uppgavs i november vara sjuka. Hornborg, Eirik, Karolinen Armfelt och kampen om Finland under Stora nordiska kriget, s. 226, Stockholm 1953. Enligt en sammanräkning från 15 mars 1715 bestod den finska armén i Västerbotten av 5217 man [2915 fotsoldater och 2302 till häst], Krigskollegii brevböcker, Ec:79, s. 1183-1187, KrA, Stockholm.

vintermånaderna.²⁰⁰ Många hade stridit i Baltikum och följt Karl XII in i Ryssland våren 1708 fram till Poltava året därpå och därefter successivt rört sig tillbaka in i Finland efter östra gränsens fall 1710. De hade därefter varit delaktiga i kampen om Finland som nu så förödmjukande följts av förluster och reträtt. Av och till beroende på försörjningsläget fanns här resterna av infanteriregementena från Nyland och Tavastehus, Österbotten, Åbo och Björneborg. Dessa hade landvägen tagit sig till Torneå. Rytteriet bestod av regementen från Nyland och Tavastehus län, Åbo och Björneborg, det Karelska kavalleriet från Viborg, de Karelska lantdragonerna och de värvade dragonerna från Ingermanland under överste Anders Boije. Officerare och unga män från södra Finland, från Åbo, Tammerfors, Helsingfors samt Viborg och Narva längst in i Finska viken - den hårda kärnan i resterna av den finska armén.

I Torneå anslöt from hösten 1714 dessutom en stor mängd ej stridande. Bland dessa fanns runt 500 sårade, sjuka och invalidiserade. Här fanns hästskötarna, stalldrängarna, kockarna, fältskärerna, hantlangarna, prästerna och pojkarna vid trossen. Här fanns kvinnorna och barnen. Speciellt bland officerarna var det vanligt att man hade med sig hela familjen som följt armén ut ur Finland, föräldrar som orkade, ibland hela bohag, möblemang, hästar och kor. Kärror med ägodelar sida vid sida med boskap som räddats undan ryssarna. Här fanns de nödlidande kvinnorna som följt sina män i fält, nyblivna änkor och barn som levde i misär sedan deras föräldrar dött. Och här fanns inte minst de uppskattningsvis 7000 flyktingar som följt med armén under reträtten - och med dem deras hästar och boskap. Utrymningen av Finland påverkade alla och hade satt en enorm folkmassa i rörelse. Försörjningen av alla dessa var en formidabel utmaning för allmogehushållen i Tornedalen och övriga områden i Västerbotten där trupperna med sitt entourage stationerades. Infanteriet i huvudsak i byar kring Kalix och söderöver, kavalleriet i byar utmed kustlinen vid Torneå stad stad samt uppströms Torne älv till Övertorneå. Redan i december 1714, efter bara ett par månader i Tornedalen, kom rapporter om att den finska arméns närvaro och flyktingbördan tillsammans lett till en bottenskrapning av resurserna "varandes Torneå och Kalix socknar varest arméen alltsedan dess hitkomst stått, alldeles ruinerade, alldenstund både spannmål, hö och boskap är allt förtärt".²⁰¹ Bristen på foder till hästarna och mat till manskapet var under december 1714 så stor att Armfelt tvingades rycka upp infanteriet och flytta det söderut ut ur Norrbotten. Foderbristen innebar att massdöd hotade hela hästbeståndet, och utan hästar skulle armén inte fungera. Till generallöjtnant G. A. Taube [befälhavare över den s.k. Roslagsarmén och ytterst ansvarig för försvaret av Sverige] skriver Armfelt från Piteå dagen före julafton 1714 hur han varit "nödtvungen för bristens skull" att flytta infanteriet från kvarteren i Kalix till Skellefteå medan kavalleriet skulle bli kvar där man stod vid Torneå "så länge foder för hästarna havas kan, som lärer vara till Nyåret". Därefter skulle även kavalleriet följa efter och förläggas i Luleå och Piteå. Han beskriver också att "väderleken icke varit lindrig" och av det fotparti med de 50 bästa ryttarna som nyligen skickats från högkvarteret på Oravaisensaari till Uleåborg hade "några och tjugo man sig förfrusit, varav många blivit alldeles fördärvade".²⁰² Information om att den reguljära armén påbörjat evakueringen av Tornedalen nådde ryssarna och blev startskottet till det första ryska anfallet den 29 december 1714. De valde i regel att slå till när försvaret var svagt och när böndernas vaktposteringsarna var i avlösning. Några problem att få tag på sådan information hade de inte.

Genom att härja och hungerbelägga allt det land som svenskarna kunde förväntas vilja marschera genom, omöjliggjorde ryssarna en svensk framryckning österut från Torneå. Åren 1714–1716 ödelade ryska dragoner och kosacker norra Österbotten och skapade en 200 kilometer djup zon av mänskligt gjord öken, tom på förnödenheter och folk. Våldet, plundringen och bränderna i Österbotten hade alltså klara militärstrategiska motiv som syftade till att skapa döda zoner inom vilka det inte gick att försörja

²⁰⁰ Creutz t. Kungl. Majt 18 januari 1716. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 497, RA, Stockholm.

²⁰¹ Ramsay t. Taube 23 december 1714. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²⁰² Armfelt t. Taube 23 december 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1493, RA, Stockholm.

en armé. Förutsättningen för att därefter kunna verka i annars ödelagda områden var ett väl fungerande underhållssystem som kunde försörja en större armé.

BRISTER I DET SVENSKA underhållssystemet gjorde att endast mindre förband kunde operera österut. Särskilt riskfyllda uppdrag över den svensk-finska gränsen in i det ödelagda Österbotten tilldelades specialförband bestående av handplockade erfarna lägre befäl, kornetter, kvartersmästare och korpraler med 5-10 ibland 20 gemena ryttare. De utgick från rytteriets högkvarter på Oravaisensaari eller från vaktposteringen i Kaakamo och kunde vara borta i månader. Inte sällan anlätades de så kallade Karelska lantdragonerna, en löst sammansatt skvadron om sju lägre befäl och 59 gemena ryttare enligt en uppgift från mars 1715.²⁰³ Lantdragonerna var specialiserad på spionuppdrag, så kallade fotpartier, och var vana att strida både till häst och till fots. Fotpartierna stred, tog fångar, spionerade på fienden men var även ökända för övervåld mot den kvarvarande finska allmogen i Österbotten och därmed stundom lika hatade som de mest förhatliga ryssar. Lantdragonerna skiljde sig i väsentliga delar från övriga förband inom kavalleriet som bevakade torneågränsen. Det är lätt att se framför sig bilden av nutida vältränade elitförband, men försök istället frammana bilden av en skara ömkansvärda trashankar på små luggslitna hästar och du kommer sanningen närmare. Det var nämligen så de såg ut enligt de la Barre.²⁰⁴ Lantdragonerna saknade egentlig regementstillhörighet och egen tross varför de hade svårt att klara sin dagliga försörjning med annat än plundring. Deras redogörelser var ofta avgörande för de taktiska ställningstaganden som sedan fattades av regementscheferna. Med sig fick de endast lite extra kost, lite spannmål och saltat kött, några koppardaler, vapen och ammunition. Resten av försörjningen skulle de precis som de ryska kosackerna lösa på egen hand.

I synnerhet Tavastehus kompani vid de Karelska lantdragonerna, under kapten Petter Lampeel och fältväbel Carl Enman antogs för de riskfyllda uppdragen. Båda var mycket erfarna med flera års vana av att operera bakom fiendens linjer. Petter var 46 år och ingermanlänning som många av tidens mest beryktade partigångare.²⁰⁵ Han hade tjänstgjort vid de Karelska lantdragonerna i 13 år. Enmans bakgrund är dunkel men han uppges ha anslutit till Lampeels kommando 1710 sedan i stort sett hela förbandet raderats ut vid Poltava. Han framstår med tiden som en av de flitigast anlätade på fotpartier från kvarteren i Torneå. Låg snön djup tog de skidorna, annars var det till häst som gällde. De hamnade ofta i plötsliga skärmytslingar med kringströvande ryssar där improvisationsförmåga var en tillgång. De dödade och tog fångar bland dragoner och de svårfångade kosackerna, snabba som rovfåglar. Kringströvande kosackförband var ett ständigt gissel för fotpartierna och inte ens de ryska officerarna visste alltid var dessa kosacker befann sig. De var ofta satta att sköta sig själva, ofta små förband separerade från sina regementen i Uleåborg och vid det här laget ökända för laglöshet, våld och tortyr.

Den ryska armén lyckades - i motsats till den svenska - operera i ödelagda områden i flera års tid. I litteraturen omtalas några avgörande skillnader mellan den ryska och den svenska underhållsorganisationen som varit gällande sedan 1600-talet: De svenska soldaterna var inte vana att ordna sin försörjning själva, de förutsattes inte skaffa mat på egen hand. Ansvaret låg helt på krigsledningen och den civila lokalförvaltningen och karaktäriserades av ett utpräglat magasineringssystem med stor systematik och en fast organisation medan den ryska var lösare organiserat. På pappret var den svenska modellen överlägsen den ryska, på slagfältet var det tvärtom. Ryssarna lyckades skapa förutsättningar för att hålla större styrkor inom samma område och etablera

²⁰³ Krigskollegii brevböcker 1715, Ec:79, s. 1187, KrA, Stockholm.

²⁰⁴ De la Barre t. Kungl. Majt 6 juli 1715. Finska regementen, Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente, H. Övriga handlingar 1715-1814, KrA, Stockholm.

²⁰⁵ Ursprungligen en benämning på sådana som skickats ut "på parti" eller "på fotparti" dvs strövtåg med mindre förband.

premisser för en större rörlighet - graden av beroende av magasinen brukar anses vara den avgörande skillnaden mellan den svenska och ryska arméns underhåll.

Det svenska underhållet var centraliserat. Det som skulle tilldelas soldaterna måste samlas ihop med hjälp av den lokala civilförvaltningen. Tanken var att hela tiden i förväg samla förråd i arméns operationsriktning och transporter byggde på böndernas förmåga och vilja att ställa upp med hästar och fordon. Bara i Nedertorneå socken åren 1714-1716 bistod bönderna armén med transporter på nära 5000 mil. Systemet var synnerligen tungrott och beroende av samarbete med det civila samhället. Vid snabba förflyttningar brast underhållet. Problemet var inte alltid att det saknades förnödenheter i magasinen utan att maten och fodret inte fanns där soldaterna och hästarna fanns. I samband med mobiliseringen vid Torneå i december 1715 beordrades befälningssman Mårten Hackzell i Luleå att upprätta ett magasin på kyrkbacken vid Nedertorneå kyrka på Björkönen och fylla det med foder och proviant till ryttare och fotfolk: 626 portioner till 600 soldater, 500 hästar och en serie icke stridande, drängar, kokkar, musikanter, stalldrängar och betjänter. Fodret till djuren skulle samlas in i Överkalix och Nederkalix socknar. Från Övertorneå och Nedertorneå socknar hämtades matvarorna i form av 30 tunnor korn, 34 kilo smör, 95 kilo salt, 100 kilo salt lax, 162 kilo torkat kött, 600 kilo färskt kött och 136 kilo saltad fisk. Det omständliga och tidskrävande arbetet med att samla in allt detta tog över en månad och gjorde att maten aldrig hann levereras fram till soldaterna vid gränsen innan ryssarna anföll.²⁰⁶

Det ryska systemet präglades däremot av decentralisering vilket gjorde att man lyckades skapa förutsättningar för att hålla större styrkor inom samma område. De ryska soldaterna rekryterades i praktiken på livstid och soldaterna i varje kompani slöt sig samman i informella karteller i syfte att ordna försörjningen också i sådana lägen då krigsmakten som organisation inte kunde leva upp till sina försörjningsförpliktelser. Plundringen och improvisationsförmågan gav de ryska trupperna medel att ta sig fram över områden där svensk underhållstradition inte fungerade. De lyckades klara sig längre även när tillförseln från centralt håll var sporadisk.

De krigsvana ryska yrkessoldaterna var tack vare de speciella villkor som gällde för rekrytering och tjänstgöring både pålitliga och förmögna att agera autonomt och improviserande i syfte att trygga sin försörjning. De åtnjöt dessutom förmånen av att skoningslöst kunna hota, plundra och statuera exempel i ockuperat område till skillnad från de svenska som de facto hade att försvara eget territorium och samtidigt så långt det var möjligt undvika att köra de lokala resurserna i botten. Det ryska systemet var således flexibelt med gott om utrymme för improvisation vilket det rigida svenska inte tillät. Historikern Nils Erik Villstrand har jämfört de två arméernas underhållssystem med en bild från en betydligt angenämare verklighet än krigets: Svenskarna spelade klassisk musik enligt noter medan ryssarna lirade jazz på inspiration.²⁰⁷

Även om det lokala motståndet var hård mot den försvarsarmé som var satt att skydda allmogen blev de finska ryttarna med tiden en del av vardagen utmed Torne älv. Under de tre månader som kavalleriet stannade i Tornedalen under 1714 blir ryttarna allt mer sammanflätade med ungdomar från trakten, i synnerhet sedan manskapet inkvarterats på så kallad s.k. husmanskost dvs förläggningar i gårdarna, inte sällan 10-12 ryttare per gård, där gårdsfolket skulle stå för mat och husrum till ryttarna och foder till hästarna. Ryttarnas vardag utmed Torne älv hösten 1714 präglades av brist på det mesta och inte minst

²⁰⁶ Maten och fodret anlände till magasinet bara två dagar innan det ryska anfallet "*och således intet kunde innan fiendens ankomst utlefvereras*" till vaktposteringen. Jonas Brandt [ansvarig för underhållet vid Boijes ingermanländska värvade dragoner] t. Armfelt 10 mars 1716. Krigshandlingar Stora nordiska kriget, serie 9, Östra kustförsvaret, vol 1, skrivelser t. Karl Armfelt, KrA, Stockholm.

²⁰⁷ Villstrand, Nils Erik. *Bröd, hö och krig i norr*. Historisk Tidskrift 2004, s. 434ff.

av fältlägrets välkända tristess. Många av de dagliga sysslorna kan utläsas av orderboken vid Nylands och Tavastehus kavalleriregemente - från ankomsten till Tornedalen den 5 oktober 1714 fram till den sista noteringen den 13 december. Det handlade om stillsamma sysslor som fick dagarna att gå, vapenvård, persedelvård och djurskötsel. Huggvärjor, hjullåskarbiner, muskötter och pistoler skulle rengöras, lagas och göras klara för strid. Hästarna försågs med isbroddar och skulle hållas redo för marsch, officerarna beordrades att uppdatera sina meritförteckningar och sända dem med första post till ryttmästaren. Uppenbarligen förväntades några av dem dö. Bakugnarna måste gå varma! Brödet utgjorde basen inom livsmedelsförsörjningen i både den ryska och den svenska armén varför det behövde bakas bröd dag som natt inför ett uppbrott. Kornet som skulle bli mjöl togs från lokalbefolkningen. Nedertorneå sockens allmogen uppger att man åren 1714-1716 bistått armén med 2541 tunnor korn!

Provantering var en annan syssla som egentligen innebar konfiskering av annans egendom ibland under hot om våld. Även om övervåld mot bönderna var strängt förbjudet hade bönderna i socknen liten möjlighet att motsätta sig rytteriets krav på det månatliga underhållet. Spannmål till bröd, hö till hästarna och när så behövdes krav om strumpor, tyger och pälsar. Somligt kunde bönderna få betalt för men när lönerna i armén uteblev sveks också deras löften om betalning. Den som ändå valde att sätta sig emot ryttarna, antingen genom att vägra fylla deras medhavda jutesäckar med matvaror och spannmål eller vägra dela med sig av gårdens hö och halm till kavalleriets hästar, kunde vänta sig mindre milda besök av officerare från regementet. Kvartermästarna Johan Gössling och Johan Österman vid nyländska kavalleriet uppbäckade av någon med högre rang och med ryttare i släptåg, fick inte sällan den uppgiften; de la Barre hade givit dem mandat att ta vad som rätteligen ankom dem för att spara på reserverna i ryttarkvarteren. Vid ett tillfälle räckte det med det lilla för att få bågaren att rinna över. När ryttaren Olof Myryläinen en dag nekades smör och en skvätt mjölk av Abraham Axelsson Recharchts höggravida hustru Margeta i Haparanda, slutade det med att paret misshandlades. Margeta blev nedslagen och Abraham fick smaka på Myryläinens värja som dock sprang i bitar utan att han ådrog sig några allvarligare skador. Värre gick det senare för hustrun som väntade tvillingar, två pojkar. Sedan paret vänt sig till kompanichefen för att klaga och hustrun börjat berätta för officerarna vad som hänt, klev Myryläinen fram inför ögonen på sina överordnade, och utdelade en kraftfull spark ”i fullt wrede” mot magen så att hon nästan svimmade. Sparken resulterade i att ett av barnen dog i hennes mage och att den andra pojken föddes inte helt fullgånget, sex veckor för tidigt.²⁰⁸

Det må ha varit en sällsam syn med tusentals nykomlingar i byarna i Tornedalen, de blev så många när kavallerister, deras familjer, föräldrar, fruar och barn sammanräknas, stationerade inte långt ifrån varandra i en glest befolkad socken. Lik en dag vid Torneå gamla marknad blandades språk och dialekter; svenska, finska, ryska, tyska om vartannat. Här tvingades skåningar och stockholmare samsas med karelare, livländare och ingermanlänningar. Tysktalande med finstalande bönder. Den avgörande skillnaden var att de främmandes närvaro här i regel inte medförde något annat tillskott än bedrövelse. Men också en del tyckte uppstod. Källorna visar att åtro uppstod mellan ryttare och unga kvinnor från trakten, inte sällan pigor i gårdar där ryttarna hade sina kvarter. I perioder avlas barn under äktenskapslöfte där fäderna är ryttare från olika kompanier vid det finska kavalleriet; i Kuivakangas av ryttare vid Karelska kavalleriet, i Koivukylä av en dragon vid de värvade Ingermanlänningarna i kvarter på gården Lahti intill kyrkan där flickan tjänade piga, i Övre Vojakkala av en korpral vid Karelska kavalleriet med pigan i hushållet. Soldathustrun Clara Staffansdotter tjänade piga hos Lahtis i Koivukylä när hon i december 1714 träffade en dragon som hade sitt kvarter i gården och som gör henne med barn. Ärendet blir tingssak då det inte kan klagas om hennes man, soldaten Mickel Björn på rote nummer 88 i Koivukylä som följt med armén till Riga 1708, levde eller ej. Clara hade inte hört av honom sedan

²⁰⁸ Dombok Nedertorneå tingslag 29 juli 1718, s. 186, RA, Stockholm.

dess men ryktet sa att han var död, en uppgift som inte kunde accepteras med mindre än att den kunde bevisas.²⁰⁹ Hovslagaren vid åboländska kavalleriet, änkemannen Olof Långklo, hittade inte sin tillkommande under månaderna i kvarteren strax öster om Torneå men så snart regementet flyttats till Brändön norr om Luleå träffar han pigan Brita och får dottern Maria. Grannarna vittnade enhälligt att Långklo verkligen höll av och älskade sin Brita vilket han själv bekräftade och utbrast: Vi ska gifta oss, hon är ju precis som min förra hustru – lika lång och tjock!

Kukkola hösten 1714

KRIGETS OCH SOLDATERNAS närhet till vardagen i Tornedalen medför också risker för barn som lever tätt inpå ryttarnas skarpladdade vapen. På gården Hempälä i Kukkola springer två pojkar runt i en katt-och-råtta-lek in och ut i byggnader som tillhör gården. De vuxna hjälps åt med olika bestyr på annat håll och pojkarna kan springa fritt utan de vuxnas förmaningar. De två pojkarna heter Erik Johansson och Johan Johansson, de är inte släkt på något sätt men mycket goda lekkamrater sedan en tid tillbaka. Inkvarterade i gården finns samtidigt ett finskt ryttarförband som lämnat sina karbiner i manbyggnadens farstu där barnen leker. Inte heller ryttarna är just nu på plats och kan störa pojkarnas lek.

Erik 13 år är systerson till husbonden Per Persson Hempälä och har kommit till gården som så kallat soldatämne för att tjäna dräng på gården mot uppfostran, mat och husrum till dess rotan behöver förses med ny soldat. Johan är två år yngre och bor med sin mor i granngården där modern tjänar som piga efter att hon flytt undan ryssarna från Siikajoki söder om Uleåborg. Johan är ganska liten för sin ålder, bara två alnar lång och späd till växten. Tillsammans med sin mor har han under sommaren följt flyktingströmmen från Finland sedan fadern dött. Efter Johans ankomst till byn blir de två pojkarna omedelbart goda vänner och brukar hoppa och studsa tillsammans, vittja mjärdar nere vid stranden och jaga varandra mellan husen, in och ut i stugorna. Den här morgonen hittar de under en sådan jakt de finska ryttarnas flintlåskarbiner i farstun till Hempäläs manbyggnad. Karbinerna har ställts där över natten och pojkarna kan inte motstå frestelsen, ovetande om att karbinerna är laddade med krut och kula. Nyfikna vill de undersöka en sådan märkvärdig tingest. Det är Erik som först håller den tunga karbinen medan Johan aningslöst tar tag i pipan och kikar in genom mynningen för att se om något händer när Erik trycker på avtryckaren. Två gånger försöker Erik men karbinen klickar och pojkarna byter plats. Vid tinget beskrivs senare vad som händer:

Johan sade sig stått hållande i mynningen och tittat in i pipan att se om det skulle brinna av medan den andra flintat 2:ne resor, då det intet brann eller small, gav Erich åt honom Johan carbinen och bad honom frästa, sättandes sig mitt emot pipan på tröskeln och såg i pipan, då denne Johan höll carbinen som darrat i hans händer, sade sig tryckt till då det small av och gick [kulan] den andra igenom huvudet och carbinen föll honom ur händerna och Erich där föll strax omkull aldrig ett ord talande.

Dombok Nedertorneå tingslag 26 juli 1715, s. 440.

Bondearmén

GIVET DEN GIGANTISKA utmaning det innebar att försörja en mångtusenhövdad finsk ryttararmé var det nödvändigt att kontinuerligt flytta förbanden till områden som erbjöd bättre försörjningsmöjligheter. Det innebar att den reguljära arméns närvaro i Tornedalen snabbt kunde bytas i total frånvaro av professionellt skydd. Den enda stående armé som fanns att tillgå i Tornedalen under ofredsåren var därför en armé av bönder, pojkar och gubbar, lekmän i huvudsak illa utrustade, illa

²⁰⁹ Dombok Övertorneå tingslag 16 juli 1717, s. 16, RA, Stockholm.

tränade och utan den disciplin som präglade den karolinska armén. När snön låg djup var deras överlägsenhet på skidor deras främsta vapen.

Alla länets bönder och flyktingar skulle fatta vapen och gå i strid enligt den urgamla principen ”man ur huse”. Bondeuppbåd hade sina rötter i medeltidens lantvärnsskyldighet och hade aldrig upphört men ansågs i och med framväxten av reguljära trupper alltmer föråldrad. Vid en öppen konfrontation med fienden var ett bondeuppbåd i regel chanslöst. I strid med bönder fanns det inget behov för ryssarna att gruppera truppförbanden och förbereda sig för strid i enlighet med fältslagets normala koreografi. De kunde slå till direkt. Ett uppbåd av bönder hade svårt att övas och svetsas samman tillräckligt för att klara slagfältets påfrestningar. Förhållandet var välkänt under 1700-talet och svagheterna hade redan avslöjats vid flera tillfällen, ett faktum som gjorde att bondehärer föraktades av ryssarna. Att möta bönder vid vaktposter var ovärdigt då krig enligt den gudomliga ordningen skulle utövas mellan professionella arméer och inte mot beväpnade lekmän. För en flykting österifrån som låtit leja sig till vaktstyrkan i Nedertorneå fick detta fatala konsekvenser. Flyktingen hade tillfångatagits av ryssarna med karbin på ryggen och med krut och kulor i bantlertaskan vid sin vaktpostering någonstans upp efter Torne älv i december 1716. Dragonerna avrättade honom genom hängning i en galge mitt på isen vid Övre Vojakkala och lät honom veta att han skulle dö då ”ingen bonde skall understå sig att föra krig mot tsarens folk”.²¹⁰

Bönderna skulle utbildas i grundläggande krigstaktik, gerillakrigföring och sabotage och lära sig hantera karbin och värja. I vilken mån regelrätt exercis genomfördes framgår inte, men enligt landshövding Ramsays order skulle bönderna övas varje gång de besökte kyrkan.²¹¹ På rullande schema skulle de hålla vakt utmed älvdalen och i de fall de befann sig hemma på gården skulle de inom 48 timmar stå stridsberedda.²¹² Provanteringen skulle bönderna delvis stå för själva. Så snart vårdkasarna tänts skulle de samlas med sina gevär och spjut och "en månads matsäck" på anvisade platser.²¹³ När matsäcken var slut skulle sockenmagasinen och stadsborna i Torneå tillskjuta det som saknades. Viss ekonomisk ersättning i klingande mynt tycks även ha utgått. Hungersnöd drev dock inte sällan uppbådsfolket till stölder och inbrott i andra hushålls matförråd och skogsgömmor, ett agerande frammanat av ”nödfall och hungersnöd” vilket rätten såg som förmildrande omständigheter när stölderna senare kom att utredas. Försörjningen av bondevakterna var ett ständigt återkommande problem och när svälten bredde ut sig ledde det till stora spänningar mellan beskyddarna och dem de vara satta att skydda. Trots att det i andra sammanhang ofta påtalats stor brist på män i vapenför ålder kunde landshövdingen i maj 1714 med hänvisning till yttersta nöd meddela att han under sina rekryteringsresor lyckats hitta 2530 män i Västerbotten "som någorlunda af de åren och krafter äro at de kunna vara tienliga til at bära gewär".²¹⁴ Flest ur detta tunna skikt hittade han i Tornedalen: 400 man i Övertorneå och 390 i Nedertorneå, betydligt fler än i exempelvis Kalix där 170 och Överkalix 50 potentiella bondekrigare fanns att tillgå. Männen besiktigades och enrollerades i bondearmén och även om några tidigare gällt som soldater vid regementet saknade flertalet erfarenhet av strid.

Tre fasta bondeposter är kända från tiden [de var med all säkerhet betydligt fler]: En alldeles självklar alldeles vid gränsen i byn Kaakamo 15 km öster om Torneå för att möta fienden direkt, en i Mattila intill staden på västra sidan av älven för att stänga vägen söderut mot Kalix och Luleå samt en tredje alldeles intill Övertorneå kyrka för att stänga vägen norrut och för att möta ryska infall österifrån

²¹⁰ "Underdånig Relation öfwer fiendens grymma och Mordiska framfarande utj Torneå samt dee öfrige Sochnar och Städer i Wästerbottens Norra Contract", Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²¹¹ Ramsay t. Taube 5 maj 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²¹² Ramsay t. Kungl. Majt. 6 maj 1714, Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²¹³ Ramsay t. Taube 5 maj 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²¹⁴ Ramsay t. Taube 20 maj 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

utmed för ryssarna välkända frusna vattenleder från Kemi älv längs Tengeliöjoki till dess utlopp i Torne älv i höjd med kyrkan.

Beväpningen av de civila krafterna var en stor utmaning. Under sina rekryteringsresor i länet i slutet av februari och början av mars 1714 uppmanade Ramsay allmogen att förse sig med bössor och gevär men han insåg tidigt att bristen på vapen var stor. "Några av dem hava räffelbössor", skriver han till högsta chefen för det svenska operativa försvaret, Gustaf Adam Taube, "men inga värjor, intet krut, inget bly, utan låta de förfärdiga vassa långa spiut och exerceras de undertiden av någre avskedade underofficerare som vid första uppstånd skola sig å den orten med dem infinna som nöden fordrar".²¹⁵ I april 1714 anländer en leverans av vapen och ammunition som Ramsay efterlyst från Stockholm två månader tidigare: 2000 karbiner, 8000 flintstenar, 23532 kulor och 5 tunnor krut.²¹⁶ Merparten av detta gick dock till den reguljära armén. Bondeuppståndets vapenarsenal utgjordes i huvudsak av jaktvapen, stångvapen, spikklubbor, yxor och liknande. Alla som förmådde hantera ett gevär uppmanades att tillverka kompletterande vapen i form av långa spjut "varmed de kunna både hugga och sticka".²¹⁷ I brist på blykulor använde bönderna stundom kulor av bränd lera och våren 1715 togs i brist på annat bly från Torneå stads järnvåg för att stöpa kulor.²¹⁸

För att bringa ordning bland bönderna tillsattes ett antal avskedade officerare, löjtnanter, kaptener och majorer som inte längre ansågs dugliga eller önskvärda i den reguljära armén. Inte sällan omnämns de i källorna som Lantmajorer eller Landskaptener eller mer allmänt som allmogens anförare. 1714 letade Ramsay upp erfarna militärer "som endels äro hemma här i landet, endels flyktat undan fienden, vilka vela påtaga sig att öva allmogen och den anförä".²¹⁹ De tre officerare som omnämns 1714 var "en Capitein Mårten Nyman ben:d [se nedan] som under majors titel blifwit anbefalt at antaga sig commandot öfwer några Socknars bönder, item [dessutom] en ifrån Finland undanflyktat person Farstedt²²⁰ ben:d som under Öfwerstelieutnants character haft at commendera något opbådsmanfkap i Nyland jemväl och en reducerad Capitein Nassaquen²²¹ ben:d hwilken också är anförtrud några socknars exercering".²²² I Nedertorneå vittnade länsman Lars Björkman och sockenskrivaren Anders Hellant tillsammans med 38 betrodda män att sedan den finska armén tvingats lämna Tornedalen pga foderbrist "så har berörda Herr Prost [Henrik Forbus] uti märkelig måtto allmogen till vakthållning och posterings författande, samt till stånd och frimodighet emot fienden förskrivit och även med egna medel betalt Herr Capitein Nandelstedt²²³ att anförä allmogen, förfortrat gewär och ammunition hos höga öfwerheten /.../samt i Råd och Dåd warit lik en fader".²²⁴ Under 1714 anlätades studenten Mathias Wadsteen som ledare för 350-400 bönder i Tornedalen, ersatt 1716 av avskedade finska ryttarlöjtnanten Erik Björksteen, mer om dessa två nedan.

²¹⁵ Ramsay t. Taube 24 mars 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²¹⁶ Ramsay t. Taube 19 april 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²¹⁷ Ramsay t. Taube 19 april 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²¹⁸ "Nyaste Berättelser ifrån Torneå af den 16 Februar. och den 16 Martii sidstl. 1715", tryckt relation i Post och Inrikes Tidningar, bilagd Armfelt t. Taube 8 mars 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²¹⁹ Ramsay t. Kungl. Majt. 26 februari 1714, Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²²⁰ Johan Fahrstedt tjänade under Karl XI:s skånska krig vid Adelsfanan, sedan vid Upplands regemente, kapten vid uppstådsmanfkapet i Nyland 1704, major vid samma manfkap 1706 och överstelöjtnant 1712, överstelöjtnant vid uppstådsmanfkapet i Norrland 1713.

²²¹ Sannolikt id med kapten Carl Fromhold Nassokin [1682-1722] som bland annat ledde bondeuppståndet i Umeå.

²²² Ramsay t. Taube 5 maj 1714, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²²³ Johan von Nandelstadh, kaptenslöjtnant vid Livkompaniet under Karelska kavalleriregementet. Nandelstadh hade avskedats från regementet i februari 1713 och året därpå följt den retirerande armé norrut mot Sverige till Torneå där han blivit kvar som flykting och sedermera ledare för allmogen. Nandelstadh överlevde krigsåren i Tornedalen, återvände hem och avled 1738.

²²⁴ Skrivelse till riksdagen 1723 från företrädare för Nedertorneå socken daterad 3 juni 1716 och för Övertorneå socken 2 juni 1716.

Ständernas enskilda besvär, Allmogens besvär, Neder och Övertorneå socken, 1723, R 5489, RA, Stockholm.

Bakhållet i Kaakamo den 15 mars 1715

SLAGET ÖSTER OM Torneå den 15 mars 1715 rönnte erkännande i hela Sverige och långt senare restes en minnessten på platsen för att hedra de tappra böndernas slughet och mod. Deras brava uppförande mot illa beväpnade ryska kosacker utan ”särdeles skiuth Gewähr” hyllades i Post och Inrikes Tidningar där det i april 1715 bland korta notiser från Wien, Stettin, London, Madrid och Paris även gick att läsa ”huru tappert Norrländske Bönder sig emot Ryske Partier försvarat.” Tidningen var starkt propagandistisk och inte trovärdig men redogörelsen förtjänar ändå att återges. Från Torneå rapporterade tidningen.²²⁵

I går aftons kommo 550 Man Ryska Cossaquer som och 50 på Skid antågandes til Kakama By, en mijl här ifrån österut wid hafwet hwarest fienden på isen länge rådslagit om han skulle töras begifwa sig in på skogen efter han sedt många spor af Skidor, vågade sig doch omsider dijt med halfwa sitt Manskap där 120 Bönder ifrån Neder Torneå Sockn lågo på lur och dem afwäntade, begynnandes at gifwa Salva på fienden hwilket när han förmärckte strax wände tillbaka då våra fyrade på honom med continuerligt skiutande så lyckeligen at både Hästar och Karlar tumlade öfwer ända förföllians fienden en och half fierdings wäg alt til KakamaÅn hwarest Kiemi Bönderna af 120 Man til antalet togo emot fienden med lika manlighet och jagade fienden in til Kiemi Kyrckia hwar ifrån en del af fienden utför Ån til siös salverat sig. Emedan Torneå Boerne dem ej vidare kunde förföllia för brist skuld på Krut och Lod, hafwandes de måst taga Bruks Bly Pundewigten ifrån denne Stadsens Järnwäg och den til Kulor stöpa.

I denne Actionen skola några hundrade Cossaquer hafwa fallit warandes åtskillige kiäcka hästar jämte ansenlige Penningar de våra til bytes blefne. En förnäm Officerare, som berätttes hafwa warit en Öfwerste, hafwer i denna Actionen begiärt pardon, men en behierrat [modig] sälle, Pär Pongara benämnd, hafwer sådant oacktadt honom nedersablat.

Torneå-Bönderne hafwa gifwit hwarandra parole [löfte]: at heller stå fienden emot til sidsta Man, än lemna sig, sina Hustrur och Barn uti deras barbariska händer; hwilket deras förehafwande Gud och wälsignat, at ingen af dem wid denna Actionen befanns wara modfält. Och således har den Alsmächtige Guden giordt underdeckn med desse fåå och oexcerade Bönder som eij hade någon Anförare, hwilke nu tredie gången hafwa förjagat fienden från Torneå förutan någons Mans förlust; En Cossaque som de våra hafwa lefwererat til Cavallerie Posteringen [hwilken dagen för än detta skiedde rykte ifrån Torne til Calix 5 mijl söder ut] at förskickas til Gen. Majoren Herr Armfeldt, hafwer berättat som skulle eij mera än twänne Ryska Regementer i denna winter warit i Österbottn hwar af detta utsände Manskapet skal hafwa warit detacherat.

Nu hafwa Torneå-Bönderna samlat sig til 400 Man och sändt bud til Capitein Långström som med något Manskap uppehåller sig på östrasidan in emot Savolax, med begiäran han wille komma dem til mötes; och så framt de hafwa den lyckan at conjungera sig med honom, så förmena de med Guds hielp at kunna giöra fienden behörigt motstånd.”

Den förnäma officeraren som sablats ner var kosacklöjtnanten Andrei Iwanovitz som svårt sårad tillfångatogs av bönderna under slaget. Han fördes med häst och vagn söderut till Stockholm under våren och var så svårt febersjuk att han i höjd med Medelpad inte kunde resa mer än varannan dag.²²⁶ Han fördes liksom tusentals andra ryska, danska, sachsiska och holländska krigsfångar till Visingsborg på Visingsö där 2000 fångar kan ha hållits på borgen samtidigt. Förhållandena i fånglägret var bedrövligt. Många dog av sjukdomar och svält och fick aldrig möjlighet att återvända hem. Andrei dog här den 3

²²⁵ Post och Inrikes Tidningar 12 april 1715.

²²⁶ Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Krigsfångar, Handlingar rörande utländska krigsfångar i Sverige, KrA, Stockholm.

augusti 1717 och var en de 135 ryska soldater som åren 1716–1718 begravdes här i omärkta gravar på det som idag kallas Rysskyrkogården.²²⁷

Uppgifterna om hur många ryska kosacker eller dragoner som deltog varierar. Ställd mot information från andra källor visar det sig att antalet ofta överdrevs. Ju större ryskt angrepp de svenska bönderna lyckades stå emot och ju högre befäl som uppgavs ha dödats eller tillfångatagits, desto större ansågs prestationen. Förlust av eget manskap hade alltid en mycket negativ inverkan på en trupps sinnesstämning, speciellt när den träffade hårt bland officerarna, den övervakande, stridsledande och sammanhållande kraften. En dödad eller tillfångatagen officer utan egna förluster måste ha ansetts särskilt förtjänstfullt och ett tecken på att Gud gick vid deras sida.

KÄLLORNA VITTNAR UNIZONT om att bönderna i Nedertorneå och Kemi under slaget verkställde en förutbestämd och överenskommen plan som utgick från underrättelser från bönder i Simojoki och som just förutsatte samarbete mellan uppbåden på vardera sida om svensk-finska gränsen. Kemibönderna stod vid vaktposten i Kaakamo, nedertorneåbönderna ett par kilometer längre västerut och bakom dem närmare Torneå stod kavallerivakten. I Mattila på västra stranden av Torne älv i höjd med staden, stod slutligen en bondevakt i huvudsak bestående av bönder från Övertorneå.

Planen gick ut på att fånga ryssarna i ett bakhåll. Kemiborna skulle ligga gömda och låta ryssarna passera Kaakamo förbi deras vaktpost i kvällningens mörker och sedan förhugga vägen bakom dem, dvs fälla träd över vintervägen för att tvinga hästarna ut i den djupa snön vid sidan av vägen. Djup snö var värsta tänkbara miljö för ryttaren till häst.

När ryssarna nådde fram till torneåböndernas vaktpostering skulle de ligga gömda bakom snö och träd och ge fyr från alla möjliga håll och tvinga ryssarna tillbaka mot Kaakamo och Kemiböndernas förhuggningar. Allt tycks ha gått som planerat. Eldarna brakade från torneåböndernas karbiner och musköter, några ryssar föll direkt medan de andra tvingades till omedelbar reträtt. Förföljda av torneåbönderna tvingades ryssarna rakt in i Kemiböndernas förhuggningar och ny beskjutning. Det finns flera versioner av utgången av slaget. Prosten Henrik Forbus [vars berättelse huvudsakligen tycks ha utgjort underlag till artikeln i stockholmsstidningen] angav att 600 kosacker angripit 120 torneåbönder med stora förluster som resultat. Forbus uppger att ”hundrade tals” kosacker stupat, däribland en kosacköverste, utan att bönderna förlorat en enda man.²²⁸ Även unge Erik Brunnus sällade sig 1731 till de som hyllade denna ”den största av krigslistor”. I tidstypiska ordalag beskriver han hur ”vårt folk kom samman som en man, beväpnade med gevär, spjut och svärd, utan att någon befallde, tvingade enbart av fosterlandskärleken. Så inte endast slog de fienden, utan genom att använda olika slags sluga krigslistor räddade de sin hemtrakt till sin egen stora berömmelse”. Där fällde bönderna, fortsätter Brunnus, ”trädet på båda sidor om vintervägen och stängde så igen den. Själva lade de sig i bakhåll vid sidan av vägen. Då enstaka ryssar den 15 mars utan att veta om bakhållet kom ridande till detta ställe, besköt vårt folk dem med sina gevär och trängde den sammangyttrade fiendehopen hårt. Moskoviten, som såg att vägen framför honom var stängd, att han vid sidan hade djup skarsnö och bakom sig en smal väg, visste inte vart han skulle vända sig. Slutligen beslöt han sig för att vända om. Då gav han sig emellertid direkt in i en stor fara, ty bönderna for på skidor i skogen på båda sidor om vägen och förföljde och besköt dem. Och så tillfogade vårt folk dem ett svårt nederlag. De fick ett bra krigsbyte och kom alla oskadda ifrån äventyret”.²²⁹

²²⁷ Rulla 3 maj 1718 över de ryska krigsfångarna på Visingsö, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1524, RA, Stockholm.

²²⁸ Ramsay t. Kungl. Majt. 23 mars 1715. Bifogat finns en relation över slaget vid Kaakamo den 15 mars 1715 författad av prosten Forbus den 20 mars dvs fem dagar efter slaget, Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²²⁹ Brunnus, Erik. *Om Torneå stad och dess angränsande socknar*. Uppsala 1731. Tornedalica 4, 1967, s. 53-54.

Karl Armfelt lät efteråt utreda händelsen med hjälp av ryttmästaren Lennart Silfversvan vid Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente och löjtnant Eberhard Eckerman vid Karelska kavalleriet. De två hade med sina ryttare befunnit sig i närheten men inte kunnat ingripa pga usla kläder och djup snö som gjort det omöjligt att ta sig fram till slagfältet med häst. I förhör uppgav bönderna, i synnerhet en Henrik Persson från Liakka, hur bönder från Torneå och Kemi samarbetat och fört den bristfälligt beväpnade ryska styrkan, bestående av ”ungefär 300 man kosacker eller något mindre”, in i ett lyckosamt bakhåll. Ryssarna hade lämnat tross och bagage i Karjalahti by strax öster om Kemi älv och anlänt till Kaakamo vid solens nedgång den 15 mars. 8 ryssar uppges ha dödats och 13 hästar skjutits ned.²³⁰ De döda hästarna kunde Silfversvan och Eckerman bekräfta då de låg döda på vägen. Däremot hittade de endast kropparna efter två döda ryssar. På frågan var de andra liken fanns svarade bönderna att dessa hade släpats till skogs och grävts ner.²³¹ Armfelts utredning bekräftade att bönderna haft en taktisk fördel i att de stred på skidor men den visar också att uppgifterna om antalet anfallande kosacker och antalet dödade hade överdrivits: ”varandes fiendens förlust efter böndrens berättelse inalles 8 man ihjälslagna och 13 st. hästar nedskjutna, som vi själva besåg, men allenast 2:ne lik, de övriga berättade Böndren sig hava till skogen släpat och nedergivit.”

NÄR DEN INLEDANDE kruttröken lagt sig den 15 mars valde några av torneåbönderna att stanna kvar på slagfältet ”på marode” i stället för att jaga efter de retirerande ryssarna. Att stanna *på marod*, dvs för otillåten plundring [jmf *marodör*] var straffbart i den karolinska armén. Plundring reglerades i krigsartiklarna och enda inskränkningen i denna uppbyggliga verksamhet var egentligen att man inte fick börja rafså åt sig byte förrän fienden var slagen. Allt som togs på slagfältet tillhörde manskapet och skulle delas mellan dem. Böndernas agerande blev en fråga för tingsrätten, inte för plundringen som sådan utan för att vissa inte deltagit i jakten på de flyende kosackerna och för att plundrarna senare vägrat dela med sig av bytet. Därmed bröt bönderna mot ett avtal som de slutit mellan sig strax innan slaget. Under förberedelserna hade bondehären överenskommit ”att ingen den andra svika skulle, utan i vinst och förlust vara lika delaktiga” samt ”att ingen må sig på Marode efterlämna förr än fienden vore avdriven”. Bönderna som klandrades var ”några ibland dhe friskaste af deras Cammerater”: Hans Hansson i Laivaniemi, Johan Hindersson i Övre Raumo, Per Hindersson Närvä och Hindrik Hindersson i Kaakamo ”med flera”. Kläder, skor och värdesaker plundrades och de nakna liken lämnades i snödrivorna. Soldaterna bar i regel med sig sina värdesaker ut i strid. Det var mycket osäkert att lämna dessa kvar i lägret, det var bäst att bära dem med sig ut i slaget. Därför var likplundring både vanligt och lönsamt. Bland annat ska någon ha observerat hur Hans Hansson i Laivaniemi tagit ”en påst penningar uti ett bälte som han en död Ryss eller Kosake afskurit”. Josep Nilsson uppges ha tagit ytterrock från en död kosack, en lamskinnspäls överdragen av rött ylletyg. Josep hade flytt från Narva i Ingermanland sedan östgränsen fallit, och anlänt till Torneå med den stora flyktingströmmen. Han hade anslutit till bondevakten tre veckor före slaget och själv finansierat kost, mundering och ammunition. Han uppges ha bidragit med både mod och goda råd till de svenska bönderna och bidragit stort till segern.²³²

Nedertorneåborna kunde inte heller undgå att beklaga sig över de feга övertorneåkollegorna som legat på vakt i Mattila nordväst om Torneå stad och som trots löften om motsatsen vägrat bistå kollegorna

²³⁰ Svenska spioner i Österbotten kunde senare bekräfta förlustsiffrorna. Från ryskt håll räknade man 10 döda och blesserade och 15 döda hästar men att endast 2-3 lik lämnats på platsen. Spionerna uppgav också att ryssarna planerat att hämnas kort efter slaget, men att de avstått sedan en tillfångatagen dragonkorpral avslöjat att vaktstyrkan vid Kaakamo förstärktes med riktigt befäl i form av en kapten och en ryttmästare. Detta talar för att kavallerivakten under Silfversvan och Eckerman efter 15 mars kommanderats till Kaakamovaktens förstärkning. Rapport från furiren vid Överste Anders Boijes värvade dragonregemente Johan Leklin och rustmästaren vid Åbo läns infanteri Johan Pilegreen bilagd brev fr. Armfelt t. Taube 28 april 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²³¹ Utredningen daterad Kemi 27 mars 1715 bilagd brev fr. Armfelt t. Taube 7 april 1715. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²³² Dombok Nedertorneå tingslag 27 juli 1715, s. 446, RA, Stockholm.

under slaget. Vid tingsförhandlingen uppgav nedertorneåborna med ironi i rösten att kollegorna från den övre socknen trots löften från deras ”så kallade Officerare” vägrat bege sig österut till Kaakamo för att bistå de andra under slaget.²³³ För Josep Nilsson från Narva slutade det med att hans lammskinnspäls med överdrag av rött ylletyg auktionerades ut bland de övriga vid bondeposteringen för 12 daler kopparmynt.

TROTS DE GODA föresatserna och de åtgärder som vidtagits hade bondearmén som form över tid svårt att uppbåda ett tillräckligt starkt motstånd. De saknade den reguljära truppens förmåga att motsvara krigets krav, de saknade vana att hålla ihop, att lita på sina kamrater och såg inte heller lydnad inför befäl som något som naturligt angick dem. Dessutom söp och svalt de. Vid ett rysk angrepp mot förvakten i februari 1715 hade bönderna utan strid kastat sig i reträtt och lämnat 100-talet nya gevär efter sig. Några berusade bönder hade vinglat runt under flykten och snabbt gjorts ner av de efterföljande ryska ryttarna.²³⁴ De la Barre klagade återkommande över oordningen vid bondeposteringen i Kaakamo och på den uppbådade allmogen "som ingen av dem till lydnad beveka kunnat".²³⁵

Vid ett av de sista ryska anfällen mot vaktposteringen i Kaakamo i januari 1717 uttraderades i stort sett hela bondevakten under landskapen Erik Björksteens kommando. Björksteen [se nedan] lämnade uppbådet och flydde till Umeå. Ramsay skrev efteråt att bönderna ”äro til en stor del ihjelslagne, de öfrige förskingrade up åt Lapmarkerna och fiällen”.²³⁶ Även om försvarstrupperna om flera tusen man ryttare och bönder initialt minskade ryssarna vilja till vidlyftiga intrång på den svenska sidan, så gjorde brist på mat och foder, på vapen och ammunition, på stridsledning och utbildning och på den svenska arméns oförmåga att ha försörjning på rätt plats vid rätt tillfälle, att både den reguljära armén och bondeuppbåden i huvudsak misslyckades i sitt uppdrag att försvara landet.

Några av de officerare som ledde bondeuppbådet i Tornedalen under ofredsåren 1714-1717 förtjänar ett särskilt omnämmande.

Mårten Nyman

[1714-1715]

Nyman var åldermannen i sällskapet, född i Burträsk utanför Skellefteå och uppskattningsvis i 70-årsåldern när han engagerades av landshövding Ramsay 1714. Meritlistan var lång. Han hade deltagit som underofficerare vid Västerbottens regemente i slaget vid Lund 1676 och Landskrona 1677 och som kapten under fälttågen i Polen 1701–1706 då han avskedades och skickades hem med livslång frihet på ett hemman i Bygdeåträsk om 3/16 mantal.

I februari 1714 hade Ramsay skickat Nyman upp till Torneå med uppdraget att dra samman och utbilda allmogen till gränsens försvar. Efter en serie oroligheter vid gränsområdet öster om Torne älv sedan början av december månad anfaller 70-75 kosacker [enligt annan uppgift 300 kosacker och dragoner] på rekognosering den svenska vaktposteringen i Kaakamo den 29 december 1714. Det svenska infanteriet under Karl Armfelt hade lämnat Tornedalen pga foderbrist och flyttats mot Piteå och Skellefteå. Kläderna var inte anpassade för den svåra kylan och många förfrös händer och fötter. Vaktposten vid gränsen i Kaakamo bestod av ryttare vid Nylands och Tavastehus läns kavalleri, några hemmavarande soldater vid Västerbottens regemente kompletterade med Nymans bönder till fots. Just den här dagen var vaktstyrkan under avlösning när det plötsliga anfallet kom. Pga den oordning som det

²³³ Dombok Övertorneå tingslag 27 juli 1715, s. 445-446, RA, Stockholm.

²³⁴ Armfelt t. Taube 8 mars 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²³⁵ De la Barre t. Taube 12 januari 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²³⁶ Ramsay t. Kungl. Majt. 16 februari 1717, Skrivelser t. Kungl. Majt., Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

skapade tvingades hela vaktstyrkan till reträtt västerut mot Torneå stad. 10 svenska ryttare dödas, lika många hästar, vapen och munderingar förs bort. Inte heller den här gången finns några uppgifter om stupade bland Nymans bönder. Känt är att 15 nyutskrivna soldater vid Västerbottens regemente deserterar direkt vid anfallet. Två kornetter vid Nylands och Tavastehus kavalleri döms efteråt till döden för att beordrat sina förband till reträtt redan innan de givit sig i strid.

Nyheten om kavalleriets reträtt och nederlag den 29 december 1714 nådde Torneå stad samma dag. Strax innan rådstugan skulle avslutas - det som skulle bli det sista sammanträdet på ett och ett halvt år - kom meddelandet att ”fienden Ryssen redan skall slagit och tillbaka drivit det finska Cavalleriets förpåt, 2 mihl ungefär härifrån.”²³⁷ Anfallet mottogs med fasa och ledde till allmän flykt från Torneå stads omgivning. Den ryska invasion som man befarat i månader hade påbörjats. Borgare och bönder lämnade och flydde ”en del söder ut, en del åt Lappmarkerna”²³⁸ en fortsättning på den flykt från staden som pågått sedan början på året och som intensifierats efter stadsbranden i början av oktober samma år. Många sökte skydd i fiskeläger vid sjöar långt från hemmet, andra i flyktpörten som fanns i skogarna längs älv dalen. Vid rådstugusammanträdet avslut meddelade en stressad statsledning att den nu ”måste som andra begiva sig på flykten.”²³⁹ Sedan de döda ryttarna begravts och de sårade fått vård lämnade även kavalleriet Tornedalen pga mat- och foderbrist och begav sig söderut till Kalix. Nu stod Nymans bönder mer eller mindre helt ensamma. Landshövding Ramsay konstaterade: "Torneå socknar äro nu utan betäckning och stå öppne för fiendens strövande, varandes svårt att anställa där någon vakthållning av bönder, sedan rytteriet för brist på fourage haver måst begiva sig därifrån.”²⁴⁰

²³⁷ Torneå rådhusrätt 29 december 1714, Torneå nr 3, RA, Stockholm.

²³⁸ Ramsay t. Taube 12 januari 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²³⁹ Torneå rådhusrätt 29 december 1714, Torneå nr 3, RA, Stockholm.

²⁴⁰ Ramsay t. Kungl. Majt. 10 mars 1715, Skrivelser t. Kungl. Majt., Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

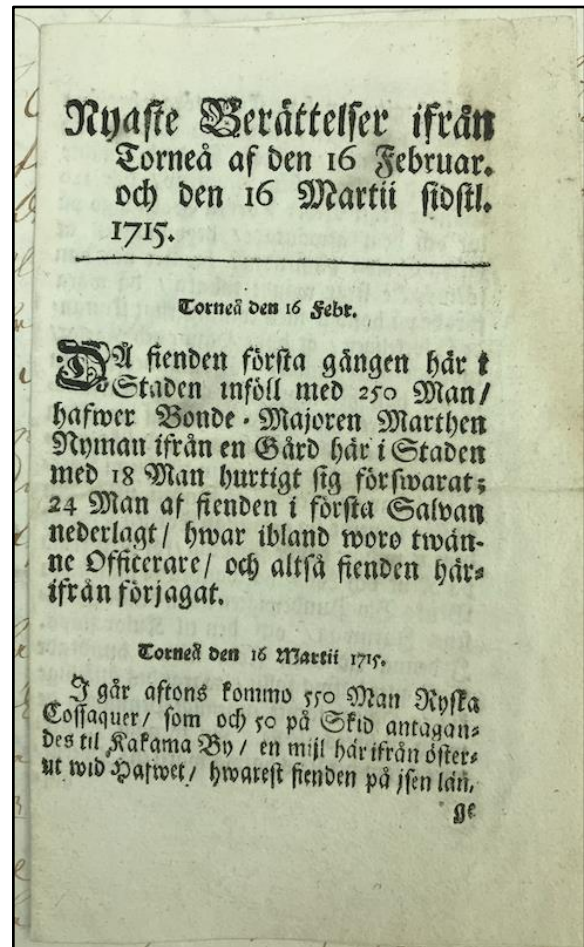
Ryssarna hade under ofredsåren en förmåga att slå till när reguljära försvarande trupper saknades. En andra rysk rytterichock kom följaktligen kort tid efteråt, redan den 3 januari 1715, och kastade återigen Nyman och bondevakten på reträtt.

I armén skulle alla reträtter utredas i efterhand för att eventuellt ansvar skulle kunna utkrävas. När försvaret huvudsakligen utgjordes av bönder behövdes inga utredningar. Allt motstånd bönderna eventuellt kunde åstadkomma, all störning de kunde erbjuda fienden var välkommen. Synen på reträtt i armén var däremot ytterst sträng; där hyllades ideal som förespråkade ståndaktighet, att stå fast utan att vika. Sådana ideal präglade inte bönderna som bevisligen hellre retirerade än gav sitt liv för en övermäktigt angripare.

Händelseförloppet finns grovt beskrivet av Ramsay men då det inte är känt vilken detaljkunskap han egentligen hade och vem som informerade honom får vi nöja oss med att referera vad han skrev: Större delen av posteringen hade omdelbart skingrats och kastat sig på flykt västerut. Nyman och ett fåtal kvarvarande bönder tog skydd i en gård varifrån de

uppges ha skjutit ner ett tjugotal ryssar, eller som Ramsay uttryckte det: ”Men har likväl bemelte Lantmajor uti en gård med någre få bönder fattat stånd och derutur nederskjutit någre tjugo man av fienden, men sedan elden tändes i gården har han nödgats hugga sig igenom och med de få bönder som han hos sig hade, undankom”.²⁴¹ Efteråt hyllade propagandorganet Post och Inrikes Tidningar [se bild ovan] Nyman och hans 18 bönder för att de ”hurtigt sig försvarat; 24 man av fienden i första salvan nederlagt, hvar ibland vore tvänne officerare” uppgifter som inte kunnat bekräftas av andra källor.²⁴²

Nyman deltog även när ryssarna i februari 1715 för första gången tog sig hela vägen till Torneå stad. En trupp om 100 kosacker uppges ha anfallit bondevakten och drivit de flyende bönderna västerut mot staden. Några av bönderna ska som nämnts ha varit så berusade att de vinglat omkring på sina skidor och blivit ett lätt byte för de vindsnabba ryttarna. Reträtten hade genomförts så hastigt att bönderna tvingats lämna kvar stora delar av sin utrustning, däribland ett hundratal gevär som föll i ryssarnas händer.²⁴³ Framme i Torneå brände ryssarna ”den återstående Staden”, dvs de få byggnader i norr och söder på stadsön som klarat branden i oktober 1714. Eskil Pulli eller Jaska från Kaakamo, som befann sig i den ödelagda staden och som möjligen var en av de retirerande bönderna, överfölls och slogs ihjäl mitt på den avbrunna stadsplatsen. Hans ensamma häst irrade i dagar efteråt slött omkring vid det som en gång var stadens torg, utmärglad och skitig. Änklingen Eskil lämnade efter sig flera små barn som omhändertogs av svägerskan Margeta Andersdotter i Raumo och fördes i säkerhet i skogen.²⁴⁴ Innan ryssarna vände österut plundrades kusten ned till Nikkala, 14 km väster om Torneå. Dramatiken i

²⁴¹ Ramsay t. Kungl. Majt. 10 mars 1715, Skrivelser t. Kungl. Majt., Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²⁴² Post och Inrikes Tidningar 12 april 1715.

²⁴³ Armfelt t. Taube 8 mars 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²⁴⁴ Torneå rådhusrätt 2 oktober 1716, Torneå nr 3.

december 1714 och januari och februari 1715 var veterligen de första och sista eldstrider som Mårten Nyman kom att uppleva vid Torneågränsen. Kort tid efteråt drog sig lantmajoren tillbaka till sin gård i Gammelbyn i Burträsk socken, där han avled i oktober 1715.²⁴⁵

Matthias [Mats] Wadsteen [Wadstéen, Wadstenius, Wadstein]

[1715-1716]

En mycket säregen person i sammanhanget. Prästson från Viborg och son till komministern i Borgå församling Gabriel Wadstenius och Catharina Jakobsdotter Cupræus. Fadern död på flykt i Norrbotten 1715 medan modern med fem barn [Matthias fem yngre syskon Simon, Peter, Johan, Catharina och Maria] finns upptagen bland flyktingar i Selånger ännu 1722 varefter hon lyckas återvända hem. Juridikstudier i Åbo 1708 och tyska Halle 1712 och därefter auskultant vid Rådstugan i Stockholm.

1714 beger sig Wadsteen²⁴⁶ till Västerbotten för att söka sin familj på flykt och uppsöker personligen landshövding Ramsay som antar honom som volontär i försvaret av Västerbotten. Möjligen förklaras landshövdingens visade välvilja gentemot den unge studenten att de båda kom från Borgå i södra Finland och att de sedan tidigare genom Wadsteens föräldrar var bekanta. Skickas på order av Ramsay på ett sju månader långt spaningsuppdrag till nordnorska kusten. Rykten sa att den ryska flottan sökte hamnar i Norge för att den vägen ta sig in mot svenska gränsen för att plundra stora gömmor där borgare från Torneå, Luleå och Piteå ryktades ha gömt sin egendom. Ryssarna hade annars en lång historia av angrepp på lappmarken österifrån via Kemi älv vidare norrut längs Ounasjoki och sjöarna Ounasjärvi, Vuontisjärvi och Sotkajärvi till Muonio älv och därifrån vidare till marknadsplatserna i Markkina och Jukkasjärvi; en led som ryska trupper använt sig av vid härjningar redan under kriget på 1590-talet. Vattenlederna och sjöarna ingick i ett uråldrigt vidsträckt öst-västligt system som förband norska kusten, lappmarken och Torne älv med Varangerhalvön och Barents hav. På ett eller annat sätt behövde dessa nordliga områden försvaras.

Under april-juni 1715 uppför därför Wadsteen en försvarsanläggning eller skans vid sjön Paitasjärvi ca 50 km väster om Jukkasjärvi tillsammans med samer [mot arbetslön i form av mat, dricka, brännvin och tobak] och ett antal flyktade torneåborgare däribland Torfast Abrahamsson och dennes måg Henrik Renbäck. Skansen uppförs på en hög kulle på sjöns norra strand i syfte att försvara borgarfamiljer på flykt från Torneå och de varor som transporterats dit. Enligt Ramsay ska skyddsanordningarna bestått av ett bröstvärn av tätt placerade s.k skanskorgar mot fientlig eld omgivna av en vallgrav och ytterst en spärr av spanska ryttare.²⁴⁷ Minnet av försvarsanläggningen ”uppförd av en adelsman på 1700-talet” på toppen av den 10-15 meter höga kullen, Cakkasbåkti, levde kvar ännu under 1960-talet. På kullens högsta platå, i folkmun kallad ”slottet” [fi. *linna* även i betydelsen försvarsanläggning], kunde Riksantikvarieämbetet vid en inventering 1961 urskilja en vall 1,5 meter bred och 0,2–0,3 meter hög.²⁴⁸ I anteckningar om Jukkasjärvi socken i Abraham Hülphers otryckta samlingar om Lappmarken nämner han en försvarsanläggning vid sjön: ”År 1717 woro här ifrån Torneå Stad och Landsbygd en myckenhet folck, som här sökte säkerhet emot ryssens ströfwerier. Af dessa har en handlande benämd Torfast Abramsson, wid Paitasjärvi wid pas 5 mil i W: från kyrckan påkostat en sort Fästnings byggnad, som består af en tre alnars tjock af jord och träwirke i en omkrets uppförd wall där flycktingarne skulle förswara sig och sin egendom, om något ryskt partie skulle wåga sig så långt up. Jordwallen är nu nog

²⁴⁵ Steczén, Birger. Västerbottens regementes officerare till 1841, s. 197-198.

²⁴⁶ Wadsteen t. Krigskollegium 1723, Krigskollegii brevböcker 1723 s. 3897–3884, KrA, Stockholm.

²⁴⁷ Ramsay t. Kungl. Majt odaterad (1715), bilagt Ramsay t. Kungl. Majt. 29 september 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²⁴⁸ Riksantikvarieämbetet, Jukkasjärvi 69:1, <https://pub.raa.se/visa/objekt/lamning/c99603a4-2f30-44be-9a6d-edd6c851b4d3>

förfallen”.²⁴⁹ I en brevväxling mellan prosten Henrik Forbus i Nedertorneå och riksrådet Arvid Horn ang avgudadyrkan och superiet i Lappmarken, nämner Forbus i förbigående ett möte vid sjön Paittasjärvi och anläggningen ”Reenbäckz slott”.²⁵⁰ Reuterskiöld [1910] kopplar samman ”Reenbäckz slott” med försvarsanläggningen vid sjön.

Henrik Persson Renbäck var måg till Torfast Abrahamsson, en av Torneå stads mest välbärgade borgare. Tillsammans med sina respektive familjer [Torfasts med hustrun Anna Grape och deras barn samt Henrik med havande hustrun Karin] lämnade de Torneå redan vårvintern 1714. Utan tillstånd hade de redan i februari-mars sett till att all lös egendom flyttats från stadsön och därefter själva ”med våta ögon” tagit farväl av sina grannar och begett sig norrut, 6 mil ”opføre Elfwen” till Övertorneå med det uppenbara syftet att fortsätta resan norrut in i lappmarken, bort från larmet och osäkerheten.²⁵¹ Då något tillstånd aldrig erhöles tvingades emellertid Torfast tillbaka till staden och mågen Henrik greps av vaktposteringen under länsman Israel Svan vid Övertorneå kyrka och fördes tillbaka till Torneå. Torfast läxades upp vid rådstugurätten och förmanades att föregå med gott exempel.²⁵² Att Torfast ”een ibland dee besutnaste Borgare” valde att fly blev en tingssak då flykten stod i strid med landshövdingens order att ingen mansperson fick lämna staden i dessa oroliga tider - alla skulle hjälpas åt att försvara staden. Torfast själv försvarade sig ”under faveur af den Naturliga lagen och sielfwa guds ord” att då staden saknade både fästning och reguljär armé som skydd, och med tanke på hur illa ryssarna hanterat borgarna i Österbotten, var det hans oinskränkta rätt att skydda sin familj och egendom. Familjen hamnar tillslut i Jukkasjärvi där Torfast handlat med samer i årtionden och bistår 1715 till finansieringen av skansen vid Paittasjärvi.

Wadsteen befordras av Ramsay till löjtnant vid gränsvakten öster om Torneå direkt efter slaget den 15 december 1715 då 68 svensk-finska ryttare stupat och den svenske översten Anders Boije tagits tillfånga. Formellt bekräftas ”Auscultanten Monsieur Mathias Wadsteen” som löjtnant för allmogen i Ramsays brev till Kungl. Majt. den 22 december.²⁵³ Wadsteen tilldelades befäl över 350-400 bönder och flyktingar. Deltar i försvaret av gränsen i Tornedalen vinter, vår och sommar 1716, deltog bland annat vid det ryska anfallet den 10 februari 1716 då den svenska styrkan förstärkt av flera kompanier ryttare från det svensk-finska kavalleriet tvingades retirera i strider som senare kom att benämnas den olyckliga reträtten [”Den olyckliga retiraden”]. Den kaosartade reträtten i februari kostade försvararna 22 stupade ryttare, 7 tillfångatagna, 6 svårt sårade och ytterligare 11 försvunna. Vitsorden från landshövdingen för Wadsteens insatser i försvaret var genomgående mycket goda. Bland annat skriver Ramsay att Wadsteen ”widh den Commundering som han ibland bönderne haft har wunnit deras goda benägenheet och betygande om sitt wälförhållande, och at han med egen omkostnad och uthan at derføre ehrhålla någon löhn, dem anfördt och wist sig flitig och skickelig der till, och nu förledne wåras enär fienden hotade med infall åth Torneå, med ett partie bönder rycht in utj Österbåten in moth Uhleå och medelst sin ankompst förkommit fiendens anslag”.²⁵⁴

När våren 1716 närmade sig synes Wadsteen ha fått utlopp för en annan passion och, som det skulle visa sig, en livlig fantasi eller om man så vill en lögnhalsig ådra. Under vistelsen i norr besöker den av

²⁴⁹ Reuterskiöld, Edgar. Källskrifter till Lapparnas mytologi, Bidrag till vår odlings häfder utgifna af Nordiska Museet, Uppsala 1910, kap. VIII.

²⁵⁰ Bilaga i Forbus t. Horn 28 januari 1728, Reuterskiöld, Edgar, Uppsala 1910, kap. VIII.

²⁵¹ Dombok Torneå rådhusrätt 24 mars 1714.

²⁵² Henrik Persson antar namnet Renbäck omkring 1710. Hans styvfader rådmann Nils Bäck ville inte att styvsonen skulle använda namnet ”Bäck eller Reenbäck” då Henrik visat honom ”olydno och föracht” varför Henrik borde ta sin fars namn istället [namnges ej] istället för att vara en som ”annans namn sig tillägnar”. Torneå rådhusrätt 14 augusti 1711, EXId:841, bild: 1580.

²⁵³ Torneå rådhusrätt 25 mars 1714, RA, Stockholm.

²⁵⁴ Ramsay t. Kungl. Majt 22 december 1715, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²⁵⁴ Ramsays t. Kungl. Majt, rekommendationsbrev dat. 17 september 1716, bilagt Ramsay t. Kungl. Majt. 29 september 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

bergsbruk och malmfyndigheter så passionerat intresserade - men i själva verket helt okunnige - Wadsteen även Kengis bruk och Svappavaara koppargruva, besök där han möts med misstänksamhet. Vem är han, vad gör han här? Från ett besök i Svappavaara vårvintern 1716 skulle "Lieutenanten Mats Wadsteen" senare komma att informera Bergskollegiet i Stockholm att han med hjälp av sin svärfar [som han uttryckte det] kopparsmältaren gamle Erik Jönsson Stålnacke [född 1642 i Uppland, död 1723] hittat ett tidigare okänt kopparmalmstreck och inkasserat hittelön för detta mot att han kunde uppvisa malmprover för kollegiet och beskriva exakt var själva moderådern till detta malmstreck gick att hitta. Till sommaren lovade Wadsteen Stålnacke, skulle han komma tillbaka till Svappavaara i sällskap med flera Herrar från Stockholm för att besiktiga det rika nya fyndet och han utlovade både "win och mumma på Grufwberget" för att fira framgången. Men det är enligt Wadsteen viktigt att Stålnacke håller detta för sig själv. Vittnen kommer senare att uppge att Stålnacke ännu vintern 1719 då han fortfarande väntade på att Wadsteen skulle komma tillbaka, "utropat at han ännu wet et malmstreck på Svappawara som skal wara 150 famnar långt och 7 famnar brett" men att han aldrig skulle yppa detta för någon annan "utan allenast för Mattias Wadsteen som han nu hit förväntade". Dessvärre för Wadsteens del nekade Stålnacke ett par år senare till allt detta. Han nekade till att Wadsteen var hans måg, inte heller kunde han bekräfta att de två hade hittat något nytt malmstreck. Enda gången Wadsteen enligt uppgift ska ha befunnit sig på gruvberget var mitt i vintern då snön låg djup. De malmprover som han visat upp för Bergskollegiet i Stockholm var gamla prover som Stålnacke förvarat i sitt hem och dessa kom således inte från någon ny malmfyndighet. Wadsteen skulle trots detta långt senare återkomma till fyndet i Svappavaara.²⁵⁵

Lämnar Tornedalen hösten 1716 och beger sig till Lund där han blir kvar i två år. Uppger själv att kungen lovat att adla honom och tilldela honom kaptens avsked men kungens plötsliga död den 30 november 1718 kom emellan. Önskar sig tillbaka till Västerbotten för att leda försvaret men letar i brist på annat i stället guld i berg i Bohuslän med hjälp av ett nytt malmetningsinstrument som han åkt ner till Tyskland för att köpa. Men han faller så svårt under klättrandet i bohusbergen att han tvingas till lång konvalesens i Göteborg. När ryska trupper anfaller och bränner ner Norrköping är Wadsteen av någon anledning på plats i staden, han grips och förs som krigsfånge till S:t Petersburg där han blir kvar fram till freden 1721.

Intresset för bergsbruk släpper han inte. Under 1720- och 1730-talet gör han flera resor ner till Tyskland för att lära sig mer och för att inhandla fler användbara instrument och 1737 begär han ersättning för det arbete han lagt ner på att utveckla malmetarkonsten i landet. 1741 inkommer "Matthias Wadsteen" med ytterligare ett brev till Kungl. Majt med önskemål om ekonomiskt bistånd i det tillstånd av nöd som han säger sig befinna sig i. Han har nu företett ytterligare resor till Tyskland "och flera främmande orter" på jakt efter "kunskaper som kunde gagna mitt fädernesland i bergsbruk och nya malmstreckes uppfinnande", men han hade nu inte ens pengar att betala skepparen som tagit honom hem till Stockholm. I en sista begäran om pengar från Bergskollegium 1745 anser kollegiet att Wadsteens vidare projekt är orimliga och "icke synes förtiena någon reflexion."

Den 23 september 1752 dör Matthias Wadsteen dryga 60 år gammal i Stockholm tillsynes ogift och barnlös. Han jordfästs som "Capitain herr Matthias Wadstein" i Storkyrkoförsamlingen. Den betydligt yngre brodern Simon blev bakungskommissarie i Stockholm och avled även han ogift och barnlös i sitt hus vid Trädgårdgränd intill Finska kyrkan i Stockholm i oktober 1757, 49 år gammal.

²⁵⁵ Bergskollegiums arkiv, Rättsprotokoll från Norr- och Västerbottens bergmästardöme EIIc:1 1652-1738. Ordinarie bergs- och gruvting 10 juli 1717 vid Kengis bruk, bild 156 samt 10 juli 1719 vid Svappavaara koppargruva och hytta, bild 167, SVAR, RA, Stockholm.

Erik Björkstee[n] [Birkenstein, Birkensten, Björcksten eller Biörckenstein]

[1716-1721]

Ända sedan årsskiftet 1715-1716 hade ryssarna samlat större och bättre beväpnade styrkor allt längre norrut i Finland. Nu fanns inte bara kosacker utan även stora dragonförband samlade i norra Österbotten vilket ökade hotbilden mot Torneå väsentligt. Försvarsledningen i Västerbotten framhöll att de ryska dragonerna var överlägsna andra truppslag. Dragonerna var ursprungligen ett beridet infanteri och till skillnad från kavalleriet och kosacker tyngre beväpnade [värja och musköt, något kortare än infanteriets] och utbildade för strid till fots och på skidor men fullt kapabla på hästryggen.²⁵⁶ För att öka bondeuppbådets disciplin och stridsduglighet som visat sig undermålig tillsattes under hösten 1716 nya officerare som anförare av bondeuppbådet. Flertalet hade en lång militär karriär bakom sig. Bland ersättarna för Nyman och Wadsteen fanns nuvarande landshövding Ramsays tidigare underordnade Erik Björkstee[n], en numera avskedad löjtnant vid Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente och Övre Hollola kompani. Denne hade tidigare gjort sig ett namn som duglig officer med utmärkelser från Systerbäck 1703 och Rautu 1705.

Björkstee[n] hade 1713 dömts till döden för att han utan tillåtelse lämnat kompaniet i 13 dagar för att söka upp sina fyra barn som kommit ifrån sin mor under flykten i södra Finland. I den rulla från den 20 augusti samma år signerad av dåvarande regementschefen överste Anders Ramsay, samme Ramsay som året därpå utnämndes till landshövding i Västerbotten, skrevs inget om att han rymt - som för flera andra - utan att "Leuten: Erich Biörckenstein afdragit d: 12 juli utan låff att upsökia sin hustru och barn och sedermera igen kommen".²⁵⁷ Ramsay valde att bryta karolinernas norm att en officerare aldrig fick lämna sin post och ändrade dödsdomen till degradering. Björkstee[n] följde sitt regemente som korpral till Tornedalen i samband med utrymningen av Finland hösten 1714 och deltog som sådan i försvaret av Tornedalen i flera specialuppdrag djupt in i Österbotten. I september 1716 begärde han avsked och anlätades av Ramsay till landskapen och böndernas anförare.²⁵⁸ I uppdraget ingick att utbilda och organisera bondeuppbådet och i oktober utgick landshövdingens order om att alla vapenföra bönder och flyktingar skulle ansluta i Torneå under dess nya befäl.

UNDER DEN PÅFÖLJANDE vintern, den 5 och 6 december 1716, angriper kosacker vaktstyrkan vid Torneågränsen bestående av 300 bönder under Björksteens ledning. Någon dag senare anfaller även ryska dragoner. Uppgifterna om fiendens antal varierar kraftigt beroende på vem som rapporterar om händelserna. Gemensamt för uppgiftslämnarna är att ingen av dem var närvarande under anfallet. Fromhold von Essen, överstelöjtnant vid Österbottens infanteri, befann sig i Umeå och uppger att "50 å 60 man Kosacker" angripit förvakten, en uppgift han senare ändrade till 250 kosacker.²⁵⁹ Enligt von Essen ska ryssarna ha flyttat en större truppstyrka om ytterligare 400 dragoner mot gränsen medan angreppet pågick. En okänd brevskrivare omtalar den 16 december att "ett partie Cossacker wid pass 100 man" anripit Torneågränsen.²⁶⁰ Landshövding Ramsay uppger initialt att antalet kosacker var okänt men att ryssarna nu stod vid Torneågränsen med den "största makt som han haft i Österbotten". Ett par veckor senare preciserar han sig och uppger att fiendens styrka varit 500 man stark, alla till häst "och merendels Cossaquer af hwilka 300 anföllo fyra gången den 5 och 6 Decembris vår postering af Torneå Socken upbådade almoge åfwen 300 man stark under den af mig förordnade LandzCapiteins Erich Birkenstens Commando".²⁶¹

²⁵⁶ Armfelt t. Taube 12 och 15 februari 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1494, RA, Stockholm samt Hornborg, Eirik, Karolinen Armfelt och kampen om Finland under Stora nordiska kriget, s. 26, Stockholm 1953.

²⁵⁷ Serien Arméns rullor - 1723, Diverse rullor 1713:10, KrA.

²⁵⁸ De la Barre t. Taube 10 september 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1497, RA, Stockholm.

²⁵⁹ Fromhold von Essen t. Taube 20 och 29 december 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1498, RA.

²⁶⁰ Okänd brevskrivare t. sekreteraren vid Roslagsarmén Anders Drake, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²⁶¹ Ramsay t. Taube 28 december 1716 och 16 januari 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

De ryska anfällen hade det uppenbara målet att splittra den svenska vaktposteringen i olika delar genom att angripa från olika håll och bryta in bakom böndernas linje för att nå de västerbottniska kustbyarna och från kustbandet fortsätta norrut utmed Torne och Kalix älvdalar. Var tredje bonde uppges tidigt ha trotsat ordern att aldrig vika och istället kastat sig hemåt redan vid det första angreppet den 5 december. Snön låg inte särskilt djup vilket gjorde att de ryska ryttarna, precis som i februari 1716, kunde anfalla via de isbelagda havsvikarna runt Kaakamoniemi och kuststräckan mellan byarna Kaakamo och Laivaniemi och ta sig in mot Torneå den vägen. Ryssarna uppges ha kommit i våg efter våg. Vid de tre första lyckas Björksteens manskap slå tillbaka angrifarna och tvinga dem tillbaka österut. Efter tre misslyckade försök och ett antal ryska förluster i döda och tillfångatagna väljer ryssarna att retirera österut till Kemi där de på nytt vänder om och delar upp sig så att ett lätt beväpnat kosackförband drar västerut längs Bottenvikskusten genom byarna utmed kusten till Kalix, Luleå, Piteå och Skellefteå. De kosacker som uppges ha härjat i Kalix och Luleå socknar hade endast bestått av 40 eller 50 illa utrustade ryttare: ”Inga gevär hava de haft utan allenast några värjor, 2 pistoler och 1 karbin, några pikar och vässta stavar men stora yxor, som de bövlar varit”.²⁶² Komministern i Nedertorneå Erik Brunnius, då med sin familj på flykt, är en av dem som grips och misshandlas svårt av kosackförbandet i Gammelgården i Kalix den 9 december, se ovan.

Ett annat förband vek av norrut längs Kalix älv till Överkalix medan ett kosackfölje uppbackat av tyngre beväpnade dragoner till häst och på skidor drog upp längs Torne älv mot Övertorneå. Dragonbefälen upprättade tillfälliga kvarter i Vojakkala och Koivukylä. Partivis i löst sammansatta mindre förband tog sig ryssarna fram på älvens is, de genomsökte skogarna flera mil bortom byarna i jakt på böndernas skogsgömmor, misshandlade, torterade och mördade. I Övertorneå plundrades och eldhärjades prästgården i Haapakylä den 10 december och kyrkoherden Johan Tornberg misshandlades så svårt att han senare avled, enligt legenden med sin egen käpp sedan han vägrat lämna ifrån sig nycklarna till kyrkan. I Överkalix vittnar kyrkobokföringen om en rysk massaker den 19 december. 20 personer hade bränts till döds, stuckits eller frusit ihjäl den dagen. I två veckor under december månad 1716 pågick den ryska skändningen av norra Västerbotten och värst drabbades Tornedalen. All boskap på sex mils avstånd upp efter älven fördes bort och ännu en bit in på våren låg över 300 lik obegravda ”af hvilka fienden till större delen grymmeligen dräpit.”²⁶³

Hur många ryssar som dog i sammandrabbningar med bönderna under december 1716 är oklart. Vissa vittnesuppgifter talar om åtta stupade och att ett av deras högre befäl halshuggits.²⁶⁴ Hade svensk-finskt kavalleri funnits till hands hade, beklagade sig Ramsay, inte många ryska ryttare sluppit undan med livet i behåll.

DE RYSKA TRUPPFÖRSTÄRKNINGARNA norr om Uleåborg fortsatte under december månad. I Kemi stod ryske översten Mansten med en anseilig trupp och stora styrkor var likaså stationerade i Uleåborg och Limingo varifrån man kunde nå den svensk-finska gränsen inom några dagar. Runt om i landskapet i norr svärmade friskaror ur kosackregementen, sällan i någon direkt kontakt med övriga truppslag och bortom all ära och redlighet enligt de vittnesmål som strömmade västerut med flyende österbottningar. Kosackkaptenerna Ivan Paramonovitj Sjtjerkasninov och Artemon Anatonovitj och deras truppförband som var stationerade i Uleåborg, svarade för plundringen och ödeläggelsen av

²⁶² Ur "Sandfärdig berättelse om 40 à 50 Cossaquers ströfvande in uti Wästerbotten". Förf. okänd. Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²⁶³ Cronberg t. Kungl. Majt. 4 april 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

²⁶⁴ Relation över decemberangreppet dagtecknad Luleå 16 december 1716 och presenterad för sekreterare Anders Drake vid Roslagsarmén, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469. Enligt landshövding Ramsay i brev t. kungliga kansliet 16 januari 1717 rörde det sig om en överste som blivit ihjälskjutet, Skrivelser t. Kungl. Majt. Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

provinsen och åtskilliga övergrepp mot befolkningen utförda under deras befäl finns omvittnade.²⁶⁵ Spejare som varit utsända återkom med rapporter om ryska övergrepp mot lokalbefolkningen. "öfwer 2000 lijk äro redan där Begräfne af dem som mördade blifwit, men många stora huus skola ännu liggia opfylde med lijk och så illa redan murcknade [ruttna], att de ej kunna handteras".²⁶⁶ Utsända fotpartier från kavalleriet vid Torneågränsen liksom flyktingar och tillfångatagna ryska soldater vittnade om förödelsen i Österbotten. Likvideringspatruller mördade vuxna, framför allt män, torterade och plundrade. De brände och tog barn som slavar. Särskilt pojkar var eftertraktade, sannolikt för att de betingade ett högre pris på den ryska slavmarknaden och för att de sedermera kunde göras till soldater i tsarens armé. Barn under 6 år lämnades i regel i fred men "de som där över och till halvuxne karlar har han [ryssen] alla borttagit och bortfört, alla friska fullkomliga karlar ihjäl slagit, och allt gammalt folk på allehanda sätt nämligen med perteldar [brinnande pinnar] och hängande wid händerna baklänges marterat och en del pinat till döds, en del lämnat halvdöda och i elende, kvinnfolken så många han överkommit utan barmhärtighet ihjälslagit, så att det landet, som tillföre framför andra Sveriges Cronas provincier överflödade på folk, nu finnes öde liggjande". Beskrivningen återfinns i en rapport som två spejare sammanställde vid återkomsten till Torneågränsen efter 20 dagar på fotparti på skidor i det förhärjade landskapet 1715.²⁶⁷

I ett förhör med båtflyktingar från Österbotten berättas om brutala ryska tortyrmetoder: "1:o bindas ett smalt snöre om hufwudet och tillwrijdes med en käpp till des menniskian faller som död neder, 2:o bindas händerne på ryggen tillsammans, sedan fötterne och drages een stång där emellan på hwilcken man således naken hängia måste och brännas med eld uti halm hwaraf een deel döo, een dehl hinna uthålla, 3:o Sätties folk fastbundit wid Skårsteen eller een annan stark eld och piskas och slås med brinnande badqwastar, som een förskräcklig pijna afgifwa skall, 4:o klädas sombliga nakne och bultas med yxhambrar till des dhe sönderkrossade warda, hwaraf dhe mäst efter några dagar afljdit".²⁶⁸

Som alltid fanns det såväl soldater som banditer i arméerna och alla hade sin ställning och uppgift. De stal mat och värdeföremål, brände, härjade, mördade, våldtog, hotade, torterade och pinade och lämnade de områden de strövade runt i, i bedrövligt skick. Barn, spannmål och boskap samlades ihop, drogs på kärror och slädar och fördes till Vasa, Björneborg och Nystad. Den ryska armén uppmuntrade inte direkt plundring men röveriet sågs som något rättmätigt, fötjänat med eget svett och blod och bidrog till att hålla moralen uppe mitt i all ödeläggelse. Den ryska ockupationen av norra Österbotten, med allt vad den innebar, var en ofantlig ekonomisk operation som inbegrep även det angränsande Västerbotten och stölderna ingick som en oskiljaktig del.

DIREKT EFTER ANFALLET i december 1716 beordrades två kompanier ur Karelska kavalleriet, en avdelning inom de svensk-finska försvarsstyrkorna, att gå norrut från sina kvarter i Bygdeå socken till Torneå för att möta ryssarna. Samtidigt skulle två kompanier ur Österbottens regemente lämna Umeå och marschera närmare Torneå. Samtliga stridsdugliga män beordrades man ur huse för att delta vid försvaret vid de nya anfall som väntades inom kort men de svenska reguljära förbanden kom aldrig fram till Torneå vilket efteråt ledde till kraftfulla fördömanden från nya chefen vid Västerbottens regemente och t.f. landshövdingen Magnus Cronberg. Endast enstaka specialkommandon bland fotfolk och beridna tog sig hela vägen till Torneå medan huvuddelen aldrig kom längre norrut än till Luleå. De marscherade

²⁶⁵ Vilkuna, Kustaa HJ, Djävulens krig, s. 73 ff, Falun 2011.

²⁶⁶ Majoren vid Karelska kavalleriregementet Georg Fredrik von Brandenburg [stationerad i Övertorneå] t. Armfelt 5 maj 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1372, RA.

²⁶⁷ Kornetten Arvid Orre vid Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente och sergeanten Daniel Rees vid Ingermanländska värvade dragonerna, återrapport 19 mars 1715, bilagd Armfelt t. Taube 22 mars 1715, Riksarkivets ämnessamlingar Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

²⁶⁸ Armfelt t. Taube 11 augusti 1715, Riksarkivets ämnessamlingar Militaria, M 1494, RA, Stockholm.

sakta, behöll sin långsamma tågordning trots eller kanske just därför att de nåtts av nyheter om att 1000 ryska dragoner till häst, 400 fotdragoner och 300 kosacker gjorde sig redo för ett nytt anfall mot Torneå. Målet med kraftsamlingen var enligt ryska vittnesmål denna gång "att överrumpla Westerbåttn".²⁶⁹

Anfallet kom i januari 1717 och återigen var det Björksteens bondeuppbåd på 250-300 man och ett frikompani lantdragoner under Lars Kärki som ensam fick sköta försvaret. Även bönder från Kemi och Ijo deltog under den 56-årige landskaptenen, kemibon Per Persson Rapakko. Per hade avskedats som förare vid Österbottens regemente efter 39 år i krigstjänst och anslutit som landskapten vid bondeuppbådet. För sina insatser erhöll han efteråt Björksteens ädlaste vitsord.²⁷⁰

Anfallet som snarare var att likna vid ett överfall, var det kraftigaste som hittills hade genomförts och uppgavs senare ha omfattat 300 kosacker och bara någon dag senare ytterligare 600 dragoner, uppgifterna varierar även här. Ryttarna kompletterades av dragoner till fots på skidor och svepte in mot posteringen över Kaakamosundet med en kraft som aldrig tidigare upplevts. Bondeposteringen hade inringats då ryssarna gått till anfall och resultatet blev inget annat än en massaker. Under trycket från en förödande överlägsen fiende maldes bondeposteringen till marken. Några bönder lyckades, mest av en slump, sedan hela skaran sprängts i fyra delar, fly i panik men de som blev kvar dödades direkt. Ramsay meddelade senare att bondeposteringen hade slagits sönder och samman och att bönderna "äro til en stor del ihjelslagne", en massaker på hundratals bönder som nästan helt förbigåtts i svensk historieskrivning.²⁷¹ Björksteen såg inte heller någon annan utväg än att fly under tumultet och han tog sig direkt söderut till Umeå. Efter överfallet fortsatte ryska dragoner och kosacker söderut utmed kusten mot Kalix medan andra avdelningar drog norrut upp efter älven till Övertorneå "och hafwer fienden uti merbem:te socknar mycket tyranniskt framfarit med folkets plågande och dödande, några gårdar med folk och boskap lefwandes upbränt, alla hästar, koor och spannmål som han öfwerkommit bortfört och sålunda hemmanen ödegiort".²⁷²

JANUARIANFALLET 1717 varade längre och omfattade plundring och vandalisering av samtliga kyrkor i älvdalen, Torneå stads kyrka på stadsön, Nedertorneå kyrka på Björkön, Hietaniemi och Övertorneå kyrkor. Den 11 januari plundrades Kengis bruk [som hemsökts även 1715 och 1716] och ännu i slutet av januari fanns ryska förband en bra bit in på västerbottnisk mark. När de sista ryssarna lämnade Torneå med hela sin tross förstördes allt som kunde användas i torneåböndernas eftersök. Skidor och hö som de själva inte kunde ta med samlades i stora högar och stacks i brand.²⁷³ På hundratals trossvagnar och slädar drogs det som plundrats: säckar och tunnor med spannmål, råg och korn, mjöl, salt, balar med tyger, kläder, tobaksrullar, kistor med silver- och guldringar, silverdosor och bestick, kokkärl av koppar och järn, daler i koppar och silver, caroliner och dukater. Här trängdes också bortförda unga kvinnor och pojkar med stulen kreatur, oxar, kor och hästar. Det som plundrats ur kyrkorna fanns också lastat på denna vingliga karavan på väg österut mot upplagsplatsen på ön nära Kemi älvs mynning. Här fanns mässhakar och altarkläden, tyger av svart och rött kläde, porträtt av svenska kungar, timglas, silverkalkar och paten, fem kyrkklockor [en från Övertorneå moderkyrka, två från Hietaniemi och två från Nedertorneå kyrka]. Här låg också altartavlan från Hietaniemi, ljuskronor i mässing, malm och järn, ljusplåtar och tunnor med vinsäd.

²⁶⁹ Fromhold von Essen t. Taube 17 januari 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1498, RA, Stockholm.

²⁷⁰ Erik Björksteen t. landshövding Cronberg 25 december 1717, Krigskollegii Krigsmanshuskontor, EIII Ankomna brev 1684-1738, KrA, Stockholm.

²⁷¹ Ramsay t. Kungl. Majt. 16 februari 1717, Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²⁷² Ramsay t. Kungl. Majt. 16 februari 1717, Skrivelser t. Kungl. Majt, Västerbottens län, vol 4, RA, Stockholm.

²⁷³ Fromhold von Essen t. Taube 17 februari 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1498, RA, Stockholm.

Antalet stupade ryssar är i huvudsak okänt men det uppges att kosackerna led störst förluster. Av de 300 som sköljt in i länet återstod vid deras reträtt i slutet av januari ungefär 200 man. De resterande, ca 100 kosacker, hade antingen dödats eller tillfångatagits av bondeposteringarna i Torneå och Kalix.

Innan januari månads utgång 1717 var bondeposteringen i Torneå upplöst, de få som inte dödats direkt, hade återvänt till sina hem i den mån dessa ännu stod kvar. Många uppges ha flytt norrut till Övertorneå och Björksteen själv sägs ha flytt söderut i det kaos som uppstod när vaktposteringen angreps. Marken var härjad, bränd och plundrad, här fanns inte längre något att hämta. Omkring 1000 tordalningar stod hemlösa. Januarianfallet 1717 var det mest utdragna men också det sista mot byarna utmed Torne älv. Därefter vände ryssarna åter till Österbotten. De skulle aldrig återkomma i samma skepnad.

Björksteen återkallades snart till Torneå. I mars samma år godkände landshövding Cronberg att reseersättningar på ”12 daler silfvermynt till Landt Majoren Paganders resa till Torneå att anförä allmogen emot Ryssens ströfwande, sammaledes 6 daler silfvermynt till Lands Capitein Biörckenstens resa i samma ärende norrut”.²⁷⁴ Björksteen kom att stanna här fram till freden 1721 och kunde sedan återvända hem. Han och hustrun levde sina sista år på sin gård i Livland och var veterligen fortfarande i livet 1732.

I APRIL 1717 lämnade chefen för Västerbottens regemente Magnus Cronberg sin beskrivning av händelserna under krigsvintern 1716-1717. Magnus Fredrik Cronberg var en 49 årig stockholmare som börjat sin militära bana som musketerare vid de svenska trupperna i Holland och kommit till Västerbottens regemente som fänrik 1694. Han blev löjtnant vid regementet 1698 och tjänstgjorde därefter några år vid bl. a Livdragonerna och Närkes och Värmlands infanteri innan han 1710 återkom till Västerbottens regemente som överste. I början av 1717 ersatte han tillfälligt Ramsay som landshövding i Västerbottens län och utsågs formellt till ny landshövding i november samma år. I april 1717 var han alltså både regementschef och tillförordnad landshövding. ”Såsom det ännu intet lærer vara Eders Kongl. Majt. i underdånigheet förebracht”, skriver Cronberg till kungen den 4 april 1717, ”huru som fienden förleden Decemb:r Månadt här i Wästerbotns Norra Contract grymmeligen framfarit och en myckenhet Folck dräpit och illa handterat, ty föllier här hoss i underdånigheet een kort realation om detsamma”. Han kallade beskrivningen "Underdånig Relation öfwer fiendens grymma och Mordiska framfarande utj Torneå samt dee öfrige Sochnar och Städer i Wästerbottens Norra Contract". Brevet till kungen var en redovisning av arméns totala misslyckande i sitt uppdrag att försvara det norra gränsområdet.

Cronbergs som inte närde höga tankar om bönders duglighet i strid riktade tydligt sin kritik mot officerare vid de reguljära svenska-finska förbanden och anklagade dem för senfärdighet och för flera felbeslut som fått svåra konsekvenser för de norra delarna av Västerbotten och särskilt Tornedalen. I stället för att beordras kvar i de trakter där man visste att de ryska styrkor skulle angripa, landvägen via Torneå, hade styrkorna förlagts i Umeå eller spridit ut på andra orter där det för tillfället rådde ett relativt lugn. När ryktet gick i länet om en kraftfull rysk mobilisering allt närmare gränsen och om förestående ryska angrepp mot Torneå visade officerarna inget intresse av att skyndsamt marschera norrut. De följde sin vanliga tågordning och lät det ta den tid det tog vilket i regel innebar att de kom fram för sent, i den mån de alls kom fram. Deras agerande var enligt Cronberg ett svek mot befolkningen och kungen och inget som anstod officerare. Genom att inte bistå landsändan där det behövdes som mest hade de svikit sitt uppdrag inför både gud och konungen.²⁷⁵

²⁷⁴ Länsräkenskaper, Västerbotten, verifikation, 1717, RA, Stockholm.

²⁷⁵ Cronberg t. Kungl. Majt. 4 april 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, RA, Stockholm.

Avslutningsvis några ord nedtecknade vid rådhusrätten i Torneå den 20 maj 1717. De enda som närvarade vid rätten var vice borgmästaren Johan Pipping och rådmännen Nils Bäck och Samuel Krook.

Allernådigste Konung ej med oblitt ansikte oss anseendes warder, om vi vår brist och tryckande fattigdom med aller underdånigst wördnad giva vid handen, varandes även Högtärade Magistraten väl bekant, huru såsom denna Torneå Stad 1714 genom vådeld är i aska lagd, varvid vi jemte våra hus och gårdar en del av vår lösa egendom förlorat och sedermera genom fiendens 9 gånger på Torneå gjorda intrång och infall blivit förlustigad vad undan brand är conserverat vordet, såsom koppar, järn, tenn, spannmål, salt, boskap med mera som ej så noga specificeras kan, havandes man till en del olyckligen råkat i fiendens händer samt illa medfaren blivit slagen, piskad och bränd med bara livet lämnat som och än dagligen i stadig fruktan sväva måste.

Gustav Bucht

Även om jag personligen inte anser att fältväbeln Gustav Bucht hör hemma i detta sammanhang [som anförare av de civila krafterna, bondeuppbåden, anlidades uteslutande pensionerade eller avskedade officerare och inte soldater och befäl ännu verksamma och nödvändiga i den reguljära armén] finns det avslutningsvis skäl att relatera till en berättelse kretsande kring honom som hänförs till Stora ofredens år. Några källor som visar att Bucht tilldelades ett sådant uppdrag saknas dessutom. Säggen är välkänd och omtalar den i Tornedalen mytomspunne karolinen som anförare av uppbådade bönder under krigsvintern 1716-1717 och organisatör bakom en stor seger mot ett kosackförband.

I ett lyckat bakhåll under Buchts ledning i januari 1717, berättas det, ska 50 kosacker ha fått sätta livet till. Händelsen har senare satts i samband med en folktradition om ett blodigt slag mellan bönder och ryssar vid Surmasaajo väster om Juoksengi och publicerades första gången av folklivsforskaren Hugo Samzelius i berättelsen "Från stora ofredens dagar" [1904] tydigt präglad av sin tid. Kosackerna ska ha lurats in i ett bakhåll på sin väg tillbaka söderut sedan de plundrat bruket i Kengis vilket bevisligen genomfördes den 10 januari samma år. Samzelius beskriver ett slag mellan rusiga och brutala ryska kosacker och hjältemodiga svenskar bestående av lokala uppbådsmän "gubbar och gossar beväpnade med bågar och yxor" ledda av Bucht och uppmuntrade av komminister Isak Tornberg, son till kyrkoherden i Övertorneå Johan Tornberg som nyligen misshandlats till döds av ryssarna. "Ingen enda fiende slapp med lifvet undan striden vid förhuggningen i skogen/.../och blodet af ett femtiotal vilda kosacker hade vid dess slut förrunnit i drifvorna". Två svenskar uppges ha stupat "en gubbe, hvars hjässa klufvits af ett svärdshugg, och en liten hjältemodig fjortonårs gosse, som fått underlifvet genomborradt af en lans men ryckt vapnet ur såret, rest sig på knä och med anlitage af sina sista krafter begraft sin yxa i ryssens bröst".

Händelsen som sådan är inte otänkbar men finns inte omnämnd i samtida källor och det finns inte heller något som tyder på att Gustav Bucht deltog i försvaret av Tornedalen under Stora ofreden. Källorna talar snarare för att han höll sig en bra bit härifrån. Åren 1715–1717 finns han i huvudsak stationerad i Umeå som rustmästare och senare förare [from juni 1715] vid överstelöjtnant Fromhold von Essens kompani och Österbottens infanteriregemente. Det finns inget som tyder på att regementet som helhet deltog i strider längre norrut än Luleå under krigsvintern trots att både allmogen i Nedertorneå begärt att åtminstone 200 man ur regementet skulle kommenderas från Umeå upp till Torneå för att förstärka bondeposteringen.²⁷⁶ Allt talade för att fienden mot juletiden "eller så snart elfwarne tilfrusit begynt med sina partier at wisa sig uti Torneå socken och der bränt och skiöflat och torde äfwen nu i winter ärna

²⁷⁶ Nedertorneåallmogen t. Kungl. Majt 29 september 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1469, Riksarkivet.

detsamma".²⁷⁷ Men österbottningarnas marsch norrut från Umeå gick långsamt sedan de väl fått order om uppbrott och regementet kom som helhet aldrig längre än till Luleå. Trots att uppmaningen att snarast marschera mot Torneå hade nått von Essen redan under hösten 1716 hade hans mannar ännu den 3 januari 1717 inte kommit längre än två mil norr om Umeå sedan flera soldater i brist på kläder och skor förfrusit sig i den stränga kylan.²⁷⁸ Den 17 januari 1717 återkom landshövdingen med kravet att von Essen med sitt infanteri snarast måste ta sig till Torneå men den 22 januari stod österbottningarna bara 10 ½ mil norr om Umeå, en senfärdighet man efteråt kritiserades för. Hade marschen mot Torneå gått snabbare hade liv kunnat räddas löd den efterföljande analysen.

Det är dock känt att åtminstone ett par specialförband ur det österbottniska regementet skickades norrut från Umeå före de andra under infanteriets saktmodiga marsch mot Torneå under januari. Den 20 januari beordrade von Essen fram ett förband till Kalix [en fältväbel och 8 man på skidor] och den 31 januari ett annat [90 meniga soldater ur det österbottniska infanteriet med över- och underofficerare samt 85 karelska ryttare, totalt 175 man] under ledning av kapten Karl Weisman vid Österbottens regemente.²⁷⁹ Weismans uppdrag var att avancera norrut till häst och på skidor, ta sig över Torneågränsen och driva bort ryssarna från deras upplagsplats på Sauvonsaari vid Kemi älvs mynning där ryssarna samlat allt som plundrats under krigsvintern. Om föraren Gustav Bucht deltagit i händelserna vid Tornegränsen under ofredsåren som traditionen säger så måste han ha tillhört något av dessa specialförband. Fakta i ärendet är dock omöjligt att utreda då ingen i specialförbanden finns namngiven. Några belägg för att Bucht befann sig i Tornedalen och [än mindre] deltog i de omtalade striderna i Juoksengi omkring den 10 januari 1717 finns alltså inte.

I augusti 1717 lämnar Bucht Österbottens regemente efter ett par specialuppdrag i Ångermanland [godkända respass för sådana uppdrag finns bevarade] och till sjöss och avancerar till sergeant vid Västerbottens regemente och Luleå kompani. Sent samma år antas han som fältväbel vid Piteå kompani. 1718 deltar Bucht som fältväbel vid Torneå kompani i striderna i Fredrikshald under det norska fälttåget. Han omnämns som sergeant vid samma kompani 1721, förare 1722, förare med fältväbels karaktär 1728, åter sergeant samma år. Hemmansbrukare på Hannukkala i Tengeliö [mer om det se rote nr 49 Naska] som han upptog 1727 efter att hemmanet legat öde sedan 1718. Under 1730-talet återkommer han vid ett flertal tillfällen till tingsrätten när han försöker återfå hemmansägor som skingrats under ödesåren. Efter slaget vid Villmanstrand 1741 under det senare ryska kriget hemförlovas han från fältlägret i Finland och erhåller den 3 sept 1741 avsked och pension som sergeant-fältväbel "för des ålderdom, och deraf tilltagande årkeslöshet, med mera". Under Hattarnas ryska krig åren 1741–1743 befarades att den ryska terrorn i Tornedalen under ofredsåren skulle upprepas varför den samlade allmogen i december 1741 begärde 500 karbiner, krut och bly för att skydda sin bygd och att den nyss hemkomne Bucht skulle anlitas som deras anförare. I den rekommendation som skulle skickas till landshövdingen anhölls vid tinget om att "Gustaf Bought som i krigssaker sig igenom en långlig tjänst försports hava sig en god erfarenhet förvärvat och icke länge sedan ifrån lägret i Finland blivit hemförlovad till deras anförare kunde förordnad varda, yttrandes sig i en så bifällig händelse för sin del icke vilja finnas obenägen, att för honom Bugth en skiälig belöning sammanskjuta i förmodan att Länets övriga socknar ock icke lära sig undandraga att dem derutinnan biträda".²⁸⁰ Från mönstringen av extramanskapet vid Torneå kompani vid sockenstugan i Övertorneå i januari 1742 berättas följande:

244 § S. d. Sedan Corpralerna Anders Frisk och Petter Förstman, som för några åhr sedan och förän påstående Coniuncturer begyntes, blifvit afskedade, woro tillförordnade, att exercera vargeringskarlarna å de stycken hwilcka

²⁷⁷ Ramsay t. Taube 22 oktober 1716, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1506, RA, Stockholm.

²⁷⁸ Von Essen t. Taube 3 januari 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1498, RA, Stockholm.

²⁷⁹ Von Essen t. Taube 3 februari 1717, Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 1498, RA, Stockholm.

²⁸⁰ Dombok Övertorneå tingslag 8 december 1741 s. 93, A1a:15, LA, Härnösand.

utan gewär låta sig practisera, anmälte sig Fältväbeln Gustav Bucht som d. 14 September förlidit åhr, uppå begäran, är utaf den öfwer Kongl. Swenska Armen i Finland Commenderade Generalen Chef, Högwälborne Baron Grefve Herr Carl Emil Lefwenhaupt utur krigstiensten äntledigad, för des ålderdom, och deraf tilltagande årkeslöshet, med mera och som den af bemälte Fältväbel i bewittnad afskrift ingifvna och till wälbemälte Herr Grefve General Chef ställda skrift med derå lämnad resolution utwisar förmälände merbernte Fältväbel huru som han, dels i anseende till det förskiärände, som allmogen å Neder och Öfwer Torneå socknar under sidsta äro och befarade fientliga inbrått, för honom förklarats, beträffande allmogens anförände i all händelse, dels och för det medellösa och beträngda tillstånd, hwaruti han sig nu måste befinna, sedan des hälsa och långliga tienst icke mera velat tillåta honom att tienna fält, ... funna sig föränlåten anhålla, om Herr Baron och Landshöfdingens gunstiga tillstånd och förordnande att få inöfva vargerings karlarna, samt, om så skulle påtränga, allmogen anförä.

Hwaruppå fant efter öfwerwägande Herr Baron och Landshöfdingen skiäligt att stadna å föliande skrift: Såsom Hans Kongl. Majt. uti nådigaste bref af d. 9 September förlidit åhr ärfortrat underrättelse, om och huru wida några officerare, är här i lähnet att tillgå, som kunde vargerings karlarna inöfva, altså och ehuruwäl ... sluteligen härutinnan kan åtgöras förän Kongl. Majts ytterligare nådiga förordnande uppå skiende med nådigast hemställande ankommer, då och Kongl. Majt. i nåder lærer sig yttra, om och hur wida denna underofficerare i anseende till anförmälta des århålldna dimmension och allmogens giorda ansökning, må begripas under de officerare och militair Betiente, som uti Kongl. Majts nådiga Bref till Herr Öfwersten Wiedemeijer af d. 26 sistlidna September omnämnas, doch emedan allmogen i gemen uti bägge dessa nära in till gränsen belägna socknar, medelst af Häradsfogden å ... eller bemälte allmoges åstundande Extracter af Tings rättens Protocoll, begiärt, det Fältväbelen Bucht må lämnas tillstånd att dem anförä och underwisa i de wähl, som till landets försvar pröfvas nådiga och af allmogen åstadkommas kunna, ty lämnade wälbemälte Herr Baron och Landshöfdingen ej allenast till näst berörda sitt bifall och samtycke, utan tillförordnade ock till Kongl. Majts vidare nådiga gottfinnande, merbemälte fältväbelen till att på den utsatta tiden vargeringskarlarna söka inöfva nämbligen 2ne gånger i månaden på en lögardag ... till hvilcken ända Häradsfogden Hackzell ansades att bepröva det de på söndagarna å bägge dessa socknar utdelta gewähr warda till fältväbelen Bucht afleffererade, som dem sedermera emellan de visiterade vargeringskarlarna hafver att utdela.

Bevarade förteckningar över gratialister visar vidare att Bucht på nytt erkändes fältväbels avsked och underhåll den 1 juli 1746 vilket redan året därpå ändrades till kaptens avsked och ett årligt underhåll på 60 daler silvermynt.²⁸¹ Kaptens titeln erhöll han således långt efter sin pensionering och var en konstruktion som syftade till att ge honom ett förmånligare underhåll.²⁸² Gustav Bucht dog av ”bråd död” på sin gård i Tengeliö den 23 maj 1759, 69 år gammal.

²⁸¹ ”*Namn Rulla på Gratialisterne wid Infanterie Regimenterne Från och med år 1732 till och med år 1775*”, Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret, Liggare, förteckningar, journaler, matriklar och rullor, D:15, 1732-1775, bild 280 hos SVAR, KrA, Stockholm.

²⁸² Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret, D:15, s. 423, KrA, Stockholm.

KÄLLOR

Riksarkivet [RA] Stockholm:

- Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria:
 - Regementschefers skrivelser till Kungl. Majt:
 - M 214 Karelska kavalleriregemente, dagrapporter 1716-1717.
 - M 281 Brev och handlingar Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente 1701-1724.
 - M 432 Brev och handlingar Västerbottens regemente 1696-1706.
 - M 433 Brev och handlingar Västerbottens regemente 1710-1717.
 - M 497 Brev och handlingar Åbo och Björneborgs kavalleriregemente 1701-1721.
 - Krigshistoriska samlingen:
 - M 1364 Kriget i Finland, strödda handlingar och brev 1700-1718.
 - M 1372 Kriget i Finland, Taubes, Fersens, Armfelts brevväxlingar 1712-1714.
 - M 1468 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, Strödda handlingar 1714-1715.
 - M 1469 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, Strödda handlingar 1716-1718.
 - M 1476 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, Arvprins Fredrik av Hessens brevväxling 1715-1719, inkomna skrivelser från enskilda A-H.
 - M 1477 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, Arvprins Fredrik av Hessens brevväxling 1715-1719, inkomna skrivelser från enskilda L-Ö.
 - M 1493 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda A-Armfeldt.
 - M 1494 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda forts. Armfeldt.
 - M 1496 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda C.
 - M 1497 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda D.
 - M 1498 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda E.
 - M 1506 Försvarsåtgärder och truppörelser i det egentliga Sverige 1700-1720, G.A.Taubes [chef för Roslagsarmén] brevväxling 1714-1719, inkomna brev fr enskilda R.
 - M 1524 Ryska fångar i Sverige 1701-1718, Rullor över ryska fångar.
- Diplomatica Muscovitica, Svenska beskickningars till Ryssland brev och arkiv, 2113.1:59 envoyén Herman Cedercreutz skrivelser vol 146 till Kungl. Majt 1722-1725 och vol 149 till Kanslikollegium 1722-1728.
- Defensionskommissionens arkiv, Inkomna handlingar, Skrivelser från myndigheter och enskilda, EII: 78-79 [1700], 84 [1701], 92 [1702], 102 [1703], 117 [1704], 132 [1705], 144-145 [1706], 156 [1707], 168 [1708], 184 [1709], 194 [1709], 205-206 [1710], 210 [1710], 215 [1711].
- Defensionskommissionens arkiv, Inkomna handlingar, Inkomna rullor m.m, EIII:230 1706-1709.
- Advokatfiskalens arkiv, Svea Hovrätt renoverade domböcker Norrbottens län, Nedertorneå och Övertorneå tingslags häradsrätter 1680-1688, 1690-1722, 1729-1737, saköreslängder 1690-1693, 1723-1728, 1731-1734 samt Torneå rådhusrätt 1690-1723. Renoverade domböcker för Övertorneå och Nedertorneå tingslag saknas åren 1723-1728. Vissa kompletteringar har kunnat göras med hjälp av saköreslängder i länsräkenskapernas verifikationer 1723-1728 samt av

domböcker vid Övertorneå tingslag förvarade på Landsarkivet i Härnösand, serie AIa: 1-7 för åren 1681-1728.

- Advokatfiskalens arkiv, Svea Hovrätt renoverade domböcker Norrbottens län, Kalix tingslag [Överkalix och Nederkalix socken] 1700-1719.
- Advokatfiskalens arkiv, Lagmännens renoverade domböcker, avs Västerbotten-Norrbotten EXIa:21 [1690], EXIa:48 [1719],
- Nedre justitierevisionen, Högsta domstolen, protokoll SE/RA/1311 1696-1700, 1722.
- Bergskollegiums arkiv, Rättsprotokoll från Norr- och Västerbottens bergmästardöme EIIC:1 1652-1738.
- Länsräkenskaper Västerbottens län, verifikationer 1694-1730.
- Skrivelser t. Kungl. Majt. Kollegiers m fl, landshövdingars, hovrätters och konsistoriers skrivelser till Kungl Maj:t, Västerbotten 20:3 [1691-1713], 20:4 [1714-1718], 20:5 [1719-1727].
- Skrivelser t. Kungl. Majt från konsistorier, Härnösand, vol 2 1703-1723.
- Skrivelser t. Kungl. Majt. från Bergskollegium, vol. 29.
- Skrivelser t. Kungl. Majt. från Kommerskollegium, vol. 41.
- Skrivelser t. Kungl. Majt. Frisius/Frisenheim till Karl XII. Vol 12 E-F, vol. 35. F-G.
- Ständernas enskilda besvär, allmogens besvär, Nedertorneå och Övertorneå socken, R 5489.
- Jordeböcker 1631-1825 och mantalslängder 1642-1820 Västerbottens län, Övertorneå och Nedertorneå socken.

Not: Defensionskommissionen var ett särskilt utskott till det svenska rådet som åren 1700-1714 hade den högsta ledningen över Sveriges militära angelägenheter under den tid då Karl XII vistades utomlands.

Västerbottens regementes rörelser maj 1701 till december 1704 finns beskrivna i "*Hörsam berättelse för hwad som är passerat wed Kongl. Westerbotns Regemente*" [berör perioden 4 maj 1701-22 december 1702] signerad major Lars Björnhufvud vid Torneå kompani samt "*Hörsam berettelse hwadh som wid Kongl. Westerbottens Regemente passerat är ifrån d: 23 December 1702*" [23 december 1702-21 december 1704] signerad Gideon Fock, överstelöjtnant vid Västerbottens regemente. Båda berättelserna återfinns i Riksarkivets ämnessamlingar, Militaria, M 432.

Riksarkivet [RA] Helsingfors:

- Nedertorneå kyrkoarkiv, Huvudräkenskaper, L:1 1683-1770.
- Sockenstämmoprotokoll Nedertorneå 1706-1816 A:3, K:1, Kopior av handlingar från svenska Tornedalen hos Riksarkivet i Finland.

Krigsarkivet [KrA] Stockholm:

- Arméns rullor 1620-1723, 1724-
- Generalmönsterrullor Västerbottens regemente
- Domböcker, Regementsvis ordnade handlingar, vol 51, Västerbottens regemente.
- Roterannsaktionsprotokoll Övertorneå socken 1 september 1727 i Generalmönsterrulla 742 a [1728].
- Roterannsaktionsprotokoll Nedertorneå socken 13 juni 1728 i Generalmönsterrulla 742 a [1728].
- Regementsräkenskaper och supplement -1723.

- Regementschefsexpeditionen, EII:1 inkomna skrivelser 1655-1702.
- Finska regementen, Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente, B. Konzept, Vol 1 1714-1808, orderjournal 1714.
- Finska regementen, Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente, H. Övriga handlingar 1715-1814.
- Finska regementen, Nylands och Tavastehus läns kavalleriregemente, E. Inkomna handlingar, Vol 7 1713-1722 brev t. Reinhold Johan de la Barre.
- Krigshandlingar Stora nordiska kriget, Handl. rörande den militärekonomiska förvaltningen i Sverige.
- Krigshandlingar Stora nordiska kriget, avd 12, vol 34, Räkningar för skjuts och underhåll för sårade och avskedade soldater.
- Krigshandlingar Stora Nordiska kriget, serie 9, Östra kustförsvaret, vol 1 skrivelser till Armfelt.
- Krigshandlingar Stora Nordiska kriget, serie 9, Östra kustförsvaret, vol 3 skrivelser till och från de la Barre.
- Krigshandlingar Stora Nordiska kriget, serie 9, Östra kustförsvaret, vol 7 Handlingar rörande den militära förvaltningen vid trupperna i Norrland 1714-1722.
- Krigshandlingar Stora Nordiska kriget, Förslag och rapporter vol 34 1714
- Krigshovrätten, Generalkrigsrätten och Krigskollegii avdelningen för rättegångsärenden DI:1 1697-1718.
- Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret, längder över gratialister.
- Krigskollegium, Krigsmanshuskontoret, EIII, ankomna brev 1684-1738.
- Krigskollegii brevböcker
Register till brevböckerna [del/bildid]:
1719: I/5, II/1318, III/2468
1720: I/5, II/1028, III/2097, IV/3161, V/4036, VI/4988
1721: I/5, II/972, III/2381, IV/3597, V/4627
1722: I/5, II/1393, III/2802, IV/4205
1723: I/5, II/849, III/1954, IV/3107

Landsarkivet [LA] i Härnösand:

- Domkapitlets i Härnösands arkiv, Protokoll och Manualhandlingar
- Domböcker vid Övertorneå tingslags häradsrätt, serien AIa:1-7 1681-1728 (innehåller delvis även protokoll vid Nedertorneå tingslag).
- Memorialdombok Övertorneå tingslags häradsrätt AIc:1 1715-1721.
- Norrbottens läns landskontors arkiv, Handlingar ang. rustning och rotering samt indelningsverk och rullor m.m. GIa:1 1695.
- Övertorneå och Nedertorneå socknars kyrkoarkiv.

Tryckta källor [i urval]:

- B.A.Ennes, *Biografiska minnen af konung Carl XII:s Krigare*, Stockholm 1818.
- Birger Steckzén, *Härnösands Stifts Herdaminne*, 1923.
- Birger Steckzén, *Västerbottens regementes officerare till 1841*.
- C.G.A Bergensträhle, *Kungl. Västerbottens regementes krigshistoria*, Stockholm 1917.
- Edgar Reuterskiöld, *Källskrifter till Lapparnas mytologi, Bidrag till vår odlings häfder utgifna af Nordiska Museet*, Uppsala 1910, kap. VIII.
- Eirik Hornborg, *Karolinen Armfelt och kampen om Finland under Stora nordiska kriget*, Stockholm 1953.

- Emil Grym, *Från Tornedalen till Nordnorge. Anteckningar om utvandringen från norra Sverige till norra Norge under 1700- och 1800-talen*. Luleå 1959.
- Erik Brunnius, *Om Torneå stad och dess angränsande socknar*. Uppsala 1731. Tornedalica 4, 1967.
- Erik Wahlberg, Tornedalica nr 5, 1968.
- Fr. Rudolf Antoni, *Fromhold Rutenskölds berättelse om Revals inneslutning och kapitulation 1710*, Karolinska förbundets årsbok 1913, s. 201-222.
- Harald Lindbach, *Den stor nordiske krig og kvenenes innvandring til Nord-Troms*. Hålføygminne 2014, häfte 2.
- Ilkka Teerijoki, *Befolkningen på 1600- och 1700-talen*, Tornedalens historia II, 1993.
- Juha Kajander, *Methodological Aspects on River Cryophenology Exemplified by a Tricentennial Break-up Time Series from Tornio*, Geophysica 1993.
- Kari Tarkiainen, *Moskoviten, Sverige och Ryssland 1478-1721*, Helsingfors 2017.
- Nils Erik Villstrand, *Bröd, hö och krig i norr*. Historisk Tidskrift 2004.
- Pehr Gustaf Cederschjöld, *Svenska Riksdagarne imellan åren 1719 och 1772, Riksdagen i Stockholm år 1719*, Stockholm 1825.
- Post och Inrikes Tidningar 16 mars och 12 april 1715.
- Voitto Ahonen, *Det svenska försöket att erövra Ösel 1711*, Historisk tidskrift för Finland 1992 s. 73-85.

Digitalt har jag haft tillgång till Kenneth Mossbergs innehållsrika utredningar över officerare och meniga soldater vid Västerbottens regemente åren 1667-1695, 1689-1719 samt 1720-1762. Mossbergs utredningar har redigerats och kompletterats med uppgifter ur källor som han inte nyttjat.

I den mån jag inte själv studerat gårdarnas ägandeförhållanden i Övertorneå och Nedertorneå socknar hänvisar jag till Erik Wahlbergs hemmansrekonstruktioner där han som utgångspunkt för sina studier använt samtliga gårdar i socknarna år 1808 då alla var en del av det svensk-finska riket. De två mycket innehållsrika volymerna kopierade jag vid ett besök hemma hos Erik i Soukolojärvi i maj 1999.